

આમાણ શ્રેષ્ઠતા

સંપાદકો:

જંદલાલ દેવલુક
મનુભાઈ રોહ

ધૂપસળી પોતે સળગીને
ચોગરદગ મુગંધ ફેલાવે
છે, કાંઈ જાતે બળીને
જગતને ઉષ્મા આપે છે,
શેરડી કોલુમાં પિસાઈને
મીઠો રસ આપે છે, ચંદન
ઘસાઈને સોને શીતળતા
બક્ષે છે.

તો

આ બધા કરતાંયે માનવી
તો શ્રેષ્ઠ ગણાય છતાં એ
જગતને કાંઈ પણ આપ્યા
વિના જાય તો ?

—એક શુભેચ્છક

સ મર્પણ

સર્વ પ્રકારની સંકીર્ણતા કે
સાંપ્રદાયિકતાને ભેદીને માનવધર્મના
સોનેરી મહાશિખર સુધી પહોંચીને
માનવતાને ચોગરદમ મહેકાવનાર
સૌજન્ય, સાહસ અને સંકલ્પબળના
સહારે મહામાનવનું અદ્વિતીય સ્થાન
શોભાવી રહેલા સર્વધર્મ અને
જીવહયાના પરમપ્રેમી-પરમાર્થી
વર્તમાનયુગના ભામાશા
સન્માનનીય શ્રેષ્ઠીવર્યશ્રી
દીપચંદભાઈ એસ. ગાડીને
આ ગ્રંથ સાદર સમર્પિત.

—સંપાદકો

આપણા શ્રેષ્ઠીવર્યો

દેશવિદેશે વસતા આગેવાન
ગુજરાતી શ્રેષ્ઠીવર્યોની અનુપમ
ગૌરવગાથા

અભિવાદન ગ્રંથ
ભાગ-૧

સંપાદક
નંદલાલ દેવલુક

* આપણા શ્રેષ્ઠીવર્યો *

અંત્યયોજનાના સલાહકાર શ્રેષ્ઠીઓ :

૧. ડા. રમણભાઈ સી. શાહ	૭. શ્રી મનુભાઈ શેઠ
૨. શ્રી ચંદુલાલભાઈ ટી. શાહ	૮. શ્રી વિનોદચંદ્ર શાહ
૩. શ્રી રામચંદ્ર મગનલાલ શાહ	૯. શ્રી નગીનદાસ વાવડીકર
૪. શ્રી કપૂરચંદ્રભાઈ વારૈયા	૧૦. શ્રી ચિમનલાલ કલાધર
૫. શ્રી જયંતભાઈ એમ. શાહ	૧૧. શ્રી હસમુખભાઈ વી. મહેતા
૬. શ્રી સી. એન. સંઘવી	૧૨. શ્રી મનુભાઈ વખારીયા

સંપાદકો : નંદલાલ ખી. દેવલુક
મનુભાઈ શેઠ

પ્રકાશક : પદ્મ પ્રકાશન, “ પન્નાલય ”
૨૨૩૭/ખી/૧, હિલડાધવ
પોર્ટ કોલોની પાછળ, વાઘાવાડી રોડ,
સરકિટ હાઉસ પાસે, ભાવનગર-૨

પ્રકાશન : સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૦

મુદ્રક : જ્ઞાનચંદ્ર જૈન, કહાન મુદ્રણાલય, સોનગઢ-૩૬૪૨૫૦

કિંમત : રૂ. ૭૫ = ૦૦ (પંચોતેર રૂપિયા)

ચિત્રકાર : શ્રી અનંતભાઈ ભાવસાર

દાનવીર, શૂરવીર અને ધર્મવીરના ત્રિવેણીસંગમ સમા
શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી દીપચંદભાઈ એસ. ગાર્ડી

જેમના વહાલભર્યા અભિસીચનથી ભારતભરમાં સેંકડો સંસ્થાઓ
પ્રસ્થાપિત, નવપલ્લવિત અને પ્રવૃત્તિમાન બની રહી છે.

આવકાર

પદ્મ પ્રકાશન દ્વારા શ્રી નંદલાલ દેવલુકના સંપાદન નીચે એક મહત્વનું પ્રકાશન પ્રસિદ્ધ કરવાનું સાહસ થયું છે, તેને આવકાર આપતાં મને આનંદ થાય છે. તે પ્રકાશનનું નામ છે “આપણા શ્રેષ્ઠીવર્યો.”

વ્યાપાર, ઉદ્યોગ, દાન, દયા, ધર્મપાલન—એવાં અનેક ક્ષેત્રે ગુજરાતી પ્રજા હંમેશાં કાર્યરત રહી છે અને એની એ કાર્યમતાએ તેને જગતભરમાં ફેલાવી દીધી છે. એ જગતમાંથી તેણે ધન-ઉપાર્જન કરી જાણ્યું છે, તો એ ધનનો સદુપયોગ કરવાનું જ્ઞાન પણ એણે જાણ્યું નથી.

આવા ગુજરાતના શ્રેષ્ઠીઓ ભારત અને ભારત બહારના જગતમાં ઠેર ઠેર ફેલાયેલા છે. ગુજરાતમાં તો તે હોય જ. તેમાંના જેમણે ગુજરાતનું નામ, તેમનાં ધર્મકાર્યથી, સેવાકાર્યથી, દાનનાં કાર્યથી અને એવાં અનેક કાર્યોથી ઉજાળ્યું છે તેમને વિશે પરિચય આપતી નોંધો અને લખાણો દ્વારા સમસ્ત પ્રજા સમક્ષ તેમને રજૂ કરવાની શુભ નેમ આ પુસ્તકના પ્રકાશન અને સંપાદન પાછળ રહેલી છે.

અલગત, કોઈ પણ સંપાદક આવા બધા ઉલ્લેખવા યોગ્ય શ્રેષ્ઠીવર્યોને જાણુતા હોય નહિ જ, પણ જેમને જેમને વિશે જાણવા મળે તેમને આવરી લેવાનો આ પુસ્તકમાં સન્નિષ્ઠ પ્રયત્ન થયેલો દેખાઈ આવે છે.

આવાં પુસ્તકોનું મહત્વ એણું નથી. એ દ્વારા પ્રજાની સાહસ-વૃત્તિ, દાનવૃત્તિ, ધર્મવૃત્તિ, વગેરે અનેક સદ્વૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન મળે છે, અને ઊગતી પ્રજા આવા ઉલ્લેખનીય સમજનોને પગલે ચાલવા પ્રોત્સાહિત થાય છે.

એ બધાં શુભ તત્વોને પ્રગટ કરવાનો પુરુષાર્થ આ પુસ્તકના સંપાદકે કર્યો છે, તેમને હું અભિનંદન આપું છું, અને આ પુસ્તકને તેની મહત્વાકાંક્ષાભરી આયોજના માટે આવકારું છું અને તેને સંપૂર્ણ સફળતા મળે એવી શુભેચ્છા પાઠવું છું.

વિશેષાર્થ : તા. ૨૬-૪-૧૯૯૦

—ગુલાબદાસ શ્રોકર

[સંપાદક-પ્રકાશકનું નિવેદન]

જેમ પ્રત્યેક સદીના સમયકાળમાં ધરતીની ધૂળમાંથી સુવર્ણ કણો શોધતાં ધૂળધોયાઓ મળ્યા છે તેમ ગુજરાતની આ ભૂમિમાં ભવ્ય અને ઉદાત્ત પ્રેરણાનાં પીયૂષ પડેલાં છે. જ્યાં શૌર્ય, દાન અને ભક્તિ ભરપૂર રીતે પાંગર્યાં છે. એ સંસ્કારકેડીનું દર્શન કરીએ.

માનવજીવનની એક વણુઝાર જે નિરંતર વહી રહી છે તેના પાયામાં સાંસ્કૃતિક વારસાના જે અમૃતખિંદુઓ પડ્યાં છે, એ ગૌરવશાળી મૂલ્યોને સમયે સમયે અંથસ્થ કરતા રહેલું જોઈ એ એવા શુભાશયથી આ અંથશ્રેણીની શુભ શરૂઆત કરીએ છીએ.

ગુજરાતના ચતુર ખેડૂતો કે પાટીદારો, સાહસિક જૈન વણિકો કે કપોળો, બ્રાહ્મણો કે ક્ષત્રિયો, એ સૌની એક વિશિષ્ટ જીવન-પ્રણાલી છે તેમ એ સૌને પોતપોતાનાં અવનવાં સ્વરૂપો છે. તેમ છતાં આપણાં જૂનાં મૂલ્યો, જૂની રાખરખાવટ, માન અને આદર, પ્રેમ અને શૌર્ય આપણી રંગીન સંસ્કૃતિના સાચા માપદંડ છે. કોઈપણ પ્રદેશ કે પ્રજાના સંસ્કારનું માપ તેની વિશિષ્ટતા પરથી નીકળતું નથી પણ માનવજીવનના વિકાસમાં, સમાજ-ઘડતરની દિશામાં એમણે આપેલા પુરુષાર્થના ફાળા ઉપરથી જ નીકળે છે.

આપણા દૈનિક સમાજજીવનમાં સમાજસેવાના બહુરે ફેત્રે જેઓએ તન-મન વિસારે મૂકી સેવા પ્રદાન કરેલ છે, ઔદ્યોગિક અને વ્યાપાર-ક્ષેત્રે દીર્ઘ-દૃષ્ટિથી વ્યાપારને વિકસાવ્યો છે, ધર્મ અને આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રે જે તે વ્યક્તિ પોતાના મર્યાદિત ક્ષેત્રમાં માન-સન્માન પામ્યા છે. સાહસિકો જેઓએ શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું છે, જાત-મહેનત કરી, કોડાસૂઝ અને સ્વઅળે આગળ વધીને જેમણે બે પૈસા કમાઈને દાનધર્મના ક્ષેત્રે વાપર્યા છે એવાં કેટલાંયે ગુજર્સરને દેશમાં અને વિદેશમાં જાણીતાં બન્યાં છે. ઘર-આંગણુના એ ઘર દીવડાઓ આપણી પ્રવર્તમાન જે તે સંસ્થાઓના સૂત્રધાર કે મોલી

બનીને સમાજને દોરવણી આપી રહ્યા છે. ધર્મ અને વીરતાના સંદેશ સુણાવતા આવા પરિચયોમાંથી ગુણગ્રાહી બનવા મથતા ભાવી પેઢીના યુવાનોને કાંઈક જરૂર પ્રેરણા મળશે.

માનવીય સંસ્કારસૌરભની અસ્મિતા અને તેના ઊજળા ઇતિહાસનું રસદર્શન કરાવવાનો છેલ્લા અઢી દાયકા ઉપરાંતના સમયથી મન-મંદિરમાં બળેલો થનગનાટ આ પ્રકાશન દ્વારા રજૂ થાય છે.

ગુજરાતના ખમીરવંતા શાહસોદાગરોએ દૂર દૂર સુધી પોતાનો વિજયધ્વજ ફરકાવ્યો છે. ઘર આંગણના આપણા એ શ્રેષ્ઠીવર્યોના સારા-ઊજળાં પાસાંઓને નીરખવા પ્રયાસ થયો છે. સાધન-સામગ્રીની મર્યાદા છતાં અનેક તાણાવાણા વચ્ચેથી પસાર થઈને વિશ્વના વિસ્તૃત ફલક ઉપર આ ગુજરાતી શ્રેષ્ઠીઓ કયાં કયાં ઊભા છે, કેવા કેવા ઉચ્ચસ્થાને પહોંચ્યા છે, તેના નમ્ર પ્રયાસનું આ પ્રથમ પુષ્પ અર્પણ કરતાં ધન્યતા અનુભવીએ છીએ.

ઘણાં બધાંની પ્રેરણા અને હૂંફ મળ્યાં છે. તે સૌના અત્યંત ઋણી છીએ. ભવિષ્યમાં પણ આવો જ સહયોગ મળી રહેશે એવી આશા અને શ્રદ્ધા છે.

—નંદલાલ દેવલુકના
વંદન

છેક છેલ્લી ઘડીએ દેશમાંથી અને પરદેશમાંથી આગેવાન ગુજરાતીઓની ઘણી માહિતી અમે પ્રાપ્ત કરી શક્યા છીએ, જે વિગતો હવે પછીના બીજા ભાગમાં પ્રગટ થશે.

—સંપાદક

અનુક્રમ

પા. નં.

આવકાર...	શ્રી ગુલાબદાસભાઈ ઓકર	૩
સંપાદક-પ્રકાશકનું નામ નિવેદન...	નંદલાલ દેવલુક	૪
ગરવી ગુજરાતની લવ્ય ગૌરવગાથા...		૯
દરિયાવાટની ગુર્જર યશગાથા...	નાનાલાલ વસા	૧૩
વિવિધક્ષેત્રમાં 'પ્રથમ' ગુજરાતી વિભૂતિઓ. બિપીનચંદ્ર ત્રિવેદી		૨૦
ગુજરાતના પારસીઓનું પ્રશંસનીય પ્રદાન	,,	૨૪
ગુર્જરધરાની ગૌરવશાળી પુત્રીઓ	,,	૨૬
વિદેશોમાં વ્યક્તિત્વનો પ્રભાવ પાથરનાર ગુર્જરખંડુઓ	,,	૨૭
વિશ્વવિખ્યાત ગુજરાતી અર્થશાસ્ત્રીઓ	,,	૩૩
દેહીપ્રમાન ઘરદીવડા		૩૬
કપોળ સમાજના જ્યોતિર્ધરે (કપોળ ગૌરવપ્રથમાંથી)		૩૮
ગુજરાતના સાંસ્કૃતિક વિકાસમાં જૈનોનું પ્રદાન		
	મુગટલાલ પી. બાવીશી	૪૪
અમેરિકામાં ગુજરાત	મૂળશંકર ભટ્ટ	૪૮
વિદેશમાં વસતા ગુજરાતીઓ	યુષ્કરભાઈ ગોકાણી	૬૦

વિવિધ ક્ષેત્રના આગેવાન ગુજરાતીઓ

નામ	પા. નં.	નામ	પા. નં.
શ્રી અમૃતલાલ કાળીદાસ દોશી	૬૯	શ્રી અમરશી મોતીભાઈ	૭૮
સ્વ.શ્રી અમૃતલાલ પોપટલાલ ઓઝા	૭૦	,, ઇન્દ્રવદન રતિલાલ શાહ	૭૬
શ્રી અમૃતલાલ પોપટલાલ મણિયાર	૭૧	સ્વ. શ્રી ઇન્દુલાલ દુર્ગલચંદ્ર ભુવા	૭૬
સ્વ. શ્રી અનંતરાય હીરાચંદ	૭૩	શ્રી હિપેન્દ્ર પીતામ્બરદાસ દોશી	૪૯૮
શેઠશ્રી અનૂપચંદ મલુકચંદ	૭૪	,, ઓ. એલ. પોપટ	૪૯૮
શ્રી અમરચંદ રતનચંદ ઝવેરી	૭૫	,, ઓચ્છવલાલ ગોરધનદાસ શાહ	૪૯૯

નામ	પા. નં.
સ્વ. શ્રી કસ્તૂરભાઈ લાલભાઈ	૫૦૧
શ્રી કપૂરચંદ રાયશીભાઈ શાહ	૮૧
„ કનુભાઈ જીવજીદાસ લહેરી	૫૦૨
„ કાંતિલાલ પી. શાહ	૮૨
„ કાંતિલાલ એ. કામદાર	૫૦૪
„ કાંતિલાલ ભગવાનદાસ સાવડિયા	૮૪
સ્વ. શેઠશ્રી કાંતિલાલ ચીમનલાલ	૫૦૬
શ્રી કાંતિલાલ સી. શેઠ	૫૦૭
„ કાંતિલાલ મણિલાલ ઝવેરી	૫૦૯
„ કાંતિલાલ ઉજ્જમશી શાહ	૫૧૨
„ કાંતિલાલ હરગોવિંદદાસ શેઠ	૮૫
„ કાંતિલાલ કેશવજી કોટેયા	૮૧૭
„ કાંતિલાલ હીરાલાલ કુસુમગર	૮૮
„ કાંતિલાલ દલીપચંદ મહેતા	૮૯
„ કાંતિલાલ ચુનીલાલ ચોકસી	૯૧
„ કિશોરચંદ એમ. વર્ધન	૯૧
„ કિરણકુમાર વસંતરાય શેઠ	૯૩
„ કીર્તિભાઈ એમ. વોરા	૯૪
સ્વ. કુંવરજી જગનલાલ મહેતા	૯૫
શ્રી કેશવલાલ નાનચંદ દેશી	૯૬
સ્વ. શ્રી કેશવલાલ પીતાંબરદાસ શાહ	૯૭
શ્રી કેશવલાલ જુલાખીદાસ	૯૮
સ્વ. કંચનબેન કુંવરજીભાઈ મહેતા	૧૦૧
શ્રી કસ્તૂરચંદ ક. મહેતા	૫૧૧
„ ખાંતિલાલ છોટાલાલ કોરડીયા	૧૧૧
„ ખાંતિલાલ લાલચંદ શાહ	૧૦૨
સ્વ. શ્રી ખીમજીભાઈ હેમરાજભાઈ	૧૦૫
સ્વ. શ્રી ખીમચંદ મૂળજીભાઈ	૧૦૬
„ ખીમચંદ જગનલાલ	૧૧૦
શ્રી ગણુભાઈ પુનશી સંઘોઈ	૧૧૪
„ ગુલામચંદ લાલચંદ દેશી	૧૧૫

નામ	પા. નં.
શ્રી ચરણીચંદ મહારાજશ્રી	૧૩૮
„ સી એન. સંઘવી	૧૧૬
„ ચીનુભાઈ શાહ	૧૧૮
„ ચંદુલાલ સુખલાલ મહેતા	૧૨૨
„ ચંદુભાઈ સી. ઉદેશી	૧૨૩
„ ચંદુલાલ ભાઈચંદ શાહ	૧૨૪
„ ચંપકલાલ ગીરધરલાલ વોરા	૧૨૫
„ ચંદુલાલ મનસુખલાલ	૧૨૬
„ ચંદ્રકાંત મગનલાલ શાહ	૧૨૭
„ ચંદ્રશંકરભાઈ પ્રભાશંકર વ્યાસ	૧૨૮
„ ચંદ્રકાંતભાઈ ચીમનલાલ શેઠ	૧૩૦
„ ચંદ્રકાંત મૂળચંદ શાહ	૧૩૧
„ ચંદુલાલ ટી. શાહ	૧૩૩
„ ચિનુભાઈ જગનલાલ શાહ	૧૩૬
„ જમીનદાસ અમૃતલાલ શાહ	૧૩૯
„ છોટાલાલ મણિલાલ શેઠ	૧૪૦
„ છોટાલાલ પોપટભાઈ કામદાર	૧૪૨
„ છોટાલાલ રણજીડભાઈ પટેલ	૧૪૫
„ જગમોહનદાસ માધવજી સંઘવી	૧૪૬
„ જશવંત ચીમનલાલ શાહ	૧૪૭
„ જયંતીલાલ રતનચંદ શાહ	૧૫૨
„ જગજીવનભાઈ એચ. દોશી	૧૫૩
„ જગજીવનદાસ વિક્રમદાસ ચોકસી	૧૫૫
„ જગજીવન કેશવજીભાઈ દોશી	૧૫૬
„ જગજીવન ભગવાનદાસ શાહ	૧૫૭
„ જવાહરભાઈ મોતીલાલ શાહ	૧૫૯
„ જયસુખભાઈ આર. કોઠારી	૧૬૦
„ જયંતિલાલ ભીમજી વિક્રમજી	૧૬૨
„ જયંતિલાલ માનચંદ ગાંધી	૧૬૩
સ્વ. શ્રી જયંતિલાલ મૂળજીભાઈ	
તત્ત્વાનુયાયી	૧૬૪

નામ	પા. નં.	નામ	પા. નં.
સ્વ. શ્રી જ્ઞેશીંગભાઈ કાલીદાસ	૧૭૨	શ્રી નાનચંદ તારાચંદ શાહ	૨૪૫
શ્રી જાદવજી સોમચંદ મહેતા	૧૭૩	,, નારણજી દામજીભાઈ પીઠડિયા	૨૪૬
,, ટોકરશીભાઈ લાલજી કાપડિયા	૧૭૫	,, નાનકચંદ રીખવચંદ શાહ	૨૪૮
,, ટોકરશી ભુલાભાઈ વીરા	૧૭૭	,, નાનચંદ મૂળચંદ દોશી	૨૫૦
,, કુંગરશી સુંદરજી ઠક્કર	૧૭૮	સ્વ. શ્રી નાનજીભાઈ કાળીદાસ મહેતા	૨૫૨
,, કુંગરશી સોનુભાઈ મોતા	૧૭૯	શ્રી નારણજી શામજી મોમાયા	૨૫૪
,, તલકચંદ દામોદર મહેતા	૧૮૦	,, નીમચંદ ઠાકરશીભાઈ	૨૬૩
સ્વ. શ્રી તારાચંદ ધનજીભાઈ મહેતા	૧૮૧	,, નૌતમલાલ ઠાકરશી મહેતા	૨૬૪
શ્રી તાહેરચલી ધરમાઈલજીભાઈ	૧૮૬	સ્વ. શ્રી પરસોત્તમ સુરચંદ	૨૬૭
,, તિલોઠચંદ ડી. શાહ	૧૮૭	શ્રી પનાલાલ ભીખાચંદ શાહ	૨૬૯
સ્વ. શ્રી ત્રિભોવનદાસ મોનદાસ ભુતા	૧૮૬	,, પન્નાલાલ શાહ	૨૭૧
શ્રી દારકાદાસ ધનજી કાણકિયા	૧૮૯	,, પ્રતાપરાય પ્રેમજીભાઈ	૨૭૩
,, દામોદરદાસ ઠાકરશીભાઈ	૧૯૦	,, પ્રવીણચંદ્ર ફૂલચંદ શાહ	૨૭૬
,, દિગ્વિજય બી. બદિયાણી	૧૯૧	,, પ્રતાપભાઈ ભોગીલાલ શાહ	૨૭૯
,, દીપચંદ મગનલાલ શાહ	૨૦૧	,, પ્રદ્યુતભાઈ એમ. શાહ	૨૮૦
,, દીપચંદ એસ. ગાર્ડી	૨૦૨	,, પ્રભુદાસભાઈ મોહનલાલ ગાંધી	૨૮૪
સ્વ. શ્રી દેવચંદ હડીચંદ મહેતા	૨૦૭	સ્વ. શ્રી પ્રતાપરાય પ્રભુદાસ ગાંધી	૨૮૫
,, દેવચંદ જેઠાલાલ સંઘવી	૨૦૮	શ્રી પ્રવીણચંદ્ર રતીલાલ શાહ	૨૮૮
શ્રી દોલતરાય જયંતીલાલ પારેખ	૨૧૯	,, પ્રાણુલાલ એમ. વડાલિયા	૨૮૯
,, ધરણીધર ખીમચંદ શાહ	૨૧૯	,, પ્રાણુજીવનદાસ રામચંદ દોશી	૨૯૧
,, ધનુભાઈ ભટ્ટ	૨૨૦	,, પ્રેમજીભાઈ નાગરી શાહ	૨૯૨
,, ધીરજલાલભાઈ ડી. કાપડિયા	૨૨૫	સ્વ. શ્રી પોપટલાલ ભીખાચંદ અવેરી	૨૯૬
,, ધીરજલાલ મોહનલાલ શાહ	૨૨૬	શ્રી પોપટલાલ તારાચંદ મેપાણી	૩૦૩
,, ધીરજલાલ કે. મહેતા	૨૨૭	,, પોપટલાલ નરસીદાસ વોરા	૩૦૫
સ્વ. શ્રી ધૂલચંદ બેચરદાસ શાહ	૨૨૯	,, ફતેચંદ અવેરભાઈ	૩૧૩
શ્રી નરેન્દ્ર ઇન્દુલાલભાઈ ભુવા	૨૩૦	,, ફૂલચંદ લીલાધરભાઈ વોરા	૩૧૬
,, નરભોરામ ડગનાથભાઈ મહેતા	૨૩૨	,, બચુભાઈ પોપટલાલ દોશી	૩૧૮
,, નગીનદાસ વાવડીકર	૨૩૮	,, બચુભાઈ જે. ટોલિયા	૩૨૧
,, નંદલાલ રૂપચંદ શાહ	૨૬૫	,, બાણુભાઈ ન્યાલચંદ મહેતા	૩૨૧
,, નવીનચંદ્ર નેમચંદ શાહ	૨૪૪	,, બાગમલ લક્ષ્મીચંદ પરીખ	૩૨૩
,, નંદલાલ પરમાણુદાસ વોરા	૨૬૬	,, બાણુભાઈ ચુનીલાલ	૩૨૮

નામ	પા. નં.	નામ	પા. નં.
શ્રી આણુલાલ વાડીલાલ શાહ	૩૨૯	શ્રી રતનચંદ્ર ઓધરભાઈ	૩૬૩
,, આપાલાલ અમૂલખભાઈ ઝોટા	૩૩૧	,, રતિલાલ સુંદરજી શાહ	૩૬૪
પૂ. ભાનુખહેન	૩૩૩	,, રમણીકલાલ સેખાપાલ	૩૬૫
શ્રી ભૂધરભાઈ રામનાથ દવે	૩૩૫	,, રમણીકલાલ જયચંદ દલાલ	૩૬૮
,, ભોગીલાલ કંકુચંદ શાહ	૩૩૮	,, રામભાઈ લખમશી સાવલા	૩૬૯
,, મનસુખલાલ કલ્યાણજી શાહ	૩૩૮	,, રાજેન્દ્રભાઈ કુંદનભાઈ ઝવેરી	૪૦૧
,, મનસુખભાઈ ગીરધરલાલ વસાણી	૩૪૦	,, રામદાસ પ્રેમજી કાચરીયા	૪૦૩
સ્વ. શ્રી મનુભાઈ જોશીગભાઈ	૩૪૨	,, રામજીભાઈ ખી. લુહાર	૪૦૪
શ્રી મનસુખલાલ તારાચંદ મહેતા	૩૪૪	,, રામજીભાઈ મેધજીભાઈ ગુઢકા	૪૦૫
,, મનસુખલાલ ધનજીભાઈ વોરા	૩૪૯	,, રેવાબેન લાભુભાઈ ખી. મહેતા	૪૦૬
,, મણિપતરાય જાદવજી	૩૫૨	,, લક્ષ્મીચંદ મણિલાલ શાહ	૪૦૭
,, મહાસુખલાલ લક્ષ્મીચંદ શાહ	૩૫૩	,, લહેરચંદ છોટાલાલ મહેતા	૪૦૮
સ્વ. શ્રી માવજી દામજી શાહ	૩૫૪	,, લાભુભાઈ પ્રાણજીવન મહેતા	૪૦૯
શ્રી માણેકલાલ વાડીલાલ વસાણી	૩૫૬	,, લાલજીભાઈ રાયશીભાઈ જામખરિયા	૪૧૧
સ્વ. શ્રી માણેકલાલ સંઘજી શાહ	૩૫૮	,, વસંતજી લખમશી શાહ	૪૧૩
,, માણેકલાલ ચુનીલાલ શાહ	૩૫૯	,, વિનયચંદ ઉમેદચંદ શાહ	૪૧૯
શ્રી મોહનલાલ પોપટલાલ મહેતા	૩૬૧	સ્વ. શ્રી વસંતબેન કાંતિલાલ તેજણી	૪૨૦
,, મોહનલાલ બેચરદાસ મહેતા	૩૬૨	શ્રી વસુમતી રંગનીકાન્ત મહેતા	૪૨૨
મોંઘીયા—(સંકલન વૃંદાવનદાસ એન. મહેતા)	૩૬૩	,, વાડીલાલ કાળીદાસ દોશી	૪૨૩
ડો. રમણલાલ ખી. શાહ	૩૭૧	,, વાડીલાલ દેવચંદ શાહ	૪૨૫
શ્રી રમણીકલાલ મનોરદાસ	૩૭૪	,, વાલજીભાઈ નાનજીભાઈ પટેલ	૪૨૬
,, રમણલાલ ધનાભાઈ પટેલ	૩૭૫	,, વાડીલાલ મોહનલાલ શાહ	૪૨૭
,, રતીલાલ મોનજીભાઈ	૩૭૭	,, વિનયકુમાર અમૃતલાલ ઝોઝા	૪૨૮
,, રતિભાઈ ચક્રભાઈ વાળા	૩૭૮	,, વિજયાબેન ચંપકલાલ શાહ	૪૩૨
,, રમણલાલ છોટાલાલ ગાંધી	૩૮૧	,, વૃંદાવનદાસ નંદલાલ મહેતા	૪૩૩
સ્વ. શ્રી રતિલાલ જોઠાભાઈ સસોત	૩૮૪	સ્વ. શ્રી વેલજી દામોદર સોમૈયા	૪૩૯
શ્રી રમણીકલાલ માવજીભાઈ		શ્રી શશીકાન્ત એલ. ઝવેરી	૪૪૧
કનાડિયા	૩૮૭	,, શશીકાન્તભાઈ રતીલાલ	૪૪૩
શ્રી રમેશચંદ એલ. દલાલ	૩૮૮	,, શામજીભાઈ માવજીભાઈ પારેખ	૪૪૮
શ્રી રસિકલાલ ભૂધરશી શાહ	૩૮૯	શ્રી શિવલાલભાઈ ગોઝળદાસભાઈ	૪૪૬
,, રતિલાલ મલૂકચંદ ભણુસાલી	૩૯૦	સ્વ. શ્રી શિવલાલભાઈ દીપચંદ શાહ	૪૪૮
સ્વ. શ્રી રતિલાલ બેચરદાસ મહેતા	૩૯૨	શ્રી શીવુભાઈ વસમજી લાડિયા	૪૫૦
		કુમારી સવિતાબેન મહેતા	૪૫૩

[B]

નામ	પા. નં.	નામ	પા. નં.
શ્રી સવાઈલાલ લલ્લુભાઈ ધામી	૪૫૮	શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ સી. શાહ	૫૨૨
સ્વ. શ્રી સ્વરૂપચંદ નેમચંદ બ્રોફ	૪૬૦	,, ચંપકલાલ ગીરધરલાલ મહેતા	૫૨૩
શ્રી સમશુદ્ધીન તૈયબખલી છતરિયા	૪૬૧	,, ચિમનલાલ ખીમચંદ મહેતા	૫૨૩
,, સારાભાઈ લખમીચંદ ઝવેરી	૪૬૨	,, ચિમનલાલ એન. સંઘવી	૫૨૫
સ્વ. શ્રી સારાભાઈ જોશીગભાઈ		,, ચિમનલાલ પ્રભુદાસ	૫૨૫
શેરદલાલ	૪૬૩	,, ચિમનલાલ એમ. શાહ	૫૨૫
શ્રી સુલતાનખલી કાસમખલી		,, ચુનિલાલ રાયચંદ	૫૨૮
લાદીવાલા	૪૬૫	,, જયંતભાઈ માવજીભાઈ શાહ	૫૨૯
શ્રી સુરેશભાઈ શાહ, બેંગલોર	૪૬૭	,, જયંતભાઈ નૌતમલાલ મહેતા	૫૩૯
,, સુંદરજી ડાયાભાઈ શાહ	૪૬૮	,, જયંતીલાલ જે. શાહ	૫૩૯
,, સુમતિચંદ શિવજીભાઈ	૪૭૦	,, જયશંકર ભીખાલાલ ઉપાધ્યાય	૫૪૦
,, સેવન્ટીલાલ કાંતીલાલ પટ્ટણી	૪૭૨	,, જયંતિલાલ નાનચંદ ડેલીવાળા	૫૪૦
,, સતોકબેન નાનજીભાઈ મહેતા	૪૭૩	,, જગજીવન શિવલાલ શાહ	૫૪૨
,, હરિહરભાઈ મણિભાઈ પટેલ	૪૮૨	,, જ્યોતીન્દ્રભાઈ વી. શાહ	૫૪૪
,, હરજીવનભાઈ વેલજીભાઈ		,, દીપકભાઈ નવલભાઈ સંઘવી	૫૪૬
સોમૈયા	૪૮૪	,, દુષ્યંતકુમાર બાપાલાલ શાહ	૫૪૬
શ્રી હરગોવિંદાસ રામજીભાઈ	૪૮૬	,, ધીરજીલાલ ટોકરચી શાહ	૫૫૨
,, હસમુખભાઈ વી. મહેતા	૫૮૬	,, જીવનચંદ ઝવેરચંદ ઝવેરી	૫૪૫
,, હરજીવનદાસ વિક્રલદાસ		,, તારાચંદ આર. નરસિંધાણી	૫૪૬
આરદાનવાળા	૪૯૦	,, દિનેશભાઈ રતિલાલ વોરા	૫૪૭
શ્રી હરીરામભાઈ કક્કર	૪૯૨	,, દલીચંદ રાયચંદ શાહ	૫૪૭
,, હરીચંદ મોઠાભાઈ	૪૯૩	,, દિલીપભાઈ ખીમચંદ જગનલાલ	૫૪૮
,, એચ. કે. દવે, ભાવનગર	૪૯૩	,, ડાહ્યાલાલ નાનચંદ શાહ	૫૫૪
,, હિમતલાલ ડાયાલાલ કોઠારી	૪૯૪	,, ધીરજીલાલ પ્રેમચંદ શાહ	૫૫૫
,, હીરાચંદ ખીતાબખરભાઈ	૪૯૫	,, નટવરલાલ ચુનિલાલ ભણુશાલી	૫૬૧
,, હરિલાલ જટાશંકર ત્રિવેદી	૪૯૬	,, નટવરલાલ એસ. શાહ	૫૬૧
,, દેલાસભાઈ એચ. વડીલ	૫૧૪	,, નવીનચંદ જગનલાલ કંપાણી	૫૬૨
,, કેશવલાલ મોહનલાલ શાહ	૫૧૫	,, ડૉ. નગીનદાસ પાનાચંદ શાહ	૫૬૩
,, કેસરીચંદ દલીચંદ શાહ	૫૧૬	,, નાગરદાસ કાનજીભાઈ શાહ	૫૬૪
,, દેનૈયાલાલ ડી. ભણુશાલી	૫૧૭	સ્વ. શ્રી ભાવસાર નીતિનકુમાર	
,, ખાન્તિલાલ રૂતેચંદ શાહ	૫૧૯	જયંતિલાલ તલાજીયા	૫૬૭
,, ચિમનલાલ કાનજીભાઈ શાહ	૫૨૦	શ્રી પ્રદીપભાઈ કાન્તિલાલ મોદી	૫૬૭
,, ચંપકલાલ મોહનલાલ પટ્ટણી	૫૨૧	શેઠશ્રી પ્રાગજીભાઈ ઝવેરચંદ	૫૭૦

નામ	પા. નં.	નામ	પા. નં.
શ્રી પ્રેમચંદ્રભાઈ કેશવચંદ્રભાઈ છેડા	૫૭૧	શેડશ્રી લલિતભાઈ કાન્તિલાલ	૬૧૨
સ્વ. શ્રી કૃલચંદ પ્રશંતભાઈ તંબોલી	૫૭૨	શ્રી લીલાખેન કપાસી	૬૧૩
શ્રી બળવંતરાય તલકચંદ શાહ	૫૭૪	„ વૃજલાલ તારાચંદ મહેતા	૬૧૪
શ્રી બાપાલાલ મનસુખલાલ	૫૭૫	„ વૃજલાલ રતિલાલ શાહ	૬૧૫
„ બિપીનભાઈ બાણુલાલ મહેતા	૫૭૮	„ વૃજલાલ મોહનલાલ ડોડિયા	૬૧૬
„ બિપીનચંદ્ર ધીરજીલાલ કોઠારી	૫૭૯	„ વિનેદચંદ્ર સી. શાહ	૬૧૭
„ બંસીલાલ બાપાલાલ પંડયા	૫૮૦	„ વિનયચંદ્ર મણિલાલ શેડ	૬૧૮
„ ભોગીલાલ મોહનલાલ મહેતા	૫૮૧	„ શાન્તિલાલ એચરદાસ	૬૨૦
„ મફતલાલ મોહનલાલ મહેતા	૫૮૨	„ શાંતિલાલ સુંદરજી શેડ	૬૨૦
„ મનુભાઈ નરોત્તમદાસ શેડ	૫૮૬	„ શાંતિલાલ મોહનલાલ શાહ	૬૨૧
„ મનુભાઈ દલસુખભાઈ ઝવેરી	૫૮૮	„ શૈલેષભાઈ હિંમતલાલ કોઠારી	૬૨૪
શ્રી મણિલાલ એચરદાસ શાહ	૫૯૦	„ ડો. સુરેશ ઠાકોરલાલ મહેતા	૬૨૫
„ મધુસૂદનભાઈ રમણીકલાલ મહેતા	૫૯૧	„ સકેરચંદ છગનભાઈ સરકાર	૬૨૭
ડો. મુગટલાલ બાવીરી	૫૯૨	„ સુધાકરભાઈ એસ. શાહ	૬૨૮
શ્રી મહેશકુમાર ઉપાધ્યાય, તલોદ	૫૯૫	સ્વ. શ્રી હરખચંદ વીરચંદ ગાંધી	૬૩૦
શ્રી મગનભાઈ કે. પટેલ, હિંમતનગર	૫૦૫	શ્રી હરિલાલ મૂળચંદ	૬૩૪
શ્રી મોહનલાલ પોપટલાલ મહેતા	૫૯૬	„ હસમુખ મણિલાલ શાહ	૬૩૫
સ્વ. મોહનલાલ જે. કોઠારી	૫૯૯	„ હાજી એહમદહુસેન હાજી	
શ્રી રતિલાલ દુર્લભદાસ દોશી	૬૦૦	ઈશ્વારીમભાઈ, હિંમતનગર	૬૩૫
„ રમણલાલ નગીનદાસ પરીખ		શ્રી હીરાચંદ સ્વરૂપચંદ ઝવેરી	૬૩૬
(દિલ્હીવાળા)	૬૦૧	„ કિશોરભાઈ વેણીલાલ ઠાકોરદાસ,	૬૩૬
શ્રી રતિલાલ ફાવચંદ	૬૦૧	શ્રી મનમોહનભાઈ કૃલચંદ તંબોળી	૬૩૭
„ રસિકલાલ લહેરચંદ શાહ	૬૦૩	ડો. ભરતભાઈ ભીમાણી	૬૩૭
„ રસિકભાઈ વઝીલ	૬૦૩	શ્રી વેણીલાલ પોપટલાલ દોશી	૬૩૮
સ્વ. શ્રી રસિકલાલ ચુનિલાલ		„ એ. કે. શાહ	૬૩૯
કાપડિયા	૬૦૪	„ ઉમેદચંદ અમૃતલાલ શાહ	૬૪૯
શ્રી રમણલાલ અંબાલાલ ગાંધી	૬૦૫	ડો. વ્રજલાલ નરસીદાસ ખગડિયા	૬૪૦
„ રંગનીકાન્ત લક્ષ્મીચંદ સંઘવી	૬૦૬	શ્રી કિરીટભાઈ પી. શાહ	૬૪૩
„ રમણીકલાલ ત્રિભોવનદાસ સંજોત	૬૦૭	„ કુમારપાળભાઈ દેસાઈ	૬૪૪
શ્રી રામચંદ કેસુરચંદ ઝવેરી	૬૦૮	„ ગુલામરાયભાઈ હ. સંઘવી	૬૪૫
„ રામચંદ મગનલાલ શાહ	૬૦૯	„ શાન્તિલાલ ભાઈચંદ શાહ	૬૪૯
શ્રી મણિલાલ મોહનલાલ પારેખ	૬૧૧	„ પ્રશાંતભાઈ ઝવેરી	૬૫૦

Phone : 357777/78/79 367536

Gram : ' STONESLAB '

CONTACT US FOR YOUR REQUIREMENTS OF :

* Glazed Tiles * Tandur, Shahabad Kotah & Cuddapah
Stoneslabs. * ACC-Portland Cement. * Waterproofing
additives * Potassium Silicate based Acidproof cement
* Epoxy Resin Cement * Phenolic Resin Cement * Polyester
Resin Cement * Interliner Bituminous Members.

With Best Compliments from

**THE TANDUR & SHAHABAD
STONE CO.**

HOUSE OF BUILDING MATERIALS

Opp. Round Temple, Sardar V. Patel Road,
BOMBAY-400 004

With Best Compliments from

SURESH C. SHAH, Social Worker

Office : Railway Parallel Road (East), High Grounds,
BANGALORE-560001

Resi : No. 13, Kumara Park East, High Grounds,
BANGALORE-560001

Phone : Off. 76088, 72815. 29448, 29643 Res. 258956

Founder Chairman (Sapna Group) General Secretary
(G. M. T. A.) Bangalore, **Vice-President & Permanent Trustee**
(S.G.V.S.J.S.) Bangalore, **President (D.V.V.G. School)**
Bangalore, **Member (Jain Soc'al Group) Bangalore,**
Hon. Member (Shree Ramana Maharishi Academy for the
Blind). Member (All India Federation of Publishers' &
Booksellers Association). Member (V. H. B. Co. Society Ltd.)
Life Member (Law Diploma Association) Hon. Member
(Anatha Sishu Sevashram.) **Vice-President (Samyukt Gujarati**
Samaj) (Karnataka).

ગરવી ગુજરાતની ભવ્ય ગૌરવગાથા

“ ભારતીએ કંઈ ફૂલફુવારો,
અંજલિમાં શું લીધ !

દિશદિશમાં ફૂલધાર ઉડાવી,
દિલના પરિમળ લીધ !

હિન્દમાતાની લાડીસી બાળ !

ગુર્જરી ! જય ! જય ! તવ ચિરકાળ !

ધન્ય હો ! ધન્ય જ પુણ્ય પ્રદેશ !

અમારો ગુણિયલ ગુર્જર દેશ ! ”

— કવિ શ્રી ન્હાનાલાલ દલપતરામ.

કવિ શ્રી ન્હાનાલાલે જેને ગુણિયલ ગુજરાત કહી છે, અર્વાચીનોમાં આઘ કવિ નર્મદે ‘ જય જય ગરવી ગુજરાત ’ કહીને જેનાં ગુણગાન ગાયાં છે, કવિ ખજરદારે ‘ જ્યાં જ્યાં એક વસે ગુજરાતી, ત્યાં ત્યાં સદાકાળ ગુજરાત ’ એમ કહીને ગુજરાતની ભવ્ય પરંપરાનું ગૌરવ કયું છે; કવિ ઉમાશંકરે ‘ મળતાં મળી ગઈ મોઢેરી ગુજરાત, ગુજરાત મોરી મોરી રે ’ કહીને ગુજરાતની વિશિષ્ટતાને સર્વોત્કૃષ્ટ ગણી છે, તે ગરવી ગુજરાતની લાક્ષણિકતાઓ ગણવા એટલીએ તો પાનાંનાં પાનાં ભરાય તેમ છે. ભારતમાતાની એક લાડલી આ ગુર્જરી માત્ર ભારત પૂરતી જ વિશિષ્ટ નથી; પરંતુ વિશ્વના નકશામાં પણ ઘણી બાબતોમાં એનું સ્થાન અદ્વિતીય છે. એક વેપારી પ્રબલ તરીકે દુનિયાના ખૂણે ખૂણે પહોંચી ગયેલી ગુર્જર પ્રબલને ચન્દ્રકાન્ત બક્ષીએ જ નહીં, જગતના ઘણા વિદ્વાનોએ ‘ મહાબલિ ’ તરીકે બિરદાવી છે. પરંતુ એક જમાનામાં આરબો પણ મહાન સોદાગરો તરીકે પંકાયે હતા અને આજના જમાનામાં યુરોપિયનો, અમેરિકનો અને જાપાનીઓ પણ સાહસિક વેપારીઓ.

શ્રે. ૨

તરીકે અપ્રતિમ છે, ત્યારે ગુજરાતની પ્રજાનો વેપારી હોવાનો દાવો એકમોદ્રિતીય રહી શકે તેમ નથી. છતાં, એ ક્ષેત્રમાં તો આ પ્રજા અઅસ્થાને ગિરાજે છે એમાં લવલેશ શંકાને સ્થાન નથી. જો કે, એવાં તો અનેક ગુણલક્ષણોવાળી અન્ય પ્રજાઓ વિશ્વના નકશા પર જન્મી છે અને જન્મશે; પરંતુ જગતના મહાન ઇતિહાસકાર એચ. જી. વેલ્સે ગુજરાતની પ્રજાને જગતની સૌથી વધુ અભિસંક અને શાંત પ્રજા તરીકે ઓળખાવી છે, તેમાં સરસાર્થ કરી શકે એવી પ્રજા હજી જન્મી નથી. ગુર્જર પ્રજા માટે આ અનેરા ગૌરવનો વિષય છે !

ભારતમાતાની કટિમેખલાના રત્નજૂથ સમા શોભતો આ પ્રદેશ ભૌગોલિક રીતે પણ વિશિષ્ટ છે. સમશીતોષ્ણ કટિબંધ પર આવેલા આ ફળદ્રુપ પ્રાન્તની આબોહવા સમઘાત છે. નાના-મોટા ગિરિરાજો અને હરિયાળાં મેદાનો પર વહેતી નાની-મોટી સરિતાઓથી આ પ્રાન્તની શોભા ચોર વધી છે. તો, પશ્ચિમે લહેરાતા શાંત અરબી સમુદ્રે આ પ્રજાને જગતના દેશો સાથે હાથ મિલાવવાની અનુકૂળતાઓ કરી આપી છે. પર્વતો પરનાં ગાદાં વનો, સરિતાતીરની હરિયાળી અને લીલાછમ મેદાનોમાં વિવિધ પ્રકારની પ્રાણીસૃષ્ટિ સાનંદ વિહરતી રહી છે. આમ, ખેતી, પશુપાલન, વેપાર અને ભૌતિક સમૃદ્ધિમાં આ પ્રાન્તનો જોટો જડવો સહજ નથી.

તો, હડપ્પા સંસ્કૃતિની સહોદરા પુરવાર થયેલી લોથલ આદિ વિસ્તારની સંસ્કૃતિથી માંડીને આજ સુધીમાં આ મહાગતિમાં વિવિધ પ્રકારની પ્રજાઓ જન્મી છે. જગતમાં વેપારી પ્રજા તરીકે પંકાયેલી ગુજરાતી પ્રજાના પૌરાણિક અને ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્ય જુદો જ સંદર્ભ રચે છે. અહીં જ્ઞાતિએ જ્ઞાતિએ જુદાં જુદાં રૂપરંગ સાંપડે છે. કેટલીક વેપારી અને સાહસિક પ્રજાના ઇતિહાસ એક પ્રકારનું ચિત્ર ઊભું કરે છે, તો કેટલીક ક્ષાત્રવટમાં જીવતી ખમીરવાંતી પ્રજાના ઇતિહાસ બીજા પ્રકારનું ચિત્ર ઊભું કરે છે. એક બાજુ ફળદ્રુપ જમીનમાં મળલળ પાક પકવતી ખેડૂત જાતિઓ છે, તો બીજી બાજુ, ગયો-લેસો અને ઘેરાં-બકરાંના પાલકોની જુદી જુદી જ્ઞાતિઓ છે. અને એ ઐતિહાસિક પાનપોતાની વિશિષ્ટતાઓ છે, ભવ્ય

વારસો છે, ગર્વપૂર્ણ વૈભવ છે. જેમ, બળકટ જમીનમાંથી અંકુરિત થતો છોડ ધીંશુ વ્યક્તિત્વ ધારણ કરતો આલને આગે તેમ આ ભૂમિનું ધાવણ ધાવીને જન્મેલો-ઊછરેલો ગુજરાતી માનવસંસ્કૃતિના ઇતિહાસમાં લવ્ય અને ઉન્નત વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. પ્રાચીન કાળની નાગરિકતા, કળા, તત્ત્વજ્ઞાન, ધર્મપ્રવૃત્તિઓ, સામાજિક પ્રથાઓ, ખેતી, વેપારઉદ્યોગ, વિદ્યાઓથી માંડીને આજે રાજકારણથી વિજ્ઞાનક્ષેત્ર સુધીના પ્રલંબ પટમાં ગુજરાતી પ્રજાનું સ્થાન ગૌરવવંતું છે. એટલે તો ભગવાન શ્રીકૃષ્ણથી માંડીને પારસીઓ અને અંગ્રેજોએ આ ભૂમિ પર વસવાટ કરવાનું મુનાઝિબ માન્યું હતું.

વેદકાલીન સંદર્ભોમાં અંદ્રની આરાધનાનું મહાતીર્થ ભગવાન સોમનાથ શિવભક્તિનું પ્રવર્તક હશે, તેમ દ્વારકાધીશ ભગવાન શ્રી કૃષ્ણની ભક્તિ અહીંથી જ આરાધે ભારતવર્ષમાં પ્રસરી હશે ! મત્રક-કાલીન ગુજરાતમાં વલ્લભી સામ્રાજ્ય સાથે જૌદ્ધ ધર્મનો લવ્ય ઇતિહાસ વણાઈ ચૂક્યો છે, તો સોલંકી સમ્રાટોના કાળમાં જેન ધર્મનો ડોકો આખા યે પ્રદેશ પર વાગી ચૂક્યો હતો એની પ્રતીતિ આજે પણ શત્રુંજય-ગિરિનાર-આયુ પરનાં કલાત્મક મંદિરો કરાવી રહ્યાં છે. સ્વામિનારાયણ અને આર્યસમાજનાં આંદોલનો જગવનાર આ ભૂમિ છે; તો ઇસ્લામ અને પારસી ધર્મ સાથે મહુકારથી વર્તનાર પણ આ પ્રજા છે એ ઇતિહાસને તપાસવા દૂર જવું પડે તેમ નથી. સુવર્ણની દારિકાની સમૃદ્ધિનાં વર્ણનો તે કાળની રિદ્ધિ-સિદ્ધિના પરિચાયક છે; તો વલ્લભી વિદ્યાપીઠની મુલાકાતે આવેલા ચીની મુસાફરોનાં વર્ણનો તે કાળની સમૃદ્ધિનો ચિતાર આપનારાં છે. ત્રિભુવનગંડ સિદ્ધરાજ જયસિંહના સમયની કળા-સાહિત્ય-ધર્મ-સમાજસુધારાની પ્રવૃત્તિઓ આજે પણ જીવતીભગતી ખડી છે; તો અહમદશાહની સલ્તનતનો વૈભવ શિલ્પ-સ્થાપત્યમાં કોતરાયેલો જોવા મળે છે. અલેક્ઝાંડર કિન્લોક કાર્પસે શરૂ કરેલી સાહિત્ય-સંસ્થાઓ આજે પણ ગુજર પ્રજાને પોષી રહી છે; તો એક બાજુ વઢોદરાની ગાયકવાડી સત્તા અને કાઠિયાડના બસો બે રજવાડાંઓમાંથી ઘણાંઓના લોકોપકારી વહીવટ લવ્ય પરંપરાનો વારસો ખડો કરે

છે. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે કુરુક્ષેત્રમાં લીધેલું વ્રત યુગે પછી મોહનલાલ કરમચંદ ગાંધી નામના મહામાનવમાં નવા રૂપે અવતરે છે, અને જેમ શ્રીકૃષ્ણે તે જમાનામાં આશ્ચર્ય ફેલાવ્યું હતું, તેમ મહાત્મા ગાંધી આ જમાનામાં વિશ્વને આશ્ચર્યમાં ગરકાવ કરી દે છે. એવી જ રીતે ચન્દ્રશી માંડીને સરદાર પટેલ યુધી યુગે યુગે નવનિર્માણ પામ્યા કરેલું સોમનાથનું મંદિર, ગિરનારનો અશોકનો શિલાલેખ, લૂમલીનું સ્થાપત્ય, સિદ્ધપુરનો રુદ્રમાળ, પાટણનું સહસ્રલિંગ તળાવ, મોઢેરાનું સૂર્યમંદિર, તળાબનો એભલમંડપ, શત્રુંઞ્ચનાં દેરાસરો, કુંભારિયાનાં દેરાસરો, વડનગરનું તોરણ, જૂનાગઢનાં અડીકડી વાવ ને નવઘણ કૂવો, હોર્ડની હીરાભાગોળ, અડાલજની વાવ, અમદાવાદના જૂલતા મિનારાવાળી મસ્જિદ અને સીદી મૈયદની બાગી, ભાવનગરની ગંગા દેરી અને રાજ-મહારાજાઓના મહેલો આદિ ઇત્યાદિ ગુજરાતી પ્રાચીન-મધ્યકાલીન કળા અને સમૃદ્ધિનાં પ્રતીક છે.

આ પ્રદેશમાં દુર્વાત્તા, ભારદ્વાજ, વેદવ્યાસ અને શુકદેવજી સમા મહર્ષિઓના આશ્રમે હતા. સ્વયં 'યોગમૂર્તિ' શ્રીકૃષ્ણથી માંડીને ગુરુ હતાત્રેય, શ્રી રંગઅવધૂત મહારાજ, ભગવાન લકુલીશ, શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યજી, શ્રી સહજાનંદ સ્વામી, શ્રી દયાનંદ સરસ્વતી, જલારામ બાપા અને અન્ય અનેક સંપ્રદાયોના નાના-મોટા આરાધકો, યોગીઓ, જ્ઞાનીઓથી આ ભૂમિ પાવન થઈ છે. મહાકવિ ભટ્ટી અને મહાકવિ માધ, કલિકાલસર્વજ્ઞ હેમચંદ્રાચાર્ય અને શાસનસમ્રાટ શ્રીમદ્ વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજ, ભિક્ષુ અખંડાનંદ અને સંતબાલજી ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓના સમર્થ સંસ્કારવર્ધકો હતા.

નાલંદા અને તક્ષશિલાની યાદ આપતી મહાન વિદ્યાપીઠ 'વલ્લભી' આજના વલભીપુરે વિસ્તરી હતી. ત્યારથી માંડીને ભાવનગર, ગોંડલ, જૂનાગઢ, વડોદરા આદિ રાજવીઓની શિક્ષણ-પ્રીતિએ લગ્ય પરંપરા સર્જી છે. અર્વાચીન કાળમાં આમચિયાનો પાયો નાંખનાર નાનાભાઈ ભટ્ટની 'લોકભારતી', બાલશિક્ષણના પ્રણેતા ગિરુભાઈ બધેકાનો 'દક્ષિણામૂર્તિ', વડોદરામાં 'જીવનભારતી', માંગરોળમાં 'શારદાગ્રામ', અલિયાબાડામાં 'ગંગાજળા વિદ્યાપીઠ',

અમદાવાદમાં ‘ગુજરાત વિદ્યાપીઠ’ વડોદરા-વલ્લભવિદ્યાનગર અને ભાવનગરનાં વિશ્વવિદ્યાલયો શિક્ષણગતમાં જુદી જ ભાત પાડી રહ્યાં છે. સ્થાપત્ય, શિલ્પ, સંગીત, ચિત્રકળા અને સાહિત્યનાં ક્ષેત્રોમાં થયેલી વિભૂતિઓની તો એક મહાગ્રંથ રચાય તેટલી મોટી યાદી બની શકે. તેમ, ગુજરાત-સૌરાષ્ટ્ર-કચ્છ પ્રાંતોની લોકસંસ્કૃતિનો પરિચય કરવા માટે પણ એક ગ્રંથ ઓછો પડે. પ્રજ્ઞના ઉમદા લોકાચારથી માંડીને પૌરુષ અને પરાક્રમેની કથાઓ, પ્રસંગે પ્રસંગના ગીતોની રસલહાણુ, મેળાઓના દુહાઓ અને પહેરવેશ, રીતરિવાજ અને ગૃહસુશોભનનાં ભરતગ્રંથોનો વળી જુદો જ ગ્રંથ રચવો પડે. પરાક્રમગાથાઓ કહેતાં ભાટ-ચારણોથી માંડીને ધર્મ અને સમાજના વિવિધ વેશ ભજવતા ભવાયાઓ પણ જુદો જ વિભાગ રોકે તેમ છે. તો, ભાંગતી રાતે ભજનના મીઠા સૂરોથી પ્રજ્ઞની સંસ્કારિતાને ષોષતી ભજનમંડળીઓનાં નિરાળાં ચિત્રો સ્પર્શ્ય તેમ છે. આમ, પ્રાચીન કાળથી માંડીને અર્વાચીન કાળ સુધી આવીએ તો માનવજીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ગુજરાતનું આગવું પ્રદાન પ્રાપ્ત થાય છે. ધર્મ, તત્ત્વજ્ઞાન, સમાજકારણ, સંસ્કારિતા, આચાર-વિચાર, શિલ્પ-સ્થાપત્ય, સંગીત-સાહિત્યથી માંડીને નાનાં-મોટાં તમામ ક્ષેત્રોમાં ગુજરાતનું પ્રદાન ગૌરવપૂર્ણ રહ્યું છે.

એવું સમૃદ્ધ ક્ષેત્ર વેપાર-ઉદ્યોગની રિદ્ધિ-સિદ્ધિ અને સમૃદ્ધિનું છે; જેનો અહીં વિગતે ચિતાર આપવાની નેમ છે. આ ગ્રંથશ્રેણીમાં ક્રમે ક્રમે વિશ્વમાં વિવિધ સ્થળોએ વસતા ગુજરાતીઓની નોંધ આપતા રહીશું.

દરિયાવટની ગુર્જર યશગાથા :

જાણીતા સાહિત્યકાર શ્રી નાનાલાલ વસા એક વિસ્તૃત નોંધમાં લખે છે કે—

પુરાણકાળમાં મહર્ષિ અગસ્ત્યે દરિયા તાળે કરવા વિંધ્ય પર્વત ઓળંગ્યો હશે ત્યારે ગુજરાતના દરિયાકાંઠે જ પગ મૂક્યો હશે એવી કલ્પના અયોગ્ય તો નથી જ ! ‘લંકાની લાડી ને ઘોઘાનો ઘે. ૩

વર'ની કહેવતો અને 'જે જાય જાવે'ના નિર્દેશથી ગુજરાતનો ઘરોઓ લંકા, જાવા, સુમાત્રા, દિલિપાઈન્સ ટાપુઓ સાથે હશે જ હશે એમાં શંકાને સ્થાન નથી. ધર્મરક્ષા માટે પારસીઓ ગુજરાતના કાંઠે લાંજર્યા અને વેપાર અર્થે વાસ્કો-ડી-ગામા ગુજરાતના કિનારે ઊતર્યો તેમ જ અરબ દેશો સાથેના સતત વેપારથી ગુજરાતનો દરિયો 'અરબી સમુદ્ર' બની ગયો, તે સર્વ વિગતો ગુજરાતી મહાબતિને વિશટ વેપારી પ્રગત તરીકે ઓળખાવવા પૂરતી છે. દરિયાવટે ગુજરાતના માનવકૃતિહાસમાં બહુ મોટો ભાગ ભજવ્યો છે. ભારતના બધા ધર્મોનાં પુસ્તકોમાંથી અને જગતના મોટા ભાગના દેશોના પૌરાણિક દસ્તાવેજોમાંથી ગુજરાતની દરિયાવટની નોંધો મળી આવે છે.

પશ્ચિમના દેવ દરિયામાંથી કુંભ લાવે છે એ પુરાણકથા કે વેદોમાં આલેખાયેલી સમુદ્રમંથનની ઘટના એ વાતનો પુરાવો છે કે સમુદ્રમાંથી જ લક્ષ્મી, કળશ, રત્નો, અશ્વ, હાથી આદિ સંપત્તિ પ્રાપ્ત થાય છે. આ કુંપાલકલિપત કથાઓનો વાસ્તવિક આધાર દરિયા-પારની વેપારવિનિમયની લગ્ય પરંપરામાં જોઈ શકાય છે.

પશ્ચિમ સાગરથી નીકળેલા સાહસિકોએ એક બાજુ અંખાતના પ્રદેશો આફ્રિકા, પશ્ચિમ એશિયાના પ્રદેશો, તો બીજી બાજુ શ્રીલંકા, બ્રહ્મદેશ, જાવા, સુમાત્રા, બાલી, મલાયા, જંગબાર, મોરેશિયસ, દિલિપાઈન્સ જેવા પૂર્વના ટાપુઓ પર સંસ્કૃતિ અને વેપારના ધ્વજ લહેરાવ્યાનાં અનેક દૃષ્ટાંતો મળી આવે છે. અગ્નિ-એશિયામાં મંદિરે મંદિરે, સ્થાને સ્થાને ભારતીય સંસ્કૃતિ દૃશ્યમાન છે. જાવાનાં વિખ્યાત બોરોબુદુર મંદિરની હીવાલ પર ગુજરાતનું વહાણ કોતરેલું છે. ત્યાંના આદિવાસીઓ સંસ્કૃતમય અપભ્રંશ ભાષા બોલે છે. બાલી ટાપુ હજી વૈદિક ધર્મ પાળે છે થાઈલેન્ડના લોકોની ભાષાનાં મૂળ સંસ્કૃતમાં છે. ટાપુઓમાં જ નહિ, છેક ચીન અને જાપાનની વહાણપટાની પરંપરામાં ગુજરાતીપણાની છાપ જોવા મળે છે. ગુજરાતી-કચ્છીના ઘણા શબ્દો સ્વાહિલી, મલય, જાવી આદિ ભાષાઓમાં વણાઈ ગયા

છે. હજાર વર્ષ પહેલાં આફ્રિકાના એક પ્રદેશ પર હિન્દુ રાજાનું રાજ્ય હતું.

ગુજરાતી દરિયાવટ વિષેની અનેક કથાઓ જૈનધર્મના ગ્રંથોમાં પ્રાપ્ત થાય છે. છેક સિંધથી માંડીને શૂર્પારક (આજનું નાહાસોપારા) સુધી ગુજરાતનો દરિયાકાંઠો અસંખ્ય સમૃદ્ધ બંદરોથી ધમધમતો હતો. બૌદ્ધ જાતકકથાઓમાં પણ ગુજરાતનાં બંદરો અને દરિયાઈ વેપારના ઉલ્લેખો મળે છે. ધર્મગ્રંથોમાં પણ દરિયાઈ પ્રવાસોની સાહસકથાઓ મળી આવે છે. લક્ષ્મીને સમુદ્રની પુત્રી તરીકે સ્વીકારી છે તે દર્શાવે છે કે સંપત્તિ દરિયાપારથી જ આવે છે. લંકાથી મોતી, બ્રહ્મદેશથી માણેક અને જાવા-સુમાત્રા-વિયેટનામથી રત્નો વહાણો ભરી ભરીને ગુજરાતનાં બંદરોએ ઠલવાયાના દસ્તાવેજો મળી આવે છે. આફ્રિકાથી હાથીદાંતનાં વહાણો ભરીને આવતાં એ નજરે જોનારાં લોકો આજે પણ હયાત છે. એટલું જ નહિ, જંગબાર કે મસ્કત જેવાં નગરોની બાંધણી માંડવી કે સલાયા જેવી લાગે છે તેનું કારણ પણ આ દરિયાઈ સંબંધો છે. આમ, ગુજરાતનાં પચાસેક બંદરો દરિયાપારના દેશો સાથેના સંબંધના સાક્ષી હતાં.

મહાશ્રેષ્ઠ જગદુશાનો કારભાર ભદ્રેસર (કચ્છ)થી થતો. વસ્તુપાલ-તેજપાલનો વેપાર આર્યો સાથે બંભાત બંદરેથી થતો હતો. ભાટિયા, લોહાણા, જૈનો, કણબીઓ, લણશાહી આદિના મોટા સમૂહો દરિયાવટ સાથે સંકળાયેલા હતા. અને વેપારાથે જયેલા ગુજરાતીઓએ ત્યાંની પ્રજાના સંસ્કાર-શિક્ષણ-કળાકારીગરી વિકસાવવામાં ભાગ લીધો હોય તેનાં દ્રષ્ટાંતો પણ મળી આવે છે. ટાપુઓ પરનાં મંદિરો બાંધવામાં ગુજરાતીઓએ ભાગ લીધો હતો. દક્ષિણ આફ્રિકાની રંગભેદની નીતિ માટે લડત આપવામાં ગુજરાતીઓ અગ્રસ્થાને હતા એનો ઇતિહાસ નજીકનો જ છે. દરિયાપારના દેશોમાં વગરતલવારે સંસ્કૃતિ અને વેપારનું સમ્રાજ્ય સ્થાપવામાં ગુજરાતીઓની સરખામણી થઈ શકે તેમ નથી. તો, સામે પક્ષે, દરિયામાં ઘૂમતા અંગ્રેજ, વહાદા, આર્ય યાંચિયાઓ ઘૂમ્યા કરતા તેની સામે શક્તિ સાહસ અને ખમીરપૂર્વક ઝઝૂમીને ગુજરાતીઓએ

આ દરિયાવટ સાચવી છે. એવી જ રીતે, પોતાના દેશની કેટલીક રૂઢિચુસ્તતા પણ નડતી; એને ઓળંગીને ગુજરાતી પ્રબંધે દરિયાવટ વિકસાવી છે. અનેક દેશોમાં વહાણો ભાંગી જવાથી કે ભૂલા પડી જવાથી કે પાછા ફરવાની કોઈ શક્યતાઓ ન હોવાથી લોકો ત્યાં જ વસી પડ્યા હોય એવા દાખલાઓ પણ બન્યા છે. એવા લોકોએ ધીમે ધીમે જે તે દેશની સંસ્કૃતિ અપનાવી લીધી હશે એમ માનવું અયોગ્ય નથી. આવી શહાદત હબરો-લાખોની સંખ્યા વટાવી બંધ તેટલી થાય.

આવા બહાદુર, ખડતલ, હોંશિયાર મરજવાઓએ ગુજરાતી દરિયાવટને જીવતી રાખી છે. વિષુવવૃત્ત ઓળંગે ને ધ્રુવનો તારો દરિયામાં રૂખી બંધ તે પછી મધ્યદરિયે દિશાહીન માર્ગ કાપતા સાહસિકોનાં ચિત્રો મનઃચક્ષુ સામે ખડાં કરીએ ત્યારે જ એમની બહાદુરી અને ખમીરીની ઓળખાણ થઈ શકે. દક્ષિણ દિશામાં જતાં વહાણો ખવતારક વિના પાછા ફરે તો ફરે અને એટલે જ કદાચ દક્ષિણ દિશાને યમની દિશા કહી છે. યમનું પ્રતીક ત્રણ હબર વર્ષ જૂનું છે. એ દર્શાવે છે કે ત્રણ હબર વર્ષ પૂર્વે ભારતીય પ્રબંધે દરિયો ખેડી નાંખ્યો હતો.

આમ, કાંચયુગથી માંડીને સિંધુ ખીણની સંસ્કૃતિ સુધી અને વૈદિક સંસ્કૃતિથી માંડીને ગૌર-જૈન ધર્મની સંસ્કૃતિ સુધી ગુજરાતની દરિયાવટ અવિરતપણે સારાએ વિશ્વમાં વિખ્યાત હતી એમાં શંકાને સ્થાન નથી. વહાણો બતાવવાથી માંડીને વહાણો ચલાવવાની માલમી-વિદ્યાથી આ બંદરો પ્રખ્યાત હતાં.

પાંચ હબર વરસના આ ગૌરવવંતા ઇતિહાસ પછી પાંચસો વરસના ઇતિહાસમાં પ્રવેશીએ છીએ ત્યારે એ બહોજલાલી ધીમે ધીમે ઓસરતી જતી દેખાય છે. વિજ્ઞાન, યંત્રવિજ્ઞાન અને યંત્રોદ્યોગોની હરણફાળે આખા વિશ્વની તામીર ફેરવી નાખી, તેમ દરિયાવટનું પણ થયું. આરંભમાં આરંભ દેશો સાથે જમીનરસ્તે વ્યવહાર બળવતા મુસ્લિમો ભારતના સુલતાનો બન્યા અને દરિયાવટમાં ઓટ આવતી

થઈ. પછીથી યુરોપિયનોની સત્તામાં જળશે ફેલાવો થતો ગયો અને જેમ જમીન પર તેમ દરિયા પર પણ તેમની સત્તાનો પાંજો પડ્યો તેમ દરિયાવટ ઓછી થતી ચાલી. અને આજે તો આખી તસવીર જ બદલાઈ ગઈ છે ત્યારે એક યુગમાં આખા વિશ્વ પર એકચક્રી શાસન ભોગવતું વહાણવટું આજે પરિકથા જેવું લાગે તો નવાઈ નહીં.

લલે, સમય પલટાતાં વેપાર-વણજની પ્રથામાં આમૂલ પરિવર્તનો આવ્યાં; પણ એક યુગમાં આ પ્રજાએ વહાણવટાં દ્વારા સંસ્કૃતિ અને સમૃદ્ધિનાં આદાન-પ્રદાનમાં આગવું સ્થાન ભોગવ્યું હતું તેનો ઇતિહાસ કોઈ કાળે ભુલાશે નહીં. ગુજરાતનાં ૫૪ બંદરોએથી ઊપડતાં વહાણોએ ભાષા, પોશાક, રીતરિવાજ, સદ્ગુણ, શિક્ષણ, ધર્મ આદિ અને બાબતો ઘણા દેશોની આદિવાસી પ્રજામાં રોપી છે. આજે કળા-કારીગરીમાં ગુજરાત હોય, ભાષામાં ગુજરાત હોય, પોશાકમાં ગુજરાત હોય એવાં દૃષ્ટાંતો શ્રીલંકા, જાવા, સુમાત્રા, આફ્રિકા, મોરેશિયસ કે જાપાન સુધી શોધવા જનારને સહજરૂપે મળી આવે. એટલું જ નહિ, આજે ખૂણે ખૂણે ગુજરાતી નાનકડી હાટડી માંડીને બેઠેલો જોવા મળે તે આ પ્રજાનો લોહીનો વારસો છે. કહેવાય છે કે કચ્છની વસતી કરતાં બહાર વસનારા કચ્છીઓની સંખ્યા બમણી છે ! એ દર્શાવે છે કે, યુગોથી ચાલતા આ દરિયાઈ વેપારવણજમાં આ પ્રજા કેટલી એતપ્રોત થઈ ગઈ હશે !

આમ, પૌરાણિક અને મધ્યકાલીન ગુજરાતના નકશા પર કેસરિયાં કરવાનાં, જૈહર કરવાનાં, સતી થવાનાં, વાતવાતમાં સાહસે કરવાનાં, જોતજોતામાં પરાક્રમે કરવાનાં, છાતી ફાટ-ફાટ થાય એવાં દૃષ્ટાંતો જોવાં મળે છે, તેમ દરિયાવટના સાહસિકોનો પણ એક સુદીર્ઘ અને ધીંગો ઇતિહાસ મળે છે ! સિંહ, અશ્વો અને શક્તિશાળી જંગલી ગર્જભોના આ પ્રદેશોમાંથી એવા જ શક્તિશાળી, સાહસિક અને હિંમતબાજ નરપુંગવો પાક્યા હશે—તો જ આવી ઊજળી ગૌરવગાથાઓ રચાઈ હશે એમાં શંકાને સ્થાન નથી.

‘વિશ્વગુર્જરી’

પ્રાચીન અને મધ્યકાલીન યુગમાં ‘ઝેકિયુ’ કરતાં જણાયું કે ગુજરાતી પ્રજા વિશ્વના ખૂણે ખૂણે પ્રસરી ગઈ છે. કવિ ખમરદારની એ ઉક્તિ પુરવાર કરે છે કે, “જ્યાં જ્યાં વસે એક ગુજરાતી, ત્યાં સદાકાળ ગુજરાત.” આવા ગુજરાતીઓની સંખ્યા ભારતમાં વીસ લાખ અને ભારત બહાર વીસ લાખ, એટલે કે અડધા કરોડ જેટલી થવા જાય છે. ત્યાંની પ્રજામાં એતપ્રેત થઈ જઈને, એકદમ નિરુપદવી જીવન જીવતી આ પ્રજા માટે પણ આજે અનેક સમસ્યાઓ ખડી થઈ જાય છે. રંગભેદ, જાતિભેદ અને પ્રાન્તપ્રદેશના વાદ-વિવાદોએ અનેક મૂંઝવણો-મુશ્કેલીઓ ઊભી કરી છે. યુગાન્તર સરકારે ભારતીયોની હકાલપટ્ટી કરી તેમાં મોટો ભાગ ગુજરાતી હતો. લાંડનમાં રંગભેદની નીતિ અને ‘બિંદી હટાવો’નાં આદેશનોમાં પણ આ પ્રજાને જ સોચવાતું થયું છે. આવી સમસ્યાઓના ઉકેલ માટે અને અન્ય બાબતો પર લક્ષ આપવા માટે તા. ૧-૫-૧૯૭૨ના રોજ શ્રી વિનોદચંદ્ર સી. શાહે “વિશ્વગુર્જરી”ની સ્થાપના કરી. અમદાવાદ, આશ્રમ રોડ પર આવેલી આ સંસ્થા ગુજરાત બહાર વસતા ગુજરાતીઓના વસવાટની ચિંતા કરે છે અને તેઓની સમસ્યાઓના ઉકેલ લાવે છે. વતન અને પરદેશ વચ્ચે સેતુ રચી આપે છે. સ્વજનો સાથે ધનિષ્ઠ સંપર્કો રચી આપે છે. વિદેશમાં વસતા ગુજરાતીઓનું સતત માર્ગદર્શન પૂરું પાડે છે.

આ સંસ્થા સ્થાપાયાને ત્રણ માસ થયા ત્યાં જ યુગાન્તર સરકારે ૪૦૦૦ જેટલા ગુજરાતીઓની હકાલપટ્ટી કરી, જેમના મોટા ભાગના વતન પાછા ફર્યા ત્યારે આ સંસ્થાએ તેઓને કોઈ ને કોઈ ધંધા-ઉદ્યોગ માટે સવલતો ઊભી કરી આપી. ‘દરિયાપાર ગુર્જરી વસાહત’ ઊભી કરી, જેના ફળ સ્વરૂપે મહિનગર ખાતે ‘યુગાન્તર પાર્ક’ આકાર લઈ શક્યું. ‘વિશ્વગુર્જરી’એ બહાર વસતા ગુજરાતીઓ પાસેથી ફંડ એકત્રિત કરીને, ગુજરાત સરકારની મદદ લઈને આવી અનેક પ્રવૃત્તિઓ ચલાવી છે. વૉશિંગ્ટનમાં વસતા ગુજરાતીઓએ

ચીખોદરામાં આંખની હોસ્પિટલ ઊભી કરવામાં કાળો આપ્યો એ આ વાતનું ઊજળું દષ્ટાંત છે. ગુજરાતમાં ઈ. સ. ૧૯૮૭માં દુષ્કાળના ઓળા ઊતર્યા ત્યારે ‘વિશ્વગુર્જરી’એ ‘ફેમિન રિલીફ મોબીલાઇઝેશન ફંડ’ દ્વારા વિવિધ સંસ્થાઓને ઘાસચારો પૂરો પાડી પશુધનને બચાવ્યું. કેનેડાના શ્રી કાળીદાસ કેટેચાએ ‘વિશ્વ-ગુર્જરી લોન સ્કોલરશીપ યોજના’ તળે ૧૯૮૫ થી ‘૮૮ સુધીમાં ૫૪ વિદ્યાર્થીઓને મેડિકલ અને એન્જિનિયરિંગના અભ્યાસાર્થે સહાય કરી. આ દાતા દ્વારા ‘શ્રી અગ્નિકા કોમ્પ્યુટર સેન્ટર’ની સ્થાપના થઈ છે.

૧૯૮૦ થી આ સંસ્થા ‘વિશ્વગુર્જરી’ એવોર્ડ આપે છે. આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રે વિવિધ ક્ષેત્રોમાં અપૂર્વ પ્રદાન કરનાર ગુજરાતી-ઓને આ એવોર્ડ અપાય છે. ગુજરાતમાં વસતા કે ગુજરાત બહાર વસીને ગુજરાતનું નામ રોશન કરતા એવા વિશિષ્ટ વ્યક્તિઓને આ એવોર્ડ પ્રાપ્ત થયા છે—જેમાં ઝુળીન મહેતા, ડો. ઉપેન્દ્ર દેસાઈ, મનુભાઈ ચંદેરિયા, જગદીશ લગવતી, રાવજીભાઈ પટેલ, ડો. આઈ. જી. પટેલ, મફતલાલ મહેતા, નટવરલાલ ભાવસાર, ડો. દિનેશ પટેલ, ડાહ્યાભાઈ પટેલ, ડી. સી. કોહારી, હસમુખ સાંકળિયા, બાબુભાઈ દોશી, વિજય મરચન્ટ, ગિરધારીલાલ મહેતા, ડો. એચ. એન. શેઠના, કુ. સવિતાબહેન મહેતા, ડો. રાજેન્દ્ર વ્યાસ, સામ પિત્રોડા, મણિભાઈ દેસાઈ, વી. કુરિયન, ઉમાશંકર જોશી, ડો. શિવાનંદ અશ્વયુજી, ચં. ચી. મહેતા, શ્રીમતી મૃણાલિની સારાભાઈ, ડો. નાનુભાઈ અમીન, પ્રો. કે. કા. શાસ્ત્રી, રૂઝિન ડેવિડ, બાલકૃષ્ણ દોશી, અરવિંદ બૂચ આદિ સુખ્ય છે. આ એવોર્ડ પેટે રૂ. ૫૦ ૧ અને ગુર્જરી-પ્રતીક અપાય છે.

ગુજરાતની અસ્મિતાને સંવર્ધવા-પોષવા અને પ્રોત્સાહિત કરવામાં આ સંસ્થા સક્રિય રસ લઈ રહી છે. ભવિષ્યમાં બૃહદ્ ગુજરાત-વિશ્વ ડિરેક્ટરી પ્રકાશિત કરવાની યોજના છે. દરિયાપારના પાસપોર્ટ-વીસા-નાગરિત્વના પ્રશ્નો સહેલાઈથી હલ કરવાની સેવા ઊભી કરવાની યોજના છે. વિદેશોમાં ‘વિશ્વગુજરાત ભવનો’

સ્થાપવાની યોજના છે. સાંસ્કૃતિક-ઔદ્યોગિક-વેપારી આદિ વિનિમય માટે ‘માર્ગદર્શન બ્યૂરો’ સ્થાપવાની યોજના છે.

આમ, ગુજરાતમાં સ્થપાયેલી ‘વિશ્વગુર્જરી’ જેવી સંસ્થા, ગુજરાત બહાર વસતાં ગુર્જરી સંતાનો માટે સેતુનું કાર્ય કરી રહી છે અને ભવિષ્યમાં આ કાર્યનો વિસ્તાર થતાં એક કાળે ગુર્જર પ્રજા વિશ્વમાં પ્રસરી ગઈ, તેમ ‘વિશ્વગુર્જરી’ની શાખાઓ પ્રસરી જશે.

—(સંકલનકાર : પ્રા. શ્રી બિપીનચંદ્ર ર. ત્રિવેદી)

[જમ્મુસરની કોલોજના એક પ્રાધ્યાપક શ્રી બિપીનચંદ્ર ર. ત્રિવેદીએ વિસ્તૃત રીતે સંકલન કરેલી નોંધ-જે અત્રે આ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં પ્રથમ ગુજરાતી વિભૂતિઓથી માંડી દેહીપ્રમાણ ઘરહીબરાઓ સુધીની નોંધ આવરી લીધી છે.]

વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ‘પ્રથમ’ ગુજરાતી વિભૂતિઓ

યુગપરિવર્તન એ વિશ્વનો કમ છે. ધર્મ, સમાજ, રાજકારણ, ઉદ્યોગ, વિજ્ઞાન, કળાઓ આદિમાં દિવસે દિવસે પરિવર્તનો થયાં જ કરતાં હોય છે. પરંતુ તે સૌમાં પહેલ કરનાર જ અભિવાદનના અધિકારી બને છે. પ્રાચીન, મધ્યકાલીન અને અર્વાચીન ભારતના ઇતિહાસમાં એવી રીતે પહેલ કરનાર ગુર્જર સંપૂર્ણતો સંખ્યા નાનીસૂતી નથી. પોતાના પ્રાંતમાં કે પોતાના ક્ષેત્રમાં જ નહીં, પરંતુ વિદેશી સત્તા વચ્ચે અને વિદેશી ક્ષેત્ર વચ્ચે પોતાની પ્રતિભા દ્વારા સર્વોચ્ચ કાર્યસિદ્ધિ હાંબવનારા આ વિરલ મહાનુભાવો ગુજરાતના મહામૂલા વારસાકૃષ્ટ છે.

ઇ.સ. ૧૮૫૭ પછી બ્રિટિશ એમ્પાયરનો યુનિયન જેક સમગ્ર ભારતવર્ષ પર અને વિશ્વના મોટા ભાગના ખંડો પર લહેરાતો હતો ત્યારે, મુંબઈના જમશેદજીજીભાઈએ ‘એડમીનિસ્ટ્રેટીવ મેજિસ્ટ્રેટ’નો ખિતાબ મેળવ્યો હતો. જામનગરના મહારાજા રણજીતસિંહજી ૧૮૬૫માં ટેસ્ટ ખેલાડી બન્યા હતા. ઇ.સ. ૧૮૭૩માં નર્મદાશંકર કવિએ

એકલે હાથે 'કેસ'ની રચના કરી. ૧૮૬૬માં નંદશંકર મહેતાએ 'કરણુ ઘેલો' નામે પહેલી ગુજરાતી નવલકથા પ્રકાશિત કરી. ૧૮૪૨માં દુર્ગારામ મહેતાએ પહેલું છાપખાતું 'કાઠ્યું'. વિદ્યાગૌરી રમણભાઈ 'નીલકંઠ' અને શારદાબહેન મહેતા ૧૯૦૧માં પ્રથમ મહિલા ગ્રેજ્યુએટ થયાં. ૧૯૦૩માં મુંબઈની વડી અદાલતના ન્યાયાધીશ તરીકે નાનાભાઈ હરિદાસ અને વડા ન્યાયમૂર્તિ તરીકે બહદૂરીન તૈયબજીની નિયુક્તિ થઈ. ૧૮૯૧માં દાદાભાઈ નવરોજી બ્રિટિશ સંસદના સભ્ય બન્યા. સ્વતંત્ર ભારતના પ્રથમ નાયબ વડાપ્રધાન વલ્લભભાઈ પટેલ, ગુજરાત-મહારાષ્ટ્રના મુખ્ય પ્રધાન મોરારજીભાઈ દેસાઈ, મહિલા પ્રધાન ઇન્દુમતી ચી. શેઠ, મહિલા મેયર મુંબઈનાં સુલોચના મોદી, મહિલા પિમાની રેશન મહેબતખાન પઠાણ, મહિલા કોસ્ટ એકાઉન્ટન્ટ ઢર્શના હરિભાઈ પટેલ આદિનાં નામે ખૂબ ગૌરવથી લઈ શકાય. જ્યારે ભારતીય ભાષાઓમાં પણ ગૌરવસ્થુ સ્થાન પામી શકે તેવી મહાનવલ 'સરસ્વતીચંદ્ર' લખનાર ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠી, પ્રથમ મિલ શરૂ કરનાર રણછોડલાલ છોટાલાલ રેંટિયાવાળા, સર્વોચ્ચ ન્યાયમૂર્તિઓ હરિલાલ જે. કણિયા અને એમ. સી. આગલા સમી વિભૂતિઓ પણ ભૂલી ભૂલાય નહીં.

* 'મિલટરી કેસ' મેળવનાર પ્રથમ હિન્દી : કર્નલ જોરાવર-સિંહજી ગોહિલ.—ભાવનગર રાજ્યના ભાયાત અને હિન્દી લશ્કરના અધિકારી કર્નલ જોરાવરસિંહ ગોહિલે પહેલાં વિશ્વયુદ્ધ દરમ્યાન ૧૯૧૪ થી ૧૯૧૭ સુધી મેસોપોટેમિયા અને ઇર્જિસની લડાઈમાં અગ્રેજો વતી લડીને વિજય મેળવ્યો અને 'મિલટરી કેસ' મેળવ્યો. હિન્દી લશ્કરી કમિશનના સભ્ય બનવાનું બહુમાન મેળવ્યું. પાંચમા જ્યોર્જના રાજ્યારોહણ વખતે લાંડન ગોલાવવામાં આવ્યા હતા.

* ગુજરાત વિધાનસભાના સભ્યોમાં પહેલા 'પદ્મશ્રી' : ઉપેન્દ્ર ત્રિવેદી.—ગુજરાતી રંગભૂમિના અભિનયસમ્રાટ, અનેક યશસ્વી નાટકોના સર્જન દિગ્દર્શક અને અભિનેતા, ગુજરાતી ચલચિત્રોના લોકલાડીલા કલાકાર અને ગુજરાત ચલચિત્ર વિકાસ નિગમના

અધ્યક્ષ શ્રી ઉપેન્દ્ર ત્રિવેદી ‘પદ્મશ્રી’ પ્રાપ્ત કરનાર પ્રથમ વિદ્યાન-સભ્ય છે.

* ઇ. સ. ૧૮૬૧માં અમદાવાદમાં પ્રથમ મિલ શરૂ કરનાર :
શેઠ રણછોડલાલ છોટાલાલ, મુ’બઈથી દરિયામાર્ગે મંચાઓ ખંભાત
ખંદેરે અને ત્યાંથી ગાડા રસ્તે અમદાવાદ લાવીને ૨૫૦૦ સ્પિન્ડલો
અને ૬૩ કામદારોથી ૩૦-૫-૧૮૬૧ની સાંજે પોણા પાંચે પ્રથમ
મિલની બીસલ વગાડી.

* ‘ફિગર પ્રિન્ટ’ની મશીનરી લાવનાર :

મહારાજા સર સયાજી ગાયકવાડ.

* હિન્દની વડી ધારાસભાના પ્રથમ પ્રમુખ : (૧૮૨૫)

શ્રી વિકુલભાઈ પટેલ.

* ‘આંતરરાષ્ટ્રીય શતરંજ લવાઈ’નું બિરૂદ :

શ્રી અશોક પંચાલ.

* પ્રથમ ‘ઉદ્યોગ-વિમુક્ષણ’નું બિરૂદ :

શ્રી જે. બી. પારેખ

જેઓને મહાલક્ષ્મી ફેબ્રિક મિલ્સ—અમદાવાદની પ્રગતિને
આધારે આ બિરૂદ આપવામાં આવ્યું.

* પહેલા શુજરાતી સેનાપતિ :

જનરલ રાજેન્દ્રસિંહ બહેન.

અમનગરના રાજવી કુટુંબમાં જન્મ્યા. બ્રિટનમાં શિક્ષણ
લઈને ૧૮૨૧માં બ્રિટિશ લશ્કરમાં જોડાયા. બીજા વિશ્વયુદ્ધ વખતે
જર્મનો અને ઇટાલિયનો સામે વિજય પ્રાપ્ત કરીને બ્રિટિશ સત્તાના
ચાંદ પ્રાપ્ત કર્યા. ૧૯૫૩માં જનરલ કરીઅબ્બા નિવૃત્ત થતાં ભારતના
ભૂમિદળના સેનાપતિ બન્યા હતા.

* પ્રથમ પુનર્લગ્ન કરનાર : બાઈ ધનકોર.

‘રાસ્ટ ગોક્તાર’ અને ‘સત્યપ્રકાશ’માં તા. ૨-૪-૧૮૭૧ના
રોજ જાહેરાત આપીને પ્રથમ પુનર્લગ્ન કરનાર બાઈ ધનકોરે

સમાજસુધારાનો ડોકો વગાડ્યો, જેનાથી ગૌરવ પામીને તે સમયના સુધારક માધવદાસે ગીસ્વામી ખાતે ‘યુનિવર્સિટી’ નામનો હોલ બંધાવ્યો હતો.

* ‘સર’નો ઇલકાળ પ્રાપ્ત કરનાર પ્રથમ ગુજરાતી :

જયવંત કાંચણ ગોહિલ

ઇ.સ. ૧૯૮૬માં બ્રિટનની મહારાણી તરફથી, ભારત સ્વતંત્ર થયું તે પહેલાં મોરબી રાજ્યના દીવાન તરીકે અને ગોંડલ રાજ્યના વડીવટદાર તરીકે સફળ કામગીરી બજાવવા બદલ ‘સર’નો ઇલકાળ આપવામાં આવ્યો હતો.

* ‘પદ્મશ્રી’ પ્રાપ્ત કરનાર પ્રથમ તળીખ-ગુજરાતી :

ડૉ. વી. સી. ખટેલ

અનેકવિધ તળીખી રિઝીઓ મેળવીને, ચારેક હબરથી પણ વધુ ઓપરેશનો દ્વારા અનન્ય સેવા કરનાર, અનેક મેડિકલ વિજ્ઞાનની સંસ્થાના પ્રેરણદાતા બનનાર ડૉ. વી. સી. શાહ ગુજરાતનું ગૌરવ છે.

* વિદેશીમાં પ્રગમ ‘બદુ’ પાથરનાર-ગુજરાતી :

નરહર પરમાનંદ ઠાકોર.

* ગુજરાતમાં સૌ પ્રથમ કરાટેનો ખેલકે બેસ્ટ મેળવનાર :

નિખિલ ત્રિવેદી.

ભાવનગરના આ સૂપરે કરાટેની વ્યવસ્થિત તાલીમ લઈને ગોબુકાન ખેલકે બેસ્ટ પ્રાપ્ત કરવાનું ગૌરવ હાંસલ કર્યું છે.

* વિવિધ હોદ્દાઓનો વિશ્વવિક્રમ ધરાવનાર :

ડૉ. અતુલભાઈ પાઠક

ઇ.સ. ૧૯૮૬માં જુદી જુદી ૧૪૨ પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓના જુદા જુદા હોદ્દાઓ પર રહેવાનો વિશ્વવિક્રમ.

* દક્ષિણ આફ્રિકામાં પ્રથમ ખેલકે જજ-ગુજરાતી :

સુરત જિલ્લાના શ્રી હાસનમલ્લ દક્ષિણ આફ્રિકામાં પ્રથમ કાળા ન્યાયાધીશ તરીકે નિમણૂક પામ્યા હતા.

* ગિનેસ બુક 'માં સ્થાન પામનાર પર્વતા રોહક :

શ્રી યોગેશ ચાતુર્વેદી.

હિમાલયની અનેક પર્વતમાળાના અદ્ભુત આરોહક અને ભારત સરકારની વિવિધ સન્માનનીય પદવીઓ પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી યોગેશ ચાતુર્વેદી પ્રથમ સર્વોચ્ચ પર્વતારોહક ગુજરાતી છે. આ સિવાય ૧૮૩૮૦ ફૂટની ઊંચાઈએ સાકરિકલ પર પહોંચીને ' ગિનેસ બુક 'માં નામ નોંધાવનાર તરફે પણ તેઓ વિખ્યાત છે. ૧૯૮૫માં અમદાવાદથી દિલ્હીનું ૧૨૫૦ કિ. મી.નું અંતર ૧૬ દિવસમાં કાપીને પણ વિક્રમ સર્જ્યો છે. એવી જ રીતે નૌકાયાત્રામાં પણ તેમણે સાહસો કર્યા છે.

આમ, મુસ્લિમ અને અંગ્રેજ અમલ દરમિયાન પણ ગુજરાતની ભૂમિએ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં વિવિધ પ્રતિભા ધરાવતી વિભૂતિઓને જન્મ આપ્યો છે અને ગુજરાતીના જ એક પ્રચલિત દુહાને પુરવાર કર્યો છે કે,

‘જનની જણુ તો ભક્તજન, કાં દાતા કાં શૂર;
નહિ તો રહેજે વાંજણી, મત ગુમાવીશ નર.’

આ નૂરદર્શી તેજસ્વી પરંપરાની યાદી તો અનેકગણી મોટી થાય તેમ છે, પણ અહીં જ વિરમીએ.

ગુજરાતના પનોતા પુત્રો પારસીઓનું પ્રશંસનીય પ્રદાન

* ઘરિયાળના સૌ પ્રથમ હિન્દી કારીગર : કૈયાજી મીરાકાં.

હિન્દી કારીગરોને હાથે સૌ પ્રથમ ઈ. સ. ૧૮૧૮માં ભાવનગરમાં ઘરિયાળ 'બન્યું' હતું. ભાવનગરના દરબારગઢના ટાવર પર કૈયાજી કાઉચજી મીરાકાંએ ટાવરની ઘરિયાળના બધા સ્પેરવાટ્સ બનાવ્યા હતા.

* અબ્રહામ લિંકનની મુલાકાત લેનાર : ગુજરાતના પારસી શાહ પેશ્તનજી મેહરહોમજી અને તેમના મિત્ર ડોઆસાઈ કરામજી કામાએ ભારતીય પોશાકમાં જ અમેરિકાના પ્રમુખ અબ્રાહમ લિંકનની મુલાકાત લીધી હતી.

* કાળુલમાં વેપારી પેઢીનો વિસ્તાર કરનાર : ઈ. સ. ૧૮૮૫માં એક લાખની મદદ આપીને કાળુલમાં શેઠ રતનજી કાત્રક અને શેઠ બહેરામજીએ અમીર અખ્લુલ રહેમાન પાસેથી પેઢી સ્થાપવાની પરવાનગી મેળવી.

* મુંબઈથી આપોલી સુધીની રેલવે તૈયાર કરનાર : પારસી ઇજનેર ખરસેદજી રૂસ્તમજીએ જી. આર્ક. પી.ની રેલવે નાખી.

* ઈ. સ. ૧૮૫૦માં બેજનજી કોટવાલે ‘ પરહેજગાર ’ નામનું ઢાઝ નિષેધ અંગેનું ‘ પહેલું ’ સામયિક સુરતથી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

* ઈ. સ. ૧૯૨૩માં સાયકલ પર પૃથ્વીપ્રદક્ષિણા કરવા માટે જી પારસી યુવાનો નીકળ્યા હતા, જેમાંથી ત્રણ જણાએ આ પરક્રમમાં સફળતાપૂર્વક પાર પાડી.

(૧) બલ બાપાસોલા (૨) અદ્દી હકીમ (૩) રૂસ્તમ ભમગરા.

(આ સિવાયના ત્રણમાં ગુસ્તાફ હાથીરામ, કેક્રી પોચખાનવાલા તથા નરીમાન કાપડિયા હતા.)

આ સાહસવીરોએ પૃથ્વીપ્રદક્ષિણા ૪ વર્ષ, ૫ મહિના અને ત્રણ દિવસમાં કરી હતી. ૪૪૦૦૦ માઈલના આ પ્રવાસમાં આ પ્રવાસવીરોએ પ્રથમવાર કોરિયા વાંધીને પ્રવાસ કર્યો, પહેલીવાર પર્શિયા, મેસ્પોટ, સીરિયા અને સીનિયાતું રણ વટાવ્યું, ૧૬ કલાકમાં ૧૭૧ માઈલ સાયકલ ચલાવવાનો વિશ્વવિક્રમ સ્થાપ્યો, અને ૩૯ દેશોમાંથી પસાર થયા.

* ‘ રાયલ લાંડન સોસાયટી ઓફ સાયન્સ’ના પ્રથમ સભ્ય :

અરદેશર કરસેતજી વાડિયા.

મુંબઈમાં સૌ પ્રથમવાર ગેસના દીવા પેટાવનાર, ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપની માટે આગબોટ બાંધી આપનાર, પહેલીવાર આગબોટમાં વરાળચંત્રની ગોઠવણ કરનાર, ફૂલા પર પાંચ મૂકીને કૃષિ કરનાર સુરતના વતની શ્રી વાડિયા ‘ રાયલ લાંડન સોસાયટી ઓફ સાયન્સ’ના પ્રથમ ગુજરાતી-પ્રથમ ભારતીય સભ્ય થવાનું બહુમાન પામ્યા હતા. આ સભ્યપદ તેઓશ્રીને ઈ. સ. ૧૮૬૧માં મળ્યું હતું.

શ્રે. ૪

* વિશિષ્ટ પંચાંગના કર્તા : રતનજી ફરામજી વાચ્છા.

ચાલીસ વર્ષ સુધી ચીનમાં રહ્યા અને ૧૨૫ વર્ષનું ગુજરાતી પંચાંગ ૧૮૭૪માં પ્રગટ કર્યું, જેમાં ચીની તારીખો પણ છે.

* પ્રેસ-પ્રકાશન-પત્રકારીત્વને ક્ષેત્રે પ્રથમ : ફરદુનજી મર્ઝબાન.

ઈ.સ. ૧૮૧૨માં ગુજરાતી પ્રેસ નાખ્યું. ૧ જુલાઈ ૧૮૨૨ને દિવસે ‘સુબઈ સમાચાર’ અઠવાડિક શરૂ કર્યું, જે ૧૮૨૨થી ‘૩૨ સુધી અઠવાડિક, પછી સપ્તાહમાં બે વાર અને ૧૮૫૫થી દૈનિક બન્યું.

આમ, ગુજરાતમાં આવીને ગુજરાતી બની ગયેલા પારસીઓનો પણ વિશિષ્ટ ઇતિહાસ રચાય તેમ છે.

ગુર્જરધરાની ગૌરવશાળી પુત્રીઓ :

* ભારતના પ્રથમ મહિલા કરાટે વીરાંગના : કુ. ચેતના શાહ. જગવિખ્યાત ‘જાપાન કરાટે એસોસિયેશન’ દ્વારા ‘સો ટેકોન કરાટે પદ્ધતિ’માં તા. ૨૦-૫-૧૯૮૬ ના રોજ જલેક બેલ્ટ મેળવી દેશભરમાં મહિલા કરાટે તરફે જલેક બેલ્ટ પ્રાપ્ત કરવાનું બહુમાન મેળવ્યું.

* ગુજરાતના પ્રથમ ટી. વી. ઉદ્ઘોષક : શ્રીમતી શોભા મોદી. તા. ૧-૮-૧૯૭૫ ના દિવસે જોડા જિલ્લામાં ટી. વી. કાર્યક્રમોની શરૂઆત થઈ ત્યારે પ્રથમ ઉદ્ઘોષક રહ્યાં.

* બરછીફેકમાં વિશ્વવિક્રમી મહિલા : રઝિયા શેખ. સાઉથ એશિયા ફેડરેશન ગેમ્મિસ દ્વારા ૫૦.૩૮ મિટર બરછી ફેક્ટીને સુવર્ણ-ચંદ્રક પ્રાપ્ત કર્યો.

* ભારત બહાર જનાર પ્રથમ ગુજરાતી મહિલા ખો-ખો જેલાડી : કુ. રેખા પન્હાળકર.

વરોદરાનાં કુ. રેખા પન્હાળકર ખો-ખો જેલાડીની મહિલા ટીમમાં સર્વ પ્રથમ રશિયા જનાર ગુજરાતી મહિલા છે.

* લંડન બરો કાઉન્સિલમાં મહિલાઓ : લંડનનાં ૩૨ ઉપ-નગરોમાં ‘બરો કાઉન્સિલ’ની ચૂંટણી થઈ તેમાં ૧૫ ગુજરાતી

સભ્યો ચૂંટાયા, જેમાં ૪ સ્ત્રીઓ હતી. જેમાંના એક લતાબહેન પટેલ સૌથી વધુ મતો મેળવી ૩૨ વર્ષનો વિક્રમ તોડ્યો. મજૂર પક્ષના કાંતાબહેન પટેલે ટોરી પક્ષના ઉમેદવારને હરાવ્યા.

* વિશ્વપ્રવાસી મહિલા : પ્રીતિ સેનગુપ્તા. અમદાવાદના વતની અને અમેરિકામાં વસતાં પ્રીતિ શાહ-સેનગુપ્તા વિશ્વપ્રખ્યાત પ્રવાસી છે.

* ગૃહ સન્નિવૃત્તતા શિલ્પી : ઇલાબહેન વિદ્યાર્થી. અમેરિકાના પેન્સિલ્વેનિયામાં વસતાં શ્રીમતી ઇલાબહેન અક્ષયભાઈ વિદ્યાર્થી ભારતીય સંસ્કૃતિના પ્રતિનિધિ તરીકે વિખ્યાત છે. પોતાના ઘરને ભારતીય કલા-કારીગરીના ઉત્તમ નમૂનારૂપ બનાવ્યું છે.

* લંડનના સફળ રાજકારણી : શ્રીમતી લતાબહેન પટેલ લંડન બરો ઓફ ષેન્ટના ડેપ્યુટી મેયરપદે ચૂંટાઈને વિખ્યાત થયાં છે. આ પ્રકારની બહુમતી અને બહુમાન મેળવનાર પ્રથમ એશિયાઈ મહિલા છે, જે સોશિયલના વતની છે. હાલ બ્રિટિશ રાજકારણમાં તેમનું સ્થાન ગૌરવવંતું છે.

વિદેશોમાં વ્યક્તિત્વનો વૈભવ પાથરનાર ગુજરાતીઓ :

* ફ્લોરિડા યુનિવર્સિટીના વિજ્ઞાની : કવિ ડૉ. દિનેશ શાહ. અમેરિકાની ફ્લોરિડા યુનિવર્સિટીમાં ‘સરફેસ સાયન્સ એન્ડ એન્જિનિયરિંગ’ વિભાગના નિયામક તરીકે કપડવંજના ડૉ. દિનેશ શાહ સેવા આપી રહ્યા છે.

* વિશ્વવિખ્યાત આંકડાશાસ્ત્રી : ડૉ. રાજ ભણુસાહી. ચેલ યુનિવર્સિટીએ કરેલી એક મોજણી પ્રમાણે ગણિતશાસ્ત્રના એક ભારતીય વ્યાખ્યાતા ડૉ. રાજ ભણુસાહી આંકડાશાસ્ત્રમાં બ્રિટનમાં પ્રથમ નંબરે, યુરોપમાં બીજા નંબરે અને વિશ્વમાં આઠમા નંબરે આવે છે. ડૉ. ભણુસાહી લિવરપુર યુનિવર્સિટીમાં છે અને તેમની આ પસંદગી વિશ્વના ૪૦૦૦ આંકડાશાસ્ત્રીઓમાંથી કરવામાં આવી છે.

* શિકાગોમાં ‘ગુજરાતી વર્તમાન’ : શ્રી વસંત શાહ.

ઈ. સ. ૧૯૭૬ના અરસામાં શ્રી વસંત શાહ 'ગુજરાતી વર્તમાન' નામનું છાપું બહાર પાડતા હતા.

* અમેરિકામાં ૨૬૮૦ માઈલની શાંતિદોડ : શ્રી જનક જાની, હળવદના વતની જનક જાનીએ તેવીસમી એલિમ્પિક વખતે, વિશ્વશાંતિનો સંદેશો પ્રસરાવવા તા. ૨૭-૫-૮૪ના ૬-૩૦ વાગે બહાદુર હાઉસથી શાંતિદોડ શરૂ કરી ૨૬૮૦ માઈલની દોડ લગાવી તા. ૮-૭-૮૪ના રોજ ૪૩મા દિવસે લોસ એન્જલિસ પહોંચ્યા.

* ઇથોપિયાના આર્થિક આયોજનના મુખ્ય સલાહકાર :

શ્રી રમેશભાઈ શાહ.

ઈ. સ. ૧૯૮૬માં ઇથોપિયાની સરકારે, ત્યાં રહીને વેપાર કરતા આ ૩૭ વર્ષના યુવાનને આયોજનના મુખ્ય સલાહકાર તરીકે નીમ્યા છે.

* બ્રિટનના અબજોપતિ ગુજરાતી : શ્રી અરુણભાઈ પટેલ. જેમણે ૨૮૨ દુકાનોવાળો ફિન્લે સીટીએન નામનો ડિપાર્ટમેન્ટલ સ્ટોર્સ મોટી રકમથી ખરીદ્યો. અને આ ખરીદીથી તેઓ બ્રિટનના સૌથી મોટા ડિપાર્ટમેન્ટલ સ્ટોર્સના માલિકોમાં ત્રીજા નંબરના સ્થાને પહોંચ્યા.

* 'પ્રોજેક્ટ ઇન્ડિયા' અને શૌકત બાબુલ : 'પ્રોજેક્ટ ઇન્ડિયા' દ્વારા શ્રી શૌકત બાબુલ એશિયન નાગરિકના પ્રશ્નો હલ કરે છે.

* સ્વીડનના સિવિલ ઇંકોનોમિસ્ટ : ઉમાકાન્ત અમીન. પાઠરાવડોદરાના વતની ઉમાકાન્તભાઈ ઇન્ટર સી.એ.નો અભ્યાસ પડતો મૂકીને સ્વીડન ગયા. ત્યાંની ત્રણસો વર્ષ જૂની ગોથનબર્ગ યુનિવર્સિટીમાં હાબલ થઈ સ્વીડીશ ભાષાનો અભ્યાસ કરી, એમ. બી. એ.ની ડિગ્રી મેળવી અને 'સિવિલ ઇંકોનોમિસ્ટ' બન્યા. હાલમાં તેઓ 'એટલાન્ટિક કેરિયર લાયનર'માં 'ખર્ચ અને નાણાખાતું' સંભાળે છે.

* વિશ્વવિખ્યાત અસ્થિચિકિત્સક ડો. દિનેશ પટેલ. 'વિશ્વ-ગુર્જરી' પુરસ્કાર પ્રાપ્ત કરનાર ડો. પટેલ અમેરિકામાં રહીને અસ્થિ-ચિકિત્સામાં ખૂબ પ્રખ્યાત થયા છે.

* કોમ્પ્યુટ-નિષ્ણાત : મુકુન્દચિર યુવાન શ્રી સંજય શાહ-જૂનાગઢમાં જન્મેલા શ્રી સંજય શાહ બાળપણથી બહેરામૂંગા હતા. પરંતુ ઉત્તરોત્તર અભ્યાસમાં પ્રગતિ કરીને અમેરિકા પહોંચ્યા. કેલિફોર્નિયામાં ઈ. સ. ૧૯૮૮માં કોમ્પ્યુટર એન્ડ ઇલેક્ટ્રોનિક એન્જિનિયરિંગની ડિગ્રી મેળવી.

* અમેરિકાના અમર્થ આર્કિટેક્ટ : શ્રી માનસિંહ રાણા. એરિઝોના ખાતેના ફ્રેન્ડ લોઈડ રાઈટ ફાઉન્ડેશનની પ્રથમ તાલાઈમિન ઇન્ટરનેશનલ ફેલોશિપ પ્રાપ્ત કરી અને અમેરિકા તથા અન્ય દેશોમાં આર્કિટેક્ટ તરીકે પ્રખ્યાત થયા.

* નાટકના વિશ્વવિક્રમ કલાકાર : પ્રાણસુખ નાયક : અનેક રાષ્ટ્રીય અને અન્ય પારિતોષિકવિજેતા શ્રી પ્રાણસુખ નાયકે વિશ્વમાં બીજા કોઈ પણ કલાકારે ન કર્યા હોય તેટલા તખ્તા પરના નાટ્ય પ્રયોગો કર્યા છે. નવ વર્ષની નાનકડી વયથી રંગભૂમિ પર પદાર્પણ કરનાર પ્રાણસુખભાઈએ ૬૬ વર્ષની વયે ૨૨,૪૫૫ પ્રયોગો કર્યા છે. તે પહેલાંનો વિશ્વવિક્રમ જાપાનના કલાકાર યુરાનો ૨૦,૧૫૦ પ્રયોગોનો છે.

* યુજરાતનું પ્રથમ સચિત્ર માસિક અને હાજી મહમ્મદ અલારખિયા.

‘વીસમી સદી’ નામનું સચિત્ર માસિક શરૂ કરનાર.

* પ્રો. શૂન્યમને ‘કલ્ચરલ ડોક્ટરેટ ઇન લિટરેચર.’ ડોકોર્નના વતની અને ખેલવડ કોલેજના પ્રાધ્યાપક શ્રી હસમુખભાઈ પટેલ ‘શૂન્યમ’ને અમેરિકાના એરિઝોના સ્ટેટમાં આવેલ વર્ડ્ યુનિવર્સિટીએ ‘કલ્ચરલ ડોક્ટરેટ ઇન લિટરેચર’ની માનદ પદવી એનાયત કરી છે. પ્રો. શૂન્યમે કવિતામાં મોનોઈમેજ અને અન્ય પ્રયોગશીલ રચનાઓ આપી છે.

* કલાક્ષેત્રે ‘પદ્મશ્રી’ પ્રાપ્ત કરનાર : હકુ શાહ. ચિત્રકળા અને હસ્તકલાક્ષેત્રે આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિપ્રાપ્ત અમદાવાદના ચિત્રકાર શ્રે. ૫

કલામંડપ, ગુજરાત વિદ્યાપીઠ સંચાલિત આદિજ્ઞાતિ સંશોધન વિકાસ કેન્દ્રના આદિવાસી સંશોધકલયના વડા શ્રી હંકુ શાહને ‘ પદ્મશ્રી ’નો એવોર્ડ એનાયત થયો છે.

* ‘ સાવિત્રી ’ મહાકાવ્યના ચિંતક : ડૉ. અશ્વિનભાઈ કાપરિયા, ભરૂચની કોમર્સ કોલેજના પ્રાધ્યાપક ડૉ. અશ્વિનભાઈ કાપરિયાને શ્રીલંકાની જોગન ઇન્ટરનેશનલ યુનિવર્સિટી ફોર કોમ્પ્લીમેન્ટરી મેડિસીન્સ તરફથી મહર્ષિ અરવિન્દના મહાકાવ્ય ‘ સાવિત્રી ’ના અધ્યયન બદલ ડોક્ટરેટની પદવી આપવામાં આવી છે. આજ સુધીમાં ડૉ. કાપરિયાએ ‘ સાવિત્રી ’ વિશે ૧૧૯ જ્ઞાનસત્રો લેખ્યાં છે. ગત વર્ષે તેઓ હોલેન્ડ ખાતે મળેલ આંતરરાષ્ટ્રીય સંમેલનમાં અધ્યક્ષપદે હતા.

* વર્ડ્ ગિલિયર્ડ એમ્પિયન : ગીત શેહી. ઈ. સ. ૧૯૮૫માં દિલ્હી ખાતે યોજાયેલી પચ્ચીસમી વિશ્વ ગિલિયર્ડ સ્પર્ધામાં, ચાર ચાર વાર વર્ડ્ એમ્પિયન બનનાર એસ્ટ્રેલિયાના ૭૫ વર્ષના ગિલિયર્ડ-બાદશાહ બોબ માર્શલને ૧૩૫૬ પોઇન્ટ્સથી હરાવીને ચોવીસ વર્ષના ગીત શેહીએ પ્રવેશતાં જ વિશ્વવિજેતાપદ પ્રાપ્ત કર્યું હતું. ગુજરાત સરકારે તેમને એક લાખનો પુરસ્કાર આપ્યો હતો.

* મીનાકારીમાં વિશ્વવિખ્યાત : ઈશ્વરલાલ દયારામ પેટીગરા. સુખડમાં બારીક નકશીકામ કરનાર શ્રી પેટીગરા સુરતમાં રહેવા છતાં આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ ધરાવે છે. સુખડ ઉપરાંત હાથીકાંત, સાબરશીંગ, સીસમ આદિમાં પણ તેઓ કુશળ કારીગરી કરી શકે છે. ગુજરાત સરકારે તેમને કલાકાર તરીકે સન્માન્યા છે.

* તેજસ્વી સંશોધક-વિદ્યાર્થી : ડૉ. શરદ ઠક્કર. વડોદરાના વતની પ્રો. આર. એમ. ઠક્કરના પુત્ર શરદકુમારે પોલીમર કેમિસ્ટ્રી પર તૈયાર કરેલ મહાનિબંધને અમેરિકાની કેન્ટ યુનિવર્સિટીએ પીએચ. ડી.ની પદવી આપી છે. આ માટે તેમને ૧૦,૦૦૦ ડોલરની ટીચર આસિસ્ટન્ટશિપ આપવામાં આવી હતી. આ માટે વધુ સંશોધન કરવા માટે બીજી ૨૦,૦૦૦ ડોલરની સ્કોલરશિપ મંજૂર થઈ હતી.

* લોકગાયક બાબુભાઈ રાણપરા. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના આ લોકગાયકે ક્ષાન્ત્રમાં ‘ફેસ્ટીવલ ઓફ ઇન્ડિયા’માં ત્યાંની પ્રબલે ગુજરાતી લોકસાહિત્યનું શ્રેષ્ઠ લગાડયું.

* જગપ્રસિદ્ધ સ્થપતિ શ્રી બાલકૃષ્ણ દોશી. વિશ્વવિખ્યાતી પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી બેશીને સ્થાપત્યવિદ્યા માટે ‘વિશ્વગુર્જરી’ પુરસ્કાર એનાયત થયો છે.

* લેસર કિરણોમાં સંશોધન કરનાર : ડૉ. ચંદ્રકુમાર પટેલ. વિજ્ઞાનક્ષેત્રે અનેક ઉપયોગમાં લેવાતાં લેસર કિરણોમાં ડૉ. ચંદ્રકુમાર પટેલનું સંશોધન ઘણું અગત્યનું રહ્યું છે. બારામતીમાં જન્મેલા શ્રી પટેલે ઈ. સ. ૧૯૫૮માં પૂનામાં ઇજનેરી કોલેજમાંથી ટેલિકોમ્યુનિકેશનમાં બી. ઈ.ની ડિગ્રી લીધી અને ‘સનડે મેડલ’ મેળવ્યો.

ઈ. સ. ૧૯૬૧માં સ્ટાનફોર્ડ યુનિવર્સિટીમાં ડોક્ટરેટની પદવી અમેરિકા-રશિયા આદિ અગ્રગણ્ય દેશોમાં પ્રખ્યાત બન્યા.

ઈ. સ. ૧૯૬૪માં કાર્બન ડાયોક્સાઇડમાં લેસર શક્તિની શોધ કરી.

ઈ. સ. ૧૯૬૭માં ઇન્ફ્રારેડ ડિઝિકલ વિભાગના વડા બન્યા.

ઈ. સ. ૧૯૭૦માં ઇલેક્ટ્રોનિકલ સંશોધન વિભાગના વડા બન્યા.

ઈ. સ. ૧૯૭૬માં જગવિખ્યાત બેલ ટેલિફોન કંપનીની ફિઝિકલ લેબોરેટરીના હાયરેક્ટર બન્યા.

ઈ. સ. ૧૯૭૯માં એરોસ્પેસ કાર્પોરેશનના બોર્ડમાં ચૂંટાયા. ડૉ. પટેલને લોમ્બ ચંદ્રક અને ફ્રાન્કલિન ઇન્સ્ટિટ્યુટને સ્ટ્રૂચર્ટ ચંદ્રક એનાયત થયો છે. ઈ. સ. ૧૯૬૭માં અમેરિકાની ફિઝિકલ સોસાયટી દ્વારા બહુમાન કરવામાં આવ્યું. ઈ. સ. ૧૯૭૫માં ઇલેક્ટ્રિકલ અને ઇલેક્ટ્રોનિકલ ઇજનેરોને આપતા ગિતાબથી બહુમાન કરવામાં આવ્યું. ‘કોબ્લેન્ટઝ પ્રાઈઝ’ આપવામાં આવ્યું. ઈ. સ. ૧૯૭૬માં અમેરિકાની આર્ટ એન્ડ સાયન્સ અકાદમીએ માનદ સભ્યપદ આપ્યું. એવાં બીજાં અનેક પારિતોષિકો-ચંદ્રકોથી નવાજવામાં આવ્યા છે.

ડો. પટેલે લેખર કિરણોના સંશોધનમાં ૭૦% ફાળો આપ્યો છે. ભવિષ્યમાં નોબેલ પારિતોષિક આપવામાં આવે તો પણ નવાઈ નહીં.

* ‘વિશ્વગુર્જરી’ પારિતોષિકપ્રાપ્ત ડો. સામ પિત્રોડા.

ભૂજ હળવદ પાસેના ટીકરના વતની. વલ્લભવિદ્યાનગર અને વડોદરામાં શિક્ષણ લઈને અમેરિકા ગયા. ત્યાં ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે સારી કીર્તિ પ્રાપ્ત કરી અને અમેરિકામાં આગળ વધવાની ઊજળી તકે હોવા છતાં સ્વદેશપ્રેમ ખાતર ભારત આવ્યા. એક રૂપિયો ટોકન ખગાર સ્વીકારીને કેન્દ્રના સંદેશા વ્યવહારના સચિવ તરીકે સેવા આપે છે.

* વિશ્વવિખ્યાત કાઠિયાવાડી કલાકાર : શ્રી કાર્તિક ત્રિવેદી.

વાંકાનેર પાસેના લુણામર ગામના વતની કાર્તિક ત્રિવેદી અચ્છા ચિત્રકાર છે. ન્યૂયૉર્કમાં ચિત્રના પ્રાધ્યાપક તરીકે કામ કરતા આ કલાકારનાં ચિત્રો અમેરિકા-ફ્રાન્સ-બ્રિટન-ભારત આદિ રાષ્ટ્રોના પ્રમુખો-રાજવીઓના પેલેસમાં મૂકવામાં આવ્યાં છે. ઉપરાંત, તેઓ સારા પિયાનોવાદક તરીકે પણ ખ્યાત છે.

* ‘લાયન્સ ક્લબ ઓફ એનકિલ્ડ-લંડન’માં સેવારત બાંધવ-ઘેલડી : શ્રી બાલુભાઈ પટેલ અને શ્રી પીયૂષભાઈ પટેલ. લંડનમાં સ્થિત આ બાંધવ ઘેલડીએ ભારતભરમાં અનેક સ્થાનોએ દવાખાનાં, કેળવણીની સંસ્થાઓ અને અભાવગ્રસ્ત વિસ્તારો માટે પુષ્કળ ફંડ પ્રદાન કર્યું છે.

* ‘વિશ્વગુર્જરી’ એવોર્ડ વિજેતા : ઝેરિસ્ટર ડાહ્યાભાઈ પટેલ.

ખેડા પાસેના સુણાવ ગામના વતની શ્રી ડાહ્યાભાઈ વ્યવસાયે વકીલ હોવા સાથે અચ્છા કવિ-સાહિત્યકાર અને સમાજસેવક છે. ‘મોહનકાવ્ય’ નામનું ગાંધીજી પરનું મહાકાવ્ય પ્રખ્યાત થયું છે. ઉપરાંત ૪૦ જેટલાં પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કર્યાં છે. યુગાન્ડામાંથી હિન્દીઓની હકાલપટ્ટી થઈ ત્યારે તેમણે ‘યુગાન્ડા ઇન્વેક્યુઝ એસોસિયેશન’ની સ્થાપના કરી હજારો હિન્દીઓને સ્થિર કરવામાં મદદ કરી. હાલમાં તેઓ ‘યુગાન્ડા રિસેટલમેન્ટ એડવાઈઝરી ટ્રસ્ટ’ના ટ્રસ્ટી છે.

વિશ્વવિખ્યાત ગુજરાતી અર્થશાસ્ત્રીઓ

૩૧. અશોક રહેતા :

રણછીતરામ વાવાભાઈ મહેતા જેવા સમર્થ સાહિત્યકારને ત્યાં તા. ૨૪-૧૦-૧૯૧૧ના રોજ જન્મેલા અશોક મહેતાની અભ્યાસ-કારકિર્દી અતિ ઉજ્જવળ હતી. પ્રખર અર્થશાસ્ત્રી સાથે તેઓ ઉમદા સમાજસેવક અને કુશળ રાજકારણી પણ બન્યા. સ્વાતંત્ર્યચળવળમાં જોડાયા અને નાશિક જેલમાં સમાજવાદી પક્ષનો પાયો નાખ્યો. મજૂરવર્ગમાં અત્યંત ચાહતા મેળવી. હિંદ મજદૂર સભાના સ્થાપક-મહામંત્રી તરીકે વિખ્યાત થયા. ભારત સ્વતંત્ર બન્યા પછી વિશેષ પક્ષના નેતા તરીકે એક ‘જગૃત પ્રહરી’ની ભૂમિકા નિભાવી. મજૂર-છવનમાં સુધારા, સામાજિક સમાનતા, કોમી એખલાસ મોટે છવનભર પ્રયત્નશીલ રહ્યા. સમાજવિદ્યાઓના આંતરરાષ્ટ્રીય એન્સાઈક્લોપીડિયામાં જે ભારતીય સભ્યો પૈકી એક તેઓ હતા. ઈ. સ. ૧૯૮૪માં તેઓનું અવસાન થયું.

૩૧. ડી. ડી. લાકડાવાળા :

તા. ૪-૧૦-૧૯૧૬ના રોજ સુરતમાં જન્મેલા પ્રો. લાકડાવાળા અર્થશાસ્ત્રમાં જ્વલંત કારકિર્દી ધરાવે છે. ભારતના ઉચ્ચ કોમર્શિયલ ઇકોનોમિક સામયિકોમાં તેમના લેખો નિયમિત માર્ગદર્શન આપતા રહે છે. તેમણે ‘જસ્ટિસ ઇન ટેક્સેશન ઇન ઇન્ડિયા’, ‘ટેક્સેશન એન્ડ ધ પ્લાન’, ‘યુનિયન સ્ટેટ ફાઈનેન્શિયલ રિલેશન્સ’, ‘સર્વે ઓફ બોમ્બે સીટી’, ‘ઇન્ટરનેશનલ આરપેક્ટ્સ ઓફ ઇન્ડિયન ઇકોનોમિક ડેવલપમેન્ટ’ આદિ અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ગ્રંથો લખ્યા છે. તેઓ વિવિધ ક્ષેત્રની આર્થિક/આયોજન વિશેની સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા રહ્યા છે. ‘સરહાર પેટ્રોલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ઇકોનોમિક એન્ડ સોશયલ રિસર્ચ’ ના ફાઉન્ડર-ડિરેક્ટર તરીકે સેવાઓ આપી છે. ભારતના પાંચમા નાણાપંચના સભ્ય અને ૧૯૭૭ થી ૧૯૮૦ સુધી આયોજનપંચના ઉપાધ્યક્ષ રહી ચૂક્યા છે.

પ્રો. જગદીશ લગવતી :

તા. ૨૬-૭-૧૯૩૪ના ભારતમાં જન્મેલા શ્રી લગવતી કેમ્બ્રિજ યુનિવર્સિટીના તેજસ્વી અનુસ્નાતક થયા. મેસેચ્યુસેટ્સ ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ટેકનોલોજીમાં પીએચ. ડી.ની પદવી મેળવી. ફોર્ડ ઇન્ટર-નેશનલ, કોલમ્બિયા યુનિવર્સિટી, લેહમેન પ્રાધ્યાપક તરીકે સેવાઓ આપી. બર્કલી યુનિવર્સિટી ઓફ કોલમ્બિયામાં મુલાકાતી અધ્યાપક તરીકે સેવા આપી.

પ્રો. લગવતી ‘જર્નલ ઓફ ઇન્ટરનેશનલ ઇકોનોમિક્સ’ના તંત્રીપદે રહ્યા છે. ‘અમેરિકન અકાદમી ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સીઝ એન્ડ ઇકોનોમેટ્રિક સોસાયટી’ના માનવંતા ‘ફેલો’ રહ્યા છે. તેમને ‘ઇન્ડિયન ઇકોનોમેટ્રિક સોસાયટી’નો મહાલનોમિસ ચાંદ્રક, ‘વિશ્વગુર્જરી’ એવોર્ડ, દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીની ‘ડોક્ટર ઓફ લેટર્સ’ની પદવી એનાયત થયા છે.

નવા આંતરરાષ્ટ્રીય અર્થવ્યવસ્થાના માળખાને ઘડવામાં અગ્રેસર એવા ડૉ. લગવતી આર્થિક નીતિ, લોકકલ્યાણ, રાષ્ટ્રીય સંચાલનના હસ્તક્ષેપ, વિકૃતિઓ અંગે ગહન અને વિશદ ખ્યાલો ધરાવે છે અને તે મુજબ માર્ગદર્શન પણ આપતા રહે છે. ‘ટ્રારિટ્રજનક આર્થિક વૃદ્ધિ’ અને ‘બુદ્ધિધનના નિકાસ’ પર તેમનું મનનીય ચિંતન છે. તેઓ ‘વિકાસના અર્થશાસ્ત્રી’ તરીકે પંકાયે છે. વૈશ્વિક અર્થકારણમાં આવતા આઘાતો અને અવરોધો સામે ટક્કર લઈ શકે, આર્થિક અસ્થિરતાની વિઘાતક અસરોને ઓછી કરી શકાય તથા કુળાવા વિના પણ વિશ્વને વિકાસને પંથે દોરી શકાય તે માટે તેમણે આગવી વિચારણાઓ રજૂ કરી છે. તેમની આ વિચારસરણીની અસર અન્ય દેશોના અર્થશાસ્ત્રીઓએ ઝીલી છે.

ડૉ. આર્થ. જી. પટેલ :

“સ્વીન્ડ્રનાથ ટાગોર અને ડૉ. સી. વી. રામનને મળેલા નોબેલ પારિતોષિકો પછી ભારતને મળેલું આ મોટામાં મોટું ગૌરવ છે.” ‘ટાઈમ્સ ઓફ ઇન્ડિયા’એ પોતાના અગ્રણીઓમાં ઉપરોક્ત શબ્દો

ટાંક્યા ત્યારે ડો. આર્ચ. જી. પટેલની નિમણૂક આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ-પ્રાપ્ત ‘લંડન સ્કૂલ ઓફ ઇકોનોમિક્સ’ના ડિરેક્ટર તરીકે થઈ હતી ! આ શબ્દોને વધુ વિશદ કરતાં કહી શકાય કે આ હોદ્દા પર નિયુક્ત થનાર ડો. પટેલ પ્રથમ ગુજરાતી જ નહિ, પ્રથમ ભારતીય કે એશિયન જ નહિ, પરંતુ પ્રથમ બ્રિન્યુરોપિયન છે !

વડોદરાના વતની શ્રી ઇન્દુભાઈ ગોરધનભાઈ પટેલ શિક્ષણમાં ઉચ્ચ કારકિર્દી હાંસલ કરી. કુટુંબના વિષમ સંજોગો હોવા છતાં, વિજ્ઞાન અને સાહિત્યમાં ઊંડો રસ હોવા છતાં, અર્થશાસ્ત્ર વિષય સાથે સુખર્ષ યુનિ.માં પ્રથમ નંબરે અનુસ્નાતક થયા. વડોદરાના મહારાજાએ અભ્યાસ માટે સહાય કરી. કેમ્બ્રિજમાં ‘એડમ સ્મિથ’ ચંદ્રક મેળવ્યો. થોડો સમય એમ. એસ. યુનિવર્સિટીમાં રહીને આર્ચ. એમ. એફ. વોશિન્ગ્ટન — અમેરિકા ખાતે નોકરીમાં જોડાયા. થોડો સમય ત્યાં રહીને પાછા ભારત આવ્યા. નાણા ખાતામાં આર્થિક સલાહકાર તરીકે જોડાયા. ધીજી પંચવર્ષીય યોજનાનું માળખું તૈયાર કરવામાં મહત્વનું પ્રદાન કર્યું. આયોજનપંચ, નાણા ખાતું અને ભારતીય આંકડાકીય સંસ્થા સાથે ઘનિષ્ઠ રીતે સંકળાયેલા રહ્યા. વિશ્વબેન્ક પારસેથી આર્થિક સહાય લાવી આપવામાં ડો. પટેલનો ફાળો ગણનાપાત્ર છે. ઈ. સ. ૧૯૭૨માં ‘સંયુક્ત રાષ્ટ્ર વિકાસ કાર્યક્રમ’ના તેઓ નાયબ વહીવટદાર નિભાયા. ત્યાર બાદ ‘રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા’ના ગવર્નર તરીકે રહ્યા. આ સ્થાનેથી નિવૃત્ત થયા બાદ વડોદરામાં નિવૃત્ત જીવન ગાળવાની ઇચ્છા હતી, ત્યાં ‘લંડન સ્કૂલ ઓફ ઇકોનોમિક્સ’ના ડિરેક્ટર તરીકે નિમણૂક પામ્યા.

આમ, ધર્મ, કલા, રમતગમત, સાહિત્ય, સમાજસેવા, અર્થ-કારણ, રાજકારણ આદિ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ગુજરાતના પનોતા પુત્રોએ અદ્વિતીય સ્થાન પ્રાપ્ત થાય તેવો વિશ્વવિક્રમી ફાળો આપ્યો છે. વિશ્વના નકશામાં પહેલાંના યુગમાં ગુજરાતનાં વહાણો વેપારવણજ અને કલા-કારીગરીના આદાન-પ્રદાનથી ચોતરફ ફેલાયેલાં રહેતાં હતાં; આજે વિજ્ઞાન, યંત્રવિજ્ઞાન, અર્થકારણ, રાજકારણ આદિ ક્ષેત્રોમાં યુદ્ધિપ્રતિભાથી ગુજરાતનું નામ રોશન કરનાર સપૂતોની સંખ્યા નાનીસૂની નથી.

દેહીપ્યમાન ઘરદીવડા :

વિદેશોમાં વચીને ગુજરાતની યશગાથાને ખુલ્લું બનાવનાર વિભૂતિઓ છે, તેમ દેશમાં વચીને અપૂર્વ-અસાધારણ-અપ્રતિમ કામ કરીને ગુજરાતનું ગૌરવ વધારનાર ઘરદીવડાની સંખ્યા નાનીસૂની નથી.

□ ઈ. સ. ૧૯૮૬નો ‘વિશ્વગુર્જરી’ એવોર્ડ પ્રાપ્ત કરનાર ડૉ. મણિભાઈ દેસાઈ આમચેવાના ભેખધારી છે. આઝાદીની લડતમાં જોડાયેલા મણિભાઈને મહાત્મા ગાંધીજીએ ઉરુલીકાંચનના નિમ્મર્ગો-પચાર આશ્રમમાં રહીને લોકસેવા કરવાની સલાહ આપી ત્યારથી તેઓ આમવિકાસનાં કાર્યોમાં સ્વ્યાપચ્યા રહ્યા છે. ખેતી અને પશુપાલનના વ્યવસાયમાં સુધારા કર્યા. ત્રણ હબ્દર આમીણુ વિદ્યાર્થીઓને વ્યવસાય-લક્ષી તાલીમ આપતી સંસ્થા સ્થાપી. છ હબ્દર ગામડાંઓનાં ૩ લાખ આમીણુ કુટુંબોની દેખરેખ, પશુસંવર્ધન, જળસંગ્રહ, ભૂમિસંરક્ષણ, વૃક્ષઉછેર, ગોખરગેસ, સ્વાસ્થ્ય અને કેળવણી અંગેની કાર્યવાહીઓ ચલાવી. તેમને વિવિધ યુનિવર્સિટીઓની ડોક્ટરેટની પદવી, જમનાલાલ બબ્લજ એવોર્ડ, ‘ગોપાલરત્ન’, ‘વાટુમલ ફાઉન્ડેશન એવોર્ડ’, ‘પદ્મશ્રી’ આદિ પ્રાપ્ત થયાં છે.

□ જૂનાગઢના વતની અને અમદાવાદને પોતાની કર્મભૂમિ બનાવનાર શ્રી અરવિંદભાઈ બૂચને પણ ૧૯૮૬નો ‘વિશ્વગુર્જરી’ એવોર્ડ એનાયત થયો છે. ‘મજૂર મહાજન સંઘ’ સાથે જોડાઈને ૪૫ વર્ષ સુધી મજૂરપ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રસ લીધો. હડતાલ જેવાં અવરોધક પરિણામોનો આશરો લેવાને બદલે શાંતિ-સમાધાન દ્વારા મજૂરોની સમસ્યાઓ હલ કરવામાં સફળ રહ્યા. એમની આ કાર્ય-પદ્ધતિની છતીવાની ‘આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠન’ સંસ્થાએ પણ નોંધ લીધી છે.

કાપડ ઉદ્યોગ ઉપરાંત બેકિંગ, વિદ્યુત, કૃષિશ્રમિક, આદિ ક્ષેત્રોનાં સંગઠનો રચીને આ પ્રવૃત્તિઓને વધુ વ્યવસ્થિત બનાવી છે.

તેમને ઈ. સ. ૧૯૮૫માં ‘પદ્મશ્રી’ના એવોર્ડથી સન્માનવામાં આવ્યા હતા.

૦ ચલચિત્રોના કલાનિર્દેશક તરીકે શ્રી હીરાભાઈ પટેલનું નામ આખા દેશમાં પ્રખ્યાત છે. પાટણ પાસેના રૂવાવી ગામના વતની હીરાભાઈએ આપોઆપ કોહાસૂઝ દ્વારા ચિત્રકળામાં પ્રગતિ કરી. જયશંકર 'સુંદરી', રવિશંકર રાવળ, નંદલાલ બાબુ પાસેથી પ્રેરણા લઈ ફિલ્મ ઉદ્યોગમાં અંબલાવ્યું. અનેક તડકી-છાંયડીમાંથી પસાર થઈને હીરાભાઈએ ઈ. સ. ૧૯૭૫માં ઉંમરગાંવમાં ૪૦ એકર જમીન લઈને 'વૃંદાવન સ્ટુડીઓ' ઊભો કર્યો. અહીં ગુજરાતી, હિન્દી, ભોજપુરી ભાષાનાં ચલચિત્રો બીરે છે. રામાનંદ સાગરની ટી. વી. શ્રેણી 'સમાયણ' અને અન્ય ૪૦૦ જેટલી ફિલ્મોનું કલાનિર્દેશન કરનાર શ્રી હીરાભાઈ પટેલને ફિલ્મ ફેડરેશને પણ સન્માન્યા છે.

□ એવું જ બીજું અનોખું ક્ષેત્ર પુસ્તકાલયનું છે. એમાં પણ ગુજરાતનું નામ સમગ્ર ભારતમાં પ્રથમ સ્થાને છે. વડોદરા રાજ્યમાં પુસ્તકાલય પ્રવૃત્તિના ભીષ્મ પિતામહ શ્રી મોતીભાઈ અમીને ૧૯૧૧માં મધ્યવર્તી પુસ્તકાલયની સ્થાપના કરી. ૧૯૨૫માં 'પુસ્તકાલય' નામનું સુખપત્ર શરૂ કર્યું. વડોદરાના મહારાજા સર સયાજીરાવ ગાયકવાડે આ પ્રવૃત્તિને 'પૂસ્ત' પ્રોત્સાહન આપ્યું. ૧૯૪૨માં વડોદરા રાજ્યમાં ૪ પ્રાન્ત પુસ્તકાલયો, ૪૨ કર્ણાટક પુસ્તકાલયો, ૧૨૭૦ ગ્રામ પુસ્તકાલયો, ૩૦ બાળ અને મહિલા પુસ્તકાલયો, ૧૫૬ વાચનાલયો હતાં. મહારાજા પ્રતાપસિંહ આ પ્રવૃત્તિ પાછળ દર વર્ષે ૬૦ હજારનો ખર્ચ કરતા હતા.

□ ભાવનગરના કંસારા યુવાન નલિનભાઈ કાનજીભાઈ બુચે જુદા જુદા કાગળો પર વર્ષ-મહિના-તારીખના કોઠા તૈયાર કરીને ઐગેરીઅન કેલેન્ડરના ૧ વર્ષથી ૧ લાખ વર્ષ સુધીમાં કઈ તારીખે કયો વાર હતો તે પુરવાર કરવાની પદ્ધતિ વિકસાવી છે. એમને ગિનિસ બુક ઓફ વર્લ્ડ રેકોર્ડ્સના નાયબ સંપાદક શીલાંગ થોમસે આ સિદ્ધિ બદલ અભિનંદન આપ્યા છે.

□ ભારતની બહુરંગી ટપાલટિકિટોમાં પણ ગુજરાતના બાલ-

કલાકારો અમકયા છે. ઈ. સ. ૧૯૭૩ના ‘બાલદિન’ નિમિત્તે બહાર પડેલી બહુરંગી ટિકિટ પર પાલનપુરની નાનકડી કિશોરી કુ. બેલા રાવળની કળાકૃતિ છપાઈ હતી. ૧૯૭૪માં રાષ્ટ્રસંઘનાં બાળકો માટેની ૨૫ પૈસાની ટિકિટ પર વડોદરાની કુ. અમિતા શાહની ચિત્રકૃતિ હતી. ઈ. સ. ૧૯૭૭ના ‘બાલદિને’ અમદાવાદના બે બાલકલાકારો - નિકુર મોદી અને આશિષ ભાવસારની કલાકૃતિઓ છપાઈ હતી.

□ મધ્યપ્રદેશ સરકાર દ્વારા દશ્યકળા માટે આપાતા રૂ. એક લાખના ‘કાલિદાસ પુરસ્કાર’ માટે બાણીતા ચિત્રકાર શ્રી તૈયબ મહેતાની પસંદગી થઈ હતી. (વર્ષ ૧૯૮૮-૮૯).

□ અમદાવાદના બાણીતા ચિત્રકાર શ્રી રજની વ્યાસે લેખિત અને ચિત્રિત સ્વરૂપે દળદાર ગ્રંથ ‘ગુજરાતની અસ્મિતા’ તૈયાર કર્યો છે; જે ગુજરાતી પ્રબંધની અનેકવિધ ક્ષેત્રોની વિશિષ્ટતાઓને તાદૃશ્ય કરી રહ્યો છે.

આમ, ગુજરાતના ઘરદીવડા પણ ઓછા પ્રકાશિત નથી. પ્રતિભા, પ્રેરણા, પુરુષાર્થ અને પારંગતતાને પરિણામે માનવજીવનનાં તમામ ક્ષેત્રોમાં વિશિષ્ટ ભાત પાડનાર ગુજરાતી આદિકાળથી આજપર્યંત અસાધારણ ચિદ્વિઓ દર્શાવતો આવ્યો છે.

(સંકલન શ્રી બિપિનચંદ્ર ર. ત્રિવેદી, જાંણસર)

કપોળ જ્ઞાતિના જ્યોતિર્ધરો :

‘શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા’માં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે ગુણ અને કર્મ પ્રમાણે મનુષ્યજાતિના વિભાગીકરણની વાત કહી, તે અમુક અમુક જ્ઞાતિનો ઇતિહાસ તપાસીએ તો સાચી પુરવાર થાય છે. ગુજરાતમાં પ્રખર સંપ્રદાયાચાર્યો થયા તેમ ભક્તો પણ થયા; કુશળ કળાકારો થયા તેમ સમર્થ વેપારીઓ પણ થયા; ઉત્તમ રાજવીઓ થયા તેમ સમર્થ મુદ્રારકો પણ થયા. એવી જ રીતે, ગુજરાતના ખેડૂતો; કાઠિયાવાડના કાઠી, ગરાસિયા, મેર, આહીર આદિ ખમીરવંતી પ્રજાઓ; કચ્છ-કાઠિયાવાડ અને ગુજરાતની જૈન વાણિયા, કપોળ, ખેબા,

મેમણ આદિ વેપારી જાતિઓ અને રણારી-ભરવાડ-ચારણ આદિની પશુપાલક જાતિઓ પણ પોતપોતાના ક્ષેત્રે આગવી ભાત પાડતી રહી છે. આ દરેક જાતિને પોતપોતાનાં સુદૃઢ ઇતિહાસો પડ્યા છે. એમાં અસંખ્ય નરરત્નોની હારમાળાઓ છે. એમાંથી એકાદ ક્ષેત્રને આલેખવા બેસીએ તો થ અંથો રચાય તેટલી સામગ્રીઓ સાંપડે છે; તો અહીં પ્રસ્તુત કરવામાં આવેલી યાદીઓને તો દરિયામાંથી અંજલિ રૂપ જ ગણી શકાય.

મુખ્યત્વે કાલિયાવાડની કપોળ જ્ઞાતિ એવી વિશિષ્ટ અને વિરલ જ્ઞાતિ છે. આ જ્ઞાતિમાં વિવિધ ક્ષેત્રે મહાન જ્યોતિર્ધારો પાડ્યા છે. મહાન શ્રેષ્ઠીઓ, ઉદાર સંખાવતીઓ, સમર્થ ધર્મધુરીઓ, ઉમદા ઉદ્યોગપતિઓ, ઉત્કૃષ્ટ કલાકારો, ઉત્તમ વિદ્વાનો, બ્રહ્મવલ્લભાન નારી-રત્નોથી કપોળ જ્ઞાતિનો ઇતિહાસ ભવ્યોબ્જવળ ગૌરવંતો બનેલો છે.

૦ શા. રૂપજી ધનજી :

પ્રત્યેક રાષ્ટ્ર, જાતિ કે સંસ્થાના કેન્દ્રમાં એકાદ મહાપુરુષ હોય છે તેમ કપોળ જ્ઞાતિમાં શા. રૂપજી ધનજીનું નામ કેન્દ્રસ્થાને છે. દીવ પાસેના ઘોઘલા બંદરના વતની, સત્તરમી સદીના ઉત્તરાર્ધમાં પોર્ટુગીઝો સાથે વેપાર કરતા હતા. પરંતુ મુ'બઈનો ટાપુ ઇસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીના વહીવટ નીચે આવતાં, ત્યાંના કપોળો મુ'બઈ આવી વસ્યા. ૧૬૬૨માં રૂપજી ધનજીએ મુ'બઈ આવીને અનાજ વગેરેનો જથ્થાબંધ વેપાર શરૂ કર્યો.

શા. રૂપજી ધનજીના વંશજ શેઠ વરજીવનદાસે જે. પી.ની પદવી લીધી હતી. પિતા માધવદાસની સ્મૃતિમાં લાલબાગ નામે બહોળીતી જગ્યાએ માધવબાગની રચના કરી, ત્યાં લક્ષ્મીનારાયણનું મનોહર મંદિર બંધાવ્યું. આ ઉપરાંત, તેમણે અને તેમના વંશજોએ દવાખાનાં, શાળા-કોલેજો આદિ મોટી મોટી સંસ્થાઓ સ્થાપવામાં અને નિભાવવામાં કરેલો રૂપિયાની સખાવત કરેલી છે. શા. રૂપજી ધનજીના વંશજોની સખાવત આજે પણ અવિરત ચાલુ છે.

૦ કરસનદાસ મૂળજી :

એગણીસમી સદીના આરંભે ધર્મ અને સામાજિક રીતરિવાજો સામેના સુધારાનાં આંદોલનો જાગ્યાં, તેમાં વીર નર્મદના મિત્ર તરીકે કરસનદાસ મૂળજીનું નામ મોંઘરે છે. સૌરાષ્ટ્રના મહુવા પાસેના વરાલ ગામના વતની અને મુંબઈને પોતાની કર્મભૂમિ બનાવનાર આ ભડવીરે સમાજસુધારાનો ઝંઘો ઊંચક્યો અને ‘મહારાજ લાઈબ્રેલ કેસ’ જેવાં જલદ પગલાંએથી છેક યુરોપની ભૂમિ પર તેનું નામ જાગતું થયું હતું. વિધવાવિવાહ, બાળલગ્નો, પરદેશગમન, પહેમો આદિ સામે જેહાદ જગાવી. પોતે પરદેશગમન કર્યું. ગુજરાતીમાં ‘મારો ઇંગ્લેન્ડનો પ્રવાસ’ નામનો પહેલો પ્રવાસગ્રંથ આપ્યો. ‘સત્યપ્રકાશ’ નામનું છાપું ચલાવી લોકોને સાચો માર્ગ દર્શાવ્યો.

૦ હરખજી મહેતા :

ભાવનગરના ગોહિલ રાજવીઓની રાજધાની સિહોર હતી ત્યારે મહારાજા આતાભાઈના કારભારી તરીકે કુશળ વહીવટ ચલાવ્યો. તીવ્ર ચાણક્યબુદ્ધિવાળા હોવા સાથે સુદૃઢ સુભદ્ર પણ હતા. ભાવનગર રાજ્યને ગાયકવાડ, કાઠી, અને અન્ય રાજ્યોની દરમ્યાનગીરીમાંથી છોડાવીને સુઘડ વહીવટ તળે લાવવામાં મહેતાનો ફાળો મુખ્ય છે.

૦ મૂળજી ભવાનીદાસ આરભાયા :

૧૮૫૦માં મોંગરોળમાં જન્મેલા મૂળજીભાઈએ ૨૨ વર્ષની વયે સોલિસિટરની પરીક્ષા પાસ કરી. ધંધાની બઢળક આવકનો સમાજસેવામાં ઉપયોગ કર્યો. જ્ઞાતિની સામાજિક, ધાર્મિક, શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રસ દાખવ્યો, અને મુંબઈ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના પ્રમુખ અને જે. પી. નો માનદ હોદ્દો પામ્યા.

૦ શામજી ભીમજી મહેતા :

સિહોરની ગોહિલ વંશની ગાદીના કુશળ કારભારી રહીને ભાવનગર રાજ્યના બંદર, વેપાર, ખેતી આદિ ક્ષેત્રોનો વિકાસ સાધવામાં મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો હતો. તેમના વંશમાં પણ સૌ.

મંજુલાએન સમા અભ્યાસી અને શ્રી પ્રભાકરભાઈ જેવાં સંખ્યાવત કરનારાં રત્નો પાક્યાં છે.

૦ સર મનમોહનદાસ રામજી :

જાકરાખાદતા મનમોહનદાસ આપ-આવડતથી અભ્યાસ કરી આગળ આવ્યા હતા. ૧૮૫૭ અને ૧૮૮૫ની ભારતના ઇતિહાસની જે પ્રભાવશાળી ઘટનાઓના સાક્ષી હતા. ધંધામાં આગળ વધી મિલ ખરીદી. બ્રિટિશ સરકારને પણ હંફાવી કાપડ ઉદ્યોગમાં પોતાની નામના કાઢી. ૧૮૬૮માં મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનમાં ચૂંટાયા. ‘ઇન્ડિયન મર્ચન્ટ્સ એસોસિએશન’, ‘સ્વદેશી વીમા કંપની’, ‘શ્રી મુંબઈ ગૌરક્ષક મંડળી’, ‘રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા’ ની સ્થાપના કરી. આમ, રાજકારણ, અર્થકારણ, ધર્મ અને સમાજનાં સર્વ ક્ષેત્રોમાં એમનું અનોખું યોગદાન રહ્યું.

૦ લક્ષ્મીદાસ પરમાણુંદાસ જીતા :

તે જમાનામાં સમાજમાં કન્યાવિક્રયનું ભયંકર દૂષણ હતું. લક્ષ્મીદાસે ‘કન્યાવિક્રયની કૂરતા’ નામનું નાટક લખ્યું અને કાઠિયાવાડથી મુંબઈ સુધીમાં અનેક શો કર્યા. સામાજિક જાગૃતિ આણી. ભાવનગરથી મુંબઈ સુધીના અનેક મહાનુભાવો પાસેથી માન અકરામ મેળવ્યાં.

૦ ડૉ. જીવરાજ મહેતા :

અમરેલીના જીવરાજભાઈ તેજસ્વી વિદ્યાર્થી અને પ્રખર રાષ્ટ્રીય નેતા તરીકે મુંબઈ ઈલાકામાં અમર છે. સ્વાતંત્ર્ય-ચળવળના સેનાની રહી ચૂકેલા અને ગુજરાતના મુખ્યમંત્રી તરીકે અભૂતપૂર્વ વહીવટ ચલાવી ચૂકેલા ડૉ. મહેતાની સ્મૃતિમાં આજે અનેક ક્ષેત્રોમાં સેવા-સહાય માટે ટ્રસ્ટો ચાલી રહ્યાં છે.

૦ પદ્મશ્રી પ્રતાપરાય ગિરધરલાલ મહેતા :

અમરેલીના આ સપૂતે જ્ઞાન-કળા-સંસ્કૃતિ આદિ ક્ષેત્રોમાં ખૂબ જ નામના કરી. બાળપણથી જ વાચન-મનનના શોખને લીધે મોટ-થ્રે. ૬

પણે પુસ્તકાલય-પ્રવૃત્તિમાં રસ લેતા કર્યા. અભ્યાસકાળમાં દૂધી વાર્તા, નિબંધ આદિ લખીને ગુજરાતનાં પ્રતિષ્ઠિત સામયિકોમાં છપાવતા થયા. ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્યપુસ્તકો મળી રહે તે માટે દ્રસ્ટો ઊભાં કર્યાં. અમરેલી વિસ્તારમાં જન્માષ્ટમી વખતે આવતા જુગારને બંધ કરાવ્યો. આ માટે ‘પ્રભાકર’ નામનું નાટક લખ્યું અને ભજવ્યું.

એમની પુસ્તકાલય-પ્રવૃત્તિનો અમરેલી બહાર પણ સારો પ્રચાર થયો. એમણે ગુજરાતી ભાષામાં જ્ઞાનકોષ રચવા માટે મૂર્ધન્ય ચિંતકો-કલાકારોનું મંડળ રચ્યું હતું, પરંતુ દક્ષિણામૂર્તિના ગિજુ-ભાઈનું અવસાન થતાં આ પ્રવૃત્તિ આગળ ચાલી નહીં. આમવિસ્તારનાં બાળકો વિવિધ ક્ષેત્રનું જ્ઞાન પામી શકે તે માટે ૩૮ બાળકેન્દ્રો સ્થાપ્યાં હતાં.

પ્રતાપરાયભાઈ માત્ર શહેર કે પ્રદેશ પૂરતા જ કાર્યરત રહ્યા ન હતા. એક પંડિત, કલાકાર, સમાજ-સુધારક તરીકે તેમની નામના ભારતભરમાં થઈ હતી. રેલવે સ્ટેશનો કલાત્મક હોવાં જોઈએ એ જ્યાંલે તેમના માર્ગદર્શનથી જયપુર સ્ટેશન શાણુગારમાં આવ્યું હતું. તેઓ નોર્થ-વેસ્ટ રેલવે બોર્ડના સભ્ય હતા. એમની શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિ-ઓથી પ્રભાવિત થઈને દારિકાપીઠના જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્યે ‘સંસ્કૃત સેવાભૂષણ’ની અને ભારત સરકારે ‘પદ્મશ્રી’ની પદવીથી અલંકૃત કર્યા હતા. આજે અમરેલીમાં એમના નામની ‘પ્રતાપરાય આર્ટ્સ કેલેજ’ ચાલી રહી છે.

૦ શેઠ ખુશાલદાસ જગજીવનદાસ મહેતા :

ઈ. સ. ૧૮૬૮માં તળાજામાં જન્મેલા ખુશાલદાસભાઈનું જીવન પુરુષાર્થનો ભવ્ય ઇતિહાસ છે. કિશોરાવસ્થામાં ગોળ-મમરના લાડવા વેચતા ખુશાલદાસભાઈએ તળાજા છોડીને મુંબઈને પોતાની કર્મ-ભૂમિ બનાવી. દિનપ્રતિદિન પ્રગતિ કરતા રહ્યા. વીસ વર્ષની વયે નાનકડી દુકાનથી શરૂ કરેલો ધંધો જોતજોતામાં ફાલી-ફૂલીને વટવૃક્ષ બની રહ્યો. ૧૯૬૬માં તે ‘જે. કે. એમ્પર્સ’નું નિર્માણ થયું. જીવનભર પુરુષાર્થ કરીને પ્રાપ્ત કરેલી લક્ષ્મીનો સદ્દયોગ થાય તેવા

ઉદ્દેશે અમરગઢ (જીથરી)માં ક્ષય નિવારણની મોટી હોસ્પિટલ બંધાવી, જે આજે અનેક સંકુલોમાં વિસ્તરીને તેમની શ્રીર્તિગાથા ગાઈ રહી છે.

એમ તો આ જ્ઞાતિમાં એક એક વ્યક્તિ કે એક એક કુટુંબ અર્થકારણ - સમાજકારણ - રાજકારણમાં અગ્રસ્થાને રહ્યું જ છે. આ સર્વના નામોલ્લેખ કરીએ તો પણ ગ્રંથ રચાય તેમ છે. છતાં, શ્રી ખુશાલદાસ પારેખ, દ્વારકાદાસ હરગોવિંદદાસ વોરા, બારોટ અંબા-પ્રસાદ ખંડેરાવ, જગજીવનદાસ નારાયણ મહેતા, ડૉ. જેઠાલાલ વનમાળીદાસ વોરા, ભવાનજીભાઈ રામજીભાઈ વળિયા 'બાપા' કાનજીભાઈ સવજીભાઈ પારેખ, મોનજી અમીદાસ વોરા, ભગવાનદાસ ગોકુળદાસ વોરા, લક્ષ્મીદાસ દેવીદાસ વોરા, નાગરદાસ ધારશી ભુતા, કાજીભાઈ વળિયા, નાનાભાઈ મંછારામ મહેતા, શેઠ હરિચંદ સંઘવી, નાગરદાસ રતનજી વોરા, હરિલાલ મોહનલાલ શેઠ, વ્રજલાલ ભગવાન-દાસ ગાંધી, ભગવાનદાસ હરિચંદ દલાલ, રણછોડદાસ ભગવાનદાસ સંઘવી, ધરમદાસ પ્રભુદાસ મહેતા, નંદલાલ મૂળજી ભુતા, દ્વારકાદાસ મોરારજી શાહ, ઇત્યાદિ મહાનુભાવોએ પોતાની ઉદાર સંખ્યાવતોથી દવાખાનાં, શાળા-કોલેજો, ધર્મશાળાઓ, સમાજસેવાની સંસ્થાઓ સ્થાપીને પુણ્યકાર્યો કર્યાં છે.

કપોળ જ્ઞાતિમાં મહાનુભાવો ઉલ્લેખનીય છે તેમ નારીરત્નો પણ આદરણીય છે. સમાજસુધારાના યુગમાં નારી પ્રતિષ્ઠાની સંસ્થાઓ ઊભી કરનાર લેડી લક્ષ્મીબાઈ જગજીવનદાસ, પોતાના સમાજમાં સુધારાઓ દાખલ કરનાર શ્રીમતી હંસાબહેન મહેતા, શિક્ષણપ્રેમી મંગળાબહેન દ્વારકાદાસ દલાલ, હસ્તકલામાં વિખ્યાત શ્રીમતી કલાબહેન કટકિયા, જ્યોતિર્વિદ નંદિનીબહેન પારેખ, કલાભૂષણ 'નૃત્યશિરોમણિ' આશા પારેખ, નૃત્યાંગનાઓ અમિતા પારેખ, કલ્પના પારેખ, શાલ્ગુની પારેખ, સ્મિતા કાણકિયા, કોમલ મહુવાકર આદિ નામો તરત જ દમરણમાં ઊભરાય છે. તો, શાંતિકુમાર દેસાઈ, કિશોર દેસાઈ, રાજેશ મહેતાના ગીત-સંગીત ક્ષેત્રે જળહળતાં નામો પણ વીરરાય તેમ નથી.

એવી જ રીતે પત્રકારી સાહિત્યમાં શિરોમણિ હરકિસન મહેતા, કવિશ્રી રમેશ પારેખ, શ્રી રસિકલાલ ભુતા, જિતેન્દ્ર સંઘવી, શ્રીમતી રૂપા મહેતા સમા સમર્થ સાહિત્યકારો આ જ્ઞાતિનું ભૂખણ છે. એવી જ રીતે ઇજનેરી વિદ્યાના પારંગતો, ડોક્ટરો, કેળવણીકારો, વકીલો, સુધારકો વગેરેની સંખ્યા પણ નાનીસૂની નથી.

આમ, તેજસ્વી નરરત્નોથી શોભતી કપોળ જ્ઞાતિ ગુજરાતનું મહામૂલું ધન છે. માત્ર ધનસંચયને જ પ્રાધાન્ય આપવાને બદલે સુમાર્ગે ધનવ્યય પણ કરવાની સૂઝ અને સંસ્કાર ધરાવતી આ જ્ઞાતિ પોતાની કીર્તિદ્વા ઇમારતોથી અજરઅમર રહેવા સર્જાઈ છે. મુંબઈની હરકિસનદાસ હોસ્પિટલ અને અમરગઢની ક્ષયગિવારણ હોસ્પિટલ આ જ્ઞાતિના કીર્તિસ્તંભો છે! (કપોળ ગૌરવ ગ્રંથમાંથી સાભાર)

ગુજરાતના સાંસ્કૃતિક વિકાસમાં જૈનોનું પ્રદાન

(સંકલન : ડૉ. મુગટલાલ ખી. આવીસી)

જૈનો એ ગુજરાતની સંસ્કારી, સમૃદ્ધ અને શાંતિપ્રિય પ્રજા છે. એ લઠાઈ, ઝઘરા, ટંટા, ફિસાફ વગેરેથી દૂર રહીને વ્યાપાર-ઉદ્યોગ દ્વારા દ્રવ્યોપાર્જન કરે છે. કેટલાક લોકો માને છે કે જૈનો દેરાસરો, ઉપાશ્રયો, પ્રતિષ્ઠા અને દીક્ષા-મહોત્સવોમાં જ પૈસા ખર્ચે છે; પરંતુ એ માન્યતા બરાબર નથી. જૈનો ધાર્મિક ઉપરાંત બીજાં અનેક સમાજોપયોગી કાર્યોમાં પૈસા વાપરે છે. ખાસ કરીને નીચેનાં ક્ષેત્રોમાં એમનો ફાળો મહત્વનો છે :—

૧. શિક્ષણ

શિક્ષણના ક્ષેત્રે જૈનોનું પ્રદાન ઘણું મોટું છે. ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર અને કચ્છનાં અનેક ગામો તથા શહેરોમાં જૈન શ્રેષ્ઠીઓનાં દાનથી બાલમંદિરો, પ્રાથમિક શાળાઓ, માધ્યમિક શાળાઓ અને કોલેજો બંધાયાં છે. એવું લાગ્યે જ કોઈ ગામ કે શહેર હશે જ્યાં કોઈ જૈન પરિવારે શૈક્ષણિક હેતુ માટે દાન કર્યું ન હોય. કેટલાક પરિવારો

તો એમની દાનવીરતા માટે સમગ્ર ગુજરાતમાં પ્રસિદ્ધ છે. ઉદાહરણ તરીકે, અમદાવાદનો કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ પરિવાર અને સુરતનો રાયચંદ દીપચંદ પરિવાર. કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ પરિવારે અમદાવાદની એલ. ડી. આર્ટ્સ કોલેજ, એલ. ડી. એન્જિનિયરિંગ કોલેજ તથા એલ. ડી. ઇન્સ્ટીટ્યૂટ ઓફ ઇન્ડોલોજીની સ્થાપના કરી છે. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના લવનમાં એમણે કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ સ્વાધ્યાય-લવન માટે દાન આપ્યું છે. રાયચંદ દીપચંદ પરિવારે રાયચંદ દીપચંદ કન્યાશાળા, પ્રેમચંદ રાયચંદ દ્વેધનિંગ કોલેજ, કીકાભાઈ પ્રેમચંદ કોલેજ ઓફ કોમર્સ તથા લેડી કીકાભાઈ પ્રેમચંદ લાઈબ્રેરી માટે મોટાં દાન આપ્યાં છે. કલકત્તા યુનિવર્સિટીમાં ઇતિહાસ વિષયમાં સ્કોલરશિપ માટે તથા મુંબઈના રાજભાઈ ટાવર માટે એમણે દાન આપ્યાં છે. અમદાવાદની ભો. જે. વિદ્યાલવન જેવી સંશોધનસંસ્થાની સ્થાપના એક જૈન પરિવાર દ્વારા થઈ છે. ગુજરાતમાં શાળાઓની સાથે વિદ્યાર્થીઓનાં છાત્રાલયો અને હોસ્ટેલો બાંધવામાં જૈનોએ ઉદાર દાન આપ્યાં છે. વર્તમાનમાં દીપચંદભાઈ ગાડી અને તારાચંદ ધનજી મહેતા પરિવાર તથા મુંબઈના કેટલાક પરિવારોએ મુંબઈ સહિત અન્ય શહેરોમાં લાખો રૂપિયાનાં દાન શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ માટે આપ્યાં છે. શિક્ષણકાર્યમાં યોગદાન આપનારાં કેટલાંક નામે આ રહ્યાં : હેમાભાઈ નગરશેઠ અને શેઠ હડીત્રીંગનાં વિધવા હરકુંવરબેન શેઠાણી, અધ્યાપકશ્રી બેચરદાસ દોશી, શ્રી ઈંદુમતીબેન ચિમનલાલ, શ્રી મોહનલાલ દલીચંદ દેસાઈ, શ્રી અંબાલાલ સારાભાઈ પરિવાર, શ્રી પરમાનંદ કાણકિયા અને શ્રી ચિનલાલ ચક્રુભાઈ વગેરેનો ફાળો અનન્ય અને અજોડ ગણી શકાય. વિદ્યાર્થીઓને શિષ્યવૃત્તિઓ અથવા સ્કોલરશિપો પણ ઘણા જૈન પરિવારો દ્વારા અપાય છે. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં જૈનોના પ્રદાન વિશે એક મહાનિબંધ લખી શકાય એટલું મોટું કાર્ય થયું છે.

૨. ગ્રંથાલય અને વાચનાલય

ગુજરાતનાં વિવિધ શહેરોમાં ચાલતાં ગ્રંથાલયો અને વાચના-

લયોની સ્થાપનામાં જૈન સાધુઓ અથવા જૈન અગ્રણીઓનો મહત્વનો ફાળો રહ્યો છે, લી'બડી (જિ. સુરેન્દ્રનગર)નું દેવચંદ્રજી સાર્વજનિક પુસ્તકાલય તથા લાધાજીસ્વામી પુસ્તકાલય એનાં ઉદાહરણ છે. અંધાલયો અને વાંચનાલયો ઉપરાંત અનેક જૈન સાધુઓ દ્વારા સમાજને ઉપયોગી એવાં, નીતિ અને સહાચારનો ઉપદેશ આપતાં પુસ્તકોનું પ્રકાશન થાય છે. એ પુસ્તકોની કિંમત પ્રમાણમાં ઓછી હોય છે. જૈનો જ્ઞાનના પ્રસારને ખૂબ મહત્વ આપે છે અને એ પ્રવૃત્તિ એમના દ્વારા સતત થતી રહે છે. જૈનો જ્ઞાનપંચમી (કારતક સુદ પાંચમ)-ના દિવસે જ્ઞાનની પૂજા કરે છે. ખંભાત, પાટણ, સુરત, અમદાવાદ, લી'બડી વગેરે શહેરોના જ્ઞાનભંડારોમાં હજારો પુસ્તકો અને અલભ્ય હસ્તપ્રતો આજે પણ સચવાયેલાં પડ્યાં છે.

૩. આરોગ્ય

આરોગ્યક્ષેત્રે જૈનોની સેવા બહુતી છે. અનેક નાનાં-મોટાં શહેરોમાં જૈનોનાં દાનથી હોસ્પિટલ અથવા હોસ્પિટલના વિભાગોની સ્થાપના થઈ છે. સુરતની મહાવીર હોસ્પિટલ એનું સુંદર ઉદાહરણ છે. બહાર અથવા સરકારી હોસ્પિટલોમાં જૈનોએ મોટી સખાવતો કરી છે. લગભગ દરેક શહેરમાં ચાલતી હોસ્પિટલમાં જૈનો કોઈ ને કોઈ રીતે સક્રિય મદદ કરતા રહે છે. જૈન સોશયલ વ્રથ તથા અન્ય જૈન મંડળો વિવિધ રોગો માટેના નિઃશુલ્ક મેડિકલ કેમ્પો તથા રક્તદાન શિબિરો યોજે છે. કેટલીક સંસ્થાઓ તરફથી ગરીબ દર્દીઓને મફત દવા તથા સારવાર આપવામાં આવે છે.

૪. પાંજરાપોળો અને સ્મશાનગૃહો

જીવદયાને જૈનો ખૂબ મહત્વ આપે છે. લગભગ તમામ ગામોની પાંજરાપોળોના વહીવટમાં જૈન અગ્રણીઓ અને વેપારીઓ સુખ્ય હોય છે. એનો નિભાવખર્ચ પણ તેઓ ભોગવે છે. દુષ્કાળના સમયે પશુધનને બચાવવા જૈનો મોટું ભંડોળ એકઠું કરી સરકારથી અલગ રહીને સ્વતંત્ર રીતે વ્યવસ્થા કરે છે. અન્ય કુદરતી આફતોના સમયે થતા ફંડકાળામાં પણ જૈનો યથાશક્તિ મદદ આપે છે. પાંજરાપોળોની માફક સ્મશાનગૃહોના વહીવટમાં જૈન અગ્રણીઓ

સેવા અને સંપત્તિ દ્વારા મદદ કરતા રહે છે. આ સંસ્થાઓના વહીવટની કામગીરી અને જવાબદારી તેઓ ઉપાડે છે.

૫. ધર્મશાળાઓ, મહિલા આશ્રમો અને અનાથાશ્રમો

ધર્મશાળાઓ, મહિલા આશ્રમો અને અનાથાશ્રમોના સંચાલનમાં જૈનો આર્થિક મદદ કરે છે. કન્યાશાળાઓ, મહિલા કોલેજો, બાલિકા-શ્રમો અને મહિલા મંડળોની પ્રવૃત્તિઓને પણ તેઓ વિવિધ રીતે પ્રોત્સાહન આપે છે. કન્યાશિક્ષણના ક્ષેત્રે જૈનોની કામગીરી નોંધપાત્ર છે.

૬. પાણીની પરબો, અન્નક્ષેત્રો અને ઉદ્યાનો

પાણીની પરબો, અન્નક્ષેત્રો, ઉદ્યાનો અને કીડાંગણો માટે જૈનો સારું એવું ધન વાપરે છે. સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના લીંબડી શહેરમાં એક સરસ અન્નક્ષેત્ર ચાલે છે, જેમાં દરરોજ બપોરે એક વખત સાધુઓ તથા ગરીબોને બાજરાના રોટલા, છાશ અને ગોળ આપવામાં આવે છે. પાણીની પરબો સ્થાપવી તેને જૈનો પુણ્યનું કામ ગણે છે. કેટલાંક શહેરોમાં બહાર ઉદ્યાનો તથા કીડાંગણો બનાવવા માટે પણ જૈનોએ દાન આપ્યાં છે.

૭. નગરગૃહો, નાટ્યગૃહો અને રંગભવનો

નગરગૃહો (ટાઉનહોલ), નાટ્યગૃહો અને રંગભવનો માટે ઘણા જૈન પરિવારોએ ઉદાર દાન આપ્યાં છે. કેટલીક શાળાઓ કે મહાશાળાઓનાં રંગભવનો જૈનોની મદદથી બંધાયાં છે. સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ કરતી સંસ્થાઓને પણ તેઓ ઉદાર દિલથી મદદ કરે છે.

આમ. બહાર જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્ર સાથે જૈનો સંકળાયેલા છે. રાજકારણ, સમાજસેવા, સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ, ઉદ્યોગ, વ્યાપાર, શિક્ષણ, સાહિત્ય, શિલ્પ, સ્થાપત્ય વગેરે અનેક ક્ષેત્રોમાં ભૂતકાળમાં જૈનોએ ઘણું પ્રદાન કર્યું છે. વર્તમાનમાં પણ એ પ્રદાન ચાલુ રહ્યું છે. ગુજરાતને સુખી, સમૃદ્ધ અને શાંતિપ્રિય બનાવવામાં આ પ્રબલો ફાળો ઓછો નથી. જૈનોની મોટા ભાગની વસ્તી ગુજરાતમાં

છે. તેથી આ પ્રજાની બુદ્ધિ, શક્તિ, કુનેહ, આવડત અને વિચક્ષણતાનો તેને પૂરો લાભ મળ્યો છે. જૈનોની સમૃદ્ધિ અને ઉદારતાનો લાભ માત્ર જૈનોને નહિ પરંતુ સમગ્ર ગુજરાત અને ભારતને મળ્યો છે. જૈનો ગુજરાત સાથે એવા એકરૂપ થઈ ગયા છે કે જૈનો વગરના ગુજરાતની કલ્પના કરવી મુશ્કેલ છે. જૈન શ્રેષ્ઠિઓના પરિચયો આ ગ્રંથમાં જ અલગ રીતે પ્રગટ થયેલ છે.

અમેરિકામાં ગુજરાત

સંકલન : મૂળશંકર ભટ્ટ (દ્વારકા)

[૧૯૮૭ના પ્રારંભમાં શ્રી નંદલાલભાઈનો પત્ર મળ્યો :
“ આપણા શ્રેષ્ઠોવર્યો નામનો ગ્રંથ પ્રકાશિત કરવો છે. તે ગ્રંથ માટે દરિયાપાર વસતા પ્રતિભાશાળી ગુજરાતીઓની માહિતી એકત્ર થઈ શકે તો પ્રયાસ કરશો. ”]

પ્રસ્તાવ લોભામણો હતો. આયોજન પાછળનો હેતુ વર્તમાન પેઢીની સિદ્ધિ બતાવી ભાવિ પેઢીને પ્રેરણા આપવાનો દેખાયો તેથી અધરા લાગતા પ્રોજેક્ટ ઉપર મહેનત કરવા નિર્ણય કર્યો.

ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૭માં બે પત્રો લાંડન, એક પત્ર અમેરિકા તથા એક પત્ર ઇસ્ટ આફ્રિકામાં વસતા મિત્રોને લખ્યા. જવાબ મળ્યો માત્ર ઇસ્ટ આફ્રિકાથી, તરત જ—પંદર દિવસમાં પત્રમાં લખ્યું હતું, “ થોડાક જ સજ્જનો હાલ આફ્રિકામાં છે. યુગાન્ડામાંથી આપણા માણસો નીકળી ગયા છે. જેઓનાં કુટુંબો અત્યારે લાંડન અગર તો ઇન્ડીઆમાં છે. અહીં દાનેશ્વરી શાહ મેઘજીભાઈ પેથરાજ હતા. એ પોતે સ્વર્ગવાસી થયા છે. એમનો પરિવાર હાલ લાંડનમાં છે. એમની સખાવત સારી અને ઘણી જ છે. તેઓ જામનગર સ્ટેટના; એટલે જામનગર જિલ્લામાં ઘણી સખાવત કરી છે. બીજા શ્રી નાનજીભાઈ કાળિદાસ. એમના માટે તો ઘણું લખાય. શ્રી મૂળજીભાઈ પ્રભુદાસ માધવાણીની સુગર ફેટરરી અને બીજા ઘણા ઉદ્યોગો હતા. ઉપરાંત યાદ કરી શકાય તેવા શ્રી મોહનલાલ કાળા (મોખ્યાસા),

એક વખતના નાઈરોબીના નગરશેડ તરીકે ઓળખાતા શ્રી કાનજી-ભાઈ નારણજી, મોમ્બાસાના હિન્દુ યુનિયનના અધ્યક્ષશ્રી સૂર્યકાન્ત ગોર, નાઈરોબીના હિન્દુ કાઉન્સિલ ઓફ કેન્યાના અધ્યક્ષશ્રી રમેશ-ભાઈ દેશાઈ છે.”

આ પત્ર નાઈરોબીનીવાસી શ્રી દામજીભાઈ દેવજી પટ્ટણીએ લખ્યો છે. દામજીભાઈ એ સૌરાષ્ટ્રમાંથી પરદેશગમન કર્યું હતું, સ્વબળે સુસ્થિર થયા. તેમના સુપુત્રો પણ સદ્ગુણ અને પ્રતિષ્ઠિત છે. સૌ દાનેશ્વરી. શ્રી દામજીભાઈ આજે મોટી વયે પણ નીરાગી, ઉદાર-દિલ. અતિ વિનમ્ર અને સશક્ત છે. શાળાનું શિક્ષણ ઓછું મળ્યું પણ અનુભવની શાળાના પીએચ. ડી છે. રામચરિતમાનસ તેમને મોઢે છે એટલું જ નહિ પણ તેના પ્રત્યેક શબ્દ અને ચોપાઈનો મર્મ જાણે છે, બીજાઓને સમજાવે છે અને રામાયણને જીવે છે. જામનગર જિલ્લાના વતની હોવાથી આ જિલ્લામાં તેમનો દાનપ્રવાહ અવિરત વહે છે.

ઉપર નોંધી માહિતી માત્ર એક વ્યક્તિએ મોકલી. બીજા ત્રણનો પ્રત્યુત્તર ન આવ્યો. એથી સૌરાષ્ટ્રના દ્વારકાથી શિકાગો જઈ પીએચ. ડી.ની રિપ્રી પ્રાપ્ત કરી શિકાગો યુનિવર્સિટીમાં અધ્યાપનકાર્ય કરતા ડો. હરીશ દયારામભાઈ પાઠને એક પત્ર લખ્યો. તરત જ પ્રત્યુત્તર આવ્યો. વિશેષ માહિતી માગી. ડો. હરીશ પાઠ અધ્યાપક હોવા ઉપરાંત બહોળું પરિચિતમંડળ ધરાવે છે. સેવાકાર્ય માટે તત્પર છે. જીવન-પ્રારંભ થતો હોવા છતાં જરૂરિયાતવાળાને આર્થિક સહાય કરવા ઉદ્યુક્ત છે. ડો. પાઠે અમેરિકાના અનેક માણસોને વિનંતીપત્ર મોકલ્યો પણ ત્વરિત ગતિએ દોડતા આ સમૃદ્ધ દેશમાં કેટલાને આવું લાખી મોકલવાની નવરાશ હોય? વારંવારની વિનંતી, વર્તમાનપત્રોમાં બહેરાત પ્રસિદ્ધ કરી હોવા છતાં નવ વ્યક્તિઓએ પોતા વિશે લાખી મોકલ્યું.

વધુમાં હરીશભાઈ એ ન્યૂયોર્કથી પ્રકાશિત “ઈન્ડિયન એપ્રોડ”-નો એક અંક મોકલ્યો; જેમાં છપાયેલ “યુ.એસ.એમાં ગુજરાતી” નામના લેખોમાંથી કેટલાક અંશ અહીં આપ્યા છે. જીવનચરિત્રો

મને ડિસેમ્બર ૧૯૮૭માં મળ્યા હતા. આજે ત્રણેક વર્ષ બાદ પ્રસિદ્ધ થાય છે ત્યારે વિગતોમાં ક્યાંક પરિવર્તન થયું હોય તે શક્ય છે.]

ડૉ. નટવરલાલ મોહનલાલ ગાંધી

જન્મ તારીખ : ૪-૧૦-૧૯૪૦

અભ્યાસ : બી.કોમ, એલએલ.બી., પીએચ.ડી.

સૌરાષ્ટ્રમાં આવેલ સાવરકુંડલાના વતની નટવરલાલભાઈએ મેટ્રિક થયા પછી ૧૯૬૨થી મુંબઈની મુળજી જેઠા મારકેટમાં ગુમાસ્તા તરીકે જીવનની શરૂઆત કરી.

હાલ અમેરિકાની જનરલ એકાઉન્ડન્ટ્સ એસોસિએશનમાં કરવેરાને લગતી નીતિના અધિકારી તરીકે સફળતાપૂર્વક ફરજ બજાવે છે. આ એસોસિએશન અમેરિકન કોંગ્રેસ ઉપર ગીધનજર રાખવાવાળી એજન્સી છે. ડૉ. ગાંધી કરવેરાને લગતી સમિતિઓને માર્ગદર્શન આપવાની કામગીરી સાથે સંકળાયેલ છે.

ડૉ. ગાંધીની ઉચ્ચ કોટિની કામગીરીથી અનેક અધિકારીઓ પ્રભાવિત થયા છે. અમેરિકન અખબારોએ પણ તેમની સફળ કામગીરીનાં ભારોભાર વખાણ કર્યાં છે.

કરવેરા અંગે સલાહનુસૂચનો તથા ભલામણો કરવા તેમણે અમેરિકન સેનેટની નાણાકીય સમિતિ સમક્ષ અનેકવાર ગુણાની આપી છે. ડૉ. ગાંધી કહે છે : “મારે માટે આ ધન્ય થવાના પ્રસંગો છે”.

નટવરલાલભાઈને જીવનમાં સફળતા મળી તેનાં કારણો : અવજુનીય પ્રેમ અને મમતા મળ્યાં તેમને ગણાવે છે. મિત્રોએ વજુમાગી મદદ કરી તેથી જીવનમાં જે કાંઈ સફળતા મળી તે શક્ય બની.

પ્રગતિ સાધવા માટે મહત્ત્વાકાંક્ષા, પરિશ્રમ અને સદ્ભાગ્યને તેઓ આવશ્યક પરિબળ તરીકે માને છે.

અમેરિકામાં વસતા ભારતીયોના ઇન્ફોર્મેશન વિશેના પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે તેમણે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરી છે. તેઓ માને છે કે : “જીવનના ધ્યેયના નિરંતર ચિંતનને કારણે જે કંઈ છું તે થઈ શક્યો છું.” ડૉ. ગાંધી વોશિંગ્ટનમાં ભારત અને ગાંધી સ્મૃતિનું અમૂલ્ય કાર્ય કરતી સંસ્થા “ગાંધી મેમોરિયલ ફાઉન્ડેશન”ને પ્રતિ વર્ષ નિયમિતપણે આર્થિક મદાય આપે છે. પોતાના ક્ષેત્રમાં યશ-ભાગી બનવામાં મહાત્મા ગાંધી, બર્નાર્ડ શૉ, અમેરિકન વિવેચક એડમંડ વિલ્સન તથા આર્થર કેસ્લરનો ફાળો ગણનાપાત્ર છે.

વ્યવસાયક્ષેત્રે ઉબ્જવલ કારકિર્દી બનાવ્યા ઉપરાંત હાલ તેઓ સર્જનાત્મક ગુજરાતી અને ચિંતનાત્મક અંગ્રેજી વિષયો પર કલમ ચલાવવા વિચારે છે. જીવનને સંઘર્ષમય રહે તે આગળ ધપાવવા તેઓ ઉમાશંકર જોષીને સ્મરે છે. “જે જે થતો પ્રાપ્ત ઉપાધિયોગ, બની રહ્યો તે જ સમાધિયોગ.” શિષ્ટ સાહિત્યવાચનનો અને પરિ-સંવાદમાં ભાગ લેવાનો શોખ છે. ઉમાશંકરની જ પંક્તિ “મનુષ્યથી ન અદકું કંઈ જ” તેમના જીવનની ફલશ્રુતિ છે.

ડૉ. ગાંધીએ ૧૯૬૨માં નલિની હરજીવન વોરા સાથે લગ્ન કર્યું છે. તેમને બે સંતાનો છે : અપૂર્વ અને સોનલ.

શ્રી ફકીરચંદ જીવણચંદ દલાલ

જન્મ તારીખ : ૨૬-૧૨-૧૯૨૬

અભ્યાસ : બી. એ., એમ. કોમ., એલએલ. બી., એમ. બી. એ.

શ્રી દલાલ હાલ અમેરિકામાં કોન્ટ્રાક્ટર ઓડીટર આમ-ટ્રેક (પેસેન્જર રેલવે) તરીકે કામગીરી બજાવે છે.

મુસ્લિમ વતની શ્રી ફકીરચંદના કુટુંબની આર્થિક સ્થિતિ એટલી નબળી કે ૧૯૪૪માં મેટ્રિકની પરીક્ષા આપી કારકુની સ્વીકારવી પડી. તેમ કરતાં થોડા પૈસા બચાવી કોલેજમાં દાખલ થયા. સુબકમાં એલએલ. બી. તથા એમ. કોમ. કરી રૂ. ૧૫,૦૦૦ની લોન લઈ

અમેરિકા આવ્યા. ૧૯૬૩માં યુ. એસ. એ.ની મેરીલેન્ડ યુનિવર્સિટી-માંથી એમ. બી. એ. કયું.

હિન્દમાં “ ભારત છોડો ” ચળવળમાં તથા ૧૯૪૫થી વિદ્યાર્થી-સંઘની પ્રવૃત્તિમાં સક્રિય હતા. કોન્ગ્રેસ સ્વયંસેવક તરીકે સુબઈમાં મહાત્મા ગાંધીની પ્રાર્થનાસભાઓ, સંમેલનો, તથા અભ્યાસવર્તુળોમાં ભાગ લીધો છે. મજૂર સંગઠન અને આહુક સહકારી સોસાયટી સાથે પણ સંકળાયેલા. હરિજન આલોમાં શિક્ષણ આપ્યું, હાથે કાંત્યું અને ખાદી પહેરવી શરૂ કરી.

પિતાજીએ સદામાં આર્થિક ખોટ ખાતાં ચાર લાઈઓમાં જ્યેષ્ઠ પુત્ર તરીકે માથે આવી પહેલી બધી જવાબદારી ખંતથી સંભાળી. હિંમતપૂર્વક સંકટોનો સામનો કર્યો. પોતે ભણ્યા, લાઈ ઓને ભણાવ્યા અને અમેરિકામાં સૌ સહકુળ સ્થિર થયા.

મેટ્રિક કરતાં સુધી જૈન સાધુઓ સાથે રાત્રે ઉપાશ્રયમાં સૂવા જતા. ત્યાં અર્ધમાગધી શીખવાની તક મળી. રાત્રિ આશ્રયને કારણે સહેજમાં જૈન સાધુ થતા રહી ગયા. ૧૯૪૫ થી ૧૯૬૩ દરમિયાન ન્યુ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપનીમાં કામ કરતા કંપનીના મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર બી. કે. શાહ તથા યુનિયન પ્રેસિડેન્ટ અશોક મહેતાના નિકટ પરિચયમાં આવ્યા. આ બંને મહાનુભાવો પાસેથી જીવન જીવવાની જડીબુટ્ટી મળી.

વિવિધ ક્ષેત્રે આજ પર્યાંત મળેલી સફળતાનાં કારણોમાં શ્રી ફકીરભાઈ ચીવટાઈ, નિયમિતતા, તંદુરસ્તી, નીતિ, સ્વચ્છતા, વાચન, દારૂ-સિગરેટના વ્યસનથી દૂર રહેવું વગેરે જણાવે છે.

વોશિંગ્ટનમાં ગુજરાતી સમાજ તથા એસોસિયેશન ઓફ ઇન્ડિયન્સ ઇન અમેરિકાની સંસ્થાઓ સ્થાપી. વોશિંગ્ટન જૈન સોસાયટી, ફેડરેશન ઓફ ગુજરાતી એસોસિયેશન ઇન નોર્થ અમેરિકા, ફેડરેશન ઓફ જૈન એસોસિયેશન ઓફ અમેરિકા વગેરેની સ્થાપનામાં અગ્ર ભાગ ભજવ્યો.

અમેરિકા આવવા માટે લીધેલી લોન વ્યાજ સહિત ભરી દીધી.

મિત્રો પાસેથી લીધેલાં નાણા પૂરેપૂરાં ચૂકવી આપ્યાં. આજે આર્થિક જરૂરિયાતવાળા ભારતવાસીઓને સહાય કરે છે. જૈન તીર્થ, ધર્મ-શાળાઓ તથા સમાજોને પણ નિયમિત આર્થિક સહાય કરે છે.

ફકીરભાઈ માને છે કે ધર્મમય, નીતિમય, ઓછી જરૂરિયાત-વાળું સાદું જીવન તથા નિર્લોભ, સત્સંગ વગેરે સદ્ગુણો માનસિક શાંતિ આપે છે. તેમનું મંતવ્ય છે કે જીવનમાં માત્ર પૈસા જ અગત્યની વસ્તુ નથી. ધર્મમય તથા નીતિમય જીવન અને વ્યવસ્થિતતા દ્વારા જીવન સફળ બને છે. સદાચાર, ભાષા પર કાબૂ, અસ્વાદ વગેરે મન તથા શરીરના સ્વાસ્થ્ય માટે અગત્યનાં છે.

મંગુળહેન સાથે લગ્ન કર્યું. બે પુત્રો છે : પરિમલ, સૌરભ.

શ્રી રતિભાઈ ત્રિકમદાસ પટેલ

જન્મ તારીખ : ૩૦-૭-૧૯૩૨

અભ્યાસ : સિવિલ એન્જિનિયરિંગ, એન્જિનિયરિંગ એડમિનિ-સ્ટ્રેશન.

ખેડા જિલ્લાના સામરખાના વતની રતિભાઈના પૂર્વજો બે પેઢીથી અમદાવાદમાં વસે છે. રતિભાઈ ત્રણેક હાથકાથી વોશિંગ્ટનમાં સ્થિર થયા છે. પચીસેક વર્ષથી અમેરિકન સરકારી સંરક્ષણ ખાતામાં ટ્રાયડન્ટ સબમરીન પ્રોગ્રામમાં કામગીરી બજાવે છે.

શ્રી રતિભાઈએ જીવનનો પ્રારંભ જ સામાજિક ફરિયાદોની દીવાલો પાડી, જમાનાને અનુરૂપ વાડા તોડીને કર્યો. જીજ્ઞાસુ સરકારના જીનિયર એન્જિનિયર તરીકે આણંદમાં કામ કરતાં એક યુવતીનાં સંપર્કમાં તેઓ આવ્યા. શ્રી પટેલની જ્ઞાતિમાં એ યુવતી જોયા ગોળની અને પોતે નીચા ગોળના. બેત્રણ મુલાકાતો બાદ એ યુવતીએ સામેથી લગ્નપ્રસ્તાવ મૂક્યો. વડીલવર્ગને આ લગ્ન મંજૂર કરવાનું અઘરું પડ્યું પણ દહનિશ્ચયી આ યુગલે પોતાનું ધાર્યું કર્યું. ૧૯૫૯ના માર્ચમાં રતિભાઈ અને પુષ્પાબહેન સમગ્ર પરિવારની ઉપસ્થિતિમાં લગ્નઅનિયમી બેઠાયાં.

લગ્ન બાદ માત્ર છ જ મહિનામાં પિતાજી હાર્ટ-એટેકથી મૃત્યુ પામ્યા. ત્યાર પછીનું 'પટેલ ઠંપતીનું' જીવન એ સંઘર્ષનું, આશા-નિરાશાનાં મોઢાં વચ્ચે અથડાવાનું, પ્રભુમાં અતૂટ શ્રદ્ધા રાખવાનું અને અંતે દિવ્ય સમાધાન પ્રાપ્ત કરી તેજસ્વી જીવન જીવવાનું બની રહે છે.

ચાર ભાઈ. ચાર બહેનો તથા પત્ની વગેરેનો નિર્વાહ સુપેરે કરવા શ્રી રતિભાઈએ દૈવ નિર્ધાર કર્યો. ૧૯૬૧માં વધુ અભ્યાસાર્થે અમેરિકા આવ્યા. પુષ્પાબહેનને પણ મહિના પછી બોલાવી લીધાં. અનેક કષ્ટો સહેતાં, આફતોને ધીરજપૂર્વક પસાર કરતાં બન્નેએ અભ્યાસસિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી. જીવનરથનું એક એક પૈડું બની સફળતા પ્રાપ્ત કરી. અમેરિકન નહિ હોવા છતાં રતિભાઈ અમેરિકાના સંરક્ષણ બળમાં આજે ઉચ્ચ સ્થાને છે તે આ વાતની પ્રતીતિ કરાવે છે.

પરિવાર ઉપરાંત અન્ય લગભગ ૪૦ વ્યક્તિઓને આજ સુધીમાં અમેરિકા બોલાવી સ્થિર કરેલ છે.

જીવનમાં સ્થિરતા લાવવાના સંઘર્ષમાં રતિભાઈ તથા પુષ્પાબહેનનું લક્ષ વંશવિસ્તાર પ્રત્યે ખેંચાયું નહિ. જીવનની કપરી કસોટી હસતે મોંએ સહેનાર આ યુગલની વધુ કસોટી હજી બાકી હતી. બખર પડી કે સંતાનોત્પત્તિ થવાના સંભેગો છે જ નહિ. જીવનમાં નિરાશા ફરી વળી. પરંતુ પ્રભુપરાયણ હોવાથી બન્નેએ ઈશ્વરની આજ્ઞા માથે ચઢાવી. અમદાવાદના મહિપતરામ અનાથાશ્રમમાંથી બે માસના બાળકને દત્તક લીધું. તે બાળક અચ્યુત આજે પટેલ પરિવારને સ્નેહવારિ વડે ભીંજવી રહેલ છે.

૧૯૬૭માં ઇસ્કોનના સ્થાપક પૂજ્ય પ્રભુપાદનો ન્યૂયોર્કમાં પત્નિવ્યથ થયો. ધાર્મિક સંસ્કાર વધુ જાગ્રત થયા. આજે સારી એવી રકમ હરેકૃષ્ણ મંદિરને, અન્ય ધાર્મિક સ્થાનોને તથા જરૂરિયાતવાળા માણસોને દાન પેટે આપે છે.

સંતોષમય જીવનનું શ્રેય માત-પિતા તથા ધર્મ દ્વારા મળેલ સુસંસ્કારને આપે છે. ઇન્ડિયન સ્ટુડન્ટ્સ એસોસિએશન તથા બૃહદ્

વોશિંગ્ટન ગુજરાતી સમાજની સ્થાપનામાં મહત્વનું યોગદાન આપ્યું છે. નાની ભજનમંડળીઓની રચના કરી, વારાફરતી ગુજરાતીઓને ઘેર ભજન-કીર્તનનો કાર્યક્રમ ગોઠવી ધાર્મિક સંસ્કાર જાગૃત રાખવાની યોજના ચાલુ કરી છે. પૂ. કૃષ્ણશંકર શાસ્ત્રી અમેરિકા પધારેલા ત્યારે તેમના આશીર્વાદથી “મંગલમંદિર” નામના પ્રભુ-મંદિરની સ્થાપના કરી.

માણસનો વિકાસ માણસમાં રહેલ ગુણો પર આધારિત છે. સાહસવૃત્તિ, ગુસ્સો, તીવ્રતા, મહેનત કરવાની તૈયારી, જોખમ લેવાની તત્પરતા, ધીરજ, ખંત, મનોબળ—આ બધા ગુણો રતિભાઈની માન્યતા મુજબ જીવનને સફળ બનાવે છે.

વિરક્ત જ્ઞાનીની જેમ શ્રી રતિભાઈ કહે છે કે, “જીવનમાં સુખદુઃખાદિના અનુભવોનો અનુબંધ અનિવાર્ય છે. જીવનમાં આવતાં સુખ અને દુઃખ, ચઢતી તથા પડતી, આશા તથા નિરાશા, વિજય તથા પરાજય, લાભ તથા હાનિનો સ્વીકાર કરવો રહ્યો. કાંટા અને કમળથી બનેલા જીવનને જીવતાં શીખવું રહ્યું.”

આત્મજ્ઞાનીની ભાષામાં રતિભાઈ પૂછે છે : “આ માનવજીવન મેળવી શું કમાયા? માનવજીવનનો ખરો હેતુ શો? આ માનવ-જીવન ફરી મળશે ખરું?” જવાબમાં અનુભવપૂર્ણ સત્ય આપણી સમક્ષ ધરે છે, “ખાલી હાથે આવ્યા અને ખાલી હાથે જશું. સતકર્મો જ હૃદયનાં કીર્તિમંદિરો બની રહેશે.”

શ્રી ભૂપેન્દ્ર પી. શાહ

જન્મ તારીખ : ૧૪-૧૦-૧૯૩૪

અભ્યાસ : એમ. ઈ. (બેન્ચોર), એમ. ઈ. ઈ. (યુ.એસ.એ.)

વડોદરાના વતની શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ વધુ અભ્યાસ માટે ૧૯૫૮ના ઓગસ્ટની પહેલી તારીખે વોશિંગ્ટન ગયા. ૧૯૬૧માં એમ. ઈ. ઈ. પાસ કરી ત્યાં જ સ્થિર થયા. ૧૯૭૦થી તેઓ યુનિવર્સિટી ઓફ ડિસ્ટ્રિક્ટ ઓફ કોલોનિયા (વોશિંગ્ટન)માં ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગના એસોસિયેટ પ્રોફેસરનો કાર્યભાર સંભાળે છે.

૧૯૭૬માં સ્થપાયેલ ઇન્ડિયા હાઉસ એફ. વર્શિપના પ્રારંભથી સેક્રેટરી છે. ૧૯૮૪થી એડમિનિસ્ટ્રેશન એફ નેશનલ ફેડરેશન, એશિયન ઇન્ડિયન્સ એાગેનીઝેશન ઇન અમેરિકાના એકઝીક્યુટીવ હાયરેક્ટર છે. ઇન્ડિયા હાઉસ એફ વર્શિપ દ્વારા ગુજરાતી, હિન્દી તથા અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ થતા ત્રિમાસિક “સંસ્કાર”ના તેઓ તંત્રી છે. ૧૯૬૫ થી ૧૯૬૭ દરમિયાન તેઓ ઇન્ડિયન સ્ટુડન્ટ્સ એસોસિયેશન એફ કેથોલિક યુનિવર્સિટીના પ્રમુખ હતા.

વડોદરાના અંબાલાલ એ. ઝવેરીનાં પુત્રી દેવયાની સાથે ૧૯૫૬માં લગ્ન કર્યું. એ પુત્રો છે. નયન તથા શૈલન.

શ્રી રશ્મિકાંત દેવીદાસ દલાલ

જન્મ તારીખ : ૧૧-૧૧-૩૬

અભ્યાસ : બી. એસ. (સિવિલ એન્જિનિયરિંગ)

બી. એસ. (કન્સ્ટ્રક્શન મેનેજમેન્ટ)

અમેરિકામાં રીઅલ એસ્ટેટ પ્રોફર તરીકે ૧૯૭૦થી કામગીરી બજાવતા શ્રી દલાલનું વતન સુરત છે. ૧૯૬૩માં ભારતમાં એન્જિનિયરિંગની ડિગ્રી મેળવી. ૧૯૬૬થી બહાર સેવાક્ષેત્રે પદાર્પણ કર્યું. ઇસ્કોન, સોસાયટી એફ વેદિક કલ્ચર એડવાન્સમેન્ટ તથા બાય સ્કાઉટ્સ એફ અમેરિકાના આજીવન સભ્ય છે. રિયલ એસ્ટેટના પ્રોફર તરીકે તેમનો પરિચય કેલિફોર્નિયાથી પ્રકાશિત “Who's Who” માં આવ્યો છે.

શ્રી દલાલ સુરતના વિખ્યાત વૈષ્ણવ શ્રી દેવીદાસ બાલુભાઈ રેશમ દલાલના મળીરા છે. વડીલ બંધુ શશિકાંતભાઈ એ તેમને જીવનમાં આગળ ધપવાની પ્રેરણા આપી છે. આમાણિકતા, કઠોર પરિશ્રમ અને ઉદ્યમ માણસને સફળ બનાવે છે એવા તારતમ્ય પર શ્રી દલાલ સ્વાતુલવે આવ્યા છે. પ્રવાસ, ટેનિસ તથા સ્કીઈંગનો તેમને શોખ છે.

તેમને ત્રણ સંતાનો છે : ઝવિર્, હેતલ, પરાગ.

ડૉ. ભૂપેન્દ્ર શેઠ

જન્મ તારીખ : ૪-૨-૧૯૫૧. અભ્યાસ : એમ. એસ.

વડોદરા જિલ્લાના સાવલી ગામના વતની ડૉ. ભૂપેન્દ્રભાઈ અમેરિકામાં મેડિકલ સાયન્સની પોતાની લેબોરેટરીમાં કામ કરે છે. ડોક્ટરની પરીક્ષા ઉત્તીર્ણ કર્યા પછી જીવનની કારકિર્દીનો પ્રારંભ થયો. શિક્ષણ, અનુભવ, સન્મેત્રી વગેરે સદ્ગુણો વડે પોતે પ્રગતિ સાધી શક્યા છે. અમેરિકન સોસાયટી ફોર માઈક્રોબાયોલોજી સાથે તેઓ સંકળાયેલા છે. તેઓ સાદું જીવન જીવવાનો અભિપ્રાય ધરાવે છે. તેમને બે સંતાનો છે.

ડૉ. અશોક ડાકેરભાઈ અમીન

જન્મ તારીખ : ૧૫-૧-૧૯૪૩

અભ્યાસ : પીએચ. ડી. (ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ)

તારાપુરના વતની અશોકભાઈ કોલેજકાળથી જ સેવાકાર્યોમાં જોડાયેલા. વડોદરાના ચોમલ એન્ડ નેચરલ ગેસ કોર્પોરેશનમાં એક વર્ષ કામ કર્યા પછી અમેરિકા આવ્યા અને અધ્યાપનકાર્યમાં જોડાયા. નસીબ અને ધૈર્યે તેમના જીવનને ઘડવામાં અગત્યનો ભાગ લજીવ્યો છે.

ડૉ. અશોક ઇન્સ્ટીટ્યૂટ ઓફ ઇલેક્ટ્રોનિક એન્ડ ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ, એસોસિયેશન ઓફ કમ્પ્યુટરિંગ મશીનરી, અમેરિકન મેથેમેટિકલ સોસાયટી, જીજરાતી સમાજ, ઇન્ડિયા એસોસિયેશન તથા ઇસ્કોન સાથે સંકળાયેલા છે.

આજના સંઘર્ષમય જીવનમાં સફળતા પૂર્વક જીવવા માટે ડૉ. અશોક સુંદર મંત્ર આપે છે, “આપણે દુનિયામાં રહેવું દુનિયા આપણામાં ન રહે તેમ.”

૧૯૭૩માં તેમનાં લગ્ન સરસ્વતી આશાભાઈ પટેલ સાથે થયાં. તેમને બે પુત્રો છે : પાર્થ અને જિજ્ઞેશ.

“સમાજસેવા” એ ડૉ. અમીનનું જીવનક્યેય છે.

શ્રે. ૮

શ્રી ચન્દ્રકાન્ત અંબાલાલ પટેલ

જન્મ તારીખ : ૮-૧૧-૧૯૪૧

અભ્યાસ : ઇલેક્ટ્રિકલ એન્જિનિયરિંગ

ગુજરાતના સાહિત્યધામ નડિયાદના વતની શ્રી ચન્દ્રકાન્તભાઈ ન્યુકલીઅર પાવર પ્લાન્ટમાં એન્જિનિયર તરીકે કામગીરી બદલે છે. ૧૯૮૬માં અમેરિકામાં સ્થિર થયા. ૧૯૭૨થી જાહેર સેવાકાર્યમાં અંબલાલ્યુ. વેશિંગ્ટનમાં સ્થપાયેલ “ મંગલ મંદિર ”ના સંચાલનમાં તેમનો સક્રિય સાથ છે.

૧૯૭૦માં મીનાક્ષીબહેન સાથે લગ્ન કર્યું. બે સંતાન છે : પુત્ર ધીરેન તથા પુત્રી સોનિયા.

શ્રી દેવેન્દ્ર ટોકરશી પીર

જન્મ તારીખ : ૧૨-૧-૧૯૪૩ અભ્યાસ : સી. પી. એ.

દિલાહેલીઆમાં જન્મેલ શ્રી દેવેન્દ્રભાઈ ગુજરાતી સમાજ એફ ડેલાવરવેલી સાથે સંકળાયેલા છે. ૧૯૭૬માં કારકિર્દીના શ્રી-ગણેશ કર્યા પછી ડૉ. મીતા સાથે લગ્નઅર્થિથી જોડાયા.

આમ અમેરિકામાં વસતા અનેક પ્રતિભાવંત ગુજરાતીઓમાંથી ડૉ. હરીશ પાઠ—જેમણે આ જીવનરેખા મેળવવામાં કિંમતી સહાય કરી તેમના સહિત દશ શ્રેષ્ઠીવર્યોની માહિતી મળી. નવરાત્રિના ગરબા સાથે ધૂમતી ગુજરાતની કુમારિકા ગાય છે, “ એકના એકવીસ રે, ગોરી, ગરબો આવ્યો. ” તે ન્યાયે આ દશ જીવનચરિત્રો એકસો એક જીવનચરિત્ર સમાન છે. એક હજાર એકને આ ચરિત્રો પ્રેરણા આપે તેવી મહેશ્વા સેવીએ.

ન્યૂયૉર્કથી “ ઇન્ડિયન એપ્રોડ ”નામનું સાપ્તાહિક પ્રસિદ્ધ થાય છે. તા. ૩૧-૩-૧૯૮૬ના અંકમાં અમેરિકામાં વસતા ગુજરાતીઓ વિષે માહિતી પ્રકાશિત થઈ છે. તેના થોડા અંશો જોઈએ.

“ ઇન્ડિયન એપ્રોડ ”ના સ્ટાફ લેખક આર્થર પાર્કસ લખે છે કે,

“ અમેરિકામાં પ્રવેશના નિયમો ૧૯૬૦માં હળવા થયા. ત્યારથી ગુજરાતીઓનો પ્રવાહ અમેરિકા તરફ શરૂ થયો. અમેરિકામાં આજે લગભગ આઠ લાખ હિન્દીઓ હશે. તેમાંથી ૪૦ ટકા એટલે કે લગભગ ત્રણેક લાખ ગુજરાતીઓ છે.

ગુજરાતીઓ નાણાં કમાઈ બાંહે છે પણ સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ પ્રત્યે નિરુત્સાહ છે. આ કારણે તેઓ જોઈએ તેટલા વિખ્યાત ન થયા. ”

આર્થર પાર્કસે ડૉ. નટ્થર ગાંધી પાસેથી અભિપ્રાય મેળવ્યો છે કે “ ગુજરાતીઓ પૈસા કમાવામાં અને તેમ થાય તે માટે વધુ સમય કામ કરવામાં (એવરટાઈમમાં) માને છે. આ કારણે સાંસ્કૃતિક ક્ષેત્રે યોગદાન નહિવત્ છે. ”

વીસેક વર્ષ પહેલાં ડૉ. ગાંધી ડેટ્રોઈટ ગયા હતા. ગુજરાતીઓ સાથે તેમનો મેળાપ ન થાય. પછી બાણવા મજ્યુ' કે મોટા ભાગના ગુજરાતીઓ એવરટાઈમમાં કામ કરે છે એટલે ડયુટી પર છે.

લા વેગાસના એન્જિનિયર શ્રી જગદીશ પટેલ કહે છે કે “ માત્ર ગુજરાતી વાતાવરણ પેદા કરવાથી યુગાન્ડા-કેન્યામાં ગુજરાતીઓના જે હાલ થયા એવા હાલ અહીં અમેરિકામાં થશે. ગુજરાતીઓએ અન્ય હિન્દીઓ સાથે મેલમેલાપ કરતાં શીખવું જોઈએ. ”

મુ'બઈથી શ્રી મયંક છાયા તેમના લેખમાં જણાવે છે કે, પૈસાના મોહના કારણે જ ગુજરાતીઓ સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં પાછળ છે એ ખરું નથી. મૂળ કારણ ભૌતિક સલામતીની તેમની તીવ્ર અંખના છે. ”

અમદાવાદથી શ્રી જે. એન. ચોપરા લખે છે કે, “ ગુજરાતીઓ એકબીજાને મળે છે ત્યારે ‘ મજામાં ? ’ એમ પૂછે છે. ” અમેરિકામાં વસેલાં સવિતાબહેન શાહે ચોપરાને કહ્યું, “ અમે સારું ખાઈએ છીએ, સારી રીતે જીવીએ છીએ અને ભારતમાં બચે તે કરતાં વધારે બચાવીએ છીએ. ”

ભારતમાં વતનની સુલાકાત લેતા અમેરિકાવાસી ગુજરાતીઓ

જે બાબતમાં એકમત હોય છે : એક, તે સૌ મનમાં છે અને બે, અમેરિકામાં ભારત કરતાં ઘણું સારું વળતર મળે છે.

સ્ટાફ રિપોર્ટર આર્થર પાર્કેસે અમેરિકાના લેખક સુકેતુ મહેતાની મુલાકાત લીધી હતી.

સુકેતુ મહેતા કહે છે—ગુજરાતીઓ વિષે ઘણી માન્યતાઓ ખોટી રીતે પ્રચારમાં આવી છે. આ માટે જવાહરલાલ નહેરુ જવાબદાર છે. નહેરુએ લખ્યું છે કે “ગુજરાતીઓ નાનુક તબિયતના, નમ્ર છતાં વેપારી તરીકે હોશિયાર છે. શ્રી મહેતા આ અભિપ્રાય સાથે જોરદાર અસંમતિ દર્શાવે છે.

ચન્દ્રકાન્ત બક્ષીની મુલાકાત મયંક છાયાએ મુંબઈમાં લીધી ત્યારે ગુજરાતીઓની પરદેશમાં સફળતાના કારણોમાં વિખ્યાત લેખક બક્ષીએ “કેહાસૂઝ” ગણાવી હતી.

(આ જાતના પરિવર્તો હવે પછીના આ પરિવર્તશ્રેણીના અંકમાં જ કમે કમે આપતા રહીશું. —સંપાદક.)

વિદેશમાં વસતા ગુજરાતીઓ

(સંકલન : પુસ્કરભાઈ ગોકાણી)

જ્યાં જ્યાં નજર મારી ઠરે, યાત્રી ભરી છે આપની, તેવી જ રીતે જ્યાં જ્યાં જશે વિશ્વમાં, વસે છે ત્યાં ગુજરાતી.

સાથે જ, અમેરિકા હોય કે કેનેડા, ઇંગ્લેન્ડ હોય કે યુરોપ; હોંગકોંગ હોય કે તાયવાન; જાપાન હોય કે કોરીઆ; ઇન્ડોચીન હોય કે ઇન્ડોનેશીઆ; સિંગાપુર હોય કે બર્મા; ફીજી હોય કે ન્યુઝીલેન્ડ; લંકા હોય કે ઓસ્ટ્રેલીઆ; મોરેશીઅસ હોય કે માડાગાસ્કર (માલાગાશી); પાકિસ્તાન હોય કે બાંગલાદેશ; નેપાલ હોય કે ભૂતાન; ઇરાક હોય કે ઇરાન; આરબ દેશો હોય કે મધ્ય એશીઆ; મેક્સિકો હોય કે દક્ષિણ અમેરિકા; વિશ્વમાં કોઈ પણ જગ્યા હોય ત્યાં ઓછામાં ઓછું એકાદ ગુજરાતી કુટુંબ તો હોય જ છે, ઇંગ્લેન્ડ યુનાઈટેડ-

સ્ટેટ્સ-અમેરિકા, ફ્રીજ, મોરેશીઅસ અને નેપાલમાં ગુજરાતીઓની સંખ્યા અન્ય ભારતીયોના પ્રમાણમાં ઘણી ગણનાપાત્ર છે.

આ ગુજરાતીઓ પૈકી કેટલાક ગુજરાતીઓ વિષે થોડું જાણવા-પાત્ર લખીશ, ત્યારે જણાશે કે ગુજરાતીઓ વિદેશમાં કેટલી મહેનત કરી રહ્યા છે, અને અન્યને કેટલા મદદરૂપ બની રહે છે. પણ એનો અર્થ એવો નથી કે અન્ય ગુજરાતીઓ ઓછા કાર્યશીલ છે.

ન્યુયોર્કમાં—ક્વીન્સમાં નિત્યકર્મ-પૂજા-ધ્યાન કરી હું નીચે માળે આવું તો જાણવા મળ્યું કે “જિતુભાઈ મહેતા કોઈ મહેમાનને લેવા જો. એફ. કેનેડી એરપોર્ટ લેવા નીકળી ગયા છે. જતાં જતાં રસ્તે પોતાના કેટલાક સ્ટોર્સની મુલાકાત લેતા જશે.”

બપોરે જિતુભાઈ આવ્યા ત્યારે કહે કે, “મુંબઈનો ટેક્સી ડ્રાઈવર મારો મહેમાન છે. મુંબઈ મારી બહુ સેવા કરી. કોઈની ટેક્સી ચલાવતો હતો; અહીં આવવા મેં એને સ્પોન્સર કર્યો છે. નીચે મારા બે રૂમ છે તેમને ત્યાં એક પલંગ આપ્યો છે. આજે અહીં જમશે. બપોરથી કલાકના પાંચ ઓલરથી કામે લગી જશે. એને માટે મેં એક ન્યુઝસ્ટેન્ડ ભાડે રાખ્યું છે. રોજ દશ કલાક કામ કરશે તો પચાસ ઓલર પગાર મળશે. તેમાંથી તે મને થોડું ભાડું આપશે. ધીમે ધીમે તેને માટે કોઈ મિત્ર સાથે એપાર્ટમેન્ટમાં રહેવા ગોઠવી દઈશું. તે ત્યાં જમવાની વ્યવસ્થા કરી લે ત્યાં સુધી બહાર જમી લેશે. બે-ત્રણ માસ પછી તેને સ્ટોર્સની કમાણીમાંથી પંચોત્તેર ટકા આપી દઈશું. આવી રીતે મારા સ્ટોર્સ ચાલે છે. કામ કરનારના ત્રણ ભાગ અને મારો સંચાલકનો એક ભાગ.”

પેલા ડ્રાઈવરભાઈ સાથે સૌને જમાડતાં જમાડતાં મિતાજહેન કહે, “ભાઈ, બે વર્ષ પહેલાં એક ભાઈ શોધતાં શોધતાં ઘરે આવી ચડયા. કહે, જામનગરમાં ખાસી બારદાનનો ધંધો કરી થાક્યો. તમારું નામ સાંભળી, માતાના ઢાગીના વેચી ટિકિટ લઈ આવ્યો છું. મારું નામ મહેન્દ્ર છે. જામનગરથી તમારા ભાઈની મારા પરિચયની ચિકી બ્રે, ૬

લાવ્યો છું. ચાલીસ વર્ષની ઉંમર થઈ, હજી પરણ્યો નથી. મને રહેવાની વ્યવસ્થા, નોકરી અને છોકરી મેળવી આપો, તમારો જીવન-ભર ત્રણી રહીશ. એને નીચે ઉમ્મીદવાર નિવાસમાં રાખ્યો, જમાડી અને નોકરીમાં મૂક્યો; એક મિત્રને ત્યાં બે મહિનામાં તેનું કામ જોડી બાંધું. ત્રણેક માસ પછી કહે, ‘એક ઇટાલીઅન છોકરી મારી સાથે કામ કરે છે, મારાથી થોડી મોટી છે. તેની સાથે લગ્ન કરી લઉં?’ માતાપિતાએ પરવાનગી ન આપી, પણ તેણે લગ્ન કર્યાં. સુખી છે. પિતા તો પછી આવ્યા અને પછી અહીં જ રોકાઈ ગયા. ઇટાલીની પુત્રવધૂ તેની ખૂબ સેવા કરે છે.”

“ઘણા લોકો અહીં લાવીને તેણે વસાવ્યા છે, જે અહીં પરણીને ગ્રીન કાર્ડ મેળવે એટલે એમના દ્વારા સ્પોન્સર કરાવીને અન્યને બોલાવે. આમ લગભગ બસેસો ગુજરાતીને તેણે વસાવ્યા છે; પણ કેટલાયે સ્થિર થયા પછી ભાગ આપતા જ નથી, અને ન્યુઝસ્ટેન્ડના માલિક પાસેથી સીધા મળી લઈ થોડું ભાડું વધારે આપી, આડેથી સ્ટેન્ડ મેળવી લઈ, અમોને નવડાવી નાખે છે.” મિતાબહેન સહેજ ઉચ્ચતાથી બોલ્યાં.

“લગવાન એનું લલું કરે! એ સુખી થયા છે ને?” જિતુભાઈ હસતાં હસતાં બોલ્યા, “હું તો એ લોકોને પણ મારી ઈમિટેશન જવેલરી વેચવા આપું છું!”

“ન્યુયોર્કમાં આટલા બધા ન્યુઝસ્ટેન્ડ ફટપાથ ઉપર સરકારે કેમ વસવા દીધાં?” મેં પૂછ્યું.

“વીએટનામ યુદ્ધમાં વિધવા બનેલી સ્ત્રીઓ, ઘવાએલા સૈનિકો અને નિવૃત્ત થએલ વૃદ્ધો માટે અમેરિકન સરકારે આવાં ન્યુઝસ્ટેન્ડ આપ્યાં છે; પણ તેઓ મને ભાડે આપે છે, તો કેટલાક મેં ખરીદી લીધા છે; જેથી કોઈનું અને એ રીતે લેખાલેખું મારું લલું થાય છે. ન્યુઝસ્ટેન્ડવાળાઓ, વર્તમાનપત્રો, સામયિકો સાથે મારી સપ્લાય કરેલ થોડી ફેશન ગએલી જવેલરી-ખેનોનાં પ્રસાધનો, લિપસ્ટિક, નેઈલ પોલિશ, આમડીને મુલાયમ રાખતાં રસાયણો, પેન્ટ દવાઓ, બેટરીઓ વગેરે પણ વેચે છે.”

મુંબઈથી રતનસિંહ રાજડા આવે કે પાણીવાળી બાઈ મૃણાલ ગોરે આવે; સૌ જિતુભાઈને ત્યાં ઊતરે. જિતુભાઈ લગભગ દરેક અઠવાડિક શનિ-રવિ રજાઓમાં લોકોના કાર્યક્રમો યોજી સૌને એકરૂપ રાખે. અહીં શહાબુદ્દીન સંકેટે આવે અને જોએક મેકવાનેય આવે. આમ લેખકો, મનોરંજકો, નૃત્યકારો વગેરે સૌને જિતુભાઈ અહીં ગુજરાતીઓ સાથે મળી ઉત્તેજન આપે. અમેરિકાનાં વિભિન્ન રાજ્યોમાં જિતુભાઈની મદદથી વચેલા મિત્રો દ્વારા ભારતીય કલાકારોના કાર્યક્રમો યોજાય. ભારતીય કલાકારો અને લેખકો આ અમેરિકા ગુએ અને થોડું ઉપાર્જન કરી ભારત સિધાવે. સુનીલ દત્ત અને નરગિસ દત્ત સારવાર માટે આવે તો જિતુભાઈ હાજર અને સંજય દત્તને લગ્નમાં ઘોડા ઉપર બેસવું હોય તો જિતુભાઈ જ ઘોડો લાવી આપે. દરેક અઠવાડીએ ગુજરાતી મિત્રોને મળે અને હરેકની ગૃહી સુલાઝાવવામાં જિતુભાઈ મદદરૂપ બને—તન, મન, ધનથી, ઘસાય.

અમે લોસ એન્જલસથી તેમને ફોન કર્યો, કે “હું અમુક દિવસે ન્યુયોર્ક આવીશ અને એરપોર્ટ પાસે મેરીયટ હોટેલમાં ઊતરવાનો છું. મને ન્યુયોર્ક બતાવશો?” તો ફોનમાં કહે : “આપનો ફોન નંબર જાણુવો, હું પાંચ મિનિટ પછી ફોન કરું છું.”

પાંચ મિનિટે ફોન આવ્યો : “પુષ્કર અંકલ, મેં તમોને જોયા નથી, પણ મારા પિતાશ્રી તેઓને નાના ભાઈ ગણે છે. એટલે તમારી વાત સ્વીકાર નથી. તમારું મેરીયટ હોટેલનું રિઝર્વેશન મેં કેન્સલ કરાવ્યું છે. તમારે મારે ત્યાં ઊતરવાનું છે.”

પુણ્ય સ્મરણુ ખુશાલભાઈ કહેતા હતા, કે, ‘નાનપણમાં જિતુને બાવાઓ ઉપાડી ગયા હતા. અમે તો આશા મૂકી હતી પછી સ્ટેશનમાં ઊપડતી ગાડીએ સ્નેહીઓએ તેને બોળખી ઉતારી લીધેલો. સ્વબળે જ તે અમેરિકા ગયો છે.’

ન્યુયોર્કનો અમારો નિવાસ અમેરિકાની અમારી મફરતું એક શ્રેષ્ઠ સંભારણું છે. જિતુભાઈ-મિતાબહેન હજુ એ જ રીતે ગુજરાતી-ઓનું સ્વાગત કરે છે, સેવા કરે છે.

એવા જ એક ગુજરાતી છે, અજીત મીઠાઈવાળા. અમેરિકા ભણવા આવ્યા, ત્યારે પત્ની શોભનાએ સાથ અને હિમ્મત વધારી તેમને સાચવ્યા. એક જમાનો હતો ત્યારે પડિત રવિશંકર, જગજીત-ચિત્રા સિંઘ જેવા કલાકારોને તે પોતાને ત્યાં ઉતારીને કાર્યક્રમો કરાવતાં. મોટી નોકરી છોડી તેણે બાંધકામનો ધંધો શરૂ કર્યો. ઘણાં જે એવા મળી જાય કે જે તેમણે આપેલા પેટાકોન્ટ્રાક્ટોનાં નાણાં લઈને ચાલી જાય. અજીતભાઈ ત્યારેય હસી નાખે : “તેને નાણાંની વધુ જરૂર છે.”

એવા એક ચાલી ગએલા એક સુપ્રિન્ટેન્ડને તેમણે પાંચ હજાર ડોલરની મદદ કરી ત્યારે તે રડી પડ્યો અને કહે કે, “તમોને મારી નાખવાની ધમકી આપતો નનામો પત્ર હું જ લખતો હતો, એ મારું પાપ છતાં તમે મને મદદ કરો છો ! અજીતભાઈ એવા દોષોનેય હસી કાઢે. પણ પેલાનો દોષ બહુતા નહોતા ત્યારે આપેલી રકમ, બણ્યા પછી એ પાછી ન લે !” આજે ઘણાં જે ભારતીયોને નોકરી-રાજી આપે છે. તેમની પાસે રહીને કેટલાક ભણ્યા છે, સંખ્યાબંધ લોકો તેના મહેમાન બન્યા છે. જાતે સાથે આવી તન-મન-ધન ખચી તેમણે તેઓને અમેરિકા દેખાડ્યું છે. પોતાના સગા સંબંધી-સ્નેહીઓને અમેરિકામાં વસાવ્યા છે. હાલ કેલિફોર્નિયામાં સાન મરીનોમાં રહે છે.

શ્રી નાનુભાઈ પટેલ બત્રીસ વર્ષથી અમેરિકામાં છે, ત્યાં જ ભણ્યા, ભારતીય કન્યાને ત્યાં પરણ્યા અને સાહસિત્તેર કુટુંબીઓ અને સ્નેહીઓને ત્યાં વસાવ્યા. લોસ એન્જલ્સના ધનિક વિસ્તાર-બ્યાં હાલ ફિલ્મ કલાકારો વસે છે, તેવા મોંઘા વિસ્તારમાં ષેવરલી હિલ્સમાં તે રહેતા, ત્યારે તેની પાસે ૮૪ માણસો કામ કરે. ભારતીય અગરબત્તીને તેમણે અમેરિકામાં લોકપ્રિય બનાવી. પછી સમય એવો આવ્યો કે ધંધો જે વેચી નાખવો પડ્યો. ત્યારે ભાઈઓ-આશ્રિતો સૌ ખસી ગયા. માથે દેવું આવી પરચું. તેમણે નોકરી સ્વીકારી લીધી. બાળકોને શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ મળે એટલે તેઓ શનિ-રવિવારે ય કામ કરે. આવી પડેલી સ્થિતિમાં ઉદ્વિગ્ન થયા

વિના-‘પરમાત્માની એવી ઇચ્છા’ કહીને મન વાળી લીધું...કહે કે,
‘મારે તો નિવૃત્ત થયા પછી ય સરકારનું નિવૃત્ત પેન્શન (જે
અમેરિકામાં દરેક વૃદ્ધને તેની નોકરીમાં સરકારમાં હોય કે ન હોય
પણ પેન્શન મળે જ છે) મારે લેવું નથી.’

લોસ એન્જલસમાં સાન્યા-મોનીકામાં તરુલતા દોડેલા વસે
છે. એ ગુજરાતી બહેન વોલસ્ટ્રીટ-ન્યુયોર્કની શેરબજારમાં શ્રેષ્ઠ
એવી ‘ડીન-વીથર્સ’ની કંપનીમાં કામ કરે. અવારે છ વાગ્યે તો
કામે લાગી જાય! કારણ કે લોસ એન્જલસમાં છ વાગ્યા હોય
ત્યારે ન્યુયોર્કમાં નવ વાગ્યા હોય. બધા જ વિદેશીને વટાવી તેઓ
એ શેર દલાલ કંપનીના પાંચ જ વર્ષમાં ઉપપ્રમુખ બની રહ્યાં છે.
હજુ તો ત્રીસીમાં છે, અને સંસાર અને શેરબજારમાં સંઘર્ષ કરી
ગુજરાતીઓને ઉજ્જવળ બતાવે છે.

કેલીફોર્નિયાની અલહામ્યામાં મધુ ઠાકર વસે છે. આપણે
તેને ‘મધુ રાય’ને નામે ઓળખીએ છે. કુડીબંધ નાટકો તેમણે
લખ્યાં છે. ‘સંતુ રગીલી’તું તેમનું નાટક મુંબઈમાં વર્ષો ચાલ્યું.
તેના ઉપરથી ગુજરાતી તેમ જ હિંદીમાં ચિત્રો બન્યાં છે. તેમની
‘મિ. યોગી’ની ટી.વી. સિરીઝલ ખૂબ લોકપ્રિય બની છે. દિલ્હી
નાટ્ય-ફેસ્ટ મહોત્સવમાં તેનું ‘કુમારની અગાસી’ વગેરે નાટકો
વખણાયાં છે. સોળ વર્ષમાં તે અમેરિકામાં કોમ્પ્યુટર માસ્ટર બની
ગયા છે. કોમ્પ્યુટરની અંગ્રેજી ટી-બોર્ડમાં અક્ષરો દબાવીએ અને
અંગ્રેજીને બદલે ગુજરાતી અક્ષરોમાં લખાણ ઉપસી આવે તેવી
તેની કલા છે. ગુજરાતીઓ માટે માસિક, પાશ્વિક કે અઠવાડિક તેઓ
કમ્પ્યુટર ઉપર તૈયાર કરી આપે પછી તેની નકલો તો ઝેરોક્ષમાં
અને અન્ય રીતે છપાય. હજુ ચે ત્યાં વસતા છતાં ભારતીય વર્તમાન-
પત્રોમાં-સામયિકોમાં લખે છે. બહુ જ સાદું જીવન જીવે છે. તેને
ઘનિક થવાની મહત્વાકાંક્ષા નથી. તેની સાહિત્યસેવા એટલી સૂક્ષ્મ
અને શ્રેષ્ઠ છે કે આજે ય લખાણેલ નાટક કે નવલકથાને તે વારંવાર
સંવારે છે-ફરી લખે છે, અને પછી જ તેને છાપવા આપે છે.

અંગ્રેજી કમ્પ્યુટર દ્વારા તેઓ ભારતની બધી ભાષામાં—બધી જ લિપિમાં છાપી શકે છે. તેમની આ કળા અને કૌશલ્યને અમેરિકામાં પેટન્ટ કરાવવાને બદલે તે અલગારી સાહિત્યકાર ગરવી ગુજરાતી વાક્યદેવીની પૂજા કરે છે.

કેલીફોર્નિયાની રાજધાની સેક્રામેન્ટોના કરમાઈકલ પરગણામાં પૂ. મહાત્મા ગાંધીજીના ભાઈના પૌત્ર ડોક્ટર ગૌતમ ગાંધી વસે છે. ગુજરાતીઓ સેક્રામેન્ટોમાં આવ્યા કે તેઓના મહેમાન બનવું જ પડે. ઘર પિતા નવીનભાઈની રૂપાયતનની કલાથી શણગારેલું છે. ત્યાં રહીને લોકોના સ્વાસ્થ્યની સેવા કરતાં કરતાં તે સંગીતની સાધના કરે :

- * હાથને ચીરો તો ગંગા નીકળે, છેવટે એ વાત અફવા નીકળે.
- * શોધતો હતો ફૂલને—ફોરમ શોધતી હતી મને—
- * એકબીજાને શોધતા ગયા દૂર આવ્યા કને
- * જીયો, જીયો, જીયો ગુરુ; જીયો જીયો મને ગોરખ જ્ઞાન દીયો દીયો દીયો.
- * હું મીરાં નથી કે નથી રાધિકા હું, શ્યામ !
- * એક મોરલી છું, મારે તારા અધરોથી કામ.
- * એકવાર બંધ કરી લોચનીઆ શ્યામ,
- * મને કૂંકી લો તો દેખાડું ગોકુળિયું ગામ.

રમેશ પારેબથી આસિત દેસાઈની કૃતિઓ ગૌતમભાઈને કંઠે નવલાં રૂપ ધરે. સંગીતની સાધના માટે મિત્રોને પોતાને ત્યાં એકઠા કરે.

એવા એક ભક્તહૃદય છે કિશોર મીઠાઈવાળા. સેક્રામેન્ટોની વેદાંત સોસાયટીમાં રામકૃષ્ણ પરમહંસ મિશનના સ્વામી શ્રદ્ધાનંદ સોસાયટીની સભાઓમાં કિશોરને ભજન ગાવા વારંવાર કહે. સ્વામીને દર અઠવાડીએ રાતે તે શરીર માલિશ કરવા બાંધ. શહેરની ગુજરાતીઓ—ભારતીયોની સોસાયટીના કિશોરભાઈ પ્રમુખ. સાનફ્રાન્સિસ્કોમાં ભારતીય કાઉન્સિલ કિશોરભાઈની સેવા વારંવાર લે. ગૌતમભાઈ—કિશોરભાઈ—મહેન્દ્રભાઈ—તુષાર—આશિત આ સૌનું મિત્રવર્તુળ

સંગીતની સાધના સાથે કરે. હરિપ્રસાદ ચૌરસીઆ આવ્યા હોય તો તેના કાર્યક્રમોમાં આ સૌ પુરેવચ્ચ હોય! ટોસ્ટ માસ્ટર ઇન્ટર-નેશનલના વક્તવ્યવિકાસની સભાઓમાં કિશોરભાઈ વારંવાર પુરસ્કૃત થાય! સંમોહન સેમિનાર હોય, મનોપાસના હોય, સ્વોત્કર્ષના માનસ-સંશોધન શિબિરો હોય કિશોરભાઈ તેમાં ભાગ લેવા જાય. કમ્પ્યુટરમાં સેકામેન્ટો તાલુકા-(કાઉન્ટી)માં ગ્રોથામ આયોજક તરીકે કિશોરભાઈની આલોખના એ આયોજન માટે બ્રહ્મવાક્ય બની રહે છે. લાસએન્જલ્સ અને સાનફ્રાન્સિસ્કોમાં ગુજરાતી ભાઈઓ! કિશોરભાઈની સલાહ કમ્પ્યુટર માર્ગદર્શન માટે વારંવાર લે. કિશોરભાઈ તે માટે સદાયે સહાયત્વપર અધ્યાત્મ તત્ત્વ કુટુંબમાં વ્યાપ્ત! બાળકોએ રોજ ધ્યાન કરે. તેમનાં સહધર્મચારિણી સોહિણીજીનેની કિન્ડરગાર્ટન નર્સરી વિદેશી બાળકોથી ઊભરાય!

શ્રી મગનભાઈ સીમાણી મળ્યા. લોહાણા બોર્ડિંગ, કન્યા છાત્રાલય તેમના મળલખ દાનથી ઊભરાય. દ્વારકા પાસે ધ્રાસણવેલ ગામના નાનપણમાં આક્રિષ્ટ ગયા. હાલ લાંડન રહે તો વળી ટોરેન્ટો-કેનેડા પણ જાય. હોટેલો ચલાવે છે. દ્વારકા-જામનગર-રાજકોટ-તળાબ-મુંબઈ એમ ફરવા નીકળે. રાખે હાથે આપે તે જમણા હાથને ખચર ન પડે. શું લઈને પરદેશ ગયો હતો! એવું ક્યાં ભણતર પણ કયું છે? શ્રી સ્વામીનારાયણમાં દ્વારકાધીશને ગુએ અને શ્રી દ્વારકાધીશમાં સ્વામીનારાયણને! કહે, વિદેશે કમાવું અને દેશમાં વાપરવું, વાવવું! વિદેશ અચાનક કોઈ આવી ચડ્યા હોય તો તેની મદદે દોડવું! ‘એ ઉપકાર થોડો છે ભાઈ! અમારો યે કોઈ એ હાથ પકડ્યો’તો, ત્યારે આવી અબણી ધરતી ઉપર એ કેમ ભુલાય?

પોટેમેકવાળા એન્જિનીઅર મણિભાઈ પટેલ, કાંતિભાઈ અને મનુભાઈ પટેલ! પેન્સીલવેનીઆમાં વસતા મનુભાઈ અને ધોધાઈ ભાઈઓ, શિકાગોમાં વસતા ડો. મયંક આડતીઆ, નેરવોક (કેલી.) મા વસતા ગુણવંત રાજ્યગુરુ, સેકામેન્ટોના વક્રીલ મીરાંજીને મહેતા,

હંસલો-લંડનમાં વસતા શ્રી નીલેશ અને સૌ દમયંતી રૂપારેલ-
પ્રવીણભાઈ કારીઆ આમ અતિથિઓમાં આનંદ માણુનારા, મિત્રોને
મદદ કરનારા - ભારતમાં દુષ્કાળમાં મદદ કરનારાઓની યાદી તો લાંબી
થાય જ. અમેરિકામાં કિશોર દેસાઈ ‘ગુર્જરી’ ગુજરાતી સામયિક
ચલાવે છે. ‘ઇન્ડીઆ એપ્રોડ’, ‘ઇન્ડીઆ વેસ્ટ’ જેવાં ભારતીયો
માટેનાં પાક્ષિકો પણ અમેરિકામાં છે. ન્યુયોર્કથી “ગુજરાત સમાચાર”
અઠવારિક અમેરિકાના ખૂણે ખૂણે જ્યાં ગુજરાતી છે, ત્યાં પહોંચે
છે. મુંબઈની અમેરિકન કાઉન્સેલની કચેરીમાં સૂચનાઓ-વિદેશ
મુલાકાત લેતાં વીસા અરજી કરનારાઓ માટે સૂચનાઓ અંગ્રેજી
તેમ જ ગુજરાતીમાં લખાય છે. તેમને જવાબો પણ ગુજરાતી
ભાષામાં આ પેટા એલચી કચેરી આપે છે. વિશ્વમાં વસતાં બે કરોડ
ભારતીયોએ છેલ્લી ત્રણ સદીમાં સર્વ ક્ષેત્રોમાં કાઠું કાઢ્યું છે.
દિલ્હી, મોરિશીયસ, દક્ષિણ આફ્રિકા અને મારાગાસ્કર જેવા પ્રદેશમાં
ભારતીયો રાજકારણમાં ભાગ લઈને છે. ઈંગ્લેન્ડમાં લગભગ પંદર
લાખ અને અમેરિકામાં આઠ લાખ ભારતીયો વસે છે. તેમાં લગભગ
વીસથી પચ્ચીસ ટકા ગુજરાતીઓ હશે. એમની હોંશ ઉપર તો
ગુજરાતના મુખ્ય મંત્રી ચીમનભાઈ અમેરિકા જઈ આવ્યા, અમેરિકા,
ઈંગ્લેન્ડમાં ગુજરાતી સમાજો છે, દરેક માટા શહેરમાં! આ લોકો
ભારતમાં ઉદ્યોગોમાં નાણાં રોકે છે. ગુજરાતના ગામડે ગામડે ચંદેરીઆ-
સનાતન સેવા મંડળ—હા. અધ્યયુ જેવા સેવાભાવીઓ દ્વારા
સેવાની સરવાણી, સ્વામી કેશવાનંદજી વહેતી રાખે છે. કવિ કહે છે
કે—જ્યાં જ્યાં વસે એક ગુજરાતી, ત્યાં વસે છે ગુજરાત. વિશ્વમાં
આપણી સંસ્કૃતિ, ધર્મ, નીતિ અને કૌશલ્યનો વારસો લઈ વસેલા
ગુજરાતીઓ ત્યાંના સમાજમાં નવી જ ભાત પાડે છે. સહાય
આપવી તેમના લોહીમાં છે. કરકસર કરી થોડા સમયમાં—પાંચેક
વર્ષમાં મકાન માલિક ગુજરાતી જ બની જાય. એટલે તો ઈંગ્લેન્ડમાં
‘પંકસ’ અને પૂર્વ અમેરિકામાં ‘હાઉસ-પસ્ટર્સ’ જેવા નિવાસીઓ
આ ગુજરાતીઓને ભૂંસી નાખવા મથતા હોય છે! તો મોટા ભાગના
વિદેશીઓ તો ગુજરાતીઓ સાથે ભાઈચારો કેળવી એકબીજામાં

આતપ્રેત બની રહે છે. વિદેશીઓ ભારતીય કન્યાને પરણવા આતુર છે-લેસ એન્ડલેસમાં એક મિત્ર મળી ગયા. પોતે ગોરા છે નામ છે લાન્સ અને પોતાનું ભારતીય નામ આહે છે - ગુજરાતી છોકરી પરણવા માંગે છે. કહે છે, તે ગૃહિણીઓ બની પતિને સર્વ પ્રકારે પ્રેરણા આપતી રહે છે.

૨૯. શ્રી અમૃતલાલ કાળીદાસ દોશી

૮૩ વર્ષની યશસ્વી જિંદગી જીવી જનાર શ્રી અમૃતલાલભાઈ દોશી. સૌરાષ્ટ્રમાં જામનગર પાસેના નાનકડા ગામડામાં ૧૮૯૪ની સાલમાં જન્મ્યા અને જીવનભર જનસમાજમાં સુમધુર સુવાસ પ્રસરાવી ઉમી જાન્યુઆરી ૧૯૭૭ના રોજ મુંબઈમાં અંતિમ શ્વાસ લીધા. ધંધાકીય અને ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે જીવનકાળ દરમિયાન અસાધારણ સિદ્ધિઓ હાંસલ કરી. પરંતુ તે કરતાંયે જૈન શાસનની સેવામાં, જનકલ્યાણની વિવિધ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં અને પરોપકારી કામે કરવામાં જ વિશેષ સમય ગાળ્યો. શેઠશ્રી અમૃતલાલભાઈ એમના ત્રણ પુત્રો શ્રી રસિકલાલ, શ્રી ચંદ્રકાન્ત, શ્રી અરૂણકુમાર અને પુત્રી જ્યોત્સ્નાબેન દ્વારા આજે પણ જીવંત ગણી શકાય. તેમનું આ નિકટનું કુટુંબ ઉપરાંત ૨૫૦૦ કામદારોનું વિશાળ કુટુંબ જેઓ એમના ઔદ્યોગિક એકમો સાથે સંકળાયેલા છે.

દાનધર્મનો વિશિષ્ટ વારસો પિતા કાળીદાસ વીરજી દોશી તરફથી મળેલો છે. ઇંગ્લિશ અને સંસ્કૃત ઉપર કાબૂ મેળવીને જામનગરની કોલેજમાંથી ગ્રેજ્યુએટ થયા. પિતાનું અવસાન થતાં કુટુંબની જવાબદારી પોતાને શિરે આવી. મુંબઈ આવ્યા અને એક પેઢીમાં નોકરી મેળવી. તેમની વ્યાપારી દીર્ઘદષ્ટિ અને કુશળતાને પરિણામે ઝડપી પ્રગતિનાં સેતુપાન ચઢતા રહ્યા. અને સ્વતંત્ર રીતે વ્યાપારના શ્રીગણેશ કર્યા. તેમણે ધંધાકીય હેતુસર ઇંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, હોલેન્ડ, બેલ્જિઅમ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ અને જર્મનીની સુલાકાત લીધી.

૧૯૪૧માં ધંધાનો બોજ હળવો કરવા શ્રી જી. એચ. દોશીને

ધંધામાં સાથે લીધા. ૧૯૪૨ માં પિતાની સ્મૃતિમાં જૈન મંદિર બંધાવ્યું. આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢી અને નેમીનાથજી મંદિરના ઘણાં વર્ષો સુધી દ્રશ્ટી રહ્યા. તેઓ સારા વક્તા હતા. તેમને સાંભળવા એ એક લહાવો ગણાતો. દીન-દુઃખિયાં અને જરૂરિયાતવાળાંને હંમેશાં કાંઈ ને કાંઈ આપીને સંતોષ મેળવતા. તેઓ ખરેખર ભારતીય પ્રણાલિકાઓના એક સાચા પ્રતિનિધિ હતા. જીવનમાં તેમણે ‘બીજા સાથે જીવો અને બીજા માટે જીવો’ એવો આદર્શ અપનાવ્યો હતો. ભારતીય સમાજ આવા ગૌરવશાળી રત્નો માટે ધન્યતા અનુભવે છે.

સ્વ. શ્રી અમૃતલાલ પોપટલાલ ઓઝા

સ્વ. અમૃતલાલભાઈ એક પ્રભાવશાળી વ્યક્તિ હતા. તેઓ દુઃખ-સંતપ્ત જ્ઞાતિજનોના સહારા સમાન હતા.

તેમણે અને તેમના નાનાભાઈ શ્રી ભાનુશંકર પોપટલાલ ઓઝાએ તેમના વતન ઉમરાળામાં કન્યાશાળા તેમ જ મિડલસ્કૂલને માટે ફળો ઉઘરાવનારાઓને અનેક સ્થળે ફરવું ન પડે એટલે બંને ભાઈઓએ મળી જોઈતી રકમ સ્વેચ્છાએ આપી વતન પ્રત્યેની વહાલપ બતાવી હતી. આ રકમ અર્ધા લાખ જેટલી હતી. ઉપરાંત વતનને માટે બીજી પણ અર્ધા લાખ જેટલી રકમ આપી ઉમરાળાના ગૌરવરૂપ બન્યા હતા. પૂનામાં પ્રો. જયશંકર પીતાંબરદાસ અતિથિ-ગૃહને પણ તેમણે સારી એવી રકમ આપી છે. મુંબઈ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણને સમાજને સત્તર-અઠાર હજારની રકમ ઉચ્ચ શિક્ષણનિધિ માટે આપી છે, અને દરેક પ્રસંગે સમાજને પાળીપોષી પ્રકૃલિત કરેલ છે. આજે ઉચ્ચ શિક્ષણનિધિ રૂ. ૪૦,૦૦૦ સુધી પહોંચવા પામેલ છે, તે સ્વ. અમૃતલાલભાઈની જ્ઞાતિસેવા અને કેળવણી પ્રત્યેનો અનુરાગ પુરવાર કરે છે. ભાવનગરની પ્રેમશંકર ધનેશ્વર શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ઓર્ડિંગ તરફ તેમનો મદદરૂપી પ્રવાહ વહ્યા જ કર્યો છે. આ ઉપરાંત વૈદ્યકીય સંસ્થાઓ, ઇન્ડિપતાલો, અનાથઆશ્રમો,

ધર્મસ્થાનો અને એવી અનેક બીજી સંસ્થાઓને તેમણે ઉદાર દિલથી મદદ કરી છે. યજ્ઞયાગાદિ ને ધર્મરાગ પણ એટલા જ પ્રશંસનીય હતા. શ્રી શંકરાચાર્યની પધરામણી અને સરભરા, કથાકીર્તન, મંદિરોન્ધર્મસ્થાનોને ભેટ વગેરે અનેક ધાર્મિક સત્કાર્યો કરી તેમની ધાર્મિક ભાવનાને ભવ્ય બનાવી હતી. અને પાવન થયા હતા.... તદ્ઉપરાંત દેશ પ્રત્યેની, સમાજ પ્રત્યેની તેમની ફરજ બજાવવાનું તેઓ હરગિજ ચૂક્યા નથી. તેમણે દેશની, રાજ્યની અને સમાજની પ્રવૃત્તિઓને પણ અપનાવી, પોષી પૂરતું ઉત્તેજન આપ્યું. તેઓ તેમના કુટુંબીજનો પ્રત્યે પણ હંમેશાં અત્યંત માયાળુ, સ્નેહભીનું શાંત વર્તન રાખતા.

સંસારમાં અનેક જીવાત્માઓ આવે છે અને વિલય પામે છે. માત્ર થોડા જ એવા ભાગ્યશાળી પુણ્યાત્માઓ હોય છે કે જે ‘મરજીવા’ બને છે, અને મૃત્યુ બાદ પણ જીવંત રહે છે અને અમર નામના મૂકી બંધ છે. સ્વ. અમતલાલભાઈ અમૃતકૂપ સમાન હતા. અમૃત એ સંજ્ઞાવન છે. તેઓ દેહાવસાન બાદ પણ માનવ-હૃદયોમાં વાસ કરી રહ્યા છે, અને જીવન સાર્થક કરી અમરતા પામ્યા છે.

શ્રી અમૃતલાલ પોપટલાલ મણિયાર

અપ્રતિમ કાર્યકૌશલ, અદ્ભુત ઉત્સાહ અને પ્રબળ પુરુષાર્થથી ઉદ્યોગ ક્ષેત્રમાં તેમ જ સામાજિક ક્ષેત્રમાં આદરપાત્ર સ્થાન સંપ્રાપ્ત કરનાર વઢવાણનિવાસી શ્રી અમૃતલાલભાઈ પી. મણિયાર તેમનાં અનેકવિધ સુંદર કાર્યો માટે આજે સમાજમાં એક અગ્રગણ્ય વ્યક્તિ છે. શૂન્યમાંથી સર્જન કરનાર શ્રી અમૃતભાઈએ મુખ્યમાં મુખ્યતા વ્યવસાય ગૃહ મેસર્સ મહાવીર રિફ્રેક્ટરીઝ કોર્પોરેશન તેમ જ વાંકાનેરમાં મેસર્સ સૌરાષ્ટ્ર સીરેમિક ઇન્ડસ્ટ્રીઝની સ્થાપના કરી વ્યવહારદક્ષ માર્ગદર્શનની પ્રતીતિ કરાવી આપી છે. સોનામાં

સુગંધ ભળે તેમ તેમના બે લાડીલા સુપુત્રો શ્રી રસિકભાઈ તથા શ્રી નવીનભાઈને સાથે રાખી સાહસપુદ્ધિ જ નહિ પરંતુ એ સાહસને અડગતાથી વળગી રહેવાનું નિશ્ચયબળ તેમાં આવતી મુશ્કેલીઓ સામે ઝઝૂમવાની હિંમત અને તેમાંથી માર્ગ કાઢવાની કુનેહ વાપરીને આજે અનેક સોપાન સર કર્યા છે. એથી જ વ્યાપાર-ઉદ્યોગના સમર્થ સર્જક અને સૂત્રધાર તરીકે સમાજના અને દુઃખી તથા જરૂરિયાતવાળાના દુઃખ ભાંગનાર તરીકે તેઓશ્રીનું જીવન અવિરામ પ્રેરક તરીકે પ્રોજેક્ટ રહ્યું છે.

સમાજના સાંસ્કૃતિક વિકાસાર્થે સંપત્તિનો સહવ્યય કરવામાં આર્થિકતા પ્રમાણ કરનાર શ્રી અમૃતલાલભાઈના સ્વભાવમાં રહેલી માનવસૌરભ સમાજને સ્પર્શ્યા વિના રહી નથી. પાલીતાણા તીર્થમાં શ્રી શત્રુઞ્ચ હોસ્પિટલ અને આરોગ્યધામ. મુંબઈમાં વાડિયા ચિલ્ડ્રન હોસ્પિટલમાં ઇન્ટેન્સીવ કેર યુનિટ, મહાવીર વેલફેર ટ્રસ્ટ, હિન્દુ રિલીફ કમિટી, મહાવીર હાર્ટ રીસર્ચ ફાઉન્ડેશન. મહાવીર કલ્યાણ કેન્દ્ર, મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, રતનપરમાં શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું સુંદર અને ભવ્ય જિનાલય, વગેરે અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા તેમ જ નિર્માણ કરનારા શ્રી અમૃતલાલભાઈ જડ રૂઢીઓનો સામનો કરનાર સરળ હૃદયના દાતા બન્યા છે. સાધર્મિક જનસેવા અન્ય સમાજના જરૂરિયાતવાળા વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તક ફ્રી, સ્કોલરશિપ, ગરીબોને અનાજ તથા દવા આપી સેવા કરવી, બિનવારસ મૃતદેહના અગ્નિસંસ્કાર કરાવી આપવા, મૂંગાં પ્રાણીઓને કતલખાનેથી છોડાવવાં વગેરે અનેક પ્રવૃત્તિઓમાં ઓતપ્રોત છે.

તેઓશ્રી ઉત્તરોત્તર ઉદ્યોગ ઉત્કર્ષ અને સમાજસેવા સાધતા રહે, દીર્ઘાયુ બને એવી શુભેચ્છા વ્યક્ત કરીએ છીએ. પુરુષાર્થ, મૌજન્ય અને ઉદારતાના ત્રિવેણીસંગમ સમા શ્રી અમૃતલાલભાઈના હાથે શાસનનાં આર્થીયે વધુ કામો થાય તેવી શુભેચ્છા.

૨૫. શ્રી અનંતરાય હીરાચંદ

દાદાના વતની અને મુંબઈ રહેતા સૌજન્યમૂર્તિ શ્રી અનંતરાય હીરાચંદનું ૫૬ વર્ષની નાની વયમાં શુક્રવાર તા. ૨૪-૧-૮૬ ના રોજ અવસાન થયું.

શ્રી અનુભાઈએ જીવનના અનેક ઝંઝાવાતોમાંથી પસાર થઈ જીવનને નવા વળાંક આપી, ઉદાર ભાવે સત્કર્મમાં લક્ષ્મી વાપરવા લાગ્યા હતા અને માતૃભૂમિ દાદાના વિકાસમાં ખૂબ જ રસ લઈ રહ્યા હતા. એટલું જ નહિ, દાદાની ભોજનશાળા અદ્યતન બને અને યાત્રિકોને દરેક પ્રકારની સગવડ મળે તે માટે સતત પ્રયત્નશીલ હતા.

દાદા દેરાસરને મીનાકાંડરી બનાવવામાં તથા ગામમાં હાઈસ્કૂલ ઊભી કરવામાં શ્રી અનુભાઈનું આગવું પ્રદાન હતું. વતન પ્રત્યે તેમનો અનુરાગ દિવસે દિવસે વધતો હતો. અને આઠ ચોરડા માટે લક્ષ્મી ફોની અનુપમ યોજના મુંબઈમાં કરી ભોજનશાળા માટે નિધિ કરી આપવામાં ઉમદા ફાળો અર્પી રહ્યા હતા.

લક્ષ્મી ફોની રૂપનોનું વેચાણ થયા બાદ તેનો ફો મુંબઈમાં તા. ૨૪-૧-૧૯૮૬ના રોજ રાખવાનું આયોજન કરેલ પણ એકાએક તેઓશ્રી તા. ૨૪-૧-૮૬ના રોજ આલ્યા ગયા.

મુંબઈમાં શ્રી ઘોઘારી વીસાશ્રીમાળી જૈન સમાજમાં આગવી પ્રતિભા ઊભી કરી હતી, અને વિધવા બહેનોને ઉપયોગી થવા, તેમને આત્મ નિર્ભર બનાવવા તેમ જ તેમના પૈસાની કાયમી સલામતી માટે સ્વ. પિતાશ્રી હીરાચંદ છગનલાલ શાહની સ્મૃતિમાં દોઢ લાખની રકમ પોતાની આપી “વિશાળ ટ્રસ્ટ”નો પ્રારંભ કરેલ છે. માનવતાનું ઉમદા કાર્ય કે જે ચિરસ્મરણીય બની રહેલ છે.

તળાબની શ્રી એન. આર. શાહ હોસ્પિટલના ટ્રસ્ટી હતા અને જૈન સમાજની નાનીમોટી અનેક સંસ્થાઓમાં રસ લઈ કાર્યરત રહેતા હતા.

ભારતમાં બધે ફર્યા, પરદેશ બે-ત્રણ વખત જઈ આવ્યા.
શ્રે. ૧૦

મહેસાણામાં કમળએન હીરાચંદ્ર બાના નામે ધર્મશાળા બંધાવી. દાઠા હાઈસ્કૂલમાં તેમનો ઘણો ફાળો છે. તેમનું અવસાન એ સમાજને પડેલી મોટી ખોટ છે.

શેઠશ્રી અનુપચંદ્ર મલુકચંદ

શેઠશ્રી અનુપચંદ્રભાઈ ભરૂચ સંઘના અલંકાર સ્વરૂપ હતા. ખૂબ જ વિદ્વાન અને ધર્મશાસ્ત્રોના અભ્યાસી હતા. તેમણે પ્રાચીન ઇપ આગમોનો પણ અભ્યાસ કર્યો હતો. પરંતુ પાછળથી પ. પૂ. આત્મારામજી મ. સા. ના પરિચયમાં આવ્યા બાદ તેમને સમગ્રયુગે શ્રાવકો આગમવાંચન કરી શકે નહિ. તે માટે તેમણે પ્રાયશ્ચિત્ત પણ કર્યું હતું. તેઓએ માત્ર શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ જ કર્યો ન હતો પરંતુ તેમણે ઘણા ગ્રંથો લખ્યા પણ હતા અને લખાવ્યા પણ હતા. તેમનો પ્રશસ્તિતામણિ ગ્રંથ આજે પણ સાધુ ભગવંતો પણ વાંચે છે.

તેઓ આત્મારામજી મ. સા. સમકાલીન હતા. શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પણ તેમના ઘરે પધાર્યા હતા. આત્મારામજી મ. સા. પાસે પણ તેમણે શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો હતો. તેઓ એટલા વિદ્વાન હતા કે પ. પૂ. આ. સિદ્ધિસૂરીશ્વરજી મ. સા.એ તેમની પાસે અભ્યાસ કરવા ભરૂચમાં ત્રણ ચાતુર્માસ કર્યા હતા. બીજા પણ સાધુ ભગવંતોએ તેઓની પાસે અભ્યાસ કર્યો હતો. એવું સાંભળવામાં આવેલ છે કે શેઠશ્રી લાલભાઈ દલપતભાઈ પણ તેમની પાસે અભ્યાસ કરવા આવતા. તેઓ ખૂબ જ વિદ્વાન હોવા ઉપરાંત ચુસ્ત વ્રતધારી શ્રાવક પણ હતા. તેઓ સાચા અર્થમાં સાધુ-સાધ્વીના મા-બાપ જેવા હતા. તેમની ભૂલ હોય તો તેમની ભૂલ સુધારતા અને તેમને વ્રત-પાલનમાં મદદ કરતા, સ્થિર કરતા. છતાં ન માને તો જરૂર પડ્યે ઠપકો પણ આપતા. આજુ'દજી કલ્યાણજી પેઢીના તેઓ માનદ સલાહકાર હતા.

ભરૂચનાં મંદિરોની તેમણે ખૂબ જ સુંદર સંભાળ લીધી

હતી અને આદીશ્વર ભગવાનનું શિખરબંધ મંદિરનું નિર્માણ તેમના વહીવટ દરમ્યાન થયું હતું.

આજે પણ મહાન આચાર્ય ભગવંતો ભરૂચ પધારે ત્યારે તેમને ખૂબ યાદ કરે છે અને વ્યાખ્યાનાદિમાં પણ તેમનાં દૃષ્ટાંત ટાંકે છે.

તેમને માત્ર એક જ હીકરી હતી. તેના લગ્ન સમયે પણ તેમના જમાઈ શેઠ ચુનીલાલ રાયચંદને તેમણે કહ્યું હતું કે જો તમારો વિચાર હોય તો તમારા આ લગ્નના વરઘોડાને દીક્ષાના વરઘોડામાં ફેરવી નાંખીએ. કેવો ધર્મનો અને સમયનો રાગ ! પોતાની પુત્રીના ભવિષ્યના વિચાર કરવાને બદલે જમાઈને જ સંયમભાગની સલાહ આપી.

ભરૂચનાં મંદિરો ઉપરાંત જિલ્લાના ઝઘડીઆ; કાવી, ગંધાર તથા બીજાં નાનાં મોટાં ગામોનો વહીવટ પણ તેઓ સંભાળતા.

આજે પણ સાધુ ભગવંતો તથા શ્રાવકો અને ભરૂચ સંઘના ભાઈઓ તો તેમને આદરપૂર્વક યાદ કરે છે. તેઓ પાલીતાણા દાદાના દરબારમાં જ દેવલોક થયેલા.

શ્રી અમરચંદ રતનચંદ ઝવેરી

મૂળ સુરતના વતની શ્રી અમરચંદભાઈ પાંચમી અંગ્રેજી સુધી મુંબઈમાં જ ભણ્યા. તેમણે ભારતનાં બધાં જ તીર્થોની યાત્રા કરેલી છે અને અનેક સંસ્થાઓમાં નાનુંમોટું દાન આપેલું છે. તેમના પિતા અને દાદા પણ ધાર્મિક હતા અને તેથી એમનામાં પણ ધાર્મિક સંસ્કારોનું ચિંચન થયું છે.

તેઓ ૧૯૪૪-૪૫ પછી નીચે મુજબની બધી જ સંસ્થાઓ સાથે એક યા બીજી રીતે સંકળાયેલા છે અને યથાયોગ્ય સેવા આપી રહ્યા છે—(૧) ગોડીજી જૈન દેરાસર-પાયધુની (મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે) (૨) પાલીતાણા આગમમંદિર—મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી (૩) શંખેશ્વર આગમમંદિર (૪) સુરત આગમમંદિર (૫) સુરત જૈન

આનંદ પુસ્તકાલય (૬) શેઠ દેવચંદ લાલભાઈ પુસ્તકાલય, સુરત (૭) શ્રી સુધાર્થનાથ જૈન દેરાસર, વાલકેશ્વર (૮) શ્રી આત્માનંદ જૈન સભામાં ઉપપ્રમુખ (૯) જૈન કેન્દ્ર-સમાં (૧૦) ગોડીજી જૈન દવાખાનું (૧૧) પરમાર ક્ષત્રિય જૈન પ્રચારક સભા, બોડેલી (૧૨) શ્રી સુરત સેવા સંઘ પ્રમુખ (૧૩) શ્રી આગમોદ્ધારક પ્રવચન પ્રકાશન સમિતિ (૧૪) જૈન વિદ્યોત્તેજક સહકારી મંડળી લિ. (૧૫) શ્રી સુરત વીસા ઓસવાલ જૈન જ્ઞાતિમાં (૧૬) શ્રી ડી. કે. મોદી જૈન ભોજનશાળા, લાલબાગ, મુંબઈ. પૂનામાં આગમ મંદિર અંગેની કાર્યવાહી ચાલુ થઈ ગઈ છે. શિલાસ્થાપન વગેરે થઈ ગયું છે (ટ્રસ્ટી). શ્રી હીરસૂરીશ્વરજી સંસ્કૃત પાઠશાળા ગોડીજી, શ્રી વર્ધમાન જૈન પેઢી, શ્રી જંબૂદ્વીપ યોજના-ટ્રસ્ટી, શ્રી જૈન આગમ ટ્રસ્ટ સુરત. શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, મુંબઈની મોટાભાઈની સંસ્થામાં.

તેઓ ગોડીજીમાં સોળ વર્ષથી ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. આ ઉપરાંત સર હરકિશનદાસ હોસ્પિટલ અને શ્રી શાન્તિચંદ ઝવેરી દ્વારા વડોદરાની હોસ્પિટલમાં પણ એમનું સારું એવું પ્રદાન રહ્યું છે. તેઓ સુરત સેવા સમાજના પ્રમુખ તરીકેની કામગીરી પણ કરે છે અને દર રવિવારે માનવસેવાની પ્રવૃત્તિ કરે છે.

આવાં બધાં સત્કાર્યોની પ્રેરણા તેમને શ્રી હેમસાગરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ પાસેથી મળતી રહી છે.

શ્રી ઇન્દ્રવદન રતિલાલ શાહ

સૌરાષ્ટ્રની સંસ્કારભૂમિ એ તો માનવરત્નોની ખાણ છે. આ ભૂમિમાં સતો, શૂરવીરો, મહતો, ભક્તો, સાહિત્યકારો, નેતાઓ, વેપારીઓ, વીરો પાક્યા છે અને પોતાનું નામ અમર કરી ગયા છે. આવી એ રત્નવસુધરામાં શ્રી ઇન્દ્રવદનભાઈનું નામ પણ માનવ-રત્નસભી વ્યક્તિઓની હરોળમાં આવી બાય છે.

શાંત, સરળ, સુશીલ, સંસ્કારિતા, સૌમ્યતા, સાદાઈ, સદાચાર, સત્ય, સદ્ગુણસંપન્ન અને સોહામણું વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર પ્રતિભા-

શાળી શ્રી ઈન્દ્રવદનભાઈ સેવાભાવી શ્રી રતિલાલ પ્રભુદાસ શાહને ત્યાં ભાવનગરમાં જૂન ૧૯૩૦માં તેમનો જન્મ થયેલ. પ્રાથમિક શિક્ષણ વતનમાં જ રહીને એસ. એસ. સી. સુધી કરેલ તેમના પૂ. પિતાશ્રીએ અમદાવાદમાં સુપ્રસિદ્ધ વ્યવસાયી ફોટોગ્રાફર તરીકે નામના પ્રાપ્ત કરેલ.

બાળપણથી જ પિતાના આ ફોટોગ્રાફરના કામમાં મદદરૂપ થતા અને આ ધંધાને વિકસાવવા માટે ૧૯૪૮માં મોહમયી મુંબઈ મહાનગરીમાં પ્રવેશ કર્યો. પ્રારંભમાં એકાદ વર્ષ સર્વિસમાં જોડાયા. ત્યારબાદ ૧૯૪૯માં ચલચિત્રના વિતરક અને પ્રદર્શક તરીકે ધંધાકીય સાહસ “Excel Bioscope”ના નામથી શરૂ કરેલ જે આજે વટવૃક્ષ સમાન બનેલ છે. ગુજરાત અને મહારાષ્ટ્રમાં તેઓનાં થિયેટરો માલિકી અને લીઝથી ચાલે છે.

પૂ. માતૃશ્રી ચંદનબેને બાળપણમાં જ સંસ્કાર અને ચરિત્રનું ઘડતર કર્યું અને ગળથૂથીમાં ઘૂંટી ઘૂંટીને પાણું કે લક્ષ્મી સંધ્યાના રંગ જેવી છે. સવારના ઝાકળના બુંદ જેવી તથા વીજળીના ચમકારા જેવી ચંચળ છે. માતાપિતાના ઉચ્ચ સંસ્કારની પ્રાપ્તિ તથા પોતાની સહૃદયતા દ્વારા આંખો જેમ કળ આવે અને નમે છે જેમ....

તેઓશ્રી શ્રી ગોધારી મિત્ર મંડળ, મુંબઈ; શ્રી કચ્છ એકઝી-બીટર્સ એસોસિયેશન, ભુજ-કચ્છ તેમ જ ન્યુ ફોરમ ગુડ કો. ઓ. હાઉસિંગ સોસાયટી લિ. ના પ્રમુખ છે. ઇન્ડિયન મોશન પિક્ચર્સ ડિસ્ટ્રીબ્યુટર્સ એસોસિયેશનના ઉપપ્રમુખપદે રહીને યશસ્વી કાર્યો કરેલાં છે. તેમ જ તેની એકઝીક્યુટીવ કમિટીમાં પણ વર્ષોથી નોંધપાત્ર સેવા આપી રહેલ છે. સિનેમાટોગ્રાફ એકઝીબીટર્સ એસોસિયેશન ઓફ ઇન્ડિયાના ગુજરાત કમિટીના પણ મેમ્બર છે.

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય-મુંબઈ, શ્રી ખીમચંદ લલ્લુભાઈ બહેરા-મૂંગાની શાળા, ભાવનગરના તેઓ પેટ્રન છે. તેમ જ એમ. બી. બિલીમોરિયા એજ્યુકેશનલ ફંડના ટ્રસ્ટી છે તેમજ બીજી અનેક સામાજિક, શૈક્ષણિક, સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક સંસ્થાઓની પ્રવૃત્તિમાં સક્રિય રીતે સંકળાયેલ છે. સાચો ધર્મ માનવતા અને સમાજ-

સેવા આપું આદર્શ મંતવ્ય ધરાવતાં તેમનાં ધર્મપત્ની સૌ. ઇન્દિરાબહેને શ્રી ઇન્દ્રવદનભાઈના પ્રગતિ અને વિકાસમાં મહામૂલો ફાળો આપ્યો છે.

તેમના બન્ને લઘુબંધુ શ્રી જયેન્દ્રભાઈ તથા શ્રી રશ્મીભાઈ અમદાવાદમાં ડાઈબ્લિ અને કેમિકલ્સ મેન્યુ. અને ટ્રેડિંગના પોતાના વહીવટનું સુંદર સંચાલન કરે છે.

શ્રી ઇન્દ્રવદનભાઈની પ્રતિભા, આદર્શો, પરોપકારવૃત્તિ આથી પણ વિશેષ પ્રજ્વળે અને સમાજસેવા અર્થે અખૂટ બળ અને શક્તિ અર્પે અને તંદુરસ્તીભર્યું દીર્ઘાયુષ ભોગવે તેવી પ્રાર્થના સહ અભ્યર્થના.

શ્રી અમરશી મોતીભાઈ

પશ્ચિમ ભારતના પ્રખ્યાત બની ચૂકેલા નળિયા ઉદ્યોગમાં સૌરાષ્ટ્રનું મોરબી શહેર મહત્વનું કેન્દ્ર બની ગયું છે. સૌ પ્રથમ ૧૯૫૧માં અહીંના નળિયા ઉદ્યોગના આદ્યપ્રણેતા અમાન શ્રી પ્રબંધત ટાઈલ્સ કું.ની શરૂઆત કરનાર શ્રી અમરશીભાઈ ખાળિયાની બાળુમાં સુલતાનપુરના વતની છે. ૧લી ગુજરાતી સુધીનો જ અભ્યાસ પણ પ્રચંડ પુરુષાર્થ અને હૈયા-ઉકલતથી નળિયા ઉદ્યોગને આબાદ સ્થિતિમાં આજે મૂકી દીધો છે. ધંધાની શરૂઆત વખતે અનેક પિટંગણાઓ સામે અડગ રહી, નળિયાની બનાવટમાં ઉત્તરોત્તર સુધારો કરી પ્રબંધત ટાઈલ્સને તેમણે પ્રગતિના પંથે લઈ ગયા. મોરબીમાં ૨૪૦ ઉપરના નળિયાનાં કારખાનાંઓ તેમને આભારી છે. ધંધાની એ વિશિષ્ટતા રહેલી છે કે માલની પડતર કિંમત અને વ્યાજબી નફો ગણી નળિયાના વ્યાજબી ભાવો જાળવી રાખ્યા છે. મ્યુનિસિપાલિટીના સભ્ય છે. મોરબી ફર્કિંગ ટાઈલ્સના મેન્યુ. એસો.ના અગ્રણી ઉપરાંત માટી ઉદ્યોગ સહૃં મંડળી, એલ ઇન્ડિયા સીરેમિક્સ સોસાયટીની ગુજરાત સેક્શનની મેનેજિંગ કમિટીના સભ્ય તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. ઇન્ડિયન સિરેમિક સોસાયટી, કલકત્તા તરફથી એવોર્ડ પણ મેળવેલ છે.

૨૧. શ્રી ઇન્દુલાલ દુર્લભજી ભુવા

પોતાના સંકલ્પોને પાર પાડવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ અને ઉદ્યમશીલ, પોતાના અજબ વ્યક્તિત્વના રંગે વ્યાપાર-ઉદ્યોગનાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં નવા પ્રાણ અને મંજીવની રેડી. વિરલ પ્રતિભાવંત ઉદ્યોગપતિઓ અને દાનવીરોના નક્ષત્રવૃંદમાં ચંદ્ર સમી શીળી ચાંદનીને પ્રકાશ પ્રસરાવી જનાર વિવ્યક્ષણ અને વહીવટ નિપુણ મહાનુભાવ.

શાણપણભર્યા નેતૃત્વથી નવભારતના ઘડતર માટે લાભપ્રદ અને તેવા વિવિધ ઉદ્યોગોની સ્થાપના અને ઉત્થાન માટે યશસ્વી ક્ષણો આપનાર અને સમાજનાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તન, મન, ધનથી પ્રત્યક્ષ યા પરોક્ષ રીતે સેવા આપનાર શ્રી ઇન્દુલાલભાઈનો જન્મ ચિત્તલના પ્રતિષ્ઠિત નાગરિક સ્વ. શ્રી દુર્લભજી કરશનજી ભુવા સમા પ્રતાપી પિતાશ્રીના ગૃહે તા. ૧-૧૨-૧૯૧૧ના દિને થયો હતો. એમના પિતાશ્રી દુર્લભજીભાઈએ ઈર્ષામાં ચાર હાથકા સુધી વસવાટ કરી સારી એવી પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી હતી. શ્રી ઇન્દુલાલભાઈએ મેટ્રિક સુધીનું શિક્ષણ અમરેલીમાં લીધા બાદ રંગૂનમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ કરી બી. કોમની ડિગ્રી પ્રાપ્ત કરી હતી.

નાનપણથી જ તેમના પિતાશ્રીએ તેમને વ્યાપારી કુનેહો શિખડાવવાની સાથે સાથે દેશભક્તિ અને સમાજસેવાના સંસ્કારોનું સિંચન કર્યું હતું. મહાત્મા ગાંધીના આદર્શોથી પ્રભાવિત થઈ તેમણે ૧૯૩૯ના સત્યાગ્રહમાં પણ ભાગ લીધો હતો. ધોલેરા સત્યાગ્રહમાં ભાગ લઈ કારાવાસ પણ ભોગવ્યો હતો.

આજથી પચ્ચીસ વર્ષ પહેલાં પ્લાસ્ટિસાઈઝર કેમિકલ ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે ભારત જ્યારે પા પા પગલી ભરી રહ્યું હતું ત્યારે પોતાની વિશિષ્ટ બુદ્ધિ અને શક્તિથી ભવ્યતમ ભાવિના સ્વપ્નને સાકાર કરવા માટે દૈનિકશ્રિયી બની જાપાનનાં જગપ્રસિદ્ધ ઉદ્યોગગૃહોની ટેકનિકલ બજીકારી અને આર્થિક સહાયને શક્ય બનાવી તેમણે મે. ઇન્ડો નિપોન કેમિકલ કું. લિમિટેડની સ્થાપના કરીને ઉદ્યોગચરણનું મંગલાચરણ કર્યું. તેમના કુનેહભર્યા વહીવટ હેઠળ આ કંપનીએ વર્ષો વર્ષ પ્રગતિનાં સોપાનો સર કર્યાં. તાજેતરમાં જ આ કંપનીએ તેની સ્થાપનાનાં પચ્ચીસ વર્ષ

સફળતાપૂર્વક પૂરાં કરી પ્લાસ્ટીસાઇઝરના ક્ષેત્રે એક નવું સોપાન સર કર્યું.

પીવીસી ઉદ્યોગ માટે જરૂરી એવાં પ્લાસ્ટીસાઇઝરની દેશમાં વધતી જતી માંગને લક્ષમાં લઈ તેઓશ્રીએ પોતાના અદ્ભુત જ્ઞાન અને દીર્ઘદષ્ટિથી ઘડાદરા ખાતે એકઝે-આલ્કોહોલનો પ્લાન્ટ સ્થાપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. આજે તો તેઓ સદેહે હયાત નથી પરંતુ તેમની કલ્પનાની મૂર્તિ સમો અને એશિયામાં જાપાન પછી સૌ પ્રથમ એવો અદ્યતન પ્લાન્ટ મે. ઇન્ડુ. નિસાન એકઝે-કેમિકલ ઇન્ડ. લિમિટેડ હાલરો માણસોને રોજગારી પૂરી પાડવાની સાથે કરોડો રૂપિયાનું કિંમતી વિદેશી હૂડિયામણ બચાવી રહ્યો છે ત્યારે એમનું આ લબ્ધ પ્રદાન દેશ અને દુનિયામાં એમના નામની અમરતાનું જીવંત સ્મારક જ છે.

વ્યાપાર અને ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે અઢળક સમૃદ્ધિ અને ખ્યાતિ મેળવવા છતાં તેઓ સમાજ અને પોતાના વતનને ક્યારેય ભૂલ્યા ન હતા. તેઓ કહેતા કે જે સમાજે આપણને આ બધું આપ્યું છે. તેનાં ઉત્થાનમાં ફૂલ નહિ તો ફૂલની પાંખડી આપવી એ જ સમાજ પ્રત્યેનું સાચું તર્પણ છે. અરણ્ય સ્વરૂપે શરૂ થયેલો દાનનો પ્રવાહ સમય જતાં ધોધમાં પલટાઈ ગયો હતો.

પોતાની જન્મભૂમિ ચિત્તલ પ્રત્યે તેમને અનહદ લગાવ હતો. ચિત્તલમાં તેમના સદગત પિતાશ્રીની સ્મૃતિમાં ચાલતી શ્રી ડી. કે. ભુવા હાઈસ્કૂલ તેમ જ લાખો રૂપિયાના ખર્ચે આકાર લઈ રહેલી અદ્યતન મેડિકલ સુવિધાઓથી સુસજ્જ હોસ્પિટલ તેમના વતન પ્રત્યેના પ્રેમનાં જીવંત ઉદાહરણો છે. વતન સિવાય પણ બ્યારે બ્યારે સમાજમાં તેમની મહાયની જરૂરત ઊભી થઈ ત્યારે તેમણે ખરા દિલથી યથાશક્તિ ફાળો આપ્યો હતો.

સાહાર્ અને નમ્રભાવથી પોતાના સ્વભાવમાં રહેલા પોષકાર અને સદાચારનાં મહાન ગુણોનો પ્રકાશ વિસ્તારી, પોતાનો વિશ્વ સંસ્કારવારસો ચાર સુપુત્રોને સોંપી તા. ૧-૧૦-૧૯૭૬ના આ દુનિયાની ચિરવિદાય લેનાર પુણ્યશાળી આત્માને આદરાંજલિ અર્પી પ્રભુ તેમના આત્માને અનંત શાંતિનું અમૃત બક્ષે એવી પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

શ્રી કપૂરચંદ રાયશીભાઈ શાહ

તેજસ્વી બુદ્ધિઔશલ્ય દ્વરંદેશીભરી દીર્ઘદષ્ટિ તેમજ વિપુલ ગુણશશિથી વિભૂષિત, ઉદાત્ત કર્તવ્યનિષ્ઠાના સંયોગે વ્યાપારી પ્રતિભાને ઉત્તરોત્તર પ્રોત્સાહન કરનાર માનનીય શ્રી કપૂરચંદભાઈ વિશિષ્ટ વ્યક્તિત્વ ધરાવનાર ઉદ્યોગમર્મજ્ઞ આદમી છે. તેમની અજબ આયોજનશક્તિ અને પુરુષાર્થપ્રકૃતિનો પ્રભાવ વ્યાપારી જગતમાં વિકાસની વસંત પ્રકુલ્લાવી રહેલ છે.

સૌરાષ્ટ્રના જામનગર ખાસે ડાહ્યાગંગના મૂળ વતની છે. મેટ્રિક સુધીનો જ અભ્યાસ કરી નાની ઉંમરથી જ વ્યાપાર-ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે પ્રશંસનીય પુરુષાર્થ આદર્યો.

વિદ્યાભ્યાસ દરમિયાન સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ, લાઇબ્રેરી, ગૌશાળા અને વિવિધ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં ખંતપૂર્વક રસ લીધો. ધંધાની ઊંડી સૂઝ-સમજને કારણે ૧૯૬૨ થી ૧૯૬૫ સુધી કોચીન ખાતે એક્સપોર્ટ-ઈમ્પોર્ટનું સફળ સંચાલન કર્યું. આ અનુભવનું મેળવેલું ભાણું સમય જતાં તેમને ભારે ઉપયોગી નીવડ્યું. ૧૯૬૫ માં મુંબઈની પેટ્ટીમાં મોટાભાઈનું એકચીડન્ટથી અવસાન થતાં મુંબઈ આવવું પડ્યું. દરમિયાન ગુજરાતમાં કોઈ સ્થળે મિલ કરવાનો વિચાર આવતાં ભાવનગરમાં ૧૯૬૭માં કોપરાની મિલ કરી. ગુજરાતમાં કોપરેલ તેલનું ઉત્પાદન કરતી આ એક જ મિલ હતી. પણ પછી ભાવનગરમાં અનુકૂળ વાતાવરણ ન જણાતાં મુંબઈમાં સ્થિર થયા.

૧૯૭૨ થી પ્લાસ્ટિક લાઇનમાં મુલુંડ ખાતે નવું સાહસ હાથ ધર્યું છે, જે તેમના સાહસિકપણાની પ્રતીતિ કરાવે છે. સ્વભાવે ઘણા જ ઉદાર, પરગજુ અને વિનમ્ર સ્વભાવના છે.

આંગણે આવેલાની ભક્તિ માટે તેમની પ્રબળ જિજ્ઞાસા તેમની કાર્યરત જીવનમાં જળકતાં તેજસ્વી કિરણો બની રહ્યાં છે.

શ્રી કાંતિલાલ પી. શાહ (કે. પી. શાહ, જામનગર)

સમાજજીવનના વિવિધ ક્ષેત્રે સૌરાષ્ટ્ર-ગુજરાતમાં યશસ્વળી પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી કાંતિલાલ પ્રેમચંદ શાહ આદર્શ જીવનને વરેલા આપણા કેટલાક મોલીઓમાંના એક છે.

તેમનું જાહેરજીવન ઘણું વર્ષોથી રચનાત્મક દિશામાં સતતપણે ચૂંચતું રહ્યું છે. જામનગર જિલ્લાના જોડિયા વિભાગમાંથી માર્ચ, ૧૯૭૭ સુધી ચૂંટાયેલા ગુજરાત ધારાસભાના સભ્ય રહ્યા. તે પહેલાં તેઓએ બે વખત ૧૯૫૭ માં અને ૧૯૭૨ માં પણ ધારાસભાના સભ્ય તરીકે યશસ્વી સેવા આપી હતી.

ગુજરાતની વિવિધ ઓટોનોમસ કોર્પોરેશન સંસ્થાઓના ચેરમેન તરીકે તેમનું નામ અને કામ આજે પણ લોકો યાદ કરે છે. ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનમાં ૧૯૬૬ થી ૧૯૬૯ દરમિયાન અને ગુજરાત સ્ટેટ ફાઈનાન્સિયલ કોર્પો.ના ચેરમેન તરીકે ૧૯૬૯ થી ૧૯૭૧ દરમિયાન અને ગુજરાત ટેક્સ્ટાઈલ કોર્પોરેશનના ચેરમેન તરીકે તથા સૌરાષ્ટ્ર કો. ઓ. સ્પિનિંગ મિલ્સ, લીંબડીમાં ૧૯૭૧ થી ૧૯૭૫ દરમિયાન અને ફેડરેશન ઓફ ગુજરાત સ્ટેટ કો. ઓ. સ્પિનિંગ મિલ્સમાં ઉપપ્રમુખ તરીકે ૧૯૭૨ થી ૧૯૭૫ દરમિયાન અને ગુજરાત સ્ટેટ મેરીટાઈમ બોર્ડમાં ૧૯૭૬ દરમિયાન ચેરમેન તરીકે તેમણે આપેલી અનુપમ સેવાઓએ ભાતીગળ પ્રકરણ રોક્યું છે.

તેમણે ૧૯૬૦ થી ૧૯૭૭ સુધી જામનગર ડી. કો. ઓ. બેન્કના ચેરમેન તરીકે અને સેન્ટ્રલ કન્ઝ્યુમર્સ કો. ઓ. સ્ટોર્સ (અપના-બબ્તર)માં પણ ૧૯૭૦ થી ૭૭ દરમિયાન સુંદર કામગીરી બબ્તવી છે.

૧૯૬૦ થી ૭૦ દરમિયાન જામનગરમાં તેઓ સ્મોલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝને ક્ષેત્રે કો. ઓ. ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ એસ્ટેટના સ્થાપક-ચેરમેન રહ્યા.

૧૯૭૩ થી ૭૪ માં નેશનલ હા. બોર્ડના અને ૧૯૭૩ થી ૧૯૭૫ દરમિયાન કોટન ટેક્સ્ટાઈલ કન્સલ્ટીવ બોર્ડ, ન્યુ દિલ્હીના

સભ્યપદે રહેલા. ૧૯૭૩ થી ૧૯૭૪ દરમ્યાન નેશનલ કો. ઓ. કન્ઝ્યુ-
મર્સ ફેડરેશનના ડિરેક્ટર તરીકે પણ રહ્યા.

ભૂતકાળમાં પણ તેમણે ૧૯૫૩-૫૬ દરમ્યાન જામનગર (બરો)
મ્યુનિ. ના પ્રમુખ તરીકે પણ સેવા આપી અને છેલ્લાં ત્રીસેક વર્ષથી
તેઓ વિવિધ જાહેર સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. આગેવાન
કેન્દ્રેથી તરીકે તેમની સેવાઓ જાણીતી છે. ૧૯૫૮ થી ૧૯૬૭
દરમ્યાન એ. આઈ. સી. સી.ના સભ્યપદે પણ હતા.

તેમણે તેમની ધંધાકીય કારકિર્દીની શરૂઆત સ્ટ્રીમશિપ એજન્ટ
તરીકે અને કાર્ગો કંટ્રોલર તરીકે મુંબઈ અને સૌરાષ્ટ્રનાં બંદરો પર
કરી અને વહાણવટું તથા ટ્રાન્સપોર્ટની ડાંડી સૂઝ દાખવી. કેટલાંક
વર્ષો સુધી તેમણે એક્સપોર્ટ એડવાઈઝરી કાઉન્સિલ, ન્યુ દિલ્હીમાં
સૌરાષ્ટ્રનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું.

જામનગરની સંખ્યાબંધ સામાજિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ
સાથે પણ તેઓ સંકળાયેલા રહ્યા છે. ૧૯૫૭ થી તેઓ શ્રી ગંગાજલા
વિદ્યાપીઠ, અલિયાબાડાના પ્રમુખ તરીકે અને ૧૯૫૮ થી જામનગરના
વિદ્યોત્તેજક મંડળના મંત્રી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે.

ગુલાબકુંવરબા આયુર્વેદિક મોસાયટીના તેઓ મંત્રી છે. ગુજરાત
આયુર્વેદિક યુનિવર્સિટીમાં પ્રતિનિધિત્વ પણ કરે છે. ભૂતકાળમાં
જિલ્લા શિક્ષણ સમિતિના પ્રમુખ પણ હતા. પચીસ વર્ષથી જિલ્લા
બાલકન-૭-બાદીના પ્રમુખ તરીકે તેમની સેવાઓ નોંધપાત્ર બની છે.

૧૯૭૨ થી અધ વ્યક્તિઓ માટે ઔદ્યોગિક તાલીમકેન્દ્રના
ટ્રસ્ટના તેઓશ્રી પ્રમુખ છે.

જામનગર જિલ્લા ટી. બી. એસોસિયેશનના પ્રમુખ છે.
ભૂતકાળમાં જામનગરમાં રણજીત ર્પોર્ટ્સ એસોસિયેશનના પ્રમુખ
હોઈને સમતગમતમાં પણ સારો રસ લીધો હતો.

લાઈફ ઈન્સ્યુરન્સના સલાહકાર બોર્ડના સભ્ય તરીકે, ગુજરાત
લેબર વેલ્ફેર બોર્ડના સભ્ય તરીકે અને રિજિયોનલ ટ્રાન્સપોર્ટ ઓથો-
રીટીના સભ્ય તરીકે ગુજરાત રાજ્યમાં પાંચ વર્ષની તેમની સેવાઓ
યાદગાર છે.

જૂના સૌરાષ્ટ્ર રાજ્યમાં તેઓ સ્ટેટ બેન્ક ઓફ સૌરાષ્ટ્રના ડિરેક્ટર બોર્ડમાં તથા સૌરાષ્ટ્ર ગવર્નમેન્ટ સેન્ટ્રલ સ્ટોર્સ પરચેઈઝ ઓર્ગેનાઈઝેશનના પણ સભ્ય હતા.

આમ વિવિધ ક્ષેત્રે તેમની સેવાઓએ વિશિષ્ટ પગદંડી જાલી કરી છે. બૃહદ્ ગુજરાતના તેઓ ગૌરવશાળી રત્ન છે.

શ્રી કાંતિલાલ ભગવાનદાસ સાવરિયા, મુંબઈ

તેમનો જન્મ પોરબંદરમાં થયો. તેમના પિતાશ્રી મુ. જે. વાઈકોમાં નોકરી કરતા હતા. કુટુંબની આર્થિક સ્થિતિ સામાન્ય હતી. તેમની ૨૬ વર્ષની ઉંમરે પિતાશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થયો. તેમનાં માતૃશ્રીની અંત સુધી તેમણે સારી સેવા કરી. ૧૬ વર્ષની ઉંમરે મુંબઈની જી. ટી. હાઈસ્કૂલમાં અભ્યાસ પૂરો કરી પિતાને સહાયરૂપ બનવા અર્થે કાંતિભાઈએ અભ્યાસ છોડી દીધો. થોડા સમય માટે શેરબજારનો અનુભવ લીધો, પણ બે-ત્રણ વર્ષ એક વીમા કંપનીમાં નોકરી કરી-પણ જીવ નોકરી માટે સંબંધો નહોતો. તેમનું લક્ષ્ય જીવ્યું હતું. પરંતુ તે માટે સાતરૂળ તકની રાહ જોઈ રહ્યા હતા. અભ્યાસ ઓછો હોવા છતાં અનુભવ ઘણો મેળવી લીધો. વિશેષ ભણતર કરતાં ગણતર આગળ વધી રહ્યું. થોડા સમય બાદ મેટ્રો સિનેમાની નજીકમાં એક કાપડના સ્ટોરમાં પોતે ભાગીદાર બન્યા અને સાથોસાથ કાપડના ધંધા પર વિશેષ ધ્યાન આપ્યું.

માણસ અને તેના પડછાયાની માફક માનવજીવનમાં પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થ બંને એકબીજા સાથે સંકળાયેલા છે. તેઓ કાપડના એક આગેવાન એક્સપોર્ટર-કમીશન એજન્ટ તરીકે વિખ્યાત બન્યાં.

ગરીબાઈ એ કડવી અને તિરસ્કારપાત્ર હોવા છતાં તે કલ્યાણકારક પણ બની શકે છે. ગરીબીમાં રહેલ સદ્ગુણોનું ભાન બહુ ઓછાને હોય છે.

આદાર્થ, સરળતા, પવિત્રતા એ તેમના આગવા ગુણો છે.

છેલ્લાં ઘણું વર્ષોથી દરેક વર્ષ તીર્થગિરિ ત્રિદ્વગિરિની યાત્રા કરવાનો નિર્ણય લીધો છે. શ્રીમતી વિમળાબહેન પણ આદર્શ ઘરગથ્થુ ગૃહિણી છે. સ્વભાવ અને પ્રકૃતિથી ભારે સરળ, સહનશીલ અને ધર્મનિષ્ઠ છે.

પરિવારમાં બે પુત્રો અને ત્રણ પુત્રીઓ છે.

ઉદારચરિત, સેવાભાવી અને સૌજન્યશીલ કાંતિભાઈ આપણું ગૌરવ છે.

શ્રી કાંતિલાલ હરગોવિંદદાસ શેઠ

જેમના જીવનમાં લક્ષ્મી અને સરસ્વતીનું સુલગ મિલન થયું હતું, એવા સ્વ. શ્રી હરગોવિંદદાસ રામજી શેઠને ત્યાં શ્રી કાંતિલાલભાઈ નો જન્મ સં. ૧૯૮૫ ના માગશર વદિ ૧, ગુરુવાર તા. ૨૭-૧૨-૧૯૨૬ના દિવસે થયો હતો. સૌરાષ્ટ્રમાં વલભીપુર નજીક આવેલ ચોગઠ તેમનું મૂળ વતન.

મેટ્રિક પાસ થઈ કાંતિલાલભાઈ કોમર્સ લાઈન લઈ કોલેજમાં દાખલ થયા હતા, પરંતુ સદ્ગત શ્રી હરગોવિંદદાસભાઈ અત્યંત વ્યવહારુ અને આજની કેળવણીની પરિસ્થિતિ સમજતા હોઈ પુત્રને પોતાની સાથેનાં ધંધામાં ભેડી દીધા. દૂકં સમયમાં જ કાંતિલાલભાઈ ધંધાની આંટીઘૂંટી સમજતા થઈ ગયા અને આજે તો એક પીઠ અને કાબેલ વેપારી બની ગયા છે. તેમના બંધુઓ શ્રી જીવણલાલભાઈ, મંગળદાસભાઈ તેમ જ પ્રમોદભાઈ સૌએ સાથે મળી પિતાના ધંધાને આગળ વધાર્યો છે અને સરસ નામના મેળવી છે. તેમના એક બહેન શ્રી લીલાવતીબેનનાં લગ્ન સુપ્રસિદ્ધ સાહિત્યકાર સદ્ગત ઝવેરચંદ મેઘાણીના ભત્રીજા લાલચંદ લાલચંદ સાથે થયા છે અને તેઓ કલકત્તામાં સ્થાયી થયાં છે.

શ્રી કાંતિલાલભાઈને તેમના સદ્ગત પિતાશ્રી તરફથી ધંધા અને ધનનો વારસો મળવા ઉપરાંત નિષ્ણાપૂર્વકની સેવા કરવાનો પણ અમૂલ્ય વારસો પ્રાપ્ત થયો છે. મુલુન્ડમાં આજે જોનોની મોટી વસ્તી છે. અને તેનું મુખ્ય કારણ ત્યાંનું સુપ્રસિદ્ધ ભગવાન વાસુપૂજ્ય

સ્વામીનું મંદિર તેમ જ ભવ્ય ઉપાશ્રય છે. આ મંદિર-ઉપાશ્રય વગેરેની જગ્યા તૈયાર કરવામાં સૌથી મોટામાં મોટો ફાળો સ્વ. શ્રી. હરજીવિંદરામભાઈને હતો. આ મંદિર તૈયાર કરવાના કાર્યમાં શ્રી કાંતિલાલભાઈએ મોટો ફાળો આપ્યો છે અને બાંધકામના કાર્યમાં ખડા પગે ઊભા રહી સેવા આપી છે. શ્રી કાંતિલાલભાઈ આજે પણ મુલુન્ડ જૈન સંઘના ઉપપ્રમુખ તરીકે પોતાની સેવા આપી રહ્યા છે. પિતાનાં અધૂરાં કાર્યો સુપુત્રો પૂરા કરે છે, જ્યારે અહીં પોતાના સત્કૃત્યોને પુત્રોએ દીખાવ્યાં છે.

શ્રી કાંતિલાલભાઈ મુલુન્ડની સ્કૂલ કમિટીના એક સક્રિય સભ્ય છે અને શ્રી મોતીભાઈ ખચાણુ રાષ્ટ્રીય શાળાની કારોબારીના એક સભ્ય છે. મુ'બઈની કરિયાણા એસોસિયેશન કમિટી પર શ્રી કાંતિલાલભાઈએ મંત્રી તરીકે પોતાની સેવા આપી છે અને અત્યારે પણ તેના સભ્ય તરીકે માર્ગદર્શન આપે છે ઇન્ડિયન સ્ટાન્ડર્ડ ઇન્સ્ટીટ્યુટના તેઓ મેમ્બર છે. તેમ જ સેન્ટ્રલ રેલવે ગુરૂ કમિટીના પણ તેઓ એક સભ્ય છે. મુ'બઈની આત્માનંદ જૈન સભાના તેઓ એક સક્રિય કાર્યકર છે તેમ જ ટ્રેઝરર છે અને આ સંસ્થાના ઉત્કર્ષમાં તેઓ અપૂર્વ રસ લઈ રહ્યા છે.

મુ'બઈમાં અનેક જૈન કુટુંબો એવાં છે કે જેઓને રહેઠાણની જગ્યા માટે ભારે મુશ્કેલી છે. થોડા સમય પહેલાં ભાવનગરના વતની સદ્ગત શ્રી દુર્લભજી લક્ષ્મીચંદ તેમ જ અન્ય જૈન આગેવાનો તરફથી કાંદીવલીમાં જૈન કુટુંબોના નિવાસસ્થાન માટે શ્રી મહાત્માની સોસાયટીની એક ભવ્ય યોજના તૈયાર કરવામાં આવી હતી. આજે આ સોસાયટીનું કામ કાંદીવલીમાં આગળ ધંપી રહ્યું છે. આ સંસ્થામાં શ્રી કાંતિલાલભાઈ અપૂર્વ રસ લે છે અને સંસ્થાના માનદ મંત્રી તરીકે પોતાની સેવા આપી રહ્યા છે.

વીસ વર્ષની ઉંમરે ઈ. સ. ૧૯૪૯ માં શ્રી કાંતિલાલભાઈના લગ્ન મુ'બઈમાં રહેતા ભાવનગરના વતની શ્રી વસંતરાય વૃજલાલ ગાંધીનાં સુપુત્રી નિર્મળાબહેન સાથે થયા હતા. આ લગ્નના પરિણામે તેમને ત્રણ પુત્રો શ્રિ. નરેન્દ્ર, કુમારપાળ અને ધર્મેશ તેમ જ એક પુત્રી

ચિ. પ્રજ્ઞાએન છે. ચિ. પ્રજ્ઞાએન વઢોદરામાં રહી હોમ-સાયન્સનો અભ્યાસ કરે છે અને હાલ બી. એમ્.સી. ના છેલ્લા વરસમાં છે. શ્રી કાંતિલાલભાઈનાં મુશીલ પત્ની સૌ. નિર્મળાએન એક ભારે વ્યવહારકુશળ, ધર્મનિષ્ઠ અને આદર્શ ગૃહિણી છે. પતિની સાથે આપણાં બંધાં તીર્થસ્થાનોની જાત્રા કરવાનો લાલ લીધો છે. નાની-મોટી અનેક તપશ્ચર્યાઓ કરે છે. મહામંગલકારી અકૂળતિપનો પણ તેમણે અપૂર્વ લાલ લીધો છે. સ્વ. શ્રી હરગોવિંદદાસભાઈના બંધા પુત્રોએ જેમ ધંધા, ધન અને સેવાના વારસાને લીધાઓ છે, તેમ તેમનાં પુત્રવધૂ સૌ. નિર્મળાબહેને સ્વ. શ્રી હરગોવિંદદાસ શેઠના જ્યોતિષ જ્ઞાનનો વારસો પ્રાપ્ત કર્યો છે. આ વિદ્યાનો તેમને શોખ છે અને સારો અભ્યાસ પણ છે.

શ્રી કાંતિલાલ કેશવજી કોટેયા

સમાજજીવનમાં સેવા, સાધના અને માનવતાનો સાદ હરપળ હૃદયના તાર પર ટકેરા મારતો રહે છે. આ પુનિત સાદ સાંભળીને જીવનસાધના કરે છે એ જ જીવનની સર્વોત્તમ સાર્થકતા સાધી શકે છે.

રાયપુરના બીડી ઉદ્યોગના ક્ષેત્રે અનેકવિધ સિદ્ધિ સાધતા સામાજિક અગ્રેસર શ્રી કાંતિલાલ કેશવજી કોટેયાનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૨૧ના એપ્રિલ માસની બીજી તારીએ વતન અમરેલી જિલ્લાના મોટા સમઢિયાળાના લોહાણા પરિવારમાં થયો હતો.

વિદ્યાર્થીજીવન સમઢિયાળાની પ્રાથમિક શાળામાં આરંભી વધુ શિક્ષણ માવરકુંડલામાં લીધું હતું. એ પછી સત્તર વર્ષની કિશોર વયમાં રાયપુર આવી બીડીપત્તાના ઉદ્યોગ ક્ષેત્રની અગ્રિમ ‘ડાહ્યાભાઈ મેઘજી’ની પેઢીમાં જોડાયા હતા અને ઈ. સ. ૧૯૩૮ થી ૧૯૪૬ સુધી એ પેઢીમાં આગે ધપતા રહ્યા હતા.

હૈયાની સૃષ્ટિમાં સર્જાતી સ્વપ્નસૃષ્ટિને સાકાર બનાવવા આ સાહસિક કર્મવીર કાંતિલાલભાઈએ ઈ. સ. ૧૯૪૭ માં બીડીપત્તાના

ઉદ્યોગક્ષેત્રમાં સ્વતંત્ર વ્યવસાયતા આહ્વાન કરીને ‘કાંતિલાલ એન્ડ કું. ’ના નામથી માંડ્યાં હતાં. એ પછી ઈ. સ. ૧૯૬૦ માં ‘રાબુ બીડી વર્કસ’ના શ્રીગણેશ કરી ‘રાબુ’ બીડીનું નિર્માણ આરંભી નવું આહ્વાનકદમ ઉઠાવ્યું હતું.

સામાજિક સેવાના ક્ષેત્રમાં જ્ઞાતિ-પ્રવૃત્તિઓમાં પ્રથમ પગરણ માંડી ઈ. સ. ૧૯૬૨ થી તેઓ ‘શ્રી રાયપુર લોહાણા મહાજન’ના પ્રમુખપદ પર જ્ઞાતિ ઉત્કર્ષની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં પસંચાયેલા છે. ‘ગુજરાતી શિક્ષણ સંઘ’ના બંધનથી તરીકે ઈ. સ. ૧૯૭૫ થી જવાબદારીઓ ઉઠાવી રહ્યા છે. ગુજરાતી સમાજની કારોબારી સમિતિના સભ્ય છે, શ્રી લોહાણા મહાપરિષદની મધ્યસ્થ સમિતિના સભ્યપદ પર પણ નિયુક્ત થયા છે. છત્તીસગઢ બીડી એસોસિયેશનના ઉપાધ્યક્ષ તરીકે સતત બાર વર્ષથી સેવા બંધવી રહ્યા છે.

શ્રી કાંતિલાલ હીરાલાલ કુસુમગર

જેને જેન ધર્મમાં અસીમ શ્રદ્ધા છે જેણે ‘પોતાનું’ આખું જીવન વ્રત, તપ, નિયમ અને તપશ્ચર્યાથી આપ્યું છે, જેણે ‘પોતાની’ પ્રવૃત્તિઓ આત્મકલ્યાણ સાથે સેવામાં વાળી છે, એવા નિરભિમાની, નમ્ર, ધર્મનિષ્ઠ, સુશ્રાવક શ્રી કાંતિલાલભાઈનો જન્મ અમદાવાદમાં સાધારણ સ્થિતિના કુટુંબમાં શ્રી હીરાલાલભાઈને ત્યાં તા. ૮-૩-૧૯૬૦ માં થયો હતો.

અમદાવાદમાં મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ કરી ૧૬ વર્ષની ઉંમરે મુંબઈ આજ્યા. જીવનની શરૂઆત નોકરીથી કરી. આજે તેઓ મેસર્સ બી. બી. કુસુમગર એન્ડ કું. પ્રા. લિ.માં નિષ્ઠા તેમ જ કાર્યદક્ષતાને લીધે ‘મેનેજર’ના પદે પહોંચ્યા છે. ઉપરાંત તેઓ ‘કુસુમગર એવરસ્ટીઝ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ’માં ડાયરેક્ટરપદે તથા કુસુમકાન્ત એન્ડ કું. (કન્સ્ટ્રક્શન) કામ)માં ભાગીદાર છે.

આ જ પરિવારમાં શ્રીયુત્તમ યોગેશભાઈ એક ધર્મસંસ્કારી તથા જ્ઞાનદાન કુટુંબના નવયુવાન નબીરા છે. તેઓ સ્વભાવના શાંત અને

સરળ આત્મા છે. જૈન ધર્મ અને જૈન તત્ત્વજ્ઞાન ઉપર તેમને અપૂર્વ માન અને શ્રદ્ધા છે. તેઓને તેમનાં ધર્મસંસ્કારી માતા-પિતાશ્રી તરફથી ઉત્તમ સંસ્કારો અને સદ્વિચારો પ્રાપ્ત થયા છે. મોટા વ્યવસાયી અને કુશળ વ્યાપારી હોવા સાથે નીતિ અને પ્રામાણિકતા તેમનો જીવનમંત્ર છે. ધંધાને મુખ્ય ન ગણતાં તેઓ ધર્મને જ મુખ્ય ગણે છે. જૈન ધર્મનો વિશ્વમાં બહોળો પ્રચાર થાય તેમ તેઓ ઇચ્છે છે અને તે માટે હંમેશાં તન-મન-ધનનો ભોગ આપે છે. તેઓએ ઉદાર દિલે અનેક ધર્મકાર્યો કર્યાં છે. સંસ્થાના ટ્રસ્ટીપદે સહીને માનદ્ સેવા આપી રહ્યા છે.

શ્રી કાંતિલાલ દલીયંદ મહેતા

હૈયામાં હરદમ પહેલી સેવાધર્મની પુણ્યસરિતાથી સર્વત્ર પ્રેમપ્રતિભા, પુણ્યપ્રભાવ અને પ્રતિષ્ઠા પાથરી રહેલા શ્રી કાંતિલાલભાઈ મહેતા મૂળ સૌરાષ્ટ્રમાં સાવરકુંડલા પાસે જેસરના વતની છે. વીશેક વર્ષ પહેલાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું.

તેજસ્વી કાર્યપદ્ધતિ અને નિશ્ચલ નીતિ-નિષ્ઠાની ચેતનાથી અનેકવિધ ધાર્મિક, સામાજિક અને શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ તેમના હાથે નવપલ્લવિત બની છે ને મુંબઈમાંની ધોધારી જૈન જ્ઞાતિ દ્વારા ચાલતાં અનેકવિધ કામોમાં તેમનું પ્રદાન સ્પષ્ટપણે ઊપગ્રી આવે છે.

ચુસ્તમાળીશ વર્ષના આ નવયુવાનની નિરાળી કાર્યશક્તિથી તેમનું વ્યક્તિત્વ આજે સોળે કળાએ ખીલી ઊઠ્યું છે. એમની નમ્રતા અને સૌજન્યતાને મનોમન વંદન કર્યા વગર નથી રહી શકાતું. તેમના વિશાળ અને ઉદાર ભાવાવેગો સાથે મનની નાજુક સંવેદનશીલતા અને લાગણીની વિરલ નબકતાનો સુંદર સમન્વય સધાયો છે. આવું ભાગ્ય બહુ ઓછાં લોકોને લગાયેલું હોય છે.

ધોધારી જ્ઞાતિમાં સેવાપ્રિય વ્યક્તિ તરીકે તેમનો માન મરતળો પ્રથમ હરોળમાં ગણાય છે. જ્ઞાતિની કારોબારીમાં તેમનું મહત્ત્વનું

શ્રે. ૧૨

સ્થાન છે તેમ જ ત્યાં શ્રી ઘોઘારી સેવા સંઘ મુંબઈ, ઘોઘારી સહાયક ટ્રસ્ટ, તથા કાંઠીવલી જૈન મિત્ર મંડળમાં, કાંઠીવલી જૈન દેરાસરની કમિટીમાં તથા જેસર જૈન સેવા સમાજ જેવી અનેક સંસ્થાઓમાં જોડાયેલા છે.

વતન જેસરમાં ૧૯૭૦ની સાલમાં નગરપંચાયતના પ્રમુખ તરીકેની યશસ્વી કામગીરી દરમિયાન ઘણી સામાજિક સંસ્થાઓ ઊભી કરી, ગ્રેરણા આપીને નવપદ્ધિવિત કરી. ૧૯૭૦ થી ૧૯૭૫ સુધીના ગાળામાં તેમના હાથે કન્યાશાળા, હાઈસ્કૂલ વગેરે ઊભાં થયાં. ચેક્ટેમો, તળાવો, એમ્બ્યુલન્સ, લાઈપ્રેરી વગેરે સંસ્થાઓ ઊભી કરી. ‘જીવદયાતું’ મોટું અને ‘પાયાતું’ કામ ઊભું કરવામાં ભારોભાર તેઓ નિમિત્ત બન્યા. સને ૧૯૭૨ના ભયંકર દુષ્કાળમાં સારી એવી કામગીરી કરી જેમાં સરકારશ્રીએ ‘પણુ તેમણું’ બહુમાન કરેલ હતું.

મુંબઈમાં વસતા જેસરના દીનહીન ગરીબ માણસોને ગુમદાન દ્વારા આર્થિક સહાય આપવાના કાર્યક્રમમાં પણ શ્રી કાંતિલાલની વિશેષ દિલચ્છી રહી છે. જેસર જૈન સેવા સમાજ દ્વારા એક વસ્તીપત્રક તાજેતરમાં તૈયાર કરી રહ્યા છે.

શૈક્ષણિક અને સેવાકીય સંસ્થાઓમાં મોખરે રહીને સેવાને જ જીવનમાં પ્રધાનતા અર્પનાર શ્રી કાંતિલાલભાઈએ કેઈપિણ માણસને અને જીલ યોજનાઓને અચૂક ઉપયોગી થવાની ગ્રેરક નીતિ અપનાવી છે, તે ખરેખર અભિનંદનને પાત્ર છે. તેમની રૂબરૂ મુલાકાત લેતાં જાણુવા મળ્યું કે સેવાભાવના સંસ્કારો તેમના કુટુંબમાંથી મળેલ છે. તેમ જ તેમનાં પૂ. પિતાશ્રીની તથા ભાઈઓ-ભત્રીજાની ગ્રેરણાથી હંમેશાં લોકસેવાનાં કાર્યો કરી રહ્યા છે.

શ્રી કાંતિલાલ યુનીલાલ ચોકસી

વિ. સં. ૧૯૭૧ના આસો સુદ ૫ ના શુભ દિવસે નવાપુરામાં કાંતિલાલને જન્મ થયો હતો. માત્ર પંદર વર્ષની કુમળી વયમાં જ કમાવાની જિજ્ઞાસાથી મુંઝઈ આવ્યા. શરૂઆતમાં કાપડની દુકાને મામૂલી માસિક વેતન અઢારથી નોકરી કરી. પોતાનું એક આગવું સર્કલ જમાવીને સ્વતંત્ર રીતે સોના-ચાંદી તથા ચાર્ન તેમ જ હીરાના ધંધામાં ટૂંક સમયમાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ સાધીને નામાંકિત વેપારી તરીકેની પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી. તેઓશ્રીના કુશળ સંચાલન હેઠળ મેસર્સ કાંતિલાલ યુનીલાલ ચોકસી એન્ડ કાં., શ્રીરામ ઇન્ટરસ્ટ્રીક્ઝ, આલગોપાલ સાઈકલિંગ વર્કસ, પ્રીમિયર ડાયમંડ, બ્લ્યુ જેમ્સ ઇન્ટરનેશનલ, કન્સ્ટ્રક્શન લાઇનિંગ બીવંડીમાં તથા નાલાસોપારા વિગેરે સ્થળોએ પ્રગતિ સાધી છે અને મોટા પાયા ઉપર કામ ચાલી રહ્યું છે. ચંદન-ખાલા એપાર્ટમેન્ટ સોસાયટીના તેઓ પ્રમુખ છે. ૩૫૦ જેન કુટુંબોના પ્રશ્ન હલ કરવા કાંદીવલીમાં મહાવીરનગર સોસાયટી રચી. આત્માનંદ જેન સભાના ઉપપ્રમુખ તરીકે છેલ્લાં સાત વરસથી તેઓશ્રી મહાવીર જનરલ હોસ્પિટલ સુરતના સભ્ય છે. અને શ્રી વિજય વલ્લભ જેન હોસ્પિટલ વડોદરાના, મુંબઈ ખાતેની સમિતિના સભ્ય છે. પોતાના મૂળ વતન નવાપુરા ગામમાં નાનીમોટી દરેક સંસ્થાઓમાં તથા શ્રી ઉમેટા સભા જેન કેળવણી મંડળમાં પણ ઉદાર હાથે માતબર દાન આપેલ છે.

શ્રી કિશોરચંદ્ર એમ. વર્ધન

મુંબઈમાં કન્સ્ટ્રક્શનના ધંધામાં સ્થિર થયેલા બહોળી સામાજિક પ્રતિષ્ઠા ધરાવતા, ઉત્સાહી વ્યક્તિત્વ ધરાવતા શ્રી કે. એમ. વર્ધન અનેક ધાર્મિક, સામાજિક અને વેપાર-વાણિજ્યને લગતી પ્રવૃત્તિઓમાં કાર્યરત છે અને અનેકવિધ સંસ્થાઓમાં જવાબદારીભર્યા હોદ્દાઓ સંભાળે છે.

—તેઓશ્રી અરવિંદકુંજ ડો. એ. હાઉસિંગ સોસાયટી લી. તારદેવ, મુંબઈના ચેરમેન છે.

—શ્રી આદિનાથ રાજેન્દ્ર જૈન શ્વેતાંબર પેઢી, માહિનખેડા (મધ્યપ્રદેશ)ના તેઓશ્રી ટ્રસ્ટી છે.

—પાલીતાણામાં (ગુજરાત) આવેલી શ્રી રાજેન્દ્ર વિહાર દાદાવાડી જૈન ધર્મશાળાના પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી છે.

—તેઓશ્રી શ્રી અખિલ ભારત અચલગચ્છ (વિવિધ પક્ષ) શ્વેતાંબર જૈન સંઘ, મુંબઈના પ્રમુખ છે.

—એલ ઇન્ડિયા ભારત જૈન મહાસંઘ, મુંબઈના તેઓ ઉપપ્રમુખ છે.

—અખિલ ભારતીય રાજેન્દ્ર જૈન મહાસંઘ, મોહનખેડા, રાયગઢ (મધ્યપ્રદેશ)ના પ્રમુખ છે.

—શ્રી આદિનાથ રાજેન્દ્ર જૈન ગુરુકુલ, મોહનખેડા, ધારના પ્રમુખ છે.

—શ્રી વિદ્યાવિહાર ટ્રસ્ટ, પાલીતાણા (ગુજરાત)ના પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી છે.

—એલ ઇન્ડિયા જૈન શ્વેતાંબર ફોન્ડરન્સ, મુંબઈના અને શ્રી જીવદયા ગૌરક્ષામંડળ, ભીનમલ (રાજસ્થાન)ના દાતા છે.

—શ્રી ચંદ્રશેખર પાર્શ્વનાથ રાજેન્દ્ર જૈન ટ્રસ્ટ, તારદેવ, મુંબઈના ચેરમેન તથા ટ્રસ્ટી છે.

—શ્રી રાજેન્દ્ર જૈન ક્રિયા ભવન ટ્રસ્ટ, ભાયખડલા, (મુંબઈ)ના તેઓ પ્રમુખ છે.

—શ્રી કે. એમ. વર્ધાન ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, મુંબઈના પ્રમુખ છે.

—તેઓશ્રી ચશોધન વર્ધમાન ૭૨, જિનાલય કચ્છ, માંડવી, ગુજરાતના ટ્રસ્ટી છે.

શ્રી કિરણકુમાર વસંતરાય શેઠ

વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રમાં અદ્ભુત પ્રગતિ સાધી રહેલ પશ્ચિમી દેશોમાં પણ આપણા ભારતીય યુવકો અભ્યાસકીય સિદ્ધિઓમાં તેમ જ એ પછીની વ્યાવસાયિક કામગીરીમાં ભાત પાડે તે હોય ચમત્ક્રી નીકળે છે. અને સીધી કે આડકતરી રીતે માતૃભૂમિને આપણે અપાવે છે, તેવા સમાચાર જ્યારે જ્યારે મળે છે ત્યારે આપણે ગૌરવ અને પ્રસન્નતા અનુભવીએ છીએ. સાથોસાથ આપણી અહીંની યુવાન પેઢી પોતાનામાં રહેલી શક્તિઓ તરફ અભિમુખ બની એક જાતની નવી તાજગી અને આત્મવિશ્વાસની લાગણી માણે છે.

મહુવા (જિ. ભાવનગર)ના નગરશેઠ શ્રી સ્વ. હરિલાલભાઈ મોહનદાસભાઈ (શેઠ બાપા)ના પૌત્ર શ્રી કિરણકુમાર વસંતરાય શેઠ તદ્દન નાની વયમાં યુ. એસ. એ.માં વોશિંગ્ટન રાજ્યના સિએટલ શહેર કે જ્યાં જગપ્રસિદ્ધ ન્યુ ૭૪૭ બ્રાઈંગ વિમાનો બનાવનારી દુનિયાની ચૌથી મોટી કંપનીમાં કામ કરે છે, ત્યાં ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ એન્જિનિયર તરીકે થોડા સમયથી જોડાયા છે. આ કંપનીમાં એક લાખ માણસો કામ કરે છે, જેમાં વિશિષ્ટ લાયકાતો ધરાવનાર સંખ્યાબંધ નિષ્ણુતોનો સમાવેશ થાય છે.

ભાઈ કિરણે તદ્દન ટૂંક સમયમાં પોતાની કાર્યદક્ષતા, સંનિષ્ઠા, મૌલિકતા અને ઊંડી સૂઝ-સમજની પ્રતિભા વડે પોતાના બાળ-વ્યક્તિત્વને મોખરે આણ્યું છે. આ ઉચ્ચ કક્ષાની સેવાઓની માનભરી કદરૂપે એ કંપની તરફથી તાજેતરમાં તેના તેર અધિકારીઓને ચૂંટી ‘પ્રાઈડ એક્સલેન્સ’ તરીકે એટલે કે ‘શ્રેષ્ઠતાના ગૌરવ’ રૂપે મનાયેલ એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવેલ છે. આ મર્યાદિત સંખ્યાની યાદીમાં ભાઈશ્રી કિરણશેઠની પણ વરણી થઈ છે અને તેમને આ એવોર્ડથી વિભૂષિત કરાયા છે. એક નિષ્ણાતની હેસિયતથી ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ એન્જિનિયર તરીકેના પોતાના જવાબદારીભર્યા ક્ષેત્રમાં તેમણે પોતાની વિચક્ષણ બુદ્ધિમતા, ફરજપરાયણતા અને લાક્ષણિક ચાતુર્ય દ્વારા પોતાની કારકિર્દીના પ્રારંભના જ વર્ષમાં આ રીતની તેજ-પ્રતિભા ત્યાં પ્રતિષ્ઠિત

કરી છે, એ હકીકત ભારતના નામને રોશન કરે છે અને ભારતીય જાનહાનીના ખમીરરૂપે ખડી થાય છે. ભાઈ કિરણને ઘણાં અભિનંદન અને માતૃભૂમિના શુભેચ્છાભર્યા આશિષ.

શ્રી કીર્તિભાઈ એમ. વેરા

ભાવનગર વિધાનગરમાં નૂતન જિનમંદિર નિર્માણ થતાં પૂજ્ય આચાર્યશ્રી વિજય મેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મહારાજ આદિની શુભ નિશ્રામાં ચૈત્ર વદ ૭ થી વૈશાખ સુદ ૩ સુધી અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવનો વિશિષ્ટ રીતે ધર્મમહોત્સવ ભજવાઈ ગયો.

ધર્માતુરાગી કીર્તિકુમાર મણિલાલ વેરા (એડવોકેટ) તથા તેમનાં ધર્મપત્ની હીનાબેન રાજપરાવાળા (હાલ ઘાટકોપર)એ મૂળનાયક શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથની પ્રભુ-પ્રતિષ્ઠાનો આદેશ લઈ નાની ઉંમરમાં પોતાની લક્ષ્મીનો ધર્મમાર્ગે સારો સદ્ઉપયોગ કરેલ છે. અંજનશલાકામાં ભગવાનનાં માતા-પિતા થવાનો લાભ લેવા સાથે દ્વાર ઉદ્ઘાટન, શ્રી અષ્ટોત્તરી શાંતિ સ્નાત્ર, હાથી ઉપર બેસીને વર્ષાદાન, સાધર્મિક વાતસલ્ય આદિ વિવિધ લાભો લઈ જીવનને ધન્ય બનાવ્યું છે. શ્રી કીર્તિભાઈનાં માતૃશ્રી તથા બહેને દીક્ષા લીધી છે અને હાલ શાસન-સમ્રાટશ્રીના સસુદાયમાં પૂ. ઉદ્યોતયશાશ્રીજી અને પૂ. તરુણયશાશ્રીજી તરીકે છે. કીર્તિભાઈને મૂળનાયક પ્રભુજીની એવા ૨૪ પ્રતિમાજીની પ્રતિષ્ઠા કરાવવાની ભાવના છે. આ ત્રીજા મૂળનાયકની પ્રતિષ્ઠા કરાવી લાભ લીધો છે. આવુંના શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામીની પ્રતિષ્ઠાદિનો લાભ ભાવનગરનિવાસી શ્રી પ્રભુદાસ વજલાલે લીધો હતો.

શ્રી કીર્તિભાઈ વેરા વિવિધ ક્ષેત્રની વિશાળ કામગીરી અને મોટી જવાબદારીમાં વ્યસ્ત રહે છે. સખત મહેનત, કામની ધગશ અને ચીવટ, કુનેહ અને કાબેલિયતનાં શ્રેષ્ઠ લક્ષણોનો આચિર્ભાવ વ્યક્ત થતો રહે છે.

તેઓશ્રીના યશભાગી હાથોનો સ્પર્શ જ્યાં જ્યાં થયો છે ત્યાં ત્યાંની શુભદાયી યોજનાઓ હંમેશાં ફળીભૂત થતી રહી છે. કર્તવ્યધર્મ

ખળવવામાં તેમનાં ધર્મપત્ની હીનાબહેનનો કાળો પાણુ નાનોસૂનો નથી જ. તેમના હાથે વધુ ને વધુ માંગલિક કાર્યો થતાં રહે તેવી સદ્ભાવના વ્યક્ત કરીએ છીએ.

સ્વ. કુંવરજી છગનલાલ મહેતા

કાઠિયાવાડ-સૌરાષ્ટ્રમાં પાલીતાણા અને કદબગિરિ તીર્થની પવિત્ર છાયામાં જે સર-સજપરા ગામમાં શ્રાવક છગનલાલના ઘરે સંવત ૧૯૬૪ કારતક સુદ નોમના દિવસે પુત્રરત્નનો જન્મ થયો, જેનું નામ કુંવરજી પાડવામાં આવ્યું. સ્કૂલના અભ્યાસમાં આગળ વધવા માટે તેઓને સુરત 'રત્નસાગરજી' બોર્ડિંગમાં મૂક્યા અને વ્યાવહારિક શિક્ષણ સાથે ધાર્મિક શિક્ષણ અને સંસ્કારો મેળવ્યા.

પછી તેઓએ મુંબઈ જઈને દૂધના ધંધામાં જોડાઈને તેમાં જ સ્થિર થયા અને કુટુંબની જવાબદારીઓ ઉપાડવા સાથે પોતાના આત્મકલ્યાણની જવાબદારી ક્યારેય ભૂલતા નહોતા એટલે તેઓ નવપદની ઓળી કરતા હતા. સાથે સાથે વર્ધમાનતપની ૩૫ થી ૪૦ ઓળી મુધી તપમાં આગળ વધ્યા હતા. તિથિના ઉપવાસો અને આયંબીલ પણ કરતા હતા.

તેઓએ પોતાના જીવનમાં પરિશ્રમનું પ્રમાણ કરેલું હતું. તેમાં વધારો થતાં તુરત જ વાપરી નાંખતા હતા અને એ સિવાય પણ લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરીને પાલીતાણા, કેશરિયાજીમાં, તળાજી તીર્થમાં અને મુંબઈ ભાઈનંદરમાં પ્રભુ-પ્રતિષ્ઠા કરાવેલ. ઉદવાડા ઉપાશ્રયમાં દાન આપેલ અને પાલીતાણામાં “શ્રી શ્રમજી સ્થવિરાયલ” ઉપાશ્રયમાં નામ આપવાનું દાન કર્યું હતું. મુંબઈ-સાયન-સંઘમાં ઉકાળેલા પાણીમાં નામ આપેલ. મુંબઈ ફોટમાં સાધુ વૈયાવચ્ચ તથા સાધર્મિક ભક્તિમાં પણ દાન આપેલ હતું.

પોતાનાં સ્વ. ધર્મપત્ની કંચનબેન, સુપુત્રો ચંદુભાઈ અને હેમંતભાઈ, સુપુત્રીઓ રસીલાબેન, ભાનુબેન, કુંદનબેન અને ઇલાબેન હતાં.

વિ. સં. ૨૦૪૫ ભાદરવા સુદ ૧૪ ગુરુવાર તા. ૧૪-૯-૮૬ના રાતના ૮૨ વર્ષની ઉંમરે નવકારમંત્ર વગેરે સાંભળતાં સમાધિપૂર્વક સ્વર્ગવાસી બન્યા. શાસનદેવતા તેમના આત્માને શાંતિ અર્પે. તેમના કુટુંબીજનોએ સ્વર્ગસ્થની પાછળ દાનધર્મમાં સારી રીતે લાભ લીધો છે. તેમનાં પુત્રવધૂ નયનાબેન, પૌત્ર નિતુલ, મેહુલ, પુત્રીઓ રસીલાબેન, ભાતુમતીબેન, કુંદનબેન, કલ્યાબેન વગેરેએ મહેતા પરિવારના વારસાને દીપાવ્યો છે.

શ્રી કેશવલાલ નાનચંદ દોશી

સેવાપ્રિય અને સૌજન્યશીલ શ્રી કેશવલાલભાઈનું મૂળ વતન ભાવનગર પાસેનું વરલ ગામ. વર્ષો પહેલાં ધંધાર્થે મુંબઈ આવી કાપડના વેપારમાં પૂ. પિતાશ્રી સાથે જોડાયા. ત્યારબાદ મેસર્સ કેશવલાલ નાનચંદ એન્ડ કું. શરૂ કરી, પરમાત્માએ ચારી આપી. કુટુંબ-વાતસલ્ય અને સમાજસેવા તેમના ધ્યેયમંત્રો બન્યા.

પૂજ્ય પિતાશ્રીનો મણિમહોત્સવ ઢહીસર મુકામે આનંદ-ઉત્સાહ પૂર્વક ઊજવવામાં આવ્યો. નવી-જૂની પેઢીને અનુરૂપ દોરણણી આપતા રહ્યા છે. તેમના વિચારો પ્રેરણાદાયી ઉમદા તેમ જ ઉદાર દ્રષ્ટિવાળા રહ્યા છે.

વ્યવસાયાર્થે બિત્તી મિલ્સની ડીસ્ટ્રીબ્યુટરશિપમાં શ્રી કેશવલાલભાઈ મોખરાનું સ્થાન ધરાવે છે. હમણાં જ શ્રી કાંતીવદી ઘોઘારી વીશા-શ્રીમાળી જૈન મિત્રમંડળને ઉદ્યોગગૃહ માટે તેઓએ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની સૌ. શ્રીમતી અનોપબેનને ઉદાર દાન આપી એક નવું પ્રસ્થાન કરવા પ્રેરણા આપી છે. એટલું જ નહિ પણ કેળવણીના વિકાસ અને પ્રગતિ માટે માતબર રકમનું બીજું દાન આપી મંડળને ત્રિતામુક્ત બનાવેલ છે.

તેમના પૂજ્ય વડીલશ્રી કરશનદાદાની અમર યાદગીરીમાં શ્રી નાનચંદ મુળચંદ અને શ્રી અમીચંદ દામજી પ્રેરિત શેઠશ્રી કરશન જીવન ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરવામાં અઝ ભાગ લીધેલ છે. આ ટ્રસ્ટના શ્રી કેશુભાઈ એક ટ્રસ્ટી છે.

જૂજ પુણ્યોદયના પ્રતાપે તેઓશ્રીના મુપુત્રે શ્રી ચન્દ્રકાંતભાઈ, શ્રી સૂર્યકાંતભાઈ, શ્રી નવનીતભાઈ ત્રી પિતાશ્રીને પગલે ચાલી સેવા-સમાજ-કલ્યાણનાં કામોને હંમેશાં અનુમોદન આપતા રહ્યા છે.

શ્રી કેશવલાલભાઈનાં મહાધર્મચારિણી સૌ. શ્રીમતી અનોપબહેન પણ સરળ, ધર્મભાવનાવાળાં કુટુંબવત્તલ અને સેવાપ્રિય છે.

તેઓ શાસનસેવાના ક્ષેત્રે વધુ યશકીર્તિ પ્રાપ્ત કરે અને સેવાનો દીપ જળહળતો રહે એ જ અભ્યર્થના.

૨૧. શ્રી કેશવલાલ પીતામ્બરદાસ શાહ

વિવિધલક્ષી વ્યાપાર-વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગના નિષ્ણાત અને ધર્મનિષ્ઠ મહામાનવ શ્રી કેશવલાલભાઈ હંચુ હમણાં જ ૧૯૮૬ના ઓગસ્ટ માસમાં ૭૮ વર્ષની ઉંમરે શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ અને શ્રવણ કરતાં કરતાં 'પૂર્ણ' સમાધિમાં બહોળા કુટુંબ વચ્ચેથી પરલોક સિધાવી ગયા.

શ્રી કેશવલાલભાઈની ધર્મભાવના અજોડ હતી. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે પુત્રોની કારકિર્દી ઘડવામાં શ્રી કેશુભાઈએ ભારે પુરુષાર્થ કર્યો હતો. તેમની આયોજનશક્તિ, દીર્ઘદષ્ટિ ખરેખર દાદ માગી લે તેવાં છે. તેમના પિતાશ્રી પીતામ્બરદાસભાઈ ચોટીલાના મહાજનના અગ્રેસર હતા. જૈન શાસનની અપૂર્વ સેવા બળવનાર આ પિતા-પુત્ર નરરત્નો હતાં.

તેમના પિતાએ નાની વયમાં સાધેલી પ્રગતિ અને સિદ્ધિ નવી પેઢીને ખરેખર પ્રેરણા આપે તેવી હતી. તેમને જાહેર સેવાનો પણ બચપણથી શોખ અને ઉમંગ હતો. અઘણી તરીકેનું તેમનું વ્યક્તિત્વ નાની વયમાં જ સમાજમાં ઊપસી આવ્યું. ચોટીલા પાંજરાપોળ અને જૈન દેરાસરના પહોવટમાં તેમનું યશસ્વી પ્રદાન હતું. દુષ્કાળના કપરા દિવસોમાં રાહતની કામગીરીમાં જાતે રસ લેતા. સ્વરાજ્ય માટેની વખતોવખતની લડાઈમાં કોંગ્રેસના આદેશ મુજબ ચોટીલાથી શ્રે. ૧૩

જાહેર પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરતા. હરકેઈ જ્ઞાતિના નાના-મોટા ઝગડાઓમાં તેમની લવાહી હોય જ. સમાધાન કરાવી ચીને સંતોષ આપવામાં તેમની આગવી સૂઝ હતી. ધાર્મિક અને સામાજિક દંડકાળામાં તેમનો હિન્સો મોખરે હતો. સમાજસેવાના આ દિવ્ય વારસાને સ્વ. શ્રી કેશુભાઈએ પણ ખરાબર દીપાવી જાણ્યો હતો.

શ્રી કેશવલાલભાઈ ચોટીલાની મ્યુનિસિપાલટીમાં ૧૫ વર્ષ સુધી ઉપપ્રમુખ તરીકે રહ્યા. પાંજરાપોળ, દેરાસર, પ્રબન્ધકાળ અને કાપડિયા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટના વહીવટમાં તેમણે નિષ્ઠાપૂર્વક સેવા બજાવી હતી.

શ્રી કેશુભાઈના પુત્ર શ્રી નવીનચંદ્રભાઈએ રાજકોટમાં લેથ તથા બીજી મશીનરી બનાવવાના તથા કાસ્ટિંગના ધંધામાં સારી પ્રગતિ સાધી છે.

શ્રી નવીનચંદ્રભાઈના સુપુત્ર શ્રી મુકેશકુમાર તથા શૈલેષકુમાર રાજકોટમાં ઓઈલ એન્જિન એક્સપોર્ટનું કામકાજ કરે છે. ચોટીલામાં પણ ઔદ્યોગિક એકમની સ્થાપના કરી છે. શ્રી નરેન્દ્રભાઈ રાજકોટમાં કલરની ફેક્ટરી ચલાવે છે. શ્રી રાજેન્દ્રકુમારભાઈ ચોટીલામાં ઘીનો વેપાર કરે છે. આખું યે કુટુંબ ધર્મભાવનાથી રંગાયેલું છે.

શ્રી કેશવલાલ બુલાખીદાસ

સ્થાન પાર્શ્વનાથની અલૌકિક પ્રતિમાના નાવજીવળથી પ. પૂ. આગમ ટીકાકાર અભયદેવસૂરિના કોઠ રોગ નાશ પામ્યા હતા, જે આજે પણ જ્યાં મોજૂદ છે, તે ખંભાત શહેર ભૂતકાલીન અને વર્તમાનકાલીન તીર્થસ્થૂપ છે. જે પાવનભૂમિમાં શેઠશ્રી બુખાલીદાસ પિતા અને શ્રી ભટ્ટીબાઈ માતાની કુક્ષિમાં શેઠશ્રી કેશવલાલભાઈએ છીપમાં મોતી પાકે તેમ જન્મ ધારણ કર્યો. માતા-પિતાના સૌથી નાના, ચોથા નંબરના પુત્ર હતા. તેમણે તેમના જીવનમાં અનેક તડકા-છાયા વેઠી શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું હોય તેમ મુખઈ ખાતે કાપડના ધંધામાં આગળ વધ્યા અને દિન-

પ્રતિદિન દેવ-ગુરુ-ધર્મને અન્નમુખ રાખી ખૂબ જ અભ્યુદય પામ્યા. તેઓશ્રીનાં સહચારિણી ધર્મપત્ની શ્રીમતી લલિતાબહેન તેમને દેવ-ગુરુ-ધર્મ આરાધનામાં અનેક રીતે પ્રેરણારૂપ બન્યાં હતાં. શેઠશ્રી કેશુભાઈ ધર્મામાં આગળ વધ્યા એટલું જ નહિ, ધર્મ-કાર્યોમાં પણ ખૂબ જ આગળ વધ્યા અને જિનેશ્વર ભગવાનની આજ્ઞામૂલક અનેકવિધ ધર્મક્રિયાઓમાં રત-સાથે તેમનો અવિરત ધનપ્રવાહ પણ ઘણો જ અનુમોદનીય બન્યો. ખંભાતના શ્રી વર્ધમાન તપ, આયંબિલ ખાતાને વ્યવસ્થિત બનાવવામાં તેમનો અજેડ ફાળો છે. “ શ્રી ગોરીજી જૈન ટ્રસ્ટ ” મુંબઈ, “ શ્રી વર્ધમાન જૈન આગમ મંદિર ”, પાલીતાણા, શ્રી જૈન બાલાશ્રમ, પાલીતાણા, શ્રી શકુન્તલા કન્યાશાળા, મુંબઈ વગેરે મોટી મોટી સંસ્થાઓમાં પ્રમુખ-ઉપપ્રમુખ, મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે વર્ષો સુધી સેવા બજાવી છે. ખંભાતમાં તેઓશ્રીનાં માતૃશ્રીના નામે શ્રી ભટ્ટીભાઈ સ્વાધ્યાય સંસ્કૃત-પ્રાકૃત પાઠશાળા અને પ્રેરણારૂપ તેમનાં ધર્મપત્નીના નામે શ્રી લલિતાબેન કેશવલાલ સ્વાધ્યાય મંદિર વર્ષોથી ચાલે છે, જેમાં સેંકડો સાધુ-સાધ્વીજી મ. સાહેબો અને હજારોની સંખ્યામાં બાલક-બાલિકાઓ-બહેનોએ લાભ લીધો છે. પોતાના સાધર્મિક માટે બહુમાનપૂર્વક દાનનો પ્રવાહ અવિરત વહેવડાવતા રહ્યા છે. તેમના પરિવારમાં ધર્મનિષ્ઠ ચાર પુત્રો, પુત્રીઓ, પુત્રવધૂઓ છે. આ વિશાળ પરિવાર તેમના પગલે ચાલી વ્યાવહારિક અને ધાર્મિક ક્ષેત્રે તેઓશ્રીના માર્ગદર્શનપૂર્વક ચેષ્ટા બજાવે છે. આવા અદ્વિતીય પુરુષોત્તમનાં વર્ણુન અન્ય ભાષુકોને અનુમોદનનો વિષય બને એ જ આ દૂંકા જીવન-આલેખનનો આશય છે.

**" Let Your Merchandise MOVE FAST
Through EXPRESS "**

Licenced Clearing, Shipping & Forwarding Agents

Express Roadways Crane Hiring Co.

Low Bed	Trailers	Up to 100 Ton
Hydrolic	Jacks	Up to 100 Ton
Jacking	Beams	Up to 300 Ton

* Crawler Crane Tata P&H 955 ALC 75 Ton With 120' Boom

* Crawler " " " 320 " 18 Ton " 90' "

* Mobile " " " 655 " 40 Ton " 80' "

* Mobile " " " 320 " 20 Ton " 90' "

* Mobile " " " Cabin " 20 Ton " 75' "

Lorain

* Omega P&H 18 Ton 19 Meter Telescopic Boom
Storage Facility Available at Baroda with CRANE

EXPRESS TRANSPORT PVT. LTD.

H.O. : Laxmi Insurance Bldg. 1st Floor, Sir P. M. RD.
Fort, Bombay 400 001. Telex : 011-2127

Ph. No. : 2861891, 2863658

Branch : Express Hotel Bldg. R.C. Dutt Road,
Baroda-390 005

Phone : 326540 / 323131 Telex : 0175-311

Surat : Phone : 87844 / 46457

Kandla : Block 2/3 New Kandla, Pin No. 370 210
Ph : 87240

DBZ-S 150, Gandhidham : Pin No. 370 201

Ph : 20179-20193 Telex : 0105-295 ETPL in

સ્વ. કંચનબેન કુંવરજીભાઈ મહેતા

તપસ્વી સુશ્રાવિકા સ્વ. કંચનબેન મહેતા, કુંવરજી જગનલાલ મહેતા “ જૈન ડેરીવાલા ”નાં ધર્મપત્ની હતાં. તેઓએ પૂજ્ય આચાર્ય મહારાજ, ઉપાધ્યાય મહારાજ, સાધુ-સુનિરાજે અને સાધ્વીજી મહારાજની નિશ્રામાં તપ-જપ-ઉપધાન વગેરેની સુંદર આરાધનાઓ કરી છે.

એમણે જો ઉપધાન, વર્ષીતપ, વર્ધમાનતપ, નવપદ તપની ઓળીઓ, ચતુર્વિંશતિ ભગવંતતપ, સાત-આઠ-નવ-અગ્યાર ઉપવાસ અને પર્વ દિને પૌષધની આરાધના કરી હતી. ભાઈનંદર, તળાજા અને શ્રી શત્રુંજય ઉપર પ્રભુ બિરાજમાન કર્યા છે. શ્રી કેટ શાંતિ-નાથજી દેરાસરમાં પટ ચિતરાવ્યો છે. ઉજ્જમણ પશુ કરાવેલ છે. ઘોઘા, જૂનાગઢ, પ્રભાસપાટણ, કદમ્બગિરિ, શિવ, ચેંબુર, જેસર વગેરે અનેક તીર્થસ્થળોમાં આયબિલ ખાતાં તથા ભોજનશાળામાં તિથિઓ નોંધાવી હતી. સમ્મેદશિખરજી જેવાં મોટાં મોટાં તીર્થોની યાત્રાઓ પણ કરી છે. શત્રુંજયગિરિ દ્દ યાત્રા કરી અને દર વરસે શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા પણ કરતાં હતાં.

સુપાત્રે દાન દેવું, સાધર્મિક ભક્તિ કરવી અને ગુપ્તદાન દેવું તે એમના જીવનની ટેક હતી. તપસ્યા સદા ચાલુ જ રહેતી. તેઓ તપ સાથે સંપૂર્ણ શાંતિ ને સમતા રાખી શકતાં હતાં. સદાચાર ને સંસ્કારથી તેમણું જીવન ભરપૂર હતું.

તેમના જીવનના ગુણોમાંથી પતિ કુંવરજીભાઈ, પુત્ર ચંદુભાઈ, હેમન્તભાઈ, પુત્રવધૂ રમાબેન ગ્રેરણા મેળવી જીવનયાપન કરી રહ્યાં છે. અંતમાં તેમના કુટુંબીજનોને વધુ ધર્મકાર્યો કરવાની શક્તિ મળે તેવી શાસનદેવને પ્રાર્થના. પૌત્ર દીપકભાઈ, દિવ્યેશભાઈ, પરાગભાઈ, પ્રપૌત્ર રાહુલ, પૌત્રી સ્વાતિ, શક્ત્યુની, મનિષા.

સ્વ. કંચનબેનની શુભ સ્મૃતિ નિમિત્તે “વિધિ સંગ્રહ” પુસ્તકમાં તેઓએ કિંચિત લાભ લીધો હતો.

સ્વર્ગવાસ સં. ૨૦૨૫ માગરસ સુદ ૧૨.

ધર્મનુરાગી ખાંતિલાલ લાલચંદ શાહ

તાજેતરમાં કારતક સુદ ૨, સં. ૨૦૪૪ના રોજ મહા પુણ્યવાન તળાબનિવાસી ખાંતિલાલ લાલચંદ શાહે પંદર દિવસનો શ્રી સમ્મેતશિખરજી મહાતીર્થનો યાત્રાપ્રવાસ થોળને પુણ્યરાશિ ઉપાર્જિત કરવા સાથે કુટુંબીઓને પણ ભવાંતરનું ભાથું બંધાવ્યું છે.

તેમના વિશાળ કાર્યક્ષેત્ર પર દ્રષ્ટિપાત કરતાં જન્મભૂમિ તાલધ્વજગિરિથી શ્રી સિદ્ધાચલજી મહાતીર્થનો છ'રી પાળતો સંઘ, શ્રી મલ્લિનાથદાદાની પ્રતિષ્ઠા, શ્રી નવકાર મંત્ર ગર્હસ્ત્ર હાઈસ્કૂલની સ્થાપના, શ્રી કે. એન. શાહ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની હોસ્પિટલમાં નવકાર-મંત્રની તકતી, ગૌતમ સ્વામીનો નગરપ્રવેશ અને શ્રી સિદ્ધગિરિ મહાતીર્થમાં ધ્વજદંડનો આદેશ, શ્રી પુના મુકામે આગમમંદિરમાં આદેશ, શ્રી અગાસી તીર્થમાં વૃદ્ધાશ્રમ માટે અનુદાન, એક સાધર્મિક કુમારિકાને પુત્રીવત્ સ્નેહ સી'ચીને ભાવોક્તાસપૂર્વક દીક્ષા અંગીકાર કરાવી માનવજન્મ સફળ કરાવવો, મહર્ષિ દયાનંદ કોલેજમાં જૈનીજમમાં પી.એચ. ડી. માટે જૈન રિસર્ચ સેન્ટરની સ્થાપના, લી'બડી હોસ્પિટલમાં નવકારમંત્રની તકતી અને મોટી વાવડી, સમઢિયાળાની શાળા-સ્કૂલોમાં તથા શ્રી ભગિની મિત્ર મંડળ, પાલીતાણામાં નવકારમંત્રની પ્રાર્થના માટે મોટી ધનરાશિ આપેલ છે.

શ્રી ખાંતિલાલનો ધાર્મિક શિક્ષણ અંગેનો પ્રેમ અનન્ય છે. તેમણે અસંખ્યાત્ પાઠશાળાઓ તરફ દાનની તો બહુ ગંગા વહાવી છે. તદ્વિશેષ પોતાના ઘરમાં પાઠશાળા ચલાવી બાળકોમાં ધર્મના સંસ્કારો સુદૃઢ કરવાની દિશામાં ખૂબ જ સુંદર કાર્યો કર્યા છે. શ્રી જૈન સ્વેતાંબર એજ્યુકેશન બોર્ડમાં મોટી ધનરાશિ અર્પી બહારગામની પાઠશાળાઓને પગભર કરાવી રહ્યા છે. તેમ જ સુ'બઈની પાઠશાળાઓનું સંચાલન ૪૨ વર્ષથી કરી રહેલ શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘ અને ૭૯ વર્ષથી અખિલ ભારતીય ધોરણે ધાર્મિક શિક્ષણનું કાર્ય કરી રહેલ, શ્રી જૈન સ્વેતાંબર એજ્યુકેશન બોર્ડના માનદ મંત્રી તરીકે તેઓશ્રી સેવા અર્પી રહ્યા છે. ધર્મના

પ્રભાવે શ્રી ખાંતિભાઈને લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થઈ છે, તેને સંવર્ધિત કરી સંયમથી સ્થિર કરી સન્માર્ગે વાળી પુણ્યાનુબંધી પુણ્ય ઉપાર્જિત કરી રહ્યા છે, તે ખરેખર ગ્રેરણાદાયક છે.

ધર્મકૃત્યો ખરા અર્થમાં ધર્મકૃત્યો બની રહે તે અર્થેના વિવેક ને નમ્રતા આ દંપતીની નસેનસમાં વણાયેલાં છે. એમનાં અર્પણ અને તર્પણ દેખીને અહોભાવથી મસ્તક ઝૂંટી જાય છે.

નદી, નાવ, સંલેગ એમ ત્રણેનો સુલગ સમન્વય થતાં તેમણે શ્રી સમ્મેતશિખરજી મહાતીર્થની યાત્રાનો સંકલ્પ પાર પાડી પોતાનો માનવલવ સાર્થક કર્યો. તે સાથે કુટુંબીજનોને પણ આ મહાન યાત્રા કરાવીને જે પ્રમાણેનું ભવનું ભાથું બંધાયું તે યશોગાથા “યાવત્ ચંદ્ર દિવાકરૌ” પર્યંત દુનિયામાં ગવાતી રહેશે તે નિઃશંક છે.

નરપુંગવ એવા શ્રીયુત ખાંતિભાઈએ પરમાત્મા પ્રત્યે જે દાસત્વભાવ તથા અર્પણભાવ કેળવ્યો છે તે વિલક્ષણ છે. તેમના શુભ હસ્તે શાસનનાં તેમ જ સંઘનાં અનેકાનેક કાર્યો થયાં છે તેથી ભાગ્યે જ કોઈ અવિહિત હશે. તેમના ધૂપસળી સમાન સુવાસમય તેમ જ સમર્પણમય જીવનમાંથી બોધ ગ્રહણ કરીને ધર્મી આત્માઓ ઉદ્ધારને પામી શકે છે.

નિરંજન નિરાકાર એવા શ્રી વીતરાગ પ્રભુના સ્વરૂપનો અંશતઃ અંદાજ અહિંસાના પૂજારી, સત્યના મશાલચી, કડુણામુદિતાની પ્રતિમા, જિનશાસનના ખજાનચી, જીવતા-જગતા તીર્થ સમાન એવા શ્રી ખાંતિભાઈ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની અ. સૌ. કુસુમબેન પર દષ્ટિપાત કરીશું તો સહેજે ખ્યાલ આવશે કે સર્વતોમુખી આ પ્રતિભા અન્યોને ગ્રેરણા પમાડે તેવી છે.

પરમ કડુણાળુ શાસનદેવ હજુ પણ વિશેષે કરીને તેમને આરોગ્ય અને સંપદા બક્ષે જેથી કરીને શાસનનાં કાર્યો અને સેવા અંગે તેઓ સવિશેષ બળ પામે.

With Best Compliments From

**THE BALAJI & MAILARANI
FLOUR MILLS**

Prop : Chhaganlal Khimji & Co. Ltd.

Telegram : "LANGRANI"

Trade Marks : ☐ FLOWER ☐ RANI

Telephones : 363184 (Bombay)
5617214, 5613663, 5601873, (Mulund)

Manufacturers of :

MAIDA * SOOJI * RAWA * HOUSEHOLD SUPER
FINE ATTA * RESULTANT ATTA * WHOLEMEAL
ATTA * BRAN

Mulund Mills :

Nandanvan Ind. Estate,
Lal Bahadur Shastri Marg,
Mulund, Bombay-400 080

Regd. Office & Mills :

300, Maulana Azad Road,
Bombay-400 004.

યુગવીર આચાર્યશ્રી વલ્લભસૂરિજીના પરમ ભક્ત સ્વ. શ્રી ખીમજીભાઈ હેમરાજભાઈ છેડા

જૈન સમાજના અડીખમ સ્થંભ, સામાજિક આગેવાન નેતા, યુગવીર આચાર્ય શ્રી વિજય વલ્લભસૂરિજીના અનન્ય શુરુભક્ત, પ્રખર માનવતાવાદી, કચ્છ પ્રદેશની ગરીબ જનતાનાં આંસુ લૂછનાર, મૂંગાં પશુઓના સંરક્ષક શ્રી ખીમજીભાઈ છેડાનું ૫૮ વર્ષની વયે તા. ૧૨-૧૨-૧૯૭૭ના રોજ સમાધિમરણ થયું.

શ્રી ખીમજીભાઈ છેડા છેવટની ઘડી સુધી કર્મયોગી રહ્યા. તેમની ખોટ જૈન સમાજને વર્ષો સુધી સાલશે. તેમની કર્તવ્ય-પરાયણતા તથા શ્રાવકોત્કર્ષ માટે બળવેલી તેમની સેવાભક્તિ ઉપરાંત તેઓ કચ્છમાં સેંકડો પશુઓને પાળતા અને તેના દૂધની છાશ બનાવરાવી ગામડાંઓના ગરીબ પરિવારોને નિયમિત પહોંચાડતા. આ માટે તેમણે કદી કોઈના પાસેથી નથી ફંડ એકઠું કર્યું તેમ બિપજ પણ કરી નથી.

સંવત ૨૦૦૮માં વિજય વલ્લભસૂરિજી મહારાજ મુંબઈ પધાર્યા ત્યારે શ્રાવકોત્કર્ષ માટે રૂપિયા પાંચ લાખની પૂ. આચાર્યશ્રીની ટહેલ શ્રી ખીમજીભાઈએ ભારે જહેમત લઈને પૂરી કરાવી આપી.

આત્માનંદ જૈન સભાને માટે ધનજી રટ્ટીટમાંથી પોતાની જગ્યા કાઢી આપી. સંસ્થાઓ પ્રત્યેની તેમની આત્મીયતાના આ પ્રસંગથી દર્શન થાય છે.

કોન્ફરન્સના અધિવેશનમાં તેમણે જે કામ કર્યું છે તેમ જ થાણામાં પૂ. આચાર્યશ્રીએ ઉપધાન કરાવેલાં ત્યારે મતમતાંતરેનું સમાધાન કરાવી ઉપધાનની બિપજની રકમની ફાળવણીમાં નવી ક્રાંતિ લાવ્યા હતા.

શ્રી ખીમજીભાઈને અંત સમયે કોઈ મમતા કે આસક્તિ રહી ન હતી. સામાજિક, રાજકીય, ધાર્મિક ક્ષેત્રે પોતાની સેવા આપી જીવન સમર્પણ કરી ધન્ય બની ગયા છે.

શ્રે. ૧૪

તેમના સમગ્ર પરિવારને સામાજિક પ્રવૃત્તિઓના અલભ્ય સંસ્કારો મળ્યા છે. કોઈપણ ઉપારેલા મંગળ કાર્યો માટે તેની ચિંતા, ઝડપ, કાર્યનિષ્ઠા વગેરે અતુલ્યો વિધેતું તેમતું જ્ઞાન અસંખ્ય કાર્યકરોનું વર્તુળ તેમની આસપાસ ઉભું કરી શક્યા તે તેમની શક્તિની પ્રતીતિ કનાવે છે.

જે સમતાપૂર્વક તેમનો દેહાંત થયો એ જ સમભાવ વડે એમણે મૃત્યુને પણ પડકાર્યું. છેલ્લી ઘડી સુધી દરેક પ્રવૃત્તિ માટે સતત ચિંતા સેવી હતી.

ધર્મ પરત્વે તો શ્રી ખીમજીભાઈને અનન્ય ભક્તિભાવ અને શ્રદ્ધા હતી. વિવિધ સામાજિક સંસ્થાઓના વિકાસ માટે પણ એટલો જ પ્રેમ અને લાગણી હતા.

કચ્છમાં જ્યારે જ્યારે દુષ્કાળ અને આપત્તિના યોગા ઊતરી આવેલા ત્યારે ગામડે ગામડે ફરીને શ્રી ખીમજીભાઈએ દીનહીન કિસાનોની જે સેવા કરી છે, તન-મન-ધન ન્યોછાવર કરીને પણ ગરીબોનાં એમણે જે આંસુ વૂછ્યાં છે તે ઘટના ચિરસ્મરણીય બની રહેશે. જૈન અને જૈનેતર પ્રબળ કાયમ માટે આ ધર્મવીર મેધાવી પુરુષને યાદ કરશે. સેવાધર્મની અને શુભ માંગલિક પ્રવૃત્તિઓ પરત્વે તેમના પુત્ર-પરિવારે પણ એવું જ મમત્વ બતાવ્યા કયું છે.

સ્વ. ખીમચંદ મૂળજીભાઈ

હંશ્વર આપે તે કેવળ પોતાને અંગત મળ્યું છે તેમ કોઈ દિવસ જેણે માન્યું નથી એવા સૌને સાથ આપનારા, ધંધામાં મહેનત કરનારા, સેવા આપનારા, સૌના સહકારથી મેળવેલ ધનનો ઉદાર હાથે હિંસો વહેંચી રાજી થનાર શ્રી ખીમચંદભાઈ કાઠિયાવાડના તળાબ ગામના વતની હતા. વર્ષો પહેલાં વતન છોડીને ધંધાર્થે વસઈ પાસે અગાસી તરફ પ્રયાણ કયું. પુરુષાર્થને બળે ધંધામાં પ્રગતિ થતી રહી અને ધનવાન બન્યા. તેમને કદી મિથ્યાભિમાન નહોતું લાગ્યું.

મુંબઈથી સૌરાષ્ટ્ર સુધી—ખાસ કરીને વસઈ, વિરાર, વલસાડ અને તળાજામાં પ્રાથમિક શાળા બંધાવવામાં મોટી રકમનું દાન કર્યું.

પચીસ વર્ષ પહેલાં વલસાડની કસ્તૂરબા હોસ્પિટલમાં રૂ. ૨૫૦૦૦/-નું માતબર દાન કર્યું. તળાજાનું બાલમંદિર પણ તેમની ઉદારતાને આભારી છે. વસઈમાં બાલમંદિરથી એસ. એસ. સી. સુધીની સુવિધા ઊભી કરવામાં રૂ. ૫૧૦૦૦ની રકમ દાનમાં આપી. ઘણા વિદ્યાર્થીઓને સ્કોલરશિપ રૂપે સારું એવું પ્રોત્સાહન આપતા રહ્યા છે. વલસાડની લાયન્સ અને રોટરી પ્રવૃત્તિમાં તેમનું સારું એવું પ્રદાન રહ્યું છે. વલસાડ રોટરી ક્લબે તેમને વર્ષો સુધી માનદ રોટરીઅન તરીકે સન્માન આપ્યું છે. તીર્થધામોની યાત્રા કરી આવ્યા છે. ઘણી બહોળી લાગવગ અને શક્તિ ધરાવવા છતાં સત્તા કે પુરશીનો કયાંય મોહ રાખ્યો નથી. તળાજામાં મધ્યમ વર્ગના લોકોના વસવાટ માટેની ચાલી બંધાવી આપી અને આશીર્વાદ મેળવ્યા. મહુવાની દશા શ્રીમાળી બોટિંગમાં પણ તેમનું સારું એવું દાન રહેલું છે. દેવું દઈને ધંધાથે નીકળેલા પણ એક સૂત્ર સાથે લઈને નીકળેલા કે, “ફિકર છોડી સાહસિક બને; મેળવો અને વહેંચીને ખાઓ; તમારો હિસ્સો સુવાંગ ન ગણતાં જરૂરિયાતવાળાને યોગ્યતા મુજબ પહેંચાડો”. જીવનમાં એમના આ સદ્ગુણે કુદરતની કૃપાદષ્ટિ વરસાવી. તેમનાં પુનિત કાર્યોમાં શ્રીમતી કંચનબહેને અને રંભાબહેને એટલા જ ભક્તિભાવપૂર્વક રસ લીધો. વલસાડમાં નૂતન કેળવણી મંડળના ટ્રેઝરર તરીકે, કસ્તૂરબા હોસ્પિટલની મેનેજિંગ કમિટીના સભ્ય તરીકે અને અન્ય સંસ્થાઓમાં તેમની સેવા બાણીતી છે.

વલસાડની આંખની હોસ્પિટલના દર્દીઓ માટે સેવાસહન બાંધી આપી માનવકલ્યાણનું મોટું કાર્ય કર્યું છે. ગરીબ દર્દીઓને મદદ કરતા રહ્યા છે. વલસાડમાં લેડીઝ હોસ્ટેલ માટે ધર્મપત્ની કંચનબહેનને નામે ચાલીસ હજારની એસ્ટેટ અર્પણ કરી છે. નાના નાના ફંડફાળાઓનો કેઈ હિસાબ જ નથી. વલસાડમાં સાર્વજનિક મંડળ દ્વારા ચાલતી ત્રણ હાઈસ્કૂલના ટ્રેઝરર છે. વલસાડમાં બી. મૂ. હાઈસ્કૂલ બંધાવવામાં રૂ. ૫૧૦૦૦ જેવી રકમનું દાન આપ્યું.

છે. ઉપરાંત ત્યાં લો કેલેજ ઊભી કરવામાં લગભગ પોણા લાખની દેણગી કરી છે. વલસાડ દશાશ્રીમાળી જ્ઞાતિના પ્રમુખ તરીકેનો હોદ્દો ધરાવે છે. દિલ્હીના ગુજરાતી ભવનમાં તેમનું સારું એવું દાન છે. વલસાડ અને વિરારની સંખ્યાબંધ સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. તળાજમાં જ્ઞાતિ માટે પિતાશ્રીના નામે ચાર દુકાનો અર્પણ કરી છે. પાલીતાણા કેળવણી મંડળ અને ડુંગરની જ્ઞાતિ-પ્રવૃત્તિમાં સારું એવું દાન આપ્યું છે. અમુક રકમથી વધારે થાય તે વાપર્યા કરવી એવો એમણે પરિશદ સેવ્યો છે. ધન્ય જીવન ! રૂ. ૨૫૦૦૦ વલસાડની મ્યુનિ. હોસ્પિટલમાં પેથોલોજી ડિપાર્ટમેન્ટ માટે આપ્યા.

આ ઉપરાંત નીચે મુજબ દાનો આપ્યાં છે. ૫૧૦૦૦ તળાજ કન્યાશાળા, તળાજ જ્ઞાતિની વાડીમાં, તળાજ ટાઉનહોલ, વલસાડ નજીક અતુલમાં, પ્રજા હાઈસ્કૂલમાં અને પારડીમાં વલ્લભ આશ્રમમાં બાળકો માટેની અદ્યતન હોસ્ટેલમાં રૂ. એક લાખ આપવાનું તેમના દ્રસ્ટીઓએ નક્કી કર્યું છે.

સંવત ૨૦૩૬ના આસો વદ ૧૪ના એમનો સ્વર્ગવાસ થયો.

શ્રી ખૂબચંદ રતનચંદ જોરાજી

વર્તમાન જૈન શાસનના ઇતિહાસમાં મંગલધર્મને ક્ષેત્રે જેમના પરિવારનું નામ સુવર્ણાક્ષરે અંકિત થયેલું છે, જે કર્મયોગીના જીવનમાં જેમણે ઉચ્ચ વિશુદ્ધ ચારિત્ર્યથી વિશેષ મહત્વની કેઈ બાબત ગણતરીમાં લીધી નથી એવા પરમ આદરણીય જૈન શ્રેષ્ઠી-વર્યશ્રી ખૂબચંદભાઈ જૈનસમાજનું ગૌરવશાળી રતન ગણાય છે.

રાજસ્થાન એમનું વતન પણ નાની કુમળી વયે મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. સાત ગુજરાતી અને ત્રણ અંગ્રેજી સુધીનો અભ્યાસ પણ જીવનમાં કાંઈક કરી છૂટવાનો મનસ્સો નાનપણથી સેવેલો. પિતાશ્રીએ શરૂ કરેલી ત્રાંબા-પિત્તળની દુકાન પોતાની હૈયા-સૂઝ અને દીર્ઘદષ્ટિથી વિકસાવી. ઉત્તરોત્તર તેમાં વિકાસ થતો રહ્યો.

પરિણામે આજે વિશાળ કારખાનાંઓ ધમધમી રહ્યાં છે જે તેમના પ્રચંડ પુરુષાર્થની સાક્ષી પૂરે છે.

પાંસઠ વર્ષની ઉંમરના શ્રી ખૂબચંદલાઈએ વ્યાપારમાં જે રસ લીધો તે કરતાં વિશેષ રસ તેમણે નાની વયથી ધર્મ અને આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રે લેવા માંડ્યો. અને કહેવાય છે કે જૈનધર્મના આચાર-વિચારને નાની ઉંમરથી જ જીવનમાં પચાવ્યા. જિંદગીમાં ક્યારેય ખરફ ખાધો નથી તેમ ક્યારેય તેમનું 'મોઢું' છૂટું નહીં. ૨૦૧૩ની સાલથી ખારે મહિના ઉકાળેહું પાણી વાપરવાનું. દેવ-ગુરુ પરત્વે તેમની અગ્રાધ શ્રદ્ધા અને ભક્તિભાવ રહ્યો છે. અને તેથી જ આ પુણ્યશાળી આત્મા હંમેશાં પુન્યાઈ વધારતા રહ્યા. સંપત્તિને પોતાની પાછળ ચલાવનારા આ સર્વગુણસંપન્ન માનવીએ આજની તેમની વિશાળ પરિવારની જે કાંઈ અન્કયામતો છે તેનાથી વિશેષ રકમ તેમણે દાનધર્મને ક્ષેત્રે અર્પણ કરી. દાનસરિતાનો આ આંકડો ઘણો મોટો થવા જાય છે. આવા ઉદારચરિત આદમીના જીવનનું મૂલ્ય આંકવું ઘણું જ કઠિન છે. શ્રીમંતાઈનો દોમદોમ વૈભવ છતાં તેમની સાદગી, વિનમ્રતા, સૌજન્ય અને નિરભિમાનીપણું સૌની પ્રશંસા અને દાદ માંગી લે તેવાં છે.

ધનના ઢગલા ઉપર બિરાજવા છતાં જરૂરિયાતવાળા ગરીબો તરફ હંમેશાં માયાળુ અને નિખાલસ રહ્યાં. જૈનેતરો પણ એમના આંગણેથી ક્યારેય પાછા ગયા નથી.

સાદું જીવન જીવતા આ દાનેશ્વરી લાખોની સંખ્યાવતોનો પ્રવાહ વહેવડાવવા ઉપરાંત અનેક સંસ્થાઓ અને ટ્રસ્ટોના સ્થાંભનીને રહ્યા છે. દાન-શીલ-તપ અને ત્યાગભાવનાથી એમનું વ્યક્તિ-ગત જીવન અનેકોને પ્રેરણાદાયી બની રહ્યું છે.

ધર્મ અને શાસનસેવાની અનન્ય લાગણી ધરાવનાર શ્રી ખૂબચંદલાઈએ આચાર્ય ભગવંતોની રાહબરી નીચે અનેક સંઘ-યાત્રાઓ કાઢેલ છે. ભારતભરનાં નાનાંમોટાં અનેક તીર્થોની યાત્રા ઉપરાંત ઉપાશ્રયો અને મંદિરોનાં શિલાસ્થાપન કરાવેલ છે. સંખ્યા-બંધ જૈન પાઠશાળાઓમાં તેમની દેણગી અને જ્ઞાતદેખરેખ રહી

છે. પણ તેમને વિધ્વની એક વિરાટ જૈન પાઠશાળા કરવાની મહેન્ટ છે. નવાણું યાત્રાઓ કરી, અનેક ઉપધાન કરાવ્યાં. ત્રણ વખત ૫૦૦ યાત્રિકોની રૂપેશ્યલ ટ્રેન લઈ ગયા; જૈન દેરાસરો, ભોજન-શાળાઓ, આયોજિત શાળાઓ, જ્ઞાનમંદિરો, વૃદ્ધાશ્રમો અને નાની-મોટી અનેક સંસ્થાઓને તેમણે નવપલ્લવિત કરી.

પ્રતાપી પિતાના આ પ્રતાપી પુત્રે કુળ અને કુટુંબને ઉચ્ચવળ કયું. તેમના પુત્રો, પૌત્રો, પુત્રવધૂઓએ પણ મંગલધર્મની પગદંડી ઉપર એ જ રાહ અપનાવ્યો છે. સંપત્તિના સ્વામી બનવા છતાં આ પુણ્યશાળી આત્માએ આંગણે આવેલાનો હંમેશાં પ્રેમભાવથી અદરસતકાર કર્યો છે. આવા પુણ્યશાળી આત્માને વંદન કર્યા વગર રહી શકાતું નથી.

૨૧. શ્રીયુત ખીમચંદ છગનલાલ

સ્વ. શ્રી ખીમચંદભાઈ વૃદ્ધ જેવું પરોપકારી જીવન જીવી ગયા. તેઓશ્રી ભલે આજે સ્થૂલ શરીરે વિધમાન નથી; પરંતુ દુઃખીની સેવા માટે સતત જગૃતિ, વ્યાપારધંધામાં પ્રામાણિકપણું, સત્ય, સદાચાર અને શ્રદ્ધાનો ત્રિવેણીસંગમ, સુપાત્ર દાન, અનુકંપા-દાન અને શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં હજારો રૂપિયાની ઉદાર સખાવત વગેરે તેમના સદ્ગુણોની સુવાસ આજે પણ વિધમાન છે.

તેઓની જન્મભૂમિ સૌરાષ્ટ્ર-ધાંગધ્રા પાસેનું ગુજરવદી ગામ. તેમણે પ્રાથમિક અભ્યાસ ખેરવા-જતનામાં અને ત્યારબાદ સુરેન્દ્ર-નગર પાનાચંદ ઠાકરશી બોર્ડિંગમાં એસ. એસ. સી. સુધી કર્યો. રાષ્ટ્રપ્રેમને કારણે ૧૯૪૨ માં કોંગ્રેસની ચળવળમાં તેમણે આગળ પડતો ભાગ લીધો હતો.

ત્રેવીસ વર્ષે મુંબઈ આવ્યા અને ૧૯૪૬ માં કે. સી. શાહ નામની કું. ની સ્થાપના કરી. ૧૯૬૫માં ‘એ’ વર્ગના મિલીટરી કોન્ટ્રાક્ટર થયા. તેમના નાના ભાઈઓ ચિતુભાઈ તથા શાંતિભાઈના સહકારથી જવનમેન્ટના કરોડો રૂપિયાના કોન્ટ્રેક્ટથી કામો કરી પોતાની પેઢીની દેશ-વિદેશમાં ઘણી પ્રસિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી. તેમણે જતવાડ

કેળવણી મંડળની સ્થાપના કરી અને પાનાચંદ હાકરશી બોર્ડિંગના દ્રષ્ટી તરીકે તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી.

દેવદર્શન અને ગુપ્તદાન એ તેમના જીવનનો નિત્યનિયમ હતો. તેમને પૂ. આ. શ્રી વિજયપ્રતાપસૂરીશ્વરજી, પૂ. આ. શ્રી વિજય-ધર્મસૂરીશ્વરજી, પૂ. શ્રી યશોવિજયજી વગેરે સાધુપુરુષોના આશીર્વાદ મળ્યા.

તેઓશ્રી ૪૫-૪૬ વર્ષની ઉંમરે અરિહંત પ્રભુનું સ્મરણ કરતાં- કરતાં વૈશાખ વદિ ૭, ૨૦૨૫માં સ્વર્ગે સિધાવ્યા.

શ્રી ખાંતિલાલ છોટાલાલ કોરડીયા

અનેક જૈન સંઘો ઉપર જેમના અનંત ઉપકારો છે એવા પ. પૂ. પરમોપકારી આચાર્યદેવ શ્રી હેમસાગરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના અનન્ય ભક્ત, ધર્મપ્રેમી, ગુણાનુરાગી, શ્રીયુત ખાંતિલાલ-ભાઈ મૂળ અમરેલીના પણ વ્યવસાય અર્થે વર્ષો પહેલાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. વિનમ્રતા અને ઉદારતાના ઉચ્ચતમ સંસ્કારો તેમને વારસામાં મળેલા છે. અતુર્વિધ સંઘની સંઘભક્તિના કોડ નાનપણથી પાંગર્યા હતા. મુનિ ભગવંતોની વૈયાવચ્ચ અને સાધર્મિક ભક્તિના જ્યારે જ્યારે પ્રસંગો ઊભા થયા છે ત્યારે ત્યારે તેમનું આંતરમન સોળે કળાએ ખીલી ઊઠ્યું છે. તેમાંયે સ્વ. આ. દેવશ્રી હેમસાગર-સૂરીશ્વરજી મ. સાહેબ પ્રત્યેનો ગુરુભાવ આદરણીય, અવર્ણનીય અને મુંદર કહી શકાય. છેલ્લી ક્ષણ સુધી ગુરુદેવ પાસે જ તેમની હાજરી અને અંતિમ યાત્રામાં પણ પ્રથમ પૂજનો આદેશ લીધેલ તથા જે દિવસે આચાર્ય ભગવંતની સ્વર્ગારોહણ તિથિ છે, તે આસો શુદ્ધિ ૮ની કાયમી આંગી, સ્નાત્રપૂજા, પ્રભાવના આયજિલ વગેરે હોય જ.

પુણ્યભાગે વપરાયેલી લક્ષ્મી પણ પુણ્યાનુબંધી પુણ્યની લક્ષ્મીને વધારે જ છે, ઘટવા દેતી નથી. આ એક ધર્મનો જ પ્રભાવ છે. કોરડીયા પરિવારના દિલની અમીરાતે શાસનના ઇતિહાસમાં અનોખું પ્રકરણ રોક્યું છે.

સ્વનામધન્ય આ. શ્રી હેમસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. સંવત ૨૦૩૭ના આસો સુદિ ૮ના અમદાવાદમાં કાળધર્મ પામ્યા. પછી રાજકોટ જૈન સંઘ ઉપરના અનેક ઉપકારોની સ્મૃતિમાં શ્રીસંઘ તરફથી જિનાલયના પ્રાંગણમાં ગુરુમંદિર બનાવવામાં આવેલ છે. શ્રી ખાંતિભાઈના કુટુંબમાંથી છ ભાઈ-બહેનોએ દીક્ષા લીધી છે. ધન્ય છે એ પરિવારને.

પૂજ્ય સાધુ-સાધ્વીઓની સુંદર પ્રથમ હરોળના પરમ ભક્ત શ્રી ખાંતિભાઈ કોરડીયાને રાજકોટના સંઘે વૈયાવચ્ચની કદરૂપ આદેશ આપી અન્ય સંઘોને પ્રેરણા મળે તેવી સુંદર પગદંડી પ્રસ્થાપિત કરી છે. જૈન સંઘે શ્રી ખાંતિભાઈનું સન્માન કરી ભક્તિભાવનાને બળવત્તર બનાવી છે.

સંવત ૨૦૩૮ના વૈશાખ વદ ૧૦ ના શ્રી ખાંતિભાઈએ ગુરુમૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરી કુળ અને કુટુંબને ધન્ય બનાવ્યું છે. ગુરુભક્તિની કદરૂપે કદાચ ભારતભરમાં આવો સર્વપ્રથમ આદેશ શ્રી રાજકોટ જૈન તપાગચ્છ સંઘે આપેલ હતો જે પ્રસંગ ખૂબ જ અનુભવનીય બન્યો છે.

મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાના દિવસો દરમ્યાન અનેક જૈનાચાર્યો, મુનિવર્યો અને વિશાળ શ્રાવકવર્ગે ઉદ્ઘાસભર ભાગ લીધો હતો. અનેક સામયિકો અને અબળારોએ આ દિવ્ય પ્રસંગની સુંદર નોંધ લીધી છે. મુંબઈ-મલાડના એક ભાગમાં કરાડ વિલેજ જૈન સંઘ સ્થપાયો છે. ૧૯૮૩માં પર્યુષણમાં વિવિધ તપસ્યાઓ કરનાર તપસ્વીઓનું બહુમાન શ્રી ખાંતિભાઈનાં વરદ હસ્તે કરવામાં આવેલું.

મુંબઈના ધર્મપ્રેમી શ્રાવક ભાઈઓનો સાથ-સહકાર લઈને રાજકોટ દેરાસરમાં એક મોટું સાધર્મિક ફંડ ઊભું કરાવવા સાથે સાંકળી અકૂમ કરનારાને અને વિવિધ રીતે તપસ્યા કરનારાં ભાઈ-બહેનોની અનેરી ભક્તિનો તેમણે લહાવો લીધો છે. સાધર્મિક ફંડની પ્રવૃત્તિ માટે આ કુટુંબનું ઘણું મોટું પ્રદાન રહ્યું છે.

ગરીબ વ્યક્તિને પાંચ પૈસા આપતી વખતે ગર્વ ન
 કરતાં એટલું વિચારજો કે, ગરીબ વ્યક્તિ
 છે તેથી જ તમે તેને ભેટ આપીને તમારી
 જાતને મદદ કરવા શક્તિમાન
 થઈ શકો છો, જે મેળવનાર
 માટે નહીં પણ આપનાર
 માટે આનંદ
 સમાન છે.

—સ્વામી વિવેકાનંદ

—: હાર્દિક શુભેચ્છા સહ :—

દિવાળીખહેન મોહનલાલ મહેતા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ
 ૯/૯૧૦, પ્રસાદ એમ્બર્સ, ઓપેરા હાઉસ,
 મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૪

☎ ૮૨૮૨૯૫૭-૫૮

Cable : SAMDIAM

Telex : 75609 NEHA IN

શ્રી ગણુભાઈ પુનશી સંઘોઈ (મદુરાઈ)

આ જગતના પટ પર માત્ર પુરુષાર્થ, પરિશ્રમ, આત્મશ્રદ્ધાના અદ્ભુત બદુથી જીવનની ધોર આંધ્રી વચ્ચે ચમકારો સર્જનારા કર્મવીરોની સિદ્ધિઓ સુવર્ણાક્ષરે આલેખાય છે.

આજથી અર્ધી સદીના અધિકારભર્યા કાળમાં દક્ષિણની દુનિયામાં મદુરા પહોંચીને આત્મશ્રદ્ધાની મૂઠીથી માત્ર એક સંચાથી આરંભી ભારતભરમાં પ્રથમ રેડીમેઈડ વસ્ત્ર-ઉદ્યોગ સ્થાપનાર શ્રી ગણુભાઈ પુનશી સંઘોઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૦૭ના ડિસેમ્બર માસની પચ્ચીગમી તારીખે થયો હતો.

કિશોરવયમાં કચ્છમાં અને મુંબઈમાં પ્રાથમિક અભ્યાસ કરી ઔદ વર્ષની વયમાં કિશોર ગણુભાઈ મુંબઈમાં પિતાના અનાજના વ્યાપારમાં સામેલ થયા હતા.

અનાજની આ દુકાનની દીવાલો સ્વપ્નવિહારી શ્રી ગણુભાઈના વિશાળ અને ઉન્નત સ્વપ્ને માટે અતિ સાંકડી પડી. આ સાહસિક હૈયામાં સમુદરની સીમાઓ વીંધી જપાન પહોંચી, લલાટના લેખ આલેખવાનાં સ્વપ્ને ઘોળાવા માંડ્યાં; પરંતુ પરદેશ-પ્રવાસની સગવડ થઈ શકે એવા પરિવારના સંજોગો નહોતા.

મુંબઈની ભરી દુનિયામાંથી મા-આપતા દારેથી મોડી રાત્રે ગૃહત્યાગ કરીને શ્રી ગણુભાઈ મદુરા પહોંચ્યા અને સિલોન થઈ જપાન પહોંચવાની સોગડાળાજી આરંભી પરંતુ મહિનાઓ સુધી અગાણી અને અજ્ઞાત નગરી મદુરાની હવા ખાવી પડી.

આ સમયમાં અંગત ખર્ચ માટે યુવાન ગણુભાઈએ મદુરાની બજારો અને ગલીઓમાં ઘૂમી ટુવાલ અને બનિયતની ફેરી આરંભી દીધી અને નગરના કેલપિણુ એટલાનો આશ્રય લીધો હતો.

આ યાત્રાધામમાં જીવનની અનોખી યાત્રા ખેડતા સાહસિક યુવાન શ્રી ગણુભાઈએ સાત મહિના આમ અસ્થિરતા, અનિશ્ચિતતા અને ભાવિ આંધ્રી વચ્ચે વિતાવ્યા પછી ‘ટાઉનહોલ’ રોડ પર

માસિક રૂ. વીસના ભાડાથી એક નાનકડી દુકાન રાખી અને “દૂધ-કુલ સ્ટોર્સ” નો આરંભ કર્યો. આ સ્ટોર્સમાં એક ગ્રીવણ મશીન વસાવી સિલાઈની દુનિયામાં પ્રવેશ કર્યો અને ‘દૂધકુલ’ના નામે રેડીમેડ વસ્ત્ર ઉદ્યોગના આજે વિખ્યાત બનેલા કારખાનાના પાયા નાખ્યા હતા.

દક્ષિણની સરહદો ઓળંગી દૂધકુલનાં વસ્ત્રો ભારતભરમાં પ્રસરી ગયાં. મુંબઈમાં પણ કારખાનાનાં ચક્રો વહેતાં કર્યાં.

આ સ્વપ્નસિદ્ધિ પછી શ્રી ગણુભાઈએ સામાજિક સેવાનો યજ્ઞ પણ આરંભ્યો. “ગુજરાતી સમાજ”, ગુજરાતી શિક્ષણસંસ્થા, ગુજરાતી દવાખાનાની સંસ્થાઓ અને ટ્રસ્ટોના સ્થાપક પ્રમુખ હતા. સરકારે તેમની સેવાની કદરમાં ‘ઓનરરી મેજિસ્ટ્રેટ’ તરીકે પણ નિયુક્ત કર્યા હતા.

શ્રી ગુલાબચંદ લાલચંદ દોશી

પોતાના સરળ સમૃદ્ધ વ્યક્તિત્વ અને બહુવિધલક્ષી પ્રતિભા દ્વારા અને સૌ કોઈ પ્રત્યેની આત્મીયતા તથા સહાયરૂપ બનવાની ભાવના ઇત્યાદિ જેમની મૂલ્યવાન ગુણસંપત્તિએ જેનાચાર્યો અને સમાજના વિશાળ જનસમૂહ ઉપર ઉમદા છાપ પાડી શક્યા હતા, તેવા પરગજુ-ઉદારચરિત શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી ગુલાબચંદભાઈ ગુજરાતના જામનગરના વતની હતા. તેમના પરિવારને મુંબઈમાં સ્થિર થયાને પોણા દાયકો વીતી ગયો.

જૈન તીર્થસ્થાનોનો વહીવટ અને વિકાસ એકતા સંગઠનની ભાવનાથી કેળવાય એ દિશામાં તેઓ વર્ષો સુધી સક્રિય સેવા આપતા હતા. કટાક્ષણ જૈન દેરાસરમાં તેમના પરિવારનો યજ્ઞસ્વી ક્ષણો નોંધાયો છે.

તેમના ચાર સુપુત્રો વ્યાપારધંધાના જુદા-જુદા ક્ષેત્રે સુંદર વારસો સંભાળી રહ્યા છે. શ્રી ગુલાબચંદભાઈનાં ધર્મપત્ની શ્રી જ્યા-

બહેનનું ૯ વર્ષ પહેલાં ૧૯૮૧ માં દુઃખદ અવસાન થયું. શ્રી ગુલાબ-ચંદલાઈ ભારતનાં બધાં જ તીર્થોની યાત્રા કરી આવ્યા.—ભોયણીથી પાછા ફરતાં રસ્તામાં જ જીવનયાત્રા સમાપ્ત થતાં તેમનું જીવન અને મૃત્યુ ધન્ય બની ગયાં.

શ્રી ગુલાબચંદલાઈએ સાદાઈ અને નમ્રભાવથી પોતાના સ્વભાવમાં રહેલા પરોપકાર અને સમાજસેવાના મહાન ગુણોનો પ્રકાશ પ્રસરાવ્યો છે. તેમના સુપુત્રો શ્રી કાંતિલાઈ, શ્રી કિશોરલાઈ, શ્રી ચંદુલાઈ, શ્રી કનકલાઈ વગેરેએ પિતાશ્રીના વારસાને બરાબર જાળવી રાખ્યો છે અને ધાર્મિક આયોજનોમાં નમ્ર ક્ષણો આપતા રહ્યા છે.

શ્રી સી. એન. સંઘવી

અમિયલ આંબડીમાં રહેલો સૂરમો આંજેલા શ્રી સી. એન. સંઘવીની બહુમૂલ્ય, પરિણામલક્ષી અને નિઃસ્વાર્થ સેવાઓનું હૃદય-પૂર્વક બહુમાન કરતાં ધન્યતા, ગૌરવ અને કૃતજ્ઞતાની લાગણી અનુભવાય છે.

મુંબઈ શહેર અને ભારતભરની ત્રીસ કરતાં વધુ પ્રતિષ્ઠિત વ્યાવસાયિક, વ્યાપારી, સામાજિક, શૈક્ષણિક, સાંસ્કૃતિક, ધાર્મિક અને વૈદકીય સંસ્થાઓમાં વિવિધ અધિકારીપદે રહીને તેમણે કર્તવ્યનિષ્ઠ અને નોંધપાત્ર સેવાઓ કરી છે અને કરતા રહ્યા છે.

જૈન સોશ્યલ ગ્રૂપ જે જૈન સંસ્કારગ્રૂપ બની મહેંકી રહ્યું છે, તેના ફેડરેશનની સ્થાપનામાં તેમની દૂરદેશીતા, કાર્યદક્ષતા અને સ્નેહથી સૌને પોતાના કરી લેવાની આત્મસૂઝનો ક્ષણે ઘણો મોટો છે.

વિદેશોમાં જૈન સોશ્યલ ગ્રૂપની સ્થાપનામાં પણ તેઓ અગ્રેસર રહ્યા. ફેડરેશને તેમની ઇન્ટરનેશનલ એક્સ્ટેન્શન કમિટિના ચેરમેન તરીકે નિમણૂક કરી અને આ પદને તેમણે અમેરિકામાં બે થ્રેપો સ્થાપી શોભાવ્યું અને અમેરિકા-આફ્રિકામાં વધુ થ્રેપો સ્થાપવામાં પ્રયત્નશીલ છે. શિકાગો અને લોસ એન્જેલિસના થ્રેપોના ઉદ્ઘાટન

વખતે સૌ સભ્યોને તેમની રાહબરી હેઠળ અમેરિકાની યાત્રા કરાવી અને ‘સંઘવી’ અટક સાર્થક કરી. ગચ્છ-સંપ્રદાય કે અન્ય ભેદભાવો ભૂલીને સૌ જૈનો એક પ્રેમમય વાતાવરણમાં હજેમજે અને ઉત્કર્ષ સાધે એ જોવા તેમણે સમય, શક્તિ અને સંપત્તિનો ભોગ આપ્યો. તેમની અધ્યક્ષતાના દેહીધ્યમાન સમયમાં ભારતભરમાં સત્તર ઝૂપોની સ્થાપના થઈ.

સંઘવી સાહેબ, બહુધા સફારી સૂટમાં નજરે પડે છે જેમાં વધુ ખિસ્સા હોય છે. અને એ ખિસ્સાઓમાં સામાજિક સંસ્થાઓ કે વ્યક્તિઓને આર્થિક સહયોગ આપવાની ઉદાર તત્પરતા હોય છે. પણ માત્ર દાન આપી અટકી જવું કે એનાથી કોઈને પંચુ બનાવી દેવામાં તેઓ માનતા નથી. સહયોગ આપી અન્યને સ્વાવલંબી બનાવવો, માનવત્વ ગૌરવ જળવાય એ રીતે વર્તવાની ખાનદાનીભરી રીતભાત તેમના દરેક કાર્યમાં જોવા મળે છે.

૧૯૫૨માં ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ તરીકે પ્રેક્ટિસ શરૂ કરી અને ટૂંક સમયમાં જ પ્રેક્ટિસ જમાવી પણ એ ટેબલ-બુરશી અને ઓફિસની દુનિયા માંહલાને નાની પડવા લાગી. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રમાં અંપલાબ્ધિ; જ્યાં ‘માંકી પડ્યા તે મહાસુખ માણે’ જેવું નથી હોતું. છતાં પળેપળની અપ્રમાદ કર્તાવ્યનિષ્ઠાથી તેમના જેવા કર્મવીર એક સફળ ઉદ્યોગપતિ તરીકે બહાર આવ્યા. હજી ચેતનના ઘોડા ઘટમાં થનગને છે. તેઓ સ્વર્ગનો સેવે છે અને એને સાચાં પણ પાડે છે.

તેમની સૌજન્યશીલ વ્યવહારિકતા સ્પષ્ટ છતાં ડંખરહિત વિચારધારા અને કાર્યને સર્વાંગ સુંદર રીતે પાર પાડવાની અનોખી આત્મસૂઝ અને સામેની વ્યક્તિના વિચારો સમજવાની નમ્રતાને કારણે તેઓ પુરોગામીઓના પ્રીતિપાત્ર, સહગામીઓના વિશ્વાસપાત્ર અને અનુગામીઓના શ્રદ્ધાપાત્ર બન્યા છે. તેઓ જિંદગીમાં વરસો નથી ઉમેરતા પણ વરસોમાં જિંદગી ઉમેરે છે. તેઓ ઘણી વાર સેમ્યુઅલ બેન્સનનું વાક્ય ટાંકે છે : “એવા દરેક દિવસને હું વેડફાયેલો ગણું છું કે જ્યારે મેં એકાદ પણ નવો પરિચય ન યાંધ્યો હોય.”

અને જેની સામે માનવ માત્રના કલ્યાણનું ધ્યેય હોય, સમાજ

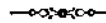
ઉત્કર્ષ માટે તાલાવેલી હોય, તે એક પણ દિવસ કયાંથી વેડફે ? તેમના મિત્ર બનવું એ પણ એક લક્ષ્ય છે. અને એમ કહેનારાઓની સંખ્યા નાની સૂની નથી : “સંઘવીના સંગમાં સૌ રાજી રાજી.”

આમ તો ઘણી સંસ્થાઓને તેઓ પોતાના લાગે છે પણ જૈન સોશ્યલ ગ્રુપ—મુંબઈને મન સંઘવી વિશેષ રીતે પોતાના છે.

જૈન સોશ્યલ ગ્રુપ—મુંબઈ અને જૈન સોશ્યલ ગ્રુપ્સ ફેડરેશનને તેમના જેવા બહુમુખી પ્રતિભાશાળી પ્રમુખ મળ્યા હતા એ જ કેવા પરમ ઔલાખ્યની ઘટના છે !

શ્રી. એન. સંઘવી વારંવાર થતા નથી.

પરમ કૃપાળુ પરમાત્મને અંતઃકરણપૂર્વક પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે, તેમને તંદુરસ્તીભર્યું દીર્ઘાયુષ્ય બક્ષે કે જેથી દીર્ઘકાળ પર્યાંત માનવસમાજને તેમની અમૂલ્ય સેવાઓ પ્રાપ્ત થતી રહે. એ જ અભ્યર્થના.

શ્રી ચીનુભાઈ શાહ (ધોધાવાળા)

મૂળ ધોધાના વતની શ્રી ચીનુભાઈ શાહે નાનપણમાં જ પિતાની છત્રછાયા ગુમાવી. કુટુંબની સઘળી જવાબદારીઓ પોતાના માથે આવી પડતાં આ સાહસિક જુવાને મુંબઈ જેડી “સાહસે વસતિ લક્ષ્મી” કહેવત સાર્થક કરી બતાવી.

સ્થિતિસંપન્નતા મેળવ્યા પછી પણ અભિમાનને પાસે ફરકવા પણ ન દીધું. પરગજુ અને સાલસ સ્વભાવને કારણે સૌનું કામ કરી છૂટે.

ધોધા હરિયાકાંઠાનું ગામ, મીઠા પાણીની ભારે મુત્રીબત, તાલુકા પંચાયત તથા જિલ્લા પંચાયતને સમજાવી પાણી પુરવઠા યોજના બનાવી. છેક દૂરથી પાઈપલાઈન લાવી ધોધાનો પીવાના પાણીનો પ્રશ્ન ઉકેલ્યો.

ભયંકર દુષ્કાળ વખતે ધોધામાં સાર્વજનિક રસોડું ખોલી દોઢપણુ જાતના ભેદભાવ સિવાય આડેક મહિના સુધી રોજ પાંચસોથી

છસો માણસ જમાડ્યા. માનવતાનાં કાર્યોમાં શ્રી ચીનુભાઈને હંમેશાં દિલચ્છી રહે છે. ઘોઘા, તણસા અને વાળુકડ જેવાં નાનકડાં ગામો કે જ્યાં સામાન્ય રીતે હાકતરી સેવાઓ ઉપલબ્ધ નથી હોતી ત્યાં તેઓએ નેત્રચક્ત કરાવી સેંકડો માણસોને આંખની મક્ત સારવાર અપાવી. ખરેખર, તેઓ જિનહિતાર્થે કામ માટે અન્યને પ્રેરણારૂપ બન્યા છે.

લોકો સ્વમાનભેર રોટલો કમાતા થાય એ માટે જરૂરિયાત-વાળાઓને અમ્યર ચરણ વસાવી આપ્યા. તેમનાં માતૃશ્રીની અંતિમ ઈચ્છાને માન આપીને તેમણે ભાવનગરમાં ઘોઘા-સર્કલ પર એક વૃદ્ધાશ્રમની સ્થાપના કરી છે. અહીં વૃદ્ધ ભાઈ-બહેનોની કુટુંબની જેમ સંભાળ રખાય છે. આ સંસ્થા આજના યુગનાં ઘણાં કુટુંબો માટે આશીર્વાદ સમાન થઈ પડી છે.

શ્રી ચીનુભાઈએ લગ્ન વગેરે પ્રસંગે દબદબા અને આડંબર-ભર્યા ખોટા ખર્ચા બંધ કરાવવા માટે પણ સફળ ઝુંબેશ કરી છે. સમાજના ગરીબ વર્ગને તેમના તરફથી નિયમિત દાન પણ મળ્યા કરે છે. તેઓશ્રીનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી રસીલાબેન પણ શ્રી ચીનુભાઈના દરેક સામાજિક, ધાર્મિક અને માનવતાનાં કાર્યોમાં લાંડો રસ લઈ સહયોગ આપી રહ્યાં છે.

આમ, ઘોઘા તાલુકામાં તબીબી ક્ષેત્રે સારો ફાળો આપેલ. નેત્રચક્ત મેડીકલ કેમ્પ વગેરે તેઓએ કરાવ્યા છે. શિક્ષણક્ષેત્રે પ્રાથમિક શાળાઓમાં શિક્ષણકાર્યમાં દાન આપેલ છે. યાદી-નોંધ મુજબ મુંબઈમાં ઘોઘારી વીશાશ્રીમાળી જૈન જ્ઞાતિના દ્રસ્ટી છે. વિધવા બહેનોની સહાય માટેના વિશાળ દ્રસ્ટના તથા કેળવણી માટેના વર્ધમાન દ્રસ્ટના દ્રસ્ટી છે. તથા ઘોઘારી જૈન સહાયક દ્રસ્ટના પ્રમુખ છે. શ્રી ચીનુભાઈ સમગ્ર ગુજરાતના ગૌરવસગી અમરગઢ (જાંચરી)ની દે. જે. મહેતા ટી. બી. હોસ્પિટલની સલાહકાર સમિતિના સભ્ય છે.

વીશાશ્રીમાળી જ્ઞાતિના વિકાસલક્ષી પાક્ષિકતા સંપાદક મંડળના અગ્રણી છે.

આવી બધી શુભ પ્રવૃત્તિઓને લક્ષમાં લઈ મહારાષ્ટ્ર સરકારે તેઓશ્રીને સ્પેશલ એકક્રીકયુટિવ મેન્જિસ્ટ્રેટની પદવી આપેલ છે.

ફોટો કમ્પોઝિંગ અને ઓફસેટ ઉપર તૈયાર થએલ
શ્રી ભુવનેશ્વરી પ્રકાશન-ગોંડલનું.....

卐 શ્રી ભુવનેશ્વરી પંચાંગ 卐

પંચાંગ એટલે શું? સુદૂર્ત જોવાની રીત. સં. ૨૦૪૬નાં વિવિધ સુદૂર્તો, સોળ સંસ્કાર, મંગળના દોષની સમજ, આહુતિ ચક્ર, દિન-દશાનો કોઠો, અવહાકડા ચક્ર, દરેક ગ્રહની ગતિ, દશા, નંગ, જપ વગેરેની વિગત, રોજ-રોજનાં દૈનિક ગ્રહમાન, દશા-અંતરદશાના કોઠા, સં. ૨૦૪૬નું રાશિવાર ભવિષ્ય, વિધિનું ભાવિ, જ્યોતિષશાસ્ત્રના વિદ્વાનો દ્વારા લખાયેલાં સંશોધન-લેખો, શ્રી ભુવનેશ્વરી પીઠની વિવિધ શુભ પ્રવૃત્તિઓની માહિતી, સં. ૨૦૪૬માં શ્રી ભુવનેશ્વરી પીઠમાં ઊજવવામાં આવનાર ઉત્સવોની વિગત, ઉપરાંત ઘણી ઉપયોગી વિગતો.

શ્રી ભુવનેશ્વરી પંચાંગ સમયસર મેળવી લેવા માટે અગાઉથી ઓર્ડર નોંધાવો. શ્રી ભુવનેશ્વરી પંચાંગ સર્વત્ર મળે છે. વધુ માટે નીચેના સરનામે જણાવો.

શ્રી ભુવનેશ્વરી પીઠ,
ધનશ્યામ ભુવન, મહાદેવવાડી,
ગોંડલ-૩૬૦ ૩૧૧ (ગુજરાત)

કિંમત રૂ. ૧૦-૦૦ + ૨-૭૫ (ટપાલ ખર્ચ)

Gram : “ CENTRALENE ”

Office : 32 83 82 * 34 26 26

Resi. : 48 38 34 * 48 45 15

Central Dyes Industries

DYES, CHEMICALS & AUXILIARIES

6, Indu Chambers,
349/353, Samuel Street,
B O M B A Y - 400 003.

શ્રી ચંદુલાલ સુખલાલ મહેતા

સુરેન્દ્રનગરના બહાર જીવનમાં છેલ્લાં પાંત્રીસ વર્ષથી સેવા આપી રહેલા શ્રી ચંદુલાલભાઈ મહેતા પાનાચંદ ઠાકરશીના પ્રતિષ્ઠિત કુટુંબના નથીરા છે. લક્ષ્મી અને પ્રતિષ્ઠા તેમને બાલ્યકાળથી જ ઉપલબ્ધ હોવા છતાં માતા-પિતાના સંસ્કારે જીવનમાં સાદાઈ, સરળતા, વ્યસનમુક્તિ અને સમાજસેવાની ઉચ્ચતમ લાવના પ્રેરી છે. મહાત્માજીની સહજરી નીચે દેશમાં ચાલતી સ્વાતંત્ર્ય-લડતમાં અને રાજકોટના સત્યાગ્રહમાં નાની વયે ભાગ લીધો અને હરિપુરા કાંગ્રેસમાં પણ સ્વયંસેવક તરીકે જોડાયા હતા. ત્યાર પછી સામાજિક અને લોકસેવાનાં કાર્યોને જીવનનો આદર્શ બનાવ્યો. છેલ્લાં પાંત્રીસ વર્ષ દરમિયાન તેમણે શહેરમાં અનેક સેવા-સંસ્થાઓ સ્થાપવામાં અને વિકસાવવામાં અમૂલ્ય ફાળો આપ્યો છે.

શ્રી સુરેન્દ્રનગર તળીળી રાહત મંડળ સંચાલિત સી. જે. હોસ્પિટલ; શહેરમાં અનેકવિધ શૈક્ષણિક સુવિધા પૂરી પાડતી સુરેન્દ્રનગર એજ્યુકેશન સોસાયટી, સૌરાષ્ટ્ર મેડિકલ સેન્ટર સંચાલિત શ્રી સી. યુ. શાહ ટી. બી. હોસ્પિટલ, સુરેન્દ્રનગર પીપલ્સ કો-ઓપરેટીવ બેંક અને જૈન બહેનો માટે છાત્રાલય જેવી અનેક સંસ્થાઓના વિકાસ, સ્થાપના કે સંચાલનમાં પોતાનો અત્યંત મહત્વનો ફાળો રહ્યો છે, એ હકીકત છે. ગામડાનાં બાળકોના સર્વાંગી વિકાસ અને શિક્ષણના આદર્શને વરેલી શ્રી મનસુખલાલ દોશી લોક-વિદ્યાલય જેવી સંસ્થાની સ્થાપના, સંચાલન અને વિકાસમાં અથાગ શ્રમ લીધો છે. દુબકાળ અને રેલ જેવાં સંકટોની વખતે જિલ્લાની આમપ્રજ્ઞને રાહતરૂપ થતી જિલ્લા સંકટ નિવારણ સમિતિના તેઓ મંત્રી છે અને જિલ્લામાં પડેલ દુબકાળ વખતે યશસ્વી સેવા આપી છે. શ્રી ચંદુલાલભાઈનું શિક્ષણ ફક્ત મેટ્રિક સુધીનું છે પણ હૈયાસૂઝ ગજબની છે.

આ બધાં કાર્યોમાં તેમનાં સુશીલ પત્ની પ્રભાવતીબહેન અને તેમનો પરિવાર સહયોગ આપી કાર્યોને સફળ બનાવે છે. અને એ

રીતે સેવાકાર્યમાં સહકુટુંબ ક્ષણે આપી રહ્યાં છે. તેમની દષ્ટિ સામાજિક ઉત્કર્ષ અને લોકોનું યોગ્યેષમ સાધવાની રહી છે. શ્રી ચંદુભાઈના હાથે સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનો સેવાયજ્ઞ વધુ ને વધુ યથોચ્ચવલ ખનતો રહે એ જ અભિલાષ.

શ્રી ચંદુભાઈ સી. ઉદેશી

૧૯૪૧માં તેમનાં માતૃશ્રી મુલીબાઈ ગોવિંદજીએ “મેટ્રો સાર્કલ કું.”ની સ્થાપના કરી હતી. આ કંપનીને શ્રી ચંદુભાઈએ કુશળતાથી અગ્રિમસ્થાને લાવી દીધી. ધંધાના વિકાસ સાથેસાથ રાષ્ટ્રીય વિકાસને પણ એટલું જ મહત્ત્વ આપતા. શ્રી ચંદુભાઈએ શ્રી કે. જી. કાપડિયા વગેરેના સહયોગથી “મે. એક્સપોર્ટ્સ પ્રા. લિ.” સ્થાપી. આ એક નિકાસલક્ષી સંકુલ છે. આ સંકુલનો હેતુ ખાસ કરીને સાર્કલ અને તેના પાર્સ તેમ જ અન્ય ઇજનેરી માલસામાનના ઉત્કૃષ્ટ ઉત્પાદનનો જ છે અને નિકાસલક્ષી વસ્તુઓને જ ખાસ મહત્ત્વ આપવામાં આવતું. વિદેશ સુધી ખ્યાતિ મેળવનાર અને નિકાસક્ષેત્રે સારી કામગીરી બજાવવા બદલ આ સંકુલને રાષ્ટ્રપતિ તરફથી એવોર્ડ મળ્યો હતો.

વારંવાર પરદેશનો પ્રવાસ ખેડી આવેલ છે. ‘મેટ્રો-એક્સ-પોર્ટ્સ’ સાથે રાષ્ટ્રના નાના-મોટા અનેક ઉદ્યોગો સંકળાયેલા છે. શ્રી ચંદુભાઈએ શ્રી. જે. સંપટ અને શ્રી વી. ખેતાનના સહકારમાં અમરનાથ ખાતે હેમિલ્ટન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રા. લિ. તેમ જ શ્રી એ. પદ્મનાભનના સહકારમાં ત્રિવેન્દ્રમ ખાતે મે. વિનસ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ એન્ડ ફાઉન્ડ્રી પ્રા. લિ. નામનાં બે ઉત્પાદન સંકુલોની સ્થાપના કરી છે.

શ્રી ચંદુલાલ ભાઈચંદ શાહ

સૌરાષ્ટ્રમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના જોરાવરનગરના વતની શ્રી ચંદુલાલભાઈનો જન્મ તા. ૧-૧-૧૯૨૮ના રોજ થયો. મેટ્રિક સુધીનું શિક્ષણ અમદાવાદમાં શેઠશ્રી ચિમનલાલ નગીનદાસ વિદ્યાવિહારમાં ૧૯૪૦-૪૬માં લીધું, પણ પછી ૧૯૪૮ થી મુંબઈ ને કર્મભૂમિ બનાવી.

૧૯૫૩થી મુંબઈમાં હીપક મેડિકલ સ્ટોર્સની નાની દવાની દુકાનથી ધંધાકીય પ્રવૃત્તિ શરૂ કરી; જેમાં ક્રમે ક્રમે સારો વિકાસ થયો.

દેવ-ગુરુ-ધર્મમાં અનન્ય શ્રદ્ધા-લક્ષિતને કારણે તેમના સેવા-જીવનની સુમધુરતા સદા મહેકતી રહે છે. વ્યવસાયમાં હીપક મેડિકલ સ્ટોર્સ ઉપરાંત મહાવીર મેડિકલ સ્ટોર્સનું પણ પોતે સંચાલન કરે છે. વીમા એજન્ટ તેમજ યુનિટ ટ્રસ્ટના એજન્ટ તરીકેની જવલંત ઉજ્જવળ કારકિર્દી ધરાવે છે. યાત્રાર્થે હિંદનાં ઘણાં સ્થળોનું પરિભ્રમણ કર્યું છે.

શ્રી ચંદુલાલ અનેક સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે ઘનિષ્ઠ રીતે સંકળાયેલા છે—જેવી કે જૈન સહકારી બેંકમાં ૧૯૭૪થી બોર્ડ ઓફ ડાયરેક્ટરના મેમ્બર તરીકે, તથા બોમ્બે ચમન છાત્રમંડળમાં મંત્રી તરીકે ચાલુ છે. તેમ જ શ્રી પ્રગતિ મંડળ સેન્ટ્રલ કન્ઝયુમર્સ કો. ઓ. સોસાયટીમાં કન્ટ્રોલ કમિટી મેમ્બર તરીકે બાર વર્ષ સેવા આપેલી. સી. એન્ડ ડી. કેમિસ્ટ બોનના ૧૯૭૫થી હાલમાં પ્રેસિડેન્ટ તરીકે ચાલુ છે. તેમ જ અલાવાડ જૈન સંઘના મંત્રી તરીકે સેવા આપેલ, તેમ જ સ્પેશ્યલ એકઝીક્યુટીવ મેન્જિસ્ટ્રેટ કલબમાં કમિટી મેમ્બર તરીકે, તેમ જ મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં કમિટી મેમ્બર તરીકે તેમ જ મુંબઈ જીવહયા મંડળીમાં કમિટી મેમ્બર તરીકે સેવા ચાલુ છે. તેમની સેવાઓ બાણીતી છે. તેમ જ અલાવાડ સોશ્યલ ટ્રસ્ટ તેમ જ શ્રી ગોવાલિયા ટેન્ક જૈન સંઘમાં કમિટી મેમ્બર તરીકેની સેવાઓ તેમ જ જૈન અધ્યાત્મ સ્ટડી સર્કલમાં શરૂઆતથી જ જાળવતી તેમ જ મંત્રી તરીકેની સેવા ચાલુ જ છે. તેમ જ અન્ય નાની-મોટી સંસ્થાઓની સેવાને લક્ષમાં લઈ

મહારાષ્ટ્ર સરકારે ૧૯૭૨ના ઓગસ્ટથી જનિટસ ઓફ પીસ (જે. પી.)ની પદવી એનાયત કરેલી. ઉપરાંત ફરી સરકારે ૧૯૭૪ના જૂનની ૧લી તારીખથી અપેક્ષલ એકઝીક્યુટીવ મેનિસ્ટ્રેટ તરીકે તેમને પસંદ કર્યા છે.

તેમની પ્રગતિમાં તેમનાં ધર્મપત્નીનો ફાળો જરાપણ નાનોસૂનો નથી. કંચનબહેને નાની-મોટી અનેક તપશ્ચર્યાઓ, માસકામણ, સિદ્ધિતપ, તેમ જ ઉપધાનતપ, વરસીતપ વગેરે કરેલ છે.

આખું ચે કુટુંબ ખૂબ જ ધાર્મિક રંગે રંગાયેલું અને કેળવણી પામેલું છે.

આપણા એક રૂપિયાના નુકસાનથી બીજાનો પાંચ રૂપિયાનો ફાયદો થતો હોય તો આપણે નુકસાન ભોગવી લેવું. આ રીત જીવનમાં અપનાવી છે. (આ રીતથી ગમે તેટલું ભોગવવું પડે.) ગરીબી પ્રત્યે તેમ જ બીમાર માણસો તેમ જ સંજોગોના ભોગ ખનેલાઓ પ્રત્યે ખૂબ જ દયા આવવાથી યથાશક્તિ તન-મન-ધનનો ભોગ આપવો — આ રીત પણ જીવનમાં અપનાવી છે.

પરમકૃપાળુ પરમાત્મા જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી આપણને સેવા કરવાની તક આપે તેવી હુમ્મેશાં તેઓ પ્રભુને પ્રાર્થના કરતાં. સમાજના કલ્યાણ અર્થે જીવનયાપન કરે છે.

શ્રી ચંપકલાલ ગીરધરલાલ વોરા

જૈન સમાજે જે કેટલાક દાનવીરો, સામાજિક સેવકો અને ધર્માત્માઓની સમાજને ભેટ આપી છે, તેમાંના એક શ્રી ચંપકલાલ-ભાઈ વોરા ધોધારી સમાજનું ગૌરવશાળી રત્ન હતા.

તેઓ જૈન સંઘના આધારસ્થાનસમા આત્માર્થી આરાધક જીવ હતા. જીવનમાં સરળતા, વૈરાગ્ય, ઉદારતા, ગંભીરતા, તત્ત્વદષ્ટિ, દેવભક્તિ, ગુરુભક્તિ, વ્રત-નિયમતાપ તીર્થયાત્રાઓ આદિ અનેક ગુણોના સતત ઉદય વડે એમણે પોતાનું જીવન સફળ કર્યું છે.

તેઓ જીવન એવું જીવ્યા કે મરણ સફળ થાય.

ઘોઘારી જૈન સમાજને (ચંપકભાઈ વેરા) મહાન શ્રાવકની ખોટ પડી છે. એમની જીવનભરની નિષ્ઠાલક્ષતા અને ધર્મસાધનાએ તેમને સમાધિ અર્પી છે.

નવાગામ (બહેલી) નિવાસી શ્રી ચંપકભાઈ ૭૨ વર્ષની ઉંમરે સ્વર્ગવાસી થયા. ભાવનગર જિલ્લાનાં ગામડાંઓમાં રહેતા મધ્યમ અને આમાન્ય વર્ગના કુટુંબના મોલીનું વ્યકાળે અવગ્નન થાય ત્યારે કારમા આઘાતના સમયે વિધવા થનારને સહાનુભૂતિપૂર્વક ફંદા, આમાજિક, ધાર્મિક અને કેળવણીની પ્રવૃત્તિઓમાં તેમનું દાન હોય જ. વાઝણમાં તૈયાર થયેલ ઉપાશ્રય-ધર્મધામ સાથે નામ જોડવા સારી એવી રકમ તેમના પરિવાર તરફથી અપાયેલ. વતન નવાગામમાં પત્ની ચંપાબહેનના સ્મરણાર્થે બાલમંદિરનું નિર્માણ ઉપરાંત નાનાં-મોટાં અનેક કામોમાં તેમના પરિવારની દેણગી રહી છે. તેમનો આ વારસો તેમના સુપુત્રશ્રી જયસુખભાઈ એ જાળવી રાખ્યો છે. શ્રી જયસુખભાઈ પણ એવા જ દરિયાદિલના અમીર આદમી છે. ધર્મ અને શિક્ષણ પરત્વે એમને પણ એટલો જ પ્રેમ અને મમતા રહ્યાં છે.

શ્રી ચંદુલાલ મનસુખલાલ

મુંબઈમાં વસતા ગુજરાતી જૈન શ્રેષ્ઠીવર્યોમાં શ્રી ચંદુલાલ-ભાઈની પણ પ્રથમ હરોળમાં ગણના થાય છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાનું કોંઢ તેમનું જન્મસ્થાન. નાની વયમાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. થોડો સમય નોકરી કરી પણ પછી ભારે પુરુષાર્થ વડે સ્વતંત્ર ધંધાના શ્રીગણેશ કરી મીનરવા એન્જિનિયરિંગ ટ્રસ્ટ કું. સ્થાપી અને તેમાં પોતે યશસ્વી બન્યા. સેવાની ઉદાત્ત ભાવના, જ્વલંત ધર્મભાવના અને એવી જ યુગદિવાકર પૂ. આ. શ્રી વિજયધર્મસૂરિ દાદાના તેમના ઉપર આશીર્વાદ વરસી રહ્યા, અને વર્ધનમાં તેમનો અદ્વિતીય ફાળો રહ્યો અને સંઘના પ્રાણસમા બની રહ્યા.

નાના બીજમાંથી વૃક્ષ યાંગરે તેમ નાની ઉંમરમાં જ લગ્ન સિદ્ધિઓ હાંસલ કરી, જે તેમના ભાવિ જીવનની લગ્નતા અને મહત્તાનું સુભગ દર્શન છે.

શ્રી શત્રુઙ્ગ્ય મહાતીર્થ પદયાત્રા સમિતિના પ્રાણી બનીને એક હબ્બરથી વધુ યાત્રિકોને નિર્વિઘ્ને યાત્રા કરાવી એમણે મહાન પુણ્ય ઉપાર્જન કર્યું એ એમના જીવનની ઐતિહાસિક સિદ્ધિ છે.

આલાવાડ જૈન શ્રવે. મૂ. સંઘના મંત્રી તરીકે વર્ષોથી સ્વર્ણ અને સુંદર સંચાલન કરી રહ્યા એ એમની વિચક્ષણુ યુદ્ધિ, વહીવટી કૌશલ્ય અને નિષ્કામ સેવાપરાયણતાની સાક્ષી પૂરે છે.

જન્મભૂમિ કોંઠમાં શ્રી દેવશીભાઈ જેચંદલાઈ કોઠારી વિદ્યાલયનું ફંડ છલકાવી દેવામાં તેમનો અમૂલ્ય ફાળો છે. કોંઠના પ્રાચીન જિનમંદિરની શતાબ્દી પ્રસંગની ઉજવણી વખતે તેમની અપૂર્વ સેવાભાવનાના દર્શન થયા.

ન્યુ સાર્વજનિક એજ્યુ. સોસાયટી અને જનતા દવાખાના (સાંઘાણી એસ્ટેટ)માં તેઓનું સક્રિય સેવાનું યોગદાન રહ્યું છે.

શ્રી આલાવાડ જૈન સંઘ તેમના જેવા પ્રતાપી યુવ માટે ગૌરવ ધરાવે છે. સમાજ અને શાસનસેવાની સૌરભ મધ્યમથી રહેા. તેમને શાસનદેવ આથી વધુ યશનામી બનાવે તેવી પ્રાર્થના.

શ્રી ચંદ્રકાંત મગનલાલ શાહ

ઉત્સાહી ભાઈશ્રી ચંદ્રકાંત મગનલાલ શાહનું વતન કેરિયા (સૌરાષ્ટ્ર) છે. તેમની ઉંમર ૫૦ વર્ષની છે. તેમનો વ્યવસાય ઇન્સ્યોરન્સ એજન્ટ તરીકેનો છે. તેમની સામાજિક ક્ષેત્રે અન્ય પ્રવૃત્તિ નીચે મુજબ છે.

—શ્રી ઘોઘારી જૈન સેવા સંઘ, મુંબઈના ઓન. સેક્રેટરી.

—શ્રી મોર જૈન યુવક મંડળ, મુંબઈના ઓન. સેક્રેટરી.

—“શ્રી ભોરડી જૈન છાત્ર પરિવાર”—મેનેજિંગ કમિટીમાં હોદ્દાદાર.

- શ્રી મુલુન્ડ ઘોઘારી વિ.શ્રીમાણી જેન સમાજમાં મેનેજિંગ કમિટીમાં એન. કે.પાઠ્યશ્રી.
- શ્રી જેન સોશયલ ગ્રૂપ-થાણે-મુલુન્ડના મેનેજિંગ કમિટીના મેમ્બર.
- શ્રી બોરડી હાઈસ્કૂલ પાસ્ટર સ્ટુડન્ટ્સ એસોસિએશનનાં મેનેજિંગ કમિટીના મેમ્બર.
- શ્રી બોરડી જેન છાત્રાલયના શુભેચ્છક.

આ ઉપરાંત ઘણી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા રહીને વારસામાં મળેલા સંસ્કાર, સત્ત્વ અને ઉચ્ચ નીતિમત્તાથી પોતાની પ્રતિભાને ઉત્તરોત્તર ઉજ્જવળ બનાવી છે. કર્મભૂમિ મુંબઈને બનાવીને ધ્યેયની દિશામાં એક પછી એક સોપાન સર કર્યાં છે. કન્સ્યુરન્સના વ્યવસાયની સાથે વિવિધ જવાબદારી વહન કરી રહેલા શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ અનેક સેવાકીય સંસ્થાઓનાં સર્વશ્રાદ્ધી કાર્યોમાં સદાય મહત્વનો ફાળો આપી રહ્યા છે. ધર્મપરાયણતા અને સમાજસેવાના ઉમદા આદર્શોને તેઓશ્રીએ જીવનમાં અપનાવેલ છે. ઉદારચરિત, નિખાલસ અને મિલનચાર સ્વભાવના શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વધુ ને વધુ સમાજસેવા સાધતા રહે તેવી શુભેચ્છા.

શ્રી ચંદ્રશંકરભાઈ પ્રભાશંકર વ્યાસ

જેમના પરિવારમાં અરવિંદ આશ્રમ-પોંડીચેરીના આધ્યાત્મિક વિચારો છવાઈ ગયા છે અને જેમણે પોતે અધ્યાત્મની દિશામાં જ જાડા બીતરી જઈ અધ્યાત્મસાધનાને મુખ્ય લક્ષ્ય બનાવેલું તેવા શ્રી ચંદ્રશંકરભાઈ મૂળ સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના દ્વંધરજના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી ભાવનગરને કર્મભૂમિ બનાવી મશીનરી અને કન્સ્ટ્રક્શન લાઈનમાં ખૂબ જ આગળ વધ્યા. તેમના મામા શ્રી ગિરજ્યાશંકરભાઈ શુકલની પ્રેરણાથી આ વ્યવસાયમાં ઠીક પ્રગતિ કરી પોતાના ટ્રેડમાર્કથી પાણીના પંખ બનાવવાનું વિશાળ પાયા ઉપરનું આયોજન હાથ ધર્યું. જો કે હાલ આ વિકસાવેલા ધંધાનો સઘળો વહીવટ તેમના સુપુત્રો ચલાવી રહ્યા છે.

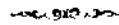
જૂના સમાજવાદી કાર્યકરો શ્રી પ્રતાપભાઈ શાહ, શ્રી મનલભાઈ મહેતા, શ્રી નરભેશંકરભાઈ પાણેરી અને શ્રી અશોક મહેતા વગેરે સાથે ૧૬-૫૧ થી ૧૬-૫૬ના સમય દરમિયાન બહાર કામ કર્યું પણ ધર્મ અને આત્મા-પરમાત્માની વાતોમાં એમને વિશેષ રસ હતો. તેથી ભારતનાં કેટલાંક યાત્રાધામો જેવાં કે ગયા, પુરી, પોંડીચેરી, રામેશ્વર અને જ્ઞાનદાશ્રમની અવારનવાર મુલાકાત લઈ જીવનને કૃતાર્થ કરતા રહ્યા.

પોંડીચેરીના અરવિંદ આશ્રમને ઘર-આંગણે તેમણે ગુંજતું કર્યું. પૂજ્ય માતાજીની દિવ્ય વાણીને બહોળા પરિચિત સમાજમાં પહોંચાડવા સતત મથામણ કરતા રહ્યા. ભાવનગરમાં તેમનું ઘર એ અરવિંદ આશ્રમની શાખા જેવું આજ સુધી રહ્યું છે, એ સુખદ બીના ગણી શકાય.

આ બ્યાસ પરિવારમાં શ્રી ગદુભાઈના ત્રણ સુપુત્રો શ્રી અનિલભાઈ, શ્રી અતુલભાઈ અને શ્રી પ્રદીપભાઈ એ આંધવત્રિપુટીમાં સંપન્નગઠનની ભાવના સવિશેષ જોવા મળી. એટલું જ નહિ પણ એકતાની એ પ્રબળ ભાવના કોઈપણ ભોગે જળવાઈ રહે તે માટે તેઓ દૈનિકશ્રી છે. ત્રણે ભાઈઓ અદ્યતન ઉત્સાહ અને અખૂટ કાર્યશક્તિ ધરાવે છે. મનની ઉદારતા અને હૃદયની સરળતાનો સમન્વય પણ તેમનાં વાણી અને વ્યવહારમાં જોવા મળ્યો. ભારતની આધ્યાત્મિક સંસ્કૃતિના પરમ આહોકો છે. તેથી જ ત્રણે ભાઈઓએ કુટુંબ-પરિવાર સાથે બધાં જ તીર્થોની શ્રેયયાત્રાઓ કરી છે. પોંડીચેરી અને રામેશ્વર જેવાં પવિત્ર સ્થાનોની મુલાકાત જીવનમાં ચોટદાર અસર કરી બાકી છે. આ પરિવારને પણ કંઈક એવી જ અનુભૂતિ થઈ.

ચોત્રીસ વર્ષની ઉંમરના શ્રી અનિલભાઈની અને તેમનાં ધર્મપત્ની ભારતીબેનની કલ્યાણમયી ભાવના; બત્રીસ વર્ષના શ્રી અતુલભાઈ અને તેમનાં ધર્મપત્ની રંજનબેનમાં દીક્ષતી ધાર્મિક સૌજન્યતા, ત્રીસ વર્ષના શ્રી પ્રદીપભાઈ અને તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રે. ૧૭

કુમુદબેનના હૃદયની નિરામયતાએ કુટુંબની યશકીર્તિમાં વધારો કર્યો. એટલું જ નહિ, આ ત્રણે દંપતીએ સેવા-સંસ્કારના ઉચ્ચ આધ્યાત્મિક વારસાને ખરેખર હીપાવ્યો છે. ત્રણે બંધુઓ અભ્યાસકાળ દરમ્યાન કોલેજની ઈતર પ્રવૃત્તિમાં મોખરે હતા. સેવાધર્મના સંસ્કારો બચપણથી પાંગર્યા. અનેક સંસ્થાઓને, ખાસ કરીને પ્રાણી સમાજને શક્ય દાન અર્પણ કર્યું. પ્રેક્ટીકલ વ્યવહારમાં કેટલુંક જતું કરીને પણ પરિવારના બીજા સભ્યોને અનુકૂળ થઈને જીવવામાં આનંદ અને ગૌરવ અનુભવે છે.

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ ચીમનલાલ શેઠ

મહુવાના એક સુપ્રતિષ્ઠિત કપોળ પરિવારમાં તા. ૧૭-૩-'૩૬ના રોજ તેઓશ્રીનો જન્મ રંગૂન મક્યે થયો હતો. મુંબઈમાં તેઓશ્રીએ ઈન્ટર સુધીનો અભ્યાસ કરી ત્યારબાદ લંડનમાં ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરેલ છે. લંડનમાંથી મિકેનિકલ એન્જિનિયરિંગ અંગેનો ડિપ્લોમા મેળવેલ છે. તેઓશ્રીએ જર્મની જઈ મશાહૂર 'રોટ્ઝબર્ગ'ની ફેક્ટરીમાં ચાર વર્ષ સુધી ધંધાકીય ધનિષ્ઠ તાલીમ અને વિપુલ જ્ઞાન સાથે વિશાળ અનુભવ હાંસલ કર્યો.

સ્વદેશ આવીને શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ સને ૧૯૫૮માં મુંબઈ ખાતે પોતાના પિતાશ્રી દ્વારા સ્થાપિત મે. ચંદ્ર ઇન્ડસ્ટ્રીઝના સંચાલનમાં જોડાયેલ. એ ઉદ્યોગની ત્યારથી આજ સુધીની લબ્ય વિકાસયાત્રાના ભાગ્યવિધાતા બની રહીને તેઓશ્રી ઉદ્યોગ આલમમાં ઉચ્ચતમ સન્માન પામ્યા છે. તેઓશ્રીએ પારંપરિક ઓપીમેઈડ ફાઉન્ટેશન પેનના ઉત્પાદનની સાથે 'કોલો' નામક બોલપેન, રિફ્રેસ, સ્કેચપેન, ઈન્ક, ટેકનિકલ પેન વગેરેનાં ઉત્પાદનોની સાથે અન્ય વિશાળ હારમાળાને સાકાર બનાવી ઔદ્યોગિક વિકાસનું કાર્ય કુનેહપૂર્વક સંભાળ્યું છે. વિશ્વની બજારો પણ સર કરીને દેશને કિંમતી વિદેશી હૂડિયામણ કમાવી આપીને સમૃદ્ધ બનાવ્યો છે.

શ્રેષ્ઠ કારકિર્દી અને અસાધારણ શક્તિ ધરાવતા માનનીય શ્રી ચન્દ્રકાન્તભાઈ વર્ષોથી વ્યાપાર, ઉદ્યોગ અને સામાજિક સંસ્થાઓ અને સમિતિઓની સાથે સક્રિયપણે સંકળાયેલા રહીને પોતાની સંનિષ્ઠ સેવા આપે છે. ચાલુ સાથે ઉપરોક્ત સેવાઓને લક્ષ્યમાં લઈને મહારાષ્ટ્ર સરકારે તેઓશ્રીને “ એસ. ઈ. એમ. ”ની પદવી આપી બહુમાન કરેલ છે.

શ્રી જયેશકુમાર ચીમનલાલ શેઠ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટના તેઓશ્રી સ્થાપક છે. આ ટ્રસ્ટે પોતાની માનુષ્યમિ મહુવા (સૌરાષ્ટ્ર)માં કેન્સર નિદાન કેન્દ્રની સ્થાપના કરી છે, જ્યાં દર મહિને મુંબઈની સર જે. જે. તાતા હોસ્પિટલના સર્જન ડોક્ટરો કેન્સરના નિદાન અંગેના કેમ્પમાં સેવા આપવા બંધ છે. તેમાં લગભગ ૧૦૦ થી ૧૫૦ દર્દીઓનાં દર્દાનું નિદાન થાય છે.

શ્રી ચન્દ્રકાન્તભાઈના સફળ નેતૃત્વ હેઠળનાં ઔદ્યોગિક અને સામાજિક કાર્યો વધુ ને વધુ કીર્તિમંત બની રહે એવી અભ્યર્થના કરીએ છીએ.

શ્રી ચન્દ્રકાન્ત મૂળચંદ શાહ

શ્રી ચન્દ્રકાન્તભાઈ મૂળચંદ અગિયાળીના વતની છે. હાલ મુંબઈમાં વસવાટ કરે છે. પિતાશ્રીનું વાતસલ્ય નાની ઉંમરમાં ગુમાવેલું. સાધારણ પરિસ્થિતિમાં માતાએ ત્રણેય બાળકોને ઉછેર્યાં. મેટ્રિકનો અભ્યાસ સિલોર મુકામે કરી ૧૬ વર્ષની ઉંમરે મુંબઈમાં આવી સર્વિસ ચાલુ કરી. આપમેળે મહેનત કરી જીંઘ્યા આવ્યા. મુંબઈમાં ૩૦ વર્ષથી વસવાટ કરે છે. ૧૦ વર્ષ સર્વિસ કરી ત્યારબાદ ઇલેક્ટ્રિક લાઇનમાં ધંધો તથા મેન્યુફેક્ચરિંગ શરૂ કર્યું. પ્રભુએ સારી ચારી આપી. ૧૯૭૨ માં નવા ધંધાનું સાહસ—કન્સ્ટ્રક્શન લાઇનમાં સાહસ કરી તેમાં આજે એક બિલ્ડર તરીકે નામના મેળવી.

શ્રી ઘોઘારી વિશાશ્રીમાળી જ્ઞાતિની દરેક સંસ્થાઓમાં તન-મન-ધનનો ભોગ આપી અગ્રગણ્ય ભાગ લે છે. આટલી નાની ઉંમરમાં તેમણે પોતાના વતન સિહોરમાં પોતાનાં માતૃશ્રી ગજરાબેન મૂળચંદના નામે સૌને લેદલાવ વગર ફક્ત ૨૦ પૈસામાં દવા મળે તે માટે સાર્વજનિક દવાખાતું શરૂ કર્યું. સિહોરમાં ચાલતી આયબિલ શાળા કાયમ માટે સારી રીતે ચાલુ રહે તે માટે સારી રકમ આપી. મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં અંધેરી શાળામાં પોતાના પિતાશ્રીના નામે સારી રકમ આપી ભોજનગૃહનો આદેશ લીધેલ છે. મુંબઈમાં સાયનમાં ચાલતી આયબિલ શાળામાં આસો માસની શાશ્વત એવી કાયમ માટે રૂ. ૮૭૭૭૭ જેવી સારી રકમ આપી પોતાનાં માતૃશ્રી ગજરાબેન મૂળચંદના નામે આદેશ લીધેલ છે. પાલીતાણામાં કેસરિયાજીમાં ભોજનગૃહ પોતાનાં માતૃશ્રી ગજરાબેનના નામે અને તેમના કુટુંબીજનોના નામે આદેશ લીધેલ છે. પાલીતાણા ડેમ ઉપર સેનેટોરિયમમાં પિતાશ્રીના નામે બ્લોક કરાવેલ છે. મુસ્ત મહાવીર જૈન હોસ્પિટલમાં પણ સારી રકમ આપેલ છે. તે ઉપરાંત જૈન જ્ઞાતિની ચાલતી સંસ્થા જેવી કે યશોવિજય જૈન ગુરુકુળ, સિદ્ધક્ષેત્ર બાલાશ્રમ, તાલબ્દજ જૈન વિદ્યાર્થી ગૃહ, મહાવીર વિદ્યાલય, કન્યા છાત્રાલય વડોદરા શાળા, મહુવા બાલાશ્રમ જેવી અનેક સંસ્થાઓમાં સ્કોલર ભોજન તિથિ, અન્ય ક્ષેત્રે સારી રકમ દાન આપેલ છે. તે ઉપરાંત સંવત ૨૦૩૭ માં પોતાના વતન સિહોરમાં ઉપધાનમાં પોતાનો સારો હિસ્સો આપી લાભ લીધેલ. તે ઉપરાંત ૨૦૩૭ માં કદમગિરિમાં પ. પૂ. આચાર્ય શાસનસમ્રાટ મેરુપ્રભસૂરીશ્વર મહારાજની નિશ્રામાં વિધિ સહિત યોજેલ આયબિલની ઓળીમાં પોતે સારો હિસ્સો આપી અમૂલ્ય લાભ લીધેલ. અગિયાળીમાં પોતે પ્રતિષ્ઠા કરાવી સારી રકમ આપેલી. અભ્યાસ ઓછો હોવા છતાં ખૂબ જ જ્ઞાની છે. આજે દરેક કાર્યમાં પૂરી ધગશથી (જે કાર્ય લે તે નીડરતાથી) કામ કરે છે. દરેક જગ્યાએ ભોજનગૃહ, તિથિ દરેકમાં સારું દાન કરવાની ધગશ ધરાવે છે. સમાજમાં અગત્યનું સ્થાન ધરાવે છે. ઘોઘારી વિશાશ્રીમાળી સહાયક ટ્રસ્ટમાં એડવાઈઝરી બોર્ડમાં છે.

સિહોરમાં અને અન્ય સ્થળે બીજાં શુભ કાર્યો—

—પિતાશ્રીના નામે એકમ-રે વિભાગ નક્ષ-તુકસાન રહિત ધોરણે સિહોરમાં.

—ઉકાળેલા પાણીને કાયમી આદેશ—સિહોર.

—વડોદરામાં માતૃશ્રીના નામે ઉપાશ્રય.

—સાવરકુંડલામાં વિદ્યાર્થીગૃહમાં એક રૂમ માટે.

—અમદાવાદ-પારડીમાં આયઝિલ હોલમાં પિતાશ્રીના નામે.

—તપોવનમાં એક સ્કૂલને.

—તાલકચર જૈન વિદ્યાર્થીગૃહમાં ઉપપ્રમુખને હોદ્દો ધરાવે છે.

શ્રી ચંદુલાલ ટી. શાહ

૮૨ વર્ષની ઉંમરના અને મુંબઈમાં આરુ' એવું માનવાન પામેલા, જૈન સમાજના આગેવાન કાર્યકર્તા શ્રી ચંદુલાલ ટી. શાહ મૂળ તો સૌરાષ્ટ્રના વઢવાણ શહેરના વતની છે. નાની ઉંમરથી જ પિતાની સાથે મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. પિતા વીમાના વ્યવસાયમાં હતા. તેઓ ૧૯૨૧માં ગુજરી ગયા બાદ પોતાની ૨૦ વર્ષની વયે ૧૯૨૬માં મેસર્સ કીલાબંદ દેવચંદ કું. મં. એના વીમા વિભાગમાં ભાગીદાર તરીકે જોડાઈને કારકિર્દીની શરૂઆત કરી. તે પછી ઘણાં વર્ષો સુધી બુઢી-બુઢી પરદેશની મોટી વીમા કંપનીઓમાં જવાબદારીભર્યું સ્થાન ભોગવ્યું. ૧૯૩૨થી કેનેડાની પ્રખ્યાત જીવન વીમા કંપની “કાજિન લાઈફ”માં જોડાયા અને તેમાં તેમને મજેલી અભૂતપૂર્વ સફળતાના પરિણામે એ કંપનીના હિંદના વડા ચીફ એક્ઝન્ટ મિ. ટી. રબલ્યુ. બેંકે ૧૯૩૬થી તેમની સાથે અખિલ હિંદના કંપનીના બિઝનેસમાં ભાગીદાર તરીકે જોડાવાની ઓફર કરી. પરિણામે જિંદગીના વીમા વ્યવસાયનું રાષ્ટ્રીયકરણ થતાં સુધી ભાગીદારી ચાલુ રહી એ એમના માટે ગૌરવ સમાન છે. ૧૮

હતું. તેમણે અફઘાનિસ્તાન, રશિયા, જર્મની, ઇટાલી, ઇંગ્લેન્ડ, બેલ્જિયમ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, અમેરિકા અને પૂર્વ આફ્રિકાના પ્રવાસો પણ કર્યા છે. સેવા-ભાવનાના અંકુરો વારસામાં મળેલા તેને લઈને તથા વ્યંચન-મનન, ચિંતન, સંગીત, સત્સંગ અને નવાનવા સ્નેહ-મુંબાઈ વધારવાના પોતાના આગવા શોખને કારણે ઘણી સામાજિક, ધાર્મિક સંસ્થાઓની સાથે સંકળાઈને સમાજસેવાના કામમાં પણ ઘણું મોટું પ્રદાન કરેલ છે. અખિલ હિંદ સ્વેતામ્બર જૈન કોન્ફરન્સ, શ્રી શકુન્તલા કાંતિલાલ ઇશ્વરલાલ ગર્વ્હા હાઈસ્કૂલ, વિલેપારલે સેવા સમાજ કેળવણી મંડળ, પારલા જૈન સંઘ, મહાગીર જૈન વિદ્યાલય, નાણાવટી હોસ્પિટલ, સિદ્ધક્ષેત્ર બાલાશ્રમ, સિદ્ધક્ષેત્ર શ્રાવિકાશ્રમ, યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળ, મુંબઈની જીવહયા મંડળી અને અન્ય કેટલીક સંસ્થાઓના મંત્રી, પ્રમુખ અગર કાર્યવાહક સમિતિના સભ્ય તરીકે સેવાઓ આપતા રહ્યા છે અને ભારતને સ્વરાજ્ય મળ્યા બાદના પ્રથમ જે. પી. અને ઓનરરી પ્રેસિડેન્સી મેજિસ્ટ્રેટોની નિમણૂકો થયેલી ત્યારે તેમની પણ નિમણૂક થયેલી અને ૧૭ વર્ષ સુધી એ પદ ભોગવીને ૬૦ વર્ષે નિવૃત્ત થયેલ. તેઓ ૪૨ થી વધુ વર્ષોથી રોટેરિયન અને ફ્રી-મેસન પણ છે.

નાની ઉંમરથી કમાતા થયા ત્યારથી તેઓ બંધારણપૂર્વક વ્યવસ્થિત રીતે પોતાની કમાણીનો સારો એવો ભાગ શુભ કાર્યોમાં સ્વેચ્છાથી વાપરતા રહેલા. આવી તેમની પોતાની સચ્ચાઈ, સહૃદયતા, ધગશ, મળતાવડાપણું અને નિસ્પૃહ ભાવે સમૃદ્ધ બાંધવા અને નિભાવવાની તેમની ઉચ્ચતમ ભાવનાએ સમાજે તેમને ઘણા ઉચ્ચ સ્થાને બેસાડ્યા છે. હાલમાં ધંધાદારી ક્ષેત્રે મુંબઈના પ્રખ્યાત અલંકાર સિનેમામાં ભાગીદાર છે. ઘણા જ સેવાભાવી, વ્યવહારકુશળ અને નેકદિલ શ્રી સી. ટી. શાહ નામે ઓળખાતા ચંદુલાલભાઈ ટી. શાહ ખરેખર જ આપણા સમાજના ગૌરવરૂપ છે.

Colo[®] SIGN PENS

(OPTIMATE GROUP PRODUCT)

The beauty of being colourful.

A little colour or lots of it... with Colo Sign Pens your work or message will stand out distinctively and attract attention. Colo Sign Pens are the best available because they are manufactured with German collaboration and to withstand use in Indian conditions. Colo Sign Pens write smooth and without fading. Are available in a choice of 12 - 18 colours.

ONLY Colo SIGN PENS GO 2-5
KMS. IN NON-STOP WRITING.

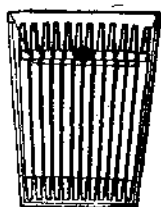
Manufacturers:

CHANDRA INDUSTRIES

Old Nagardas Road, Andheri (East), Bombay-400 068
Tel: 573461-2, Telex: 011-4397 CHANDRA

Colo Products include:

- * Fountain Pens
- * Ball Pens
- * Sign Pen Inks
- * Ball Pen Refills
- * Jotter Refills
- * Water Colour Pens
- * Marking Pens

શ્રી ચિનુભાઈ છગનલાલ શાહ

જેમના જીવનમાં માનવતા, પ્રેમ અને સેવાનો ત્રિવેણીસંગમ જોવા મળે છે, એવા શ્રી ચિનુભાઈ એ મેસર્સ ક્વોલિટી કન્સ્ટ્રક્શન ટ્રાં, મેસર્સ કિવક બિલ્ડર્સ, ગવર્નમેન્ટ કોન્ટ્રેક્ટરનું કામ તથા મેસર્સ ગૌતમ બિલ્ડર્સ—પ્રોપર્ટી એનર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ દ્વારા બિલ્ડિંગ વ્યવસાયની સારી જમાવટ કરી છે. વિક્રમ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (વાપી), સવિતા ઓરગેનિક કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ (સેલ્વાસ), મે. જેલ્સુલ્સ મેડીકેપ્સ પ્રા. લિ. (જામ્જે) નામના ઔદ્યોગિક એકમોની સ્થાપના કરીને પ્રભાવજનક પ્રગતિ સાધી છે. વ્યવસાય અને ઉદ્યોગની દિશામાં એક પછી એક સોપાન સર કરનાર શ્રી ચિનુભાઈ સમાજની અને વતનની સેવા કરવા માટે હંમેશાં તત્પર રહ્યા છે. બિલ્ડર્સ એસોસિયેશન, ઝાલાવાડ સોશ્યલ ગ્રુપ, શ્રી ઝાલાવાડ જૈન શ્રવે. મૂ. પૂ. સંઘ, જૈન સોશ્યલ ગ્રુપ—મુંબઈ, માટુંગા, લાયન્સ-ક્લબ, ગુજરાત કેળવણી મંડળ, જતવાડ કેળવણી મંડળના પ્રણેતા, મુંબઈ જૈન યુવક સંઘ તથા સુરેન્દ્રનગર-વઢવાણ-જોરાવરનગરની અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે.

શ્રી ચિનુભાઈ ઝાલાવાડના ઢસાડા તાલુકાના જેરવા (જતના) ગામના વતની છે. આ જેરવા એમણે જોળે લીધું છે. જેરવા ગામની વસ્તી ૫૦૦૦ માણસોની છે. પોતાના વતનનાં સર્વે ભાઈ-બહેનોને તેઓશ્રી પોતાના કુટુંબી ગણે છે. જેરવા એમના પિતાશ્રીના નામે મેટ્રિક સુધીના શિક્ષણ માટેની એક હાઈસ્કૂલ રૂ. બે લાખના ખર્ચે અસ્તિત્વમાં આવી છે. મુંબઈમાં તેઓશ્રી તરફથી જેરવા ગામે તેમના ભાઈના તથા માતૃશ્રીના નામે જરૂરિયાત-વાળાં કુટુંબોને અનાજ તથા વિદ્યાર્થીને પુસ્તકો-સ્કૂલ ફી આપવામાં આવે છે. તેઓશ્રીના હસ્તક જેરવા ગામે દેરાસરની પ્રતિષ્ઠા થયેલ છે. દેરાસરમાં તથા ઉપાશ્રયમાં પણ તેમના કુટુંબનું અનુપમ દાન છે. વિકાસ વિદ્યાલય—વઢવાણ, તેમ જ મહાવીર જનરલ હોસ્પિટલ, સુરતમાં તેઓશ્રીએ માતૃગર રકમનું દાન કરેલ છે. બેરીવલી મંડળને પણ તેઓશ્રી તરફથી મફત નોટબુક તથા સાધારણ

કુટુંબોને અનાજ આપવામાં આવે છે. 'શ્રી' અને 'જેવા'નો આવો મુગમ સહયોગ જવદ્દે જ જોવા મળે છે. દુષ્કાળ ટાળીને નાત-જાતના ભેદ વગર મફત રસોડું ચાલુ કરેલું હતું. એમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી સવિતાબહેન ઘણા જ માયાળુ, દયાળુ અને આનંદી સ્વભાવનાં છે. તેઓ ઘણા જ ધાર્મિક વૃત્તિવાળાં અને પરગજુ છે. શ્રી ચિત્રભાઈ તથા સવિતાબહેને યુરોપ, અમેરિકા તથા ઇન્ડો એશિયાનો ચાર માસનો પ્રવાસ કરેલ છે. ચિત્રભાઈનાં માતૃશ્રી સ્વ. જડાવબહેન, વડીલબંધુ (સ્વ.) ખીમચંદભાઈએ એમના કુટુંબમાં પ્રેમ અને ભાવનાતું સિંચન કર્યું તેને શ્રી ચિત્રભાઈ અનુસરતા આવ્યા છે; જેથી તેમના કુટુંબમાં આવે સંપ, સહકાર અને મમતા જોવા મળે છે. પિતાશ્રી છગનલાલભાઈ ૧૯૮૧માં તા. ૨૬-૫-૮૧ના રોજ સ્વર્ગવાસી બન્યા. તેમના ધાર્મિક સંસ્કારોને ચિત્રભાઈ અનુસર્યા છે. (સ્વ.) શ્રી ખીમચંદભાઈના સુપુત્ર શ્રી દિલીપભાઈ પણ બાહોશ વહીવટકર્તા છે અને તેઓશ્રીના દરેક સત્કાર્યમાં મંજુલાબહેન તથા તેમના સુપુત્ર દિલીપભાઈનો તથા કમલેશભાઈનો હંમેશાં સાથ અને સહકાર હોય છે.

૧૯૮૧માં મે માસમાં પુત્રના લગ્ન પ્રસંગે ધર્મહો કર્યો હતો. ૧૯૮૧માં પિતાશ્રીના સ્વર્ગવાસ વખતે ધર્મહો કર્યો હતો. શ્રી ચિત્રભાઈ તરફથી તથા તેમના ભાઈઓ તરફથી મહાવીર હાઈ રિસર્ચ સેન્ટરમાં ફાળો આપ્યો હતો. ઉપરોક્ત ટ્રસ્ટમાં કમિટી મેમ્બર છે અને આ વર્ષના અંત પહેલાં મોટું લાભોત્તરું ફંડ કરવાનું બીડું ઝડપ્યું છે. કલ્યાણના ઉપાશ્રયમાં અતિથિવિશેષ રહીને સારું એવું દાન આપેલું છે. સુરેન્દ્રનગર-જાલાવાડની બધી જ સંસ્થાઓમાં એતપ્રોત રહ્યા છે. બધી જ એક્ટીવીટીઝમાં જાલાવાડ વિકાસ ટ્રસ્ટમાં અને શ્રવેતામ્બર કોન્ફરન્સમાં તથા માનવમંદિર દેવેન્દ્રવિજયજીમાં પણ રસ લીધો છે. શિક્ષણ અને હોસ્પિટલમાં વિશેષ રસ છે. સુરત મહાવીર હોસ્પિટલમાં દાન જે. આર. શાહ મારફત આપેલ છે. યોગ્ય રકમનું દાન રામપુરા-લકોડામાં જનરલ વોર્ડમાં આપેલ છે. બીજાં

કેટલાંક યોગ્ય દાનો પણ આપેલ છે. તથા પાટડીની હોસ્પિટલમાં સારું એવું મોટું દાન કરેલ છે. ડી. બી. હોસ્પિટલ, સુરેન્દ્રનગરમાં મોટું દાન કરેલ છે. હમણાં હાયર સેકન્ડરી હાઈસ્કૂલમાં છ રૂમો ખેરવા (જતના)માં બનાવેલ છે. તેનું ૧૯૮૮માં માનનીય અરવિંદ સંઘવી નાણા પ્રધાન-ઈન્ડસ્ટ્રીઝ મિનિસ્ટર, હરીસિંહ મહિડા, જિલ્લા પંચાયત પ્રમુખ વિ. હાજર રહ્યા હતા. સુરેન્દ્રનગરમાં ઉપધાનતપ તથા કૌટુંબિક ૧૫૦ માણસોની પંચતીથી કરાવેલ ત્યારે સંઘ જમણવાર કરેલ.

પૂ. શ્રી ચરણતીર્થ મહારાજશ્રી

પૂ. આચાર્યશ્રી (પૂર્વાશ્રમ—રાજવૈદ્ય જીવરામ કાલિદાસ શાસ્ત્રી)એ ઈ. સ. ૧૯૧૦માં કાર્મચીની સ્થાપના કરી. ત્યાળાદ આયુર્વેદની પ્રવૃત્તિને વિકસાવી. ઈ. સ. ૧૯૪૨માં એલ ઇન્ડિયા આયુર્વેદિક કોંગ્રેસનું ૩૧મું સંમેલન લાહોરમાં ભરાયું હતું. તેના પ્રમુખપદે આચાર્યશ્રીની વરણી થઈ હતી.

ઈ. સ. ૧૯૧૫ની ૨૭મી જાન્યુઆરીએ પૂ. ગાંધીજીએ ગોંડલમાં પૂ. આચાર્યશ્રીની મુલાકાત લીધી હતી. આ પ્રસંગે પૂ. ગાંધીજીને પૂ. આચાર્યશ્રીએ “મહાત્મા”ની ઔ પ્રથમ પદવી આપી હતી.

આયુર્વેદ, તત્ત્વજ્ઞાન, જ્યોતિષ, કર્મકાંડ, વ્યાકરણ, ન્યાય, ધર્મ, કાવ્ય, નાટક, અલંકાર, ઇતિહાસ, પુરાણ વગેરે વિવિધ વિષયો ઉપર સંશોધન સાથે પૂ. આચાર્યશ્રીએ લગભગ ૨૦૦ ગ્રંથો લખ્યા છે. ૭૪૫ શ્લોકવાળી સંશોધિત ‘ભાગવદ્ ગીતા’ તથા ‘યક્ષકલમ્’ નામનું તેમણે શોધી કાઢેલું ભાસતું નાટક સંસ્કૃત સાહિત્યને તેમનું અપૂર્વ પ્રદાન છે.

પૂ. આચાર્યશ્રીની અનન્ય વિદ્વત્તા અને સેવાને લક્ષમાં લઈને વિશ્વની અનેક સંસ્થાઓએ તેમને માનાહ્ પદવીઓ અર્પણ કરી છે.

પૂ. આચાર્યશ્રીને નાનપણથી જ સંસાર પ્રત્યે વૈરાગ્યભાવ હતો. ગિરનારમાં તેમને હિમાલયના યોગસિદ્ધ પુરુષ શ્રી અચ્યુત સ્વામીનો મેળાપ થયો હતો, જેમની ખાસેથી તેઓએ શાસ્ત્રોનું ઊંડું અધ્યયન કર્યું હતું. પૂ. અચ્યુત સ્વામીએ યોગવિદ્યાના બળથી જોયું કે આ પુરુષના હાથે શ્રી ભુવનેશ્વરીની પ્રતિષ્ઠાનું મહાન કાર્ય થવાનું છે. આથી તેમણે પૂ. આચાર્યશ્રીને મા ભુવનેશ્વરીની દીક્ષા આપી. પૂ. અચ્યુત સ્વામીના આદેશથી તેઓ સંસારમાં આવ્યા અને મા ભુવનેશ્વરીના મંદિરની ગોંડલમાં સ્થાપના કરી. ઈ.સ. ૧૬૪૬માં આ મહાન કાર્ય સિદ્ધ થઈ જતાં તેઓશ્રીએ વાનપ્રસ્થાશ્રમ ધારણ કર્યો. અને ત્યારથી તેઓ “અખંડ ભૂમંડાચાર્ય” અનંતશ્રી વિભૂવિત શ્રી ભુવનેશ્વરી પીઠાધીશ જગદ્ગુરુ આચાર્યશ્રી ચરણતીર્થ મહારાજ” તરીકે વિશ્વમાં પ્રસિદ્ધ થયા.

ઈ. સ. ૧૬૭ માં વયોવૃદ્ધત્વને કારણે તેઓશ્રીએ શ્રી ભુવનેશ્વરી પીઠનું સંચાલન પોતાના કાર્યદક્ષ, ઉત્સાહી અને ધર્મનિરાર્ગી પુત્ર શ્રી વૈદ્ય ઘનશ્યામભાઈ જી. વ્યાસને સોંપ્યું. તા. ૨-૬-૧૬૭૮ના રોજ ચરણતીર્થ મહારાજ સ્વધામ જતાં સમાજને ન પુરાય તેવી મોટી ખોટ પડી છે. તેમનું આદર્શ જીવન સૌને સદાય પ્રેરણાદાયી બની રહેશે.

શ્રી છબીલદાસ અમૃતલાલ શાહ

ઘણા જ નમ્ર અને પ્રસિદ્ધિથી દૂર ભાગનારા શ્રી છબીલભાઈ શાહ ખોટાદના વતની છે. મુંબઈની લોખંડ બજારમાં એક આગેવાન ઉદ્યોગપતિ તરીકે તેમનું આગવું સ્થાન છે. સમયની કિંમત અને પરિશ્રમનું મૂલ્ય આંકી આજની ઊગતી પેઢી માટે પ્રેરણાત્મક અને માર્ગદર્શક બની રહે તેવા પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિત્વ સાથે ધંધાદારી ક્ષેત્રે ભારે મોટી સફળતા મેળવી છે. આથી તેઓ ખૂબ જ ધૈર્યતાથી નીચે દર્શાવેલી પેઢીનું સફળ સંચાલન કરી રહ્યા છે.

શાહ ટ્રેડર્સ, હરક્યુલિસ રેલિંગ શાટર્સ, શાહ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ, શાહ પ્રાઈટ બાર્સ એન્ડ સ્ટ્રક્ચરલ્સ પ્રા. લિ., સ્ટાન્ડર્ડ સ્ટીલ સપ્લાયર્સ વગેરે તેમની આ પુરુષાર્થની પરમ સિદ્ધિઓ છે. ધંધામાં ગળાડૂબ રચ્યાપચ્યા હોવા છતાં જ્ઞાતિ-સેવા, સમાજસેવા અને વતનના કેકડપિણ કામને માટે જ્યારે જ્યારે જરૂરત ઊભી થઈ છે ત્યારે ત્યારે તેમનું નામ મોખરે હોય જ. નાનામોટા ફંડફાળાઓમાં અને પ્રસંગોપાત્ત ઊભી થતી સાર્વજનિક જરૂરિયાતોને મદદરૂપ બનતા રહ્યા છે.

ફળશ્રી લઢાયેલી વૃક્ષની ડાળીઓ જેમ નમીને નમ્રતાની સાબિતી આપે છે, તેમ સંસ્કારી માતા-પિતાનાં સંતાન સંસારમાં ધર્મ-સંસારની સુવાસ પ્રસરાવે છે.

પરોપકારી અને વિનમ્ર સ્વભાવના શ્રી છબીલભાઈની વ્યાપારી ખુદ્ધિપ્રતિભા અને વ્યવહારકુશળતાને અહોભાવે વંદન કર્યા વગર રહી શકાતું નથી. દાન-ધર્મને ક્ષેત્રે તેમનો હંમેશાં યશસ્વી ફાળો રહ્યો છે.

શ્રી છોટાલાલ મણિલાલ શેઠ

માનવીની મહત્તા એની પાસે કેટલી સત્તા, સંપત્તિ કે આબાદી છે તેના ઉપરથી નહિ પણ તેમણે ધર્મક્ષેત્રે કાંઈ પ્રદાન કર્યું છે કે નહિ; તેમણે સમાજસેવાને ક્ષેત્રે કે શાસન-સેવાને ક્ષેત્રે લક્ષ્મીને કેવો સદુપયોગ કર્યો છે, તેના ઉપરથી માનવીના જીવનસાધ્યનું મૂલ્ય અંકાય છે. શ્રી છોટાલાલભાઈ અને તેમનું કુટુંબ જિનશાસન પ્રબોધેલા રંગે રંગાયેલા છે.

સાવરકુંડલાના વતની શ્રી છોટાલાલ મણિલાલ બેચરદાસ મુ'બઈમાં કાપડ લાઈનમાં ખૂબ જ યશસ્વીતિ પામેલા આગેવાન વેપારી છે. ધંધાના પ્રભાવજનક વિકાસની સાથે ધર્મક્ષેત્રે એમનું અને એમના પરિવારનું ઘણું મોટું પ્રદાન છે. સાવરકુંડલા દેરાસરના વહીવટને પણ એમનું સીધું માર્ગદર્શન છે. દોઢસો વર્ષ પહેલાં

મોતીશા દૂકમાંથી ધર્મનાથ સ્વામીની પ્રતિમા લઈ આવ્યા ત્યારે એ વખતની પ્રતિષ્ઠા વખતે શરૂથી અંત સુધી આ શેઠ કુટુંબ મોખરે હતું, જે ધર્મપ્રસાવની પરંપરા આ પરિવારે આજ સુધી જાળવી રાખી છે.

૨૦૦૨માં શ્રી મણિલાલભાઈના સ્વર્ગવાસ પછી વહીવટ શ્રી માનચંદ્રભાઈએ કર્યો અને તે પછી હાલમાં શ્રી છોટાલાલભાઈ ધર્મ-આરાધનાનાં કાર્યોમાં રાહબર બની રહ્યા છે.

ભારતના દક્ષિણ સિવાયના મોટાભાગનાં જૈનતીર્થોની યાત્રાથે સહકુટુંબ જઈ આવ્યા છે.

શાન્તિસ્નાત્ર, ચાતુર્માસ, ઉપવાનતપ અને કુટુંબમાં વર્ધમાન-તપની એળી જેવાં વ્રતો થયેલાં છે. તેમની સાધર્મિક ભક્તિ હંમેશાં આજ સુધી ચાલુ રહી છે, જે એમની ધર્મનિષ્ઠાની પ્રતીતિ કરાવે છે. શ્રી છોટુકાકાના નામે સૌરાષ્ટ્રમાં તેઓ બાળીતા છે. ખાંચ પુત્રોનો પરિવાર છે. સંયુક્ત કુટુંબમાં આનંદકિંદોલથી સૌ સાથે રહે છે.

સૌરાષ્ટ્રના જૈન સમાજના જે અગ્રગણ્ય જૈન શ્રેષ્ઠીઓ ગણાવાયા છે તેમાં શ્રી છોટાલાલભાઈની પ્રથમ હરોળમાં ગણના થાય છે.

સાધુ-સાધ્વીઓની સુશ્રૂષા-વૈયાવચ્ચ સુંદર રીતે કરવામાં આ પરિવાર મોખરે રહ્યો છે.

શ્રી છોટાલાલભાઈની ઉચ્ચતમ ભાવના અને મિલનસાર સ્વભાવને કારણે બહોળા જનસમૂહમાં સૌના પ્રીતિપાત્ર બની રહ્યા છે.

દિલની અમીરાતવાળા શ્રી છોટાલાલભાઈએ ઉત્તરોત્તર વિકાસ અને પ્રગતિ સાધી તેમાં તેમના સહુગુણોએ મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે. સંપત્તિના પોતે દ્રસ્ટી છે, એમ માનીને જ્યાં-જ્યાં શુભભાવથી સારાં કાર્યો થતાં રહ્યાં છે ત્યાં ત્યાં તેમણે અંતરના ઉમળકાથી અને વિવિધ ક્ષેત્રોમાં યથાયોગ્ય નાનાં-મોટાં ઘણાં દાન આપેલાં છે. તેમનું આ પ્રદાન ખરેખર દાદ માગી લે તેવું છે. સાવરકુંડલાની જૈન

ગોડિંગ અને શાળામાં એમની દેણગીએ પરિવારને ગૌરવ અપાવ્યું છે. ઉનાની ધર્મશાળામાં પણ એવી જ બાદશાહી સંભાવત એમણે કરી છે. તેમનાં ધર્મપત્ની પૂજ્ય શાન્તાબહેન શેઠ પણ એવાં જ ધર્મપરાયણ અને ઉદારચરિત છે. ૨૦૪૦માં પાલીતાણામાં આતુર્ભાસ. એ વખતે ઉપધાનમાં પહેલી માળનો આ પરિવાર લાલ લીધો. ઉપધાન-અકાઈ વગેરેમાં આ દંપતીને ખૂબ જ દિલચસ્પી. આલું વર્ષે હસ્તગિરિમાં એક પ્રતિમાશુની પ્રતિષ્ઠાનો પણ આ પરિવારે લાલ લીધો. શેઠ શ્રી છોટાલાલભાઈ એમની પાછલી અવસ્થામાં અત્યારે નિવૃત્તિમાં વ્રત, જપ, તપ અને જિનશાસનની અને ધર્મમય જે કાંઈ પ્રવૃત્તિ થાય તેમાં વ્યસ્ત બની આનંદમંજલથી વિશાળ પરિવારને માર્ગદર્શન આપી રહ્યા છે. આવા શ્રેષ્ઠીઓ આપણી વંદનાના અધિકારી બને છે.

શ્રી છોટાલાલ પોપટભાઈ કામદાર

ઔરંગઢના ધોરાજી ગામમાં કામદાર પરિવારને ગોંડલ સ્ટેટની દીવાની રહી હતી. તેમ જ સમાજમાં આ કુટુંબ સુપ્રસિદ્ધ અને આગળ પરંતું હતું. આ ધાર્મિક તથા સંસ્કારી પરિવારના શ્રી પોપટભાઈ વનમાલીદાસ કામદારને ત્યાં છોટાલાલનો જન્મ વિક્રમ સંવત ૧૯૬૪ના માગશર વદ ૨ ના તા. ૨૧ દિસેમ્બર ૧૯૦૭ના રોજ થયો હતો. માતાપિતાના વારસામાં મળેલા સંસ્કારોને પ્રભાવ છોટાલાલભાઈ પર નાનપણથી જ હતો.

છોટુભાઈ માત્ર ગુજરાતી-અંગ્રેજી ચાર જ ચોપડી ભણેલા છે. તેઓ માત્ર ૧૪ વર્ષની ઉંમરે મુંબઈ આવેલા. બહુ જ નાની વયે તેમણે સ્વપુરુષાર્થથી ધંધામાં અંપલાવ્યું ને સફળ થયા. કુટુંબના ધાર્મિક સંસ્કારો અને સેવાપરાયણતાનો વારસો છોટાલાલભાઈને પણ મળ્યો.

ઈ. સ. ૧૯૨૧ થી ૧૯૩૦ સુધી તેઓશ્રી ધંધા-વેપારમાં રમ્યા પચ્યા રહ્યા પરંતુ મુધાવસ્થાના આ દિવસોમાં પરમ પૂજ્ય ગાંધીજીના

રાષ્ટ્રીય આંદોલને તેમને કંઈક કરવાની પ્રેરણા આપી. ઈ. સ. ૧૯૨૮માં કોંગ્રેસના સક્રિય કાર્યકર બન્યા. મુંબઈમાં ચાલતી અસહકારી ભૂગર્ભ પ્રવૃત્તિઓમાં બેરાયા. ત્યારબાદ તેઓ જામનગર આવ્યા.

૧૯૫૩થી મુંબઈના સ્થાનકવાઝી જૈનના મુખ્ય ઉપાધ્યય કાંદાવાડીના માનદ મંત્રી તરીકે, મહાસંઘના માનદ મંત્રી તરીકે સાધુ-સંતો તથા સમાજની સેવા આપી તેમ જ મુંબઈના ભારત જૈન મહામંડળના પ્રબંધ-મંત્રી તરીકે વર્ષો સુધી સેવા આપી. ૧૯૬૮માં મિનરલ્સનો વિપુલ પ્રમાણમાં કાયદાકારક ધંધો હોવા છતાં તેમણે ધંધાદારી ક્ષેત્રે સંન્યાસ લીધો.

ઈ. સ. ૧૯૬૭થી શ્રી છોટાલાલભાઈ ભગવાન મહાવીર કલ્યાણ કેન્દ્ર સાથે સંકળાયા. શરૂઆતમાં તેમણે કમિટી-મેમ્બર અને આસિસ્ટન્ટ સેક્રેટરી તરીકે સેવા આપી. ત્યારબાદ તેઓશ્રી ૧૯૬૮માં માનદ મંત્રી બન્યા અને ૧૯૭૭થી તેઓ ટ્રસ્ટી તરીકે માનવરાહત તથા પશુરાહતમાં અવિરત સેવા કેન્દ્ર દ્વારા આપે છે. આ સંસ્થાનું સંચાલન છેલ્લાં ૧૯ વર્ષથી તેઓ સંભાળી રહ્યા છે. દેશના કોઈપણ ભાગ જેવા કે સૌરાષ્ટ્ર, મહારાષ્ટ્ર, ઓરિસ્સા, તામિલનાડુ, બંગાળ કે રાજસ્થાન હોય ત્યાં દરેક સ્થળે જાતે જઈને માનવસેવા તથા પશુસેવાનું કાર્ય નિઃસ્વાર્થ ભાવથી કરે છે. તેઓશ્રી ખરેખર ભગવાન મહાવીર કલ્યાણ કેન્દ્રના “વન-મેન-આર્મિ” —એકલવીર છે.

તેઓએ આંધ્રની ૧૧૦થી ૧૧૫ ડિગ્રી માથું ફાટી નાખે તેવી ખરતીમાં, બેસલમેરની કંડીમાં, બિહારમાં પાણીમાં સર્પોની વચ્ચે ચાલીને તથા ઉત્તરપ્રદેશમાં પણ અભૂતપૂર્વ સેવાકાર્ય કર્યું છે. આ ઉપરાંત કાંદાવાડીમાં કાન્વેસ્ટ જૈન કિલનિકમાં અને ભરૂચમાં અ. ત્રી. આયુ. સાર્વજનિક હોસ્પિટલમાં તેની સ્થાપનાથી હજુ સુધી સેવા આપે છે.

Dalal Consultants

And Engineers Private Limited

*** ENGINEERS * COSULTANTS
* CONSTRUCTORS**

- * Pre-Investment
- * Technology Transfer
- * Architectural & Civil Engineering
- * Procurement
- * Site Services
- * Project Co-ordination & Management
- * Turnkey Projects
- * Urban Development & Transportation
- * Process Engineering
- * Detailed Engineering
- * Construction
- * Pollution Control

44, Dr. R. G. Thadani Marg, Worli, Bombay-400 018, INDIA

Phones : 4934821-22, 4937570, 4937669

Telex : 011-75608 DLCO IN * Cable : Parsonasia

C. P. VYAS & SONS

Manufacturer's Representatives & Engineers.

Near Atabhai Avenue
Ashish, Plot No. 2161C,
Bhavnagar-2

Phone No. 5418

Gram : 'PUMPS'

શ્રી છોટાલાલ રણછોડભાઈ પટેલ

ખંભાતના સાર્વજનિક જીવનમાં શ્રી છોટાભાઈનું નામ સૌની જાણે ચઢેલું છે. ખંભાતમાં છેલ્લાં ત્રીસ વર્ષ ઉપરાંતથી તેઓ ખંભાતની પ્રજાની સર્વતોમુખી સેવા કરી રહ્યા છે. તેમણે ખંભાત રાજ્યના પ્રબલમંડળના મંત્રી રૂપે, તારાપુરના મુખી રૂપે, એમ વિવિધ રૂપે અનેક પ્રજા ઉપયોગી કાર્યો કર્યા છે. વેડ તથા મફત કામ લેવાના અનેક કુસ્તિઓ નાબૂદ કરવાનું બહુમાન તેમને કાળે જાય છે. દુષ્કાળનું કામ હોય કે મંડળીના માટે લાયસન્સનું કામ હોય; શ્રી છોટાભાઈ તૈયાર જ હોય. સરકારી તથા બિનસરકારી સંસ્થાઓ દ્વારા તેમને પોતાની સેવા બદલ અનેક પ્રમાણપત્રો મળ્યાં છે. શિક્ષણક્ષેત્રે બાલમંદિર, પ્રાથમિક શાળા તથા માધ્યમિક શાળાની સ્થાપના કરી પ્રજાના વિકાસમાં નોંધપાત્ર કાળો આપ્યો છે. સહકારી ક્ષેત્રે પણ તારાપુર સહકારી મંડળની સ્થાપના કરી પ્રજાની ખૂબ સેવા કરી છે. તેના તેઓ છેલ્લાં અઢાર વર્ષથી પ્રમુખ રહ્યા છે. સહકારી સંસ્થાઓની આજની સંગીન આર્થિક સ્થિતિનું કારણ તેમનો સતત પુરુષાર્થ છે. પ્રજાના આરોગ્ય માટે પણ તેમણે કમર કરી દવાખાનું તથા પ્રસૂતિગૃહ બંધાવ્યાં છે. તારાપુરના બહિરજીવનને તેમણે વળતરની કોઈ આશા વિના દીપાવ્યું છે. હાલ સરકારે પણ તેઓની કદર કરી તેમને માનદ ન્યાયાધીશનો ખિતાબ એનાયત કર્યો છે.

તારાપુર ગામની સૌ પ્રથમ સહકારી સંસ્થા “શ્રી તારાપુર કો. ઓપ. અર્બન એન્ડ લિ.”માં છેલ્લાં ૪૦ વર્ષથી ચેરમેન તરીકેની એકધારી સેવા આપી રહ્યા છે. ખેડા જિલ્લા સહકારી સંઘ, નડિયાદ તથા ખેડા જિલ્લા લોકલ બોર્ડમાં પણ સેવાઓ આપેલ છે. ખંભાત તાલુકા પંચાયતની આરોગ્ય સમિતિના પ્રમુખ તરીકે પણ પોતાની સેવા આપેલ છે.

શ્રી જગમોહનદાસ માધવજી સંઘવી

કચ્છ-કાઠિયાવાડની ધન્ય ભૂમિએ જે કેટલાક ધર્મશ્રદ્ધાળુ મહાત્માઓ અને દાનવીર નરરત્નોની સમાજને મુંદર ભેટ ધરી છે, એવાં નામાંકિત કુટુંબોમાં જગમોહનદાસ સંઘવીના કુટુંબે ઔદ્યોગિક અને શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે એક અનોખી ભાત પાડી દર્ઢ સૌરાષ્ટ્રના ભાતીજળ ઇતિહાસમાં નવું તેજ પૂર્યું છે. સાવરકુંડલા પાસેનું વાંશિયાળી ગામ તેમનું મૂળ વતન. જીવનમાં કંઈક કરી છૂટવાની ખવાહીશ ધરાવતા આ કુટુંબને વિશાળ ક્ષેત્ર ભેઠતું હતું તેથી ૧૯૪૧થી ભાવનગરમાં આવી વસવાટ કર્યો. જો કે આમ તો છેલ્લાં પચાસ વર્ષથી આ કુટુંબ રંગ-રસાયણને ક્ષેત્રે મુખ્યમાં જાણીતું બન્યું હતું. ભાવનગરમાં ધંધાની કેટલીક શક્યતાઓ તપાસી ત્યાં પણ રંગ-ઉદ્યોગની શરૂઆત કરી અને એમના કાર્યદક્ષ પુત્રોએ ભાવનગરનો વહીવટ સંભાળ્યો. શરૂઆતથી જ સારી એવી પ્રગતિ હાંસલ થતી રહી. તેથી ગ્રેરાઈને તે વખતે શ્રી મનુભાઈ શાહે આ કારખાનાની સુલાકાત લઈ સંચાલકોની દીર્ઘદષ્ટિની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરી હતી. સમય જતાં આ કારખાનાનું વિસ્તરણ કરી નવીન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ૧૯૬૧માં ભાવનગરમાં કૉંગ્રેસ અધિવેશન વખતે સ્થાપી અને નવીન ઇન્ડસ્ટ્રીઝનું કામ વિશાળ પાયા ઉપર રેગ્યુલર રીતે ચાલવા માંડ્યું. ૧૯૬૫ સુધીમાં રંગની ઘણીખરી આઈટેમો આવરી લીધી. ભવિષ્યમાં વધુ રિસર્ચ અને મશીનરી સંબંધે પ્રયત્નો શરૂ થયા છે. ધાર્મિક અને પારમાર્થિક સંસ્કારવારસો પણ આ કુટુંબને મળેલો છે. કોલેજનું ઉચ્ચ શિક્ષણ નહીં લેવા છતાં ખૂબ જ જ્ઞાની અને અનુભવી છે. ધંધાના સંચાલનમાં શ્રી નવલભાઈ, શ્રી નવીનભાઈ વગેરે સાથે રહીને ઉજ્જવળ પગદંડી પાડી રહ્યા છે. ઓછું બોલવું છતાં અમૃતભરી વાણી, થોડા શબ્દોમાં ઘણું કહેવું - એ એમનો ગુણ છે. કોઈપણ સમાજની આગાહી પૂરી કેળવણી વગર શક્ય નથી તેમ તેઓ માને છે.

મોટી અનેક સંસ્થાઓને આર્થિક હૂંફ આપતા રહ્યા છે.

સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓને પણ મોકળે મને મદદ કરી છે. તેમનું આખું ચે કુટુંબ ખૂબ જ સંસ્કારી અને કેળવાયેલું છે.

સાવરકુંડલામાં માધવજી રવજી સંઘવી કોમર્સ કોલેજ એક લાખ અને પચીસ હજારનું ડોનેશન આપી શરૂ કરાવી.

શ્રી જશવંત ચીમનલાલ શાહ

શ્રી જશવંત ચીમનલાલ શાહનું જન્મસ્થળ માલવાણ, તા. દસાડા-જિલ્લો સુરેન્દ્રનગર છે. તેમના પિતાશ્રી મુ'બઈમાં સોનાચાંદી તથા રૂ બજારમાં બાણીતા દલાલ હતા. તેઓનું ૧૯૬૨ના ડિસેમ્બરમાં કાર અકસ્માતમાં અવસાન થયું. માતાજી જીવે છે. એક બહેન પરણેલાં છે. તેમનાં પત્નીનું નામ જ્યોત્સનાબહેન છે. ત્રણ પુત્રી અને એક પુત્ર પરેશ જે ૨૮ વર્ષના છે અને સોલ્ડીસીટર છે. ત્રણ પુત્રીઓ દીપિકાબહેન, કલ્પનાબહેન અને કવિતાબહેન છે. તેમણે શિક્ષણમાં બી. એસસી. (કેમિસ્ટ્રી અને બોટની) ૧૯૫૫માં જયહિંદ કોલેજમાંથી મુ'બઈ યુનિ. માં પાસ કર્યું. ૧૯૫૭માં એલ. એલ. બી. ગવર્નમેન્ટ લો કોલેજ, મુ'બઈ યુનિ. માંથી પસાર કર્યું. ૧૯૫૮માં વકીલાતની પરીક્ષા પસાર કરી, સોલ્ડીસીટરની પરીક્ષા ૧૯૬૧માં પસાર કરી. રુસ્તમજી એન્ડ જીનવાલામાં એન. એ. મોદી સાથે જોડાયા. તેમની અન્ય વિગતોમાં ઉછેર અને શિક્ષણ મુ'બઈમાં જ મેળવ્યું. એપ્રિલ ૧૯૬૪માં મેસર્સ રુસ્તમજી એન્ડ જીનવાલા, સોલ્ડીસીટરની ભાગીદારીમાં દાખલ થયા અને ૧૯૬૬થી ભાગીદારી છોડી અને શાહ એન્ડ સંઘવીની ફર્મ ચાલુ કરી તે આજ સુધી તેઓ હસ્તક ઓફિસ ચાલે છે. હમણાં જ તેમનો પુત્ર પરેશ તેમની સાથે ભાગીદાર તરીકે દાખલ થયેલ છે.

તેમની વિશિષ્ટતાઓમાં મુ'બઈ હાઈકોર્ટમાં વકીલાત કરે છે. અન્ય શોખમાં વાંચન, ફોટોગ્રાફી, સંગીત, નાટક અને રમતગમત વગેરેનો શોખ છે. તેઓ મુ'બઈમાં વેજીટેરીયન સોસાયટીના સેક્રેટરી છે.

With best Compliments of

**KOOVERJI DEVSHI & CO.
PRIVATE LTD.**

Arun Chambers, Tardeo Road,
Bombay-400 034. (INDIA)

Firex

Telephone : 4944051-52-61

Telegram : FIREX

With best Compliments

Gram : " FREENATION "Matunga

Authorised Distributors

* Hoses * Vee Belts * Trans Belting
* Adhesives * Hammer Vari Speed Belts

V. N. Mehta & Sons

77, Bhau-Daji Road,
Matunga, Bombay-400 019
Phone Resi. : 47 28 52

71, Narayan Dhuru Street,
Bombay-400 003
Phone : 330067/335852

With Best Compliments from

NATHALAL RAMNIKLAL & CO.

Universal Representative

RAINBOW WEAVING INDUSTRIES

KOZHIKODE-1.

Importers, Exporters & Dealers in
**HANDWOVEN, FURNISHING FABRICS &
HOUSEHOLD LINEN**

M/s. R. RATILAL & CO.

Importers, Exporters & Dealers in Fancy Towels.

Ask For

JAYSHREE PRODUCTS

13, Champa Galli, Bombay-400 002

Phone—Office : 311032 Resi. : 672876 Crams : Household

With Best Compliments from

Mistry R. R. Brothers

Latest Design Furniture Makers

Diwanpara Road, Bhavnagar-364 001 Phone : 25631

Factory : Bhilwada Chowk, Ajay Modern Cinema.

With Best Compliments from

BHARAT VIJAY VELVET & SILK MILLS

Manufacturers & Winners of awards Continously
for the last 5 years for meritorius export performance
in Rayon & Synthetic Fabrics :—

**DYED & PRINTED VELVETS, also PATCHWORK
VELVETS, PATCH VELVET BEDSPREAD SHELLS,
NYLON & RAYON PRINTED GEORGETTES,
CREPES, SATINS ETC.**

**Props : The Aditya Textile Industries
Private Limited**

Works :

Kurla Andheri Road,
Safed Pool,
Bombay-400 072

Tel : 671826/27/28

Registered Office :

1, Shriniketan, Marine
Lines Cross Road No. 2,
14, M. K. Road,
Bombay-400 020

Tel : 311803 & 259704

Telex : 011-2926 SAMT IN

Grams : 'SAMTULA'

શ્રી જયંતીલાલ રતનચંદ શાહ

શ્રી જયંતીલાલ રતનચંદ શાહે મુંબઈ શ્રીસંઘના સામાજિક અને ધાર્મિક જીવન અને તેની જાહેર પ્રવૃત્તિઓ સાથે ઓતપ્રોત બની સેવાના ક્ષેત્રે જે પ્રગતિ અને સિદ્ધિ સાધી છે તે ભારતભરના જૈન સમાજ માટે પ્રેરણાદાયી અને ગૌરવરૂપ છે.

મુંબઈ અને લાંબા યુનિવર્સિટીમાં તેઓએ બી. એ. અને બી. કોમ.ની ઉચ્ચી પ્રાપ્ત કરી છે. પ્રથમ પાંચ વર્ષ ઇન્કમ-ટેક્સ ઓફિસર તરીકે યશસ્વી કામગીરી બજાવી. ત્યારબાદ ૨૫ વર્ષ પૂર્વે ઇન્કમ-ટેક્સની સ્વતંત્ર પ્રેક્ટિસની શરૂઆત કરી. શુભનિષ્ઠા, ચીવટભરી કામગીરી અને મમતાળુ સ્વભાવને લીધે આ ક્ષેત્રમાં તેઓએ આજે ખૂબ જ નામના મેળવી છે. વ્યવસાયના વિકાસ સાથે અનેક સંસ્થાઓના વિકાસમાં તેઓએ સમય, શક્તિ અને ધનનો ઉદારતા પૂર્વક ઉપયોગ કરી ચિરસ્મરણીય કાળો આપ્યો છે. તેમની સેવા-સ્થાવના, ઉદારતા અને કુશળતાનો લાભ મુંબઈ શહેરની અનેક સંસ્થાઓની જેમ, અન્ય સ્થળોની સંસ્થાઓને પણ મળી રહ્યો છે. એ બીના જેમ તેમની સમાજ પ્રત્યેની વધતી મમતાની સૂચક છે, તેમ તેમની વિસ્તરતી નામના, કીર્તિ અને પ્રતિષ્ઠાને પણ અનુરૂપ છે.

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર શ્રાવિકાશ્રમ, જૈન દવાખાતું, શ્રી મુંબઈ અને માંગરોળ જૈન સભા, શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન ખાલાશ્રમ; શ્રી યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળ, શ્રી આત્માનંદ જૈન સભા, શ્રી લોહાર ચાલ—પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ જૈન સંઘ અને બીજી અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાર્થ તન-મન-ધનથી સેવા અર્પી, તેના સંચાલન અને વિકાસમાં સુંદર કાળો આપ્યો છે. આ ઉપરાંત શ્રી વીશા પોરવાડ જ્ઞાતિના પ્રમુખ તરીકે, સુરત જૈન ધર્મશાળાના મંત્રી તરીકે, શ્રી દલીચંદ વીરચંદ શ્રોફ વિદ્યાલય (સુરત)ના ઉપપ્રમુખ તરીકે અને શ્રી સુરત વર્ધમાન તપ આયંબિલ ભવન, શ્રી આત્મ-વદલભ-શીલ સૌરભ ટ્રસ્ટ, શ્રી માણેકબાઈ રતનજી અરદેસર દુભાષ ટ્રસ્ટ, શ્રી શાંતિદાસ ખેતસી ટ્રસ્ટ તથા શ્રી જે. આર. શાહ ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી તરીકે પણ તેઓએ યશસ્વી કામગીરી બજાવી

છે. શ્રી મહાવીર વિદ્યાલયના સુવર્ણ મહોત્સવ પ્રસંગે તેઓએ સહ-કાર્યકરોના સહકારથી ભગીરથ પ્રયાસો કરી જે રિદ્ધિ અને ગિદ્ધિ મેળવી છે તે તેમનામાં રહેલી વિરલ શક્તિના દર્શન કરાવે છે. વિવિધલક્ષી સંસ્થાઓની પ્રવૃત્તિઓ સાથે માનવ-રાહતનાં કાર્યોમાં પણ તેમની સેવા પ્રશંસનીય છે. ગિહાર તથા સુરતના રેલસ્ટેશન સમયે અને દુષ્કાળના કપરા સમયે તેઓએ બળવેલી કામગીરી સંસ્મરણીય છે.

સારા કામમાં સામે આવીને સહભાગી થવાની ઉદારતા તથા સમાજના અન્ય આગેવાનો પાસેથી ધર્મનાં; સમાજકલ્યાણનાં તેમ જ શિક્ષણ કાર્યોમાં માતળર દ્વારે મેળવી આપવાની તેમની કાર્ય-કુશળતા ખૂબ જ વિરલ છે. તેમની આવી વિશિષ્ટ શક્તિને લીધે અનેક સંસ્થાઓ પગભર બની છે, અને 'પોતાનું' સેવાકાર્ય સારી રીતે આગળ ધપાવી રહી છે.

મિલનસાર અને સરળ સ્વભાવ, પરગઠુ વૃત્તિ, ધર્મપરાયણતા, વિનમ્રતા અને વિવેકશીલતા જેવા સદ્ગુણોને જીવનમાં કેળવી બાણીને તેઓએ પોતાના કુટુંબના સંસ્કાર-વારસાને ખૂબ શોભાવી બાણ્યો છે. આવી અનન્ય ભાવના, ઉદારતા અને સેવાપરાયણતાના કારણે તેમના વ્યક્તિત્વની સુવાસ સર્વાંત્ર પ્રસરી રહી છે.

શ્રી જગજીવનભાઈ એચ. દોશી

છેલ્લા બે-ત્રણ દાયકામાં સમાજજીવનનાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં જે જે પ્રગતિશીલ ઉદ્યોગપતિઓ અને ઉદારચરિત દાનવીરોએ પોતાની પ્રતિભાના દર્શન કરાવ્યા છે, તેમાંથી જગુભાઈ દોશીને પણ પ્રથમ હરોળમાં મૂકી શકાય. શેઠશ્રી જગુભાઈ આજે જે સ્થાને બેસીને ચોગરદમ જે સુવાસ પ્રસરાવી રહ્યા છે, તેની પાછળ તેમનો કુળ-પરંપરાગત સંસ્કારવારસો મૂળભૂત કારણ છે.

સાહસિકતા, પ્રસન્નતા, ઉદારતા અને સૌ કોઈની સાથે આત્મીયતાભર્યું વલણ અપનાવવાને કારણે જૈનેતર સમાજમાં પણ તેઓ પ્રીતિપાત્ર બની શક્યા છે.

રંગ-રસાયણના ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે અસાધારણ પ્રગતિ હાંસલ કરવામાં તેઓશ્રી મેઘાવી યુદ્ધિ-પ્રતિભાના તપતેજથી જીવનનાં અસામાન્ય પગથિયાં ચડ્યા છે. અહમની આજખંખાળ વિનાના આ ઉદ્યોગમર્મજ્ઞની વિશિષ્ટતા એ છે કે એમના મુખ ઉપર સદાસર્વદા પ્રસન્નતા જ દરકતી રહી છે. ગુલાબી સ્વભાવ અને ઉષ્માભર્યા હૃદયવાળા શ્રી જગુભાઈની મધુર મુખમુદ્રા તેમના સંપર્કમાં આવનાર સૌ કોઈ લાંબા સમય સુધી વીસરી શકે તેમ નથી. તેમનો માયાળુ મિલનસાર સ્વભાવ અનેકોનાં હૃદય જીતી લેવામાં કારણભૂત બનેલ છે. ભારતના રંગ-રસાયણ ઉદ્યોગક્ષેત્રે અનન્ય સર્જનપ્રતિભા દાખવવા સાથે વિશેષતઃ તો સમગ્ર ઉદ્યોગક્ષેત્રમાં રંગદર્શીતાનો નવો યુગ નિર્માણ કરવાનો પ્રશસ્ય પુરુષાર્થ સાધનાર શ્રી અમૃતલાલ કાળીદાસ દોશી પછી ૧૯૭૨થી મેસર્સ અમર ડાય-કેમ લિ.ના અધ્યક્ષપદનું સ્થાન શ્રી જગુભાઈ સંભાળી રહ્યા છે. ઉત્પાદનની ગુણવત્તા અને અભિવ્યક્ત સંશોધનાત્મકતા સાથે જેનું ઉત્કૃષ્ટ કક્ષાનું પ્રભુત્વ પ્રજાહ સ્વરૂપમાં પાંગર્યું છે, એ મેસર્સ અમર ડાય-કેમ લિ.એ સંશોધન, ગુણવત્તા અને વિકાસાર્થે સર્વસ્વ અર્પણ કરીને સમ્પૂર્ણ રંગ-રસાયણ ઉદ્યોગક્ષેત્રે આગવી પ્રતિભા પ્રસ્થાપી છે.

પ્રકૃતિને નાથવા મથનાર પશ્ચિમનાં આક્રમણો સાથે સમાધાન સાધવા ઈચ્છતા પૂર્વના સારસ્વત સંશોધન-પ્રવાહોમાં સંવાદી રીતે તરવા માટે મેસર્સ અમર ડાયકેમ લિ.માં શ્રી જગુભાઈ અનેશે પ્રાણ પૂરી રહ્યા છે, એ અભિનંદનીય છે. જેમના સ્નેહાળ સાંનિધ્યથી અનેક સંસ્થાઓ અને કાર્યોમાં અંસ્કાર અને સહભાવ પાંગર્યા છે, એવા મહાનુભાવ શ્રી જગુભાઈને અને તેમની વિશિષ્ટ પ્રભુલિકાઓને આવકાર અને અભિનંદન આપ્યા વગર રહી શકાતું નથી. શ્રી જગુભાઈની ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓએ પણ તેમને જૈન સમાજમાં ઉચ્ચ આસને બેસાડ્યા છે. અનેક સંસ્થાઓના પ્રાણ સમા શ્રી જગુભાઈ જૈન સમાજનું ગૌરવ ગણાય છે.

શ્રી જગજીવનદાસ વિહંગદાસ ગોકલ

મહેનતુ અને કર્મશીલ માનવીઓ સ્વબળથી જ પોતાની પ્રતિભા કંઈક જુદી જ રીતે ખીલવે છે. એવી પુરુષાર્થી પ્રતિભાઓને ધન અને ક્ષીતિ બંને સામેથી જ આવે છે. એવા જ સ્વભાવના શ્રી જગજીવનદાસભાઈ દક્ષિણ આફ્રિકાના “બદિયાણી” પરિવારના સભ્ય હતા. તેમનો જન્મ લુઈસ્ત્રીચાર્ડમાં સને ૧૯૧૨માં થયો હતો. જો કે તેમનો સાહસિક સ્વભાવ અને પુરુષાર્થી વૃત્તિ એ તેમના વારસાગત સંસ્કારો હતા, એમ કહેવું યોગ્ય લાગશે; કેમકે તેમના પિતા પોરબંદરના ગોરાણા ગામના વતની હતા છતાં સાહસિક મનોવૃત્તિને લઈ તેમણે દક્ષિણ આફ્રિકાના વ્યાપારની પગદંડી જમાવી હતી.

લઘુતરમાં નહિ પણ ગણતરમાં આગળ વધીને તેમણે નામના મેળવી હતી. સામાન્ય શિક્ષણ લઈ તથા વારસાગત સંસ્કારોને સાથે રાખી તેમણે વ્યાપારમાં અંપલાવ્યું. સૌ પ્રથમ તેમણે લુઈસ્ત્રીચાર્ડમાં વી. ગોકલ એન્ડ કું, નામે એક પેટી સ્થાપી. પોતાની આવડત, હોંશિયારી, જાતમહેનતની ખુમારી અને હૈયા-ઉકલતની અજબ સૂઝબૂઝથી આખાયે દક્ષિણ આફ્રિકામાં પોતાની કંપનીને યશકલ્પગી ચડાવી; ત્યાર પછી તો એ દેશના બીજા દેશો સાથેના વ્યાપારી સંબંધો વિકસાવવામાં તેમનો ફાળો મહત્વનો બન્યો. પરંપ્રાન્તમાં આ રીતે વ્યાપારક્ષેત્રમાં અદ્ભુત પ્રગતિ સાધવા ઉપરાંત કર્મભૂમિને માતૃભૂમિ જેટલી જ ખ્યારી ગણીને ત્યાંના દીન-દુઃખિયારાં લોકોની સેવા કરી. ફક્ત વ્યાપારી દષ્ટિ જ નહીં પરંતુ માનવતાના ઉચ્ચ સંસ્કારોને અગ્રસ્થાને રાખી અનેક સંસ્થાઓ અને બહેર હિતનાં કાર્યો માટે પોતાની સંપત્તિને છૂટો દોર આપ્યો. દરિયાવ દિલના આ માનવીએ મહાત્મા ગાંધીજીના ક્રિનિક્ષ આશ્રમમાં સર્વોદય ભુવનમાં પણ સારો એવો મહત્વપૂર્ણ ફાળો આપ્યો હતો.

આવાં કલ્યાણુમય કાર્યો દ્વારા નાની ઉંમરમાં જ ત્યાંના સમાજમાં પોતાની સુગંધ ચોતરફ ફેલાવીને તેઓ ૧૯૪૯માં પાછા

સ્વદેશ મુંબઈમાં સ્થાયી થયા. અહીં એમણે જે. વી. ગોકલ એન્ડ કું. નામે પેટી શરૂ કરીને આયાત-નિકાસના ધંધાને વેગવાન બનાવ્યો. પરિણામરૂપે નિકાસ વ્યાપાર ક્ષેત્રે આ કંપનીએ ખૂબ જ મહત્ત્વનું સ્થાન પામી આંતરરાષ્ટ્રીય ક્ષેત્રે નામ રોશન કર્યું છે.

પ્રમાણિકતા, નીતિમત્તા, દાનવૃત્તિ, સેવાભાવ, પુરુષાર્થ, સાહસિકતા અને મળતાવડા સ્વભાવથી જીવન દિવ્ય રીતે જીવીને શ્રી જગજીવનદાસભાઈ ૪૪ વર્ષની વયે તા. ૧૫-૬-૧૯૫૬ ના દિવસે સ્વર્ગવાસી થયા. તેમના મૃત્યુથી ફક્ત હિન્દુસ્તાને જ નહીં પરંતુ વિશ્વમાંના તેમના વિશાળ સ્નેહી-મિત્રવર્ગે ખોટા અનુભવી અને દુઃખની લાગણી બતાવી.

તેમના પુત્રો તેમનો વ્યાપાર-વ્યવસાય ખૂબ જ સારી રીતે આગળ ધપાવી રહ્યા છે. ચૌથી મોટા પુત્ર શ્રી રમણભાઈ ૧૯૩૧માં દક્ષિણ આફ્રિકામાં જન્મ્યા હતા. શિક્ષણ લઈને તેઓ પિતા સાથે વ્યાપારમાં જોડાયા હતા અને પોતાની આવડતથી વ્યાપારી સંબંધો વધુ વિકસાવ્યા છે. બીજા પુત્ર શ્રી અરુણભાઈનો જન્મ ૧૯૩૭માં આફ્રિકામાં જ થયો હતો. તેઓએ પણ અભ્યાસ પછી વ્યાપારમાં જોડાઈને ધંધાને ટેકો આપ્યો છે. અન્ય સુપુત્રો શ્રી સ્વીન્દ્રભાઈ, શ્રી અશોકભાઈ તથા શ્રી કિશોરભાઈ યુવાન વયે પેટીના વિકાસમાં મહત્ત્વનો ફાળો આપી રહ્યા છે. આજે પિતાને પગલે આલી તેમના પુત્રોએ પણ અનેકગણી વધુ સિદ્ધિ મેળવી છે.

શ્રી જગજીવન કેશવજીભાઈ દોશી

જીવનમાં વિજય મેળવવા માટે બહુ જ્ઞાનની જરૂર નથી. જરૂર છે ફક્ત વ્યવહારકુશળતાની અને અડગ હિંમતની. શ્રી જગજીવનભાઈ તળાબ પાસે દાહાના વતની. છ ગુજરાતીનો જ અભ્યાસ; ધંધાર્થે મુંબઈ ગયા. રૂ. ૧૫ના પગારથી નોકરીની શરૂઆત કરી. સખત પરિશ્રમ અને અમૂલ્ય શ્રદ્ધાએ ૧૯૬૧માં ભાગીદારીમાં સોપારીની દુકાન શરૂ કરી. ૨૦૦૦માં ભાગીદારીમાંથી

છૂટા થયા અને ૨૦૦૧માં ચીમનલાલ જગજીવનને નામે દુકાન શરૂ કરી. ધંધામાં બે પૈસા કમાયા અને છૂટે હાથે દાનધર્મમાં એ સંપત્તિનો ઉપયોગ શરૂ કર્યો. દાકાની હોસ્પિટલમાં, તળાબની વિદ્યાર્થી ઓડિંગમાં, કદમ્બગિરિમાં, મેરુશિખરમાં અને પંચગીની પાસે બેલોસેમાં શ્રીશાળામાં સારું એવું દાન કર્યું છે. મીઠું અને શેટલો ખાવો પણ કોઈની મદદ ન લેવી એવી આત્મશ્રદ્ધાએ પોતાના સ્વ-બળે જ ધનદોલત અને કીર્તિ પ્રાપ્ત કર્યાં. પાડીતાણીની દરેક ધાર્મિક સંસ્થાઓમાં તેમનું દાન ગુજતું રહ્યું છે. પુત્રોને સારી કેળવણી આપી છે. તેમની ધર્મપ્રિયતા ખાસ ધ્યાન બેંચે એવી છે. મુંબઈમાં જ્ઞાતિનાં બાળકોના રંગોત્સવમાં અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં હંમેશાં મોખરે રહે છે અને પારમાર્થિક જીવન જીવે છે. વિદ્યાનાં અને સંસ્કારનાં ધામોને ધનની અંજલિ અપીને પ્રોત્સાહિત કર્યાં છે, પ્રકુલિત બનાવ્યાં છે. પૈસા તો ઘણા પાસે હોય છે પણ વિના સંસ્કાર અને કેળવણી અથે તેનો વિનિયોગ કરનારા કેટલા? કુદરતમાં જેમ વૃક્ષને ફળ સાંપડે છે ત્યારે નીચા નમે છે, તેમ શ્રીમંતાઈની સાથે જેનું અંતઃકરણ વિનમ્ર બને છે તેની જ શ્રીમંતાઈ શોભે. શ્રી જગજીવનભાઈએ જૂનાં મૂલ્યોનાં સારાં તત્વોને સંપૂર્ણ માન આપ્યું છે.

શ્રી જગજીવન ભગવાનદાસ શાહ

વ્યાપાર-ઉદ્યોગ હોય કે ધાર્મિક-સામાજિક સંસ્થાઓનું સંચાલન હોય, વિશાળ અને નિરાળી સૃષ્ટિનો એક ક્રમ રહ્યો છે કે સમયે સમયે વિચક્ષણ અને વિલક્ષણ વ્યક્તિઓ આપણને સાંપડતી રહી છે અને સમાજ-જીવનની કાયાપલટનાં સ્વપ્નાંઓમાં સંગીન ફાળો આપે છે; નવા પ્રાણ પૂરવાનો કર્તવ્યધર્મ બળવે છે.

સ્વ. શ્રી જગજીવનભાઈએ આવા જ એક સફળ રાહબર તરીકે વ્યાપારી જગતમાં ગણનાપાત્ર લાગ ભજવ્યો છે. જન્મ સુરેન્દ્રનગરના રામપર ગામે થયો. જન્મથી તેજસ્વી વ્યક્તિત્વનો પરિચય કરાવ્યો.

માત્ર આર ગુજરાતીનો જ અભ્યાસ પણ અંગ્રજની આયોજનશક્તિ; અનેરી હીર્ષદષ્ટિ અને પ્રબળ પુરુષાર્થવૃત્તિના પ્રભાવને કારણે આના વેપારમાં સફળતા મેળવી. કલકત્તા, કોચીન વગેરે સ્થળે અવારનવાર જતા એ બધા બહોળા અનુભવને લઈને તથા કામની આવડતને કારણે સારાથે સૌરાષ્ટ્રમાં જે. બી. તરીકે આના ખ્યાતનામ અને મશહૂર વ્યાપારી તરીકે બહુમાન પામ્યા. ભાવનગરના ખ્યાતનામ વ્યાપારી વેરા પરમાણુંદ તારાચંદની સૌજન્યશીલતા, પ્રામાણિકતા અને સુંદર ભાવનાથી આકર્ષાઈને તેમના સારા વિચારો ગ્રહણ કરવા તેમના પરિચયમાં આવ્યા અને થોડા અનુભવ પછી તેમની સાથે ભાગીદારીમાં જોડાયા અને તેની સુવ્યવસ્થા માટે શ્રી જગજીવનભાઈએ અથાગ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો. ભાવનગરની શેઠ ડોમ્લાભાઈ અભેચંદ-પેઢી શ્રીસંઘના વર્ષો સુધી મંત્રી તરીકે ફરજ બજાવી હતી તેમ જ પાંજરાપોળ સંસ્થાના સંચાલનમાં અને તેના ઉત્કર્ષમાં ઊંડો રસ લીધો તેમજ જૈન સમાજની અન્ય સંસ્થાઓમાં આગવું સ્થાન પ્રાપ્ત કરેલું. સમ્મેતશિખર સહિત મોટાં જૈન તીર્થેત્રો પ્રવાસ કર્યો.

સંતાનમાં એક જ હીકરી. તેમની સાથે તેમના ભાણેજોએ વ્યાપારનું સંચાલન અને બીજી સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં તેમની સૂચના મુજબ કામ કર્યું. ૯૦ વર્ષની ઉંમરે શ્રી જગજીવનભાઈ સ્વર્ગવાસી બન્યા. ભાવનગરના જૈન સમાજનું તેઓ ખરેખર ગૌરવશાળી રત્ન હતા. જૈન પ્રચારક સભાના પ્રમુખ તરીકેની તેમની કામગીરી યશસ્વી હતી. અનેકપર્યંત ગોવિંદજી ટ્રસ્ટમાં ટ્રસ્ટી હતા. ઘણા જ મર્મજ પુરુષ હતા. તેમની સંસ્કારપ્રિયતા અને કાર્યશીલતા ભાવિ પેઢીને માટે અનુમોહનીય અને આદરણીય રહ્યાં હતાં. પોતાની હૈયા-ઉકલત અને બુદ્ધિબળે જીવનના અનેક તાણાવાણામાંથી પસાર થઈ ભારે મોટી સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી.

સ્વ. શ્રી જગજીવનભાઈએ ઊભી કરેલી દાન-ધર્મની અને શાસનસેવાની ઉન્નત્ત્વળ પગદંડી અને એ મૂલ્યવાન વારસો તેમના ભાણેજોએ સાચવી રાખ્યો છે. તેમાંના એક શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈ પણ પ્રતિભાસર્જકનું આગવું વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે. આધુનિક જ્ઞાનવિજ્ઞાનના

સાંપ્રત પ્રવાહોને ઓળખીને અને અનુસરીને શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈ શુભ સંકલ્પોને પાર પાડવા માટે સતત પ્રયત્નશીલ અને ઉદ્યમશીલ રહ્યા છે અને ભાવનગરની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં ગણનાપાત્ર ફાળો આપીને સારી નામના સંપાદન કરી છે. દાદાશ્રી જગજીવનભાઈની કેદાસજી, અભ્યાસ અને અનુભવનું અમૂલ્ય પ્રાપ્ત કરીને શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈએ તેમની વ્યાવસાયિક કારકિર્દીનું ઘડતર કર્યું. આજે દાણાપીઠમાં ચાલતી બી. સૂર્યકાન્ત એન્ડ કું. તથા ભરતકુમાર એન્ડ કું. તથા અન્ય પેઢીના તેઓ સૂત્રધાર છે.

તેમના યશભાગી હાથે વિવિધ ક્ષેત્રે વધુ ને વધુ કાર્યો સફળ થતાં રહે એવી અભ્યર્થના કરીએ છીએ.

શ્રી જવાહરભાઈ મોતીલાલ શાહ

કલા, ધર્મ અને ધનનો ત્રિવેણીસંગમ ધરાવનાર શ્રી જવાહરભાઈ મોતીલાલ શાહ નામિક જિલ્લાના માલે ગામના મૂળ વતની છે.

શ્રી જવાહરભાઈ સામાજિક તથા ધાર્મિક ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર કામગીરી બજાવી રહ્યા છે. એમણે ૧૨ વર્ષની કુમળી વયે જીવનની કારકિર્દીની શરૂઆત કરી અને ૨૨ વર્ષે જાહેર સેવાકાર્યની શરૂઆત કરી.

પ્રત્યેક અંકુરમાં વિકાસ થવાની અને વટવૃક્ષ બનવાની શક્યતા રહેલી છે એટલે તે વંદનીય છે; કારણ કે તે ક્યારે વટવૃક્ષ બની રહેશે તે પરમ નિયંત્રા જ જાણી શકે. આવા એક નાના અંકુરમાંથી વટવૃક્ષ સમા બની રહેલા શ્રી જવાહરભાઈનો જન્મ અખિલ ભારતના જૈન સમાજના આગેવાન કાર્યકર શેઠશ્રી મોતીલાલ વીરચંદ શાહને ત્યાં માલેગાંવમાં થયો. અભ્યાસમાં તેજસ્વી હોવાથી બી. કેમ., એલ.એલ. બી. થયા અને સૂતરબજારના ધંધામાં સારી સફળતા પ્રાપ્ત કરી.

શ્રી જવાહરભાઈ જૈન સમાજના યુવાન સંનિષ્ઠ કાર્યકર છે. ધાર્મિક કે સામાજિક કોઈપણ કાર્યમાં આગળ પડતો ભાગ લેવા તત્પર રહે છે. શ્રી આણંદજી કલ્યાણજી જૈન શ્વેતામ્બર પેઢીના પ્રતિનિધિ છે તેમ જ નીચેની સંસ્થાઓમાં દ્રસ્ટી તરીકેની જવાબદારી સંભાળી રહ્યા છે :

૧. શ્રી ચંદ્રપ્રભુસ્વામી જૈન મંદિર—પ્રાર્થના સમાજ.
૨. શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી જૈન શ્વે. મૂર્તિપૂજક ગુરુકુળ, આંદળેડા (ગુજરાત)
૩. શ્રી વિશાલ જૈન કલા સંસ્થા (જૈન મ્યુઝિયમ)—પાલીતાણા.
૪. શ્રી પીયૂષપાણિ સ્થાપત્ય સંગ્રહાલય, મુંબઈ.
૫. શ્રી વર્ધમાન જૈન સેવા કેન્દ્ર, મુંબઈ.

તે ઉપરાંત શ્રી જૈન શ્વેતામ્બર એજ્યુકેશન બોર્ડ તથા શ્રી ભારત જૈન મહામંડળના સેક્રેટરી તથા આગેવાન કાર્યકર્તા છે. તેમનાં પત્ની શ્રીમતી માયાબેન પણ તેમના દરેક કાર્યમાં સહયોગ અને સાથ આપે છે.

આવા કર્મનિષ્ઠ સામ્યવંત યુવાન હાતા શ્રી જવાહરભાઈની સમાજની સેવા-પ્રવૃત્તિ હજુ વિશાળ ફલક પર વિસ્તરે અને દીર્ઘાયુષ પામે એવી શુભેચ્છા.

શ્રી જયસુખભાઈ આર. કોઠારી

ગોંડલમાં શ્રી જયસુખભાઈ કોઠારીએ નવદુર્ગા અંગિકા માતાજીનું મંદિર શ્રી ચંત્રરાજ શિખર સહિત મોટા ખર્ચે શ્રદ્ધાપૂર્વક કરાવી શ્રી ભીડભંજન ટ્રસ્ટના ભાગરૂપે જનતાની ધાર્મિક લાગણીને ઉન્નત કરવા અર્પણ કર્યું.

આ મંદિર સ્થળ, સમય અને સદ્વિદ્યાની ઉન્નતિની દૃષ્ટિએ અપૂર્વ અને અજોડ છે અને તેમાં ૧૬ નિત્યાદેવીઓ તથા શ્રીચંત્રની પ્રતિષ્ઠા પણ નવદુર્ગાઓ તથા ભગવતી અંગિકાની સાથેસાથ

કરેલી છે. અને આજથી વર્ષો પહેલાં ગોંડલમાં રાજ્યકક્ષાએ થયેલા લક્ષ્યગંડી મહાયજ્ઞથી ચાલતી આવેલી શ્રી માતાજીની લક્ષ્મિના પ્રવાહની પ્રણલિકામાં તેમણે વિશેષ ઉમેરો કર્યો છે. ગોંડલના અહોભાગ્ય છે કે શ્રી માતાજી આટલાં વર્ષો ગોંડલ પધારી જનતાના લાભાર્થે પોતાની લીલા આટલી વ્યાપક રીતે પ્રકટાવી રહ્યાં છે. કોઠારી દંપતીએ ઉદાર દિલથી ખર્ચ અને સમયની પરવા કર્યા વિના શ્રી માતાજીના શ્રીવિગ્રહનું પ્રતિષ્ઠાપન ગોંડલમાં કરવા માતાજીની પ્રેરણાને આધીન થયા અને તે રીતે જીવન-સાક્ષ્ય મેળવી આખા કોઠારી કુટુંબને યશોભાગી બનાવેલ છે. હિન્દુ ધર્મમાં શક્તિપૂર્ણ પરાપૂર્વથી ચાલતી આવી છે. આ મંદિરમાંની “શ્રી જગદંબા રાજરાજેશ્વરી”ની ભવ્ય મૂર્તિ શાસ્ત્રમાં લખ્યા પ્રમાણે એ મુજબનું આગેડૂન રૂપ ધારણ કરીને બિરાજમાન થયેલ છે—અને વધારે વિલક્ષણતા એ છે કે, શાસ્ત્રમાં જણાવેલ શ્રી નવદુર્ગાનાં સ્વરૂપો પણ આ મંદિરમાં ‘શ્રી રાજરાજેશ્વરીની સોળ નિત્યાઓ’ સાથે હાલ બિરાજે છે.

શ્રી જયમુખભાર્ગવર્ષો પહેલાં શ્રી ગિરનારમાં બિરાજતા શ્રી અંબાજીના સાંનિધ્યમાં શ્રી રાજરાજેશ્વરીની પ્રતિષ્ઠા નિર્માણ કરવાની ઇચ્છા ધરાવતા હતા પરંતુ ૬ વર્ષ સુધી આ બાબતમાં ત્યાંના સ્થાનિક મતભેદોના કારણે સફળ ન થઈ, કારણ કે શ્રી જગદંબાની ઇચ્છા ગોંડલના ધર્મપ્રેમીઓને પોતાની લીલાનાં સ્વરૂપ દર્શાવવાની હોઈ, કોઠારી પરિવાર ચાર પેઢીથી જે રીતે ઉપાસના કરે છે તેનું સાક્ષ્ય આજે ગોંડલમાં મળે છે તે જગતજનની ભગવતીના આશીર્વાદનું પરિણામ છે. અને તે આશીર્વાદ સમસ્ત વિશ્વને પ્રાપ્ત થાયો; કારણ કે ભારતભરમાં અજોડ સાદું છતાં ભવ્ય અને લોકોના દૈનિક જીવનની મધ્યમાં આ મંદિર બનવા પામ્યું તે તેમની ઇચ્છાનો પ્રતાપ છે.

ગોંડલની મંદિર-પ્રતિષ્ઠા ઉપરાંત શ્રી જયમુખભાર્ગવની ધાર્મિક સેવાઓ જોઈએ તો ગોંડલ કુબેરપુરી જગ્યામાં મહાદેવજીની પ્રતિષ્ઠા સંવત ૪૦-૪૧-૪૨માં; પૂર્ણ-વાઘેશ્વરીની પ્રતિષ્ઠા ૧૬૫૪માં અને શ્રે. ૨૧

રંગુની ઘંટ મોકલ્યો ૧૯૩૬માં; કુબેરપુરી છણોદ્ધાર શિખર બાંધાવ્યું સંવત ૨૦૨૪માં. આ કાર્ય તેમના પિતાજી હસ્તક, ગિરનાર (જૂનાગઢ) અંબાજીનો છણોદ્ધાર ૧૯૬૮માં; ૧૯૫૬માં ગોંડલ જગન્નાથ મંદિરમાં અન્નપૂર્ણા, મહાદેવજી, અંબાજીની મૂર્તિ-સ્થાપના; ગઢડા સ્વામીનારાયણમાં ૧૯૬૬માં અષ્ટભુજા અંબાજીની મૂર્તિ-પ્રતિષ્ઠા, ૧૯૭૦માં અખેગઢ (મહુવા)માં રામ-સીતા-લક્ષ્મણ-હનુમાનજી-ગણપતિની આરસની મૂર્તિ-સ્થાપના; ૧૯૭૦માં રૂપાસ (ગાંધીનગર પાસે)માં પલ્લીમંદિરનું ભૂમિપૂજન; ૧૯૭૨માં આમેદ (ભરૂચ પાસે)માં મંદિરનો છણોદ્ધાર; ગુજરાતના પાટનગર ગાંધીનગરમાં શિખરબાંધ મંદિર જેમાં લક્ષ્મીનારાયણ-શંકરપાર્વતી-અંબાજીની મોટી મૂર્તિ જેની પ્રતિષ્ઠા શ્રી જયસુખભાઈએ કરી. ડોકોરમાં કમલાકર મંદિરના પ્રવેશદ્વાર પાસે હનુમાનજી-ગણપતિની મૂર્તિ-સ્થાપના, બોરીવલીમાં ૧૯૬૬માં અંબાજી મંદિરમાં મહાદેવ લિંગ-પાર્વતીજી-શીતળામાતાની મૂર્તિ-સ્થાપના; નવા રેવાસ (ધોર પાસે)ના મંદિરમાં જયપુરથી મંગાવેલ ઉમિયા માતાજીની મૂર્તિ-સ્થાપના. '૭૫માં ગોંડલમાં ભીડભજનમાં નવદુર્ગાનાં સ્વરૂપોને અંબાજીની ફરતે સ્થાપના કરી. નવદુર્ગાનાં આ સ્વરૂપોનું આયોજન સૌરાષ્ટ્ર કે દક્ષિણનાં ધામોમાં કયાંય કરેલ નથી; જે ગોંડલ મોટે ગૌરવરૂપ વાત છે.

તેમનાં આ ધાર્મિક કાર્યોમાં તેમનાં ધર્મપત્ની અ. સૌ. લલિતાબેનનો પણ સહકાર અને પ્રોત્સાહન રહેલાં છે.

શ્રી જયંતિલાલ ભીમજીભાઈ ચિકુલાણી

શ્રી જયંતિલાલભાઈએ મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ કરી નાની વયમાં જ વ્યાપારમાં અંબલાવ્યું. વિદ્યાભ્યાસ દરમ્યાન સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ અને પુસ્તકાલય-પ્રવૃત્તિઓનો ભારે શોખ હતો; જે આજ સુધી જળવી શક્યા છે.

અમરેલીની લોહાણા બોર્ડિંગમાં સારી એવી રકમનું દાન કરી તેની સાથે પિતાશ્રીનું નામ જોડ્યું અને અમરેલીમાં જ માતૃશ્રીના

નામે શ્રીમતી જીજ્ઞેન ભીમજી કુરજી વિકુલાણી ફોરવર્ડ ગલ્ફ હાઇસ્કૂલ ચાલે છે. પોતાના સ્વ. પુત્ર શ્રી દિનકરરાયની સ્મૃતિમાં વીરપુર જલાબાપાની જગ્યામાં; કામનાથ મહાદેવના મંદિરમાં અને અન્ય ધાર્મિક જગ્યાઓમાં તેમણે દાન આપ્યું છે. અમરેલીમાં એક પણ સંસ્થા એવી નહિ હોય કે જેમાં તેમનું દાન અને હિસ્સો ન હોય. રેડ કોસ સોસાયટીમાં સભ્ય તરીકે ચાલુ છે.

શ્રી જયંતિલાલ માનચંદ ગાંધી

વ્યાપાર-વાણિજ્યના વિકાસક્ષેત્રે જેમની સમગ્ર પ્રવૃત્તિ હંમેશાં સતત સિદ્ધિલક્ષી રહી છે એવા પુરુષાર્થી યુવાન શ્રેષ્ઠી શ્રી જયંતિલાલભાઈ ગાંધી મૂળ સૌરાષ્ટ્રમાં ભાવનગર જિલ્લાના તળાજ-દાડા પાસે વાલર ગામના વતની. પાલીતાણા જૈન ગુરુકુળમાં અભ્યાસ કર્યો. ઘણાં વર્ષોથી મહાનગરી મુંબઈને કર્મભૂમિ બનાવી લોખંડના વ્યવસાયમાં ધીમે ધીમે પ્રગતિ સાધતા રહ્યા. તેમના ભોળા અને નિખાલસ સ્વભાવને કારણે સૌના પ્રીતિપાત્ર બની શક્યા છે. તેમની સેવાભાવના, ઉચ્ચ કાર્યપ્રણાલી અને નીતિમત્તાને કારણે વ્યાપારી આલમમાં પણ સારું એવું માનપાન પામ્યા છે. તેમની ઊંડી સૂઝ-સમજને કારણે યુવાન વયે જ આગળ આવ્યા છે.

ધાર્મિક સંસ્કારો અને સંકલ્પ-સાધનાના સમન્વય વડે શ્રી જયંતિલાલ ગાંધી જ્ઞાતિની અને ઘણી સંસ્થાઓમાં સહયોગ આપતા રહ્યા હોવાને કારણે સૌ કોઈના આદર અને સન્માનના અધિકારી બન્યા છે.

પુરુષાર્થ અને સ્વબળે વ્યાપારિક સંજોગો વિકસાવ્યા. સાહસિકતા એ એમની આગવી શક્તિ છે. ઓછું ખોલે છતાં એમની દ્રષ્ટિ વિશાળ રહી છે. મળતાવડા અને મિલનસાર સ્વભાવના શ્રી ગાંધીએ સેવાની ભાવના અને કોઈકે સારાં કામોમાં કાંઈકે યથાશક્તિ કરી છૂટવાની હંમેશાં ઇચ્છા બતાવી છે. તેમની પરગજુ મનોવૃત્તિ

હંમેશાં પ્રશંસાપાત્ર રહ્યાં છે. ૧૯૬૫થી એ બિપીનચંદ્ર એન્ડ કું. ના નામથી ભાગીદારીમાં ધંધો ચાલે છે. દાદા હાઈસ્કૂલમાં, દાદા જૈન ભોજનશાળામાં, દાદા જૈન મિત્ર મંડળમાં; પાલીતાણા યશોવિજય ગુરુકુળમાં તેમનું પ્રદાન પ્રશંસનીય છે.

૨૧. શ્રી જયંતિલાલ મૂળજીભાઈ તલાજિયા

ભાવનગરના ધર્મનિષ્ઠ, સંસ્કારપ્રેમી પરિવારના એક ઉદાર-ચરિત દાનવીર સન્મન શ્રી જયંતિભાઈ તલાજિયાના જીવળા સંસ્કાર-વારસાને અને તેના કુટુંબજીવનની ઉચ્ચ પ્રણાલિકાઓને મનોમન વંદન કર્યા વગર રહી શકાતું નથી.

વર્ષો પહેલાં વ્યવસાય અર્થે તેઓએ મુંબઈ વસવાટ કર્યો. ધંધામાં યુરુધાર્થી અને પ્રમાણિકતાથી આર્થિક સદ્વરતા પ્રાપ્ત કરી બે પૈસા કમાયા, જે દૈવી સંપત્તિ દાનધર્મને ક્ષેત્રે વાપરવામાં તેઓ હંમેશાં મોખરે રહ્યા.

નવ વર્ષ પહેલાં જ તા. ૬-૬-૮૧ના રોજ શ્રી જયંતીભાઈનું અવસાન થયું. તેમના સ્મરણાર્થે મંદબુદ્ધિનાં બાળકો માટેની શાળા ભાવનગરમાં ખોલવા તેમના પરિવારના સભ્યો વિચાર કરી રહ્યા છે.

શ્રી જયંતિભાઈના સુપુત્ર શ્રી દીપકભાઈ પણ એ જ દાન-શીલતાની પગદંડી ઉપર ચાલી રહ્યા છે. ગરીબો તરફની તેમની કરુણા અને દયા દાદ માંગી દેતે તેવાં છે. વિધવા બહેનોને અનાજ-કપડાં કે અન્ય સહાય આપવામાં તેમની અમીરાતનાં હંમેશાં દર્શન થતાં રહ્યાં છે. શિક્ષણક્ષેત્રે પણ એટલી જ મમતા ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને પાઠ્યપુસ્તકો અને અન્ય જરૂરિયાત પહોંચાડવામાં ક્યારેય પાછી પાની કરી નથી.

ભાવનગરમાં વ્યવસ્થિત ઢબે ચાલતી શેઠશ્રી વિકુલદાસ છગનલાલ-લોઢાવાળા હોસ્પિટલમાં આરોગ્યસેવાનું એક અદ્યતન એકમ શરૂ કરવાની જેની લાંબા સમયથી તાતી જરૂરીયાત હતી, આંખ-કાન-

ગજાના અને દાંતના રોગોની સારવાર માટેની ઈ. એન. ટી. વોર્ડની સુંદર વ્યવસ્થા ઊભી કરવાનું એક સ્વપ્નું અને જવાયેશ હતી, તેને સાકાર કરવામાં શેઠશ્રી જ્યોતિભાઈ ભાવસારે પોતાના યુવાન સ્વર્ગસ્થ પુત્ર નીતિનકુમારની કાયમી ચિરંજીવી સ્મૃતિરૂપે ઉદાર મને રૂપિયા પંચોતેર હજાર જેવી માતબર રકમનું દાન અર્પણ કર્યું. તેમના આ દાનના શ્રીગણેશ પછી તેને પગલે પગલે રૂપિયા સાડાચાર લાખ જેવી જંગી રકમ એકઠી કરાવી આપીને આ ભાવસાર પરિવારે ખરેખર ગરીબ આમ-સમાજના અંતરના આશીર્વાદ મેળવ્યા છે અને માનવતાનું ભારે મોટું પુણ્યવંતું કામ પાર પાડ્યું છે. ગુજરાત રાજ્યમાં વાતાનુકૂલ હોસ્પિટલ સૌ પ્રથમ છે. એટલું જ નહીં, યોગાનુયોગ કુશળ ડોક્ટરોની સેવા પ્રાપ્ત કરવામાં પણ સંચાલકો સદ્ભાગી બન્યા છે. આ વિશિષ્ટ પ્રવૃત્તિનાં મંડાણ (ઉદ્ઘાટન) સ્વર્ગસ્થ શ્રી નીતિનકુમારનાં માતૃશ્રી ચંદ્રાબહેનના હાથે થયું તે પણ એક નોંધનીય બીના છે. વરતેજ-ભાવનગરમાં નાની-મોટી સંસ્થાઓમાં નાનાંમોટાં લગભગ તમામ આયોજનોમાં શક્ય દાન આપ્યું છે, જે આ પરિવારની વિશિષ્ટતા છે.

આ પરિવારના એક અગ્રણી શ્રી દેવચંદભાઈ પણ એવા જ વિનમ્ર અને મિતભાષી સ્વભાવના હતા. સારાં-શુભ કાર્યોમાં તેમણે હંમેશાં સંમતિ અને પ્રેરણા આપ્યા કરી હતી. કુટુંબની ઊજળી ગૌરવગાથાને જનસમાજમાં જ્યાંતનામ કરતા ગયા. સાધર્મિક ભક્તિ અને ગુપ્તદાનમાં હંમેશાં માનનારા ચોલવીન સ્ટોર્સના સંચાલકશ્રી દીપકભાઈ ઘણી મોટી જવાબદારી વહન કરી રહ્યા છે. ઇચ્છીએ છીએ કે તેમના હાથે સમાજનાં વિવિધ અંગોને પ્રોત્સાહક બળ મળે, અનેક પ્રવૃત્તિઓ વિકસે અને પાંગરે અને પરમાત્મા તેમને દીર્ઘાયુષ અપે તેવી શુભેચ્છા.

With Best Compliments from

**INDO-NIPPON CHEMICAL
COMPANY LIMITED**

Manufacturers of Plasticizers

- * Di Octyl Phthalate (DOP)
- * Di Iso Octyl Phthalate (DIOP)
- * Di Nonyl Phthalate (DNP)
- * Di Iso Decyl Phthalate (DIDP)
- * Di Butyl Phthalate (DBP)
- * Di Methyl Phthalate (DMP)
- * Di Ethyl Phthalate (DEP)
- * Di Octyl Adipate (DOA)
- * Tri Octyl Tri Mellitate (TOTM)

**Maker Bhavan No. 2, 18 New Marine Lines,
Bombay-400 020**

Grams : PLASTCIZER

Telex : 11-2081

Phone : 251723

With Best Compliments from

Phones Shop : 35 52 14
 Resi. : 35 86 20

Allwin Stores

FOR
QUALITY DRY FRUITS

423, Sardar V. P. Road,
Prarthna Samaj, BOMBAY-4.

With Best Compliments form

Mohanal & Co.

Licensed Plumbers of Repute & Sanitary Engineers.

55, 1st Carpenter Street, Bombay-400 004

Phones : 361326 / 369328

MOHANLAL & SONS

Sanitary Engineers & Contractors,

Anand Apartment, Sayaji Ganj,

Opp. : Rajshri Cinema, Baroda (Gujrat)

Phone : 64985

With Best Compliments from

 364178/388358

Wala Brothers

Manufacturers of :

Textile Machinery Parts
Auto Loom Parts Specialists

Office : 51, 53 Sant Sena Maharaj Marg. BOMBAY-400 004.

WorkShop : 41/A, Bhandari Street, BOMBAY-400 024.

WorkShop : 32/36 Jairajbhai Lane, BOMBAY-400 008.

સૌરાષ્ટ્રમાં બીજા સ્થાને અને ગુજરાતમાં ૧૭ મા સ્થાને
ધી સુરેન્દ્રનગર પીપલ્સ કો. ઓપ. બેંક લી.

ઝોડીટ વર્ગ : 'એ' સ્થાપના : ૧૯૬૫ સુરેન્દ્રનગર

શાખાઓ : ૧. જોરાવરનગર ૨. થાનગઢ ૩. જી.આઈ.ડી.સી.

વઢવાણ, ૪. લીંગડી, ૫. લખતર.

* આપની થાપણો આ બેંકમાં મૂકી નિશ્ચિત બનો.

* આકર્ષક વ્યાજ મેળવો - કમર્શીયલ બેંકો કરતાં ૧% વધુ.

* નાણાંની સંપૂર્ણ સલામતી - ઝડપી અને વિનયી સેવા.

* પ્રગતિના આંકડા (જૂન-૧૯૮૬) *

શેર ભંગાળ. ૬૧,૯૮,૩૦૦

રીઝર્વ ફંડ. ૭૩,૮૩,૯૦૦

થાપણો. ૧૩,૨૯,૯૨,૩૦૦

ધીરાણો. ૯,૬૯,૬૯,૪૦૦

નફો. ૩૧,૭૩,૫૦૦

સલાસદ સંખ્યા ૨૮,૨૦૦

✽ બેંકની સેવાઓ :

૧. નવા લઘુ ઉદ્યોગોને ધીરાણ ૧૩ $\frac{૧}{૨}$ % વ્યાજથી.

૨. દાગીના સામે ધિરાણ ૧૫% વ્યાજથી.

૩. બેંક દ્વારા શેર્સ, ઉધરાણી નેશનલ સેવિંગ્સ મર્ટીફિકેટ તથા રસીદ હુડી પર ધીરાણ આપવામાં આવે છે.

૪. બેંક દ્વારા આર્થિક રીતે નબળા લોકોને ૬%ના રાહતના દરથી લોન આપવામાં આવે છે.

૫. બેંકમાંથી મળતું વ્યાજ રૂ. ૭,૦૦૦/- સુધી આવકવેરા મુક્ત તથા રૂ. ૨,૬૫,૦૦૦/-સુધીની થાપણો સંપત્તિવેરા મુક્ત છે.

૬. રૂ. ૨૫,૦૦૦/-સુધી કલીન ક્રેડિટ મેળવો.

૭. બેંકને ટ્રસ્ટોની થાપણો સ્વીકારવાની માન્યતા મળેલ છે.

૮. બેંક દ્વારા બેંક ગેરંટી તથા એલ. સી.ની સવલતો અપાય છે.

શ્રી ચંદુલાલ સુખલાલ મહેતા શ્રી ચંદુલાલ ત્રિભોવનદાસ કોઠારી

ચેરમેન

મેનેજિંગ ડિરેક્ટર

અમૃતલાલ કેશવજી શાહ

શ્રી શશીકાંત સી. ઝોઝા

વાઈસ ચેરમેન

જનરલ મેનેજર

हर भारतीय के हृदय को आलोकित करने वाली गुजरात और
निपानी सर्वोत्तम तंवाखु से बनी अलौकिक तथा
आनन्द दायक धूम्रपानके लिए

**हमारी नं. ५०५ स्पेशल नं. ३०३ भरत तथा
वसंत सुन्दरी ब्राँड**

बिडियाँ हमेशा इस्तेमाल कीजिए
जो आपको हर कश में अपूर्व आनन्द और स्फूर्ति प्रदान करेगी
फोन नं. २९५८, ३०४१ गोंदिया टेलीग्राम—तीन सो तीन

मे. मणिभाई चतुरभाई पटेल एण्ड कं.

गोंदिया आमगांव व काटी बिरसोला (महाराष्ट्र)
चक्रधरपुर (बिहार) S. E. Rly.

मे. आर. मणीभाई पटेल एण्ड कम्पनी
पो. जालदा (पश्चिम बंगाल) एस. ई. रेल्वे

हेड आफिस

ब्रांच आफिस

आर. मणिभाई पटेल एण्ड कं
२४/२५ रूपचन्द्रराय स्ट्रीट
कलकत्ता-७

रमेशचन्द्र हरिहरभाई पटेल
एण्ड कं. एडवर्ड मेमोरियल
के सामने, स्टेशन रोड,
अजमेर (राजस्थान); वेस्टर्न रेल्वे

दिखने में सुन्दर-हर कश लेने में आसान-जिन्हें आप चाहते हैं.

स्पेशल नं. ३०३, ५०५; भरत व वसन्त सुन्दरी

ब्राँड बिडियाँ ही पसंद करें.

૨૪. શેઠશ્રી જ્ઞેશીંગભાઈ કાલીદાસ શેરદલાલ

શ્રી જ્ઞેશીંગભાઈનો જન્મ સં. ૧૯૨૬ના ચૈત્ર વદ ૮ના રોજ અમદાવાદમાં થયો હતો. તેમના પૂજ્ય પિતાશ્રીનું નામ કાલીદાસ ભીખાભાઈ અને માતાનું નામ જેકોરબાઈ હતું.

પૂ. આ. મ. શ્રી વિજયનેમિસૂરીધરજી મહારાજ સાહેબના તેઓ નિષ્ઠાવાન ભક્ત અને આજ્ઞાકિત ગૃહસ્થ-શિષ્ય હતા. તેઓશ્રીની શુભ પ્રેરણાથી તેમણે અનેક મંદિરોમાં ઘણાં જિનબિમ્બો ભરાવવામાં તેમ જ પ્રતિષ્ઠા વગેરે શુભ કાર્યોમાં લક્ષ્મીના મમત્વનો ત્યાગ કરીને ઘણાં પુણ્ય કાર્યો કર્યા છે.

શ્રી કદગિરિની બાવન જિનાલયની ભમતીમાંની મોટી દેરી, શેઠીશાળામાંની મૂળ નાયકની પ્રતિમા અને તેમની બાબુની જિન પ્રતિમા તેમ જ બહારની બાબુમાં શ્રી સીમંધર સ્વામીની પ્રતિષ્ઠા તેમ જ અંજનશલાકા વગેરે કાર્યો એ તેમના ઉન્નત અને ઉદાર ધર્મજીવનનાં પુણ્ય પ્રતીકો છે.

પ્રતિમા અને પ્રતિષ્ઠા ઉપરાંત તેમને શ્રી શ્રુતજ્ઞાન લક્ષિમાં પણ ઉડો રસ હતો. દૂકમાં પ્રતિમા એટલે અહિંસાદિ ધર્મોની સ્થાપત્યકલા અને શ્રુતજ્ઞાન એટલે અહિંસાદિ ધર્મોનું સંસ્કાર-સાહિત્ય એમ તેમના જીવનમાં કળા અને સંસ્કાર-સાહિત્યનો સુભગ સંગમ જોવા મળતો હતો.

શ્રી જ્ઞેશીંગભાઈએ પોતાની મિલકતના અમુક ભાગની રકમનું ટ્રસ્ટ કર્યું છે અને સાહિત્યસમ્રાટ આચાર્ય મહારાજશ્રીએ મંગળ આશીર્વાદ આપ્યા છે. આ ટ્રસ્ટમાંથી અલભ્ય એવા ગ્રંથરત્નો સિદ્ધહેમ શબ્દાનુશાસન આદિ પુસ્તકો પ્રકાશિત થાય છે. તેઓશ્રી તત્ત્વવિવેચક તથા સભાના અધ્યક્ષ હતા.

તેઓશ્રીએ મહામંગળકારી શ્રી નવકારમંત્રનો બપૂ પૂર્ણ કર્યો હતો. તેઓએ સાધર્મિકોના ઉદ્ધાર વગેરેમાં પણ શુભદાન કરવામાં કયાશ રાખી ન હતી. સં. ૧૯૯૫માં શ્રી સિદ્ધગિરિની શીતળ છાયામાં આતુર્માસ કર્યું હતું. તેઓ પુણ્યરાશિ પુણ્ય હતા

અને તેની સૌરભ આજે પણ મહેંક મહેંક થાય છે. તે (સુવાસ કાયમ રહે તે માટે તેમના પુત્રો શ્રી સારાભાઈ અને શ્રી મનુભાઈ ટ્રસ્ટમાંથી પુણ્યકાર્યોમાં પોતાના પિતાશ્રીની જેમ જ ઉત્સાહ અને ઉમંગથી બિછળતા હોયે, સાથ-સહકાર આપી રહ્યા હતા. તેમને ત્રણ પુત્રો હતા. તેમાંથી ભાઈશ્રી રતિભાઈ સ્વર્ગવાસી થયા છે અને સારાભાઈ અને મનુભાઈ ગુજરી ગયા. પિતાશ્રીના સ્મરણાર્થે અષ્ટાદિકા મહોત્સવ આદિ કાર્યો, ધાર્મિક વિધિ-વિધાનો અને બંને બંધુઓએ વર્ધમાનતાપ આચંબીલ ખાતામાં રૂ. ૧૫૦૦૧ આપ્યા હતા. સં. ૨૦૧૮ વૈશાખ સુદ ૧૦ ના રોજ પાલીતાણામાં શ્રી નેમિદર્શન વિહાર નામનું ગુરુમંદિર બનાવી તેમાં પૂજ્ય આચાર્ય ભગવાનની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. શ્રી સારાભાઈ રાજનગર ધર્મપુરી અમદાવાદના અગ્રગણ્ય આગેવાન હતા. તેઓ આદ્યા ગયા પણ પુષ્પખંડની જેમ મધુર સુવાસ ફોરમ મૂકી ગયા અને જીવન ધન્ય ધન્ય બનાવી ગયા.

શ્રી જહવજી સોમચંદ મહેતા

શ્રી જહવજીભાઈ મહેતા ભાવનગરના કુંડલા તાલુકાના વંડા ગામના રહીશ છે. પાલીતાણામાં મેટ્રિક સુધી અભ્યાસ કરી વ્યાપાર અર્થે રંગૂન તરફ પ્રયાણ કર્યું. રંગૂનમાં બીજા વિશ્વયુદ્ધ વખતે ભાઈશ્રી મનસુખલાલ રાઘવજી દોશી સુરેન્દ્રનગરના ‘ગિવ એન્ડ ટેમ્કે’ મુળર્થવાલા સાથે ખૂબ જ ધનિષ્ઠ મૈત્રી-સંબંધ બંધાવેા. લડાઈ દરમિયાન બર્મામાંથી પગરસ્તે આરાકાનયોમાં થઈ શ્રી દલીચંદ વચ્છરાજ મહેતા સાથે ચાલતા ભારત આવ્યા અને તેઓ અનેકોને મદદરૂપ થઈ પડ્યા. વંડામાં વ્યાપાર શરૂ કર્યો. સાથોસાથ વતનમાં પ્રાથમિક શાળાઓ, હાઈસ્કૂલ, પાણીની યોજના વગેરે અનેક લોકોપયોગી સેવાકાર્યો કરવામાં તન, મન, ધનથી ભોગ આપ્યો. સાવરકુંડલા, પાલીતાણા, સુરેન્દ્રનગર, વઢવાણ વગેરે સ્થળોએ કેળવણી, હોસ્પિટલ વગેરે અનેક કામોમાં પૂરતા મદદરૂપ થઈ કામો

પાર પાઠ્યાં છે. શ્રી પાલીતાણામાં શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન બાલાશ્રમના મંત્રી તથા ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કરી રહ્યા છે અને આ બધાં કાર્યો પાછળ તેમનાં ધર્મપત્ની પ્રભાબહેનનો સંપૂર્ણ સાથ છે. શ્રી સાવરકુંડલા જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ, જેની સ્થાપના ૨૦૦૨ માં કરવામાં આવી, તેની શરૂઆતથી તે આજ સુધી મંત્રી તરીકે અને અત્યારે પ્રમુખ તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. ધંધાર્થે મોમ્બાસા જતાં સંસ્થાના ફંડમાં ત્યાંથી ચારી રકમ એકઠી કરવામાં નિમિત્તરૂપ બન્યા. શ્રી વિકાસ વિદ્યાલય, વઢવાણ તથા શ્રી મનસુખભાઈ દોશી લોક વિદ્યાલય, સુરેન્દ્રનગર માટે બહારથી ચારી એવી મદદ મેળવી. આથી શ્રી વિકાસ વિદ્યાલયને પગભર થવા મહેતા ચેરીટી ટ્રસ્ટની જે ખૂબ જ ઉપયોગી સહાય મળી તેમાં તેઓ નિમિત્તરૂપ બન્યા. શાહ સોદાગર દાનવીર શેઠ શાહ મેઘજી પેથરાજ તરફથી દાનનો પ્રવાહ સુરેન્દ્રનગરમાં વિપુલ પ્રમાણમાં વહેવરાવવામાં સૌ પ્રથમ સુરેન્દ્રનગરનો પરિચય કરાવવામાં નિમિત્ત બન્યા. વતન વંદામાં ઊજમભાઈ સોમચંદ મહેતા પ્રાથમિક શાળા બંધાવી આપી, જ્યાં અત્યારે ૮૦૦ બાળકો શિક્ષણ લઈ રહ્યાં છે. શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન બાલાશ્રમમાં મંત્રી તરીકે સંવત ૨૦૧૫માં જોડાયા. શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન બાલાશ્રમમાં ટ્રસ્ટી તરીકે ૧૬ વર્ષથી છે. શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર એજ્યુકેશન સોસાયટી (ચત્રબુજ મોતીલાલ વિદ્યાલય પાલીતાણા)માં ટ્રસ્ટી તથા મંત્રી તરીકે સેવા આપે છે.

બર્મામાં શ્રી મનસુખલાલ રાઘવજી દોશી સુરેન્દ્રનગરવાળાનો મિત્ર સંબંધ બંધાયો. મનસુખભાઈ એક ખૂબ જ સંનિષ્ઠ ભાવના-શાળી સમાજસેવક હતા. તેનો પ્રભાવ તેમના જીવનમાં પહેલો છે.

બર્મામાં નાસભાગ વળતે સેંકડો હિન્દીઓને સ્વદેશ પાછા ફરવા માટે સગવડતા પ્રોત્સાહનો કરી આપી અને હબરો માણસોને પ્રોત્સાહનો તે વળતે ખાવાપીવાની સગવડતા કરી આપેલી. તે વળતે પ્રોત્સાહ સિદ્ધિક્ષ્ટમાં જવાહરલાલ નહેરુ પધાર્યા ત્યારે ત્યાંના હિન્દીઓ પત્ની તેમની સાથે પ્રોત્સાહનો માંગતા જવા ચૂંટાએલા હતા. લગાઈ

વળતે વોર કાઉન્સીલ (પ્રેમમાં)ના તેઓ મેમ્બર હતા. બરમીઓનો ખૂબ જ પ્રેમ સંપાદન કરેલો.

શ્રી ટોકરશીભાઈ લાલજી કાપડીયા

પત્રી, ગુજરાતના કચ્છ વિભાગનું એક નાનું ગામ. તા. ૧૯ જાન્યુઆરી સને ૧૯૧૬ ના શુભ દિવસે આ સ્થાને શ્રી ટોકરશીભાઈનો જન્મ. ધર્મપ્રેમી અને સેવાભાવી પિતાશ્રી લાલજીભાઈ અને એવાં જ આદર્શ ગૃહિણી માતા વજેબાઈ લાલજીભાઈના મૃત્યુ સમયે ટોકશીભાઈની ઉંમર કેવળ ૧૦-૧૧ વર્ષની હતી. ઉંમર ભલે નાની હતી પરંતુ પિતાના ગાંધીવાદી વિચારો, સેવા-સંસ્કારો એમનામાં પાકી જડ જમાવી ગયા. બાળપણથી જ સેવાભાવ એમના અંતરમાં બહુ દિવ્યપ્રકાશ રૂપે પથરાયો હતો. નાની વયથી જ તેમના પ્રત્યે પ્રેમ જોવામાં આવતો. પોતાના ગામમાં પુસ્તકાલય, રાત્રિ પાઠશાળા વગેરે કાર્યોમાં તન-મનથી જોડાઈ જતા. નાનકડા પુસ્તકાલયમાં દાનમાં મળતી જૂની ફાટેલી ચોપડીઓ પણ તેઓ પોતે જ સાચીઓના સહકારથી બાઈન્ડિંગ કરતા જે કામ તેમને શિખવાડનાર પૂ. શ્રી ગુલાબચંદજી મુનિને તેઓ આજે પણ નથી ભૂલી શક્યા. પોતાના મિત્ર મગનલાલ કક્કર સાથે હરિજનોને ભણાવવા -નવરાવવાનું વગેરે કાર્યોમાં મશગૂલ થઈ જતા. આમ નાની વયમાંથી જ સેવામય જીવન જીવવાની ભાવના બગેલ. બર્મામાં રહીને પોતાની હરિજન શાળા માટે ફંડ એકઠું કરેલ. ગાંધીજીના સાત્ત્વિક જીવનની અસરથી એટલા બધા પ્રભાવિત થયા કે આદીના વપરાશને કાયમી સ્થાન મળ્યું.

મુ'બઈ એકાદ વર્ષ રહી જાત-મહેનતથી, ખંતથી જ્યાં કામ મળ્યું એ શેઠિયાઓના પ્રેમ-સહાવ-સંપાદનથી બ્રહ્મદેશ જવાની તક મળી. સમયના પ્રચલિત રિવાજોથી ૧૬ વર્ષે લગ્નપ્રથિથી જોડાયા. ધર્મપત્ની શ્રીમતી અમૃતબાઈની વય આ પ્રસંગે ૧૪ વર્ષની હતી. અમૃતબાઈ પણ એટલાં જ સંસ્કારી કુટુંબનાં હતાં

કે ટોકરશીલાઈની અંતર-ભાવનાઓમાં સર્વ રીતે સહાયરૂપ બની ભારતની આદર્શ નારી તરીકે જીવન ધન્ય બનાવવામાં પોતાની ભાવનાઓ કેન્દ્રિત કરેલ.

બીજા વિશ્વયુદ્ધના કારણે ૧૯૪૨ ના જન્યુઆરીમાં શ્રી ટોકરશીલાઈને બ્રહ્મદેશ છોડવું પડ્યું. કલકત્તા થોડો સમય રહી ભારતનાં અન્ય શહેરોની મુલાકાત લઈ, મુંબઈ આવતાં જૂના સંબંધો તાજ થયા અને હૈદરાબાદ આવવા પ્રેરણા મળી. હૈદરાબાદ જેતું જૂનું નામ ભાગ્યનગર હતું. એક પછી એક તકો સાંપડતી જ ગઈ. કારોબારમાં ભાગીદારીથી વ્યવસાય શરૂ કરી પોતાની આંતરપ્રેરણાથી ધીમે ધીમે વ્યાપાર તેમ જ ઉદ્યોગોમાં પંજુ પ્રવેશી વિકાસ થતો ગયો.

બહુમુખી સેવાઓની દ્રંકી યાત્રીમાં સર્વોદય, ચક્ષુદાન પ્રવૃત્તિ, પ્રાકૃતિક ચિકિત્સાલય, મહાવીર હોસ્પિટલ, જૈન ધર્મ વિકાસ-શિક્ષા, નારી સુધારસેવા; અનાથાલય; ખાદી આમોઘોગ, કૃષિ સુધાર, રોટરી કલબ; ગાંધી જ્ઞાનમંદિર, વગેરે. રાજદ્વારી ક્ષેત્રે પણ જરૂર પડ્યે સેલ્સ-ટેક્સ બાબત હોય કે કોંગ્રેસનાં અધિવેશન હોય; ગુજરાતી, હિન્દી, તેલુગુ ભાષાઓનું સેવાકાર્ય હોય; જળપ્રકોપ કે દુષ્કાળ-રાહતનાં કાર્યો હોય; કેવળ હૈદરાબાદમાં જ નહિ, દેશના કોઈપણ ભાગમાં ગુજરાત રાજ્ય હોય કે બિહાર રાજ્ય હોય; સ્થળ-સમયનો કોઈ બાધ એમને આવતો નથી. હૈદરાબાદના શ્રી ગુજરાતી પ્રગતિ સમાજમાં વર્ષોથી એમણે મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી, માનદ મંત્રી, પ્રમુખ આદિ પદ પર સેવા બજાવી છે. આ સંસ્થાને એમણે પોતાના કાપડીઆ ઝૂપના ટ્રસ્ટમાંથી રૂપિયા એક લાખ પંચોતેર હજારની સખાવત આપી કાપડીઆ ટ્રસ્ટ પ્રગતિ મહાવિદ્યાલયને તથા કાપડીઆ ટ્રસ્ટ અતિથિગૃહને મૂર્ત સ્વરૂપ આપ્યું છે. આ ઉપરાંત નવજીવન મહિલા વિદ્યાલયને કોલેજની સ્થાપના માટે ટ્રસ્ટ તરફથી રૂપિયા એક લાખ એકાવન હજારનું દાન આપી “અમૃત કાપડીઆ” નવજીવન વીમેન પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ સાયન્સ કોલેજ સાકાર બનાવી છે. આ સિવાય હૈદરાબાદ ચિઝ્ન એઈડ સોસાયટી અને ફસાઈ પહેલી

સ્ત્રીઓ માટેના સ્વાધિક્ષણ હોમની પ્રવૃત્તિઓ વિકસાવવામાં મહત્વનો ફાળો આપ્યો છે. તેઓશ્રી ધિ હૈદ્રાબાદ સ્ટેટ ગ્રેડન એન્ડ સીડ્ઝ મરચન્ડસ એસોસિયેશનના સ્થાપક હોવા ઉપરાંત તેના વર્ષો સુધી મંત્રી અને પ્રમુખ તરીકે કામગીરી બજાવી છે. આંધ્ર પ્રદેશ ઓઈલ મિલ્સ એસોસિયેશનના એક સ્થાપક - વર્ષો સુધી પ્રમુખ પદ સંભાળ્યું છે. સેન્ટ્રલ ઓઈલ સીડ્ઝ કમિટીના ચેરમેન અને ઓલ ઇન્ડિયા ફૂડ ગ્રેડિન્સ ફેડરેશન અને અન્ય અનેક સમિતિઓમાં અને મંડળોમાં તેઓશ્રી સક્રિય સેવા આપે છે. ગત વર્ષે ફેડરેશન ઓફ આંધ્ર પ્રદેશ ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ, હાલમાં મહાવીર હોસ્પિટલ (૧૦૦ બેડની સુવિધાની) ગુજરાતી-મારવાડી રિલીફ એન્ડ વેલફેર કમિટીના પ્રમુખ તથા આફ્ટર કેર હોમ, દક્ષિણ ભારત ગુજરાતી સમાજના પ્રમુખ અને અખિલ ભારતીય ગુજરાતી સમાજના ઉપપ્રમુખની ફરજ બજાવી રહ્યા છે. તેમ જ અખિલ ભારતીય ગુજરાતી સમાજના પાર્લામેન્ટરી બોર્ડના સભ્ય છે.

શ્રી ટોકરશી ભુલાભાઈ વીરા

કચ્છની ધીંગી ધરતીએ સાહસિક વ્યાપારીઓ, ઉદારચરિત દાનવીરો અને ખમીરવંતા શ્રેષ્ઠીઓની સમાજને જે ભેટ ધરી છે તેની ઇતિહાસે સુંદર નોંધ લીધી છે.

કચ્છના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈને વતન બનાવીને અનેક ધાર્મિક, સામાજિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓના સહયોગ બનીને વિવિધ દષ્ટિકોણથી યોગદાન આપી રહેલા શ્રી ટોકરશીભાઈ જૈન સમાજના સન્માનનીય વ્યક્તિ છે. અચલગચ્છી સમાજનું તેઓ અણમોલ રત્ન છે—કુનેહ, કેડાસૂઝ અને કાબેલિયતનાં લક્ષણો જેનામાં સંપૂર્ણપણે તાણાવાણાની માફક ગૂંથાયેલાં છે. તેમનામાં એક પ્રતિનિધિ પુરુષ તરીકેનું ભવ્ય સ્થાન હાંસલ કરીને પોતાના માદરે વતન કચ્છનું ગૌરવ વધાર્યું છે.

એ. ૨૩

જૈન કેન્દ્ર-સ દ્વારા સમાજના ઉત્કર્ષ માટે તેમનું જીવન સ્પષ્ટ ધ્યેય તરફ હંમેશાં પ્રવૃત્તિશીલ રહ્યું છે. એમની ખાનદાની, ખેલદિલી, નમ્રતા અને ધર્મપરાયણતાના સદ્ગુણોએ એમના ઊજળા વ્યક્તિત્વમાં મહત્વનો ફાળો આપ્યો છે. તેમનું જ્ઞાન અને માર્ગદર્શન અનેક સંસ્થાઓને હંમેશાં મળતું રહ્યું છે.

શ્રી ટોકરશીભાઈ વીરા નીચેની સંસ્થાઓ સાથે ભૂતકાળમાં અને અત્યારે સંકળાયેલા રહ્યા છે :

પ્રમુખશ્રી—કચ્છ દેવપુર મુંબઈ મહાજન.

પ્રમુખશ્રી—કચ્છ દેવપુર વર્ધમાન તથા આયંબીલ ખાતું.

સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી—અખિલ ભારત અચલગચ્છ સ્વેતામ્બર જૈન સંઘ.

માનદ મંત્રીશ્રી—અખિલ ભારત અચલગચ્છ સ્વેતામ્બર જૈન સંઘ.

ટ્રસ્ટીશ્રી—અચલગચ્છ કલ્યાણ કેન્દ્ર.

ટ્રસ્ટીશ્રી—યશોધન વર્ધમાન બોંતેર જિનાલય ટ્રસ્ટ.

ટ્રસ્ટીશ્રી—આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠ.

શ્રી ડુંગરશી સુંદરજી ઠક્કર (પારકરીઆ)

કચ્છના વતની શ્રી ડુંગરશી સુંદરજી ઠક્કરનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૧૪ના ડિસેમ્બરની ૮મી તારીખે થયો. મુંબઈ યુનિવર્સિટીમાંથી B. Comની ઉપાધિ મેળવી હાલ ઝરિયાના ધનબાદ કોલેજીટમાં પોતાનો વ્યવસાય કરી રહ્યા છે. માત્ર ૨૨ વર્ષની યુવાન વયે આરંભેલ વ્યવસાય આજે અધીરું સદી બાદ વટવૃક્ષની જેમ ફૂલીફાલી રહ્યો છે, જે તેમની કુશાગ્ર બુદ્ધિ અને કુનેહનું ફળ છે.

સ્વભાવે સાહુકારી અને ઉદાર દિલના શ્રી ડુંગરશીભાઈ આજે ૬૭ વર્ષની જૈફ ઉંમરે પણ અનેક સંસ્થાઓના પ્રમુખ કે ઉપપ્રમુખ તરીકે કાર્યરત રહી સંસ્થાઓના સંચાલનમાં પોતાનો અમૂલ્ય ફાળો આપી રહેલ છે.

ઝરિયાના શ્રી લોહાણા મહાજન ગુજરાતી માધ્યમિક શાળા તથા ધનબાદ સ્વામિનારાયણ સત્સંગ સમાજ અને હિન્દુ મિશનના તેઓ પ્રમુખ છે.

શ્રી ગુજરાતી એજ્યુકેશન સોસાયટી, શ્રી ગુજરાતી સમાજ-ઝરિયા; ગુજરાતી સમાજ-ધનબાદ તથા ઝરિયા સીટીઝન એસોસિયેશનના તેઓશ્રી ઉપપ્રમુખ તરીકે પોતાની સેવાઓ વર્ષોથી આપી રહ્યા છે.

આ ઉપરાંત તેઓ રોટરી ક્લબ ઓફ ધનબાદ તથા સ્કાઉટ એસોસિયેશનના પ્રમુખ તરીકે સેવા આપતા હતા. એમાં જે ઇન્ડિયન કોલ મરચન્ટ એસોસિયેશનના અને ઝરિયા-ધનબાદ ગૌશાળાના પ્રમુખ તરીકે તેઓશ્રીએ વર્ષો સુધી પોતાની સેવાઓ આપી છે. આમ તેઓ દોઢ ડઝનથી જે વધારે સામાજિક સંસ્થાઓના પ્રમુખ કે ઉપપ્રમુખ તરીકે પોતાની સેવાનો લાલ આપી ચૂક્યા છે. તેઓશ્રીએ સ્થાનિક, ધાર્મિક, સામાજિક અને જ્ઞાતિની અનેક સંસ્થાઓમાં તથા સ્વામિનારાયણ મંદિરોમાં અમૂલ્ય ફાળો આપી સમાજસેવાનું અનેરું દષ્ટાંત પૂરું પાડેલ છે.

શ્રી ડુંગરશી સોજુભાઈ મોતા

સાહિત્ય, સંસ્કાર, સામાજિક પ્રવૃત્તિ અને ધર્મનો સુલભ મુમેળ એટલે ગામ બિદહાના સૌજન્યમૂર્તિ શ્રી ડુંગરશીભાઈ.

કચ્છી સાહિત્ય, સાહિત્યકારો અને કચ્છી બોલીના તેઓ આશિક છે. અનેક નામી-અનામી સાહિત્યકારોની ત્રાથે તેમણે મિત્રતા નભાવી બાણી છે. લોકસાહિત્ય અને ચારણી સાહિત્ય પ્રત્યે એમને અપાર મમત્વ છે. વળી કેળવણીમાં પણ તેઓ ઊંડો રસ ધરાવે છે.

વિદ્યાર્થી અવસ્થામાં રાષ્ટ્ર સેવાદળ સાથે સંકળાઈને પછી ગ્રાંથ બંદર શાળાના શાળાનાયક અને બૌદ્ધિક શિક્ષક તરીકે સુંદર સેવાઓ આપી. આ દરમિયાન સાને ગુરુજી, રાવ સાહેબ પટવર્ધન જેવા અનેક મહાનુભાવોના પરિચયમાં આવ્યા.

આઝાદીની લડતમાં ગાંધીજીની અનેક સલાઓમાં સેવાઓ આપી. આ દરમ્યાન મરાઠી ભાષાના લેખોનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર પણ કર્યું. ૧૯૫૧ પછી સમાજવાદી પક્ષમાં જ્યપ્રકાશ નારાયણ અને રામમનોહર લોહિયા જેવા આગેવાનો સાથે તેમનો ગૌરવિદ સંપર્ક રહ્યો અને તેમના સાહિત્ય પ્રત્યે લગાવ રહ્યો. રાજ્યજીએ સ્થાપેલ સ્વતંત્ર પક્ષમાં મહારાષ્ટ્ર અને મુંબઈની રીજીઓનલ કાઉન્સિલમાં પણ સભ્ય તરીકે સેવાઓ આપી.

વકતૃત્વકળા તો તેમને ગળથૂથીમાંથી જ મળેલી છે. આધ્યાત્મિક તત્ત્વચિંતનમાં તેમનો ઊંડો રસ રહ્યો છે. અનેક વિદ્વાન સાધુ-સાધ્વીજીઓનો એમને જીવંત સંપર્ક રહ્યો છે. ભારતભરનાં તીર્થ અને ઐતિહાસિક સ્થળોનો તેમણે સમજપૂર્વક પ્રવાસ ખેડ્યો છે.

લગભગ સાડાત્રણ દાયકાથી પ્રમુખ, ઉપપ્રમુખ કે ટ્રસ્ટી, ચેરમેન, કાર્યાવાહક સમિતિના સભ્ય તરીકે; એડવાઈઝરી બોર્ડ ઉપર કે ડેપ્યુટેશનો ઉપર શ્રી કચ્છ-ખિદડા મુંબઈ મહાજન; બોમ્બે ગ્રેન ડીલર્સ એસોસિએશન; શ્રી કચ્છી વીશા એસવાળ દેરાવાસી જૈન હાઈસ્કૂલ; શ્રી કચ્છી વીશા એસવાળ દેરાવાસી જૈન મહાજન તેમ જ અનેકવિધ સંસ્થાઓ પર રહીને તેઓ સેવા આપતા રહ્યા છે.

શ્રી તલકચંદ દામોદર મહેતા

જે ધર્મ યોગીઓને પણ દુર્લભ છે એવો પવિત્ર સેવાધર્મ જેમના જીવનમાં ચરિતાર્થ થયેલો જેવામાં આવે છે. એવા શ્રી તલકચંદ દામોદરદાસ મહેતાનો જન્મ શત્રુંજય તીર્થની શીતળ છાયામાં આવેલા પાલીતાણાની નજીકના થેટી ગામમાં ધર્મનિષ્ઠ સુશ્રાવક મહેતા દામોદરદાસ દેવચંદને ત્યાં સં. ૧૯૭૧ના શ્રાવણ વદિ ૭ તા. ૩૧-૮-૧૯૧૫ના દિવસે થયો હતો. પ્રાથમિક અભ્યાસ થેટીમાં કરી માત્ર ૧૬ વર્ષની ઉંમરે સં. ૧૯૮૭માં નોકરી અર્થે તેઓ મુંબઈ આવ્યા. શરૂઆતમાં થોડો સમય નોકરી કરી; પરંતુ સ્વભાવ અને પ્રકૃતિથી પોતે સ્વાશ્રયી અને સ્વાવલંબી હોવાથી દૂંક સમયમાં

જ હૃદનો સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો અને આ ધંધામાં ભારે કુશળતા અને સફળતા પ્રાપ્ત કરી. શ્રી તલકચંદભાઈએ પોતાના ધંધાને ખીલવ્યો; પરંતુ મન દુર્બળ બને, આધ્યાત્મિક જીવનનો રસ ઊડી ગય, નૈતિક અને ન્યાયની સારાસારની દૃષ્ટિ નષ્ટ થઈ ગય, એ પ્રકારનું ધન મેળવવા મૂળથી જ તેમનું લક્ષ્ય ન હતું. વર્તમાન-કાળમાં પરિવર્તનની પરિસ્થિતિને કારણે, દૂર દૂરનાં ગામોમાં વસતાં આપણાં સિદ્ધાંતાં સાધર્મિક ભાઈ-બહેનોને આપણા સમાજના સુખી અને સાધનસંપન્ન ભાઈઓએ સહાયરૂપ બનવું જોઈએ, એ વિચાર સૌથી પ્રથમ તલકચંદભાઈને આવ્યો. આ વિચારની ફલશ્રુતિરૂપે મુંબઈમાં સં. ૨૦૨૨ની સાલમાં શ્રી ઘોઘારી વીશા શ્રીમાળી જૈન સહાયક ફંડ સંસ્થાની સ્થાપના થઈ. શ્રી તલકચંદભાઈ આ સંસ્થાના મુખ્ય કલ્યાણકાર બન્યા. આપણાં દુઃખી સાધર્મિક ભાઈ-બહેનોની વિકટ આર્થિક પરિસ્થિતિમાં બની શકે તેટલી હદે સહાયરૂપ બનવું એ આ સંસ્થાનું પાયાનું ધ્યેય હતું.

૨૬. શ્રી તારાયંદ ધનજીભાઈ મહેતા

જેમનું સમગ્ર જીવન સાહસ અને પુરુષાર્થની અનન્ય ઊંજળી કિતાબ જેવું રહ્યું, જેમનાં અનુકરણીય અને માનવતાનાં કાર્યો યુવાન પેઢીને અને આજના શ્રીમંત વર્ગને પ્રેરણાની પગદંડી બની રહે તેવાં હતાં, અને જેઓ મનસાન્વાચા-કર્મણા સમાજ, શાસન અને ધર્મના અભ્યુદય માટે પ્રદાન અર્પણ કરવા જીવનભર અનુગ્રહી રહ્યા એવા સાચા આત્મવાન અને તપોનિષ્ઠ મહાતુભાવ શ્રી તારાયંદભાઈ મહેતા પરમાત્માનું સ્મરણ કરતાં કરતાં હમણાં જ સ્વર્ગવાસી થયા. આજ સુધીમાં તેમના સદ્ભાગી હાથો વડે જે જે સુંદર કાર્યો થયાં તેમાંથી જ તેમના ઉજ્જવળ જીવનની નરવી ફોરમ પ્રગટતી રહી છે.

સાહસ અને પુરુષાર્થના પ્રતીક સમા શ્રી તારાયંદભાઈનું જીવન પ્રેરણામય રહ્યું. તેઓ સૌરાષ્ટ્રમાં જૂનાગઢ પાસે મજેવડીના વતની હતા. મધ્યવર્ગી કુટુંબમાં જન્મ્યા હતા પણ યુવાન વયે સને શ્રે. ૨૪

૧૯૨૨માં તકદીર અજમાવવા એટલે ગયા. ત્યાં એમણે ભારે પુરુષાર્થ વડે સારી એવી પ્રગતિ તથા પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કર્યાં. અને તે પછી ૧૯૪૦માં સુબંધમાં આવી ધંધાકીય ક્ષેત્રે અદ્ભુત વિકાસ સર્જીને અઢળક સંપત્તિના સ્વામી બન્યા. જૈન સમાજના ઇતિહાસમાં દાન અને સજાવતો કરનારા શ્રેષ્ઠીઓના ઔદાર્યની પરંપરા સૈકાઓથી ચાલે છે; પણ તેમાં યશકલગી સમાન બની રહે તેવા દાનની નવી પ્રણાલિકા તેઓ સ્થાપતા ગયા.

સાંપ્રત સમયમાં એકીસાથે રૂપીઆ એક કરોડ જેવી માતબર રકમની સંખ્યાવત બહિર કરીને પોતાને નામે એક ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની રચના કરી. તેમાંથી દર વર્ષે બેસી થનારી પંદર લાખ જેવી મોટી રકમમાંથી લોકહિતનાં વિવિધ કાર્યો દર વર્ષે થશે.

તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી સમરતબહેનને નામે પણ રૂપિયા પાંચ લાખનું એક અલગ ટ્રસ્ટ બનાવ્યું. તેમાંથી બેસી થનારી રકમ ધાર્મિક કાર્યોમાં વપરાશે. આવી ભવ્ય ઉદારતા દાખવવા બદલ અખિલ ભારતીય જૈન ઋષિ, કોન્ફરન્સ તથા સોરઠ વીસા શ્રીમાળી જૈન સમાજ તરફથી તેમનું બહિર સન્માન થયું હતું. તેમના અંગત જીવનની વિનમ્રતા, સાદાઈ અને સૌ કોઈને સદા આવકારતી હૃદયની વિશાળતા—આ બધું શ્રીમંત વ્યક્તિઓમાં વિરલ જોવામાં આવે છે. તેમણે કન્યા-કેળવણીનાં કાર્યોમાં પણ ઉઠો રસ લીધો.

માઠરે વતન મજેવડી મધ્યે ઉપાશ્રય, દેરાસર, બે વિદ્યામંદિરો, શેઠ દેવકરણુ મૂળજી જૈન બોર્ડિંગ—રાજકોટ, શ્રી શત્રુઙ્ગ્ય હોસ્પિટલ પાલીતાણુ; શ્રી વીરાણી હોસ્પિટલ—રાજકોટ, શ્રી કેશવલાલ તલકચંદ હોસ્પિટલ—રાજકોટ; વગેરેમાં માતબર રકમની દેણગી આપેલ છે.

સોરઠ વીશા શ્રીમાળી જૈન સમાજ, કસ્તુરબા વિકાસગૃહ, અને અંધશાળા—જામવંથળીમાં માનવસેવા સંઘમાં ઉચ્ચતમ સેવા આપી છે.

મહાવીર હાઈ ફાઉન્ડેશન, પંડિત રત્નચંદ્રજી કન્યાશાળા, જામનગર; દેરાસર વગેરેમાં તેમનો અહુયોગ સારો હતો. માનવીના

જીવનનું મૂલ્યાંકન માનવીના મૃત્યુ પછી જ અંકાય છે. તેમણે આમ સમાજમાં જે ચાહના અને પ્રેમ સંપાદન કરેલ તેની પ્રતીતિ કરાવતા તેમના સ્વર્ગવાસ પછી જે જે જુદા જુદા સમુદાયમાંથી સ્વર્ગસ્થિતે માટે જે લાગણી વ્યક્ત થઈ છે તે આ પ્રમાણે છે :

તેમના વિશાળ પરિવારના બધા જ સભ્યોના માયાળુ સ્વભાવ સાથે ઉચ્ચ ભાવના અને ઉદારતાથી ભરપૂર સુવિચારો સાથેની તેમની પરોણાગત ઝોને યાદ રહેશે. તેમનાં એક એક કાર્યો અભિનંદનીય અને આવકારદાયી રહ્યાં છે. તેમના સ્વર્ગવાસથી સમાજે એક મહાન વ્યક્તિ ગુમાવી છે. તેમણે ઊભા કરેલા દ્રઢતા આયોજનમાં નાત-બત-જ્ઞાતિ કે ગામનો ભેદભાવ નહોતો. તેમનું સમગ્ર જીવન લોક-કલ્યાણ અર્થે જ હતું. આ ભાવનાનો વારસો તેમના પરિવારે આજ પણ બળવી રાખ્યો છે.

ઉદારતા અને વિશાળતાના પુણ્યલાભથી પાવન થયેલા આ પુરુષને જૈન સમાજે સ્વતંત્રે નિહાળીને અનેક વખત તેમનું બહુર સન્માન કર્યું છે. સ્વર્ગસ્થિ પોતાની હયાતી દરમિયાન સેંકડો સંસ્થાઓને કરેલ દાન અને સંભાવતોથી અનેક સંસ્થાઓ પાંગરીને વટવૃક્ષ બની છે. દાનધર્મનાં સંખ્યાબંધ કામોને સહાયરૂપ થવાની સદ્વૃત્તિ અપનાવી આત્માની પણ ઉન્નતિ સાધી ગયા. બીજા અર્થમાં કેવળગમ્ય જ્ઞાનલબ્ધિ પામી ગયા. સરળતા અને નિખાલસતા એ એમના જીવનનાં બહુ પ્રેરક બળો બની રહ્યાં.

છાશકેન્દ્રો હોય કે પાણીનાં પરળ હોય, ગરીબોને કપડાં હોય કે દવાદાડ હોય; ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તકો હોય કે યુનિફોર્મ હોય; દુષ્કાળ હોય કે કુદરતી આફતો હોય; એક એક કામમાં તેમની હેણગીનો પ્રવાહ ચાલુ જ હોય. અભયદાનનું એવું જ મહાપુણ્ય આ પરિવારે પ્રાપ્ત કર્યું. સેંકડોની સંખ્યામાંના અખોલ જીવોને કટોકટીની અણીએ ઘાસચારાની વ્યવસ્થા કરાવી ઉગારી લીધા અને ધર્મધ્વજ લહેરાતી રાખી—તેમની પુણ્યવંતી અને ધર્મશીલ સુવાસ અમરતાને પામી ગઈ છે. એમના ક્ષમાશીલ ઔદાર્યપૂર્ણ

પારમાર્થિક જીવનની ચિરંજીવ યાદ-જ્યોત લાખો માનવો માટે પ્રેરણાદાયક અને પથદર્શક બની રહેશે.

તેમના સ્વર્ગવાસ પછી હબરો નાનીમોટી સંસ્થાઓએ નત-મસ્તકે તેમને શ્રદ્ધાંજલિ પાઠવી છે. કારણ કે તેમણે જે કાંઈ કયું છે તે નિરપેક્ષભાવે, ઉચિત સ્થળે સૂક્ષ્મ અને ઊર્ધ્વ હેતુઓ માટે પ્રચાર કે પ્રશસ્તિની અપેક્ષા વિના કયું છે. આવા દિલેર દાતાઓ આંગળીને વેઢે ગણી શકાય તેવા છે. મૂલ્યનિષ્ઠાને તેમણે હમેશાં ધિરદાવી છે, તેમ પ્રામાણિક કાર્યકરોને-કલાકારોને પ્રોત્સાહિત પણ કર્યા છે. લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરીને પોતાના જીવનની હયાતીમાં જ લક્ષ્મીને સદુપયોગ કરવો એ ઇતિહાસમાં વિરલ ઘટના બની રહેશે. સદ્ગત દાનવીર તો હતા જ; પણ જમણો હાથ આપે એ ડાબો હાથ ન બાણે એ ભાવના દ્વારા એમણે દાનની પવિત્રતા બળવી રાખી હતી, સમાજને એક સુંદર અને અદ્ભુત દષ્ટાંત પૂરું પાડ્યું છે. એટલું જ નહીં, જેન સમાજનું ગૌરવ વધાર્યું છે.

સમાજજીવનના એક એક ક્ષેત્રમાં સામાજિક, શૈક્ષણિક, ધાર્મિક, સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં જીવન વિતાવ્યું. ખરેખર તો જીવન જીવતાં આવડ્યું અને જીવન ધન્ય બનાવ્યું.

સમાજે એક સખાવતી, સેવાભાવી અને માર્ગદર્શક શ્રેષ્ઠી ગુમાવ્યાની ખોટ વર્ષો સુધી ન પૂરી શકાય તેવી છે. દીન-દુઃખિયાંના બેલી તરીકે જે જીવન જીવી ગયા, તેથી સેંકડો વ્યક્તિઓએ આંસુ સાર્યાં છે. આ પુણ્યપ્રમાણ સ્વર્ગવાસથી અનેક સંસ્થાઓએ ભારે મોટા દુઃખ અને આઘાતની લાગણી અનુભવી છે. ધન અને શક્તિનો સ્રોત તેમણે જનસેવા માટે જ હમેશાં વહાવ્યો એ એમના જીવનનું ઊજળું પાસું ગણી શકાય. અષ્ટ સૌપત્તિના સ્વામી બનવા છતાં દાસ થઈને જ જીવ્યા. લેશમાત્ર અહમ્ નહીં, સદાય હસતો ચહેરો, મળતાવડો સ્વભાવ, સાદાઈ અને સૌને ચત્કિચિત રીતે સહાયક બનવાની ઉત્કટ લાગણી—આ એમના જીવનનો નિષેધ હતો.

તા. ૧૧-૧૧-૮૬ના મંગળવારના રોજ મુંબઈ ખાતે શ્રી તારાચંદલાઈએ ૮૧ વર્ષની ઉંમરે આ દુનિયાનો ત્યાગ કર્યો.

દેશભરની સેંકડો સંસ્થાઓએ તે પત્રી શ્રદ્ધાંજલી આપી હતી. સમાજકલ્યાણનાં એમણે કરેલાં કાર્યો તેમનાં જીવતાં સ્મારકો બની રહ્યાં છે. એક સરળ કર્મધોગી જેવું એમનું જીવન નવી પેઢીને ખરેખર પ્રેરણાદાયી બની રહેશે. કારણ કે તેમણે પ્રાપ્ત કરેલી સાત્ત્વિક લક્ષ્મીનું સમાજનાં ધર્મધોગી કાર્યોમાં જ સદ્વ્યય કરવાનું કુશળ અને હીર્ષદૃષ્ટિપૂર્ણ આયોજન એ એમના જીવનની વિશિષ્ટતા હતી.

તેમની દાનસરિતાના પુનિત સ્રોતે અનેક દિશાઓમાં વહીને જ્ઞાતિ અને સમાજગંગાનાં નિર્મળાં નીરને વિશેષ ઉજ્જવળ અને ઊર્ધ્વગામી બનાવ્યાં છે.

આ પુણ્યશાળી આત્માએ કરેલાં કાર્યોની નોંધની યાદી લખીએ તો પણ એક જુદું જ પુસ્તક લખવું પડે. અપ્રતિમ અને અપૂર્વ સિદ્ધિ હાંસલ કરી જે પ્રકાશપુંજ સર્વાંત્ર ફેલાયો અને સુમધુર સુવાસ આપી ગયો. લાખ-લાખ વંદના છે એ મહાપુરુષને, એ સેવાપરાયણ આત્માને. કારણ, એ ધર્માતુરાળીએ ક્યારેય સંસારનાં મુખોને પ્રાધાન્ય આપ્યું જ નહોતું. દયા, દાન અને ધર્મ એમના જીવનમાં યોગ્યોત્તમ બની ગયેલાં.

ઉમદા વિચારો અને આદર્શોથી જીવન જીવી જનાર આ ધર્મભૂતિ ખરેખર સંસારસાગર સફળતાથી પાર ઊતરી ગયા. સેંકડો લોકોએ આપેલી શ્રદ્ધાંજલી એ જ એમના જીવનની ફળશ્રુતિ છે. અનેકો ઉપર એમણે જ પ્રેમપૂર્ણ વાત્સલ્યતા વરસાવી છે એ જ એમના ધન્ય જીવનનું પામું છે. જીવન દરમ્યાન ઉચ્ચતમ કોટિનાં વ્યવસ્થિત કાર્યો કરી જનાર એ મેઘાવી પુરુષ યુગ યુગ સુધી સૌનાં હૈયામાં અમર બની રહેશે. તેમના પરિવારમાં શ્રી રમણીકલાઈ; સ્વ. શ્રી હરકીશનલાઈના વારસદારો; શ્રી શરદલાઈ; શ્રી ચંદ્રકાન્તલાઈ વગેરેએ ઉજ્જવળ પ્રણાલિકા બાળવી રાખી છે.

શ્રી તારાચંદલાઈનો સ્વર્ગવાસ થતાં તેમની ઉત્તરકિયાને દિવસે તેમના પરિવારે રૂપિયા એકાવન લાખના દાનની જાહેરાત કરી છે. ઉપરાંત એક કરોડના ટ્રસ્ટમાં રૂપિયા પચીસ લાખ વધુ ઉમેરવાની પણ જાહેરાત કરી છે. ઉત્તરકિયા પ્રસંગે આટલી મોટી રકમનું દાન અગાઉ થયાનું જાણમાં નથી.

શ્રી તાહિરઅલી ઇસ્માઈલભાઈ

મુંબઈની દાડખાના બબ્બરમાં લોખંડના અગ્રગણ્ય વ્યાપારી તરીકેનું માનભર્યું સ્થાન પામનાર શ્રી તાહિરઅલીભાઈ અમરેલી જિલ્લાના બગસરાના વતની છે. ઘણાં વર્ષોથી એટલે કે ૧૯૩૭ થી પિતાશ્રીના ધંધામાં જોડાયા. મુંબઈ આવી સ્થિર થયા અને ધંધાને પોતાની કુશાચ્છ બુદ્ધિથી વિકસાવ્યો. ધંધાદારી પ્રવૃત્તિઓ સાથે સામાજિક સેવાની ભાવના અને સેવાકાર્યની લગની છાની નથી રહી. મેઘાણી સ્મારક સમિતિ (મુંબઈ)ની કાર્યવાહક સમિતિના સભ્ય તરીકે આરુ' એવું સ્થાન શોભાવ્યું છે. દાડખાના આયર્ન મરચન્ટ્સ એસોસિયેશન લિ.ના ડાયરેક્ટર તરીકે, એલડ આયર્ન મરચન્ટ એસોસિયેશનના કાર્યવાહક મેમ્બર તરીકે રહીને સારું એવું કામ કર્યું છે. તેમના પિતાશ્રી પણ ધર્મભાવનાથી રંગાયેલા અને સંયમી હતા. અને તેમના પુત્રો તરફથી અમરેલીમાં આંખની હોસ્પિટલમાં ફ્રી બેડ રાખેલ છે, ઉપરાંત છ'થરી ટી. બી. હોસ્પિટલમાં પણ ફ્રી બેડ છે.

૨૫. શ્રી ત્રિભોવનદાસ મોનદાસ ભુતા

રાગુલાના વતની અને ધંધાર્થે ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈ-પૂના તરફ વસવાટ કરી રહ્યા હતા. નાની વયમાં વ્યાપારક્ષેત્રનો બહોળો અનુભવ અને દીર્ઘદષ્ટિને લઈ ધંધામાં આગળ આવ્યા અને સ્વદેશમાં સંપત્તિનો ઉપયોગ કરતા રહ્યા. ઘેલા સોમનાથ મંદિરમાં તેમનો ફાળો અનન્ય છે. જોલાપરના શંકરના મંદિરમાં, રાગુલાની નાની-મેદી બધી જ સાર્વજનિક સંસ્થાઓમાં, તુલસીસ્થામ અને અન્ય ધાર્મિક જગ્યાઓમાં તેમણે દાનનો અવિરત પ્રવાહ ચાલુ રાખ્યો. શેઠશ્રી ત્રિભોવનદાસભાઈનો તા. ૧૯-૧૦-૭૩ના રોજ અચાનક સ્વર્ગવાસ થયો અને સુકૃત્યોની સુવાસ મૂકતા ગયા. રાગુલાની પાંજરાપોષ પ્રવૃત્તિમાં અને કેળવણીની દિશામાં ઉદાર સખાવત કરી છે.

શ્રી તીલોકચંદ ડી. શાહ

તેમનો જન્મ તા. ૩-૧-૧૯૩૨ના રોજ બનાસકાંઠામાં અને ગુજરાત-રાજસ્થાનની સરહદે આવેલા નાના એવા ગામ નેનાવામાં થયો હતો. તેમનાં માતા સ્વ. કનીબાઈ જૈન ધાર્મિક સંસ્કારથી ખૂબ જ રંગાયેલાં તેથી બાળપણથી જ શ્રી તીલોકચંદભાઈમાં જૈન ધર્મના સંસ્કાર સુદૃઢ થયા. નાની ઉંમરમાં અ. સૌ. કનીબાઈ સ્વર્ગસ્થ થયાં અને તીલોકચંદભાઈ તેમના પૂજ્ય પિતાશ્રી ધૂલચંદભાઈ પાસેથી વ્યાપારના પાઠ શીખ્યા. બિનલોકધાતુ (નોનફેરસ મેટલ)નો ધંધો શરૂ કર્યો. પોતાની તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ, આગવી અનુમાન-શક્તિ (કેહાસૂઝ), બજારની રૂબ પારખવાતું કૌશલ્ય વગેરે ગુણોથી કિશોર અવસ્થામાં જ નોન-ફેરસના ધંધામાં આગળ વધ્યા અને તેઓ સફળ રીતે પારંગત થયા.

માત્ર ૧૭ (સત્તર) વર્ષની ઉંમરે તીલોકચંદ ડી. શાહ એન્ડ કું. નામથી વ્યાપારી પેઢીની સ્થાપના કરી અને તેમાં પિતાશ્રીની બિલકુલ સહાય લીધી નહિ. પોતે સ્વતંત્ર રીતે ધંધો શરૂ કર્યો અને સફળતાનાં શિખરો સર કરતા ગયા. આજે ગુલાલવાડીમાં નોન-ફેરસ મેટલમાં તીલોકચંદ ડી. શાહ એન્ડ કું. અગ્રગણ્ય સ્થાન ધરાવે છે. તેઓશ્રી બોમ્બે મેટલ એક્સચેન્જ લિ.ના સભ્ય છે. બોમ્બે નોન-ફેરસ એન્ડ સ્ટેપ મરચન્ટ એસોસિયેશનના પણ સભ્ય છે. તે ઉપરાંત બીજી પ્રખ્યાત ધાર્મિક સંસ્થાઓ (હરેકૃષ્ણ હરેરામ) આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાના આજીવન સભ્ય છે. ડાર્બર્નર્સ કલબના સભ્ય છે. ધાનેરા આરોગ્ય સમિતિના કાયમી કાર્યવાહક સભ્ય છે. શંખેશ્વરમાં ધાર્મિક ક્ષેત્રમાં ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. તેઓશ્રીએ જૈન યાત્રાસ્થળોએ વ્યાપક પ્રવાસ ખેડેલ છે. તે સાથે દાનનો પ્રવાહ પણ વહેવડાવેલ છે. શંખેશ્વરની એક મોટી ધર્મશાળામાં મોટું દાન આપી તેમના પૂજ્ય પિતાશ્રીનું નામ જોડાવેલ છે અને શ્રી ધૂલચંદ બેચરજી શાહ (નેનાવાવાળા) એવું નામ આપવામાં આવેલ છે.

પાલીતાણા જૈન ધર્મક્ષેત્રમાં પણ ધર્મશાળા માટે એક પ્લોટ

ખરીદી આગળ કાર્યવાહી ચલાવી રહ્યા છે. ધાર્મિક કાર્યોમાં રસ લેતા શ્રી તીલોકચંદલાઈએ પૂજ્ય આચાર્ય ચંદ્રોદય વિજયસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબના આદેશ અનુસાર ૧૦૮ દર્શન મંદિરમાં પણ મોટું દાન આપેલ છે. તેમનાં આવાં મોટાં દાનોથી પ્રભાવિત થઈ જૈન આગેવાનો અને જાસ કરીને ગોડીજી જૈન સંઘે પૂજ્ય આચાર્ય ચંદ્રોદયવિજયસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની નિશ્રામાં સંવત ૨૦૩૩-માં તેમનું સોનાના એક કિંમતી થાળ વડે બહુમાન કરેલું. શ્રી તીલોકચંદલાઈએ જૂળ જ નમ્ર અને કર્તાવ્યલાવનાથી સુંદર જવાબ આપેલો હતો.

ધાર્મિક ક્ષેત્ર સાથે સામાજિક, તબીબી અને કેળવણી ક્ષેત્રોમાં પણ બાંધીતા છે. તેમના જન્મસ્થાન (મૂળ વતન) નેનાવામાં તેમનાં પૂજ્ય માતુશ્રી સ્વ. કનીબાઈનું નામ જોડીને “કનીબાઈ ધુડાલાલ જનરલ હોસ્પિટલ” બનાવેલ છે. ધાનેરામાં ધર્મશાળા-ધવલ ધર્મશાળા-સાચોટામાં પણ ધર્મશાળા બંધાવેલ છે. કેળવણી-ક્ષેત્રમાં વરકાણા-રાજસ્થાનમાં જૈન બોર્ડિંગમાં મુખ્ય હોલનું નામ આપવા માટે મોટું દાન આપેલ છે. પત્રિકાના આજીવન સભ્ય છે. રાજકારણમાં યોગ્ય પ્રતિનિધિ કાર્યકરને હંમેશા સહકાર આપે છે. અનેક સંસ્થાઓ સાથે જોડાયેલા શ્રી તીલોકચંદલાઈના પરિવારમાં તેમનાં આદર્શ ધર્મપત્ની; ત્રણ પુત્રીઓ તથા બે પુત્રો છે. મોટો પુત્ર ચિ. દિનેશ. કોલેજમાં બી. કોમ. સુધી અભ્યાસ કર્યો છે. ચિ. વિજયકુમાર અભ્યાસમાં જૂળ જ અપળ - ૮૭ ટકા એસ. એસ. સી.માં. તેઓ જૂળ સમૃદ્ધ બને અને બહારક્ષેત્રમાં સિદ્ધિઓ મેળવે તેવી શુભેચ્છાઓ.

અમદાવાદ-વાસણમાં મૂળનાયકની દેરાસરની પ્રતિષ્ઠા કરાવેલ. ગભારા ઉપર માતુશ્રીનું નામ કનીબાઈ આપવામાં આવેલ છે. મેઘન-ડાર ઉપર પિતાશ્રીનું નામ આપવામાં આવેલ છે. વૈશાખ સુદ સાતમના ભીલડીઆજમાં પ્રતિષ્ઠા કરેલ છે. સુપુત્ર શ્રી દિનેશના હાથે વૈશાખ સુદ સાતમને દિવસે શંખેશ્વરમાં, વૈશાખ વદિ બીજને દિવસે ૧૦૮ દર્શન; ૧૦૮ શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથનું મંદિર બની રહ્યું છે

તેનું શિક્ષાસ્થાપન દિનેશભાઈના હાથે થયું હતું. આગાંધમાં એક ટી. બી. હોસ્પિટલ બનાવી. ઝાલોદમાં એક કોલેજમાં રૂમો બનાવવા ડોનેશન આપ્યું છે. અમદાવાદમાં ડેલાવાળાના રામસૂરિજી સાધુ-સાધ્વીના ઉપાશ્રયમાં રૂ. ૪૨૦૦૦ આપી બાપુજીનો ફોટો મૂકીને તકતી મુકાવી છે.

શ્રી દ્વારકાદાસ ધનજી કાણકિયા

કાણકિયા પરિવારની પ્રગતિ માટે કાણકિયા ઉત્કર્ષ મંડળની સ્થાપનામાં આગેવાનીભર્યો ભાગ ભજવ્યો. એટલું જ નહિ પણ વર્ષોથી એના મંત્રીપદે રહી સેવા કરી રહ્યા છે. કાણકિયા કુળની કીર્તિગાથા ગાવા “કાણકિયા કુળ કૌમુદી” નામના ગ્રંથની પ્રસિદ્ધિનું શ્રેય એમને જ આપીએ તો અતિશયોક્તિ નહિ ગણાય.

માતાજી કનકેશ્વરી મંદિર જીર્ણોદ્ધાર કમિટીની સ્થાપનામાં પણ આગેવાનીભર્યો ભાગ લઈ સારું એવું ભંડોળ ભેગું કરી મંદિરના જીર્ણોદ્ધારમાં મુખ્ય હિસ્સો આપેલ. કમિટીને “માતાજી કનકેશ્વરી ટેમ્પલ ટ્રસ્ટ”માં ફેરવી તેનું બંધારણ ઘડવામાં પણ તેમણે આગેવાનીભર્યો ભાગ લીધો. માતાજી કનકેશ્વરીનો મુળઘર્મમાં આસો માસમાં શારદીય નવરાત્રી ઉત્સવ શરૂ કરનારાઓમાં પણ તેઓ એક છે. સંસ્થા કનકાઈ સંસ્થાન માટે સેનેટેરીઅમો, ગૌશાળા, ઇલેક્ટ્રિક વ્યવસ્થા, પાણીની વ્યવસ્થા કરવામાં પણ તેમનો મોટો ફાળો છે. આ સંસ્થાના આજીવન સભ્ય—સેક્રેટરી તરીકે ૨૭ વર્ષ સેવા આપી. તેમની સેવા બદલ સંસ્થાએ મુળઘર્મની સમસ્ત કપોળ જાતિની હાજરીમાં તથા માતાજીની મૂર્તિ સમક્ષ તેમને માનપત્ર આપી તેમની સેવાને બિરદાવી છે. આ સંસ્થાના ટ્રસ્ટી તરીકે તથા ઉપમુખ્ય તરીકે હાલ સેવા આપી રહ્યા છે અને સંસ્થાનો દિન-પ્રતિદિન ઉત્કર્ષ થાય એવી સેવા આપી રહ્યા છે. તેમના વતન આવડ (લાઠી)માં પણ માતાજી કનકાઈના મંદિરના જીર્ણોદ્ધાર માટે તેમના પ્રમુખપણા નીચે કમિટીની સ્થાપના કરી મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર

કરવામાં મુખ્ય સેવા આપી. માતાજીના મંદિરના ઉદ્ધાર તથા માતાજી કનકાઈના સ્વરૂપની પ્રતિષ્ઠા તેમણે હાથ ધરી છે. હાલ આ કમિટીના પ્રમુખ તરીકેની સેવા આપી રહ્યા છે. વર્ષો પહેલાં ચાવંડ ગામના ઉત્કર્ષ માટે ચાવંડ ગ્રામ સેવા સમિતિની સ્થાપનામાં તથા તેમના મંત્રી તરીકે સેવા આપી. ચાવંડના ઠાકોરજીના ચોરાનો જીજ્ઞાસુ કરવામાં મદદ કરી. દવાખાનું (એલોપથી) શરૂ કરાવ્યું. ચાવંડ-લાહી માર્ગ ઉપર પાણીનું પરળ વગેરે ધાર્મિક કાર્યો કરતા રહ્યા છે.

ભારતની લગભગ પૂરી ધર્મયાત્રા કરી છે. માતાજી કનકાઈના પરમ ભક્ત છે. લીધેલું કામ પૂરું કર્યું છૂટકો કરવો એવો એમનો સ્વભાવ છે. અને આ ચાવંડ ખાતેનું માતાજી કનકાઈનું મંદિર નવેસર બંધાવી તેમાં માતાજી કનકાઈના સ્વરૂપની પ્રતિષ્ઠા તેમના હાથે કરવામાં આવી. આ પ્રસંગે જ્વલરોપણ-શતચંડીયાગ પણ તેમના યજ્ઞમાનપદે કરવામાં આવ્યાં.

શ્રી દામોદરદાસ ઠાકરશીભાઈ

મૂળ ભાવનગરના વતની ઘોઘારી સમાજના કાર્યક્રમોમાં અને જ્ઞાતિહિતની પ્રવૃત્તિઓમાં મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો. ગુપ્તદાનમાં ખાસ માનનારા. ઘોઘારી જૈન મિત્રમંડળમાં ખજાનચી તરીકે અને કેળવણીક્ષેત્રે સારો એવો રસ લે છે. દર વર્ષે દશેક હજાર રૂપિયા જેવી રકમ ગુપ્તદાનમાં જરૂરિયાતવાળાને આપે છે.

સ્નેહ, શક્તિ અને સહનશીલતા જેવા ગુણોને લઈ વ્યાપારી આલમમાં ઘણું માનપાન પામ્યા છે. પુણ્યશાળી, દરિયાવદિલના, કોમળ હૃદયના આ સજ્જન કોઈ પણ જાતની દલીલ વગર સૌનું કામ કરી આપવામાં માને છે અને શાંત, આડંબર વિનાનું જીવન ગુજારે છે.

ભારતનાં મોટા ભાગનાં જૈન તીર્થોની યાત્રા કરી આવ્યા છે. છેલ્લાં સાઈઠ વર્ષથી હરિચંદ મીઠાલાઈની પેઢીનું સફળ સંચાલન

કરી રહ્યા છે. ૧૦૫ વર્ષની ઉંમરે આજે પણ તાજગીભર્યું જીવન વ્યતીત કરે છે. ઘોઘારી મિત્રમંડળ તરફથી સમ્મેતશિખરની સ્પેશ્યલ ટ્રેન વખતે રસોડા ખાતું સંભાળ્યું. ઘોઘારી સમાજના નેજા નીચે ૫૬ સામૂહિક લગ્ન પ્રસંગે તન, મન, ધનથી સુંદર સેવા બજાવી છે.

શ્રી દિગ્વિજય બી. બદિયાણી (નાશિક)

આ જગતના ચોકમાં માનવીનું ઘડતર એનો કર્મયોગ કરે છે. કરોડપતિ હો કે કારકુન; કારખાનાદાર હો કે દુકાનદાર; વેપારી હો કે વિદ્યાર્થી, સર્વની જીવનસિદ્ધિની ઈમારત એની નિષ્ઠા અને નૈતિકતા તથા પ્રયત્નોના પાયા પર ચણતર પામે છે. નાશિકના યુવાન સમાજસેવક શ્રી દિગ્વિજયભાઈ બાબુભાઈ બદિયાણી (કાપડિયા) આવા કર્મયોગીની બહુમુખી પ્રતિભા ધરાવે છે.

જામનગરની ધરતી પરથી પેઢીઓ પહેલાં મહારાષ્ટ્રમાં કિસ્મત અજમાવવા આવેલા લોહાણા પરિવારમાં શ્રી દિગ્વિજયભાઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૪૫ના જુલાઈ મહિનાની ત્રીજી તારીખે થયો હતો. નાશિકની મુખ્ય બજારમાં તેમના પિતાશ્રી બાબુભાઈનો કાપડનો ધમધોકાર વ્યાપાર ગાજતો હતો. સમાજસેવાની પ્રવૃત્તિઓમાં પણ સ્વ. બાબુભાઈ મોખરે રહેતા હતા. આ સ્વ. પિતાનો સેવા-વારસો યુવાન દિગ્વિજયભાઈ એ હીપાવ્યો છે.

શિક્ષણની સૃષ્ટિમાં અવિરત આગેફૂચ કરતા શ્રી દિગ્વિજયભાઈ કોલેજોનાં પગથિયાં સર કરીને બી. કોમ. સુધી, એમ. કોમ તથા એમ. બી. એ સુધી પહોંચવા ઉપરાંત શિક્ષણની અનેકવિધ સિદ્ધિઓ સાધી શક્યા છે. પીએચ. ડી. પણ થઈ રહ્યા છે. અભ્યાસની અવિરત આગેફૂચ વચ્ચે ઈ. સ. ૧૯૭૪માં પિતાશ્રી બાબુભાઈનું દુઃખદ અવસાન થતાં ચાલુ અભ્યાસે પરિવારના કાપડના વ્યવસાય “બાબુભાઈ કલોથ સ્ટોર્સ”નાં સૂત્રો સંભાળવા પડ્યાં હતાં અને છેલ્લા બે દાયકામાં આ વ્યાપારને ઉચ્ચ કક્ષાએ મૂકી દીધો હતો. તેમના કાપડ-વ્યવસાયનો દોર માત્ર નાશિક પૂરતો જ સીમિત રહ્યો

નથી. મુંબઈ અને દિલ્હીના દરવાજા સુધી પહોંચ્યો છે. રેડીમેઈડ વસ્ત્રોની ફેક્ટરી અને કાપડ માર્કેટ સુધી પ્રગતિનાં પગરણુ ગોઠવાઈ રહ્યાં છે, જે નાનાભાઈ સુરેશ સાથે સંભાળે છે.

વ્યાપારની અનેકવિધ જવાબદારીઓ ઉપરાંત શ્રી દિગ્વિજય-ભાઈ સામાજિક સેવાના ક્ષેત્રે મોખરે આવ્યા છે. શિક્ષણપ્રવૃત્તિ ચલાવતી શ્રી પંચવટી ગુજરાતી એજ્યુકેશન સોસાયટીના સત્તર વર્ષથી માનદ મંત્રીપદની જવાબદારી સંભાળી રહ્યા છે. નાશિક જેસીઝમાં ઈ. સ. ૧૯૭૭થી અધ્યક્ષ છે. ભારતીય જેસીઝના ૧૯૮૧માં ઉપાધ્યક્ષ હતા. ઈ. સ. ૧૯૮૩-૮૪માં મહારાષ્ટ્ર જે. સી.ના કાઉન્સિલર હતા.

નાશિકમાં સો અનાથ બાળકોનું જીવન-ઘડતર કરતી શ્રી મહિલા અનાથાશ્રમના સેક્રેટરી છે. ગુજરાતી એજ્યુકેશન સોસાયટી સંચાલિત ગુજરાતી હાઈસ્કૂલના સેક્રેટરી છે.

નાશિકના શ્રી હાલાઈ ઘોઘારી લોહાણા મહાજનના ઈ. સ. ૧૯૮૦ થી ૮૩ સુધી મંત્રીપદે સેવા બજાવી ચૂક્યા છે તથા હાલ પ્રમુખ છે અને જ્ઞાતિની વાડી બનાવવા પ્રયત્નશીલ છે. દુનિયામાં “બાબુભાઈ કલેક્શન” શો-રૂમ ભારતનો સર્વથી વિશાળ જગ્યા તથા સ્ટોક ધરાવે છે. તે ૧૯૮૫માં શરૂ કરેલ છે.

વ્યાપાર-ઉત્કર્ષના ક્ષેત્રમાં પણ તેઓ વ્યાપારીઓનો વિશ્વાસ સંપાદન કરીને વ્યાપારી સંસ્થાઓમાં મોખરે રહ્યા છે. ભારતનાં ચૌદ રાજ્યોમાં સાઈઠ હબર સભ્યો ધરાવતી એલ ઇન્ડિયા ફેડરેશન ઓફ કલોથ રિટેલર્સ-દિલ્હીના તેઓ ચાર વર્ષથી સેક્રેટરી-જનરલ છે. નાશિક રિટેઈલ કલોથ મરચન્ડસ એસો.ના ઈ. સ. ૧૯૭૭ થી પ્રમુખ છે. વ્યાવસાયિક મહા સંઘના કન્વીનર છે. મહારાષ્ટ્ર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સની મેનેજિંગ કમિટીના સભ્ય છે.

આ યુવાન વ્યાપારી અગ્રેસર સામાજિક સેવાક્ષેત્ર ઉપરાંત રમત-ગમતના ક્ષેત્રમાં પણ ઉડો રસ ધરાવી રહ્યા છે તથા બેડમિન્ટન અને ક્રિકેટમાં પૂના યુનિવર્સિટીનું પ્રતિનિધિત્વ કરી ચૂક્યા છે.

With Best Compliments from

Phones : 4797
6797

SHREE VISHNU SAW MILL

& Timber Merchant

C. P. Teak : Balarshah Teak
Assam wood : Halduwood
Sajad wood : Maleshia wood
& All Kinds of Jungle wood

Kranti Chowk, Nehru Road,
AURANGABAD-431 001

With Best Compliments from

C. D. Corporation

Mfrs. of Textile Auxilliarries & Dyes

Office :

Kamani Chambers, 32, R. Kamani Marg,
Ballard Estate, Bombay-400 038.
Phone : 262817, 267801 & 267802.

Factory :

48, Navnandanvan Industrial Estate,
L. B. S. Marg, Mulund, **Bombay-400 080.**
Phone : 593333

With Best Compliments from

Grams : COPPERWIRE

Office : 75887

Phone Resi. : 76012
76337

Bharat Metal Corporation

Nonferrous General Merchants

Specialists : COPPER, BRASS, ALLUMINIUM ETC.
in Rods, Tubes, Sheets, Wire Etc. Bearing & Tools

2140, Mahakali Street,
Secunderabad-500 003 A. P.

With Best Compliments from

Telephone : 38031--38032

Telegrams : METROCYCLE, Bombay-2

MATRO CYCLE CO.

BRANCH :—

Metro Cycle Importing Co.

Main Road, TRIVANDRUM.

421, Kalbadevi Road.

Bombay-2.

WE A SMALL SCALE INDUSTRY SPECIALISE IN

18.5 Litre Hand Made Oil & Ghee Containers and
Small Size Round Tins for Snuff Packing with
10 grams to 4 Kilograms Packing.

With Best Compliments from

Kotecha Brothers

General Merchant & Commision Agents

V. D. Bardanwala Road, Grain Market,
Jamnagar-361 001 (INDIA)

Gram : KOTECHA

Phone : 4085

With Best Compliments from

Himatlal Hirji & Co.

110, Keshavji Naik Road,
Bombay-400 009

With Best Compliments from

Cable : " AUSPICIOUS "

Phone : 240413

J. V. GOKAL & CO.

Kasturi Buildings,
171/172, Jamshedj Tata Road,
BOMBAY-400 020.

With Best Compliments from

Samir Construction

Ahmedabad

With Best Compliments from

Derfect Builders

AHMEDABAD

With Best Compliments from

**LATHIA RUBBER MFG. CO.
P. LTD.,
SAKINAKA, KURLA-ANDHERI RD.,
Bombay-400 072**

Manufacturers of Rubber & Ebonite Rollers, Rubber Blankets, Evaset Ruber Sleeves, and other Industrial Rubber articles for textile, Paper, rayon, cement and various other industry. Ruberlining of Ms Tanks, vesseles, pipes & fittings for chemical plants.

Gram : Ucanrely

Telex : 011-71430

Phone : 512-1925, 512-1926, 212-4243

With Best Compliments from :

MODERN AMENITIES

One Bedroom, Two Bedrooms,
Hall Kitchen-Flats

BUILDERS :

AARJAY ASSOCIATES * VASUDEV APARTMENTS

OPP. Sona Udyog, Parsi Panchayat Road,
Off : old Nagardas Road, Andheri (East),
Bombay-400 069.

AARJAY CONSTRUCTION * MAHAJAN APARTMENTS

Mahajan Wadi. Opp. : Cemetery, Plot No. 21,
G. B. Pathrali, Dombivili (East), Dist. : **THANE**

M. & J. COMBINES

“BLUE HAVEN”

Off Link Road, Village Valnai, Malad (West),
Bombay-400 064.

Quality Construction * Reasonable Rates

PROGRESS OF WORK : IN FULL FORCE.

Contact—Office :

AARJAY ASSOCIATES,
32/34. Veer Nariman Road, Churchgate House,
Bombay-400 023.

Phone : 2047879, 2048255 & 2048185.

Telex : 11 3433 ANUP IN Cable : ORIONIN.

મહાપુરુષોએ પ્રજા પાસે થાપણરૂપે મૂકેલા સિદ્ધાંતોનો પૂરો
અમલ કરીને તેમને શ્રેષ્ઠ શ્રદ્ધાંજલિ આપ્યા સમાન ગણાય.

With Best Compliments from

Fact 686043
Tel. : Resi. 8124296
8125141

Star Corrugating Industries

Manufacturers of :

Corrugated Boxes, Corrugated Rolls
& Corrugated Sheets

Mr. Pradip Shah

Virwani Industrial Estate, Unit No. AIG 234 to 238,
Western Express Highways. Opp Ciba, Goregaon [East]
Bombay-400 063

Fact. 686043
Tel. : Resi. 8124296
,, 8125141

STAR PACKAGING INDUSTRIES

Manufacturers of :

Corrugated Boxes, Corrugated Rolls &
Corrugated Sheets.

Mr. Pradip Shah

Virwani Industrial Estate, Unit No. AIG 230 to 233
Western Express Highways, Opp. Ciba, Goregaon [East]
Bombay-400 063

પી. ચન્દ્રકાન્ત એન્ડ કું.

❖ એ હ એ ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ❖

એસ્ટેટ, લોઅર પરાલ,

ફોન : ૪૮૨૧૦૬૩

મુંબઈ

શ્રી હીપચંદ મગનલાલ શાહ

શ્રી હીપચંદ મગનલાલ શાહનો જન્મ સંવત ૧૯૭૧ના ફાગણ સુદ ૨ ને મંગળવાર તા. ૧૬-૨-૧૯૧૫ના કોંઠ (સૌરાષ્ટ્ર)માં થયો. અમદાવાદના શેઠ ચીમનલાલ નગીનદાસ છાત્રાલય - વિદ્યાલયના અભ્યાસ દરમિયાન નિયમિત પ્રાર્થના, સ્વાશ્રય, કડક શિસ્ત, પગપાળો પ્રવાસ કર્યો.

શુભેચ્છકોના સહકારથી જુદા જુદા સમયે તેમણે જે સંસ્થાઓ દ્વારા વર્ષો સુધી કાર્ય કર્યું તેમાંની કેટલાકની યાદી—

શ્રી માનવ સેવા સંઘ—વાઈસ ચેરમેન; મંત્રી; ખજાનચી.

શ્રી મુંબઈ જૈન સ્વયંસેવક મંડળ—મુખ્ય મંત્રી; પ્રમુખ.

શ્રી ભારત જૈન મહામંડળ (સેન્ટ્રલ)—પ્રમુખ મંત્રી.

શ્રી આત્માનંદ જૈન સભા (મુંબઈ)—મંત્રી.

શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય—હક્કની રૂએ કા. સ.

શ્રી મુંબઈની જીવદયા મંડળી (હ્યુમેનિટેરિયન લીગ)—મંત્રી.

શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન બાલાશ્રમ—પાલીતાણા કા. સ.

શ્રી સંયુક્ત જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ—કા. સ.

શ્રી જૈન મેડિકલ રિલીફ એસોસિયેશન (સાર્વજનિક દવાખાનું)

કા. સ.

શ્રી ઝાલાવાડ જૈન સ્વે. મૂ. સંઘ (મુંબઈ)—કા. સ.

શ્રી જૈન એસોસિયેશન ઓફ ઈન્ડિયા—કા. સ.

શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન એજ્યુકેશન સોસાયટી (પાલીતાણા)—કા.સ.

શ્રી જૈન સાહિત્ય વિકાસ મંડળ.

શ્રી ભગવાન મહાવીર ૨૫૦૦મા નિર્વાણ-કલ્યાણક સમિતિ (મુંબઈ)—મંત્રી.

શ્રી ચીમન છાત્ર મંડળ—ઓ. ઓડિટર

શ્રી યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળ—લાઈફ મેમ્બર.

શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ ટ્રસ્ટ—કા. સ.

શ્રી શ્વેતામ્બર એજ્યુકેશન બોર્ડ—કા. સ.

અને ૧૯૪૬માં તિરૂવણ્ણા મલૈયા—તામિલનાડુના સંત રમણ મહર્ષિનાં દર્શન-સમાગમ કર્યાં. વિશિષ્ટ વ્યક્તિઓના દર્શન-સમાગમ અને કૃપાદષ્ટિ તથા પત્રવ્યવહારથી ખૂબ પ્રોત્સાહન મળ્યું. ભારત જૈન મહામંડળના ૪૨મા મણિ મહોત્સવ અધિવેશનમાં તા. ૨૧ માર્ચ ૧૯૭૬ના હૈદરાબાદમાં તેમને “સમાજગંધુ”નું બિરુદ પદાર્પણ થયું. બીજી કેટલીક સંસ્થાઓ તરફથી પણ પ્રશંસાપત્રો મળ્યા અને ૧૯૩૫માં મહેતા હરખચંદ તુલસીદાસનાં પુત્રી કાંતાબહેન સાથે લગ્ન થયા. તેઓ ધાર્મિક શ્રદ્ધાવાન છે. તેમને ત્રણ પુત્રો તથા બે પુત્રીઓ છે.

શ્રી જૈન શ્રવ. કોન્ફરન્સ એટેન્ડિંગ કમિટીના અભ્ય છે.

સૌજન્યમૂર્તિ શ્રી દીપચંદભાઈ એસ. ગાર્દી

શ્રી દીપચંદભાઈ ઔરંગઢના અપૂત છે પંડરીના વતની છે અને જૈન કુટુંબમાં જન્મ પામવાને લીધે જૈન તરફે ઓળખાયા છે; પણ આજે તેમનું માનસ સર્વ પ્રકારની સંકીર્ણતા કે સાંપ્રદાયિકતાને ભેદીને માનવધર્મના મહાશિખર સુધી પહોંચ્યું છે.

શ્રી દીપચંદભાઈનું પ્રારંભિક શિક્ષણ પંડરીમાં જ થયું. તે પછી તેઓ વાંકાનેર ગયા અને ત્યાંની હાઈસ્કૂલમાંથી મેટ્રિકની પરીક્ષા આપી સારા માર્કે પસાર થયા.

કૌટુંબિક સંયોગો સારા ન હતા; પણ શ્રી દીપચંદભાઈની વિદ્યાભ્યાસની લગની અનેરી હતી, એટલે તેમણે જાતમહેનતથી સાધનો ઊભાં કરી અપૂર્ણ અભ્યાસ કર્યો. ત્યારબાદ અને ૧૯૩૬માં મુંબઈ આવ્યા અને ૨૫તંત્ર કમાણી કરી આગળ અભ્યાસ કરવા લાગ્યા. આ રીતે તેઓ બી. એસસી. થયા. હજી પણ આગળ અભ્યાસ કરવાની ઇચ્છા હતી, એટલે તેમણે કાયદાનો અભ્યાસ શરૂ કર્યો

અને સને ૧૯૪૨ની સાલમાં એલએલ. બી. થયા. ત્યારબાદ સોલ્ડીસીટર્સના આર્ટીકલ્સ પૂરા કરી એડવોકેટ તરીકે મુંબઈમાં સ્વતંત્ર પ્રેક્ટિસ કરવા લાગ્યા અને અનેક કંપનીઓના સલાહકાર બન્યા.

શ્રી દીપચંદલાઈની બુદ્ધિ તીક્ષ્ણ હતી, પ્રતિભા અનેરી હતી અને સહૃદયતા તો અહુ કોઈને અત્યંત પ્રભાવિત કરે તેવી હતી; તેથી તેઓ આ ક્ષેત્રમાં ઝળઝી ઊઠ્યા અને સને ૧૯૫૦થી જમીનના નિષ્ણાત તરીકે કામ કરવા લાગ્યા. સને ૧૯૬૧માં તેઓ લંડન બર્ક બાર—એટ—લો થઈ આવ્યા. આ રીતે તેઓ બી. એસબી., એલએલ. બી. અને બાર—એટ—લો થએલા છે. પરંતુ તેમનું ખરું મહત્વ તો તેમના ભાવનાશીલ, સેવાપરાયણ જીવનમાં રહેલું છે. બાર વર્ષની ઉંમરે તેઓ પોતાના કુળદેવતા શ્રી માંડવરાયનાં દર્શને મૂળી ગયા. ત્યાં તેમના દર્શન કરતાં પરમ પ્રસન્નતા અનુભવી. છેવટે તેમણે બે હાથ જોડી વિનંતી કરી કે “હે દેવ! તું મને એવી સ્થિતિ આપજે કે જેથી હું રોજના ૧૦૦૦ રૂપિયા દાનમાં આપી શકું અને મારી પાછળ એક એવું ટ્રસ્ટ કરી જાઉં કે જે મારા મરણ બાદ પણ રોજના ૧૦૦૦ રૂપિયાનું દાન આપી શકે.”

હવે તેમના કૌટુંબિક જીવન પર એક આછો દ્રષ્ટિપાત કરી લઈએ. તેમનાં લગ્ન શ્રી રૂક્મણિબેન સાથે થયા. તેમનાથી પ્રથમ પુત્રરત્નની પ્રાપ્તિ થઈ. તેનું નામ રશ્મિકાંત. તેઓ એમ. બી., બી. એસ. બન્યા. સને ૧૯૬૬માં લંડન મોકલવામાં આવ્યા. ત્યાર પછી વિશેષ વિકાસ અર્થે તેઓ અમેરિકા ગયા અને શિકાગોમાં સ્થિર થઈ સ્વતંત્ર પ્રેક્ટિસ કરવા લાગ્યા.

તેમના બીજા પુત્રનું નામ હસમુખ. તેમણે સોલ્ડીસીટર્સના આર્ટીકલ્સ પૂરા કરી સને ૧૯૬૬માં સોલ્ડીસીટર તરીકે કામ કરવા માંડ્યું. સને ૧૯૭૬માં તેઓ લંડન ગયા અને ત્યાં ગજરાટ એન્ડ ગાર્ડીના નામથી સોલ્ડીસીટર્સની પેઢી ખોલી કામ કરવા લાગ્યા.

આ બન્ને પુત્રો સુશિક્ષિત હોવા છતાં માતા-પિતા પ્રત્યે ખૂબ વિનયથી વર્તે છે અને તેમનો પડયો બોલ ઝીલવામાં ગૌરવ માને છે.

શ્રી દીપચંદલાઈ બહાર જીવનમાં પ્રારંભથી જ રસ લેતા હતા અને શૈક્ષણિક તથા સામાજિક સંસ્થાઓને પોતાનો વિનમ્ર ફાળો આપતા હતા. દુષ્કાળ-નિવારણ જેવા પ્રસંગોએ તેમનો હાથ વધારે ઉદાર બનતો; પણ તેઓ પ્રસિદ્ધિથી દૂર રહેતા. તેમની સ્થિતિ એક ભરેલા સરોવર જેવી છે કે જ્યાંથી કોઈ પશુ-પક્ષી તરસ્યું પાછું બાંધ નહિ. સને ૧૯૭૨માં તેઓ પાલીતાણા ખાતે ભરાયેલ જૈન સ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સના આવીશમા અધિવેશનના પ્રમુખ ચૂંટાયા. તે વખતે કોન્ફરન્સની સ્થિતિ ડામાડોળ હતી, પણ તેઓ સુકાની બન્યા પછી કોન્ફરન્સની સ્થિતિ અનુક્રમે સુધરતી ગઈ. ત્યાર પછી સને ૧૯૭૯માં દિલ્હી ખાતે જૈન સ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સનું ત્રેવીસમું અધિવેશન ભરાયું ત્યારે તેમની પ્રમુખ તરીકે ફરી ચૂંટણી થઈ. આજે પણ તેઓ સંસ્થાના પ્રમુખ તરીકે ચાલુ છે અને તેની સ્થિતિ સંજીન બનાવી રહેલ છે.

ગત વર્ષે ભારત જૈન મહામંડળનું ૪૪મું અધિવેશન મુંબઈ ખાતે ભરાયું હતું, તેના અધ્યક્ષ તરીકે પણ તેમની જ પસંદગી થઈ હતી અને તે સુચોચ નીવડી હતી. દૂકમાં આજે સારાં જૈન સમાજની નજર શ્રી દીપચંદલાઈ તરફ વળેલી છે. અને તેમના હાથે એક પછી એક સુંદર કાર્યો થઈ રહેલાં છે.

સામાન્ય જનતા માટે પણ શ્રી ગાર્ડીજીનો હાથ એટલો જ ઉદાર રહેલો છે. જીવનના કોઈપણ ક્ષેત્રમાં સહાયની જરૂર હોય ત્યાં તેમની સહાય જરૂર પહોંચે છે અને તેમાં શ્રી દીપચંદ એસ. ગાર્ડી ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ તથા શ્રી દીપચંદ એસ. ગાર્ડી ફરલ ડેવલપ-મેન્ટ ટ્રસ્ટ નોંધપાત્ર ફાળો આપી રહેલ છે. તેમનો ફાળો સૌરાષ્ટ્રમાં અવિશેષ છે; પરંતુ ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર અને મધ્યપ્રદેશ પણ તેમના હાથથી વંચિત નથી.

શ્રી ગાર્ડી સાહેબ પોતાની કારકિર્દીને યશોજન્મલ બનાવી શક્યા છે તેનાં કારણોમાં તેમની વિનમ્રતા, સરળતા, નિખાલસતા અને ઉદારચરિત સ્વભાવને ગણી શકાય. તેમની કાર્ય ક્ષવાની અને લેવાની પદ્ધતિ એટલી સહજ અને સરળ છે કે એક વખત પરિચયમાં

આવેલી વ્યક્તિને તેમના પ્રત્યે અહોભાવ ઉત્પન્ન થયા વિના રહેતો નથી.

સૌરાષ્ટ્રમાં સ્થળે-સ્થળે હાઈસ્કૂલો, છાત્રાલયો, ધર્મશાળાઓ, ઔષધાલયો, વોટરવર્ક્સ આદિ માટે દાન આપી લોકકલ્યાણની ભાવનાને ચરિતાર્થ કરી છે. તેમની દાનસૂરતા જૈન સમાજ પૂરતી મર્યાદિત ન રહેતાં ગરાસિયા બોડિંગ, હરિજન છાત્રાલય, બ્રાહ્મણ બોડિંગ, રજપૂત બોડિંગ, કેળી બોડિંગ, સથવારા બોડિંગ—આમ નાત-જાત કે ધર્મના ભેદભાવ વગર દાન કરેલ છે. સૌરાષ્ટ્ર અને ગુજરાતનાં અનેક ગામો દત્તક લઈ આમ્ય વિસ્તારની એકપણ વ્યક્તિ કામ વિના ન રહે તેવી વ્યવસ્થા કરેલ છે. હવે તો તેમનું સેવાક્ષેત્ર ગુજરાત ન રહેતાં મધ્યપ્રદેશ અને ભારતના બીજા પ્રાંતોમાં પણ આગળ વધ્યું છે.

માતૃભૂમિ પડધરીમાં શિખરબંધી જિનાલય અને તેના નિભાવ માટે માતૃપર રકમ અર્પી છે. નૂતન જિનાલય અને તેના પ્રસંગે કંકાતરી કે બાહેરાત છપાવ્યા વિના હિન્દુ-મુસ્લિમ અને અન્ય કોમના સાથ સાથે મહોત્સવ ઊજવ્યો. એટલું એટલું જ નહિ, દરેક ધર્મસ્થાનકમાં-આવાં ૬૩ સ્થાનોમાં આઠે ય દિવસ પોતપોતાની ધર્મક્રિયાઓ કરવા ગાર્ડી સાહેબે પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહન આપ્યાં હતાં.

અહિંસા અને કરુણાના દિવ્ય વારસાને દીપાવી રહેલા શ્રી દીપચંદભાઈ ગાડી કરુણાભાવથી પ્રેરાઈને જીવમાત્રની રક્ષા કાળે દેશના ખૂણે-ખૂણે ફરીને લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરી રહ્યા છે અને પુણ્યાતુળધી પુણ્ય ઉપાર્જન કરી રહ્યા છે. તાજેતરમાં ગુજરાતની સમગ્ર પાંજરાપોળો માટે ફેડરેશન સ્વીને જીવદયાના કામને વેગવાન બનાવવા તથા અસલ મહાજનશાહીની પ્રથા પુનઃ ઊભી કરવા દુરંદેશીથી તન-મન-ધન સમર્પિત કરી રહ્યા છે. ગુજરાતની દુષ્કાળની પરિસ્થિતિમાંથી માનવને ઉગારવાના પ્રયત્નોની સાથે એક પણ ઢેર કતલખાને ન બંધ અને પાંજરાપોળોમાં જેટલાં પશુઓ આવે તેને ઉગારવાનું ભગીરથ કાર્ય ગામે-ગામ પ્રવાસ કરીને તેમણે કયું જ વીસમી સદીના વિષમકાળનું મહાન આશ્ચર્ય છે. સાથે આનંદ અને

આશ્વાસન છે. કીડી, માછલાં, ફૂતરાં, પક્ષીને પણ યોગ્ય ખોરાક મળે તે માટે ગાડી સાહેબે પ્રયત્ન કર્યા છે. “ જીવો ને જીવવા દો ” ની વાતથી આગળ વધી જીવમાત્ર શાંતિથી જીવે—શાન્તા મળે તેવા જીવા ભાવથી લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરી રહ્યા છે. કેળવણી, મેડિકલ અને અનેકવિધ ક્ષેત્રે દાનની ગંગા વહાવતા એવા ગાડી સાહેબને શત શત ધન્યવાદ આપીએ છીએ. તેમને પ્રાપ્ત થયેલી લક્ષ્મી, સમૃદ્ધિ અને કીર્તિને તેઓશ્રી સાચા અર્થમાં સાર્થક કરી રહ્યા છે. સાચે જ, કુદરતનો નિયમ છે કે શ્રેષ્ઠ વસ્તુ હંમેશા યોગ્ય વ્યક્તિને જ પ્રાપ્ત થાય છે.

એલ ઇન્ડિયા જૈન કોન્ફરન્સના સૂત્રધાર અને મુંબઈની અનેક સંસ્થાઓના અધિષ્ઠાતા બનેલા શ્રી ગાડી સાહેબ જૈન સમાજમાં સારું એવું બહુમાન પામ્યા છે. વ્યાપારી જીવ હોવાથી વિધવિધ વ્યાપારોમાં ઝુકાવું અને લક્ષ્મીની વર્ષા વરસી રહી. પણ હૃદયની ઉદારતા એવી કે શિક્ષણસંસ્થાઓ, માનવ-રાહત, ઉદ્યોગ-કેન્દ્ર અને એ ઉપરાંત એવાનાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં ન્યાં ન્યાં જરૂર પડી ત્યાં છૂટે હાથે દાન કર્યું. સામાજિક ક્ષેત્રે પણ ઘણાં ઘણાં મધ્યમ વર્ગના કુટુંબોને તેમની ઉદારતા આશીર્વાદ સમાન બની રહી છે. ગાંધીજીના સંદેશ મુજબ સંપત્તિના દ્રશ્ય બનવા પ્રયત્ન કરતાં કરતાં “ બહુજન સુખાય, બહુજન હિતાય. ” મળેલી લક્ષ્મીનો સદુપયોગ થાય એવી શ્રી દીપચંદલાઈ એસ. ગાડીની મહેચ્છા આપણને પ્રેરણા આપી બચત કરે છે.

સદૈવ સ્મિત વેરતા શ્રી દીપચંદલાઈને શાસનદેવ ખૂબ લાંબું આયુષ્ય અને તંદુરસ્તી અપે અને તેઓના શુભ હસ્તે સમાજનાં શુભ કાર્યો થાય એમ ઇચ્છીએ. પોતે શક્તિપૂર્ણમાં માને છે. પાપ-પુણ્યોમાં માને છે. આજ કરોડો રૂપિયાની સંભાવતો કરી છે. ભવિષ્યમાં મોટી આકાંક્ષા સેવી રહ્યા છે.

શ્રી દીપચંદલાઈ ગાડી સાહેબનાં પ્રવચનો અત્યંત પ્રભાવક હોય છે કારણ કે તે સહૃદયતાભર્યાં મનોમંથનોમાંથી ઉદ્ભવેલાં હોય છે. એ પ્રવચનોમાં તેઓ ઘણી વખત કહે છે કે “ હું કોઈ

દાનેશ્વરી નથી, હું તો (માંડવરાય) દાદાનો મુનીમ માત્ર છું. તેમણે ભંડારની ચાવી મને આપી છે, તે એવી સૂચના સાથે કે વહીવટ બરાબર કરજે. તેમાં કંઈ ગફલત થાય નહિ. વળી હું તો તમારી આગળ એક ભિક્ષુક તરીકે આવ્યો છું. મારે તમારી પાસેથી ધન કે ધાન્ય લેઈતું નથી; પણ અંતરના આશીર્વાદ લેઈ એ છે. તે તમે ખૂબ પ્રેમથી આપો. તમારો અત્યંત આભાર.

સ્વ. શ્રી દેવચંદ હડીચંદ મહેતા

ભંડારિયાવાળા (કામગિયાના)

પ્રારંભ અને પુરુષાર્થનો સમન્વય સાધી જીવનભાગને મધ્યમઘટો મૂકી જનાર શ્રી દેવચંદભાઈ મહેતા મૂળ સૌરાષ્ટ્રના પાલીતાણા પાસે ભંડારીઆના વતની. સાધારણ અભ્યાસ પણ આત્મમગ્ન ગજબતું હતું.

પચાસેક વર્ષ પહેલાં જીવનમાં કાંઈક કરી છૂટવાના દૃઢ મનસૂબા સાથે મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. મુંબઈ આવીને નરોત્તમભાઈ ઝવેરીની કંપનીમાં નોકરીથી જીવન કારકિર્દીનાં શ્રીગણેશ કર્યાં.

ચીવટ, પ્રામાણિકતા અને કાર્યકુશળતાને કારણે જીવનમાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ સાધી અને આશા-ઉત્સાહ સાથે આગળ વધતા રહ્યા.

૧૯૫૬માં તેમના પુત્રોએ સ્વતંત્ર બિઝનેસ શરૂ કર્યો. ધંધામાં પણ ચારી મળી. આ પ્રગતિ પાછળ તેમના જીવનના ઉચ્ચત્તમ સંસ્કારોનું બળ હતું. સરળતા, ઉદારતા, દેવભક્તિ, ગુરુભક્તિ, તીર્થયાત્રા આદિ અનેક ગુણોના સતત ઉદ્યમવડે એમણે પોતાનું જીવન સફળ કર્યું. પાંચ દીકરા, બે દીકરી અને એકવીશ પૌત્રોનો વિશાળ પરિવાર ભગવાનના આણુમોહ શાસન અને તેની શીતળ છાયામાં સુંદર આધ્યાત્મિક વિકાસ સાધી રહ્યો છે. સૌરાષ્ટ્રમાં તેમના પરિવાર તરફથી ઘણી જગ્યાએ નાનાંમોટાં દાન અપાયેલાં છે.

પૂ. વિજયાબેન દેવચંદલાઈ ભારતનાં લગભગ બધાં જ તીર્થોની યાત્રા કરી આગ્યાં છે. શ્રદ્ધાસંપન્ન અને ગુણાનુરાગી આ આત્માએ પણ જીવનમાં ઘણી જ તપશ્ચર્યાઓ કરી વર્ષોત્તપ પણ કરેલ. આવા ધર્મસંસ્કારી પરિવારમાં શ્રી નવનીતભાઈ અને ધીબ્ધ ભાઈ ઓએ પૂ. પિતાશ્રીનો મંગલ ધર્મનો વારસો બરાબર જળવી રાખ્યો છે.

વતન ભંડારિયામાં પણ જૈન દેરાસરનાં માંગલિક કાર્યોમાં પરિવાર સાથે ભાવપૂર્વક રસ લીધો છે. આજે ભંડારિયા પણ એક તીર્થ જેવું બની ગયું છે. પુણ્યાઈની મળેલી લક્ષ્મીનો મંગલ ધર્મનાં કામોમાં પ્રસંગોપાત્ત સદુપયોગ થઈ રહ્યો છે.

સામાજિક ક્ષેત્રે પણ સમૂહલક્ષમાં સહયોગ—સોળ સમૂહ લક્ષમાં રૂ. ૫૦૦૦૦, બસ સ્ટોપ, ચમૂતરો, પાણીની પરબ માતૃશ્રીના નામે; મોટી વિશાળ જમીનમાં કાનજી ખેતશીની વાડીમાં સમૂહ લક્ષ, ટેકેરિશન વગેરે લોકકલ્યાણનાં કામોમાં સારો લાભ લીધો છે.

૨૯. શ્રી દેવચંદ જોડાલાલ સંઘવી

શ્રી દેવચંદભાઈ સંઘવી સકળ જૈન સંઘમાં સ્થાન સમાન અને આત્માર્થી આરાધક જીવ હતા. જીવનમાં સરળતા, વૈરાગ્ય, ઉદારતા, ગંભીરતા, દેવભક્તિ, ગુરુભક્તિ, વ્રત, નિયમ, તપ, તીર્થયાત્રાઓ આદિ અનેક સદ્ગુણોના સતત ઉદ્યમ વડે તેમણે પોતાનું માનવ જીવન સફળ કરી બતાવ્યું.

ધર્મસંસ્કારી પરિવારમાં મનુષ્યભવ પામી નાની વયથી જ શ્રાવક જીવનના પૂરા સંસ્કારી બન્યા. જીવનભર માંગલિક ધર્મનાં અનેકવિધ કાર્યો કરતાં કરતાં હંમણાં જ સ્વર્ગવાસી થયા. એમની જીવનભરની નિખાલસતા અને ધર્મસાધનાએ જન-સમાજમાં ભારે મોટું માનપાન પામ્યા. તેમનો ઉચ્ચતમ આત્મા શાસનપ્રેમી, શ્રદ્ધા-સંપન્ન, ગુણાનુરાગી હતો.

વિશાળ જૈન સંઘને સુશ્રાવક અને ઉદારચરિત દાનવીર શેઠશ્રી દેવચંદભાઈની મોટી ખોટ પડી છે. એમની અંત સમય સુધીની

નમસ્કારમંત્રની રટણા અને એની જ ધૂત વચ્ચે એમનું મહાપ્રયાણ મોક્ષના શાશ્વતા સુખરૂપ પરમ શાંતિને પામે તેવી લાખના.

આખરકાંઠા જિલ્લાના નાનકડા મોટુકા ગામથી મનમાં એક નવી જ આશા-શ્રદ્ધા સાથે મહાનગરી મુંબઈ આવીને સ્થિર થયેલા શેઠશ્રી દેવચંદલાઈએ ઘણું મોટું માનવતું સ્થાન મેળવ્યું. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે નોન-ફેરસ મેટલમાં પણ તેમનું નામ મોખરે રહ્યું છે.

બૃહદ્ મુંબઈના જૈન સમાજની ધાર્મિક અને સામાજિક કલ્યાણવક્ત્રી પ્રવૃત્તિઓમાંનાં સુવર્ણપૃષ્ઠો ઉપર શ્રી દેવચંદલાઈના અનેક નિર્વ્યાજ અને નિઃસ્વાર્થ ઉપકારો નોંધાયા છે. મલાડમાં તેા તેમના નામવાળું દેવચંદનગર મુંબઈમાં મશહૂર છે.

સુખ અને સમૃદ્ધિમાં પણ તેમના સાદા, સંયમી, સદાચારી અને સરળ જીવન-વ્યવહારને જોવા એ પણ એક લ્હાવો છે. કશી જ મોટાઈ કે આડંબર વગર એ સૌ કેઈને મળે. તેમના જીવન પરથી જ કહી શકાય કે પુણ્યાતુખંધી પુણ્ય ઉપાર્જન કરવું એ એમનો જીવનમંત્ર હતો. પુણ્યથી મળેલી સંપત્તિને પુણ્યકાર્યોમાં ઉદાર હાથે તેમણે વાપરી બાણી.

શૈક્ષણિક, ધાર્મિક અને મધ્યમ વર્ગના વસવાટ વગેરે વિવિધ ક્ષેત્રો તેમના હાનથી સમૃદ્ધ બન્યાં. સફળ ઉદ્યોગપતિ, સન્નિષ્ઠ સમાજસેવક તરીકે અનેકવિધ સંસ્થાઓની જવાબદારી સફળતા-પૂર્વક અદા કરી હતી. શિક્ષણપ્રેમી શ્રી દેવચંદલાઈએ મલાડમાં બી. જે. હાઈસ્કૂલ પોતાના નામે શરૂ કરાવી. વતનમાં પોતાના કુટુંબીજનો દ્વારા હાઈસ્કૂલ શરૂ કરાવી. પુણ્યાતુખંધી પુણ્ય ઉપાર્જન કરનાર દાનેશ્વરી શ્રી દેવચંદલાઈ ગુજરાત-મહારાષ્ટ્રમાં વસતા પોતાના જ્ઞાતિબંધુઓને સ્પેશ્યલ બસો દ્વારા ન્યાં ચોવીશ તીર્થંકરો મોકલે ગયા છે તેવી પાવન ભૂમિની સ્પર્શના કરાવી હતી અને પોતે સંઘના સેવક બની રહ્યા હતા. તેમના જેષ્ઠ પુત્ર શ્રી સુરેશલાઈએ પણ “બાપથી બેટા સવાયા”ની કહેવતને સાચી કરાવી છે, અને તેને લીધે વ્યાપારક્ષેત્રે તેમ જ ધાર્મિક ક્ષેત્રે મોખરાનું સ્થાન ધરાવે છે.

શ્રે. ૨૭

શ્રી દેવચંદ્રભાઈનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી ચંપાબહેન અને શાંતાબહેનની પ્રેરણાએ શેઠશ્રીની પ્રગતિમાં નોંધપાત્ર ફાળો આપ્યો હતો.

શ્રીમતી ચંપાબહેન

સાબરકાંઠાના અગિયોલ મુકામે જન્મેલાં શ્રીમતી ચંપાબહેન ખૂબ જ ધાર્મિક, ખંતીલાં અને તપસ્વી મહિલા છે. તેમણે વર્ષોત્તર, આઠ અઠ્ઠાં તેમ જ ઉપધાન પાંત્રીશમું કરેલ. તેઓ હ.મ. જૈન મહિલા મંડળ—જ્ઞાતિના દશ વર્ષ સુધી મંત્રીપદે રહેલાં. પોતાના ગામમાં સિદ્ધચક્રપૂજન કરેલ. સમ્મેતશિખરજી સંઘની પ્રતિષ્ઠા તેમણે મલાડ ખાતે કરી તેમ જ મલાડમાં જૈન ઉપાશ્રય - મણિ ભુવનનો શિલારોપણવિધિ કરી સંઘ માટે ખુલ્લો મુકાવેલ.

ચંપાબહેને પોતાના સમગ્ર જીવન દરમિયાન ધર્મસેવા, નાનાંમોટાં અનેક દાન અને મલાડ ખાતે અનેક પ્રવૃત્તિઓનો આરંભ કરીને સારી એવી પ્રતિષ્ઠા સંપાદન કરેલી.

શ્રીમતી શાંતાબહેન

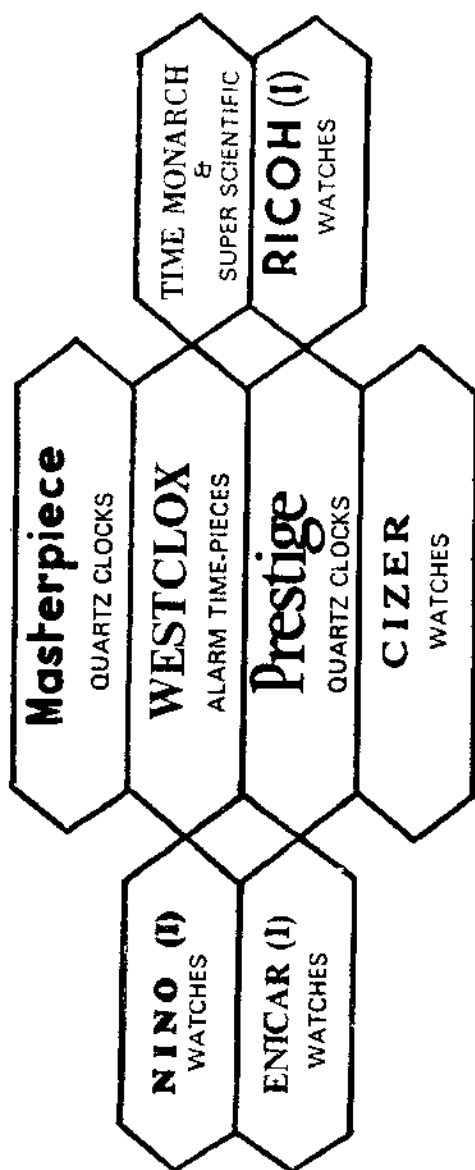
હડિયોલ મુકામે તેમનો જન્મ થયો હતો. તેમણે ઉપધાન તપની નવપદની ઓળી - ૯, અક્ષયનિધિ - ચૌદ પૂર્વનાં એકામણાં વગેરે કર્યાં. મહેસાણા જિલ્લાના મહુડી જૈન તીર્થધામે જૈન દેરાસરમાં ૨૭ દેરીનાં શિલાસ્થાપન દાનવીર શેઠશ્રી દેવચંદ્રભાઈ જોડે કરાવ્યાં. આ ઉપરાંત હિંમતનગર જૈન દેરાસરની શિલાસ્થાપનની જવાબદારી પણ તેમણે ઉપાડેલી. એ જ રીતે મુંબઈમાં પણ ભૂમિપૂજન કરાવેલું. આમ એમના જીવન દરમિયાન એમણે જૈન ધર્મ તેમ જ દેરાસરો સાથે ખૂબ જ આત્મીયતા અને નીડરતા સાધી. ધર્મસેવામાં ચિત્ત પરોવ્યું. તેમણે બે વાર સમ્મેતશિખરજીની યાત્રા કરેલી. આમ શાંતાબહેને સાચાં ધર્મપરાયણ તપસ્વિની અને જૈન કાર્યકર તરીકે સેવા બજાવી.

With Best Compliments from
DISTRIBUTOR :

DOSHI WATCH CO.—MADRAS

36, Devraja Mudali Street, MADRAS-600 003.

**Doshi & Doshi, 74, Devraja Mudali Street,
Madras-600 003.**

With Best Compliments from

Renowned SHARAD Heavy duty Precision Lathe Machine

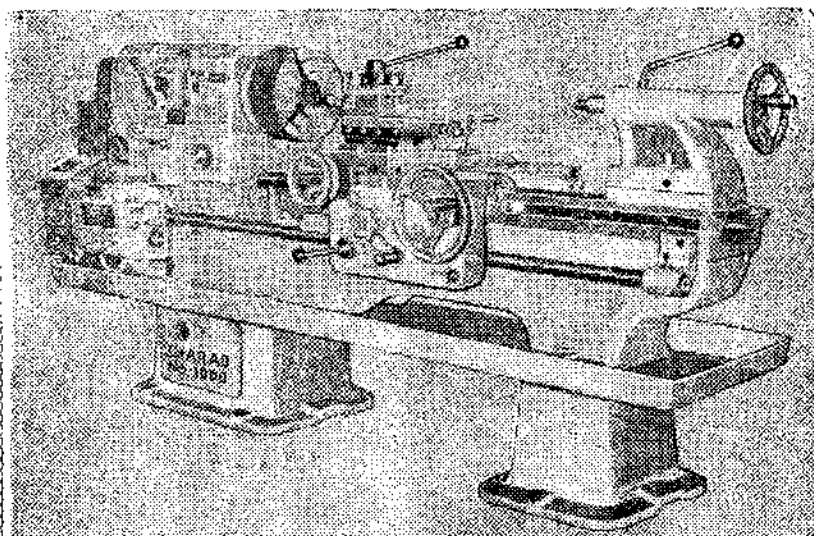
Sharad All Geared

Head Stock with Norton
Type gear Box Lathe Machine

Sharad Cone-Polly

Type Lathe Machine

Model No.	Size	Model No.	Size
1000	2130 mm	1	7'+00"
1500	2590 mm	2	8'+6"
1900	3050 mm	5	10'+00"

Manufacturers

SHARAD ENGINEERING WORKS

Factory :

30, A. D. Industrial Estate,

RAJKOT-360 002.

Phone : 25200

Office :

Garedia Kuva Road,

RAJKOT-360 001

Phone : 24641 Resi. 23121

Cram : "SHARADCO "

ASSOCIATED CONCERNS

(1) Vasant Engineering Stores (2) Sharad Machine Tools

(3) Sejpal Brothers—Garedia Kuva Road, Rajkot-360 001

With Best Compliments from

* Furnishings * Sarees * Suitings & Shirtings

VALIA & COMPANY

Leading Cloth Merchant

Phone : 454748

Grams : SUPERSTYLE

DADAR T. T.

BOMBAY-400 014

With Best Compliments from

AKAY GROUP OF COMPANIES

- * AKAY FILTIPS (P) LTD.,
(Mfrs of Cigarette Filter Rods)
- * SHAH INDUSTRIAL CORP.. (Exporters)
- * ASAHI SAFETY INDUSTRIES (P) LTD.,
(Mfrs of Disposable Breathing Mask)

Office :

24B, Nariman Bhavan, 227, Nariman Point,
BOMBAY-400 021.

Telephones 2028540 2023050 2029110

Telegrams CIGFILTER-BOMBAY

Telex 11 5620 AKAY IN 11 5806 SHAH IN

Factory :

A2-24, G. I. D. C., Selvas Road, VAPI (Gujarat)
Telephones 767 1676

With Best Compliments from

Phone : Office : 78208 Resi. : 72726/70951

Royal Travels

Booking Agent :

Tourism Corporation of Gujarat Ltd.

7/A, Modern Market, Near Amber Talkies,
Pandit Nehru Marg, JAMNAGAR-361 008

With Best Compliments from

Telegram : WILLARD Phone : Office : 29511 Resi. : 55593

Raipur Motor Engineering Works

AUTOMOBILES & AGRICULTURAL ENGINEERS

Dealers for : Standard Vehicles & Massey-Ferguson
Tractors for Chattisgarh Area

M. P. Sales Tax No. RYP/II/V/2
Central Sales Tax No. RYP/II/V/25 (C)
FAFADIH, RAIPUR (M. P.)

“વિના સહકાર નહિ ઉદ્ધાર”

૨૩૧૧ - ૨૩૬૦ - ૨૪૧૩ - ૨૨૭૧

વિસનગર તાલુકા મજુર સહકારી મંડળી લિ. વિસનગર

સ્થાપના સને ૧૯૫૩

શેર કેપીટલ : રૂ. ૪૮,૩૮૦

રિઝર્વ ફંડ તથા અન્ય ફંડ : રૂ. ૧,૩૫,૨૬,૬૬૯

આંધકામ ક્ષેત્રે પ્રગતિ :

આ મજુર મંડળીએ શરૂઆતમાં નાનાં કામોનો ગુજરાતમાં શુભારંભ કર્યો અને વિસનગરના ભેખધારી સહકારી કાર્યકર શ્રી સાકળચંદ્રભાઈ અને ખીજ સહકારી કાર્યકરોની દોરવણી નીચે ભારતના જુદા જુદા ભાગોમાં આંધકામ જેવાં કે રસ્તાઓ, રત્તવે, પુલો, ગાઇડબ્બંડ, ડેમો, મકાનો વિગેરે અત્યાર સુધીમાં ત્રીસ કરોડ રૂપિયાનાં કામો કરી આ દેશના નવનિર્માણમાં પોતાનો મહત્ત્વનો ફાળો આપ્યો છે. મહાકાય આંધકામો કરી મજુર મંડળીએ સહકારી પ્રવૃત્તિને યશસ્વળી અપાવી છે. ખીજ સહકારી સંસ્થાઓને ઉભી કરવામાં પોતાનો મહત્ત્વનો ફાળો આપ્યો છે. સહકારી મંડળીમાં એકઠી થતી મૂડી કોઈનું શોખણ કરે નહિ અને કોઈ વ્યક્તિની માલિકીની અને નહિ તેનું આ મજુર મંડળી ઉદાહરણ છે. આંધકામના ટેન્ડરોમાં હરીફાઈ કરી મજુર મંડળીએ સરકારશ્રીના લાભો રૂપિયા અચાન્યા છે.

બોરીંગ વિભાગ :

હરીયાળી કાન્તિમાં આગેદૃશ્ય - મંડળીએ એક બોરીંગ રીંગ ૧૯૫૮માં ખરીદ કરેલ તે ઉપરથી પોતાના વર્કશોપમાં ખીજ આઠ રીંગો ખનાવી અને ઉત્તર ગુજરાતમાં પાતાળદ્રુવાઓ દરવાનું શરૂ કર્યું અને આજે ચાલુ છે. અત્યાર સુધીમાં ૨૯૦૦ પાતાળદ્રુવાઓ કર્યા છે. આ રીતે ગુજરાતમાં જ નહિ, પણ ભારત દેશના ખીજ ભાગમાં સહકારના સહાયક દ્વારા ખેતીના અર્થતંત્રને મુદ્દક કરવા ખેતીના પાયાની જરૂરીયાત જેવા પાણીની સગવડ મંડળીના ટ્રયુઅવેલ : (બોરીંગ વિભાગ) દ્વારા સુયોજિત કરેલ છે. ઉપરાંત મંડળીએ અદ્યતન વર્કશોપ ઊભું કરી ઓછા એન્જિનો ખેડૂતોને વ્યાખ્યાની દરે પૂરાં પાડેલાં છે. આ રીતે કામદાર અને ખેડૂત ખભેખલા મિલાવી એકબીજાના સહકારથી આ દેશના નવનિર્માણમાં પ્રયત્નશીલ છે.

ઉત્તરોત્તર અમારી મંડળીની પ્રગતિ વધારવા આપના સહકારની આશા રાખીએ છીએ.

પ્રભુદાસ ભીખાભાઈ પટેલ આર. એમ. શાહ. નરેન્દ્રકુમાર વ્યાસ
ચેરમેન મેનેજર માનદ મંત્રી

With Best Compliments From

સૌરાષ્ટ્ર સીમેન્ટ એન્ડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ.

રાણાવાવ (ગુજરાત)

હાલની વાર્ષિક ઉત્પાદનશક્તિ
૮,૬૩,૧૮૦ મેટ્રિક ટન.

મજબૂતાઈ અને ટકાઉપણા માટે
'હાથી' છાપ સીમેન્ટ
માટે જ આગ્રહ રાખો.

ઉત્તમ કોટિના પોર્ટલેન્ડ સીમેન્ટના ઉત્પાદકો

—: રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ :—

સૌરાષ્ટ્ર સીમેન્ટ એન્ડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિમિટેડ
રેલ્વે સ્ટેશન પાસે, રાણાવાવ ૩૬૦ ૫૬૦ (ગુજરાત)

ટેલીફોન : ૮૭૧ પોરબંદર એક્સચેન્જ
૧૬૮ ” ”

TELEX : 166-216 SHRI-IN

શુભેચ્છા પાઠવે છે—

કાન્તિકાલ કેશવજી કોટેયા

યશવંતકુમાર કાન્તિલાલ

(બીડી પત્તાના વેપારી)

ગોળબજાર, રાયપુર-૪૯૨ ૦૦૧ (મ. પ્ર.)

હાઇડ્રોલિક પ્રેશરથી બનાવેલાં મુંદર અને ટકાઉ
HINDUSTAN FLOORING TILES
નો જ આગ્રહ રાખો.

મ્યુનિસિપાલિટી પી. ડબલ્યુ. ડી. રેલવે, મિલો,
લોકલ બોર્ડને લગતી આર. સી. સી.ની દરેક
વસ્તુ બોર્ડરથી બનાવી આપીશું.

હિન્દુસ્તાન ટાઇલ્સ

ઓચ્છવલાલ ગોરધનદાસ શાહ

ઓફિસ : ખાડિયા ચાર રસ્તા, અમદાવાદ

ઓફિસ અને ધરતો ફોન : ૩૬૨૧૯૨

(ટાઇલ્સ સેનિટરી વર્ક્સ અને પાર્ષદ ફિટિંગના વેપારી)

ફેક્ટરી : મુવેઝ્ઝામ રોડ, કેલીકો મિલ પાસે, અમદાવાદ

ફોન ૩૯૬૬૦૫

With Best Compliments from

RESIDENCE 297721 290883

Office 349288

Gram "MULTIGUMS"

M/S. NEMILAND SONS

**Dealers-Processors-Manufacturers of Gums &
Sizing Materials * Industrial Materials**

OFFICE

Sujata Chambers, Ground Floor, Off Katha Bazar,
Narshi Natha Street, BOMBAY-400 009.

FACTORY

12-A Parmar Udhyog Estate, Kurla,
BOMBAY-400 070.

**SHIP YOUR CARGO FROM BEDI
IT'S CHEAP AND QUICK**

Phones : 6518 & 71516

Gram : ARVINDCO

ARVIND & COMPANY

Clearing & Forwarding Agents

* Head Office : Station Road, JAMNAGAR

* Branch at--Bunder Road, VERAVAL

શ્રી દોલતરાય જયંતીલાલ પારેષ

મુંબઈમાં મહુવા યુવક સમાજના સ્તંભ ગણાતા શ્રી દોલત-
ભાઈ અનેક સામાજિક સંસ્થાઓના સૂત્રધાર છે. મહુવા યુવક
સમાજના મંત્રી છે. મહુવા તેમનું વતન છે. ઉદ્યોગક્ષેત્રે મૂળજી
જેઠા મારકેટમાં કાપડના ધંધામાં સંપૂર્ણ પ્રગતિ સાધી. એમણે આ
દિશામાં આત્મસંતોષ તો મેળવ્યો જ, પણ તેમની ઉત્કંઠા સમાજને
ઘણે ઊંચે દરજ્જે લઈ જવાની હતી. સદ્ભાગ્યે વતનમાં શૈક્ષણિક
સંસ્થા ઊભી કરવામાં તેમણે તન, મન, ધન વિચારે મૂક્યું. એમની
સેવાની દ્રવ્ય વણથાંભી રહી છે. દષ્ટિગિંદુ માત્ર ઉદ્યોગ કે વ્યાપાર
તરફ જ નહિ પણ કેળવણીના વિકાસ માટેના પ્રયત્નમાં સફળતા
મળે તેવા તેમના રચનાત્મક વિચારોને કારણે અને સૌમ્ય ઉદાર
અને નમ્ર સ્વભાવને કારણે મહુવામાં સંજ્યાગંધ સામાજિક સેવા
આપતી ગગનચુંબી ઈમારતો ઊભી કરવામાં દાતાઓ પારસથી દાનો
મેળવવામાં તેમનું કૌશલ્ય સ્પષ્ટ તરી આવ્યું છે.

શ્રી ધરણીધર ખીમચંદ શાહ

જૈન શાસન, જૈન ધર્મભક્તિમાં શ્રદ્ધા ધરાવનાર વિનય-વૈયા-
વચ્ચ અને સમર્પિતતા જેવા ગુણોને લઈને જેમનું વ્યક્તિત્વ હંમેશાં
ઉજ્જવળ રહ્યું છે તેવા શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી ધરણીધરભાઈ શાહ મૂળ
સૌરાષ્ટ્રમાં ભાવનગર પાસેના ગ્રામીન સ્થળ કોળિયાકના વતની છે.
હાલ મુંબઈ રહે છે. ૧૯૫૮ થી શરૂ કરેલા ધંધાકીય પુરુષાર્થમાં
કમેકમે આગળ આવતા રહ્યા. નોન-ફેરસ મેટલ; એક્સપોર્ટ અને
કન્સ્ટ્રક્શનની લાઈનોમાં એક પછી એક કદમ માંડ્યાં. પૂર્વ ભવના
પુણ્યોદયે ધંધામાં બે પૈસા કમાયા છતાં પણ શિક્ષણને ઉત્તેજન
આપવાની અને ધર્મ તરફની તેમની અભિરુચિ સતતપણે ટકી રહી
છે. ધંધામાં પડતીના પ્રસંગો આવ્યા છે તો પણ મિત્રોએ તેમનું
સાચું મૂલ્ય આંકી હંમેશાં સહકાર આપ્યો છે. તેમની પોતાની
વિશિષ્ટ અને આગવી શક્તિથી મુંબઈમાં તેમણે ઘણી જૈન

સંસ્થાઓમાં તેમનું યશસ્વી પ્રદાન કરેલું છે. ગુરુભક્તિ, આરાધના અને જૈન સામાજિક કાર્યોમાં શક્ય એટલા મદદરૂપ બનવાની તેમની લાગણી ક્યારેય ધૂંપી રહી નથી. જીવનમાં કાંઈક જોવા-જાણવાની અને સમજવાની દૃષ્ટિએ લગભગ સમગ્ર ભારતનો પ્રવાસ ખેડ્યો છે. પોતાની પંચાવન વર્ષની ઉંમરમાં જ ખૂબ બહોળો અનુભવ મેળવીને તેઓ અનેકોને ઉપયોગી થઈ પડ્યા છે. આ બધાં ક્ષેત્રે પ્રગતિ પામવામાં એક માત્ર તેમનું મજબૂત મનોબળ મુખ્ય ભાગ ભજવી રહ્યું છે. બહારથી આવનારાઓ તરફના તેમના આદર-પ્રેમભાવ આગળ તેમને વંદન કર્યા વગર રહી શકતા નથી. યથોચિત વિવેક અને વ્યવહાર તેઓ કદી પાણુ ચૂક્યા નથી તેવી એક સામાન્ય છાપ તેઓ જરૂર ઊભી કરી શક્યા છે. તેઓ શાસનમંત્રાટ પૂજ્યપાદ આચાર્ય મહારાજાધિરાજ શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મ. સા.ના સમુદાય સાથે ખૂબ જ ગાઢ સંકળાયેલ છે. એટલું જ નહિ પરંતુ અનન્ય ગુરુભક્ત છે. ધર્મના સંસ્કારો જીવનમાં તાણાપાણીની જેમ વણાયેલ છે, તેના પરિણામે પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવેશ શ્રી વિજયઉદયસૂરીશ્વરજી મ. સા.ના પટ્ટાભંકાર પૂજ્યપાદ આચાર્યદેવેશ શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી મ. સા.ની પ્રેરણાથી નવપદ ઉપાસક મંડળની સ્થાપના કરી. દર વર્ષે વિવિધ ગુરુભક્તો તરફથી સામુદાયિક ચૈત્રી ઓળીની આરાધના કરાવવામાં આવે છે.

શ્રી ધનુભાઈ ભટ્ટ

શ્રી ધનુભાઈ ભટ્ટ વિદ્યાર્થી અવસ્થાથી જ એક ઉત્સાહી અને સૌનું કામ કરી છૂટનાર વ્યક્તિ તરીકે જાણીતા હતા. મહાત્મા ગાંધીજીના આંદોલનનો એ વિદ્યુતસ્પર્શી યુગ હતો. આઝાદીની લડાઈમાં ભાગ લેવાનું કેળુ ટાળી શકે? શ્રી ધનુભાઈ એ પાણુ યથા-શક્તિમતિ આ લડતમાં ભાગ લીધો. કેંગ્રેસ સેવાદળની એમની પ્રવૃત્તિ વધુ જાણીતી બની. વ્યાયામનો એમનો રસ એ સમયથી જ વિકસ્યો હતો. ગણેશ કીડા મંડળ અને કાઠિયાવાડ વ્યાયામ પ્રચાર મંડળે તેમની સેવાને ધ્યાનમાં લઈને રૌબ્યચંદ્રકથી એમને વિભૂષિત

કર્તા હતા. ભાવનગરના રમતગમત-જગતને આજ પણ એમનું માર્ગદર્શન મળે છે.

સામાજિક સેવા પ્રત્યેની એમની અભિરુચિ પણ નાનપણથી જ હતી. ભાવનગરમાં જ્યારે જ્યારે કોઈ રોગચાળો ફાટી નીકળ્યો છે ત્યારે ત્યારે શ્રી ધનુભાઈ સ્વચ્છતા અને દવાનાં સાધનો લઈ ઘરે ઘરે ફરતા જોઈ શકાયા છે. સમાજશિક્ષણ એ એમનો પ્રિય વિષય છે. સમાજશિક્ષણના અધિકારી તરીકે પણ તેમણે કામ કર્યું છે. નિરક્ષર પોલીસોને સાક્ષર બનાવવાના કાર્યમાં પોતે પણ જોડાયા હતા. સ્વતંત્રતાની લડતમાં અભ્યાસ છોડવો પડેલો પરંતુ પછી ફરી તંતુ જોડીને એમ. એડ. સુધીની પરીક્ષાઓ ઉત્તમ રીતે પાસ કરી છે.

ભાવનગર કેળવણી મંડળના સ્થાપનાકાળથી (૧૯૫૯થી) તેનું મંત્રીપદ શોભાવે છે. એક શાળાથી શરૂ થયેલું આ મંડળ અત્યારે શાળાઓ અને કોલેજોનું એક સંકુલ ચલાવે છે. વિદ્યામંદિર હાઈસ્કૂલના આચાર્યપદેથી આલ્ફ્રેડ હાઈસ્કૂલનું આચાર્યપદ સંભાળ્યું અને નિવૃત્તિવય ધતાં મંડળનું મંત્રીપદ સંભાળે છે. આચાર્ય સંઘના પ્રમુખ તરીકે પણ સેવા આપી ચૂક્યા છે.

ભાવનગર જિલ્લામાં માધ્યમિક શિક્ષણની સંસ્થાઓ-સંચાલકોનું મંડળ સ્થાપવામાં તેઓ પહેલેથી જ સક્રિય રહ્યા છે. આ મંડળના મંત્રી અને પ્રમુખ તરીકે તેમણે વર્ષો સુધી સેવા આપી છે. નગર કક્ષાએ, જિલ્લા કક્ષાએ કે પ્રદેશ કક્ષાએ વિવિધ યોજનાઓને સાકાર કરવાનો પુરુષાર્થ જોડવામાં તેમણે ભાગ્યે જ કાંઈ બાકી રાખ્યું હશે. આરામ નહીં, પરિશ્રમ એ એમનો મુદ્રાલેખ હોવાને લીધે વિજ્ઞાનમેળો હોય, વિજ્ઞાન-શિક્ષક-મંડળનું અધિવેશન હોય; આચાર્ય-મંડળનું અધિવેશન હોય કે સંચાલકમંડળનું અધિવેશન હોય; ધનુભાઈ સફળતા મેળવીને જ જ'પે. સૌરાષ્ટ્રમાં સંચાલક-મંડળની પ્રવૃત્તિ વિસ્તરે તે માટે પ્રયાસ તેમણે કર્યો છે. સમગ્ર સંચાલક મંડળના ભાવનગર અધિવેશનને સફળ બનાવવામાં તેમનો પરિશ્રમ પ્રમુખ હતો.

સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી સાથે સંલગ્ન કોલેજોના સંચાલન-મંડળમાં એના સ્થાપનાકાળથી તેમણે રસ લીધો છે અને તેના ઉપપ્રમુખ તરીકે પણ સેવા આપી ચૂક્યા છે. ભાવનગર યુનિવર્સિટીની સ્થાપના પહેલાં અને પછી ઉચ્ચ શિક્ષણ અને માધ્યમિક શિક્ષણની કડી બનવાનો તેમણે સતત પ્રયત્ન કર્યો છે. ભાવનગર યુનિવર્સિટીની સેનેટ પર પણ સેવા આપી છે.

ગુજરાત રાજ્ય માધ્યમિક શાળા સંચાલક મહામંડળ સાથે તેઓ લાંબા સમયથી સંબંધ ધરાવે છે. સંસદ સભ્ય તરીકે અને ત્યાર પછી મંડળના મંત્રી તરીકે અને હાલમાં મહામંડળના ઉપ-પ્રમુખ તરીકે સેવાઓ આપી રહ્યા છે. ‘કુલધર્મ’ના તંત્રીમંડળમાં પણ સેવા આપી ચૂક્યા છે.

ભાવનગર નગરપાલિકાની શિક્ષણ સમિતિના સભ્ય તરીકે તેમણે પ્રાથમિક કેળવણીના વિકાસ માટે સતત પ્રયાસો કર્યા છે.

વ્યક્તિ વિષે, વ્યક્તિત્વ વિષે અથો ભરાય તેટલું લાંબી શકાય; પણ તુલસીનું ‘પાંદડું’ શું નાનું કે શું ‘મોટું’, તુલસીપણું ધરાવે છે. તેમ મનુષ્યમાં પણ સમજવું. ધનુભાઈનું વ્યક્તિત્વ સંસ્થાકીય, શૈક્ષણિક, સંસ્થાકીય શિસ્તને વરેલું છે—જેની આજે તાતી જરૂર છે.

સૌરાષ્ટ્ર વ્યાયામ મંડળના વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ તરીકે, ભાવનગર જિલ્લા કીડા મંડળના, અમરેલી જિલ્લાના હાયર સેકન્ડરી સ્કૂલ કમિટીના સભ્ય તરીકે, જૂનાગઢ જિલ્લાના સ્પેશ્યલ સ્કૂલ કમિટીના સભ્ય તરીકે, ભાવનગર વાઈલ્ડ લાઈફ એસોસિયેશનના સલાહકાર તરીકે, ભાવનગર જિલ્લાના સામાજિક શિક્ષણના વ્યવસ્થાપક તરીકે સેવા આપેલી છે. રાજ્યના શ્રેષ્ઠ શિક્ષકનો ૧૯૭૨નો એવોર્ડ પ્રાપ્ત કરેલ છે. માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડની ચૂંટણીમાં સંચાલકોના પ્રતિનિધિ તરીકે ચાલુ વર્ષે ચૂંટાયેલ છે. ભાવનગર યુનિવર્સિટીને કાર્યાન્વિત કરવા સરકાર તરફથી પ્રથમ નિયુક્ત કરેલ બોર્ડના એક સભ્ય તરીકે સેવા આપી. પ્રથમ સેનેટના સભ્ય તરીકે સેવા આપી.

ભાવનગર કેળવણી મંડળ તેમ જ ધનુભાઈ ભટ્ટનો શ્રમ અને

ગ્રેસરણા સંસ્થાનાં મૂળ રોગાયાં તે પહેલાંથી અવિરતપણે ચાલુ થયાં છે. હજુ તેમના શ્રમ અને ખર્ચ મંડળની ત્રણ કોલેજો અને બે હાઈસ્કૂલો થઈ છે ત્યારે એવાં જ રહ્યાં છે. ધનુભાઈ ભટ્ટ વિદ્યાર્થી અવસ્થાથી જ એક ઉત્સાહી અને જીવંત વ્યક્તિવિશેષ બની રહ્યા છે. કિશોરાવસ્થામાં તેમણે ઉપારેલી શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ, યુવક પ્રવૃત્તિઓ અને વ્યાયામ પ્રવૃત્તિઓને હજુ આજ સુધી તેઓ વિવિધ રીતે વિકસાવતા રહ્યા છે.

દેશની ગુલામીની પરિસ્થિતિના કામમાં તેમણે અભ્યાસ છોડી આઝાદીની લડતમાં અંપલાવ્યું અને તે લડત તથા તેની આનુષંગિક પ્રવૃત્તિઓમાં બનના જોખમો કામ કર્યું હતું. તે દિશામાં કોંગ્રેસ સેવાદળ તેમ જ કોંગ્રેસ સ્વયંસેવક દળમાં સેવાકાર્યની મોટા ભાગની જવાબદારીઓ તેમણે અતિ ઉત્સાહથી અદા કરી. સ્વરાજ્ય મળતાં અગાઉની આ કામગીરી કરવા ઉપરાંત નાનામોટા બાલવર્ગોનું આયોજન, બાલકન-જી-બારીની પ્રવૃત્તિઓ, શિક્ષક તાલીમવર્ગના ઓપવર્ગો તેમ જ ગ્રીષ્મ વર્ગોની તેમની કુશળ કામગીરી કદી ય ભુલાય તેમ નથી.

વ્યાયામ પ્રવૃત્તિઓ બદલ તેમ જ અનેકવિધ સામાજિક સેવાઓ બદલ કાઠિયાવાડ વ્યાયામ પ્રચારમંડળ અને ગણેશ કીડા-મંડળ તરફથી તેમને સૌખ્ય ચંદ્રક એનાયત થયો હતો. તેમનો વ્યાયામમાં જીવનભરનો રસ હજુ આજે પણ જિલ્લાના તેમ જ રાજ્યના ઓલમ્પિક રમતોત્સવમાં સક્રિયરૂપે જોવા મળે છે. આ ક્ષેત્રનાં મંડળોમાં તેઓ હજુ પણ સક્રિય સભ્ય તરીકે સેવાઓ આપે છે. સૌરાષ્ટ્ર વ્યાયામ પ્રચારક મંડળના ઉપપ્રમુખ તરીકે પણ તેઓએ પોતાની સેવા આપી હતી. આપણી વિદ્યામંદિર હાઈસ્કૂલમાં નિયમિત યોજાતા અઠવાડિક સંઘ-વ્યાયામના તાસમાં આપણા આઈસો જેટલા વિદ્યાર્થીઓને વ્યાયામ કરાવવામાં અને કુશળતાથી સૌ શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓની વ્યાયામ પ્રત્યે અભિરુચિ જાગૃત કરાવવામાં તેઓ સતત પ્રયત્નશીલ રહે છે.

ભાવનગર શહેરમાં ઘણાં વર્ષો પહેલાં ઘરે ઘરે રોગચાળો ફાટી

નીકળ્યો ત્યારે મહત્વની કામગીરી, આઝાદી પછી નિરક્ષરતા નિવારણ શિબિરોનું આયોજન અને સંચાલનકાર્ય, યુવક પ્રવૃત્તિઓ અને પર્યાટન પ્રવૃત્તિઓનું સફળ સંચાલન, નિર્વાસિતોની છાવણીઓમાં સેવાકાર્ય, રાષ્ટ્રભાષા પ્રચાર, સમાજ શિક્ષણ, હરિજન ઉદ્ધાર પ્રવૃત્તિ; યુવક પ્રવૃત્તિ વગેરેમાં સફળ કામગીરી. સ્વતંત્રતાપ્રાપ્તિ પછી આપણે શિક્ષણકાર્ય કરતાં કરતાં કોલેજમાં અભ્યાસ કરી અનુસ્નાતક કક્ષા સુધીની સિદ્ધિ મળેલ છે. ૧૯૫૬માં ભાવનગર કેળવણી મંડળની સ્થાપના થઈ ત્યારથી સેક્રેટરી તરીકેની સેવા, મંડળની સ્થાપના, વિદ્યામંદિર હાઈસ્કૂલના પ્રિન્સિપાલ તરીકે તેમને સતત શ્રમ, પ્રેરણા અને ઉત્સાહ, ભાવનગર જિલ્લા આચાર્ય સંઘને સંગઠિત કરવામાં મહત્વનો ફાળો — સંઘના પ્રમુખમંત્રી તરીકે ફરજ બજાવી. ગુજરાત રાજ્ય માધ્યમિક શાળા સંચાલક મહામંડળના ભાવનગર અધિવેશન વખતે મંત્રી તરીકેની સફળ કામગીરી — રાજ્ય સંચાલક મંડળના કારોબારીના સભ્ય તરીકે. શ્રી ધનુભાઈ એસોસિ-યેશન ઓફ ધિ મેનેજમેન્ટ ઓફ હાયર એજ્યુકેશન ઈન સૌરાષ્ટ્રની શરૂઆતથી જ તેઓ સક્રિય કામગીરી સાથે — હાલમાં તેઓ તેના ઉપપ્રમુખ છે. જાન્યુઆરી ૧૯૭૦માં ભાવનગરમાં યોજાયેલ ગુજરાત રાજ્ય વિજ્ઞાનમેળો અને ગુજરાત રાજ્ય વિજ્ઞાન શિક્ષક મંડળના અધિવેશનનું શ્રી ધનુભાઈ એ સફળ સંચાલન કર્યું.

શિક્ષકગણની અંગત મુશ્કેલીઓ, આર્થિક મુશ્કેલીઓ અને અન્ય સમસ્યાઓ વળતે જૂન જ માયાજીપણે અંગત રીતે થવાય એટલા ઉપયોગી બને છે.

શાળાનો કોઈપણ વિદ્યાર્થી કે કર્મચારી નિઃસંકોચ તેમની સમસ્યા પ્રગટ કરી શકે છે. શિક્ષકો અને વાલીઓ વચ્ચે તેઓ જીવંત કડીરૂપ બની રહે છે.

શ્રી ધીરજલાલભાઈ ટી. કાપડિયા

શ્રી ધીરજલાલભાઈ આન્ધ્રની ભૂમિ ઉપર ગુજરાતી વ્યાપારી તરીકે સારી નામના પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા છે. તેઓના પિતાશ્રી ટોકરશીભાઈ લાલજીભાઈ કાપડિયા કચ્છી કર્મચીર તરીકે પ્રગતિ અને પ્રતિષ્ઠાનો પંથ અજવાળે છે. શ્રી ટોકરશીભાઈ પોતાના દાની વ્યક્તિત્વ, આમ્ય જીવન ઉદ્ધારની અત્વશીલ વૃત્તિ; હસમુખા સ્વભાવ, પરોપકારી સેવાવૃત્તિ અને જ્ઞાનદાની ગૃહસ્થી અને અનોખા શિક્ષણપ્રેમ માટે જાણીતા છે. આવા નિષ્ઠાશીલ પ્રતાપી પિતાના પુત્ર હોયું એ ગૌરવની વાત છે. સુપુત્ર શ્રી ધીરજલાલભાઈ યોગ્ય દોરવણી અને અનુભવ-અભ્યાસને ધ્યાનમાં લઈ એ ગૌરવને ઉભાળી રહ્યા છે. શ્રી ધીરજલાલભાઈ વ્યવસાયની સર્વાનુલક્ષી પ્રગતિ અને સામાજિક સેવા કરતા પિતાશ્રીની ગૌરવગાથાને ગતિશીલ બનાવી રહ્યા છે. શ્રી ધીરજલાલભાઈ એક સારા વ્યવસાયકાર, કુશળ વહીવટકર્તા ઉપરાંત એક ઉચ્ચ કક્ષાના વિચારક પણ છે. હૈદરાબાદ ખાતે મેસર્સ આન્ધ્ર રી-સેલિંગ વર્ક્સના નામે સ્ટીલ ઉદ્યોગ સ્થાપેલ છે. આ ઉપરાંત તેલ-તેલીણિયાંની મિલો, બિલ્ડિંગ કન્સ્ટ્રક્શન લાર્ડન; આયાત-નિકાસ તથા ખેતવાડી પણ છે. આમ બહુમુખી નીતિ અપનાવનાર તેઓ વિવિધ ક્ષેત્રોના સફળ વેપારી, વિચારક અને સફળ અમલકર્તા પણ છે.

શ્રી ધીરજલાલભાઈ એક સારા સમાજસેવક પણ છે. સમાજોપયોગી એવી અનેક સંસ્થાઓને પોતાની અમૂલ્ય સેવા આપીને સમાજકાણુ ચૂકવી રહ્યા છે અને પોતાની કારકિર્દીમાં યશકલગી ઉમેરતા રહ્યા છે.

શ્રી ધીરજલાલભાઈ એક નિષ્ણાત રમતવીર છે. રમતગમત પ્રત્યે અતુરાગ અને ટેવને કારણે તેઓ હંમેશાં તાજગીસભર તેજસ્વિતા ધારણુ કરે છે. શ્રી ધીરજલાલભાઈ અને ટોકરશીભાઈ સદૈવ આવા કાર્યવંત રહે એવી શુભેચ્છા.

શ્રી ધીરજલાલ મોહનલાલ શાહ

જનપ્રમાજમાં ચિરંજીવ સુવાસ એમની જ મહેકતી રહે છે જેઓ સંસારના દરેક વ્યવહારોમાં નિષ્ઠાને, પ્રમાણિકતાને, નીતિ-ન્યાયને વળગી રહ્યાં છે. શ્રી ધીરજલાલભાઈ આવી બહુમુખી પ્રતિભા-સંપન્ન વ્યક્તિ છે.

સ્વાશ્રય અને પુરુષાર્થના બળે આગળ વધી તેઓ આજે એક સફળ વ્યાપારી તથા વિશિષ્ટ રસાયણના ઉત્પાદક બન્યા છે અને સૌજન્યભર્યા વ્યવહારથી હજારો હૈયામાં માનલયુક્ત સ્થાન પામ્યા છે. જૈન શ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક સંપ્રદાયને અનુસરતા દશા શ્રીમાળી જ્ઞાતિના શ્રી મોહનલાલ શાહને ત્યાં માતા સમતાબહેનની કુક્ષીએ તેમનો જન્મ થયો.

આઠ વર્ષની ઉંમરે માતાનો દેહવિલય થયો પણ પિતાએ એમના પર અનેરું વહાલ વરસાવી તેમની ખોટ લાગવા ન દીધી. અભ્યાસ માટે તેઓ સુરેન્દ્રનગર ગયા અને મેટ્રિક સુધી પહોંચ્યા. તેમને અભ્યાસમાં આગળ વધવાની તીવ્ર તમન્ના હતી પણ ભવિતવ્યતા જુદી જ નિર્માયિકી હતી. એટલે તેઓ અભ્યાસ છોડી વ્યવસાયમાં પડ્યા. અને ૧૯૪૩ની સાલમાં તેઓ મહાનગરી મુંબઈમાં આવ્યા અને અનેક સ્ટેન્ડીઓની લાગવગથી કેમિકલ લાઈનમાં નોકરી મેળવી શક્યા. જે કામ કરવું તે ઉત્સાહ અને અંતથી કરવું એ એમનો સિદ્ધાંત હતો, એટલે ત્રણ વરસની આ નોકરી દરમ્યાન તેઓ કેમિકલ-રસાયણો સંબંધી સારું જ્ઞાન મેળવી શક્યા. ત્યારબાદ કેનવાસર તરીકેનું કામ શરૂ કર્યું તેમાં તેમની ઓળખાણ વધી, કાર્ય કરવાની વિશેષ કુનેહ સાંપડી અને તેણે સ્વતંત્ર વ્યાપાર કરવાનું આત્મબળ પૂરું પાડ્યું. ૧૯૪૮માં તેમણે ધીરજલાલ એન્ડ કુંઃ થીનર્સ મેન્યુફેક્ચરર તરીકે કામ શરૂ કર્યું અને તેમાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ સાધી. આજે થીનર્સ મેન્યુફેક્ચરમાં તેમની પેઢી પ્રથમ પંક્તિમાં આવે છે અને ભારતનાં સુપ્રસિદ્ધ શહેરોમાં સંખ્યાબંધ સેલિંગ એજન્ટો ધરાવે છે.

શ્રી ધીરુભાઈ ઘણી વ્યાપારી અને સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે

જોડાયેલા છે. ખાસ કરીને તેઓશ્રી નેમીનાથ જૈન ટેમ્પલ ટ્રસ્ટના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી છે; શ્રી ગોવાલિયા ટેંક જૈન સંઘના સતત પાંચમી વખત પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા છે. વિજયવલ્લભસૂરિ જન્મશતાબ્દી શિક્ષણ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી છે તેમ જ એલ ઇન્ડિયા શ્રી જૈન શ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સના ઉપપ્રમુખ છે. શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયના અબ્બનચી છે. વિશેષમાં તેઓશ્રી આલાવાડ સોશ્યલ ગ્રૂપ, ધાંગધ્રા સોશ્યલ ગ્રૂપ તથા જૈન શ્વેતામ્બર એજ્યુકેશન બોર્ડ તથા જૈન એસોસિયેશન ઓફ ઇન્ડિયા વગેરે સંસ્થાઓમાં પણ સેવાઓ આપી રહ્યા છે. દિલ્હીમાં રૂપિયા બે કરોડના અગ્રે તૈયાર થઈ રહેલ શ્રી વિજય-વલ્લભ સ્મારક ટ્રસ્ટમાં પણ ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. તેમની લોકપ્રિયતાનું મુખ્ય કારણ તેમનો વિનમ્ર સ્વભાવ; તેમની ઉદારતા અને તેમની પ્રસન્ન મુખમુદ્રા છે. ગમે તેવી કઠિન પરિસ્થિતિમાં પણ તેઓ મનની સ્વસ્થતા શુભાવતા નથી પરંતુ શાંત ચિત્તે તેનો ઉપાય વિચારે છે અને તે અવશ્ય શોધી કાઢે છે.

તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી તારાબેન પણ અનેકવિધ સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલાં છે. ખાસ કરીને શ્રી આલાવાડ જૈન મહિલા મંડળના સંત્રી તથા શ્રી ચંદનખાળા કન્યા શિક્ષણ શિબિરના ટ્રસ્ટી તેમ જ શ્રી શંખેશ્વર જૈન મહિલા મંડળના પ્રમુખ તરીકે શ્રીમતી તારાબેનની સેવાઓ ઉલ્લેખનીય છે. પાટીતાણા શાયુબજ્ય હોસ્પિટલ ટ્રસ્ટમાં ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપે છે.

શ્રી ધીરજલાલ કે. મહેતા (પુના)

અમાજીજીવનની સંઘર્ષભરી સુષ્ટિમાં સાહસ, સેવાવૃત્તિ અને સૌજન્યતા દીપક જલાવીને જે કર્મવીરોએ જીવનમાં નૂતન પંથ અપનાવ્યા છે તેઓ જીવનની અંજાવાતભરી સાધનાઓ પછી સુવર્ણ-સિદ્ધિઓને વર્યા છે. પુનાના પ્રસિદ્ધ જીવરાતી ઉદ્યોગપતિ અને અગ્રેસર શ્રી ધીરજલાલભાઈ કેવળચંદ મહેતાનું સમગ્ર જીવન કર્મ-વીરતાનો સંદેશ મુજાવી રહ્યું છે.

જીવનભર સેવા અને સાહસની જ્યોત જલતી રાખનારા શ્રી ધીરજલાલભાઈનો જન્મ વાંકાનેરમાં સ્થાનકવાસી જૈન વણિક પરિવારમાં ઈ. સ. ૧૯૨૦ના સપ્ટેમ્બર મહિનાની પાંચમી તારીખે થયો હતો. પ્રાથમિક શિક્ષણ વાંકાનેરમાં લીધા પછી ઉચ્ચ શિક્ષણ મુંબઈની એલ્ફિન્સ્ટન કોલેજમાં પ્રાપ્ત કરી ગવર્નમેન્ટ લો કોલેજ દ્વારા ઈ. સ. ૧૯૪૧માં એલએલ. બી.ની ડિગ્રી સંપાદન કરી હતી.

કાનૂની શિક્ષણ પ્રાપ્ત કર્યા છતાં કિસ્મતની કુંડળી અનુસાર શ્રી ધીરજલાલભાઈએ અદાલતને આંગણે પહોંચવાને બદલે પુનાની મશીનરી બજારનો માર્ગ પકડીને મશીનરી સામગ્રીના વ્યાપાર સાથે કિસ્મત બેડી દીધું હતું.

યૌવનકાળના એ અનોખા ઉત્સાહભર્યા ચેતન અને યતનગનાટથી પુરુષાર્થ અને પરિશ્રમ દ્વારા “વેસ્ટર્ન એન્જિનિયર્સ”ના નામથી મશીનરી વ્યાપારક્ષેત્રમાં સિદ્ધિભર્યું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી લીધું. આ ક્ષેત્રની ઉદ્યોગસંસ્થાઓ બાટલીબોય અને સીમેન્ટ વગેરેની એજન્સીઓ પ્રાપ્ત કરી હતી.

આ ઔદ્યોગિક યાંત્રિક સામગ્રીના ક્ષેત્રમાં સિદ્ધિભરી સફળતા હાંસલ કર્યા પછી આ સાહસભર્યા હૈયાએ ઈ. સ. ૧૯૪૯માં ઉદ્યોગક્ષેત્રમાં ‘પલાવ્યુ’ અને ઈ. સ. ૧૯૫૩માં તો સ્વતંત્ર સંસ્થિતું સર્જન કર્યું. આજે તેમની ઉદ્યોગસંસ્થા “ગુડવીન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ કોર્પોરેશન (ઇન્ડિયા)” ઔદ્યોગિક સામગ્રીનું વિશાળ પ્રમાણમાં ઉત્પાદન કરે છે. વાર્ષિક ઉત્પાદન રૂ. વીશ લાખનું છે.

આ કારખાનામાં પલ્વરાઈઝર, ટ્રાન્સમિશન ફાઉન્ડ્રીનાં સાધનો બને છે. કૃષિક્ષેત્રનાં યંત્રો-પમ્પસેટ, ડીપવેલ અને બોરિંગ પમ્પના પણ ડીલર છે.

વ્યાપાર-ઉદ્યોગની અવિરત આગેકૂચ સાથે તેમના અંતરમાં ઊછળતી સેવા-ભાવનાથી અનેકવિધ જટિલ જવાબદારીઓ વચ્ચે પણ સમાજસેવાના પંથે પ્રયાણ આદરી સુધીર્ઘ પ્રાપ્ત કરી છે. પુનાની લખ્મપ્રતિષ્ઠ સંસ્થા શ્રી પુના ગુજરાતી બંધુ સમાજના

પ્રમુખપદની તેઓશ્રીએ અવિરત બાર વર્ષ સુધી ઉઠાવેલી જવાબદારી એકધારી અને અથાગ પ્રવૃત્તિઓને ગાજતી કરનારી નીવડી હતી. શ્રી સૌરાષ્ટ્ર સેવા સમાજનું પ્રમુખપદ અને ટ્રસ્ટીપદ તેઓએ દીપાવ્યું છે. લાયન્સ કલબના પ્રમુખપદે પણ સેવા અર્પી છે. પુના કલબ લાઇબ્રેરીના વર્ષોથી સેક્રેટરી અને ટ્રસ્ટી છે. એ ઉપરાંત અનેક સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં સહાય મોળરે રહ્યા છે. ગુજરાત સરકાર દ્વારા ઈ. સ. ૧૯૮૨માં યોજાયેલા ગુજરાતી ચલચિત્ર મુવર્ણ જયંતી મહોત્સવની પુના સમિતિના અધ્યક્ષપદેથી ઉત્તમ કાર્ય બજાવ્યું હતું.

આ સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં તેમનાં ધર્મપત્ની સૌ. ચંદ્રાબહેન સંપૂર્ણ સહકાર આપી રહ્યાં છે. હાલમાં સૌરાષ્ટ્ર સ્થાનકવાસી સમાજના પ્રમુખ તથા સમાજનું કાર્યાલય તથા જૈન લવનનું રૂ. ૧૨ લાખનું નિર્માણકામ હાથમાં લીધું છે.

સ્વ. શેઠશ્રી ધુલચંદ બેચરાસ શાહ

જેમની દાનશીલતા અને માંગલિક ધર્મલાવનાની સુવાસ માત્ર જૈન સમાજમાં જ નહિ, જૈનેતરોમાં પણ તેમના ચારિત્ર્યની સુવાસથી બાણીતા બન્યા છે, ખૂબ જ મહેનત અને પુરુષાર્થ કરીને સામાજિક પ્રતિષ્ઠા હાંસલ કરી છે, તે મુંબઈમાં ગુલાલવાડીના બાણીતા નોન-ફેરસ મેટલની બાણીતી પેઢી મેન્સર્સ તિલોકચંદ ડી. શાહની કુાના લાગીદાર અને શ્રી તિલોકચંદલાઈના પિતાશ્રી ધુલચંદલાઈ બેચરાસ શાહ બિન-કોઈ ધાતુના નિષ્ણાત વેપારી હતા. તેમની પાસેથી અનેક વેપારીઓએ ગ્રેરણા લઈ પોતાનો વ્યવસાય જમાવેલ. સ્વ. ધુલચંદલાઈ રૂકત વેપારી હતા એટલું જ નહિ પણ જૈન ધર્મના અગ્રગણ્ય હતા હતા. છપન પર્યાંત ધર્મપરાયણ રહી પુત્ર-પૌત્રોને એ જ આદેશ આપતા. તેમનું અવસાન તા. ૧૮-૬-૧૯૮૦ ના રોજ થયું. તેમના અવસાનથી જૈન સમાજે એક હાતા ગુમાવેલ છે. તેમના દ્વારા થયેલા દાનથી પાણીતાણા, શંખેશ્વર વગેરે અનેક સ્થળોએ ધર્મશાળા વિ. ઊભાં થઈ શક્યાં છે.

શ્રી નરેન્દ્ર ઈન્દુલાલભાઈ ભુવા

એક પ્રતિભાશીલ પુરુષમાં હોવી ઘટે તેવી શાણપણભરી નેતૃત્વ-શક્તિ અને દીર્ઘદષ્ટિપૂર્વકની સાહસિક વૃત્તિથી કેમિકલ તેમ જ પેટ્રોકેમિકલ ક્ષેત્રે અભૂતપૂર્વ વિકાસ સર્જવા સાથેસાથ જ્ઞાતિ અને સમાજની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સહાયરૂપ થઈ અનેરી સૌરભ પ્રસરાવનાર યુવાન ઉદ્યોગપતિ શ્રી નરેન્દ્ર ઈન્દુલાલભાઈ ભુવા.

“ ઘટમાં થોડા થનગને ને યૌવન વી'જે પાંખ;
અણદીઠેલી ભોમ પર યૌવન માંડે આંખ. ”

શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણીની આ કાવ્યપ્રજ્ઞિઓ સાંભળતાં જ એક વ્યક્તિ નજર સમક્ષ તરી આવે અને તે છે શ્રી નરેન્દ્ર ઈન્દુલાલભાઈ ભુવા. બચપણથી જ તેમની સ્વપ્નશીલ આંખોમાં કશુંક કરી દેખાડવાની તમન્ના હતી. સાહસિક સ્વભાવ હતો. તેમાં સાથ મળ્યો તેમના કાર્યદક્ષ પિતાશ્રી સ્વ. શ્રી ઈન્દુલાલ ભુવાનો. એનામાં સુગંધ ભળી, કલ્પનાને પાંખો ફૂટી - ધુધવાટ કરતા મહા-આગરની જેમ એમની પ્રવૃત્તિઓ અને પ્રગતિઓ આગળ અને આગળ વધતી ગઈ.

ખી. એસસી.ની ડિગ્રી પ્રાપ્ત કર્યા બાદ તેઓશ્રી તેમના સદ્ગત પિતાશ્રીએ સ્થાપેલી કંપની મે. ઈન્ડો-નિપોન કેમિકલ કું. લિમિટેડમાં જોડાયા. ૧૯૬૫માં તેઓ આ કંપનીના ડાયરેક્ટર બન્યા. તેમની આગેવાની હેઠળ આ કંપનીએ સર્જનતાનાં અદ્ભુત શિખરો સર કર્યાં. પેટ્રોકેમિકલ્સના વિકાસની અગણિત શક્યતાઓને ધ્યાનમાં લઈ તેમના સદ્ગત પિતાશ્રી સ્વ. શ્રી ઈન્દુલાલ ભુવાએ એકઝો.આલ્કોહોલના ઉત્પાદનની કલ્પના કરી હતી. અને શ્રી નરેન્દ્રભાઈ એ મે. ઈન્ડો-નિપોન એકઝો-કેમિકલ ઈન્ડ. લિ.ની સ્થાપના કરી તેમના પિતાશ્રીનું અધ્ધરું સ્વપ્ન પૂર્ણ કર્યું. આજે તેમની આગેવાની હેઠળ આ કંપની ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ સાધી રહી છે અને દેશનું કરોડો રૂપિયાનું વિદેશી હૂંડિયામણ બચાવી રહી છે.

પોતાની ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિની સાથે સાથે તેઓ ઘણી બધી

વ્યાપારી તેમ જ ઔદ્યોગિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા રહીને તેમની વ્યાપારી કુનેહ અને જ્ઞાનનો લાભ આ સંસ્થાઓને આપતા રહ્યા છે.

સરકારશ્રીએ પણ ગુજરાતના આ પનોતા પુત્રની વખતોવખત કદર કરી છે. તેઓશ્રી સરકાર હસ્તકનાં ઘણાં બધાં જાહેર ક્ષેત્રોમાં ઉચ્ચ હોદ્દાઓ દીધાવી ચૂક્યા છે. ખેંકે એક બરોડામાં ડાયરેક્ટરપદે રહેવા ઉપરાંત હાલમાં તે ગુજરાત સરકારના એક ખાનગી સાહસ 'ગુજરાત મિનરલ્સ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશન 'નું' ચેરમેનપદ શોભાવી રહ્યા છે. મહારાષ્ટ્ર સરકારે પણ રૂપેશ્વલ એકઝીક્યુટિવ મેનેજિસ્ટ્રેટની પદવી આપી તેમનું 'બહુમાન કયું' છે. થોડા સમય પહેલાં વડા-પ્રધાન શ્રી રાજીવ ગાંધીના અંગત સલાહકાર સ્વ. શ્રી એલ. કે. જાની આગેવાની હેઠળ ભારતના આગેવાન ઉદ્યોગપતિઓનું એક મંડળ જાપાનના પ્રવાસે ગયું હતું. આ પ્રતિનિધિમંડળનો ઉદ્દેશ ભારત અને જાપાનના વ્યવસાયિક સંબંધો વધુ મજબૂત બનાવવાનો હતો. શ્રી નરેન્દ્રભાઈ એ આ મંડળના એક સક્રિય સભ્ય તરીકે જાપાનમાં રહેલી તેમની ઓળખાણનો મહત્તમ લાભ આપ્યો હતો અને મંડળના ઉદ્દેશને પાર પાડવામાં મહત્વની કામગીરી બજાવી હતી.

પ્રમાણિકતા, સાહસિકતા, દીર્ઘદષ્ટિ અને કાર્યદક્ષતાથી શ્રી નરેન્દ્રભાઈએ વ્યાપાર-ઉદ્યોગના ક્ષેત્રે અદ્ભુત સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી છે. એમના તેજસ્વી જીવનની વિશિષ્ટતા એ છે કે જે કામગીરી તેઓ ઉપાડે છે તેમાં તેઓ પોતાની તમામ તાકાત કેન્દ્રિત કરે છે. પરિણામે આવી કામગીરી સફળ થાય છે.

શ્રી નરેન્દ્રભાઈએ જીવનમાં ઘણી સિદ્ધિઓ પ્રાપ્ત કરી છે, છતાં ય તેમનો સ્વભાવ હંમેશાં નિરભિમાની રહ્યો છે. જ્ઞાતિનાં, સમાજનાં, વતનનાં અને અન્ય સામાજિક કાર્યોમાં પોતાનો ફાળો આપવા હંમેશાં તત્પર રહ્યા છે. અનેક નાનીમોટી સખાવતો કરી છે. લોકકલ્યાણની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓમાં સાથ અને સહકાર આપી તેમના સદ્ગત પિતાશ્રીએ આપેલા સંસ્કારનો પારસો બજાવી રાખ્યો છે.

તેમનાં પ્રત્યેક કાર્યો સફળ થાય અને પ્રભુ તેમને હજી વધુ સારાં કાર્યો કરવાની પ્રેરણા આપે તેવી અમારી અભ્યર્થના છે.

શ્રી નરભેરામ ડગનાથભાઈ મહેતા

સૌરાષ્ટ્રમાંથી દેશના અન્ય પ્રાંતોમાં જઈ વસેલા આગેવાન સામાજિક કાર્યકરોમાંના એક શ્રી નરભેરામભાઈનો સાવરકુંડલા પાસે ભૂવા ગામે જન્મ થયો. નાની ઉંમરે મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. તેજસ્વી બુદ્ધિપ્રતિભા અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ ધરાવતા શ્રી નરભેરામભાઈ મુંબઈમાં ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જૈન સમાજના જાજરમાન વ્યક્તિ તરીકે સૌના દિલમાં સન્માનિત બન્યા.

ધંધાની ભગ્નક પ્રવૃત્તિમાંથી પણ સમય કાઢીને તેઓ સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં પણ અગ્રેસર રહ્યા. શ્રી સાવરકુંડલા જૈન વિદ્યાર્થીગૃહની સ્થાપના કરવા તેઓશ્રીએ જગત્યનો ભાગ ભજવ્યો. પ્રારંભથી જ સંસ્થાના મંત્રી તરીકે રહીને યશસ્વી સેવા આપેલ. તેમના પિતાશ્રી ડગનાથ જીવણલાલ મહેતા પણ અનેક સંસ્થાઓના પ્રાણ હતા. શ્રી ગોડીજી જૈન દેરાસરના સંનિષ્ઠ અને નીડર કાર્યકર્તા તરીકે યશસ્વી કારકિર્દી હાંસલ કરી હતી. આવા મહાન પિતાને પગલે પગલે શ્રી નરભેરામભાઈ પણ ધર્મ અને શાસનસેવાનાં પ્રત્યેક કાર્યોમાં લોકોનો પ્રેમ સંપાદન કરવાની સાથે અનેકોને પ્રેરણારૂપ બન્યા. તેઓશ્રી ગોડીજી જૈન દેરાસર (મુંબઈ)ના ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી ચૂક્યા છે. સંઘ અને સમાજનાં કાર્યો માટે હંમેશાં તત્પર રહેતા.

તેમનાં પ્રત્યેક કાર્યોમાં શુભાનુરાગી એવાં એમનાં ધર્મપત્ની કંચનબહેન પણ પ્રેરણારૂપ બન્યાં છે. હમણાં જ થોડા સમય પહેલાં શ્રી નરભેરામભાઈનો સ્વર્ગવાસ થયો. વિશાળ સમાજને મોટી ખેડ પડી. તેઓ યુવાનો અને વડીલો વચ્ચેની સાંકળરૂપ હતા. બીજાને પ્રેરણા આપે તેવું ઉગમ્મળ જીવન જીવી ગયા.

With Best Compliments from
**SHRI T. L. KAPADIA PUBLIC
CHARITABLE TRUST**

Heartily Welcome you to stay at their

AMRAT ATITHI GRUH

**Kapadia Market, Royal Talkies Lane,
Sultan Bazar, Hyderabad-500 195**

Phone : 557972 557389

- * In the Heart of City.....
- * And Yet Calm and quiet..
- * Gujrati type meal.....
- * Homely atmosphere.....
- * Latest new Building with ultra-modern facilities... ..
- * And even than, lowest service charges only...

With Best Compliments from
Manufacturers and Exporters of Optical Goods
FOR
SPECTACLES / SPECTACLE FRAMES / SUNGLASSES
LENSES / CASES / ETC.,

: CONTACT :
P. T. K. OPTICAL INDUSTRIES
413/F, Vasant Wadi, Kalbadevi Road, Bombay-2. (INDIA)

Phone : 290367, 314428, 255892

Cable : "POLOSIGHT" Bombay.

Telex : 11 4258 PTK IN

With Best Compliments from

Phone : 465895

Aradhana Emporium

Dealers in : Suitings, Shirtings & Sarees

Specilist in Banaras & Kanjivaram Sarces.

Dhuru Terrace, 363/A, N. C. Kelkar Road,
DADAR (W. R.) BOMBAY-400 028.

Phone : 4227968

दादर वस्त्र भंडार

DADAR VASTRA BHANDAR

Dealers in : Suting and Shirting of All Famous Mills

Tailors For Men's Wear

D'Silva Road, Dadar, (W. R.), Bombay-400 028.

With Best Compliments from

Grams : UNIAUTO

Phone : 358119

C/o. **જેસુખલાલ રાયચંદ કોઠારી**

United Automobiles

Automotive Wholesalers

431, Dr. Dadasaheb Bhadkamkar Marg,
(Lamington Road) BOMBAY-400 004

ધી પાલ ટ્રપ કો. ઓ.

કોટન સેલ સોસાયટી લિમિટેડ

ડે. જહાંગીરપુરાજિન પો. અંદર જિ. સુરત ફોન : ૮૪૨૬૨
રજિ. તા. ૫-૮-૧૯૨૪ શેરભંડોળ રૂ. ૧,૫૪,૮૮૦-૦૦
રજિ. નં. ૪૪૬૨ અચૂત થાપણ રૂ. ૨૨,૫૪,૩૨૫-૮૧
સભાસદ સંખ્યા : ૨૬૭૬ રિઝર્વ ફંડ રૂ. ૧,૦૮,૬૩૧-૬૬

ઓડીટ વર્ગ-અ

મંડળીના સભાસદોનો કપાસ એકત્ર કરી, સારી રીતે જિનિંગ પ્રેસિંગ કરાવી જૂજ કમીશન લઈ સરાસરી ભાવ વહેંચી આપે છે. તેમ જ ઈન્ટેન્ટ પદ્ધતિથી હાઈક્વિટી કપાસનું શુદ્ધ ગિયારણુ, જંતુનાશક દવા, રસાયણિક ખાતર વિગેરે સભાસદોની જરૂરીયાત મુજબ પૂરું પાડે છે. વધુમાં મંડળી સભાસદોને ભૂમિ છંટકાવ માટે હાથ પંપો તથા મશીન પંપો જુજ રકમનાં ભાડે આપે છે.

ખુશાલભાઈ મકનભાઈ પટેલ શંકરભાઈ રતનજી પટેલ
સેક્રેટરી (પાલણપોર) મેનેજર (બરબોધન)
છોટુભાઈ કાનજીભાઈ પટેલ — પ્રમુખ (ભેંસાણુ)

રૂપારોપ એન્ટરપ્રાઇઝ

૪૩, ૪૪, ઔદ્યોગિક પ્લોટ, પોસ્ટ બોક્સ નં. ૧૨
મહુવા ૩૬૪ ૨૬૦ (જિ. ભાવનગર)

તાર : RUPAROEPE * ફોન : ૩૮૧/૬૨૫
* ઘર : ૫૪૬/૮૨૬

જય જવાન....

શુભેચ્છા સહ

જય કિશાન....

રજિ. નં. ૨૦૦૩

સ્થાપના : તા. ૧૬-૪-૫૮

ફોન નં. ૩૪૨

પોસ્ટ બોક્સ નં. ૩૮

શ્રી મહુવા જીથ ખે. વિ. વિ. કાર્યકારી સ. મં. લિ.

વાસીતળાવ ગેઝેટ, મહુવા

શેર ભંડોળ સભ્યશ્રી : ૧,૫૮,૫૬૦-૦૦ સભાસદ સંખ્યા : ૫૧૭

અનામત ફંડ : ૧,૬૦,૨૨૮-૦૦ ઓડીટ વર્ગ : બ

અન્ય ફંડ : ૮૫,૭૮૬-૦૧

બિલ્ડિંગ ફંડ : ૧,૭૬,૬૭૯-૬૫

એન્કર્સ : શ્રી ભાવનગર ડિસ્ટ્રિક્ટ કો. ઓપરેટીવ એન્કલી ભાવનગર

ઓડીટર્સ : શ્રી સ્પેશયલ ઓડીટર્સ સાહેબ, મહકારી મંડળીઆ, મહુવા

અમી મારકેટિંગ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ

મેન્યુફેક્ચરર્સ રેપ્રેઝેન્ટેટીવ્ઝ, હાઈઝ, ઈન્ટરમીડીએટ્સ, કેમિકલ્સ.

ઈન્ડ-એક્ષપો ટ્રેડિંગ કું.

એક્ષપોર્ટર્સ : હાઈઝ, હાઈઝ-ઈન્ટરમીડીએટ્સ, કેમિકલ્સ,

પ્રેમલ કિશનદાસ કાચરીઆ

શુભેચ્છા

જે. કે. મેટલ્સ એન્ડ વાયર પ્રોડક્ટ્સ. નોનફેરસ મેટલ્સ સપ્લાયર્સ

૩૨૭, સેમ્યુઅલ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૩

ફોન નં. ૩૨૫૨૦૧, ૩૩૨૭૩૯, ૪૭૨૩૮૪

Telegram : WORKOHOLIC BOMBAY-400 003.

Telex : C/o 11-75120 BMS IN

પ્રકાશ મશીનરી સ્ટોર્સ

કલિયા બિલ્ડિંગ, રીલીફ રોડ, અમદાવાદ

ટે. નં. ૩૮૪૬૩૫, ૩૮૪૮૪૧

ગ્રામ : ઉમ્મીદ

વરુણા આન્ડ ધલે. મોટર, મોનોબ્લોક, સખમસીબલ પંપ,
તેમ જ સેન્ટ્રીફ્યુગલ પંપના વેપારી.

તાર : 'યુનિયન'

પો. ઓ. નં. ૧

ફોન : ઓફિસ : ૧૬, ૨૦૪ મેનેજર રેસી. : ૧૬૮

ધી કોડીનાર તા. કો-ઓ. બે. યુનિયન લિ. કોડીનાર

ઓડીટ વર્ગી "અ"

સને ૧૯૮૦-૮૧

સ્થાપના તા. ૨૩-૧૧-૧૯૨૨

રજિ. નં. ૨૦૨૫૯/૭-૬૪

❀ શેર ભંડોળ અને અન્ય ફંડો ❀

૧ અધિકૃત શેર ભંડોળ	...	રૂ. ૧,૦૦,૦૦,૦૦૦
૨ ભરપાઈ થયેલું શેર ભંડોળ	...	રૂ. ૬૦,૦૦,૦૦૦
૩ રિઝર્વ ફંડ	...	રૂ. ૨૨,૮૬,૮૨૬
૪ બીજા ફંડ	...	રૂ. ૩૧,૫૯,૮૧૦
૫ સર્વ પ્રકારની થાપણા	...	રૂ. ૫,૦૨,૬૯,૯૪૧
૬ કુલ કાર્યભંડોળ	...	રૂ. ૯,૮૧,૯૨,૬૫૦

મેનેજર : શ્રી પોલાભાઈ ભગવાનભાઈ આરડ

બી. એ. (ઓનર્સ) એચ. ડી. સી.

શ્રી ભગવાનભાઈ કે. મોરી

શ્રી નોંધણીભાઈ જી. આરડ

એકાઉન્ટન્ટ

આસી. મેનેજર

શ્રી નગીનદાસ વાવડીકર

જાતે કરવું, જાતે રળવું, જાત વિના સૌ જૂઠું;

જાતે ઝૂઝવું, જાતે વધવું, જાત વડે ઉદ્ધરવું.

જેને કહેવતની શબ્દગૂંથણીએ કહીએ તો “આપ સમાન જળ નહીં, મેઘ સમાન જળ નહિ.” માણસ બીજાને જેવા કરતાં જાતને જ જેતો જાય, પોતાની આત્મશક્તિ પર વિશ્વાસ રાખીને નિર્ધારિત કાર્યમાં પુરુષાર્થ કરતો જાય તો તેનાં ચરણોમાં સિદ્ધિઓને આવવું જ પડે છે; તેમાં કશી નવાઈ અનુભવવા જેવું નથી. કેમકે દૈવ મનોબળ, અષ્ટ ધૈર્ય અને લોખંડી શક્તિ એ મનુષ્ય-જીવનના વિકાસનો પાયો છે. શરીરે કદમાં નાના હોવા છતાં ય જીવન-સિદ્ધિની વધુ ઉચ્ચાઈ પ્રાપ્ત કરનાર સન્મિત્ર શ્રી નગીનદાસ વાવડીકરને ઉપરોક્ત વાત બરાબર સ્પર્શે છે.

પાલીતાણા પાસેના મોટી વાવડી ગામે જન્મેલા શ્રી વાવડીકરને સેવા અને ધર્મ-સંસ્કારનો ઉદાત્ત વારસો તેમના ધર્મનિષ્ઠ પિતાશ્રી જસરાજભાઈ રણછોડદાસ શાહ અને માતૃશ્રી સમરથબહેન તરફથી મળ્યો છે. પ્રાથમિક શિક્ષણ ધો-૪ સુધી વાવડી ગામમાં લીધેલ. ત્યારબાદ ધો-૫થી શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન બાલાશ્રમમાં મેટ્રિક સુધી ને એ પછી એ એક દાયકા સુધી પાલીતાણુને પોતાની કર્મભૂમિ બનાવીને તેમણે જાહેર જનજીવનમાં સફળ પ્રવેશ કર્યો.

બાલ્યવયથી જ સાહિત્યસર્જનની રુચિ જેવા મળતી હતી. સિદ્ધક્ષેત્ર બાલાશ્રમના પ્રાંગણની શીળી છાંયે ધાર્મિક અભ્યાસ પણ સારો થયો જે થકી પાયામાંથી જીવનમાં ધાર્મિક સંસ્કારો સુદૃઢ બન્યા. સાહિત્ય અને સંગીતનો શોખ જીવન વિકાસમાં અચેત્તર બન્યો. સંગીતકાર-કવિ બનવા માટે આઠ-દસ ઓકો રાખીને મન-પસંદગીનાં ગીતો ઉતારતા અને થોડા ફેરફાર સાથે સ્તવનમાં ફેરવતા. તેઓશ્રી પાવો-વાંસળી પણ સારી રીતે વગાડી જાણતા. કસરત-ફરવાના લાભો જાણી તેનો અમલ પણ કરતા. પરંતુ.... સાહિત્યસર્જનની રુચિ, ગજબનાક શોખ; તે તરફના અથાક પ્રયત્ને જીવનવિકાસમાં આગેકૂચ કરી. વાર્તાકાર તરફનો મહાવરો કેળવ્યો.

તેનું જરૂરી વાચન-મનન થકી જ બાલાશ્રમના હસ્તલેખિત અંક 'પ્રભાત'માં લેખો-ટુચકા આપ્યા બાદ પાલીતાણા હાઈસ્કૂલના છાપેલ અંક 'કૈરવ'માં પ્રથમ લેખ 'રે આ તારા પાપે!' પ્રસિદ્ધિ પામતાં બાલાશ્રમના પ્રથમ વિદ્યાર્થી તરીકેના લેખ દ્વારા સૌના ધન્યવાદ મળેલ. ડિબેટિંગ મિટિંગમાં કેપ્ટન રહી સારી સેવા—સાહિત્ય પણ આપતા રહ્યા. 'ગુલાબ', 'કસ્યાણુ' તથા 'બાલજીવન'— 'બાલમિત્ર'માં નાના ટુચકા—લેખો આવવા શરૂ થયા અને ભાઈનું ગાડું આગળ ચાલ્યું. ને મોટાં માસિકો-પત્રોમાં પણ આવવા શરૂ થયા. શરૂમાં મોકલાયેલા લેખો પાછા આવતા, પરંતુ હિંમત હારે એ બીજા. મહારી ફરીવાર મોકલતા જ. ને એ થકી લેખક બનવાના પ્રયત્નો થયા. તેમનો 'આંધળીમાનો પત્ર' પત્ર-લેખ હજી બુલાય નહિ તેવો મૂર્તિમંત છે. સિદ્ધક્ષેત્ર બાલાશ્રમ સંસ્થા સાંસ્કૃતિક—ધાર્મિક વાતાવરણ થકી જ સારા એવા લેખક બની શક્યા.

શ્રી વાવડીકરે રાજકોટ બાગુના 'ત્રંગા-રાષ્ટ્રીયશાળા'માં ગાંધી વિચારસરણીનો અભ્યાસ કરેલ. ને ગાંધી-વિચારધારાએ રંગાયા. સ્વાવલંબન—હાથે રાંધવું, વાસણ સાફ કરવાં, હાથે કાંતવું; વણવું ને બનાવેલ બાદી પહેરવી વગેરે બાબતોના પ્રભાવ તળેથી પસાર થયેલા.

માતૃસંસ્થામાં ગૃહપતિ તરીકે રૂ. ૪૦માં સેવા આપવી શરૂ કરી. વિવિધ પ્રવૃત્તિમય જીવન દ્વારા બાળકોનું ઘડતર શરૂ કર્યું. પણ દરેક બાળકને ખુશ કરવું સહેલી વાત ન હોઈ ને આર્થિક દૃષ્ટિના વિચારે બ્રહ્મચર્યાશ્રમ સેવા આપવી શરૂ કરી. પરંતુ ખંત ને ચોક્કસાભિયુત કાર્યજીવન યશસ્વી સિદ્ધિને આરે લઈ જાય છે જ! તેની શુભ શરૂઆત પાલીતાણામાં કોન્ફરન્સ ભરાતાં, ડૉ. ભાઈલાલભાઈ બાવીશી તથા આ પત્રના તંત્રી શ્રી ગુલાબચંદભાઈએ શ્રી વાવડીકર જેવા યુવાનની પ્રતિભા પારખી. સ્થાનિક કાર્યમાં ય ખંતપૂર્વક કાર્ય ભેઈ, શ્રી અખિલ ભારતીય જૈન પ્રવેતાંબર કોન્ફરન્સના કાર્યાલયમાં તેમની નિયુક્તિ થઈ. આમ પૂરી ધગશ ને લગન દ્વારા મુંબઈના જન-જીવનમાં પ્રવેશ થયો.

અસ્ત પામતી કોન્કરન્સને પ્રમુખ ગાર્ડી સાહેબની પ્રેરણા ને માર્ગદર્શનથી વિવિધ પ્રવૃત્તિમય બનાવી, આગળ ધપાવી અને ગુંજતી કરી. ફરજ પ્રત્યેની એકનિષ્ઠા, કાર્ય કરવાની આગવી સૂઝ, સખત મહેનત, અબાધ્યાને પણ ક્ષણભરમાં પોતાનો કરી લેવાની આવડત વગેરે ગુણો દ્વારા તેઓ “કોન્કરન્સ સંદેશ,” “ઘોઘારી જૈન દર્શન”ના તંત્રી તરીકે કામ કરી શક્યા છે, કરી રહ્યા છે. “ઘોઘારી જૈન દર્શન” સંભાળવામાં આવેલ ત્યારે મા સરસ્વતીને ખોળે કલમ ધરી કામ સંભાળેલ ને આજે દસ વર્ષથી એકસરખી સેવા અર્પી રહ્યા છે. સમાજ ઘડતર માટે “ઘોઘારી દર્શન” ના અબલેખ દ્વારા ટોકારા મારતા જ રહ્યા છે.

એ મંત્ર તેમના સેવા-સાહિત્યમય જીવનમાં ગુંજતો જ રાખ્યો છે. તેઓ કહેતા કે, સંબંધીને પત્ર લખીએ તો જોઈએ કે આમાં કાંઈ ભૂલ તો નથી ને? તો આ તો સમાજ પાસે મૂકવાનું પત્ર છે. દરેક ભૂલ કાઢે. તેનો જવાબ આપવો મુશ્કેલ પડે. તો હોદ્દો ય મૂકવો પણ પડે. કારણ....સમાજ ભૂલ જોવા ટેવાયેલો છે. જેવી રીતે કે પરીક્ષક પેપરોમાંથી ભૂલ તરફ નજર રાખે તેમ. સારું ગમે તે લખો તે એક બાબુ મૂકી વિરુદ્ધ બાબુ જ જશે. તેઓશ્રીને “ઘોઘારી દર્શન”નું કામ મૂકી દેવા સમજાવેલ પરંતુ નિંદા-દ્વેષ સામે જોયા વિના; માન-અપમાન સહી હિંમત રાખી કાર્ય કરતા જ રહ્યા. મુબઈમાં આવી ઘણી સમાજસેવા કરી પણ શ્રી પ્રતાપસૂરિજી અને આ. ધર્મસૂરિજીના આશીર્વાદ તથા આપેલી હિંમત થકી બાણે યશસ્વી જીવન સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરેલ.

ભારતભરમાં ધાર્મિક પરીક્ષાઓનું આયોજન કરતાં શ્રી જૈન શ્રવે. એન્જયુ. બોર્ડના વિકાસ માટે તેઓએ ભારે જહેમત ઉઠાવી. એ સમયે મુબઈમાં જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘ, જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સોસાયટી અને જૈન શ્રવે. એન્જયુ. બોર્ડ એમ ત્રણ સંસ્થા અલગ અલગ ધાર્મિક પરીક્ષાઓનું આયોજન કરતી હતી. આ ત્રણે સંસ્થાઓનું એકીકરણ કરીને ભારતભરમાં એક જ દિવસે સંયુક્ત પરીક્ષા યોજવાનું જરૂરી હતું, જેથી સમય શક્તિ અને ખર્ચમાં

ચાચ. શ્રી વાવડીકરના ભારે પ્રયત્નોથી આ ત્રણે સંસ્થાઓનું ચક્રાકરણ થયું અને એક જ દિવસે સંયુક્ત ધાર્મિક પરીક્ષાઓ લેવાનો પ્રારંભ થયો.

આવા સેવા અને સાહિત્યના આ લેખધારી શ્રી વાવડીકર વતનને ચ પોતાનાં સેવાકાર્યોથી અળગું ન જ રાખે ને? મોટી વાવડી ગામમાં શિખરબાઈ જિનાલયના નિર્માણમાં તેમ જ શ્રી હસમુખભાઈ ગાર્ડી હાઈસ્કૂલના નિર્માણમાં તેમનો સક્રિય ફાળો છે. મોટી વાવડી મિત્ર મંડળ-મુંબઈના તેઓ ફાઉન્ડર-પ્રમુખ છે અને પોતાના વતનના આ ગામના મંડળના પ્રાણ છે.

વાવડી ગામમાં દેરાસરમાંથી ભગવાન પાર્શ્વનાથની મૂર્તિની ચેરી થઈ અને તે મૂર્તિ દેરાસરના દ્વાર પાસેથી મળે તેના માટે શાંતિસ્નાત્ર લાણાવવાનું નક્કી કરેલ ને તેના માટે તનતોડ મહેનત કરનાર એ જ આ શ્રી વાવડીકરણ પ્રશસ્ય સેવા આપી રહ્યા છે. અરે! નાની ઉંમરે દરેક જવાબદારી પાર પાડી તેમ જ તે સમયે એક નાટક ‘આજ પછીની આવતી કાલ’ તથા ‘માવલાની મોકાણ’ રાખેલ તેનું પણ સુંદર આયોજન કરેલ ને ગામ દ્વારા સારો આવકાર મળેલ. જન્મભૂમિને આ રીતે નાની ઉંમરથી જ શ્રી વાવડીકરની કાર્યશક્તિનો ફાળો મળતો જ રહ્યો.

દેરાસર, હાઈસ્કૂલ ઉપરાંત ચબૂતરો, બાલમંદિર તેમ જ હોસ્પિટલ જે નાનકડી ને સેવાયુક્ત અને તે માટે તેઓનો ભારે પુરુષાર્થ ભુલી શકાય તેમ નથી. માત્ર ગામને જ નહિ, માદરે વતનનાં અન્ય ગામોને પણ તેઓ પોતાની કાર્યશક્તિથી જરૂર ઉપયોગી બન્યા છે. પાલીતાણામાં ભાગીરથી મંડળને માટે તથા શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જેન બાલાશ્રમની કાર્યવાહક સમિતિમાં અને બાલાશ્રમ પાસ્ટ સ્ટુડન્ટ યુનિયન દ્વારા પોતાની આ માતૃસંસ્થા માટે પ્રશસ્ય કાર્ય તેઓ કરી રહ્યા છે. પાંજરાપોળ-જેસર માટે સારી એવી રકમ અપાવી છે, જેના ફલસ્વરૂપ શ્રી દેવલાવાળા રાયચંદભાઈએ તેઓનું બહુમાન કરી આવકાર્યા હતા.

શ્રે. ૩૧

મુંબઈમાં સામાજિક ક્ષેત્રે શ્રી વાવડીકરનું યોગદાન મૂલ્યવાન રહ્યું છે. ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જૈન જ્ઞાતિનું નવું બંધારણ અને ધારા-ધોરણ તૈયાર કરવામાં તેમણે “ઘોઘારી જૈન દર્શન”ના તાંત્રીકેષો દ્વારા વખતોવખત જનમતને જાગૃત કરવાનું કાર્ય, ઘોઘારી સેવાસંઘ દ્વારા ચાલતા આ મુખપત્રના પ્રારંભથી જ તાંત્રીપદે રહી જૈન સમાજને દિશાદોર આપવામાં મહત્વનો ભાગ ભજવતા રહ્યા છે. જૈન શ્રવે. કોન્ફરન્સના મુખપત્ર “કોન્ફરન્સ સંદેશ”ના તાંત્રી તરીકે તેમણે જૈન સમાજને જાગૃત ને ચેતનવંતો બનાવવા વખતોવખત નિર્ભીક કલમ ચલાવી છે. તો છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી મુંબઈમાં સક્રિય કાર્યરત રહેલા શ્રી મુંબઈ જૈન પત્રકાર સંઘના મંત્રી તરીકે અને તેના મુખપત્ર “પત્રકાર બુલેટિન”ના સંપાદક તરીકે બહુમૂલ્ય સેવા આપી છે. શ્રી ઘોઘારી જૈન સહાયક ટ્રસ્ટ અને શ્રી ઘોઘારી જૈન દવાખાનાની સમિતિમાં રહીને તેઓ સારું કામ કરી રહ્યા છે. મુંબઈની ઘોઘારી જૈન જ્ઞાતિના સક્રિય કારોબારી મેમ્બર તરીકે શ્રી વાવડીકરનું ભારે યોગદાન રહ્યું છે.

સ્પેશલ એકઝીક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટનો ખિતાબ અપાયો તે ખરેખર માત્ર ઘોઘારી સમાજ માટે જ નહિ પરંતુ સમગ્ર જૈન સમાજ માટે ગૌરવપ્રદ ઘટના છે. સરકારશ્રીએ યોગ્ય વ્યક્તિને જ આ માનદ પદવી આપીને કદર કરી છે. નિઃસ્વાર્થ સેવાનું યોગ્ય દ્વન મળે જ, તેનો આ પ્રત્યક્ષ પુરાવો છે.

પ્રસન્ન દામ્પત્યનું શ્રેષ્ઠ પરિણામ એ કે શ્રી વાવડીકરના ઝડપથી વિસ્તરતા જતા સેવા-સાહિત્ય-પત્રકારત્વના કાર્યનું અપૂર્વ પ્રેરણાબળ તેમનાં ધર્મખત્તી શ્રીમતી ઉપાળેન છે. તેઓ હરહંમેશ પોતાના પતિની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં સહભાગી થવા સતત પ્રયત્નશીલ રહે છે. પ્રસન્ન દામ્પત્યનું ઉદાહરણ જોવું હોય તો શ્રી વાવડીકરના ઘરે આવવાનું રહે.

નિઃસ્વાર્થ સેવાની ઘોતકદ્દપ યશસ્વી જીવનને વધુ ઉજાળતી

યુ. કે. ના લેસ્ટર શહેરની વિદેશયાત્રા

જૈન સમાજના અમૂલ્ય રત્ન સમાન શ્રી દીપચંદલાઈ ગાર્ડી સાહેબ જે આ. ભા. જૈન શ્રવે. કોન્ફરન્સના વર્તમાન અધ્યક્ષ છે.

શ્રી નગીનદાસ વાવડીકર પ્રત્યે તેમને અત્યંત લાગણી અને સદ્ભાવ છે. વિદેશી શહેરમાં જિનમંદિર આદિની પ્રતિષ્ઠા અને વર્ડ્ જૈન કોન્ફરન્સ જેવા કાર્યક્રમો યોજાયા. શ્રી વાવડીકર આ કાર્યક્રમમાં જૈન સમાજના પ્રતિનિધિ તરીકે શ્રી ગાર્ડી સાહેબના નિમંત્રણથી પ્રેમ અને સદ્ભાવના સહ ભાગ લેવા ગયેલા. વિદેશમાં જવાનો આ પ્રથમ પ્રસંગ હોઈ જેમ દેશના જનસમાજમાં પોતાની કાર્યશક્તિ વડે સંજ્ઞતાને પામ્યા તે જ રીતે વિદેશમાં આપણા ધર્મ, સમાજ, સંસ્કૃતિનું ગૌરવ વધારે, ત્યાંના જનજીવનની બાણવાલાયક વાતો પત્ર-પત્રિકાઓમાં આપે, એવી અપેક્ષા-સંજ્ઞતા સૌ ઇચ્છી રહ્યા છે. તા. ૧૪ જુલાઈથી ૨૬ જુલાઈ સુધીની વિદેશયાત્રા - ઇંગ્લેન્ડની ધરતી પર તેઓ ભારતીય સંસ્કૃતિની અને જૈનધર્મની આભા વિસ્તારે એ જ અભ્યર્થના.

શ્રી વાવડીકરનો “ જૈન ” સાપ્તાહિક પત્ર સાથેનો પાયારૂપ ગાઢ સંબંધ જે તેમના યશસ્વી જીવન-ઘડતરમાં પાયારૂપ કાર્ય કરી રહ્યો છે. ખુદ શ્રી વાવડીકરના શબ્દોમાં “ જૈન ” પત્ર સાથેનો સંબંધ અને લખવાની વધુ પ્રેક્ટિસ પાડી હોય તો ‘ જૈન ’ પત્રનો ફળો છે.

સેવા ને સાહિત્ય તથા પત્રકારત્વની યશસ્વી સેવા દ્વારા જીવન-સિદ્ધિની વધુ ઊંચાઈ પ્રાપ્તકર્તા શ્રી નગીનદાસભાઈ વાવડીકર માટે વિદેશગમનના સન્માન સમારંભમાં તેમના જ નાનાભાઈના મુખેથી સાનંદ ગૌરવસહ શબ્દો સરી પડ્યા કે, “ અમોને કે મારા વડીલ બંધુ વાવડીકરને પણ સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ ન હતો કે વાવડી જેવા નાનકડા ગામમાં સાધારણ સ્થિતિમાંથી આટલી હદે પ્રસિદ્ધિના શિખરે પહોંચી લાંડનના પ્રવાસના યશભાગી, મહારાષ્ટ્ર સરકારની એસ. ઇ. એમ.ની પદવી મેળવી શકશે. ” શ્રી વાવડીકરના સંજ્ઞ જીવનનું સ્વસ્થ એ જ કે તમે મેળવો તેના કરતાં વિશેષ આપો; પરિણામે તમે આપશો તેથી યે વિશેષ પામશો. કુદરતનો કાનૂન છે કે વાવડી તેથી અધિક લખેશો.

શ્રી વાવડીકરભાઈના સામાજિક કાર્યે જૈન સમાજ આગળ વધે. આપની યશસ્વી કાર્યશક્તિથી જૈન સંઘ વધુ યશવર્તી નીવડે. દ્વિર્વાયુધ્ય પામો ને આપના જીવનની કિંમતી ક્ષણોથી અમ લોકોને

માર્ગદર્શન મળતું રહે એવું કૃપાળુ અરિહંત ભગવાન સમીપે ઈચ્છીએ છીએ.

શ્રી નવીનચંદ્ર નેમચંદ શાહ

શ્રી નવીનભાઈનું મૂળ વતન પાટણુ. આજથી પાંચ દાયકા પહેલાં તેમનો જન્મ પાટણુના પ્રતિષ્ઠિત પરિવાર શ્રી નેમચંદ જ્ઞેશંગલાલ શાહને ત્યાં થયેલો. તેઓ પોતાની યુવાશક્તિમાં જ વારસાગત વ્યાવસાયિક સૂઝનો ખ્યાલ આપી શકતા હતા.

મહાનગરી મુંબઈમાં તેમણે સારા ઉત્પાદનકાર તરીકે નામના મેળવેલી. “મેસર્સ સારાભાઈ નેમચંદ” નામક ઉદ્યોગગૃહ દ્વારા ટેક્સટાઈલ ઓર્ગેનાઈઝેશન અને ગુંદરનાં વિવિધ ઉત્પાદનોને સાકાર કરવામાં મહેત્વનો ફાળો આપી આયાત-નિકાસના વ્યાપારને પણ વેગ આપ્યો. એમ્પ્રોઈડરી ઉદ્યોગમાં પણ “વિકાસ એમ્પ્રોઈડર્સ અને પ્રિન્ટર્સ” તથા “મેસર્સ દીપકકુમાર એન્ડ કું.”ની સ્થાપના કરી પ્રભાવજનક પ્રગતિ સર્જી છે. તેમની આ ધંધાકીય વિકાસ-કૃત્યમાં એમના ભાઈઓ શ્રી જયવંતકુમાર, શ્રી લલિતભાઈ, શ્રી પ્રવીણભાઈ, શ્રી સુરેશભાઈ, શ્રી મહેન્દ્રભાઈ, શ્રી હરેશભાઈ તથા શ્રી દીપકભાઈનો પણ સાથ રહેલો છે.

શ્રી નવીનભાઈ ધાર્મિક ક્ષેત્રે તેમ જ સામાજિક ક્ષેત્રે પણ શોખ-રસથી સારી સેવા આપી રહ્યા છે. તેઓશ્રી પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, હુહાર ચાલ જૈન સંઘ તેમ જ શ્રી સિદ્ધગિરિ ભક્તિવિહાર—પાલીતાણા નામક સંસ્થાના ટ્રસ્ટી છે. હાલમાં શાશ્વત તીર્થ પાલીતાણા મધ્યે, શ્રી સિદ્ધગિરિ ભક્તિવિહાર ટ્રસ્ટ દ્વારા ધર્મશાળા તેમ જ દવાખાનું તેમની દેખરેખ હેઠળ બંધાઈ રહ્યાં છે.

પાટણુ જૈન સમાજની પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થા કે જે શ્રી પાટણુ જૈન મંડળના નામે પ્રચલિત છે, તે સંસ્થાના તેઓ માનક મંત્રી છે. સંસ્થાના સક્રિય કાર્યકર રહી સમાજકલ્યાણકારી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં રસ લઈ રહ્યા છે. મુંબઈમાં ખોરીવલીમાં, શ્રી પાટણુ જૈન મંડળના

નેતા હેડળ “સ્તનનગર” મધ્યે શ્રી પાટણના મધ્યમ વર્ગનાં જૈન કુટુંબો માટે એક “હાઉસિંગ પ્રોજેક્ટ” સાકાર થઈ રહેલ છે. પ્રસ્તુત યોજના માટે મંડળ તરફથી નીમવામાં આવેલ સમિતિના મંત્રીપદે રહી આ ભગીરથ કાર્યને સફળ બનાવવા નિઃસ્વાર્થ સેવા આપી રહ્યા છે.

શ્રી નવીનભાઈ તેમના બાંધવો સહિત દરેક ક્ષેત્રે સહકારથી સફળતા પ્રાપ્ત કરે એ જ શુભેચ્છા.

શ્રી નાનચંદ તારાચંદ શાહ

જૈન શાસ્ત્રન પ્રત્યેની અવિચલ શ્રદ્ધા, દેવદર્શન, પૂજા, દાન, ધર્મ તથા સામાજિક પ્રવૃત્તિઓના પ્રાણ સમા શ્રી નાનચંદભાઈ શાહનો ભાવનગરના એક સંસ્કારી પરિવારમાં જન્મ થયો. ઘણાં વર્ષોથી ધંધાથે સુંબઈમાં વસવાટ કરે છે. સુંબઈમાં ભાત બજારમાં ઔલાગ્યચંદ કંપનીનું સફળ સંચાલન કર્યું. જૈન બાળકોમાં ધાર્મિક શિક્ષણ દ્વારા ધર્મશ્રદ્ધા અને ધાર્મિક આચારવિચારની પ્રવૃત્તિઓને વ્યવસ્થિત રીતે ચલાવવામાં ધાર્મિક સંસ્થાઓને યથાશક્તિ ફાળો આપતા રહ્યા. લક્ષ્મીનો બહુજનસમાજના હિત માટે સદુપયોગ કરવાની મંડળ મનોકામનાઓ કરતાં શ્રી નાનચંદભાઈ અનેક સંસ્થાઓ સાથે જોડાયેલા છે. જોલ ઇન્ડિયા ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના સભ્ય તરીકે સૌભાગ્યચંદ એન્ડ કું.ના પાર્ટનર તરીકે, કોહીનૂર કેટલ ફૂડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના ડાયરેક્ટર તરીકે, ઘોઘારી જૈન મંદિર મિત્રમંડળના સેક્રેટરી તરીકે, બોમ્બે ટ્રેન ડીલર્સ એસોસિયેશનના સભ્ય તરીકે, એમ અનેક સંસ્થાઓમાં તેમની સુવાસ પ્રસરેલી છે. તેમનું જીવન નિરભિમાની છે. પુરુષાર્થ અને પરિશ્રમથી મેળવેલી સંપત્તિને હૃદયપૂર્વક હંમેશાં સદુપયોગ કરતા રહ્યા છે. ધંધાથે ઘણું કર્યા છે. તીર્થધામોની યાત્રાઓ કરી છે. સાહિત્યિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓને મોકળે મને હંમેશાં મદદ કરી છે.

શ્રી નારણુ હામણભાઈ પીઠડીયા (રાયપુર)

સાહસની ખાંખ પર ઊડીને જીવનસિદ્ધિઓ સર્જનારા રાયપુરના ઉદ્યોગપતિ શ્રી નારણુભાઈ હામણભાઈ પીઠડીયાએ સેવાજીવનની અનોખી સૃષ્ટિ સર્જી છે.

કચ્છ-અંબરથી આજથી પોણી સદી પહેલાં ઈ. સ. ૧૯૧૨ આસપાસ નૈનપુરના રેલવે કામ અંગે મધ્યપ્રદેશમાં આવેલા મચ્છુ-કાંડિયા સર્ઈ-સુતાર પરિવારમાં શ્રી નારણુભાઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૧૩ના નવેમ્બર માસમાં થયો હતો. વિદ્યાર્થીકાળ શ્રી નારણુભાઈએ મહાસુમુન્દમાં વિતાવી મેટ્રિક સુધી પહોંચ્યા હતા.

અભ્યાસ પછી મોટર-ઓટોમોબાઈલ્સ ક્ષેત્રે પ્રવેશ કર્યો અને ઈ. સ. ૧૯૩૩માં રાયપુરમાં આજના સમૃદ્ધ અને સિદ્ધિવંત રાયપુર મોટર એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સના શ્રીગણેશ માંડ્યા હતા. રાયપુરમાં આજે આર. એમ. ઈ.ના નામે મોટરના ક્ષેત્રમાં તેમની સંસ્થા સુપ્રસિદ્ધ છે.

સાહસ, સખ્ત પરિશ્રમ અને સળવળતી શક્તિના કારણે વ્યવસાયક્ષેત્રના પ્રચંડ વિકાસ સાથે શ્રી નારણુભાઈએ બહાર જીવન અને સેવાક્ષેત્રમાં પણ જાંપલાવી ભારે સુકીર્તિ સંપાદન કરી છે.

ગુજરાતી શિક્ષણ મંડળમાં વર્ષો સુધી એકધારી સેવાઓ અર્પણ કરનારા શ્રી નારણુભાઈએ આ સંસ્થાનું પ્રમુખપદ પણ સફળતાપૂર્વક સંભાળ્યું છે. રોટરી ક્લબમાં સામેલ થઈ પ્રમુખપદ પર પણ પહોંચ્યા છે અને ઈ. સ. ૧૯૬૭ થી ૧૯૭૦ સુધી “ઓનરરી મેન્જિસ્ટ્રેટ”નું ગૌરવવંતું પદ પણ સંભાળ્યું છે. યુનિયન ક્લબના પ્રમુખપદ પર પણ દસ વર્ષ સુધી સેવા બજાવી છે. મેસેનિક લોબના પ્રમુખપદનું ગૌરવ પણ પ્રાપ્ત કર્યું હતું. જ્ઞાતિક્ષેત્રે મચ્છુકંઠિયા સર્ઈ-સુતાર સેવા સમિતિના પ્રમુખપદ પરથી સતત દસ વર્ષ સુધી પ્રમુખપદની જવાબદારીઓ શિરે ઉઠાવી જ્ઞાતિ-ઉત્કર્ષની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓનાં શ્રીગણેશ માંડ્યાં હતાં.

વ્યાપારક્ષેત્રમાં આર. એમ. ઈ. ઉપરાંત અનેકવિધ વ્યવસાયો સાથે સંકળાયેલા રહ્યા છે. મેંગેનીઝના ખાણ-ઉદ્યોગમાં ભાગીદાર, બીલાઈના કેન્ટ્રેક્ટર, રોલિંગ સ્ટીલ મિલ, ઉપરાંત ભૂતકાળમાં હિંમત સ્ટીલ ફાઉન્ડ્રી (પ્રા.) લિ.ના ડિરેક્ટર પણ હતા.

રાયપુરમાં ઈ. સ. ૧૯૩૦માં કદમ માંડીને જીવનનો આરંભ પરિશ્રમ, સ્વશક્તિ અને સાહસથી કરીને આજે શ્રી નારણજીભાઈ રાયપુરની સામાજિક અને ઔદ્યોગિક સૃષ્ટિમાં સિદ્ધિના શિખર પર પહોંચ્યા છે.

દસ-અગિયાર માણસનું આનંદ-કિલ્લોલ કરતું કુટુંબ ઘણું જ ધર્મપ્રેમી રહ્યું છે.

પરિવારનાં સદસ્યોનાં નામ

૧. નારાયણજી દામજી પીઠરીયા	પોતે
૨. શ્રીમતી અંબાબેન નારાયણજી	પત્ની
૩. કિશોરચંદ્ર નારાયણજી	પુત્ર
૪. શ્રીમતી દમયંતીબેન કિશોરચંદ્ર	પુત્રવધૂ
૫. કુ. સુધા કિશોરચંદ્ર	પોત્રી
૬. જયેશકુમાર કિશોરચંદ્ર	પૌત્ર
૭. ભૂવેશકુમાર કિશોરચંદ્ર	પૌત્ર
૮. કૈલાસચંદ્ર નારાયણજી	પુત્ર
૯. શ્રીમતી વીણાબેન કૈલાસચંદ્ર	પુત્રવધૂ
૧૦. હિતેશકુમાર કૈલાસચંદ્ર	પૌત્ર
૧૧. ભરતકુમાર કૈલાસચંદ્ર	પૌત્ર

શ્રી નાનકચંદ રીખવચંદ શાહ

સૌજન્યમૂર્તિ સદ્ગત શ્રી નાનકચંદ રીખવચંદ શાહ શ્રી જૈન ધાર્મિક સંઘ તેમ જ જૈન સમાજની બીજી અનેક ધાર્મિક સંસ્થાઓમાં રસ લેતા શ્રી નાનકચંદલાઈને ૬૦ વર્ષની ઉંમરે ૨૫-૮-૧૪ના રોજ હૃદયરોગની બીમારીના કારણે - નીપજેલા અવસાન બદલ શિક્ષણ સંઘે ઊંડા શોકની લાગણી પ્રગટ કરી છે.

શ્રી નાનકચંદલાઈ મૂળ પાટણના વતની હતા. તેમનો જન્મ સંવત ૧૯૬૦માં થયો હતો, અને મેટ્રિક મુખીનો અભ્યાસ કરી મુખઈ આવી તેમણે સ્વતંત્ર ધંધાની શરૂઆત કરી. તેઓ ચોખ્ખા સીદ્ધ એકમચેન્જ એસોસિયેશનના સભ્ય હતા. એરંડા બબરમાં ધંધો કરતા અને “પ્લેટો” પેનના કારખાનામાં પણ પ્રગતિ સાધી, પોતાના ધંધાને સારી રીતે વિકસાવ્યો હતો. ધંધાને અંગે અનેકવાર ચડતી-પડતીના પ્રસંગો જીવનમાં તેમણે અનુભવ્યા; તેમ છતાં ન્યાય, નીતિ અને પ્રામાણિકતાના ધોરણને એમણે ખરાબર સુરક્ષિત રીતે બાળવી રાખ્યું.

એમનું પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ અને મિલનસાર પ્રકૃતિથી સૌ કોઈ એમની પ્રત્યે આકર્ષાતું. જ્ઞાન અને ધાર્મિક શિક્ષણ પરત્વે એમને ભારે મમતા હતી. તત્ત્વાર્થસૂત્ર અને નવતત્ત્વ તેમના અતિ પ્રિય વિષયો હતા. મોટી ઉંમરે પણ ગોડીજી ઉપાશ્રયમાં શ્રી હીરસૂરીશ્વરજી જૈન પાઠશાળામાં તેઓ હાજરી આપતા અને ઊંડા ભાવપૂર્વક અભ્યાસવર્ગોમાં રસ લેતા. જૈન ધર્મનું તત્ત્વજ્ઞાન યુરોપ અને અમેરિકામાં કેમ ફેલાય તે માટે તેમ જ ભારતમાં શિક્ષિત અને કેળવાયેલા યુવાનો માટે તત્ત્વજ્ઞાનનો અભ્યાસક્રમ તૈયાર કરાવવા માટે તેમની ખાસ ઝંખના હતી. નવતત્ત્વ, તત્ત્વાર્થસૂત્ર તેમ જ યોગને લગતા વિષયો પર તેમનું ખાસ લક્ષ્ય હતું. યોગ અને ધ્યાનના વિષયોની બાબતમાં તેમની આતુરતા એટલી બધી હતી કે ભાવનગરથી પ્રકટ થતા “અત્માનંદ પ્રકાશ”માં આ વિષય પર છાપવા માટે એક અંગ્રેજી પુસ્તક પણ મોકલાવ્યું હતું.

શ્રી નાનચંદ મૂળચંદ દોશી

શ્રી નાનચંદભાઈનો જન્મ સં. ૧૯૪૬ના માગશર સુદ ૧૨ તા. ૫-૧૨-૧૯૮૨ના દિવસે ભાવનગર જિલ્લાના વરલ ગામે થયો હતો. નાનપણમાં તેઓ બુદ્ધિશાળી હતા. તેમણે વિચાર્યું કે ભતની, કુટુંબની અને ગામની આબાદી માટે પરદેશ જવું જરૂરી છે. ૧૪ વર્ષની નાની ઉંમરે સં. ૧૯૬૩માં મુંબઈ આવ્યા. શરૂ શરૂમાં મોકરી કરી અનુભવ લીધા બાદ સં. ૧૯૬૦માં મૂળજી જેઠા મારકેટમાં નાનચંદ મૂળચંદના નામની કાપડની દુકાન કરી તેનો ભારે વિકાસ કર્યો. તેમના પ્રથમ લગ્ન મહુવા અને બીજા લગ્ન ઠંણિયા થયા હતા. તે બહેનનું આયુષ્ય પણ દૂંકું જ હતું. ત્રીજી વખત તેમના લગ્ન દાદા ચૌધવજી દેવચંદની સુપુત્રી રંભાબહેન સાથે થયું. તે પણ ૧૯૮૬માં સ્વર્ગવાસ પામ્યાં; ૪૦ વર્ષની વયે વિધુર થયા. મોટા કુટુંબના બધાએ ફરી લગ્ન કરવા સમજાવ્યા; પણ પુત્રો-પુત્રીઓ હતાં તેથી કુદરતી રીતે પ્રાપ્ત થયેલા જીવનને સ્વીકારી લેવામાં સુખ માન્યું. જન્મભૂમિ વરલ નાનકડું પણ ભૂમિ રણિયામણી અને ચોહામણી. તેઓ વારંવાર વરલ જતા અને ત્યાંના લોકોના સુખચેત માટે બધું બનતું કરી છૂટતા. તેમને વરલનિવાસીઓ માટે અનન્ય પ્રેમ અને ભક્તિ છે. દુષ્કાળમાં રૂ. ૫૦૦૦ સસ્તા ભાવે અનાજ પૂરું પાડવા આપેલા. વિશાળ કુટુંબમાં ઉછેર હોવાથી તેઓ સહિષ્ણુ, સમજુ; સુબદુઃખ સમજનાર છે. આજે ૯૧ વર્ષની વયોવૃદ્ધ ઉંમરે તેઓ સુવાનને શરમાવે તેવી સ્વસ્થતા અને સ્ફૂર્તિથી કાર્યો કરે છે. ૬૦ વર્ષની વયે તો તેઓ ધંધામાંથી નિવૃત્ત થઈ ગયા. તેમના બન્ને પુત્રો ભાઈ શ્રી કેશવલાલભાઈ તથા ભાઈ શ્રી જયચંદ્રભાઈ બધો કારભાર સંભાળે છે. તેમણે તો બ્રહ્મચર્યાશ્રમ, ગૃહસ્થાશ્રમ અને વાનપ્રસ્થાશ્રમને દીપાવ્યો છે. કુટુંબવત્સલ તો એવા કે નાનામાં નાનું બાળક નાનચંદ દાદા પ્રત્યે પ્રેમભાવ દર્શાવે છે. આવો અનુપમ પ્રેમ મેળવનાર બહુ વિરલ હોય છે. ઉદારચરિત પણ એવા જ. યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળ, પાલીતાણાના સુવર્ણ મહેત્સવ પ્રસંગે અતિથિવિશેષ તરીકે તેમની વરણીમાં એક સ્કોલર માટે રૂ. ૭૫૦૦

પ્રાચીન સ્તવનો, સજ્જાઓ, છંદો અને શ્રી આનંદધનજી, શ્રી યશોવિજયજી, શ્રી ચિદાનંદજી તેમ જ શ્રી વીરવિજયજીનાં કાવ્યો ભારે રસપૂર્વક તેઓ વાંચતા. નૈસર્ગિક દ્રશ્યો અને ચિત્તની શાંતિ અને આનંદ અર્થે હવા ખાવાનાં સ્થળોએ ન જતાં તેઓ મોટાભાગે તીર્થસ્થાનોમાં જતા. શત્રુજય, ગિરનાર, આબુ, સમ્મેતશિખરજી જેવાં તીર્થસ્થાનોમાં અનેકવાર ગયા હતા.

જીવનનાં અંતિમ વર્ષોમાં ધંધા કરતા બહાર સેવાની તેમ જ ધાર્મિક શિક્ષણની સંસ્થાઓમાં તેઓ વધુ લક્ષ્ય આપતા અને અનેક સંસ્થાઓને મદદરૂપ અને માર્ગદર્શક બનતા. “જે ગમે જગત્રીશને તે તણે શોક શું ફોક કરવો.” એ સૂત્રમાં તેમને ભારે શ્રદ્ધા હતી અને ચડતી-ચડતી તેમ જ સુખદુઃખના અનેક પ્રસંગોમાં આ સૂત્રને યાદ કરી અતિ આનંદ કે અતિ શોકની લાગણીથી મુક્ત રહી સ્થિત-પ્રજ્ઞની માફક સ્થિર રહેતા.

તેઓ અતિ શ્રદ્ધાવાન અને ભક્તિરસથી ભરપૂર એવા એક સાચા શ્રાવક હતા. સામાયિક વ્યાખ્યાન-શ્રવણ, સાધુઓ પ્રત્યે ભક્તિ તેમ જ અન્ય ક્રિયાકાંડમાં તેઓ હંમેશાં તત્પર રહેતા અને એમની સાથે પરિચયમાં આવનાર ચૌ નાનાંમોટાં સાથે અતિ રુનેહ અને પ્રેમપૂર્વક વર્તતા. અન્યના દુઃખે દુઃખી થનાર આવી વ્યક્તિઓ આ વિષમ કાળે બહુ થોડી જોવામાં આવે છે.

ઈશ્વર તેમના આત્માને શાંતિ આપે; અને તેમના સુપુત્રો દેવેન્દ્રભાઈ તથા સુરેશભાઈને આવા પરમ પિતાનો વિયોગ સહેવા તેમ જ પિતાને પગલે ચાલવા-શક્તિ અને પ્રેરણા આપે એ જ અભ્યર્થના.

આપવા ઉદારતા દર્શાવી હતી. આ ગ્રંથાય જૈન સંયુક્ત વિદ્યાર્થી ગૃહ, મુંબઈમાં એક સ્કોલર માટે રૂ. ૧૨,૫૦૦; ખાલીતાણા બાલાશ્રમ મહુવા યશોવૃદ્ધ બાલાશ્રમ તેમ જ કુંડલા વિદ્યાર્થીગૃહમાં તથા માનવ સેવા સંઘમાં રૂ. ૫૦૦૦ તથા અન્ય શૈક્ષણિક સંસ્થાઓને તેમણે પ્રેમભાવે દાન કર્યું છે. પણ કીર્તિ કે નામના મેળવવાની કદી ઇચ્છા કરી નથી. ભગવાન મહાવીરની ૨૫૦૦મી નિર્વાણ જયંતી પ્રસંગે કુટુંબના સભ્યો, સ્નેહીઓ અને મિત્રવર્ગમાં ભગવાન મહાવીરના આંદીના સિક્કાની પ્રભાવના કરી હતી તથા સીવવાના સંઘા નંબ ૮ થી ૧૦ જરૂરિયાતવાળી બહેનોને આખ્યા હતા. હમણાં જેઠ સુદ ૧ તા. ૩૦-૫-૭૬ના રોજ વડીલ દાદાશ્રી નાનચંદભાઈ ને મણિ મહોત્સવ દહીંસરમાં તેમના સુપુત્રો ને કુટુંબીજનોએ શાનદાર રીતે બિજવ્યો. પ્રમુખશ્રી મનસુખલાલ તારાચંદ મહેતાએ તેમના જીવનનાં મધુરાં સ્મરણો રજૂ કર્યાં અને અનેક મિત્રોએ તેમને સન્માન્યા. શ્રી વરલ જૈન મિત્રમંડળની સ્થાપના થઈ. તેના સંચાલન માટે સારાં વચનો કહ્યાં. આ મણિમહોત્સવ ૨૫૦-૩૦૦ જેટલાં ભાઈ-બહેનોએ માણ્યો. આવા આનંદના અવસર ભાગ્યે જ જોવા મળે છે. પુણ્યશાળી દાનવારિધિ શ્રી નાનચંદભાઈ; પુત્રો-પુત્રવધૂઓ, પૌત્રો અને પૌત્રીઓની લીલી વાડીના પ્રાણપ્રિય દાદા છે. તેમનો શતાબ્દી ઉત્સવ બિજવાય તેમ બધા ઇચ્છે છે. પૂજ્ય દાદા શ્રી નાનચંદભાઈ તથા શ્રી અમીચંદ દામજી પ્રેરિત શેઠ કરશન જીવન ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની રૂ. ૪૧૦૦૦ થી સ્થાપના કરી. કાંદીવલી ઘોઘારી જ્ઞાતિમાં દવાખાના તથા વૈદકીય સારવાર માટે રૂ. ૧૫૦૦૦ ઉપરાંત વિશાળ પુષ્ટમાં રૂ. ૧૫૦૦૦ની ઉદાર સંખ્યાવત આપી.

૨૫. શ્રી નાનજીભાઈ કાળીદાસ મહેતા

પ્રબળ પુરુષાર્થ, જ્વલંત સાહસિકતા અને ઈશ્વરકૃપાનું સફળ અને સુભગ મિલન એટલે શ્રી નાનજીભાઈનું જીવન. પુરુષાર્થે એમને કર્મયોગી બનાવ્યા. આત્માની આભા અનેકને પ્રેરવાને માટે તેઓ પાછળ મૂકતા ગયા. શેઠશ્રી નાનજીભાઈનો જન્મ વિક્રમ સંવત ૧૯૪૪ના માર્ગશીર્ષ શુક્લ દ્વિતીયાને દિને જૂના નવાનગર રાજ્યમાં આવેલા ગોરાણા નામના નાનકડા ગામમાં થયો હતો. તેમના પિતાનું નામ કાલીદાસ, માતાજીનું નામ જમનાબાઈ. આફ્રિકાના વસવાટ દરમ્યાન ઈ. સ. ૧૯૧૮ સુધીમાં બાવીશ જનરીઓ તેમણે ઊભી કરી અને યુગાન્ડામાં કૃષિમૂલક યંત્રયુગનાં મંડાણ કરનારાઓમાંના તેઓ એક ઉદ્યોગી પુરુષ બની ગયા. પરંતુ તેઓ ત્યાંથી જ ન અટક્યા. લૂગાઝી પાસે કાવલો ડુંગર પર જીન્ડા અને કંપાલા વચ્ચેની ફળદ્રુપ ભૂમિએ ડુંગરની આસપાસની વિશાળ જમીન ખેતી અર્થે ખરીદી લીધી અને ત્યાં શેરડીનું વાવેતર કર્યું. પછી મનસૂબો કર્યો અને સ્યુગર ફેક્ટરી-ખાંડનું કારખાનું ત્યાં જ ઊભું કર્યું. ત્યાર પછી યુગાન્ડામાં વ્યાપાર-વણજને વિકસાવ્યા. રૂનો વ્યાપાર હસ્તગત કર્યો. યુગાન્ડા ડેવલપમેન્ટ કંપની ઊભી કરી પૂર્વ આફ્રિકાની ભૂમિને ફલવતી અને સમૃદ્ધ કરવામાં અગત્યનો ભાગ ભજવ્યો. ભારતના ખ્યાતનામ અન્ય વ્યાપાર-પુરુષોને યુગાન્ડામાં વ્યાપાર અર્થે આવવા ઈજન આપ્યું. હન્નર-ઉદ્યોગ અર્થે યુરોપની યાત્રાઓ ખેડી અને ત્રિખંડમાં તેમનું નામ એક મશહૂર શાહ સોદાગર અને ઉદ્યોગપતિ તરીકે ઝળકતું થયું. દેશમાં અને પરદેશમાં મળીને એમણે કરોડો રૂપિયા દાનમાં આપ્યા. એ દાનપ્રવાહુથી પૂર્વ આફ્રિકાની નાગરિક, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને ધાર્મિક સંસ્થાઓ મહોરી ઊઠી અને ભારતીય જીવનના પ્રથમ ધગકારાને નવા યુગના સંદેશ સાથે એમણે એ ભૂમિના જનજીવનમાં જાગૃત કર્યો. ઈ. સ. ૧૯૩૪માં પોરબંદરમાં મહારાણા મિલ્સની સ્થાપના કરી. આજે એ વસ્ત્રસર્જન કરતી મિલ અદ્યતન અને આંશિક રીતે સ્વયં સંચાલન દ્વારા હિન્દની અગ્રગણ્ય મિલોમાં સ્થાન પામી રહી છે. ત્યાર પછી જગદીશ

ઈન્ડસ્ટ્રીઝની સ્થાપના કરી. વનસ્પતિનું એક બૃહદ્ કારખાનું શરૂ કર્યું. સ્વાતંત્ર્યપ્રાપ્તિ પછીનાં વર્ષોમાં હિન્દમાં પોરબંદર પાસે રાણાવાવમાં સૌરાષ્ટ્ર સિમેન્ટ એન્ડ કેમિકલ્સ વર્ક્સ પબ્લિક લિમિટેડની મહેતા પરિવારે સ્થાપના કરી અને યુગાન્ડાના સ્વાતંત્ર્ય પછી તેમના પુત્રોએ યુગાન્ડા અને કેનિયામાં ઉદ્યોગોને વિકસાવ્યા અને નૂતન ઉદ્યોગોની પણ સ્થાપના કરી. દેશમાં નિવૃત્તિકાળ દરમિયાન રહીને આર્ય કન્યા ગુરુકુળ, મહાત્મા ગાંધી કીર્તિમંદિર, મહિલા કેલેજ, ભારત મંદિર, જવાહરલાલ નહેરુ પ્લેનેટરીયમની પોરબંદરમાં સ્થાપના કરી. ભગવતી સરસ્વતી દેવીને, ભારત માતાને, દેશના શ્રેષ્ઠ લોકનાયકોને તેમ જ સંસ્કૃતિ-પુરુષોને, સન્નારીઓને એમણે ભાવપૂર્ણ અર્ધ આપ્યા.

જાપાન, યુરોપ, પૂર્વ આફ્રિકા, હોંગકોંગ, ઇંગ્લિસ; ઇથોપિયા બ્રહ્મદેશ અને સિલોનની તેમણે જેમ સ્થૂલ સંપત્તિમાં ઉપાર્જન અર્થે યાત્રાઓ કરી તેમ ભારતવર્ષનાં બ્રહ્મકેદાર-અમરનાથ અને ઉત્તરાખંડના અને દક્ષિણ ભારતનાં મુખ્ય ધામોની અનેકવાર યાત્રા કરી. ભારતના સંત-મહાતોનાં દર્શન કર્યાં અને આધ્યાત્મિક સંસ્કારને સતત જાગૃત રાખવા પુરુષાર્થ કર્યો. ભારતનાં લગભગ અર્ધાં જ મુખ્ય તીર્થધામોમાં, આફ્રિકાની શિક્ષણ, ધર્મ અને સમાજની વિવિધ સંસ્થાઓમાં, નાઈરોબીની ગાંધી મેમોરિયલ એકેડેમીમાં, મુંબઈની બૃહદ્ ભારતીય સમાજના ઇન્ટરનેશનલ હાઉસના વિધાનમાં અને પ્રવૃત્તિમાં; શાંતિનિકેતન, ગુરુકુળ કાંગડી, આર્યકન્યા મહાવિદ્યાલય વડોદરા, મહાત્મા ગાંધી હરિજન આશ્રમ, છાયા; તિલક સ્વરાજ ફંડ, મહર્ષિ દયાનંદ સ્મારક, ટંકારા; સુરત વનિતા વિશ્રામ, હરિદ્વાર અને રાષ્ટ્ર-ઘડતરની સંસ્થાઓમાં; તીર્થ અને તીર્થઘાટોએ પુરાતન મંદિરના જીર્ણોદ્ધારમાં અને નવાં મંદિરોમાં મૂર્તિ-પ્રતિષ્ઠા કરાવવામાં એમની અઢળક સંપત્તિનો અધિક ભાગ એમણે ખર્ચ્યો. તેઓ સાહસિક ઉદ્યોગપતિ અને સમર્થ દાનવીર તો હતા જ; પણ સંસ્કૃતિ અને ધર્મ પ્રત્યેની તેમની ભક્તિએ તેમને સમાજસુધારક, ધર્મ-સુધારક અને કન્યા કેળવણીના પ્રખર પુરસ્કર્તા બનાવ્યા. એમની સ્મૃતિ એમના પરિવાર દ્વારા રચાયેલા ‘નિર્વાણ મંદિર’ અને

મંદિર દ્વારા સચવાઈ રહી છે અને “સ્મૃતિ અને સંસ્કૃતિ” નામનો બૃહદ્ અંથ એમની જીવનગાથા, એમનાં પ્રેરક સંસ્મરણો અને એમને જે સંસ્કૃતિ પ્રિય હતી તે સંસ્કૃતિનો નિદેશના કરતો વરસો સુધી એમના યશસ્વી, અક્ષય અને પુણ્યસ્તોક જીવન-મહિમાનો આવતારી પેઢીને ખ્યાલ આપશે.

શ્રી નારણજી શામજી મોમાયા (૧૮૭૭-૧૯૫૩)

“ધર્મ એ માનવ-જીવનની દીવાદાંડી છે.” એ વિચાર-અરણીને વરેલા ધર્માતુરાગી શ્રી નારણજી શામજી મોમાયાનો જન્મ તા. ૨૦-૫-૧૮૭૭ના માયસોર રાજ્ય (હાલ કર્ણાટક)ના હુબલી ગામે થયો હતો. ફક્ત નવ માસના હતા ત્યારે જ પિતાની છત્રછાયા ગુમાવી પણ માતાની મમતા મળી. સોળમા વર્ષે બાપુ પનાલાલ હાઈસ્કૂલમાંથી મેટ્રિકની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયા. આઈ. સી. એસ. થવાની ખૂબ તીવ્ર ઇચ્છા હોવા છતાં આર્થિક સંજોગો અને માતાના આગ્રહથી આટલી નાની બાલ્યવયે રૂના ધંધામાં અંપલાવ્યું. તત્કાલિન પિતાશ્રી શામજીભાઈ માણેકજી, ધર્માતુરાગી માતૃશ્રી માનબાઈ તથા મોટાં બેન શ્રી લક્ષ્મીબાઈના આદર્શો શ્રી નારણજીભાઈએ જીવનમાં સચોટ ઉતાર્યા હતા. ઘરનો બોલો ઉપાડવાની સાથે તેમણે કાયદો, એંગ્લિશ, ટેક્ષેશન ઇત્યાદિનો અંગ્રેજી અભ્યાસ કર્યો, થોડેવારો તથા અંગ્રેજી બાજીમાં પણ નિપુણતા મેળવી.

સને ૧૮૯૨માં રૂનો વેપાર કરતી વિશ્વવિખ્યાત પેઢી મેન્ડર્સ બીમજી વિસરામની કુટુંબમાં લાગીદાર તરીકે જોડાયા અને પોતાની કુનેહ અને દીર્ઘદષ્ટિથી હિંદુસ્તાનમાં રૂના ધંધાનો સારો એવો વિકાસ કર્યો. એમની પાસેથી રૂ અરીદનાર મિલમાલિકોને રૂની જાત અંગે નિશ્ચિંતતા પ્રાપ્ત થઈ. ભારતભરમાં ઉત્પન્ન થતા વિવિધ પ્રકારના રૂની પરખમાં અને રૂ ઉત્પાદનના આંકડાઓ મૂકવામાં તેમની નિપુણતા તરીકે થયેલ ગણના આગામી વર્ષોમાં પુરાય એવી નથી.

રૂની જેમ જ તેઓશ્રી હીરા પારખવામાં પણ એટલા જ

નિષ્ણાત હતા. ન્યાયપ્રિયતાના સિદ્ધાંતને વરેલા શ્રી નારણજીભાઈને બ્યારે લાગ્યું કે મિલોને તુક્યાન ન થવું જોઈએ, વ્યાપારીઓને પણ પૂરતું મળવું જોઈએ અને તે સાથે મહેનત કરી ભારતના કપાસ ઉગાડનાર ખેડૂતોનું શોષણ ન થવું જોઈએ; ત્યારે સને ૧૯૬૨માં હિન્દલરમાંથી બે લાખથી વધુ સહીવાળું મેમોરેન્ડમ, ભારતના વડા પ્રધાન સ્વ. શ્રી જવાહરલાલ નહેરુને મોકલાવ્યું. આની અસરરૂપે સરકારશ્રીને તાત્કાલિક રૂના ભાવ વધારવાની ફરજ પડી અને ત્યારબાદ ભાવ નિયંત્રણ પણ દૂર કરવાની ફરજ પડી. સને ૧૯૭૭-૭૮માં જનતા-રાજ દરમ્યાન એએએ ભારત સરકારના પ્લાનિંગ કમિશનને, ભારતમાં રૂતું ઉત્પાદન એક કરોડ ગાંસડી સુધી હાલમાં જે એકરેજ છે એનાથી પણ એાછા એકરમાં ફક્ત શુદ્ધ ગિયારણ જ આપી, કેમ વધારવું અને એ રીતે વધુ ઉત્પાદન મેળવી ભારતની મિલોને એાછા ભાવે રૂ મળે, ખેડૂતોને સારા ભાવ મળે અને સરકારને નિકાસમાંથી કિંમતી વિદેશી હૂડિયામણ પ્રાપ્ત થાય એની રજૂઆત કરી. ફળશ્રુતિરૂપે હાલમાં આ વર્ષે રૂનો પાક એક કરોડ ઉપર ગાંસડી થવા ધારણા છે.

ખેતીફેરે આપણા ભાઈએ ખેતી પ્રત્યે પોતાની માતૃભૂમિમાં આકર્ષણ એ હેતુથી સને ૧૯૬૨માં કચ્છમાં “ મોમાયા ખેતી કેન્દ્ર ”ની સ્થાપના કરી. હાઈબ્રીડ બાજરી, ઘઉં વગેરેનાં શુદ્ધ ગિયારણો ખેડૂતોને મળ્યાં.

શ્રી કચ્છી દશા એશવાલ જ્ઞાતિનું પ્રથમ સંમેલન લગભગ ૩૭ વર્ષ પહેલાં ભરાયેલ તેમાં જ્ઞાતિના શિક્ષણના પાયારૂપ શિક્ષણ પ્રસારક સમિતિની રચના થઈ ત્યારે એ ટ્રસ્ટનું પાયાતું બંધારણ અને ઉદ્દેશો શ્રી નારણજીભાઈએ બે દિવસમાં તૈયાર કરી જ્ઞાતિને આપ્યા. આજે એ બંધારણ અને ઉદ્દેશો સમાજના ઉત્થાન સારુ એટલા જ ઉપયોગી રહ્યા છે અને સેંકડો ભાઈબહેનોને એનો લાભ મળ્યો છે.

સને ૧૯૬૮માં શ્રી અચલગચ્છ સંઘનું પ્રથમ અધિવેશન કચ્છ ભદ્રેશ્વર મુકામે ભરાયું તેના તેઓશ્રી પ્રમુખ વરાયા અને શ્રી

અખિલ ભારત અચલગચ્છ (વિધિપક્ષ) શ્વેતાંબર જૈન સંઘની સ્થાપના કરાઈ એના પાયાનો માળખો જે દિવસમાં તૈયાર કરી સમસ્ત ચતુર્વિધ સંઘ સમક્ષ રખાયો. અન્ય કેઈ સંઘોમાં અત્યાર લગી નથી એવું સાધુ-સાધ્વી-શ્રાવક-શ્રાવિકાના ચતુર્વિધ સંઘનું સંગઠન ઊભું થયું. ૧૧ વર્ષ પ્રમુખ તરીકે સેવાઓ આપી એ દરમ્યાન એમની અથાગ મહેનતના પરિણામે શ્રી ચતુર્જય તીર્થ જે છેલ્લાં ૪૦૦ વર્ષથી અપાઠી પૂનમની યાત્રા માટે બંધ રહેતું હતું તે અચલગચ્છની પરંપરા પ્રમાણે યાત્રા સારુ ખુલ્લું કરવામાં આવ્યું અને દાદાજીની આંગી રચાઈ.

માટુંગા મઘે “ શ્રી નારણજી શામજી મહાજનવાડી ” એ એમની બુદ્ધિમત્તા, વ્યવહારકૌશલ્યતા અને દીર્ઘદષ્ટિનો જ્વલંત નમૂનો છે. ૨૫ વર્ષ પહેલાં સમાજના સામાન્ય માનવીને પણ ફક્ત રૂ. ૨૫૦માં લગ્ન સારુ વાડી અપાય એવી મહાન હેતુલક્ષી યોજના આની પાછળ હતી. વાડીની આવકમાંથી થતો યોગજો નફો ૫૦ % શ્રી દેરાસરજી અને ધાર્મિક કાર્યોમાં વપરાય અને ૫૦ % સામાજિક કાર્યો માટે વપરાય એ યોજના મુકાવી.

એમના વતન વરાડીયાના દેરાસરજી ટ્રસ્ટને પચાસ વર્ષ સુધી એકધારી સેવાનો લાલ મળેલ. શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ તથા શ્રી ભારત જૈન મહામંડળના ઉપપ્રમુખપદે રહી જૈન ફીરકાઓની એકતા સારુ હંમેશાં રાચતા હતા. શ્રી આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીના પ્રાદેશિક પ્રતિનિધિ ઉપરાંત એઓશ્રી એના માનદ સલાહકાર પણ નિમાયા હતા.

શ્રી મહાવીરસ્વામી ભગવાનની ૨૫૦૦મી શતાબ્દી મહોત્સવ પ્રસંગે જ્યારે લગ્ન વરઘોડો કાઢવાની વાત આવી ત્યારે જે કુનેહથી સેંકડો અવરોધો વચ્ચે પણ વરઘોડાનું આયોજન ભાત બજાર દેરાસરથી પ્રસ્થાનનું કયું તે સમગ્ર જૈન સમાજ કદી એ વીસરે એમ નથી. આજે પણ એ પ્રથા ચાલુ રહી છે.

પેઢી યોજનાના મુખ્ય આયોજક તરીકે એમણે આપેલી દીર્ઘ-દષ્ટિ સમાજના નાનામાં નાના માનવીને સ્પર્શી જાય છે. દરરોજના

૩. ૧, ૨ અથવા પાંચ કોઈપણ વ્યક્તિ કે સંસ્થા સહેલાઈથી આપી શકે; આંકડાકીય દૃષ્ટિએ ખૂબ જ મોટી રકમો ભેગી થાય અને એમાંથી ૫૦% રકમ ધાર્મિક કાર્યો અને ૫૦% રકમ સામાજિક કાર્યો માટે વપરાય. “પેટમાં મમ હશે તો જ ધર્મ સૂઝશે.” એ આજની પરિસ્થિતિને અનુસરીને આ યોજના ખૂબ જ વિચારણા યાદ સમાજ સમક્ષ મૂકી. શ્રી અગિલ ભારત અચલગચ્છ સંઘ, શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સ તથા શ્રી ભારત જૈન મહામંડળે અપનાવેલી આ પેટી યોજનાથી સેંકડો કુટુંબોને લાભ મળ્યો છે અને હજી વધુ ને વધુ મળશે.

સામાજિક ક્ષેત્રે એમની વિવિધ સેવાઓને ધ્યાનમાં લઈને મહારાષ્ટ્ર સરકારે એમને એસ. ઈ. એમ. (સ્પેશિયલ એકઝીક્યુટીવ મેનિસ્ટ્રેટ)નું ગિરુદ આપેલ.

“સાદું જીવન અને ઉચ્ચ વિચાર”ના સિદ્ધાંત પર જેઓનું જીવન ઘડાયેલ એવા શ્રી નારણજીભાઈ સત્યપ્રિયતાને કારણે ક્યારેક કડવા પણ લાગતા-નાળિયેર જેવા કઠણ હોવા છતાં પુણ્ય જેવા નમ્ર અને કોમલ હતા.

એમના સદ્ગુણો, સત્કર્મો તથા સુવિચારો થકી એમની સ્મૃતિ સૌના દિલમાં સદાને માટે કાયમ રહેશે.

With Best Compliments from

SHRINATH METAL INDUSTRIES PVT. LTD.

6 Maya Building, 1st Floor, 3rd Bhoiwada,
BOMBAY-400 002.

Phone : 366597, 360041, 381354 Telex : 011-4551 Jasu
Gram : ALOHDHATU

Factory : C. I. B. 118/5, GIDC Industrial Estate,
Umbergaon-396 171, Dist-Bulsar, Gujarat.

Manufacturers of Zinc Dust (Powder) from Electrolytic
Grade Imported Zinc.

શુભેચ્છા પાઠવે છે—

મોહનલાલ મણીભાઈ દેસાઈ

અમ/૧, સ્ટીલ સેન્ટર

અમદાવાદ સ્ટ્રીટ, આયર્ન મારકેટ,

BOMBAY-400 009

With Best Compliments from

Gram : " VASATRADE "

Phone : 26 73 67

Telex : 011-2137 GEM IN

: 011-6350 RAVI IN

Attn. : MR. VASA

Mihir Dye Chem

Marketing House for :

Industrial Chemicals, Dyestuff &
Textile Auxiliaries

316-318, Himalaya House, 79, Palton Road,
BOMBAY-400 001.

with Best Compliments from

D. Parkeria & Company

Post Box No. 46

P. O. DHANBAD-826 001

DHANBAD (Bihar)

અંત્યયોજનાના શુભ પ્રયાસને હાર્દિક શુભેચ્છાઓ

ફોન : ૩૬૧૩૨૬ - ૩૬૯૩૨૮

મેસર્સ મોહનલાલ એન્ડ કું.

મેસર્સ સચીમ એન્જિનિયર્સ

૫૫, ૧લી સુતારગલી, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૪

મેસર્સ મોહનલાલ એન્ડ સન્સ

મેસર્સ નિહાલ ટ્રેડીંગ કું.

પેરેડાઈઝ કોમ્પ્લેક્સ, સયાજીગંજ,
વડોદરા-૫.

ફોન : ૩૨૬૦૦૩

શુભેચ્છા પાઠવે છે

એચ. રસિકલાલ એન્ડ કું.

એમ/૧, ગિરિરાજ

૭૩, સંત તુકારામ રોડ, કનકિયાંદર,
મુંબઈ-૬.

શ્રી નીમચંદ ઠાકરશીભાઈ

ગુજરાત જૈન સમાજ પોતાનાં દાનવીર રત્નોની પરગજુવૃત્તિ અને દાનશીલતાને લઈ ગૌરવ અનુભવે છે. તેવા દાનવીર મહાનુભાવોમાં શ્રી નીમચંદભાઈને પણ મૂકી શકાય. ઔરંગઘાટમાં આવેલા ચોટીલાના વતની, સામાન્ય અભ્યાસ, પણ હૈયા-ઉકલત અને વ્યવહાર-કુશળતાને લઈ નાની વયમાં જ ધંધાથે કલકત્તા પ્રયાણ કર્યું. ભારે પરિશ્રમ અને પુરુષાર્થ દ્વારા ધંધાને વિકસાવ્યો. ધંધામાં જે પૈસા કમાયા અને ઘણી સંસ્થાઓમાં શુભદાનથી સેવા આપી.

ચોટીલામાં કસ્તુરબા નીમચંદ દવાખાનું આ કુટુંબની દેણગીને આભારી છે. ફર્નિચર અને સાધન-સરંજામ સાથેનું આ દવાખાનું ગરીબ લોકોને આશીર્વાદરૂપ થઈ પરચું છે. ચોટીલા સ્મશાનમાં મોંઘીળા વિચારો, મોંઘીળાઈ સ્કૂલમાં એક રૂમ પાંજરાપોળમાં પ્રસંગોપાત્ત મદદ, ગરીબ કુટુંબોને પ્રસંગોપાત્ત અનાજ કપડાં અને ખાનગી મદદ, શિયાળામાં લોકોને ઠંડીથી રક્ષણ આપવા બ્લેકિટ વગેરેની મદદ, ગિહાર રાહતકુંડ તથા એવા અનેક કુંડશાળામાં આ કુટુંબનું યશસ્વી પ્રદાન રહ્યું છે. આ કુટુંબમાં અગ્રણીઓ શ્રી નટવરલાલભાઈ, શ્રી સુમનભાઈ, શ્રી જ્યંતિભાઈ વગેરેએ શ્રી નીમચંદભાઈનો વારસો બળવી રાખ્યો છે.

આ કુટુંબના અગ્રણી શ્રી જ્યંતિભાઈ જેઓ મુંબઈમાં સુમનલાલ નીમચંદની પેઢીનું સંચાલન કરી રહ્યા છે, સામાજિક સંસ્થાઓને આજે પણ તેમની હૂંફ પ્રેરણા અને સહાનુભૂતિ મળતાં રહ્યાં છે. શ્રી નટવરલાલભાઈ મદ્રાસ ખાતે એક હાલે એન્ડ કું. (સાઉથ)નું સંચાલન કરે છે તેમ જ વિવેકાનંદ ટ્રસ્ટમાં શાળાને માટે સારી એવી રકમ આપી છે.

વિવેકાનંદ એજ્યુકેશન સોસાયટી, મદ્રાસને સુમનભાઈ તથા મહેશભાઈ કલકત્તા ખાતે વેપારનું સંચાલન કરી રહ્યા છે. શ્રી મહેશભાઈ કલકત્તામાં અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સારો એવો રસ લઈ રહ્યા છે. અત્રે મુંબઈમાં કન્સ્ટ્રક્શનનું કામકાજ ચાલે છે.

શ્રી નૌતમલાલ ઠાકરશી મહેતા

વિવિધ ક્ષેત્રના વિશાળ પટ ઉપર નિષ્ઠાભરી ઉપાસના વડે વ્યાપારવર્તુલને સમૃદ્ધ કરનારા સૌરાષ્ટ્રના અગ્રણી વ્યાપારીઓમાં શ્રી નૌતમલાલભાઈ મહેતાનું નામ પ્રથમ હરોળમાં ગણાયું છે.

રાજકોટના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી ભાવનગરમાં સ્થિર થઈને પોતાની જીવન-કારકિર્દી દરમિયાન ઉજ્જવલ તવારીખ અંકિત કરતા ગયા છે તેમાં તેમના અથાગ પરિશ્રમનું પ્રતિબિંબ પડે છે.

ઈન્ડિયન આર્ટ્સ સુધીનો જ અભ્યાસ પણ વ્યવહારદક્ષતા અને કાર્યક્રુશળતાને કારણે સારી પ્રગતિ અને માનપાન પામ્યા. સમાજ-સેવાની શુભ પ્રવૃત્તિ તેા છેક બાલ્યકાળથી જ કરતા આવ્યા હતા. અછત, દુષ્કાળ કે તંગીની કારમી પરિસ્થિતિમાં રાજકોટ સેવા સમાજ સંઘ અને બીજી સામાજિક સંસ્થાઓ દ્વારા સેવા આપી હતી. તેઓ જ્ઞાતિવત્સલ, સખાવતી અને વિદ્યાપ્રેમી હતા એટલા જ ધર્મપરાયણ અને સમાજનું ગૌરવશાળી રત્ન ગણાતા હતા.

ભાવનગરના સ્થાનકવાચી જૈન સંઘની મેનેજિંગ કમિટીના મેમ્બર તરીકે, ગુજરાત રાજ્ય પોર્ટ એડવાઈઝરી બોર્ડના એલ ઇન્ડિયા સ્ટેઈટ પીપલ્સ કોન્ફરન્સમાં કોષાધ્યક્ષ તરીકે તેમની પ્રશંસનીય સેવા પડેલી છે.

જાહેર જીવનમાં કોંગ્રેસના અગ્રણી કાર્યકર તરીકે તેમનું એ જમાનામાં ઘણું માનપાન હતું. સ્વ. શ્રી બળવંતભાઈ મહેતા સાથે રહીને જિલ્લા કોંગ્રેસની બધી જ પ્રવૃત્તિઓમાં હંમેશાં મોખરે હતા.

૧૯૬૬માં ભાવનગર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના પ્રમુખ તરીકે યશસ્વી કામગીરી બજાવી હતી. તેમના મિલનસાર સ્વભાવથી તેઓ બહોળા જનસમૂહના પ્રીતિપાત્ર બની શક્યા હતા. ભાવનગરમાં ભાવનગર મરીનરી સપ્લાઈંગ ક્લબ દ્વારા ધંધાદારી ક્ષેત્રે તેઓશ્રી ઘણી મોટી પ્રગતિ હાંસલ કરી શક્યા હતા. તેમણે ઊભી કરેલી માનવસેવાની પગદંડી અને કેટલીક જવાબદારીઓ તેમના સુપુત્ર શ્રી જયંતભાઈ મહેતાએ ઉપાડી લીધી. શ્રી જયંતભાઈએ પણ

ધર્મભાવ, સેવાભાવ, ઉદારતા અને ખુદ્દિમત્તાના પ્રતાપે ભાવનગરનાં બહાર કાર્યોમાં તેમનું સારું એવું પ્રદાન કર્યું છે.

ભાવનગરના સહકારી હાટ મધ્યસ્થ ભંડારની વ્યવસ્થાપક કમિટીના સભ્ય તરીકે, ભાવનગર રોટરી કલબના સભ્ય તરીકે, તેમની સેવાઓ બાણીતી છે.

૧૯૫૫માં મુંબઈ સ્ટે. ઇલેક્ટ્રીસિટી બોર્ડના ફાઉન્ડેશન કામથી તેમની કારકિર્દીનો પ્રારંભ થયો. કન્સ્ટ્રક્શનનાં ઘણાં કામો તેમના હાથે થયાં અને પ્રગતિ પામ્યાં. ૧૯૭૨માં કેનેડા-અમેરિકા દેશોની સફર કરી. ભારતમાં પણ ઘણું કર્યું. સાદગી અને સેવાના ચાહક શ્રી જ્યંતભાઈ સિદ્ધિનાં સોપાન સર્જતા રહે એવી શુભેચ્છા.

શ્રી નંદલાલ રૂપચંદ શાહ

સેવામૂર્તિ, રાષ્ટ્રપ્રેમી શ્રી વીરચંદલાઈના બડભાગી કુટુંબમાં શ્રી રૂપચંદલાઈને ત્યાં ઈ. સ. ૧૯૧૫ માં વીરનગર ખાતે નંદલાલભાઈનો જન્મ થયો હતો. નંદલાલભાઈએ ભાવનગર દક્ષિણમૂર્તિ, પાલીતાણા બાલાશ્રમ અને લીંગડી વિદ્યાર્થીગૃહમાં રહીને અભ્યાસ કર્યો.

૧૯૩૦ની સ્વાતંત્ર્યની લડતમાં સારો ભાગ લીધો હતો. વ્યાયામ, રમતગમત અને તરવાનો શોખ હતો. વીસ વર્ષની યુવાન વયે ગોંડલમાં સાળુનું કારખાનું શરૂ કર્યું તેમાં સારી સફળતા મેળવી. ૧૯૪૭માં વ્યાપાર અર્થે કરાંચી ગયા ત્યાં પણ સેવાક્ષેત્રે નોંધપાત્ર કામ કર્યું. મિત્રો અને શુભેચ્છકોએ ત્યાં તેમનું સન્માન કર્યું હતું. ગોંડલમાં હરિજન સેવક સમાજના મંત્રીપદે રહી તેમણે નોંધપાત્ર સેવા કરી હતી. ૧૯૪૮માં કરાંચી છોડી મુંબઈ આવ્યા અને ઉદ્યોગપતિ થવાનાં સોણલાં સિદ્ધ કરવા તેઓ કેલિકો ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ એન્જિનિયર્સમાં મેનેજિંગ પાર્ટનર તરીકે જોડાયા અને આજે ઉદ્યોગક્ષેત્રે દેશના વિકાસમાં પ્રશંસનીય ફાળો આપી રહ્યા છે.

તેઓ દસ-બાર વર્ષ માટુંગા જૈન સ્વયંસેવક મંડળના પ્રમુખ-સ્થાને રહ્યા. શ્રી અમરેલી જૈન વિદ્યાર્થીગૃહના વિકાસ-પ્રયત્નમાં તેઓશ્રીનો મહત્વનો ફાળો છે અને તેમના શુભ હસ્તે સંસ્થાના મકાનનું શિલારોપણ થયું છે. શ્રી વીરચંદ પાનાચંદ કુટુંબ-પત્રિકાનાં તેમનાં લખાણો રસપ્રદ, બોધક અને કુટુંબ-વાત્સલ્યભર્યાં હતાં. વીરનગરમાં તેમના પરમ પૂજ્ય પિતાશ્રીના સ્મરણાર્થે પોતાના પિતાનું નામ જોડી ભવ્ય છાત્રાલય શરૂ કરવામાં આવ્યું છે. હોસ્પિટલ અને છાત્રાલયમાં તેમના કુટુંબ સાથે તેમનો મોટો ફાળો છે. તેમનાં પૂજ્ય માતૃશ્રીની ઇચ્છા પોતાની સ્કમ મોસાળમાં (દેવગામમાં) વાપરી સ્કૂલ બનાવવાની હતી. તે સ્કૂલનું ખાતમુહૂર્ત શ્રી નંદલાલ-ભાઈના વરદ હસ્તે ૧૯૬૭માં થયું હતું.

શ્રી નંદલાલભાઈનાં પત્ની શ્રીમતી ધીરજબહેન અત્યંત ધર્મ-નિષ્ઠ અને સેવાભાવી છે. જૂહુનો તેમનો ‘નંદનવન’ બગીચો એ પણ અનેક અનિધિઓના સત્કારગૃહ જેવો છે. શ્રીમતી ધીરજબહેન “જૈન મહિલા મંડળ, જૂહુ”ના પ્રમુખ છે.

આજે તેઓ ઘણી સંસ્થાઓમાં અને એસોસિયેશનોમાં દ્રષ્ટી-પદે કે મેનેજિંગ કમિટીમાં છે. જૂહુ જૈન સંઘના તેઓ આગેવાન છે. ધંધાકીય ક્ષેત્રે બીજા ઉદ્યોગો સ્થાપ્યા છે તેમ જ વ્યાપાર-ઉદ્યોગ સાથે સાહિત્ય, સંગીત અને ધાર્મિક અભ્યાસમાં ખૂબ રસ દેશે છે.

શ્રી નંદલાલ પરમાણુદદાસ વોરા

ભાગ્યનો સિતારો ચમકે છે ત્યારે સુખ-શાંતિ-સમૃદ્ધિ આવી મળે છે. ભાઈશ્રી નંદલાલ પરમાણુદદાસ વોરાની જન્મ-સભૂમિ ગારિયાધાર. ગુરુકુળ પાલીતાણામાં કોમર્સ મેટ્રિકનો અભ્યાસ કરી એસ. એસ. સી. થયા પછી શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં સ્કી બી. કોમ. થયા. ગુરુકુળમાં તેઓ તેજસ્વી વિદ્યાર્થી ગણાતા. ગુરુકુળની વિવિધ વિકાસ-પ્રવૃત્તિઓમાં પણ તેઓ સારો એવો રસ લેતા હતા. તેમનો સ્વભાવ મળતાવડો અને સેવાપ્રિય હતો. મુળકમાં તેમણે

કુશાચ્ચ બુદ્ધિથી રંગ-રસાયણના કામની શરૂઆત સતીશ ટ્રેડિંગ કું. થી કરી. તેમાં તેઓ દિવસે દિવસે સારી એવી સફળતા મેળવતા ગયા. યશસ્વી બન્યા અને ડાહજી અને કેમિકલ્સમાં તેઓ આજે અગ્રગણ્ય વ્યાપારી ગણાય છે. પોતાની માતૃસંસ્થા ગુરુકુળનું કલણ અદા કરવા તેમણે પોતાના તરફથી એક સ્કોલર વિદ્યાર્થીને સ્કોલર-શિપના રૂ. ૭૫૦૦ આપવા ઉદારતા દર્શાવી છે. આ સિવાય પ્રસંગે પ્રસંગે જુદી જુદી સંસ્થાઓને પણ તેઓ સહાયક બને છે. તેમનાં માતૃશ્રીના ધર્મના સંસ્કારો ભાઈશ્રી નંદલાલભાઈમાં ઊતર્યા છે. તેમનાં નાનાં બહેન મધુબહેને અમલનેરમાં ભાગવતી દીક્ષા લીધી છે અને સાધ્વી શ્રી વિપુલશ્રીજીની સંયમયાત્રા દરમ્યાન સમેત-શિખરની યાત્રા સંઘમાં જોડાઈને ત્યાં કાળધર્મ પામ્યાં છે. તેમના અગ્નિસંસ્કારની જગ્યાએ દેરી બનાવી છે. તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી ભાતુબહેન પણ ધર્મપ્રિય અને સેવાપ્રિય છે. ભાઈશ્રી નંદલાલભાઈ ઉત્સાહી, ધગશબાળા, સમાજકલ્યાણપ્રેમી અને નવી વિચારસરણીવાળા છે. તેઓ શ્રી યશોવિજયજી જેન ગુરુકુળના રત્ન છે. સંસ્થાના સુવર્ણ મહોત્સવ પ્રસંગે તેઓએ અતિથિવિશેષ તરફિનું પદ શોભાવ્યું હતું.

૨૫. શેઠશ્રી પરસોત્તમ સુરચંદ

જન્મ સંવત ૧૯૩૬ કાગણ વદિ-૧, તા. ૧૩-૬-૧૮૮૦. સ્વર્ગવાસ સંવત ૨૦૧૫, માગશર સુદિ-૧, તા. ૧૨-૧૨-૧૯૫૮. જે પરિવારના પ્રત્યેક કાર્યોને સમાજે અન્નમાન બક્ષ્યું છે, જેમની સેવા-ભાવનાને કારણે કુળ અને કુટુંબને ઉન્નત અને શ્રેષ્ઠ બનાવ્યું છે, એ વિરલ વિભૂતિ શેઠશ્રી પરસોત્તમદાસ મૂળ ધ્રાંગધ્રાના અને મુંબઈમાં જેમના નામની પેઢી મેસર્સ પરસોત્તમ સુરચંદના નામથી મશહૂર છે. આ પેઢીની ઉત્તરોત્તર પ્રગતિક્રમમાં શેઠશ્રીનું શાણપણ, વિનમ્રતા, સૂઝ, બુદ્ધિ અને નીતિમત્તાનો નિરાળો વારસો કારણભૂત છે. તેમના ધર્મમય જીવનનાં વિવિધ પાસાંઓ યશોજન્યલ રીતે જનસમૂહમાં ખ્યાતિ પામ્યાં છે.

સ્વર્ગસ્થશ્રી જૈન અને જૈનેતર સમાજમાં હાતા તરીકે ખૂબ જ જાણીતા હતા. ધ્રાંગધ્રામાં પરસોત્તમ સુરચંદ્ર જૈન બોડિંગ આવી રહી છે. માંગલિક ધર્મમાં આવાં બીજાં અનેક દાનો જાણીતાં છે. તેમના સુપુત્રોએ તેમના નામે હજુ પણ દાનોની પરંપરા ચાલુ રાખી તેમના પ્રત્યેનો પ્રેમ તથા સદ્ભાવના દાખવી સ્વર્ગસ્થના સદ્ગુણોનો મૂલ્યવાન વારસો જાળવી રાખેલ છે. મુંબઈ કાંદીવલીમાં પ્રથમ ગૃહ-દેરાસરની સ્થાપના કરેલી. પાલીતાણામાં સાહિત્ય-મંદિરમાં આરી રકમતું દાન કર્યું. પ્રતાપસૂરિ દાદાની કૃપાથી ધ્રાંગધ્રામાં ઉપાશ્રય માતૃશ્રીના નામે; આ ઉપરાંત મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં; પાલીતાણા ગુરુકુળમાં, સિદ્ધક્ષેત્ર શ્રાવિકાશ્રમમાં, હસ્તિનાપુર ઉપાશ્રયમાં વગેરે ઘણી જગ્યાએ દાનધર્મ દ્વારા જીવનને ઉજાવળ કરી ગયા.

With Best Compliments from

SUNSHINE EXPORTS

Diamond Merchants & Manufacturers
Importers—Exporters

(Government Recognised Export House)

22, Dariya Mahal No. 2, 80 Nepeansea Road,
BOMBAY-400 006.

Phones : 8121306, 8123485 Cable : 'SKYBLUE'

1017/18, Prasad Chambers, Near Roxy Cinema
Opera House, BOMBAY-400 004.

Phones : 8118690, 8110544, 8119817

BANKERS :

- (1) Algemene Bank Nederland N. V., Fort, BOMBAY-23.
- (2) State Bank of India, Overseas Branch, Diamond Division, Mehta House, Gamdevi, BOMBAY-7

Associate Firm : Sunshine Corporation

શ્રી પનાલાલ ભીખાચંદ શાહ

જૂની પેઢીના પ્રખર પુરુષાર્થની પ્રતિભૂતિ સમા શ્રી પનાલાલભાઈ બી. શાહનું નિરુપ્હી અને સેવામય જીવન તેમની સખાવતી વૃત્તિની સ્વયં પ્રતીતિ કરાવી જાય છે.

આ સાહસિક અને સેવાભાવી શ્રેષ્ઠીનો જન્મ ગરવી ગુજરાતના ઐતિહાસિક શહેર પાટણમાં ૧૯૬૬ના અષાઢ સુદિ સાતમને સોમવારે થયો. નાની વયમાં પિતાશ્રીની શીતળ છાયા ગુમાવી. સંઘર્ષ અને અંજાવાતો સામે બાથ ભીડવા કમર કરી. ખપ પૂરતો અભ્યાસ કરીને જીવનસંઘ્રામમાં આગળ વધ્યા પણ માત્ર સેવા એ એમનો એકમાત્ર પરમાનંદ રહ્યો. કર્તવ્ય એ એમના જીવનનું એકમાત્ર ધ્યેય રહ્યું. ખાસ કરીને માનવસેવા એમનો જીવનભરનો મંત્ર બન્યો.

મજબૂત મનોબળ, મિલનસાર અને નિખાલસ હૃદય અને દઢ નેતૃત્વશક્તિને કારણે તેઓ મુંબઈમાં ફૂટપાથ પાર્લામેન્ટના સફળ મુકાની બન્યા. સમૂહબળ જમાવ્યું અને તે દ્વારા જનગણની મુંઢર સેવા કરતા રહ્યા.

સેવાનો ગહન માર્ગ અપનાવી સંયમ, સાદાઈ અને સૌજન્યતાના ત્રિવેણીસંગમ સમા આ વિરાટ વ્યક્તિએ જનતાના પ્રશ્નો નીડરપણે યોગ્ય સ્થળે રજૂ કરી જનમાનસમાં મુંઢર સુવાસ ઊભી કરી.

જીવનભર ખંત અને ધીરજપૂર્વક ઘણા પ્રસંગોએ એક અડગ યોદ્ધાની જેમ જૈન શાસનની અને બીજી સંખ્યાબંધ સંસ્થાઓ દ્વારા સેવા કરી.

શેઠ અમીચંદ પન્નાલાલ શ્રી આદીશ્વરજી જૈન ટેમ્પલ ટ્રસ્ટ વાલકેશ્વર—મુંબઈ-દના જીવન પર્યાંત ટ્રસ્ટી હતા. મુંબઈમાં દવાના ધંધાની લાઈનમાં જોડાયા—“વોરા પ્રધર્સ” પેઢીના ભાગીદાર બન્યા અને વિશિષ્ટ પ્રગતિ સાધી. એમના અનોખા વ્યક્તિત્વને કારણે બ્યાપારી આલમમાં પણ સૌના તેઓ પ્રીતિપાત્ર બન્યા.

પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ-લુહાર ચાલ જૈન સંઘના અગ્રણી-સોભી, જૈન શ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સ, મુંબઈ જૈન સ્વયંસેવક મંડળ, આત્માનંદ સભા,

મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, નાનીમોટી અનેક સંસ્થાઓમાં તેમની નિઃસ્વાર્થ સેવા ચાલુગાર બની.

પૂ. આ. શ્રી વલ્લભસૂરિજી દાદાની પ્રેરણાથી શાસનસેવાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં એમનું નામ સૌ પ્રથમ મોખરે રહ્યું. આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢીમાં પાટણના સક્રિય કાર્યકર તરીકે, પાટણ જનતા હોસ્પિટલ, પાટણ પાંજરાપોળ; ફૂટપાથ પાર્લામેન્ટ, ત્રણ હરકીસન હોસ્પિટલ, સુરત રેલ સંકટ, ગરીબો માટેનાં દૂધકેન્દ્રો અને કોંગ્રેસની રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રહીને ગજબનું કામ કર્યું.

તેમની સેવાની કદરૂપે ૧૯૫૮માં મુંબઈ સરકારે જે.પી.ની માનવંતી પદવી આપી. પાટણ જૈન સંઘે એમનું બહુમાન કરી નવાખ્યા. લાખિયારવાડના રહેવાસીઓએ પણ તેમને સન્માન્યા. જનસમાજમાં ઘણું મોટું માન-સન્માન પામ્યા. સેવાજીવનની એ જ પગદંડી ઉપર તેમના પુત્રો ચાલી રહ્યા છે.

સૌથી મોટા પુત્ર શ્રી હરેશભાઈ પણ મુંબઈની અનેક સેવા ભાવી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. નાણાવટી હોસ્પિટલમાંથી પરિવાર અને અન્ય સંકલમાંથી વ્યવસ્થા કરાવીને એક ફ્રી બેડની જોગવાઈ કરાવી છે. મહાવીર હોસ્પિટલમાં સારું એવું દાન આપેલું છે. ભારતની તીર્થયાત્રાનો પણ આ પરિવારે લાભ લીધો છે.

ગરીબોને દવાદાડ, રક્તદાન, અને એવી અન્ય માનવસેવાની પ્રવૃત્તિમાં શ્રી હરેશભાઈને વિશેષ રસ છે. આખું યે કુટુંબ મંગલ ધર્મની ભાવનાથી રંગાયેલું છે. શ્રી હરેશભાઈ મુંબઈની જુહી જુહી સંસ્થાઓ સાથે આ રીતે સંકળાયેલા છે. પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ-લોહાર ચાલ જૈન સંઘના ટ્રસ્ટી, જનસેવા સંઘ-મુંબઈના બજાનચી; લીબર્ટી હાઈસ્કૂલ, મુંબઈના બજાનચી; ફૂટપાથ પાર્લામેન્ટના મેમ્બર, આત્માનંદ જૈન સભાના મેનેજિંગ કમિટી મેમ્બર તથા જૈન શ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સની સ્ટેન્ટિંગ કમિટીના મેમ્બર.

શ્રી પન્નાલાલ શાહ

હમણાં હમણાં અંગત નિબંધોના સંગ્રહો પ્રગટ થાય છે પણ તટસ્થ, બિનસાંપ્રદાયિક અભિગમથી વિચારપ્રેરક નિબંધોના બહુ સંગ્રહ જોવા મળતા નથી. આ પરિસ્થિતિમાં શ્રી પન્નાલાલ શાહનો પ્રયત્ન હાહ માગી લે છે. ૧૯૮૬માં પ્રગટ થયેલા તેમના લેખસંગ્રહ “નિરીક્ષણ અને અર્થઘટન”એ સમીક્ષકોનું ધ્યાન ખેંચેલું. ખાસ નોંધપાત્ર તો એ છે કે લેખક જૈન અને જૈનોની અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા હોવા છતાં એમનો અભિગમ સ્વસ્થ સમાજ-વિચારકનો છે. પૌરાણિક પાત્રો, જૈનધર્મ, પ્રાસંગિક ઘટનાઓ વગેરે વિષેનું લેખકનું વિચાર-સંકેતબળ અહીં જોવા મળે છે. શ્રી પન્નાલાલ ગંભીર અભ્યાસી લેખક છે અને જ્ઞાન-વિજ્ઞાનની શાખાઓમાં તેમનો રસ અને જાણકારી પ્રશસ્ત છે. વિચારના મૂળમાં તે પ્રવેશી શકે છે અને કશા પણ રાગદ્વેષ કે અભિનિવેશ વગર તે પોતાના વિચારોની માંડણી કરી શકે છે. ક્યાંક ક્યાંક તેમના અર્થઘટન સાથે સંમત ન થનારને પણ એ અર્થઘટન સુધી પહોંચવાની તેમની પ્રક્રિયામાં રસ પડશે. તેમની રજૂઆત કમબદ્ધ છે. વિશદતા અને પ્રવાહિતા એ આ લખાણોની વિશેષતા છે. તર્કબદ્ધ રીતે તે લખે છે અને એમની દલીલોનાં ગાંઠણો પણ પૂરતાં મજબૂત હોય છે. ધર્મ, સમાજ અને સાહિત્યના પ્રશ્નોમાં તેમને કેવી નિસબત છે તેની આ બધા લેખોમાં સામાજિક સ્વાસ્થ્ય માટે સચિત રહેનારા એક સમાજહિતચિંતકની છબી ઊપસે છે.

શ્રી પન્નાલાલ શાહે કવિતા ઉપર પણ હાથ અજમાવ્યો છે. આમેય તે કવિ જીવ છે. એનો લાલ એમનાં ગદ્ય લખાણોને પણ મળ્યો છે. ગંભીર વિચારણાના લેખો જેમ એક તરફ શુષ્ક બનતા નથી એ આ સ્વભાવગત સંવેદનશીલતાને કારણે તેમ એમની કાવ્ય-રચનાઓમાં સામાજિક સુધારણાનું દૃષ્ટિગિંદુ પણ હોય છે. એમના વ્યક્તિત્વનાં આ બે પાસાં એકમેકને ક્યારેક ઉપકારક પણ બને છે.

એમનો કાવ્યસંગ્રહ “સ્મિત કયું” ના હોત ” પણ ૧૯૮૬માં પ્રગટ થયો છે. ૧૯૫૭થી તે કાવ્યો લખે છે. શ્રી હરીન્દ્ર દવેએ

યોગ્ય જ કહ્યું છે તેમ પન્નાલાલ કવિતા લખે છે એની તો તેમણે કલ્પના જ આવવા દીધી ન હતી ! તેમણે છંદોબદ્ધ અને અછંદસ બંને પ્રકારની રચનાઓ આપી છે. અર્થાન્તરન્યાસી ઉક્તિઓ તેમને મહુજ છે. મુક્તકોમાં એને સારો અવકાશ મળ્યો છે. કેટલાંક મુક્તકો સચોટ થયાં છે, ક્યારેક છંદોમાં તે છૂટ લે છે અને એને મુકાબલે ગદ્યકાવ્યમાં પ્રવાહિતા આવી છે. ભારેખમ બન્યા વગર તે પોતાની લાગણીલીલા સાથે વિચારલીલાનો અનુબંધ રચે છે. બંનેની યુગપદ સંસ્થિતિ થઈ છે ત્યાં પરિણામ સંતોષકારક આવ્યું છે. એમની પાસેથી આથી પણ સમૃદ્ધ રચનાઓ મળે એવી શક્યતા અહીં દેખાય છે તે નાનીસૂની વાત નથી.

શ્રી પન્નાલાલનું ત્રીજું કાર્ય સંપાદન પરત્વે છે. તેમણે ચીવટ અને જહમતપૂર્વક કેટલાંક સારાં સંપાદનો કર્યાં છે. મહત્વનાં સંપાદનોમાં ‘મહુવાની અસ્મિતા’ (૧૯૭૬), સ્વ. ચીમનલાલ ચક્રભાર્ત શાહનો લેખસંગ્રહ “સમય-ચિંતન” (અન્યો સાથે, ૧૯૮૪) તત્ત્વવિચાર અને અભિવંદન (ચીમનલાલ ચક્રભાર્તનો લેખસંગ્રહ, અન્યો સાથે, ૧૯૮૫) “સર્વીમધ્યાન” (સ્વતંત્ર સંપાદન)નો પ્રમાવેશ થાય છે. “સર્વીમધ્યાન” પુસ્તક દસમા સૈકામાં થયેલા શુભચંદ્રાચાર્યે લખેલા ‘જ્ઞાનાર્ણવ’ ગ્રંથનાં બે પ્રકરણો છે. એનો અનુવાદ સ્વ. વીરચંદ ગાંધીએ કરેલો અને એના પર સ્વ. પંડિત લાલને વિવેચન કરેલું. આ પુસ્તક મુંબઈમાં ઈન્દ્રભુવન હોટેલ, પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ પર એક ફેરિયા પાસેથી મળ્યું. તેમણે એનું સંપાદન કર્યું અને નવેસરથી ફૂટનોટો ઉમેરી. એમની વિદ્યાપ્રીતિનો એમાંથી અણસાર મળે છે.

શ્રી પન્નાલાલ ૨. શાહનો જન્મ તા. ૧૪ જૂન ૧૯૪૦ ના રોજ તેમના મોસાળ તળાજામાં થયો હતો. વતન મહુવા (જિ. ભાવનગર). ૧૯૫૮માં એસ. એસ. સી.ની પરીક્ષા પસાર કર્યા બાદ ઉચ્ચ અભ્યાસ અર્થે મુંબઈના શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં જોડાયા. ૧૯૬૨માં તેમણે મુંબઈ યુનિ.ની બી. કોમ.ની પરીક્ષા પસાર કરી. એ પછી તેમણે સી. એ.નો અભ્યાસ આરંભ્યો. ઇન્ટરમિડિયેટ સી. એ.ની પરીક્ષા પસાર કરી પણ પછી સંજોગો અનુસાર એ અભ્યાસ

પૂરું ન કરી શક્યા. તે જુદી જુદી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. મુંબઈની પ્રસિદ્ધ સંસ્થા જૈન યુવક સંઘના ૧૯૮૧ થી ૧૯૮૫ સુધી તે સહમંત્રી હતા અને ૧૯૮૫ થી ૧૯૮૮ સુધી મંત્રીપદે હતા. આ વર્ષે શ્રી મહુવા યુવક સમાજ, મુંબઈના મંત્રી તરીકે એમની વરણી થઈ છે. તેમની માતૃસંસ્થા શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્યપદે પંદર વર્ષ રહ્યા બાદ ફેબ્રુઆરી ૧૯૮૮ થી તે આ સંસ્થાના રજિસ્ટ્રાર તરીકે જોડાયા છે. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ભાવનગર જ્ઞાનચત્રની સ્વાગત સમિતિના સંવાહક તરીકે એમની નિમણૂક થયેલી.

એમને વિવિધ વિષયોમાં રસ છે. શાસ્ત્રીય સંગીતનો નાદ તેા શાળા-જીવનથી લાગેલો. અવારનવાર એમના લેખો ‘પ્રયુક્ત જીવન’, ‘જન્મભૂમિ’, ‘મુંબઈ સમાચાર’, “કૂલછાબ” વગેરેમાં પ્રગટ થાય છે. “અંથ”માં તેમણે કેટલાંક અવલોકનો લખેલાં. ૧૯૭૮ થી લગભગ એ વર્ષ સુધી તે “ઘોઘારી જૈન દર્શન”ના મંત્રી હતા. આવા સંનિષ્ઠ, સંવેદનશીલ, વિચાર કરનારા અને સમાજ-સેવાની ભાવનાથી એની અભિવ્યક્તિ સાધનારા લેખક શ્રી પન્નાલાલ શાહ પાસેથી ઉત્તરોત્તર મૌલિક વિચારણાના અંથો મળે એમ ઇચ્છીએ. એ આકાંક્ષા એમણે જ જન્માવી છે ને ?

શ્રી પ્રતાપરાય પ્રેમજીભાઈ

સંપૂર્ણ વૈલવની સગવડ હોવા છતાં સંપૂર્ણ સાદું જીવન જીવી જનાર જૂની પેઢીના સ્વ. શેઠશ્રી પ્રેમજી ભીમજી મૂળ સૌરાષ્ટ્રના વેરાવળના વતની, જેઓ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈ આવીને વસ્યા, મુંબઈમાં જ સ્થિર થયા અને ઉજ્જવળ કારકિર્દીનો પાયો પોતાના વતન તેમ જ મુંબઈમાં નાંખ્યો. તેમના પુત્ર શ્રી પ્રતાપરાય આ જ ક્ષેત્રમાં મૂળજી જેઠા માકેડમાં પિતાશ્રીએ સ્થાપેલી ૮૫ વર્ષ જૂની પ્રતિષ્ઠા-સંપન્ન પેઢીનું સંચાલન કરે છે. મેટ્રિક સુધીનો જ અભ્યાસ પણ

મત્ય અને પ્રમાણિકતા, સ્પષ્ટ હાજરજવાબી, હસમુખા, મિલનસાર સ્વભાવથી તેઓ પેઢીનું સંચાલન કરી રહ્યા છે અને સાથે તેમના પુત્ર જસમીનભાઈ B.Sc થઈને સાથે રસ લઈ રહ્યા છે અને નામના બળવી રહ્યા છે. ધન-દોલત જે કંઈ કમાયા તે દૈવી સંપત્તિમાંથી નાનીમોટી ગામની અને પરગામની અનેક સંસ્થાઓને યથાશક્તિ દાનગંગા વહેતી રાખે છે અને તન-મન અને ધનથી અનેક શુભ પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહક બળ બની રહ્યા છે. વતનમાં વેરાવળ ખાતે નૂતન ઉપાશ્રયમાં શા. પ્રેમજી ભીમજી વ્યાખ્યાન હોલ બંધાવીને એ સુંદર કામમાં યશભાગી બન્યા તેમ જ પ્રભાસ પાટણમાં નૂતન જિનાલયમાં શ્રી મુનિમુવન સ્વામીજીની મૂર્તિ, પાલીતાણા ખાતે તીર્થરાજ શત્રુજયની તળેટીમાં કેમરિયાજીનગરમાં શ્રી સુવિધિનાથ સ્વામીની મૂર્તિ-પ્રતિષ્ઠા અને હાલમાં શ્રી આચાર્યદેવ શ્રી વિ. પ્રતાપ-સૂરીશ્વરજીની ગુરુપ્રતિમા પ્રતિષ્ઠિત સ્વ. આચાર્યદેવના જન્મસ્થળ વેરાવળ પાસે આદ્રી ગામે કરાવવાનો અનેરો દહાવો લીધો છે. વેરાવળ ખાતે જૈન દવાખાનામાં પણ યોગ્ય રસ લઈ રહ્યા છે તેમ જ તેમના ભાઈના તરફથી વેરાવળમાં પ્રાથમિક શાળા પણ ખૂલેલી છે. હાલ માટુંગા ખાતે પ્રથમવાર જ થયેલા ઉપધાન તપમાં પણ યથાશક્તિ લાભ લીધો અને માટુંગા ખાતે પ્રથમ વાર શ્રી જ્ઞાનંદ વિ.જી મ. આની નિશામાં શ્રી પાર્શ્વજીવતી પૂજન કરાવેલ છે. શ્રી સૌરાષ્ટ્ર દશાશ્રીમાળી સેવા સંઘના પેટ્રન તેમ જ માટુંગા શ્રી પૂના જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠમાં લાઈફ મેમ્બર તેમ જ બીજી પણ ઘણી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. તેમના બહોળા મિત્ર-સમુદાયથી મુખર્ધ તેમ જ વેરાવળમાં ઘણાં કાર્યો કરવાની તક મળ્યા કરે છે.

તેમનાં સ્વર્ગસ્થ માતૃશ્રીએ પણ તીર્થયાત્રાના ઘણા પ્રવાસોનો લાભ લીધો છે. તેમનાં ધર્મપત્ની અ. સૌ. મંગુલાબેને ભારતનાં ઘણાં તીર્થોનો પ્રવાસ કરી યાત્રાનો લાભ લીધો છે. જૈન સંકળ સંઘના નાનામોટા ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં યથાશક્તિ પ્રદાન અર્પણ કરી પોતે ધન્યતા અનુભવે છે. પણ આ બધું પૂજ્ય પિતાશ્રીની પુન્યાર્ધનું

અને દેવ-ગુરુ-ધર્મના આશીર્વાદનું જ ફળ છે એમ સમજે છે. જનસમાજમાંથી જાણુવા પ્રમાણે તેમના સ્વ. પિતાશ્રી પ્રેમજીભાઈ ખરે જ નિરભિમાની, જૈન ધર્મના ઊંડા અભ્યાસી, ધાર્મિક વૃત્તિવાળા, જૈનશાસન પ્રત્યે અવિચળ દ્રઢવાળા તેમ જ સંપૂર્ણ સાદુ જીવન, પરોપકારવૃત્તિ એ તેમના લોહીના વિશિષ્ટ ગુણો હતા. વતનની પણ નાનીમોટી જૈન અને જૈનેતર સંસ્થાઓને ડૂંક આપતા. તે પ્રમાણે શ્રી પ્રતાપરાય પણ યથાશક્તિ સંસ્થાઓને ડૂંક આપે છે. આ બધાં કાર્યોમાં સ્વ. માતૃશ્રી કંકુબેન, તેમનાં ધર્મપત્ની અ.સૌ. મંગુલાબેન અને પુત્ર ચિ. જસ્મીનભાઈ તથા અ.સૌ. ભવ્યાબેનનો પણ હિસ્સો નાનોસૂનો નથી. નાના પુત્ર ચિ. ભાવેશભાઈ પણ નાની વયમાં ઇલેક્ટ્રોનિક્સ લાઈનમાં રસ લઈ રહ્યા છે. અ.સૌ. ભવ્યાબેન પણ સમાજનાં નાનાંમોટાં કાર્યો કર્યા કરે છે. બે પુત્રીઓ ડૉ. કૌમુદીબેન તેમ જ દર્શનાબેનનાં લગ્ન પણ સારા ઢેકાણે કરેલાં છે. બાકીની પુત્રીઓ પણ બધી ઘણી જ આરો ગિરીઓ મેળવી અભ્યાસમાં છે. બેન ચારુ બી.એસસી. તેમ જ આ આખું ય કુટુંબ સુખી અને સંતોષી છે. જ્યોતિ બી.કોમ., એમ.બી.એ. કોમ્પ્યુટરનો અભ્યાસ કરે છે. તેમનું બહોળું કુટુંબ પણ મુંબઈમાં જ બધા છે. દેશમાં પણ પોતાના બેતરે બેફત જેવું જીવન માણુવા ઇચ્છે છે. દેશમાંથી આવેલ કોઈપણ વ્યક્તિ તેમને મળવાની અને દેશની ખબર-અંતર પૂછવાની ઇચ્છાઓ, દેશમાં પણ પ્રવૃત્તિઓ કર્યા કરવી; ત્યાંની સંસ્થાઓમાં પણ હોદ્દાનો મોહ રાખ્યા વગર દરેક કાર્ય સંઘનું કે જ્ઞાતિનું કે સમાજનું સાથે રહીને ઉમંગથી કરવું તેમ જ અન્ય ભાઈઓ પણ કામમાં ચલાહ-સૂચનો માટે જરૂર મળે. અને યોગ્ય વ્યવસ્થા કરવી, પિતાશ્રીની માફક ગુપ્ત દાનની પ્રણાલિકા જાળવવી, એવી ઇચ્છા. કોઈને પણ તેમની પાસે બેઠા પછી ઊઠવાનું મન ન થાય તેવી લાક્ષણિક વાતો તેમની આગવી વિશેષતા છે.

શ્રી પ્રવીણચંદ્ર કૂલચંદ શાહ

સૌરાષ્ટ્રની સુપ્રસિદ્ધ અને રણિયામણી નગરી મધુપુરી-મહુવાના મૂળ વતની શ્રી પ્રવીણચંદ્ર કૂલચંદ શાહને જન્મ તેના મોસાળ તળાજામાં સં. ૧૬૭૭ના અષાઢ સુદિ-૮ મંગળવાર તા. ૧૨-૭-૧૬૨૧ ના દિવસે થયો હતો. તેમના સ્વ. પિતાશ્રી કૂલચંદ ખુશાલચંદ શાહ મહુવાના એક અગ્રગણ્ય, પ્રતિષ્ઠિત અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિ હતા. આજથી ૮૫ વર્ષ અગાઉ માત્ર પંદર વર્ષની ઉંમરે તેઓ મુ'બઈ આવનાર ઘોઘારી વીશા શ્રીમાળીની ગણીગાંઠી વ્યક્તિઓ પૈકીના એક હતા. પોતે અત્યંત સેવાભાવી અને પરગજુ હતા એટલે તે સમયે અનેક નવા મુ'બઈ આવતા આપણા ઘોઘારી જૈન મહાત્માઓને તેઓ યોગ્ય વ્યવસાય શોધી આપતા. આ રીતે તેઓ માત્ર મહુવાના આગેવાન જૈન ન રહેતાં મુ'બઈના સમસ્ત ઘોઘારી જૈન ભાઈઓના પણ આગેવાન હતા. તેઓ અત્યંત નીડર, સ્વપ્રવક્તા અને દીર્ઘ-દ્રષ્ટા હતા. શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈનાં માતૃશ્રીએ પણ પતિની સેવાભાવનાનો વારસો અર્થાંત રીતે જાળવી રાખ્યો છે. વૃદ્ધાવસ્થા છતાં તેઓ આજે શ્રી માટુંગા જૈન સંઘના મહિલા મંડળના પ્રમુખ તરીકે પોતાની સેવા આપી રહ્યાં છે. શ્રી કૂલચંદભાઈ ૮૫ વર્ષનું તંદુરસ્ત આયુષ્ય ભોગવી આજથી સોળ વર્ષ પહેલાં સ્વર્ગવાસી થયા છે.

શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈને ત્રણ ભાઈઓ છે. ડૉ. ચંદુલાલભાઈ, શ્રી. ધીરજલાલભાઈ અને શ્રી અનંતરાયભાઈ. ડૉ. ચંદુલાલભાઈ અમદાવાદમાં વાડીલાલ સારાભાઈ હોસ્પિટલમાં ચામડી અને શુભ દર્દોના વિભાગના વડા અને પ્રોફેસર છે. તેઓ શુજરાત તેમ જ રાજસ્થાનમાં આ વિષયના પ્રથમ નિષ્ણાત છે અને ઘણાં વરસોથી અમદાવાદમાં કન્સલ્ટિંગ પ્રેક્ટિસ કરે છે. શ્રી ધીરજલાલભાઈ અને શ્રી અનંત-રાયભાઈ બન્ને શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈ સાથેના જ ધંધામાં છે.

શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈની કારકિર્દી બહુ નાની વયે જ શરૂ થઈ. શરૂઆતમાં લગભગ ત્રણેક વરસ શેરબજારમાં કામ કરી તેઓ મેસર્સ પી. બી. શાહ એન્ડ કંપની સાથે જોડાયા અને ટૂંક સમયમાં જ તેનો વહીવટ કુશળતાપૂર્વક સંભાળી લીધો. ત્યારબાદ સત્તાવીસ

વર્ષની વયે તેમણે પોતાનો સ્થાનંત્ર થયો ઈ. સ. ૧૯૪૮માં મેસર્સ શાહ પટેલ એન્ડ કંપનીના નામથી શરૂ કર્યો. આ ધંધામાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ સાધી, તેમના વ્યવસાયમાં એક આગેવાન વેપારી તરીકે ઉચ્ચ પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી છે. મેસર્સ શાહ એન્ડ કંપની મુખ્યત્વે સીમલેસ પાઈપ્સ અને ફિટિંગ્સ, સ્ટેનલેસ સ્ટીલ પાઈપ્સ અને ફિટિંગ્સ, બોલ બેરિંગ્સ, શાફ્ટિંગ્સ પુલીઝ તેમ જ લોખંડનું કામ કરે છે.

પોતાના ધંધાના વિકાસ અર્થે શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈ તેમનાં સુશીલ પત્ની, પુત્રી ચિ. રંજન તેમ જ ભત્રીજી ચિ. આશા સાથે અમેરિકા તેમ જ કેનેડાની મુસાફરી કરી આવ્યા છે.

ઓગણીસ વર્ષની વયે તેમના લગ્ન ઈ. સ. ૧૯૩૯માં મહુવાના સુપ્રસિદ્ધ જૈન શ્રેષ્ઠી શ્રી હીરાચંદ દુર્લભદાસનાં સુપુત્રી શ્રી વેણીબેન સાથે થયા. અને કુટુંબો મહુવામાં બહુ જ જાણીતાં અને સંસ્કારી એટલે આ લગ્ન સોનામાં સુગંધ મળવા જેવું થયું. શ્રી વેણીબેન પણ અત્યંત સંસ્કારી અને માયાળુ છે અને તેમના આતિથ્યસત્કાર માટે અત્યંત પ્રસિદ્ધ છે. જીવનમાં કોઈપણ માનવીને માત્ર પોતાના પુરુષાર્થથી સફળતા પ્રાપ્ત થઈ શકતી નથી. સફળતા માટે પુરુષાર્થ કરતાં પત્નીનું લાગ્ય સ્વિશેષ કામ કરતું હોય છે. તેથી જ આપણા ઋષિમુનિઓએ સ્ત્રીને લક્ષ્મીની ઉપમા આપેલ છે અને નવું આગંતુક બાળક જો પુત્રી હોય તો તેને લક્ષ્મીજી પદાર્થો એમ કહેવાય છે. આ વેણીબહેનમાં ધર્મના ઊંડા સંસ્કાર છે અને તેમની રીત-ભાતે શ્વસુર અને પિયરનાં કુટુંબને દીપાવ્યાં છે. દાંપત્યજીવનના ફળ-ફળે શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈને ત્રણ સુપુત્રો અને એક સુપુત્રીની પ્રાપ્તિ થઈ છે. આખુંયે કુટુંબ સંસ્કારી અને કેળવાયેલું હોઈ, માતા-પિતાએ પોતાનાં સંતાનોને ઉચ્ચ શિક્ષણ અને સંસ્કારનો વારસો આપેલો છે. મોટા પુત્ર શ્રી કિરીટભાઈ અમેરિકા જઈ એમ. એસ. થઈ આવેલા છે. તેઓ ઈન્ડસ્ટ્રીઅલ એન્જિનિયર છે અને થોડા સમય પહેલાં જ તેમના લગ્ન થઈ ગયા છે. તેમના બીજા પુત્ર શ્રી નરેશભાઈ અમેરિકામાં છે. તેઓ પણ એમ. એસ. (સ્ટ્રક્ચરલ

એન્જિનિયર) થયા છે. સૌથી નાના પુત્ર ચિ. જૌમતભાઈ અત્યારે મુંબઈમાં જ ઇન્ટર કોમર્સનો અભ્યાસ કરે છે. તેમનાં પુત્રી રંજન-જેન ગ્રેજ્યુએટ છે અને તેના લગ્ન આ સલાના પેટ્રન શ્રી પોપટલાલ નરશીભાઈ પોંદાના સુપુત્ર શ્રી પ્રવીણભાઈ સાથે થયા છે. આ પ્રવીણભાઈ પણ અમેરિકા જઈ એમ. એસ. થઈ આવેલા છે.

શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈએ ધંધાક્ષેત્રે જેવી સફળતા પ્રાપ્ત કરી છે તેવી જ સફળતા તેમણે સેવાક્ષેત્રે પણ પ્રાપ્ત કરી છે. મહારાષ્ટ્ર સરકારે તેમની સેવાની કદર કરી આજથી ત્રણેક વર્ષ પહેલાં જે. પી.ની પદવી એનાયત કરી હતી—જે પ્રસંગે જૈન સમાજ તરફથી તાલધ્વજ હોલ, મુંબઈમાં તેમનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. હવે જે. પી.ને બદલે તેઓ સ્પેશ્યલ એક્ઝીક્યુટિવ મેન્જિસ્ટ્રેટ છે.

ધંધાની સાથેસાથ તેઓ સામાજિક, ધાર્મિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પણ પોતાની સેવાનો ફાળો આપે છે. શ્રી યશોવૃદ્ધિ જૈન બાળાશ્રમ, મહુવા તેમ જ માટુંગા જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક ગ્રંથના તેઓ દ્રષ્ટી છે. મહુવા યુવક સમાજના તેઓ પ્રમુખ છે. સંયુક્ત જૈન વિદ્યાર્થી ગૃહ, મુંબઈને તેઓએ દેખરેહ તરીકે પોતાની સેવા આપી છે અને હાલમાં આ સંસ્થાને એક સભ્ય તરીકે સેવા આપે છે. મહુવા જૈન મંડળના પણ તેઓ મંત્રી છે તેમ જ માટુંગા ધોધારી જૈન મિત્રમંડળના ઉપપ્રમુખ છે. આમ વિવિધ ક્ષેત્રે તેમ જ અનેક વેપારી એસોસિયેશનમાં તેઓ પોતાની સેવા આપે છે. ગોટાદ વિદ્યાર્થીગૃહમાં તેમના વતી એક સ્કોલર ભણી શકે તેવી પણ વ્યવસ્થા તેમના તરફથી થયેલી છે.

આ રીતે આપણા સમાજની શોભાકૃપ અને ધર્મનિષ્ઠ શ્રી પ્રવીણચંદ્રભાઈ જેવા સેવાભાવીના હાથે અનેક શુભ કાર્યો થાય એવી શુભ મનોકામના સેવીએ છીએ.

શ્રીયુત પ્રતાપભાઈ ભોગીલાલ શાહ

જેન સમાજના ગૌરવરૂપ યુવાન આગેવાન, કેળવણીપ્રેમી શ્રી પ્રતાપભાઈ ભોગીલાલનો જન્મ તા. ૨૫-૧૦-૧૯૧૬ના શ્રેષ્ઠીવર્ષે શ્રી ભોગીલાલ લહેરચંદને ત્યાં થયો હતો. જગતમાં બહુ જ થોડી વ્યક્તિઓ જ્ઞાન, સંસ્કાર અને સંપત્તિનો સુંદર સુયોગ બળવી શકે છે. શ્રી પ્રતાપભાઈ આવી જ થોડી વ્યક્તિઓમાંના એક છે. શ્રી પ્રતાપભાઈ એક મોટા શ્રીમંત કુટુંબમાં જન્મ્યા તથા ઊછર્યા છે, છતાં એમના પિતાશ્રીની જેમ તેઓએ 'પણ સુખશાલિયાપણ' કે એશ-આરામની વૃત્તિથી દૂર રહીને જીવનને પ્રગતિશીલ અને કર્તવ્ય-પરાયણ બનાવ્યું છે. શૈક્ષણિક દૃષ્ટિએ મૂલવતાં તેઓશ્રી મુંબઈ યુનિવર્સિટીની અર્થશાસ્ત્ર સાથેની એમ. એ.ની રિગ્રી ધરાવે છે. સને ૧૯૩૮માં અભ્યાસ પૂરો કર્યા પછી તેઓએ પોતાની વ્યવસાયી કારકિર્દીની શરૂઆત એમના પિતાશ્રી જેમાં અધ્યક્ષ હતા, તે બાટલીબાય એન્ડ કું.થી કરી. યુવા વય સાથે અંતર 'પણ યુવા હોઈ કાંઈકે કામ કરી બતાવવાની સતત તમન્ના તેમનામાં ઊભરાતી. આવા તરવરાટ સાથે આંતરસૂઝ અને આવડતના બળે એમણે આ કંપનીના કાર્યક્ષેત્રનો વિસ્તાર કરીને દૂરે વખતમાં જ નોંધપાત્ર એવો વિકાસ કર્યો.

સુતરાઉ કાપડ-ઉઘોગમાં એક સારા બાણકાર ગણાતા હોવાથી અનેક મોભાદાર સ્થાનોએ રહીને એમણે પોતાની સેવાઓ આપી છે. શ્રીરામ મિલ્સના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે રહી તે મિલના વિકાસમાં મહત્વનો ફાળો આપ્યો છે. તેઓએ મુંબઈના મિલ એનર્સ એસોસિયેશનની કમિટીના સભ્ય તરીકે તથા લેબર સળ-કમિટી (મજૂર પેટા સમિતિ)ના અધ્યક્ષ તરીકે વર્ષો સુધી કામગીરી બજાવી છે. મિલ એનર્સ એસોસિયેશન તથા ઇન્ડિયન મરચન્ડાસ એમ્પ્લોયી વિખ્યાત સંસ્થાના પ્રમુખ બનવાનું ગૌરવ પણ મેળવ્યું છે. આમ્ને એમ્પ્લોયી કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીની કમિટીમાં તેમ જ ઇન્ડિયન કોટન મિલ્સ ફેડરેશન અને ફેડરેશન ઓફ ઇન્ડિયન એમ્પ્લોયી સભ્યપદ શોભાવી રહ્યા છે. આજે તેઓ

મોટર ઉદ્યોગ, એન્જિનિયરિંગ ઉદ્યોગ, પ્લાસ્ટીક, રંગ અને રસાયણ ઉદ્યોગની અને વીમા ઉદ્યોગની નામાંકિત કંપનીઓના ડીરેક્ટરપદે રહી એ કંપનીઓને માર્ગદર્શન આપી રહ્યા છે. આ અગાઉ એન્કિંગ અને વહાણવટા ઉદ્યોગની કંપનીઓમાં ડીરેક્ટરપદે પણ રહી ચૂક્યા છે. સરકારે તેમની સેવાઓના બહુમાનાથે 'જસ્ટિસ ઓફ પીપલ'ની માનદ પદવી આપી છે.

વૈભવી અને વ્યવસાયી જીવનમાં રહેતા હોવા છતાં શ્રી પ્રતાપભાઈ પ્રભુભક્તિ, યથાશક્તિ તપ અને સમાજ તથા ધર્મની ઉન્નતિનાં કાર્યોમાં સારો એવો રસ લઈ રહ્યા છે. એટલું જ નહિ પણ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને લાવને પૂરેપૂરો વિચાર કરીને ધાર્મિક, સામાજિક અને કેળવણીક્ષેત્રે દાનના પ્રવાહને અત્યારની જરૂરિયાત પ્રમાણે ઉદારતાથી વાળે છે. અંધેરીમાં લહેરચંદ ઉત્તમચંદ આર્દ્રસ કાલેજ તેઓની ચાલે છે.

આવા એક સદૃશ ઉદ્યોગપતિ, બાહોશ વહીવટકર્તા અને દષ્ટિમાં સમયાનુકૂળ ફેરફાર કરવાના હિમાયતી શ્રી પ્રતાપભાઈનું વલણ ધાર્મિક તેમ જ સમાજ-ઉત્કર્ષનાં કાર્યો તરફનું વધુ ને વધુ થાય એ ખૂબ આવકારદાયક બાબત ગણાય. તેઓશ્રીના કુટુંબમાં નિરભિમાનતાની, સુકૃત્યની જે પરંપરા ચાલી રહી છે તે ઉત્તરોત્તર વિકસતી રહે અને સમાજને તેઓશ્રીની શક્તિનો વધુ ને વધુ લાભ મળે એવી શુભ લાવના રાખીએ છીએ.

શ્રી પ્રદ્યુતભાઈ એમ. શાહ

જૈન જાગૃતિ સેન્ટર દ્વારા સુખઈ અને મહારાષ્ટ્રમાં માનવ-સેવાની જ્યોત જલતી રાખીને નવી ચેતના અને જાગૃતિ લાવવામાં વિશાળ મિત્રસમૂહને સાથે રાખીને શ્રી પ્રદ્યુતભાઈ એમ. શાહ જે યોગદાન આપી રહ્યા છે એ ખરેખર દાદ માંગી લેવું છે.

સાદા, સંયમી અને ધર્મપરાયણ જીવનની સુવાસથી અનેકોના પ્રીતિપાત્ર બનેલા અને વિશાળ વેપારી આલમમાં પણ સૌનો પ્રેમ

અને વિશ્વાસ મેળવી શકનાર શ્રી પ્રદ્યુતભાઈ આપણા ગૌરવશાળી વ્યક્તિઓમાંના એક છે.

ગુજરાતે જે કેટલાક પાયાના પથ્થર જેવા ઘરસીવડાઓની સમાજને ભેટ ધરી છે તેમાં શ્રી પ્રદ્યુતભાઈની પણ ગણના જરૂર થઈ શકે. ખૂબ જ નિખાલસ, મળતાવડા અને માનવતાના પૂજારી સમા શ્રી પ્રદ્યુતભાઈ એ હમેશાં હાખવેલી પરોપકારવૃત્તિ અને ઉદાર સ્વભાવનો લાભ જૈન-જૈનેતર સંસ્થાઓને સતતપણે મળતો રહ્યો છે.

પોતે સ્વપુરુષાર્થથી ધંધાને વિકસાવ્યો તેમાં પણ તેમની નિષ્ઠા અને પ્રમાણિકતાનું બળ રહ્યું છે. કેળવણી પ્રત્યે, ગરીબ-કચડાથેલા વર્ગ પ્રત્યે, સમાજનાં દીન-દુખિયાંઓ પ્રત્યે કરુણાભાવથી હમેશાં કામ કરતા રહ્યા છે. પોતે જૈન જાગૃતિ સેન્ટરના મંત્રી તરીકે જે જે પ્રવૃત્તિઓ કરી રહ્યા છે તે પ્રવૃત્તિઓ આ પ્રમાણે છે : અત્યારે જાગૃતિ સેન્ટરના વાર્ડસ પ્રેસિડેન્ટ અને સેન્ટ્રલ બોર્ડના મંત્રી છે. “જાગૃતિ સંદેશ”ના તંત્રી-સંપાદક તરીકે કામ કર્યું. કોલેજ-જીવન દરમિયાન કોલેજ યુનિયનનું અધારણ ધડયું. પૂ. રવિશંકર મહારાજ તથા પૂ. વિનોબાજી સાથે પ્રવૃત્તિઓ કરી છે. કોલેજમાં મ્યુઝીકલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ વસાવવામાં તેમનો ફાળો રહ્યો છે. લખધીરજી કોલેજમાં પાસ્ટ સ્ટુડન્ટ યુનિયનની સ્થાપના તેમણે પોતે કરી છે. દશાબ્દી માટેનો મોટો સમારંભ યોજવાની તૈયારી, જનકલ્યાણ માટેની પ્રવૃત્તિ હર્ષદભાઈ ગાંધી અને પ્રદ્યુતભાઈ તેમનાં ધર્મપત્ની જીગલ જોડી સાથે રહી ને જ કામ કરે છે.

અરુણાબહેન સામાજિક કામોમાં સાથે છે. અમીબેન ધાર્મિક, આધ્યાત્મિક ક્ષેત્રે ગજબની સિદ્ધિ યોગસાધના દ્વારા પ્રાપ્ત કરી રહ્યાં છે. શ્રી પ્રદ્યુતભાઈ ખૂબ જ મજાના માણસ છે.

શુભેચ્છા સહ

તલોદની વણથંભી આગેકૂચમાં કદમ સાથે કદમ મિલાવતી
એકમાત્ર બેંક....

સ્થાપના : ૩-૧-૭૧

રજિ. નં. એ. : ૧૧૨૧૨

ધિ તલોદ નાગરિક સહકારી બેન્ક લિ.

તલોદ, તા. પ્રાંતિજ, જિ. બનાસકાંઠા-૩૮૩ ૨૧૫.

 ૩૮૫, ૨૧૬, ૪૯૩ (નિવાસસ્થાન)

તલોદમાં ડિપોઝિટ મૂકવાનો આવડુ રાખો.

* બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ *

(૧) શ્રી મહેશકુમાર પી. ઉપાધ્યાય	ચેરમેન
(૨) શ્રી મહેન્દ્રકુમાર એચ. ગાંધી	વાઈસ ચેરમેન
(૩) શ્રી વિનોદચંદ્ર ટી. ગાંધી	મેને ડિરેક્ટર
(૪) શ્રી સુમતિલાલ કે. શાહ	જે. મેને. ડિરેક્ટર
(૫) શ્રી બાબુલાલ નેમચંદ ગાંધી	ડિરેક્ટર
(૬) શ્રી ડા. કાન્તિભાઈ એમ. દેસાઈ	"
(૭) શ્રી પોપટલાલ સી. શાહ	"
(૮) શ્રી ગિરીશકુમાર છમ્પીલદાસ મહેતા	"
(૯) શ્રી રસિકલાલ એ. શાહ	"
(૧૦) શ્રી બંસીધર ભૂલેશ્વર મહેતા	"
(૧૧) શ્રી કનુભાઈ સી. પટેલ	"
(૧૨) શ્રી તારાચંદભાઈ આર. નરસિંધાણી	"

શ્રી ચીમનલાલ એસ. ભાવસર મેનેજર

શ્રી સર્વોદય નાગરિક સહકારી બેંક લિ., હિંમતનગર
 દોહત વિલાસ રોડ, પોલો ગ્રાઉન્ડ, હિંમતનગર-૩૮૩ ૦૦૧.
 રજિસ્ટ્રેશન નં. : સે. ૧૧૫૬૪ ફેન નંબર : ૬૩૩, ૧૬૩૩
 R. B. ૬ લાયસન્સ નં. યુ. બી. ડી. જી. જે. ૮૮૧ પી. ઓડીટ વર્ગ-અ
 તા. ૩૦-૬-૮૮ બેંકની પ્રગતિના આંકડા

* શેર ભંડોળ	: ૩૦,૦૦,૦૦૦
* થાપણો	: ૨,૭૩,૪૮,૦૦૦
* વસુલ આવેલ શેર ભંડોળ	: ૨૩,૬૦,૦૦૦
* કામકાજનું ભંડોળ	: ૩,૬૭,૪૮,૦૦૦
* ધીરાણ	: ૨,૩૭,૪૨,૦૦૦
* રિઝર્વ તથા અન્ય ફંડો	: ૪૯,૧૬,૦૦૦
* નફો	: ૧૦,૭૪,૦૦૦
* સલામત સંખ્યા :	૪૫૭૦

એ. આર્થ. હરસોલિયા—ચેરમેન

અરુભ જી. ડાઈ એ. એ. રણાસિયા એમ. જી. પાંચભૈયા
 મેનેજિંગ ડિરે. મેનેજર એકાઉન્ટન્ટ

* બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ *

- (૧) હાજી મો. જમાલ ગુલામહુસેન ઈમામ
- (૨) મિયા એહમદ ઉસ્માનભાઈ મહેસાણીયા
- (૩) હાજી અ. કરીમ હાજી દોસ્તમો. જાંખવાલા
- (૪) અ. રઉફ એહમદભાઈ સાયુગર
- (૫) અ. જબ્બાર ઈબ્રાહીમભાઈ દેવલા
- (૬) મો. હુબીબ ગુલામહુસેન વોરા
- (૭) હાજી મો. યુસુફ હા. ગુલામહુસેન મજ

* આપના સંતાનોના ઉજ્જવળભાવિ માટે " સર્વોદય અચૂત યોજના "માં
 રોકાણ કરી ૭૮ માસે અમલી રકમ મેળવો. * આ બેંકમાં પ્રકેલી
 રૂ. ૩૦,૦૦૦ સુધીની થાપણો વીમાથી સુરક્ષિત છે. * નાણાંની સંપૂર્ણ
 સલામતી, ઝડપી અને વિનયી સેવા. * બેંક સેનાના દાગીના સામે પણ
 ધીરાણ કરે છે. * રાષ્ટ્રીય અચૂતપત્રો (એન. સી. સી.) સામે આવરકાફ્ટ
 લેન આપવામાં આવે છે.

શ્રી પ્રભુદાસભાઈ મોહનલાલ ગાંધી

“વ્યાપારે વસતિ લક્ષ્મી” આ સૂત્રને સમજીને જીવનમાં ઉતારનારા અને વ્યાપારી ક્ષેત્રે ધૈર્ય, સાહસ અને પુરુષાર્થ દ્વારા આ સૂત્રને યથાર્થ પુરવાર કરનારાઓમાંના શ્રી પ્રભુદાસભાઈનો જન્મ મૂળ વતન ભદ્રાવળમાં સંવત ૧૯૭૬ના અષાઢ વદિ ૭ના રોજ થયો હતો.

આપણે કુટુંબ ધર્મના રંગથી રંગાયેલું હોઈ બાલ્યવયે જ ધર્મના સંસ્કારો અને દેવ-ગુરુ પ્રત્યેની અનન્ય શ્રદ્ધાથી શ્રી પ્રભુદાસભાઈ રંગાયેલા રહ્યા છે. યથા નામા તથા ગુણ.

શ્રી પ્રભુદાસભાઈએ પ્રાથમિક અભ્યાસ ભદ્રાવળમાં રહીને કર્યો. નાની વયમાં પરદેશ ખેડવાના મનોરથથી ફક્ત ૧૩ વર્ષની નાની ઉંમરે મુંબઈ ભાગ્ય અજમાવવા આવ્યા. ભણતર કરતાં ગણતરની માત્રા વધુ, એ સાથે પ્રારબ્ધની પ્રધાનતા છતાં પુરુષાર્થનો મહિમા જરા પણ ઓછો નથી. આવી દૃઢ માન્યતા ઉપર જ શરૂઆત મુલ્તાની ડેરી ફાર્મમાં નોકરીથી કરી; અને નિષ્ઠાપૂર્વકની કામગીરીથી તેમ જ પ્રબળ પુરુષાર્થ અને આવડતથી માત્ર ચાર વરસ બાદ એ જ મુલ્તાની ડેરીની માલિકી મેળવી અને ધંધાને વિસ્તાર્યો—જે આજે મુંબઈની બે દુકાનો ઉપરાંત સાન્તાક્રુઝ અને મલાડ વિગેરે પરાંઓમાં શાખાઓ ચાલુ છે.

છેલ્લાં થોડાં વરસોમાં તદ્દન સામાન્ય સંજોગોમાંથી આપણે જૂન્યમાંથી સર્જન કરનારા આપણા ધોધારી સમાજના કેટલાય સાહસિકો શ્રદ્ધા અને શ્રમ વડે આગળ વધ્યાના દાખલાઓ આપણી અમક્ષ છે તેમાંના ભાઈશ્રી પ્રભુદાસભાઈ છે.

દૂધ અને દૂધની બનાવટના વ્યવસાયમાં આજે તેઓના મુલ્તાની ડેરી ફાર્મ, જેનું દુધાલય, મનોજ આઈસક્રીમ વગેરે નામે સુવિખ્યાત અને લોકપ્રિય છે, એટલું જ નહીં પણ પ્રતિષ્ઠાસંપન્ન છે.

વ્યાપારી ક્ષેત્રે માનવીના જીવનની ઉન્નતિ અને પ્રગતિનું

મુખ્ય સોપાન જે કોઈ પણ હોય તો તે ધંધાની પ્રમાણિકતા છે. તે સાથે વિશેષ જનસંપર્ક, સરળતા, સૌજન્ય અને સેવાભાવના પણ સફળતા માટેનાં સોપાનો છે, જે સર્વ શ્રી પ્રભુદાસભાઈના જીવનમાં જોવા મળે છે.

માત્ર લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરી લેવામાં જ જીવન ધન્ય નથી બની જતું પણ એ લક્ષ્મીનો સુકૃત્યોમાં સદુપયોગ થાય તો જ જીવન ધન્ય બને છે, એ વિચારે શ્રી પ્રભુદાસભાઈ એ ધાર્મિક, સામાજિક અને શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે યથાશક્તિ સારો લાભ લીધો છે. ભદ્રાવળમાં જૈન દેરાસરજીમાં ભ. શાન્તિનાથજીની પ્રતિષ્ઠા, તળાજી તીર્થમાં ભ. પદ્મ-પ્રભુજીની સ્થાપના કરી તેમ જ ચાલુ સાલે એક દેરીમાં ભ. શ્રી પાર્શ્વનાથજી અને બે બીજા પ્રભુજીની પ્રતિષ્ઠાનો લાભ લીધો. ભદ્રાવળમાં તેમનાં ધર્મપત્ની સ્વ. ચંપાબેનના શ્રેયાર્થે સ્વ. ચંપાબેન જૈન ઉપાશ્રય કરાવ્યો. નાનાં મોટાં ધાર્મિક પૂજનો વિ.ના લાભ લીધેલ છે. શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે ઝઘડિયા ગુરુકુળ, તળાજી કન્યા વિદ્યાલય, મહાવીર વિદ્યાલય. વિ.મા સ્કોલર યોજનાનો લાભ લીધો. પાલીતાણા આયર્બીલ જીવન, કેસરિયાજી ધર્મશાળા વિ.માં પણ સદ્વ્યય કરેલ છે. સેવાના ક્ષેત્રે કોટ શાન્તિનાથ જૈન દેરાસરજીની કમિટીના સભ્યપદે રહી સેવા આપે છે.

શ્રી પ્રભુદાસભાઈ વ્યવહારકુશળતા, નિખાલસતા, સાદાઈ, વિનમ્રતા અને સરળતા આદિ સદ્ગુણોથી બહોળું સ્નેહીમંડળ અને શુભેચ્છકોનો મોટો સમુદાય ધરાવે છે, જે આદરપાત્ર છે.

શ્રી પ્રભુદાસભાઈ આત્મકલ્યાણ અર્થે ધર્મ-ભક્તિ અર્થે તેમ જ સમાજ-ઉત્કર્ષ અર્થે દીર્ઘાયુ હો; સુયશ માગીએ એ જ શુભ-કામના વ્યક્ત કરતાં આનંદ અનુભવીએ છીએ.

સ્વ. શ્રી પ્રતાપરાય પ્રભુદાસ ગાંધી

પ્રબળ સાહસ અને પુરુષાર્થપણનો પ્રભાવ માનવ-સમાજ-જીવનના વિવિધ સ્તરે અને ક્ષેત્રે હમેશાં અમર અને ચિરંજીવી બની રહેતો હોય છે.

એક પ્રગતિશીલ યુવાનમાં હોવી ઘટે તેવી સૂઝ સહનશીલતા અને સાહસિક શક્તિ વડે વ્યાવસાયિક પ્રગતિ સાધીને પરિવારના નામને યશસ્વીતિ અપાવી જનાર, નાની ઉંમરથી જ ધંધાના વિકાસમાં જ્વલંત નિપુણતા દાખવી અપ્રતિમ સિદ્ધિ હાંસલ કરી જનાર સ્વ. શ્રી પ્રતાપભાઈ ગાંધી આવા જ પુરુષાર્થનો ઉત્તમ નમૂનો બન્યા. વિરલ વારસો.

સદ્ગતના પિતાશ્રી શ્રી પ્રભુદાસ મોહનલાલ ગાંધી તથા કાકાશ્રી ગીરધરલાલ મોહનલાલ ગાંધી ગોહિલવાડ જિલ્લાના ભદ્રાવળ ગામના પતની પણ વર્ષો પહેલાં તેઓએ મુંબઈ આવી અનેક તાણા-વાણા વચ્ચે જીવનસંઘર્ષ આદર્યો અને ધંધાનો સારો વિકાસ કર્યો. ધોધારી સમાજમાં સારું એવું માનપાન પામ્યા. એવા પ્રતાપી પિતાના જુદે જન્મ પામીને શ્રી પ્રતાપભાઈએ એમનો વિરલ વારસો દીપાવ્યો હતો. તા. ૨૮-૨-૪૮ના રોજ મુંબઈમાં જ તેમનો જન્મ થયો. મેટ્રિકયુલેશન સુધીનું શિક્ષણ પણ મુંબઈમાં જ પ્રાપ્ત કર્યું. પુરુષાર્થનું પ્રતીક

મહાનગરી મુંબઈને કર્મભૂમિ બનાવી નાની પંદર વર્ષની ઉંમરથી જ ધંધાના વિકાસમાં જોડાયા અને ભારે જહેમત ઉઠાવી. ધિ મુલતાની દેરી ફાર્મ, જૈન-દુગ્ધાલય, મનોજ આઈસક્રીમ વગેરેના સફળ સંચાલનમાં તેમના બંધુઓ શ્રી કપુરચંદ્રભાઈ, શ્રી હસમુખભાઈ, શ્રી અરવિંદભાઈ તથા શ્રી મનોજભાઈના સાથ-સહકારમાં મહેત્વનો ભાગ ભજવીને તેઓશ્રી વેપારી ચાલમમાં અને જ્ઞાતિ-સમાજમાં સારી ચાહના અને નામના કમાયા.

પ્રેરક પ્રતિભા

તેજસ્વી લલાટ, પ્રતાપી અને પ્રેમાળ આંખો, શાંત મુગ્ધમુદ્રા અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ પ્રથમ દર્શને જ પ્રતિભાની પ્રેરક પ્રભા પ્રસરાવતું હતું. નાના ભાંડરડાં હસમુખ, મનોજ, મમતા નાની કુમળી વયનાં હતાં. તેમના લાલન-પાલન અને ઉછેરમાં શ્રી પ્રતાપભાઈએ મુંદર ભાગ ભજવ્યો. ઉખાલયું વાતસલ્ય ભાંડુઓને હમેશાં

આખ્યા કર્યું. એ અરસામાં જ પોતાની સત્તર વર્ષની ઉંમરે માતૃશ્રી સ્વર્ગવાસી બન્યાં તેથી કરીને ફરજિયાત લગ્ન કરવા પડ્યા અને શ્રીમતી વસુમતીબહેને ઘરના ઉંબરમાં પણ મૂકતાં જ ઘરને દીવાબ્યું. ઘરની બધી જ જવાબદારી નિષ્ઠા અને પ્રેમપૂર્વક વહન કરવા લાગ્યાં. વ્યવહારિક પ્રસંગોમાં પણ તેમની ચતુરાઈનાં દર્શન થયાં. ધંધાદારી પ્રગતિનાં એક પછી એક સોપાન ચડતા ગયા. કૌટુંબિક પ્રશ્નોને પોતાની સૂઝ સમજ અને આવડતથી હલ કરતાં રહ્યાં. તેમની આયોજન શક્તિ અને દીર્ઘદૃષ્ટિએ જીવન-વ્યવહારના મોટા ભાગના પ્રશ્નો સહજતાથી ઉકેલવામાં શ્રી પ્રભુહાસભાઈને હંમેશાં મદદરૂપ થતાં રહ્યા છે. કુટુંબ-સમાજ અને સાતિબંધુઓને સહાયરૂપ બનવાની તેમની પ્રબળ ભાવનાના અંકુરો નાની ઉંમરથી જ પ્રગટવા હતા.

મધ્યમઘટી સુવાસ

સૌના—વિશાળ પરિવારના સન્માનિત બન્યા. વ્યવસાયના વિશાળ પટ ઉપર પોતાની શક્તિ અને પ્રતિભાનો પૂરો પરિચય આપે તે પહેલાં જ માત્ર ૩૮ વર્ષની ભરયુવાન થયે વિધાતાએ તેમને તા. ૬-૩-૮૫ના દિવસે આ જગતમાંથી કાયમને માટે ઉગ્રશ્રી લીધા. ત્રણ પુત્રો ધર્મેશ, દીપક અને નીરવને મૂકીને ઓચિંતા આ દુનિયા છોડી પોતે અનંતની યાત્રાએ ચાલી નીકળ્યા અને અંસારમાં મુગંધ પ્રસરાવતા ગયા.

જીવન જીવી જાણ્યું

સદ્ગતશ્રી ખૂબ જ ધર્મિષ્ઠ હતા તેથી પ્રેરણાને જ તેમના પરિવારે ગયે વર્ષે શ્રી ભોયણી તીર્થમાં ઓળી કરાવવાનો આદેશ લીધેલ. પણ વિધિની વિચિત્રતા કાંઈક ભુલી હશે. ઓળીના થોડા દિવસો અગાઉ જ શ્રી પ્રતાપરાયભાઈ સ્વર્ગવાસી બન્યા અને આખોયે પરિવાર આઘાત અને શોકમગ્ન બની ગયો.

ધર્મ વિનાનું જીવન એ વાસ્તવિક જીવન નથી. તેથી જ તેમના પરિવારને આ વરસે શ્રી પ્રતાપરાયભાઈના આત્મશ્રેયાર્થે કાવીતીર્થમાં ઓળી કરાવવાની ભાવના જાગી. શાસન-પ્રભાવક પ. પૂ. આ. ભ.

શ્રી વિજયમેરુપ્રભસૂરીશ્વરજી તથા અન્ય સાધુ ભગવાંતોની ગ્રેરક નિશ્રામાં એળીતું આયોજન સફળ બન્યું. શ્રી પ્રતાપરાયભાઈએ ખરેખર દુર્લભ માનવ જીવનને જીવી બાણ્યું.

કુટુંબના વડીલ શ્રી પ્રભુદાસભાઈ, બહેનો કાન્તાબહેન, સુભદ્રાબહેન, મમતાબહેન, ભાઈઓ અને પોતાનાં બાળકોને હાડા દુઃખમાં ધકેલી યુવાન પેઢીને દીવાદાંડી સમું જીવન બતાવી ગયા. એ પુરુષાર્થના પ્રતીકસમા પુણ્યાત્માને અમારી લાખ લાખ વંદના. તેમના આત્માને પ્રભુ ચિર શાંતિ પ્રદાન કરે તેવી અભ્યર્થના.

શ્રી પ્રવીણચંદ્ર રતીલાલ શાહ

અમરેલીના વતની શ્રી પ્રવીણચંદ્ર રતીલાલ શાહનો જન્મ તા. ૨૮-૧૧-૧૯૩૭ના રોજ થયો. અભ્યાસકાળથી જ તેજસ્વી પ્રતિભા ધરાવતા શ્રી પ્રવીણભાઈ તબીબીક્ષેત્રે જી. એફ. એ. એમ; એલ. એમ. પી., ડી. કે. પી., તથા એમ. બી., બી. એસ. ની ઉપાધિઓ ધરાવે છે. હાલુએ તેમને પોતાના ક્ષેત્રનો આગળ અભ્યાસ કરવાની તમન્ના છે.

માત્ર ૨૪ વર્ષની યુવાન વયે ૧૯૬૧માં પ્રથમ દવાખાનું ખોલી તબીબીક્ષેત્રે પદાર્પણ કરી માત્ર ૬ વર્ષના દૂંકા ગાળામાં જ લોકચાહના મેળવી ૧૯૬૭માં બીજું દવાખાનું શરૂ કર્યું. ૧૯૭૨થી તેઓશ્રી હોસ્પિટલમાં પોતાની સેવાઓ આપી રહેલ છે.

રૂઝણાલયમાં દરદીઓની સેવામાં વ્યસ્ત રહેવા છતાં અભ્યાસ-વૃત્તિને લીધે પોતે તે ક્ષેત્રમાં પણ સિદ્ધિઓ મેળવી શક્યા છે. તેઓએ જનરલ પ્રેક્ટીશનર્સ કોન્ફરન્સમાં “સાયન્ટીફિક સેશન”માં પ્રથમ ઈનામ, ‘કિલનિકલ સેશન’માં દ્વિતીય ઈનામ તથા બોમ્બે મેડિકલ કોંગ્રેસ તરફથી ‘જનરલ પ્રેક્ટીશનર્સ કેટેગરી’માં પ્રથમ ઈનામ પ્રાપ્ત કરી એક અભ્યાસુ ડોક્ટર તરીકેની નામના મેળવી. આ ઉપરાંત કુટુંબ-નિયોજનક્ષેત્રે પણ ગણનાપાત્ર કામગીરી બજાવી છે.

પોતાના વ્યવસાયમાં અપિરતપણે વ્યસ્ત રહેવા છતાં કેળવણી-

ક્ષેત્રે પણ પોતાની એવાનો અનન્ય લાલ આપી રહ્યા છે. તે રીતે તેઓ શેઠ ડી. જે. હાઈસ્કૂલ, મલાડ; મહિલાકોલેજ - મલાડ; મહેન્દ્રનગર સ્કૂલ, સેન્ટ થોમસ સ્કૂલ - ગોરેગાંવ વગેરે શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલા રહે છે. ઉપરાંત જૂનિયર્સ એમ્બર્સ જેવી સંસ્થાના સક્રિય સભ્ય છે તથા ગઝલ જેવા સાહિત્ય-પ્રકારના પણ તેઓ વ્યાસંગી છે.

આમ બહુમુખી પ્રતિભા ધરાવતા ડો. પ્રવીણચંદ્ર પોતાના જીવનની સફળતાનો યશ તેમના પ્રેરણામૂર્તિ પૂજ્ય પિતાશ્રીને આપે છે. એ જ રીતે તેમનાં સ્વધર્મચારિણી પણ તેમને સાથ અને સહકાર આપી તેમની પ્રવૃત્તિના પૂરક બની રહે છે.

શ્રી શાહ સાહેબને સંતાનોમાં પુત્ર ચિ. વીરેન તથા પુત્રી ચિ. વિનીતા છે.

શ્રી પ્રાણુલાલ એમ. વડાલિયા

અમરેલી પાસે ધારગણીમાં તા. ૧-૧૦-૧૯૩૨ના જન્મેલા શ્રી પ્રાણુલાલભાઈએ પોતાના વતનમાં પ્રાથમિક અભ્યાસ કરી અમરેલીની ફોર્વર્ડ હાઈસ્કૂલમાં મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ કર્યો. સ્કૂલના અભ્યાસ દરમિયાન શ્રી ખીમચંદ મૂળચંદ જૈન વિદ્યાર્થીગૃહમાં રહી સંસ્કારતું ઉત્તમ 'પાત્ર કયું'. અભ્યાસમાં જળકતી કારકિર્દી મેળવી મુ'બઈમાં કાકાને ત્યાં રહી સિદ્ધાર્થ કોલેજમાં સને ૧૯૫૬માં બી. એ. થયા હતા.

લોખંડ બજારમાં એન. મોહનલાલની કું.માં ત્રણ વર્ષ નોકરી કર્યા બાદ ભાગીદારીમાં ઇન્ટિયન સ્ટીલ કોર્પોરેશન કું. સ્થાપી અને ભાગીદાર નિવૃત્ત થતાં આ કંપનીના સ્વતંત્ર માલિક બન્યા. સ્વબળ, કલ્પનાશક્તિ અને ઊંડી સૂઝથી ધંધાનો ખૂબ વિકાસ કર્યો. તેમની એકિસમાં જ્યારે પણ જોઈએ ત્યારે ધંધાના કાર્યમાં મશગૂલ જોવા મળતા. આમ છતાં ખૂબ વ્યવહારકુશળ હતા. મધ્યમ અને સામાન્ય શ્રે. ૩૭

સ્થિતિનાં કુટુંબોને ઉપયોગી થવામાં આનંદ અનુભવતા અને સારા-માઠા પ્રસંગે ખડે પગે ઊભા રહી કામ કરી આપતા હતા. વિદ્યાર્થીઓને સ્કોલરશિપ, નવા ધંધાર્થીને વ્યવસાયની સુલભતા કરી લાખોની રકમનું રોકાણ કરતા અને પગલર કરવાનો સંતોષ મેળવતા હતા.

અમરેલી જૈન વિદ્યાર્થીગૃહનું પોતાના પર ભારે ઋણ છે, એમ માની આ સંસ્થાની નવરચનામાં શ્રી પ્રાણલાલભાઈ એ અમૂલ્ય ફાળો આપેલ અને સંસ્થાના માનદ મંત્રી તરીકે છેલ્લાં તેર વર્ષથી સેવા અર્પી રહ્યા હતા. બોમ્બે આયર્ન મરચન્ટ એસોસિયેશનના અને ૧૯૭૩થી ત્રણ વર્ષ ડાયરેક્ટર રહ્યા હતા. શ્રી પ્રાણલાલભાઈ ધોધારી જ્ઞાતિએ બે વરસ અગાઉ સ્થાપેલ ન્યાયપંચના સક્રિય સભ્ય હતા. તેઓશ્રી ધોધારી વીશા શ્રીમાળી જૈન સહાયક ટ્રસ્ટની કારોબારીના સભ્ય હતા. શ્રી પ્રાણલાલભાઈમાં સમાજના વિકાસ માટે ખૂબ ધગશ હતી અને સમાજને ગૂંગળાવી નાખનાર તત્વોનો સામનો કરવાની તેમનામાં કુનેહ હતી.

શ્રી વડલિયાએ જિંદગીની શિલાને ધીરજ, ખંત, નિષ્ઠા અને શ્રદ્ધાથી વિવિધ હથેલીઓ અને ટાંકણથી ટંકારીને પોતાના જીવનને જીવંત શિલ્પકૃતિ બનાવી. હર હાલતમાં ખુશ-ખુશાલ રહીને જિંદગીને ખુશબોદાર બનાવી નાની ઉંમરે આપણા સૌ વચ્ચેથી વિદાય લીધી છે. ધોધારી જૈન સમાજ એક રત્ન ગુમાવેલ છે. સગાં-સનેહીઓએ વડલાને ગુમાવ્યો છે પણ તેમનાં ધર્મપત્ની નિર્મળાબેન, પુત્ર કેતન તથા પુત્રી અલકા અને ભાઈઓ વિતુભાઈ, પ્રતાપભાઈ વગેરેએ જે ગુમાવેલ છે તે ખોટ પુરાય તેમ નથી.

૫૧ વર્ષની વયે તા. ૫-૬-૮૪ના રોજ તેમનો સ્વર્ગવાસ થયો. સૌરાષ્ટ્ર-ગુજરાત-મહારાષ્ટ્રની સંખ્યાબંધ સંસ્થાઓએ રડતા હૈયે તેમને શ્રદ્ધાંજલિઓ અર્પી હતી. તેમાંથી કાવ્યના રૂપમાં એક શ્રદ્ધાંજલી જોઈએ—

પ્રાણલાલ ભલે ના રહ્યો નશ્વરદેહ તારો આ જગમાં;
જુ ભલે ના રહ્યો કોઈનો પ્રાણ રહ્યો તું સર્વના દિલમાં.

લાખોનો લાડીલો પ્રાણુ તું ભલે આલ્યો છોડી સાથ જગનો;
 લખી ગયો નામ તારું ચિરંજીવ, સદા રહેશે અમ સર્વેના પ્રાણુમાં.
 મોહ નહીં એવો રહ્યો સદાય તું અમ સૌનો પ્રાણુધારો મોહન;
 હસ્તી ભલે નથી રહી તારી, પ્રાણુ તું સદાય રહેશે અમ નયન.
 ન જોયા રાત ને દિવસ સેવા કરી તેં સૌની પ્રાણુથી આણું જીવન;
 લાખ કોટી કરી વંદના તને કરું છું પ્રાણુ તું રહેશે સદા સનાતન.
 લગનથી રેડી પ્રાણુ તારા ખીલવી ગયો ઉપવન બની મુંદર સુમન;
 વરાલ કરી સૌને પ્રાણુ મૂકી સૌમાં પૂરું કયું તે તારું આદર્શ જીવન.
 સક્રિયો બની પ્રેમ અને સ્નેહ સાથે ધન ગૃહેષ્ટી બન્યો સૌનો પ્રાણુજીવન;
 વિપ્સા કરી રાખ્યા વગર પ્રાણુથી કાર્યો કરતો રહ્યો તું સદા ગહન;
 યાર તું છે સૌનો પ્રાણુ અમર રહેશે નામ તારું એમ કહે નિરંજન.

શેઠશ્રી પ્રાણુજીવનદાસ રામચંદ દોશી

શેઠશ્રી પ્રાણુજીવનભાઈ નો જન્મ સૌરાષ્ટ્રમાં સાવરકુંડલા ગામે તા. ૩૦-૭-૧૧ના રોજ થયો હતો. તેમના પિતાશ્રી શેઠશ્રી રામચંદભાઈ દોશી ધાર્મિક વૃત્તિના હતા. તેમનાં માતૃશ્રી લાડકીબાઈ પણ ખૂબ ધાર્મિક ભાવનાવાળાં હતાં અને તેમના નામથી એક ધાર્મિક પાઠશાળા સાવરકુંડલામાં ચાલે છે. આ રીતે શ્રી પ્રાણુજીવનભાઈને ઉચ્ચ ધાર્મિક સંસ્કારો તેમનાં માતા-પિતા પાસેથી મળ્યા હતા.

શ્રી પ્રાણુજીવનભાઈ એક સામાન્ય સ્થિતિમાંથી ઉચ્ચ સ્થિતિએ આવ્યા છે. સાત વર્ષ સુધી મુંબઈમાં નોકરી કર્યા બાદ એક વખત પરમ પૂજ્ય સિદ્ધિસૂરિદાદા (બાપજી) પાસે વાંદવા ગયા હતા ત્યારે બાપજીએ કહ્યું કે તારી ફિકર ભગવાનને છે. તું નોકરી છોડી દે અને સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર. એટલે તેમણે શ્રી કાંતિલાલ પ્રાણુજીવનદાસ દોશીના નામની કરિયાણા-કમિશનની સં. ૧૯૬૬માં પેઢી શરૂ કરી ત્યાર પછી તેમની આર્થિક સ્થિતિમાં પલટો આવ્યો અને તેઓ દિન-પ્રતિદિન અમૃદ્ધિ મેળવતા ગયા.

શ્રી પ્રાણુજીવનદાસભાઈનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી રંભાબેન શ્રી

પ્રાણજીવનભાઈને પુણ્યાનુબંધી પુણ્યથી ઉપાર્જન કરેલા દ્રવ્યનો શુભ માર્ગે વ્યય કરવામાં તેઓશ્રી હંમેશાં સહાયરૂપ થયાં હતાં.

ગોડીજી જૈન ટેમ્પલમાં ટ્રસ્ટી તરીકેની સેવા કરવામાં પચીશ વર્ષ પૂરાં થયાં. સાયનમાં પણ સેવા આપી. વડોદરામાં પણ સેવા આપી. સાવરકુંડલા જૈન વિદ્યાર્થીગૃહમાં ચેરમેન ૧૩ (તેર) વર્ષ રહ્યા અને ટ્રસ્ટી તરીકે પણ સેવા આપી. તેમનાં પત્ની ૨૦૩૨માં સ્વર્ગવાસી થયાં. ધર્મપરાયણ હતાં. હિન્દુસ્તાનનાં બધાં તીર્થોની યાત્રા કરી ઉપધાન, વર્ષાતપ અને બીજી ઘણી તપશ્ચર્યાઓ કરી. પાંચ હીકરા અને ચાર હીકરી બધાંનો સંસાર ખૂબ જ સુખી છે.

શ્રી પ્રેમજીભાઈ નાગસી શાહ

પ્રેમજી પ્રેમથી સર્વેને જીતનાર એક બહુ પ્રતિભા ધરાવતી વ્યક્તિ ભારતના મધ્યમાં આવેલ નાગપુર શહેરમાં એક જીવતી-બગતી સંસ્થા હતી. ધનતેરસના દિવસે માતા હીરબાઈની કુક્ષિએ જન્મ લીધો. પિતા નાગસીભાઈ અને માતાનાં ધાર્મિક સંસ્કારનાં બીજ નાનપણથી જ એમનામાં રોપાયાં.

મૂળ કચ્છના મુંદ્રા તાલુકાના લાખાપર ગામના રહેવાસી. એ જમાનામાં કચ્છીઓમાં શિક્ષણનું પ્રમાણ બહુ જ ઓછું હતું. એમના મોટાભાઈ નાનજીભાઈ કચ્છી સમાજના સૌ પ્રથમ ઇંગ્લેન્ડ ગયા અને એમણે એલ.એલ.બી. કયું. અભ્યાસની સાથે સાથે પિતાના અનાજના વ્યાપારમાં જોડાયા અને એમની ફર્મ શાહ નાનજી નાગસીને એટલી આગળ વધારી કે મધ્ય ભારતમાં અગ્ર-સ્થાન પામી.

આર. એસ. એસ. (રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘ)ના પણ એક મૂક પણ મુખ્ય કાર્યકર્તા હતા છતાં પણ રાજનીતિ અને કોમવાદથી પર રહ્યા પણ આર. એસ. એસ.ના સાચા ગુણો એમનામાં રહ્યા.

નાગપુરના વર્ધમાન જૈન શ્રાવક સંઘના પહેલા મંત્રી અને

પછી પ્રમુખ બની સંઘનું સુકાન ખૂબ જ વ્યવસ્થિત સંભાળીને સંઘની પ્રવૃત્તિઓને વિસ્તારી અખિલ ભારતીય સ્થાનકવાસી શ્રમભુ-આચાર્ય શ્રી આનંદકૃષ્ણ મ.સા.એ પુનામાં બહોર વ્યાખ્યાનમાં કહેલું કે જે કોઈને સંઘના પ્રમુખ કે સંઘપતિ બનવું હોય તે નાગપુરના પ્રેમજીભાઈ પાસેથી જ મહિના ટ્રેનિંગ લઈ આવે. એવી જ રીતે નાગપુર અને વિદર્ભના કચ્છી વીસા ઓસવાલ સંઘના આધારસ્તંભ હતા અને જતાં જતાં નાગપુરના કચ્છી સમાજને વિશાળ કચ્છી ભવનનું નિર્માણ કરાવી આપ્યું.

નાગપુર ગુજરાતી કેળવણી મંડળમાં પણ એમનું અનુદાન ખૂબ જ મોટું છે. નાગપુર એમ્બર ઓફ કોમર્સ, નાગપુર ગ્રેઈન મરચન્ટ એસોસિયેશન જેવી સંસ્થાના એ સક્રિય કાર્યકર્તા હતા. નાગપુર નાગરિક સહકારી બેંકની સ્થાપના કરીને એ રીતે એનું સંચાલન કર્યું કે આજે આ બેંક નાગપુરમાં બીજે નંબરે આવે છે.

જૈન ધર્મના અને રાષ્ટ્રીય સ્વયંસેવક સંઘના સાચા સિદ્ધાંતો એમણે જીવનમાં ઉતારેલા. અપરિગ્રહ માટે એટલું જ કહેવાનું કે પોતાનાં જરૂર પૂરતાં જ ખાદીના કપડાં રાખતા. એમની પેન, ચશ્માં, ઘડિયાળ અને ઝલ્લાનાં બટનો વર્ષોથી એક જ રહ્યાં. છતાં લાખોનાં દાન કરતા. જૈન ધર્મનો બીજો સિદ્ધાંત અચૈત્ય. નાગપુર આખામાં સંભવતઃ એમની ક્ષમ્ શાહ નાનજી નાગસી એક એવી ક્ષમ્ છે કે લાખોનો ટર્ન-ઓવર હોવા છતાં એક પૈસાની પણ કરચોરી નહીં કરવી, અને એ માટે નાગપુર અને વિદર્ભમાં આ ક્ષમ્ પ્રખ્યાત છે. એમના સ્વમુખે પ્રતિક્રમણ કે સ્તવનો સાંભળવાં એ પણ એક લ્હાવો હતો. ઉચ્ચાર હમેશાં શુદ્ધ અને અવાજ કર્ણપ્રિય હતો.

નાગપુરની લગભગ બધી જ સંસ્થાઓમાં પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ એમનો ફાળો રહેતો જ—છતાં હોદ્દાથી તેઓ હમેશાં દૂર રહેતા.

માણસો સામેથી એમને હોદ્દા આપવા તૈયાર રહેતા પણ એ ક્યારેય હોદ્દાનો સ્વીકાર નહીં કરતા. છતાં શક્ય હોય તે રીતે તન-મન અને ધનથી સેવા કરતા. એમણે દાન પાછળ નામની લાલચા ક્યારેય નહોતી રાખી. નાગપુરની અનેક સંસ્થાઓમાં માતબર રકમનું દાન આપ્યા છતાં ક્યારેય પણ નામની ખેવના કરી નહીં.

એમની કાર્યપદ્ધતિ જ નિરાળી હતી. નાનામાં નાનું કામ ચીવટપૂર્વક અને જતે જ કરતા. છેલ્લી ઘડી સુધી સ્વાવલંબી રહ્યા. કેઈ દિવસ પોતાનું કામ બીજાને ચીંધતા નહીં અને કેઈ પણ કામ કરવામાં નાનપ રાખતા નહીં. નાગપુરમાં ગરીબથી કરી તવંતર એમનાં સલાહ-સૂચનો અને મદદ માટે જમે ત્યારે આવતાં અને સંતોષ સાથે પાછા ફરતાં. લોકોની ભલાઈ માટે પોતાની જાત ઘસી નાખતા. જૈન સમાજની જેનો એમને પુત્ર, પિતા કે ભાઈ સમજી પોતાની સમસ્યાઓ રજૂ કરતી અને હંમેશાં એનું નિરાકરણ મેળવતી. સ્ત્રીનું સન્માન અને આદર થવો જ જોઈએ અને સ્ત્રીનું સ્થાન પણ સમાજમાં હોવું જોઈએ, એમ એ માનતા.

એ એક નીડર વ્યક્તિ છતાં અત્યાચાર સામે હંમેશાં અવાજ ઉઠાવતા. કાયદા-કાનૂનની ખુબ જ ઊંડી જાણકારી ધરાવતા એટલે સરકાર પણ જ્યારે ખોટી રીતે કનડગત કરતી, વ્યાપારીઓ સામે કે બીજી કોઈ રીતે, તો તરત અવાજ ઉઠાવતા. એમની દિનચર્યા એટલે સવારના પાંચ વાગે ઊડી આસન-પ્રાણાયામ કરી આર. એસ. એસ.માં જવું; ત્યારપછી ઘેર આવી નિત્યક્રમ પતાવી સ્વાધ્યાય. આવાધીવામાં પણ અતિ સાદગી.

ઓગસ્ટ ૮૮માં એમનું નિદાન થયું કે એમને ફેફસાનું કેન્સર છે. છતાં પૂર્વેનાં કોઈ કર્મોના ઉદય થયો છે એમ સમજીને છેલ્લી ઘડી સુધી હસતાં હસતાં દર્દી સહન કર્યાં. એલોપથીને હાથ ન લગાડતાં મૂત્ર-ચિકિત્સા અને ઘઉંના જવારા અને કુદરતી ઉપચારો કર્યાં. એનાથી એમને ઘણી જ શાન્તા રહી. પોતાની બીમારી દરમ્યાન પણ છેલ્લા દિવસ સુધી સ્વાવલંબી રહ્યા. જેમ જેમ બીમારી વધતી ગઈ તેમ તેમ વધુ ને વધુ ધર્મમાં ઊંડા ઊતરતા ગયા.

તા. ૧૦ માર્ચ ૧૯૮૯ ને શુક્રવારનો દિવસ જ વાઢળોથી છવાયેલો હતો. સવારના જ સ્નાન કરતી વખતે નોકરને કહ્યું કે આજે મારો છેલ્લો દિવસ છે. બપોરના ત્રણ વાગ્યાથી શ્વાસમાં તકલીફ વધી. ઘરમાં જ ઓકગ્રીજન ઉપર રહ્યા છતાં આલોચણા મન પરખાણુ બધું જ લીધું અને છેલ્લે નવકારમંત્રના જાપ ચાલુ રહ્યા. છેલ્લી ઘડી સુધી અંપૂર્ણ ભાનમાં હતા અને ૯-૪૫ના આત્માએ દેહ ત્યાગ્યો.

અમ્યદ્રદષ્ટિ જીવણ કરે કુટુંબ પ્રતિપાલ,
અંતરસે ન્યારે રહે, જ્યોં ધાવ ખિલાવે બાળ.

એ એમનો મનગમતો દોહો હતો. અને પોતે પણ એ રીતે જીવન જીવ્યા. કર્મના સિદ્ધાંતને માનતા અને હંમેશાં કોઈ પણ કર્મમાં રાગ-દ્વેષ કે માન મળ્યાથી દૂર રહેવાનો પ્રયત્ન કરતા. ક્યારે પણ કોઈની સાથે મનદુઃખ થાય; ભલે પોતાનો વાંક ન હોય તો પણ સામેથી જઈને ક્ષમા માગી આવતા. સિદ્ધાંતથી ભલે લોકોથી પર રહેતા પણ ક્યારે પણ હૃદયમાં કોઈ કડવાશ રાખતા નહીં. હંમેશાં જે હોય તે સત્ય કહેતા.

સ્વાવલંબી, મહનશીલતા, સ્વાભિમાન, અંયમ, સાદગી, શ્રાવકપણું, સિદ્ધાંતવાદી, શીલ-અદ્યાચાર; સદા હસમુખ, શાંત, અંતોષી, નિરભિમાની, નીર-વગેરે એમના મુખ્ય ગુણો હતા.

નાગપુરના જૈન સમાજ - કચ્છી સમાજ અને ગુજરાતી સમાજ માટે નહિ પણ નાગપુરના કોઈપણ માણસ માટે એ એક વટવૃક્ષ સમાન હતા. જે કોઈ એમની પાસે આવતાં તેમને એમની શીતળ ણય મળતી.

ભાગ્યશાળી આત્મા

૨૧. શ્રી પોપટલાલ ભીખાચંદ ઝવેરી

જન્મ અને મૃત્યુ એ સિદ્ધાંતો જે બાજુ છે અને તે જે વચ્ચેનું અંતર તેનું નામ જીવન. આ જીવનને જીવંત બનાવવા પ્રયત્ન પુરુષાર્થ સાથે સાધના કરવી પડે છે. વ્યક્તિ સમાજ-ઘડતરનો શિદ્ધી છે. વ્યક્તિ જ સમાજને ફરજનું લાન કરાવી શકે છે. વિચારસરણીવાળા મુકીલર વ્યક્તિઓએ જ સમાજને માર્ગદર્શન કરાવ્યું છે. વ્યક્તિથી જ સમષ્ટિ અને રાષ્ટ્રનું નવનિર્માણ થાય છે. એટલે જ વ્યક્તિનું મહત્વ ઘણું જ છે. આવા જૈન સમાજના અગ્રગણ્ય તારક મહાનુભાવ ૨૧. પોપટલાલ ભીખાચંદ ઝવેરી એક આદર્શ જૈન વ્યક્તિ હતા. સાવ સામાન્ય મધ્યમ વર્ગમાં જન્મેલા અને માતાપિતાનું સુખ નાનપણમાં જ ગુમાવ્યું હતું. તેઓ પોતાના નાના (ભા) ૨૧. ચુનીલાલ ખૂબચંદ પાસે મોટા થયા હતા. જૈન ધર્મના ઉચ્ચ સંસ્કારો તેમણે તેમની પાસેથી જ ગ્રહણ કર્યા હતા. ચાર ધોરણ સુધી અભ્યાસ કર્યો હતો પણ કેહાણાન ભારે હતું. આઠ આનાના રોજ ઉપર કમાવાની પ્રથમ શરૂઆત કરી; પણ પોતાની વેપારી કુનેહ, આવડત, ખંત અને પ્રમાણિકતા જેવા ઉમદા ગુણોથી આગળ આવ્યા હતા. મોતીનો વેપાર ખૂબ વિકસાવ્યો હતો. એક જમાનામાં તેઓ “કિંગ ઓફ પર્લ” તરીકે યાદગાર હતા. મોતીના ધંધાએ લગભગ પંદરથી વધુ વાર જાપાન અને ઈ. સ. ૧૯૨૪માં અરબસ્તાન જઈ આવ્યા હતા પરંતુ જૈન ધર્મને, તેના સિદ્ધાંતોને ચુસ્ત રીતે વળગી રહી તેમ જ પોતાના આપખળે સાહસિકતાથી ધંધો વિકસાવ્યો હતો.

૨૧. પોપટલાલનું મંતવ્ય હતું કે “માણસનું જીવન એવું સુવાસિત હોવું જોઈએ કે તેમાંથી બીજાને પ્રેરણા મળે, બીજાને પોતાની શક્તિનો લાભ મળે.” “જૂનું તે સાચું અને નવું તે ખરાબ” તેવું તેઓએ કેઈ દિવસ માન્યું નથી. બંનેનો સમન્વય પોતે જીવનમાં કર્યો હતો. જૈનધર્મના ક્ષેત્રમાં ખૂબ જીંદો રસ લઈ વ્યાપારક્ષેત્રમાં પણ યશ મેળવ્યો. પોતે માનવસેવામાં પવિત્ર ફરજ

બળવી અને સમાજનો પણ નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ મેળવ્યો. બહાર જીવનમાં કેઈ દિવસ સ્થાન લેવાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી ન હતી.

શ્રી પોપટકાકાનું સમગ્ર જીવન તેમણે જૈન સમાજને સ્પર્શતી અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં અર્પેલ સેવાઓથી સમૃદ્ધ અને ઉન્નત થઈ હતું.

પાટણ જૈન મંડળના અસ્તિત્વના છ દાયકામાંથી ચાર દાયકામાં પોતાનો અનન્ય ફાળો આપ્યો. પાટણનો સમાજ કેવી રીતે ઉન્નત થયો અને તે જ તેમની ભાવના હતી. પાટણની વિવિધ સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ તેમ જ સમાજ સાથે તાણાવાણાની જેમ ઓતપ્રોત થયા હતા. આજે પાટણ જૈન સમાજને તેઓને વિશ્વપિતા તરીકે યાદ આવે છે.

સેવાના સંસ્કારથી સભર શ્રી પોપટલાલ ભીખાચંદ ઝવેરી શ્રી પાટણ જૈન મંડળના વર્ષો સુધી પ્રમુખ-ઉપ-પ્રમુખ—મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને મેનેજિંગ કમિટીના આજીવન સભાસદ તરીકે અનેકવિધ સેવાઓ અર્પીને મંડળને તેમનો સક્રિય સાથ અને સહયોગ આપતા હતા. મંડળનાં છાત્રાલય-બાલાશ્રમની પ્રવૃત્તિઓમાં અંગત રીતે સક્રિય રસ લઈને તેને પગભર બનાવવા માટેની તેમની જહેમત ખરેખર અવિસ્મરણીય છે, આ ઉપરાંત પાટણની અન્ય વિશિષ્ટ સંસ્થાઓ શ્રી પાટણ પાંજરાપોળ, શ્રી પાટણ જૈન પંચાયત ફંડ, મુંબઈની શ્રી વર્ધમાન કો. ઓ. બેંક; શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, શ્રી આત્માનંદ જૈન સભા, શ્રી જૈન સ્વેતામ્બર કેન્દ્રન્સ, આચાર્ય વિજયવલ્લભસૂરિ સ્મારક પ્રવૃત્તિઓ ઉપરાંત અનેક સંસ્થાઓ સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલા હતા. ઓલ ઇન્ડિયા જૈન યુવક સંમેલન વગેરેમાં તેમનું પ્રદાન નોંધપાત્ર છે.

પાટણ પાંજરાપોળમાં બહુ જ સારો સહકાર આપતા. તેઓ હંમેશાં કહેતા : પૈસા જોઈએ તેટલા લેજો પણ ઢોરોની સારવાર ખૂબ કરજો. ઢોરો અહીં મરવા માટે જ આવે છે; પણ સારી રીતે મરે તેની કાળજી રાખજો. જીવદયા માટે ખૂબ જ ઉચ્ચ ભાવના ધરાવતા. તેમનો આત્મા એક ખૂબ જ ઉચ્ચ કોટીનો હતો; ઉમદા અને ઉદાહરણીય હતો, જેમાંથી માત્ર જૈન જ નહીં પણ અનેક

ધર્મના માનવીઓ ઉદ્ધારણ લઈ શકે. સરળ વૃત્તિ અને સાદાઈનું જીવન જીવવાવાળા હતા. ધનની સાથે બિલકુલ નિરભિમાની હતા. ખૂબ શ્રીમંત હોવા છતાં પણ તેમની સાથે વાત કરીએ તો એક સામાન્ય માણસ જેવા લાગે. કમ खाना और गम खाना તેમનો સિદ્ધાંત હતો અને હમેશાં આરુ-ખોટું પોતે પચાવી શકતા.

તેઓ ગણપતિ જેવા હતા. ગણોના અધિપતિ હતા. એમની પાસે વિવેક હતો. આરુ રાજે, નરનું કાઢી નાંખે. પેટ એટલું વિશાળ હતું કે બધું સમાવી લેતા. એક કુટુંબીજન સમાન હતા. ક્યારેય શેઠ નહોતા કહેવરાવતા. દરેકને આત્મપ્રિય હતા. કોઈ તેમની પાસે સલાહ લેવા બંધ તે તેમનો થઈ જતો. તારું કેમ ચાલે છે ? આપું પૂછી તેનું દુઃખ હળવું કરતા હતા. સૌને પોતાના લાગે. એક આત્મજ્ઞાની શ્રીમંત હતા. એક સેલ્ફ-મેઈડ મેન-પરફેક્ટ જેન્ટલમેન એન્ડ આઈડિયલ મેન તરીકે તેમના ઉમદા જીવનમાં ઘણા ગુણો જેવા મળે છે. તેઓ જૈન સમાજના સ્તંભ (પિલર) હતા.

તેઓ મહા દાનવીર અને અગ્નિષ્ઠ કાર્યકર હતા. મહાન ગુણી આત્મા હતા. તેમના સ્વભાવમાં ખૂબ જ વાત્સલ્ય હતું. તેમનો મુખ્ય ગુણ હતો જિનભક્તિ. જીવની પાઈએ પાઈ પોતે સન્માજે અર્ચી છે. આખું જગત મારું છે અને મારાથી જે કંઈ બને તે કરી ઘૂટવું તેવી તેમની ભાવના હતી.

જન્મીને તો ઐ મરે છે પણ મરીને ફરીથી જન્મ લેવો ન પડે તેની અતિ કાળજી રાખનારા હતા. આવા અનંત ગુણોવાળા તો જવલ્લે જ મળે. તેમના સ્વભાવમાં ખૂબ જ સરળતા તેમ જ વિકટ પરિસ્થિતિમાં ખૂબ જ મક્કમતા, ધૈર્ય ધરાવતા હતા.

પુણ્યશાળી શ્રાવક તરીકે તેઓથી એક સુંદર જીવન જીવી ગયા. તેઓ ૪૫૦ જેટલા યાત્રાળુઓનો સંઘ લઈ ગયા હતા ત્યારે સંઘ જે ગામડે બંધ ત્યાં અનાજ અને કપડાં આપતા. ગરીબોની સેવા કરવાનું અનન્ય ભાથું સાથે લેતા ગયા.

જીવનની સાર્થકતા શું છે ? તેનો અભ્યાસ પોતાના જીવનમાં

કરી, તે જોવાની, નીરખવાની અને જનતામાં “ મહાવીર ” ને જોવાની માનવએવા તે ‘ મહાવીર ’ સેવા છે; એવું સાચું સત્ય સમજી સ્મરણીય યાદ આપે એવું તેમનું જીવન હતું. એમની જીવનસુવાસથી અનેકને પ્રેરણા મળે એવાં ઝળાઝળતાં કાર્યો કરી પોતાના પંથને સરળ બનાવ્યો હતો.

‘ રંગ લાતી હે હીના પથ્થરસે પિસ બને કે બાદ ’—આવી જ્યારે વિશેષ વ્યક્તિની યાદ સ્મૃતિપટ પર સદા જીવંત રહે છે, ત્યારે તેટલાં વિશેષ તેમનાં સુવાસિત કાર્યો યાદ આવે છે. અસ્કાર છાના રહેતા નથી. વખત આવે દીપી ઊઠે છે અને ઘરને, સમાજને ઉજાળે છે. તે સુજાળ પોતાના આત્મબળથી એક પછી એક માનવતાનાં સત્કાર્યો કરી પોતાનું જીવન દીપાવ્યું હતું. એટલું જ નહિ પણ શ્રીમંતો પ્રત્યે અંશુલીનિર્દેશ કર્યો છે—

“ દીધું હોય તો દેજો એ દાડો આવ્યો દીનનો રે. ”

આવા ઉમદા દૈવી ગુણોથી સુવાસિત એમની જીવન-ઝરમર હતી, જે પળે પળે નવપલ્લવિત થઈ અનેક સુવાસિત પુષ્પોથી પારંગત હતી.

આવા સાચા માનવતાના કર્તવ્યથી એમણે એમના જીવનમાં વિવિધ રંગો પૂરી અનેરી લાતવાળો ગાલીચો બિછાવ્યો છે, જેની સુવાસ ચારે બાજુ પ્રસરી છે.

પાટણની જનતા હોસ્પિટલ કે જે તેમણે પોતાની માતા શ્રીમતી મોતીબેન ભીખાચંદના સ્મરણાર્થે બંધાવી હતી; તે પણ આજ એવી જગ્યાએ ઊભી છે, જ્યાં પાટણના તેમ જ આજુબાજુનાં ગામડાંનાં લોકો પણ વિશેષ લાભ લઈ રહ્યાં છે; આ હોસ્પિટલ અદ્યતન સાધન ધરાવતી હોઈ અને ૬૫ (પાંસઠ) બેડની છે. તેમાં ઓપરેશન થિયેટર, મેટરનીટી તેમ જ કેન્સરને લગતી તેમ જ આંખોને લગતી સારવાર પણ થાય છે. શરૂઆતમાં પ્રથમ જનતા દવાખાનું અને આજ આ વિશાળ વટવૃક્ષ જેવી હોસ્પિટલ દરદીઓને આશીર્વાદ સમાન બની છે. આ હોસ્પિટલના તેઓ પ્રમુખ તથા

મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી હતા. તેઓ કહેતા, ‘નાણાંની ફિકર ન કરો પણ દહીંઓને ઉત્તમ સારવાર મળે છે કે નહીં? તેમ જ હોસ્પિટલનો ઉપયોગ સારી રીતે થાય છે કે નહીં? તે જુઓ.’ આમ તબીબીક્ષેત્રે એમનો ક્ષણો ખેનમૂન હતો.

તેઓ વાલકેશ્વર બાબુ અમીચંદ પન્નાલાલ દેરાસર ટ્રસ્ટના મુખ્ય ટ્રસ્ટી હતા, તેમ જ શાન્તિનાથ દેરાસર, પાંચધુની; શંખેશ્વર-પાર્શ્વના દેરાસર, વાલકેશ્વરના ટ્રસ્ટી હતા. ગુજરાતમાં બોટેલી નજીક બોરસદમાં જૈન દેરાસર સ્થાપવામાં અગ્રગણ્ય ભાગ ભજવી દેરાસર તેમ જ ધાર્મિક સુવિધાની સ્થાપના કરી તે ઉપરાંત અનેક કેળવણી સંસ્થાઓના પ્રમુખ હતા, તેમ જ આવી બધી સંસ્થાઓના તેઓ પ્રાણસમાન હતા.

જિંદગી એક નાટક છે. નાટક કેવી રીતે ભજવવું તે આપણા હાથની વાત છે. પાત્ર કયું મળશે તે આપણા હાથની વાત નથી. આપણું કર્તવ્ય સારાં કાર્યો કરી છૂટવાનું છે, તે તેમણે અમલમાં મૂકી એક કુશળ, કાબેલ બેલાડી રમત દેખાડી આલ્યો જાય, એ રીતે જનતા સમક્ષ એમનાં શુભ, માનવતાનાં કાર્યો હમેશાં યાદ રહેશે.

ઘણી નાની સંખાવતો જમણા હાથે થાય તે ડાબા હાથને ખબર ન પડે એટલે કે કોઈને ઉપયોગમાં આવી ભૂલી જવું. પાનખર ઋતુનાં પાન ખરી જાય એવી રીતે અનેકની આણ-ઉકેલી સમસ્યાઓ (પ્રોબ્લેમ્સ) એમની પાસે જતાં જ પૂછ્યા વિના ઉકેલાઈ જતા. આવા પ્રભાવશાળી સજ્જન હતા; અને દરેકને પોતાને એમનામાં સ્વજનનું દર્શન થતું.

મુંબઈમાં ચોલ ઇન્ડિયા બેંકિંગ પર વિજયવલ્લભસૂરિની શતાબ્દી વખતે તેઓએ પ્રમુખસ્થાન શોભાવ્યું હતું. શ્રીરામ મિલ્ક લિમિટેડમાં ૧૯૩૬થી તેઓ ડાયરક્ટર હતા. વર્ધમાન બેંક તેમ જ ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ ચોલવન્ટ પ્લાન્ટમાં પહેલેથી જ ડાયરેક્ટર હતા. એમનાં ધર્મત્ની અ. સૌ. શાંતાબેન પણ ખૂબ જ ધાર્મિક છે અને સદ્ગતનાં

ધાર્મિક કાર્યોમાં એમને સુમેળ અને સહકાર ખૂબ જ હતો. વેપારમાં ખોટ જાય તો હરતા નહીં. તેઓ કહેતા, “કામ કામને શીખવે. નવું જાણવાનું તો મળ્યું.” ખૂબ જ સાહસિક હતા. મશીન દુલ્હની જે અત્યારે પાંચ શાળાઓ છે તેમના આઠ સ્થાપક હતા.

એમના પરિવારમાં તેમના જ્યેષ્ઠ પુત્ર શ્રી કીર્તિભાઈ જેઓ એક કુશળ વેપારી છે જ; પણ સાથેસાથ પિતાનો ધાર્મિક સંસ્કારનો વારસો તેમણે પણ હીપાવ્યો છે. ૨૮ તો અક્ષર મૌન કરી છે. અત્યારે તેઓ નવ્વાણું કરી રહ્યા છે. પાટીતાણામાં અત્યારે ત્રણ માસથી તપ કરે છે. આટલી નાની વયમાં આવી એમની તપશ્ચર્યા બરેબર એક જૈન શ્રાવકને વિશેષ રૂપે શોભે તેવી છે. એમનાં ધર્મપત્ની અ. સૌ. ચંદ્રાબેન પણ ધાર્મિકતાથી રંગાયેલ છે તેમ જ પતિને પૂરતો સહયોગ આપી રહ્યાં છે. પોપટકાકાના નાના દીકરા ચિ. શ્રી વીરેનભાઈ કે જેમને જોતાં જ આનંદ આવે એવી તેમની બોલવાની છટા સામા વ્યક્તિ, મિત્ર કે વેપારી ઉપર કોઈ અનેરી છાપ પાડી જાય છે. શ્રી પોપટકાકા વિદ્યાર્થી વંચિત રહી ગયા છે તેથી એમના પરિવારને ખૂબ જ ઉચ્ચ શિક્ષણ આપ્યું છે. એમને છ દીકરીઓ અને બે પુત્રો છે. શ્રી વીરેનભાઈ અમેરિકામાં ચાર વર્ષો સુધી અભ્યાસ કરી એન્જિનિયરિંગ કોર્સ કરી બેચલર ઓફ સાયન્સ અને માસ્ટરની ઉપાધિ યુનિવર્સિટી ઓફ કેલીફોર્નિયા (બર્કલે)થી મેળવી છે અને બીજાં વધુ ચાર વર્ષો સુધી ત્યાં પ્રેક્ટીકલ પ્રોફેશનલ એન્જિનિયરિંગ અનુભવ મેળવ્યો અને માસ્ટર ઓફ બિઝનેસ એડમિનિસ્ટ્રેશનમાં ફાયનેન્સની સ્પેશિયાલીટીથી ફર્સ્ટ-ક્લાસ પાસ થયા છે, જે આપણા બધા માટે ગૌરવ લેવા જેવું છે. હવે તેઓ ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ સોલ્વન્ટ્સ એન્ડ કેમિકલ્સ લિ. તેમ જ મશીન ટુલ્સ ટ્રેડર્સમાં સક્રિય ભાગ લઈ રહ્યા છે.

શ્રી પોપટકાકાની બન્ને દીકરીઓ ડોક્ટર થઈ છે અને બીજીઓએ પણ ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રાપ્ત કર્યું છે. શ્રી વીરેનભાઈનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી કલ્પનાબેન પણ સુશિક્ષિત તેમ જ ધાર્મિક સંસ્કારોથી વિભૂષિત છે.

આમ ૮૩ વર્ષનું સુદીર્ઘ આયુષ્ય ભોગવી તેઓ તા. ૨-૧૨-૮૧ના રોજ આપણાથી હંમેશને માટે ચિર વિદાય લઈ ગયા. જૈન સમાજની જૂની પેઢીના જાજ્જવલ્યમાન સિતારા મરી ગયા, લાંબું આયુષ્ય પણ પુણ્યશાળીને મળે છે. જ્યાં દવા કામ નથી કરતી ત્યાં દુઆ કામ કરે છે. અને તે જ તેમના દીર્ઘાયુષ્યનું કારણ હતું. પાટણ અને ગુજરાતી સમાજના તેઓ સ્થંભ હતા. તેમની રંગેરંગમાં સાધર્મિક ભક્તિ વણાયેલી હતી. આવા ગુણમૂર્તિ, ઔજન્યમૂર્તિ અને પુણ્યના ભંડારરૂપ પાપટકાકાને અમારાં કોટિ કોટિ વંદન. તેમના આત્માને શાશ્વત શાંતિ મળે.

એક મહાન વ્યક્તિ આપણી પાસે ઘણું મૂકી આપણી પાસેથી હસતે મોઢે વિદાય લઈ ગયા.

પાટણ જૈન મંડળ તરફથી યોજાયેલ એમની શોકસભામાં ૪૦ (ચાલીશ) ઉપરાંત સંસ્થાઓએ ભાગ લીધો હતો, જેમાંથી ત્રીસ જેટલી સંસ્થાઓના તો તેઓ પ્રમુખ હતા કે મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી હતા—દૂકામાં, પ્રાણસમાન હતા. તેમની યાદગીરી કાયમી રહે અને ભિગતી પેઢીને પ્રેરણાદાયક બની રહે તે માટે વાર્ષિક વ્યાખ્યાન-માળા યોજવા માટે તે જ સમયે તેમના કાયમી સ્મારક માટે રૂ. સવા લાખ ભેગા થઈ ગયા હતા, જે સદ્ગતની જ્વલંત કીર્તિની આંખી કરાવે છે.

લાંબે દૂકે જિંદગી ના મપાય;
આવું જીવ્યું સાચું ગણાય.

શ્રી પોપટલાલ તારાચંદ મેખાણી (જૂના ડીસાવાળા)

શ્રી પોપટલાલભાઈનો જન્મ જૂના ડીસા પાસે દામા ગામે સં. ૧૯૭૦ના જેઠ સુદ ૧૧ ગુરુવાર તા. ૪-૬-૧૯૧૪ના શુભ દિને થયો હતો. સં. ૧૯૭૧માં એમના પિતાશ્રીએ પોપટલાલ લહેરચંદના નામથી ભાગીદારીમાં શરાફી પેઢી શરૂ કરી. પછી બીજી પેઢી સં. ૧૯૭૩માં એમના પિતાશ્રીએ સ્વતંત્ર શરાફી પેઢી પોપટલાલ તારાચંદના નામથી શરૂ કરી. ધંધાનો ૩૦ વરસની ઉંમરે ઘણો જ વિકાસ કરેલ હતો. સં. ૧૯૭૫માં એમના પિતાશ્રી સ્વર્ગવાસી થયા ત્યારે પોપટલાલભાઈની ઉંમર ધોંધ વરસની હતી. ૧૨ વરસની ઉંમરે ડીસાથી મુંબઈ આવી થોડો સમય કાપડના બિઝનેસમાં સર્વિસ કરી ટૂંક સમયમાં કાપડનો હોલેસેલ વેપાર શરૂ કરેલ હતો. આજે બિઝનેસ તેમના મુખ્ય સંભાળે છે અને તેઓ ધાર્મિક-સામાજિક કાર્યમાં સેવાઓ આપે છે.

તેઓશ્રી સત્તર વર્ષથી શ્રી અગાસ્તી તીર્થમાં મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. બંને નૂતન ધર્મશાળાઓનું બાંધકામ તેમની દેખરેખ નીચે પૂરું થઈ ગયેલ છે. શ્રી ત્રિદક્ષેત્રે શ્રાવિકાશ્રમ, પાલીતાણુના મંત્રી છે. શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, મુંબઈની વ્યવસ્થાપક કમિટીના સભ્ય છે. છેલ્લાં પચીસ વર્ષથી હવે તેઓ સંપૂર્ણ ધર્મમય જીવન ગુજારે છે. મુંબઈની લક્ષ્મીદાસ માર્કેટમાં મેસર્સ કે. ચંદ્રકાન્ત એન્ડ કું.ના નામથી છેલ્લાં બાવન વર્ષથી કાપડનો વેપાર કરે છે. શ્રી પોપટલાલભાઈ છેલ્લાં પચીસ વર્ષથી નિયમિત સામાયિક, નવકારમંત્રનો જાપ, પ્રભુપૂજન આદિ ધર્મક્રિયામાં તત્પર રહે છે. શ્રી ભીલડિયાજી તીર્થના ટ્રસ્ટી તરીકે વીસ વર્ષથી વધારે સારી સેવા આપી છે. નૂતન પાર્શ્વનાથ ભગવાનનું મંદિર તેમની સંપૂર્ણ દેખરેખ નીચે તૈયાર થયેલ છે. પાલીતાણુની મહારાષ્ટ્ર ભવન ધર્મશાળાના ઉપપ્રમુખ તરીકે દસ વર્ષ સુધી સેવા આપી છે. સને ૧૯૮૩માં એમણે ઘણા દેશોની મુસાફરી કરી હતી. મુંબઈથી

લંડન, બોસ્ટન, ન્યૂયોર્ક, શિકાગો, ટોકિયો, હોંગકોંગ, બેંગકોક, ત્રીંગાપોર, મલેશિયા, ઇન્ડોનેશિયામાં જાકાર્તા, બાલી વગેરે ગયા હતા.

એમનાં ધર્મપત્ની સાથે ૨૦ વર્ષ પહેલાં યુરોપનો યુરીય પ્રવાસ કરેલ તેમ જ દસ વર્ષ પહેલાં અમેરિકાનો પ્રવાસ કરેલ હતો. પરદેશના પ્રવાસમાં પણ શ્રી પોપટલાલભાઈ નિત્યનિયમ બરાબર પાળતા હતા. ધાર્મિક યાત્રામાં તેમણે શિખરજી વગેરે તીર્થોની યાત્રા કરી છે. સિદ્ધક્ષેત્રમાં પોતાનાં ધર્મપત્ની સાથે ચોમાસુ કરી નવ્વાણું યાત્રાનો પણ લાલ લીધો હતો અને સાથે સાથે પાલીતાણા મહારાષ્ટ્ર-ભવનમાં જૂના ડીસા ઉપાશ્રય સંઘ તરફથી પરમ પૂજ્ય સંઘસ્થવીર આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજયભદ્રસૂરિ મહારાજ અને શ્રીમદ્ વિજય ઝંકારસૂરીશ્વરજી મહારાજ આદિ મુનિવરો અને પૂજ્ય મનકશ્રીજી સાધ્વીજી મહારાજ આદિ સાધુ-સંતોને ચોમાસુ કરવાની વિનંતી કરી તે મુજબ લાલ લીધો હતો. દરેક ધાર્મિક કાર્યોમાં શ્રી પોપટલાલભાઈએ આગેવાની લઈ ખૂબ જ રસ લીધો હતો. મહારાષ્ટ્ર-ભવન પાલીતાણામાં ભોજનગૃહ બંધાવી આપેલ છે તેમ જ જૂના ડીસાથી બે માર્હલે આવેલ વડાવળ ગામે ધર્મશાળા બંધાવી આપેલ છે. શ્રી પોપટલાલભાઈને ધાર્મિક-સંસ્કારી પુસ્તકોના વાંચન-મનનમાં ખૂબ જ રસ છે. સં. ૨૦૩૭માં એમનાં ધર્મપત્ની ચંચળબહેનને ૫૦૦ આયબીલનું પારણું કરાવેલ ત્યારે પૂજ્ય આચાર્યદેવ વિજયભુવનભાનુસૂરીશ્વરજીની નિશ્રામાં સિદ્ધવ્યક પૂજન ભણાવેલ હતું. નૂતન જૈન ઉપાશ્રયમાં ચાલુ વરસમાં જૂના ડીસામાં એમનાં માતૃશ્રી ધાયુબાઈ તથા કાકી સમુબાઈના નામથી દેરાણી-જેઠાણી આરાધના હોલ બંધાવી આપેલ છે. તેમ જ શ્રીમદ્ વિજય-ઝંકારસૂરીશ્વરજી મહારાજ આદિ મુનિવરો અને મનકશ્રીજી આદિ ૭૦ સાધ્વીજી મહારાજોને ચોમાસુ કરવા વિનંતી કરી હતી અને દરેક ધાર્મિક કાર્યમાં આગેવાની લઈ ભાગ લીધો હતો. તેમ જ વંદન કરવા આવનાર સાધાર્મિક ભાઈઓ અને બહેનો માટે ભક્તિ કરવાનો લાલ લીધો હતો. અમેરિકામાં એમના પૌત્ર ચેતનના લગ્ન હોવાથી ત્યાં પણ હાજરી આપવા ગયા હતા. એમના ઘરના ૧૨

મેમ્બરો અમેરિકા ગયા હતા. અગામીતીર્થમાં ચાલુ વરસમાં વિશાળ ભોજનગૃહ હોલ અને તેના ઉપર ધર્મશાળા, સેનેટોરિયમ તેમની દેખરેખ નીચે બની રહેલ છે. શ્રી પોપટલાલભાઈને છ પુત્રો અને એક પુત્રી છે. તેમનાં નામ કીર્તિલાલ, સેવંતીલાલ, બાબુલાલ, વસંતલાલ, ભૂપેન્દ્રભાઈ અને ચંદ્રકાન્ત તથા રમીલાબેન છે. સેવંતીભાઈ એન્જિનિયર છે. ભૂપેન્દ્રભાઈ એમ. ડી. છે. ચંદ્રકાન્તભાઈ એમ.એસ., એમ. ડી. સી. સાયન્સ છે. પૌત્ર ચેતને બી.એસસી. કોમ્પ્યુટર પૂરું કરેલ છે. હાલમાં ભૂપેન્દ્રભાઈ, ચંદ્રકાન્તભાઈ તથા પૌત્ર ચેતન અમેરિકામાં રહે છે. જૂના ડીસામાં સં. ૨૦૪૨માં કીર્તિલાલે પર્યુષણ-પર્વમાં અઠ્ઠાઈ કરેલી તેમ જ બીજા ૫૦ તપસ્વીઓ નિમિત્તે સં. ૨૪૩માં કારતક માસમાં ઓચ્છવ થયેલ તેમાં પોપટલાલભાઈ તરફથી કારતક સુદ ૧૩ના શાંતિનાત્ર મહાપૂજા તથા નવકારસીદ્ધિ જમણ થયેલ હતું. ભીલડિયાજી તીર્થમાં આઠ રૂમની ધર્મશાળાને એક બ્લોક પોપટલાલભાઈ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની ચંચળબેનના નામથી બંધાવી આપેલ છે. હાલમાં તેઓ તેમના વિશાળ ફેમિલી સાથે મુંબઈ વાલકેશ્વરમાં અશોક સમ્રાટ સોસાયટી, ચંદનબાલા સોસાયટી, પ્રકાશ બિલ્ડિંગ સોસાયટીમાં રહે છે.

શ્રી પોપટલાલ નરસીદાસ વોરા

સા' નવઘણના કૂવાના થાળે જૂનાગઢના ઉપરકોટમાં ઊભા રહીને નીચે નજર તો નાખી છે ? ઓહોહોહો...આપોઆપ તમારા મોઢેથી સરી પડ્યું હોયું જ બેઠું એ...જેણે ન બેયો, ઈ જવતો મૂવો એ લોક પાર્લામેન્ટની ઠપકાની દરખાસ્ત નહિ તો તૈયાર જ ઊભી હોય છે.

૯૨ વર્ષના બાળુબાણુતા રૂપિયા જેવો ભર્યોભાદર્યો, હલન-ચલન, પાઠ-પઠન, કસરત અને આસનો, દેવદર્શન અને વાંચનથી સુક્ત સંપૂર્ણ અકબંધ એક બળબળ વહી રહેલા ઝરણાના જીવનમાં નજર નાખતાં એવું જ ઓહોહોહો આપોઆપ ઊઘડી ગયું હતું.

પોરસખૂબ્યા શુભેચ્છકો અને પ્રશસ્તિ ઝંખતા કર્મચીરો રજત-જયંતી, સુવર્ણ જયંતી, હીરક મહોત્સવ અને વળી પ્લેટીનમ તુલા સુધી પોતે પહોંચ્યા. છેલ્લો અમૃત મહોત્સવ પણ ચોળ્યો. પણ પેલા કાળાની રકમ “હજુ કંઈક વધારે જોડો” એવો મીઠો આગ્રહ કરતી હોય છે એમ અમૃતથી યે ડાચેરુ કાંઈક કહેવાતું શોધી કાઢો એવી હેતની ટપલી, દરમું ચાલી રહ્યું છે એવા કરચલી કે ડગમગાટ વગરના આ જીવન સાથેના મિલન વળતે આધી લાગે કે અમૃતથી યે વધારે પાવનકારી દ્રાવણ-રસાયણ આણુંએ પહોંચાડતા એ સદી વટાવવાની જોખરાળાધ આતરી પાડતા જીવનમાં હશે જ. અમૃતથી યે ઉપરવટ એમ રીતસર કહેવું જ પડે. છેલ્લે અમૃત પણ પીરસાઈ ગયા પછી, હવે બીજું કંઈ શેડિયાવ ! એવું મનોમન પુછાઈ જાય.

ફાણાભાઈ કે શેઠ શ્રી પાંચ જેવી ટાપટીપ વગર પાધરાં નામો જ, ચિકાના જેવો રણકો ત્યારે પાડતા. દેવકરણ મૂળજી, શાંતિદાસ આસકરણ, લખમશી નખુ, ભાણજી લોખ, જીવા પ્રતાપ, કાંતિ ઈશ્વર, માણેક ચુની, પાનાચંદ માવજી, નાનજી કાળીદાસ— આ દૂકાં ટચ નામોથી લાખોની હૂંડીઓ ફાટતી અને લાંડન, પારીસ અને રોમનાં બજારો એ નામો ઘઘલાવતાં. મેઈક-અપ વગરનું આવું એક નાનેરું નામ મારી શ્રુતિમાં વર્ષોથી ગરેલુ તો હતું જ. પોપટ નરસી, સગા-સાઈ અને વેવાઈ-વેલાનું આછુંપાતળું “કનેકશન” પણ ખરું. પણ ધરાઈને મળવાનું વર્ષો બાદ હમણાં જ થયું. ત્રિહીમાં મારા એક બીબા ડાંચા પંબળી મિત્ર ભદ્રાના પિતા રાવ સાહેબ હંસરાજ જે કાઠિયાવાડની અંગ્રેજોની પહેલવહેલી પોલીટીકલ એજન્સીમાં સાઈ-સિત્તેર વર્ષ પહેલાં કામ કરી ગયેલા તે આજ-કાલ દહેરાદૂનથી દીકરાને ત્યાં આવ્યા છે તેવું સાંભળતાં વેંત જ હું મળવા ઊપડેલો. એવું જ આ વખતે પણ મેં કયું.

સાવ સુવાણે મળતાં, ઈસ્કોતરો પણ ખૂલી ગયો. દરમા વર્ષે ખરોખર કંઠેઢે ચાલતા અને આસનોનો રોજ નિયમિત “નાસ્તો”

કરનારા પોપટભાઈ નરસી વોરાની પાસે બેસીને વાતું કરતાં ને કરાવતાં છક થઈ જવાયું કે આ તો ગાંધીજીની થે મોરના.

૧૯૦૪માં તો સૌરાષ્ટ્રની મોટી પાનેલીના યા એ બી ચી ડી ના થે ભાન વગરના આ અઢાર વર્ષના અણુઘડ ગુવાનિયાએ લાંડન ખેડયું હતું; જ્યારે સામ્રાજ્યને હચમચાવનારા સાવરકર, શ્યામજી કૃષ્ણવર્મા અને વિક્ટોરિયા પટેલ જેવા અટંકી વીરોની લાંડનની ખેપ થતી; જ્યાં બેરિસ્ટર થવા જવાહરલાલ નહેરુને અને આઈ.સી.એસ.માં બેઠાવા સુભાષચંદ્ર બોઝને હજુ બહુ પાછળથી જવાતું હતું એ દુનિયા આખીની ઝાંટ અને નાણાવટના વલોણા ધુમાવનાર લાંડનમાં મોટી પાનેલીનો ગુવાનિયો પોપટ નરસી ભાતરી પડે છે. શાકાહારી તો બરો જ, તેમાં થે વળી શ્રાવક, શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની અગાઈનાં થોડાંક છાંટણાં પણ બરાં. પાનેલીના ય બચસન વગરના ગુવાન પોપટને ખાવાપીવામાં લગીરે કોચવાતું નહોતું પડયું. પહોંચ્યાંતા લાંડન વેપાર ખેડવા પણ અંગ્રેજી ભાષા હારે પનારો જ નહોતો પાડયો. થોડીક વેપારી ઢગે એમણે પેહું જૂતું નીતિશાસ્ત્ર નવેસરથી ગોઠવી લીધું હતું : “ભાષાને શું વળગે ભૂર, જે રણમાં જીતે તે શૂર.” ભાષાને કોઈ ઘોળી પીવાની નહોતી. લાંડનમાં મુદ્દાની વાત હતી જીવ કેટલોક ગાંધીને સાથે લાવ્યા હતા. નરવું ખેંક બેલેન્સ હોય તો કોઈ કાયદા-આપદા નહોતી નડવાની. પોપટભાઈ ભૂતકાળને વાગોળતા જરાય પીળા નહિ પડેલા અવાજે પતવણી કરી રહ્યા હતા. જેને વેપાર કરવો હોય ને ઈતો સામેથી ગોતતો આવે. સીધો કરવાની મરજી હોય એને અગાણી ભાષાની કાંઈ અડચણ નથી પરતી.

એ જમાનામાં દોરી-લોટા સાથે પરદેશ ખેડનારાઓની પાયરીમાં પોરબંદરના નાનજી કાળીદાસ મહેતાતું નામ મહેજે જ રમણે ચરી જતું હતું. વરસના બસેસોક રૂપિયાની બંધણીએ કેન્યા પહોંચવું...થોડાક વખતમાં જ પગ ટેકવીને પછી ઉપાડી સાચકલ અને ગાંધી ફાંટ મીઠાની અને પરચૂરણ ચીબ્બેની અને દિવસોના દિવસો કેન્યાનાં ગામ-જંગલોમાં ફેરી કરતાં કરતાં બે પાંદડે થવું.

એ જ હેડપતા પોપટભાઈ પણ લાગ્યા. બર્મિંગહામ અને માન્ચેસ્ટર ત્યારે આ દેશને કપડાં પહેરાવતાં, કટપીસ અને કતરણ—ફેન્ટમાં યે પારખુ પોપટભાઈ એ કસવાળો વેપાર જોયો. કટપીસ ત્યાંથી ઉપાડીને મુંબઈ અને કરાંચી ખેપ ઉતારતાં રેલ્વે પૂરે ન પણ થાય એટલે એમાં જોડાયો બીજો હળવો ધંધો.

ઠંડા મુલકના અંગ્રેજો એમના બિનના હાઈકોટ અને એવરકોટ પહેરી ઉતારે, એટલે “રેન્જ”ના નામ નીચે ખપતા. એ ઊતરેલા દગલાની ગાંસડીની ગાંસડિયું, પોતાના ગરીબ દેશમાં આદ-દસ રૂપિયાના ભાવે શિયાળો ખેંચતો કરવા માટે મોકલી આપવી.

મજૂર ખન્યા વગર આવી મજૂરીના સફળ વેપારી ખન્યા કરાંચીમાં પણ આદ-દસ સાલ કાઢી નાંખી. પોપટભાઈના આ પહેલા એક વખતે હું હું નહોતો, ક્યાં હતો તે જાણતો નહોતો. આ પાંચનારા ઘણાખરાની જેમ, ૧૯૦૪ પછી સોળ વર્ષ બાદ પદ્મરામણી ધવાની હતી.

એમને એસાણુ છે કે પાંચક-સિત્તર વર્ષ પહેલાં પણ કરાંચીની વસ્તી બે-અઢી લાખની ખરી. લંડનમાં કંઈ “આર્થ નિવાસ” લોજ એ કાળમાં ખૂલેલી ન હોય પણ અંગ્રેજ લેન્ડ-લેડીને ત્યાં પાંચ-સાત બીજાની હારે પેઈંગ બોર્ડર તરીકે ધામા નાખવામાં પોપટભાઈને કોઈ કાહટી નોતી થઈ.

પછીની ખાસ્સી પા સદી સુધી એમણે મુંબઈ ખેડયું. ઝકરિયા મસીદના ઉપરવાસની કટપીસ મારફટમાં એમનો ઘડો-પરિવાર ખંધાતો ગયો અને વનવગડામાં મેવો પાકે એમ પુત્રો એન્જિનિયર થતા ગયા, પરદેશતું ભણતર પામતા ગયા અને ગોઠવાતા ગયા. અર્થપાજ્ઞન અને દુનિયાદારીતું ફાટક બંધ કર્યાને પણ બીજાં પચીસેક વર્ષ થવા આવ્યાં. સુઘડતા, ચીવટ અને સંસ્કારિતાના એક નાનકડા પ્રસાદ જેવા એમના પરિવારના ઘરે અમદાવાદમાં અમે મળ્યા અને નાનપણની મોપાટ અને લેખાંની જેમ કકડાટ એક પછી એક પરિચિતોનાં નામો ઉખેળતા ગયા ત્યારે આ ટીપકીદાર ભૂતકાળની ઝકબંધ કાંચળી ઊતરી રહી હતી.

આ સ્વયંભૂ શ્રેષ્ઠીને દેવવામાં હું બહુ મીઠી રીતે પાછો પડ્યો. આનંદથી ભોંઠો પડ્યો. થોડાંક જોનસનાં વરસ ઉમેરતો હોઈ તેમ મેં તેમને ૭૫-૭૭ના ટેવ્યા, તો નીકળ્યું ગાણું મું વર્ષ. આજે ૮૨ વર્ષના ચુસ્ત મોરારજી દેસાઈનો પણ થાક છાનો રહેતો નથી. એટલો એ ૮૨ વર્ષના આ પૂછવા ઠેકાણામાં છાંટો નહિ. કલાકેક હું વાત કરતો રહ્યો. જુરશીમાંથી પણ તેઓ તો દીવાન ઉપર પલાંડી વાળીને ટટાર બેઠા હતા. ખાનગીમાં મને લાગ્યું કે એ મુદ્રામાં પણ પદ્માસનનો વકરો તેઓ કરી રહ્યા હોવા જોઈ એ.

આ ય એક જીવતી-જાગતી પાઠશાળા હતી જેની પાસે જીવનમાં અંપલાવી રહેલા આપણા જુવાનોને જરા ઝુકાવવા જોઈએ. પહોડનાં ઝરણાં, વનની વેલ, વગડાની ઘરડી ગરિયો થયેલા થડમાંથી ફૂટેલી ફૂંપણતું કૌવલ અને ખમીરના આવા પરબે પીવા જઈ જવા જોઈએ.

૯૨મું વર્ષ પણ જીવન હજી તો સાળ પડી હોય એવું તાજું ને હજીવું ફૂલ રાખવાની કળા પામવા જેવી મને લાગી..... પોપટભાઈનો નિત્યક્રમ હું ફરેણી રહ્યો હતો. એમના તોષાળાના કે ટ્રેઝરી તરફ મને દોરી જતા પળવાર તો લાગ્યા. તમે પૂછતાં તા ને કે હું કેમ ટાઢા ગાણું છું? મારી બેઠક-બેઠક...હ્યો જુઓ, આ મારા ભેડ્યોને. પોપટભાઈ તેમના રહેવાના ખંડમાં ઠસાયેલી લાઇબ્રેરીમાંનાં પુસ્તકો તરફ આંગળી ચીંધી રહ્યા હતા. જૈન, બૌદ્ધ, વેદવેદાંતનું વાંચન તેમને આકર્ષે છે.

આપણે “મુરખીશ્રી” અને “વડીલ”નો પૂજ્ય વિવેક કરીને જ કેમ અટકી જઈએ છીએ? સમાજે આવી મોંઘી થાપણોને તો સોંઠારવી જોઈએ અને દર વર્ષે એમને જાહેરમાં વાંદીને પણ ઋણસ્વીકાર કરવો જોઈએ અને બિગતી કારકિર્દીઓને એ રીતે પ્રેરણા પાવી જોઈએ.

‘ઝડપી અને વિશેષ સેવાઓ તથા વધુ સગવડો આપતી બેંક’
 હિંમતનગર નાગરિક સહકારી બેંક લિ. હિંમતનગર
 ‘આપનાં નાણાનું અમારે ત્યાં રોકાણ કરી ભવિષ્યની ચિંતામાંથી
 મુક્ત થાઓ.’

ઝોડીટ વર્ગ ‘અ’

ફોન નં. : ૧૯૮૮, ૧૧૯૮

શાખાઓ : માર્કેટ યાર્ડ, ફો. ૧૦૭૬ મહાવીરનગર, ફો. ૧૧૯૯
 મોતીપુરા. ફો. ૧૩૬૯

❀ બેંકની પ્રગતિ અંગે માહિતી ❀ ૩. લાખમાં

	૧૯૮૮	૧૯૮૯
શેર ભડોળ.....	૫૪.૨૬	૬૦.૦૬
રિઝર્વ ફંડ તથા અન્ય ફંડ....	૧૦૯.૫૩	૧૩૦.૦૪
ચાપણો.....	૧૦૬૪.૦૩	૧૩૩૨.૩૪
ધીરાણો.....	૭૨૬.૫૬	૧૦૪૪.૦૦
નફો.....	૩૧.૨૦	૩૪.૧૪

* નેશનલ સેવિંગ્સ સર્ટિફિકેટ, ઇન્દિરા વિકાસ પત્રો તથા કિસાન પત્રો ઉપર
 ધીરાણની સગવડ. * સેઈફ ડિપોઝીટ વોલ્ટની મધ્યમવર્ગને પોષાય તેવા
 ભાડાની સગવડ. * રાષ્ટ્રીયકૃત તથા વ્યાપારી બેન્કો કરતાં ૧ ટકો વધારે
 વ્યાજ. * સ્ટાફની વિનયી તથા ઝડપી સેવાઓ. * બેન્કની માર્કેટ યાર્ડ
 શાખા તથા મહાવીરનગર શાખામાં ગુ. વિ. બોર્ડનાં બીલનાં નાણાં સ્વીકારવામાં
 આવે છે.

જયંતિલાલ જયચંદલાલ શાહ
 ચેરમેન

સી. સી. શેઠ
 મેનેજિંગ ડિરેક્ટર

કનુભાઈ એમ. સોની—મેનેજર

❀ ડિરેક્ટર્સ ❀

શ્રી રસિકલાલ એન. શાહ શ્રી દિનેશકુમાર સી. મહેતા
 શ્રી નાથાભાઈ એમ. પટેલ શ્રી અનિલકુમાર એમ. પટેલ
 શ્રી રસિકલાલ એન. શાહ શ્રી અમૃતલાલ એસ. પટેલ
 શ્રી રશ્મિકાન્ત નારાયણપ્રસંદ પંડ્યા

ચક્ર આન્ડ

નળિયા મોલિયા તથા

બિલિંગો માટેની ઉકોરેશનની આઈટેમો

- * પશ્ચિમ ગુજરાતમાં મેંગલોરી નળિયા બનાવવામાં સૌ પ્રથમ
- * ઇન્ડિયન સિરેમીક સોસાયટીના એવોર્ડ વિજેતા.
- * પશ્ચિમ ગુજરાતમાં સૌ પ્રથમ વિદેશમાં નળિયા નિકાસ કરનાર.
- * ગુણવત્તા અને ટકાઉપણામાં પ્રતિષ્ઠિત નામ.

નામ અને ટ્રેડમાર્ક જોઈને જ માલ ખરીદો
ભળતા માલથી સાવધાન !

શ્રી પ્રજાપત ટાઈલ્સ કું.

કાપડ મિલની બાબુમાં, મોરબી (સૌરાષ્ટ્ર)

શુભેચ્છા સહ

કોલોલિટીના ચાહકો માટે ૫૦ વર્ષથી જાણીતું નામ....

“ દુથકુલ ”

ટવાલ, નેપકીન, લુંગી, હોઝિયરી, બનિયન અને જાંગિયા.

હિમાલયા હેન્ડલુમ્સ

૪૪, કેનેટ રોડ, મદુરાઈ-૬૨૫ ૦૧૦

The Tandur & Shahabad Stone Co.

House of Building Materials

Special Materials : ACC Refractories—

☐ Firecrete ☐ Accoset-50 ☐ Firecrete Super

☐ Accoset Super ☐ Calundum ☐ Accocid

Special Services : ☐ Acidproofing of floors, Walls, Drains etc. with natural, buff coloured Acid & Alkali proof Stonetiles "StonAcid" ☐ Refractory lining of Furnaces of all kinds ☐ Guniting for structural Strengthening ☐ Grouting ☐ Sandblasting

Contact us also for Your Other Requirements of :

☐ Glazed tiles ☐ Tandur, Shahabad, Kotah stonetiles
☐ ACC—SILVICRETE—White Cement ☐ ACC—Portland Cement ☐ Waterproofing additives ☐ Potassium Silicate Based Acidproof Cement ☐ Epoxy Resin Cement
☐ Phenolic Resin Cement ☐ Polyester Resin Cement
☐ Interliner Bituminous Membranes

Address : Opp. Round Temple, Sardar V. Patel Road,
BOMBAY-400 004

Phones : 357777/78/78

Gram : " STONESLAB "

With Best Compliments from

UNIVERSAL TEXTILE BOBBIN CO.

Exporters of Textile Bobbins

Bombay Office :

222. Hind Rajasthan Building, 2nd Floor,
Dada Saheb Phalke Road, Dadar, BOMBAY-400 014

Tel. : 395456

Cable : JYOTRADING

શ્રી ક્ષત્રેચંદ્ર ઝવેરભાઈ

વિ. સં. ૧૯૪૧ની સાલ એ હતો શરદ ઋતુનો આસો માસ. એ હતી શુક્લ પક્ષની (નવમી પર) દશમીની તિથિ. વ્યવહારમાં એ વિજ્યાદશમીના શુભ દિવસ તરીકે અંકિત થયેલ છે. એટલે શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈનો જન્મ શુભ અવસરે શુભ દિવસે પાલીતાણામાં થયેલો.

પાલીતાણામાં શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈનું મોસાળ હતું. તેમનું મૂળ વતન ભાવનગર. છેલ્લા સૈકામાં ભાવનગરે જૈન સમાજને કેટલીક અથગણ્ય વ્યક્તિઓ આપી તેમાંના તેઓ એક છે. તેમના પિતા શ્રી ઝવેરભાઈ ભાઈચંદ્ર વીસા શ્રીમાળી જ્ઞાતિના ભાવનગરના એક આદર્શ જૈન ગૃહસ્થ હતા. ત્યાંની શ્રીમદ્ વૃદ્ધિચંદ્રજી જૈન વિદ્યાશાળા અને સામાયિક શાળાને લોકપ્રિય બનાવવામાં તેમણે અગત્યનો ભાગ ભજવ્યો હતો.

શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈને આ આદર્શ પિતા પાસેથી સંસ્કારોનો ભવ્ય વારસો મળ્યો છે, જે માટે તેમને ભાગ્યશાળી માનવા જોઈએ. તે સાથે એ નોંધ પણ કરવી જોઈએ કે માતાનું સુખ તેમના નસીબમાં લખાએલું ન હતું. માતા ટંગલળહેન તેમને માત્ર આઠ માસના મૂકી સ્વર્ગે સિધાવી ગયાં હતાં.

એ વખતે શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈનાં દાદીમા પ્રેમળા જીવતાં હતાં. તેઓ નામ જેવા ગુણવાળાં હતાં. તેમણે શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈને ખૂબ મમતાથી ઉછેર્યા અને કદી માતાની ખોટ જણાવા દીધી નહીં.

છ વર્ષની ઉંમરે શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈ સંતોકરામ માસ્તરની ધૂડી નિશાળે જોડા અને ત્યાં આંક તથા પહેલી ચોપડી લખ્યા. તે પછી પીરછઢ્ઠાની દરબારી નિશાળમાં તેમણે એક વર્ષમાં બીજી અને ત્રીજી ચોપડીનો સાથે અભ્યાસ કરી પોતાના વિદ્યાપ્રેમ, ખાંત અને મહેનતુ સ્વભાવનો પરિચય આપ્યો.

શ્રી ક્ષત્રેચંદ્રભાઈએ જ્ઞાનની પરબ સમી આ પાઠશાળાનો (સામાયિક શાળાનો) યોગ પામીને બાર વર્ષની ઉંમર સુધીમાં

પાંચ-પ્રતિક્રમણ, નવસ્મરણ, જીવવિચાર, નવતત્ત્વ, ઢંડક અને લઘુ સંગ્રહણી આદિ પાયાની વસ્તુઓ કંઈક કરી લીધી. ત્યાર પછી તેમણે મુનિરાજે આગળ કર્મચંદ્રનો અભ્યાસ કર્યો. શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈના જીવનમાં ધાર્મિક શિક્ષણ અને સાહિત્ય પ્રત્યે જે અસાધારણ પ્રેમ દેખાય છે, તેનાં મૂળ આ રીતે નાખાયાં હતાં.

આજે જેને માધ્યમિક શિક્ષણ કહેવામાં આવે છે, તે શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈએ પૂરેપૂરું લીધું છે. સં. ૧૯૫૭ સુધી તેમનો વિદ્યાભ્યાસ ચાલુ રહ્યો હતો અને તેઓ મેટ્રિક સુધી પહોંચ્યા હતા. શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈનાં લગ્ન જ્યારે તેઓ ચૌદ વર્ષની ઉંમરના હતા અને પાંચમી અંગ્રેજીનો અભ્યાસ કરતા હતા ત્યારે વલ્લીપુરવાળા મહેતા લલ્લુભાઈ કાળીદાસની પુત્રી કસ્તુરીબહેન સાથે થયાં હતાં.

કસ્તુરીબહેન સ્વર્ગે સિધાવતાં કેટલાક વિકટ પ્રસંગોને લઈ શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈનાં બીજાં લગ્ન ભાવનગરી ફોટોગ્રાફર શ્રી પ્રભુદાસ રામચંદ્રની પુત્રી હરકોરબહેન સાથે થયાં હતાં. તેમનાથી હિંમતલાલ નામના એક પુત્રસ્તનની અને કુસુમ નામની એક પુત્રીસ્તનની પ્રાપ્તિ થઈ હતી. તે બન્ને આજે વિદ્યમાન છે, અને પિતાનાં નેત્રો ઠારી રહેલ છે.

શ્રીમતી હરકોરબહેન મિતભાષી, આતિથ્યપ્રેમી અને ખૂબ શાંત સ્વભાવનાં હતાં. તેઓ પતિની દીર્ઘ સમય સુધી સેવા કરીને સં. ૨૦૧૩ની સાલમાં સ્વર્ગે સિધાવ્યાં.

કૃતેહચંદ્રભાઈ વિદ્યાભ્યાસ છોડીને સં. ૧૯૫૭ની સાલમાં દુકાને બેઠા અને ધંધાની તાલીમ લેવા લાગ્યા. જ્યાં બુદ્ધિની ચપળતા છે, કામ કરવાનો ઉત્સાહ છે અને આગળ વધવાની તમન્ના છે ત્યાં કોઈ કામ અઘરું કે અશક્ય લાગતું નથી. શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈને આ ધંધામાં રસ પડવા લાગ્યો અને થોડા વખતમાં તેની સારી જાણકારી કરી લીધી. પણ એવામાં એક ગમખવાર બનાવ બન્યો. ભાવનગરની કાપડ બજારમાં મોટી આગ લાગી અને ઝવેરભાઈ ભાઈચંદની કાપડની દુકાન પણ તેમાં સપડાઈ ગઈ.

જવેરભાઈ ઘણા હિંમતવાન અને સાહસિક હતા. તેમણે આ હિંમત અને સાહસવૃત્તિનો ઉપયોગ કરીને પેઢીમાંના ચોપડા બચાવી લીધા. ફતેહચંદભાઈએ એ કામમાં મદદ કરી હતી.

શ્રી ફતેહચંદભાઈ ધીમે ધીમે આ ધંધામાં નિયુજ થયા અને તેમણે પિતાના રકબંધ પરથી જવાબદારીનો ઘણોખરો બોજ ઉઠાવી લીધો. સં. ૧૯૬૭ના શ્રાવણ વદિ ૮ના રોજ તેમના પિતાશ્રીનો દેહાંત થયા પછી એ પેઢીનો સઘળો ભાર તેમના માથે આવ્યો અને તે એમણે બરાબર ઉપાડ્યો.

સં. ૧૯૬૬માં સહકુટુંબ શ્રી કેસરિયાજી વગેરે તીર્થસ્થાનોની યાત્રા કર્યા પછી તેમણે મુંબઈમાં આ જ ધંધાની શરૂઆત કરી અને રેશમી કાપડના એક જાણીતા વ્યાપારી તરીકેનું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું.

વ્યાપારીઓમાં પ્રાયઃ ધનની મૂર્છા હોય છે તેથી તેઓ અનેક પ્રકારની સાહસભરી યોજનાઓ ઘડે છે અને તેને પાર પાડવા માટે ધમાલ કરે છે. શ્રી ફતેહચંદભાઈના જીવનમાં કેઈએ આવી ધનમૂર્છા જોઈ નથી અને તેમણે કેઈ સાહસભરી યોજનાઓ ઘડી હોય એવું જાણ્યું નથી. ધમાલ તેમના સ્વભાવથી વિરુદ્ધ છે. તેઓ દરેક કામ શાંતિથી કરવામાં માને છે અને કામ ગમે તેવું મોટું હોય તો પણ તેઓ એને એ રીતે જ પાર પાડે છે.

શ્રી ફતેહચંદભાઈએ વ્યાપારી જીવનમાં એકધારી સરળતા જ અનુભવી છે એવું નથી. તેમને કપરી કસોટીમાંથી પસાર થવાના પ્રસંગો પણ આવ્યા છે પરંતુ આ બધા પ્રસંગોમાં તેમણે મનનું સ્વાસ્થ્ય જાળવી રાખ્યું છે અને ધૈર્યનો લોપ થવા દીધો નથી. જે પ્રસંગોમાં બીજાને અનિદ્રાનો રોજ થઈ જાય એ પ્રસંગોમાં પણ તેઓ શાંતિથી સૂઈ શક્યા છે.

કહેવું જોઈએ કે શ્રી ફતેહચંદભાઈએ જૈનધર્મના કર્મવાદને તેના સાચા સ્વરૂપે જાણ્યો અને પોતાના જીવનમાં આવર્યો છે. તેમણે સંપત્તિના સમયમાં અભિમાન કે સંકેટના સમયમાં નાસીપાસી અનુભવી નથી. સર્વ અવસ્થાને કર્મજનિત માની પોતાની પ્રવૃત્તિ

અંતર્મુખ રાખી છે. બીજા શબ્દોમાં કહેવું હોય તો એમ કહી શકાય કે ભગવદ્ગીતામાં સ્થિતપ્રરાત્ન જે વર્ણન કર્યું છે, તે શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈમાં બરાબર જોવામાં આવે છે.

શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈ માત્ર જ્ઞાન કે માત્ર ક્રિયામાં નહિ, પણ ઉભયમાં માનનારા છે, એટલે તેમણે ધર્મના ઊંડા બોધ પ્રાપ્ત કરવા ઉપરાંત ક્રિયાઓમાં પણ સારો રસ દાખવ્યો છે. જિનપૂજા, સામાયિક, નમસ્કારમંત્રનો ગ્રામ્ય એ તેમની ચાહુ ક્રિયાઓ છે. મોટી પર્વતિથિએ તેઓ તપ કરે છે અને નાનામોટા અનેક નિયમોથી યુક્ત છે.

શ્રી કૃતેહચંદ્રભાઈએ તેમના પિતાશ્રીના સ્વર્ગવાસ નિમિત્તે સં. ૧૯૬૮માં ભાવનગર ખાતે અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ કર્યો હતો અને નવકારસીનું સ્વામીવાત્સલ્ય પણ કર્યું હતું. વળી પિતાશ્રીની અધૂરી રહેલી ઇચ્છા પૂર્ણ કરવા ભાવનગરથી છ'રી પાળતો શ્રી સિદ્ધાચલજીનો સંઘ પણ કાઢ્યો હતો.

સં. ૧૯૯૨માં તેમના પુત્ર શ્રી હિંમતલાલના લગ્ન પ્રસંગે વીશ સ્થાનક પદપૂજા અર્થે સાથેનું પ્રકાશન કરવામાં આવ્યું હતું; અને ત્યારબાદ શ્રી વિજયકેસરસૂરિજી રચિત આત્મવિશુદ્ધિ નામના ગ્રંથનું પ્રકાશન પણ તેમના તરફથી થયું હતું.

શ્રી કૂલચંદ લીલાધરભાઈ વોરા

જેમના જીવનમાં સાદાઈ સૌમ્યતા અને લક્ષ્મીનો ત્રિવેણીસંગમ સંગમ થયો છે, એવા શ્રી કૂલચંદ લીલાધર વોરાનો જન્મ છત્રાચ્છા (સોરઠ)માં તા. ૧૮-૧૦-૧૮૯૪ના દિવસે સદ્ગત વોરા લીલાધર ચંદરજીને ત્યાં થયો હતો. તેમનાં માતૃશ્રીનું શુભ નામ નંદુળહેન હતું.

શ્રી કૂલચંદ્રભાઈના જીવનમાં પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થ બંનેનો સુમેળ થયો છે અને તે કારણે એકનમાં તેમની પ્રગતિ દિનપ્રતિદિન વધવા લાગી. શ્રી કૂલચંદ્રભાઈએ પછી નોકરી છોડી સ્વતંત્ર કમિશન એજન્ટ અને કાપડનું કામ શરૂ કર્યું. ભારતમાં પણ શ્રી છગનલાલ

કસ્તુરચંદ અને રવજી અવેરચંદ જેવી મોટી પેઢીઓ સાથે સંબંધ બંધાયો. જીવનમાં ચડતી-પડતી આવ્યા જ કરે છે પણ એવા પ્રસંગે જે સ્થિર અને સમતોલ રહી શકે છે તે અવશ્ય આગળ વધી શકે છે. ધંધાની શરૂઆતમાં જ તેઓ પર એક મોટો ફટકો પડ્યો. બેંક એફ એબીગ્રીનીઆના કેશિયરના ગોટાળાના કારણે તેમની રૂ. ૮૦,૦૦૦ જેવી મોટી રકમ ગઈ પરંતુ આ કપરા કાળમાંથી પણ તેઓ સુખરૂપ પાર ઊતર્યા. પ્રમાણિકતા, ચીવટ અને કાર્યકુશળતાના કારણે ત્યાંની એક મોટી કંપની એ. પી.સી.બી. પસંદગી તેમના ઉપર ઊતરી અને સોલ સેલિંગ કામ તેમને સોંપાયું. શ્રી કૂલચંદલાઈની સિદ્ધિના પાયામાં આ પેઢીનો મહત્વનો હિસ્સો છે.

એડનની પરિસ્થિતિમાં પરિવર્તન આવ્યા પછી શ્રી કૂલચંદલાઈ અને તેમના ત્રણે પુત્રોએ મુંબઈમાં સ્થિર થઈ નવા ઉદ્યોગો શરૂ કર્યા છે. માટુંગામાં તેમની માલિકીનાં બે મકાનો છે.

સં. ૧૯૭૦માં શ્રી કૂલચંદલાઈના લગ્ન પાનેલીવાળા શ્રી રૂપશી નથુભાઈ મહેતાની પુત્રી પાર્વતીબહેન સાથે થયા. અઢાવીસ વર્ષના સુખી દાંપત્યજીવનને અંતે શ્રી પાર્વતીબહેનના મૃત્યુ પછી તેઓ વાનપ્રસ્થ જીવન ગાળે છે.

સદ્ગત પત્નીના સ્મરણાર્થે મોટી પાનેલીમાં શ્રી પાર્વતીબેન આર્ષજનિક દવાખાતું ચાલે છે. એડનની ગુજરાતી સ્કૂલની સ્થાપનામાં તેમનો મહત્વનો ફાળો હતો, અને રૂપિયા ૨૫૦૦૦ જેવી રકમ આપી હતી. શેઠ દેવકરજી મૂલજી સૌરાષ્ટ્ર વીશા શ્રીમાળી જૈન બોર્ડિંગના તેઓ ટ્રસ્ટી હતા અને અવારનવાર આ સંસ્થાને આર્થિક સહાય આપે છે. મહાવીર જૈન વિદ્યાલય તેમ જ અમરેલીનાં શ્રી ખી. સુ. જૈન બોર્ડિંગના તેઓ પેટ્રન હતા. મોટી પાનેલીમાં બંધાયેલા મંદિરની જગ્યા ભેટ આપી છે અને એ મંદિરમાં પણ તેઓનો મોટો ફાળો છે. તેમનાં સદ્ગત પુત્રવધૂ સૌ. પ્રભાકુંવરના સ્મારક રૂપે પાનેલીમાં “પ્રભાકુંવર પ્રાણુલાલ વોરા માતૃકલ્યાણ બાલમંદિર અને પ્રસૂતિગૃહ” ચાલે છે તેમ જ એક વિદ્યાર્થી

મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં સ્કોલર તરીકે રહે એવી વ્યવસ્થા કરી છે. ઈ. સ. ૧૯૪૦માં સૌરાષ્ટ્ર વીશાશ્રીમાળી જૈન સંતિતું સંમેલન જૂનાગઢ મુકામે ભરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અધ્યક્ષપદે શ્રી કૂલચંદ-ભાઈની વરણી કરવામાં આવી હતી.

શ્રી કૂલચંદભાઈને ત્રણ પુત્રો અને ત્રણ પુત્રીઓનો પરિવાર છે. શ્રી કૂલચંદભાઈ તા. ૩૧-૧-૧૯૮૬ના રોજ સ્વર્ગવાસી થયા છે. તેઓએ દેવલાલીમાં શ્રી વર્ધમાન મહાવીર સેવા કેન્દ્રમાં સારી સેવા આપી છે. તેમ જ દેવલાલીમાં શ્રી પાર્વતીબહેન કૂલચંદ લીલાધર રુગ્ણાલય બનાવેલ છે. બીચુ, દેવલાલીમાં શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર સ્વાધ્યાયમંદિરમાં બહેનોનો આશ્રમ (ધર્મશાળા) તથા ભોજનશાળા બનાવી આપેલ છે તેમ જ વણાણિયામાં શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર સ્કૂલમાં શળો આપ્યો છે. તેમ જ વણાણિયા શ્રીમદ્ભૂત આશ્રમમાં તન-મન-ધનથી સેવા આપી છે.

શ્રી બચુભાઈ પોપટસાલ દોશી

મુંબઈ જેવા વૈભવશાળી શહેરમાં છેલ્લાં ૪૦ વર્ષથી તેઓ મિશનરી ભાવનાથી જૈન કેળવણી મંડળ તથા અનેક સામાજિક સંસ્થાઓમાં પોતાની સેવાઓ આપી રહ્યા છે. જૈન કેળવણી મંડળ, મુંબઈના કાર્યાલય-મંત્રી—મેનેજર છે. ઉપરાંત નીચેની સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. સૌરાષ્ટ્ર હોસ્ટેલ—માનદ સંચાલક, બોટાદ પ્રબંધમંડળ, મંત્રી; રાણપુર પ્રબંધમંડળ, મુંબઈ—મંત્રી; વિદ્યાભારતી બોટાદ, આરોગ્ય ભારતી બોટાદ, અમૃતલાલ શેઠ હોસ્પિટલ, રાણપુર; જન્મભૂમિ હાઈસ્કૂલ, રાણપુર; જૈન સોશ્યલ ગ્રુપ; બાલાવાડ સોશ્યલ ગ્રુપ, મુંબઈ; શ્રી ર. વિ. ગોવિંદલિયા સ્થા. જૈન છાત્રાલય—બોટાદ; શ્રી બાલાવાડી સ્થા. જૈન સભા, મુંબઈ; સંયુક્ત જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ, મુંબઈ વિ. સંસ્થાઓ તેમ જ જૈનધર્મ અને સમાજના વિવિધ પત્રો સાથે સંકળાયેલા છે.

વિદ્યાર્થી પ્રત્યેનો અસીમ પ્રેમ, સંસ્થાઓ પ્રત્યે પ્રેરક કર્તાવ્ય-
નિષ્ઠા અને કાર્યશુદ્ધિને લગતો વિરલ ત્રિવેણીમંજમ બચુભાઈ દોશીના
શબ્દોમાં સદૃશ રીતે સ્પષ્ટ થયો છે.

રાષ્ટ્ર તરફની પણ ભક્તિ ઓછી નથી કેમકે રાજદ્વારી ક્ષેત્રે
અને સામાજિક ક્ષેત્રે મિત્રોને અને વડીલોને સારો સહકાર આપ્યો છે.

વિદ્યાવ્યાસંગના ક્ષેત્રે તો સેવા આપી છે પણ જૈનધર્મ અને
સમાજક્ષેત્રે પણ સારું પ્રદાન છે.

બીજી માર્ચ ૧૯૨૬ના રોજ બોટાદમાં બચુભાઈ દોશીનો
જન્મ થયેલ. તેમના પિતાશ્રી પોપટલાલ છગનલાલ દોશી શિક્ષક
હતા. બચુભાઈનાં માતૃશ્રી સમગ્રજીવનનું બચુભાઈ ત્રણ વર્ષના હતા
ત્યારે અવસાન થયેલ. મોસાળમાં રહી મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ
બચુભાઈ દોશીએ બોટાદ હાઈસ્કૂલમાં કરેલો. ભાવનગરની શામળદાસ
કોલેજમાં અને મુંબઈની સિદ્ધાર્થ કોલેજમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ કરી
બી.એ.ની ડિગ્રી મેળવી તુરંત જ કેળવણીક્ષેત્રે સમાજસેવામાં
પદાર્પણ કર્યું.

મુંબઈના નામાંકિત નાગરિકો તરફથી તેમનો તા. ૮-૧૦-૭૨ના
રોજ સન્માન સમારંભ યોજવામાં આવ્યો હતો. મુનિશ્રી સુશીલ-
કુમાર, ચિત્રભાનુ મહારાજ, શ્રી નવીન મુનિ, શ્રી અમીચંદ્રજી મુનિ.
પૂ. વિહારી મહાસતીજી વસુભાઈ, પૂ. શારદાભાઈ મહાસતીજી વગેરે
સાધુ-સાધ્વીઓએ પણ આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા. બચુભાઈ દોશીની
ત્રણ દાયકાઓ ઉપરની સમાજસેવામાં પ્રેરણા આપનાર તેમનાં
ધર્મપત્ની અ.સૌ. સુભદ્રાબેન પણ આટલા જ યશ અને અભિનંદનના
અધિકારી છે.

ભાવનગર રાજ્ય વિદ્યાર્થી પરિષદના સહમંત્રી તરીકે તેમ જ
સૌરાષ્ટ્ર વિદ્યાર્થી પરિષદના તે વખતના આગેવાન સર્વશ્રી બળવંતરાય
મહેતા, ઈંદુલાલ યાજ્ઞિક સાથે વિદ્યાર્થી કાર્યકર તરીકે સક્રિય સેવા
આપેલ છે.

એક સામાજિક અને કેળવણીકાર કાર્યકર તરીકે ૧૯૮૫નાં જૂનમાં તેઓ મુંબઈ જૈન યુવક સંઘ પ્રેરિત લાંડન અને યુરોપના પ્રવાસે ગયેલ જૈનધર્મ-અમાજ-સંસ્કૃતિના આદાન-પ્રદાન માટે આઠ ભાઈ-બહેનોમાં તેઓ સામેલ હતા.

—૦૦૦૦૦—

With Best Compliments from

“ HEXAMAR HOUSE ”

- (1) A House offering well proven Pesticides used in Agriculture and for Public Health Services.
- (2) A well-known place for Industrial Minerals of all varieties.
- (3) House of Repute Manufacturer of Low Carbon Ferro Alloys & Metal Powder.
- (4) Versatile chemicals like :

GLAUBER SALT, CEMENT COLOURS

SODIUM BICHROMATE, POTASSIUM BICHROMATE

Please Contact :

Bharat Pulverising Mills Private Limited

19, Shriniketan, 14, Queen's Road, Bombay-400 020.

Tel. : 29 28 77, 29 28 65, 29 68 90,

Telegrams : “ HEXAMAR ” Bombay-20

Telex No. : 11-4338 BPMB 11-2085 BPMB 11-2017 BPMB

Branches : Madras * New Delhi * Calcutta

Bhavnagar * Kottayam * Guntur

Baroda * Raichur

શ્રી બચુભાઈ જે. ટોસિયા

અમરેલીના વતની, અન્ડર-ગ્રેજ્યુએટ, ૧૯૪૫માં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. ગવર્નમેન્ટમાં અને ખાનગી પેઢીમાં શરૂઆતની નોકરી કરી. ૧૯૬૧માં અમમાંની લાઈનનો જથ્થાબંધ સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો. જથ્થાબંધ બિઝનેસ. ૧૯૭૧માં એક્ટ્રોપોર્ટનું કામ શરૂ કર્યું. ૧૯૫૯ થી '૬૩ સુધીનો એક સંક્રાન્તિકાળ પણ આવી ગયો, જેમાં ઘણી મુશ્કેલીઓ પેડી. ૧૯૪૨ની ભૂગર્ભ પ્રવૃત્તિમાં અને સ્વરાજ્ય-આંદોલનમાં આગળ પડતો ભાગ લીધો હતો. ઓએ ઓપીકલ એસોસિયેશનના પ્રમુખ તરીકે ત્રણ વર્ષ કામ કર્યું. મુંબઈ અને વતનની ઘણી સંસ્થાઓ સાથે પોતે સંકળાયેલા છે.

શ્રી બાબુભાઈ ન્યાલચંદ મહેતા

ગુજરાત-મહારાષ્ટ્રમાં યશગીર્તિને પામેલા આગેવાન જૈન શ્રેષ્ઠીઓની સમાજને જે ભેટ મળી છે તેમાં શ્રી બાબુભાઈ ન્યાલચંદ મહેતાને પ્રથમ હરોળમાં મૂકી શકાય.

મૂળ સૌરાષ્ટ્રમાં જામનગર પાસે જામવણથલીના વતની. ૧૯૩૦ના મે મહિનાની છબ્વીશમી તારીખે સંસ્કારી અને ધર્મપરાયણ પરિવારમાં તેમનો જન્મ થયો. બી. કોમ., એલએલ.બી. સુધીનું ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવાને સદ્ભાગી બન્યા. ૧૯૪૬માં મુંબઈમાં તેમનું શુભ આગમન થયું.

ઘણા જ પ્રતિભાશાળી અને ધર્મનિષ્ઠ આ શ્રેષ્ઠીના વિશિષ્ટ સદ્ગુણોને કારણે જૈન-જેનેતરમાં તેઓશ્રી સૌના પ્રીતિપાત્ર બની રહ્યા. અચપણથી જ તેમનામાં ધર્મસંસ્કારોનાં બીજ રોપાયેલાં-સમય જતાં એમનું વ્યક્તિત્વ સોળે કળાએ ખીલી ઊઠ્યું. તેમની કુશાચ્ર બુદ્ધિ, ઉચ્ચતમ મહત્વાકાંક્ષા અને જીવનમાં કાંઈક કરી છૂટવાનો યૌવનનો થનગનાટ—આવા ત્રિવેણીસંગમને લઈને તેમનું જીવન-ઘડતર આખાદ રીતે વિકસ્યું. ઉત્કટ શાસનપ્રેમ અને જિન-

પ્રે. ૪૧

ભક્તિએ તેમને ઉત્તરોત્તર ચારી આપી. સમાજ-જીવનનાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં એમની દૃષ્ટિ ફરી વળી. જ્યાં જ્યાં જરૂર પડી ત્યાં ત્યાં તન-મન-ધનથી સૌને ઉપયોગી બની રહ્યાં. એમની આ સૌમ્યતા અને વાતચત્વતા અનેકોને સ્પર્શી ગઈ.

શ્રેષ્ઠીશ્રી આણુભાઈના પરિચયમાં આવનાર સૌ કોઈને તેમનામાં શીલ, સચમ, સેવા, શ્રદ્ધા અને સમાજસેવાના પ્રખર પુરસ્કર્તા તરીકેનાં દર્શન થતાં રહ્યાં છે.

પોતાના સ્વયુરુપાર્થના બળે અને અખૂટ હિંમત અને સાહસનું લાથું બાંધી મશીનરી વ્યવસાયમાં એમણે જે કદમ માંડ્યાં તેમાં જે અસાધારણ સિદ્ધિ હાંસલ કરી તે તેમની ઊંડી સૂઝ-સમજ અને કાળેલિયતની પ્રતીતિ કરાવે છે.

ધર્મસંપન્ન આ શ્રેષ્ઠીને અરિહંત પરમાત્માની સેવાપૂર્ણ-નિત્ય દેવદર્શન ઉપરાંત સિદ્ધચક્રપૂજનમાં અત્યંત રસ અને દિલચ્છી. એાળી, ઉપધાન, માસળમણ કે અકુર્મ—આવાં નાનાંમોટાં વ્રતો આ પરિવારનું એક કાયમી નજરાણું બાણે બની રહ્યું. ખૂબ જ ભક્તિભાવથી કુટુંબ આણું ઊંડી લગન અને અનૂટ શ્રદ્ધા સાથે શાસનસેવાનાં વિવિધ આયોજનોમાં હમેશાં મોખરે રહ્યું છે. આણુભાઈ ન્યાલચંદ મહેતાએ જામનગર હાલાર વીશ્વાશ્રીમાળી જ્ઞાતિ, મુંબઈના પ્રમુખ તરીકે; જે. એચ. વી. એસ. જૈન ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી તરીકે; નેમીનાથ મહારાજ જૈન દેરાસરની પેઢી, પાયધુનીના ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી છે.

કુટુંબ સાથે અમેરિકા, યુરોપ, જર્મની અને ભારતનાં લગભગ મોટા ભાગનાં સ્થળેએ દેશાટન કરીને અનુભવોનું લાથું મેળવ્યું છે. સાન્તાક્રુઝ જૈન સંઘના મોલી બનીને ઘણાં વર્ષો સુધી સેવા આપી છે. એલ ઇન્ડિયા જૈન કોન્ફરન્સ અને બીજી ઘણી સામાજિક સંસ્થાઓમાં સક્રિય બનીને સમાજને સુંદર દોરવણી આપી છે. વતન જામવણથલીમાં હાર્દિકૂલ ઊભી કરી છે. જામનગરમાં હાલાર વિદ્યોત્તેજક સંસ્થાને તેમણે ઘણું મોટું બળ આપ્યું છે. વીના શ્રીમાળી જ્ઞાતિ-મુંબઈને

તેમના બહુમુખી અકિતવમાંથી ઘણી પ્રેરણા અને હુકમ મળી છે. આત્મનિર્ભરતા, આત્મવિશ્વાસ, વગેરે મૂલ્યુલોને લઈ તેઓ ઊંચા આસને બેસી શક્યા છે. આ પરિવારનો વિશિષ્ટ પુણ્યોદય એ છે કે અધાં જ ધર્મકાર્યોમાં તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી તારાબહેનનો મૂલ્યવાન ફાળો રહ્યો છે. તેમની જ પ્રેરણાથી તીર્થયાત્રાઓ અને અનેકવિધ તપશ્ચર્યાઓમાં પુત્રપરિવારને સૌને એ દિશામાં ખરેખર પ્રેરક બની રહ્યા. આયંગલ-ઓળી જેવા પ્રસંગો એમને મન ઉત્સવના-આનંદના દિવસો. દર વર્ષે અક્ષર, છેક ૧૯૬૮ની સાલથી કરે છે. ૪૫ ઉપધાન, ૩૫ ઉપધાન, કરેલ છે. ક્ષીર-અમુદ-તપ કરેલ છે. માત્રસમણ કરેલ છે. શાશ્વતી ઓળીની આરાધના કરેલ છે. વરચીતપની આરાધના કરેલ છે. છકું, અકુંમ વગેરે કરેલ છે.

આવા પુણ્યશાળી આત્માઓ આ સમાજનું-શાસનનું ગૌરવ સમાન ગણાયા છે. આપણા સૌની વંદનાના અધિકારી બને છે. આ પરિવારનું વિશિષ્ટ પ્રદાન ચિરંજીવી બની રહેશે. ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ સોશલ સર્વિસીઝમાં પણ શ્રી બાબુભાઈની નોંધપાત્ર સેવા પડી છે.

શ્રી બાગમલ લક્ષ્મીચંદ પરીખ

(હીરા-ઉદ્યોગના ભીષ્મપિતા બાબુ શાહ)

બાબુશાહ ઉદે શ્રી બાગમલ લક્ષ્મીચંદ પરીખ એ નવસારીના હીરા ઉદ્યોગના ભીષ્મપિતામહ ગણાય છે. પાલનપુરમાં બાબુશાહ અને એમના વડીલ બાંધુ સ્વ. ચીમનલાલ પરીખનો હીરાનો ઉદ્યોગ હતો. એમાં બારડોલી તાલુકાના બે ભાઈઓ નોકરી કરતા. બન્ને હીરા તરાશના સારા કારીગરો; પણ પાલનપુરમાં વીજળીની તકલીફ. દિવસે ત્યાં વીજળી આવે નહિ એ કારણે રાત્રે હીરા ઘસવાનું કામ કરવું પડતું. ચીમનલાલ પરીખનું અવસાન થયું પછી દક્ષિણ ગુજરાતના આ બે ભાઈઓએ હીરા ઉદ્યોગ નવસારીમાં સ્થાપવા સૂચન કર્યું. એ સૂચન બાબુશાહે સ્વીકારી લીધું. તેઓ નવસારી આવ્યા. નાનું, શાંત, સ્વચ્છ શહેર અને લોકો એમને પસંદ પડ્યા એટલે નવસારીમાં

એમણે “મહેન્દ્ર બ્રધર્સ” નામની પેઢી શરૂ કરી. ધીરે ધીરે હીરા ઘસવાના ઉદ્યોગમાં આ પ્રદેશના અનેક યુવાનો જોડાયા અને તેઓ જોતજોતામાં બે પાંદડે થયા.

બાબુશાને નવસારીએ પ્રેમ અને પ્રતિષ્ઠા આપ્યાં. નવસારીમાં આવ્યા ત્યારે એમની આર્થિક સ્થિતિ સામાન્ય પણ ધંધાકીય સૂઝ, સંનિષ્ઠ, માયાળુ, પરોપકારી ઉદાર સ્વભાવ—એ કારણે એમના ઉદ્યોગનો વિકાસ થયો અને આર્થિક સદ્વરતા પણ આવી. એથી આકર્ષાઈ નવસારીમાં અનેક પાલનપુરના જૈન પરિવારો આવ્યા અને એમણે પણ હીરા ઉદ્યોગમાં અંતર્ભાગ્યું. પછી આ વિભાગના પણ અનેક પટેલ પરિવારો માટે હીરા ઉદ્યોગમાં શ્રી બાબુશા મિત્ર અને માર્ગદર્શક બન્યા.

મહેન્દ્ર બ્રધર્સ : ઊજળું નામ—હીરાનો વ્યાપાર વધતાં અને હીરાના વ્યાપારનું મુખ્ય બજાર એન્ટવર્પ, યુરોપ-ઈઝરાયલ હોવાથી એ માટે મુંબઈ વધુ અનુકૂળ હતું એટલે બાબુશા મુંબઈ ગયા અને નવસારીના હીરા ઉદ્યોગની જવાબદારી એમના ભત્રીજા મહેન્દ્રને સોંપી. મુંબઈમાં પોતાની કોઠાસૂઝને કારણે ધીરે ધીરે એમનો વ્યાપાર વિકસતો ગયો. મુંબઈમાં પંચરત્ન બિલ્ડિંગમાં છઠ્ઠા માળે મહેન્દ્ર બ્રધર્સની મુખ્ય પેઢી આજે છે. તેની હીરા બજારમાં સારી શાખ-પ્રતિષ્ઠા છે. પણ ધંધાના વધુ વિકાસ માટે બાબુશાએ એન્ટવર્પમાં પેઢી સ્થાપી અને એની જવાબદારી મહેન્દ્રભાઈને સોંપી.

ધંધાકીય નિવૃત્તિ :—બાબુશા હીરાના ધંધામાં અઢળક કમાયા; પણ એમનો ભૂતકાળ એ કદી ભૂલ્યા નહિ. મોટાભાઈ ચીમનલાલ એમને મન પિતાતુલ્ય હતા. નાનપણમાં પિતા ગુજરી ગયા પછીની જવાબદારી ચીમનભાઈએ સંભાળી. બાબુશાને હીરાના ધંધામાં પ્રવીણ કર્યા. એ મોટાભાઈને યાદ કરતાં કરતાં અનેકવાર શ્રી બાગમલભાઈની આંખો ભીની બની જાય છે. પોતે ધાર્મિક વૃત્તિના હોવાથી અને ઉંમર અને તણિયતને કારણે એમણે ધંધાની બધી જવાબદારી એમના ત્રણ ભત્રીજા અને ચીમનલાલના સુપુત્રો સર્વશ્રી

કવીનભાઈ, મહેન્દ્રભાઈ અને જિતુભાઈ અને પોતાના બે દીકરા શ્રી કેતનભાઈ તથા હિતુભાઈને સોંપી, આ પાંચે ભાઈઓ આજે સગા ભાઈ કરતાં પણ અધિક સુમેળથી સંયુક્ત લાગીદારીમાં ધંધે સંભાળે છે અને લત્રીજઓ કાકાને પિતાતુલ્ય માની એમનો એટલો જ આદર કરે છે અને પડચો બોલ ઝીલે છે. બાબુશા હવે લગભગ નિવૃત્ત જેવા છે. દિવસનો મોટો ભાગ આધ્યાત્મિક વાંચન અને ભક્તિમાં પસાર કરે, બપોર પછી સાડા ત્રણ-ચારે લટાર મારવા એ પંચરત્ન બિદિંગમાં જાય ત્યારે એમના હાથ નીચે તાલીમ પામેલા અને અન્ય યુવાન વર્ગ બાબુશા પસાર થાય ત્યારે એમને કૃતજ્ઞભાવે નમસ્કાર કરે છે. મહેન્દ્ર બ્રધર્સની પેઢીમાં જરૂર હોય ત્યાં દીકરાઓને માર્ગદર્શન પણ આપે છે—જ્યારે નવસારીની મહેન્દ્ર બ્રધર્સની પેઢી એમના જ પરિવારના શ્રી દિનેશભાઈ મહેતા સંભાળે છે.

નવસારીમાં સખાવતો :—મુ. બાબુશા અને એમનો પરિવાર મુંબઈમાં સ્થાયી થયો છતાં કોઈ નવસારીને ભૂલ્યું નથી. નવસારીની ધરતીએ એમને ઘણું આપ્યું. એતું ઋણ તેઓ કાયમ સ્વીકારે છે અને કોઈ બહોર સંસ્થા માટે આર્થિક મદદની જરૂર હોય અને મહેન્દ્ર બ્રધર્સની પેઢીમાં કોઈ નવસારીનો માણસ જાય તો ખાલી હાથે ભાગ્યે જ આવે.

રોટરી આઈ ઇન્સ્ટીટ્યૂટ, ગોહિલ કોલેજમાં મહેન્દ્ર બ્રધર્સનાં માતબર દાનો બોલે છે. નવસારીમાં હાલમાં જ માનવ કલ્યાણ ટ્રસ્ટ સંચાલિત મમતા મંદિર સંકુલ માટે એમણે પ્ર.સ. કોહારી બહેરા-મૂંગા શાળાના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી શ્રી મહેશ કોહારી, રૂપિયા પંદર લાખનું માતબર દાન આપવાનું નક્કી કર્યું. સ્વ. ચીમનલાલ પરીખ મમતા મંદિરમાં હવે બહેરા-મૂંગા બાળકો માટે છાત્રાલય, એમને વ્યાવસાયિક તાલીમ માટે કાર્યશાળા, અખંડ પુનર્નિવસન કેન્દ્ર સ્થાપવાનું બહોર થયું છે. આ ઉપરાંત કુદરતી આપત્તિ-રેલ-દુષ્કાળ જેવા પ્રસંગોએ આર્થિક મદદ કરવામાં મહેન્દ્ર બ્રધર્સે કાયમ ઉદાર હાથે પૈસા આપ્યા છે. એટલા જ પૈસા ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ માટે આપ્યા છે. ૪૨

છે. નવસારીમાં યુવાનોને હીરા ઉદ્યોગની તાલીમ આપવા માટે મહેન્દ્ર પ્રધર્મ તરફથી એક મોટી કાર્યશાળા સ્થાપવામાં આવનાર છે; જેમાં અષંગ-મૂક-બધિર બાળકો પણ પગભર બની શકે એ રીતે એમને તાલીમ આપવાની મહત્વાકાંક્ષી યોજના નવસારીમાં આકાર લઈ રહી છે. પાલનપુરના લોકોની આસિયત છે કે એ જ્યાં જાય તે શહેરને પોતાનું વતન સમજે છે અને એ શહેરના સુખદુઃખમાં મદદરૂપ થાય છે. વેદનાની ચીસ જ્યાં સંભળાય ત્યાં મમતાનો સ્નેહલેપ લગાવવા પાલનપુરી સમાજ સદા તત્પર હોય છે. નવસારીની રોનક વધારવામાં એમનો હિસ્સો છે.

ગુજરાતનો રણિયામણો પ્રદેશ અને આ પ્રદેશના પરદેશ વસતા શાણા ગુજરાતી શ્રેણીઓની ઉચ્ચ જીવનની મહેકતી સુવાસને કારણે આ વિસ્તાર એક વિશિષ્ટ સ્થાન ધરાવે છે. ઉત્તર ગુજરાતના પાલનપુરના વતનીઓ જેઓ વતન છોડીને વ્યવસાય અર્થે બહાર ગયા, ત્યાં અન્ય બજારોમાં પોતાની દીર્ઘદષ્ટિ અને આગવી સૂઝને કારણે જે સિદ્ધિઓ હાંસલ કરી છે એ બરેબર ધન્યવાદને પાત્ર છે.

શ્રી બાગમલભાઈએ ધંધાકીય હેતુસર યુરોપ અને અમેરિકાનો વિશાળ પ્રવાસ ખેડ્યો છે. હાયમન્ડ ઉદ્યોગમાં બે પૈસા કમાયા તેનો સદુપયોગ સાર્વજનિક કાર્યોમાં કર્યો છે. મિતભાઈ સ્વભાવ અને મૃદુ વ્યક્તિત્વ ધરાવતા શ્રી બાગમલભાઈ મૂળમાં માનવતાવાદી દષ્ટિકોણ ધરાવે છે. ઘણી સામાજિક સંસ્થાઓમાં ગુપ્તદાન આપીને કુળ અને કુટુંબનું બરેબર ગૌરવ વધાયું છે. શ્રી બાગમલભાઈના ખાનદાની, ખેલદિલી, નમ્રતા, ધર્મપરાયણતા વગેરે સદ્ગુણોને કારણે તેઓ વિશાળ સમૂહના સન્માનના અધિકારી બની શક્યા છે. પાલનપુરની ઘણી સંસ્થાઓને તેમણે યથાશક્તિ મદદ કરી છે. સમર્પણ અને સેવાભાવના એ એમના જીવનની એક આગવી વિશિષ્ટતા રહી છે.

શ્રી બાગમલભાઈના અંગત પરિચયમાં આવ્યો છું. પોતે ત્રણે આ યુગના માનવી જ નહીં. બહુ જ ભોળા અને નિખાલસ

મનોવૃત્તિને કારણે સમાજમાં સૌના પ્રીતિપાત્ર બની શક્યા છે. તેમના આંગણેથી કોઈ ક્યારેય ખાલી હાથે પાછું ગયું નથી. સૌને યથાશક્તિ મદદરૂપ થઈને જીવનને ધન્ય બનાવ્યું છે. આખું કુટુંબ દાનધર્મને ક્ષેત્રે રંગાયેલું રહ્યું છે.

શુભેચ્છા આલે—

શ્રી તલોદ જનતા સહકારી બેન્ક લિ.

તલોદ—જિ. સાબરકાંઠા

ઓડિટ વર્ગ : અ

સ્થાપના : તા. ૫-૮-૭૪

રજિ. નં. સં. : ૨૪૪૯૨

ફોન—ઓફિસ : ૩૧૬

ચેરમેન રેન્ડી : ૫૩૨

❀ તા. ૩૨-૧૨-૮૯ના પ્રગતિના આંકડા ❀

શેર ભંડોળ	રૂ. ૧૪,૮૪,૭૧૦
રિઝર્વ ફંડ તથા બીજા ફંડો	રૂ. ૧૫,૮૫,૭૦૬
ધાપણો	રૂ. ૨,૦૨,૬૧,૧૬૨
પ્રીરાણો	રૂ. ૨,૩૬,૬૪,૫૪૮
કામકાજનું ભંડોળ	રૂ. ૩,૦૭,૧૨,૫૬૦
ચોખ્ખો નફો	રૂ. ૩,૨૭,૫૬૬

❀ બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ ❀

શ્રી તારાચંદભાઈ આર. નરસિંઘાણી—ચેરમેન

અમૃતલાલ એમ. શાહ

શ્રીકાંત ટી. ભાવસાર

મેનેજિંગ ડિરેક્ટર

જો. મેનેજિંગ ડિરેક્ટર

જી. પેન્ડ્રકુમાર સી. શાહ ડિરેક્ટર જશવંતલાલ સી. માદી ડિરેક્ટર

લલિતશંકર એમ. મહેતા „ ઈશ્વરલાલ એન. ભાવસાર „

રમેશચંદ્ર એન. સોની „ પ્રવીણચંદ્ર આર. શાહ „

મહેન્દ્રકુમાર કે. મિસ્ત્રી „ જગનભાઈ કે. પટેલ „

રમણલાલ કે. મિસ્ત્રી—મેનેજર રમેશચંદ્ર કે. શાહ—એકાઉન્ટન્ટ

શેઠશ્રી બાબુભાઈ ચુનીલાલ

માનવીની મહત્તાનું દર્શન તેની પાસે કેટલી સંપત્તિ કે સાહ્યબી છે તેના ઉપરથી નહીં પણ તેમણે દાનધર્મને ક્ષેત્રે કેવી અને કેટલી સખાવતો કરી છે; તેમણે સમાજસેવાને ક્ષેત્રે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા કેવું અને કેટલું આદાનપ્રદાન કર્યું છે તેના ઉપરથી જ માનવીનું મૂલ્ય અંકાય છે.

ગુજરાતી જૈનો જ્યાં જ્યાં ગયા છે ત્યાં ત્યાં તેમણે ચાગરદમ માનવતાની સુવાસ પથરાવી છે. ગુજરાતમાં કુંભાસણ (તાલુકો પાલનપુર)ના વિશાળ અમીરી દિલના શ્રી બાબુભાઈ ૧૮મી મેના દિવસે મુંબઈમાં સ્વર્ગવાસી થતાં અનેકોનાં દિલ દ્રવી બ્રહ્માં. ૬૩ વર્ષના શ્રી બાબુભાઈનું જીવન સાદગીભરી રહેણીકહેણી અને ઉચ્ચ વિદ્યારસરણીના સદ્ગુણુવાળું હતું. જીવનની ઉત્તરાવસ્થામાં પોતાનાં દિવ્ય ચક્રુઓ વડે ધર્મપ્રભાવના જાગૃત કરી સંસારની લીલી વાડી ગુંજતી રાખીને ૬૩ વર્ષે વિદેહ થયા. તેમના સુપુત્ર શ્રી હસમુખભાઈએ સૂઝ-સમજ સાથે એ ગૌરવશાળી વારસો જાળવી રાખ્યો છે.

સ્વ. શ્રી બાબુભાઈએ જીવનકાળમાં માનવતાની ખુશ્બો ફેલાવી અને સેવાઓની સુવાસ મહેકતી રાખી છે. મોતની સામે અનેકને માટે લાલ જનતી મુંબઈની સર હરકીસનદાસ હોસ્પિટલને પાંચેક માસ પહેલાં સાડાઘાર લાખ રૂપિયાનું માતખર દાન આપ્યું. જૈનોના મહાતીર્થ સિદ્ધગિરિ પાલીતાણામાં લાખોના ખર્ચે અઘતન બનતું શ્રી ખેતલાબીર યાત્રિક ભવનનું સર્જન કરાવ્યું અને જીવન સફળ કર્યું. નાલાસોપારામાં મધ્યમ વર્ગનાં કુટુંબો માટે આવાસો બનાવ્યા અને આશરે લાખોની રકમની પ્રશસ્ય સખાવતો કરી કુળ અને કુટુંબને ધન્ય બનાવ્યું. મેંધેરાં સેવાકાર્યોથી એ શોભાયમાન જીવન, સમાજમાં મીઠી ફેરમે ફેલાવતા ફેલાવતા સદા માટે પરલોકવાસી બની ગયા; પણ બનાસકાંડાના સાચા સપૂત બાબુભાઈ જેવા દિલાવર દિલના દાનવીરો તો જૂજ સંખ્યામાં જોવા મળે છે. બનાસકાંડાના

ઉત્કર્ષની ઉદાત્ત ભાવના એ સૌમાં ભૂતિમંત અને તો અમારી માન્સોમ સાથે જ સોનાની નગરી સમી બની બધ.

સ્વ. બાબુભાઈના પ્રેરણાત્મક જીવનમાંથી સેંકડોએ પ્રેરણા લીધી છે. વિવિધ ક્ષેત્રના વિશાળ પટ ઉપર વૈવિધ્યનો મળલખ ફાળો આપીને ઉમદા કાર્યોની સુવાસ પ્રસરાવી સ્વર્ગવાસી બન્યા. તેમનાં ચિરંજીવી કાર્યો યુગો સુધી અવિચળ રહેશે. તેમના સુપુત્રો હસમુખભાઈ તથા સુકેશભાઈ.

ભારતનાં બધાં જ તીર્થોની યાત્રા કરી છે. ચંદનબેન ચુનીલાલ કરશનલાલ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ દ્વારા ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપતા રહ્યા છે. ચોપાટી જૈન સંઘના ટ્રસ્ટી, આત્મવલ્લભ સમાજ ઉત્કર્ષ ટ્રસ્ટ, હરકીસન હોસ્પિટલમાં મેનેજિંગ કમિટીમાં વગેરે સંસ્થાઓમાં પોતાના બહોળા અનુભવનો લાલ આપ્યો છે.

શાહ બાબુલાલ વાડીલાલ

ગુજરાતની ધર્મભાવના ગામને ગોંદરે આવેલી ધર્મશાળાઓ, ગગનચુંબી મંદિરો અને સાર્વજનિક સંસ્થાઓની ઈમારતો દ્વારા ઝાળખી શકાય છે.

જૈન સમાજમાં સાતે ક્ષેત્રમાં લક્ષ્મીનો સદુપયોગ કરનારા પરિવારોમાં શેઠશ્રી બાબુભાઈના પરિવારનો સમાવેશ થાય છે. સ્વ. શ્રી વાડીલાલ દેવચંદ શાહના સુપુત્ર શ્રી બાબુભાઈનો તા. ૪-૧-૧૯૨૫માં જન્મ થયો, મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ પણ કોઠાસૂઝ વિશેષ. માનવસેવાના સંસ્કારો વારસામાં મળ્યા. જૈન સાધર્મિક ભક્તિ અને આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓ તરફ તેમનું મન બચપણથી જ તડપતું રહ્યું. શાસનસેવા અને અન્ય સામાજિક સેવાની શરૂઆત પોતાની પચીશ વર્ષની ઉંમરથી શરૂ કરી. પોતાના નાના પુત્રના આકસ્મિક અવસાનથી તેમના જીવનમાં ભારે મોટું પરિવર્તન આવ્યું અને વધુ જાગૃત બન્યા. પિતાશ્રીના અવસાન પછી પિતાશ્રીએ ઊભી કરેલી સેવાધર્મની પગદંડી ઉપર ચાલવા પ્રયત્ન

કર્યો. શેરીસા અને તળાબની જૈન ભોજનશાળાઓ જેની સ્થાપના પિતાશ્રીએ કરેલી એ સંસ્થાઓને સતત માર્ગદર્શન આપી તેના સંચાલનમાં પૂરો રસ દાખવીને જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી સંસ્થાઓની સેવા બજાવી. વતન શેરીતામાં જૈન દેરાસરનું કાર્ય પણ રસપૂર્વક જીવંત સુધી કરતા રહ્યા.

શ્રી બાબુભાઈના જીવનની ક્લષ્ટિમાં મહત્વનું કામ એ થયું જાણાય કે શ્રી શેરીસા જૈન તીર્થમાં ભોજનશાળાની પિતાશ્રીએ કરેલી સ્થાપના પછી ભોજનશાળા ખોટમાં ગયા પછી પણ સંસ્થાનો વહીવટ પોતાના હાથમાં લીધો. પચીસ હજારની ખોટ સાથે મંત્રી તરીકે વહીવટ સંભાળ્યો. પંદર વર્ષ એકધારી સેવા આપીને તેઓ ગયા ત્યારે તેમના હસ્તકે ભોજનશાળાનું કાયમી ફંડ રૂપિયા ચાર લાખ તરતું કરીને ગયા. આ એમની સેવાનો અનન્ય પુરાવો છે.

ચોગરદમ વિશાળ સ્નેહીવર્ગમાં સુવાસ પ્રચરાવી તા. ૧-૧૨-૮૩ના રોજ સંવત ૨૦૪૦ કારતક વદ ૧૨ ગુરુવારે તેઓ સ્વર્ગવાસી બન્યા.

શ્રી શેરીસા જૈન ભોજનશાળામાં ૩૩ વર્ષ સુધી કમિટીના સભ્ય તરીકે રહીને તેની સેવા બજાવી છે. તેમ જ છેલ્લાં પંદર વર્ષ તેમણે મંત્રી અને એકેટરી તરીકે ફરજ બજાવી છે. શ્રી શેરીસા જૈન ભોજનશાળા એક જ એવી સંસ્થા છે કે આણંદજી કલ્યાણજીનાં તમામ તીર્થોના વહીવટમાં જે પેઢી સિવાય ભોજનશાળાનું અલગ સંચાલન થતું હોય અને તે રીતે અલગ સંચાલનનો વહીવટ એ પણ એક નમૂનારૂપ આદર્શ વહીવટ છે તે તેનું જવલંત ઉદાહરણ છે.

શ્રી બાપાલાલ અમૂલખભાઈ ઝોટા

માનવના ઔદાર્યની ઓળખ તેમને પ્રથમ મળતાં જ થઈ જાય છે. શ્રી બાપાલાલભાઈ પણ આવા જ એક સમાજસેવાનાં, ધર્મનાં અને માનવતાનાં કાર્યોમાં હંમેશાં ઉપયોગી બનતા રહ્યા છે.

ગુજરાત રાજ્યમાં બનાસકાંઠા જિલ્લો; તેમાં સાંતલપુર તાલુકાનું હેલ્કાટીર વારાહી—જે આજે કંડલા-ડીસા લાઇનમાં રેલવે સ્ટેશન છે. પાલનપુરથી કચ્છમાં ભદ્રેશ્વર તીર્થની યાત્રાએ જતાં નેશનલ હાઇવે ઉપર આવેલું રમણીય સ્થળ છે.

પ્રથમ વારાહી રાજકોટ એજન્સી નીચે હતું ત્યારે ત્યાંના તાલુકાદારના કારભારી તરીકે ઝોટા કુટુંબ હતું—જે ધર્મ અને વ્યવહારમાં યશસ્વીતિને વરેલું હતું.

વારાહીમાં શ્રી બાપાલાલભાઈના પિતાશ્રી અમૂલખભાઈ ખૂબ જ ધર્મનિષ્ઠ, પ્રેમાળ, પરગજુ અને ઉદાર વૃત્તિવાળા હતા. ગામના આગેવાન હતા. મોટાભાઈ શ્રી ચીમનભાઈ પણ ખૂબ જ સેવાપ્રિય અને ધાર્મિક કાર્યોમાં રસ ધરાવનાર હતા. સ્વ. પૂજ્ય વિકાસચંદ્ર-સૂરીશ્વરજી મ. સાહેબ, તેઓશ્રી શ્રી અમૂલખભાઈનાં બહેન પાર્વતી-બહેનના મુખ્ય થાય, જે તેમના સંસારી સગા ભાણેજ હતા.

શ્રી બાપાલાલભાઈનાં ત્રણ બહેનો બસૂદહેન, મધુબહેન અને શાંતાબહેન ખૂબ જ સુખી છે. તેમનાં ધર્મપત્ની સૌ. બકુલાબહેન પણ ગુણાતુરણી અને પરગજુ છે. બાળકો અજિતકુમાર બી. કોમ; નરેન્દ્રકુમાર બી.એસસી.; જયશ્રીબહેન બી.એસસી; શિલ્પાબહેન બી. કોમ—આરે સુસંસ્કાર ધરાવે છે. ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવવાને ભાગ્યશાળી બન્યાં છે. શ્રી બાપાલાલભાઈએ આરાયે ભારતનો અને આરાયે વિશ્વનો પ્રવાસ ખેડ્યો છે. અનેક નાનામોટા માણસોના સંપર્ક અને સંસર્ગમાં આવ્યા છે. એમની રખરખાવટ ખૂબ જ પ્રશંસનીય છે. એકવાર પરિચય થયા પછી કાયમ માટે સંબંધો જાળવી રાખવામાં માને છે.

ધંધાથેં ઘણો પ્રવાસ ખેડ્યો, પરદેશની વડડ ફેમસ એ.એમ.સી

કંપનીની મશીનરીની એજન્સી મેળવી; જાપાન, યુરોપ, અમેરિકા વગેરે દેશોના પ્રવાસો ખેડી હેવી મશીનો ઇમ્પોર્ટ કરી સાહસિકતાની હદ વટાવી છે. આજે એક્ઝપોર્ટ-ઇમ્પોર્ટની આગેવાન ક્ષેત્રમાં તેમની કંપની ઇન્ટરસ્ટેટ એન્જિનિયરિંગ કું. અને ઝોટા એસોસિયેશન અને યુનીમેક્સ કંપનીઓ હિંદુસ્તાનમાં પ્રખ્યાતિ ધરાવે છે. ઇન્ડિયન મરચન્ડાઇઝમેન્ટર્સના સભ્ય પણ છે. તેમનું વ્યક્તિત્વ નિરાશું છે. નાનામોટા સૌને સન્માનવાની અને આદરપૂર્વક સૌની અદ્યક્ષ રાખવાનો એમનો વિશિષ્ટ ગુણ આજના આ યુગમાં ખરેખર દાદ માંગી લે છે. શ્રી બાપાલાલભાઈ ખૂબ જ પ્રેમાળ, સાધુ-સાધ્વીજીના વૈયાવચ્ચમાં ખૂબ જ ખડે પગે શક્ય હોય તે સેવા આપવા તત્પર રહ્યા છે. આવા પુણ્યશાળી આત્માઓ આપણું ગૌરવ છે.

વારાહીના ઝોટા કુટુંબમાં અમૂલખભાઈ વીરજીભાઈના દાદા દલીચંદ કૂલચંદ ખૂબ જ પ્રમાણિક ને સારાથે દેશમાં નામના મેળવવા ભાગ્યશાળી હતા. એટલું જ નહીં, તે ટાઈમમાં બેઠપુર સ્ટેટ ને પાલનપુર સ્ટેટની સરહદ દોરવાની તકરાર ઘણા વખતથી ચાલતી હતી. તેમાં લાઈનદોરી દેવા બન્ને સ્ટેટોએ ઝોટા દલીચંદ કૂલચંદ-ભાઈને નીમ્યા ને તેમણે દોરી આપેલી સરહદ બન્ને સ્ટેટોએ માન્ય રાખી. ને પાલનપુર સ્ટેટે તો પાલનપુર સ્ટેટમાં લેવાતું દાણુ ઝોટા કુટુંબતું માફ કરેલ. આમ તે વખતમાં દલીચંદ ઝોટા મહાન પુણ્યશાળી બની પ્રખ્યાતિ પામેલા. આજે તેમના પુત્રો વીરજીભાઈ અને ત્રિભોવનદાસ—જેમાં શ્રી અમૂલખભાઈ અને શ્રી મનસુખભાઈ બન્ને વીરજીભાઈના પુત્રો થાય અને શ્રી નરખતલાલ અને શ્રી વાડીલાલ તે ત્રિભોવનદાસના પુત્રો થાય; જેમનો એક જ પેઢીનો વસ્તાર—તે ઝોટા કુટુંબમાં શ્રી બાપાલાલભાઈ અને શ્રી ચીમન-લાલભાઈ, શ્રી અમૂલખભાઈના પુત્રો થાય. ને પૂ. વલ્લભસૂરીશ્વરજીના આચાર્ય મહારાજ ને મહેન્દ્ર જૈન પંચાંગના પ્રણેતા તે પૂ. વિકાસ-ચંદ્રસૂરીશ્વરજી મ. સાહેબ, સંસારીપણામાં રાધનપુરના શ્રી ભોગીલાલ દેશવચંદભાઈ તેમનાં બહેન પાર્વતીબહેનના પુત્ર, તે શ્રી અમૂલખભાઈના સગા ભાણેજ થાય. આમ આજે પણ વારાહીમાં ઝોટા કુટુંબ સારાં કાર્યો કરી નામના મેળવી રહેલ છે.

—૦૦૦—

પરમ પૂજ્ય ભાનુબહેન

ધૂપસળીની જેમ સદાયે સમાજસેવાની સુગંધ ફેલાવનાર, દીન-દુઃખી સ્ત્રીઓ, બાળકોના જીવનમાં સુખ, શાંતિ અને સંતોષની સુરખી ફેલાવનાર અને દરિયા જેવું વિશાળ દિલ તેમ જ સૌને માટે “મા”ની મમતાનો શીતળ છાંયો આપનાર પાંચ હાથકાઓથી સમાજસેવાનું મૂંગાં મૂંગાં કાર્ય કરનાર પૂ. ભાનુમા—આપને જીજ્ઞાસા કરકારે ૧૯૮૫ના વર્ષના બાળ-કલ્યાણ ક્ષેત્રની શ્રેષ્ઠ કામગીરીના એવોર્ડથી સન્માનિત કર્યાં તેથી ખરેખર આપના સેવાકાર્યમાં પારિતોષિક-સન્માનની સુવાસ લળે છે જેનો મૌને આનંદ છે, ગૌરવ છે.

છેલ્લા પાંચ હાથકાઓમાં ભાવનગર શહેર અને જિલ્લાની અનેકવિધ પ્રકારે સમાજ-સેવા કરી છે. ખાસ કરીને મહિલા અને બાળકોને માટે જે નિઃસ્વાર્થભાવે સેવાકાર્ય અને તે પણ મૌન રહીને, પોતાની જાતને કેન્દ્રમાં રાખ્યા વિના તેમ જ પોતાના સેવાકાર્યની જરાયે જાહેરાત કર્યા વિના કર્યું છે તે તેમના જીવનકાર્યની સુવાસ સદાયે ફેલાતી રહેશે.

નાની ઉંમરે વૈધવ્યની પ્રાપ્તિ—જીવનની કઠિન કસોટીએ ધીરજ ધરીને આપે સમાજસેવાનો લેખ ધારણ કરીને ગ્રંથનની જેમ તન-મનથી ઘસાઈને સમાજસેવાનું કામ કર્યું. આપનો જીવન-ઈતિહાસ અને તેના યાદગાર પ્રસંગોને અલગ પુસ્તક આકારે પ્રકાશિત કરવાની જરૂર છે જેથી સૌને માટે પ્રેરણાદાયી બને !

મહિલા મંડળ, વિકાસ-ગૃહ તેમ જ સમાજ-સેવા કેન્દ્રો દ્વારા આપે આ જિલ્લામાં જે સેવાકાર્ય કર્યું છે તે ખરેખર અવિસ્મરણીય છે. ભાવનગર શહેર અને જિલ્લા તેમનાં સદાયે ઋણી રહેશે.

તેમનું કાર્યક્ષેત્ર સમાજસેવા હોવા છતાં રાજકીય ક્ષેત્રે અનન્ય કાળો પણ આપ્યો છે. જિલ્લા પંચાયતથી ધારાસભા સુધીની વિવિધ કક્ષાએ કુનેહભરી રાજકીય કામગીરીને સમાજ-સેવાનું ઉમદા માધ્યમ બનાવ્યું છે.

બાળ-કલ્યાણના ક્ષેત્રે, ક્ષેત્ર કામગીરીનો રાજ્યકક્ષાનો એવોર્ડ મળ્યો, સંખ્યાબંધ સંસ્થાઓએ તેમને સન્માન આપી બહુમાન કર્યું છે. હૃદયરત્ન પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે હૃદયર તેમને લાંબું આયુષ્ય આપે અને આમ હવે પણ સમાજસેવાનું ઉમદા કાર્ય તેમના શુભ હાથે થતું રહે.

With Best Compliments from

Transpek Industry Limited

Regd. Office & Works : Kala'i Road, Arlaodra
Vadodara-390 012 (India) P. O. Box 159

Phone : 321620, 321628, 320120, 321560

Gram : 'Transpek' Vadodara Telex : 0175-316 KALA in

Manufacturers of :

- * Sodium Hydro Sulphite * Sodium Hexameta Phosphate
- * Sodium Formaldehyde Sulphoxylate (Safolite) * Zinc Formaldehyde Sulphoxylate (Safolin) * Thionyl chloride
- * Sulphur Dioxide * Sulphur Di Chloride * Sulphur Mono Chloride * 2 Hydroxy 4-n-Octoxy Benzophenone
- * 2 Hydroxy 4-Methoxy Benzophenone * Chloro Acetyl Chloride (CAC) * Zinc Hydroxide (Wet) * ALSO Oil Field Chemicals viz. * Demulsifiers (Oil Soluble)
- * Deoilers * Corrosion Inhibitors * Defoamers * Bacteriacides etc.

BOMBAY OFFICE .

Oak Chambers, 11, Oak Lane, Fort, Bombay-400 023

Phone : 271686, 272652 Telex : 011-2476 NLIA IN

શ્રી ભૂધરભાઈ રામનાથ દવે

“ પાત્રત્વાત્ ધનમાપ્નોતિ
ધનદ્વર્મ ” તતઃ સુખમ્ ”

શ્રી શિહોર સમ્રાટાય ઔદિચ્ય અગ્યારસો ગ્રાહણ જ્ઞાતિના આ નરસનનો જન્મ સૌરાષ્ટ્રના વલ્લભીપુરમાં તા. ૨૦-૪-૧૯૧૧માં થયો હતો. પ્રાથમિક સાત ધોરણનો અભ્યાસ વલ્લભીપુરની સરકારી શાળામાં થયો.

પિતાશ્રી વલ્લભીપુર હરબારના રાજ્યજ્યોતિષી અને કર્મકાંડી હતા. જીવનમાં અનેકવાર નાનીમોટી વિપત્તિઓનો સામનો તેમને કરવો પડ્યો છે. સાત વર્ષની નાની ઉંમરે તેમણે પિતાનું શિરછત્ર ગુમાવ્યું. ત્યારથી પરિવારને પૈસેટકે ઘણી તંગી વેઠવી પડી હતી. માતાએ પેટે પાટા બાંધીને પોતાના બે દીકરાઓને ભણાવ્યા. બન્ને ભાઈઓને હાઈસ્કૂલમાં ભણાવી શકાય એવી આર્થિક હાલત ન હતી એટલે મોટાભાઈ અંગ્રેજી અભ્યાસ કરી આગળ વધે તે માટે શ્રી ભૂધરભાઈએ ઝોઝામાં ઝોઝા ખર્ચે વ્યાવસાયિક શિક્ષણ મેળવવા રાજકોટની હાંટર ટ્રેનિંગ કોલેજની પ્રવેશક પરીક્ષા માટે ખાતથી અભ્યાસ શરૂ કર્યો અને પ્રથમના ત્રીશ વિદ્યાર્થીઓમાં ગુણાંક મેળવી માસિક બાર રૂપિયાની છાત્રવૃત્તિ (સ્કોલરશિપ) શ્રી સોળ વર્ષની ઉંમર પૂરી થતાં સન ૧૯૨૭માં શિક્ષણ વિષયક તાલીમ માટે દાખલ થયા અને લગભગ ત્રણે વર્ષ આગળ ને આગળ વધતા રહી સન ૧૯૨૯માં ત્રીજા વર્ષની ટ્રેનિંગ પૂરી કરી માસિક પચીસ રૂપિયાના પગારથી વલ્લભીપુરની સરકારી શાળામાં શિક્ષક તરીકે જોડાયા.

મોટાભાઈ ભાવનગરની હાઈસ્કૂલમાં ભણીગણીને મૈટ્રિક થાય ત્યાં સુધી પોતાની ટૂંકી આવકમાં ઘરનું ગાડું ચલાવવું; પછી બન્ને ભાઈઓ કમાતા થઈ એ એટલે આર્થિક મુશ્કેલી રહેશે નહિ—એવી તેમની આશા પાર ન પડી. જીવનની આ એક બીજી મુશ્કેલી હતી. મોટાભાઈ અભ્યાસમાં આગળ વધી શક્યા નહિ એટલે કુટુંબનો સમગ્ર બોજ ભૂધરભાઈને શિરે આવ્યો.

રાજકોટની ટ્રેનિંગ દરમિયાન જે સ્કોલરશિપ મેળવેલી તે સરકારમાં ભરી દઈ ભરણપોષણની પૂરી જવાબદારી ઉઠાવવા પોતે વલ્લભીપુરની સરકારી નોકરી છોડી દઈ અમદાવાદ પહોંચ્યા અને ગુજરાત વિદ્યાપીઠની પ્રાથમિક શિક્ષકોને તાલીમ આપતી નવી ગુજરાતી શાળા (રાષ્ટ્રીય શાળા)માં શિક્ષક તરીકે જોડાયા. આ શાળામાં તેમણે ખંત અને પ્રામાણિકતાથી અગિયાર વર્ષ કામ કર્યું. દરમિયાનમાં એક આરા ધનવાન કુટુંબમાં તેમને ટ્યૂશન આપવાનું કામ મળ્યું. અહીંનું કૌટુંબિક જીવન વલ્લભીપુર કરતાં મોંઘું હતું એટલે વધુ સારી આર્થિક સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવાની જરૂર હતી. નોકરી દરમિયાન તેમના મનમાં ‘વ્યાપારે વસતિ લક્ષ્મી’—એ ઉક્તિ પ્રમાણે વિચારો અવારનવાર ઊઠતા હતા; પરંતુ વેપારમાં રોકવા એટલી મૂડી ન હોવાથી તેઓ મોટી મૂંઝવણમાં પડ્યા. છેવટે મન મક્કમ કરી પોતાનું ટ્યૂશન રાખનાર શેઠ પાસે અચકાતાં અચકાતાં વિચાર રજૂ કર્યો. કામ કરવાની ખંત, સંનિષ્ઠા અને પ્રમાણિકતાના ભૂધરભાઈના ગુણોથી શેઠ પ્રથમથી જ પ્રભાવિત હતા એટલે બીબું કાંઈ ન પૂછતાં ફક્ત કેટલી રકમ જોઈશે એટલો જ એક પ્રશ્ન કર્યો. ભૂધરભાઈ એ પચીસ હજારની વાત કરી અને શેઠે તરત જ એટલી રકમનો એક લાખી આપ્યો. આમ એક મોટી મુશ્કેલી પાર પડી અને તેમના પગમાં વિશેષ જોર આવ્યું. સન ૧૯૪૨માં અમદાવાદની નોકરી મૂકી દીધી અને મુંબઈમાં વેપાર અર્થે આવ્યા. પોતાના એક નજીકના મગા સાથે ભાગીદારીમાં રંગ-રસાયણના વેપારનું કામકાજ શરૂ કર્યું. ત્રણ વર્ષ પછી કાંઈક સ્થિર થયા. સન ૧૯૪૫માં પરિવારને મુંબઈ ખાલાવી લઈ સ્થાયી વસવાટ શરૂ કર્યો; પણ હજી વિખત્તિઓએ તેમનો કેટો મૂક્યો ન હતો. ભાગીદારીની અણ-આવડતને કારણે કેટલીયે ચિટંબણાઓનો સામનો કરવો પડ્યો અને છેવટે પોતાનો સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો.

શરૂઆતમાં જર્મની અને સ્વિટઝર્લેન્ડનાં રંગ-રસાયણોનો વેપાર કર્યો. બીબા જર્મન સુદ્ધ પછી અન્ય દેશો સાથે વેપારી સંબંધો જોડી આજ સુધી પોતાનો ધંધો આગળ ધપાવી રહ્યા છે.

જે શેઠે તેમને રૂપિયા પચીસ હજાર વેપાર અર્થે ખીરેલા તેમને વ્યાજ સહિત એક લાખી પાછા આપવા તેઓ અમદાવાદ ગયા ત્યારે એ શેઠ તેમને પ્રેમપૂર્વક ભેટી પડ્યા. ભૂધરભાઈએ પેલો એક તેમના હાથમાં મૂક્યો ત્યારે ગળગળા થઈ શેઠ બોલ્યા : ભૂધરભાઈ ! મને તમારાથી જુદો ગણ્યો ? એમ કહી હસતાં હસતાં શેઠે એક ફાડી નાખ્યો. શેઠની ઉદારતાથી અહોભાવ પામી તેઓ મુંબઈ પાછા ફર્યા.

કામની ખંત, પૂર્ણ નિષ્ઠા, પ્રામાણિકતા અને દેનાર ઇશ્વર છે એ ભાવના તથા પોતાની પાસે કંઈ લેવા આવેલી કોઈ વ્યક્તિ ખાલી હાથે પાછી ન જાય એવી દાનશીલતાથી તેમણે વેપારી આત્મમાં વિશ્વાસ અને માન-પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કર્યાં છે.

તેઓશ્રી અનેક સંસ્થાઓ સાથે જોડાયેલા રહ્યા છે. બૃહદ્ મુંબઈ શિહોર સં. ઔ. અગ્યારસો ગ્રાહ્યણ સમાજના સ્થાપક અને પ્રમુખ, અ. ભા. વ. પ્રદાસમાજ, મુંબઈના પ્રમુખ; શ્રી નર્મદાશંકર હ. જોષી છાત્રાલય, મુંબઈના પ્રમુખ અને મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી; શ્રી ગોદાવરીબા અને માણેકબા ઔ. મહિલા છાત્રાલય, ભાવનગરના પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી; શ્રી આર. જે. જોષી કોલેજ હોસ્ટેલ, ભાવનગરના પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી; શ્રી જે. બી. પંડ્યા છાત્રાલય-શિહોરના પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી; શ્રી મોંઘીબા રામનાથ દવે ગર્લ્સ હાઈસ્કૂલ વલ્લભીપુરના સ્થાપક પ્રમુખ અને મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી; ન્યૂ. આઈ. કે. એચ. ગુજરાત વિદ્યાલયના પ્રમુખ અને મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી. આ સંસ્થાને પોતાના પિતાશ્રીના નામે દાન આપેલ છે.

વિદ્યાપ્રાપ્તિ તથા વિદ્યાદાન, ધનપ્રાપ્તિ અને ધનદાન કરી શ્રી ભૂધરભાઈ ગ્રાહ્યણ જ્ઞાતિના એક સાચા નરરત્ન બન્યા છે. સ્વહસ્તે કરેલ દાનની બહેરાતના તેઓશ્રી અનિચ્છુક રહ્યા છે.

શ્રી ભોગીલાલ કંકુચંદ શાહ

“સાહસ વિના સિદ્ધિ નથી.” એ જીવનમંત્રને પોતાના જીવનમાં ઉતારનાર શેઠશ્રી ભોગીલાલભાઈ એ માત્ર ૧૩ વર્ષની વયે અભ્યાસ મૂકી વિચક્ષણ બુદ્ધિમતાથી મુંબઈ આવી વેપારની શરૂઆત કરી. ૨૫ વર્ષ પછી તેઓ ગોડીજી જૈન બેડિંગના પ્રમુખ બન્યા. પોતાની કુનેહ તેમ જ નીતિમત્તાને કારણે મેટલના વેપારમાં તેઓ આગળ વધ્યા.

સાબરકાંઠા જિલ્લાના આગલોડના આ અંગ્રેજી ત્રણ ચોપડી ભણેલા કુશળ વેપારી એલ્યુમિનિયમ મરચન્ટ એસોસિયેશનના માનદ ખજાનચી બન્યા. તેઓની ચીવટ અને નમૂનેદાર કાર્યક્ષમતાના લીધે જ આગલોડ જૈન સંઘના ૧૩ વર્ષ સુધી ટ્રસ્ટી રહ્યા. જૈન દેરાસરો તથા માણીભદ્ર તીર્થની પ્રગતિ માટે સારો એવો ફાળો એકઠો કરવામાં ભોગીલાલભાઈ એ સારો એવો જહેમત ઉઠાવી છે.

૨૦૦૮માં મૂળનાયક સુમતિનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરાવી ધર્મમય જીવનનું દ્વંદ્વંત એમણે પૂરું પાડ્યું. કેળવણીક્ષેત્રે પણ એમનું અપાર મહત્ત્વ હતું જેની ફળશ્રુતિરૂપે તેમણે શ્રી કાંઠા સત્તાવીસ વીસા શ્રીમણી જૈન જ્ઞાતિનાં બાળકો માટે ફંડફાળો જાતે આપી અન્ય ભાઈઓનો સહકાર મેળવી મજબૂત અને પગભર સંસ્થા ઊભી કરી.

તેમનાં પત્ની શ્રીમતી સુભદ્રાજેન પણ ધર્મપરાયણ તેમ જ પરોપકારી ઉદાત્ત સ્વભાવનાં છે.

શ્રી મનસુખલાલ કલ્યાણજી શાહ

મહુવા પાસેના જોરડા ગામના વતની શ્રી મનસુખલાલ કલ્યાણજી શાહ ૪૬ વર્ષની ઉંમરના છે. બી. કોમ. સુધીના અભ્યાસ બાદ ૧૯૫૩માં મુંબઈ આવ્યા અને શરૂઆતનાં એ વર્ષ નોકરી કરી અનુભવ મેળવ્યો. પણ સાહસિક વેપારી જીવનને નોકરીમાં જરૂર નહીં તેથી લોખંડના ધંધામાં અંપલાવ્યું અને તેમાં સફળતા

મેળવતા ગયા. આ ધંધામાં સંગત પુરુષાર્થ કરી સ્વયંબળે આગળ આગ્યા. દાનધર્મને ક્ષેત્રે ઘણો જ ફાળો રહ્યો છે. વિવિધ સંસ્થાઓમાં એક યા બીજી રીતે તેમનું મહત્વનું પ્રદાન રહ્યું છે.

—o—o—o—

શુભેચ્છા સહ—

ધી બોરસદ નાગરિક સહકારી બેન્ક લિ. બોરસદ
૬. ભાવસારવાડ, બોરસદ—જિ. ખેડા ફેબ : ૧૭૮

❀ બેન્કની પ્રગતિના બોલતા આંકડા ❀

ભરપાઈ થયેલ શેર ભંડોળ.....	રૂ. ૪૮૧૭૧૫૦
રિઝર્વ ફંડ તથા અન્ય ફંડો.....	રૂ. ૬૦૭૨૭૫
કુલ થાપણની રકમ.....	રૂ. ૫૮૧૭૦૦૦૦
કુલ ધીરાણની રકમ.....	રૂ. ૪૮૮૧૭૫૦૦
કુલ થાપણદારની સંખ્યા.....	રૂ. ૪૬૧૭૧
કુલ ધીરાણ મેળવનારની સંખ્યા.....	રૂ. ૮૬૨
કામકાજનું કુલ ભંડોળ.....	રૂ. ૮૩૩૮૦૦૦

આપનાં બાળકોના ભણતર, લગ્ન, ધડપણ તથા અન્ય સામાજિક જવાબદારીઓ અદા કરવા અંગેની ચિંતાથી મુક્ત થવા માટે આગળથી જ નિયમિત ગચ્છતની ટેવ પાડો, અને તમામ બેન્કો કરતાં વધુમાં વધુ વ્યાજ મેળવવા માટે આ આપની જ બેન્કમાં નાણાં રોકી ૩૬ ટકાથી ૧૧ ટકા સુધીનું વ્યાજ મેળવો. આ ઉપરાંત બેન્કની વિવિધ થાપણ યોજનાઓમાં નાણાં રોકી અવનવા લાભો—એટ વાસણો વિ. મેળવવાનું ચૂકશે નહિ.

સદર બેન્કમાં જમા મૂકેલ વ્યક્તિનીક રૂ. ૩૦,૦૦૦ સુધીની રકમ થાપણ રીમા યોજના હેઠળ સુરક્ષિત છે અને વાર્ષિક રૂ. ૪૦૦૦ની રકમ આવકવેરા મુક્ત છે. નામદાર સરકારથી તરફથી આ બેન્કને જાહેર સંસ્થાઓ તથા દૂરદોનાં નાણાં સ્વીકારવાની પરવાનગી મળેલ છે. બેન્ક લોકલની સગવડતા ધરાવે છે વધુ માહિતી માટે રૂપરૂ સંપર્ક કરો.

* બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ *

બોરસદ નાગરિક સહકારી બેન્ક લિ. બોરસદ (જિ. ખેડા)

શ્રી મનસુખભાઈ ગીરધરલાલ વસાણી

જેમના સ્વભાવમાં સમાજ માટે કંઈક સારું કરવાની (કરી છૂટવાની) તાલાવેલી હતી એવા સફળ શ્રેષ્ઠી, ઉદાર દાતા, સમાજ-સેવાના સિદ્ધાંતોને જીવનમાં પ્રેમ અને આનંદથી વણી લેનાર બોટાદના વતની શ્રી મનસુખલાલ ગીરધરલાલ વસાણી ૭૯ વર્ષની વયે દૂંઝી માંદગી બાદ તા. ૧૧-૧-૧૯૮૭ના રોજ સદ્ગતિને પામ્યા છે.

બોટાદના રાજવૈદ્ય ગણાતા સ્વ. પૂ. ગીરધરબાપાને ત્યાં સંવત ૧૯૬૫ના ચૈત્ર સુદ ૧૩ના રોજ આણંદપુર મુકામે તેમનો જન્મ થયેલો. માત્ર બે વર્ષની બાળવયે માતાનું સુખ ગુમાવેલું. એમની પૂરતી સારસંભાળ લઈ શકે તેવું કોઈ ન રહ્યું હોવાથી શરૂઆતનો અભ્યાસ તેમના મોસાળ આણંદપુરમાં કરેલ અને ત્યારબાદ લોબડી બોર્ડિંગમાં તેમને લાવવા મૂકેલ.

મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ પૂરો કર્યો ત્યારે આર્થિક પરિસ્થિતિ ખૂબ નબળી હોવાના કારણે ૧૭ વર્ષની ઉંમરે અભ્યાસ છોડી, તેમના કાકા શ્રી હરગોવિંદભાઈ વસાણીને ત્યાં મુંબઈ આવ્યા. અભ્યાસ સમયના તેમના સાથી શ્રી કાંતિલાલભાઈ ગાંધી અને જાણીતા તત્ત્વચિંતક, કેળવણીકાર, જૈન તત્ત્વજ્ઞાન અને જૈન સાહિત્યના વિષયમાં પીએચ. ડી થયેલા પ્રો. અમૃતલાલ સવચંદ ગોપાણી હતા.

મુંબઈ આવ્યા ત્યારે સાધન અને અનુભવનો અભાવ હતો; પરંતુ જીવન સામે ઝઝૂમવાની ધગશ હતી. ધંધાકીય શરૂઆત બારાકુવા પાસે ફેરીથી કરી ફેરી કરવામાં અને મહેનત કરવામાં એમને જરાય શરમ ન હતી એટલે મહેનતના સદ્ગુણે એમને સફળતાનો રાહ બતાવ્યો. ધીરે ધીરે એમનો વેપાર અને વિશ્વાસ વધતો ચાલ્યો અને ૧૯૨૭ના વર્ષમાં બોરીબંદર જેવા સુંદર લક્ષ્મીમાં વસાણી એન્ડ કું.ના નામે કાપડની દુકાની શરૂઆત કરી.

આ તેમની સફળતાનું પ્રથમ સોપાન હતું. પ્રમાણિકપણે કરેલી મહેનત જળ્યા વગર રહેતી નથી. ૧૯૪૨ના સમય દરમિયાન

લડાઈનું વાતાવરણ હતું. મોટા ભાગના લોકો મુંઝઈ છોડી દેશમાં જતા હતા ત્યારે મનસુખભાઈની નીડરતાએ અને દુરંદેશીએ તેમને ચારી આપી. એમણે ફોર્ટમાં દાદાભાઈ નવરોજી રોડ ઉપર એક મોટી દુકાન ખરીદી અને વસાણી કલોથ સ્ટોર્સને નામે કામ શરૂ કર્યું. સમય જતાં આ સ્ટોરે ખૂબ મોટા પ્રમાણમાં નામ અને દામ પ્રાપ્ત કર્યાં. આજે પણ આ સ્ટોર ધમધોકાર ચાલે છે.

‘મનુષ્ય યત્ન દંશ્વર કૃપા’ના નિયમ મુજબ એમના પ્રયત્નો સાથે પુણ્યોદયનો પણ ઉદય થયો. પુણ્યોદયે મનસુખભાઈને ઐશ્વર્ય આપ્યું અને મનસુખભાઈએ યત્કિંચિત્ત પ્રમાણને ચરણે ધરવા માંડ્યું.

૧૯૬૭માં તેમના પૂ. પિતાશ્રી જેમનો સ્વર્ગવાસ થએલો તેમની યાદમાં એક ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરી. આ ટ્રસ્ટ દ્વારા તેમણે અનેકવિધ સેવાનાં કાર્યો કર્યાં છે, જેની વિગત નીચે મુજબ છે :

જે. જે. હોસ્પિટલમાં અપંગોને હુન્નર શીખવવાના વિભાગને અનુદાન કર્યું. જૈન ક્લિનિક, ખેરીવલીમાં ઈ. એન. ટી. વિભાગ એમની સ્વ. પુત્રી પુષ્પાબેનને નામે શરૂ કરાવ્યો. હરકિશનદાસ હોસ્પિટલમાં વસાણીના નામે રીહેબિલિટેશન વિભાગની શરૂઆત કરાવી. લાયન્સ કલબ ઓફ અધેરીના ઉપક્રમે વસાણી ડાયાગ્નોસ્ટિક સેન્ટરની શરૂઆત કરાવી. ખોટાદમાં માતૃશ્રી મણિભાઈ વસાણી સાર્વજનિક આરોગ્ય કેન્દ્રની શરૂઆત કરાવી. ખોટાદમાં કાયમી જીવદયા માનવરાહત સંસ્થાની શરૂઆત કરી, જ્યાં જરૂરીઆતવાળાને નિયમિત રોટલા અને શાક પીરસાય છે.

હરગોવિંદદાસ વસાણી ખીમાર રાહત સમિતિ વિભાગના ઉપક્રમે ખીમારોને વિનામૂલ્યે દવાઓ અપાય છે. સોનાવાલા હોસ્પિટલમાં તેમનાં સ્વ. પુત્રી પુષ્પાબેન વસાણીના નામનો એક્સ-રે વિભાગ શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

ખોટાદકર કોલેજ તથા અમરાળામાં બુક બેન્કની શરૂઆત કરાવી છે. વસાણી જૈન આયંબીલ શાળા, ખોટાદના વિદ્યાર્થીઓને સ્કોલરશિપ, વગેરેમાં પણ તેમનું યોગદાન છે.

શ્રે. ૪૪

ગોટાદમાં માધ્યમિક તથા મહાશાળામાં પ્રથમ આવનારને પુસ્તક, ચંદ્રક તથા રોકડ રકમનાં ધનામે, જી.સી. વસાણી સસ્તું અનાજ કેન્દ્ર; જૈન ઉદ્યોગગૃહમાં જી.સી. વસાણી બોદ્ય વિભાગ, જૈન એજ્યુકેશન સોસાયટીમાં દર વરસે એક વિદ્યાર્થીને સ્ટોલર-શિપની સહાય.

અનેકવિધ ક્ષેત્રોમાં જેવા કે સામાજિક, વૈદ્યકીય, કેળવણી, ધાર્મિક અને માનવ સહત વિ. માં સ્વ. મનસુખભાઈએ નામ અને ધીર્તિની અપેક્ષા રાખ્યા વગર દાનનો પ્રવાહ વધુ પ્રમાણમાં વહાવ્યો છે તે ખરેખર અભિનંદનને પાત્ર છે.

આ ઉપરાંત અનેક સંસ્થાઓમાં તેમના સ્મરણાર્થે રૂપિયા ૨,૫૦,૦૦૦ જેવી રકમ તેમના પુત્રો તરફથી વાપરવામાં આવેલ છે. એમના પગલે પગલે ચાલે તેવા એમના ચાર પુત્રો શ્રી ચંદુભાઈ, શ્રી અનુભાઈ, શ્રી નિરંજનભાઈ અને શ્રી સુરેશભાઈ એમનાં અધૂરાં કાર્યોને અવશ્ય પૂરાં કરશે અને આગળ ધપાવશે તેવી શ્રદ્ધા રાખવી અસ્થાને નથી.

આવા કર્તવ્યમૂર્તિ સ્વ. શ્રી મનસુખભાઈ વગાણીને હાર્દિક શ્રદ્ધાંજલિ.

સ્વ. શ્રી મનુભાઈ જેસીંગભાઈ

ઉદારચરિત શેઠશ્રી મનુભાઈનો જન્મ સંવત ૧૯૬૮ના કારતક વદ દના શુભ દિને થયેલ હતો. માતાપિતાના વારસામાં મળેલા સુસંસ્કારોને લીધે તેઓશ્રીનું જીવન બાલ્યવયથી જ ધર્માનુરાગિતા, દાનપ્રિયતા વગેરે ગુણોથી સભર બન્યું હતું.

વિકટ સંયોગોમાં પણ જરા પણ મૂંઝાયા સિવાય તેઓ પોતાના કાર્યમાં કુનેહભરી રીતે સફળતા મેળવતા; સાથોસાથ ક્ષાયોથી પરાધીન ન બનતાં અને વાદવિવાદમાં પણ કદાપિ ભાષાનો સંયમ ન ખોતાં વિચારપૂર્ણ અને હિતકારી જવાબ આપી સામી વ્યક્તિનું દિલ જીતવામાં તેઓશ્રીએ નિપુણતા પ્રાપ્ત કરી હતી.

ધર્મ પ્રત્યેની અનૂદ શ્રદ્ધા તથા ધર્મક્રિયાના યથાયોગ્ય આચરણ દ્વારા તેઓનું જીવન આરાધનાથી સભર બન્યું હતું. કોઈપણ પ્રકારની નામના-શ્રીતિના મોહ સિવાય ગુપ્તહાન વગેરેમાં તેઓશ્રીની પ્રવૃત્તિ અતુમોદનીય હતી.

પ. પૂ. શાસન-પ્રભાવક પ્રૌઢ પ્રતિભાસંપન્ન વૈયાકરણકેસરી સ. પૂ. આચાર્યદેવશ્રી ચંદ્રસાગરસૂરીશ્વરજી મ.શ્રીના પરમ વિનેય વિદ્વદ્વર્ય પ્રવચનદક્ષ મુનિવર્યશ્રી અભ્યુદયસાગરજી મ. તથા તપસ્વી-રત્ન મુનિરાજ શ્રી નવરત્નસાગરજી મ.શ્રી આદિહજીવું આતુર્ભાસ સં. ૨૦૨૬ની સાલમાં અમદાવાદ જૈન સોસાયટીમાં થયું ત્યારે તેઓશ્રીની સત્પ્રેરણાથી શ્રી મનુભાઈએ શ્રાવકોચિત બાર વ્રતો તથા નિયમો ગ્રહણ કર્યા હતાં અને સુંદર રીતિએ પાલન કરી રહ્યા હતા. શ્રી નાગેશ્વર તીર્થના વહીવટમાં સારો ભાગ લીધો હતો અને તીર્થના દ્રષ્ટી તરીકે સારી સેવા કરી હતી. અન્ય તીર્થોમાં પણ યથાશક્તિ દ્રવ્યનો વ્યય કરી જીવન ધન્ય બનાવ્યું હતું.

શ્રી પદ્યુષણપર્વના પવિત્ર દિવસોમાં પૂ. ગુરુદેવ મુનિરાજશ્રી અભ્યુદયસાગરજી મહારાજના શ્રીમુખથી “પવિત્ર શ્રી ગણધરવાદ”નું શ્રવણ કરી સાંજે નિશા પોળમાં આવેલ શ્રી જગવલ્લભ પાર્શ્વનાથ ભગવંતના ભાવપૂર્વક દર્શન કર્યા ત્યારે કયાંથી ખબર હોય કે આ અંતિમ દર્શન હશે ! દર્શન કરી પોળના નાકે આવતાં જ ઢળી પડ્યા. નવકાર મહામંત્રનું સ્મરણ કરતાં તેમનો અમર આત્મા પરલોકના પંથે પ્રયાણ કરી ગયો. જગતના ચોકમાં જે જન્મે છે તે અવશ્ય મૃત્યુને વરે છે; પણ તેનું જ જીવન સાર્થક ગણાય છે કે જે જીવનમાં ધર્મનું આચરણ કરી જીવનને પવિત્ર બનાવે છે. શેઠશ્રી મનુભાઈ પણ આવા પ્રકારનું ઉચ્ચ જીવન જીવી જીવનને બનાવી ગયા. તેઓશ્રીનો આત્મા જ્યાં હોય ત્યાં શાંતિ મળે એ જ એક અભ્યર્થના.

શ્રી મનસુખલાલ તારાચંદ મહેતા

વાર્તાસર્જકો અને શબ્દશિલ્પીઓમાં સદ્ગત શ્રી મનસુખલાલ તારાચંદ મહેતા શીલ, સંસ્કાર, સંયમ, તપ અને સેવાના સુમેળને અક્ષરદેહ અર્પનાર વાર્તાલેખક તરીકે માત્ર સાહિત્યક્ષેત્રમાં જ નહિ પરંતુ જૈનધર્મ અને સમાજમાં પણ યશોભ્યવલ પ્રતિષ્ઠાના અધિકારી બની ગયા છે. સ્વ. શ્રી મનસુખભાઈ મહેતા કેવળ સાહિત્ય-સર્જક કે જીવનના સાધક જ ન હતા પરંતુ વ્યવહારકુશળ અને કર્તવ્યનિષ્ઠ એવા આજીવન કર્મયોગી હતા. તેઓ ધર્મિષ્ઠ હોવા છતાં ધાર્મિક જડતા અને અધશ્રદ્ધાથી પર હોવાના કારણે સાધુ અને સંતોના ઉપદેશને હૈયાના ઊંટાણમાં ઉતારી એની ચિકિત્સા કરનાર એક વિચક્ષણુ વિચારક પણ હતા, જેના ફલસ્વરૂપ તેઓનું સમગ્ર જીવન નમ્રતાથી ઓપતી વિદ્વત્તા, આત્મસંયમ અને અધ્યાત્મ-લક્ષી ધર્મપરાયણતાથી સભર બન્યું હતું. વાણી, વિચાર અને વર્તનની એકાત્મતા સાથે સુમેળ સાધતી સાહિત્યોપાસના દ્વારા એમણે સમાજને અનેકવિધ સાહિત્યના સર્જનની નોંધપાત્ર પ્રમાણમાં ભેટ આપી છે, જેમાં ગણનાપાત્ર લેખી શકાય એવાં સામયિકો “જૈન”, “આત્માનંદ પ્રકાશ”, “શિક્ષણ-પત્રિકા” વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. વળી અન્ય અનેકવિધ પ્રકાશનો દ્વારા પણ એમણે સંખ્યાબંધ વાર્તાઓ અને લેખો આલેખ્યાં હતાં.

સ્વ. શ્રી મનસુખભાઈ મહેતાની સાહિત્યસાધના માત્ર જૈનધર્મ કે સમાજ પૂરતી જ મર્યાદિત ન હતી પરંતુ એ વ્યાપક માનવ-ધર્મપ્રેરિત પણ હતી. “આપણે સૌ સાચા માનવી બનીએ”નો સૂર પ્રધાનપણે એમની સાહિત્યકૃતિઓમાં ધ્વનિત થતો હતો, એટલે એમની કૃતિઓ સૌ કોઈને માટે સત્ય, સદાચાર, શીલ, સાધના, પ્રામાણિકતા અને તપની પ્રેરક હોઈ, સ્વાભાવિકપણે જ “અમૃતના આચમન” જેટલી પાવનકારી અને કલ્યાણકારી બની રહી છે.

ધમ્મો મંગલ મુક્કિઠ્ઠ અહિંસા સંજમો તવો । શ્રી દશવૈકલિક સૂત્રમાં આવેલ આ સૂત્રને સુમધુર રીતે વહેતા પ્રવાહમાં તાણવાણીની

જેમ વહી લેનાર અને શીલધર્મના સાચા આરાધક સ્વ. શ્રી મનસુખ-લાલભાઈનો જન્મ ગાયકવાડી રાજ્યના અમરેલી શહેરમાં ઈ. સ. ૧૯૦૮ના માર્ચ માસની ૧૭મી તારીખે થયો હતો. તેમના પિતાશ્રી સત્યપ્રિય અને ન્યાયપરાયણ હતા. તેમનાં માતૃશ્રી જડાવબહેને માયાળુ સ્વભાવ અને ધર્મપ્રેમથી બાળક મનસુખલાલમાં ધર્મ-સંસ્કારનાં બીજ રોપ્યાં હતાં. માતાની હૂંફ અને શીળી છાયા તો તેમને માત્ર પાંચ વર્ષની ઉંમર સુધી જ મળ્યાં હતાં; પણ માતાએ રોપેલા ધર્મસંસ્કારનું સારી પેઠે જતન કરી કેઈ અગમ્ય શક્તિ વડે તેમાંથી પ્રેરણા મેળવી તેમણે પોતાના જીવનનું ઘડતર કર્યું.

તેમનાં માતૃશ્રીના સ્વર્ગવાસ અંગે શ્રી મનસુખભાઈએ લખ્યું છે કે “મારાં માતૃશ્રી સં. ૧૯૬૯માં સદ્ગત થયાં તે વખતે મારા પિતાશ્રીએ અમારી પથારી અમારા કુટુંબીઓના ઘરમાં કરાવેલી.... દુઃખ, આઘાત અને વેદનાથી અમે મુક્ત રહીએ એ દૃષ્ટિએ આ વ્યવસ્થા કરાવેલી. અને તેમના જીવન દરમિયાન આ દૃષ્ટિનો ખ્યાલ રાખીને તેમણે અમારું પાલનપોષણ કર્યું. તેમણે અમારા સુખમાં સુખ માન્યું અને અમારા દુઃખમાં એ દુઃખનો ભાર અમારા ઉપર ન પડવા દેતાં તેમણે ઝીલી લીધો. કાઢવની વચ્ચે પાણીમાં રહેવા છતાં કમળ જેમ અલિપ્ત રહે છે તેમ મારા પિતાશ્રી સંસારમાં રહીને સંસારના મોહોથી નિરંતર અલિપ્ત રહ્યા....” પોતાના પિતાશ્રીમાં નિહાળેલી આ જીવનદૃષ્ટિ પ્રમાણે પોતે પણ વર્તી પોતાનું જીવન વૈરાગ્યમય, સાદું, નિર્લેપ, સાર્વિક અને સાધનામય બનાવ્યું હતું.

તેમણે પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ અમરેલીમાં પ્રાપ્ત કર્યું હતું. “પુત્રનાં લક્ષણ પાણીમાંથી” એ ઉક્તિ અનુસાર બાલ્યકાળ દરમિયાન પણ તેમનામાં દયા, ઉદારતા જેવા ગુણો જોવા મળે છે. શાળાએ જતી વખતે વાપરવા આપેલા પાઈ-પૈસો પણ કેટલીક વખત તેઓ દીન-દુઃખિયા કે રક્તપિત્તીઓને આપી કૃતાર્થતા અનુભવતા. અહીં તેમણે મેટ્રિક સુધી અભ્યાસ કર્યો.

ત્યારબાદ તેઓ મુંબઈ જઈ વસ્યા. શરૂઆતમાં શેઠ દેવદરણ

મૂળજીની પેઢીમાં નોકરી સ્વીકારી; ત્યારબાદ સ્વતંત્ર વ્યવસાય કરવાનો મનસૂઓ ઘડ્યો અને જીવનવીમાના વ્યવસાયમાં પોતાના પિતરાઈ શ્રી ભાર્ગવંદભાઈ અને કુટુંબીઓ સાથે કામ કર્યું. પોતાની કાર્યસૂચ અને આવડતથી ધિ નેપચુન એસ્થેરન્સ કંપની લિ.ની શ્રી ભાર્ગવંદભાઈ સાથે મળીને સ્થાપના કરી. “ન્યાય સંપન્ન વિલવ:” એ સૂત્ર લક્ષમાં રાખ્યું. કંપનીની કામગીરી દરમિયાન દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં તેઓ ફર્યા હતા. સાથે યાત્રાધામો અને ઔદ્યોગધામોની સફર પણ થતી. આ સમયમાં જુદા જુદા અનેક અનુભવો થયા.

તેમના લક્ષ દાનવીર શેઠશ્રી દેવકરજી મૂળજીનાં સુપુત્રી શ્રી લીલાવતીબેન સાથે થયેલ. તેમનું દાંપત્યજીવન અન્ય દાંપતીઓને પ્રેરણાદાયી હતું. તેમના ધર્મ અને સેવાપરાયણ જીવનમાં તેમનાં ધર્મપત્નીનો અમૂલ્ય ફાળો હતો. તેમનાં પત્નીની માંદગી દરમિયાન તેમણે કરેલી કાળજીપૂર્વકની સેવા અજોડ હતી.

ઈ.સ. ૧૯૪૬માં તેમનાં ધર્મપત્નીનો સ્વર્ગવાસ થયો. આ વખતે તેમની ઉંમર ૩૮ વર્ષની હતી. આ ઘટના બાદ પોતાનું જીવન વધુ ને વધુ સેવા અને આત્મસાધના તરફ વાળ્યું. એમની આત્મસાધના શુષ્ક નહોતી. સાધના સાથે કુટુંબીઓ તરફની ફરજ પણ બરાબર અદા કરતા. તેમનાં સંતાનોને કદી માતૃશ્રીની ખોટ ન સાહે તેવી કાળજી રાખી પ્રગતિ કરી રહ્યા. વકીલ ભાઈ ભોગીલાલભાઈ તથા મોટી બેન અંદનબેન પ્રત્યે ખૂબ આદરથી વર્તતા અને તેઓને પણ તેમના તરફ પૂરી મમતા હતી. તેમના કુટુંબ પ્રત્યેની જવાબદારી પણ આદર્શ રીતે અદા કરતા. તેમના કુટુંબના દરેક સભ્યો તરફ અપાર મમતા રાખતા અને તેમનામાં સુસંસ્કારોને પોષતા. પોતાના ઉદાત્ત સ્વભાવથી પોતાનાં સંતાનો તેમ જ ભાઈ-બહેનનાં સંતાનો તરફથી પણ પૂર્ણ આદર પ્રાપ્ત કરેલ.

તેઓ આચરણ-વિચાર-વાણી-વર્તન એકસરખું રાખવા પ્રયત્નશીલ હતા. ઉત્કૃષ્ટ ધર્મ એટલે અહિંસા-સંયમ-તપ. આ ત્રણેને જીવનમાં વણ્યાં હતાં. કોઈને દુઃખ ન લાગે એવી કાળજીપૂર્વક બોલવું અને

વર્તવું એવી ઝીણવટવાળી તેમની અહિંસા હતી. બ્રહ્મચર્યવ્રત પર તેમને અતૂટ શ્રદ્ધા અને દૃઢતા હતાં. તપનું આચરણ બાહ્ય કરતાં આચ્યંતર વિશેષ હતું. વર્ધમાન તપની ૨૦ ઓળી તેમ જ ત્રણ અઠ્ઠાઈ નવ ઉપવાસ વગેરે કરેલ.

તેઓએ આ તપશ્ચર્યા ભાવથી, આત્મશુદ્ધિના સંકલ્પથી કરેલ. કેટલીક તપસ્યા મુંઝઈ બહાર પર્યુષણમાં પૂ. પૂર્ણાનંદવિજયજી મ. સા.ના આમંત્રણથી તેઓ ચોમાસુ હોય ત્યાં જઈ કરેલ. તપશ્ચર્યા કરેલ તેમ ઘરે પાછળથી ખબર પડે. પોતે વાત ન કરે. આડ વખત રક્તદાન પણ કરેલ. આ રીતે તેમનું સામાજિક અને ધાર્મિક જીવન આડંબર વગરનું અને સાદાઈપૂર્ણ હતું.

વીમાના વ્યવસાયનું રાષ્ટ્રીયકરણ થયા પછી તેમણે વ્યવસાયમાંથી નિવૃત્તિ લઈ લીધી અને સમજસેવા કરતા. તેઓ ધાર્મિક-સામાજિક સંસ્થાનો વહીવટ કરતા ત્યારે વહીવટ શુદ્ધ રહે તે માટે જગૃત રહેતા અને સંસ્થાને જરૂર પડે ત્યારે તન, મન, ધનથી સહકાર આપવામાં પાછી પાની ન કરતા. જે સંસ્થાઓને તેમની સેવાનો લાભ મળ્યો છે તેમાંની મુખ્ય શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘ, શ્રી આત્માનંદ જૈન સભા, શ્રી જૈન સ્વેતાંબર એજ્યુકેશન બોર્ડ, શ્રી અધ્યાત્મ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ, શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, શ્રી સિદ્ધાર્થ એજ્યુ. ટ્રસ્ટ, શ્રી દેવકરણ મૂળજી જૈન સસ્તા ભાડાની ચાલ ટ્રસ્ટ વિ. એજ્યુકેશન બોર્ડની ઘણી પરીક્ષાઓ આપેલ અને પઠીથી પેપર કાઢવા, પેપર તપાસવા વગેરે કામ કરેલ. મુલુન્ડમાં દેરાસરજીની સામે જ આવેલ દેવકરણ ભવન અને પૂતળીબાઈ ભવન તેમની આ ટ્રસ્ટ માટે કરેલ અથાગ મહેનતનું જ પરિણામ છે.

તેમણે કરેલ સાહિત્યસેવા ઉત્તમ કોટિની છે. તેમણે ‘શીલધર્મની કથાઓ’, ‘બ્રહ્મચર્ય અને બીજાં લેખો’, ‘બાણુ’ અને ‘જેયું’ અને આત્માનંદ પ્રકાશ, શિક્ષણ પત્રિકા વિ.માં તેમણે લખેલ કથાઓ-લેખો તેમની તત્ત્વચિંતકની પ્રતિભા પ્રગટ કરે છે. તેમની શૈલી સાદી અને આબાલવૃદ્ધ સમજી શકે તેવી છે. તેમનું સાહિત્ય, જ્ઞાન અને સદાચારની પ્રેરણાથી સભર છે. બોધક દ્વાંતો

તેમ જ શાસ્ત્રના આધાર આપી લેખન રસમય અને સચોટ કર્યું છે. તેમનું લખાણ તેમના વિશાળ વાંચનની સાક્ષી પૂરે છે. તેઓએ શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર, સ્વામી રામતીર્થ, સ્વામી વિવેકાનંદ, શ્રી રમણ મહર્ષિ, સંત તુલસીદાસ, મહર્ષિ અરવિંદ વગેરે સંતોના ગ્રંથો તથા પૂ. મહાત્મા ગાંધી, શ્રી કિશોરલાલ મશરૂવાળા, શ્રી ટીળક, શ્રી રાધાકૃષ્ણન જેવા વિદ્વાનો તેમ જ ડૉ. દુબોય, પ્રો. અર લાયોનલ-બીલ, મોંશ્યેર પોલ બ્યુરે, ડૉ. કાઉએ જેવા પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનો તેમ જ વિજયવલ્લભસૂરિય, વિજયબુદ્ધિસાગરજી મ. વગેરેના વાંચનનું દોહન કરી સમાજને રસમય સાહિત્યપ્રસાદી આપી છે.

સમાજસુધારાની બાબતમાં તેઓ માનતા કે સમાજમાં ધર્ષણ ન વધે એ રીતે સુધારા કરવા જોઈએ. સામાજિક રીતરિવાજોમાં થતા ખોટા ખર્ચ અને આડંબર તજવા જોઈએ, ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો પણ આડંબરરહિત સમજપૂર્વક થવા જોઈએ, તેમ તેઓ સ્પષ્ટપણે માનતા. સમાજમાં સ્ત્રીના સ્થાન વિષે તેમણે પુણ્યપ્રકોપ વ્યક્ત કર્યો હતો. સમાજમાં સ્ત્રીને પુરુષ સમાન સ્થાન મળવું જોઈએ. શ્રમણ સમુદાયમાં પણ સાધ્વીજી મહારાજોના જ્ઞાનનો લાભ સમાજને મળે તેવી સારી વ્યવસ્થા ગોઠવાવી જોઈએ તેમ તેમણે વ્યક્ત કરેલું.

મૃત્યુ સંબંધી તેમના વિચારો બહુ સ્પષ્ટ છે. જાતસ્ય દિ ધ્રુવો મૃત્યુઃ દુર્વ જન્મ મૃતસ્ય ચ । તસ્માદ્ પરિહાર્યેઽર્થે ન ત્વં શોચિતુમર્હસિ ॥ આ શ્લોકમાં દર્શાવેલ વિચાર તેમણે આત્મસાત કરેલા. તેઓ મૃત્યુથી કદી ડરતા નહીં. તેમનું મરણ પણ સાચા અર્થમાં શાંતિપૂર્વકનું મરણ કહી શકાય. તેમણે અમદાવાદમાં પૂજ્ય મુનિ મહારાજ પદ્મસાગરજી પાસે વિનંતી કરી કેટલી બાધાઓ લીધેલી અને એ રીતે મૃત્યુને તે સ્વાભાવિક રીતે આવે ત્યારે તેને ભેટવા આધ્યાત્મિક તૈયારી કરી લીધી હતી તેથી જ તેમને મૃત્યુજથી કદી શકાય.

આ રીતે તેમનું જીવન અને સાહિત્ય અધ્યાત્મલક્ષી અને સમાજોન્નતિની દૃષ્ટિવાળું હતું. એવા સરળ, નીડર, નિર્દોષ, સાત્ત્વિક, ધર્મપરાયણ મનસુખલાલભાઈને બહુશો વંદન.

શ્રી મનસુખલાલ ધનજીભાઈ વોરા

કલા-સંસ્કૃતિ, શિક્ષણ અને સમાજસેવા; વ્યાપાર અને ઉદ્યોગ; ધર્મ અને માનવતાવાદી અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ અને સંસ્થાઓમાં જેમણે વિશિષ્ટ ખ્યાતિ પ્રાપ્ત કરી છે તેવા વિદ્યાવ્યાસંગી શ્રી મનસુખલાલભાઈ વોરા મુંબઈમાં વસતા જૈન શ્રેષ્ઠીઓમાં અત્યસ્થાને માનવતું સ્થાન શોભાવી રહ્યા છે.

મુંબઈમાં પ્રથમ હરોળમાં ગૌરવભર્યું બિરુદ ભોગવતા શ્રી મનસુખલાલભાઈ જામનગર પાસે વડાલાના વતની છે. વર્ષો પહેલાં ધંધાથે ૧૯૩૫માં ઈસ્ટ આફ્રિકા (મોમ્બાસા) ગયા. અતુલવતું વિશાળ ભાથું મેળવીને ૧૯૪૨માં સ્વદેશ પાછા ફર્યા. સ્વયંબળે પુરુષાર્થ કરી ૧૯૪૩માં મુંબઈમાં એસ. મનસુખલાલની કું., નટવર ટ્રેડિંગ કું. દ્વારા ઇમ્પોર્ટ-એક્સપોર્ટનો વ્યાપાર શરૂ કર્યો. કુદરતે ધંધામાં ચારી આપી. એ પૈસા કમાયા અને ઉદાર દિલે એ સંપત્તિનો સદુપયોગ પણ કરતા રહ્યા.

તેમનામાં વ્યાપાર અને સંસ્થા-સંચાલનનો કુશળ વહીવટ, શ્રી અને સરસ્વતીનો મંગળ મુમેળ, આંગણે આવેલાઓને અને સારી પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહિત કરવાના તેમના ઉમદા સદ્ગુણોએ તેમને ઉચ્ચ સ્થાને બેસાડ્યા છે. બહુરંજનનો પણ અચપણથી શોખ; વતનના સાંસ્કૃતિક વિકાસમાં પણ તેમનો યશસ્વી ફાળો; જૈન અને જૈનેતર સંસ્થાઓમાં આ કુટુંબે હંમેશાં યથાયોગ્ય ઘટતું કર્યું છે.

મુંબઈની કે બહારની કોઈપણ કલા-શિક્ષણ પ્રવૃત્તિ એવી નહીં હોય કે જેમાં શ્રી મનસુખલાલની સંગીન સહાય કે સહયોગ ન સાંપડ્યો હોય.

બારેક વર્ષ પહેલાં જામનગર જિલ્લામાં કાલાવડ (શીતલા) પાસે મોટા વડાલામાં જે પ્રાચીન દેરાસર છે, તેમાં સાતસો વર્ષની પ્રાચીન પ્રતિમા બિરાજમાન છે. તે પ્રતિમા (ચંદ્રપ્રભસવામી)ની પ્રતિષ્ઠા સોએક વર્ષ પહેલાં પૂજ્ય આચાર્ય લગવંત આરિયવિજય

મહારાજ સાહેબે કરાવેલ. તે દેરાસરનો ફરી જીર્ણોદ્ધાર ચોપાટી જૈન સંઘ તેમ જ મુંબઈના કેટલાક સંઘો અને જામનગર શેઠજી દેરાસરના પૂર્ણ સહયોગથી કુંભ-પ્રતિષ્ઠા ભારે ધામધૂમથી કરવામાં આવી.

શ્રી આ. દેવશ્રી કૈલાસસાગરસૂરિજી મહારાજ સાહેબે એક પ્રસંગે દેરાસર ઉપાશ્રય બનાવવા શ્રી મનસુખભાઈને પ્રેરણા કરી ત્યારે એ પ્રેરણાને શ્રી મનસુખભાઈએ સહર્ષ ઝીલી લીધી હતી.

પૂજ્ય આચાર્ય ભગવંતે શ્રી મનસુખભાઈ તેમ જ કાલાવડના સંઘને દેરાસરની જરૂરિયાત માટેનો ઉપદેશ આપેલ એ ઉપદેશની લોકોને સારી અસર થઈ અને એ દેરાસરની શુભ શરૂઆત પૂજ્ય મુનિવર્ય શ્રી પ્રભાકરવિજયજીના શુભ હસ્તે સાતેક વર્ષ પહેલાં થયેલ.

ધર્મપ્રેમી શ્રી મનસુખભાઈએ કાલાવડના એ ભવ્ય જૈન મંદિર માટે ભારે જહેમત ઉઠાવી હતી. સરળ અને નિખાલસ સ્વભાવના શ્રી મનસુખભાઈએ જામનગર શેઠજી જૈન દેરાસર, ચોપાટી જૈન સંઘ, શ્રી વાલકેશ્વર બાબુ પન્નાલાલ અમીચંદ જૈન દેરાસર, સુપાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસર, સાયન જૈન સંઘ, સુદાન જૈન સંઘ, વગેરે સંઘો તરફથી મોટી રકમ મેળવી-અપાવી કામ પાર પાડ્યું અને પોતે યશના અધિકારી બન્યા. આ દેરાસરમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવનાર ભાગ્યશાળીઓ શ્રી રત્નનીકાન્ત મોહનલાલ કસ્તુરચંદ ઝવેરી, સતીલાલ ધનજીભાઈ વોરા પરિવાર, મનસુખલાલ ધનજીભાઈ વોરા પરિવાર, વગેરે ભાગ્યશાળીઓએ લાભ લીધેલ.

શ્રી મનસુખભાઈના પરિચયમાં એ પણ જોવા મળ્યું કે તેમનામાં જે તે વિષયનું તલસ્પર્શી જ્ઞાન, સંસ્થાઓનું કુનેહભર્યું સંચાલન, ઊંડી સમજદારી. યુગબળોનું સ્વપ્નદર્શન એમની અનેક-વિધ પ્રવૃત્તિઓની સફળતાનાં પૂરક અંગે બન્યાં છે.

બ્યાપાર વિષયક પ્રવૃત્તિઓની સાથે શિક્ષણ અને ધર્મને જરા પણ વીસર્યા નથી. ઘણી બધી સંસ્થાઓને તેમના કુશળ અને સ્નેહભર્યા સંચાલનનો અમૂલ્યો લાભ મળ્યો છે અને કાર્યની વધુ સંગીનતા લાધી છે. કાલાવડના જ્ઞાનભંડાર અને વાચનાલયમાં પણ એમની ઝીંપી દેખાઈ છે.

મોટા વડાલા ગૌ-સેવા સહકાર ટ્રસ્ટ દ્વારા મૂંગા જીવોને અભયદાન આપવા માટે વ્યવસ્થિત આયોજન અને ઝુંબેશ ઉપાડીને ઘણી મોટી સેવા આપી રહ્યા છે. શ્રી મનસુખભાઈની કાર્યક્ષમતા, વ્યવસ્થાશક્તિ અને સેવાપરાયણતાએ સમાજની ચાહના અને પ્રશંસા મેળવ્યાં છે.

જીવહયા અને અહિંસાના પ્રખર હિમાયતી એવા આ મહાનુભાવનું પ્રતાપી વ્યક્તિત્વ આપણા સૌને માટે ગૌરવ લેવા જેવું છે.

With Best Compliments from

QUALITY PRODUCTS BACKED BY STRICT QUALITY CONTROL AND AFTER SALES SERVICE

* Silicon Emulsion ALN (Silicone softner & water Repellant) * Silicone Softner 990 (Silicone Softner) * Allenol PE (Polyethylene Emulsion) * Allenfix KH (Dyefixing agent for Direct and Reactive Dyes) * Softex RGP Conc (Non ionic Softner) * Catalyst Special A (Catalyst for Silicone finish) * Softex RG Conc (Non ionic Softner) * Allen Softner N (Non ionic Softner) * Allen Acrylic Softner CN (Softner for Synthetics and Acrylics) * Allendet NI (Non ionic detergent) * Allengen CH (Kerosene Emulsifier) * Allen Carrier T (Carrier for Polyester Dyeing) * Altranol 007/H/Conc (Powerful stain remover) * Allenol 15 (P. V. A. Solution) * Allen Antistat R (Antistatic agent) * Silanol R (Mould Release agent)

L. N. CHEMICAL INDUSTRIES

Office : 296, Samuel Street, 4th Floor, BOMBAY-400 003.

Tele. : 326756, 331258, 338073

Factory : 6, Adarsh Industrial Estate, Sahar Road,
Chakala, Andheri (East), Bombay-400 093.

Tele. : 6327213, 6326824.

શ્રી મહિપતરાય બદવજી

ભાવનગરના વતની શાહ સોદાગર શેઠ બદવજી નરશીદાસ એક મશહૂર નામાંકિત વેપારી હતા. એમના ત્રણ પુત્રો હતા. તેમાં શ્રી મહિપતભાઈ નાના પુત્ર હતા. તા. ૯-૬-૨૪ના મંગળ દિવસે એમનો જન્મ થયો હતો. તેઓ સુશ્રાવક શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી ત્રિભોવનદાસ હરખચંદ ખાંડવાલા અને સુશ્રાવક ધર્માનુરાગી જીવીએન ત્રિભોવનદાસનાં સુપુત્રી શ્રીમતી વિજયાબેન સાથે લગ્નગ્રંથિથી જોડાયા. તે પરોપકારના અને ધર્મના કાર્યમાં સદાને માટે એક સાચા સાથીદાર પણ છે. એમની દરેક પ્રેરણા શ્રી મહિપતભાઈને જીવનમાં અત્યંત ઉપયોગી અને માર્ગદર્શક હોય છે. ૧૯૫૪માં જૈન ઉદ્યોગગૃહના કાર્યકર્તાઓએ મહિપતભાઈની સેવાની માગણી કરી, કાર્યવાહક સમિતિમાં લીધા અને જોતજોતામાં ઉદ્યોગગૃહની શાન બદલી નાંખી. બોમ્બે એઈલ ઓફ ઓસોસિયેશન જેવી માતબદાર સંસ્થામાં આઠ વરસ સુધી હાયરેક્ટર તરીકે સૌથી વધુ મતે ચૂંટાઈને સેવા આપી. અગાસી તીર્થ જૈન દેરાસરમાં ત્રણ વર્ષ ટ્રસ્ટી તરીકે રહ્યા. કેળવણીક્ષેત્રે શકુન્તલા જૈન હાઈસ્કૂલ કમિટીમાં જોડાઈ મહત્વની સેવા આપી. મહારાષ્ટ્ર સરકારે તેઓને ૧૯૭૦માં જે.પી.નો ઇલ્કાબ આપી સન્માન્યા. ત્રણ વરસ જે.પી. રહ્યા. ચોલ ઇન્ડિયા જૈન કોન્ફરન્સ, પાલીતાણા અધિવેશનમાં મંત્રીપદે તેમની વરણી કરી, જેમાં સાન વરસ સુધી સેવા આપી. આમ અનેક સામાજિક, ધાર્મિક અને વ્યાપારિક સંસ્થાઓમાં સેવાભાવી કાર્યકર તરીકે સુંદર સેવા બજાવી પોતાની બુદ્ધિશક્તિ અને ઉદારતાનું યોગદાન આપેલ છે. મહાવીર વિદ્યાલયમાં પણ તેઓ પેટ્રન છે. શ્રી મહિપતભાઈએ પુરુષાર્થ અને પુણ્યોદયથી પ્રારબ્ધ અને પ્રસન્નતા, સંસ્કારિતાના ક્ષેત્રે ઘણું જીંચું સ્થાન મેળવી જીવનને સુવાસિત કર્યું છે. ૧૯૫૨માં સ્વતંત્ર ધંધાની શરૂઆત કરી, ૧૯૭૨થી હાજર માલના ધંધામાં પડ્યા. ૧૯૭૬થી કેમિકલ્સનો ધંધો વિશાળ પાયા પર ચલાવી રહ્યા છે. ધંધા કરતાં એમનું સામાજિક જીવન ખૂબ જ અનુભવનીય અને પ્રશંસનીય છે. વેપારી સમાજમાં પણ તેમનું આગવું સ્થાન છે.

તેમનો અભ્યાસ માત્ર મેટ્રિક પાસ સુધીનો જ છે; પરંતુ કુશાચ્ર બુદ્ધિ, ચીવટ, ખંત અને ઉત્સાહથી જોતજોતામાં બધો કારભાર સંભાળી લીધો. સંસ્થામાં ૧૫ વર્ષ સુધી મંત્રીપદે રહીને સેવા આપી. સેંકડો બહેનોનાં અંતરની આશિષ લીધી. જોખમે સ્ત્રીટીજન્મ કમિટીમાં, મેયર રિલીફ કમિટીમાં તેમને માનભર્યું સ્થાન મળ્યું. તદ્ ઉપરાંત બાળાશ્રમ કમિટીમાં, ગુરુકુળ કમિટીમાં ટ્રસ્ટી તરીકે, તાલધ્વજ બાળ વિદ્યાર્થીગૃહની કમિટીમાં રહીને તન-મન-ધનથી સેવા આપતા રહ્યા. વિવિધ સંસ્થાઓ સાથે તેઓ સંકળાયેલા છે.

શ્રી મહાસુખલાલ લક્ષ્મીચંદ શાહ

સમાજની ચેતનાને જાગૃત કરી તેને ગૌરવવંતી બનાવવા કાળે સમયે સમયે દાનવીરો જન્મ લે છે; અસ્ખલિત દાનગંગા વહાવી સમાજના પ્રત્યેક કાર્યોમાં લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરી રહ્યા છે. તેમના જીવન-ઘડતરની અપ્રતિમ સાધના, સામાજિક ક્ષેત્ર તરફની મૂક સેવાવૃત્તિ અને આત્મકલ્યાણનાં પ્રત્યેક કાર્યોની પુષ્ટિએ તેમના જીવનને એક અનેખું સ્વરૂપ આપ્યું છે. ધર્મ પ્રત્યેની અતૂટ શ્રદ્ધા, વ્યાપારનું કૌશલ્ય, દાનવૃત્તિનો વારસો એ એમના કુળની પરંપરા. તેમના વડવાઓએ સંઘ, શાસન અને સમાજની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં આપેલું યોગદાન એ ખરેખર તેમના કુટુંબની યશોગાથા છે.

નાની વયમાં તેમના પિતાશ્રીની છત્રછાયા ગુમાવી. તેમનાં માતૃશ્રીએ લાઈ-બહેનોમાં સંસ્કારોનું સિચન કરી તેમના જીવનભાગને મહેકતો બનાવ્યો છે. તેમના વડીલ બંધુ કાંતિલાલ લક્ષ્મીચંદ શેઠ તથા લઘુબંધુ સુમતિચંદ્ર લક્ષ્મીચંદ શેઠ એ સંસ્કારવારસાને આજે પણ શોભાવી રહ્યા છે.

વિદેયારણ્યમાં મહાસુખ જીવન ઉપાશ્રય, આયંગિલ જીવન, પાઠશાળા તેમ જ વ્યાખ્યાન હોલ બંધાવી ઉદાત્ત ધાર્મિક વૃત્તિનો પરિચય કરાવ્યો છે. હસ્તગિરિતીર્થમાં માતખર રકમનું દાન આપ્યું છે. ૪૫

છે. નવપદજીની સામૂહિક આયંબિલ કરાવવાનો લાલ લીધો, ઘોઘારી વીણાશ્રીમાળી જૈન જ્ઞાતિ સમૂહલગ્નમાં યોગદાન કર્યું. ધર્મપત્ની અ. સૌ. પદ્માબેન ૧૯૬૭માં આવરકુંડલામાં પ્રતિષ્ઠા પ્રસંગે મુનિ સુવ્રતસ્વામીને ગાદીનશીન કરાવવાનો લાલ લીધો. જીંથરી હોસ્પિટલમાં પણ તેમણે મોટું દાન આપ્યું છે. ઘણા જ ધર્મિષ્ઠ પુરુષ છે.

૨૧. શ્રી માવજીભાઈ દામજીભાઈ શાહ

૨૧. શ્રી માવજીભાઈ શાહ જૈન સમાજનું ગૌરવશાળી રત્ન હતા. એક આદર્શ, ધ્યેયનિષ્ઠ, ધાર્મિક શિક્ષક હતા. ૭૩ વર્ષની યશસ્વી જિંદગીને અંતે મુંબઈમાં તા. ૬-૭-૬૫ને દિવસે ધર્મ-ભાવનાનું સ્મરણ કરતાં કરતાં સ્વર્ગવાસી બનીને અમર બની ગયા.

ભાવેણાની સંસ્કારભૂમિ એ એમનું જન્મસ્થાન. માતાનું નામ પૂરીબહેન. કુટુંબની સામાન્ય સ્થિતિ પણ સંસ્કાર અને ધાર્મિકતાની એને બક્ષિસ મળી હતી. માતાપિતાના એ એકના એક પુત્ર હતા. દશ વર્ષની કાચી કુમળી વયે કાશી પહોંચીને વિદ્યા ઉપાર્જનમાં લાગી ગયા. નમ્રતા, વિનયશીલતા અને વિવેકથી એમને સૌના વતસલ બનાવી દીધા. ઉદ્યમશીલતા અને ધ્યેયનિષ્ઠાએ સરસ્વતીના લાડકવાયા બન્યા. સોળ વર્ષની ઉંમરે મુંબઈમાં ધાર્મિક શિક્ષક તરીકેની કારકિર્દી શરૂ કરી.

એમનો સ્વભાવ સરળ, એાછા એાલો અને કર્તવ્યપરાયણ હતો. એ યશસ્વી જીવનની પ્રસાદીરૂપે તેમનાં ૭૬ જેટલાં નાનાંભોટાં પુસ્તકોની સમાજને ભેટ મળી છે. તેમનું ધન્ય જીવન અનેકોને પ્રેરણા આપી ગયું. પ. પૂ. આ. વિજયધર્મસૂરિજી મહારાજ સાહેબે તેમના માટે લખ્યું છે કે વર્તમાનકાળના શ્રાવકસંઘમાં તેઓ એક આદર્શ શ્રાવક હતા. તેમ જ જીવનમાં જૈન શાસન પ્રત્યે અવિચલ શ્રદ્ધા અને ભક્તિ હતાં. દેવ-ગુરુ-ધર્મના તેઓ ઉપાસક હતા. દેવદર્શન, પૂજા-સામાયિક તેમ જ યથાશક્તિ વ્રત-

નિયમ એ એમના જીવનનો નિરંતર દૈનિક ધાર્મિક કાર્યક્રમ હતો. સંસ્કૃત વ્યાકરણ, ન્યાય, આહિન્ય તેમ જ પ્રાકૃત ભાષાના તેઓ સારા અભ્યાસી હતા. અરિહંતના ધ્યાનમાં જ આયુષ્યની સમાપ્તિ થવી એ જ જીવનનું આયુ સરવૈયું છે. એ સાચા સરવૈયાના અમુક પ્રમાણમાં તેઓ પણ અધિકારી બની શક્યા. આ ઉપરાંત અનેક જૈનાચાર્યો અને જૈન-જૈનેતર સંસ્થાઓને તેમના પરત્વે ખૂબ જ માન-સન્માનની લાગણી હતી. તેમના સ્વર્ગવાસ વખતે ૪૦ જેટલી સંસ્થાઓએ અશ્રુભીની શ્રદ્ધાંજલિ અર્પી હતી. ધર્મ અને જીવન વચ્ચે કોઈ દીવાલ તેમણે રહેવા ન દીધી. જીવન એ જ ધર્મ છે એવી સમજપૂર્વક તેઓ જીવ્યા. હજારો વિદ્યાર્થીઓના જીવનમાં તેમણે ધર્મનાં બીજ વાવ્યાં. ધર્મસૂત્રો શીખવવાની તેમના પાસે અદ્ભુત કળા હતી. જીવન અતિ સાદું અને નિર્મળ હતું. અંગત જરૂરિયાતો ઘણી જ ઓછી. ગુણાનુરાગીપણું એમની ખાસ વિશિષ્ટતા હતી. તેમની કાર્યશક્તિ ગજબની હતી. વાંચનની પદ્ધતિ ઉત્તમ હતી. તેઓ અવારનવાર કહેતા કે, જીવનની સફળતા માટે સતત કર્મની જરૂર રહે છે. અડધી સદી સુધી ધાર્મિક શિક્ષણના વ્યવસાય દ્વારા શ્રી માવજીભાઈએ જીવનમાં સતત આનંદનો જ અનુભવ કર્યો છે. તેમની જ્વલાંત જ્ઞાનનિષ્ઠા અને અનન્ય ધર્મશ્રદ્ધાને કારણે તેઓ સમ્યક્ આચર્યનો પ્રકાશપુંજ સારી રીતે પામી ગયા. અનેકોએ આ જીવનશૈલીની ખૂબ ખૂબ પ્રશંસા કરી છે. જીવન સંજીવની તેઓશ્રીએ પુરુષાર્થ અને પરિશ્રમથી મેળવી હતી. અને એટલે જ સમાજમાં તેમની સુવાસ પ્રસરેલી છે.

શ્રી માવજીભાઈના જીવનસાક્ષ્ય પાછળ ખરી અધિષ્ઠાત્રી તો પૂ. શ્રી અમૃતબેન જ રહ્યાં. શ્રી માવજીભાઈની ભાવનાઓને મૂર્તિ-મત કરવામાં અમૃતબેને જે સાથ આપ્યો છે તે ચિરસ્મરણીય બની રહેશે. પતિના એક એક કામમાં સહકાર ઉપરાંત પુત્રોને પણ ધાર્મિક અને વ્યવહારિક જ્ઞાન સારી રીતે મળે તેની સતત કાળજી રાખતાં. સારા સંસ્કારો આપવા માટે તેમની ચીવટ નોંધપાત્ર હતી. ગમે તેવા કપરા સંજોગોમાંથી પણ માર્ગ કાઢવાની કુશળતા

ધરાવતાં. સ્વભાવે ઉદાર અને હસતા મુખે દાન દર્શ શકતાં હતાં. કુળને અજવાળે, પિતાનું નામ રોશન કરે તેને કુલદીપક કહેવાય. શ્રી જયંતભાઈ આવા જ કુલદીપક નીવડ્યા. આજ તેઓ પણ અનેક બહાર સંસ્થાઓમાં ગૌરવભયુક્ત સ્થાન ધરાવે છે.

૨૫. શ્રી માવજીભાઈનું વ્યક્તિત્વ જનસમાજમાં અનેરી ભાત પાડી ગયું. એમની આહારવિહારમાં ચોક્કસાઈ અને નિયમિતતા આજની યુવાન પેઢીને માટે જવલંત દષ્ટાંત બની રહ્યું છે. વિશાળ સંખ્યામાં મિત્રો-શુભેચ્છકોનો તેમના ઉપર અનહદ પ્રેમ હતો. તેમના સ્વર્ગવાસ વખતે આવેલા હબરો દિલસોજના સંદેશોએ એમના જીવનની મધુર સુવાસની પ્રતીતિ કરાવે છે.

શ્રી માણેકલાલ વાડીલાલ સવાણી

ભારતના સ્વાતંત્ર્યના રજતજયંતી પર્વે મહારાષ્ટ્ર સરકારે શ્રી માણેકલાલ વી. સવાણીને જે. પી. (જસ્ટિસ એફ પીસ)ની પદવી આપી. માધ્યમિક શિક્ષણ મેળવીને શ્રી સવાણીએ ટ્રાન્સપોર્ટના ક્ષેત્રમાં ઝુંકાવ્યું. અત્યારે વિશાળ વટવૃક્ષ બનેલા ‘સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટ’ની બીજરૂપી શરૂઆત ઘણી કપરી હતી. રસાકસી ભરેલા આ ક્ષેત્રમાં માર્ગવ્યવહાર દ્વારા માલ મોકલવાની શરૂઆત કરાવવામાં શ્રી સવાણીને મુખ્ય ગણાવી શકાય. ૧૯૫૩-૫૪માં લાંબા અંતરે ડીઝલથી ચાલતી ટ્રકો શરૂ થઈ અને હૈદરાબાદ ખાતે સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટ કંપનીની પહેલી એફિસ ખુલ્લી મુકાઈ. મુંબઈ, હૈદરાબાદ વચ્ચેના વેપારી સંબંધો વિકસતાં આંધ્રમાં બીજી જગ્યાઓએ એક પછી એક શાખાઓ શરૂ કરી. ૧૯૫૯થી ગુજરાતમાં પણ નવાંનવાં સ્થળોએ શાખાઓ ખોલવાનું શરૂ કર્યું. આમ ૧૯૪૪ થી ૧૯૫૮ સુધીની સતત મહેનતના પરિણામે ધંધામાં સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટ વિશ્વસનીયતાનું સ્થાન મેળવ્યું. ૧૯૫૯માં આ કંપની ફાલીફૂલીને વટવૃક્ષ બનતાં તે સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રાઇવેટ લિ. માં ફેરવાઈ. સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટની ૧૯૬૭ સુધીમાં દેશભરમાં ૧૦૧ શાખાઓ થઈ અને ૧૯૭૭ સુધીમાં

તે ૨૦૧ સુધી પહોંચી. હાલમાં એટલે કે ૧૯૮૨માં ૨૬મી જાન્યુઆરીના દિને ૪૦ વર્ષ પૂરાં કર્યાનો તેમ જ ૨૫૧ આન્ય સુધી પહોંચ્યાનો એક જયંતી-મહોત્સવ પણ ઊજવાયો. હાલમાં ૧૯૮૭ સુધી ભારતભરમાં તેમની પ્રાંથો ૩૭૫ સુધી પહોંચી છે. આ રીતે એક અજોડ એવી મહામૂલી સેવાનું તથા કારકિર્દીનું ઉદાહરણ તેમણે પૂરું પાડ્યું છે.

વતન ધાનેરામાં ૧૯૬૪માં ૭૫ પ્લોટોમાં જંગલાઓવાળી પારસ સોસાયટીનું નિર્માણ થયું. સાથે એક સુંદર જિનાલય પણ તૈયાર થયું. તેઓશ્રી રોટરી ક્લબના ભૂતપૂર્વ પ્રમુખ, જયન્દ્રસ કલબ વિ. ના સભ્ય છે. શ્રી માણેકભાઈએ તેમનાં ધર્મપત્ની અ. સી. શાંતાબેન સાથે જગતના લગભગ બધા જ દેશોનો પ્રવાસ ખેડ્યો છે. છેલ્લે અહીં માત્રના અમેરિકા, કેનેડા વિ.ના પ્રવાસ દરમ્યાન ઘણી જાણકારી મેળવી છે. તેમના પરિવારમાં બે પુત્રો અને પાંચ પુત્રીઓ છે. તેમના દરેક કાર્યમાં તેમનાં ધર્મપત્ની શાંતાબેનનો પણ મારો સહયોગ મળે છે. આ ઉપરાંત તેઓશ્રી નીચેની સંસ્થાઓમાં ઊંચા સ્થાને રહી ચૂકેલ છે—(૧) પ્રમુખ, જોમ્બે ગુડ્સ ટ્રાન્સપોર્ટ એસોસિયેશન (૨) પ્રમુખ, એલ ઇન્ડિયા મોટર ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન (૩) પ્રમુખ, ટ્રાન્સપોર્ટ કલબ, જોમ્બે (૪) સભ્ય, મહારાષ્ટ્ર ટ્રક એસોસિયેશન (૫) માણ પ્રમુખ, પાલનપુર સમાજ કેન્દ્ર (૬) માણ પ્રમુખ, ધાનેરા આરોગ્ય સમિતિ, (૭) માણ ઉપપ્રમુખ, ધાનેરા કેળવણી મંડળ (૮) ચેરમેન, પારસ કો. ઓ. હાઉસિંગ સોસાયટી, ધાનેરા.

ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે તેઓ સવાણી ટ્રાન્સપોર્ટ પ્રા. લિમિટેડના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તેમ જ ઉદ્યોગરત્ન એવોર્ડ ૮ જુલાઈ ૧૯૮૫ના દિને ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ ગ્યાની ઝૈલસિંગના હાથે દિલ્લીમાં તેમની કંપનીએ સારી સેવા આપી તે બદલ મેળવ્યો.

શિરોમણિ એવોર્ડ માણેકભાઈની ટ્રાન્સપોર્ટ ક્ષેત્રમાં આધુનિક-
એ. ૪૬

તાથી કાર્ય લેવા માટે તેમ જ સમાજના દરેક સ્તરોમાં સારો ભાગ લઈ લોકોની ચાહના મેળવવા માટે ૨૦ વાન્યુઆરી ૧૯૮૭ના રોજ દિલ્હીમાં ભૂતપુર્વ રાષ્ટ્રપતિ ગ્યાની ઝૈલસિંગના હાથે મેળવ્યો. આવા શ્રેષ્ઠીશ્રીનું આરોગ્ય દીર્ઘાયુષ્ય બને; સામાજિક ક્ષેત્રે ખૂબ જ સિદ્ધિઓ મેળવે તેવી શુભેચ્છા પાઠવીએ છીએ.

સ્વ. શ્રી માણેકલાલ શંઘણ શાહ

માનવીના જીવનનું મૂલ્ય શું કે પરિવારના સંસ્કારોનું મૂલ્ય શું ? તે મૂલ્ય તો તેની પાસે કેટલી ધન-દોલત છે તેના ઉપરથી નહીં પણ દાનધર્મને ક્ષેત્રે તેમણે કેવાં-કેટલાં દાન કર્યાં, મનની ઉદારતાનો કયાં કયાં પરિચય થયો છે તેના ઉપરથી અંકાય છે.

સ્વ. શ્રી માણેકલાલભાઈ મૂળ નિંગાળા (ખોટાદ)ના વતની. સિત્તેર વર્ષ પહેલાં આ શ્રેષ્ઠીનું મુંબઈમાં આગમન થયું. જીવનમાં ધાર્મિક કરી છૂટવાની તમન્ના અને તાલાવેલી હતી. સેવાપરાયણતાના સંસ્કારો નાનપણથી જ માતાપિતા પાસેથી મળેલા. અન્યાને દુઃખી જોઈને તેમનો આત્મા કકળી ઊઠતો, કરુણા અને દયાના ભંડાર સમા આ શ્રેષ્ઠીને ગરીબો પરત્વે અપાર લાગણી અને મમતા હતી. અને તે કારણે જ તેઓ સૌના વિશાળ સમાજના પ્રીતિપાત્ર અને આદરણીય બની શક્યા. નિરાધાર પરિવારોને હુમેશાં મદદ કરતા રહ્યા. દીનહીનોની ભક્તિનો જ્યારે જ્યારે પ્રસંગ ઊભો થાય ત્યારે તેનું મન હિલોળે ચડતું.

ખોટાદમાં સ્વ. જેઠાલાલ શંઘણ શાહ નામે સ્થાનકવાસી જૈન ખોડિંગ તથા સ્ટેશન પાસે સ્વ. શ્રી. માણેકલાલ તથા સ્વ. શ્રી જેઠાલાલ શંઘણ શાહ સોનાવાલા હોસ્પિટલમાં અપાયેલું મોટું દાન એ પરિવારની મોટી દેણગી છે. આ દાનગંગા લગભગ બે હાથકા પહેલાં વહેતી કરી હતી. ખોટાદ અને તાલુકાની સમગ્ર પ્રજા આ સોનાવાલા હોસ્પિટલનો સારી રીતે લાભ લ્યે છે. આ બીનાથી દાતાના પરિવારને પણ પૂરો સંતોષ છે.

માણેકલાલભાઈના સુપુત્ર શ્રી બાળુભાઈએ પણ નાનામોટા ફંડકાળામાં દાનનો પ્રવાહ હમેશાં ચાલુ જ રાખ્યો છે. સોનગઢમાં પ. પૂ. કાનભુ સ્વામીના દિગંબર જૈન મુમુક્ષુ મંડળમાં સારું એવું દાન આપેલું છે. શ્રી બાળુભાઈ પોતે ભારતમાં લગભગ બધે જ ફર્યા છે. મનન, ચિંતન અને ગરીબો માટેની મોટી હમદહીં એ એમના જીવનનું પરમ ક્યેય રહ્યું છે.

શ્રી બાળુભાઈ ક્યારેય માનવધર્મથી વ્યુત થયા નથી. તેમના સમગ્ર જીવનમાં અને તેમનાં બધાં જ કાર્યોમાં વિચારોનો આધાર-સેવા અને સંગઠનની ભાવના છે. તેમનું સ્નેહાળ સાંનિધ્ય માણવું એ પણ એક લક્ષ્ય છે. નિષ્કાવંત અને નિષ્કલંક ચારિત્ર્ય વડે જીવનમાં કેટલી ઉત્તંગ અને ઉદ્ધાત્ત પ્રતિષ્ઠાની પ્રાપ્તિ થઈ શકે છે, તેનું પ્રેરક દષ્ટાંત તેમના જીવન અને કાર્યોથી મળી શકે છે. તેમની એક એક પ્રવૃત્તિ હમેશાં પ્રગતિશીલ રહી છે. પુણ્યપ્રતાપી, ધર્માતુરાગી અને જાજરમાન પૂર્વજોની યશસ્વી પરંપરાનો વારસો મળ્યો એ જેમ ગૌરવની વાત છે તેમ એ સંસ્કારવારસાને શોભાવી બાજુવો એ પણ કપરું કામ છે. શ્રી બાળુભાઈ એ એ કામ સરળતાથી પાર પાડ્યું છે. ધન્યવાદ.

સ્વ. શ્રી માણેકલાલ યુનીલાલ શાહ

જૈન સમાજની અસ્મિતાના જ્યોતિર્ધર સમા શ્રી માણેકલાલભાઈ ખરેખર ધૂપસળી જેવું જીવન જીવી ગયા અને ચોતરફ સુગંધ પ્રસરાવી ગયા.

જેમનું સમગ્ર જીવન ધાર્મિક, સામાજિક, શૈક્ષણિક એમ અનેકવિધ સેવાઓથી સમૃદ્ધ હતું. વિશાળ સમાજને પીયૂષ પાનાર શ્રી માણેકલાલભાઈને ઉદાર દિલના શાલીભદ્ર સજ્જન તરફે ઓળખાવવામાં અતિશયોક્તિ નથી.

આ શ્રેષ્ઠીરત્નએ અદાર વર્ષની ઉંમરે વાયદા બજારમાં પ્રવેશી

શૂન્યમાંથી વિરાટ સર્જન કરી લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરી. આજથી ૪૦ વર્ષ પહેલાં એક રૂપિયાનું મૂલ્ય ધાતુ મોટું હતું ત્યારે શેઠશ્રીએ ધાર્મિક, વૈદકીય, સામાજિક અને શિક્ષણક્ષેત્રે અનેક સંસ્થાઓ, સંઘો અને ટ્રસ્ટોને ઉદાર દિલે દાનની ગંગા વહાવી હતી અને એ રીતે જૈન સમાજની સંસ્થાઓને નવપલ્લવિત કરી હતી.

કોઈ પણ પ્રવૃત્તિનો આરંભ (શ્રીગણેશ) તેમનાથી થયા હોય તો ન કલ્પી શકાય એવી સફળતા અને સિદ્ધિ મળેલાં છે જે તેમની યશરેખાની પ્રતીતિ કરાવે છે. વ્યાપારી ક્ષેત્રે તેમની નિષ્ઠાને કારણે તેમની પ્રતિભા ખૂબ જ ઝળકી હતી. એમનું સમગ્ર જીવન ધર્મભાવના અને દિલની દિલાવરતાથી સુરક્ષિત અને સંસ્કારિતાથી શોભાયમાન હતું. રેલ, ભૂકંપ, દુષ્કાળ વગેરે કુદરતી આપત્તિનાં રાહતકાર્યોમાં શેઠશ્રીનો સૌ પ્રથમ મોટો ફાળો હોય જ. અને એ રીતે રાષ્ટ્રને ઉપયોગી બનવામાં હંમેશાં આનંદ અનુભવતા.

નોંધપાત્ર વૈભવમાં જીવતા હોવા છતાં સાદાઈ, સરળતા, સૌમ્યતા અને સંયમના જીવંત ઉદાહરણરૂપ હતા તેમ જ આત્મ-પ્રશસ્તિથી હંમેશાં દૂર રહેતા. જીવદયા અને અહિંસાની વ્યાપક ભાવનાનું તથ્ય બાળવવા સદાય બાગૃત રહીને જૈન ધર્મ અને શાસનનું હંમેશાં તેમણે ગૌરવ વધાર્યું છે.

કાયમ જૈન સમાજને ઉપયોગી બની રહેવાની ભાવના અને આદર્શો બચપણથી જ અમલમાં મૂક્યા હતા. સમાજની અનેકવિધ સેવાકીય સંસ્થાઓને સદા સર્વદા સેવા આપી જીવન ધન્ય બનાવી ગયા. ૮૦ વર્ષની ઉંમરે ૨૦-૨-૮૪ના રોજ સ્વર્ગવાસી થયા.

શ્રી મોહનલાલ પોપટલાલ મહેતા

માણસ ધનવાન હોય, દયાળુ હોય; સાથે નિરભિમાની પણ હોય એવા કિસ્સા બહુ જ ઓછા જોવા મળે છે. ગરીબી જીતી શકાય છે પણ ઉન્નતિ જીતી શકાતી નથી. ઉન્નતિમાં પણ મર્યાદામાં રહી જીવી બાણનાર શ્રી મોહનલાલભાઈ સૌરાષ્ટ્રમાં સાવરકુંડલા પાસે ખડકાળાના વતની છે. મેટ્રિકથી વધુ અભ્યાસ ન કરી શક્યા અને કેટલીક જવાબદારી વહન કરવા નાની ઉંમરમાં જ મુસીબતોથી કારમા દિવસોનો સામનો કર્યો.

ખાંચ તલાવડા પાસે હરિપર ગામે પોતાના મોસાળમાં પ્રાથમિક અભ્યાસ કરી ભાવનગર ગોકળદાસ બોર્ડિંગમાં નોન-મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ કરી ૧૯૩૦માં મુંબઈમાં સૌ પ્રથમ પગ મૂક્યો, જે વળતે સ્વરાજ્યની લડતનો નાદ પુરજોશમાં ગાજતો હતો. શ્રી મોહનભાઈનું યુવાન હૈયું તેમાં ખેંચાયું અને ધોલેરાની તથા મુંબઈની સત્યાગ્રહની લડતમાં અગ્રભાગ લજ્જવ્યો. મુંબઈમાં ધરપકડ વહોરી ચરવડા જેલમાં કેટલોક સમય વિતાવ્યો. ખાદી ગ્રહણ કરી નેતાઓ સાથે અહીં-તહીં ઘૂમ્યા પણ મન કાંઈક ચોક્કસ દિશામાં સ્થિર થવા ધનગની રહ્યું હતું. ત્રણ-ચાર વર્ષ ખાંડ બજારમાં તથા કરિયાણા બજારમાં નોકરી કરી, દસેક વર્ષ ચંદુલાલ વોરાની સાથે કામ કર્યું. મુંબઈથી દેશમાં જતા રહ્યા. વળી પાછા દેશમાંથી મુંબઈ આવ્યા. પ્લાંગિંગ એન્ટ સેનીટરી કામમાં તેમનું નામ આગળ આવ્યું. કમે કમે પછી તો દુકાનો-જગ્યાઓ લીધી અને ધંધાને વિકસાવ્યો. દરિયાવ દિલના શ્રી મોહનભાઈએ ધંધામાં જે પૈસા મેળવ્યા તો તેનો સદ્ ઉપયોગ કરતા રહ્યા. તેમની વિખ્યાત કારકિર્દીમાં ઘણી કેળવણી વિષયક તેમ જ સામાજિક, ધાર્મિક પ્રવૃત્તિને વિશાળ દિલથી સહાય કરી છે. ખડકાળાની ધર્મશાળામાં કે શ્રીનાથજીના મંદિરમાં સંન્યાસ આશ્રમમાં અને વિશેષમાં સંવત ૨૦૨૭માં (સને ૧૯૭૧)માં ખડકાળામાં કલાવતી મોહનલાલ પ્રેરિત સંતોકબાઈ પોપટલાલ મહેતા સાર્વજનિક દવાખાનું, ડોક્ટર ક્વાર્ટર્સ તથા મોહનલાલ પોપટલાલ મહેતા પુસ્તકાલય

તથા પક્ષીઓની ચાણુ માટેનો અખૂતરો કરાવ્યાં છે. બીજાં ધાર્મિક સ્થળોમાં તેમની દેણુગી રહેલી છે. શિક્ષણક્ષેત્રે પણ સારી એવી માતખર રકમ વતનમાં વાપરી છે.

શ્રી મોહનલાલ બેચરદાસ મહેતા

પરિશ્રમને પ્રાધાન્ય આપીને મહત્વાકાંક્ષી માનવ કેવી અદ્ભુત સિદ્ધિ હાંસલ કરી શકે છે, તેનું આબેહૂબ દર્શન શ્રેષ્ઠી શ્રી મોહનલાલભાઈના પ્રેરણાત્મક જીવનમાંથી મળી શકે છે.

જીવનમાં પુરુષાર્થને જ બળે આગળ આવનાર અને ચોગરદમ સુવાસ પ્રચરાવી જનાર શ્રી મોહનલાલભાઈ મૂળ ભાવનગર જિલ્લાના દુદાણાના વતની અને જૈન ધર્મ અને શાસનપ્રેમી હતા. ૧૯૨૨માં જીવનમાં કાંઈક કરી છૂટવાના મનસૂયા સાથે મુંબઈ તરફ પ્રયાણ કર્યું અને જીવનની ઉજ્જવળ કારકિર્દી એક સામાન્ય નોકરીથી શરૂ કરી. તેમાં કુદરતે ચારી આપી અને સ્વતંત્ર ધંધાના શ્રીગણેશ કર્યા. કમે કમે દૂધના ધંધામાં અદ્ભુત વિકાસ સાધ્યો.

અંપત્તિ કમાયા તે સારાથે સમાજની છે એમ માનીને તળાબની જૈન બોર્ડિંગ, પાલીતાણા જૈન બાલાશ્રમ, પાલીતાણા જૈન શ્રાવિકાશ્રમ, શંખેશ્વર જૈન તીર્થ, સાવરકુંડલા-બેંગલોરના જૈન ઉપાશ્રયો, મુંબઈ-કોટના દેરાસરમાં અને અન્યત્ર નાનામોટા કુંડકાળામાં અંપત્તિનો છૂટે હાથે ઉદાર દિલથી ઉપયોગ કર્યો. પોતે સૌરાષ્ટ્રમાં જૈન તીર્થોની યાત્રાઓ પણ કરી ઉજ્જવળ જીવનની જ્યોત રેલાવી. તા. ૧૦-૫-૭૨ના રોજ સ્વર્ગવાસી બન્યા.

દાનધર્મના એ ઊજળા વારસાને તેમના પરિવારે જાળવી રાખ્યો. શ્રી શશીકાન્તભાઈ પણ એવા જ ધર્મપ્રેમી અને ઉદાર દિલના છે—જેઓ આજે પિતાશ્રીએ વિકસાવેલ ધંધાનું સફળ અંચાલન કરી રહ્યા છે. નાનાભાઈ એ શ્રી રમેશભાઈ તથા નિર્મળભાઈ પણ ધંધામાં સાથે જ છે. સૌ સાથે રહીને નાનાંમોટાં સાર્વજનિક અને ધાર્મિક તથા શૈક્ષણિક કામોમાં યથાયોગ્ય ફૂલપાંદડી સહયોગ

આપતા રહ્યા છે. તળાજમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવી ત્યારે ચૌમુખજીમાં પૂર્વાભિમુખ ભગવાન બેસાડ્યા હતા લાયન્સ કલબ, ઘાટકોપરમાં; હિન્દુ મહાસભામાં; લાયન્સ ક્લિનિકમાં એક બેડ તેમના કુટુંબ તરફથી અપાયેલ છે.

ભાવનગરમાં વી. ત્રી. લોદાવાળા હોસ્પિટલમાં દંત વિભાગ શરૂ કરાવવામાં તેમના પરિવાર તરફથી વર્ષો પહેલાં ૨૧૦૦૦નું માતખર દાન અર્પણ કર્યું હતું. ૧૫૦ સ્નેહીઓને લઈને એક અડવાડિયા સુધી આજુ, ઉત્તર ગુજરાતના શ્રી શંખેશ્વર, તારંગા, મહેસાણા વગેરે તીર્થોની યાત્રા કરાવ્યાનો લાલ લીધો.

આ પરિવારની સક્રિય અને સંનિષ્ઠ સેવાઓનું યોગદાન જનમાનસમાં કાયમ માટેનું સંભારણું બની ગયું છે.

મોંઘીબા

મારી માતા મને સીતા સ્વરૂપ જ લાગ્યાં હતાં. સીતા જેવાં પવિત્ર અને ધીરજવાળાં; અસીમ દુઃખ ભોગવીને લવ અને કુશ જેવા બે પુત્રોને ઉછેરીને એમણે જીવન સફેલી લીધું હતું. જીવનની શરૂઆતમાં તેઓ સુખી હતાં, એવું લોકો કહેતાં; પરંતુ મારી સમજણની પહેલાંની આ વાત હતી. હું તો એમના સહરાના રણુ જેવા વેશન પાછલા જીવનનો સાક્ષી અને સાથીદાર હતો. રણુમાં પણ કોઈ કોઈ જગ્યાએ પાણીનાં ઝરણાં અને હરિયાળી મગી આવે છે, તે રીતે હું એમની સાથે હતો તેથી તેઓ મારામાં એમના વાત્સલ્યનાં ઝરણાં અને હરિયાળીનાં સ્વપ્નો જોતાં અને એ રીતે એમના જીવનની કઠિન યાત્રા, આશા અને સંતોષથી વ્યતીત કરતાં હતાં.

હું ચારેક વર્ષનો ખૂબ નાનો હતો ત્યારના તેઓ વિધવા થયેલાં. તેથી મારી માતાને હું ગંગાસ્વરૂપે જ જોતો આવ્યો હતો. ગંગાનો પ્રવાહ અને ઊંડાણ ગહન છે. તેમાં પડીએ તો ડૂબી જવાય, તેનું પવિત્ર જળ આચ્ચમનરૂપે લેવાથી જીવન પવિત્ર બની જાય છે.

મારી માસી અને બાની સરખામણી કરતો ત્યારે લાગતું કે માસી ખૂબ ગોરાં હતાં અને બા ઘઉંવર્ણાં હતાં; પરંતુ પછીથી ખબર પડી કે બા પણ ખૂબ ગોરાં અને નમણાં હતાં. એમના ઉપર અઢળક દુઃખોનો વરસાદ વરસ્યો અને સંજોગો બદલાતાં બહારનાં અને ખેતરોનાં ટાઢ-તડકો વેઠીને કામ કરવાં પડ્યાં, તેથી ચામડીનો અળકાટ ઓછો થયો. તેઓ સ્વામાની અને મનનાં ખૂબ મજબૂત હતાં. મહેનત કરીને ખાવું પરંતુ કોઈની ઓશિયાળી વેઠવી નહિ એ એમનો સ્વભાવ હતો.

સંયુક્ત કુટુંબમાં મારા દાદા સૌથી મોટા ભાઈ હતા. વિધુર થયા પછી બીજી વખત લગ્ન નહિ કરતાં, એમના એકના એક પુત્રને મારી રીતે ઉછેરવામાં અને પ્રભુસ્મરણમાં મન પરોવ્યું. મોટી દીકરી તેના સાસરે સુખી હતી.

મોંઘીબા શ્રીમંત અને સંસ્કારી કુટુંબના વડીલના એકના એક પુત્રીની પત્ની અને ઘરની લક્ષ્મી બની. ઘરના વડીલ પોતે એમનું માન બળવતા એટલે ઘરનાં બધાં એમને પ્રેમથી બોલાવે. કુટુંબની પેઢીનો ધંધો અનાજ, કઠોળ, ગોળ, કાપડનો જથ્થાબંધ તેમ જ છૂટકનો હતો.

(દાદાના) ભાઈઓ બુદ્ધા થયા ત્યારે બન્ને નાના ભાઈઓની ઇચ્છા સુજળ, મોટા ભાઈએ ઉદારતાથી આપદાદાનાં ઘર એમને વહેંચી આપ્યાં અને પોતે પુત્રના કુટુંબ સાથે જૂંપડા જેવા ગાયોના વાડામાં બે એમરડીમાં રહેવાનું સ્વીકાર્યું. પુત્રવધૂને આશ્વાસન આપ્યું કે થોડા વખત પછી આપણે અહીં નવું પાકું મકાન બંધાવીશું. નવું મકાન બાંધી શકાય તેને માટે પૂરતી જગ્યા હતી, પરંતુ બાંધી શક્યા નહિ. સંજોગો બદલાયા—“ન બણ્યું જાનકી નાથે સવારે શું થવાનું છે.” માણસ ધારે છે કંઈક અને થાય છે કંઈક. એ જૂંપડી આજદિન સુધી જૂંપડી જ રહી છે. મારી માતાના કઠોર જીવનની સાક્ષીરૂપે હયાત છે.

એમના (દાદાના) પુત્ર ધંધાની દેખરેખ રાખતા અને અવાર-નવાર માલની ખરીદી માટે બહારગામ જતા-આવતા, દીકરો નાનો

હતો. એ અરસામાં તેઓ બહારગામ ગયા હતા. પાછા આવતાં થોડા ઉપરથી પડી ગયા, તેથી માથામાં ઈજા થઈ. માથાના ઉપર-ઉપરના ઘા રુઝાયક; પરંતુ મગજની નબળાઈ કાયમ રહી. તેઓ જે સ્ફૂર્તિથી 'ધંધાતું' સંચાલન કરતા હતા તે પાછી મેળવી ના શક્યા. આખો દિવસ ઉદાસીનતાથી અને શાંતિથી બેસી રહેતા હતા. ક્રિયાશૂન્ય થઈ ગયા.

ઘરની બધી જવાબદારી વેંદારતાં મોંઘીબાને આજ સુધી કોઈ દુઃખ સ્પર્શ્યું નહોતું. આનંદથી ઘર ચલાવતાં હતાં. બધું ભયું ભયું લાગતું હતું; ત્યાં એચિંતા આલ ફાટ્યું. સસરાનો એકનો એક હોંશિયાર અને કમાતો પુત્ર આવી રીતે બીમાર પડ્યો તેથી તેઓ નાના પૌત્રને બોળામાં લઈને બેસી રહેતા અને બધો ધંધો સમેટી લીધો. ચાલુ દુકાન માલસામાન સાથે નાના ભાઈ એને સોંપી દીધી.

ધંધો બંધ થવાથી કશી કમાણી રહી નહીં અને બર્ચા પ્રમાણમાં ઘણું—તે કેટલા દિવસ ચાલે? ધીમે ધીમે બચત વપરાવા લાગી અને એક વખતનું આગળ પડતું શ્રીમંત કુટુંબ ગરીબીને આરે આવીને બિલું રહ્યું. મારા દાદા આ આઘાત સહન કરી શક્યા નહિ. થોડા વખતમાં હંમેશને માટે પ્રભુશરણ થયા.

આવક બંધ, નાનાં બાળકો અને બીમાર પતિ અને એવા સમયમાં વડીલની વિદાય, મોંઘીબાના ઘા ઉપર મીઠું લલરાવવા જેવું થયું. આવાં સાતેક વર્ષ બાળ-ઉછેર, બીમારી અને ગરીબીમાં કાઢ્યાં અને જ્યારે છેવટે વિધવા થયાં ત્યારે કુટુંબની બધી બચત વપરાઈ ગઈ હતી. મોટાભાઈ નવેક વર્ષના, હું ચારેક વર્ષનો અને અને નાનો ગર્ભમાં હતો. અસહ્ય દુઃખ અને માનસિક વિહ્વળતાથી મોંઘીબા બેભાન થઈ ગયાં. છ મહિના સુધી તો આંખનું તેજ પણ જતું રહેલું અને દુઃખના બોજથી આંધળાં થઈ ગયેલાં. નાનાભાઈનો જન્મ થયો તેથી એક ત્રીજા જીવને ઉછેરવાની ચિંતા વધી. આ દારિદ્રમાં કોઈ સગા કે સંબંધી આશ્વાસન આપવા આવ્યા નહિ.

કારણ કે આશ્વાસન આપવા આવે તો કાયમની જવાબદારી સ્વીકારવી પડે એવો દરેકને ભય હતો. પણ ઈશ્વર દયાળુ છે. કોઈને તો દયા આવે છે. એ જ અરસામાં મહેમદાવાદથી મારાં મારી મળવા આવ્યાં. એમની સ્થિતિ ઘણી આરી હતી. મારી બાએ મોટાને એમને ત્યાં લઈ જવા વિનંતી કરી. એમણે તે સ્વીકારી. એ રીતે મોટાભાઈ કાયમ માટે છૂટા પડ્યા. થોડા જ વખતમાં નાનો પ્રભુને ખ્યારો થયો. હું એકલો જ એમની સાથે રહ્યો. કઠોર જીવનની એમની યાત્રામાં મારો સાથ એમને જરૂરી હતો.

અમારું ભરણપોષણ થઈ રહે તે માટે ઘણા ઘણા વિચારો કરી બેઠા. તે વખતે મધ્યમ કે શ્રીમંત વર્ગની સ્ત્રીઓ ગૃહકાર્યમાં તો હોશિયાર રહેતી જ. ઘરમાં રહીને કુટુંબનું બધી જાતનું કામ જેમ કે દળવું, ખાંડવું, રસોઈ વગેરે તેઓ કરતી. પરંતુ એમને ઘરની બહાર કામ કરવા જવું પડ્યો તેવો તો સ્વપ્ને પણ ખ્યાલ ના હોય. મહેનત ટાળવાનો સવાલ નહોતો. કોઈ સગા કે સ્નેહીની ટૂંક મળે તો નવી પરિસ્થિતિમાં જીવવાનું સરળ બને. એમના કાકાને ત્યાં ખેતીની જમીન હતી અને ખેતીકામમાં મદદરૂપ થાય તો બોલાવવા તૈયાર હતા; પરંતુ તે ગામમાં દીકરાને ભણવા માટે નિશાળ નહોતી. તેથી ત્યાં જવાની ના પાડી. એક શ્રીમંત સગાએ તો કહેવડાવી દીધું કે ગરીબ સગા અમારે ત્યાં ના શોભે; માટે એમને ત્યાં જવાનું નહોતું.

પછી નક્કી કર્યું કે સાસરાના ગામમાં જ મહેનત-મજૂરી કરીને ઘર ચલાવવું અને અર્ચમાં ઘટ આવે તો પોતાના બાપી રહેલા સોના-ચાંદીના હાગીનામાંથી થોડા થોડા દર વર્ષે વેચતા જવું. બાળકોનું ભણતર ના બગાડવું તેમ જ દેવું પણ ના કરવું. મહેનત-મજૂરી કરી સ્વમાનથી જીવવું પરંતુ કોઈની પાસે હાથ લાંબો ના કરવો. તેથી ગામના લોકોની સહાનુભૂતિ મળી. કુટુંબની આબરૂ અકબંધ રહી.

મોંઘીબા સવારે વહેલા ચાર વાગે ઊઠે, એ-એક કલાક અનાજ

હળે, સાથે ભજન, પ્રાર્થના કે ધોળ ગાય. ઘંટીના અવાજ સાથે ભજનનો મધુર અવાજ મને ઊંઘમાંથી ઊઠવા ન દે. પછી તેઓ નાહી ધોઈ પરવારને ઉતાવળે રસોઈ કરે. અમારી રસોઈ એટલે રોટલા કે એવું. કોઈક વખત શાક હોય કે ના હોય. એટલે રસોઈમાં વાર ના લાગે. આઠેક વાગે બીજી બહેનો સાથે ભાતું સાથે લઈને, ખેતરોમાં જાય. ખેતરોમાં ઘાસ વાહે, મગફળી કે કપાસ વીણે અને ખેડૂતોનાં એવાં પરચુરણ કામો કરે. સાંજે મારા માટે ભોર, કાકડી કે ચીલડાં જે મળે તે લાવે. મને જોઈને થાક ઉતારે. સાંજની રસોઈ કરે. અમે જમીએ, વાતો કરીએ. હું ધાર્મિક ગ્રંથોમાંથી કથા-વાર્તા વાંચી સંભળાવું. દસ પહેલાં ઊંઘી જઈએ. કથાવાર્તા વખતે પાઠાશીઓ અને ખેતરોમાં જતી એમની સાથેની બહેનો પણ સંભળવા આવે. તેથી સત્સંગ થાય.

સ્નાના દિવસોમાં હું પણ એમની સાથે ખેતરોમાં જતો અને મારી શક્તિ મુજબ કામ કરતો. નાનપણથી જ હું આવી પરિસ્થિતિ-માંથી પસાર થઈ રહ્યો હતો એટલે ગરીબી મારા લોહીમાં વહેતી થઈ હતી. તેનું કોઈ દુઃખ નહોતું. જેણે જન્મની શરૂઆતથી જ સમૃદ્ધિ જોઈ નહોતી તેને તેનો અભાવ ક્યાંથી ખટકે? મારી બાની પરિસ્થિતિ હું નજરે જોતો હતો, એટલે લાડ કે ખોટા ખર્ચ કરવાનો મારે માટે સવાલ જ નહોતો. ગરીબના દીકરા વહેલા સમજુ અને ડાહ્યા થઈ જાય છે. આઠાઈ કે ભૂલ કરીએ તો માતા રહે એટલે એમની દયા ખાવાની આવે.

ઘરની પરિસ્થિતિ સમજીને જે ખાવાનું મળે તે સંતોષથી ખાતો, રમત-ગમત, આસનો તેમ જ સ્કાઉટની પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેતો તેથી શરીર તંદુસ્ત રહેતું. ભણવામાં હાંશિયાર હતો તેથી શ્રી, થોપડીઓનું ખર્ચ કરવાનું નહોતું. નોટબુકો-રબ્બર-પેન્સિલોનો નાનો સરખો ધંધો કરી લેતો તેથી નિશાળના બીજા ખર્ચ માટે બાને ચિંતા રહેતી નહિ.

દર વર્ષે ખોટા દીકરાને મળવાનું બાને મન થાય. ઉનાળામાં

કામ મળે નહિ એટલે એમને નવરાશ જ હોય. મારે પણ નિશાળમાં રબ હોય તેથી મહેમદાવાદ જવાનું થાય ત્યારે હું ખૂબ ખુશ થાઉં. મહિનો-દોઢ મહિનો ત્યાં રહીએ એટલે બાનો બધો થાક ઊતરી જાય.

તે વખતે મહેમદાવાદવાળાં માત્રી પણ વિધવા હતાં. તેઓ મારી બાના કરતાં ઘણાં મોટાં હતાં. એમના બે પુત્રો અમારા બન્ને ભાઈઓ કરતાં મોટા અને પરણેલા હતા. એમની સ્થિતિ ઘણી સારી હતી. એમનું ઘર એટલે અમારા મનથી કૃષ્ણ ભગવાનનો મહેલ અને અમારી સુદામાની ઝૂંપડી હતી. મારા દાદાના વખતની જાહોજલાલી જુદી હતી; પરંતુ એ તો ભૂતકાળની વાત હતી. એમના કુટુંબની સુવાસ એટલી સારી હતી કે એમના સગા તરિકે ઓળખાવું અમારે માટે ગૌરવ લેવા જેવું હતું. એમને અગે અમને પણ એમના સમાજમાં માન મળતું.

ઉનાળામાં તેઓ અનાજ, કઠોળ વગેરે સાફ કરી તડકે સૂકવી દિવેલ લગાવીને આખા વર્ષની જરૂરિયાત પ્રમાણે સિમેન્ટની ડોઢીઓમાં ભરે. મોંઘીબા અહીં પણ બેસી ના રહે. એમના માણસો તથા વહુઓને મદદ કરે, તેથી વહુઓને પણ આ ગરીબ માત્રી વહાલાં લાગે. બાને દીકરા મળે તે ઉપરાંત આ કુટુંબનો પ્રેમ અને દુઃખ મળતી રહે.

મારા અભ્યાસમાં તો હું હોશિયાર હતો જ; પરંતુ ઉનાળામાં મહેમદાવાદ જવા-આવવાનું અને રમવાનું મળે એટલ મહેમદાવાદ જ મારું મક્કા બની ગયું હતું. અમારું પણ કોઈક છે, એમ શ્રદ્ધા રાખીને અમારી નાવ તરી રહી હતી.

માત્રીનું ઘર સુખી હતું તેથી મારા મોટાભાઈનો એમને કોઈ બાબતે નહોતો. ઊલટા એમને તો એમના દીકરા-વહુઓ માટે હાથ લાકડી જેવા થઈ પડેલા. એમના ઘરનો, ખેતરનો તેમ જ શેષ વગેરેમાં મૂડીના રોકાણનો વહીવટ એટલો વિશાળ હતો કે એમને તો વિશ્વાસ અને અંગત માણસ મળી ગયો. માત્રીના બાને પુત્રે

અમૃદ્વિમાં ઊછરેલા તેથી એમને નાનપણથી નોકરચાકરની ટેવ પડેલી. મારા મોટાભાઈ ભણતા અને બધી બાતનું કામ પણ સંભાળતા તેથી એમના સગા નાનાભાઈ તરીકે કુટુંબમાં ભળી ગયા. સગાઓ અને મહેમદાવાદના બધા લોકો એમને ત્રણ સગા ભાઈઓ તરીકે જ ઓળખતા. ભણી રહ્યા પછી બર્મા શેલમાં એમણે જ નોકરી અપાવી અને યોગ્ય ખર્ચ કરીને હોંશયી લગ્ન પણ કરાવી આપ્યા.

અમારી ગરીબીનું તો વર્ણન જ ના થઈ શકે તેવી સ્થિતિ હતી. મારું મોટા ભાગનું ભોજન એટલે રોટલો, છાશ અને અથાણું કે મીઠું. તે વખતે દૂધથી સસ્તાં હતાં પરંતુ અમારા માટે અલભ્ય હતાં. શાકભાજીનો સ્વાદ પણ ના પરવડે. ચોમાસામાં હું આંગણમાં ગુવાર, ભીંડા, દૂધી, ગલકાં જેવાં શાક ઉગાડું તે તૈયાર થાય ત્યારે થોડો વખત ઉપયોગ થઈ શકતો.

ઘણી વખત પૂરતા વરસાદને અભાવે અનાજ પાકે નહિ ત્યારે તાણું અનાજ મળે નહિ અને જે મળે તેના ભાવ પરવડે નહિ. તે વખતે બેત્રણ વર્ષથી જમીનમાં દાટેલી ખાણની ગુવારના રોટલા ખાધેલા. ભૂખ લાગે ત્યારે ગરમ રોટલા છાસમાં મીઠા લાગે; ઠંડા પડે તો વાસ મારે.

નાનપણથી મને દૂધ કે સાત્ત્વિક ખોરાક મળ્યો નહીં તેથી મારો વિકાસ અટક્યો નથી. ઊલટો હું ખડતલ, નિરોગી અને સશક્ત બન્યો. શરીરસંપત્તિ, કેળવણી અને ચારિત્રમાં હું આગળ હતો. ગામમાં કે નિશાળમાં મારી ઉંમરના, મારી બરાબરી કરી શકે તેવા ભાગ્યે જ એકાદ-બે હશે. અમારી સ્કાઉટ પ્રવૃત્તિમાં હું લાચન ટુકડીનો લીડર ઉપરાંત સ્કાઉટ-માસ્ટરની ગેરહાજરીમાં સમસ્ત સ્કાઉટ ટીમનો કેપ્ટન હતો. મારું શરીર ખૂબ મજબૂત હતું અને હિંમત પણ ખૂબ તેથી મારા ઉપર કોઈ ખોટી દાદાગીરી કરી શકે નહીં. સામાન્ય રીતે શાંત પ્રકૃતિનો હું, જે કોઈ મારી કે મારા કુટુંબની ખોટી પાયા વિનાની ટીકા કરે તો હું તેને શિક્ષા કર્યા વગર છોડું નહિ. મને છ'છેડવાની કોઈની હિંમત ના આવે. શ્રે. ૪૭

તેથી આડકતરી રીતે મારી જાને ઉપક્રે સાંભળવાનો આવતો. સામાનો દોષ હોય તો પણ અમારે ચુપ રહેવું પડે. ગરીબી એ જ ગુનો છે. એમને માટે વળી ન્યાય-અન્યાય કેવા ?

આમ પડતા-આળડતા દિવસો વીતે છે; પરંતુ જાને એક વાતનું સુખ છે : દીકરો ભણવામાં બધાના કરતાં આગળ છે. ત્રીજી અંગ્રેજી પાસ થયો ત્યારે તે જ નિશાળમાં મને શિક્ષક તરીકે નીમવાની હેડમાસ્તરે ભલામણ કરી હતી. હું જલદીથી કમાતો થાઉં તો જાને આરામ મળે તેમ હતો; પરંતુ એમને એવો આરામ જોઈતો નહોતો. મેં અને એમણે ના કહી.

એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર (કેળવણી આતાના નિરીક્ષક) દર વર્ષે મારી પ્રગતિ જોતા; એમણે આગળ અભ્યાસ ચાલુ રાખવાનું વચન લીધું. કુલ્લે ચાર સ્કૂલોમાં મળીને મેં મેટ્રિકનો અભ્યાસ પૂરો કર્યો. બધી જ સ્કૂલોમાં પહેલા-બીજા નંબરે જ પાસ થયો છું. મેટ્રિકમાં પણ પહેલી ટ્રાયલે સારા માર્ક્સથી પાસ થયો. માધ્યમમાં ડિસ્ટ્રીક્શન અને મેથેમેટિક્સમાં એક્ઝમ્પ્શન માર્ક હતા. તેથી બરોડા કોલેજમાં પણ હું મારા મેરીટથી હાજલ થઈ શક્યો હતો.

હવે મોટાભાઈને બર્મા શેલની ચારી નોકરી મળી ગઈ હતી એટલે જાને પહેલાં જેવી મજૂરી કરવાની ના રહી. લગ્ન પછી એમણે જાને અમદાવાદ સાથે રહેવા બોલાવી લીધાં. એડિંગમાં બે વર્ષ રહીને હું પણ એમની સાથે અમદાવાદ રહેવા ગયો. એમની બઢલી વડોદરા થઈ તેથી મેટ્રિક અને કોલેજનાં બે વર્ષ મેં વડોદરામાં ગાળ્યાં.

જાએ જે કષ્ટ અને મનોવેદના ભોગવી હતી તેની અસર એમના શરીર ઉપર પડી ચૂકેલી. નબળાઈને અંગે પ્રહર અને પછી લોહીવા અને તેમાંથી કેન્સરની ગાંઠ થયેલી. ગરીબીની સ્થિતિમાં કોઈ જાતની સારવાર થયેલી નહિ, તેથી ધીમે ધીમે દર્દ વધતું જ ગયું. ઘૂંટણમાં અને કોંઠે વા પણ થયો. સત્તવ વગરનો ખોરાક; તનતોડ મજૂરી અને માનસિક સંતાપની અસરો લાંબા ગાળે

દેખાવા લાગી. છતાં ઓપરેશનથી બચે તેમ હતાં. એમને હોસ્પિટલમાં રાખ્યાં. એમના શરીરમાં પૂરતું દોહડી નહોતું તેથી બે-ત્રણ અઠવાડિયાં લાંબાવ્યું. તે દરમિયાન તેઓ ખૂબ કંટાળ્યાં. એમને સમજાવવા માટે મારાં માસીને મહેમદાવાદથી બોલાવ્યાં પરંતુ માન્યાં નહિ. મોત પોકારતું હશે ને ? ઓપરેશન ના કરવા દીધું. મારા મોટાભાઈએ એમની ખૂબ સેવા કરી એથી સંતોષ લઈને ગયાં.

એમની ઉંમર એવી નહોતી કે એમણે આ વખતે જીવન સમાપ્ત કરવું જોઈએ. યુવાનીમાં શરૂઆતથી અસહ્ય દુઃખો વેઠ્યાં. દુઃખો વેઠેલા માણસો ઉઘ અને છે પરંતુ તેઓ છેક સુધી નસ્રતાની મૂર્તિ રહ્યાં. દરેકતું કામ કરી છૂટવું અને તે પણ કેઈ પણ બાતની શરત કે તકરાર વગર—એ એમનો મોટો ગુણ હતો.

હવે બન્ને પુત્રો મોટા થયા હતા તેથી એમને સંતોષ હતો. અમારી ઇચ્છા હતી કે ઓપરેશન કરાવીને રોગમુક્ત બને તો પાછળના બદલાતા અમારા આનંદમય જીવનની મજા માણે. એમણે એટલું બધું દુઃખ અતુલવ્યું હતું કે મારા મોટાભાઈની શરૂઆતની પ્રગતિમાં જ સંતોષ માન્યો. પાછળથી મોટાભાઈ ખૂબ આગળ વધ્યા અને મારી પણ ઝડપી પ્રગતિ થઈ તે જોવા ના રહ્યાં. ઈશ્વર એમના આત્માને શાંતિ આપે.

ડૉ. રમણુલાલ ચી. શાહ

ડૉ. રમણુલાલ ચીમનલાલ શાહનો જન્મ વડોદરા જિલ્લાના પાદરા ગામે ઈ. સ. ૧૯૨૬ના ડિસેમ્બરની ત્રીજી તારીખે થયો હતો. ડૉ. રમણુલાલ શાહે પ્રાથમિક શાળાનો અભ્યાસ પાદરાની સરકારી નિશાળમાં અને માધ્યમિક શાળાનો અભ્યાસ બાબુ પન્નાલાલ હાર્દિકૂલમાં કર્યો હતો. ૧૯૪૪માં મેટ્રિકની પરીક્ષા પસાર કર્યા બાદ મુંબઈમાં શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં રહીને તેમણે સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજમાં બી.એ. તથા એમ. એ.નો અભ્યાસ કર્યો. ૧૯૪૮માં ગુજરાતી અને સંસ્કૃત વિષય લઈને તેમણે બી. એ.ની

પરીક્ષા પસાર કરી. કોલેજમાં પોતાના વિષયમાં પ્રથમ આવતા. બે વર્ષ માટે તેઓ ફેલો તરીકે નિમાયા. ૧૯૫૦માં એ જ વિષયો સાથે મુંબઈ યુનિવર્સિટીની એમ. એ.ની પરીક્ષામાં પ્રથમ નંબરે આવી તેમણે બળવાંતરાય ઠાકોર સુવર્ણચંદ્રક, કેશવલાલ ધ્રુવ પારિતોષિક તથા સેન્ટ ઝેવિયર્સ રૌપ્યચંદ્રક મેળવ્યા. ઇ. સ. ૧૯૬૧માં “નળ-દમયંતીની કથાનો વિકાસ” એ વિષય ઉપર મહાનિબંધ લખી પીએચ.ડી.ની ડિગ્રી મેળવી.

૧૯૪૮ થી ૧૯૫૦ સુધી એમણે મુંબઈમાં “સાંજ વર્તમાન” અને ત્યાર પછી “જનશક્તિ” દૈનિકના તંત્રી વિભાગમાં કામ કર્યું; જ્યાં એમને સમાજવાદી અગ્રણી અને તંત્રી સ્વ. અશોક મહેતા સાથે કામ કરવાનો મોકો મળ્યો.

૧૯૫૧માં તેઓ મુંબઈની સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજમાં ગુજરાતી વિષયના અધ્યાપક તરીકે તથા એન.સી.સી. ઓફિસર તરીકે જોડાયા. તેમણે બેલગામના લશ્કરી કેન્દ્રમાં લશ્કરી તાલીમ લીધી; પરંતુ જીવનમાં ક્યારેય બેલગામ થયા નથી. એન.સી.સી.માં વીસ વર્ષ કામ કરી મેજરના હોદ્દા સુધી પહોંચી, કંપની કમાન્ડર અને બટેલિયન કમાન્ડર તરીકે સેવાઓ આપી નિવૃત્ત થયા. ૧૯૭૦થી તેઓ મુંબઈ યુનિવર્સિટીના ગુજરાતી વિભાગના અધ્યક્ષ તરીકે જોડાયા છે. ૧૯૬૩ થી પીએચ.ડી.ના ગાઠડ તરીકે તેઓ વિદ્યાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપે છે અને તેમના માર્ગદર્શન હેઠળ પંદરેક વિદ્યાર્થીઓને પીએચ.ડી.ની ડિગ્રી મળી છે.

તેઓ મુંબઈ યુનિવર્સિટીના સેનેટ, એકેડેમિક કાઉન્સિલ વગેરેના સભ્ય છે અને ગુજરાતી બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝના અધ્યક્ષ છે. બોમ્બે યુનિવર્સિટી ઉપરાંત કેમ્બ્રિજ યુનિવર્સિટી, ઈસ્ટ આફ્રિકન કાઉન્સિલ, ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ફોર સેકન્ડરી એક્ઝામિનેશન તથા જુદી જુદી યુનિવર્સિટીઓની જુદી જુદી સમિતિઓના સભ્ય તરીકે સેવા આપતા રહ્યા છે.

તેઓશ્રી મુંબઈ જૈન યુવક સંઘ તથા શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળના પ્રમુખ છે. શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયના મંત્રી

છે. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષથી શ્રી મુખર્જી જૈન યુવક સંઘ તરફથી યોજાતી પર્યુષણ વ્યાખ્યાનમાળાનું પ્રમુખસ્થાન ધરાવે છે. અગાઉ આ સ્થાને પં. મુળલાલજી બિરાજતા હતા. તેઓ ‘પ્રમુદ્ધ જીવન’ના તંત્રી પણ છે.

એમણે જૈન ધર્મ વિષે વ્યાખ્યાનો આપવા માટે ૧૯૭૪માં પૂર્વ આફ્રિકાનો અને ૧૯૭૭માં યુરોપનો પ્રવાસ કર્યો હતો. ૧૯૭૭માં સિડની (ઓસ્ટ્રેલિયા)માં અને ૧૯૭૯માં રિઓ-ડી-જાનેરો (બ્રાઝિલ)માં યોજાયેલ પી. ઇ. એન.ની આંતરરાષ્ટ્રીય કોંગ્રેસમાં ભારતના પ્રતિનિધિ તરીકે એમણે ભાગ લીધો હતો. ૧૯૭૭ અને ૧૯૮૦માં જાપાનની બૌદ્ધ ધર્મસભાના નિમંત્રણથી ત્યાંનો પ્રવાસ કર્યો હતો. ૧૯૮૪માં તેમણે લેસ્ટર (ઇંગ્લેન્ડ)ના જૈન સેન્ટરના માનાર્હ ડાયરેક્ટર તરીકે સેવાઓ આપી હતી. ઓલિમ્પિક રમતોત્સવ નજરોનજર નિહાળવા એમણે રશિયાનો પણ પ્રવાસ કર્યો છે.

એમણે લગભગ ૫૦ જેટલાં પુસ્તકોનું આલેખન કે સંશોધન-ગ્રંથાવન કર્યું છે. “પાસપોર્ટની પાંખે”, “પ્રદેશે જય-વિજયના”, “એવરેસ્ટનું આરોહણ”, “ઉત્તરધ્રુવની શોધ-સફર”, “નળ-દમયંતી કથાનો વિકાસ”, “પડિલેહા”, “જમ્યુસ્વામી રાસ”, “ધક્ષા શાલિભદ્રની યોગાર્થ”, “શ્યામરંગ સમીપે”, “જૈનધર્મ” “Shraman Bhagwan Mahavir and Jainism” “Buddhism-an Introduction” વગેરે પુસ્તકો ઉલ્લેખનીય છે. એમાંનાં કેટલાંક પુસ્તકોને માટે એમને પારિતોષિક મળ્યાં છે. ૧૯૮૩માં કચ્છ-માંડવીમાં યોજાયેલ પાંચમા જૈન આહિત્ય સમારોહના તેઓ પ્રમુખ હતા.

આવા બહુશ્રુત વિદ્વાન દંપતી—ડૉ. રમણલાલ ચી. શાહ અને પ્રા. તારાબેન ર. શાહ સમાજનું ગૌરવ છે.

શ્રી રમણીકલાલ મનોરહાસ

માનવજીવનની ફલશ્રુતિ માનવી પાસે કેટલી ધનદોલત અને ભૌતિક સંપત્તિ છે અગર તે કેટલું વધુ જીવ્યો તેના ઉપરથી નહીં પણ માનવીએ પોતાના દીર્ઘ જીવનકાળ દરમ્યાન મંગલ દાનધર્મને ક્ષેત્રે પોતાની સંપત્તિનો કેવા મનોભાવથી સહવ્યય કર્યો છે, સમાજસેવાને ક્ષેત્રે કેટલા નિઃસહાય-નિરાધાર માનવ કંકાલોના ઉત્કર્ષ માટે ઉપયોગી બન્યા છે, તેના ઉપરથી જ માનવજીવનનું મૂલ્ય આંકી શકાય છે.

માનવ જીવનની શ્રેયયાત્રામાં જ પોતાની લક્ષ્મીનો છૂટે હાથે ઉપયોગ કરનારા શ્રેષ્ઠીવચ્ શ્રી રમણીકલાલભાઈ શેઠ પણ એવા જ ગુલાળી આદમી છે. ભાવનગરના આગેવાન વેપારીઓ અને ઉદાર ચરિત દાનવીરોમાં તેમની પ્રથમ હરોળમાં ગણના થાય છે. તેમની વિનમ્ર સૌજન્યતાએ જ તેમને આજે ઊંચે આસને બેસાડ્યા છે. વ્યાપારી કાર્યકુશળતા, ઊંડી હૈયા-ઉકલત, મનનભરી વિચારશીલતા, મેધાવી બુદ્ધિશક્તિ અને સુદીર્ઘ દષ્ટિ તેમને વારસામાં સાંપડ્યાં છે. સેવા-સૌરભથી મહેકતી આ યુવાશક્તિએ સોળ વર્ષની નાની ઉંમરથી ધંધામાં જોડાઈને વ્યાપારની પ્રગતિકૂચને ચાલુ રાખી. લોખંડ, સિમેન્ટ અને પેઈન્ડસના ધંધામાં ગુજરાતમાં આ પેઢી નામાંકિત બનેલી તેમાં શ્રી રમણીકલાલ એ યશકલગી ચડાવી. સાથે સમાજ-સેવાના ઉચ્ચતમ આદર્શોનું જતન કરતા રહ્યા. નવું જોવા, જાણવા અને સમજવાની લગતી બચપણથી હતી જ. એ તમન્નાને કારણે સમસ્ત ભારતનાં દર્શનીય સ્થાનોનો પ્રવાસ કર્યો. યાત્રાથે ઘણું તીર્થસ્થાનોની કુટુંબીજનો સાથે મુલાકાત પણ લીધી અને જીવનબાગને મધમધતો કરતા રહ્યા. વિશાળ વાંચન અને સ્પોર્ટ્સનો પણ ભારે શોખ. ધર્મગ્રંથો અને શિષ્ટ સારાં સામયિકો વાંચવાની અભિરુચિ. સાહિત્યકારો તરફની પણ એટલી જ ઉમદા લાગણી એમના જીવનમાં જોવા મળી. પોતે પૂજાપાઠમાં મગ્ન હોય કે ઘેર લગ્નપ્રસંગની ધમાલમાં હોય કે વ્યાપારમાં સ્થાપત્યા હોય તેવે વખતે પણ

અબલ્યા અતિથિને મધુર સ્મિત અને મધુર વાણીથી સત્કારે છે. આવનાર એમને આંગણેથી હાથેમાં રાજ થઈને ગયો છે, એ એમના પરિવારની ઉચ્ચ પ્રણાલિકા આજે પણ અકબંધ જળવાઈ રહી છે.

ભાવનગરમાં ધંધાતું કુશળ સંચાલન ઉપરાંત રાજકોટ-મુંબઈ-અમદાવાદમાં પણ તેમની શાખાઓ સંગીન રીતે ચાલે છે. ધંધામાંથી સમય મેળવીને પણ સામાજિક સંસ્થાઓમાં સમય-શક્તિનો ભોગ આપે છે. ભાવનગરની બહેરા-મૂંગા શાળા સંચાલન સમિતિમાં; અંધ ઉદ્યોગશાળામાં, ચેમ્બર ઓફ કોમર્સમાં, એમ અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. એટલું જ નહીં પણ આ બધી સંસ્થાઓમાં સારી એવી રકમની સંખ્યાવત કરી છે. હોસ્પિટલમાં વોટરફૂલર મૂકવા માટે; વિકાસગૃહમાં, આંગના દવાખાનામાં, વિદ્યાર્થીઓને સ્કોલરશિપ આપવામાં અને ફ્રી ડિસ્પેન્સરી ચલાવવામાં તથા નાનામોટા કંડ-કાળાઓમાં શ્રી રમણીકભાઈના દિલની અમીરાતનાં દર્શન થાય છે.

શ્રી રમણભાઈ ધનભાઈ પટેલ

શ્રી રમણભાઈ પટેલ એકા જિલ્લાની સંખ્યાબંધ સામાજિક જીવંત સંસ્થાઓના પ્રાણુસમા બન્યા છે. બેરસદ એમનું મૂળ વતન. મહત્વાકાંક્ષી સ્વલાપના શ્રી રમણભાઈએ વડીલાતનો વ્યવસાય સ્વીકાર્યો. આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો વિકસાવવાની પોતાની અનેક યોજનાઓ પાર પાડી. સાહિત્યસર્જનક્ષેત્રે પણ ચમક્યા. ભારત-પ્રવાસ અંગેનું “મેં જોયો આ ભારત દેશ” નામનું પુસ્તક લખ્યું. ઉપરાંત “ન્યાયપંચ અને સમાધાનપંચ” ઉપર પંચાયતીરાજની સ્થાપના બાદ એક ઉપયોગી અને માર્ગદર્શક પુસ્તક લખ્યું અને નામના મેળવી. આ પુસ્તક તાલુકા પંચાયતોની સ્થાપના પછી ન્યાયપંચોને ઘણું ઉપયોગી નીવડ્યું. રાજકીય ક્ષેત્રે પણ ઘણાં વર્ષોથી સક્રિય રહીને લોકસંપર્ક કેળવતા રહ્યા. બેરસદ મ્યુનિ., લોકલ બોર્ડ, તાલુકા કોંગ્રેસ સમિતિ વગેરેમાં તેમની કામગીરીનો

અનુભવ અને તેને લઈને ઉપરોક્ત સંસ્થાઓમાં ઉપગ્રમુખ-પ્રમુખપદ સુધી પહોંચવામાં સફળતા મળી. સને ૧૯૬૪ થી ૧૯૬૬ એમ ત્રણ વર્ષ તાલુકા પંચાયતના પ્રમુખ તરીકે સુંદર કામ કર્યું. ગુજરાત વિધાનસભા માટે ઓરસદ મત વિભાગમાંથી સને ૧૯૬૭માં વિધાન-સભાની ચૂંટણી લડ્યા અને યશસ્વી નીવડ્યા. ૧૯૬૭ થી ૧૯૭૧ સુધી ધારાસભ્ય તરીકે પણ કામ કર્યું. સમગ્ર ભારત જોયું. આફ્રિકા પણ જોયું. પુત્રો-પુત્રીઓને ઉચ્ચ શિક્ષણ આપ્યું. વતનમાં શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ ઊભી કરી સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓની પણ રાહબરી લીધી. હાઈસ્કૂલની સ્થાપનાથી માંડીને ઈ. એમ. એચ. એસ. ટ્રસ્ટના ચેરમેન તરીકે આર્ટ્સ, કોમર્સ, સાયન્સ અને એજ્યુકેશન કોલેજોની સંસ્થા ઊભી કરવામાં તેમનું માર્ગદર્શન અને અને સંચાલન ઉપયોગી બન્યું. એક શૈક્ષણિક ટ્રસ્ટના ચેરમેનપદે રહીને શિક્ષણના તમામ સ્તરે પ્રવૃત્તિનું વટવૃક્ષ બનાવી ગુજરાત યુનિવર્સિટીની સેનેટના સભ્ય તરીકે પણ કામ કર્યું.

તાજેતરમાં આડલીઆ અને રહોડેશિયાના તેમના ૧૯૭૮ના પ્રવાસ અંગેનું પુસ્તક “નવું ગગન નવી ધરા”એ નામે પ્રકાશિત થયું છે અને ૧૯૭૬માં તેમણે ખેડેલા અમેરિકાના પ્રવાસનું પુસ્તક “વિરાટ દેશે, વામન પગલાં”એ નામે ટૂંક સમયમાં પ્રસિદ્ધ થવાનું છે.

ઈ. સ. ૧૯૭૦માં ઓરસદ નાગરિક એકની તેમણે સ્થાપના કરી છે અને શરૂઆતથી તેના ચેરમેનપદે રહી હબ્લુ તેમાં કામ કરી રહ્યા છે. વક્રીલાતના વ્યવસાયમાંથી લગભગ નિવૃત્ત થઈ પાંચન, મનન અને લેખન મુખ્ય વ્યવસાય બનાવી તેની સાથે તેમણે ઊભી કરેલી શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં વધુ ધ્યાન આપી રહ્યા છે.

શ્રી રતિલાલ મોનભાઈ

શ્રી રતિલાલભાઈ મૂળ જામનગર તરફના અને તે પછી રાજકોટના વતની ગણાયા. નાની ઉંમરથી જ સુવ્યવસ્થિત કાર્ય-પ્રણાલિકામાં માનનારા તેઓશ્રીએ જીવનની એક પણ ક્ષણ નકામી નથી જવા દીધી. હાથ ઉપર લીધેલું કામ ક્યારેય અધૂરું મૂક્યું નથી. બર્મા, કરાંચીમાં તેમનો ધીકતો ધંધો ચાલતો હતો; પણ ઊભા વિશ્વયુદ્ધના ડંકા-નિશાન વાગ્યાં અને તે બધું છોડીને સૌરાષ્ટ્રમાં તેમનું આગમન થયું. રાજકોટમાં સ્થિર થયા. ઘડિયાળના સ્પેર-પાર્સ તથા એવી અન્ય ચીજોના કમિશન બેઝઝિયાં વેચાણકામ માટે સમગ્ર ભારતનો તેમણે પ્રવાસ કર્યો છે. મહિનાઓ સુધી સતત પ્રવાસ ખેડતા—જે તેમની તેજસ્વી કાર્યશક્તિની આપણને પ્રતીતિ કરાવે છે. હિંમત અને સાહસની એક માત્ર મૂદીથી તેમણે ધંધાને વિકસાવ્યો.

૧૯૫૪ થી ૧૯૬૨ સુધીનો ધંધામાં મંદીનો વસમો કાળ પણ તેમણે જોયો; પણ નીતિમાર્ગથી ચલિત ન થયા. જીવનમાં અનેક અઝાવાતોમાંથી પસાર થઈને સ્વયંબળે જ આગળ આવ્યા. ૧૯૬૦માં ભાવનગરમાં તેમનું શુભ આગમન થયું. પરંતુ મરી અને પાન-મસાલા બનાવવાનું મોટા પાયા ઉપરનું કામકાજ શરૂ કર્યું; જેમાં સારી એવી સફળતા મળી. નાનપણમાં ધર્મસંસ્કારોથી પ્રેરાયેલી તેમની ધાર્મિક વૃત્તિને કારણે ગુપ્તદાનમાં વિશેષ માનતા. નાનામોટા સાર્વજનિક ફંડકાળામાં તેમની યથાશક્તિ મદદ હોય જ, તેમનો એ ઉભજવળ વારસો તેમના સુપુત્ર શ્રી શશીકાન્તભાઈ એ આજ સુધી જાળવી રાખ્યો છે. શ્રી શશીભાઈ પણ ભાવનગર જૈન સંઘ સાથે સંકળાયેલા છે, રોટરી ક્લબની શુભ પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રીતે સભ્યપદે રહીને સારો રસ ધરાવે છે. શ્રી શશીભાઈ પણ એવા જ વિનમ્ર અને મિતભાષી સ્વભાવના છે. વ્યવહારુ અને વ્યાપારવાણિજ્યનું જીવનોપયોગી શિક્ષણ તેમણે પિતાશ્રી પાસેથી મેળવ્યું જેનો ઉપયોગ તેઓ આજ ધંધામાં સફળ રીતે કરી રહ્યા છે. હોસ્પિટલ, સ્કૂલ વગેરેમાં તેમનું યશસ્વી પ્રદાન. લોઢાવાળા

હોસ્પિટલમાં વાઈસ ચેરમેનપદે, મંદબુદ્ધિનાં બાળકોની શાળામાં ટ્રસ્ટી તરીકે, વર્ધમાન કો. ઓ. બેન્કમાં ડાયરેક્ટર તરીકે, જૈન સંઘનું દવાખાનું થાય છે તેમાં ટ્રસ્ટી તરીકે તેમ જ ચંદ્રાગિન-શશીલાઈનું પણ ધાર્મિક કાર્યોમાં પ્રદાન.

અગરબત્તીના વ્યવસાયમાં ગુજરાતવ્યાપી તેમનો બહોળો ધંધો ચાલે છે. મુંબઈમાં પણ આ પરક્યુમરીનો માલ બાય છે.

શ્રી રતિલાલ ચકુભાઈ વાળા

માનવી જેટલે અંશે નિષ્કલંક અને પાપભીરુ બને એટલે અંશે દૈવી સદ્ગુણોની પ્રાપ્તિ આપોઆપ જ કરી દે છે. પ્રથમ જોનારને શ્રી રતિલાઈ વાળા સાવ સાદા અને સામાન્ય માનવી લાગે પણ તેમની સાથેના પરિચયથી તેમના નિર્મળ આત્માનો મધુર પરિમલ અને તેમની વાત્સલ્યતાનો જે લાલ મળે તેથી મહદ્ અંશે સંસ્કારગ્રાપ્ત વ્યક્તિત્વની પ્રતીતિ થાય.

શ્રી રતિલાઈ સૌરાષ્ટ્રમાં અમરેલી જિલ્લાના ચલાળા પાસે કેરાલાના વતની ચાર ગુજરાતી જેવો સામાન્ય અભ્યાસ. શ્રી રતિલાઈની ત્રણ વર્ષની ઉંમરે પિતાશ્રીનો દેહાંત થયો. આથી તેમનો ઉછેર અને જીવનનું ઘડતર કારમી ગરીબી વચ્ચે થયું. લુહાર પરિવાર હોવાથી ખેતીવાડીનાં ઓબરો બનાવવાનું કામ નાની ઉંમરમાં બાળી લીધેલું. એ જ એમનો બાપદાદાનો વ્યવસાય હતો.

માનવીની પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન સંઘર્ષો અને તાણાવાણામાંથી પસાર થઈને સિદ્ધિની ટોચ ઉપર પહોંચે છે ત્યારે જ તેના સાચા વ્યક્તિત્વનું દર્શન થાય છે. સોળ-સત્તર વર્ષની બહુ જ કાચી કુમળી વયમાં મુંબઈ નગરીની વાટ પકડી. હૃદયમાં અનેક અરમાનો ભરીને બાહુબળે કમર કમી. ત્રણેક મહિના નોકરીથી કઠિન જીવનની શરૂઆત કરી.

માણસને રિદ્ધિ-સિદ્ધિ ત્યારે જ સાંપડે છે જ્યારે આત્મબળ અને સંકલ્પશક્તિ દૃઢ હોય. અપાર ધૈર્ય અને પરમ સંતોષ તેનાં

આભૂષણ હોય. રેઝિદો સામાન્ય વ્યવહાર પણ પ્રમાણિકતાસભર હોય. શ્રી રતિભાઈ છેક સામાન્ય સ્થિતિમાંથી આજે એક લઘુ-પ્રતિષ્ઠિત ઉદ્યોગપતિ બન્યા છે તેની પાછળનું રહસ્ય ઉપર મુજબ હોવાનો ભાસ થાય છે.

સાદું નિરભિમાની જીવન અને દિલની વિશાળતા આકાશને અડીને ઊભેલી બાજુએ જોવા મળે. દેવમંદિરોમાં ન જઈ શકાય તો હસ્તક નહીં પણ ગિજનેસ અને સાંસારિક વ્યવહારમાં ધર્મશ્રેયોએ પ્રયોધેલા નીતિનિયમોનો ભંગ ક્યારેય થઈ શકે નહિ. એવી ઉચ્ચતમ વિચારધારાનો જ્યારે તેમની પાસેથી આસ્વાદ માણ્યો ત્યારે મનોમન વંદન કર્યા વગર રહી શકાયું નહીં. એવો જ એમના ઘરનો સુંદર આતિથ્ય-સત્કાર. વતનમાંથી કોઈ આવી ચડ્યું હોય તો તેમની સાથે બેસીને ઘરનાં સૌને ભોજન લેવાની એક કુદરતી જ આદત. ધાર્મિક કાર્યોમાં સામેથી જઈને આત્મકલ્યાણ સાધવાની પ્રબળ અને તીવ્ર ઉત્કંઠા. સાવરકુંડલામાં તેમણે લક્ષ્મી-નારાયણ મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો તે પ્રસંગ એ વાતની આશી પૂરે છે.

ઘરનું સંસ્કારી વાતાવરણ એવું કે ભક્તિમાર્ગનું જ સતત ચિંતન અને મનન. હમણાં જ થોડા સમય પહેલાં સંતશ્રી મુખદાસ સ્વામીની એક પુસ્તિકા પ્રગટ કરાવવામાં યશસ્વી રકમ ખચી. પરદૂરણ કુંડકાળામાં અને સાવરકુંડલા જ્ઞાતિની બોર્ડિંગમાં સારી એવી રકમનું દાન એમના ઔદાર્યની પ્રતીતિ કરાવે છે. તેમને લોકસાહિત્ય સાંભળવાનો જખરો શોખ. આથી મોટાભાગના કલાકારોના પરિચયમાં આવ્યા.

ટેક્સટાઈલ-ધંધાની શરૂઆત કરી સ્વયંબળે જ આગળ આવ્યા અને ધંધામાં એકધારી પ્રગતિ સાધતા રહ્યા. વાંશ વર્ષ પહેલાં મીલના પાર્કસની મોનોપોલી આઈટમ બનાવી અને ખ્યાતિ પામ્યા.

શ્રી રતિભાઈ હજુ પણ સંયુક્ત કુટુંબની ભાવનાને વળગી રહ્યા છે. બંધુઓ શ્રી પોપટભાઈ તથા શ્રી દુર્લભજીભાઈની પ્રેરણા

અને માર્ગદર્શન શિરોમાન્ય ગણે છે. હિતેચ્છુ મંડળ દ્વારા ચાલતી સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં જ્યાં જ્યાં, જ્યારે જ્યારે પોતાના તરફથી જે કંઈ જરૂર હોય તે રીતે પોતાનો હિસ્સો આપતા રહ્યા છે. તેમનાં બધાં જ કાર્યોમાં તેમનાં અહધર્મચારિણી મંગલાબેનનો યશસ્વી ફાળો રહ્યો છે. તેજસ્વી બે દીકરા અને ત્રણ દીકરીઓ— આખુંયે કુટુંબ આનંદ-કિલ્લોલથી વિશિષ્ટ રીતે જીવે છે. તેમનું આતિથ્ય માણવા જેવું છે.

ત્રણ ભાઈઓ. સૌથી મોટા પોપટભાઈ ૫૫ વર્ષે બીએ નંબર શ્રી દુર્લભજીભાઈ શરૂમાં દોઢ વર્ષ નોકરી કરી પછી પોતાનું સ્વતંત્ર ટેક્સટાઈલ પાર્સલ બનાવવાનું, અત્યારે ધંધાનો વહીવટ સાથે, દુર્લભજીભાઈના બે દીકરા ધંધામાં સાથે, દેવાયત બાપુનું ગામ બંભાળિયા-શેલ કુંડલા પાસે, બાપદાદાનું ગામ બંભાળિયા. છૂટા પડીને કેરાળા આવ્યા. ત્રણ પેઢીનો સંબંધ રહી ગયો. દેવાયતના પુત્રો સાથેના સંબંધો એવા જ સારા ચાલ્યા આવે છે. સૌથી મોટો પુત્ર ભીખુભાઈ શેલ બંભાળિયા સ્વર્ગવાસી બન્યા. દુર્લભજીભાઈ ૧૯૭૫માં ૪૫ વર્ષની વયે ગુજરી ગયા. શ્રી રતિભાઈ ૪૪ વર્ષની વયે; પોપટભાઈ કુંડલામાં જોડલો સમય રહ્યા તેટલો સમય ત્યાંની બોર્ડિંગ અને મંદિરોમાં કામ કર્યું.

મુંબઈ દુર્લભજીભાઈ સૌ પ્રથમ આવ્યા. માતાથી છૂટા પડીને ગામલોકોએ મોકલ્યા મુંબઈ—દેવળીયા દરબારનો ટેકો હતો. કેરાળ મોસાળ; બંભાળિયા વતન, દરબારની પૂરી સહાનુભૂતિ હતી.

શ્રી રમણલાલ છોટાલાલ ગાંધી

જનહિતનાં અનેક શુભ કામોમાં મનને એકાગ્ર કરી અંતરમાંથી નીકળેલ સેવાજ્યોતને ઝળહળતી રાખવા સત્કાર્યોના સર્જન માટે ગાંધી ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરનાર શેઠશ્રી રમણભાઈ ગાંધીના યુજ્જ્વલમાં ઠાસરા ગામના નાગર વણિક જ્ઞાતિમાં સિદ્ધપુરના ખ્યાતનામ ધારાશાસ્ત્રી શ્રી છોટાલાલભાઈના ગૃહે માતૃશ્રી કમળબાની કૃપે જન્મ થયો. (જન્મ તારીખ ૧૧-૧૧-૧૯૧૪). શ્રી રમણભાઈ બાલ્યકાળમાં જ સેવા-સ્વાશ્રયના પાઠ શીખ્યા. દીર્ઘદષ્ટિવાળા વડીલોએ તેમનું ઘડતર કર્યું અને તેથી તે તેઓ શિસ્ત અને સત્યના હિમાયતી બન્યા. શુદ્ધિ અને સત્યનિષ્ઠા વિષેના કેટલાક ખ્યાલો તેમને ગળથૂથીમાંથી મળેલા. આજે તેઓ અનેકવિધ સંસ્કારી, સામાજિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. ખાસ કરીને આરોગ્યક્ષેત્રે એમનું પ્રદાન નોંધપાત્ર રહ્યું છે.

અંડર-ગ્રેજ્યુએટ સુધીનું શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરી બહુ જ કુમળી વયમાં મુશ્કેલીઓના કપરા સંભોગોનો સામનો કરી ખંત અને ધીરજથી કાંઈક પ્રગતિ કરવા મથતા રહ્યા. ૧૯૩૪માં લાહોરમાં આયાત-નિકાસનો સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો પણ આ યુવાન હૈયાને એટલાથી સંતોષ ન થયો. ૧૯૩૯માં મુંબઈ આવ્યા અને એક ક્લિયરિંગ એજન્ટની પેઢીમાં મેનેજરની નોકરી સ્વીકારી જેમાં તેમણે તેમની કાર્યદક્ષતા, નિષ્ઠાની પ્રતીતિ કરાવી. સમય જતાં ૧૯૪૬માં શ્રી રમણભાઈ એ એક્સપ્રેસ ટ્રાન્સપોર્ટ લિ.ની સ્થાપના કરી. ક્લિયરિંગ એજન્ટ તરીકે વ્યવસાય શરૂ કર્યો જે પેઢીએ તેમના પુરુષાર્થથી અપ્રતિમ સિદ્ધિ હાંસલ કરી. વ્યવસાયને લગતાં તેમનાં અન્ય કન્સર્ન જેવાં કે મેસર્સ કેઈન હાયરિંગ કું, મેસર્સ એક્સપ્રેસ રોડવેઝ અને મેસર્સ એલાઈડ શિપિંગ એન્ડ ટ્રાન્સપોર્ટ કું શરૂ કર્યાં; જેની અમદાવાદ, વડોદરા, ગોવા અને ગાંધીધામ ખાતે શાખાઓ સ્થાપી. કેઈન અને ટ્રેઈલર ધરાવનાર એકમાત્ર ક્લિયરિંગ એજન્ટ તરીકેનું નામ યોગરદમ મશહૂર બન્યું છે.

ગુજરાત સ્ટેટ ફીર્લાઈઝર્સ કું., નર્મદા વેલી ફીર્લાઈઝર્સ, શ્રી રામ ફીર્લાઈઝર્સ—કોટા, બીરલાનું ફીર્લાઈઝર્સ સંકુલ, ઝુઝારી એગ્રો-કેમિકલ્સ લિ., ગોવાનું ક્લિયરિંગ તથા ટ્રાન્સપોર્ટનું કામ તેમ જ અમદાવાદમાં એટેલાઈટ સ્ટેશન તથા એટમિક એનર્જીનું કામ પૂર્ણ કરવામાં તેમની પેઢીએ યશકલગી પ્રાપ્ત કરી છે. આ ઉપરાંત બારડોલી રયુગર ફેક્ટરી, કોડીનાર રયુગર ફેક્ટરી, બબબ, મુકુન્દ, કેલીકો, ચેમ્પુર તેમ જ ભારત હેવી મેલેક્ટ્રીકલ્સના કાર્યમાં પણ તેમની પેઢીને ફાળે ઘણો યશ જાય છે.

શ્રી રમણભાઈએ વ્યવસાયને લગતી અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ વિસ્તારી જે પાંગરીને વટવૃક્ષ બની. આ બધી જવાબદારીઓની સાથે જનસેવા અને વતન પ્રત્યેની મમતાને ક્યારેય ભૂલ્યા નથી. તેમની તીવ્ર શુદ્ધિશક્તિ, કર્તાવ્યનિષ્ઠા અને ખંતભર્યો શ્રમ કરવાની તત્પરતા વિશેષ જોવા મળી. ચોકસાઈભરી કુનેહ અને એક સંનિષ્ઠ સમાજસેવકમાં જોઈએ તેવી ધગશ તેમનામાં જોઈ. આજે તેઓ ઉચ્ચ આસને બિરાજમાન છે, તેની પાછળ તેમનો આત્મભોગ અને અથાક કષ્ટભર્યો શ્રમ પડેલો છે.

વતન ઠાસરાની ધિ જે. એમ. દેસાઈ હાઈસ્કૂલ, મહાલક્ષ્મી કન્યાશાળા, વિદ્યોત્તેજક મંડળ, હોસ્પિટલ, પુસ્તકાલય, છાત્રાલય, મહિલા સેવા કેન્દ્ર, શીરડી આંઈબાબા મંદિર, પોલીઓ હોસ્પિટલ તેમ જ આર. સી. ગાંધી વારિગૃહ, ઠાસરા—એવી અનેક સંસ્થાઓને તેમની દેણગી પ્રાપ્ત થઈ છે. સમાજસેવાનાં આ બધાં જ કામમાં તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી નિર્મળાબહેનનો સહયોગ હંમેશાં રહ્યો છે. શ્રીમતી નિર્મળાબહેનની સાથે શ્રી રમણભાઈએ વિશ્વના અનેક દેશોનો સંસ્કાર-પ્રવાસ ખેડ્યો છે. તેમની અનેક સેવાની કહરરૂપે ઠાસરાના નાગરિકોએ ૧૯૬૮માં ભૂતપૂર્વ સુખ્યમંત્રીશ્રી હિતેન્દ્ર દેસાઈના વરહ હસ્તે માનપત્ર એનાયત કરેલું ત્યારે ભારે મોટું બહુમાન મેળવ્યું. તેમના સુપુત્રો શ્રી વિનોદભાઈ, શ્રી કિરીટભાઈ, શ્રી અશ્વિનભાઈ આ વ્યવસાયમાં સાથે જોડાયેલા છે. ભાઈશ્રી અશ્વિનભાઈ વડોદરામાં ગુજરાતની પ્રથમ કક્ષાની પાશ્ચાત્ય બંબની

ચાર-તારક અદ્યતન હોટલ, એક્સપ્રેસ હોટેલ પ્રા. લિ.નું મંચાલન કરે છે. શ્રી રમણભાઈનું વિશાળ કુટુંબ આનંદ-કિલ્લોલથી રહે છે. સુખી છે. તેઓ વાંચન અને તરવાનો શોખ ધરાવે છે. સમાજસેવાના કામમાં હંમેશાં તત્પરતા દાખવી છે.

ગુજરાતની એક માત્ર ચેરીટેબલ હાંતની હોસ્પિટલ આરોગ્ય સેવા મંડળ સંચાલિત ‘આર. સી. ગાંધી સાર્વજનિક ડેન્ટલ હોસ્પિટલ’ તેમના નામથી ચાલે છે. વડોદરાની અન્ય હોસ્પિટલો જેવી કે યોગિની વસંતદેવી હોસ્પિટલ ટ્રીબિયોથેરપી સેન્ટર, આરોગ્ય કેન્દ્ર, હરદ્વાર ગુજરાતી ધર્મશાળા ટ્રસ્ટ, બદ્રીનાથ નાથદ્વારા તથા શ્રમ મંદિર ટ્રસ્ટ અને અન્ય કેટલીક સ્કૂલોમાં સારી રકમનાં દાનો કર્યા છે. આ ઉપરાંત એમ. એસ. યુનિવર્સિટીમાં પણ તેમનું સારું એવું પ્રદાન છે. સંસ્કારસંપન્ન શ્રી રમણભાઈએ ઔદાય’ કીર્તિ અને ગૌરવને વિવિધ ક્ષેત્રે વિવિધરૂપે વિકસાવ્યાં છે.

તેમણે પિતાશ્રીનું છત્ર ૧૪ વર્ષની ઉંમરે ગુમાવ્યું અને માતૃશ્રી ૨૬ વર્ષની ઉંમરે અવસાન પામ્યાં. માતૃશ્રી તરફથી નાનપણમાં તેમની પાસેની કોઈ ચીજ હોય તો તે તેમના દોસ્તમાંથી કોઈ માંગે તે તેને આપવા ખાસ આગ્રહ કરતાં, જેનાથી દરેકને કાંઈક પણ પોતાની પાસેનું આપવું એ સંસ્કાર પડ્યો એમ લાગે છે, કે જેથી અત્યાર સુધીની જિંદગીમાં હંમેશાં કાંઈકને કાંઈક આપવાનું શીખ્યા છે કે જે આપવાથી એટલે કે દાન કરવાથી કોઈ કાળે આછું થયું નથી. કુદરતે એક યા બીજી રીતે મેળવી આપ્યું છે.

ડેન્ટલ હોસ્પિટલની બીજી શાખા જલારામ મંદિરના સૌજન્યથી તેમના મકાનમાં કરવામાં આવી છે અને મોટી સંખ્યામાં જનતા તેનો લાભ લે છે. બીજી શાખા કેડી કચેરી સામે રાવપુરામાં છે.

નાનપણથી વૃદ્ધોની સેવા અર્થે મદદ કરવાની ટેવ હતી ત્યારથી વૃદ્ધો માટે સેવા કરવાના ઇરાદાથી ત્રણ વર્ષથી તે સંસ્થામાં પોતે સંકળાયેલા પરંતુ તે જગ્યા તેમના નિવાસસ્થાનથી દૂર હોઈ જતે સેવા આપવાનો લાભ લેવાતો નહિ. એથી નજીક શહેરમાં લાવવા પ્રયત્ન કર્યો. સરકાર કે કોર્પોરેશન તરફથી અથાગ મહેનત

કરવા છતાં જગ્યા ના મળી તેથી પગલર થવાનો નિર્ણય કર્યો. તે દરમ્યાન ૭૨ વર્ષે બાયપાસ હાર્ટની સર્જરી કરાવવાની જરૂર ઊભી થઈ જે કરાવી અને તે કામ માટે તથા અન્ય સેવાનાં કામો માટે તેમનાં પત્નીએ “શ્રી જલારામ સેવા સમાજ ટ્રસ્ટ”ની સ્થાપના કરી, જેમાં આશરે રૂ. ૫ લાખ જેવી મતબર રકમનું દાન તેમના કુટુંબ તરફથી આપી ૧૩, આશાપુરી સોસાયટી, અકોટાનો બંગલો ટ્રસ્ટના નામથી લીધો, જ્યાં આજવા રોડ ઉપરના વૃદ્ધોને ઉપરની જગ્યાએ વસાવ્યા. જ્યાં હાલમાં ૯ થી ૧૦ વૃદ્ધો બધી સુવિધા ફ્રિજ, પલંગ, ગાદલા, રગ, જે ટાઈમ લોજન તથા આપણી માથે માસિક ઓછા દરથી રહે છે. તળિયત અંગે ખાસ કાળજી પણ લેવાય છે. આમ આજે ૭૪ વર્ષની ઉંમરે પણ અન્ય વૃદ્ધોની સેવા કરવાનો લાલ મળે છે. હવે જે માળ બાંધી અગવડ વધારવાની છે, જે માટે સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે. આ વૃદ્ધાશ્રમ માટે જલારામ મંદિર તરફથી ખૂબ જ સહકાર છે. અને આ સંસ્થા જલારામ બાપા જ નિભાવવાના છે.

પ્રભુ ૭૪ વર્ષની ઉંમરે પણ સેવા કરવાની પ્રેરણા આપે છે અને તેમાં મદદરૂપ અને છે—જે માટે પ્રભુનો જેટલો આભાર માનીએ એટલો ઓછો છે.

૨૧. શ્રી રતિલાલ જેઠાભાઈ સહોત

ધર્મભાવનાના ઉમદા અને ઊંડા સંસ્કારોથી વિભૂષિત ધર્મ-સંપન્ન સહોત પરિવારના સુપ્રસિદ્ધ સાહસિક અને ધર્માનુરાગી શ્રી રતિલાલભાઈનો જન્મ ભારતની પવિત્ર ભૂમિ સિદ્ધગિરી (મોસાળ)માં થયો. આ બાળકના હૈયામાં બચપણથી જ ત્યાગ-વૈરાગ્યની ઊર્મિઓ જેમ છલકતી હતી તેમ જીવન-ઉન્નતિની દિશામાં કાંઈકે કરી છૂટવાની પણ પ્રબળ તમન્ના હતી.

તળાબ અને ભાવનગરની શાળામાં પ્રાથમિક અભ્યાસ પૂરો કરીને મુંબઈ તરફ પ્રયાણ કર્યું. ભાગ્ય અજમાવવા આંધ્રપ્રદેશમાં

ગદગ (આદોની)માં નોકરીથી જીવનની કારકિર્દીનાં મંડાણુ કર્યાં. અવનવા અતુલવેાની સરાણે ચડયા પણ પછી ફરી મુંબઈ આવવાનું બન્યું. ફાયર એકસ્ટ્રીંગવિશરનો ધંધો શરૂ કર્યો અને સમય જતાં એક વિશાળ ફેક્ટરીના માલિક બન્યા.

બચપણથી જ અલખેલાં અરમાનો અને પ્રબળ પુરુષાર્થ વડે જીવનને-કુટુંબને સંગીન સ્થિતિમાં મૂકતા રહ્યા. ધર્મ પરત્વેની શ્રદ્ધા-ભક્તિ પણ એટલાં જ અણુનમ રહ્યાં. દૃઢ મનોબળ અને ગજબની તેમની. સંકલ્પશક્તિ હોવાને કારણે તેમના પુત્ર-પરિવારને પણ ગ્રેરણા મળતી રહી.

શ્રી રતિલાલભાઈ ને જિનભક્તિમાં પણ સાધર્મિક ભક્તિ પરત્વે અપૂર્વ અને અનન્ય પ્રેમભાવ હતો. તેમની ધર્મભાવનાનાં સંસ્મરણો આજ જુદા જુદા સ્વરૂપે જોવા-સાંભળવા મળશે. તેમના ધર્માનુસારી સ્વભાવને, એ ઉમદા આદર્શોને ભારે મોટું બળ આપવાનું સત્કાર્ય તેમનાં ધર્મપરાયણ ધર્મપત્ની પૂજ્ય ધીરજબહેને કર્યું.

એ કથન સાચું જ છે કે પુરુષોની પ્રગતિ અને વિકાસમાં મોટું અને મહત્વનું પ્રદાન તેમની અર્ધાંગનાનું જ હોય છે. આપણી માતાઓ ભણેલી, કેળવાયેલી અને ધર્મ-સંસ્કારોથી સંપન્ન હશે તો જ શાસન અને સમાજ ગૌરવભેર ટકી શકશે. પૂજ્ય ધીરજબેન આવાં જ એક ગૌરવશાળી નારી તરીકેનું માન-સન્માન પામ્યાં છે.

શ્રી રતિલાલભાઈ તેમના છેલ્લા દિવસોમાં પણ સ્વસ્થતાપૂર્વક નમસ્કાર મહામંત્રના બાપમાં સતત લીન બની રહેતા. સમાધિ પૂર્વક નવકારમંત્રનું રટણ કરતાં કરતાં અચાનક હાર્ટ-એટેકથી કાળના વિરાટ પંદમાં તા. ૧૬/૩/૮૧ના રોજ સવારમાં ઝડપાઈ ગયા. તેમના શ્રેયાર્થે ત્રણ દિવસનો જિનેન્દ્ર મહોત્સવ ભવ્ય રીતે ઊજવાયો. આ પ્રસંગે વિવિધ સંસ્થાઓને મોટી રકમનું દાન અર્પણ કર્યું. સ્વ. શ્રી રતિલાલભાઈ એ પરિવાર સહિત ભારતનાં બધાં જ જૈન તીર્થોની યાત્રા કરી પોતાની લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કર્યો. સ્વ. શ્રી રતિલાલભાઈ એ

એ. ૪૯

જે પગદંડી ઊભી કરી એ જ રાહ અને એ જ વારસાને તેમના પુત્રોએ જાળવી રાખ્યો છે. પૂ. ધીરજીએન વિશાળ પરિવારને સાથે રાખી માંગલિક ધર્મનાં રૂડાં કાર્યોમાં વ્યસ્ત છે. છેલ્લા બે દાયકાથી ગિરિરાજ શ્રી સિદ્ધાચલજીની શીતલ છાયામાં વર્ષમાં એકાદ-બે વખત આવીને સ્થિરતા કરી સુખાત્ર દાન તેમ જ તીર્થલક્ષિતનો અપૂર્વ લ્હાવો લઈ રહ્યાં છે.

સિત્તર માણસના વિશાળ પરિવારનો વિશ્વાસ સંપાદન કરીને સૌના પ્રીતિપાત્ર બનેલાં પૂ. ધીરજીએને સૌને જેસલમેરની યાત્રા કરાવી. સાધર્મિક ભક્તિ, જીવદયા, ઉપાશ્રય, આયોજિતશાળા, પાઠશાળા, ભોજનશાળા, પૂ. સાધુ-સાધ્વી વૈયાવચ્ચ આદિ કાર્યોમાં મુક્ત મને દાનનો પ્રવાહ વહેવરાવી ભારતીય સંસ્કૃતિ અને ધર્મના પાયારૂપ માનવતાની મધુર મહેકથી જીવન કૃતાર્થ કરતાં રહ્યાં છે.

પરિવારના ધર્મપરાયણ વાતાવરણને લીધે તેમની સુપુત્રી રમાબહેને આજથી પચીશ વર્ષ પહેલાં ભાગવતી પ્રવ્રજ્યા અંગીકાર કરેલ. ચાર સંસ્કારી પુત્રો શ્રી ખાન્તિભાઈ, શ્રી જિતુભાઈ, શ્રી પ્રદીપભાઈ, શ્રી હરીશભાઈ, બે પુત્રીઓ શ્રી રમાબહેન (હાલમાં સાધ્વી શ્રી રચણચશાસ્ત્રીવીજી મ.) અને, સરોજબેન. ચાર પુત્રવધૂઓ, પૌત્રો વગેરે એમનો પરિવાર ઘણો જ સુખી છે.

પૂ. ધીરજીએનને વરસીતપ અને ઉપધાન તપશ્ચર્યામાં વિશેષ રસ છે. ઘણાં વર્ષોથી બેસણાં ચાલે છે. કાંઈક નાનીમોટી તપશ્ચર્યા ચાલુ જ હોય. તેમનું આ મોટું જમા પાસું છે. બરેબર પૂજ્ય ધીરજીએને માતા-પિતા અને પરિવારના સંસ્કારોને દીપાવ્યા છે.

શ્રી રમણીકલાલ માવજીભાઈ કનાડીયા

૫૬ વર્ષની ઉંમરના શ્રી રમણીકલાલ માવજીભાઈ કનાડીયા મૂળ ભાવનગર જિલ્લાના તણસા ગામના પતની છે. એમનો જન્મ મુંબઈમાં થયો. એમના પિતાશ્રી બાર વર્ષે મુંબઈ આવ્યા હતા અને સર્વિસ કરી. શ્રી રમણીકલાલભાઈએ પણ સોળ વર્ષની ઉંમરે હોરા-હડીની, કાપડની મુકાદમી લાઈનમાં નોકરી કરી બહોળો અનુભવ મેળવ્યો અને ૧૯૪૮માં લાગીદારીમાં અને પછી ૧૯૫૬માં સ્વતંત્ર રીતે ધંધો શરૂ કર્યો. શિપિંગ લાઈનમાં ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ કરી. ૨૦૦૭માં એમના પૂજ્ય પિતાશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થયો. ૨૦૦૮માં એમણે લગ્ન કર્યા. રાજકીય ક્ષેત્રે જનતા પક્ષની ચૂંટણીઓમાં સક્રિય રહ્યા. ૨૦૨૫માં ઘોઘારી જૈન સેવા સમાજ સંસ્થા ચાલતી હતી, તેમાં સેક્રેટરી તરીકેની પ્રશસ્ય કામગીરી ખજવી. તેમની અંડરમાં ત્રિવર ન્યુબિલી બિજવી. ૨૦૨૬માં પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ લુહાર ચાલ જૈન સંઘમાં સેક્રેટરી તરીકે રહ્યા. તેમણે મુંબઈથી પ્રથમ સમેતશિખરની-કાશ્મીર સાથે યાત્રા કરી. આ ઉપરાંત શ્રી વિજયવલ્લભસૂરિ મ. સા. ની શતાબ્દી કમિટીમાં પણ સભ્ય હતા. ઘોઘારી વીશા શ્રીમાળી જ્ઞાતિની કમિટીમાં પણ હતા. તેઓ તાલધ્વજ કમિટીમાં પણ છે. તણસા હોસ્પિટલ બનાવી ત્યારે પોતે મુંબઈથી ફંડ કરેલ. યુવાન વયથી જ પોતાના આત્મબળ ઉપર વિશ્વાસ રાખીને પ્રગતિના પંથે આગેદૂર કરનાર શ્રી રમણીકલાલની સમગ્ર પ્રવૃત્તિઓ ઉપર એક બિરતો દ્રષ્ટિપાત કરીએ તો પરંપરાપ્રાપ્ત સંસ્કાર અને ભૂમિની સંસ્કૃતિના સત્ત્વને સહજપણે પચાવીને તેઓશ્રીએ પોતાનું હીર અને ખમીર પ્રગટ કરી બતાવ્યું છે.

સંવત ૨૦૩૦માં વલસાડથી સમેતશિખરની સ્પેશ્યલ યાત્રા ટ્રેનિનું આયોજન કરાવી આપ્યું.

શ્રી રમેશચંદ્ર એલ. દલાલ

સાહસ-શ્રદ્ધાથી માણસ શું સિદ્ધિ હાંસલ કરી શકે છે એ બેબુ-સમજબુ હોય તો શ્રી રમેશચંદ્રભાઈ એલ. દલાલની જીવન-રેખામાંથી જરૂર દર્શન થશે.

શાંત અને મિલનસાર સ્વભાવ, વ્યાપારી કુનેહ અને સાહસિક મનોવૃત્તિ સાથે ઉચ્ચ ધર્મભાવના અને હૈયામાં ભારેભાર પડેલી માનવતા—આ બધા સદ્ગુણોએ ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે તેઓ ઘણા ઊંચા આસને બેઠા છે.

સ્વરાજ્ય પછી દેશમાં ઔદ્યોગીકરણની જે નવી હવા જન્મી તે સમયને પારખીને શ્રી દલાલે ઉમદા મૂલ્યોને સાથે રાખી વિવિધ કમ્પનીઓના સૂત્રધાર બની જે અકલ્પનીય ઉન્નતિ સાધી છે તે નવી પેઢીને માટે એક સર્વોત્તમ ઉદાહરણ છે.

ખંત-મહેનત અને સ્વપુરુષાર્થથી એમણે જે ઔદ્યોગિક એકમો ઊભાં કર્યાં તે મેસર્સ દલાલ કન્સલ્ટન્ટ એન્ડ એન્જિનિયર્સ પ્રા. લિ.; મેસર્સ આર. એલ. દલાલ એન્ડ કું; મેસર્સ દલાલ પ્રોજેક્ટ સર્વિસીઝ પ્રા. લિ.; મેસર્સ ઇટાટેલ ટેકનીકલ સર્વિસીઝ પ્રા. લિ., મેસર્સ કોએન ભારત લિ. વગેરે એકમોનો હરણ્ણ વિકાસ થઈ રહ્યો છે.

વ્યાપારી અને વ્યવહારકુશળ શ્રી રમેશચંદ્રભાઈ દલાલની ગજબની આયોજનશક્તિએ સિદ્ધિનાં સોપાન સર થતાં જ રહ્યા છે. નાનામાં નાની બાબત તરફ તેમની સતત કાળજી અને દેખરેખ એ એમની પ્રગતિ પાછળનું રહસ્ય છે. તેઓશ્રી પ્રોજેક્ટ ઇન્ફ્રેક્શન અને કમિશનિંગની બાબતમાં વિશાળ ફલકને આવરી લેતી કમળદ્ર ઇન્જનેરી કન્સલ્ટન્સી સેવાઓ પૂરી પાડવા સંબંધમાં સારી ખ્યાતિ પામ્યા છે. આ દિશામાં તેમનો ઊંડો અભ્યાસ-મનન ખરેખર દાદ માંગી લ્યે તેવાં છે.

પુરુષાર્થી અને સંસ્કારી શ્રી રમેશચંદ્રભાઈને મળેલા સંસ્કાર-વૈભવની યોગ્યતા અને યથાર્થતા આજ તેઓ પુરવાર કરી રહ્યા છે.

અશક્યની ભાવનાને મિટાવી સંકલ્પ પર અટલ રહેવાનું મનોબળ માણસ જો કેળવી શકે તો સિદ્ધિ માણસને શોધતી આવે છે— એવા યથાર્થની પ્રતીતિ એટલે આપણા શ્રી રમેશચંદ્રભાઈ દલાલ.

વિશાળ કેમિકલ પ્રોસેસ પ્લાન્ટ્સ અને ફટીલાઈઝર પ્લાન્ટના નિર્માણ માટે ભારતને વિશ્વના અન્ય દેશોનો સહયોગ પ્રાપ્ત કરવો પડે છે. એ દિશામાં મંગલાચરણ કરીને ભારતની સંખ્યાબંધ કંપનીઓમાં મેસર્સ દલાલ કન્સલ્ટન્ટ્સ એન્ડ એન્જિનિયર્સ પ્રા. લિ.ને અગ્રસ્થાને સ્થાપિત કરીને દેશવિદેશોમાં શ્રી રમેશચંદ્રભાઈને યશસ્વળી મળી અને ખ્યાતિ પામ્યા.

આધુનિક ટેકનોલોજીકલ પ્રવાહને ઓળખવાની અને સમજવાની તેમની કુશાલ બુદ્ધિશક્તિ રાષ્ટ્રીય અર્થકારણની વૃદ્ધિ અને સમૃદ્ધિમાં દીર્ઘ સમય સુધી સક્રિય પ્રદાન આપ્યા કરે તેવી આપણે પ્રાર્થના કરીએ.

ધંધાના વિકાસની સાથે આર્થ સંસ્કૃતિના ચાહક શ્રી રમેશચંદ્રભાઈ દલાલ સમાજની અનેકવિધ સેવાવિષયક પ્રવૃત્તિઓમાં યથાયોગ્ય સહયોગ અને પ્રોત્સાહન આપી પોતાની ફરજ અદા કરવા હમેશાં તત્પર રહ્યા છે.

ખરેખર સમાજને ગૌરવ અપાવે તેવું તેમનું વિનમ્ર જીવન અને વ્યક્તિત્વ છે.

શ્રી રસિકલાલ બૂદરશીભાઈ શાહ (S.E.M)

વેપારી આલમમાં તેમ જ સામાજિક ક્ષેત્રે વિવિધ સેવાની કદર કરી શ્રી મહારાષ્ટ્ર સરકારે સ્પેશ્યલ એક્ઝીક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટનો ઇલ્કાબ એનાયત કરી બહુમાન કર્યું છે તે બદલ તેઓ યોગ્ય છે.

શાંત અને નિખાલસ સ્વભાવથી વેપારમાં સારી સફળતા પ્રાપ્ત કરી સૌરાષ્ટ્ર ઇલેક્ટ્રિક ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર કં.માં ભાગીદારી સાથે સારી પ્રગતિ સાધી છે. સામાજિક ક્ષેત્રે અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાઈને લોકોની ખૂબ ચાહના મેળવી છે.

શ્રે. ૫૦

શ્રી રસિકલાલભાઈનો જન્મ ધ્રાંગધ્રા તાલુકાના ઝીંઝુવાડા ગામમાં થયો હતો. તેઓએ અભ્યાસ ધ્રાંગધ્રાની સર અજીતસિંહ હાઈસ્કૂલમાં કરેલો. તેમની વ્યાપાર પ્રત્યેની ઝંખના, આર્થિક રીતે સદ્ગર થયા પછી સેવાનાં કાર્યો નિશ્ચિત રીતે સ્થિર કરી શકાય તેવી ગણતરીથી મુ'બઈ આવી ઇલેક્ટ્રિક બજારમાં સ્થિર થયા.

ઇલેક્ટ્રિક મરચન્ટ એસોસિયેશન તથા શ્રી બ્રધરહુડ સોસાયટી, ધ્રાંગધ્રા જિલ્લા સોશયલ ગ્રૂપ તેમ જ બાલાવાડ મૂ. જૈન સંઘના સેક્રેટરી તરીકેની ફરજ બજાવે છે અને બીજી અનેક નાની-મોટી સંસ્થાઓ સાથે તેઓ સંકળાયેલ છે.

મુરતની પ્રલયકારી રેલ વળતે રાહતના કાર્યમાં તન-મન અને ધનથી ખૂબ કાર્ય કર્યું હતું. રાજકીય ક્ષેત્રમાં પણ રસ લે છે. 'સી' વોર્ડમાં એઓશ્રી ખૂબ બાણીતા છે. જનતાજનાર્દનની સેવામાં તેઓ સદા બંધૂત છે. તેઓ જનહિતના કાર્યમાં આગળ આવતા રહે અને દિન-પ્રતિદિન તેઓ ઉન્નતિને આરે પહોંચે એ જ અભ્યર્થના.

શ્રી રતિલાલ મલુકચંદ ભણુશાહી

પાલનપુરવાસીઓએ ઝવેરાતનો ધંધો વિકસાવવામાં પોતાની બુદ્ધિપ્રતિભા અને દીર્ઘદષ્ટિનાં ખરેખર દર્શન કરાવ્યાં છે. ઝવેરાતના ધંધામાં પહેલા શ્રી રતિભાઈ પણ ઉત્તર ગુજરાતના પાલનપુરના વતની. પાલનપુરમાં તેમના પિતાશ્રીનો કરિયાણુનો વ્યાપાર અને તે વળતે નવાબ સાથેના સંબંધો ઘણા જ સારા - મહાજન તરીકે તેમના પરિવારનું રાજ્યમાં સારું એવું માનપાન પણ પછી ચારેક હાથકા પહેલાં મુ'બઈમાં તેમનું આગમન થયું અને ડાયમંડના ધંધામાં સારી પ્રગતિ કરી. તેમના બંધુ યુરોપમાં અભ્યાસાર્થે ગયેલા-જેઓએ ડો. ભણુશાહી તરીકે પછી મુ'બઈમાં સારી નામના મેળવી. ડો. ભણુશાહી થેરીટેબલ ટ્રસ્ટ દ્વારા માનવસેવાની વિશિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓ ચાલે છે. મુ'બઈની હરકીસન હોસ્પિટલમાં ડોક્ટરના નામનું કિડની ડાયલિસીસ યુનિટ ચાલે છે. આમ સમાજમાંથી ભારે મોટી રકમ

એકઠી કરીને આ કામને માટે આપેલ છે. શ્રી રતિભાઈ પોતે મૂંગી સેવાની ભાવનાવાળા. શિયાળામાં ગરીબ માણસોને ધાબળા ઓઢાડવાનું પાયાનું કામ—સંજીવની ટ્રસ્ટ દ્વારા કપડાં એકઠાં કરી દુકાણ પીડિતોને પહોંચાડવામાં સક્રિય રસ લેતા રહ્યા છે. આખું આફ્રિકા ફરી વળ્યા છે. ભારતમાં બધે જ ફર્યા છે. મુંબઈમાં દરિયામહેલ જૈન મંડળમાં પાઠશાળાનું સંચાલન વ્યવસ્થિત રીતે ચાલે તેમાં પૂરો રસ દાખવે છે. માનવસેવાની ધગશવાળા શ્રી રતિભાઈ ખૂબ જ ગુલાબી સ્વભાવના છે.

સ્વ. શ્રી રતિલાલ બેચરદાસ મહેતા

માનવીના જીવનનું મૂલ્ય તેની પાસે કેટલી સંપત્તિ છે તેના ઉપરથી નહીં પણ તેમણે દાનધર્મને ક્ષેત્રે શું યોગદાન આપ્યું, સમાજ અને શાસનસેવાના કામમાં તેમનું પ્રદાન કેવા પ્રકારનું રહ્યું તેના ઉપરથી જ માનવીના જીવનની ફલશ્રુતિનો અંદાજ આવે છે.

સૌરાષ્ટ્રના સાહસિક શ્રેષ્ઠીઓ વતન છોડીને જ્યાં જ્યાં ગયા છે ત્યાં તેમણે અદ્ભુત વિકાસ સાધ્યો છે. સૌરાષ્ટ્રમાં સિંહોર પાસે દુદાણાના વતની અને તળાજના રહેવાસી શ્રી રતિભાઈ મહેતાને ચાર વર્ષની કુમળી વયે મુંબઈ આવવાનું થયું. પ્રાથમિક શિક્ષણ મુંબઈમાં જ લીધું—એ અંગ્રેજી સુધીનો અભ્યાસ કર્યો—ન કર્યો ત્યાં તો કૌટુંબિક વિષમ જવાબદારીઓ પોતાના શિરે આવી પડી. હૈયામાં કેળવણીની ઝંખના હોવા છતાં આર્થિક સંજોગોએ તેમને આગળ અભ્યાસ માટે આડશ બાંધી લીધી. કાવ્યા અભ્યાસે વ્યવસાયમાં અંપલાવ્યું. નાની-મોટી અનેક ધંધાદારી લાઇનનો અનુભવ કરી લીધો. ચડતીપડતીના દિવસો પણ જોયા. હિંમત અને સાહસની એકમાત્ર મૂડી સાથે નિરાશ થયા વગર પુરુષાર્થ કર્યો રાખ્યો.

ધીરજ અને નિષ્ઠાનું એ પરિણામ આવ્યું કે થોડા સમયમાં જ ૨૦૦૮માં શ્રી જૈન આદર્શ દુધાલયની સ્થાપના કરી. શ્રીજાંઠ અને આઈસક્રીમ માટે મુંબઈમાં તેમનું નામ ગાજતું થયું. સ્વબળે

ઊભા કરેલા આ ધંધામાં હંમેશાં પ્રગતિ થતી રહી. પુત્રો-પરિવારને પણ વડીલોપાજિત આ ધંધાની ફાવટ આવતી ગઈ અને મુ'બઈની પપ્પ લાખની વસ્તીમાં નામ કમાયા.

ધંધામાં મળેલી સંપત્તિનો સહઉપયોગ પણ કર્યો. પિતાશ્રીના નામે જૈન બાલાશ્રમમાં મોટી રકમ તથા બનેલીને નામે પણ મોટી રકમનું દાન કર્યું. શુભ દાનમાં પોતે વિશેષ માનનારા હતા. યાત્રાર્થે હિંદનાં ઘણાં સ્થળોએ જઈ આવ્યા છે. નાનીમોટી અનેક જૈન સંસ્થાઓમાં દાનગંગા પહેતી રાખી છે, જે તેમની ઉદાર-શીલતાની પ્રતીતિ કરાવે છે.

શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું અને જીવનમાં આગળ આવ્યા. તેમણે કરેલાં કાર્યો ઘણાં જ ઉત્તમ અને પ્રશંસનીય હતાં. દાખવેલ પરોપકારવૃત્તિ અને ઉદાર સ્વભાવનો લાભ જૈન સંસ્થાઓને મળતો રહ્યો. ધર્મધ્યાનમાં સારો ફાળો આપી તેઓએ તો ધર્મ સાથે લઈ જઈને પોતાના પૂર્વનું ભાથું બાંધી લીધું છે. ધર્મ-આરાધના કરવામાં કયાંય પાછા નથી પડ્યા. સાહસિક વેપારી ઉપરાંત કેળવણી પરત્વે તેમને ખૂબ જ માન અને ભાવ હતો. કેળવણીના કાર્ય અંગે કામ કરતી દરેક સંસ્થાને તેમના તરફથી અચૂક સહયોગ મળતો જ.

સમ્મેતશિખરમાં આયંજિલ શાળામાં તેમના પરિવાર તરફથી સારી રકમનું દાન અપાયું છે. સામાન્ય રીતે નાનીમોટી બધી જ સંસ્થાઓમાં અને જૈન તીર્થસ્થાનોમાં નાનીમોટી દેણગી વહાવી છે.

આ સુંદર વારસો આજ પણ તેમના સુપુત્રોએ બળવી રાખ્યો છે. પુત્રોમાં વિજયભાઈ, હરીશભાઈ, પંકજભાઈ, મુકેશભાઈ, પુત્રિ પૂર્ણિમા રમેશકુમાર લાખાણી. ફોર્ટ દેરાસરમાં પણ અગત્યનો ફાળો છે. ભાવનગર આયંજિલ શાળામાં યોગદાન આપેલ છે. ભાવનગર અંધશાળા, ભાવનગર, પાલીતાણા, હસ્તિનાપુર, ડેમ ઉપર.... બધી જ જગ્યાએ તેમણે દાન કરેલ છે.

શ્રી રતનચંદ ઓઘડભાઈ

શ્રી રતનચંદભાઈનો જન્મ પાલીતાણા ખાસે ઘેટી નામના નાના ગામડામાં તા. ૨૨-૨-૧૯૦૦ના મંગળ દિવસે થયો હતો, એટલે અત્યારે ૬૧મું વર્ષ ચાલે છે. પરંતુ આંકડાને ઉલટાવી નાખીએ તો ૧૯ વર્ષની યુવાની જેવું જોઈએ અને તંદુરસ્તી ધરાવે છે. દીર્ઘ આયુષ્ય અને તંદુરસ્તી જળવાઈ રહેવી તે પૂર્વે જીવદયા પાળી હોય તેની નિશાની છે. નોકરીમાંથી છૂટા થયા પછી શેર-ખજારમાં સ્વતંત્ર ધંધો કરતા હતા. મોટા પાયા ઉપર ખટનનો ધંધો ચાલે છે. મધ્યમ સ્થિતિ હોવા છતાં ધર્મને માર્ગે જે પૈસા વાપરી ઉદારતાપૂર્વક દરેક ક્ષેત્રમાં યથાશક્તિ વાપરતા જ રહે છે. સંવત ૨૦૧૭માં ઘેટી ગામમાં દેરાસરની પ્રતિષ્ઠા કરવાની હતી. પ. પૂ. આચાર્ય લગવંત શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી ઉદયસૂરીશ્વરજી મ.સા. પધાર્યા હતા. આચાર્ય મહારાજની પ્રેરણા થઈ ને રતનચંદભાઈની ભાવના જાગૃત બની. મૂળનાયકજી શ્રી મુનિમુવ્રત સ્વામીની પ્રાચીન અલૌકિક પ્રતિભાજીને સંવત ૨૦૧૭ના વૈશાખ સુદ ૧૫ના મંગળ પ્રભાતે ગાદીનશીન કરી. ધામધૂમથી પ્રતિષ્ઠા કરીને મહાન લાભ પ્રાપ્ત કર્યો. પ્રતિવર્ષ સાલગિરિ પણ ધામધૂમથી ઊજવે છે. સંવત ૨૦૩૬માં સગાં-સંબંધી કુટુંબીજનો સર્વને યાત્રા કરવાની ભાવના જાગી અને માગસર વદ ૭ના રોજ મુંબઈ તેમ જ દેશમાંથી સર્વને અમદાવાદથી ૩ બસો કરી ઉપરિયાળી, સેરીસા, પાનસર, ભોયણી, મહુડી, મહેસાણા, તારંગા, શંખેશ્વર, વાલમ ઇત્યાદિ ૧૧ તીર્થોની યાત્રાના સંઘનો લાભ લીધો હતો. બોરીવલી જાંબલી ગલીમાં લગભગ ૧૬ લાખના ખર્ચે એક વિશાળ ઉપાશ્રય ત્યાંના સંઘે બંધાવ્યો. એ વિશાળ વ્યાખ્યાન હોલનું નામ શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી રતનચંદ ઓઘડભાઈ હોલ નામ રાખવામાં આવ્યું છે. જે કે બીજી રકમ પણ ઉપાશ્રયમાં ભાવપૂર્વક ભેટ આપી છે. ઉદ્ઘાટન, શ્રી સિદ્ધચક્રપૂજન તથા જમણુ-વાર વગેરે કાર્યો પ. પૂ. આ. શ્રી વિજયધર્મસૂરિજીની નિશ્રામાં જ થયાં હતાં. શ્રી રતનચંદભાઈની અનેક પ્રકારની સેવા છે. જ્ઞાતિની સેવામાં સારો રસ લે છે. તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી જેકુરબેન

ધર્મિષ્ઠ છે. તપશ્ચર્યા કરી છે. તીર્થયાત્રા તો લગલગ તમામ તીર્થોની કરી છે. સરળ, લલ્લિક, નિખાલસ અને ધર્મિષ્ઠ. ધર્મના રંગે રંગાયેલાં; ધર્મના કોઈપણ પ્રસંગમાં હંમેશાં તન, મન અને ધનથી ઓતપ્રોત બનીને કામ કરનારા, આનંદની મસ્તીમાં રહેનારા એટલે રતનચંદલાઈ. તેઓને ૩ પુત્ર, ૪ પુત્રીઓ, પૌત્રો ઇત્યાદિ વિશાળ સંસ્કારી કુટુંબ છે. પોતે સારું થે જીવન ધર્મધ્યાનમાં વિતાવે છે અને આનંદથી જીવી રહ્યા છે. પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રીની પ્રેરણાથી તેમના શુરુ ઉદયસૂરિદાદાની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા કૃષ્ણનગર દેરાસરની બે દેરીમાં પ્રતિષ્ઠિત કરી છે.

શ્રી રતિલાલ સુંદરજી શાહ

સૌરાષ્ટ્રના જાહેર જીવનમાં અગ્રિમ હરોળના કાર્યકર્તાઓમાંના એક શ્રી રતિલાલભાઈ અમરેલી વિભાગમાં વિવિધ સંસ્થાઓના સૂત્રધાર બનીને આજે પણ સુંદર સેવા આપી રહ્યા છે.

વર્ષો પહેલાં પઠોદરા રાજ્યના અમરેલી પ્રાંત પ્રજામંડળના મંત્રી તરીકે અને અમરેલી જિલ્લા કોંગ્રેસના મંત્રી તરીકે યશસ્વી સેવા આપી.

પઠોદરા રાજ્યની વેચાણવેરાની લડતમાં તથા શિક્ષકોના પ્રશ્નો માટે તેમની સાથે રહીને લડત આપી. ૧૯૪૨ની સત્યાગ્રહની લડતોમાં અગ્રિમ ભાગ લીધો. અમરેલી અમર્થ આયામ મંદિર, સાર્વજનિક પુસ્તકાલય, બીડી કામદાર મંડળ, બસના કામદારો, વેપારી પેઢીઓમાં કામ કરતા નોકરોનાં યુનિયનો સ્થાપ્યાં અને પ્રમુખ, ઉપપ્રમુખ તરીકે કામ કર્યું.

અમરેલી જિલ્લા મધ્યસ્થ સંઘના ડિરેક્ટર તરીકે, હોમ ગાર્ડ્ઝ કમિટીના સભ્ય તરીકે, કમાણી ફોરવર્ડ હાઈસ્કૂલના ટ્રસ્ટી તરીકે, રચનાત્મક ગૃહ ઉદ્યોગ અને અન્ય મહિલા વિકાસની પ્રવૃત્તિઓમાં રસ લીધો; અમરેલીમાં અમરેલી જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષક સંઘની સ્થાપના કરી અને તેના પ્રમુખ તરીકે યશસ્વી સેવા આજ સુધી આપતા રહ્યા છે.

ફોરવર્ડ સ્કૂલના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે, અમરેલી જિલ્લા જનતા પક્ષના પ્રમુખ તરીકે, ગુજરાત સ્ટેટ ઇન્ડિયન કો. ઓ. બેન્કના ડિરેક્ટર તરીકે, અમરેલી શ્રે. મૂર્તિપૂજક સંઘના સેક્રેટરી તરીકે, ઘણાં વર્ષથી ઘણી ધાર્મિક સંસ્થાઓમાં સેવા આપી. તેમના પિતાશ્રીએ અમરેલી દેરાચરની ઘણી મિલકત વધારી જીવ્યા ત્યાં સુધી ટ્રસ્ટી તરીકે કામ કર્યું. વાવાઝોડાં અને પૂરની પરિસ્થિતિમાં મકાનો અને ધંધાનાં સાધનો માટે સક્રિય સહાય અને મદદ કરી.

શ્રી રમણીકલાલ સેજપાલ

જન્મવું ભણવું ને કમાવું; સંસાર માંડવો ને મૃત્યુમાં હતા--હોતા થઈ જવું એ કદાચ જીવન હશે પણ સાચું જીવન નથી. ખરું ધાર્મિક જીવન તો છે બીજા માટે કંઈક કરી છૂટવામાં.

ઘન હોય તે વહેંચીને ખાવાની વૃત્તિ પણ આવું કરવું બધા માટે અશક્ય છે, એ તો કોઈ રમણીકલાલ સેજપાલ જ કરી શકે. આપીને રાજ થાય એવો સદ્ભાવ જ જાણે રમણીકલાલ સેજપાલનો સ્વભાવ છે. શુભ કર્મથી એમણે 'પોતાનું' જ નહિ પણ પોતાના પૂ. દાદા સ્વ. શ્રી હરજીભાઈ નથુભાઈ સેજપાલનું નામ પણ કુળમાં ઉગાળ્યું છે. કરાંચીમાં જન્મી, દેશના ભાગલા પડતાં બચપણથી જ ૧૯૪૭થી રમણીકલાલભાઈ રાજકોટમાં વસે છે. તેઓ મૂળ આમરણ-બેલાના. મિત્રોએ સ્નેહથી આપેલું એમનું હુલામણું નામ 'લાલભાઈ'.

કોલેજ સુધીનો અભ્યાસ ધગશ ને ખતથી કર્યો. સાથે મશીન ટુલ્સની ફેક્ટરી નાખનાર સહુથી પ્રથમ ગુજરાતી તરીકેનું, શરદ એન્જિ. વર્કસ; વસંત એન્જિ. સ્ટોર્સ જેવી સારી કંપનીઓના ભાગીદાર હોવાનું ગૌરવ ધરાવે છે. એ ઉપરાંત પણ એ અનેક વ્યવસાયો સાથે સઘન રીતે સંકળાયેલા છે, જેથી કરી વેપારી આલમમાં એમને સહુ કોઈ આજખે.

અનેક સુપ્રતિષ્ઠિત સંસ્થાઓ સાથે એમણે ઘરોબો બાંધ્યો છે. રાજકોટ મશીનરી ડીલર્સ એસોસિયેશનમાં તેઓ સતત ૧૧

વર્ષથી મંત્રીપદ શોભાવે છે. રાજકોટ લોહાણા સેવા મંડળના તેઓ દ્રુસ્તી છે. માનવસેવાની જીવંત મૂર્તિ સમા, ટી. બી. હોસ્પિટલની કાર્યવાહક સમિતિમાં તેઓ માનભયુક્ત સ્થાન ધરાવે છે. કઠિયાવાડ નિરાશ્રિતની કાર્યવાહક સમિતિમાં પણ તેઓની સેવા લેવાય છે. સિંધ ગુજરાતી એન્જયુકેશન એસોસિયેશનમાં તેઓ સેક્રેટરી અને દ્રુસ્તી એમ બન્ને હોદ્દા પર છે. ધર્મમાં ઊંડી શ્રદ્ધા હોય ને કોઈ મંદિરની સાથે એમનું નામ ન જોડાયેલું હોય એ કેમ બને ? તેઓ રાજકોટના કનકેશ્વર મહાદેવના દ્રુસ્તી પણ છે.

આટ-આટલી ફરજો વચ્ચે તેઓ ગરીબોને ભૂલતા નથી, એ સાચું જ એમની મોટાઈ છે. કોઈ શિયાળે કૂટપાથ પર ટાઢે થરથરતા દરિદ્રનારાયણો વચ્ચે રાત્રે અઢી-ત્રણ વાગ્યે તમને કોઈ જે સન્નજન મળી જાય તો ચોક્કસ માનવું કે એક ઓધવજીભાઈ પોપટ છે ને બીજા તેમના અંગત સ્નેહી શ્રી રમણીકલાલભાઈ સેજપાલ છે. આવા સત્કાર્યમાં શ્રી રમણીકલાલભાઈ સેજપાલનાં ધર્મપત્ની શ્રી હેમલતાબહેન અને ઓધવજીભાઈ પોપટનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી મંજુલાબહેનનો ખૂબ જ સાથ-સહકાર હોય છે.

એમની આતિથ્યભાવના અદ્વિતીય. રોટલો બહુ મોટો; સ્વભાવ હસમુખો; હૃદયમાં દયા, પ્રેમ, લાગણી. “લાલભાઈ”ને મળવા જવ એટલે પહેલાં ‘પ્રસાદ’નો આગ્રહ થાય ને પછી બીજી બધી વાત. આ હિસાબે પૂરા જ્ઞાનદાન, જ્ઞાનદાન એટલે જ્ઞાનારને દાન હઈ જવડાવનાર.

શ્રી રમણીકલાલના શુભ હસ્તે ખાલંભા મુકામે તા. ૧૯-૮-૧૯૬૧ના દિવસે ભગવાન દરિયાલાલના મંદિરની કળશવિધિનો તેમ જ ધ્વજરોહણનો ઉત્સવ થયો. શિક્ષણમાં પણ રમણીકલાલને રસ. ૧૯૬૩-૬૪માં એમણે વીરબાઈમાં મહિલા કોલેજને દોઢ લાખ જેટલી મોટી રકમ એકત્રિત કરી આપેલ છે. ધાબળા વિતરણ હોય કે મડિકલ કેમ્પ હોય કે પછી નેત્રચક્ષુ હોય અથવા લાયન્સ કલગનું કોઈ સેવાકાર્ય; શ્રી રમણીકલાલ સેજપાલ ત્યાં હોય હોય ને હોય જ.

વેપારક્ષેત્રે એમનો સહેજ વધુ પશ્ચિમ મેળવીએ. ગુજરાત-મહારાષ્ટ્ર લોહાણા જ્ઞાતિજન તરીકે સહુ પ્રથમ મશીન ટુલ્સ ને લેથ બનાવવાનો યશ એમને ફાળે છે. તેઓના શરદ પ્રાન્ડ લેથે બહુ સારી નામના કાઢી છે. સને ૧૯૬૬માં પોરબંદરમાં સૌરાષ્ટ્રનો સહુ પ્રથમ બેંકિંગ ઇન્ટરસ્ટ્રીયલ ફેર થયેલો ત્યારે બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયા યોજિત આ ફેરમાં એમની ગુણવત્તાની ખૂબ પ્રશંસા થયેલ. અને તેમના લેથ ખરીદનારને બેન્ક ૧૦૦% લોન મંજૂર રાખતી. તેમના વિશિષ્ટ પ્રસંગમાં ૧૧મી ઓગસ્ટ, શનિવારના એ દળતા બપોરે સૌરાષ્ટ્ર બ્યારે અભૂતપૂર્વ મેઘતાંડવ અને જળ હોનારત વચ્ચે તમ્મર ખાઈ રહ્યું હતું તે વખતે રાજકોટથી ૬૫ કિ.મી. દૂર સૌરાષ્ટ્રના પેરીસ સમા રણિયામણા મોરબી શહેર પર મોતનો પબ્લે ફરી વળતો હોય તેમ મચ્છુ-૨ બંધની માટીની હીવાલમાં ૨૫૦૦ ફૂટનું ગાબડું પડતાં સવા બે માઈલ લાંબા બંધમાં રહેલ પાણી દરિયા જેવા લોઢ ઉછાળતાં બાણે કે સાક્ષાત્ યમફૂત બનીને શહેર પર ફરી વળ્યાં. માત્ર ગણતરીની મિનિટોમાં જ મોરબીને રમશાનભૂમિમાં ફેરવી નાંખ્યું. માઝા મૂકેલ સાગરની જેમ શહેરને લપેટી લેનાર આ જલપ્રલયે લાગ્યે જ કોઈ કુટુંબને કોરું મૂક્યું હશે. માત્ર દશ જ મિનિટમાં સારાયે શહેરમાં ફૂટથી માંડીને ઓગણત્રીસ ફૂટ સુધીનાં પાણી ભરાઈ ગયાં. પરિણામે રહેણાંક વિસ્તાર, ઉદ્યોગો અને વેપારનાં કેન્દ્રો બાણે કે ગંજીપાના મહેલની જેમ ચૂંથાઈ ગયાં. શહેરનો તમામ જીવનવ્યવહાર ખોરવાઈ ગયો. મોરબી દુનિયાથી જુદું પડી ગયું. મોરબીની શેરીઓ ધોળે દિવસે પણ ભયંકર ભાસવા લાગી. ઠેર ઠેર પડેલા અને ટીંગાતા માનવ મૃતદેહો વાતાવરણને બિહામણું બનાવતા હતા. કેટલાયે મૃતદેહો પગ નીચે કચડાયા અને જળતું કફન ઓઢી સેંકડો પોઢી ગયા.

ભારતીય સંસ્કૃતિનો પાયો ધર્મ છે અને બધા ધર્મોમાં શ્રેષ્ઠ માનવધર્મ છે, એમ સંતવાણી કહે છે. મોરબીના રાહતકાર્ય પાછળ શ્રી રમણીકભાઈએ બંતે રસ લઈને બહુ જ માતબર રકમની દાનગંગા વહેતી કરેલી.

શ્રી રમણીકલાલ જયચંદભાઈ દલાલ

શ્રી રમણીકલાલ જયચંદભાઈ દલાલનો જન્મ તારીખ ૧૪ ઓક્ટોબર ૧૯૦૧ના રોજ કપડવંજ તાલુકાના ગામ ખડાલ પાસે તેમના મોસાળ કાકખડ મુકામે થયો હતો. પ્રાથમિક અભ્યાસ નડિયાદ મ્યુનિસિપલ હાઈસ્કૂલ અને માધ્યમિક અભ્યાસ ગવર્નમેન્ટ હાઈસ્કૂલ, નડિયાદ તથા ભરૂચમાં કર્યો. ઈ. સ. ૧૯૧૧ થી ૧૯૧૮ સુધી બંધી જ પરીક્ષાઓ પ્રથમ શ્રેણીમાં પાસ કરી. ફોર્ટગની તથા હાઈસ્કૂલ સ્કોલરશિપની પરીક્ષાઓ પણ પાસ કરી. ઈ. સ. ૧૯૨૨માં ખડાયતા જ્ઞાતિની પાંચમી પરિષદ વખતે યોજાયેલ કલા-અદર્શનમાં રૌપ્યચંદ્રક મેળવેલો. ઈ. સ. ૧૯૧૯ થી ૧૯૨૩ દરમિયાન ગુજરાત કોલેજમાં અભ્યાસ કરી બી.એ. (ઓનર્સ) ઇતિહાસ અને અર્થશાસ્ત્ર વિષય લઈ બીજા વર્ગમાં પાસ થયા. ગુજરાત કોલેજ મેગેઝીનમાં તેમનાં કાવ્યો, વાર્તાઓ પ્રગટ થયેલાં. ઈ. સ. ૧૯૨૮માં એલએલ.બી. થયા. ઈ. સ. ૧૯૨૯ના એપ્રિલથી અમદાવાદની ડિસ્ટ્રિક્ટ કોર્ટમાં વકીલાત શરૂ કરી.

સાહિત્ય-પ્રવૃત્તિની શરૂઆત પણ તે સમયે થઈ જે જીવનના અંત સુધી ચાલી. આજ સુધીમાં સિત્તર પુસ્તકો પ્રગટ થયેલાં છે અને બીજાં એટલાં જ પ્રગટ થવાની વાટ જુઓ છે—જેમાં ભારતના જયોતિર્ધરો, એશિયાના જયોતિર્ધરો, વર્તમાન વિશ્વના વિધાતાઓ; રંગભૂમિના જયોતિર્ધરો, કવિ-લેખકો, કલાકારો, ભારતીય સિનેમાનો ઇતિહાસ; શ્રીહર્ષનાં નાટકો, ખડાયતા જ્ઞાતિનો ઇતિહાસ, વગેરે મુખ્ય છે. પ્રગટ થયેલા અંથોમાં નાગાનંદ, ગુલછડી, જંગીસખાન, કમાલ, પરિમલ, જલસુઠરી, અંપાકલી, સ્વપ્નસુઠરી, રાજકીય પ્રહસનો, સ્વીન્ડરનાથનાં નાટકો, બાલાહિત્ય, સામાજિક અને ઐતિહાસિક નવલ-કથાઓ અને નવલિકાઓ લોકપ્રિય થયાં છે. અંગ્રેજી અને ગુજરાતીમાં કાયદા વિષયક પુસ્તકો પણ પ્રગટ કરેલાં છે. કવિ-ચિત્રકાર કૂલચંદ-ભાઈ શાહના સ્મારકરુ સંચાલન કરી તેમનાં ભજવાયેલાં સાત અને અપ્રગટ સૂરજમણિ નાટકો; પચ્ચીસ આખ્યાનો, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ, ભગવાન શ્રીરામ, શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા, ભજનો, રાગરૂપાવલી વગેરે

આડત્રીસ કૃતિઓ સંપાદન કરી પ્રગટ કરી છે. વિશ્વધર્મ નાટકમાં તેમણે ગુજરાતી રંગભૂમિનો સો વર્ષનો ઇતિહાસ આલેખ્યો છે. ગુજરાત કલ્પનો સુવર્ણ મહોત્સવ અંક તથા નરિયાદ હાઈસ્કૂલનો રેડિયમ ન્યુગિલી અંક તૈયાર કર્યા હતા. તેમણે પોતાની આત્મકથા પણ લખી છે.

સામાજિક પ્રવૃત્તિઓમાં—ખાસ કરીને જ્ઞાતિની તથા કેળવણીની પ્રવૃત્તિઓમાં તેઓ છેલ્લાં ૬૦ ઉપરાંત વર્ષથી સક્રિય રહ્યા હતા. ખડાયતા કેળવણી મંડળ તથા શ્રી. ત્રિ. ક. છાત્રાલયમાં મંત્રી તરીકે વર્ષો સુધી કામ કર્યું છે. જ્ઞાતિની તમામ સંસ્થાઓમાં રસ લઈ, સેવાઓ આપી છે. “ખડાયતા મિત્ર” તું બે વર્ષ તથા “ખડાયતા ન્યોતિ” તું એક વર્ષ તંત્રીપદ સંભાળ્યું છે. ગુજરાત વિદ્યાસભા, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ એજ્યુકેશન સોસાયટી, ગુજરાત કલ્પ, જે. એલ. ન્યુ ઇંગ્લિશ સ્કૂલ વગેરે બહાર સંસ્થાઓમાં વર્ષો સુધી સેવાઓ આપી છે.

ઈ. સ. ૧૯૭૬માં અમદાવાદ વટીલ મંડળ તરફથી અને ઈ. સ. ૧૯૮૬ના એપ્રિલમાં ખડાયતા જ્ઞાતિ તરફથી તેમનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. ગયા વર્ષે ડિસેમ્બરની ૧૭મી તારીખે બુધવારે છત્રાસી વર્ષની વયે તેમની કાર્યરત અને પ્રવૃત્તિમય જીવનલીલા સંકેતાર્થ ગઈ.

પ્રભુ સદ્ગતના અમર આત્માને શાંતિ અર્પો ! અસ્તુ.

શ્રેણીત્રી રામભાઈ લખમશી સાવલા

શ્રી રામભાઈએ ધંધાના વિકાસની સાથેસાથ ધાર્મિક, સામાજિક, શૈક્ષણિક અને તબીબી રાહત વગેરે અનેક ક્ષેત્રે પોતાની સેવાઓ અને અનુદાનો દ્વારા પોતાનું જીવન સાર્થક કર્યું. તેમના વડીલોના સમયથી પરિવારમાં જે સંપ અને સહકારની ભાવના વિકસી છે તે આદર્શરૂપ છે. જ્યાં સંપ હોય છે, ત્યાં લક્ષ્મીનો વાસ હોય છે.

ઉપરોક્ત શબ્દો સાથે પ્રખર તત્ત્વચિંતક ડૉ. રમણલાલ ચી.

શાહે શ્રદ્ધાંજલિ સભાના પ્રમુખપદેથી સદ્ગત શ્રી રામભાઈને અંજલિ આપી હતી. આ સભા તા. ૧૬મી ઓક્ટોબરે નવી મહાજનવાડી ચીંચખંદરમાં સાંજે પાંચ વાગે યોજાઈ હતી.

સભાના પ્રારંભમાં શ્રી નેમચંદ ગાલાએ સભામાં સન્મિલિત ૩૨ સંસ્થાઓની યાદી અને સંદેશ રજૂ કર્યા હતા. વક્તાઓમાં એન મરચન્ડસ એસોસિયેશન તથા સ્થાનકવાળી મહાજનના પ્રમુખ શ્રી પ્રેમજી વેલજી લખમશી, ડિસ્ટ્રિક્ટ ગવર્નર લાયન સુરેશ મહેતા, ધારાસભ્ય શ્રી નાતુભાઈ પટેલ, માજી ધારાસભ્ય શ્રી જયંતીલાલ પારેખ, મુખ્યમંત્રી માજી મેયર શ્રી રવજીભાઈ ગણુત્રા, કચ્છ આર્થિક વિકાસ મંડળના મંત્રી શ્રી કે. વી. ઠક્કર, દેરાવાડી મહાજનના પ્રમુખ શ્રી રવજી ખીમજી છેડા, અચલગચ્છ સંઘના પ્રમુખ શ્રી કિશોરચંદ્ર વર્ધન, મરચન્ડસ ફેડરેશનના પ્રમુખ શ્રી ચંદ્રકાન્ત ઠક્કર, હિન્દુસ્તાન લીવરના ડાયરેક્ટર શ્રી બી. આર. શાહ, દુર્ગાપુર મહાજન વતી શ્રી લાલજી કાનજી શાહ; શાહ એન્ડ એ'કર કચ્છી પોલિટેકનિક કોલેજના ટ્રસ્ટી અને દાનવીર શ્રી દામજી લાલજી એ'કરવાલા, સામાજિક કાર્યકર શ્રી કુંવરજી પ્રેમજી વેરશી, બિદડા સર્વોદય હોસ્ટેલના ટ્રસ્ટી શ્રી લીલાધર ગડા, ક. વી. ઓ. સેવા સમાજના મંત્રી ડો. ઉદય ગડા, ઓઈલ સીડ્સ એક્સચેન્જના ડાયરેક્ટરો સર્વશ્રી નવીનભાઈ શાહ તથા રતનશી વેરશી, દેરાવાડી હાઈસ્કૂલનાં આચાર્યા શ્રીમતી નલિનીબેન દેસાઈ, આંધ્ર બેન્કના આસિ. મેનેજર શ્રી મૂર્તિ, શ્રી વેણીભાઈ ઓઝા વગેરે એ ભાવભરી અંજલિઓ અર્પતાં શ્રી રામભાઈ સાથેનાં સંસ્મરણો તાજાં કરતાં જણાવ્યું હતું કે શ્રી રામભાઈ કચ્છી વીશા સમાજમાંથી અમેરિકા અભ્યાસ માટે જનાર પ્રથમ વિદ્યાર્થી હતા. એમ. બી. એસ. થયા પછી એમણે ફેમીલી પેઢીમાં જોડાઈ નિકાસની દિશા વિકસાવી વિશ્વભરના દેશો સાથે વહેવાર સ્થાપ્યો હતો. તેઓ શિસ્તપ્રિય, અત્યંત ચોક્કસ હોવા ઉપરાંત અનેક ક્ષેત્રે અવિરત દાનનેા પ્રવાહ પહોંચ્યો હતો. લાયન્સ ક્લબ ઓફ શિવાજી પાર્કના સભ્ય અને ટ્રેઝરર તરીકે અપ્રતિમ સેવા બજાવી હતી. સંસ્થાકીય હોદ્દોઓથી દૂર રહી એમણે સમાજનાં વિવિધ ક્ષેત્રોની

સર્વાંગી સેવા બજાવી હતી. તેઓ સરળ, સાલસ અને દયાવાન હતા. એમણે લઘુબંધુ શ્રી વિશનજીભાઈને સમાજસેવામાં સમર્પિત કરી દીધા છે, અને તમામ સાંસારિક બોલે એમણે તથા ભાઈ એા ધનજીભાઈ તથા મૂલચંદ્રભાઈએ પોતાને શિરે લઈ લીધા હતા. એમના અવસાનથી સમાજે એક આરો મિત્ર, હિતચિંતક અને દાનવીર ગુમાવ્યો છે.

શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ દુર્લભલાલ ઝવેરી

આજથી પંદર વર્ષ પહેલાં શ્રી રાજેન્દ્રભાઈએ પોતાના લઘુ-બંધુઓ શ્રી દિલીપભાઈ તથા શ્રી શિરીષભાઈના સહયોગથી-સહકારથી વ્યવસાય શરૂ કર્યો અને ‘ઓટોકલીન ફિલ્ટર્સ’ એક ઇન્ડિયા’ નામક ઔદ્યોગિક એકમની સ્થાપના કરી. ઔદ્યોગિક એકમની શરૂઆતમાં નહોતી મોટી મૂડી, પણ ટેકનિકલ કાર્યદક્ષતા અને સાહસ-પૂર્ણતાની જ મૂડી હતી. કોઈ મશીનરી કે ફેક્ટરીનું નામનિશાન હતું જ નહિ; પરંતુ ગુદા ગુદા ભાગોના સળ-કોન્ટ્રાક્ટ કરી તેઓ એમના ઘરમાં એસેમ્બલ કરી આપતા. એમ છતાં પ્રથમ વર્ષે સારું ટર્ન એવર કરવા તેઓશ્રી સફળ થયા. પ્રથમ વર્ષના અંતે તેઓશ્રી રૂપ૦ ચો. ફીટની જગ્યામાં થોડાં લેશસ, આઈન્ડર્સ, ડ્રિલ્સ અને સ્પ્રે. પેઇન્ટિંગ યુનિટની જરૂરી મશીનરી ભેગી કરી શક્યા. ૧૯૭૨માં બીજી રૂપ૦ ચો. ફીટ જગ્યા અને ૧૯૭૩ના મે માસ સુધીમાં પાંચ હજાર ફીટની જગ્યા પર સાચા અર્થમાં ‘ઓટોકલીન’ એકમનો કાર્યારંભ થયો અને શ્રી રાજેન્દ્રભાઈની આગેવાની નીચે ચાલતા આ એકમે કમશઃ ધરી સફળતા મેળવી.

શ્રી રાજેન્દ્રભાઈએ ‘ઓટોકલીન’ દ્વારા સેલ્ફ-કલીનિંગ ફિલ્ટરોનું ઉત્પાદન શરૂ કરેલું. આ ‘સેલ્ફ કલીનિંગ-ફિલ્ટર’ ભારતમાં વિદેશથી આયાત કરાતાં હતાં, તેની શુભ શરૂઆત કરી. રાજેન્દ્ર-ભાઈ સાહસપૂર્ણ વ્યાપારીની નામના અને પ્રગતિ સાધતાં સફળ

વ્યાપારી ગણાવા લાગ્યા. વ્યવસાયની બાજુકારીને લક્ષ્યમાં લેતાં તેમણે ડિઝાઇન અને પ્રોસેસ ઇન્ફિવપમેન્ટ ફેબ્રિકેશનની બાજુકારીથી પ્રગતિ સાધતા રહ્યા અને ઔદ્યોગિક મશીનરી, ફેબ્રુડ સિસ્ટમ અને ટર્ન-કી પ્રોજેક્ટની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરી. ‘ઓટોકલીન’ના આહુકોમાં સ્ટીલ પ્લાન્ડ્રસ, પેટ્રોકેમિકલ્સ અને ફર્ટીલાઇઝર પ્લાન્ડ્રસનાં ઔદ્યોગિક એકમો ઉપરાંત ડિફેન્સ ઓર્ગેનાઇઝેશન, આર્ડનન્સ ફેક્ટરીઓ અને શિપયાર્ડ્સનો સમાવેશ કરી પોતાના એકમને ઉચ્ચવળ નામના અર્પિત કરી છે. આજે સમર્થ સાધનસામગ્રી ધરાવતો ‘ઓટોકલીન’ એકમ દરેક જરૂરિયાતને સરળતાથી પહોંચી વળે છે અને સાથે સાથે આયાત થતાં સાધનોની બરોબરીનાં ઘણાં સાધનો ઉત્પન્ન કર્યાં છે અને તે દ્વારા કિંમતી વિદેશી હૂંડિયામણ બચાવી રાષ્ટ્ર-ભાવના દર્શાવી છે.

‘ઓટોકલીન’ દ્વારા છેલ્લાં દશ વર્ષમાં ૧૦૦ વર્ષનું કાર્ય સિદ્ધ કરી બતાવીને શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ અને તેમના બંધુઓએ વિક્રમ સંજ્ઞા છે. આમ નાની વયે અનેાખેા વિક્રમ પાર પાડવાની એમની વ્યવસ્થાસૂઝ ગૌરવ લેવા જેવી ગણાવી શકાય. ઉચ્ચતમ ગુણવત્તા અને વિવિધલક્ષિતા સાથે એમણે પોતાના એકમને હુબ્રિકેટિંગ ઓઇલ, ટૂથપેસ્ટ, પેઇન્ટ્સ અને વાર્નિશ માટેના મોટરાઇઝડ સેલ્ફ કલીનિંગ ફિલ્ટર્સની બિલવણી સાથે બે માઇક્રોન્સ સુધીના ફીલ્ટરેશન કરવાને હનીકોમ્બ કાર્ટીજના વિકાસ કરી ઘણાં ક્ષેત્રોમાં “પ્રથમતા”નું ગૌરવ સંજ્ઞા છે. ‘ઓટોકલીન’નું સંશોધન અને વિકાસ એકમ માઇક્રોન રેટિંગ પાર્ટીકલ કાઉન્ટિંગ, પ્રેસર ડ્રોપ વિરુદ્ધ ફ્લોરેઇટ તેમ જ સંપૂર્ણ રેરિયોગ્રાફી અને ડાર્ક પેનિટ્રેશન, સ્ટ્રેસ રિલીફિંગ અને ઇમ્પેક્ટ ક્રેસ્ટીઓ સાથે અનેક પ્રકારના ટેસ્ટ કરવાને સુસજ્જ બનેલ છે. તલોબા ખાતેના ‘ઓટોકલીન’ પ્લાન્ટમાં ડોરસેક્ટર ઉદ્યોગો, ન્યુક્લીઅર પ્લાન્ડ્રસ, કાર્બ ઓર્ગેનિક્સ, સ્ટીલ પ્લાન્ડ્રસ, ફર્ટી-લાઇઝર પ્લાન્ડ્રસ અને પેટ્રોકેમિકલ સંકુલ માટેના સરંજામના ફેબ્રિકેશન માટે ખૂબ ચોકસાઈ ધરાવતી નાનુક મશીનરી ઊભી કરવાનું વ્યવસ્થાતંત્ર ઊભું કયું છે. ઓટોકલીન દ્વારા ઉચ્ચ ગુણ-

વત્તાતું ધોરણ અપનાવી તેઓશ્રીએ ઉદ્યોગ આલમમાં સુકીર્તિ અને લોકપ્રિયતા પ્રાપ્ત કરી છે. શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ ‘મેસર્સ ઝવેરી એન્ટર-પ્રાઇઝ’ કે જે મેસર્સ એટોમલીન ફિલ્ટર્સ ઓફ ઇન્ડિયા ઉપરાંત વિદેશોનાં દસ-બાર વ્યવસાયગૃહોની વિતરણવ્યવસ્થા સંભાળે છે તેના ભાગીદાર છે. જગૃત ભાગીદાર તરીકે તેઓ આયાત-નિકાસના વ્યાપારને ફૂલતો-ફાલતો રાખવામાં મહત્વનો ફાળો આપે છે. શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ ઉદ્યોગ-વ્યાપારના ક્ષેત્રે અનેક કાર્યોમાં મશગૂલ રહેતા હોવા છતાં બાહ્ય પ્રવૃત્તિઓમાં સારો રસ ધરાવે છે. વ્યવસાયવૃદ્ધિની સાથેસાથ શ્રી રાજેન્દ્રભાઈની સામાજિક સેવાની ઉચ્ચ ભાવનારાં પણ ઉત્તરોત્તર વૃદ્ધિ થતી રહી છે. શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે તેઓશ્રી શ્રી જયકુંવર જૈન જ્ઞાન ઉદ્યોગશાળા-મુરતના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી છે. શેઠ છોટાલાલ ચીમનલાલ મુન્સફ એજ્યુકેશન ફંડના ટ્રસ્ટી તરીકે શ્રી મહાત્મા જૈન વિદ્યાલય, કન્યા છાત્રાલય વડોદરા તથા શ્રી મુરત જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘના પેટ્રન તરીકે છે તથા બોમ્બે એસ્ટ્રોલોજીકલ સોસાયટીના આજીવન સભ્ય તરીકે, લાયન્સ કલબ ઓફ જૂહુના વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ તરીકે કાર્યરત છે. આ ઉપરાંત જૈન શ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સના રેસિડિંગ કમિટીના સભ્ય તરીકે તથા ઇન્ટરનેશનલ સોસાયટી ઓફ કિન્ના કોન્શયસનેસના લાઈફ પેટ્રન તરીકે સંકળાયેલા છે. આ બહુવિધ સંસ્થાઓમાં પોતાના બહિર્મુખી સ્વભાવથી શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ આગવું સ્થાન પ્રાપ્ત કરી શક્યા છે.

શ્રી રામદાસ પ્રેમજી કાચરીયા

ત્રાપજના કાચરીયા કુટુંબના શ્રી રામદાસભાઈએ સ્વતંત્ર વ્યવસાય મુંબઈમાં રંગ-રસાયણોનો વડગાદીમાં શરૂ કરેલ. હાલ તેમના પૌત્રો જનક તથા પ્રેમલ આ ધંધો વિકસાવી રહ્યા છે. તેઓ એક જૂના વેપારી તરીકે ખ્યાતિ ધરાવે છે. રામદાસભાઈ ધાર્મિક વૃત્તિના છે, આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં ઘણા સમય આપી તેમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે. મુંબઈની સર હરકીસન હોસ્પિટલમાં, વિલેપારલાના સંન્યાસ આશ્રમમાં, ગુજરાતના ચાંદોદના આશ્રમમાં, હરદ્વારની આશ્રમની

પ્રવૃત્તિઓમાં, કપોળ જ્ઞાતિની કુળદેવી આમુદ્રી માતાની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠામાં, કપોળ જ્ઞાતિના ગોર કંઠોળિયા જ્ઞાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટે ત્રાપજમાં હાઈસ્કૂલ માટે, તેમ જ અન્ય એવી ધાર્મિક અને સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ માટે તેઓએ યથેચ્છ દાનની રકમો આપી અને એ રીતે પિતા તરફથી મળેલા વારસાને દીધાવી સંપત્તિને સદૃવ્ય કરી જાણ્યો છે. ત્રાપજ આમ પંચાયતે ૧૯૭૪ની ૧૫મી એપ્રિલે તેમની સામાજિક સેવાઓને બિરદાવી જાહેર સન્માન કર્યું. તેમના પુત્ર કીર્તનદાસ પણ પિતાને પગલે ચાલી જ્ઞાતિની અને બીજી લોકહિતની પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે. ત્રાપજ હાઈસ્કૂલમાં બાંધકામમાં સારો કાળો કરી આપ્યો. બુક-બેન્કની પ્રવૃત્તિમાં રામદાસ પ્રેમજી કાચરીયા બુક બેન્કના પોતે ટ્રસ્ટી તરફે પ્રાથમિક શાળામાં રૂા. ૧૦,૦૦૦ બુક બેન્ક માટે કમળાળેન પાસેથી આપ્યા. બહેરા-મૂંગા શાળામાં પણ સારી રકમ આપેલી છે.

શ્રી રામજીભાઈ બી. લુહાર

ભાવનગરના વતની છે અને કાંઈ પણ અભ્યાસ કર્યા વગર પોતાની સૂઝબૂઝથી ફર્નિચર બનાવવાના ધંધામાં ઘણી મોટી પ્રગતિ સાધી શક્યા છે, જે તેમની શક્તિનો પરિચય કરાવે છે.

બચપણથી જ શ્રી રામજીભાઈને કાંઈક તબુ શીખવાનો, બાણવાનો અને કાંઈક કરી બતાવવાનો શોખ હતો. આશા-ઉત્સાહ સાથે ૧૯૩૧થી ધંધામાં અંપલાવ્યું, જેમણે ફર્નિચર બાજે ભાવનગર, રાજકોટ, અમદાવાદ અને અન્ય સ્થળોએ પહોંચ્યું છે.

સ્વધર્મ પ્રત્યે અભિરુચિ રાખનારા બની શકે તે કુટુંબની અને જ્ઞાતિની સેવા કરવામાં અને શક્ય હોય તો સામાજિક સંસ્થાઓમાં પોતાનો ફૂલ-પાંદડી સહકાર આપવામાં તેમણે ઉમળકો બતાવ્યો છે. તેમને ત્યાંથી કદી કોઈ નિરાશ થઈને પાછું ગયું નથી. ધંધાથે દેશાટન કર્યું છે. નાનાંમોટાં તીર્થધામોની યાત્રા કરી છે. નાની ઉંમરમાં માતા-પિતા ગુજરી જતાં કૌટુંબિક જવાબદારીઓ તેમના

શિરે આવી પડેલી એટલે કેટલીક મુશ્કેલીઓનો સામનો કરીને પણ ધંધામાં આગળ વધ્યા.

ધંધામાં સફળતા મળી તેનો યશ તેઓ કુદરતની કૃપાને જ ગણે છે. મિલનસાર સ્વભાવના ધાર્મિક મનોવૃત્તિવાળા શ્રી રામજીભાઈ પંદરેક વ્યક્તિના સંયુક્ત કુટુંબમાં રહે છે. કુશળ કારીગરોમાં તેમની ગણના થાય છે.

શ્રી રામજીભાઈ મેવજીભાઈ ગુઢકા

છેલ્લાં પાંત્રીસ વર્ષથી અવિરત સેવા તેઓશ્રી હાલારી વીશા ઓશવાળ સમાજને આપી રહ્યા છે. શ્રી હાલારી વીશા ઓશવાળ સમાજની અદ્યતન મહાજનવાડીના ઓશવાળ ભુવન તથા સભાગૃહના બાંધકામ સમિતિના મંત્રી તરીકે તથા સમિતિના પ્રમુખ તરીકે આ કાર્યો પૂર્ણ કર્યાં છે અને ઘણાં વર્ષો સુધી સમાજના પ્રમુખ તથા ટ્રસ્ટીસ્થાને હતા. ઓશવાળ શિક્ષણ અને રાહતસંઘ (ભારત)ની સ્થાપનાનાં ચૌદ વર્ષ હરમ્યાન કુલ સાત વર્ષ પ્રમુખ તરીકેની સુંદર સેવા આપી છે. ભીવંડીમાં તથા જામનગરમાં હાઈસ્કૂલ બાંધવાની શરૂઆત પુરજોશથી તેમના નેતૃત્વ હેઠળ થઈ છે. શ્રી ઘાટકોપર જૈન સ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક તપગચ્છ સંઘના ઘણાં વર્ષોથી પ્રમુખ તથા ટ્રસ્ટી તરીકે અતિ સુંદર સેવા કરી રહ્યા છે. ઘાટકોપરમાં (સારા ય મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાં) પ્રથમ કક્ષાના શ્રી સુનિસુન્નત જૈન દેરાસરના નિર્માણકાર્ય તથા નૂતન ઉપાશ્રયના બાંધકામ તેમના નેજા હેઠળ પૂર્ણ થયાં છે. ઈ. સ. ૧૯૬૭ થી ૧૯૮૬ સુધીના સમયમાં શ્રીસંઘની વધુ ને વધુ પ્રગતિમાં સુંદર યોગદાન આપી શક્યા છે. આધ્યાત્મિક જીવન જીવવું એ તેમનો આદર્શ છે.

અ.સૌ. રેવાબહેન લાલુભાઈ પી. મહેતા

સુશ્રાવિકા, ધર્માનુરાગી અ.સૌ. રેવાબહેન આજે બોંતેર વર્ષની ઉંમરે ઉત્સાહ અને આનંદપૂર્વક પ્રેમભાવ અને કરુણા સાથે, સતત આધર્મિક લક્ષિત, માનવસેવાનાં કાર્યોમાં વિચરતાં હોય છે. ત્વસ્તિ નિર્ણય લઈ જ્યાં જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં ત્યાં દવા, અનાજ, કપડાં, ભાડું કે ફી, મીઠાઈ, સાડી, છત્રી વગેરે મોકલતાં હોય છે. અનાથ આશ્રમમાં ભોજન, જરૂરી ચીજવસ્તુઓ, ઋતુઋતુનાં ફળો (કેરી) વગેરે જાતે જ આપવા જતાં હોય છે.

પૂ. સંત-સતીજીઓની વૈયાવચ્ચમાં ઉત્કૃષ્ટભાવે અગ્રસ્થાને હોય જ, એવાં અ.સૌ. રેવાબહેનનો જન્મ આજથી ૭૨ વર્ષ પહેલાં રાજકોટના ધર્માનુરાગી પારેખ કુટુંબમાં થયો હતો. બાળપણથી ધર્મસંસ્કાર પામ્યાં છે. આજ સુધીમાં અનેક નાનીમોટી તપશ્ચર્યાઓ કરી છે.

કરી, સામાયિક, અતિક્રમણ ઓળી અને ઉપવાસ; છઠ્ઠાઈ, અઠ્ઠાઈ, નવાઈ ને વર્ષીતપ વારંવાર. સંત-સતીજીઓનાં દર્શન, સેવા વૈયાવચ્ચ અનેકવાર, કુટુંબ, જ્ઞાતિ અને સમાજ પ્રત્યે, સેવા અપરંપાર.

પરિવારમાં ત્રણ સુપુત્ર અને એક દીકરી સહિત બહોળા પરિવારને જૈનધર્મના સંસ્કાર સાથે દાન, શીલ, તપ અને ભાષનાનું સિંચન કર્યું છે. સમસ્ત પરિવાર ધર્મમાં દૃઢ શ્રદ્ધાવાન અને સેવાપરાયણ છે.

“શ્રી લાલુભાઈ પ્રાણજીવનદાસ મહેતા અમૃત મહોત્સવ” બુલાઈ ટપમાં, મુબંદના તેજપાલ ઓરિટોરિયમમાં જ્ઞાતિ, સમાજ અને ઉદ્યોગ-વેપાર ક્ષેત્રના અનેક મહાનુભાવો વચ્ચે ઊજવાયો. આ દંપતી ઉપર શુભેચ્છા, આશીર્વાચનોની હેઠ્ઠી વરસી.

૭૫ વર્ષના આયુષ્યમાં અંદાજે ૫૫ વર્ષના દામ્પત્યજીવનની પ્રશંસા કરતાં અનેકોએ શ્રીમતી રેવાબહેનની કાર્યદક્ષતા, વહેવાર-

કુશળતા અને દીર્ઘદષ્ટિના વખાણ કરતાં કહ્યું કે : રેવાબહેન ખરા અર્થમાં કાર્યોંધુ મંત્રી છે.

આ ધર્માતુરાણી દંપતીને શાસનસેવાનાં કાર્યો કરવા પ્રભુ લાંબું, તંદુરસ્ત, પ્રસન્ન આયુષ્ય આપે એ જ અભ્યર્થના.

શ્રી લક્ષ્મીચંદ મણિલાલ શાહ

સૌરાષ્ટ્રમાં લીંબડી ખાસે સીયાણીના વતની, પણ વર્ષોથી ધંધાથેં મુંબઈમાં રિથર થયા છે. વચ્ચે થોરા સમય મધ્ય પ્રદેશમાં રાઈસ મિલનું પણ કામ કરેલું. પણ અમલ આવતાં જ એ ત્યાંની રાઈસમિલ બંધ કરાવી અને મુંબઈમાં આગમન થયું. મુંબઈમાં બોમ્બે વુલન મિલ્સ પ્રા. લિ.ના સેલિંગ એજન્ટ તરીકે ૧૫ વર્ષ સફળ સંચાલન કરી હાલમાં રાજહંસ ઘરઘાંટી બનાવવાનો ઉદ્યોગ શરૂ કરેલ છે.

પોતાની દીર્ઘદષ્ટિ અને ઉદારતાની ભાવનાથી તેઓ સૌના પ્રીતિ-પાત્ર બની શક્યા છે. સમાજસેવાનાં કામોમાં પણ એટલી જ દિલ-ચ્છીથી કામ કરી રહ્યા છે. બાલાવાડ સોશયલ ટ્રુપ, લીંબડી નાગરિક મંડળ, આદર્શ પ્રગતિ મંડળ, મહાવીર કલ્યાણ કેન્દ્ર તેમ જ ઘાટકોપર સ્થાનકવાસી જૈન ઉપાશ્રયના ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા બજાવે છે. એવી લેકોપયોગી કામ કરતી ૨૦ થી ૨૨ જેટલી સંસ્થાઓમાં તન-મન-ધનથી સક્રિય રીતે સેવા આપી રહ્યા છે. ભારતનાં મોટા ભાગનાં સ્થળોનો ધંધાથેં અને યાત્રાથેં પ્રવાસ કર્યો છે. ૧૯૭૩માં બપાન-અમેરિકા, ૧૯૭૪-૭૬માં પણ અમેરિકાના વખતોવખત પ્રવાસે જઈને જ્ઞાન-અનુભવનું પુષ્કળ લાભું મેળવ્યું છે. હાલના ધંધાની શરૂઆત તેમણે ૧૯૭૦થી કરી, જેમાં કમે કમે ઠીક પ્રગતિ સાધી છે. નિયમિત સેવાપૂજા-દેવ ગુરુવંદન અને ધર્મક્રિયાઓમાં તેમનું આખુંથે કુટુંબ સુસ્ત રીતે રંગાયેલું છે.

શ્રી ગહેરચંદ છોટાસાલ મહેતા

લાવનગરમાં સાહસિક વૃત્તિથી વેપાર-વાણિજ્યનો ઔદ્યોગિક ક્ષેત્ર દ્વારા લબ્ય ઉત્કર્ષ સાધવામાં ગણનાપાત્ર કાળો આપનાર તથા ધાર્મિક આયોજનોમાં સેવા-સંભાવતો આપવાની નીતિથી જૈન સમાજમાં યશ-સૌરભ પ્રસરાવનાર શ્રી લહેરૂભાઈ મહેતા મૂળ અમરેલીના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી લાવનગર સ્થિર થયા.

અમરેલીના હંસરાજ માવજી મહેતાના વારસદારોમાંના તેઓશ્રી એક ગણાય છે. જૂના ગાયકવાડ રાજ્યના અમલમાં શ્રી હંસરાજ મહેતાએ પોતાની સર્વતોમુખી પાત્રતાને દીપાવી ચોગરદમ ખ્યાતિ મેળવેલી. અમરેલીના જેઠા કુરાવાળાની ધીકતી વેપારી પેઢી. તેમની મુખ્ય પેઢી ચિત્તળમાં રહેતી હતી. તેઓ દર વર્ષે ગાયકવાડી ગામોના ઇબ્દરા રાખતા. તેમને ત્યાં ભારે રજવાડી દમામ અને ઠાઠમાઠ હતો.

જેઠા કુરાવાળાને ત્યાં તેમનો એક ભાણેજ માવજી મહેતા જેઓ મૂળ જૂનાગઢ પાસે મજેવડીના વતની હતા. માવજી મહેતા રાજકાજમાં ભારે પાવરધા અને કુશાગ્ર બુદ્ધિ ધરાવતા હતા. એ જમાનામાં વાલા વાઘેર અને રૂડા રખારી જેવા બલીમ બહારવટિયાઓને એમણે ઝેર કર્યા હતા. માવજી મહેતાનો વહીવટી અમલ એટલે જૂની અને નવી પદ્ધતિનો સંધિકાળ. જૂના જમાનામાં રાબતો ગામો ઇબ્દરે આપતા. એમણે એ પદ્ધતિ બંધ કરાવી. એટૂતોને સુખી અને આખાદ બનાવ્યા. ઇબ્દરાશાહી વહીવટનો અંત લાવનાર માવજી મહેતા ગાયકવાડ સરકારના સ્થંભ સમાન હતા. જૈન સમાજના એક આગેવાન બજરમાન પ્રતિભાસંપન્ન વ્યક્તિ હતા. એ પરિવારના સંસ્કારો ઉત્તરોત્તર શિસ્તબદ્ધ રીતે જીવન-ઘડતરમાં ખીલી રહે તે સ્વાભાવિક છે.

ખી.એસ.સી. એન્જિનિયર થયેલા શ્રી લહેરૂભાઈ આધુનિક યુગપ્રવાહ પ્રમાણેના નૂતન અભિગમો વડે ૧૯૬૨-૬૩માં ફ્રેન્ચ ફેલોશિપથી આઠ માસ માટે ફ્રાન્સના પ્રવાસે ગયેલા. ૧૯૭૩માં

જાપાન-અમેરિકા, ૧૯૭૪-૭૬માં પણ અમેરિકાના વખતોવખત પ્રવાસે જઈને જ્ઞાન-અનુભવનું પુષ્કળ લાભુ મેળવ્યું. લાવનગરમાં ઔદ્યોગિક એકમની શુભ શરૂઆત ૧૯૭૦થી કરી જેમાં ક્રમે ક્રમે પ્રગતિ સાધી.

નિયમિત સેવા-પૂજા-દેવ ગુરુવંદન અને ધર્મક્રિયાઓમાં તેમનું આખું દુટુંબ ચુસ્ત રીતે રંગાયેલું છે. શ્રી દહેડ્રભાઈના નાનાભાઈ ડો. ભૂપતભાઈ મહેતાએ ઈંગ્લેન્ડમાં અભ્યાસ કર્યો. હાલ મુંબઈમાં પોતાની પ્રાઈવેટ હોસ્પિટલ ચલાવે છે. કેનેડા, શિકાગો, જાપાન, વોશિંગ્ટન વગેરે દેશોમાં તેમ જ આલ ઇન્ડિયા મેડિકલ એસોસિયેશનના ટ્રેઝરર છે. સ્કોલર હોદ્દર અને ઉચ્ચ પ્રતિભા ધરાવે છે. ૪૦ વર્ષના નાનાભાઈ શ્રી શશીકાન્તભાઈ મુંબઈમાં હાઈવેર લાઈનમાં છે. સૌથી નાનાભાઈ શ્રી રવીન્દ્રભાઈ લાવનગરમાં તેમની સાથે ધંધામાં જ્ઞાનદાની ખુમારી અને ખેલદિલીના ખમીરને સાચા અર્થમાં દીપાવનાર મહેતા કુટુંબ આપણા સૌની વંદનાને પાત્ર અન્યું છે.

શ્રી લાલુભાઈ પ્રાણજીવનદાસ મહેતા

જેઓ ૭૫ વર્ષની લાંબી મજલ કાપી પોતાનો “અમૃત મહોત્સવ” ઊજવવાને લાગ્યશાળી થયા છે, એવા શ્રી લાલુભાઈ પ્રાણજીવનદાસ મહેતાનો જન્મ અષાઢ વદિ ૮ ને શુક્રવાર તા. ૨૬-૭-૧૯૧૦ના રોજ માતા જગુબેનની કૂખે વાંકાનેર મુકામે થયો હતો.

કૃત્ત પાંચ ચોપડીનો અભ્યાસ કરી ૧૮ વર્ષની ઉંમરે કર્મ અને પુરુષાર્થને પડકારવા મુંબઈ પ્રયાણ કર્યું. કરાંચી, મુંબઈ, મદ્રાસ આમ સારા થે હિન્દુસ્તાનને ધમરોળતાં છેવટે ૧૯૪૪માં જે. એમ. શેડમાં છેલ્લી નોકરી કરી. ૧૯૪૭માં નાના પ્રમાણમાં ઇમ્પોર્ટ વગેરેનો પોતાનો ધંધો શરૂ કર્યો. ૧૯૫૪થી ૧૯૭૦ સુધી કમિશન એજન્ટ વગેરે પરચૂરણ કામ કરતા રહ્યા. આ દિવસો ખરેખર કસોટીના હતા. પરંતુ ૧૯૭૨માં લગ્નઅધિથી જોડાયેલાં રેવાબેનને તેમને ખૂબ સાથ અને સહકાર સાંપડ્યો. જીવનના કપરા કામમાં

એક બાબુ અર્થો ડઝન બાળકોને ઉછેરવાં, મોટાં કરવાં અને પરણાવવાં અને બીજી બાબુ દંભી સંસારમાં ટકી રહેવું એ બહુ ધીરજ માંગી દે છે. શ્રી લાલુભાઈ અને રેવાબહેને જીવનમાં સમ્યક્ત્વને ધ્યાન આપ્યું છે અને એ દિવસોને શાંતિથી, હિંમતથી અને વિધિ વગર પસાર કર્યા.

૧૯૭૨/૭૩માં ડૉ. ચતુદાસ દરિયાનો એમને સાથ મળ્યો. તેમની પ્રેરણાથી શ્રી લાલુભાઈએ નાણાંની દલાલી શરૂ કરી. પ્રમાણિકતા-આયોજન-દૃઢતા અને વ્યવહારદક્ષતાથી પ્રતિવર્ષ એમની આબરૂ અને એમનો ધંધો વધતો જ ગયો. તેમાં જે છેલ્લાં પાંચ વર્ષ એટલે કે ૧૯૮૦થી ૧૯૮૫નાં વર્ષો એમની પ્રગતિનાં શ્રેષ્ઠ વર્ષો રહ્યાં.

૭૦ થી ૭૫ વર્ષની બુઝર્ગ ઉંમરે પણ તેઓ સવારે સાતથી રાત્રિના અગિયાર સુધી સતત કાર્યશીલ રહી શકે છે, એ એમના પર જિતરેલી ઈશ્વરકૃપા છે.

પરંતુ જીવનનાં આ મુશ્કેલ વર્ષો એમણે પોતાના અંગત સ્વાર્થ માટે નથી ખરચ્યાં. એ દરમિયાન તેઓ નિતાંત સમાજના ચોછા નસીબદાર કુટુંબોની સારસંભાળ લેતા રહ્યા. આ પવિત્ર કાર્ય માટે તેમણે એક ટ્રસ્ટ બતાવ્યું અને એ દ્વારા તેમણે અને તેમનાં પત્ની રેવાબહેને અનાજ, કપડાં, શિક્ષણ, આર્થિક એ બધી રીતે ગરીબ કુટુંબોને મદદ આપતાં રહ્યા. તેમાં જે તેમનાં પત્ની રેવાબહેનને અનાજ-રાહતનો ખાસ શોખ. ગરીબ બહેનોને અવારનવાર સાડીઓ પણ આપવાની તમન્ના.

પરંતુ તેથી જે વિશેષ તેમને જૈન ધર્મસ્થાનકોમાં ઉદાર દિલે ફાળો નોંધાવવાનો, આપવાનો ખાસ શોખ. તેમાં ઉલ્લેખનીય છે, અંધેરી, ચોટીલા, લીંબડી, કાન્દીવલી તથા વાંકાનેરના ચાતુર્ભાસ દરમિયાન રસોડાનો ખર્ચ આપેલ તેમ જ સ્વામીવાત્સલ્ય જમણ કરેલ.

આખાથે હિન્દુસ્તાનમાં તેઓ જ્યાં જ્યાં ગયાં છે ત્યાં ત્યાં આયંબિલની તિથિઓ તો લખાવી જ છે.

આ વખતે ધોળકામાં સ્વામીવાત્સલ્ય કરવા ઇચ્છા છે.

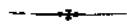
મહારાજશ્રી તથા મહાસતીજીઓની વૈયાવચ્ચ એ તેમની પ્રિય પ્રવૃત્તિ. તેમાંયે ન ચાલી શકતાં સાધુ-સાધ્વીઓ માટે બહીલચેરની વ્યવસ્થા કરવાનું તેમને ખૂબ ગમે.

પાંચ હજાર એ એમનો પ્રિય આંકડો. અત્યાર સુધી અનેક જગ્યાએ તેમણે આ આંકડાનું દાન કરેલ છે. તેઓ એટલા કેમળ હૃદયના છે કે કોઈ પણ સારી સંસ્થાની વાજબી માગણીને તેઓ નકારી શકતા નથી.

જેન સાધુ-સાધ્વીઓની તેઓ વૈયાવચ્ચ કરતાં જ રહે છે. પણ તેમાંયે બા. પ્ર૦ દમયંતીબાઈ મ.સા.ના તેઓ ખાસ ભક્ત છે. જ્યાં જ્યાં આ મહાસતીજીનું ચાતુર્માસ હોય ત્યાં ત્યાં ચાતુર્માસ દરમ્યાનનું રસોડાનું ખર્ચ તેઓ પોતાને માથે ઉપાડી દે છે. ઉપરાંત ઘાટકોપર અને ભચાઉમાં શ્રમણી વિદ્યાપીઠમાં પણ તેઓ સારો રસ દે છે.

પિતા તરીકે તેઓ ખૂબ વત્સલ છે. ધર્મિષ્ઠ છે. પ્રમાણિકતા એમનો આગવો ગુણ છે. કર્તવ્યનિષ્ઠ અને સમયને સમજનાર બાહોશ વણિક છે.

શ્રીમતી રેવાળહેને એનેક અફુર્ડ ઓ, નવાઈ ઓ અને અગિયાર ઉપવાસ, વર્ષાંતપ પણ કરેલ છે. ધાર્મિક સંસ્કારોથી સજ્જ એવું આ દંપતી એક આદર્શ યુગલ છે એમ કહી શકાય.

શ્રી લાલજીભાઈ રાયશીભાઈ જાખરીયા

હાલારવાસીઓ વતન છોડીને ધંધાથે જ્યાં જ્યાં ગયા છે ત્યાં ત્યાં તેમણે એક નવી જ દુનિયાનું સર્જન કર્યું છે. ગુજરાતી જૈનોએ પ્રચંડ પુરુષાર્થ, ગજબની સાધના અને વિવેકસભર વાણી દ્વારા ચોગરદમ પોતાની સુવાસ પ્રસરાવી છે.

વ્યક્તિઓ જ સમાજનું ઘડતર કરે છે અને સમાજને માર્ગદર્શક બની રહે છે. હાલારી વીમા ઓગવાળ સમાજના સ્થંભસભા

શ્રી લાલજીભાઈ રાયશીભાઈ મૂળ સૌરાષ્ટ્રમાં જામનગર પાસે ખંભાળિયા તાલુકાના દાંતા ગામના વતની. થોડી અંગ્રેજી સુધીનો જ અભ્યાસ પણ જીવનમાં કાંઈક કરી છૂટવાની પ્રબળ તમન્ના હતી. સેવાલાવના અને ધર્મના સંસ્કારો તેમને વારસામાં મળ્યા હતા. પાંત્રીશ-ચાલીશ વર્ષ પહેલાં વતન છોડીને મુંબઈમાં ખાલી ગજવે પગ મૂક્યો. હૈયામાં અકાંટ શ્રદ્ધા લઈને મુંબઈ આવ્યા હતા. નોકરીથી જીવન-કારકિર્દીનાં શ્રીગણેશ કર્યાં. નિખાલસ ને મૃદુભાષી સ્વભાવને લઈને સૌના પ્રીતિપાત્ર બની રહ્યા.

વ્યાપારી ખત, કુનેહ અને આવડતને કારણે સૌનો વિશ્વાસ સંપાદન કર્યો. પછી તો કટલેરીના ધંધામાં અંપલાવ્યું. પ્રમાણિકતા અને નીતિથી ચાલવું એવા એમના સદ્ગુણોને કારણે કુદરતે પછી તો ચારી આપી. સૌરાષ્ટ્રમાંથી મહારાષ્ટ્રમાં આવનારા સાહસિકોમાં તેમણે સૌ પ્રથમ બીવંડીમાં કાપડ લાઈનમાં અંપલાવ્યું અને સ્વયંજો ધંધાને વિકસાવ્યો અને વ્યાપારમાં ઉત્તરોત્તર યશ અને કીર્તિ મળતાં રહ્યાં. જેમ જેમ સંપત્તિ મળતી ગઈ તેમ તેમ માનવ-સેવાનાં કાર્યો તરફ મન વિશેષ વળ્યું. શૈક્ષણિક અને સામાજિક અનેક સંસ્થાઓના સહયોગ બનીને સૌને ઉપયોગી થતા રહ્યા.

હાલાર વીસા એાસવાળ સમાજના મોભી બનીને સહુતકાર્યોમાં ઉમદા સેવા બજાવી.

શ્રીમદ્ વિજયકુંદકુંદસૂરિ સ્મૃતિ દ્રસ્ટના આગેવાન કાર્યકર તરીકે તેમની કામગીરી પ્રશંસનીય બની રહી. દાંતા મિત્રમંડળ-મુંબઈના પ્રમુખ તરીકે પણ વર્ષો સુધીની તેમની કામગીરી ખરેખર દાદ માંગી દેયે તેવી છે. બીવંડીમાં જ્ઞાતિની અને ઈતર પ્રવૃત્તિઓમાં હંમેશાં મોડળા મને રસ લીધો. યથાશક્તિ નાનામોટા ફંડેશનામાં તેમણે યોગદાન હંમેશાં રહ્યું છે.

સેવાના સંસ્કારથી સભર શ્રી લાલજીભાઈ સંજ્યાયધ સંસ્થાઓ સાથે તાણાવાણાની માફક વણાઈ ગયા છે. ધંધામાં અને સેવાના બંને ક્ષેત્રે તેમની જહેમત ખરેખર અવિસ્મરણીય બની રહે છે.

વલ્લભસૂરિ સમુદાયના આચાર્યો તરફ ખૂબ જ તેમના પરિવારને ભક્તિભાવ રહ્યો છે. એક પુણ્યશાળી શ્રાવક તરીકે, એક આગેવાન ઉદ્યોગપતિ તરીકે, અને એક શ્રેષ્ઠ માનવ તરીકે તેમનું નામ અને કામ બહોળા સમૂહમાં ગાજતું રહ્યું છે.

મુંબઈ સમાજની કારોબારીમાં ૧૯૬૩ થી ૧૯૮૬ સુધી સક્રિય સેવા આપી. ભીવંડી સ્કૂલ આયોજનના પાંચ વર્ષમાં સ્કૂલ બનાવી તેના ચેરમેનપદે રહ્યા. ત્રણ ભાઈઓમાં મોટાભાઈ શ્રી અવેરચંદભાઈ, બીજા શ્રી લાલજીભાઈ અને ત્રીજા શ્રી ભગવાનજીભાઈ. પુત્રો વિનોદકુમાર, બિપીનકુમાર, દિલીપકુમાર અને પુત્રી સોનલબહેન.

શ્રી વસનજી લખમશી શાહ

કોઈ એ ખૂબ યોગ્ય કહ્યું છે : ‘ધન કમાવાનું તો ઘણાના ભાગ્યમાં લખાયેલું હોય છે, પણ એ કમાયેલા ધનને યોગ્ય માર્ગે ખર્ચવાનું બહુ ઓછાનાં ભાગ્યમાં લખાયેલું હોય છે.’ હું મેંશાં એમ બનતું આવ્યું છે કે દાન દેનાર થાકે, લેનાર નહિ; પણ વસનજીભાઈ માટે ફેરવીને કહેવું પડે, કે દાન લેનાર થાકે, પણ દેનાર નહિ.

વસનજીભાઈ મુંબઈ શહેર કે શહેર બહાર સુરેન્દ્રનગર, કચ્છ, યાત્રાધામો, દિલ્હી તેમ જ ભારત બહાર લેન્ડર (લંડન) વગેરે સ્થળોથી નાનું સરખું પણ સારું કામ કરનાર ખ્યાત કે અલ્પખ્યાત, જૂની કે નવી કોઈપણ સંસ્થાને વિશ્વાસ શ્રદ્ધા અને પ્રેમથી અનુદાન આપે છે. દાન આપી ચૂપ રહે છે. દાનનો કોઈ દેખાડ કે ભલકો કરતા નથી. પ્રચારની કોઈ ખેવના રાખતા નથી. ધાર્મિક, સામાજિક, શૈક્ષણિક, સાહિત્યિક, કલા વિષયક, વૈદકીય, સાંસ્કૃતિક, વ્યાપારી-સંસ્થાકીય દરેક પ્રવૃત્તિને પાંગરવા-વિકસાવવા માટે વસનજીભાઈ તરફથી પ્રોત્સાહન અને આર્થિક સહયોગ મળી રહે છે, અને ઊગતા કલાકારો, સાહિત્યકારો, લેખકો વગેરેને પૂરું પોષણ સાંપડી રહે છે.

તેઓ સરળ, સાલસ, વિનમ્ર, મૃદુભાષી, મમતાળુ અને નખ-શિખ સજ્જન છે.

કહેવાય છે કે ધન ભેગું તો અનેક રીતે થઈ શકે, પણ એને વાપરવામાં તો સંસ્કારિતા જોઈએ. અને આ જન્મજાત સંસ્કારિતા વસનજીભાઈને રોમે રોમે છવાયેલી છે. કચ્છ-દુર્ગાપુરનાં એમના દાદા શ્રી ઘેલાભાઈ પુનશી અને દાદીમા માતુશ્રી મેઘબાઈમા ધાર્મિક સંસ્કારો અને સેવાવૃત્તિ, પિતાશ્રી લખમસીભાઈશ્રી વારસામાં ઊતરી વસનજીભાઈમાં શતદલે ખીલી ઊઠી અને પમરતા પ્રસરતા રહ્યા છે. સમય કુટુંબને ઉબળતી પ્રવૃત્તિઓમાં એમના પરિવાર, બંધુઓ અને કુટુંબીઓનો એમને પૂર્ણ સાથ અને સહકાર સાંપડ્યો છે. પેઢીઓથી ગર્ભશ્રીમંત હોવા છતાં વસનજીભાઈ નિરભિમાની, નિર્વ્યંત્રી અને સાસ્વિક રહ્યા છે, જે સૌના માટે ધડાડૂપ છે. એમની પ્રવૃત્તિઓમાં ધર્મનિષ્ઠા, કર્તવ્યનિષ્ઠા અને સામાજિક નિષ્ઠાનો અભિનવ ત્રિવેણીસંગમ જોવા મળે છે. ઉદારચિત્ત, સાદાઈ અને સેવાથી સમાજમાં આગવું માનભર્યું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે અને સમાજને ગૌરવ અપાવ્યા ઉપરાંત એમના નિષ્ઠાવાંત કાર્યથી સંસ્થાઓ અને સંકુલોને દીપાવ્યાં છે.

એમની સેવાપ્રવૃત્તિઓ અને અનુદાનોની યાદી કરવા જઈએ તો પાનાંનાં પાનાં ભરાય કારણ કે એમનું કાર્યક્ષેત્ર ખૂબ વિસ્તૃત રહ્યું છે.

તેઓ સમાજની પ્રતિષ્ઠિત સંસ્થા શ્રી કચ્છી વીશા ઓસવાલ સેવા સમાજના વર્ષોથી પ્રમુખ હતા. આ પ્રગતિશીલ સંસ્થા સમય સાથે કદમ મિલાવે છે. સમૂહલગ્ન, છુક બેન્ક, ‘પગદંડી’ માસિકનું પ્રકાશન, વિવિધ ક્ષેત્રોના નિષ્ણાત દાક્તરોની સેવા, હાંતનું તેમ જ હોમિયોપેથિક દવાખાનું, વૈદકીય સહત, શૈક્ષણિક સ્કોલરશિપો, રમત-ગમત સ્પર્ધાઓ, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો વગેરે નિયમિત યોજે છે.

તેઓ મહાવીર હેલ્થ ફાઉન્ડેશનના ટ્રસ્ટી અને ખજાનચી છે. આ સંસ્થા દ્વારા હૃદયરોગ અને કીડનીના રોગોની અદ્યતન સારવાર માટે દશ કરોડની હોસ્પિટલ ઊભી કરવા ઇચ્છે છે.

તેઓ કચ્છી સમાજની પ્રથમ કોલેજ શાહ એન્ડ એ'કર,

કચ્છી પોલીટેકનિક કોલેજના પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી છે. કોલેજની સ્થાપના શ્રી વસનજીભાઈની સિદ્ધિના સોપાન સમી છે.

શિક્ષણક્ષેત્રે, તેઓ વર્ષોથી શ્રી ધનજી દેવશી રાષ્ટ્રિય શાળા (ઘાટકોપર)ના ઉપ-પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી છે. ‘માનવમંદિર’ સંસ્થામાં સલાહકાર સભ્ય તરીકે અને સુરેન્દ્રનગરની શાળાને અનેક પ્રકારનું યોગદાન આપેલું છે, અને આપતા રહે છે. શ્રી હીરજી ભોજરાજ એન્ડ સન્સ જેન છાત્રાલય તથા શ્રી હીરજી ઘેલાભાઈ સાવલા વિદ્યાલયમાં ઉપ-પ્રમુખ તરીકે સેવા આપી છે. તેઓ જેન સોશયલ ગ્રુપ (સાઉથ)ના કાર્યવાહક સમિતિના સભ્ય છે. કલાવિષયક અને સાહિત્યક્ષેત્રે તાજેતરમાં સ્થપાયેલ ‘અભિવાદન’ ટ્રસ્ટના તેઓ સંસ્થાપક પ્રમુખ તથા ટ્રસ્ટી છે.

ભારતીય વિદ્યાભવનના સંગીત ભવન ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી તરીકે વર્ષોથી સેવા આપી રહ્યા છે.

કલા, સંગીત, સાહિત્યક્ષેત્રે અનેક કાર્યક્રમો એમની પ્રેરણા અને અનુમોદનથી થતા રહે છે. વર્ણમના રાસ-ગરબાના કાર્યક્રમો, વસંત સંગીત નિકેતનનાં બાળકોના સંગીતના કાર્યક્રમો, સાહિત્યકારો કે કવિ, લેખકો, કલાકારો વગેરેનાં પુસ્તક-પ્રકાશનો વિમોચન વગેરે એમના અદ્યત્ત સહયોગથી લગાતાર થતાં રહે છે.

પાંચમા જેન સાહિત્ય સમારોહના પ્રસંગે એમણે રૂ. એક લાખના અનુદાનથી એમના પિતાશ્રીના નામે ‘શ્રી લખમશી ઘેલાભાઈ સાહિત્ય ટ્રસ્ટ (કચ્છ)’ની સ્થાપનાની ઘોષણા કરી છે. કચ્છના અને કચ્છી સાહિત્યકારો તેમ જ કચ્છ વિષયક પ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન આપવા પ્રકાશન હાથ ધરવા જેવી પ્રવૃત્તિઓ આ ટ્રસ્ટ દ્વારા થશે.

લાયન્સ ક્લબ ઓફ ચેમ્બુરમાં વર્ષો સુધી સભ્ય રહ્યા બાદ અને સેવા આપ્યા બાદ, હાલ ઘાટકોપર લાયન્સ ક્લબના માનદ સભ્ય છે, અને લાયન્સ ક્લબ ઓફ માંડવી (ઈસ્ટ)ના સભ્યથી વિશેષ કુટુંબીજન જેવા છે. તેઓ રોટરી ક્લબ ઓફ ડાઉન ટાઉનના વર્ષોથી સ્થાપક સભ્ય છે, અને પ્રમુખ પણ રહી ચૂક્યા છે.

દવાખાનાંઓ, આમીણુ વિસ્તારમાં ખેડૂતો અને ગરીબ વસ્તીને સહાય અને પુનઃ વસવાટના કાર્યક્રમો, ખેતી વિષયક કાર્યક્રમો, વૈદકીય સહાય વગેરે કલબના ટ્રોન્કેટોમાં એમનો મુખ્ય સહયોગ રહ્યો છે. અનેકવિધ લાયન્સ અને રોટરી ક્લબોની પ્રવૃત્તિઓને એમની તમામ સહાય અવિરત મળતી જ રહે છે. તેમના દિવગંત વડીલ બંધુ શ્રી રામભાઈની પુણ્યસ્મૃતિમાં શ્રી. ક.વિ.ઓ. (દે.) જૈન હાઈસ્કૂલમાં ચાલતી, લાયન્સ કલબ ઓફ માંડવી (ઈસ્ટ)ની પ્રવૃત્તિઓમાં આ વર્ષ માટે સારું એવું અનુદાન તેમણે આપ્યું છે.

તેઓ નેશનલ સેન્ટર ફોર ધિ બ્લાઈન્ડ (ઘાટકોપર)ના સ્થાપક અને પ્રેરણામૂર્તિ છે. તેઓશ્રી મેઘજી સેજપાલ જૈન આશ્રમના દ્રસ્ટી છે.

ધાર્મિક ક્ષેત્રે અખિલ ભારત અચલગચ્છ (વિધિપક્ષ) જૈન સંઘના પ્રમુખ તરીકે અભૂતપૂર્વ સેવાઓ આપી છે. ૧૯૭૭માં કચ્છ-ગોધરાથી પાલીતાણાનો છ'રી પાળતો પૂર્ણ શાસ્ત્રોક્ત સંઘ બીજા બે સંઘપતિઓ સાથે એક હબ્દરથી વધુ યાત્રિકો તેમ જ સાધુ-સાધ્વીઓ સાથે બોલે ઉઠાવી સફળતાપૂર્વક પૂર્ણાહુતિ કરી. આવો જ બીજો અલેક છ'રી પાળતો સંઘ સમ્મેતશિખર સુધી કાઢવાની યોજનામાં આ સંઘના એક સંઘપતિ શ્રી વસનજીભાઈ હતા. શાસનસમ્રાટ અચલગચ્છાધિપતિ પ. પૂ. આચાર્ય શ્રી ગુણસાગર-સૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબની પ્રેરણાથી કચ્છ મધે ૭૨ જિનાલયનું ભગીરથ કાર્ય હાથ ધરાયું છે, જેમાં વસનજીભાઈનો ફાળો અને પુરુષાર્થ અનન્ય છે. અચલગચ્છના તેમના પ્રમુખપદ દરમ્યાન સાધર્મિક પેટ્રી યોજના, સસ્તા રહેઠાણની યોજના વગેરે ઉપરાંત સંઘ માટેની એફિસ પણ એમના સહયોગથી પ્રાપ્ત થઈ શકી છે.

શ્રી ગુણભારતી પ્રકાશન એ. દ્રસ્ટના પણ તેઓ એક દ્રસ્ટી છે. આ સંસ્થા દ્વારા દર મહિને ' ગુણભારતી ' નામનું અહિંસા-ધર્મ અને સંસ્કૃતિનો સુંદર પ્રચાર થઈ રહેલ છે. અલ્પ સમયમાં આ માસિકે સારી એવી વાહના મેળવેલ છે.

તેઓશ્રી પૂ. મુનિ શ્રી કલાપ્રભસાગરજી મ. સા. પ્રેરિત આચાર્ય-જય કલ્યાણ કેન્દ્રના સ્થાપક ટ્રસ્ટી છે આ કેન્દ્રે પ્રાચીન અને અર્વાચીન ૩૦ જેટલા અંગ્રેજી પ્રકાશન કરેલ છે. પૂ. ગુરુદેવો તથા પોતાનાં દાદીમાની સ્મૃતિરૂપે આ કેન્દ્રને પોતાનું મકાન પણ ભેટ આપેલ છે, જે ગૌતમ નીતિ ગુણસાગરસૂરિ જૈન મેઘ સંસ્કૃતિ ભવન તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. એમાં પૂ. સાધુ-સાધ્વીજીઓ તથા વિદ્વાનોને ઉપયોગી વિશાળ જ્ઞાનભંડાર પણ છે.

તેઓ લેસ્ટર (લંડન-ઈંગ્લેન્ડ)માં અધ્યાનાર જૈન દહેરાસરના મુખ્ય પ્રણેતા અને ટ્રસ્ટી છે. આ દહેરાસરની શિલારોપણવિધિ ૧૦મી નવેમ્બર ૧૯૮૩ના થઈ ગઈ. આ ધાર્મિક કાર્ય માટે બ્રિટનની સરકારે ૯૦,૦૦૦ પૌંડનું યોગદાન આપ્યું છે.

સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૩માં મહાવીર જૈન વિદ્યાલયના સહકારથી કચ્છ-માંડવી મધ્યે પાંચમો જૈન સાહિત્ય સમારોહ શાનદાર રીતે યોજાયો. સંઘે આર્થિક તેમ જ સંયોજનની જવાબદારી ઉપાડી લીધી અને આ પ્રસંગે સ્મરણિકા પણ પ્રગટ થઈ. આ સમારોહમાં ભારત-ભરના ૪૦ વિદ્વાનોએ પોતાના અભ્યાસપૂર્ણ નિબંધો રજૂ કર્યા. ભદ્રેસર તીર્થ, અંબર ઉપરાંત પાંચતીર્થની યાત્રા પણ આમંત્રિતોને કરાવાઈ. આ સમારોહ ખૂબ સફળ રહ્યો. આ સમારોહનું આયોજન અને સંચાલન શ્રી વસનજીભાઈ માટે યશકલગી સમુજની રહ્યું.

તેઓશ્રી આત્મવલ્લભ સ્મારક નિધિ, દિલ્હીના ટ્રસ્ટી છે અને આ ધાર્મિક-સાધર્મિક સંસ્થાને એમનું અનુદાન ખૂબ માતબર રહ્યું છે. શ્રી આત્માનંદ જૈન સભા-મુખ્યતા પણ તેઓશ્રી કાર્યવાહક સભ્ય છે.

તેઓ અખિલ ભારતીય જૈન સ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સના ખજાનચી છે અને દિલ્હીમાં ભરાયેલ ચોવીસમા અધિવેશનના ઉદ્ઘાટક પણ હતા.

તેમણે વિશ્વ કચ્છી પરિષદમાં સ્વાગત પ્રમુખ તરીકે ગણના-પાત્ર સેવા બજાવી છે તથા કચ્છ આર્થિક વિકાસ મંડળ સાથે પણ સંકળાયેલા છે.

શ્રે. ૫૩

ઉપરાંત તેઓ મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના ઓસરી બોર્ડના સભ્ય તેમ જ મધ્ય રેલવેના મુખ્ય ડિવિઝનમાં ડિવિઝનલ રેલવે યુઝર્સ કન્સલ્ટેટિવ કમિટીના સભ્યપદે રહી ચૂક્યા છે, અને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપ્યું છે. તેઓ કચ્છ-દુર્ગાપુર મહાજનના ટ્રસ્ટી છે.

વ્યાપારી ક્ષેત્રે તેઓ ધિ બોમ્બે બોર્ડલ સીડ્સ એન્ડ બોર્ડલ એક્સચેન્જ લિ.ના વાઇસ પ્રેસિડેન્ટ છે અને ગ્રેઈન રાઈસ એન્ડ બોર્ડલ સીડ્સ મરચન્ડીસ એસોસિયેશનના માનદ મંત્રી અને ખજાનચી છે. દુબકાળ, રેલ, હોનારતો વગેરે દુર્ઘટનાના સમયમાં તેઓ હંમેશાં કાર્યરત અને ખડે પગે રહ્યા છે.

ઉપરાંત તેઓ અખિલ હિંદ સેન્ટ્રલ બોર્ડિંગ એશન બોર્ડ બોર્ડલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એન્ડ ટ્રેઈડના કોષાધ્યક્ષ છે તેમ જ ખૂબ લોકપ્રિયતા પ્રાપ્ત કરેલ માંડવી કો-ઓપરેટીવ બેન્કના ડાયરેક્ટર છે. તેઓ મુખ્ય મહાનગરીના માનવજીવનના વિવિધ ભાતીગળ પ્રવાહોથી પરિચિત રહે છે. એટલું જ નહિ પણ તેઓ શહેરમાં ઉચ્ચ સ્તરે નાગરિક પ્રશ્નો અંગેની યોગ્યતા પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિયપણે ભાગ લેતા રહે છે. તેમની વિસ્તૃત સેવાઓને લક્ષમાં લઈ મહારાષ્ટ્ર સરકારે એમને એસ.ઈ.એમ.ની ઉપાધિથી નવાજ્યા હતા.

ધંધાકીય ક્ષેત્રે તેઓ પૂર્વે એ. લાલજી પુનશી એન્ડ કું. અને હાલે શ્રી લખમશી ઘેલાભાઈની કું.ના ભાગીદાર છે. તમામ પ્રવૃત્તિઓમાં એમણે માનવધર્મ શ્રેષ્ઠ માન્યો છે.

સામાન્ય માનવીઓ અને જનસમૂહમાં નિઃસંકોચપણે હળતા-ભળતા અને સેવાની ખેવના રાખતા વસનજીભાઈ એક અસામાન્ય માનવી છે. એમની ઉજ્જવલ કારકિર્દી સમાજ માટે ગૌરવગાથા સમાન છે, અને સમાજ માટે શ્રી વસનજીભાઈ રત્નચિંતામણિ સમા અમૂલ્ય નિધિ પુરવાર થયા છે.

કચ્છના ગૌરવસમા કચ્છ-નલિયાના કચ્છી કવિ શ્રી તેજપાલ ધારશી “તેજ”નું કચ્છના મિત્રો અને શુભેચ્છકો તરફથી કરવામાં આવેલું “ગૌરવભયુ” સન્માન અને તેમને અર્પણ થયેલ માતબર

રકમની થેલીના આયોજનમાં પણ શ્રી વસનજીભાઈનો મહત્વનો ફાળો રહ્યો હતો.

જીવદયા ક્ષેત્રે સમગ્ર ગુજરાતની પાંજરાપોળના મહામંડળ બેઠે તેઓશ્રી નિકટતાથી સંકળાયેલા છે. આ સંસ્થા દ્વારા તા. ૧૧ અને ૧૨ જાન્યુ. ૧૯૮૬ના કચ્છ-માંડવી મુકામે મળેલ અધિવેશનમાં પણ તેઓશ્રી સક્રિય રહ્યા હતા.

કુંદરોડી ગામ સાથે તેમનો અત્યંત નિકટનો સંબંધ છે. કુંદરોડી ગામના પ્રથમ કેળવણી સમારોહથી માંડી આજ સુધીના મહત્વના કાર્યક્રમોમાં શ્રી વસનજીભાઈનો સક્રિય સહકાર અને માર્ગદર્શન સાંપડતાં રહ્યાં છે. એ દૃષ્ટિએ કુંદરોડી ગામે તેમને મદાયે પોતીકા ગણ્યા છે. આવા એક શીલભદ્ર અને નખશિળ સજ્જન, સમાજનું ગૌરવ છે.

શ્રી વિનયચંદ્ર ઉમેદચંદ શાહ

જાલાવાડના સુરેન્દ્રનગર શહેરમાં ૧૯૨૯માં જન્મેલો જન્મ થયો છે તેવા આ સાહસિક અને મહત્વાકાંક્ષી યુવાન શ્રી વિનુભાઈ એ ૧૯૪૮માં નાની વયે ધંધામાં અંપલાવ્યું અને એ. આર. સુરેશચંદ્ર એન્ડ કું.ની સ્થાપના કરી. આ ઉપરાંત તેમણે વિવિધ ધંધાકીય સાહસો શરૂ કર્યાં, જેમાં વી. કેમ ઇન્ટરનેશનલ; યુ. બી. એન્ટર-પ્રાઈઝ; બી. નવીન; કેમીફર્ન (ઇન્દોર); સુરેન કેમિકલ વગેરે અગ્રસ્થાને છે.

શ્રી વિનુભાઈ અનેક સામાજિક, શૈક્ષણિક તથા માનવતાનાં કાર્યો સાથે સંકળાયેલા છે. તેઓ સુરેન્દ્રનગર મિત્રમંડળ, શ્રી જાલાવાડ સોશયલ ગ્રુપ, જૈન સોશયલ ગ્રુપ, જૈન જાગૃતિ સેન્ટર, મહાવીર હાઈ રિચર્સ ફાઉન્ડેશન જેવાં અનેક સામાજિક સંગઠનોમાં ઉચ્ચ સ્તરેથી સક્રિય કામગીરી બજાવી રહ્યા છે.

મુંબઈના દવા બજાર એસોસિયેશન પ્રમુખ તરીકે, શ્રી જાલાવાડ જૈન શ્રવે. મૂ.પૂ. સંઘ—મુંબઈના ટ્રસ્ટી તરીકે અને અંધેરી લાયન્સ

કલબના નિદાન કેન્દ્રની કમિટીના અધ્યક્ષપદે રહી સુંદર સેવા બજાવી રહ્યા છે.

ગ્રોલ ઇન્ડિયા કેમિસ્ટ અને ડ્રગિસ્ટ એસોસિયેશનના સૂત્રધાર તરીકે તેમણે રાષ્ટ્રવ્યાપી આંદોલનમાં મોખરે રહી વેપારી આલમ ને તેમના ધંધાના વિકાસમાં ઘણા જ મદદકર્તા રહ્યા છે. અને એ રીતે તેમણે રાષ્ટ્રીય પ્રતિભા હાંસલ કરી છે.

તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી રાગુબેન પણ અનેક સામાજિક તથા ધંધાકીય પ્રવૃત્તિઓમાં ઊંડો રસ લઈ રહ્યાં છે. શ્રી વિનુભાઈના દરેક સમાજોપયોગી કાર્યમાં તેમનો સાથ અને સહકાર રહ્યો છે.

સ્વ. વસંતબેન કાંતિલાલ તેજાણી

સ્વ. વસંતબેન કાંતિલાલ તેજાણીનું વિદ્વસબરી—અમેરિકામાં મંગળવાર તા. ૨૩-૫-૧૯૮૬ના રોજ ૫૬ વર્ષની ઉંમરે અવસાન થયું છે.

સ્વ. વસંતબેનનાં બન્ને સંતાનો—પુત્ર દીપક અને પુત્રી જ્યોતિ અમેરિકા રહેતાં હતાં તેથી હજી સાત મહિના પહેલાં જ સ્વ. વસંતબેન તથા તેમના પતિ શ્રી કાંતિલાલ તેમના કુટુંબ સાથે રહેવા મુંબઈથી અમેરિકા ગયાં.

તેમના બહોળા પરિવારમાં તેમના પતિ શ્રી કાંતિલાલ હીરાચંદ તેજાણી, પુત્ર દીપક, પુત્રવધૂ કલ્પના, પૌત્રો અકિત અને વિરલ (હાલ હ્યુસ્ટન) તથા પુત્રી ડો. જ્યોતિ, જમાઈ ડો. રમેશ શાહ તથા પૌત્રો અનીલ અને પારસ (હાલ વિદ્વસબરી) તેમના ભાઈ ગ્રો. સ્વ. નૌતમલાલ, નગીનદાસ, મનસુખલાલ તથા સી. એન. સંઘવી, બહેનો જ્યાબેન અવલાણી તથા મંજુલાબેન કોહારી, તેમના જેઠ ડો. ધીરજલાલ હીરાચંદ તેજાણી વગેરે બહોળો કુટુંબ-પરિવાર અને વિશાળ મિત્રવર્તુળ છે. હ્યુસ્ટન તેમના પુત્રના કુટુંબ સાથે છન્સાત મહિના રહીને બન્ને ૧૭મી મે ૧૯૮૬ના રોજ તેમની પુત્રી-જમાઈના

કુટુંબ સાથે થોડો સમય ગાળવા વિલ્સનરી ગયાં. ત્યાંથી ભારતમાં રહેતા તેમના દરેકે દરેક કુટુંબીજનો અને સંબંધીઓને યાદ કરી સ્વ. વસંતબેને તેમના સ્વહસ્તે ૨૮ (અઠ્યાવીસ) પત્રો લખ્યા.

ત્યારબાદ રવિવાર તા. ૨૧-૫-૧૯૮૬ના રોજ વિલ્સનરીમાં એક મિત્રને ત્યાં પૂજા અને ભક્તિસંગીતના કાર્યક્રમમાં ગયાં. ધર્મમય વાતાવરણમાં ભગવાન મહાવીરની આરસની મૂર્તિ સામે બેસીને બધાની સાથે બે કલાક ચાલેલા ભક્તિસંગીતના કાર્યક્રમમાં સ્વ. વસંતબેને પણ બે ગીતો ગવરાવ્યાં અને કાર્યક્રમના અંતમાં સ્વ. વસંતબેને પોતાના સુમધુર સ્વરમાં ‘પ્રભુ તારું ગીત મારે ગાવું છે’ તે ગીત ગાયું અને ગીત પૂર્ણ થતાં જ બાળુમાં બેઠેલી તેમની પુત્રી જ્યોતિના બોળામાં ઢગી પડ્યાં. અનેક ઉપચારો કરવા છતાં તેઓ ફરી લાનમાં આવ્યાં જ નહીં અને મંગળવાર તા. ૨૩-૫-૧૯૮૬ના રોજ સાંજના સાડા છ વાગે પ્રાણ છોડ્યા.

સ્વ. વસંતબેને ખૂબ જ શાંત, સરળ અને સૌમ્ય સ્વભાવનાં હતાં. અન્યને મદદરૂપ થવા હંમેશાં તત્પર રહેતાં. ખૂબ જ કુટુંબ-વત્સલ અને પ્રેમાળ હતાં. તેમને જૈનધર્મ પ્રત્યે અડગ શ્રદ્ધા હતી. પ્રભુ મહાવીરની મૂર્તિ સામે બે કલાક ભક્તિરસમાં તરબોળ થઈ, અંતમાં ‘પ્રભુ તારું ગીત મારે ગાવું છે’ પોતાના કર્ણુમધુર સ્વરમાં ગાઈ સહેજ પણ અણસાર આપ્યા વગર સંપૂર્ણ શાંતિ અને સ્વસ્થતા સાથે તેઓ ચાલ્યાં ગયાં. આવું અપ્રતિમ મૃત્યુ જવલ્લે જ મળે અને જેમનો આત્મા ઉચ્ચ ગતિને પામ્યો હોય તેને જ મળે છે.

પરમ કૃપાળુ પરમાત્માને પ્રાર્થના છે કે સ્વ. વસંતબેનના આત્માને ચિર શાંતિ આપે.

શ્રીમતી વસુમતી રજનીકાંત મહેતા (M A., B Ed)

કેળવણી ક્ષેત્રે ઉચ્ચ કારકિર્દી હાંસલ કરનાર શ્રીમતી વસુમતીબેન આર. મહેતાને અતિથિવિશેષ તરફે મેળવો શક્યા છીએ તે આપણા માટે આનંદ અને ગૌરવનો વિષય છે.

કહેવત છે કે ‘એક માતા એ શિક્ષકની ગરજ સારે છે’ જ્યારે એ માતા શિક્ષક જ હોય તો તેમની મહત્તા બાળકોના ચારિત્ર્ય-ઘડતરમાં ખૂબ જ મહત્ત્વ ધરાવે છે. તેથી માતા અને શિક્ષક બનેલાં શ્રીમતી વસુમતીબેન આપણી જ્ઞાતિનાં આદરણીય સન્નારી છે.

ટાણાના મુંબઈમાં રહેતા શાંતિલાલ વિઠ્ઠલદાસ શાહને ત્યાં જન્મેલાં વસુમતીબેને શ્રી ક.વિ.એ. જૈન હાઈસ્કૂલમાં મેટ્રિક સુધીનું શિક્ષણ લઈ એસ.એન.ડી.ટી.માં બી.એ. થયાં. એ દરમ્યાન અમરેલી-નિવાસી, હાલ મુલુન્ડમાં રહેતા શ્રી રજનીકાંત વૃજલાલ મહેતા સાથે વસુમતીબેનનાં લગ્ન થયાં.

સ્ત્રી-શિક્ષણના હિમાયતી કુટુંબના શ્રી જગજીવન બાવચંદ દોશી કે જેઓ રજનીકાંતભાઈના મામા થાય; તેમની પ્રેરણાથી ટાણા ગામના પ્રથમ સ્ત્રી ગ્રેજ્યુએટ બનેલાં શ્રી વસુબેને શિક્ષિકા તરીકે વ્યવસાય સ્વીકાર્યો અને મુલુન્ડની નવભારત નૂતન વિદ્યાલયમાં ૧૮ વર્ષથી શિક્ષિકા તરીકે કાર્ય કરે છે. તેમના પતિ શ્રી રજનીભાઈના પ્રેરણાબળે સને ૧૯૭૬માં સમાજશાસ્ત્ર અને માનસશાસ્ત્રના વિષયો સાથે M.A. થયાં.

માતા-પિતાએ ધાર્મિક શિક્ષણ-સંસ્કારનો વારસો પણ વસુબેનને આપેલ છે અને પંચપ્રતિકમણ, જીવન વિચાર નવતત્ત્વ સુધી ધાર્મિક અભ્યાસ કરેલ છે તથા શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘની ચાર ધોરણ સુધીની પરીક્ષાઓમાં ઉત્તીર્ણ થયાં છે.

ભરત, ગૂંથણ, વાંચન, લેખનનો શોખ ધરાવતાં શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં પહેલાં શ્રીમતી વસુમતીબેનને અતિથિવિશેષ તરીકે મેળવીને શ્રી ઘોઘારી જૈન સેવા સંઘ અત્યંત આનંદ અનુભવે છે.

—૦—

શ્રી વાડીલાલ કાળીદાસ દોશી

આ સમાજ-જીવનના ઘોર નિરાશાભર્યા અંધકાર વચ્ચે પણ માનવી પુરુષાર્થ, પરિશ્રમ અને સાહસ-શક્તિથી સિદ્ધિના પથે આગળ ધંપી શકે છે. મદ્રાસના સામાજિક કાર્યકર શ્રી વાડીલાલભાઈ કાળીદાસ દોશીએ અસીમ અંજાવાતભર્યા અંધકારમાં પણ પ્રગટ આગેદૂત્ય કરી જીવન-સાર્થકતાની સાધના કરી છે.

મેરબીના વીશા શ્રીમાળી દેરાવાસી જૈન પરિવારમાં શ્રી વાડી-લાલભાઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૧૦ના ચોકટોળર મહિનામાં થયો હતો. વતન દીકર અને ધ્રાંગધ્રામાં પ્રાથમિક અને માધ્યમિક અભ્યાસનાં પ્રથમ પગરણ પછી ભાવિનો સાદ પડતાં કિશોર વયમાં શ્રી વાડીલાલભાઈ ઈ. સ. ૧૯૨૬માં બ્રહ્મદેશને દ્વારે પહોંચી ગયા હતા.

બ્રહ્મદેશના પાટનગર રંગૂનની બજારમાં મોટાભાઈ સ્થાપિત હેઝિથરીના સ્ટોર્સમાં સામેલ થયા હતા. એ પછી રાજકીય પરિસ્થિતિ પલટાતાં ઈ. સ. ૧૯૪૧માં માહસિક અને શ્રમભરી પદયાત્રાનાં જોખમ ખેડી અનેક આફતોનો સામનો કરી સ્વદેશ પહોંચ્યા હતા. પરંતુ પુનઃ એકવાર બ્રહ્મદેશ ગયા હતા.

જીવનના અંજાવાતભર્યા ક્ષેત્રમાં અનેકવિધ અખતરાઓના અંતે ઘડતર પામેલા શ્રી વાડીલાલભાઈ ઈ. સ. ૧૯૬૬માં મેરબીથી મદ્રાસની ધરતી પર ઊતર્યા હતા. મદ્રાસની ઘડિયાળ બજારમાં મેરબીના શ્રીગણેશ પામતા ઘડિયાળ ઉદ્યોગના ટકોરા ગાજતા કરવાનો અથાગ પુરુષાર્થ ઉઠાવી લીધો હતો.

આ મહાનગરના દ્વારે પ્રથમ પગરણ ‘દોશી એન્ડ દોશી’ની ઘડિયાળ દુકાનનાં દ્વાર ઉઘાડાં કરી એ પછી તો ‘દોશી વોચ કું’, ‘દોશી એજન્સી’ અને આખરે દોશી ટાઈપ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વહેતી કરી મદ્રાસની ઘડિયાળ બજારના દ્વારે ડંકા ગાજતા કર્યા હતા. એ ઉપરાંત સરકારી ઘડિયાળ ઉદ્યોગ એચ. એમ. ટી.ની એજન્સી પણ પ્રાપ્ત કરી છે.

બજારના બારણે સાધેલી આ સિદ્ધિ ઉપરાંત સામાજિક

ઉત્કર્ષની પ્રવૃત્તિમાં પણ પ્રથમ હરોળમાં પહોંચવાની ભાવના તેમના અંતરમાં ધબકારા મારી રહી છે. શ્રી મદ્રાસ ગુજરાતી મંડળના કારોબારી સભ્ય તરીકે સૌરાષ્ટ્ર જૈન સંઘના પ્રમુખ તરીકે, સૌરાષ્ટ્ર વેલ્ફેર સોસાયટીના ટ્રસ્ટી તરીકે, ગુજરાતી જૈન વાડીની કારોબારી સમિતિના સભ્ય તરીકે, સેવા બળત્રી રહ્યા છે. એ. બી. પારેખ ગુજરાતી શાળા સમિતિના પણ સભ્ય છે. મોરબીના પૂર-પ્રલય વેળાએ સમાજ દ્વારા રૂ. ત્રણ લાખનું લંડોળ એકત્ર કરવામાં મોખરે રહી મોરબીનો સાદ સૂણીને પોતે જ વતનમાં હાજર થયા હતા. મોરબી પાંજરાપોળમાં પણ તેમની સેવા સાંપડી છે.

વ્યાપારક્ષેત્રના વિકાસમાં તેમની સેવાના પરિણામ સ્વરૂપ આજે મદ્રાસની ઘડિયાળ બજારમાં પંદર ગુજરાતી દુકાનો ગાજે છે. સાઉથ ઇન્ડિયા વોચ ડીલર્સ એસોસિએશનના ઈ. સ. ૧૯૮૩માં ઉપ-પ્રમુખપદે સેવા બળત્રી ચૂક્યા છે.

સામાજિક ઉત્કર્ષના સેવાક્ષેત્રમાં યુવાનીકાળથી જ રંગૂનના વસવાટવેળાથી જ રંગાયેલા રહ્યા હતા. રંગૂન ગુજરાતી મંડળમાં પણ મોખરે રહ્યા હતા. ગુજરાતી શાળાના સંચાલનમાં સેવા અર્પી હતી; શ્રવેતાંગર મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ (દેરાસર)ની સમિતિમાં પણ તેમની સેવા પ્રાપ્ત થતી હતી. મોરબી મિત્રમંડળના પ્રમુખ તરીકે, વેલ્ફેર સોસાયટીના પ્રમુખ તરીકે તેમની સેવાઓ બહોળી બની છે. મોરબી વેલ્ફેર સોસાયટીની સ્થાપના કરી અષાઢ સુદ રના તેમાં નાના વેપારી ભાઈઓને ૧૫% વ્યાજથી લોન આપવાની વ્યવસ્થા છે. તેઓ એ. બી. પારેખ ગુજરાતી સ્કૂલના કમિટી મેમ્બર છે.

શ્રી વાડીલાલ દેવચંદ શાહ

ભારતવર્ષમાં ગુજરાતનો પ્રદેશ સંસ્કાર-સાહિત્ય અને ધર્મિકલા માટે મોખરે રહ્યો છે. તેમાં જે જૈન ગુજરાતી વ્યાપારીઓએ વ્યાપારમાં સિદ્ધિ અને સફળતાનાં સોપાન સર કર્યાં છે.

ગરવી ગુજરાતની ભૂમિ જીવંત તીર્થભૂમિ છે. ઉત્તર ગુજરાતના વિજાપુર તાલુકામાં ગેરીતા ગામ નાની વાટકડી જેવું પણ કેસર-ચંદનની વાટકડી જેવું છે. કારણ અહીંના શ્રેષ્ઠીઓએ પરોપકારનાં કેસર વહાવવામાં પોતાનો ધર્મ માન્યો છે. અહીંના સેવાભાવી સજ્જનોમાં શેઠશ્રી વાડીલાલ દેવચંદનું નામ અગ્રગણ્ય છે.

પિતાશ્રી દેવચંદભાઈ મૃદુ-સરળ સ્વભાવી અને ધર્મભીરુ જીવ હતા, વ્યાપારમાં સાહસિક હતા. ગેરીતાથી ધંધાથે મુંખઈ ગયા. અહીં સંવત ૧૯૪૧માં શ્રી વાડીભાઈનો જન્મ થયો. સંજોગોવશાત્ શ્રી દેવચંદભાઈ પાછા વતનમાં આવ્યા અને થોડા સમયમાં સ્વર્ગવાસી બન્યા.

શ્રી વાડીભાઈ ઉપર સઘળો બોલે આવી પડ્યો. સં. ૧૯૬૦માં દૂકા પગારથી નોકરી દ્વારા જીવનની શરૂઆત કરી સંવત ૧૯૬૮માં સ્વતંત્ર થયા ને વાસણની નાની દુકાન ખોલી. પૂર્વ પુણ્યોદય અને પ્રમાણિકતાએ ચૌદ વર્ષમાં એકમાંથી ચાર દુકાનો કરીને ધંધાનો ઝડપી વિકાસ સાધ્યો. લક્ષ્મી વધી એટલે ધંધાની જવાબદારી ધર્મપ્રેમી પુત્રોને સોંપી પોતે નિવૃત્ત થઈને ધર્મલક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરવા લક્ષ કેન્દ્રિત કર્યું. આવકનાં બાર વ્રત અંગીકાર કર્યાં. વ્રત, તપ અને ક્રિયાના રસિયા બન્યા. તીર્થધામ પાલીતાણા નવપદની ઓળી, મુંખઈમાં શાશ્વતી ઓળી વગેરે ઉપરાંત નવપદ ઓળી સિવાય વર્ધમાન તપની પચાસ ઓળી પૂરી કરી વતન ગેરીતા મુકામે એક જિનપ્રાસાદનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવી તેના નિભાવ માટે સારી એવી રકમ આપી. તળાબમાં અને શેરીસામાં બંને જગ્યાએ પોતાના હસ્તક નવી જૈન ભોજનશાળાના મકાનની સ્થાપના કરાવી અને સારી એવી રકમ આપી. દુઃખી જૈન ભાઈઓને મદદ, સાધુ-સાધ્વીઓની

વૈયાવચ્ચ, કેળવણી માટે મદદ, જીર્ણોદ્ધાર માટે મદદ, ઉપાશ્રયો માટે નિભાવ ક્ષણો, વગેરેમાં યોગ્યતા મુજબ દાનગંગા વહેતી રાખી. તીર્થધામ શેરીસા મુકામે આયંજિલની ઓળી તથા પાલીતાણામાં નવ્વાણુ ચોમાસુ ઉપધાન ઉપરાંત પાનસરમાં સં. ૨૦૧૬માં ઉજમણું કયું. આ ધર્મપ્રેમી શેઠશ્રી વાડીભાઈ સંવત ૨૦૨૦ના માગશર મુદિ ૧૧ને દિવસે ૭૮ વર્ષની ઉંમરે સ્વર્ગવાસી થયા.

~ ~ ~

શ્રી વાલજીભાઈ નાનજીભાઈ પટેલ

(ઔરંગાબાદ)

આલમના ધનધોર અધિકાર વચ્ચે પુરુષાર્થ પરિશ્રમ અને આત્મશ્રદ્ધાનો દીપક પ્રગટાવી સાહસ-પંથે આગે ધપનારા ધુરંધરપદના યશભાગી બની શકે છે. ઔરંગાબાદમાં સાહસ અને સખ્ત પરિશ્રમથી આગે ધપતા શ્રી વાલજીભાઈ નાનજીભાઈ પટેલ ગુજરાતી સમાજના કર્ણધાર છે.

કચ્છ દેશલપુર ગુંલીના કડવા પાટીદાર પરિવારમાં શ્રી વાલજીભાઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૩૨ના ઓગસ્ટ માસમાં થયો હતો. અભ્યાસ પછી ઈ. સ. ૧૯૫૯માં ઔરંગાબાદ આવીને લોકડાના વ્યવસાય ક્ષેત્રમાં અંપલાવી ઉત્તરોત્તર સફળતા સાધતા રહ્યા હતા.

લોકડાના ક્ષેત્રથી આગેફૂચ કરી અનેકવિધ સાહસ-કદમો ઉઠાવી આજે સનમાઈકા, પ્લાઈવુડ, હાર્ડવેર અને કાચના વ્યાપારક્ષેત્રમાં અંજાવાતી ઝડપથી આગેફૂચ કરી રહ્યા છે. એ ઉપરાંત આ ક્ષેત્રમાં ‘વિષ્ણુ સો મિલ’ ચાલી રહી છે.

આ અનેકવિધ વ્યાપારક્ષેત્રની દુકાનો ઉપરાંત ઈ. સ. ૧૯૭૬થી ‘સ્વસ્તિક ટાઈલ્સ વર્ક્સ’નો આરંભ કર્યો હતો. મોઝેક ટાઈલ્સનું સર્જન કરવા આ કારખાનામાં પચીસ કામદારો કામ કરે છે.

સાહસ અને સ્વશક્તિથી વ્યાપાર-ઉદ્યોગ-ક્ષેત્રના વિદ્યુતવેગી વિકાસ સાથે શ્રી વાલજીભાઈ સમાજ પ્રત્યેની લાવના એક પણ યણ

વીસર્યા નથી, ઔરંગાબાદના 'નૂતન ગુજરાતી સમાજ'ના ઉપ-પ્રમુખપદની વર્ષોની સેવા પછી ઇ.સ. ૧૯૮૪થી પ્રમુખપદ સંભાળી રહ્યા છે. ગુજરાતી સમાજ વિકાસ મંડળમાં પણ વર્ષો સુધી સેવા બજાવી છે. અખિલ ભારત ગુજરાતી સમાજના સભ્ય છે. સમાજ-સેવાની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિમાં ખડા પગે તત્પર રહેતા આવ્યા છે.

વ્યવસાયક્ષેત્રમાં ઔરંગાબાદ ટિમ્મર મરચન્ડસ એસોસિયેશનના પ્રમુખ છે. સરકાર તરફથી સો મિલ કામદારને મિનિમમ વેજ્ઝ સેટલમેન્ટ સમિતિમાં નિયુક્ત થયા છે. 'મહારાષ્ટ્ર લઘુ ઉદ્યોગ મહાસંઘ'ની કારોબારી સમિતિના સભ્ય છે. નવરાત્રિ ઉત્સવના પ્રેરક, પ્રોત્સાહક અને સહાયક બની રહ્યા છે.

શ્રી વાડીલાલ મોહનલાલ શાહ

સ્વપ્રયત્નોથી વિકાસ સાધનાર અને પોતાની એક આગવી પ્રતિભા દ્વારા સતત ગતિશીલ પ્રક્રિયા સ્થાપવાના પ્રેરક અને પુરસ્કર્તા બની રહેનાર શ્રી વાડીલાલભાઈ મૂળ બોટાદના વતની. મેટ્રિક સુધીનો જ અભ્યાસ પણ મુંબઈ આવીને વિકાસનાં વિદ્યાતક બળોનો સામનો કરીને તેઓશ્રી કર્તવ્યપથે આગળ વધતા જ રહ્યા.

૧૯૪૧ના અરસામાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. વિશ્વયુદ્ધ સમય દરમિયાન સામાન્ય સ્થિતિ. થોડો વખત વતનમાં આવ્યા. પિતાશ્રી નોકરી કરતા હતા.

કેટલોક સંઘર્ષ અને તાણાવાણામાંથી પસાર થયા પછી ૧૯૪૭માં મુંબઈમાં લોખંડ બજારમાં સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો અને ધંધાને આબાદ સ્થિતિમાં મૂક્યો અને બે પૈસા કમાયા.

ઘણી સામાજિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. બોટાદ પ્રજા મંડળના સભ્ય તરીકે, બોટાદ વિદ્યાભારતી કારોબારીના સભ્ય તરીકે તેમની સેવાઓ જાણીતી છે. નાનામોટા ફંડકાળામાં તેમની દેણગી પ્રથમ હરોળમાં રહી છે. મોહનલાલ દીપચંદ શાહ

વિદ્યાલય (વિશ્વવિદ્યાલય) પિતાશ્રીના નામે ઓટાદમાં હાઈસ્કૂલ બનાવી છે.

પાંચ વર્ષ પહેલાં રામ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ—કારખાનું શરૂ કર્યું. ધંધાને વિકસાવવામાં પૂરો રસ લઈ રહ્યા છે. વિકાસશીલ વ્યાપારી અને ઉદ્યોગપતિ તરીકેનું પ્રતિષ્ઠિત સ્થાન અને સન્માન મેળવવા તેઓ સદ્બાળી બની શક્યા છે. તેમના યશભાગી હાથે વડે વિવિધ ક્ષેત્રનું ભાવિ ઉજ્જવળ બની રહે અને તેમનાં પ્રત્યેક કાર્યો વધુ ને વધુ યશસ્વી બની રહે તેવી અભ્યર્થના.

સ્વ. શ્રી વિનયકુમાર અમૃતલાલ ઓઝા

દારકા પીઠાધીશ્વર જગદ્ગુરુ શંકરાચાર્ય મહારાજે જેમનું ‘સેવાધર્મભૂષણ’ની પદવી આપીને બહુમાન કર્યું; મુંબઈના ઉપનગર ઘાટકોપર ખાતેના ઘાટકોપર ગ્રામ્હાણુ સમાજને સંગીત અને સક્રિય બનાવવામાં જેમનો મોટો ફાળો હતો; જેઓ સેવા અર્થે દાન આપીને સામાજિક અને ધાર્મિક ક્ષેત્રમાં ઊંડો રસ ધરાવતા હતા. શ્રી વિનયકુમારભાઈનું સમગ્ર કુટુંબ ભારતીય સંસ્કૃતિ અને ભારતીય સમાજના નવનિર્માણમાં ભાગ લઈ રહ્યું છે. શિક્ષણ વિના માનવી અધ કહેવાય છે. એટલે શિક્ષણની આંખ આપવાની શ્રી વિનયકુમારભાઈની ધગશ જીવનધર્મની ધળ ફરકાવે છે. આવા વિનયી સજ્જન શ્રી વિનયકુમાર ઓઝાનો જન્મ ભાવનગરમાં તા. ૨૭-૧૦-૧૯૧૫ના રોજ થયો હતો.

શ્રી વિનયકુમારભાઈના સ્વ. પૂ. પિતાશ્રી અમૃતલાલભાઈનો જન્મ ભાવનગર પાસેના ઉમરાળા ગામમાં થયો હતો. સ્વ. શ્રી અમૃતલાલભાઈએ માત્ર ૧૫ વર્ષની કિશોર અવસ્થામાં મુંબઈમાં આવીને આપકર્મી જીવન શરૂ કર્યું. તે પહેલાં માત્ર ૧૨-૧૩ વર્ષની ઉંમરે ફક્ત બે રૂપિયાના ખગારથી તેમણે નોકરી કરી હતી. મુંબઈ આવીને દાડખાના પાસે જૂના લોખંડનો વેપાર કરતી શેઠ

મહમદ એસ. મોહુભાઈની પેઢીમાં તેમણે નોકરી સ્વીકારી અને બધો કારભાર સંભાળી લીધો.

સ્વ. શ્રી અમૃતલાલભાઈની મહત્વકાંક્ષા નોકરીથી સંતુષ્ટ થાય એવી નહોતી. આપબળથી, હૈયાઉક્લતથી નોકરી દરમ્યાન ધંધાની ખૂબીઓનો તેમણે અભ્યાસ કર્યો અને પછી નાનકડી મૂડીથી લોખંડના ભાંગારની દુકાન શરૂ કરી. ‘મનુષ્ય યત્ન અને ઇશ્વરકૃપા’ એ કહેવત શ્રી અમૃતલાલભાઈના જીવનમાં અસ્તિત્વ ધરાવે. કામકાજ વધતું ગયું એટલે તેમણે ‘શિવરી રોલિંગ મિલ’ની સ્થાપના કરી ઉદ્યોગક્ષેત્રે અંપલાવ્યું. ધીરે ધીરે વધુ ઉદ્યોગોમાં ઝુકાવ્યું અને એક અદના આદમીમાંથી મોટા ઉદ્યોગપતિ બન્યા; તથા ‘શેડહાદા’ના લાડકા નામથી ખ્યાત થયા.

ભગવાને લક્ષ્મી આપી છે તો તે સુકૃત્યોમાં વાપરવા આપી છે; એ ભાવના સ્વ. શ્રી અમૃતલાલભાઈ તથા તેમના પુત્ર શ્રી વિનયકુમારભાઈમાં સદાય રહી હતી. સ્વ. શ્રી અમૃતલાલભાઈ એ હોસ્પિટલો, અનાથાશ્રમો અને અન્ય અનેક સંસ્થાઓમાં ઉદાર હૃદયથી સહાય કરી છે.

શ્રી વિનયકુમારભાઈ એ પોતાના સ્વ. પિતાના વ્યવસાયને સારી રીતે સંભાળી લીધો. તેઓ પણ પોતાની જેમ જ મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ કરીને માત્ર ૧૬ વર્ષની વયથી પિતાશ્રીના વ્યવસાયમાં જોડાઈ ગયા અને જાત-અનુભવથી આગળ વધ્યા છે. ‘મે. અમૃતલાલ પોપટલાલ એન્ડ સન્સ’, ‘શિવરી આયર્ન એન્ડ સ્ટીલ કું.’, ‘અમર વાયર એન્ડ રોલિંગ મિલ્સ’ તથા ‘અશોક સ્ટીલ એઈન મેન્યુ. કું.’ વગેરેના યશસ્વી સંસ્થાલન તથા સૂત્રધાર તરીકે કારભાર સંભાળી રહ્યા. સર્વ વ્યવસાયની પ્રગતિ અને તેનો વિકાસ સાધી રહ્યા.

ધંધાના વિકાસ અર્થે ઘણી વખત શ્રી વિનયકુમાર ઓઝાએ યુરોપ-અમેરિકાની સફર કરી છે અને પોતાના કારખાના તથા વ્યવસાયના વિકાસ માટે વિદેશની અદ્યતન ટેકનિકને કામે લગાડી

છે. પોતાના ધંધાને જ નહિ પણ અન્ય ઉદ્યોગપતિઓને પણ ખતથી અને ઉમંગથી તેમણે પોતાનું માર્ગદર્શન આપ્યું છે.

શ્રી વિનયકુમારભાઈની જેમ તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી વસંતબેન શ્રી ઘાટકોપર બ્રાહ્મણ સમાજ મહિલા સમિતિના નવરાત્રી ઉત્સવમાં પ્રમુખસ્થાને રહ્યાં. વળી તેઓ ગુજરાતી સ્ત્રી મંડળ— માટુંગા અને કસ્તુરબા મહિલા મંડળના સભ્ય હતાં અને મહિલાઓની પ્રગતિ અને ઉન્નતિના ક્ષેત્રમાં સક્રિય રસ લઈ રહ્યાં હતાં. તેઓ સ્વભાવે સૌમ્ય, મિલનસાર, વ્યવહારદક્ષ અને એક આદર્શ આર્ય સન્નારીના સંસ્કારોથી વિભૂષિત હતાં. વિનયકુમારભાઈના સુપુત્ર શ્રી અશોકકુમાર ઓઝા ઇન્ટર કોમર્સ અભ્યાસ કરીને પિતાશ્રીના વ્યવસાયમાં જોડાયા છે અને વ્યવસાય ઉત્તરોત્તર પાંગરતો જાય તે દિશામાં પુરુષાર્થ આદરી રહ્યા છે.

શ્રી વિનયકુમારભાઈ (મુંબઈ) શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ સંસ્કૃતિ કેન્દ્રના પ્રમુખ હતા. આગેવાન દાનવીર અને ઉદ્યોગપતિ શ્રી વિનયકુમારભાઈ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી હતા. બીજાં ઘણાં ટ્રસ્ટોમાં ટ્રસ્ટી હતા. આ ટ્રસ્ટ તરફથી શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ સમાજે તેમને ‘સાતિરત્ન’ની ઉપાધિ આપી. તેઓ ઘાટકોપર બ્રાહ્મણ સમાજના પ્રશંસક, સહાયક અને મુખ્ય દાતા હતા. ઘાટકોપર બ્રાહ્મણ સમાજ-લવનનો વાસ્તુવિધિ શ્રી વિનયકુમારભાઈ અને તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી વસંતબેને કર્યો હતો. સેવાભાવી અગર અન્ય શુભ કાર્યમાં આ દંપતી હોંશથી લાગ લેતાં હતાં. તેમની સેવાપ્રવૃત્તિથી આકર્ષાઈને લાયન્સ ક્લબ ઓફ લાવનગરે જોડાઈ એનિવર્સરી પ્રોજેક્ટ પ્રસંગે શ્રી વિનયકુમારભાઈને લાયનની પદવી એનાયત કરી હતી.

મુંબઈમાં બાણગંગા પર આવેલા મહાલક્ષ્મી માતા એ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણોનાં કુળદેવી છે. શ્રી વિનયકુમારભાઈ આ મહાલક્ષ્મી મંદિરના ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી હતા. વે-બ્રિજ એસોસિયેશનના પણ તેઓ પ્રમુખ હતા. સમાજલવનમાં તેમના સ્વ. પિતાશ્રી અમૃતલાલ પોપટલાલ ઓઝા હોલ તથા માટુંગા ગુજરાતી સ્ત્રી-મંડળના

ઘાટકોપર ગ્રાહ્ય ભકાન સાથે તેમનાં સ્વ. માતૃશ્રી અજવાળીબહેનનું નામ તેઓએ બેડેલ છે.

કેળવણી પ્રત્યેનો તેમનો ભાવ અને ઉત્સાહ અપૂર્વ હતો. વિદ્યાર્થીઓને નાનીમોટી શિષ્યવૃત્તિઓ તેઓ આપે છે. પુસ્તકો ઉપરાંત અનેક સંસ્થાઓને આર્થિક સહાય આપીને કૃતાર્થતા અતુલવે છે. આ ઉપરાંત માટુંગા ખાતે અમૂલ્ય અમીચંદ વિવિધ-લક્ષી વિદ્યાલયને પણ તેમણે સારી એવી રકમ વિદ્યાના ઉત્તેજન અર્થે આપી છે. શ્રી વિનયકુમારભાઈએ પોતાના સ્વ. પિતાનું નામ બેડીને ત્યાં શ્રી અમૃતલાલ પોપટલાલ ઓઝા વાણિજ્ય વિભાગમાં દાન આપ્યું છે. એ જ પ્રમાણે દારકાના શારદાપીઠમાં તેમણે તેમના પિતાશ્રીની સ્મૃતિમાં હોલ બંધાવ્યો છે. પોતાના વતન ઉમરાળામાં શાળાઓ, હોસ્પિટલો, અનાથાશ્રમો વગેરે બંધાવ્યાં છે. ઉમરાળા ગામને તેમણે 'પોતાનું' ગણ્યું છે, અને શક્ય એટલી બધી જ સુવિધાઓ ભલી કરવામાં સક્રિય ફાળો આપ્યો છે. તે ઉપરાંત ભાવનગરમાં શ્રી નાનુભાઈ જવેરી મેમોરિયલમાં સારું એવું દાન આપ્યું છે. આમ તેમણે નાનીમોટી અનેક સેવા-સંસ્થાઓને દાન આપી પુણ્યની કમાણી કરી છે.

‘પિતાનો અધૂરો યશ પૂરો કરે તે પુત્ર’ એવી કવિ ન્હાનાલાલે વ્યાખ્યા કરી છે અને તેને સ્વ. અમૃતલાલ પોપટલાલ ઓઝાના પ્રતાપી પુત્ર શ્રી વિનયકુમાર ઓઝાએ ચરિતાર્થ કરી છે. સાકાર કરી છે.

આમ જેમનું દારકાના જગદ્ગુરુ શ્રી શંકરાચાર્યે બહુમાન કર્યું છે અને જેઓ ઉચ્ચ સંસ્કારોથી શોભાયમાન બન્યા.

સંસ્કારસંપન્ન અને ધર્મપરાયણ શ્રી વિનયકુમારભાઈ અને તેમનાં ધર્મપત્ની હતુ હુમણાં જ થોડા સમય પહેલાં પુણ્યકાર્યો કરતાં કરતાં સ્વર્ગવાસી બન્યાં. આ દંપતીના સ્વર્ગવાસથી સમાજનો બહોળો વર્ગ રાંકે બન્યો છે. આ ખોટ વર્ષો સુધી પૂરી શકાય તેમ નથી, બનને સ્વર્ગસ્થ આત્માઓને પ્રભુ ચિર શાંતિ પ્રદાન કરે તેવી અભ્યર્થના.

~~~~~

શ્રી વિજયાબહેન ચંપકલાલ શાહ

કુટુંબ શાસન અને સમાજના સૌ કોઈને પ્રેરણાદાયી બની રહે તેવું દિવ્ય અને તેજસ્વી જીવન વિજયાબેન સી. શાહના જીવનભાગમાંથી જોવા-સમજવા મળશે.

એક આદર્શ પરિવાર માટે તેમણે કંઠારેલી મંગલ ધર્મની ટેડી યુગો સુધી માનવસમૂહને ખરેખર અજવાળતી રહેશે.

સમાજચિંતક કાંધર વાલેસે એક જગ્યાએ સાચું જ કહ્યું છે કે “માણસનું ભવિષ્ય ઘડનાર એની બુદ્ધિ જ નથી પણ તેનું સમગ્ર વ્યક્તિત્વ છે.” માણસનું વ્યક્તિત્વ જ એમને સમાજમાં પોતાનું સ્થાન અપાવે છે. અને એ જ વ્યક્તિત્વ માણસને જીવનયાત્રાની દિશા બાંધી આપે છે; એ દિશામાં આગળ વધવાની પ્રેરણા અને શક્તિ આપે છે. દુઃખમાં સહનશીલતા અને સુખસાહ્યબીમાં વિવેક સુગટે છે. જીવનમાં અણુધારી સફળતા અપાવે છે એટલે સાથે જ જીવનધ્યેય એ માનવીનું પ્રેરક બળ છે, ચારિત્ર્યનો પાયો છે અને માનવીના વિરાટ વ્યક્તિત્વનું એ જ સાચું માપ છે.

આત્મવિશ્વાસના અહગ પાયા ઉપર આદર્શો અને સંસ્કારોનો સમન્વય સાધી ધર્મચારિણી શ્રી વિજયાબહેને તેના વિશાળ પરિવારના સૌ સભ્યોને સાથે રાખી પ્રેમ-વાતસલ્યના તાંતણે બાંધી રાખવામાં સતત પ્રયત્નશીલ રહ્યાં અને આદર્શ સન્નારી તરીકે ધર્મ બળવ્યો.

તીર્થયાત્રાઓ કરવી, ઘેર આવેલા મહેમાનોની પૂરી સરભરા કરાવવી, વ્યાવહારિક જવાબદારીઓ સરચાર્જ અને નિષ્ઠાથી પાર પાડવી, પ્રેમ અને સુમેળભર્યા વર્તાવથી કૌટુંબિક સમસ્યાઓ આસાનીથી ઉકેલવામાં એમનું પ્રદાન ઘણું જ ગૌરવ અપાવે તેવું રહ્યું. નવકારમંત્રની અગત્યતાને પણ ક્યારેય ભૂલ્યા નહીં. જૂના અને નવા વિચારોનો સમન્વય સાધી વિશાળ કુટુંબને સંપત્તિગૃહનું રાહ ચીંધ્યો. શ્રી ચંપકલાલ શાહના પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ પાછળનું રહસ્ય પણ શ્રી વિજયાબહેનની પ્રેરણા જ કારણભૂત છે. શ્રી ચંપક-લાલ આજે વિવિધ સંસ્થાઓની જવાબદારી વહન કરી રહ્યા છે,

તો તેમની પાછળ શ્રી વિજયાબહેનનો ઉમદા સહયોગ અને ધર્મ પરત્વેની નિષ્ઠાને આભારી છે.

શ્રી વિજયાબહેન મૂળ કચ્છ-મેરાઉના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈ એમની કર્મભૂમિ બની. નાનપણથી જ ધાર્મિક મનોવૃત્તિ, પરોપકારી સ્વભાવ, નીતિપ્રિયતા અને અખૂટ વાત્સલ્યભાવને કારણે બહોળા જનસમૂહમાં ઉમદા સુવાસ પ્રસરાવી....ધન્ય એ જીવન.

ભક્તિપરાયણ આ સુશીલ નારીને સાધુસંતોની વૈયાવચ્ચ માટે પણ પ્રબળ તમન્ના અને ભાવના, અમી ઝરતી મૃદુ ભાષા, શુભદાનના પ્રખર હિમાયતી—સાચે જ તેઓ કચ્છી સમાજનું ગૌરવશાળી રત્ન ગણાય છે.

ઉચ્ચ જીવનનાં રહસ્યો સમજાવવાં કઠિન છે; સમજવું એ એથી કઠિન છે; અને તેવું જીવી બતાવવું એ એથીયે વધારે કઠિન છે. જ્ઞાનસંપદાને પામેલા માણસો દોમ દોમ સુખસાદાળી વચ્ચે પણ આત્માના સાચા આનંદને ક્યારેય ભૂલતા જ નથી.

આશા ઉત્સાહ અને પુરુષાર્થથી રચાયેલી તેમની યશસ્વી ગૌરવગાથા ખરેખર અનેકનાં હૈયામાં માનવતાનો દીપક પ્રગટાવશે. કેળવણી અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં તેમના કુટુંબે યથાશક્તિ દાન આપ્યા કયું છે. વિજયાબહેનના ઔદાર્યને, તેમની સહિષ્ણુતાને, તેમના પરગજુ સ્વભાવને, સૂઝ-સમજવાળી તેમની દીર્ઘદષ્ટિને અને તેમની ત્યાગ અને સમર્પણની ઉદાત્ત ભાવનાને મનોમન વંદન કર્યા વગર નથી રહી શકતા. પ્રબળ પુણ્યયોગ પ્રાપ્ત થયો હોય તેવા પરિવારમાં જ આવાં રત્નો પાકતાં હોય છે.

શ્રી વૃંદાવનદાસ નંદલાલ મહેતા

શ્રી વૃંદાવનદાસ નંદલાલ મહેતાનો જન્મ વિક્રમ સંવત ૧૯૭૧ માર્ગશીર્ષ કૃષ્ણ એકમ શુક્રવાર તારીખ ૩ ડિસેમ્બર ૧૯૧૪, એ. ૫૫

સવારે પાંચ વાગે. જન્મસ્થાન મોટા કોટડા (મૂળ વતન ઉમરેઠ) જ્ઞાતિ ખડાયતા વણિક.

શ્રી વૃંદાવનદાસના પિતામહ શ્રી અવેરચંદ વાલજી ગોવિંદજી મશાહૂર વ્યાપારી. વર્ષોથી પૂર્વજીએ વસાવેલાં મોટાં મોટાં ઘરનાર નાના ભાઈઓને સોંપી દઈ સૌરાષ્ટ્રમાં જઈ વસેલા. જૂનાગઢ જિલ્લામાં અધવાડ, મોટા કોટડા ધંધો સારો જમાવેલો ને પ્રતિષ્ઠા પણ સારી મેળવેલી. સમય આવ્યે વતનમાં નવો વાસ બંધાવી લઈશું એમ ધારણા રાખેલી. ઈ.સ. ૧૯૦૦, વિક્રમ સંવત ૧૯૫૬માં ગુજરાત-ભરમાં કારમો દુષ્કાળ પડ્યો. છપ્પનિયા દુષ્કાળ તરીકે વર્ષો સુધી જનતાને યાદ રહી ગયેલો. કહેવાય છે કે ગુજરાતની જનતાએ પહેલી જ વાર ભીંસ અનુભવી. દેશમાં અનાજ ખરું પણ પૈસા નહિ. પેટ ભરવા બાળકો પણ વેચવા વારો આવેલો. આ કારમી કાળમાં શ્રી અવેરચંદભાઈ ગરીબ લોકોની વહારે ધાયા. એમણે ભૂખ્યા લોકોને પૈસા આપ્યા, અનાજ અપાવ્યું, જીવન ટકાવવા સહારો આપ્યો. દસેક હજાર રૂપિયાનું રોકાણ કર્યું. ચોપડા ચીતર્યા પણ આપેલાં નાણાંની વસૂલાત કરી નહિ. મરતાં પહેલાં ચોપડા બાળી નાખ્યા. દુષ્કાળના દેવાદારને પોતાનો વારસ કનડે નહિ એવી ઉદાત્ત ભાવના. એ જમાનાના દસ હજાર રૂપિયા આજે લાખે લેખાં ગણાય. પરંતુ અવેરચંદ જેતું નામ. દુષ્કાળખીડિત દુઃખી જીવોનું પાઈએ પાઈ લહેણું માંડી વાળ્યું. કેવા ઉચ્ચ સંસ્કાર, ધર્મ ને માનવતા!!! સ્વાભાવિક રીતે જ નગરશેઠ કહેવાયા.

શ્રી અવેરચંદભાઈના એકના એક દીકરા શ્રી નંદલાલ પિતાની પડખે જ રહેલા. ૨૧ વર્ષની વયે એમનાં શ્રીમતી મોંઘીબેન સાથે લગ્ન થયાં ત્યારે મોંઘીબેન નગરશેઠનાં વહુરાણીને ગામનાં લક્ષ્મી તરીકે આદર પામેલાં. પરંતુ આજુઘાણું કિસ્મતનું પાંદડું ફર્યું. દાદાજી શ્રી અવેરચંદનું ઈ.સ. ૧૯૧૩માં અવસાન થયું. ધીમે ધીમે સૌરાષ્ટ્રનો વ્યાપાર ઓસરતો ગયો. વ્યાપાર આટોપવા વખત આવ્યો ત્યાં શ્રી નંદલાલભાઈનું પણ ઈ.સ. ૧૯૧૯માં અકાળ અવસાન

થયું. જાહેજલાલીના ધામા ન રહ્યા. વતનની માયા છોડવી પડી. પરંતુ ત્યાં પણ ક્યાં વિશ્રામસ્થાન હતું ?

શ્રી નંદલાલભાઈને ત્રણ દીકરા. શ્રી જમનાદાસ, શ્રી વૃન્દાવનદાસ ને ત્રીજા શ્રી ચતુર્ભુજ. પિતાના સ્વર્ગવાસને દિવસે એમનો જન્મ થયેલો નહિ. શ્રી જમનાદાસને એમનાં માત્રી મહેમદાવાદ પોતાને ત્યાં લઈ ગયાં. શ્રી વૃન્દાવન અને એમનાં માતૃશ્રી મોટા કોટડા રહ્યાં. પૂર્વજોના બાકી વધેલા ખોરડામાં વાસ કર્યો. હવે એ નહોતાં શ્રીમંત શ્રેષ્ઠીનાં ગૃહરાણી. હવે તો એ હતાં નિરાધાર વિધવા અને આશ્રયસ્થાન હતું ગરીબની એક જૂંપડી. શ્રી જમનાદાસને બર્મા શેલ કું.માં નોકરી મળ્યા પછી બધાં અમદાવાદ ને વડોદરા સ્થિર થયાં.

માતાશ્રી મોંઘીબહેન લાલજીભાઈની દીકરી. જન્મસ્થાન મંગલપુર. ઈ.સ. ૧૯૦૬માં લગ્ન થયું. ઈ.સ. ૧૯૧૯માં વિધવા થયાં. પછી એમને પોતાના જીવનમાં કંઈ જ સ્વ રહ્યો નહિ. પરંતુ ત્રણ નાનાં બાળકોને ઉછેરવાની જવાબદારી હતી. એ મોટાં થાય ને થાળે પડે ત્યાં સુધી ગમે તેમ કરીને પણ જીવી જવાતું હતું.

પરંતુ શ્રી મોંઘીબહેનનો અભ્યાસ એટલો નહોતો કે શિક્ષિકા તરીકે નોકરી કરી જીવનનિર્વાહ નભાવી શકે. છતાં સંકોચને તિલાંજલિ આપી મજૂરી કરીને પણ સ્વમાનથી જીવવા એમણે નિર્ણય લીધો. દળવા-ખાંડવાથી આરંભ કર્યો. ખેતીનાં પરચૂરણ કામે પણ કરવા માંડ્યાં. સદ્ગુણ્યે ગામવાળાઓની સહાનુભૂતિ હતી. ખેતરમાં સાથે લઈ જાય ને કામ શિખવાડે. નાતું બાળક પણ આવ્યું ને વિદ્યાય પણ થઈ ગયું. એનો શોક કરવાની એમને કુરસદ પણ નહોતી.

શ્રી મોંઘીબહેનને આવાં હારુણ દુઃખ સહન કરવા ઈશ્વરે શક્તિ આપી અને માતૃસ્વરૂપે તેમનો વિકાસ થયો. એમણે જીવનમાં કદી કોઈ પાસે હાથ લાંબો કર્યો નથી. મહેનત, મજૂરી ને સ્વમાન-ભેર જીવન ગુજાર્યું છે. ઋતુ-ઋતુનાં કામ મળે. બેકારી પણ વેઠવી પડી. અલંકાર વેચે પણ દેવું ન કરે. કષ્ટના સમયમાં પણ ખાનદાની જાળવે.

શ્રી વૃંદાવનદાસ તે વખતે અભ્યાસ કરતા. શાળામાં રજા હોય ત્યારે માતા સાથે જાય, કામમાં મદદ પણ કરે. નાના બાળક એટલે કામ શું કરે ? પરંતુ જનસમાજ ને શ્રમજીવીઓ સાથે છેક નાનપણથી જ સંપર્ક થયો. કામ કરવા પ્રતિ પ્રીતિ થઈ. જાંચનીચની ભાવના જાગી જ નહિ. શ્રમનો મહિમા સમજાયો. પરિણામે આજે કેઈપણ કામ કરતાં એમને સંકોચ થતો નથી.

ઈ.સ. ૧૯૪૧માં જૂનની છઠ્ઠી તારીખે શ્રી વૃંદાવનદાસજી શ્રી સૂર્યકાન્તા ગોકુલદાસ મેઘજીભાઈ શાહ સાથે દાહોદમાં લગ્ન થયું. મેસર્સ ચંદુલાલ ટી. પરીખ બામુંદીવાળાની કંપનીમાં ૬ વર્ષ બ્રાન્ચ મેનેજર તરીકે, નડિયાદવાળા શ્રી કાળીદાસ કુલાભાઈની કંપનીમાં એક્સપોર્ટ વિભાગના જનરલ મેનેજર તરીકે ચાર વર્ષ, એમ બારેક વર્ષ મુંબઈ, જલગાંવ, ધૃણિયા, સિકન્દરાબાદ ઇત્યાદિ સ્થળોએ નોકરી કર્યા બાદ ઈ.સ. ૧૯૪૭થી પોતાનો સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો છે. મિલ-જીન મશીનરીનો ધંધો ને બ્રિજકેર્ટીંગ એઈલ આયાત કરવા માંડયું. ધંધામાં પણ પોતાનાં ધર્મનીતિ, પ્રમાણિકતા ને સચ્ચાઈના ઉચ્ચ સંસ્કારો જાળવી રાખ્યા. પરિણામે પ્રતિષ્ઠા વધી ને ધંધો પણ જામ્યો.

ઈ.સ. ૧૯૫૩માં ડનડોપ રબર કંપનીએ સામેથી એજન્સીની ઓફર કરી. નફાનું પ્રમાણ એણે પણ વેચાણ પ્રમાણ વધારે. આજે મહારાષ્ટ્ર ને આંધ્રપ્રદેશમાં વી. એન. મહેતા એન્ડ કું.નો પહેલો નંબર છે.

શ્રી વૃંદાવનદાસે જાતે કેળવણીમાં શક્ય છતાં આગળ પ્રગતિ ન કરી પરંતુ પોતાનાં સંતાનોને એમણે ઉચ્ચ કેળવણી આપવામાં ખાસ લક્ષ્ય આપ્યું છે. એમનાં સૌથી મોટાં પુત્રી શ્રીમતી ભારતીબેન આયુર્વેદિક ડોક્ટર છે. મોટા દીકરા શ્રી ભરતકુમાર બી. એસ.સી. (એનર્સ) થઈ ડી. ટેક (પેઇન્ડ્સ) થયા છે. બીજા દીકરા શ્રી રાજેન્દ્રકુમાર ઇન્ટર સાયન્સ સુધી અભ્યાસ કરી પિતાના ધંધામાં જોડાઈ ગયા છે. ત્રીજા પુત્ર શ્રી જિતેન્દ્રકુમાર ૧૯૭૫માં બી.એસ. આઈ. આઈ. ડી. (ભારત) ઈ.સ. ૧૯૭૭માં એમ. એ. એસ. સી.

(કેનેડા) અને ઈ.સ. ૧૯૭૮માં એમ. એસ. (યુ. એસ. એ.) થઈ કેમિકલ એન્જિનિયર બન્યા છે ને ચોથા પુત્ર શ્રી ઉપેન્દ્રકુમાર ફર્સ્ટ ક્લાસમાં એમ. બી. બી. એસ. થઈ એમ. એસ.માં મુંબઈમાં પહેલા પ્રયત્નથી પાસ થઈ સર્જન થયા છે અને કાંદિવલીમાં પોતાનું ઓપરેશન થિયેટર બનાવ્યું છે.

શ્રી વૃન્દાવનદાસમાં પહેલેથી જ કુટુંબના ઉચ્ચ સંસ્કારો હતા. ધાર્મિક વૃત્તિ પણ સારી. આધુસંતોનો સહવાસ ને ધાર્મિક પુસ્તકોના વાંચન પર એમને પ્રથમથી જ પ્રેમ. રાત્રે માતા અને અન્ય સભ્યોને પણ ધર્મગ્રન્થો વાંચી સંભળાવે. ભક્તિભાવ પણ જાણે તેથી સાંસારિક ઉદાસીનતા ને વૈરાગ્યભાવના પણ આવી ગયેલી.

શ્રી વૃન્દાવનદાસ અભ્યાસમાં અળસ હતા. શાળામાં પહેલો-બીજો નંબર રાખતા. ધાર્યું હોત તો અભ્યાસમાં એ ઘણી સુંદર પ્રગતિ કરી શક્યા હોત; પરંતુ આર્થિક તાંગ પરિસ્થિતિને લીધે ભણીને આગળ વધવું કે ન વધવું બધું જ સરખું જણાયું. ઈ.સ. ૧૯૩૪માં એ મેટ્રિક થયા. પછી બરોડાની કોલેજમાં પણ બે વર્ષ કર્યાં. મહાત્મા ગાંધીજીની વિચારસરણીનો પણ શ્રી વૃન્દાવનદાસના જીવન પર સારો એવો પ્રભાવ પડ્યો. મૂક સેવક શ્રી અમૃતલાલ વિઠ્ઠલદાસ ઠક્કર (ઠક્કર બાપા)ના બાનગી મંત્રી તરીકે ઘણાં વર્ષ કામ કર્યું. હરિજન સેવક સંઘને સેવા આપી. દિલ્હી, રાંચી, કટક, નાગપુર ને અનેક આદિવાસી પ્રદેશોની એમણે મુલાકાત લીધી. મુંબઈની શાળામાં પણ સેવા આપી. ઈ.સ. ૧૯૪૨ ની ભૂગર્ભ ચળવળમાં યથાશક્તિ ફાળો આપ્યો.

શ્રી મોંઘીબેનને બે દીકરા ને ધર્મ એ બે જ આશ્વાસનરૂપ હતા, અને એને સહારે જ એમણે શાંતિથી જીવન પૂરું કર્યું. ઈ.સ. ૧૯૩૬માં એમનું વડોદરામાં અવસાન થયું.

શ્રી વૃન્દાવનદાસ મૂળથી જ સેવાભાવી હતા એટલે જ્ઞાતિસેવા ને સમાજસેવામાં પણ ઠીક ઠીક રસ લેતે છે. મુંબઈ ખડાચતા જીવનમાં ઈ.સ. ૧૯૬૦ની સાલથી એમણે વ્યાયામ મંદિરની સ્થાપના કરી.

કરી હતી. પુત્રોને લઈ બંદે જઈ એની પ્રગતિમાં સક્રિય સાથ આપ્યો છે. શ્રી ખડાયતા સમાજની પ્રત્યેક પ્રવૃત્તિઓમાં એમનું સમગ્ર કુટુંબ રસ ધરાવે છે. એમના મોટા પુત્ર શ્રી ભરતકુમારે શ્રી ખડાયતા યુવક મંડળના મંત્રી તરીકે પણ પાંચ વર્ષ સેવા આપી છે. શ્રી વૃન્દાવનદાસનો એક હવે આધ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓ તરફ વળ્યો હોવાથી જ્ઞાતિસેવાનું કાર્ય દીકરાઓ સંભાળે છે.

શ્રી વૃન્દાવનદાસની પહેલેથી એક ઇચ્છા હતી કે સદ્ચારિત્રથી ધંધો કરીને તેને પ્રતિષ્ઠાથી વધારવો. શરૂઆતમાં થોડું વેકવું પડે; પરંતુ ધંધામાં પ્રમાણિકતા ના છોડવી.

આવાના તેલમાં લુપ્રિકેટિંગ ઓઈલ ભેળવીને ઓઈલ મિલવાળા તથા બીજા વ્યાપારીઓને ખૂબ કમાતા એમણે જોયા છે. એમનું પોતાનું ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટ હોવાથી પોતાના ઇમ્પોર્ટના માલનું ગમે તે રીતે વેચાણ કરીને જલદી પૈસાદાર થઈ શક્યા હોત. અછતમાં આવી રીતે કમાવાનાં પ્રયત્નો આવે જ છે અને તે વખતે સંઘર્ષ રાખવો મુશ્કેલ બને છે. તે વખતે તેમણે એક જ વિચાર કર્યો કે “માણસ કોઈને જિવાડી શકતો નથી, પોતાના સ્વાર્થ ખાતર કોઈને મારવાનો તેને અધિકાર નથી.” ભેળસેળવાળા અછતના વખતમાં કમાયા તેથી સંઘર્ષ થયા અને મંદીના વખતમાં પ્રમાણિક વ્યાપારીઓને હઠાવ્યા.

ધંધામાં અપ્રમાણિકતા એટલે ભેળસેળ કે ડુપ્લીકેટ (સારી વસ્તુના નામ પર હલકી વસ્તુ ચલાવવી)નો ધંધો કરીને કે એવી બીજી રીતે ગમે તેમ કરીને પૈસો કમાવવો. એકલા ધનની નહિ, પરંતુ સહચારથી ભેળવેલા ધનની પ્રતિષ્ઠા થવી જોઈએ. ગમે તે રીતે પૈસાદાર થયેલાનું આજે માન થાય છે તેથી સમાજની પ્રગતિ અટકી છે. વૈભવ વધ્યો છે, પરંતુ માન-મર્યાદા ઘટ્યાં છે. સ્વચ્છંદતા વધી છે. સાધન શુદ્ધ નથી તેથી વિકાસ (ચારિત્ર્ય) અટક્યો છે.

શ્રી વૃન્દાવનદાસે સહચારથી ધંધો કરવાનો યત્ન આરંભ્યો અને તેમાં સફળ થયા તેથી એમનાં સંતાનોને વિશ્વાસ બેઠો. એમની પ્રણાલીને ચાકુ રાખી તેથી એમને ફાયદો જ થયો છે.

૨૫. શ્રી વેલજી દામોદર સોમૈયા

ઐશ્વર્યની ધરતી પર દીવાન પરંપરાને પણ આંટી દે એવા ને ગણ્યાગાંઠ્યા મુત્સદ્દી કારભારીઓ ધર્ષ ગયા છે એમાંના એક ૨૫. શ્રી વેલજી દામોદર હતા. તેમનો જન્મ જામનગરમાં ઈ. સ. ૧૮૭૫માં થયો હતો ને એ જમાના પ્રમાણે સામાન્ય શિક્ષણ બાદ નોકરીથી જીવનની શરૂઆત કરીને તેઓ દીવાન નરસેરામ ભગવાનજીના કારભારીપદે પહોંચ્યા હતા.

તેઓ જેટલા ધર્મપ્રેમી ને નિખાલસ સ્વભાવના હતા, એટલા જ નીડર ને સ્પષ્ટવક્તા હોઈ ભલભલાને પણ પોતાના વક્તવ્યથી આંજી દેતા ને સત્ય કહેતાં જરા પણ અચકાતા નહોતા. તેઓ જેટલા નિખાલસ હતા એટલા જ પ્રમાણિક હોઈ દીવાન નરસેરામ-ભાઈના ખાસ માનીતા બન્યા હતા.

શેઠ નરસેરામ ભગવાનજી કામદારને બાળક ન હોવાને લીધે વેલજીભાઈએ એક ચેરીટી ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરાવી અને તે ટ્રસ્ટે એક મોટો વાંટો જામનગરમાં અંભાળિયાના દરવાજા બહાર લઈ તેમાં રામના મંદિરનું સ્થાપન કર્યું. તે વાંડામાં એક મોટી ધર્મશાળા બનાવી જેમાં સાધુ-સંતો વગેરેને રહેવાની સગવડ મળી શકે એવી વ્યવસ્થા કરી. જામનગર કાઠિયાવાડનું બીજું કાશી ગણાય છે. આ ટ્રસ્ટે સાધુ-સંતો અને જરૂરિયાતવાળાને બપોરના ગમે તે સંખ્યામાં હોય તે સર્વને ઘી ગોળ અને લોટનો એક મોટો લાડુ કાયમ માટે આપવાની વ્યવસ્થા કરી હતી. આ ટ્રસ્ટના નિર્વાહ માટે મુંબઈમાં મકાન લેવાયાં.

જામનગર જ્ઞાતિ મહાજનના પ્રમુખપદે રહીને તેમણે જ્ઞાતિની વર્ષો સુધી સેવા બજાવી હતી એટલું જ નહિ, ભાવનગર ખાતે ૧૯૧૨માં મળેલી સમસ્ત લોહાણા પરિષદમાં કાર્યવાહક સભ્ય તરીકે તેમણે નોંધપાત્ર ફાળો આપ્યો હતો ને ઘણાં લોકોપયોગી કાર્યો કર્યાં હતાં.

મુંબઈની જ્ઞાતિની પ્રવૃત્તિમાં પણ સક્રિય રસ લઈ પોતાની સેવાભાવના અને કાર્યશક્તિનો પરિચય આપ્યો હતો.

૧૯૨૫થી તેઓ મુંબઈમાં પોતાની વસવાટની કાયમી વ્યવસ્થા કરી. તેઓ ખૂબ જ ચુસ્ત વૈજ્ઞાનિક હતા અને પુષ્ટિમાર્ગીય ધર્મ-પ્રેમીને લીધે શ્રીનાથજીના ગોસ્વામી મહારાજશ્રી ગોરધનલાલજી તથા મુંબઈમાં ભૂલેશ્વર પર આવેલ બાલકૃષ્ણલાલજીના મોટા મંદિરના શ્રી ગોસ્વામી ગોકુલનાથજી મહારાજ જોડે બહુ જ નિકટનો અંબધ ધરાવતા હતા.

જૂના જમાનામાં કાઠિયાવાડમાંથી મુંબઈ વસવાટ કરવા કેટલાય લોકોને આવવાની ઈચ્છા થતી પણ મુખ્ય અગવડ હતી રહેવાની અને જમવાની. આવા વખતે (કાઠિયાવાડમાંથી) જામનગર, રાજકોટથી પોતાને ખર્ચે કેટલાય લોકોને મુંબઈ લઈ આવી રહેવાની — જમવાની સગવડ પોતાને ઘરે આપતા; પછી પોતે જાતે લાગવગ લગાડી ઉદ્યોગ-વ્યાપારના વ્યવસાયમાં કામે વળગાડતા અને તેથી વેલજી-ભાઈનું ઘર એક ભાવભર્યો વિચારો ગણાતું. આજના કેટલાય અચળીઓને મુંબઈ લાવવામાં તેમનો ફાળો છે.

મુંબઈ જામનગર વગેરે જગ્યાએ કોઈપણ જાતનો જ્ઞાતિનો ભેદભાવ રાખ્યા વગર મધ્યમ અને ગરીબ કુટુંબોની દીકરીઓનાં લગ્ન કરવામાં તન-મન અને ધનથી ઉપયોગ કરતા. ઉપરાંત ગ્રાહ્યભોજને શુભ પર્વ અને શ્રાવણ માસ તથા અન્ય સારી તિથિઓમાં મોટા જમણુવાર કરી દક્ષિણાઓ છૂટે હાથે આપતા અને કહેવાય છે કે તેઓ કોઈ દિવસ પોતે પોતાને માટે કે ઘરને માટે કંઈ પૈસાનો વિચાર કરતા નહીં.

મુંબઈમાં અને કાઠિયાવાડમાં પોતાના પ્રભુત્વ અને સારાં કામોને લીધે બહોળા વેપારી સમુદાય-મોટા માણસો અને રાજવીઓ સાથે તેમની ઘણી મિત્રતા હતી, તેમાં જામસાહેબ રણજીતસિંહ, હાજીબાપુ, રતલામનરેશ, પ્રભાશંકર પટણી, મોરારજી આણંદજી તથા હરજીવન ભવાનભાઈ કોટક, મેરવાનજી, ઠક્કર સાહેબ અને એમ. પી. સાહેબ જેવા જાણીતા અમલદારોનો સમાવેશ થાય છે.

એમની એક મહત્વાકાંક્ષા હતી કે જામસાહેબે જમ કરેલી નરસેરામ ભગવાનજીની મિલકત છોડાવી તેને ચેરીટી ટ્રસ્ટને સુપ્રત કરી સારે માર્ગે વાપરવી, તેના માટે વીસ વર્ષના ભગીરથ પ્રયત્ન પછી મહારાણી ગુલાબકુંવરબાને મળી કોર્ટ દ્વારા મિલકત છોડાવી તેમાંથી જામનગરની મુખ્ય હોસ્પિટલ ધરવીન હોસ્પિટલમાં મોટું દાન આપ્યું અને વધેલી રકમમાંથી આયુર્વેદિક રિસર્ચ સેન્ટર યુનિવર્સિટી કેલેજ માટે સુપ્રસિદ્ધ ડૉ. પ્રાણજીવનદાસ મહેતા દ્વારા ધર્માદામાં આપી. ત્યારબાદ એકાદ વર્ષમાં તેમનું અવસાન થયું.

તેમને પાંચ પુત્રો અને બે દીકરીઓનો પરિવાર છે અને તેમના પુણ્ય તથા સત્કર્મને લીધે તેમના વંશવારસો ખૂબ સુખી અને સમૃદ્ધ છે.

શ્રી શશિકાન્તભાઈ એલ. ઝવેરી

૬૫ વર્ષ પહેલાં તેમના સ્વ. પિતાશ્રી બાબુભાઈ (લાલભાઈ) મૂળચંદ ઝવેરીએ સાધારણ સ્થિતિના સમય સાથે ભાવનગરથી મુંબઈને આગણે ભાગ્ય અજમાવવા પગલાં માંડ્યાં. મુંબઈના ઝવેરી બજારમાં દલાલી કરતાં કરતાં તેઓ સિદ્ધિનાં સોપાન ચર કરતા ગયા અને ઝવેરી બજારના એક અગ્રગણ્ય ઝવેરી તરીકે નામના પ્રાપ્ત કરી. ઉપરાંત સેવાભાવી બાબુભાઈએ ભાવનગરથી આવતા કોઈપણ જ્ઞાતિના દર્દીને પોતાના ડોક્ટરો સાથેની પિછાણને લીધે જ્યારે પણ જરૂર પડી છે ત્યારે સારું રહીને અતિ ઉપયોગી બન્યા છે. આ રીતે તેઓ આપબળે આગળ વધીને જીવન-ઈમારતનું ચણતર કરનાર શ્રી બાબુભાઈની પુત્ર-ત્રિવેણી તે શ્રી શશિકાન્તભાઈ, શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈ, શ્રી મહેન્દ્રભાઈ.

શ્રી શશિકાન્તભાઈનો જન્મ ૧૧ ડિસેમ્બર ૧૯૨૬ કુશાચ જુદિથી શિક્ષણ પૂર્ણ કરીને નાની ઉંમરમાં જ વ્યવસાયમાં અંપલાવ્યું. પ્રારંભમાં સાઈકલ તેમ જ તેના પાર્કસનો વેપાર શરૂ કરેલ. જેનો સંકલ્પ દઢ હોય, જ્યાં નીતિ-નિયમિતતા અને પ્રમાણિકતા હોય

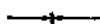
તેમ જ જેઓ વિકટ પરિસ્થિતિને પણ ઓળખી જવાનું ધૈર્ય ધરાવતા હોય તેઓ લક્ષ્મીના લાડીલા થયા વિના રહેતા જ નથી. શ્રી શશીકાન્તભાઈ પણ આ રીતે લક્ષ્મીના લાડીલા બન્યા અને સમાજમાં પ્રતિષ્ઠાભર્યું સ્થાન પામ્યા. છેલ્લાં પાંચેક વર્ષથી તેઓએ કેમિકલ્સ અને ડ્રગ્સના અગ્રગણ્ય અને સાહસિક વેપારી તરીકે નામના પ્રાપ્ત કરેલ છે.

તેઓશ્રી ધાર્મિક, શૈક્ષણિક, સાંસ્કૃતિક, સામાજિક અને માનવ-સહતની અને સમાજકલ્યાણ વગેરે અનેક સંસ્થાઓ સાથે સક્રિય રીતે સંકળાયેલ છે અને સક્રિયતા તેમ જ અશુદ્ધાનની પ્રવૃત્તિઓમાં પણ ખૂબ જ ઊંડો રસ લઈ રહ્યા છે.

“માનવ કલ્યાણ કેન્દ્ર” સુબંધના તેઓ સ્થાપક છે અને છેલ્લાં ચાર-પાંચ વર્ષમાં આ કેન્દ્ર દ્વારા ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્રનાં ગામડાંઓમાં તેમ જ સ્કૂલોમાં, પાઠશાળાઓમાં વગેરે જરૂરિયાતવાળાં સ્થળોએ તેમ જ રેલ સ્ટેશન અને અનાવૃષ્ટિમાં પોતે જાતે જઈ નિરીક્ષણ કરીને બધી જ સગવડતા પૂરી પાડી રહેલ છે. અને આ કાર્યમાં તેમના બહેન મિત્ર-સમુદાયને પણ તેઓએ સાથે જોડેલ છે.

શ્રી ઘોઘારી જૈન મિત્ર-મંડળના તેઓ મંત્રી છે. શ્રી તારદેવ જૈન મિત્ર મંડળના બબ્બનચી છે. સંજીવની ટ્રસ્ટ, સુબંધના તેઓ એક ઉત્સાહી અને સક્રિય કાર્યકર છે. શિવ જૈન શ્રેયસ્કર મંડળના પણ સભ્ય છે. આ ઉપરાંત શ્રી બોમ્બે જૈન સ્વયંસેવક મંડળ-સુબંધના પણ તેઓ બોલારિયર તરીકે ઘણાં વર્ષો સુધી રહીને અતિ સુંદર કામગીરી બબ્બવીને દરેકનો પ્રેમ સંપાદન કરેલો છે. તેઓએ થોડા સમય પહેલાં આફ્રિકાની સફર કરી હતી.

શ્રીમતી નિર્મળાબહેન, ભાઈશ્રી શશીકાન્તનાં અર્ધાંગીની છે. તેમની સામાજિક અને જનકલ્યાણની પ્રવૃત્તિઓમાં સહયોગ આપી રહેલ છે. તેમના સુપુત્રો ભાઈ દિલીપભાઈ, ભાઈ પંકજ તથા ભાઈ મુકેશ તેમના માનવતાના કાર્યક્રમોમાં સારા સહકાર આપી રહ્યા છે.

શ્રી શશીકાન્તભાઈ રતિલાલભાઈ

ભાવનગર જૈન સંઘના પ્રથમ હરોળના અગ્રણી કાર્યકરોમાંના એક છે. જૈન સંઘ સાથે વર્ષોથી સંકળાયેલા છે. રોટરી ક્લબની શુભ પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિય રીતે સભ્યપદે રહીને સારો રસ ધરાવે છે.

ઘણા જ વિનમ્ર અને મિતભાષી સ્વભાવના શ્રી શશીકાન્તભાઈ વ્યવહારુ અને કાર્યદક્ષ વ્યાપારી તરીકે પણ જનસમૂહમાં સારી ખ્યાતિ પામ્યા છે.

વેપાર-વાણિજ્યનું જીવનોપયોગી શિક્ષણ તેમણે પિતાશ્રી પાસેથી મેળવ્યું જેનો ઉપયોગ આજે ધંધામાં સફળ રીતે કરી રહ્યા છે.

લોઢાવાળા હોસ્પિટલમાં વાર્ષિક ચેરમેનપદે, મંદ બુદ્ધિના બાળકોની શાળામાં ટ્રસ્ટી તરીકે, વર્ધમાન-કો. ઓ બેન્કમાં હાયરેક્ટર તરીકે, જૈન સંઘના દવાખાનામાં ટ્રસ્ટી તરીકે તેમની સેવાઓ બહુમુલ્ય છે. અંધ ઉદ્યોગશાળામાં ટ્રસ્ટી, બહેરા-મૂંગાંની શાળામાં ટ્રસ્ટી; શ્વેતાંબર જૈન સેવા સમાજના ટ્રસ્ટી.

તેમનાં ધર્મપત્ની અંદ્રાબેનનું ધાર્મિક કાર્યોમાં યશસ્વી પ્રદાન રહ્યું છે. શાસન-સેવાનાં અનેકવિધ કાર્યોમાં આ પરિવારે દાનગંગા વહેતી રાખીને યશશ્રીતિને પામ્યા છે. આ પરિવાર ભાવનગરનું ગૌરવ છે.

ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં સારો રસ ધરાવે છે. તેમણે આડ, પંદર માસક્ષમણ તથા ૪૫ (ચિસ્તાલીશ) દિવસના ઉપવાસ પ. પૂ. આચાર્ય ભગવંત શ્રી મોતીપ્રભસૂરીશ્વરજી મહારાજની સાંનિધ્યમાં સફળતાપૂર્વક કરેલ હતા. લોઢાવાળા હોસ્પિટલ, બહેરા-મૂંગાંની શાળા, અંધ ઉદ્યોગ શાળા તથા ભાવનગર સ્ત્રી કેળવણી મંડળ, જૈન સેવા સમાજ, પૂ. આચાર્ય ભગવંતશ્રી મોતીપ્રભસૂરીશ્વરજીની મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા તથા શાસ્ત્રીનગર જૈન દેરાસરમાં મૂર્તિ પધરાવેલ છે.

શ્રી શામજીભાઈ માવજીભાઈ પારેખ

શ્રી શામજીભાઈ માવજીભાઈ પારેખને આજના કપોળ સમાજે પોતાના લાડકવાયા તરીકે અપનાવ્યા છે. સમાધાનવૃત્તિ, જિજ્ઞાસુપણું, હાથ પર ધરેલા કાર્ય પરત્વેની ચીવટ, અને કંઈક નવું કરી છૂટવાની મનોવૃત્તિ વગેરે ખાસિયતોએ સામાજિક ક્ષેત્રે, વ્યાપારી ક્ષેત્રે, સેવાક્ષેત્રે આજનું સ્થાન નિરૂપવામાં મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે.

શ્રી શામજીભાઈ માવજીભાઈ પારેખ જન્મભૂમિ ચલાલામાં પ્રાથમિક શિક્ષણ મેળવી અમરેલી હાઈસ્કૂલમાં અભ્યાસ કરવા કપોળ બોર્ડિંગમાં ઈ. સ. ૧૯૨૧માં દાખલ થયા. ઈ. સ. ૧૯૨૫માં મેટ્રિક પાસ કરી મુંબઈમાં ઈમ્પોર્ટ-એક્સપોર્ટ કંપનીમાં દાખલ થયા. ઈ. સ. ૧૯૨૭માં ઇટાલિયન કંપની મેન્સર્સ ગોરિયો લિ. માં યાર્નના મેલ્સમેન તરીકે જોડાયા માસિક રૂ. ૧૨૫ ના પગારથી.

આર્ટ સિલ્ક કાપડ યનાવવાના ઉદ્યોગની આપણા દેશમાં શરૂઆત જ હતી. તે વખતે ઈ. સ. ૧૯૩૮માં ભાગીદારીમાં વિજય સિલ્ક મિલ્સની સ્થાપના કરી. (આ મિલનું બીજું સિલ્ક મિલ્સ સાથે જોડાયું કરી) ઈ. સ. ૧૯૪૪માં અશોક સિલ્ક મિલ્સના નામથી ઉદ્યોગનું વિસ્તરણ કર્યું. ઉદ્યોગ અને વ્યાપાર અર્થે ઈ. સ. ૧૯૪૮માં પ્રથમ વિદેશયાત્રા કરી. નવી વેલવેટ મશીનરી પ્રથમ જ હિન્દુસ્તાનમાં મંગાવી. ધિ આદિત્ય ટેક્સટાઈલ મન્ડન્ડ્રીઝ પ્રા. લિ. નામની કંપની ભૂલી કરી. ભારતવિજય વેલવેટ એન્ડ સિલ્ક મિલ્સ નામની મિલ સ્થાપી અને “ભારત વેલવેટ”ના નામથી વેલવેટ તથા સિન્થેટીક કાપડનું ઉત્પાદન શરૂ કર્યું.

કપોળ કો-ઓપરેટીવ એન્ક લિ. માં ઈ. સ. ૧૯૬૩ સુધી ૧૧ વર્ષ સેવા અર્પી. જુદી જુદી ઔદ્યોગિક અને વ્યાપારી સંસ્થાઓમાં જોડાઈ રસપૂર્ણક ભાગ લઈ રહ્યા છે. જગતની સેવા માટેની નામાંકિત સંસ્થા રોટરી ક્લબના સિનિયર એક્ટિવ મેમ્બર છે. પારેખ-દોશી કપોળ બોર્ડિંગમાં ઈ. સ. ૧૯૫૯ થી દ્રષ્ટી તરીકે ચાલુ છે. કેળવણી અને સામાજિક કાર્યમાં રસ ધરાવે છે.

શ્રી શામળ ભાવળ પારેખ કંપોળ જ્ઞાતિના આગળ પડતા કાર્યકર તથા ઉદ્યોગપતિ. ૩૦મી સપ્ટેમ્બર ૧૯૦૬માં ચલાળા (તા. અમરેલી) સૌરાષ્ટ્રમાં જન્મ. ૧૯૨૫માં માધ્યમિક શાળાંત પરીક્ષા (મેટ્રિક) પાસ અમરેલી, ૧૯૨૮માં પોતાના કાકા સાથે મુંબઈમાં આગમન. ૧૯૩૦-મે. કે. બહેરામની ડું.માં ડા. ૭૫ ના માસિક પગારથી સેલ્સમેન તરીકે શરૂઆત. ત્યારબાદ ૧૯૨૯માં મે. ગોરિયો લિ. માં યાર્નના સેલ્સમેન. ૧૯૨૯ : સૌ. મનહર-ગૌરીબેન સાથે (તા. ૧૯-૧૧-૧૯૨૯) લગ્નઅર્થિથી જોડાયા. ૧૯૩૮ : શ્રી વિજય સિલ્ક મિલ્સમાં ભાગીદારી તથા જાપાનથી વિવિગ અને હાઈંગ મશીનરી મંગાવી મિલ ચાલુ કરી. ૧૯૪૪માં વાડીલાલ ચત્રભુજ ગાંધી ગ્રુપ—અશોક મિલ્સમાં જોડાયા અને ઇન્ડસ્ટ્રીયલ ડેવેલપમેન્ટ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિ.ના ડાયરેક્ટર નિમાયા. ૧૯૪૮ : યુરોપ-અમેરિકાની પ્રથમ મુલાકાત. ત્યારબાદ ૧૯૫૯માં યુરોપનો બીજો પ્રવાસ કર્યો અને ૧૯૬૨ તથા ૧૯૭૨માં ધંધાર્થી યુરોપ-અમેરિકાનો પ્રવાસ કર્યો. ૧૯૫૫માં આદિત્ય ટેક્સટાઇલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ અને ભારત વિજય વેલ્વેટ એન્ડ સિલ્ક મિલ્સના કામ-કાજની શરૂઆત. ૧૯૫૬માં રોટરી ક્લબ એફ બોમ્બે ઇન્સ્ટના ચાર્ટર્ડ સભ્ય થયા. ૧૯૬૧ : અમરેલીની પારેખ-દોશી કંપોળ બોર્ડિંગના નામકરણ વિધિ—સંસ્થાને ડા. ૨૫૦૦૦૦૦૦ દાન. ૧૯૬૩માં ચલાળા-માં “પારેખ-દોશી ટાઉન હોલ.” ૧૯૬૪માં વિદેષારલે (મુંબઈ) ખાતેના પુતળીબાઈ કંપોળ નિવાસમાં ૩મો બંધાવી. ૧૯૬૫માં ચલાળામાં નેત્ર-યજ્ઞ અન્ય ભાઈઓના સહકારમાં કર્યો. ૧૯૭૦માં અનેક સંસ્થાઓનાં ઉદ્ઘાટન. હાંથરી ટી. બી. હોસ્પિટલમાં ફ્રી બેડ સ્થાપી. પિતાશ્રીના ધાર્મિક તેમ જ આધ્યાત્મિક સંસ્કારોથી રંગાયેલા શ્રી શામળભાઈના હાથે નીચેનાં ધાર્મિક કાર્યો થયાં. ધંધાર્થી ક્ષેત્ર-ચેરમેન એન્ડ મેનેજિંગ ડાયરેક્ટર—(ભારત વિજય વેલ્વેટ એન્ડ સિલ્ક મિલ્સ) આદિત્ય ટેક્સટાઇલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રા. લિ. તેમ જ ચેરમેન, આદિત્ય ટેક્સટાઇલ્સ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ પ્રા. લિ. ચેરમી ટ્રસ્ટ અને ડીરેક્ટર, સિલ્ક એન્ડ ચાર્ટર્ડ સિલ્ક મિલ્સ રિસર્ચ એસો-

સિયેશન (SASMIRA) સામાજિક ક્ષેત્રે કાળો — ભૂતપૂર્વ ચેરમેન અને વર્તમાન ડિરેક્ટર, શ્રી કપોળ કો. ઓ. એન્ડ લિ.; મુખ્ય ટ્રસ્ટી-અમરેલી કપોળ વિદ્યોત્તેજક ફાંડ ટ્રસ્ટ સંચાલિત પારેખ-દોશી કપોળ બોર્ડિંગ સ્કૂલ, રોટરી કલબ ઓફ ગોમ્મે ઈસ્ટ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટના પ્રમુખ તથા શ્રી રતિલાલ આણંદજી દોશી સ્મારક કેળવણી ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી; શ્રી રણછોડદાસ ટી. મોદી અને પુતળીબાઈ કપોળ નિવાસ ટ્રસ્ટ, વિલેપારલેના ટ્રસ્ટી; નરોત્તમ ભુવન (નાસિક) એન-ટોરિયમ ચેરીટી ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી, લક્ષ્મીદાસ મોરારજી તથા પાર્વતીબાઈ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી; શ્રી જગજીવનદાસ મહેતા ટ્રસ્ટ સંચાલિત પહિલા છાત્રાલય, અમરેલીના ટ્રસ્ટી અને મોંઘીબાઈ જમનાદાસ લક્ષ્મીદાસ મોદી ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી તરીકે રહ્યા છે. તેમ જ શ્રી કપોળ આનંદ મંગળ ટ્રસ્ટના ચેરમેન; શ્રી શ્યામ પારેખ ટ્રસ્ટ; શ્રી વેરાઈમાના ટ્રસ્ટ (અમરેલી)ના ચેરમેનપદે રહી સુંદર વ્યવસ્થા સંભાળી છે.

શ્રી શિવલાલભાઈ ગોકળદાસભાઈ

શ્રેષ્ઠીવર્ધ શ્રી શિવલાલભાઈ જામનગરના વતની છે પણ ઘણાં વર્ષોથી ભાવનગરને વતન બનાવ્યું છે. સૌરાષ્ટ્રના અગ્રગણ્ય વ્યાપારી-ઓમાં તેમની ગણના પ્રથમ હરોળમાં થાય છે.

મોરબીમાં વેન્જિટેબલ પ્રોડક્ટ્સના સફળ મેનેજિંગ ડિરેક્ટર તરીકે સંચાલન કર્યા બાદ ભાવનગર કેમિકલ્સ વર્ક્સ (૧૯૪૬) લિ-નું સુકાન સંભાળે છે. તેમના ઘણા વ્યવસાયો હોવા છતાં આહકોના સંતોષથી પ્રગતિ સાધી શક્યા છે. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે ક્વોલિટી કંટ્રોલ સમી શક્યા છે.

બહેર જીવનમાં તેમણે સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય વખતે સેલેટેશની લડતમાં આગેવાનીભર્યા લાગ લગવ્યો હતો. જામનગરની સૌથી જૂની અને આગેવાન પેઢી શાહ શિવલાલ ધીરજલાલની કું. તથા જામનગરની ચેરમેન લેબોરેટરીઝ તથા રાજકોટના હસમુખલાલ એન્ડ બ્રધર્સના પાર્ટનર છે. સામાજિક ક્ષેત્રે આપેલ સેવામાં નવાનગર ચેમ્બર ઓફ

કોમર્સ તથા જામનગર બુલિયનતા માનદ મંત્રી ઉપરાંત બંદર, રેલવે, ટેલિફોન, આર. ટી. એ. વગેરેની સલાહકાર સમિતિના સભ્યપદે વર્ષો સુધી રહ્યા છે. જ્ઞાતિનાં કેળવણી મંડળો એમ અનેક સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. રોટરી ક્લબ-મોરબીના પ્રમુખ; લાયન્સ ક્લબ-જામનગરના પ્રમુખ-મોરબી ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના ઉપપ્રમુખ તરીકે તેમની સેવા જાણીતી છે.

વતન જામનગરમાં બાલમંદિરથી માંડી હાઈસ્કૂલ સુધીનું શિક્ષણ આપતી સંસ્થાનું એક ટ્રસ્ટ ઊભું કરી તે ટ્રસ્ટ દ્વારા તેનું સફળ સંચાલન કરી રહ્યા છે, જેને માટે સ્વ. હસમુખરાય ગોકળદાસ શાહ મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ બનાવ્યું છે. તેમ જ તેમના પિતાશ્રી સ્વ. ગોકળદાસ ડહાભાઈ વીશા શ્રીમાળી વણિક વિદ્યોત્તેજક સંસ્થા કે જે સંસ્થા પોતાનાં જ્ઞાતિજનોને દર વર્ષે ૪૦,૦૦૦ થી ૫૦,૦૦૦ રૂપિયા સ્કોલરશિપમાં આપે છે, તે સંસ્થાના ટ્રસ્ટી છે.

વ્યાપારી જીવ હોવા છતાં માનવતાનાં કાર્યોમાં, શિક્ષણ-સાહિત્યની પ્રવૃત્તિઓમાં અને નાના માણસોની સુધુષ્ટ શક્તિઓને પારખી તેમને ઊંચે લઈ જવા પોતાથી યથાશક્તિ મદદ કરી છૂટવામાં ક્યારેય પાછી પાની કરી નથી.

રાષ્ટ્રીય પ્રવૃત્તિઓમાં ઘણાં વર્ષો સુધી તન-મન-ધનથી સેવા આપી. આજે પણ તેમના ઉચ્ચ વિચારો અને આદર્શો જોતાં એમ લાગે છે કે સમાજની જે કાંઈ આબાહી કે ઉન્નતિ હશે તે આવા શ્રેષ્ઠીવર્યોને આભારી છે.

થોડા સમય પહેલાં જ લાવનગરમાં કેપેરેશન બેંકની રૂપરેખા શાખા તેમના હાથે ખુલ્લી મુકાઈ. લાવનગરની સૌરાષ્ટ્ર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના ઘણા સમયથી પ્રમુખ તરીકે રહીને લાવનગરના ઘણા પ્રાણપ્રશ્નોને યોગ્ય સમયે અને યોગ્ય સ્થળે સ્પૂર્ણ કરવામાં તેઓ સફળ નીવડ્યા છે.

ઔદ્યોગિક સાહસિકોને તેમનું માર્ગદર્શન અને વિશાળ અનુભવનું લાઘુ ઉપયોગી બની રહેશે.

(૧) યુરોપમાં નેવું દિવસની સફર કરી છે. ઈંગ્લેન્ડ, આયર્લેન્ડ, સ્કોટલેન્ડ, ફ્રાન્સ, ઇટાલી, બેલ્જિયમ બિઝનેસ પરપઝ-એક્સપોર્ટ ધંધાના વિકાસ માટે.

(૨) મોટાભાઈ સિવાય વિશાળ પરિવારના સભ્યો શ્રેન્યુએટ, ૧૯૫૬થી કુટુંબના સભ્યો અમેરિકા અભ્યાસ અર્થે જતા શીખ્યા શરૂઆત કરી. છ બાળકો અભ્યાસ કરીને વતન પાછાં આવ્યાં. ત્યાં નોકરી નહીં. ૧૯૫૬ થી ૧૯૭૪ સુધીના ગાળામાં બાળકોનો અભ્યાસ ગૌરવની ખીના.

(૩) સંસ્કારનો વારસો — જીવનસાક્ષ્ય પાછળનાં કારણો કેળવણી પાછળ દાદાનો મુખ્ય ફાળો. ખિલોલ જામનગરથી પંદર માઈલ જામવણસ્થળી-શિવવલ્લભનું મોસાળ. ૧૯૨૬માં જામનગરમાં આવી દુકાન કરી. ૧૯૨૬થી સ્થપાયેલ પેઢી આજે પણ ચાલુ છે.

૨૧. શ્રી શિવલાલભાઈ દીપચંદ શાહ

શ્રી શિવલાલભાઈનો જન્મ કરાંચીમાં થયો હતો. ૧૯૪૨ની લડત વખતે અભ્યાસ છોડી કુમળી વયે લડતમાં અંપલાવ્યું- પોતાની આર્થિક સ્થિતિ સાધારણ હતી માટે તેમણે લશ્કરી ખાતામાં નોકરી સ્વીકારી. બાવીસ વર્ષ લશ્કરી ખાતામાં કામ કરવાનો એમને બહોળો અનુભવ હતો. શિસ્ત, નિયમિતતા, ચોક્કસાઈ, જવાબદારીની સલામતતા વગેરે ગુણો લશ્કરમાં કામ કરવાને કારણે શિવલાલભાઈમાં સહજ રીતે જોવા મળતા.

લશ્કરી નોકરી છોડી તેમણે વ્યાપારમાં અંપલાવ્યું અને પોતાના સાળા શ્રી ચીમનભાઈ કે. મહેતા સાથે મળીને મુંબઈમાં દીપક ટ્રેડિંગ કું. ચલાવી અને સમય જતાં વડોદરામાં દીપક નાઈટ્રાઈટ લિ. ની સ્થાપના કરી અને તેના તેઓ સેક્રેટરી બન્યા. એ ઉદ્યોગ દ્વારા તેમણે ઉદ્યોગના ક્ષેત્રે યશસ્વી સિદ્ધિ હાંસલ કરી હતી. પોતે નોકરી કરતાં કરતાં જીવનમાં ઊંચા સ્થાને પહોંચ્યા હતા એટલે નોકરી કરનાર માણસોની મુશ્કેલીઓ પ્રત્યે તેમને હંમેશાં સહાનુભૂતિ રહેતી.

તેઓ સ્વભાવે અત્યંત ઉદાર અને પરગજુ હતા. પરિચિત વ્યક્તિનું કામ તેઓ હોંશથી તરત કરી આપતા.

છેલ્લી અવસ્થામાં તેઓ પૂરેપૂરા સ્વસ્થ હતા. જીવનનાં સક્રિય વર્ષો તો માણી લીધાં છે. આ તો વધારાનાં વર્ષો છે એમ એલ-દિલીથી હસતાં હસતાં કહેતા. કુદરતે એવી નોટિસ આપી છે કે જેથી ઉત્તમ ધર્મકાર્ય વેલાસર કરી શકાય. ત્યારે તેમની સ્વસ્થતા અને સમતા જોઈને એમના પ્રત્યે સૌને બહુ આદર થયો હતો.

શિવલાલભાઈ વડોદરાની અનેક સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે ધનિષ્ઠ રીતે સંકળાએલા હતા. એમની સુવાચ ઘણી મોટી હતી. અંગત રીતે પણ તેઓ અનેક લોકોને કશી પણ પ્રસિદ્ધિની કે નામ-નિર્દેશની અપેક્ષા વિના સહાય કરતા અને અનેકને અંગત મુશ્કેલીમાં મદદરૂપ થવા પ્રયત્ન કરતા. વડોદરાના સુપ્રસિદ્ધ કવિ ડૉ. રણજીતભાઈ પટેલે (અનામી) એમને અંગ્રજિ આપતાં નીચેની પંક્તિઓ લખી છે :

એક દીપક પ્રગટ્યો દીપ થકી
જેણે શિવ-કલ્યાણની જ્યોત ધરી;
જેની યોગ્ય સૌમ્ય દ્યુતિ ઊભરી,
કે' કે'ની વિપદ-તિમિર હરી.
એનો દિવ્ય પ્રકાશ, પ્રકાશનકી;
એક દીપક પ્રગટ્યો અંદ થકી.
એને જીવન કોડિયે સ્નેહ છલોછલ;
એનાં કર્મની વાટ અહો કશી નિર્મલ.
સ્થિર સૈર પ્રકાશ અગી શુ' પલેપલ;
નિશ્ચિન નિશા હરવાતું કશું બલ ?
મહાજ્યોતિ શુ' આગિર એ લપકી;
એક દીપક પ્રગટ્યો દીપ થકી.

શ્રી શિવુભાઈ વસનજી લાઠિયા

શ્રી લાઠિયાનો જન્મ ૧૫ મે ૧૯૨૮ના રોજ સૌરાષ્ટ્રમાં મેઢરડા ગામે થયો. મુંબઈની વિદ્યન કોલેજમાં તેઓએ 'પોતાલું' શિક્ષણ લીધું. ૧૯૫૧માં તેઓએ બી.એસસી.ની પરીક્ષા આનર્સ મેળવી પાસ કરી. રબ્બર ટેકનોલોજીના ક્ષેત્રે વધુ ઉચ્ચ અભ્યાસ કરવા ઇંગ્લેન્ડ ગયા. છેવટે રબ્બર ટેકનો. અભ્યાસ કરીને રબ્બર ટેકનોલોજીનો ડિપ્લોમા મેળવી ભારત પાછા ફર્યા. પછી તેઓએ ૧૯૫૩માં ઓગસ્ટની ૧૫મીના રબ્બર ફેક્ટરી શરૂ કરી. આ ફેક્ટરી પહેલાં મુંબઈના લેમિંગ્ટન રોડ પર હતી પરંતુ ૧૯૫૬માં તેને સાધી નાકા પર ફેરવવામાં આવી. આ ફેક્ટરી દ્વારા ઉદ્યોગો માટે રબ્બરનાં સાધનો અને રબ્બરની દોરીઓ વગેરેનું ઉત્પાદન કરવામાં આવે છે.

વિજ્ઞાનની પ્રગતિનો લાભ લઈ ઉદ્યોગના ક્ષેત્રે પ્રગતિ સાધવામાં જરાય પાછળ રહ્યા નથી. ૧૯૬૫માં તેઓ 'જસ્ટિસ ઓફ પીપલ' તરીકે નિમાયા. 'મુંબઈ એસોસિયેશન', 'ભારત નારી કલ્યાણ સમાજ'ના માનદ બજાનચી તરીકે નિમાયા. પૂર્વ મુંબઈની રોટરી ક્લબના ડાયરેક્ટર તરીકે ચૂંટાયા. 'લાઠિયા ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટ' અને ઇન્ડિયન રબ્બર ઇન્ડસ્ટ્રીઝના કામદારોની પ્રોવિડન્ટ ફંડ સમિતિના ચેરમેન તરીકે નિમાયા. તેઓ 'ઇન્ડિયન કેન્સર સોસાયટી' 'પ્રોગ્રેસિવ ગ્રૂપ'માં નિમાયા. મિશન કિપલ્ડ ચિલ્ડ્રન સોસાયટી, હેરલ્ડ લાસ્કી ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ પોલિટિક્સ જેવી અનેક સંસ્થાઓના આશ્રય-દાતા સમાન છે અને 'ઇન્ડિયન રેડક્રોસ સોસાયટી'માં પણ ગણના-પાત્ર સહાય આપી છે. બોમ્બે એસોસિયેશનની સ્થાપના કરનાર તેઓ સભ્ય છે.

આ ઉપરાંત બીજી વિવિધ પ્રકારની સમિતિઓના સભ્ય છે— જેવી કે બોમ્બે ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસો., ઇન્ડિયન રબ્બર ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસોસિયેશન, ઇન્ડિયન સ્ટાન્ડર્ડ્ઝ ઇન્સ્ટીટ્યુશન; બોર્ડ ઓફ કન્ટ્રોલ ઓફ મેનેજમેન્ટ એકઝિક્યુટિવ, સમાજ શિક્ષણ મંદિર નિધિ સમિતિ,

માનવ સેવા સંઘ, પ્રોગ્રેસિવ યૂથ, ડિવાઈન આઈડિઝ સ્કૂલ ફંડ, કોઈન્સિલ ઓન વર્લ્ડ ડેન્શન, એશિયા-પેસિફિક ડિવિઝન, કોચના અર્થક્ષેત્ર વિકાસ એન્ડ કમિટી વગેરેના, ‘પ્રોગ્રેસિવ યૂથ’ના સ્ટેન્ડિંગ કમિટીના તેઓ સભ્ય છે; જ્યારે ચોલ ઇન્ડિયા મેન્યુ. ઓર્ગેનાઈઝેશનના સેન્ટ્રલ કમિટી મેમ્બર છે. આ ઉપરાંત સોળેક જેટલી સમિતિઓના તેઓ આજીવન સભ્ય છે. કાર ફોલો કમિટી ૬૭-૬૮ના તેઓ સેક્રેટરી હતા. તેઓ ઓમ્બે ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એસોસિયેશનના પ્રમુખ હતા (૧૯૭૨/૭૩) તેમ જ ચોલ ઇન્ડિયા રબ્બર ઇન્ડસ્ટ્રીઝના પ્રમુખ ૧૯૭૭-૭૮માં હતા અને રોટરી કલબ ઓફ મુંબઈ ઇન્ડિયા પ્રમુખ ૧૯૭૮-૭૯માં હતા. તેઓએ ભારતમાં વિવિધ સ્થળોએ મુસાફરી કરેલ છે. રબ્બર ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે થયેલી આધુનિક પ્રગતિનો અભ્યાસ કરવા તેઓ ઇંગ્લેન્ડ, જાપાન અને જર્મની જઈ આવેલ છે. રબ્બરની નિકાસ કરવા માટે સિંગાપોર હોંગકોંગ અને ઓસ્ટ્રેલિયા પણ જઈ આવ્યા છે. સિંગાપોરમાં થયેલ સેમિનારમાં પણ ભારતના પ્રતિનિધિ તરીકે હાજરી આપી હતી. આંતરરાષ્ટ્રીય સ્ટાન્ડર્ડ ઓર્ગેનાઈઝેશનના ૧૫૦ (ISO) માટે ભારતના પ્રતિનિધિ તરીકે રબ્બર રોલની કમિટીમાં નિયુક્ત થયા છે. તેઓએ રબ્બરનાં સાધનોનું ઉત્પાદન શરૂ કર્યું. રબ્બરની બ્લોકેડેટ બનાવવી શરૂ કરી. ભારતમાં પ્રથમવાર કોમ્પ્રેસિવ ટ્રિફિંગ રેન્જ અને ઈવાસેટ રબ્બર સ્લીબ્બનું ઉત્પાદન શરૂ કર્યું. નિયાંત્રણ પણ શરૂ થયું. વેલુનાઈઝેશન રબ્બરના અને રબ્બરમાંથી બીજાં વિવિધ સાધનોનું ઉત્પાદન કરી મહત્વનું ગણી શકાય એવું રૂ. ૨ (બે) કરોડનું વિદેશી હૂંડિયામણુ પ્રથમવાર બચાવ્યું. ભારતમાં એક માત્ર ખૂબ જ આધુનિક અને સંપૂર્ણ સાધનોવાળી તેઓની રબ્બરની ફેક્ટરી છે. આ ફેક્ટરીમાં પુષ્કળ સાધનોવાળી લેબોરેટરીનો પણ સમાવેશ થાય છે, જેનો વિસ્તાર ૪૩૦૦૦ ચોરસ ફૂટનો છે. ૨૩ ઓક્ટોબર ૧૯૬૬ના દિવસે કારખાનાના પ્રથમ ઉદ્ઘાટન નિમિત્તે તેઓએ કેશવ ટી. બી. હોશિયટલને મોટી રકમનું ફંડ આપ્યું. અન્ય સંસ્થાઓને પણ બધી મળીને લગભગ રૂ. ૨૦,૦૦૦ ની મદદ કરી. આ ઉપરાંત સંશોધન, તબીબી

રાહત, ઉચ્ચ શિક્ષણની પ્રાપ્તિ વગેરે માટે આર્થિક સહાય પૂરી પાડવા લાઠિયા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરી. ભારત સરકારે પ્રથમ વાર જ વિદેશી આયાતને પહોંચી વળવા માટે રબ્બરના બ્લોકેડ ઉત્પાદન વધારવા રોકડ રકમનું મોટું ઇનામ આપવાની જાહેરાત કરી. આ પ્રકારના ઉત્પાદનનો વિકાસ શ્રી લાઠિયાએ ભારત ભરમાં પ્રથમ થોડી વિદેશી મદદ લીધા વિના પોતાના પ્રયત્નથી કર્યો. વિશ્વભરમાં રબ્બર ઉત્પાદન કરનારા માત્ર ગણ્યાગાંડ્યા જ છે. ઉદ્યોગની સુંદર પ્રગતિને લીધે દેશને થયેલ કાયદાને કારણે ૧૭મી ડિસેમ્બર ૧૯૬૬ના રોજ રાષ્ટ્રપતિશ્રીએ દિલ્હી રાષ્ટ્રપતિભવન ખાતે તેમને એવોર્ડ આપ્યો.

આ સિવાય ટેક્સટાઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના માટે ઈવાસેટ રબ્બર સ્લીબ તથા રબ્બર સ્પેડિંગ જેકેટ, પી. વી. સી. લેધર ક્લોથ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ માટે તથા મસ્ક્યુરી સેલ કેસ્ટ્રીક સોડા પ્લાન્ટ માટે દેશમાં પ્રથમવાર ઉત્પાદન શરૂ કરતાં ભારત સરકારે શ્રી વી. વી. ગિરીના વરદ હસ્તે ચાંદીનાં શીલ્ડ મેળવી ગૌરવ પ્રાપ્ત કરેલ. ૧૯૭૮ના વર્ષમાં તેઓશ્રીની કંપનીએ ઉદ્યોગક્ષેત્રે ૨૫ વર્ષ પૂરાં થતાં તે પ્રસંગે સિદ્ધર જ્યુબિલી વર્ષની ઉજવણી પ્રસંગે તેઓશ્રીની સતત નવી નવી શોધો કરી પેપર મિલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ઉદ્યોગક્ષેત્રની જરૂરિયાત સ્ટોનાઈટ, માર્શકેરોટ બ્લોક ડાયમન્ડ માર્શકેમેઈટ તથા સીલરોલ આ મુજબની પાંચ આઈટમોના રોલ દેશમાં સર્વ પ્રથમ બનાવવાનો યશ પ્રાપ્ત કરેલ.

સિદ્ધર જ્યુબિલી વર્ષની ઉજવણી પ્રસંગે તેઓશ્રીએ રૂ. ૩. ૬૦,૦૦૦ (સાઠ ટ્રી હજાર)ની રકમનું દાન જાહેર કરી દરેક સંસ્થાને ઉપયોગી થવાની ભાવના બતાવેલ.

શ્રી લાઠિયા ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે ઘણા ઘણા આગળ વધેલા છે અને સતત પ્રવૃત્તિમય રહેવા છતાં સાથે સાથે દરેક પ્રસંગે પોતાની જન્મભૂમિ મેંદરડા ગામને પણ યાદ કરી ઉપયોગી થવાની ભાવના દર્શાવેલ છે; જેના પ્રતીક રૂપે આજે મેંદરડા ગામમાં શ્રી વસનજી-ભાઈ—પરસોત્તમભાઈ લાઠિયા હોસ્પિટલ તથા કન્યાશાળા; મેંદરડા તથા આગુબાગુનાં ગામનાં લોકોને આશીર્વાદ સમાન છે. આ સિવાય

નવેમ્બર ૧૯૭૯માં નેત્રયજ્ઞનું આયોજન કરી મેંદરડા તથા આનુ-
આનુના ગામનાં ૧૭૦૦ દહીંઓનું આંખનું ચેકિંગ કરાવી સંત
પુરુષ ડૉ. અધ્વર્યુ સાહેબના હસ્તક મોતિયા-ઝામરના રૂપે દહીંઓનું
સરળ ઓપરેશન કરાવી દરેકને નવી દૃષ્ટિ આપી. સાથે ચશ્માં તથા
પ્લેકેટ આપી મહામૂલ્ય કાર્ય સફળતા પૂર્વક પાર પાડેલ. આપણા
સૌના તેઓ ખરે જ અભિનંદનના અધિકારી છે.

કુ. સવિતાબહેન મહેતા

આચાર્યા કુ. સવિતાબહેન મહેતા, જેઓ એમની વિદ્યાર્થીની-
ઓમાં, એમના કુટુંબીજનોમાં અને એમના વિશાળ મુહૂર્-સમૂહમાં
“દીદી”ના વહાલસોયા નામે સુખ્યાત છે. એમનો જીવનપથ જેટલો
સરળ હતો તેટલો એમનો સાધનાપથ મુશ્કીળતોથી ભરેલો હતો.
પોરબંદરના શ્રેષ્ઠિવર્ચ અને આફ્રિકાના શાહ સોદાગર શેઠશ્રી નાનજી-
ભાઈ કાલિદાસ મહેતાનાં એઓ દુહિતા. મુખમાં ચાંદીના નહિ પરંતુ
સોનાના ચમચા સાથે જ જન્મેલાં એટલે એમના જીવનપથની
સરળતા વિષે બે મત હોય નહિ; પરંતુ જે સાધના-લક્ષ્ય-ક્યેય
એઓએ પોતાને સારું નિશ્ચિત કર્યું હતું એ પ્રગલ્ભ લાગે એવું
હતું. આ સાધ્યો હતાં : શિક્ષણ, સમાજકાન્તિ અને નૃત્યકળા. શિક્ષણ
ખિલકુલ પ્રાચીન, ખિલકુલ વૈદિક; પરંતુ એ આપવાની રીત ખિલકુલ
અર્વાચીન, ખિલકુલ વર્તમાન જમાનાની. વીસેક વર્ષ પહેલાં નૃત્યનું
નામ કલા તરીકે જરા હલકું ગણાતું. વિરોધીઓમાં બહારનાઓની
તો કયાં પાત કરવી, કુટુંબમાંથી ય જેની સામે વિરોધના સૂર ઊઠે
એવી આ શિક્ષણ અને નૃત્યની ઉભય પ્રવૃત્તિઓ સામાન્ય જનને ન
જાણે, ન પાળે એવો આ માર્ગ. આ માર્ગને તેમણે મીરાંબાઈ ને
નરસૈયાની જેમ ભૌતિક અને આધ્યાત્મિક ઐક્યના સાધન તરીકે
માનસિક રીતે આરાધ્યો હતો. દીદીના આ સાધનામાર્ગમાં કુટુંબની
તથા સમાજની રૂઢિઓ અવરોધ ઊભી કરતી હતી. બન્ને ઘરેડોને
શ્રે. ૫૮

તોડવામાં પિતા કરતાં માતા સંતોકબાએ વધુ સાથ તેઓને આપ્યો અને તેઓ જ પુત્રીને પક્ષે ઢાલ બનીને ઊભાં રહ્યાં. સમગ્રવટ, પતાવટ, દંદતા વગેરેથી “દીદી” પોતાનું ધ્યેય હાંસલ કરી શક્યાં, ભલે એમનો સાધનાપથ પછી ગુલાબનાં પુષ્પોથી છાયેલો ન રહ્યો હોય.

કુ. સવિતાબહેન શિક્ષણ સંસ્કાર અને કલાની જ્યોત, સંસ્કૃત ભાષા-સાહિત્ય અને વેદ-ઉપનિષદનાં પરમ જ્ઞાતા “દીદી” એક નખશિખ માનવતાવાદી, વિદુષી શિક્ષણકાર અને સમર્થ વક્તા પણ ખરાં. તેમનું વક્તૃત્વ સાંભળવું એ જીવનનો લહાવો છે. જડનશ્વર જમીન પરથી ઊંચકીને જાણે એઓ શ્રોતાને વ્યોમવિહાર કરાવે છે.

૧૯૩૧ થી ૧૯૪૦ દરમિયાન આર્યકન્યા મહાવિદ્યાલય, વડોદરામાં વૈદિક ઢબે અભ્યાસ કરી તેઓ સ્નાતિકા બન્યાં. ૧૯૫૦માં લંડન યુનિવર્સિટીના શિક્ષણ ભવનનો એઓએ ડિપ્લોમા પ્રાપ્ત કર્યો. પોતે જે શિક્ષણ અને સંસ્કાર-સંસ્થામાં ૧૧ વર્ષ લગી અધ્યયન કર્યું હતું તે સંસ્થાને મનમાં એક આદર્શ તરીકે—નમૂના તરીકે નજર સમક્ષ રાખીને વતન પોરબંદરમાં એવી જ એક સંસ્થા ઊભી કરાવી અને પોતે તેના માનદ આચાર્યપદે રહ્યાં. પુત્રીના સ્વપ્નને સાકાર કરવામાં સાધનસંપન્ન પિતાએ તમામ પ્રકારનો સાથ-સહકાર આપ્યો. ૧૯૩૭માં ઓગણીસ વર્ષની વયે ૬૦ બાલિકાની સાથે “દીદી”એ સ્થપાવેલી આ સંસ્થા ઉત્તરોત્તર વિકસતી ગઈ અને આજે તો તે એક વિશાળ વટવૃક્ષસમી બની ચૂકી છે. સરકાર કે લોકોનું ક્યારેય અનુદાન ન લેતી માત્ર પૂજ્ય નાનજીશેઠના દાનથી ચાલતી આ સંસ્થાની ઘણી આગવી વિશિષ્ટતાઓ છે. બાલિકાઓનાં માનપાન જળવાય અને પોતે અન્યોથી જરા પણ ઊતરતાં નથી એવો અનુભવ થાય એ હેતુથી સંસ્થામાં શારીરિક શિક્ષણને ફરજિયાત કર્યું. બહેનોના ઘૂંટણ દેખાય એ પણ જ્યારે અનૈતિક લેખાતું ત્યારે બહેનો માટે અહીં ખમીસ અને ચડ્ડીનો ગણવેશ શરૂ કરાવ્યો. યજ્ઞોપવીતવિધિ જે સાધારણ રીતે પુરુષોની બાળતોમાં જ અપનાવાયેલ છે, તે તેઓએ બહેનોમાં દાખલ કર્યો. મુસ્લિમ

વિદ્યાર્થીનીઓને પણ સંસ્થામાં લઈ વાડા તોડ્યા ખુદ દીદીએ પુરુષ-વેશ અપનાવી મોટર-ચાલનનું કામ પણ હાથ ધર્યું. આ બાબતને સારી પેઠે વિરોધ થયો પણ માતાની હૂંફે નિરંતર મળતી રહી અને બળ મળ્યા કયું. સંસ્થામાં નૃત્યકાર્યક્રમો ગોઠવવા સામે પિતાનો વિરોધ થતો. પુત્રીને લગ્ન કરી લેવા દબાણ થતું. નૃત્ય કરવાની ઉપર તો ઝરો, પણ તે બેવા ઉપર પણ પિતાનો પ્રતિબંધ. નૃત્યના શિક્ષણ અર્થે શાંતિનિકેતન જવાનું વિચારતાં તેના પર પણ પિતાનો કોપ. પરંતુ સૌ પ્રથમ આફ્રિકાગમન કરવામાં પિતાની જે મનોવૃત્તિ કામ કરી ગઈ હતી તે જ મનોવૃત્તિ ઊંડે ઊંડે સવિતા દીદીમાં પણ કામ કરતી હતી. ૧૯૫૨માં ગુરુકુલની કન્યાઓને આફ્રિકા લઈ જઈ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ આપાળ્યો, જે ત્યાં જતી સંસ્કારયાત્રાઓમાં સર્વશ્રેષ્ઠ ઠયો. યુરોપિયનો, આફ્રિકનો અને એશિયનોએ તેમનાં વ્યાખ્યાનો તથા કન્યાઓ દ્વારા સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમોને ભારતના સાચા પ્રતિનિધિત્વ તરીકે ધિરદાવ્યાં. ગુરુકુલ સંસ્થા આમ છેલ્લાં ૪૫ વર્ષથી જ્ઞાનજ્યોત પેટાળી દેશવિદેશની બાલિકાઓમાં અજવાળાં ફેલાવી રહી છે, અને એક મહાન માતૃપર સંસ્થા તરીકેનું ગિરુદ તેણે મેળવી લીધું છે. વહેમ અને અજ્ઞાનથી લદાયેલા સમાજમાં તેણે એક મુક્ત વિચારના કેન્દ્ર લેખેનું સ્થાન પણ પ્રાપ્ત કરી લીધું છે. આ બધું દીદીના આચાર્યાપદ હેઠળ સિદ્ધ થઈ શક્યું છે. પોતાની વધી ગયેલી પ્રવૃત્તિઓના વ્યાપના કારણે દીદીને મોટા ભાગે ચારે કોર જવાનું રહે પણ ગુરુકુળ તો તેમના હૈયે જ વળગ્યું હોય. જ્યાં હોય ત્યાંથી નિરંતર માર્ગદર્શન આપતાં જ રહેતાં હોય.

શિક્ષણ એમનું પ્રિય કાર્ય છે. વેદો અને સંસ્કૃત સાહિત્ય એમના શોખના વિષયો છે એ બધું-છતાં યે તેમનું જીવિત દ્વિતીયમ્ કહી શકીએ. તે તો એમણે મેળવેલું નૃત્ય-વિદ્યા-કલાની ઉપરનું પ્રભુત્વ ૧૯૫૫માં નહેરુ અકાદમી ઇન્કશલ, મણિપુર તરફથી તેમને નૃત્યનો ડિપ્લોમા મળ્યો. એ જ સાલમાં તે જ સ્થળના શ્રી શ્રીગોવિંદજી મંદિરની પ્રદ્યક્ષભાએ એમને “નર્તન-આચાર્યા”ના પદથી વિભૂષિત કર્યાં. મણિપુરી નૃત્યના સમર્થ પુરસ્કર્તા તરીકે તેમનું

બહુમાન થયું. તો મણિપુરનાં સદ્ગન મહારાણી શ્રીમતી ધનમંજરી-દેવી તરફથી તે જ વર્ષે તેમને “દ્વિતીય ઉપા” (પ્રથમ ઉપા શ્રી ભગવાન કૃષ્ણજીના પૌત્રવધૂ)નો માનભર્યો ખિતાબ એનાયત થયો. હીદી માનની શોધમાં જતાં નહોતાં. માન તેમને શોધતું આવતું હતું. ૧૯૭૦માં નર્તનની તાંડવ અને લાસ્ય અંગેની સિદ્ધિ બદલ મણિપુરના શ્રી શ્રીગોવિંદજી મંદિરે તેમને “ચંદ્રપ્રભા”નું ખિરુદ બક્ષ્યું. તો ૧૯૭૦-૭૧-૭૨ એ ત્રણ વર્ષો સતત તેમની સંસ્થા પરિમલ અકાદમીએ શ્રી શ્રીગોવિંદજી મંદિરના હોળી ઉત્સવમાં ભાગ લીધેલો, જેમાં હીદી મુખ્ય ઢોલવાદિકા હતાં, તેની કદર રૂપે તેમને “જયપત્ર” એવોર્ડ મળ્યો, ગુજરાત રાજ્યે સંગીત-નૃત્ય-નાટક અકાદમી માનપત્ર એવોર્ડ અને વડોદરાની “ત્રિવેણી” સંસ્થાએ અકાદમી એવોર્ડનું પણ પ્રદાન કર્યું.

૧૯૭૬માં ઇન્દ્રાલ-મણિપુરની સાહિત્યપરિષદ તરફથી “નૃત્ય-રત્ન”ની પદવી તે જ વર્ષે મણિપુર રાજ્ય કલા અકાદમી તરફથી “ફેલોશિપ”નું પ્રદાન અને ૧૯૭૬માં નવી દિલ્હીના બૃહન્નમહારાષ્ટ્ર મંડળ તરફથી પણ તેમનું બહુમાન કરવામાં આવેલ હતું. મણિપુરની નર્તનશૈલની તમામ ઉપાધિઓ (રિઝી) મેળવનારાઓમાં નારીશૈલે તેઓ પ્રથમ સન્મારી રહ્યાં છે. મણિપુરના રાજપંડિત સ્વ. આતોમ્યાપુ શર્માએ તેમને “ધર્મપુત્રી” તરીકે જાહેરમાં સ્વીકાર્યાં હતાં.

મણિપુરી નૃત્યની પરંપરાનું અપ્રતિમ જ્ઞાન ધરાવતાં હીદીએ “એકાકી” (સોલો) નર્તનની આગવી શોધ પણ ઘણા પ્રયત્નો ને પ્રયોગોને અંતે કરી છે અને નવી દિલ્હીમાં સમુહોલમાં તેઓએ આ નૃત્ય કાર્યક્રમ આપતાં તે વખતના નાયબ વડાપ્રધાન શ્રી મોરારજીભાઈ દેસાઈએ તેમની સિદ્ધિ ઉપર પ્રશંસાનાં પુષ્પો વેર્યાં હતાં. હીદીજીના જીવનની સિદ્ધિઓનું આ પ્રથમ જાહેર પ્રકાશન હતું. આ વેળાએ તેમના પિતાશ્રી હરદ્વાર હતા. તેમણે જ્યારે પોતાની પુત્રીની “વૃંદાવનની રાધા” તરીકેની ખ્યાતિ સાંભળી ત્યારે દિલ્હીથી તેમને બોલાવ્યાં અને જાતે જ ગંગાજળનો તેમના

માથે અભિષેક કરીને શાલ ઓઢાડી, “ બેટા, તને ખૂબ ખૂબ યશ મળે. મારા અંતરના તને આશીર્વાદ છે. ” કહેતાં કહેતાં માથે હાથ મૂક્યાં ને પિતા પુત્રી વચ્ચે પેઢીનાં અંતર વિલય થયાં. નારીની પૂર્ણતા કલા ને શિક્ષણના સમન્વયમાં સમાયેલી છે. તેવા શિક્ષણ-શાસ્ત્રી દીદીજીના મંતવ્યની સાથે તેઓ પૂર્ણતયા એક થયા. સમર્થ પિતાના આ માનસિક ઉત્થાનને દીદીજીએ પોતાના જીવનની સર્વ-શ્રેષ્ઠ સિદ્ધિ માની છે.

કુમારી સવિતાબહેને મણિપુરી નૃત્યનું દર્શન લાંડન, પેરિસ, જીનીવા, નૈરોબી, દારેસસલામ અને કમ્પાલાના લોકો સમક્ષ કર્યું હતું અને ભારેભાર પ્રશંસા મેળવી હતી. અત્યાર સુધીમાં તેઓએ ૧૬ નૃત્યનાટિકાઓ તથા અનેક નાટકોનું દિગ્દર્શન કર્યું છે. પ્રસિદ્ધ ગુજરાતી નાટકલેખક ત્રાપજકરજીના “ વૈષ્ણવ જન તો તેને રે કહીએ. ” નાટકનું દિગ્દર્શન જોઈ સ્વયં ત્રાપજકરજી બોલી જાઠ્યા કે “ મારાં ૩૫ નાટકો આજ સુધી ભજવાયાં છે. એ બધાં ય પ્રોફેશનલ દિગ્દર્શકો કરતાં દીદીજીનું દિગ્દર્શન ખૂબ જ ઉચ્ચ કક્ષાનું નિહાળી રહ્યો છું. સાક્ષાત્ દામોદર શેઠ શ્રીકૃષ્ણને આઠ પટ્ટરાણીઓ સાથે તેમણે ભૂમંડળ પર ઉતાર્યાનો આજે અદ્ભુત ભાગ કરાવ્યો છે. ” (ઈ. સ. ૧૯૭૯)

છેલ્લાં થોડાં વર્ષોથી તેઓ મણિપુરી નૃત્ય અને તેની ખૂબીઓ વિષે સંશોધન કરી રહ્યાં છે અને આ મહામૂલી કલા વીસરાઈ ન જાય તે અંગે મથામણ ચલાવી રહ્યાં છે. આ સંશોધન તેમની સ્થાપેલી સંસ્થા પરિમલ અકાદમી, મુંબઈ દ્વારા ચાલી રહ્યું છે. અને નૃત્ય ઉપરાંત આયુર્વેદ, યોગ અને સંવાહનવિદ્યાની દિશામાં પણ દીદીજીના માર્ગદર્શન હેઠળ તે અકાદમી કાર્યશીલ રહી છે.

આમ સવિતાદીદી એક વ્યક્તિ મટીને સંસ્થા બની ગયાં છે. આ કક્ષાએ પહોંચવું તે સહેલું નહોતું. અનેક મુશ્કેલીઓનો સામનો તેઓએ કરવો પડ્યો છે. ઘણાની અપ્રિયતા અને કટુતા તેઓએ વહોરવી પડી છે. ખરેખર તેમનો માર્ગ કંટકાયો હતો અને

કુટુંબીજનો તેમ જ સ્વજનો પાસે પોતાનું અસ્તિત્વ સ્વીકારાવવા તેમને ઘણું સહન કરવું પડ્યું છે. તેમની લડાયક વૃત્તિ અંતે તો સમાજને અને રાષ્ટ્રને ફળી છે. શિક્ષણ, કલા અને સંસ્કારની વધુ ને વધુ સેવા કરવા પૂજ્ય દીદી આપણી વચ્ચે સુદીર્ઘ કાળ રહેા એવી ઇચ્છા સહેજે વ્યક્ત થઈ જાય છે.

સંકલન—શ્રી નાથાલાલ રૈયારેલા, પોરબંદર.

શ્રી સવાઈલાલ લલુભાઈ ધામી

ભાવનગર દિગંધર જૈન સંઘના અગ્રેસર તરીકે વર્ષો સુધી જોનરરી સેવા આપનાર શ્રી સવાઈલાલભાઈ ધામી મૂળ ભાવનગરના પતની. નવ ગુજરાતી સુધીનો સામાન્ય અભ્યાસ પણ કોહાસૂઝ અને અને દીર્ઘદષ્ટિ વિચક્ષણ હોવાને કારણે પોતાના છ સુપુત્રોને જે ધંધાકીય તાલીમ અને ઘડતર આપ્યું તેને કારણે પુત્રોએ શૂન્યમાંથી સર્જન કર્યું છે.

પ્લાસ્ટિક ઉદ્યોગને ક્ષેત્રે તેમના સુપુત્રોએ જે સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે તેની પાછળ શ્રી સવાઈલાલભાઈની તપશ્ચર્યા કારણભૂત છે.

સંસારચક્રમાં માનવ જો ક્ષીરગીર ન્યાયે જીવન જીવ્યે જાય; મંગલ ધર્મના ઉમદા આદર્શોને વ્યવહારના તાણાવાણામાં પણ જો બરાબર ગૂંથી લ્યે, સમર્પણની ઉદાત્ત ભાવનાથી રંગાયેલા હોય, પ્રાણી માત્ર પરત્વે દયા અને કરુણાની ભારોભાર લાગણી હોય તો માનવીને પોતાના જીવતરની મીઠાશ તો હોય જ છે; પણ તેમના એ મધુર જીવનની સુમધુર સુવાસ અન્ય વિશાળ અસુહાયમાં પણ મહેકતી રહે છે.

તેમના પરિવારમાં—ઘરમાં ધર્મ અને ધાર્મિક વાતાવરણ—નિયમિત પૂજાવિધિનો દૃઢ આગ્રહ, ગુપ્તદાનના પ્રગ્ગર હિમાયતી, આંગણેથી કચારેય કોઈ કદી પાછું ખાલી હાથે ગયું નથી. નમ્રતા, સૌજન્ય, સાદાઈ અને ઘરના વિશિષ્ટ સંસ્કારો કુદરતે ચારી આપી. પોતે કામકાજ કરતા હતા. સમય જતાં પુત્રોને પ્લાસ્ટિકના ધંધાનું

માર્ગદર્શન અને પ્રેરણા આપ્યાં, જે માનવી જમાનાના ભાવિ એકાગ્રને પારખી શકે છે તે માણસ ધંધાને આળાદ રીતે વિકસાવી શકે છે. આવી રહેલા પ્લાસ્ટિક યુગની જરૂરિયાતોને લક્ષમાં લઈને તેવી આઈટેમોમાં ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું અને સમય જતાં તેમની દોરવાણી નીચે પુત્રોએ આજ સુધીમાં ત્રણ ફેક્ટરીઓ ઊભી કરીને વ્યાપારી સમાજમાં ગણનાપાત્ર સ્થાન ઊભું કર્યું.

યુસ્મોતેર વર્ષની જૈદ ઉંમરે તેઓ સ્વર્ગવાસી બન્યા; પણ તેમણે મંગલ ધર્મના રાહ ઉપર ચાલવાની જે પગદંડી ઊભી કરી તે ખરેખર અનુમોદનીય છે.

એમ લાગે છે કે માનવી જ્યારે જ્યારે જે કાંઈ રિદ્ધિસિદ્ધિ હાંસલ કરે છે ત્યારે તેની પાછળના રહસ્યનો પડદો માનવીના આગવા વ્યક્તિત્વનાં કેટલાંક ઊજળાં પાસાંઓ જ ખોલી નાખે છે.

શ્રી સવાઈલાલભાઈ પણ આવા જ કેટલાક સદ્ગુણોથી શોભતા હતા. તેમની છેલ્લી અવસ્થામાં તેમને કેન્સર થયેલું પણ એ હાયકા સુધી એ જીવલેલું દર્દની સામે ઝૂમ્યા. એટલું એમનું મજબૂત મનોબળ હતું. જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી સ્વસ્થ હતા. જીવનભર સાદાઈ છોડી નથી, દેવદર્શન અને શુરુવંદનાના નિયમોને સતત માન આપ્યા કર્યું છે.

તેમના સુપુત્રોમાં શ્રી બકુલભાઈ, શ્રી સુબોધભાઈ, શ્રી રમેશભાઈ અને શ્રી હરેન્દ્રભાઈ ધંધામાં જોડાયા છે. શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈ અને શ્રી સનતભાઈ અન્ય કામમાં ગોઠવાયા છે. પ્લાસ્ટિકના ધંધામાં શ્રી બકુલભાઈની પ્રચંડ જહેમત દાદ માગી દ્યે તેવી છે. તેઓ મુંબઈ વસવાટ કરે છે.

આ ફેક્ટરીનો માલ પંબળ, હરિયાણા સુધી જાય છે. એ રીતે ભારતના ઘણા ભાગો સુધી તેમના વ્યાપારી સંબંધો સારી રીતે વિકસેલા છે. શ્રી સવાઈલાલભાઈના આડંબરરહિત એકધારા સરળ જીવનથી અનેકોને પ્રેરણા મળી છે.

૨૯. શ્રી સ્વરૂપચંદ્ર નેમચંદ્ર શ્રોક્ષ

ધર્મ અને વેપારનો સુંદર સમન્વય સાધીને અનેરી સિદ્ધિ હાંસલ કરનાર સ્વ. શ્રી સ્વરૂપચંદ્ર નેમચંદ્ર શ્રોક્ષ એટલે એક પ્રેરણામૂર્તિ. પારડી ગામમાં જન્મ ધારણ કરનારા સ્વરૂપચંદ્રભાઈ બાલ્યકાળથી જ પરાક્રમી અને સાહસિક હતા. મુંબઈમાં તેઓ પોતાની અનેક પ્રવૃત્તિ હોવા છતાં ધર્મપ્રવૃત્તિ છોડતા ન હતા. પોતાના પગભર થઈ જીવનમાં આગળ વધવાનો તેમનો સિદ્ધાંત અજોડ હતો. પુરુષાર્થ દ્વારા તેઓ ઘણા આગળ આવ્યા. તેઓએ મુંબઈની સેન્ટ ઝેવિયર્સ વિદ્યાપીઠમાં ઉચ્ચ અભ્યાસ પ્રાપ્ત કર્યો હતો. ધ્યેય જેમ સ્વપુરુષાર્થે કોશેટો બનાવે છે તેમ પોતાના પુરુષાર્થથી વ્યાપારી કુનેહબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરતા હતા. કૃત્રિમ રેશમી કાપડ તથા મશીનરીના ઉદ્યોગ સાથે તેઓ સંકળાયેલા હતા. શૂન્યમાંથી સર્જન કરતાં કરતાં આગળ આવ્યા. વ્યવસાયની સાથે સાથે વ્યવહારિક બુદ્ધિ પણ ઘણી હતી.

માઉન્ટ આબુમાં શ્રી શાંતિ સદન તથા મુંબઈમાં શ્રી શાંતિદેવ સેવા સમિતિ તથા ફેલોશિપ હાઈસ્કૂલ તથા પારડીની હોસ્પિટલ તથા સ્કૂલ તેમ જ બીજી અનેક સંસ્થાઓ સાથે તેઓ સંકળાયેલા હતા અને ઉચ્ચ હોદ્દો ધરાવતા હતા. તન-મનની સાથે ધન પણ સારા પ્રમાણમાં વાપરતા હતા. મહાવીર વિદ્યાલયમાં પણ સહાય કરી હતી. સાધર્મિક ભક્તિ એમના રોમેરોમમાં વહેતી હતી. વિદ્યાર્થીઓને આર્થિક સહાય કરવામાં હંમેશા તત્પર હતા. જ્ઞાન પર અજૂટ બહુમાન હતું. ધાર્મિક વાંચન, ધાર્મિક ચર્ચા અને યાત્રા-પ્રવાસના ખૂબ રસિક હતા. ગુપ્તહાનને વિશેષ મહત્ત્વ આપતા. કોઈપણ તેમના ઘર-આંગણે આવે તો તેઓ ખુશ થઈને જતા. આવું તેમનું ગુપ્તહાન હતું. તેમને પગલે પગલે તેમના સુપુત્ર પણ શાસનનાં અને સમાજનાં કાર્યો કરી રહ્યા છે.

તેઓના જીવનમાં ધાર્મિક ભાવના અતુમોદનીય હતી. સમયે સમયે ધાર્મિક પુસ્તકોનું વાંચન સતત કરતા હતા. તેઓ સ્વર્ગવાસ પામ્યા ત્યારે અંતિમ ઘડી પણ અણમોલ બની હતી. કારણ કે

જીવનમાં ધર્મને પચાવી શક્યા હતા. તેના પ્રભાવે છેલ્લી ક્ષણોમાં પણ અરિહંત પરમાત્માતું રટણ અને નમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ તેઓ ભૂલ્યા ન હતા. નમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ કરતાં કરતાં હસતા મુખે ચાલ્યા ગયા હતા. આમ પોતાનું મૃત્યુ પણ મહોત્સવરૂપ બની ગયેલ અને એ રીતે તેમની જીવનસુવાસ અમર બની.

શ્રી સમસુદીન તૈયબઅલી છત્તરીઆ

મહુવાનું છત્તરીઆ કુટુંબ સાહસિકતા, દીર્ઘદષ્ટિ અને વ્યવહાર-દક્ષતા માટે જાણીતું છે. આ કુટુંબના એક યુવાન સભ્ય શ્રી સમસુદીનભાઈએ મહુવા ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે એક નવીન ભાત ખાદી છે. મેટ્રિક સુધીના જ તેમનો અભ્યાસ પણ ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે કાંઈક કરી છૂટવાનો મનસૂબો બચપણથી સેવેલો. તેમને જોઈએ તેવું કાર્યક્ષેત્ર મળી ગયું. તેમની કાર્યદક્ષ શક્તિનાં દર્શન થયાં અને છત્તરીઆ આયર્ન વર્ક્સની સ્થાપનાથી માંડી આજ સુધીમાં વિશાળ પાયા ઉપર ધંધાને વિકસાવ્યો છે જે તેમની પ્રમાણિકતા અને પ્રયત્ન પુરુષાર્થને આભારી છે. ચીવટપૂર્વક વિશ્વાસ અને ખંતથી કામ કરવાની તેઓ આગવી સૂઝ ધરાવે છે. ચાલીસ વર્ષની નાની ઉંમરમાં તેમણે અસાધારણ પ્રગતિ હાંસલ કરી છે.

સમાજની જરૂરિયાતને અનુલક્ષીને કમે કમે નવા નવા ફેરફારો અને નવું સંશોધન એ એમના કામની ખાસ વિશિષ્ટતા છે. ઉમદા અને આદર્શવાદી વિચારો ધરાવતા શ્રી સમસુદીનભાઈએ મહુવાના સમાજસેવાના ક્ષેત્રે પણ આગવી ભાત ઊભી કરી છે. મહુવા લાયન્સ ક્લબ, કેળવણી સહાયક સમાજ, ચેમ્પાર એફ્ કોમર્સ, લોખંડ એસોસિયેશન વગેરે સંસ્થાઓમાં તેમનું પ્રથમ હરોળનું સ્થાન છે. ઇન્ડસ્ટ્રીઝ ક્ષેત્રમાં પણ તેમની ગણના થાય છે. તેમનો સરળ અને મિતભાષી સ્વભાવ, ઉદાર મનોવૃત્તિ અને સાદા જીવનથી સમાજમાં સારું એવું માનપાન પામ્યા છે. ઇન્જિનિયરિંગ આવ્યા છે. હજારો પાટા માટે મક્કા, ઇરાક અને કેરો દોઢઝે માસ માટે, મહુવામાં જ મન્જિહતા કામમાં સારી એવી રકમનું ડોનેશન આપ્યું છે.

શ્રી સારાભાઈ લખમીચંદ ઝવેરી

પ્રબળ માનસિક શક્તિ, બુદ્ધિચાતુર્ય અને વક્તૃત્વશક્તિ, કામની ક્રિયાશીલતા દ્વારા નામ જેવા ગુણ કેળવનાર શ્રી સારાભાઈ લખમીચંદ ઝવેરીનો જન્મ તા. ૧૬-૬-૧૯૧૮ ને શુભ દિને મુંબી કુટુંબમાં થયો હતો. સિદ્ધિતાં અસામાન્ય શિખરો પ્રાપ્ત કરવામાં તેમની કર્તવ્યનિષ્ઠા, સાધના અને તપને આભારી છે.

મુંબઈમાં મેટ્રિક મુંબીનો અભ્યાસ કરી ૧૬ વર્ષની નાની ઉંમરે વ્યવસાય-ધંધામાં જોડાયા. પિતાના મોતીના ધંધામાં તાલીમ લઈ ભાઈઓ સાથે સ્વતંત્ર રીતે હીરાનો ધંધો શરૂ કરી ધીરે ધીરે એક પ્રતિષ્ઠિત નામાંકિત ઝવેરી તરીકે નામના મેળવી. પરદેશોમાં તેમની ઓફિસો પણ છે.

ધંધાથે તેઓ ઘણી વખત પરદેશોના પ્રવાસે જાય છે. તેમની દેખરેખ અને સહુબંધી પ્રસંશનીય છે. બીજા વેપારીઓ પણ તેમની સલાહ અને માર્ગદર્શનને અનુસરે છે. ધર્મ, સાધના અને ઉત્કટ જિજ્ઞાસાના અવિરત જલસિંચન વડે પોતાની વિરલ બુદ્ધિપ્રતિભાને ફલદાયિની બનાવીને તેઓશ્રીએ સમાજમાં પણ આગવું સ્થાન શોભાવ્યું છે.

વતન બનાસકાંઠામાં લોકકલ્યાણનાં અનેક વિકાસાત્મક કાર્યો કરી પોતાનો વતનપ્રેમ બતાવ્યો છે. ગદ-બનાસકાંઠામાં કન્યાશાળા, હાઈસ્કૂલ તથા હાઈબ્રેરી, દવાખાનું કે જે હાલમાં હોસ્પિટલમાં ફેરવવામાં આવે છે તે તથા એમના પિતાશ્રીને નામે પાલનપુરમાં જૈન ગ્રાઉન્ડ પણ ચાલે છે. ઘણું પુણ્ય કમાયા છે. શ્રી સારાભાઈ અનેક સંસ્થાઓના ટ્રસ્ટી છે, તેમ જ પ્રાણસમા છે. મહાવીર વિદ્યાલય, ગોવાળિયા ટેંકમાં પેટ્રન છે. મોતી ધર્મ કાંટામાં ટ્રસ્ટી છે. ડાયમંડ મરચન્ટ એસોસિયેશનના પેટ્રન છે. મુંબઈની શકુન્ટલા હાઈસ્કૂલના પેટ્રન છે. પાલીતાણા બાલાશ્રમ તેમ જ મહુવા બાલાશ્રમના પણ પેટ્રન છે.

ડાયમંડ એક્સ્પોર્ટ એસોસિયેશનમાં કમિટી મેમ્બર હતા. જેમ્સ એન્ડ જવેલરી કાઉન્સિલ કમિટીમાં મેમ્બર હતા. એમના

દાદાના નામના જોડાભાઈ નાનચંદ્ર ઝવેરી ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટને તેઓએ તથા તેમના કુટુંબીજનોએ મળણ દાન આપી ધન્ય બન્યા છે.

તેઓશ્રીએ ગોવાલિયા ટેંક મુંબઈના દેરાસર તથા ઉપાશ્રયના બાંધકામ પેટે પણ ઉદાર દાન આપ્યું છે. તેઓશ્રીએ જૈન તીર્થ-સ્થાનોમાં પણ ધનનો સદુપયોગ કરવામાં કસર રાખી નથી. તેઓશ્રીની મહારાષ્ટ્ર સરકારે જે. પી. તથા એસ. ડી. એમ. તરીકે નિયુક્તિ કરી યોગ્ય કદર કરી છે.

મહેનત, શ્રદ્ધા અને આત્મવિશ્વાસના જોરે વિવિધ ક્ષેત્રોને ચેતનવંતાં કરનાર શ્રી સારાભાઈએ વિશિષ્ટ વહીવટી તાકાત અને દીર્ઘદષ્ટિને લીધે એ ક્ષેત્રમાં કુશળતા પ્રાપ્ત કરી છે. તેઓશ્રીનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી કમળાબેન તથા ભાઈઓ તથા પુત્રો તેમના સત્કાર્યમાં પૂરો સહકાર અને અનુમોદના આપે છે. શ્રી સારાભાઈનું સમગ્ર કુટુંબ આપણા ગુજરાતીઓમાં રત્ન સમું છે.

સ્વ. શેઠશ્રી સારાભાઈ જેશીંગભાઈ શેરદલાલ

જન્મ વિ. સં. ૧૯૫૨ પોષ સુદ-૩ ગુરુવાર. સ્વર્ગવાસ વિ. સં. ૨૦૩૩ પોષ સુદ-૮ મંગળવાર. શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી સારાભાઈનો જન્મ શ્રેષ્ઠીવર્યશ્રી જેશીંગભાઈ કાળીદાસને ત્યાં અમદાવાદ શહેરમાં થયો હતો. બાલ્ય અવસ્થાથી જ તેઓનો ધર્માતુરાગ ધ્યાન ખેંચે તેવો હતો. માતા-પિતા તરફથી ધર્મના સંસ્કાર મળતા રહ્યા અને તેઓશ્રીના ધર્મગુરુ સૂરિસઆટ આચાર્યદેવ પૂજ્ય શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજ દ્વારા સિચન પામીને તેમના ધર્મસંસ્કાર વધુ ને વધુ પુષ્ટ થતા ગયા હતા.

સમાજમાં તથા વ્યાપારિક ક્ષેત્રમાં તેઓશ્રીએ સારી પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી હતી. શેરબજારમાં તેઓશ્રીનું નામ એક અગ્રગણ્ય શેરદલાલ તરીકે પંકાતું હતું. આ રીતે તેઓએ પિતાની ઉજ્જવળ કારકિર્દીને વધુ ઉજ્જવળ બનાવી હતી.

તેઓશ્રીના લગ્ન વિ. સં. ૧૯૬૭માં પનવેલ (મહારાષ્ટ્ર)

નિવાસી શેઠશ્રી તારાચંદ કપાસીનાં સુપુત્રી શ્રીમતી શણુગારખહેન સાથે થયાં હતાં. શ્રીમતી શણુગારખહેન ઘણાં સુશીલ, સદ્ગુણાનુરાગી, પ્રેમાળ તેમ જ અપૂર્વ ધર્મનિષ્ઠાવાળાં છે. તેઓશ્રીને બે પુત્રો શ્રી ચીનુભાઈ તથા શ્રી બુદ્ધિધનભાઈ તથા બે પુત્રીઓ કુસુમખહેન અને શ્રીમતીખહેન છે. એ બધાં ધર્મ પ્રત્યે દૃઢ અનુરાગ ધરાવે છે.

શ્રેષ્ઠીવર્ય માણેકલાલ મનચુખભાઈ એ કાઢેલા મહાતીર્થાધિરાજ શ્રી શત્રુઙ્ગ્ય તેમ જ ગિરનારના સંઘમાં તેઓશ્રીએ અતુર્વિધ સંઘની એવી તો અનુપમ ભક્તિ કરી હતી કે શેઠશ્રીએ તેમના સેવાકાર્યની ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરી હતી કે ભગવાન મહાવીરનાં પાંચ કલ્યાણકના પાંચ વરઘોડા પૈકી જન્મકલ્યાણકનો વરઘોડો એમના તરફથી જ નીકળે છે તથા પાંચે વરઘોડાનો વહીવટ તેઓ કરતા હતા. શ્રી શત્રુઙ્ગ્ય તીર્થની નવ્વાણુ યાત્રા તથા આતુર્માસનો લાલ પણ તેઓશ્રીએ લીધો હતો. તેમણે શ્રી અમ્મેતશિખર, પાવાપુરી, રાજગૃહી આદિ તીર્થોની વારંવાર યાત્રા કરી હતી.

તીર્થાધિરાજ શત્રુઙ્ગ્ય પ્રત્યે એમને એટલો બધો પ્રેમ અને શ્રદ્ધા હતાં કે તેઓશ્રી વારંવાર તીર્થાધિરાજનાં દર્શનને જતા હતા. તેમના ધર્મનિષ્ઠ પિતાશ્રી જેશીંગભાઈએ એક ટ્રસ્ટ કર્યું છે. સાધુ-સાધ્વીની ભક્તિ વગેરે તેઓ તેમના ભાઈશ્રી મનુભાઈ તથા તેમના કુટુંબીજનો ઘણી સુંદર રીતે કરતા હતા. સારાભાઈને લકવો થયો હતો, તેમાં નમસ્કાર મહામંત્રના બપની જડીબુટ્ટી મળી ગઈ અને ચૌદ પૂર્વના સારકૃપ શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનો બપ સં. ૨૦૧૯ ભાદરવા સુદ-૭ ને સોમવારથી શરૂ કર્યો અને તે બપ જીવનના અંત સુધી રાત-દિવસ, સૂતાં-બેસતાં ચાલુ રાખ્યો. તેથી એવો ચમત્કાર થયો કે લકવો ચાલ્યો ગયો અને મહામંત્રના પ્રભાવથી કહી કહી શ્રી શત્રુઙ્ગ્યતીર્થ તથા ગુરુદેવ આચાર્યશ્રી વિજયનેમિ-સૂરીશ્વરજીનાં દર્શન કરીને તેઓ પોતાની જાતને ધન્ય માનતા હતા.

મહામંત્રનો બપ તેમણે જીવનકાળ દરમિયાન ૪,૦૦,૦૧,૫૮૩ (ચાર કરોડ પંદરસો ત્યાંસી ફુલ) જેટલો કરી વિક્રમ સાધ્યો હતો.

આ મહાન પ્રભાવશાળી મહામંત્રનો બપ જિંદગીના છેલ્લા શ્વાસુ સુધી ચાલુ રાખવાની એમની ભાવના અદૃશ થઈ હતી. તેઓ પુણ્ય-શાળી પુરુષ હતા. એમની સૌરભ આજે પણ મહેંક મહેંક થાય છે, તે સુવાસ કાયમ રહે તે માટે તેમના એક પુત્ર સ્વ. શ્રી ચિનુભાઈના પુત્ર દીપક ચિનુભાઈ તેમ જ શ્રી બુદ્ધિધનભાઈ, એમનાં પત્ની અ.સૌ. ભાનુમતીબહેન અને એમના મુપુત્રો શ્રીધન, સમીર, કનક, અ.સૌ. મીરાબહેન શ્રીધનભાઈ તથા અ. સૌ. સોનલ સમીરભાઈ તથા પ્રિયંકા શ્રીધનભાઈ, જેથીંગભાઈ શેઠના ટ્રસ્ટમાંથી પુણ્યકાર્યોમાં ઉમંગથી ભાષળતા હોવા સાથે સાથ અને સહકાર આપી રહ્યા છે.

શ્રી સારાભાઈ રાજનગર ધર્મપુરી અમદાવાદના અગ્રગણ્ય આગેવાન હતા. તેઓ ચાલ્યા ગયા પણ પુણ્ય-ખાંખડીની જેમ પોતાની મધુર ફેરમ મૂકી ગયા. તેઓ ભલે દિવંગત થયા પરંતુ તેઓનાં ધર્મકાર્યોની દિવ્ય જ્યોત આજે પણ ઝળહળી રહી છે.

શ્રી સુલ્તાનઅલી કાસમઅલી લાદીવાલા

શાંત અને સૌજન્ય પ્રકૃતિવાળા તદ્દન સામાન્ય સ્થિતિમાંથી આપમેળે અને સખત પરિશ્રમે ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે સૌરાષ્ટ્રમાં નામના મેળવનાર શ્રી સુલ્તાનઅલી લાદીવાળાનું નામ જાણીતું છે. ભાવનગરના વતની શ્રી લાદીવાલાએ ઇન્ડર સાયન્સ સુધીનો જ અભ્યાસ કર્યો પણ પોતાની હૈયાઉકલત અને કાર્યકુશળતાને લઈ નાનપણથી જ ધંધામાં પ્રવિષ્ટ મેળવતા રહ્યા.

બેંતાલીશ વર્ષની ઉંમરના શ્રી લાદીવાલાએ ૧૯૪૮ થી ૧૯૫૫ના સમયકાળ દરમ્યાન મુંબઈમાં સંયુક્ત કુટુંબ સાથે ઇમ્પોર્ટ-એક્સ-પોર્ટના ધંધાનો ઘણો જ બહોળો અનુભવ પ્રાપ્ત કર્યો.

ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે નામના મેળવવાનાં સ્વપ્ન બચપણથી સેવતા હતા. સમય જતાં તેમણે ૧૯૫૫થી ટાઈટ્સ મેન્યુફેક્ચરિંગનો ધંધો સ્વતંત્ર રીતે ભાવનગરમાં શરૂ કર્યો. સાથે મારબલ કટિંગ પોલિશિંગનું શ્ર. ૫૯

કામ શરૂ કર્યું— જે કામ સૌરાષ્ટ્રમાં સૌ પ્રથમ તેમણે શરૂ કર્યું. અથવા તો સૌરાષ્ટ્રમાં ખીજું કોઈ છે નહિ.

દૂધી મૂઢીથી શરૂ કરેલા આહસમાં ઘણી મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો. અનેક જતના તાણાવાણામાંથી શ્રી લાઠીવાલાને પસાર થવું પડ્યું. એકમાત્ર શ્રદ્ધાના જળે કામ અવિરત ચાલુ રાખ્યું.

તેમણે ધંધામાં છેવટે જે કાર્ક શિદ્ધિ હાંસલ કરી તેમની પાછળનું પ્રેરણાબળ તેમનાં સ્વ. ધર્મપત્ની હતાં. સ્વ. અરીનાબેનના નામ ઉપરથી ઉચ્ચત્વળ યાદગીરી રૂપે તેમણે ‘રીના ટાઈલ્સ’ના નામે ધંધાની શરૂઆત કરી. ઉચ્ચ આરિચ્ચ અને આદર્શ નારીના સર્વ ગુણોની પ્રતિભા ધરાવતાં સ્વ. અરીનાબેને ગૃહજીવનની પોતાની ફરજો ઉપરાંત ધંધાને વિકસાવવામાં વધારેમાં વધારે રસ લીધો હતો જે અહીં નોંધ્યા વગર રહી શકાતું નથી.

શ્રી લાઠીવાલાનું જીવન આધ્યાત્મિકતાથી રંગાયેલું છે. જીવનમાં નવું જાણવા, જોવા અને અમજવાની લગનીએ યુરોપના ઘણા દેશોનું તેમણે પર્યાટન કર્યું છે.

નિખાલસ, નિરભિમાની અને ઉદારદિલ એવા આ ગૃહસ્થ ગ્રુપહાનમાં વિશેષ માનનારા છે. દાન એવી રીતે આપવું કે જમણા હાથે દઈ એ તો ડાબા હાથને પણ ખબર ન પડે એ ઉકિતને સંપૂર્ણ પહે વળગી રહેનાર શ્રી લાઠીવાલાએ ભાવનગરની ઘણી સંસ્થાઓને હૂંફ આપી છે. ભાવનગરની રોટરી ક્લબના સભ્ય છે. પોતાની ધંધાકીય પેઢીના સ્ટાફને અને માણસોને આપ્તજન જેમ ગણે છે. ઋતુઓ પ્રમાણે ચીજવસ્તુઓ પોતાના માણસોને આપી એક કુટુંબની ભાવનાને અમલી બનાવી છે.

પોતે સંપત્તિના દ્રષ્ટી છે એમ માનીને મોકળા મને અને ઉદાર હાથે એક યા બીજી રીતે સૌને ઉપયોગી બનતા રહ્યા છે. તેમને ત્યાંથી કદી કોઈ નિરાશ થઈને પાછું ગયું નથી. એવી એમની ઘણી વિશિષ્ટતા છે.

ભવિષ્યમાં પરદેશોમાં પોતાની એફિસો ખોલીને અહીંથી માલ મોકલવાની ઇચ્છા ધરાવે છે. ખરે જ આ ધરતીનું તેઓ ગૌરવ છે.

શ્રી સુરેશભાઈ શાહ (બેંગલોર)

આ સમાજની સૃષ્ટિમાં માનવજીવન સપના સમાન છે. સાધના અને સિદ્ધિની સ્વપ્નસૃષ્ટિ સર્જવા માનવી સાહસની બાજુઓ ખેલતો રહે છે. બેંગલોરના સુપ્રસિદ્ધ સમાજસેવક શ્રી સુરેશભાઈ શાહનું સમગ્ર જીવન ‘સપના’ની સૃષ્ટિમાં જ સર્જાયું છે.

બેંગલોરના પુસ્તક-બજારમાં બડલાગી ‘સપના બુક સ્ટોલ’ની બહુઈ સૃષ્ટિ સર્જનાર શ્રી સુરેશભાઈ શાહનો જન્મ ધોરાજીના જૈન વણિક પરિવારમાં ઈ. સ. ૧૯૩૮માં થયો હતો.

વિદ્યાર્થીકાળમાં મેટ્રિક સુધીના અભ્યાસ પછી મુંબઈ આવી પુસ્તક-બજાર સાથે લાગ્ય જોડી દીધું હતું. પુસ્તક-બજારની એક દુકાનને દ્વારે કારકુનીથી ચારંલી બજારમાં મેનેજરપદ સુધી પ્રગતિ સાધી હતી. સ્વપ્નના પાસા યુવાન સુરેશભાઈને ઈ. સ. ૧૯૭૦માં બેંગલોરને દ્વારે ખેંચી લાગ્યા હતા.

અબાણી અને અજ્ઞાત એવી બેંગલોરની પુસ્તક-બજારમાં શ્રી સુરેશભાઈ એ ૩૪૨ની કેબિન ટાઇપિ નાનકડી સાંકડી દુકાનનાં દ્વાર ઉઘાડી ‘સપના’નો પ્રથમ પાસો ફેંક્યો હતો. ધરતી પરથી આસમાનને આંબવાનાં તેમનાં ‘સપનાં’ સળવળાટ કરતાં હતાં.

આ ઉન્નત સ્વપ્નસૃષ્ટિએ ‘સપનાં’ને સાકાર બનાવ્યાં. ‘સપના’નાં ઈ. સ. ૧૯૬૭માં રોપાયેલાં બીજ સાહસ અને પુરુષાર્થથી આજે ‘સપના સદન’ સુધી પહોંચ્યું છે. પુસ્તકોથી ચલુતર પામ્યા હોય એવી ‘સ્વપ્નભૂમિ’ ‘સપના સદન’માં દોઢ દાયકા પહેલાંનાં પછી ગણ્યાગાંઠ્યાં પુસ્તકોને બદલે હબરો પુસ્તકો ઊભરાતાં રહ્યાં છે. એ ‘સપના એન્ટરપ્રાઇઝ’ નામના અન્ય પુસ્તકભંડારનો પણ ચારંભ કર્યો છે. આ પુસ્તકોની સૃષ્ટિમાં તેઓ માત્ર પુસ્તક-વિકેતા નથી; વિશ્વભરની સુપ્રસિદ્ધ પ્રકાશનસંસ્થાઓના વિતરક છે. ઉપરાંત અંગ્રેજી અને કન્નડ ભાષાનાં પુસ્તકોનું પ્રકાશન પણ કરે છે.

સમાજસેવાના ક્ષેત્રમાં પણ શ્રી સુરેશભાઈ શાહ સેવાની ભાવનાથી થનગન્તા હૈયે સક્રિય રહેતા આવ્યા છે. શ્રી શુજરાતી

વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન સંઘના અને શ્રી ડી. વી. ગુજરાતી શાળાના ઉપપ્રમુખ તરફે અવિરત સેવા અર્પી રહ્યા છે. તાજેતરમાં તેમના તરફથી યોજાયેલા ‘સપના પ્રદર્શન’ની અર્ધી આવક તેઓએ અગાઉથી જાહેર કર્યા અનુસાર શ્રી રમણ મહર્ષિ ઇન્સ્ટીટ્યુટ હોમ ફોર બ્લાઈન્ડ (અંધશાળા)ને અર્પણ કરી હતી. આ રકમ રૂપિયા પચીસ હજારની હતી.

આ અગ્રેડ પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન કલ્યાટકના પ્રધાન શ્રી જીવરાજ આલ્વાના હસ્તે થયું હતું. આ પ્રદર્શનમાં રૂપિયા એકથી વણ હજાર સુધીનાં પચાસ હજાર પુસ્તકો ગોઠવાયાં હતાં. તેનો લાભ અઢી લાખની જનતાએ લીધો હતો. તેમાં મુખ્ય પ્રધાન શ્રી હેંગડેનો પણ સમાવેશ થતો હતો.

શ્રી સુંદરજી ડાયાભાઈ શાહ

સૌરાષ્ટ્રના અમરેલી-અમરવલ્લરીના વીસા એસવાળ જાતીય સદ્ગુરુસ્થ શ્રી સુંદરજીભાઈએ નાની ઉંમરમાં કુટુંબ-પરિવારનો જોજો આવી પડતાં દસ્તાવેજ લખવાની સામાન્ય કામગીરીથી વ્યવહાર-જીવનનો પ્રારંભ કર્યો હતો. વકીલ શ્રી યશવંતરાયભાઈ સાથે કામ કયું અને વડોદરા રાજ્યની વકીલાતની સનદ મેળવી વકીલાત શરૂ કરી.

વકીલાતનો વ્યવસાય કરતાં-કરતાં ધાર્મિક અને સેવાપરાયણ-વૃત્તિથી અમરેલીના જૈન દેરાસરજીનો વહીવટ સંભાળ્યો. તે વખતે સં. ૧૯૪૦માં અહીંનું જિનાલય નાનું હતું. કોઈ મિલકત ન હતી. તેમની કુશાલ બુદ્ધિ અને વ્યવહારદક્ષતા અને ખંત તેમ જ હોંશિયારીથી દેરાસરજી માટે સારો સુવ્યવસ્થિત વહીવટ કરી સારી એવી સ્થાવર મિલકત સંપાદન કરી. અમરેલીના જિનાલયના મુખ્ય જિનમંદિરમાં મૂ. ના. ભગવંતશ્રી સંભવનાથજી છે. તે જિનમંદિરને વધુ વિશાળ અને શિલ્પમય બનાવરાવ્યું.

જિનાલયની આગળનો ભાગ એક ખત્રીની માલિકીનો હતો. તે

અંગે ઝઘડો ચાલતો હતો. આ ઝઘડો પતાવવા જિંટ જેવા મધ્ય-કાલીન વાહન દ્વારા વડોદરા ગયા. છઠ્ઠેક માસ પર્યંત ત્યાં રહીને જૈન દેરાસરજીના લાભમાં હુકમ મેળવ્યો. ત્યારબાદ વડોદરા જિનાલયના તે ભાગમાં નવેસરથી ધુમટ વગેરે રચાવી તેમાં શ્રી શાંતિનાથજી ભગવાનની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરાવી.

તેઓ સવાર-બપોર-સાંજ દેરાસરજી જતા, ત્યાંની સફાઈ-શુદ્ધિ વગેરે માટે ચીવટપૂર્વક ખાસ ધ્યાન રાખતા, અને આશાતનાથી સૌને બચાવતા.

તત્કાલીન પ્રતિષ્ઠિત ગુણિજ્યાત નામાંકિત આચાર્ય ભગવંતોને શ્રી ચક્રળસંઘને સાથે રાખીને અત્રે આતુર્માસ માટે લાવવા પ્રયત્ન કરતા અને લાવતા. પૂજ્ય આચાર્યદેવશ્રી ધર્મસૂરીશ્વરજી મ. સા. તું આતુર્માસ ખાસ વિનાંતી પૂર્વક અમરેલીમાં કરાવેલું.

તેમનાં ધર્મપત્ની પણ એટલાં જ માયાળુ, પ્રેમાળ, ધાર્મિક વૃત્તિવાળાં અને લક્ષિલાવવાળાં હતાં. જૈન ધર્મની સમાચારી પ્રમાણે સાધુ-સાધ્વીજી સમુદાયની અને શ્રાવક-શ્રાવિકાગણની વૈયાવચ્ચ કરતાં.

સમય જતાં સંઘની મિલકત માટે અંદર-અંદર કેટલાક ઝઘડા પડ્યા ત્યારે પોતાના અંગત સંબંધોને અવગણીને સંઘની સદર મિલકત પાછી મેળવવા અથાગ પ્રયત્નો કર્યા. છેવટ ગુજરાત-પાટણના નગરશેઠ શ્રી પાપટભાઈને મળી અહીંની બધી વિગતો સમજાવી અને મોટી કિંમતની તે મિલકત શ્રી સંભવનાથજી મહારાજ જિનાલયને પાછી અપાવી.

અમરેલીના શ્રી ચક્રળ સંઘે તેમની સૌજન્યમલ્લર સેવાઓની નોંધ લઈ તેમને માનપત્ર આપવાનો અને તેમનું તૈલચિત્ર ઉપાશ્રયમાં મૂકવાનો ઠરાવ કર્યો. તે પ્રમાણે આજે પણ તેમનું તૈલચિત્ર ઉપાશ્રયના આખ્યાન હોલમાં મોજૂદ છે.

શ્રી સંભવનાથજી જૈન દેરાસરજીની મિલકત સાચવવા અને અભિવૃદ્ધિ કરવા તેમણે ખૂબ પરિશ્રમ લઈ દેરાસરજીના અર્ચ માટે શ્રે. ૬૦

કોઈ પાસે જવું ન પડે તેટલી આવક શ્રીસંઘને મળી રહે તેવી વ્યવસ્થા કરવામાં તેઓ કામિયાબ રહ્યા. સફળ થયા. સં. ૧૯૮૬માં તેઓ સ્વર્ગવાસ પામ્યા ત્યાં સુધીમાં તેમના વહીવટ દરમિયાન દેરાસરજીની વાર્ષિક આમદાની ચારી એવી રહેવા લાગેલી. દેરાસરજીમાં પડેલી ખાધ પણ પરિપૂર્ણ સંપન્ન થઈ.

તેઓ ધર્મભાવનાવાળા હતા એટલું જ નહીં, સુધારક વૃત્તિના પણ હતા. કાચી વયનાં બાળકોને દીક્ષા આપવાની પ્રવૃત્તિ સામે તેમણે શ્રીસંઘને ચેતવ્યા હતા. સં. ૧૯૭૩ની સાલમાં આવે એક પ્રસંગ બની ગયેલો.

આવા કર્તવ્યનિષ્ઠ, સેવાપરાયણ, ધાર્મિક વૃત્તિવાળા અને સુધારક વિચારસરણીવાળા સ્વ. વક્રીલ શ્રી સુંદરજી ડાયાભાઈ શાહના અમર આત્માને ધન્ય હો!

શ્રી સુમતિચંદ્ર શિવજીભાઈ

કચ્છની ધીંગી ધરાના સેવામૂર્તિ ભક્તકવિ શ્રી શિવજીભાઈ સેવામૂર્તિ હતા. નાની ઉંમરમાં પાઠીતાણા આવ્યા. સૌથી પહેલાં જૈન બેડિંગ અને વિધવાશ્રમ શરૂ કરવાનો યશ શિવજીભાઈને ફાળે જાય છે. તેમનાં પત્ની સુલક્ષણાબહેન પણ સેવાપરાયણ હતાં. તેમને બે પુત્રો સુધાકરભાઈ ને સુમતિચંદ્રભાઈ. શિવજીભાઈના ભાઈ કુંવરજીભાઈ લક્ષ્મણ જનિ જેવા હતા.

પાઠીતાણામાં હોનારત થઈ અને વિધવાશ્રમ અને બેડિંગ બંને જલપ્રલયના ભોગ બન્યા ત્યારે કુંવરજીભાઈ એ મદદમાં બેટી શરૂ કરી. શિવજીભાઈ તો ચિર પ્રવાસી હતા.

આપણા સુમતિચંદ્રભાઈ સામાન્ય કેળવણી પામ્યા પછી પોતાના કાકાશ્રી કુંવરજીભાઈએ શરૂ કરેલ શ્રી કુંવરજી દેવશીની કંપનીમાં કામ કરવા લાગી ગયા. સને ૧૯૨૧માં શ્રી કુંવરજીભાઈનું અવસાન થતાં કંપનીના વહીવટની જવાબદારી સુમતિચંદ્રભાઈએ ઉપાડી લીધી.

ભાઈ સુધાકરભાઈએ મહડાની ખેતી અંસાળી. કંપનીની આર્થિક હાલત કથળતી હતી પણ હિંમત ન હારતાં સુશ્લેષીનો સામનો કરી શ્રી સુમતિચંદ્રભાઈએ થ્રીમે થ્રીમે કંપનીને પગભર કરવા માંડી. તેમની તીવ્ર ધગશ અને સાહસિક વૃત્તિને કારણે પોતાની મિલ-સ્ટોરની લાઇનની સાથે અગ્નિશામક સાધનોનું કામ શરૂ કર્યું.

ફાયર એક્સ્ટીંગ્વિશર જેવી જડ વસ્તુને જનતાની નજરમાં પ્રસિદ્ધ કરનાર તેઓ પ્રથમ હતા. Firex ના બનાવનાર તરીકે તેમના સાહસ, ધંધાદારી કુનેહ અને તેજસ્વી છુદ્ધિપ્રજ્ઞાને લીધે એક દાયકામાં તેઓ આરી પ્રસિદ્ધિ પામ્યા. પ્રદર્શનોમાં Firex નો સ્ટોલ લઈ પ્રત્યક્ષ સેવા આપવાનો વિચાર પણ તેમનો જ હતો.

ખામો સેન્ટ્રલ પરની ગલીમાં રોજના ૧૦-૨૦-૨૫ ફાયર એક્સ્ટીંગ્વિશર બનાવવાનું ૧૯૫૧માં શરૂ કર્યું. ૧૯૭૫માં તો અરુણ ચેમ્બર્સમાં કેટલાંયે નવનવાં સાધનોની યોજનાઓ થઈ. કારખાનું શરૂ કર્યું. રાતદિવસ ગોવંડીમાં નાનાંમોટાં સાધનો તૈયાર થાય છે અને દેશવિદેશમાં પણ તેની મોટી માંગ છે.

આ બધી કામની જવાબદારી હોવા છતાં તેઓનો સ્વભાવ આનંદી, મિલનસાર અને પ્રેમાળ હતો. મોટા હિસાબોનો અંદાજ મગજમાં જ તૈયાર હોય. યાદશક્તિ ઘણી તેજસ્વી હતી. લક્ષ્મીની મહેર હોવા છતાં તેઓ સાદાઈની મૂર્તિ હતા. મોટા ભલકામાં તેઓ માનતા નહિ.

આટલું બધું કમાયા છતાં પોંડીચેરીનાં પૂ. માતાજી અને મહાયોગી અરવિંદ વ્રોષના પ્રાણુધ્યાસ હતા. તેમનાં અહધર્મચારિણી શ્રી સરલાબેન પૂ. માતાજીનાં પ્રેમપાત્ર હતાં. પોંડીચેરીમાં ‘સરલા સદન’ નિવાસગૃહ હતું.

પોતાના કાર્યકરો પ્રત્યે મમતા હતી પણ ભૂલ થાય તો થોડા કડક પણ થઈ જતા. રામચંદ્ર જેવા વૃદ્ધ-બીમાર ડ્રાઇવરને ઘણાં વર્ષો સુધી જીવન બદ્યું. તેની ખરી કદર કરી. તેઓ ઉદારચરિત હતા. પોતાના પૂ. પિતાજીના અંથો છપાળ્યા. ઉપરાંત મુંબઈમાં મણિ

મહોત્સવ શાનદાર રીતે ઊજાવ્યો હતો અને એક ટ્રસ્ટ કરીને સેવાભાની 'મહાનુભાવોનું' સન્માન કરવાનું શ્રેય પણ તેમને જ છે. પાલીતાણામાં ૪ અને મુંબઈમાં ૮ મહાનુભાવોનું સન્માન શાનદાર રીતે કર્યું હતું.

શ્રી કુવરજી દેવશી લિની જવાબદારી તેમના ત્રણે પુત્રોએ સંભાળી લીધી છે. તેમના જમાઈ શ્રી પ્રવીણભાઈ કારખાનું સંભાળે છે. શ્રી સરલાબહેન કંપનીના ડાયરેક્ટર છે, અને જરૂરી કાનકાલ સંભાળે છે.

શ્રીયુત સેવંતીલાલ કાન્તિલાલ પટણી

શ્રીયુત સેવંતીભાઈ મૂળ પાટણના વતની. પાટણ શહેરમાં માતા કાન્તાબેન અને પિતા કાન્તીલાલ હીરાચંદને ત્યાં સંવત ૧૯૮૪ના ફાગણ સુદ ૧ ના શુભ દિવસે શ્રી સેવંતીભાઈનો જન્મ થયો. બહુ વિશાળ કુટુંબ, આઠ ભાઈઓ, બે બહેનો મળીને સેવંતીભાઈ સહિત દસ દસ ભાંડરડાં છે. શ્રી સેવંતીભાઈનાં પત્ની કલાવતીબેન એક ગુણિયલ સ્ત્રી છે. વળી સેવંતીભાઈને એક પુત્ર અને બે પુત્રી છે. આખું કુટુંબ ધર્મના રંગે રંગાયેલું છે. સાધુ-સાધ્વીની વૈયાવચ્ચ માટે એમની અનુમોદના કરીએ એટલી ઓછી છે. શ્રી સેવંતીભાઈ તથા તેનું આખું કુટુંબ દરરોજ પૂજા-સેવા-દર્શન ઇત્યાદિ ધર્મક્રિયા કરવી; દરરોજ વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવું; તપ, જપ, વગેરે આરાધના કરવી તેમ જ પરોપકારનું કે સેવા-સુશ્રૂષાનું કોઈપણ કાર્ય દેખાય કે તુરત યથાશક્તિ તન મન અને ધન સાથે સમયનો પૂરતો ભાગ આપવા તત્પર બને. તેઓને વ્યવસાયમાં પ્લાસ્ટિકનું કારખાનું છે. ખાસ નિવૃત્ત જીવન જીવે છે અને મોટા ભાગનો સમય ધર્મધ્યાન અને સેવામાં જ પસાર કરે છે.

પૂ. બા શ્રી સંતોકબેન નાનપણમાં મહેતા

ઝૌરાપ્ટ્રની ઐતિહાસિક નગરી ધુમલીની પાસે આવેલ પ્રખ્યાત ભાણવડ ગામમાં વિક્રમ સંવત ૧૯૬૧ના ચૈત્ર વદિ બીજના પૂજ્ય બાનો જન્મ થયો. માતાનું નામ કુંવરબા અને પિતાનું નામ શ્રી કરશનભાઈ. પિતા કરશનભાઈ વેપારી પેઢીમાં નામું લખીને પોતાને સંસાર ચલાવતા હતા. પૂ. બાને ૪ (ચાર) બહેનો અને ૨ (બે) ભાઈ એા હતા. એમાં અત્યારે પૂ. બા એકલાં જ છે. ૬ વર્ષની ઉંમરે જ પૂ. બાએ માતાનું વાત્સલ્ય ગુમાવ્યું હતું. નાનપણમાં જ માતો પ્રેમ ગુમાવવાથી પૂ. બાનું મન ઘણું પોચું રહ્યું. એમના ઘરની બાજુમાં ત્રિકમરાયજીનું મંદિર હતું. ત્યાં પૂ. બા નાનપણથી જ જતાં. કંઈક થાય કે મંદિરે જઈ બેસી રડતાં. આમ નાનપણથી જ ધાર્મિક ભાવના એમના મનમાં વણાઈ ગઈ.

વૃદ્ધોની સેવા કરવાનું નાનપણથી જ સંતોકબાને ગમતું. આબુબાબુ રહેતી ઘરડી વૃદ્ધાએને તેઓ હાથ આલી દર્શને કે કથા-વાર્તા સાંભળવા લઈ જતાં. પૂ. બાનું કહેવું છે કે આજે જે કાંઈ પણ સુખ મને પ્રાપ્ત થયું છે એ સૌ વૃદ્ધ-જનોના આશીર્વાદનું પરિણામ છે.

ભાણવડની કન્યાશાળામાં સંતોકબાએ ચાર ગુજરાતી સુધીનો અભ્યાસ કર્યો. તે સમયે છોકરીઓ માટે બેસવાની બેંકડાની વ્યવસ્થા ન હતી. ભણતી વખતે સંતોકબાને એવા વિચાર આવતા કે મારી પાસે સગવડ થશે તો સૌ પહેલાં મારી આ શાળાને સુંદર બનાવીશ. સમય જતાં પૂ. બાએ શાળાનો ઉદ્ધાર કર્યો. બેંચ મુકાવ્યા, મકાન નવું કર્યું. અને આજે તો એમના નામથી જ “સંતોકબા શાળા” તરીકે એ શાળા સમૃદ્ધ બની છે.

પૂ. બાનું હુલામણું નામ સંતી. અભ્યાસમાં પૂ. બા સાથે બીજી ત્રણ બહેનોની સ્પર્ધા રહેતી. એ બહેનો ગરાસિયાની અને એક મણિબેન દામજીભાઈ (શ્રી લલિતાભાલીનાં માતૃશ્રી) અને ચોથાં સંતોકબા. એમાં બાનો નંબર પહેલો-બીજો જ રહેતો.

નાનપણથી જ આ બુદ્ધિશાળી રહ્યાં. સ્વભાવ ઘણો જ સ્વમાની. એકવાર એમને દાખલો આવ્યો હતો છતાં માસ્તરે જાને ધમ્મો માર્યો અને દાખલો ખોટો આવ્યો. આથી બાનું સ્વમાન ઘવાયું. એક અઠવાડિયું સ્કૂલે ન ગયાં. માસ્તરજી આવી મનાવી લઈ ગયા પછી જ બાએ શાળામાં પગ મૂક્યો. એક દિવસ બધી બહેનપણીઓ ફવાકાંઠે પાણી ભરવા ગઈ, ત્યાં એક ભૂલો આવ્યો જેને ભાણુવડમાં બધા “દાતારનો ભૂલો” એ નામથી ઓળખતાં. એ એની સાથે જાતજાતના ભગવાનની છબીઓ લાવતો. બધી બહેનપણીઓ એને ઘેરી વળી. બધી બહેનપણીઓ ભૂલાને હાથ બતાવવા લાગી. બધાંના હાથ જોયા ત્યાં ભૂલાની નજર સંતી ઉપર પડી. એણે કહ્યું, “લાવ છોડી તારો હાથ જોઈ.” સંતોકબાનો હાથ જોઈ ભૂલો બોલ્યો : “અરે ! તું તો જોગમાયાનો અવતાર છે. તને રાજરાણી જેટલું સુખ છે. તારે ત્યાં તો મોટરો દોરશે.” તે સમયે તો ભૂલાની પાતને હસીને કાઢી નાંખી કારણ એમણે તો સપનામાં પણ કાર જોઈ નહોતી. વળી અતિ સાધારણ ઘરની કન્યાને રાજરાણીનું સુખ મળશે તેવી કલ્પના ક્યાંથી કરવાની હોય ? પણ ભૂલાની ભવિષ્યવાણી આવી હતી.

સ્વમાની સ્વભાવનાં સંતોકબા રમૂજ કરી શકે એવાં ખેલકલ્પ પણ છે. નાનપણમાં બનેલો એક રગ્નિક પ્રસંગ છે કે સંતોકબાની સગાઈ ગોરાણુના શ્રી કલિદાસભાઈના દીકરા નાનજીભાઈ સાથે થઈ હતી. એક વખતે સરખેસરખી બહેનપણીઓ પાણી ભરવા જઈ રહી હતી. ગોરાણુથી સંતીના કાકાજીસસરા વહુને જોયા ભાણુવડ આવ્યા. ગામના પાદરમાં જ આ બધી સખીઓનો ભેટો થયો. ઘોડા ઉપરથી અચવાર ઊતર્યો. એણે પૂછ્યું : “છોડીયું તમે સંતી (સંતોક)ને ઓળખો છો ?” સંતોકે બહેનપણીઓને કંઈ જ ન કહેવાનો ઇશારો કર્યો અને આગળ આવી તેને કહ્યું, “હા, હું સંતીને ઓળખું છું. આ મારી બાબુમાં ઊભી છે એ જ સંતી.” ઘોડેસવારે ધારી-ધારીને જોયું, વિશ્વાસ ન આવ્યો. ફરીવાર પૂછ્યું : “શું આ જ સંતી છે ?” સંતીએ જવાબ આવ્યો : હા, જેની ગોરાણું સગાઈ

થઈ છે એ સંતી આ જ છે.” બા એ એમની ફેરફારની છોકરીને બતાવી હતી, જેની આંખ ફાંગી અને રંગ સાધારણ હતો. ઘોડે-સવાર ભાણુવડ ગામમાં પણ ન ગયા અને તુરત ગોરાણે પાછા ફર્યા. ઘરે જઈને બધાને વાત કરી કે નાનજીની સગાઈ જેની સાથે થઈ છે એ છોકરી તો ફાંગી અને સાધારણ રંગની છે. હવે શું થાય ? આ વાત સંતી ભૂંડી ગઈ અને લગ્ન થઈ ગયા બાદ બધાં બાને જોવા આવે. કોઈ આંખ જુએ અને કોઈ રંગ. આખું પોરબંદર બાને જોવા ભેગું થયું. બાના લગ્ન પોરબંદરમાં થયેલા. બધાં જ સગાંવહાલાં પોરબંદરમાં આવેલાં. આખા ઘરમાં બાનાં રૂપરંગ અને આવડતની ચર્ચા થાય. બાને સમજણ ન પડે કે આમ કેમ ! બધાં જોતાં જાય અને બોલતાં જાય કે અરે ! આખી આંખ પણ સુંદર છે; થોડીઘણી રૂપાળી પણ છે તથા આલાક અને હોંશિયાર પ્રૂળ છે. બાને જ્યારે વાતની ખબર પડી ત્યારે માંડીને વાત કરી. બધાંને પ્રૂળ હસાવ્યાં.

સોળમે વર્ષે તેમનાં લગ્ન થયાં. તે દિવસોના રિવાજ મુજબ ઘૂમટો કાઢીને થયાં. સાસુરિયે આવ્યા પછી ઘણાં વર્ષો લાજ કાઢી. પૂ. બાપુજી લંડનથી પાછા ફર્યા પછી લાજ મૂકી. લગ્ન થયાં તે વખતે પૂ. બાપુજીની સ્થિતિ બહુ સારી ન હતી પરંતુ પૂજ્ય બાનાં પગલાંથી પૂ. બાપુજીના ભાગ્યમાં પલટો આવ્યો અને ચારે બાજુ સફળતા દેખાવા લાગી. આ સમયે આફ્રિકામાં ત્રણ જીનરી હતી અને તેની સ્થિતિ પણ ડામાડોળ હતી તે સુધરી અને લુગાઝીમાં ખીજ બે ફેક્ટરી બની ! નાનપણમાં ભૂવાએ ભાખેલા બોલ સાચા પડવા લાગ્યા અને ભાણુવડના સામાન્ય લોકોનાની દીકરી રાજ્યલક્ષ્મી બનીને સહુને સુખ-શાંતિનું દાન કરવા લાગી.

પૂજ્ય બાનું લગ્નજીવન ઘણું સુખી હતું. નાનજીશેઠ જેવા તેજ અને ધૂની પુરુષનું પડખું સેવવું તે નાની વાત નથી. પૂજ્ય બાપુજી ક્યારે કયું પગલું લેશે તે કોઈથી કળી શકાય તેમ ન હતું. તેમાં હરહંમેશ પૂ. બાપુજીને અનુકૂળ રહેવાની તૈયારી પૂજ્ય બાએ કેળવી હતી. પતિ જ પરમેશ્વર એવી આર્થ-

લાવના બાના જીવનમાં સ્વભાવથી જ વણાઈ ગયેલી હતી. પોતાના સહનશીલ સ્વભાવથી બાએ પૂજ્ય બાપુજી (નાનજી શેઠ)નું ઘર જ નહિ, તેમનું નામ પણ દીપાવ્યું છે. કુટુંબ હોય ત્યાં નાનામોટા ઘણા કલેશો પણ હોય છે. ઘરના વ્યવહારમાં ઘણાં દુઃખો પણ આવે. પૂ. બાપુજીએ ગુરુકુળ અને ગુરુકુળમાં ભણતી દીકરીઓની સંભાળ પાછળ ઘર અને ઘરની વ્યક્તિઓની ઘણી ઉપેક્ષા કરેલી પણ એ ઉપેક્ષાની બાએ કરી ફરિયાદ નથી કરી. સદા હસતાં રહ્યાં અને બાપુજીના દરેક કાર્યમાં સહયોગ આપતાં રહ્યાં. બધાં દુઃખ-વિષાદના કડવા ઝેરના ઘૂંટ શંકરની જેમ પચાવી ગયાં. જીવનમાં વિષના ઘૂંટ પીઈને તેનું અમૃતમાં રૂપાંતર બાએ કરી બતાવ્યું છે.

પૂ. બાને ચાર બાળકો—એ દીકરીઓ અને એ દીકરાઓ—શ્રી સવિતાબહેન, શ્રી ધીરેન્દ્રભાઈ, શ્રી નિર્મળાબહેન, શ્રી મહેન્દ્રભાઈ તથા આગલા ઘરના શ્રી ખીમજીભાઈ. પોતાનાં સંતાનોને ઉચ્ચ કોટિનું શિક્ષણ મળે અને એઓની સર્વ રીતે પ્રગતિ થાય એને માટે પણ બાએ રાતદિવસ ચિંતા કરી છે.

શ્રી સવિતાબહેનને વડોદરા ગુરુકુળમાં અભ્યાસાર્થે મૂકવા પાછળ પૂ. બાનો ઘણો મોટો ફાળો હતો. પ્રસંગની હદીકત આ પ્રમાણે છે :

ઈંટોલાથી શ્રી ઇચ્છાબહેન નામનાં એક બહેન મોઝાસા રોકાયેલાં. શ્રી ઇચ્છાબહેન ખૂબ સુંદર વાનું વગાડતાં. સવિતાબહેન ખૂબ મનથી સાંભળતાં. શ્રી ઇચ્છાબહેને પૂ. બાને વાત કરી કે વડોદરામાં આર્યકન્યા ગુરુકુળ નામની સુંદર સંસ્થા છે, એમાં સવિતાને ભણાવો. સવિતાબહેને (પૂ. દીદી) પણ ગુરુકુળમાં જવાની હઠ લીધી. બાએ પૂ. બાપુજીને સમજાવી યુગાન્તા કાગળ લખ્યો. પહેલાં તો પૂ. બાપુજીએ ના પાડી કે સવિતા હજી નાની છે. મોટી થાય પછી મોકલશું; પણ બાની સમજાવટથી પૂ. બાપુજી માની ગયા. દીદીને બાના દિયર શ્રી વલ્લભદાસભાઈ સાથે ભારત મોકલવાનું નક્કી થયું. સ્ટીમર ઉપર જ્યારે બા મૂકવા ગયાં ત્યારે દીદી રડી પડ્યાં. પાછા જવાની હઠ લીધી. પણ બાએ મક્કમ રહી કહ્યું, એક વર્ષ પછી

હું ભારત આવીશ. તને નહિ ગમતું હોય તો પાછી તેડી જઈશ; પણ હમણું તું લણવા બા. એક વર્ષ પછી બા વડોદરા ગયાં, પણ દીદીને ગમી ગયું હતું. ત્યાં તેઓ સ્નાતિકા થયાં. દીદી મેટ્રિક થયા પછી બાપુજીની ઇચ્છા દીદીને ઉઠાડી લેવાની હતી. બાપુજી વારંવાર કાગળ લખાવે. બા આજે કાગળ બાપુજીની ઇચ્છા મુજબ લખે પણ પોસ્ટ કરતી વખતે છેલ્લી લીટી બા ચુપકેથી ઉમેરતાં કે આ બધું તારા બાપુજીના કહેવાથી લખ્યું છે — બાકી તારી જ્યાં સુધી લણવાની ઇચ્છા હોય ત્યાં સુધી લણજે. મારે તને પૂરતો સાથ છે. આમ દીદીને સ્નાતિકા સુધી લણાવવામાં બાને ઘણો મોટો ફાળો છે. દીદીને નૃત્ય શિખવાડવા માટે બાએ પૂરતો સાથ આપી બાપુજીની નારાજી બહારી લીધી હતી. આમ સંતાનોની પ્રવૃત્તિઓમાં બાએ ઘણો રસ લીધો. બાપુજીનું ધ્યાન વધારે વેપારમાં જ રહેતું. આમ બાએ પોતાનાં સંતાનોને હૈયાનાં હીર ધવરાવીને મોટાં કર્યાં અને સંસ્કારી બનાવ્યાં.

નાનપણથી જ બામાં ધર્મશ્રદ્ધા ખૂબ હતી. કુટુંબમાં પળાતો વૈષ્ણવ ધર્મ બાને ઘણો પ્રિય હતો. સમ્રિયાંનો ધર્મ પણ વૈષ્ણવ; એટલે શ્રીનાથજી અને યમુનાજીના ઉપર અનન્ય શ્રદ્ધા હતી. સામાન્ય રીતે વૈષ્ણવો શ્રીકૃષ્ણ સિવાય અન્યને માનતા નથી; પરંતુ બાના જીવનમાં એક વિશિષ્ટ પ્રસંગ બન્યો. શ્રી ધીરુભાઈના જન્મ વખતે પૂજ્ય બાની તબિયત લથડતી ચાલી. આફ્રિકામાં રહેતાં એક બેને બાને કહ્યું કે તમે માતાજી ઉપર શ્રદ્ધા રાખો અને માતા નામના દીવા માનો. અંગામાની બાધા રાખવાનું કહ્યું કે અંગામાની બાધા તો નહિ રખાય. એમનાં દર્શને જવું પડે અને એ એટલું શક્ય નહોતું તેથી કોઈનું પણ નામ લીધા વિના બાએ માતાજીના નામના દીવા માન્યા અને બાની તબિયત સુધરી ગઈ. અને આમ માતાજી ઉપર શ્રદ્ધા વધતી ગઈ. ભારતમાં આવી એકવાર હરસિદ્ધિ માતાના દર્શને મિયાણી ગયાં અને ત્યાં મૂર્તિમાં અલૌકિક પ્રકાશનાં દર્શન થયાં તે વખતથી આજ દિવસ સુધી બા હરસિદ્ધિ માતાના સાચા અર્થમાં પુત્રી બની, એમની અનન્ય ભક્તિ કરી રહ્યાં છે.

માની પણ અચીમ કૃપા એમના ઉપર છે. બા કહે છે કે, દરિયો જે જેમ કોઈ દિવસ ઉલ્લેચાય નહિ તેમ તેમ માની કૃપાનું વર્ણન શબ્દોમાં થઈ શકે તેમ નથી.

પૂ. બા જૂળ જ સરળહૃદયા અને ભાવુક છે. એમણે લગભગ ૧૦૦ ભજનો રચ્યાં છે. “ભજન-સંગ્રહ” નામની પુસ્તિકા “સંતોષી”ના નામથી પ્રગટ થયેલી છે. એમનાં ભજનોમાં શબ્દોનો આડંબર નથી; માત્ર એક ભક્તની ભગવાન પ્રત્યેની કાલીધેલી પ્રેમાળ આર્તવાણી છે. એ ભજનોની પાછળ બનેલો પ્રસંગ સુંદર છે.

સાસરે ગયા પછી સંતોકબાનાં દેરાણી અને જેઠાણી રોજ સુંદર ભજનો ગાય. સંતોકબાને ગાવા કહે પણ તે વખતે સંતોકબાને એકપણ ભજન ન આપડે એટલે પોતે ભજનો ન ગાય. એક દિવસ બધાંએ જૂળ આગ્રહ કર્યો તો પૂ. બા બોલ્યાં કે જે દિવસે હું જાતે ભજન રચીશ તે દિવસે ગાઈશ. હવે ચાર ચોપડી ભણનારી બેન કેવાંક ભજનો બનાવે ? પણ પૂ. બાએ તો નિશ્ચય કર્યો હતો કે ભજનો ગાવાં તો પોતાનાં રચેલાં. એમણે તો મનોમન હરસિદ્ધિ માતાનું સ્મરણ કર્યું અને માની પાસે કાગળ અને પેન્સિલ મૂકી દીધાં અને કહ્યું કે હે મા ! તું મને સુઝાડશે તેમ લખીશ. અને માની કૃપા થઈ. એમને ભજનો રચ્યાં અને લખાયાં. એમની લખેલી બીજી પુસ્તિકાનું નામ છે “ભગવતી મહેર”.

પૂજ્ય બાને દેશી ઔષધિઓ વિશે ઘણું જ્ઞાન છે. ગુરુકુળમાં જ્યારે આવે અને કોઈની પણ બીમારીનું નામ પડે અને એમને ખબર પડે કે તુરત પોતે દેશી દવાઓ બતાવે. પૂ. બાની દવાથી ઘણી બહેનોને સાજી થતાં મેં જોઈ છે.

પૂ. બાને ત્યાં રોજ છાશ લેવા ગરીબ લોકો આવે છે. એમાં ચોમાસામાં મેલેરિયાનો ઉપદ્રવ જૂળ હોય ત્યારે પોતે અનેક દેશી ઓસડિયાંનો ઉકાળો બનાવડાવે છે અને છાશની બાતુમાં જ ઉકાળો રાખે. જે છાશ લેવા આવે તેમને ફરજિયાત પહેલાં એક કપ ઉકાળો પીવાનો અને પછી છાશ લઈ જવાની. એમની આવી મૂક સેવાની બહુ ઓછાંને ખબર છે.

સાદગી એમના જીવનમાં વણાયેલી છે. કરેડપતિની પત્નીનું જરાય અભિમાન એમને નથી. કપડાં કે ઘરેણાંનો દેખાવ પણ એમના શરીર ઉપર ક્યારેય નજરે નથી પડ્યો. કશ્વરે એમને શારીરિક સૌંદર્ય તો આપ્યું જ છે પણ એમના આંતરિક સૌંદર્યની પ્રતિભા પણ અનેરી છે. પૂ. બા લક્ષ્મીસાવિત્રીના અવતાર સમા છે.

પૂજ્ય બાપુજીના અવસાન પછી તો પૂ. બા લગભગ વધુ સમય પોરબંદરમાં જ ગાળે છે અને રોજ સાંજે ગુરુકુલ આવે અને બધાંની બળર-અંતર પૂછે. મહેં પૂજ્ય બાને પૂછ્યું કે તમને પોરબંદર વધારે ગમે કે મુંબઈ? તો બાએ કહ્યું: “ મને પોરબંદર વધારે ગમે. અહીં મને મનની શાન્તિ લાગે છે. વળી મારાથી અહીં દાન-ચુક્ય પણ સારાં થાય છે. વળી રોજ સાંજના ગુરુકુલ આવું એટલે તીર્થધામમાં આવ્યાની પરમ શાંતિ અનુભવું છું.”

પૂ. બાના જીવનમાં મનુષ્ય-જીવનને ઉપયોગી ઘણા ઘણા ગુણો છે. થોડું લણેલાં હોવા છતાં પૂર્વજન્મની કમાઈથી રામાયણ, મહાભારત આદિનું ઘણું જ્ઞાન પોતે ધરાવે છે. ધર્મકથા તો એવી સરસ રીતે કહી બતાવે છે કે સાંભળનાર તેમની રજૂઆત ઉપર ધન્ય બની જાય છે. સૌથી અગત્યની વાત એ છે કે પૂજ્ય બા જે વાત કહે તે હૃદયની કહે છે. તેમના વિચારો માત્ર વિચારો જ નથી હોતા પરંતુ અનુભવવાણી હોય છે. ક્યારેક એમની ઉપમાઓ અને અભિવ્યક્તિઓ એટલી ઊંડી અને સચોટ હોય છે કે કોઈ પણ વિદ્વાન સમાજને એકવાર તો વિચાર કરતા કરી દે.

પૂજ્ય બાને જ્યારે પ્રસંગ પડ્યો છે ત્યારે ત્યારે તેમણે પોતે જ પોતાના વિચારો લખીને રજૂ કર્યા છે. પ્રસંગોપાત્ત તેમણે રજૂ કરેલા તેમાંના થોડાકનું અવગાહન કરીએ તો.....

(૧) ૧૯૫૮—૧૫મી ઓગસ્ટ

વિચારોની ધારા સૌ વહાવી શકે છે પરંતુ વર્તનની ધારા અઘરી લાગે છે. લાણવાની સાથે વિશાળ હૃદય કેળવવાની જરૂર છે. તમે સૌ સાચું શિક્ષણ મેળવી જીવનનું અને રાષ્ટ્રનું કલ્યાણ

કરે અને તે દ્વારા આત્મ સુખ અને શાંતિ પામે.

(૨) ૧૬૬૪ : ૬-૭-૧૬૬૩ ગુરુપૂર્ણિમા

વિદ્યાર્થીજીવન ઉત્તમ જીવન છે. ધ્યાનપૂર્વક ભણવાથી જેમ પરીક્ષામાં સારા માર્ક્સ મેળવી શકાય છે તેમ સદ્વ્યવહાર અને સદાચારનું પાલન જીવનની પરીક્ષામાં સારા માર્ક્સ આણે છે.

(૩) ૧૬૭૭ : વસંતપંચમી

કહેવાય છે કે શિષ્યામણુ ઝાંખા સુધી હોય છે, દોસ્તી સીમાડા સુધી હોય છે, શરમ આંખ સુધી હોય છે. ઉપદેશ કાન સુધી જ હોય છે, વિચારો મન સુધી હોય છે, જેના વિચાર મૃગજળ જેવા હોય છે તેઓ ક્યારેય પોતાની જાતને સુધારી શકતા નથી.

(૪) ૧૬૭૯ માર્ચ : વિદાયસભા

ગુરુકૃપ્તને તમારી પોતાનો માતૃભૂમિ લેખજો. તમે જે સંસ્કાર લીધા હોય તે દીપાવજો. સંસ્કાર તે માનવનો ધર્મ છે. જ્ઞાન તે આપણા શરીરનો દીપક છે. તેને સદા જલતો રાખજો. ખૂબ સેવા કરજો, સેવા ફૂલોની સુવાસ છે, અગરબત્તીની સુગંધ છે. ફલ ધરતીમાંથી સુગંધ લઈને આપે છે; કારણ કે તેમાં માતાનું અમૃતસિંચન છે. મા કેટલી પ્રેમાળ અને ગુણકારી છે તેનું વર્ણન ન થઈ શકે.

આમ પૂજ્ય બા શ્રી ને સરસ્વતીનું સન્મિલન છે. અણિમામાં ગરિમા અને ગરિમામાં અણિમા એ પૂજ્ય બાનું સાત્ત્વિક સ્વરૂપ છે.

પૂજ્ય બાપુજીએ કરોડોનાં દાનો દીધાં છે તેમ પૂજ્ય બાએ પણ પોતાની વિશિષ્ટ રીતે દાનો દીધાં છે. દત્રીસહજ સંત-સ્વભાવ. પૂ. બા જે દાન કરે છે તે કદીય જાહેર કરતાં નથી અને તેમનાં દાન પણ ખાસ કરીને દુઃખિયારી દત્રીઓ માટે વિશેષ હોય છે. પૂ. બા કેવી રીતે દાન કરે છે તેના અમુક દાખલા શ્રી ગંગાબેન થાનકી દ્વારા સાંભળવા મળ્યા છે; તે આ પ્રમાણે છે.

(અ) એક ગઢવીની દીકરી પરણવાની હતી. ગઢવીની સાધારણ સ્થિતિ. દીકરીનું કરિયાવર ઠીક ઠીક થાય તો જ લગન લેવાય એવી

પરિસ્થિતિ ઉપસ્થિત થઈ. ગઢવીએ પૂજ્ય બાને પોતાની વાત કરી. પૂજ્ય બાએ એમને આધ્યાત્મન આપ્યું અને કહ્યું કે તમે લગ્ન લ્યો; હું દીકરીનું બધું જ કરિયાવર કરીશ. મંગલસૂત્રથી માંડી બધી જ નાનીમોટી ચીજવસ્તુઓ પૂ. બાએ કરાવી આપી.

પોરબંદરના મિત્ર મજૂરોએ ફંડ લેણું કરી કડિયા પ્લોટમાં એક શિવમંદિરની શરૂઆત કરી. ભંડોળ ખૂટ્યું અને મંદિરનું કામ અટકી પડ્યું. બધાં પૂ. બા પાસે આવ્યાં અને મદદની માગણી કરી. તુરંત પૂ. બાએ રૂ. ૨૫ સિમેન્ટની થેલી પોતે આપી અને અધૂરું કામ પોતે પૂરું કરાવી મંદિર પૂરું કરાવ્યું.

જ્યુબિલીમાં શિવજીનાં મંદિરોમાં નગારાં ફાટી ગયાં હોય તો પૂજારીના કહેવાથી પોરબંદર લાવી ચામડાં મઠાવી જે તે મંદિરોમાં મોકલી અપાયાં છે. “ચાંદા” નામનું એક નાનકડું સરખું ગામડું છે. ત્યાંના મંદિરના પૂજારીએ નગારાં ફાટી ગયાની ફરિયાદ કરી. હમણાં જ થોડા સમય પહેલાં બાએ મહારાણા મિલ્કતમાં કામ કરતા ભાઈશ્રી પાતાભાઈ દ્વારા કરાવી આપ્યાં. પૂ. બા દર મહિને દાન-પુણ્ય પાછળ લગભગ રૂ. ૧૦૦૦નો ખર્ચો કરે છે.

આર્ય જાતિનો ઇતિહાસ કહે છે કે આર્યો જ્યારે ભારતમાં આવ્યા ત્યારે તેમની ત્રણ વિશિષ્ટતા હતી : અંગ ઉપર પીળાં વસ્ત્રો, હાથમાં તુલસીજીવું ફૂંડું અને આગળ ગાય. ગાય આપણા દેશનું સૌથી પવિત્ર પશુ મનાય છે. એની ભક્તિ આખા ભારતવર્ષમાં શ્રેષ્ઠ કહેવાયેલી છે. આર્ય સન્નારીના લગભગ બધા ગુણો ધરાવતાં પૂજ્ય બાને સૌથી પ્રિયમાં પ્રિય કાર્ય ગાયની સેવા કરવાનું છે. તેમણે પોતાના દાનનો પ્રવાહ પણ ગાયો માટે વિશેષ વહેવડાવ્યો. આજે પણ રોજ સવારે તેમનો એક અફર નિયમ છે કે કેઈ શિવમંદિરે જવું અને ગાયને લીકું ઘાસ નાંખવું. કેટલાય ગોવાળોને એમણે ગાયો માટે ગમાણ બંધાવી દીધી છે અને નિયમિત લીકું ઘાસ મળતું રહે તેવી વ્યવસ્થા કરી છે.

પૂજ્ય બાનો સૌથી મોટો ગુણ તેમના નામ મુજબ સંતોષનો છે. આટ-આટલાં દાન આપે છે પણ નામનો કદી મોહ નહિ. સદાય સંતોષ છે. તેમના પવિત્ર સ્વભાવનો આગળ તરી આવતો ગુણ છે. બા કહે છે, “મારે કીર્તિ નથી જોઈતી. મારા મનના સંતોષ ખાતર હું દાન કરું છું. ઈશ્વરે આપેલું છે અને ઈશ્વરના કામમાં વાપરું છું” મને આથી અપાર આનંદ થાય છે. મારું રોમેરોમ એક સાત્ત્વિક સંતોષથી છલકાઈ જાય છે.”

પૂજ્ય બાનું જીવન આજે આપણી વચ્ચે પ્રાપ્ત એક ઉજ્જવળ જીવન-દૃષ્ટાંત છે. એમના જીવનમાંથી આપણે જેટલું શીખીએ તેટલું જોઈએ છે. પૂજ્ય બાપુજી સૂરજ સમાન તેજસ્વી હતા તે પૂ. બા સાત્ત્વિક શીળા પ્રકાશથી ઓપતી પૂનમની ચાંદની જેવાં છે. આર્ય-કન્યા ગુરુકુલ અને ગુરુકુલ મહિલા કોલેજના સરોવરમાં પૂ. બાના પ્રકાશથી પ્રકુલિત-પોષણ જેવી અનેક કન્યાઓ આજે પોતાની જીવનસુવાસ પ્રાપ્ત કરી રહેલ છે. પ્રત્યેક કાર્યને કલા અને પ્રત્યેક ઘટનાને ઉત્સવ માનવાની એમની શક્તિએ અમ સહુનાં “બહાલ-સોચાં બા” બનાવી દીધાં છે. પૂ. બા સાચા અર્થમાં આપણી કુલમાતા છે. “શ્યામ તુલસી શાં” પવિત્ર અને સહુને ઔષધરૂપ બનતાં એવાં પૂ. બાને પામીને આપણે સહુ ભાગ્યશાળી બન્યાં છીએ. પ્રભુ એમને શતાયુ અર્પો.

શ્રી હરિહરભાઈ મણિભાઈ પટેલ

સમાજસેવાના ક્ષેત્રે નોંધપાત્ર ફાળો આપી રહેલા શ્રી હરિહર-ભાઈ મણિભાઈ પટેલ કોઈ અગમ્ય શક્તિ, શ્રદ્ધા, વિશ્વાસ, હિંમત અને હૈયા-ઉકલત વડે સ્વજનોથી દૂર ગોંઠિયા શહેરમાં વર્ષો પહેલાં જઈને ત્યાંની પ્રજા વચ્ચે અનેક કપટો સહન કરીને વસ્યા અને તેમનું તપ ફળ્યું.

માનવજીવનના ઘેર અંધકારમાં એવાભાવનાની જ્યોત જલતી રાખનારા જ્યોતિર્ધારીથી જ માનવજાત ઉજ્જવળ છે. ઘરદીવડા જેવા

શ્રી હરિહરભાઈ પટેલ મૂળ ગુજરાતના ચરોતરના ગામ ઓડના ગૌરવશાળી રત્ન ગણાયા છે; પણ આજે ગોંદિયાના ગૂંગળાતા જન-હૃદયમાં નૂતન પ્રકાશ અને પ્રેરણા પાથરતા રહ્યા છે.

પાટીદાર પરિવારમાં એમનો જન્મ થયો એ હતી ૧૯૩૪ ના એપ્રિલ મહિનાની તેવીસમી તારીખ. સંસ્કારી વાતાવરણમાં તેમનું લાલનપાલન થયું. મંગલ ધર્મનો વારસો મળ્યો.

શ્રી હરિહરભાઈ ઇન્ટર આર્ટ્સ સુધીના અભ્યાસ પછી ગોંદિયામાં વડીલોએ સ્થાપેલા બીડીપત્તાના ઉદ્યોગમાં સામેલ થયા. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે ગોંદિયાની મણિભાઈ ચતુરભાઈ પટેલ એન્ડ કું. એ બીડીના ઉદ્યોગમાં શ્રેષ્ઠ કીર્તિ સંપાદન કરેલી છે. આ પેઢીની શાખાઓ બંગાળ, ગિહાર સુધી વિસ્તરેલી છે. બીડી-ઉદ્યોગ પેઢીના તેઓ એક ભાગીદાર છે.

ઔદ્યોગિક પ્રગતિ અને વિકાસની સાથે સાથે સમાજસેવાની વર્ષો જૂની તેમની ભાવનાને પણ બળ મળ્યું અને જનસમૂહમાં તેમનું વ્યક્તિત્વ બીલી ઊઠ્યું. સ્વભાવે નિર્દોષ અને નિઃસ્વાર્થ ભાવનાને કારણે સૌના પ્રીતિપાત્ર બની ગયા અને પ્રકાશમાં આવ્યા. ગોંદિયાની મહાનગરપાલિકામાં સાત વર્ષ મેયર તરીકે અને પછી ત્રણ વર્ષ સુધી અધ્યક્ષપદે રહેલા. મોગરીમાં મેસર્સ ચતુરભાઈ ભાઈલાલભાઈ પટેલ એન્ડ કું.માં તેમના પિતાશ્રી ભાગીદાર હતા. કાળાંતરે કમ્પનીમાં વિભાજન થવાથી બીડી નં. ૩૦૩ બ્રાન્ડ તેમને હિસ્સામાં મળી. આજે આ ધંધામાં તેમની પેઢી ટોચનું સ્થાન ધરાવે છે.

ધંધાત્રીય પ્રવૃત્તિઓમાં જેટલો રસ એટલો જ બહેંકે વિશેષ સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, શૈક્ષણિક અને ઈતર પ્રવૃત્તિમાં રસ લેતા રહીને સમાજસેવાને ક્ષેત્રે યશસ્વી પ્રદાન અર્પણ કરી રહ્યા છે. તેમના પ્રયત્નો અને ટેકાથી વર્તમાનમાં શેઠશ્રી પ્રફુલ્લભાઈ મનોરભાઈ પટેલ નગરપાલિકા ગોંદિયાના અધ્યક્ષપદે વસાયેલા છે. તેઓએ સ્થાપેલી છોક્ર એન્ડ પ્રવૃત્તિમાં ૫૦૦થી વધુ બાળકોને પુસ્તક મદદ

તથા શિશ્યવૃત્તિઓ દ્વારા મદદરૂપ થતા રહ્યા છે. લાયન્સ કલબ ઓડ તરફથી તેમને સારું એવું માનપત્ર મળ્યું હતું.

ભરોડા હાઈસ્કૂલનો રજત જયંતી મહોત્સવ તેમના અધ્યક્ષપદે ઊજવાયો હતો. ભંડારી જિલ્લાના ચિરચાડળાંધ ગામે હરિહરભાઈના નામે હાઈસ્કૂલ ચાલે છે. અદામીમા ગામે પણ તેમના નામે હાઈસ્કૂલ ચાલે છે. સોની ગામમાં પણ શ્રી મણિભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલને નામે હાઈસ્કૂલ ચાલે છે. યુવા કોંગ્રેસ, ગોંદિયાના અધ્યક્ષપદે વર્ષો સુધી રહ્યા છે. જિલ્લા કોંગ્રેસના સક્રિય સદસ્ય રહેલા છે. તેમનાં માતૃશ્રી ગં. સ્વ. પૂજ્ય અંચળજેન મણિભાઈ પટેલના પુણ્ય સ્મરણાર્થે તેઓ બધા ભાઈઓએ ગામ ઓડને આશીર્વાદ નામે વાડી બાંધી આપી ગામલોકો અને આસપાસની જનતા માટે ખરેખર આશીર્વાદ રૂપ કામ કર્યું છે. ગુજરાતી કેળવણી મંડળ ગોંદિયામાં વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ તથા ટ્રસ્ટી; રેલવે એડવાઈઝરી બોર્ડના સદસ્ય અને બજારંગ વ્યાયામશાળાના છેલ્લાં વીશ વર્ષથી પ્રમુખ છે. આમ સમાજજીવનનાં તમામ ક્ષેત્રે તેઓ મોખરે રહ્યા છે અને પ્રત્યેક સમાજના નાનામોટા પ્રસંગો અને ઉત્સવોમાં આગેવાનીભર્યો ભાગ લીધો છે. પરમાત્મા તેમને લાંબું આયુષ્ય બક્ષે તેવી શુભેચ્છા.

શ્રી હરજીવનભાઈ વેલજીભાઈ સોમૈયા

માનવીની મહત્તા એમની પાસે કેટલાં ધન-વૈભવ કે સુખ-સમૃદ્ધિ છે તેના ઉપરથી નથી અંકાતી પણ તેમણે સમાજસેવાને ક્ષેત્રે એમનું કેવું પ્રદાન રહ્યું છે; શિક્ષણ, સાહિત્ય કે સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં તેમની ધન-સંપત્તિનો કેવોક સહુઉપયોગ થયો છે તેના ઉપરથી જ માનવ જીવનનું અને તેના ઉચ્ચતમ આદર્શોનું મૂલ્ય અંકાય છે.

શ્રદ્ધા, શ્રમ અને પોતાની અજોડ કાર્યશક્તિથી ઉજ્જવળ કારકિર્દી દ્વારા બિદ્ધિનાં સોપાન સર કરનાર શ્રી હરજીવનભાઈનો જન્મ ૧૯૨૬ના મે માસની ૨૭ મી તારીખે જામનગરમાં થયો.

પિતાશ્રી વેલજીભાઈ દામોદરભાઈ સામેયા જામનગરના હીવાનના કારભારી હતા. અત્યંત શ્રદ્ધાળુ હોવાના ધર્મપ્રેમી પિતાનો સુંદર વારસો મળ્યો. સંસ્કાર અને કેળવણીના વાતાવરણમાં તેમનો ઉછેર થયો. ઇન્ટર આર્ટ્સ સુધીનો અભ્યાસ કર્યો અને થોડો સમય કામનો અનુભવ લીધો.

૧૯૪૬માં માત્ર વીશ વર્ષની યુવાન વયે કોટન વેસ્ટનો પોતાનો સ્વતંત્ર વ્યવસાય શરૂ કર્યો પણ તેમાં કુદરતે ચારી ન આપી. ૧૯૫૦માં અલ્હાબાદ અને લખનૌમાં કાપડની દુકાન શરૂ કરી પણ તેમાં પણ નિરાશા સાંપડી. કંમે કંમે મનોબળ મજબૂત થતું ગયું. પ્રારબ્ધ ઉપર પુરુષાર્થનો વિજય પ્રસ્થાપી સંસ્કારસુમનની સૌરભ પ્રસારી-જીવનશિલ્પનું નિર્માણ કરતા રહ્યા.

૧૯૫૦ થી ૧૯૬૫ સુધી એસ. ડી. શેડિયા કમ્પની મુંબઈમાં રહીને પોતાની અણુનમ સાધના અને તપશ્ચર્યા કરતાં કરતાં કંપનીના ક્લાર્કમાંથી મેનેજિંગ ડીરેક્ટર સુધી પહોંચી શક્યા જે તેમની તેજસ્વી બુદ્ધિશક્તિનો પરિચય કરાવે છે. મીડાની નિકાસ સંબંધે ભારત સરકારના પ્રતિનિધિમંડળના એક સભ્ય તરીકે ચાર વખત જાપાનની મુલાકાત લીધી અને તે પછી મીડાના એક્સપોર્ટ માટે પ્રાજિલની પણ મુલાકાત લીધી હતી.

૧૯૬૫માં એસ. ડી. શેડિયા કમ્પનીમાંથી છૂટા થઈ કોલનું વિશાળ ઉત્પાદન કરતી મેસર્સ કે. વોરા એન્ડ કું.ની ભાગીદારીમાં વિવિધ ઉદ્યોગોમાં કોલ એન્ડ કોલ સપ્લાય કરવાના હેતુથી ઇન્ટર્ન એસોસિયેટેડ કોલ કોર્પો.ની શરૂઆત કરી. સાથે સાથે એસોસિયેટેડ કેમિકલ-સિન્ડીકેટના માલિક છે.

ઔદ્યોગિક વિકાસ અને પ્રગતિની સાથે સમાજસેવાને ક્ષેત્રે તેમનો ઘણો યશસ્વી ફાળો રહ્યો છે. તેઓશ્રી ઉત્તર મુંબઈ જૂનિયર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના ટ્રેઝરર તરીકે, મેટુર સોશલ વર્કસ એસોસિયેશનના પ્રમુખ તરીકે અનેક ટ્રસ્ટોના ટ્રસ્ટી અને મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે, એસોસિયેશન ઓફ ઇન્ડિયાના મલાહકાર તેમ જ ટ્રેડ અને શ્રે. ૧૨

ઇન્ડસ્ટ્રિયલ પબ્લિકેશન પ્રા. લિ. ના ડીરેક્ટર તરીકે, સ્ટેકન્ટ ટ્રેડિંગ કોર્પો. ની સ્થાપી સમિતિના સભ્ય તરીકે તેમની સેવાઓ જાણીતી છે.

મહારાષ્ટ્ર રાજ્યની ઔદ્યોગિક સલાહકાર કાઉન્સિલના અને માર્કેટિંગ ઇન્ડસ્ટ્રી અને મિનરલ્સ ઉદ્યોગ માટેની પેટા સમિતિના તેમ જ ઇન્ડો-જાપાનીઝ એસોસિયેશનની મેનેજિંગ સમિતિના સભ્ય હોવા ઉપરાંત ૧૯૬૬ થી ૧૯૭૩ સુધી જોમ્બે કોલ અને કોલ મરચન્ટ એસોસિયેશનના ચેરમેનપદે તેમની સેવા નોંધપાત્ર બની છે.

તેમને મહારાષ્ટ્ર સરકારે અગાઉ જે. પી.ની પદવી આપી છ વર્ષ જહુમાન ક્યુઈ હતું. ગુજરાતી સમાજનું ગરેબર તેઓ ગૌરવશાળી રત્ન છે. સ્વભાવે અત્યંત મિલનસાર અને ઉદારચરિત વ્રત્તિના હોઈને હરકોઈ પ્રસંગ અને પ્રવૃત્તિને તેમનું પ્રોત્સાહક બળ મળતું જ રહ્યું છે.

આધુનિક વિચારના હોવા છતાં ધર્મ પ્રત્યે એટલી જ અટલ શ્રદ્ધા ધરાવે છે. પુરુષાર્થની પરમ મિદ્ધિ સમાં તેમનાં વ્યવસાયજૂથોની પ્રગતિના પાયામાં શ્રી હરજીવનભાઈની ઊંડી સૂઝ અને નિર્જુથો લેવાની તાકાતને આભારી છે. તેઓશ્રી આથી વધુ પ્રગતિ પામે તેવી શુભેચ્છાઓ.

વેલજી હામોદર સોમૈયા મેમોરિયલ ટ્રસ્ટ તથા વ્રજકોરભાઈ વેલજી સોમૈયા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની સ્થાપના કરી રૂા. ૫,૦૦,૦૦૦ - પાંચ લાખનું જુદી જુદી રીતે દાન કરેલ છે,

શેઠશ્રી હરગોવિંદદાસ રામજીભાઈ

અતત જ્ઞાનોપાસના, નીતિ, સાહાર્ષ, સ્વાશ્રય, સચ્ચાર્ષ અને સંસ્કારપ્રેમથી પોતાના જીવનને યશસ્વી બનાવનાર શ્રી હરગોવિંદદાસ-ભાઈનું જીવન પ્રેરણા સમાન છે. ભાવનગર પાસેનું ચોગડ (શિહોરથી પાંચેક માઈલ) ગામ તેમની જન્મભૂમિ છે. ત્યાં તેમના પિતાશ્રી રામજીભાઈની ખેતી હતી અને તે ઉપરાંત તેઓ પુસ્તકોની ખરીદી અને વેચાણનું પણ કામ કરતા હતા. આ વ્યવસાયના કારણે શ્રી

હરગોવિંદભાઈને બાળપણથી સારા વાંચનની પ્રીતિ થઈ અને તે થોડાં વર્ષો બાદ વૃક્ષમાં પરિણમી. તેઓની જ્ઞાનોપાસના બ્યાંસી વર્ષની વય સુધી અવિરતપણે ચાલુ રહી હતી. તેમનાં માતૃશ્રી અત્યંત ધર્મ-નિષ્ઠ હતાં. એક વખત સામાયિકમાં તેમનાં માતૃશ્રી હતાં ત્યારે કાળો નાગ તેમના દેહ ઉપર ફરી ગયો છતાં તેઓ સ્થિર ચિત્તે સામાયિકમાં અડગ રહ્યાં. આ ધર્મપરાયણતા અને સહિષ્ણુતાના ગુણ પણ તેમને વારસામાં મળ્યા હતા.

ચોગઠમાં શ્રી હરગોવિંદદાસભાઈએ સાત ગુજરાતીનો અભ્યાસ પૂરો કર્યો અને તેઓના પિતાશ્રીનું અવસાન થયું. તેમના વડીલ બંધુ શ્રી ઝવેરભાઈને શિરે કુટુંબના ભરણપોષણની જવાબદારી આવી અને તેઓને મદદરૂપ થવા પોતે પણ કમાવાની દૃષ્ટિએ નોકરી માટે મુંબઈ આવ્યા. નોકરી સાથે સાથે રસ્તાના દીવે વાંચનની ભૂખ પણ સંતોષતા હતા. વાંચન ખૂબ જ પ્રિય હતું અને સત્સંગ પણ ચાલુ હતો. બે વર્ષ નોકરી કરી અને પૂ. આચાર્યશ્રી ઋદ્ધિસૂરિના ગુરુ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજશ્રીની પ્રેરણાથી અભ્યાસ માટે દાશી (બનારસ) ગયા. ત્યાં ચાર વર્ષ અભ્યાસ સંસ્કૃત-પ્રાકૃતનો કર્યો અને ફરી દેશમાં (ચોગઠ) ગયા. ત્યાં ધંધો શરૂ કર્યો પણ ફરી મુંબઈ આવ્યા અને વડીલ બંધુ સાથે કરિયાણા ગંધિયાણાનું કામ શરૂ કર્યું તેમાં ઠીક ઠીક ક્ષવટ આવી. હાલ મુલુન્ડ છે તે ગામની બધી જ જમીન ૧૯૧૨ની માલમાં પોતાના વડીલ બંધુ તથા સ્નેહીની ભાગીદારીમાં ખરીદી અને મુલુંડમાં નાનું મકાન બાંધ્યું અને તે જમાનામાં તે વખતે આ એક જ મકાન અને બીજાં નાનાં ઝૂંપડાંઓ હતાં. લાઈટ, પાણી, રસ્તા કશું જ ન હતું. રેલવે સ્ટેશન પણ નહીં. પાટા પાસે ઊભા રહે, હાથ ઊંચો કરે; ગાડી ઊભી રહે તેમ વર્ષો ગયાં. ૧૯૧૩-૧૪માં જમીનમાં પ્લોટો પડ્યા; રસ્તાઓના નક્કા કર્યા. ૧૯૧૪નું વિશ્વયુદ્ધ થયું. જમીનના ભાવો વધ્યા, અઢળક કમાયા; પણ વડીલ બંધુની ધર્મભાવનાને કારણે ગૌહત્યા બંધ કરાવવા માટે કતલખાનેથી વડીલ બંધુ રોજની ત્રણસોએક ગાયો છોડાવી લાવે તે બંધાને નીરણુ-નિભાવમાં ખૂબ જ

ધન વપરાયું. લડાઈ બંધ થઈ. જમીનના ભાવો ઘૂબ ઘટયા અને ઘૂબ આર્થિક તુકમાન થયું. વડીલ બંધુથી છૂટા થયા. દુકાન પોતે રાખી અને પુરુષાર્થથી ફરી કમાયા, ફરી સ્થિર થયા.

૧૯૪૧માં ભાવનગર પણ દુકાન કરી અને પાલીતાણામાં જૈન સાધુ-સાધ્વીજીના અભ્યાસ માટે શ્રીમતી હરિબાઈ જૈન પાઠશાળા શરૂ કરી, જે બાર વર્ષ પોતાના ખર્ચે જ ચાલુ રાખી હતી.

આદર્શ, વિશાળ દૃષ્ટિ, ગુપ્તદાન, ન્યાયપરાયણતા અને સંસ્કાર-પ્રેમથી તેઓશ્રીએ પોતાનું જીવન એક આદર્શ ગૃહસ્થી તરીકેનું એવી રીતે કેળવ્યું હતું કે તેમાંથી બીજાઓને પણ પ્રેરણા મળે.

જીવનમાં નીચેના સિદ્ધાંતો શક્ય તેટલા પૂરેપૂરા પોતે પાળ્યા છે :

(૧) સંતાનોને વારસામાં ફક્ત ધન જ ન આપવું પણ જ્ઞાન-સંસ્કાર આપવા અને સ્વાવલંબી બનાવવા.

(૨) કાપડ-અનાજનું ગુપ્તદાન આપવું એ ઉત્તમ છે; પણ વિદ્યાદાન એ ઉત્તમોત્તમ દાન છે.

(૩) દરેક મનુષ્ય સાથેના વ્યવહારમાં ભેદભાવ ન હોવા જોઈએ.

(૪) ધર્મ અને વ્યવહારમાં ભેદભાવ ન હોવા જોઈએ. વ્યવહારમાં ધર્મ છે અને તે રીતે તેનું જીવનમાં પાલન થવું જરૂરી છે. મંદિર મસ્જિદ કે દેવળમાં એક વર્તન, બહાર બાજુ તેમ ન હોવું જોઈએ. સત્યનું વર્તન બધાં ક્ષેત્રે જરૂરી છે. ધર્મમાં સત્યનું વર્તન, બહાર અસત્ય વ્યવહાર કરવો એ ધાર્મિક અસત્યાચાર નયું પાપ છે.

પોતાની જ્ઞાનશીલતા, ધનશીલતા માટે તેઓ આજે જૈન સમાજમાં વિખ્યાત છે.

મુલુન્ડમાં તપગચ્છ જૈનો માટે તેઓએ તેમના વડીલ બંધુની સાથેની લાગીદારી વખતે ૧૯૧૮માં જમીન ૪૦૦૦ વાર બુદ્ધી રાખી હતી ત્યાં મંદિર બંધાવ્યું; જેનું ટ્રસ્ટ ૧૯૪૨માં ક્યું અને ૧૯૫૦માં શ્રી શ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘની સ્થાપના કરી.

ત્યારથી ૧૯૭૦માં અવસાન પામ્યા ત્યાં સુધી તેઓ શ્રીસંઘના પ્રમુખ તરીકે રહ્યા હતા. સંઘની સ્થાપનાથી અત્યાર સુધી સંઘના વિકાસમાં તેઓશ્રીએ ઠીક ઠીક મોટો ફાળો જેવો કે આયંગિલ શાળા હોલ માટે રૂ. ૧૬૨૦૦; પાઠશાળા હોલ માટે રૂ. ૭૨૦૦; કાયમી પાઠશાળા માટે રૂ. ૬૩૦૦ જેવી રકમ તેઓએ સંઘને આપી છે. શ્રીસંઘે તેઓને વંશપરંપરા દ્રસ્ટીપદ આપ્યું છે. તેઓશ્રીએ પોતાના વતન ચોગડમાં પોતાનું મકાન હતું તે પાડીને ત્યાં ઉપાશ્રય પોતાના જ ખર્ચે આશરે રૂ. ૨૦,૦૦૦માં બંધાવી ચોગડ સંઘને સુવ્રત કર્યો છે. સાદાઈ, સ્વાશ્રય અને સંસ્કારપ્રેમનો વારસો પોતાના ચારેય પુત્રોને આપ્યો છે. તેઓએ એક આદર્શ ગૃહસ્થ તરીકેનું જીવન બ્યાંશી વર્ષ સુધી ગાળ્યું હતું. ધાર્મિક વાંચન, ધાર્મિક પ્રવૃત્તિમાં શેષ જીવન ગાળ્યું હતું.

તેમના જીવનચરિત્રની “એક લાગ્યવાન વેપારી” નામની પુસ્તિકા સામુદ્રિકભૂષણ શ્રી શંકરરાવ કરંડીકરે હિંદીમાં તથા મરાઠીમાં પ્રકાશિત કરેલી છે, એમાં તેમના જીવનની સુંદર ગૌરવગાથા હસ્તરેખાના અનુલવપૂર્વક દેખાડેલી છે.

શ્રી હસમુખભાઈ વી. મહેતા

અનન્ય શ્રદ્ધા અને અવિશ્રાન્ત પરિશ્રમ ખેડીને મુંબઈમાં બિલ્ડરોની પ્રથમ હરોળમાં સ્થાન પામનાર શ્રી હસમુખભાઈ વી. મહેતા મૂળ ગુજરાતના વતની છે; પણ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈને પોતાનું કાર્યક્ષેત્ર બનાવ્યું છે.

તેજસ્વી બુદ્ધિશક્તિ, વિચક્ષણુ વિચારશક્તિ અને કુશળ કાર્યશક્તિથી હાલમાં મુંબઈમાં વર્ધમાન બિલ્ડર્સ અને નિર્વાણ ગ્રૂપ બિલ્ડર્સમાં ભાગીદાર તરીકે કાર્યમગ્ન રહ્યા છે.

આધુનિક યુગને અનુરૂપ બાંધકામક્ષેત્રે નૂતન વિકાસની વસંત મહેકે એવી ઉન્નત ભાવનાથી પ્રેરાઈને જે સાહસ કર્યું છે તેમાં સમથ વહીવટકર્તા તરીકેનું સ્થાન સંપ્રાપ્ત કર્યું છે.

સંસ્કાર અને સેવાપરાયણતાના મદ્દગુણોથી શોભતા શ્રી હસમુખભાઈને માંગલિક ધર્મનો વારસો અચળથી મળેલો એટલે ધાર્મિક આયોજનોમાં મહત્વનો ફાળો આપી જીવન સાર્થક કરી રહેલા શ્રી હસમુખભાઈ સમૃદ્ધિના શિખરે પહોંચવા છતાં મિથ્યા ઉન્માદ ક્યારેય સેચ્યો નથી. સેવાભાવનાથી ભરેલું તેમનું સમય જીવન સૌને પ્રેરણાની ચૌરસ સુદીર્ઘ સમય સુધી અર્પાતું રહે તેવી અમરી હાર્દિક શુભેચ્છાઓ છે.

ધર્મપરાયણતા અને સમાજસેવાના આદર્શને હમેશાં નજર સમક્ષ રાખીને કામ કરીને રહ્યા છે. જૈન સંપ્રદાયોના બધા જ સાધુ-સાધ્વીજીઓ તરફનો તેમનો અનન્ય પૂજ્ય ભાવ અને વૈયાવચ્ચ માટે તેમની સેવાપરાયણતાને કારણે કેટલીયે સામાજિક સંસ્થાઓમાં સક્રિયપણે રસ લઈ રહ્યા છે.

જીવનનાં સ્વપ્નાંઓ અને કાર્યો માત્ર તરંગી મનોરથોથી નહીં પણ સતત ઉદ્યમ અને પુરુષાર્થથી જ ફળે છે એ સૂત્રાનુસાર તેમની પ્રગતિ ઉત્તરોત્તર થતી રહી છે. આમ શ્રદ્ધાપૂર્ણ હૈયે ઉન્નતિના શિખરે પહોંચવા સાથે સેવાભાવી સખાવતી પુરુષ તરીકે સમાજમાં સર્વત્ર સન્માન પામ્યા છે.

શ્રી હસમુખભાઈ મહેતા ઘણી સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે.

શ્રી હરજીવનદાસ વિહંગદાસ બારદાનવાળા

લોહાણા જ્ઞાતિના પરમ હિતચિંતક તેમ જ જનસેવા અર્થે જેમણે 'પોતાનું' જીવન સમર્પિત કર્યું છે તેવા પૂર્વજન્મના યોગ-બ્રહ્મ પુરુષ અને જામનગરના આ શાહ સોદાગરને ભારતભરની જનતા ઓળખે છે. નિરભિમાની અને નિખાલસ સ્વભાવના શ્રી હરજીવનદાસ બારદાનવાળાને મળવું એ જીવનનો એક લહાવો છે. તેમનાં દાનો અનેક જગ્યાએ અને ખાસ કરીને જામનગરમાં પથરાયેલાં છે. જામનગરમાં પોતાની જ મહિલા હાઈસ્કૂલ કે જેમાં ૮૫૦ થી ૯૨૫

દીકરીઓ શિક્ષણ મેળવે છે; જેનો ખર્ચ જ ખર્ચ તેમનું પોતાનું ટ્રસ્ટ ભોગવે છે. આ દીકરીઓને ભણાવતી આ હાઈસ્કૂલનું અદ્યતન ભવન, રાજના પેલેસ જેવું મકાન ભારતભરમાં અજોડ છે. આ મકાન પણ પોતે ખરીદીને હાઈસ્કૂલ માટે અર્પણ કરેલ છે. મકાનની અંદરની સુવિધા ખરેખર બેનમૂન છે.

જામનગર પાંજરાપોળ ટ્રસ્ટના તેઓ પ્રમુખ છે. તેમ જ જામનગર શ્રી લોહાણા વિદ્યાથી^૧ ભવન, શ્રી મહિલા વિકાસગૃહ, પિઠૂલદાસ ધનજીભાઈ બાલમંદિર તેમ જ બીજી અનેક શૈક્ષણિક અને લોકોપયોગી સંસ્થાઓના દાતા ઉપરાંત સક્રિય સેવક છે. સૌરાષ્ટ્રમાં કહેવાય છે કે બારદાનવાળા શેઠનો રાટલો મોટો છે. પોતે માત્ર બારદાનો રાટલો અને છાશ-દહીં લેવા છતાં મહેમાનો કે અતિથિઓ પોતાને આંગણે આવે ત્યારે તેમનું આખું ઘેર ઘર ખડે પગે મહેમાનગતિ માટે ઊભું હોય અને ભાતભાતનાં ભોજન પીરસાતાં હોય. મહેમાનોના ઉતારા માટે ભવ્ય આરામગૃહો તેમણે બંધાવેલ છે. પોતાના જીવનમાં ધર્મનાં અનેક કાર્યો લાખો રૂપિયાના ખર્ચે કરતા રહે છે. તેમનાં ધર્મપત્ની અ. સૌ. લીલાવતીબહેન સાક્ષાત્ જગદંબા અને અન્નપૂર્ણાનો અવતાર છે. પોતે ઘણાં જ જ્ઞાની અને ઘણાં જ નિરભિમાની; દોમ દોમ સાહ્યબી છતાં પણ સાદાઈ અને નમ્રતા સૌનું ધ્યાન ખેંચે તેવી તેમની રહેણીકહેણી છે. વેપાર અને ઉદ્યોગના ક્ષેત્રે તેઓ ગુજરાતની મોટામાં મોટી ટિન ફેક્ટરી અને જૂના રબા—જૂનાં-નવાં બારદાન, મીઠાના અગરો વગેરેનું સફળ સંચાલન કરે છે.

તેઓ ફેડરેશન ઓફ ગુજરાત ટિન મેન્યુફેક્ચરર્સ, ગુજરાત બારદાનવાલા ફેડરેશન અને જામનગર જનરલ મરચન્ટ એન્ડ કમિશન એજન્ટ એસોસિયેશનના પ્રમુખ છે. પોતાની ૭૧ વર્ષની ઉંમરે દરેક પ્રવૃત્તિનું જાતે સફળ સંચાલન કરે છે.

તેમના પરિવારમાં ચાર દીકરા, ચાર વહુઓ અને તેમનાં સંતાનોની લીલી વાડી સાથે આજે પણ એક આદર્શ સંયુક્ત કુટુંબમાં સાથે રહે છે.

શ્રી હરિરામભાઈ ઠક્કર

પાંચ પાંચ હાયકાથી દુનિયાના ઘણા દેશોને ભારતીય અથાણાં ખવડાવી રહેલા એક કચ્છી ગૃહસ્થ હરિરામ જેરામ મેવાવાળા અથાણાંના વ્યવસાયમાં એક અનોખી ભાત પાડી બંધ છે. ૧૯૩૫માં નાના પાયા પર શરૂ કરેલો અથાણાંની નિકાસનો ધંધો આજે એટલો વિકસ્યો છે કે સ્થાનિક વેચાણ માટે હાલમાં જ તેઓ પોતાનાં ઉત્પાદનો ખબરમાં મૂકી શક્યા છે.

ચીન અને રશિયાને ખાદ્ય કરતાં દુનિયાના નાનામોટા અનેક દેશોમાં તેઓનાં ૨૦૦ બતનાં અથાણાંની નિકાસ થાય છે. ગુજરાતીઓની મનભાવતી વાનગીઓ જેવી કે સુરતી બિંધિયું, પાતરાં અને ટીંડોરાં-પરવળનાં શાક પણ તેઓ ટિન પેકમાં પરદેશ મોકલે છે. ત્રણ ગ્રાન્ટ હેક્ટર તેઓ પોતાનાં અથાણાં વેચે છે. શિવરી ખાતે આવેલી તેમની વિશાળ અથાણાંની ફેક્ટરીમાં જરૂરિયાત-મંદ પાંચસો જેટલી મહિલાઓને રોજરોટી મળે છે. સ્વયંસંચાલિત યંત્રો દ્વારા અથાણું ભરવાની સાથોસાથ એટલોને ત્રીલ થવા સુધીની વ્યવસ્થા અહીં સેકંડોમાં જ થાય છે. તેઓ અથાણાંનો મોટો જથ્થો કાળજીપૂર્વક સંઘરવા માટે પોતાનો કોલ્ડ સ્ટોરેજ ધરાવે છે. અથાણાં તૈયાર થાય એટલે ફેક્ટરીની અઘતન લેબોરેટરીમાં તેના નમૂના ચકાસવામાં આવે છે.

છેલ્લાં ચાલીશ વર્ષથી સતત અથાણાંની નિકાસ કરનારા શ્રી ઠક્કરને રાષ્ટ્રપતિ તરફથી એવોર્ડ પણ પ્રાપ્ત થયો છે. તેઓનો હાવાં છે કે તેઓનાં અથાણાં કોઈપણ પ્રકારનાં રાસાયણિક પ્રિઝર્વેટીવ્ઝથી રહિત હોય છે. અથાણાં ઉપરાંત આંગલી અને બાસમતી ચોખાની નિકાસ પણ તેઓ કરે છે. મુંબઈમાં ફાઉન્ટન ખાતે અમેરિકન ફાયફૂટ સ્ટોર્સમાં શુદ્ધ વીની મીઠાઈઓ તેમ જ સૂકા મેવાની વિવિધ વાનગીઓ ખરીદવા લોકોની ભીડ જામે છે. મુંબઈની ફેક્ટરીની જગ્યા નાની પરતાં નરિયાદ (ગુજરાત)માં વિશાળ ફેક્ટરી સ્થાપીને ઉત્પાદનમાં વધારો કરાયો છે. નરિયાદની

આબુબાબુનાં ગામોમાંથી કેરી, લાંબુ, અથાણાં વગેરે માટે કાચી સામગ્રી મળતી હોવાથી ઉત્પાદન-ખર્ચમાં સારો એવો ઘટાડો કરી શક્યા છે. ૭૪ વર્ષની ઉંમરના શ્રી હરિરામ ઠક્કર આજે પણ એક યુવાનની ધગશથી ફેક્ટરી, ઓફિસ, અને બહારગામના અરીદી-વેચાણના વહેવારો સંભાળે છે. તેમના ચાર પુત્રો અને પૌત્રો પણ તેમના ઉત્તરોત્તર વિકસી રહેલા ધંધામાં પ્રમુશનીય સહયોગ આપે છે.

શ્રી હરીચંદ મીઠાભાઈ

સૌરાષ્ટ્રના અગ્રણી જૈન શ્રેષ્ઠીવર્યોમાં જેમનું સ્થાન અગત્યનું ગણી શકાય તે શ્રી હરીચંદ મીઠાભાઈ નિખાલસ અંતઃકરણ, સ્નિગ્ધ સ્વભાવ, માયાળુ માનસ તથા વાતવાતમાં સમદર્શી વર્તન ધરાવતા તેઓ ભાવનગરના વતની છે. મુંબઈના વ્યાપારી જગતમાં તેમની ગણના થતી. શૂન્યમાંથી સર્જન કરીને બતાવી આપ્યું હતું કે કોઈ પણ કાર્યની સિદ્ધિ માટે ઉત્સાહપૂર્વક શુદ્ધ સત્ય જ ઉપયોગી તત્ત્વ છે. શિક્ષણક્ષેત્રે સહાય આપવાનો સિદ્ધાંત એમણે સહજભાવે સાધ્યો હતો. સંપ અને મુલેહને હંમેશાં સત્કારતા.

તેર વર્ષની ઉંમરે મુંબઈમાં પગ મૂક્યો અને તુરંત જ આણંદજી ઝવેરની તેમના કાકાના નામની દુકાને અનુભવ મળવા લાગ્યો અને સમય જતાં પોતાના નામની એ જ દુકાન શરૂ રાખી. ૧૯૮૨ની સાલમાં દેવગાણામાં પ્રતિષ્ઠા કરાવી. મુંબઈની ઘોઘારીની જ્ઞાતિમાં પેટા-વહીવટ સંભાળતા.

શ્રી એચ. કે. દવે (ભાવનગર)

સ્વમહેનત, આપયજ્ઞ અને પ્રયજ્ઞ પુરુષાર્થથી નામના મેળવનાર શ્રી એચ. કે. દવેનું મૂળ વતન ભાવનગર છે. ગુજરાતની ખ્યાતનામ પેઢીઓમાં શ્રી એચ. કે. દવેની પેઢીનું નામ ખૂબ જ આગળ પડતું ગણાવી શકાય. શિપિંગ અને ફોરવર્ડિંગના ધંધામાં આ

પેઢીએ પ્રથમ પંક્તિતું સ્થાન લીધું છે. ગુજરાતનાં તમામ બંદરો ઉપર આ પેઢીની શાખાઓ કામ કરી રહી છે.

ભણતરમાં નહીં પણ ગણતરમાં કુશળતા પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી એચ. કે. દવે સાહેબ બચપણથી જ એક યશસ્વી વ્યાપારી તરીકેનાં લક્ષણ ધરાવતા હતા. જીવનની શરૂઆત જુદી જુદી જગ્યાએ દ્રાંક પગારથી નોકરી દ્વારા કરી. ખર્ચ અને પ્રમાણિકતાથી કામ કરી સૌનાં હૃદય જીતી લીધાં અને બંદરને લગતા કામકાજમાં તથા માલની ઝડપી હેરફેરના કામમાં મન પરાવડ્યું. થોડી મુશ્કેલીનો સામનો પણ કરવો પડ્યો અને છેવટે વ્યાપારી આલમમાં સારી એવી પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી.

સાહસિકતાને સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય એવી દૃઢ પ્રતીતિ એમને થતી રહી. જ્યોતિષના પ્રખર અભ્યાસી તરીકે લોકચાહના પામ્યા હતા. તેમના પુત્રો શ્રી શંકરભાઈ દવે, સ્વ. શ્રી ધનુભાઈ દવે, શ્રી દિનકરભાઈ દવે, જે પુત્રીઓ અને અન્ય બહેનું કુટુંબ આજે સુખી છે. તેમની દેણગીએ ભાવનગરનાં સામાજિક કામોમાં અને સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓને મદદરૂપ થવાના એ વારસાને તેમના સુપુત્રોએ જાળવી રાખ્યો છે.

સ્વ. શ્રી હિંમતલાલ ડાહ્યાલાલ કોઠારી

કર્તવ્ય પ્રત્યે સદાય જાગૃત રહીને તેમ જ સમાજશ્રેય અને ધર્મશ્રેય માટે સદાય પ્રવૃત્ત રહીને કર્મભૂમિ મુંબઈ અને જન્મભૂમિ પાલનપુર પ્રદેશમાં અનેરી સુકીર્તિ સંપાદન કરી જનાર સદ્ગત શ્રી હિંમતલાલભાઈના ઉચ્ચ કર્મનિષ્ઠ અને ધર્મનિષ્ઠ જીવનમાં સહુને ઉત્તમ આદર્શનાં દર્શન થતાં હતાં. તેઓશ્રીનો જન્મ પાલનપુરે જૈન જ્ઞાતિના એક ઉચ્ચ ધર્મપરાયણ પરિવારમાં સંસ્કારી માતા-પિતાના ગૃહે સને ૧૯૦૮માં થયો હતો. યુવાન વયે મહાનગર મુંબઈની ભૂમિ ઉપર પદાર્પણ કરીને તેઓશ્રીએ જીવનસંઘર્ષ આરંભ્યો હતો. પ્રગતિ માટેની આકાંક્ષા અને વધવાની તમન્ના સાથે તેઓશ્રી હીરા બજારમાં સારી નામના કમાયા હતા. હીરા બજારના એક સાચા

પ્રમાણિક હલાલ તરીકે તેઓશ્રીનું શુભ નામ મોખરે હતું. વ્યવસાયમાં પ્રગતિ કરવા સાથે સેવાકાર્યોમાં સહાયરૂપ થતા રહીને શ્રી હિંમત-લાલભાઈએ આત્માની ઉન્નતિ પણ સાધી હતી. શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, આત્માનંદ જૈન સભા, મહાવીર જૈન હોસ્પિટલ અને અન્ય સંખ્યાબંધ જૈન સંસ્થાઓની સાથે તેઓશ્રી સંકળાયેલા રહ્યા હતા. સમાજ-સેવાનાં અને ધર્મકાર્યોમાં ઉદાર હાથે દેણુગી આપવામાં એમનું નામ ખૂબ જ બાણીતું હતું. દુષ્કાળ સમયે એમણે પ્રશંસનીય સેવા બજાવી હતી. ઉમદા કાર્યોની સુવાચ પ્રસરાવી તેઓશ્રીએ તા. ૨૦-૩-૭૬ના દિને આ જગતની ચિર વિદાય લીધી. તેઓશ્રીના આત્માને પ્રભુ પરમ શાંતિનું અમૃત બક્ષે એવી પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

શ્રી હીરાચંદ ભાઈ પીતાંબરભાઈ

શ્રી હીરાચંદભાઈનો જન્મ સંવત ૧૯૪૬માં થયો હતો. તેમના પિતાશ્રી શ્રી પીતાંબરભાઈ ભમોદરાના કામદાર હતા. ભમોદરામાં તેમનું વર્ચસ્વ હતું. આખું ગામ તેમને કામદારબાપાના નામથી નવાજતું. શ્રી હીરાચંદભાઈનાં માતૃશ્રીનું નામ પુરીબા હતું. તે ૬૫ વર્ષનું લાંબું આયુષ્ય ભોગવી સ્વર્ગે સિધાવ્યાં.

શ્રી હીરાચંદભાઈએ થોડોઘણો અભ્યાસ કરી, નાની ઉંમરમાં તેમના બનેલી શ્રી હરજીવન છાત્રાલયની પેઢીના કામકાજ માટે કોચીન ગયા. ત્યાં ૧૭ વર્ષ કામ કરી દેશમાં આવ્યા. મુંબઈમાં શ્રી દીપચંદ કું.માં આફ્રિકા સાથેનું કામકાજ ૧૫ વર્ષ સંભાળ્યું. ત્યારપછી શ્રી ભૂપતરાય હીરાચંદના નામથી સ્વતંત્ર કમિશન એજન્ટનું કામ શરૂ કર્યું. તેમના પુત્ર ભાઈશ્રી ભૂપતરાયે જવાબદારી ઉપાડી લીધી અને શ્રી હીરાચંદભાઈને નિશ્ચિંત કર્યાં. આજે તે તેમનું કમિશન એજન્ટ તરીકેનું નામ પ્રખ્યાત છે.

શ્રી હીરાચંદભાઈએ શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં એક સ્ટેલરના રૂ. ૧૨૫૦૦ આપ્યા છે. સાવરકુંડલા જૈન વિદ્યાર્થીગૃહને રૂ. ૧૦૦૦ આપ્યા છે. તેમણે પાલીતાણામાં બ. બ. યાત્રા અને

ચાતુર્માસનો અને સાધુ-સાધ્વીઓની ભક્તિનો સારો લાભ લીધો હતો. ભગોદરામાં પણ આરી રકમ આપીને શાળાને તેમનું નામ આપવામાં આવ્યું છે. પૂજ્ય યુગદિવાકર આચાર્યશ્રી વિજયધર્મ-સૂરિજીની પ્રેરણાથી સંઘાણી એસ્ટેટના શ્રી પાર્શ્વનાથ શ્રેવે. મૂ. જૈન સંઘને બહેનોના ઉપાશ્રય માટે રૂા. ૪૧૦૦૦ આપવા ઉદારતા દર્શાવી છે અને તે 'શ્રી હરકોર હીરાચંદ પીતાંબર આરાધના ભુવન'નું ઉદ્ઘાટન કાર્તિકી પૂર્ણિમા તા. ૪-૧૧-૧૯૭૯ના રોજ કરવામાં આવ્યું ત્યારે ભાઈશ્રી ભૂપતભાઈએ બીજા રૂપિયા ૫૦૦૦ની જાહેરાત કરી ત્યારે સંઘમાં આનંદ આનંદ થઈ ગયો.

શ્રી હીરાચંદભાઈનાં ધર્મપત્ની શ્રી હરકોરબેન પણ ધર્મિષ્ઠ અને તપસ્વી છે. ભાઈ ભૂપતભાઈ અને ઇન્દુબહેન એ તેમનાં સંતાનો છે. ભાઈ ભૂપતભાઈ પણ સેવાપ્રિય, કુટુંબવત્સલ અને કાર્યકુશળ છે. તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રી નિર્મળાબહેન પણ ધર્મપ્રેમી છે. શ્રી હીરાચંદ-ભાઈનો આત્મા જ્યાં હશે ત્યાંથી આશીર્વાદ વરસાવતો રહેશે.

શ્રી હરીલાલ જટારાંકર ત્રિવેદી

શ્રેષ્ઠીવર્યશ્રી હરીલાલભાઈનું મૂળ વતન ભાવનગર જિલ્લાનું વલ્લભીપુર. જન્મસ્થાન ભાવનગર, મેટ્રિક મુધીનો અભ્યાસ મુંબઈમાં, વ્યવસાય આટાનો વેપાર. પિતાશ્રીનો આ વિકસાવેલો વ્યવસાય પોતાની નાની ઉંમરે શ્રી હરીલાલભાઈએ હાથમાં લઈને પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થથી વિકસાવ્યો. તેમની મલિકીની હાલ ત્રણ મેટ્રી આટાની મિલો બૃહદ્ મુંબઈમાં ચાલે છે.

સંસ્કારિતા અને ચારિત્ર્યના બળે તેઓનું સ્થાન મુંબઈના સામાજિક જીવનમાં ઘણું જ આગળ પડતું રહ્યું છે. તેઓએ લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ બહોળા પ્રમાણમાં કરી જાણ્યો છે. ભાગ્યે જ કોઈ સેવાકાર્ય કરતી સંસ્થા હશે કે જેમને તેઓ મદદગાર થયા નહિ હોય. સહાયબૂત થવાની તકો તેઓ શોધતા ફરતા હોય છે. સંત પુરુષોની સેવા કરવી તે તેમની દૃઢ રુચિ રહી છે. નાના-મોટા સૌના

તેઓ પ્રીતિપાત્ર અને કૃપાપાત્ર બની શક્યા છે. નમ્રતા, દયા, કરુણા, ઈશ્વરશરણુ તેમના ઉજ્જવળ જીવનમાં છૂપા રહી શકતાં નથી.

તેઓ સિદ્ધાર સંપ્રદાય ઔદિચ્ય અગિયારશે બ્રાહ્મણ જ્ઞાતિના નરરત્ન છે, તેવું અભિમાન સમગ્ર જ્ઞાતિ લઈ રહી છે. જ્ઞાતિને ચરણે મુકાયેલી ત્રણ સંસ્થા - ભાવનગરની ગોદાવરીબા તથા માણેકબા ઔદિચ્ય મહિલા છાત્રાલય; આર. જે. જોષી કોલેજ હોસ્ટેલ અને સિદ્ધારનું જે. બી. પંડ્યા છાત્રાલય તેના પુરાવા છે.

શ્રી હરિભાઈનાં દાનો આજ મુઘીમાં લાખો રૂપિયાનાં થયાં હશે. અને તે મોટે ભાગે છૂપાં દાનો હોય છે. લગભગ બધી જ માનવ-રાહત-સેવાઓને તેમણે સહાય આપી છે. સિદ્ધારમાં થોડાં વર્ષ અગાઉ થયેલ લક્ષ્યંડી યજ્ઞમાં તેઓ મુખ્ય યજમાન હતા અને તેમાં સારો એવો સહયોગ આપેલો. નાનામોટા ફંડફાળાઓમાં આપેલી દેણગીનો કોઈ પાર નથી.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ જે ત્રણ છાત્રાલયો હાલ ચાલે છે તેમાં તેમની નાણાકીય મદદ પ્રચુર પ્રમાણમાં છે અને હજુ મળતી રહે છે. હમણાં જ થોડા સમય પહેલાં વલ્લભીપુરના રાંદલમાતાના મંદિરમાં તેમણે મોટી રકમ ખર્ચી હશે. યથાશક્તિ ફાળો આપેલ છે. હાલ તેઓ નિવૃત્તિમાં ધર્મપરાયણ જીવન દેવલાડીમાં રહીને ગાળે છે અને તેમના પુત્રો વ્યવસાય સંભાળે છે. ધર્મ એમના જીવનમાં વણાઈ ગયેલો છે. અપવાદરૂપ-અનોખી પ્રતિભા ધરાવનાર શ્રી હરિલાલભાઈ આપણા સૌના સન્માનનીય વ્યક્તિ બનીને આપણી અસ્મિતાને અજવાળી રહ્યા છે.

શ્રી ઉપેન્દ્રભાઈ પીતામ્બરદાસ દોશી

ભાવનગર જિલ્લાના મહુવા તાલુકાના વતની શ્રી ઉપેન્દ્રભાઈ પીતામ્બરદાસ દોશીએ S.S.C. સુધીના અભ્યાસ બાદ ૧૯૬૬માં પોતાની ધંધાદીય કારકિર્દીની શરૂઆત કરી. ૩૧ વર્ષના શ્રી ઉપેન્દ્રભાઈ કેંગ્રેસ આઈના સક્રિય કાર્યકર છે અને મુંબઈમાં વ્યવસાયી પ્રવૃત્તિ ઉપરાંત રાજકીય સામાજિક અને શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે સક્રિય કામગીરી બજાવી રહ્યા છે.

શંખેશ્વર અને મહુડી તીર્થની યાત્રાએ એમની જીવનયાત્રામાં પ્રેરણાબળ પૂરું પાડ્યું. તેમના જીવનમાં તેમના પરમપૂજ્ય પિતાશ્રી અને ઇન્દિરા ગાંધીના વિચારોએ અગત્યનો ભાગ ભજવ્યો છે. તેઓ ગુપ્તદાનના હિમાયતી છે. હાલમાં તેઓ પેકિંગ મટીરિયલ, ડાઈઝ તથા કેમિકલનો વ્યવસાય સંભાળે છે તથા ભવિષ્યમાં તેને વિકસાવવાની ઇચ્છા ધરાવે છે. તેમને સામાજિક કાર્યો, વાંચન અને રમતગમતનો શોખ છે. એકાગ્રતા જેવા મહત્વના ગુણને કારણે જ તેઓ પ્રગતિ કરી શક્યા છે.

મુંબઈના Dharavi એરિયાની પ્રગતિ અને ઉત્થાન માટે તેઓ વિવિધ સામાજિક સંસ્થાઓના વાર્ડસ પ્રેસિડેન્ટ અને સક્રિય સભ્ય રહી ચૂક્યા છે. લોકસભાની ચૂંટણીઓ વખતે વખતોવખત કેંગ્રેસ આઈના ઉમેદવારોવતી પ્રચાર કાર્ય કરેલ છે.

ગરીબ અને નિરાધારોને, ઋણ લોકોને તેઓ આર્થિક ઉપરાંત અનેક રીતે સહાય કરતા રહ્યા છે.

શ્રી ઓ. એલ. પોપટ

સૌજન્યશીલ અને ઉદાર વ્યક્તિત્વ ધરાવતા એડવોકેટ શ્રી ઓધવજીભાઈ લક્ષ્મીદાસ પોપટનું મૂળ વતન ભાયાવદર. બચપણથી તેઓએ ખૂબ જ સંઘર્ષ કરીને રાજકોટના નામાંકિત ઈન્કમેટેક્સ-સેલ્સટેક્સના પ્રેક્ટીશનરની ઉત્તમ કક્ષાએ પહોંચ્યા છે. વ્યવસાયે વક્રીલ

એટલે એમની તર્કશક્તિ બહુ જ તીવ્ર, કોઈને પણ કાંઈ ગળે ઉતારવું એટલે એમને મન સરળ વાત. કુદરત સૌ કોઈને આવી શક્તિ નથી આપતી. એવું તેજસ્વી દિવ્ય બળ શ્રી પોપટસાહેબ પાસે છે. દાન કુપાત્રને ન થઈ બધા તે બાબત શ્રી ઓધવજીભાઈનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી મંજુલાબહેન ખાસ કાળજી લેયે. પોપટસાહેબનું કોઈપણ ધર્મકાર્ય હોય તેમાં તેમનાં ધર્મપત્નીનો સહયોગ હોય જ.

શ્રી ઓધવજીભાઈ રાજકોટ લોહાણા સેવા મંડળના ટ્રસ્ટી, ઇન્કમેટેક્સ-સેલ્સટેક્સના હોદ્દાદાર ને રતનપરના સમચરિત માનસ મંદિરના આગળ પડતા કાર્યકર, લાયન્સ કલબ નોર્થના ચાર્ટર્ડ મેમ્બર છે. તેમને ફંડ રેકર્ડિંગ કલેક્શન માટે એવોર્ડપ્રાપ્તિ પણ થઈ છે.

શિક્ષણસંસ્થાઓમાં બાળકોને ગણવેશ સિવડાવી આપેલા છે, શિયાળામા ગરીબોને ધાબળા આપવામાં પણ તેઓ સૌ પ્રથમ હોય જ.

રાજકોટની કોઈપણ સાર્વજનિક શુભ હેતુવાળી પ્રવૃત્તિ; પછી તે હૃદયના ઓપરેશનની હોય કે કોઈ શાળાને કાંઈ સહાય કરવાની હોય કે દીનદુખિયાંઓને અન્ય કોઈ મદદ કરવાની હોય, તે બધામાં શ્રી ઓધવજીભાઈ પોપટ હંમેશાં ભાગરે રહ્યા છે. તેમની સાથે તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી મંજુલાબેન પણ એવાં જ સેવાભાવી. આ બન્ને ઘરદીવડાઓને હાથે અનેક સત્કાર્યોની સુગંધ વહે અને મંગલ ધર્મનાં રંગબેરંગી ફૂલો ખીલતાં રહે એ જ શુભેચ્છા.

શ્રી ઓચ્છવલાલ ગોરધનદાસ શાહ

‘સમાજને સુધારવો હોય તો તેને સદ્વિચાર પ્રેરતું સારું સાહિત્ય પહોંચાડવું, વંચાવવું જરૂરી છે. સારા વિચારથી સારા આચાર સંભવી શકે’ કંઈક એવી ધૂનથી પ્રેરાઈ અમદાવાદનો એક વેપારી ગાંઠનાં ગોળીચંદન કરી લોકોને સસ્તું સાહિત્ય વાંચવા તરફ વાળવા વર્ષોથી એકલે હાથે ઝૂમી રહ્યો છે. દૂંકું ધોતિયું, અલ્લો,

ઉપર બંડી, વિશાળ લલાટ અને તેના પર કાળી વાણિયાશાહી ટોપી; હાથમાં થેલી અને થેલીમાં પુસ્તકો. વસ્ત્રો ઇસ્ત્રીદાર નહિ પણ સારી રીતે ધોયેલાં અને ચોખ્ખાં તો ખરાં જ. વાત કરે ઉટપટાંગ પરંતુ ધીરજ રાખી તેને સાંભળો તો તમને એમાં અધ્યાત્મજ્ઞાનનો નિચોડ દેખાય. ગુજરાતી જ નહિ, વિશ્વસાહિત્યના સાંપ્રત પ્રવાહોની તમને ઝાંખી જરૂર થાય.

શહેરમાં સાહિત્ય-રાજકારણ કે સાંપ્રત પ્રશ્નોની સલા હોય કે કોઈ વિચારગોળી હોય ને તેમાં પાંચ-પંદર માણસો ભેગા થયા હોય ત્યાં આ ભાઈ જરૂર પહોંચી જાય. બધું સાંભળે, જુએ, પોતાની આગવી સૂઝથી માનવીને તોળે અને લાગે કે આ માણસને સારું સાહિત્ય આપવાથી તે વાંચશે તો તુરત થેલીમાંથી પુસ્તકો કાઢીને ભેટ ધરી દે. આ વિલક્ષણ વ્યક્તિ છે, અમદાવાદના ટાઈલ્સના એક વેપારી. એમનું નામ જોગલલાલ ગોરધનદાસ શાહ. આજે તેમની ઉંમર એંશી વર્ષની હશે. વેપાર સારો છે પણ કેટલાંક વર્ષથી તેઓ ધંધામાં કોઈ રસ લેતા નથી. શિષ્ટ સાહિત્યનું કોઈ પુસ્તક અપ્રાપ્ય હોય કે કોઈ સારા લેખકને તેના સાહિત્યગ્રંથ માટે પ્રકાશક ન મળતા હોય, નાણાકીય મૂંઝવણ હોય તેવા કિસ્સામાં જોગલલાલભાઈ સામે આવીને તેને નાણાંની સહાય આપે. જોગલલાલભાઈએ અત્યાર સુધીમાં પોતાની આ પ્રવૃત્તિ દ્વારા લાખો રૂપિયાનું દાન કર્યું હશે. જોછામાં જોછા ચારસોથી પાંચસો ટાઈટલો સાથે તેઓ સંકળાયેલા છે. એમને ખબર પડી કે ખાતંજલ યોગદર્શન અપ્રાપ્ય છે એટલે એમણે ગુજરાત વિદ્યાસભાને દાન આપી પુનઃ પ્રકાશન કરાવ્યું. ગુજરાત સાહિત્યસભા દ્વારા દયારામના ગ્રંથનું અધિકૃત પ્રકાશન બહાર પડાવવામાં પણ નાણાકીય બોજો ઉઠાવ્યો. સ્વ. આંપશીભાઈ ઉદેશીનાં વિચારપ્રેરક લખાણો ગ્રંથસ્થ કરાવી લોકોને સસ્તા દરે આપવાની યોજના તેમણે કરી. જનકલ્યાણને અને સદ્-વિચાર પરિવારને તેમણે આપેલાં દાનોમાંથી પ્રતિવર્ષ સસ્તા દરની ચાર ચોપડીઓ છપાય છે. ગુજરાત કોલેજના સંસ્કૃત વિદ્વાનોના લેખો ગ્રંથસ્થ કરવાની યોજનાને પણ તેઓએ સહાય કરી છે. સૌથી

વધુ માર્કસ મેળવનારને માટે ગુજરાત યુનિવર્સિટીને એક પારિતોષિક પણ તેઓએ આપ્યું છે.

સ્વ. શેઠશ્રી કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ

ધર્મભાવના, સેવાભાવના અને દાનભાવનાની આ સર્વમંગલકારી ત્રિવેણીનો એમના જીવનમાં સંગમ સધાયો હતો. અનેક ક્ષેત્રોમાં સમાજોપકારક સેવાઓ બજાવીને રાજ્યમાન્ય અને પ્રજામાન્ય એક આદર્શ મહાજન તરીકેની કીર્તિને મેળવી શક્યા હતા.

અનેક વખત વિદેશોના પ્રવાસ વખતે પણ ખાનપાનની શુદ્ધિને સાચવી હતી. તેમની જીવનરૂપશીર્ષ ધર્મશ્રદ્ધા ગજગની હતી. એક સમર્થ યુગ પુરુષ હતા.

જૈન શાસનની પ્રભાવના તથા રક્ષા માટે જે કામગીરી બજાવી હતી તે તેઓની ધર્મપ્રીતિ, સંસ્કારિતા અને માનવતાની યશોગાથા બની રહે તેવી છે. અરબી સદી કરતાં પણ લાંબા સમય સુધી જૈન સંઘમાં એકછત્રી વર્ચસ્વ ધરાવનાર સર્વમાન્ય મુખ્ય અગ્રણી તરીકે એમણે જે માનમરતબો લોગળ્યો હતો તે તેઓની નિર્મળ ધર્મ-બુદ્ધિ, દૂરદેશી અને શાસનસેવાની ઉત્કટ ધગશતું પરિણામ હતું. તેમનું નામ અને કામ જૈન ધર્મ, સંઘ અને સમાજની સેવાના આ યુગના ઇતિહાસમાં સોનેરી અક્ષરોથી અંકિત બની રહે તેવું છે. ઉચ્ચ કોટિના જીર્ણોદ્ધારની અને શાસનનો પ્રભાવ વિસ્તરતો રહે તે માટેની જે કામગીરી એમણે સફળતાપૂર્વક બજાવી એ આ સદીની જૈન પરંપરાની એક ગૌરવકથા બની રહે તેવી છે. તેમણે પોતાની શક્તિ, સંપત્તિ અને સેવાવૃત્તિની ધર્મક્ષેત્ર તથા કર્મક્ષેત્રના વિકાસ માટે સમાન રીતે વહેંચણી કરી હતી.

દેશના એક ભાવનાશીલ અને આદર્શ મહાજન તરીકે તેઓએ સંકટગ્રસ્ત પ્રજાજનોના સંકટ નિવારણ માટે અનેકવિધ સેવાપ્રવૃત્તિઓ કરી હતી એ એમની લોકકદયાણીની સુલગ દૃષ્ટિની યશોગાથા બની રહે તેવી છે.

શ્રે. ૬૪

પોતાના જીવન દરમિયાન ભોગની પૂરી સામગ્રી અને વય હોવા છતાં વિધુર થયા પછી 'પાળેલું' નિર્મળ બ્રહ્મચર્ય, અતિ ધનપતિ છતાં વેષભૂષા વગેરેમાં સાદગી, સામાન્ય માણસ સાથેના વર્તનમાં હાખવેલું સૌજન્ય અને નિરભિમાનતા, શ્રીસંઘના સાત ક્ષેત્રની રક્ષા, સેવા માટેની લગની, સાધુતા તરફનો પૂજ્યભાવ, વિવિધ પ્રશસ્ત ગુણો અને પુણ્ય પવિત્ર બુદ્ધિના બળે શ્રી જૈન સંઘના વિવિધ સંપ્રદાયોમાં અને ભારતભરમાં ભારે મોટી યશસ્વીર્તિ મેળવીને જૈનસમાજને ગૌરવ અપાવ્યું છે. (જૈન પત્રમાંથી સાભાર)

શ્રી કનુભાઈ જીવણદાસ લહેરી

જેમના ઉઘાડી કિતાબ જેવા નિર્મળ-નિષ્કલંક ભાતીગળ જીવનમાંથી નવી પેઢીને ગ્રેરણા મળી રહે છે, જેમણે જીવનસમુદ્રનું મંથન કર્યું તેમાંથી નીકળેલા ઝેરને પચાવી લીધું હોય અને રત્નો સમૃદ્ધિ કે અમૃત સૌને વહેંચી દીધાં હોય તેવા પરોપકારી વ્યક્તિની આ તેજસ્વી જીવનયાત્રાને વંદન કર્યા વગર નથી રહી શકાતું — એમની અજોડ સ્થિતિસ્થાપકતા, ઈશ્વરમાં સંપૂર્ણપણે સ્વીકારેલી શરણુગતિનો જીવનયજ્ઞ દીર્ઘકાળ સુધી મધમધતો રહેશે.

કર્મચોગી શ્રી કનુભાઈ જીવણદાસ લહેરીનો જન્મ સં. ૧૯૭૦ના જેઠ સુદિ ૩ના દિવસે રાજુલા મુકામે થયો હતો. ૧૩ વર્ષની ઉંમર સુધી તેમણે મુળભૂમિમાં વિદ્યાભ્યાસ કર્યો હતો. તેમના પિતાશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થતાં તેઓ મોસાળમાં રાજુલા આવ્યા અને બે વર્ષ અમરેલી કપોળ બોર્ડિંગમાં અભ્યાસ કરી સન ૧૯૩૦ની રાષ્ટ્રીય ચળવળમાં ભાગ લીધો. ત્યારથી ૧૯૪૨ સુધીમાં દરેક લડતમાં ભાગ લીધો. અદ્વિતીય રાજકીય સહિષ્ણુતાના અચળથી જ દર્શન થતાં—અવારનવાર જેલો ભોગવી— આ સ્વાતંત્ર્યસેનાની અને આરઝી લડવૈયા ૧૯૪૪માં જૂના ભાવનગર રાજ્યની ધારાસભામાં ભાવનગર પ્રજા પરિષદના સભ્ય તરીકે રાજુલાર્થ બિનહરીફ ચૂંટાયા હતા. સ્વરાજ્ય માટે ઝૂમ્યા અને સુરાજ્ય માટે જીવનભર મથ્યા. સં. ૧૯૪૮માં જૂનાગઢ મુકામે આરઝી હકૂમતમાં બાળરિયાવાડના ગિરાસદારોને હિંજરત કરાવી અને અગ્રભાગ લીધો

હતો. એમના ઘરનું આંગણું જ પ્રજાપરિષદ ગણાતી. ૧૯૫૨-૫૭માં સૌરાષ્ટ્રની ધારાસભામાં તેઓ રાજ્યલા-બંદરબાદ વિભાગમાંથી ચૂંટાયા હતા. ૧૯૫૬-૬૦ સુધી તેઓએ ભાવનગર જિલ્લા લોકલ બોર્ડના પ્રમુખ તરીકે અને ૧૯૬૦-૬૩ અમરેલી જિલ્લા લોકલ બોર્ડના પ્રમુખ તરીકે કામગીરી બજાવી વિકાસ પ્રવૃત્તિના પ્રણેતા બન્યા—આદર્શ પંચાયતી રાજ્યના આધારસ્થાન બન્યા અને ૧૯૬૪-૬૬ સુધી તેઓએ રાજ્યલા તાલુકા પંચાયતના પ્રમુખ તરીકે કામગીરી કરી. ત્યાગ, ભક્તિ અને નમ્રતાની મૂર્તિ બનીને સૌના માર્ગદર્શક બન્યા. અનેક-વિધ ક્ષેત્રે યશસ્વી કામગીરી બજાવી છેલ્લાં વર્ષોમાં રાજકીય નિવૃત્તિ પસંદ કરી અને પોતાના અંગત વ્યવસાય અને સામાજિક પ્રવૃત્તિમાં તેઓ રસ લઈ રહ્યા છે. રણમેદાન અને જીવનસંગ્રામમાં હંમેશાં ખુશખુશાલ જણાતા શ્રી કનુભાઈ સારા વક્તા છે. વક્તૃત્વકળા એ એમને ઇશ્વરી બક્ષિસ છે. તેઓ શરીરે ખડતલ અને લોખંડી છે. તેમનું મનોબળ ઘણું જ મજબૂત છે. તેમની વ્યવહારિક કુશળતા અને દરેક પ્રશ્નોનો અભ્યાસ કરીને નિષ્ણંદ લેવાની શક્તિ અજબ છે. તેમના દરેક વહીવટમાં સૂક્ષ્મ ઇજનેરી સૂઝબૂઝ જોવા મળી. સૌરાષ્ટ્રમાં ગઢડાના નગરશેઠ શ્રી મોહનલાલ મોતીચંદ સારા સમાધાની ગણાતા શ્રી કનુભાઈ પણ અનેક પ્રકારના મતભેદો નિવારીને સમાધાન કરવામાં કુશળ છે. વેપારી વ્યવહારિક અને કૌટુંબિક અઘડાઓનું સુખદ સમાધાન કરાવા માટે તેઓ જાણીતા છે. સ્પષ્ટવક્તા અને પોતાને જે યોગ્ય લાગે તે કહેવા માટે તેઓ હંમેશાં દૃઢ રહ્યા છે. ગાંધી પેઢીના આ દુર્લભ પુરુષના વહીવટ દરમિયાન ભાવનગર અને અમરેલી જિલ્લામાં અનેક લોકોપયોગી કાર્યો થયા છે જે તેમની કાર્યદક્ષતાના પુરાવાઓ આજે પણ ઊભા છે. આ નખશિખ સન્નજન દાનવીરોના સંપર્કમાં આવીને લોકકલ્યાણની પ્રવૃત્તિ માટે લાખો રૂપિયા જાહેર ફંડોમાં ભેગા કરી શક્યા છે. મોસાળને પોતાનું વતન જ માનીને રાજ્યલા શહેર અને તાલુકાના વિકાસમાં તેમનો ફાળો અનન્ય છે. જાહેર જીવનના રચનાત્મક વિચારક અને સોરઠી અસ્મિતાના જીવંત પ્રતીક સમા સૌરાષ્ટ્રની મહેમાનગતી જાણીતી છે તે જ રીતે કનુભાઈનું ઘર એ સાર્વજનિક ધર્મશાળા જેવું છે અને

તેમનું સ્વાગત પણ પ્રશંસનીય છે. ભૌતિકવાદના આજના લલચાવનારાં પ્રલોભનોથી તેઓ હંમેશાં દૂર રહ્યા. તેમની સેવાઓનું યોગદાન લાંબા સમય સુધી અનેકોને પ્રેરણાદાયી બની રહેશે. અનેક સંતો-મહંતોએ તેમને પરહિતૈષી તેમજ ધર્મસંસ્કારના અભિવૃદ્ધક તરીકે ગિરદાવ્યા છે. હમણાં જ થોડા સમય પહેલાં વિશાળ જનસમૂહ વચ્ચે ભારે દબદબાપૂર્વક એમનો અમૃત મહોત્સવ ઊજવાયો. એમની જીવનશૈલીને અને કાર્યને ગિરદાવી કેટલાકે તેમને સતયુગના માનવી કહ્યા. પરિવારમાં તેમનાં ધર્મપત્ની પૂજ્યશ્રી વિન્યાલક્ષ્મીબેન ઘણા જ નમ્ર સ્વભાવનાં અને પરોણાગત માટે ખૂબ જ જાણીતાં છે. એક આર્થ સન્નારીને શોભે તે રીતે પુત્રોનું જતન કરીને આળાદ ઘડતર કર્યું - જાહેર સેવાનાં કાર્યોમાં પતિને સંપૂર્ણ સહયોગ આપ્યો. ઘર અને સંસારમાં દિવ્ય પ્રેમનું સિંચન કર્યું—વિશાળ પરિવારના વતસલ મોલી બનીને સૌના સુખ દુઃખમાં પ્રેરણામૂર્તિ બન્યાં.

તેમના સંસ્કારસંપન્ન પુત્રોમાં શ્રી દિનેશભાઈની આધ્યાત્મિક પ્રગતિ ઘણી જ ઉચ્ચતમ અને સારી છે. ડોક્ટર નરેન્દ્રભાઈ સારા વક્તા અને કુશળ-માનવતાવાદી ડોક્ટર છે, જે હાલમાં લીઓનર્ડ ટાઉન અમેરિકામાં છે. ત્રીજા પુત્ર શ્રી પ્રવીણભાઈ હૅરેરી I. A. S. તથા E. S. થયા છે અને ગુજરાત સરકારમાં વિવિધ ખાતામાં મુખ્ય સચિવ જેવી મહત્વની જવાબદારી વહન કરી છે.

શ્રી બિપીનભાઈ હૅરેરી બી. કેમ થયા છે અને રાજ્યલામાં સ્થાયી થઈને ઇમારતી લાકડાનો વ્યાપાર સંભાળે છે.

રાજુલા વિભાગમાં સંસ્કારી અને સુખી સંપીલા કુટુંબ તરીકે હૅરેરી પરિવારના ઘણી ઉમદા સુવાસ છે.

શ્રી કાંતિલાલ એ. કામદાર (મદ્રાસ)

ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રની અનેકવિધ જટિલ જવાબદારીઓ વચ્ચે પણ સેવા ભાવનાની જ્યોત જલતી રાખતા મદ્રાસના મહારથી ગુજરાતી અગ્રેસર શ્રી કાંતિલાલભાઈ અમીચંદ કામદારનું સમગ્ર જીવન આગે કદમીના ઉજ્જવળ ઇતિહાસનું દર્શન કરાવે છે.

સૌરાષ્ટ્રના સ્વામીનારાયણના ગઢડાના સુવિખ્યાત સુખી સમૃદ્ધ જૈન વણિક પરિવારમાં શ્રી કાંતિલાલભાઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૨૫ના માર્ચની ૨૭ તારીખે થયો હતો.

વતનમાં અભ્યાસ પછી પિતાના પગલે પગલે યુવાન શ્રી કાંતિભાઈ કિસ્મતના ખેલ ખેલવા મદ્રાસને આંગણે ઈ. સ. ૧૯૫૬માં આવી આયાત નિકાસના વ્યવસાયમાં સામેલ થયા હતા. આંગેકદમીનાં ઉન્નત સ્થળો સદાય હૈયામાં ઘોળાતાં આ યુવાને સ્ટેનલેસ સ્ટીલના વ્યવસાયમાં અંપલાવી ‘એનિથ ઇન્ટરનેશનલ’ના નામે સ્ટેનલેસ સ્ટીલના કારખાનાના પાયા નાંખ્યા હતા. આજે આ ઉદ્યોગક્ષેત્રની તેમનો ઉન્નતિ ઉજ્જવળ સ્વરૂપ પામી છે. ભવ્ય ‘એનિથ હાઉસ’ના દ્વારેથી તેનું સંચાલન થઈ રહ્યું છે. ભારત સરકારે સ્ટેનલેસ સ્ટીલના શ્રેષ્ઠ નિકાસ માટે એવોર્ડ પણ આપ્યો છે. તેઓ ‘રાજયોગ કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઈવેટ લિમિટેડના ચેરમેનપદે છે. સમાજસેવાની પ્રવૃત્તિઓમાં પણ શ્રી કાંતિલાલભાઈ મોખરે છે. શ્રી ગોહિલવાડ મિત્ર મંડળનું ઉપપ્રમુખસ્થાન સ. ૧૯૮૧માં દીપાવ્યું હતું.

હાલમાં શ્રી સૌરાષ્ટ્ર જૈન સંઘના ઉપપ્રમુખ તરીકે, શ્રી સૌરાષ્ટ્ર જૈન વેલફેર ટ્રસ્ટના પ્રમુખ તરીકે, શ્રી જૈન સોશયલ ટ્રુપ મદ્રાસ સેન્ટ્રલના પ્રમુખપદે સારી સેવા આપી રહેલ છે. તેઓશ્રી ગુજરાતી મંડળના ભૂતપૂર્વ સેક્રેટરી રહેલ છે.

તેઓશ્રી લાયન્સ ક્લબ ઇન્ટરનેશનલના ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર ગવર્નર પદે નિમાયા છે. ઉદ્યોગક્ષેત્રમાં તામિલનાડુ મેટલવેર એસોસિયેશનના ૧૯૮૨થી ૧૯૮૭ સુધી પ્રમુખપદે સારી સેવા આપી છે. તેમ જ ફેડરેશન ઓફ એલ ઇન્ડિયા ટ્રેડર્સ એસોસિયેશનના ઉપપ્રમુખ છે. તેઓશ્રી મદ્રાસની વેંકટેશ્વરા એન્જિનિયરિંગ કોલેજ તથા શ્રી ગુજરાતી એ. બી. પારેખ વિદ્યામંદિર તથા શ્રી ગુજરાતી કન્યા કેળવણી મંડળ તથા બાળવિહાર ગિલ્ડ ઓફ સર્વિસ, શ્રી ગુજરાતી સહાયકારી હોસ્પિટલમાં ખૂબ સારી સહાય કરેલ છે. માતૃભૂમિ ગઢડામાં ત્યાંની પાંજરાપોળ તથા ત્યાંની અન્ય સંસ્થાઓને સારી રકમ ઉદારતાથી

આપી છે તથા તેમના પિતાશ્રીના સ્મરણાર્થે જસ-સ્ટેન્ડ પાસે પાણીનું ખૂબ સુંદર પરબ બંધાવી આપેલ છે.

સ્વ. શેઠશ્રી કાન્તિલાલ ચીમનલાલ શાહ

પુષ્પનું મૂલ્ય એની ઉંમરથી નહીં, એની સૌરભયી થાય છે. સ્વ શેઠશ્રી કાન્તિલાલ ચીમનલાલ શાહ (કોલસાવાળા) ૮૬ વર્ષની ઉંમરે તા. ૧૩-૨-૮૭ના રોજ અવસાન પામ્યા, ત્યાં સુધી સતત સત્કાર્યોની સૌરભ પ્રસારાવીને ભયું ભયું જીવન જીવ્યા છે. પુષ્પને અંજલિ શી રીતે આપી શકાય ? શબ્દોનું માધ્યમ ત્યાં જાણું જ ઉતરે ને!

નોન-મેટ્રિક સુધી અભ્યાસ કરીને, નીટિક્સ હોઝિયરી તથા રેલવે કોન્ટ્રેક્ટ અને સ્ટીમ કોલના વ્યવસાયમાં વ્યસ્ત બનેલા આ મહામાનવે સમાજનાં બહુવિધ ક્ષેત્રોને જતનથી ઉછેર્યાં છે. શેઠ આ. ક.ની પેઢી (ઉપરિયાળા તીર્થ), શ્રી વસ્તુપાળ તેજપાળ જૈન ચેરીટી ટ્રસ્ટ (કુંડલીક તીર્થ), શ્રી નવરંગપુરા જૈન શ્રવે. મૂ. પૂ. સંઘ વગેરેના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે, ધોળકા એજ્યુકેશન સોસાયટી અને કૃષ્ણનગર જૈન શ્રવે. મૂ. પૂ. સંઘના ચેરમેન તરીકે ઉપરાંત શાંતિચંદ્ર સેવા સમાજ, અમદાવાદ, પાંજરાપોળ, લોજનશાળા જેવી અનેક સંસ્થાઓમાં ટ્રસ્ટી—કમિટી મેમ્બર તરીકે રહીને એમણે ઉદાર સખાવતથી એ દરેક સંસ્થાની સંનિષ્ઠ માવજત કરી છે. અનાથાલયો, બહેરાં-મૂંગા બાળકોની સંસ્થા, રક્ત-પિત્તિયાંઓ માટેની સંસ્થા, વૃદ્ધાશ્રમ, માનસિક પછાત બાળકો માટેની સંસ્થાઓ અને સમાજને ઉપયોગી અનેક સેવાભાવી સંસ્થાઓ આજે શ્રી કાન્તિલાલને તથા તેમના પરિવારને યાદ કરી રહી છે. એમણે રાહતકાર્યોની નિઃસ્વાર્થ-ભાવે આગવી પરંપરા સર્જી હતી. પદ કે પ્રતિષ્ઠાની વામણી અપેક્ષા આ મૂલ્યનિષ્ઠ મહામાનવે ક્યારેય સેવી ન હતી.

જીવનમાં તેઓશ્રીએ અનેક દાન કર્યાં છે. સેવાપરાયણ અને બીબના સહૃદયીની ભાવનાવાળા હોવાથી તેઓ આજે પણ સમાજમાં આદરણીય છે.

શ્રી કાન્તિલાલ સી. શેઠ

મૂળવતન પાલીતાણા. બાળપણમાં પિતાનું જીવ ગુમાવ્યું. માતાએ કાળજીપૂર્વક ભણાવી ગણાવી ત્રણે ભાઈઓને તૈયાર કર્યા. જૂન ૧૯૬૪માં મશીનરી સાથેની ૧૦ X ૧૦ની ભાડાની જગ્યામાં ખૂબ નાના પાયે કોઈપણ ખતની મૂડી વિના 'શેઠ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ' નામથી ધંધાની શરૂઆત કરી. ૧૯૬૫ અને ૧૯૬૬ ખૂબ મહેનત કરી આઈસ પ્લાન્ટની નાની આઈડિયો, ફાયર ઇન્જિનિંગ ઇકવીપમેન્ટના પાર્ટ્સ, કોલ્ડ સ્ટોરેજના ઘરવાળા વ. ચીજોના ઉત્પાદનથી ધંધામાં સ્થિર થયા. ૧૯૬૭માં 'બોમ્બે આઈસ કેન્સ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ' નામથી ખીચું યુનિટ શરૂ કરી આયાત થતાં આઈસ કેન ભારતમાં બનાવવાની શરૂઆત કરી. ૧૯૭૦માં 'બોમ્બે સ્ટીલ એન્ડ એન્જિનિયરિંગ કું.' નામના ત્રીજા ઔદ્યોગિક એકમની સ્થાપના કરી લોખંડના તવા તથા કડાઈ વગેરેનું મોટા પાયા પર ઉત્પાદન શરૂ કર્યું. પાછળથી શેરિંગ તથા બેન્ડિંગના મોટાં મશીનો વસાવી બેબવર્ક પણ શરૂ કર્યું. ૧૯૭૩માં શેઠ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સ એ એક્સપોર્ટની પણ શરૂઆત કરી. સ્ટીલ પ્લાઉ, શોવેલ સ્ટીલ ટ્રંક, પીકિક્સ, ઘમેલા, તવા, બકેટ, રેફ્રીજરેશન ઇકવીપમેન્ટ્સ વગેરે ચીજોનો એક્સપોર્ટ ગિઝનેસ વધાર્યો. ૧૯૭૫માં તવા અને ખીજી ચીજોના ઉત્પાદન માટે લોખંડની શીટ પ્લેટ્સ કોઈલ્સ ખરીદવાના અનુભવથી 'શેઠ એન્ટરપ્રાઈઝિસ' નામનું નવું ટ્રેડિંગ યુનિટ ઊભું કરી લોખંડના શીટ પ્લેટ્સનો જથ્થાબંધ વેપાર શરૂ કર્યો.

૧૯૮૦માં 'નવભારત ફેબ્રિકેટ્સ'ના નામથી HR/CRની કોઈલોનું ડીકોઈલિંગ કરવાનો પ્લાન્ટ વિશાળ શેડમાં શરૂ કર્યો, જેણે મુંબઈના સૌથી મોટા અને સગવડતાવાળા ડીકોઈલિંગ પ્લાન્ટ તરીકે નામના મેળવી. ૧૯૮૩માં શ્રી હિંમતભાઈ એ ઇંગ્લાંડ અને જર્મની જઈ આધુનિક ડીકોઈલિંગ અને સ્પીટિંગ મશીનરીનો અભ્યાસ કર્યો. ૧૯૮૪માં ન્યુ બોમ્બેમાં ૫૩૦૦ સ્કેવર મીટરનો ઔદ્યોગિક વસાહતમાં વિશાળ પ્લોટ ખરીદ્યો. ૧૯૮૭માં 'સી પ્રતાપ એન્જિ-

નિયરિંગ કું.' નામની એલ્યુમિનિયમ સ્ટીટિંગની ચાલુ ફેક્ટરી ઘાટકોપરમાં ખરીદી. ૧૯૮૮માં ન્યુ જોમ્પેના પ્લોટમાં ૨૦, ૦૦ સ્કવેર ફીટનો શેડ બાંધી 'શેડ સ્ટીલ પ્રોસેસર્સ' નામથી અદ્યતન ડીકોઈ લિંગ પ્લાન્ટ શરૂ કર્યો.

૧૯૮૪થી એક નવું ક્ષેત્ર ખેડયું છે. 'યોગ રત્નાકર' નામના અતિ પ્રાચીન આયુર્વેદિક ઉપચારના જૈન ગ્રંથની હસ્તપ્રત પરથી હરસ-મસા, ભગંદર, પથરી, કમળો, ડી.બી. દમ વગેરે મહાવ્યાધિઓ માટે આયુર્વેદિક ઉપચાર વિકસાવ્યા છે જે અસરકારક સાબિત થયા છે. આ રોગોની દવા 'શેડ એન્જિનિયરિંગવર્ક્સ', લાયબ્રેલાના યુનીટમાંથી દર મંગળવાર અને ગુરુવારે સાંજે ૫ થી ૭ વિનામૂલ્યે આપવામાં આવે છે તેમ જ 'લાયન્સ ક્લબ ઓફ વિદ્યાવિહાર'ની શિબિરમાં દર મહિનાના બીજા શનિવારે સાંજે ૪ થી ૭ એસ. એન. ડી. ડી. કોલેજ, કામાલેન ઘાટકોપર (વેસ્ટ)માં પણ તેમના તરફથી વિનામૂલ્યે આપવામાં આવે છે. હજારો દર્દીઓ સાબિત થયા છે. આ ધંધો તેમને મન વિશિષ્ટ લાભકારક છે.

આ "શેડ ગ્રૂપ"ના આધારસ્તંભો શ્રી કાન્તિલાલ સી. શેડ B.com. L.L.B. સેક્રેટરી, શ્રી યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળ-પાલીતાણા; પ્રેસિડેન્ટ, લાયન્સ ક્લબ ઓફ વિદ્યાવિહાર (૧૯૮૧-૮૨) જોન ચેરમેન લાયન્સ ઇન્ટરનેશનલ, ડિસ્ટ્રિક્ટ ૩૨૩-એ; ટ્રસ્ટી, શ્રી પાલીતાણા ધોધારી જૈન સમાજ-મુળધ; એડવાઈઝરી કમિટી મેમ્બર, શ્રી ધોધારી જૈન સેવા સંઘ, મુળધ. શ્રી હિંમતલાલ સી. શેડ શેડ એન્જિનિયરિંગ વર્ક્સના પ્રણેતા અદ્યતન મશીનોની રિઝર્વિંગના અભ્યાસ અર્થે ઇંગ્લેન્ડ-જર્મની વગેરે વિદેશોનો પ્રવાસ કર્યો. અને એવાં જ મશીનો અહીં બનાવ્યાં. શ્રી મહેન્દ્રભાઈ સી. શેડ, B.com. વર્કશોપ મશીનો અંગેની ટેકનીકલ કુશળતા અને વહીવટીય દક્ષતા ધરાવે છે. "શેડ ગ્રૂપ"ના આ આધારસ્તંભો જીવનનો આ બધો વિકાસ તેમના પિતાશ્રી સ્વ. શ્રી. ગુનિલાલ દામજીના આશીર્વાદથી તથા પૂજ્ય પિતાશ્રીના મામા સ્વ. શ્રી મોહનલાલ જસરાજ શાહની હૂંફ અને પ્રેરણાને આભારી ગણે છે.

શ્રી કાન્તીલાલ મણિલાલ ઝવેરી

શ્રી હસ્તગિરિ મહાતીર્થના નામની સાથે જેમનું નામ સંકળાયેલું ગયું છે એવા આ તીર્થોદ્ધારના પ્રાણપૂરક કાર્યકર્તા શ્રી કાન્તીભાઈનું પોતાનું મૂળવતન પાટણ (ઉત્તર ગુજરાત) અને વ્યવસાયી ક્ષેત્ર મુંબઈને છોડીને તેમણે શ્રી હસ્તગિરિને જ છેલ્લાં ૧૫ વર્ષથી પોતાનું ધામ બનાવ્યું છે. પોતાની ધનસંપત્તિ તેમ જ શારીરિક, માનસિક અને જૌદ્ધિક સર્વ શક્તિઓનું મુખ્ય કાર્યક્ષેત્ર તેમણે હસ્તગિરિને જ બનાવ્યું છે. ભક્તિમાં સઘળું ન્યોચાવર કરવામાં તેમણે ધન્યતા અનુભવી છે. હસ્તગિરિ તીર્થ તેમનો પ્રાણ છે.

પૂ. આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ, પૂ. પાદ અધ્યાત્મયોગી સ્વ. પંન્યાસપ્રવર શ્રી ભદ્રંકરવિજય ગણિ તથા આગમદિવાકર પૂ. પાદ સ્વ. આ. ભ. શ્રીમદ્ વિજય માનતુંગસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહેબ આદિ શાસન પ્રભાવક ગુરુ ભગવંતોના નિકટના પરિચયમાં આવતા ગયા, ઉપદેશામૃતનું પાન કરતા ગયા તેમ તેમ તેમના જીવનમાં અધ્યાત્મગુણસમૃદ્ધિ વધતી ચાલી. શ્રાવકનાં બાર વ્રતો, ઉપધાન તપની આરાધના, વર્ધમાન તપની ૬૧ ઓળી, નવકાર મંત્રપૂર્વકના જાપનાં અનુષ્ઠાનો, કાયમી બિયાસણથી ઓછો તપ નહિ, મૂળમાંથી કાયમી એક વિગયનો ત્યાગ, પ્રમાદા ચરણરૂપ અનર્થદંડનો ત્યાગ એમ વિવિધ પ્રકારનાં તપ, ત્યાગનાં રત્નાભૂષણોથી તેમના શ્રાવકજીવનની શૌભા વધવા લાગી. તેમનાં માતૃશ્રી, ભગિનીઓ, કુટુંબી, ભાણેજો, બનેલી આદિ કુટુંબની દશ વ્યક્તિઓ દીક્ષિત થયેલ છે. તેમનાં ધર્મપત્ની અ. સૌ. કંચનબેને દરેકે દરેક ધર્મકાર્યમાં તેમની સાથે કદમે કદમ મિલાવીને તન અને મનથી એટલો તો સહકાર આપ્યો છે કે, તેમના નામેદ્વેષ વગરનું કાન્તિભાઈનું ચરિત્રવર્ણન અપૂર્ણ જ બની રહે એટલો મહત્વનો તેમના ધર્મકાર્યમાં તેમણે ભાગ લીધો છે.

અનેક તીર્થયાત્રાઓ, સાધર્મિક વાતસલ્યો, સુપાત્ર દાન, ગુરુભક્તિ મહોત્સવ, સંઘભક્તિ, તીર્થભક્તિ, જૈનાગમ ભક્તિ એમ વિવિધ

પ્રકારે અવસરે અવસરે સાત ક્ષેત્રોમાં અને આઠમા અનુકંપા ક્ષેત્રમાં તેમણે પોતાની લાગોની સંપત્તિનું વાવેતર કરેલું છે. પૂ. પાદ સ્વ. આચાર્યભગવંત શ્રીમદ્ વિજય માનતુંગસૂરીધરજી મહારાજની મુન્યનિશ્ચામાં સિદ્ધક્ષેત્રમાં તેમણે લગભગ ૧૫૦ સાધર્મિક બંધુને ચાતુંમાસ અને ૨૦૦ સાધર્મિક બંધુને નવ્વાણુયાત્રા કરાવવાનું પુણ્ય ઉપાર્જિત કર્યું છે. પાલીતાણામાં મુક્તિનિલય ધર્મશાળા, અમારિ-વિહાર પૌષ્ધશાળા તથા શેઠશ્રી સરદારમલજી પૌષ્ધશાળાના તેઓ પ્રણેતા છે. પોતાની જન્મભૂમિ પાટણમાં અનેક ધર્મસંસ્થાઓમાં તેમણે તન-મન-ધનથી પોતાની સેવા આપી છે. પણ જ્યારથી શ્રી હસ્તગિરિ તીર્થોદ્ધારના કાર્યનો પ્રારંભ થયો ત્યારથી તો બધાં જ ક્ષેત્રોમાંથી પોતાને ખેંચી લઈને, પોતાની શક્તિનો સંચય તેમણે એકમાત્ર હસ્તગિરિમાં જ કેન્દ્રિત કર્યો છે.

શ્રી હસ્તગિરિ તીર્થની ભક્તિ એ તેમના જીવનના સઘળાં ધર્માનુષ્ઠાનોમાં શિખર ઉપરના કળશ સમાન છે. શ્રી હસ્તગિરિ તીર્થોદ્ધારક સ્વ. પૂ. આ. માનતુંગસૂરીધરજી મહારાજના સદુપદેશથી અને પ્રવચન પ્રભાવક પૂ. આ. શ્રી રામચન્દ્રસૂરીધરજી મહારાજના આશીર્વાદથી તેમણે આ તીર્થોદ્ધારના કાર્યની શરૂઆત કરી ત્યારે આ મહાન કાર્યની આટલી બધી કષ્ટસાધ્યતાની કદાચ તેમણે કલ્પના પણ નહીં કરી હોય ! જેમ જેમ કાર્યમાં ઊંડા ઊતરતા ગયા તેમ તેમ કાર્યની ભગીરથતાનો ખ્યાલ આવતો ગયો. તેમની કાર્યક્ષમતા કસોટીએ ચડી, ધૈર્યનાં પારખાં થવા માંડ્યાં અને સત્ત્વશીલતા સામે પડકાર ઊભો થયો. વિઘ્નોની ઝડીઓ વરસવા માંડી, પણ પોતાની અખૂટ ધીરજ, સત્ત્વ, શ્રદ્ધા, વ્યવહારકુશળતા, દૂરંદેશી આદિ ગુણોના બળે અને સૌથી વધારે તો ગુરુ ભગવંતોના આશીર્વાદ, તીર્થનું અપૂર્વ માહાત્મ્ય, શાસનદેવની કૃપા અને શ્રી ચતુર્વિધ સંઘના સંપૂર્ણ સહકારથી એક પછી એક વિઘ્નમાંથી પાર ઊતરતા ગયા અને પરિણામે કલ્પનાતીત અબોડ કાર્યની સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી શક્યા.

આ તીર્થોદ્ધારના કાર્યમાં તેમણે પોતાની સંપત્તિનો સદ્વ્યય કર્યો છે. ભૌતિક સુખોને લાત મારી છે. ભોજન અને નિદ્રાને પણ

અવસરે હરામ કર્યા છે. અજોડ શ્રદ્ધામળ, અપૂર્વ કાર્યક્ષમતા અને અનન્ય કેટીતું આત્મસમર્પણ ! આ ગુણોનો ત્રિવેણીસંગમ, જગતને ત્રણે કેવી મહામૂલી ભેટ ધરી શકે છે એ જોવું-જાણવું હોય, તેમણે હસ્તગિરિ તીર્થની મુલાકાત લેવી જ રહી.

હાથીની અંગાડી હાથી જ ઉપાડી જાણે, ધુરા વૃષભ જ વહન કરી શકે, તેમ આ પંચમ કાળમાં આવા ભગીરથ તીર્થોદ્ધારનું કાર્ય કાન્તિભાઈ જેવા શાસનભક્ત કાર્યકર્તાઓ જ કરી શકે, એ પ્રશસ્તિ જ તેમનાં કાર્યોનું સાચું મૂલ્યાંકન છે.

શ્રી કસ્તૂરચંદ ક. મહેતા

સામાજિક ક્ષેત્રમાં સેવા અને માનવતાના અવિરત પડતા સાદ સૂણીને અંગત જવાબદારીઓ પણ ખંખેરીને સેવાના દ્વારે ખડા થતા સેવાવીરોશ્રી આ સુષ્ટિ ઉજ્જવળ થતી રહી છે.

વિકસતા વ્યાપારની અનેકવિધ જવાબદારીઓ ગાજતી હોવા છતાં સવાર-સાંજ કલાકો સુધી ગુજરાતી હોસ્પિટલમાં પ્રવૃત્તિમય રહેતા સેવાવીર શ્રી કસ્તૂરચંદ કે. મહેતા સેવાજીવનનું સુવર્ણ પ્રકરણ આલેખી રહ્યા છે.

સૌરાષ્ટ્રના મોરબી નગરમાં જૈન વણિક પરિવારમાં જન્મ ધરીને પુરુષાર્થ અને પરિશ્રમથી વ્યાપારી આલમમાં ઉચ્ચ સ્થાન પ્રાપ્ત કરનારા શ્રી કસ્તૂરચંદભાઈ ઈ. સ. ૧૯૪૬માં મદ્રાસ આવીને કાપડના વ્યાપારક્ષેત્રમાં ‘ઇસ્ટર્ન એજન્સી’ના નામથી અંખલાવી આગેકૂચ પામ્યા હતા.

સાહસ અને સ્વપરિશ્રમે જીવનનો ઉન્નતિ સાધ્યા પછી આ કર્મવીર શ્રી કસ્તૂરચંદભાઈએ સમગ્ર જીવનનો શક્તિઓ સેવા-ક્ષેત્રને સમર્પિત કરી હતી.

સામાજિક ક્ષેત્રમાં શ્રી ગુજરાતી કન્યા કેળવણી મંડળના કમિટી મેમ્બર છે. શ્રી ઇંગ્લિશ પ્રાયમરી સ્કૂલના કમિટી મેમ્બર છે. શ્રી

એ. બી. પારેખ ગુજરાતી વિદ્યામંદિર, જૈન એજ્યુકેશન સોસાયટીના આજીવન સભ્ય છે. મદ્રાસને દ્વારે ચાલતી વિશાળ અને સિદ્ધિભરી ગુજરાતી સહાયકારી હોસ્પિટલના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી છે અને હોસ્પિટલનું સમગ્ર તંત્ર સંભાળી રહ્યા છે.

સેવાજીવનની આ ઉજ્જવળતા ઉપરાંત શ્રી કસ્તૂરચંદ્રભાઈના અંતરમાંથી સખાવત ઝરણાં પણ વહેતાં રહે છે. ઇંગ્લિશ પ્રાયમરી સ્કૂલમાં રૂપિયા એકત્રીશ હજારનું દાન અર્પતાં સંસ્થાને તેમનાં ધર્મપત્ની ‘શ્રી રૂક્મણીબહેન મહેતા’નું નામ જોડવામાં આવ્યું છે. આ ઉપરાંત અનેક સંસ્થાઓ અને પ્રવૃત્તિઓમાં તેમની સહાય સાંપડતી રહી છે.

શ્રી કાન્તિલાલ ઉજમશી શાહ

જેમનું સમગ્ર જીવન એક પ્રાર્થના-આરાધના છે એવા ૭૦ વર્ષની ઉંમરના શ્રી કાન્તિલાલભાઈ પાલનપુરના વતની છે. તેઓ પચ્ચીશ વર્ષથી ઉકાળેલું પાણી જ પીવે છે. પચ્ચીશ વર્ષથી બેસણાથી ઓછું પચ્ચક્રખાણુ નથી. દેવદર્શન વિના મુખમાં પાણી પણ લેતા નથી. દર દિવાળીએ અદઠમ કરે છે. એમને અપરિચ્છિદનું વ્રત છે. આ ઉપરાંત સામાયિક જીવપૂજા અને ખાદી ધારણ જેવાં વ્રતો એમના જીવનમાં વણાઈ ગયાં છે. તેઓ ગુપ્ત દાનમાં માને છે.

જીવનની કારકિર્દીની શરૂઆત મુંબઈમાં જ કરી. ૩૫ વર્ષ સુધી ઝવેરાતનો ધંધો અને સામાજિક ક્ષેત્રે પ્રગતિ સમાંતર રીતે કરતા રહ્યા. પંદર વર્ષથી તેઓ બોહેલી વિસ્તારમાં વસતા આદિવાસી સમાજના ઉત્કર્ષ માટે પ્રશસ્ય કામગીરી કરતા રહ્યા છે. તેમણે આદિવાસી વિસ્તારમાં વીશેક હેરાસરો કરાવ્યાં છે. આ ઉપરાંત આદિવાસીઓને ધાર્મિક શિક્ષણ આપવું, વ્યસનમુક્ત કરવા, આર્થિક સહાય આપવી, જૈન ધર્મની સમજ આપવી વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ કરતા રહ્યા છે.

આ ઉપરાંત તેઓ ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘ; એજ્યુકેશન બોર્ડ,

ગોડીજી પાઠશાળા, હીરસૂરીશ્વરજી પાઠશાળા, મહાવીર વિદ્યાલય, આત્મવલ્લભ કેળવણી સંઘ, જગતગુરુ મિત્રમંડળ, પરમાર ક્ષત્રિય જૈનધર્મ પ્રચારક-સભા, ભણશાલી ટ્રસ્ટ, વર્ધમાન કલ્યાણ કેન્દ્ર અને શાંતેશ્વર આરાધક મંડળ જેવી ધાર્મિક-શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે ઘનિષ્ઠ રીતે સંકળાયેલા છે.

૪૫ વર્ષ પહેલાં શ્રી વલ્લભસૂરિ મહારાજ સા. ના. ધાર્મિક અને વ્યવહારિક શિક્ષણથી પ્રેરણાને એમણે પોતાની બધી જ મૂડી સત્કાર્યો કરવામાં ખરચી નાખેલી. એમને આધ્યાત્મિક પ્રેરણા પૂરી પાડનાર છે, પંન્યાસશ્રી ભદ્રંકર વિજયજી મહારાજ સાહેબ.

તેમના પરિવારમાં શ્રેણિકભાઈ એ નાની ઉંમરથી જ ભક્તામર મોઢે કયું અને જાહેરમાં બોલેલું. સંઘે સન્માન કયું. પાઠશાળામાં તમામ પાસાં ઉપર અભ્યાસ કર્યો. પંન્યાસ ભદ્રંકર વિજયજી મહારાજ પાસે તેમનો ગુરુ તરીકે સ્વીકૃત કરીને નમસ્કાર મહામંત્ર ઉપર, મૈત્રીભાવ ઉપર ખૂબ જ ઊંડું ચિંતન કયું. જૈન ફિલોસોફીનો અભ્યાસ કર્યો. નવપદજી ચોવીસ ઓળીની આરાધના તેમની નિશ્રામાં પિતાશ્રી અને ભદ્રંકર મહારાજ સાહેબ પાસેથી પ્રેરણા મળી. બોહેલી પંચમહાલ જિલ્લામાં લોકોને વ્યસનમુક્ત બનાવવા અને ધર્મમાં બેડાવા અવારનવાર પ્રચારસભાઓ યોજાવી, ગ્રામ સભાઓ યોજાવી, પાઠશાળાઓ મજબૂત થાય તેની ખૂબ જ ધગશ છે. પાઠશાળાની અવારનવાર મુલાકાત લે છે. તત્ત્વજ્ઞાન પરિપક્વતા ઉપપ્રમુખ છે. ગોડીજી પાઠશાળાની વીરસૂરિજી સેક્રેટરી સંચાલન કરે છે. બન્ને પાઠશાળાનાં બાળકોને મધ્યપ્રદેશ જેસલમેર વગેરે યાત્રા પ્રવાસો કરાવ્યા. શાળાનાં પાઠ્યપુસ્તકો ફ્રી મળે તે માટે પાલનપુર જૈન કેળવણી કેન્દ્ર ફંડના તેઓ સેક્રેટરી છે. જગતગુરુ મિત્ર મંડળમાં પણ તેમણે સેવા આપી છે. પેટ્રન છે. શાંતિનાથ જૈન પાઠશાળા જૂની-તેમાં પણ સેક્રેટરી છે. ચંદ્રશેખરવિજયજી મ. સા.ના વીર સૈનિકોમાં પણ દળમાં પણ મહત્વનો ભાગ લે છે. તેમની પ્રેરણાથી બુઢાં-બુઢાં ગામોમાં પચુધણની આરાધના કરાવે છે. સૂત્રો ઉપર વ્યાખ્યાન, શ્રે. ૬૫

પૌષધ-જીવહયા, સાધર્મિક અને જિનભક્તિ પ્રતિક્રમણ એ પાંચે માટે દરેક સંધેને સારી પ્રેરણા કરી છે. પ્રભાવના માટે આર્થિક સહયોગ અપાય છે. પાઠશાળાઓ ઊભી કરવામાં આવે છે. પોતે ઉપરાંત તેમના મિત્રો પાસેથી પણ મેઘી રકમ લઈ આવે છે. ઘણી પ્રવૃત્તિઓમાં યોગદાન-અપરિગ્રહનો પોતાને પણ વ્રત છે. ભાવના છે કે વિશેષમાં ખૂબ જ પ્રચાર થાય. તે માટે જાળના છે. પ્રત્યેક જૈન બાળક જૈન ધર્મથી જ્ઞાત અને તેવી જવાયેશ છે. દરેક બાળક પાઠશાળા નવ્ય તેવી લગની છે. દરરોજ એ અઢી કલાક પૂજા, જપ, જિનભક્તિ, જપ-સાધના, પૌષધ, દરરોજ પાંચ દેરાસરનાં દર્શન, સમ્યક્જ્ઞાન, નવકારનું વ્રત, આયગિલ—તેમના જીવનમાં આરાધના જોઈએ જ. નવકારશી ચૌગિદાર આયગિલ પૌષધની આરાધના, આસામ સિવાય ભારતનાં બધાં જ તીર્થો જઈ આવ્યા. રાજસ્થાન બે-ત્રણ વખત જઈ આવ્યા. સ્મિતાબહેન શ્રેણિકભાઈ પણ એવાં જ ગૌરવશાળી મહિલા રત્ન છે.

શ્રી કૈલાસભાઈ એચ. વકીલ

મૂળ વતન અમદાવાદ. ૧૯૩૨થી મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. શરૂઆતમાં ઈન્કમ-ટેક્સમાં નોકરીથી જીવનની શરૂઆત કરી. સૌરાષ્ટ્ર સરકાર વળતે આસિસ્ટન્ટ કમિશ્નર તરીકે યશસ્વી કામગીરી ત્યારબાદ મુંબઈમાં સ્થિર થયા. વિવિધ ધાર્મિક અને સામાજિક સંસ્થાઓમાં તેમની નોંધપાત્ર સેવા જાણીતી બની છે. અગિલ હિન્દ કોન્ફરન્સ, જૈન ગોડીજી, લાલબાગ લોજનશાળા વગેરેમાં ટ્રસ્ટી તરીકે સારું કામ કર્યું. મરીન હાઈવ એસોસિયેશનના પ્રમુખ તરીકે પણ ઘણા સમય સેવા આપી. ૧૯૬૫ થી ૧૯૭૦ દરમિયાન જે. પી. તરીકે સન્માન પામ્યા. અમદાવાદમાં સમેત-શિખર દેરાસરના જીર્ણોદ્ધારમાં સક્રિય રસ લીધો, મુંબઈ ખાતે આ. ક. પેઢીના ટ્રસ્ટી અને સલાહકાર તરીકે સેવા આપવા ઉપરાંત જૈન એજ્યુકેશન-સોસાયટી વગેરેમાં તેમનું પ્રદાન યશસ્વી રહ્યું છે. શકુન્તલા હાઈસ્કૂલમાં

મેનેજર; મરીન ડ્રાફ્ટ સરહરકિશન હોસ્પિટલમાં જૈન મહિલા સંમેલનમાં ઉપપ્રમુખ છે. શિક્ષણ માટે વિદ્યાર્થી સ્કોલરશિપ અપાય છે. હરકિશન હોસ્પિટલમાં ડૉક્ટરના નામે કીડનીનો વિભાગ આપેલો છે. ડાયાલિસીસ-કીડની વિગેરે માટે મોટી રકમનું દાન. યાત્રાર્થે ચોલ-ચોવર ઇન્ડિયાની યાત્રા દર વર્ષે યાત્રાર્થે હિન્દમાં ફરતા.

શ્રી કેશવલાલ મોહનલાલ શાહ

શિક્ષણપ્રેમી ધર્મપ્રેમી અને માનવતાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓના ચાહક શ્રી કેશવલાલભાઈ એમ. શાહ મૂળ અમદાવાદના વતની છે. લગભગ સિત્તેરની ઉંમરે પહોંચેલા આ શ્રેષ્ઠીશ્રીએ એલ. એલ. બી. સુધીનું શિક્ષણ લીધું. શિક્ષણના આ જીવને શિક્ષણ-સંસ્કારની પ્રવૃત્તિઓમાં જ રસ અને રુચિ હોવાને કારણે પાટણ, કડી, ગ્રી. એન. વિદ્યાલયના ગૃહપતિ તરીકેની યશસ્વી કામગીરી કરીને વિશાળ જન-સમૂહનો પ્રેમ સંપાદન કર્યો.

સાઠાત્રણ દાયકા પહેલાં મુંબઈમાં શેઠશ્રી જીવનલાલ પ્રતાપશી-ભાઈની લાગણીથી મુંબઈમાં આગમન થયું અને ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘમાં જોડાયા. છતાં મુંબઈ-અમદાવાદ બન્ને જગ્યાએ વસવાટ ચાલુ રાખ્યો. મોતી ધરમના કાંટાની પેઢીમાં પણ કેટલોક સમય કામગીરી બબ્બી. બિલોરી કામ જેવું તેમનું કોમલ હૃદય હંમેશાં સાત્ત્વિક પ્રવૃત્તિઓને અંખ્યા કર્યું. નિબંધ હરીફાઈ, કાવ્યસ્પર્ધાઓ, શિક્ષણસંઘની પત્રિકાનું એડીટિંગ, નવકાર અને અન્ય સ્તવનોની કલાકેન્દ્ર દ્વારા રેકૉર્ડો ઉતારાવી. શિળિરેનું આખાદ રીતે એગેનાઈઝિંગ કર્યું. તેમનું આધ્યાત્મિક ઉત્થાન તેમનાં ધર્મપત્નીને આભારી ગણે છે. પરિવાર સાથે જ્ઞાતનાં લગભગ બધાં જ તીર્થોની યાત્રાએ જઈ આવ્યા છે. પાલીતાણા સમવસરણ મંદિરમાં અને શંખેશ્વર ૧૦૮ તીર્થમાં સંપત્તિને સદ્ઉપયોગ કરી સારો એવો લાભ લીધો. સંસ્કારધનને બચાવવા માટે પૂ. પં. શ્રી ચંદ્રશેખરવિજયજી મ. સ્વા. સાથે સતત સંપર્કમાં રહીને નવસારી પાસે તપોવન ઊભું કરવામાં પોતાથી શક્ય તે પ્રદાન અર્પણ કર્યું છે. વાંચન અને સંગીત-કલા વગેરેમાં તેમનું

મન હંમેશાં સોળે કળાએ ખીલેલું જ જોવા મળ્યું. શ્રેયાંસ ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટ દ્વારા વિવિધ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ ચલાવવામાં તેમના મનનો મોરલો હંમેશાં નાચી ઊઠે છે. ચૌવિહાર ઉપધાન અને જૈન આચાર-વિચારના પૂરા આગ્રહી રહ્યા છે.

પૂ. આ. શ્રી ભુવનભાનુસૂરિજી મ. સા. ની તેમના દરેક કામમાં પ્રેરણા અને આશીર્વાદ મળતાં રહ્યાં છે. શ્રી કેશુભાર્ગના હુલામણા નામથી જૈન સમાજમાં તેઓ ખૂબ જ ખ્યાતિ પામ્યા છે.

શાહ કેસરીચંદ દલીચંદ

જન્મ ૧૯-૪-૧૯૨૩ બવાળ (રાજ.) મૂળ વતન રોહીડા (રાજસ્થાન). ધાર્મિક અભ્યાસ-પંચ પ્રતિક્રમણ-નવસ્મરણ, છેલ્લાં ૪૦ વર્ષથી ભરૂચમાં કળીરપુરામાં નિવાસસ્થાન અને શ્રોફ તથા ફાયનાન્સનો મોટો વ્યવસાય. છેલ્લાં ઘણાં વર્ષોથી પર્યુષણમાં ચો. પ્ર. પૌષ્ઠ બે વખત અક્ષર સહિત, પ્રથમ ઉપધાન પ. પૂ. આ. કૈલાસસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા. ની નિશ્રામાં પ્રથમ ઉપધાન પાલીતાણા મુકામે. પ્રથમ માળ પહેરી - બીજું ઉપધાન ભરૂચ મુકામે પ. પૂ. આ. રાજ્યશસૂરીશ્વરજીની નિશ્રામાં - પ્રભુભક્તિ - પ્રભુપૂજામાં ખૂબ જ આનંદ આનંદ.

તેમના પરિવારે વતન રોહીડા (રાજ.)માં પ. પૂ. આ. ગુણરત્ન-સૂરીશ્વરજીની નિશ્રામાં ૩૦૦ તપસ્વીઓને ઉપધાનતપની આરાધના કરાવી. માળના દિવસે કુલે ચુનરી સહિત નવકારશી જમણુ (આજુ-બાજુના ગામના જૈન-જૈનેતર સર્વને ભોજન.)

કળીરપુરાના જૂના ઉપાશ્રય તથા વાડીનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. તેનું સુંદરબેન કેસરીચંદ આરાધના ભુવન નામકરણ કરવામાં આવ્યું. તેમના બંગલાની બાજુમાં જ ભરૂચ પ્રીતમ સોસાયટીમાં તેમના સ્વદ્રવ્યથી શિખરબંધ આરસનું મંદિર બંધાઈ રહ્યું છે. પ્રાયઃ આવતી સાલ પ્રતિષ્ઠા થશે. રાજસ્થાન જિ. ઉદયપુરમાં વડોદા મુકામે

કાયમી ધબ્બનો લાલ તેમના પરિવારને મળ્યો છે. પાલીતાણા કાયમી ભાતાબાતામાં શ્રી. સુ. પ ના દિવસે તેમના પરિવાર તરફથી લાલ લેવામાં આવે છે. નીચેનાં ટ્રસ્ટોમાં સેવા આપેલ છે :

(૧) પાર્શ્વનાથજી જૈન શ્રવે. પેઢી રોહીડા (રાજ)માં ૫ વર્ષ માટે ટ્રસ્ટી હતા.

(૨) શંખેશ્વર આગમ મંદિરમાં મેનેજિંગ કમિટી સભ્ય છે.

(૩) ઝઘડિયા આત્મારામજી ગુરુકુળમાં ટ્રસ્ટી છે.

(૪) આ. ક. પેઢીમાં છેલ્લાં ૧૦ વર્ષથી ભરૂચના પ્રાદેશિક પ્રતિનિધિ છે.

(૫) ભરૂચ જૈન સંઘ, જૈન ધર્મફંડ પેઢીમાં છેલ્લાં ૧૩ વર્ષથી પ્રમુખ તરીકે સેવા બબ્બે છે. ભરૂચ તીર્થના જીર્ણોદ્ધારમાં છેલ્લાં ૧૦ વર્ષથી સક્રિય કાર્ય કર્યું છે. ભરૂચના નૂતન મંદિરમાં પ્રતિષ્ઠાનો લાલ લીધો તથા પ્રતિષ્ઠા સમયે નવકારશી વિ. નો તથા બીજા પણ સુંદર લાલ મળ્યા. ભરૂચ તીર્થની સેવા જીવનના અંત સુધી કરવાની અને તીર્થને ખૂબ સુંદર બનાવવાની ભાવના છે. તેમના દરેક કાર્યમાં તેમનાં ધર્મપત્ની સુંદરબેન તથા પુત્રો અને પરિવારનો સુંદર સહકાર પ્રાપ્ત થયેલ છે.

તેમના પરિવારના કેસરિયાજી ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ દ્વારા તથા વ્યક્તિગત રીતે સાતશ્લેષ સામાજિક કાર્યો, જીવહયા તથા અનુકંપામાં સારો લાલ લીધો છે.

શ્રી કનૈયાલાલ ડી. ભણુસાલી

બનાસકાંઠાના શ્રી કનૈયાલાલ દુર્લભરામ ભણુસાલીએ વીમા જગતમાં ચમત્કારો સંખ્યા છે. ભારતના બહુમુખી પ્રતિભા સંપન્ન વીમા અભિયાંતા શ્રી કનીભાઈએ તો ૧૨૦ વર્ષની વીમા તવારીખમાં કોઈએ હાંસલ ન કરી હોય એવી અપૂર્વ સિદ્ધિઓ સાધી છે. ૩૩ વર્ષની તેમની જીવલંત કારકિર્દીમાં ૩૧ સુવર્ણચંદ્રકો, એક સુવર્ણ શ્રે. ૬૬

મુદ્રા, એક સુવર્ણ રજત શીલક, ૩ અમેરિકન એવોર્ડો, જે નેશનલ એવોર્ડો અને એકાદ લાખ રૂપિયાનાં પારિતોષિકોના તેઓ એક માત્ર વિજેતા છે.

બહુમુખી પ્રતિષ્ઠાસંપન્ન, પ્રુવતારક વીમા એજન્ટ અને બનાસકાંઠાના કર્મચોગી શ્રી કનૈયાલાલ લણસાલી ભારતીય જીવન વીમા નિગમની ૩૦ મી સંવત્સરીના સને ૧૯૮૬/૮૭ના ઐતિહાસિક વર્ષમાં જે સુવર્ણચંદ્રકો જીતી ‘વીમા બહુગર’ની તેમની રાષ્ટ્ર-વ્યાપી સુવર્ણકીર્તિ પર નવો સુવર્ણકળશ ચડાવવા લાગ્યવત જન્યા છે, એ જણાવતાં હૈયામાં હર્ષની છાજો લાછળે છે. અખિલ હિંદ જીવન વિમા નિગમે ‘૩૦મી સંવત્સરી સુવર્ણચંદ્રક સ્પર્ધા-L.I.C.’s 30th Annivarsary Gold Medal Competition જાહેર કરી સને ૧૯૮૬ના ઓગસ્ટ માસના માત્ર ૧૫ દિવસમાં રૂ. ૬૦ લાખનું નવું કામ આપી શ્રી લણસાલી ઐતિહાસિક સુવર્ણચંદ્રક જીતી ગયા. તે પછી સને ૧૯૮૭ના માર્ચ માસના ૨૫ દિવસમાં રૂ. ૫૦ લાખથી વધુ વીમા વેચી એક વિશેષ સુવર્ણચંદ્રક પ્રાપ્ત કર્યો છે. આમ ત્રણ દાયકાની અતિ ઉજ્જવળ વીમા કારકીદીમાં ૩૦ સુવર્ણચંદ્રકો જીતીને શ્રી લણસાલીએ અનોખો ઇતિહાસ સર્જ્યો છે. આટલા સુવર્ણચંદ્રકો અન્ય કોઈ વીમા એજન્ટે જીત્યાનું અમારી જાણમાં નથી. વીમાક્ષેત્રે ૩૦ સુવર્ણચંદ્રકો પ્રાપ્ત કરી વીમાની દુનિયામાં રેકોર્ડ કર્યો છે. વીમા ક્ષેત્રની વિરલ સિદ્ધિઓની કદરૂપે સને ૧૯૮૨માં ‘હિંદી વેપારી મહામંડળ’નો દેશના અચતક્ષેત્ર માટેનો ‘એવોર્ડ’ જીતનાર પણ એ એક માત્ર વ્યક્તિ છે.

મક્કમ મનોબળ, અપ્રતિમ ધગશ, અથાગ પરિશ્રમ, અન્યને સહાયભૂત થવાની વિરલ લાવના અને સંકલ્પોને સિદ્ધ કરવાની તન્મયતા એ એમના સાક્ષ્ય જીવનની અદ્ભુત ચાવીઓ છે.

એમના જીવનમાં સદા આશાનો ધોધ અવિરતપણે વહે છે. થાકને એ કદી જાણકારતા નથી. Impossible જેવો શબ્દ એમના શબ્દકોષમાં નથી. ક્રિકેટક્ષેત્રે સુનીલ ગાવસ્કર એટલે tons of rans

સ્વનો ઢગલો, તેમ શ્રી ભણુચાલી ગમે તેના ગમે તે સ્થળે સહેજમાં લાખો રૂપિયાના વીમાઓ ઉતારી દે છે, એમ કહેવામાં અતિ-શયોક્તિ નથી.

વાવ, દૂધ અને જલાગારનો ઇતિહાસ ભૂતકાળનાં સ્વપ્નાં અને તે પહેલાં મુરબી શ્રી કનીભાઈએ ‘જળ પ્રપાગૃહ’ તું અનેરું સ્થાન જમાવી દીધું. બનાસકાંડાની લૂખી સૂકી, તપી ધરા પર અમૃત-પાન સમ ‘પાણીની પરણ’ના પ્રણેતા એટલે માનનીય શ્રી કનીભાઈ. અનેક નિરાધાર વિધવા-ત્યકતાનો આશરો. ‘પાણીની પરણ’ અને એનો આધાર એટલે કનીભાઈ. આ અસહાયોના અંતરના આશીર્વાદથી તો માનનીય શ્રી કનીભાઈ દિનપ્રતિદિન નવચૌવન પ્રાપ્ત કરી સિદ્ધિઓનો વરસાદ વરસાવે છે. સેવા તેમનો જીવનમંત્ર અને સેવા જ તેમના જીવનનું ગળ છે. બચપણમાં સેવેલાં સેવાનાં સ્વપ્નાં સાકાર થયાં છે. શ્રી કનીભાઈ એટલે નિર્દોષ, નિર્ભેળ, નીડર, નિષ્પાલસ, નિરાડંબર અને નિષ્ઠાવાન સમાજસેવક. અહર્નિશ નીતરતો ઉત્સાહ, પારસમણિ શી અજળ શક્તિ, શુદ્ધ ચારિત્ર, સુસ્વાસ્થ્ય દયા અને માનવતાની પ્રતિમૂર્તિ એટલે કનીભાઈ ખરેખર સજીવ ‘કોમ્પ્યુટર’ છે. કનીભાઈ માનવી નહીં, ‘માનવ’ છે. અડગ દિલના આદમીના સંકલ્પ આગળ હિમાલય પણ માર્ગ કરી આપે છે. એવા શ્રી કનીભાઈએ જીવનમાં નિષ્ફળતા નીરખી નથી. તેમનું જીવન એટલે સંસ્કાર, સત્ય, સેવા, સદ્વિચાર, સદ્ભાવ અને સત્કાર્યનો અમર ઝરો. ભારતીય સંસ્કૃતિના જીવંત પ્રણેતા છે.

શ્રી ખાંતિલાલ રતેચંદ શાહ, ભાવનગર

ત્રણ ત્રણ વર્ષના કારમાં દુષ્કાળમાં મૂંગાં બનવરો પ્રત્યે દયાની લાગણીથી શ્રી ભાવનગર પાંજરાપોળ સમઢિયાળામાં મંત્રી તરીકે જોડાઈને મહામૂલાં, કાર્યો કરી નિઃસ્વાર્થ ભાવે, તન-મન અને ધનનો લોભ આપી લાખો અબોલ બનવરોને મોતના મુખમાંથી બચાવવાનું ભગીરથ કાર્યકરી પુણ્યનાં પોટલાં બાંધ્યાં છે.

ઘણી સંસ્થાઓના માર્ગદર્શક તરીકે કોઈ હોદ્દા વગર ઘણાં હિતકારી કાર્યો કર્યા છે. ભાવનગર જૈન સંઘે મહત્વની પદવી મંત્રીની જવાબદારી તેમને સોંપી સર્વાનુમતે નિમણૂક કરી, યોગ્ય વ્યક્તિને યોગ્ય સ્થાન આપેલ છે.

ધાર્મિક કાર્યોમાં પણ વડીલોના નામને ઉજ્જવળ કરાય તેવું મહામૂલું ઉપધાનતપ શ્રીમતી વિજ્યાલક્ષ્મી ક્તેચ્છદ સોમચંદ પરિવાર તરફથી થોણ પૂ. શાસન સમ્રાટ સમુદાયનું પ. પૂ. આચાર્ય ચંદ્રોદય-સૂરીશ્વરજી મહારાજશ્રીનો નિશ્ચામાં અનેરી રીતે ઊજવી. ભાવનગરમાં લગ્ય મહોત્સવની ઉજવણી કરી અનેરી ભાત પાડી હતી.

હાલમાં ભાવનગર જૈન સંઘના પ્રમુખ મનમોહનભાઈ તાંબોલીની સાથે ખલેખલા મિલાવી સંઘના ઉત્કર્ષ માટે ધર્મભાવનાથી સુંદર કાર્યોના આયોજન દ્વારા શુભ કાર્યો કરી રહ્યા છે.

શ્રી ચીમનલાલ કાનજીભાઈ શાહ

આપણા સમાજના અતિથિવિશેષ આદરણીય સેવા સમ ઉત્સુક અતિથિવિશેષ શ્રી ચીમનલાલ કાનજીભાઈ શાહ ‘પરોપકારાય સદૈવ કાર્ય’ માં માનનારા છે.

દિનાંક ૪ ઓક્ટોબર ૧૯૩૩માં પાલીતાણા મુકામે જન્મેલા શ્રી ચીમનભાઈને આવો ઉદાત્ત ધર્મ-સંસ્કારનો વારસો તેમના ધર્મનિષ્ઠ પિતાશ્રી કાનજીભાઈ અને માતૃશ્રી ખીમકોરબેન પાસેથી મળ્યો છે.

સુખઈ આવીને તેમણે માત્ર વ્યાવસાયિક પ્રગતિ જ નથી કરી; સેવાની ક્ષિતિએ પણ વિસ્તારી છે. તેમના પિતાશ્રી કાનજીભાઈ પાલીતાણાના હિતાથે આલતા એ વખતના પાલીતાણા બંધુ સમાજમાં સક્રિય કાર્યકર હતા. પિતાના પગલે શ્રી ચીમનભાઈએ પાલીતાણા મિત્ર મંડળના પાંચ વર્ષ સુધી મંત્રી તરીકે રહીને સેવા આપેલ છે.

પાલીતાણા એજ્યુ. સોસાયટી, જૈન સેવા સમાજ અને માતૃભૂમિને માટે તન-મન-ધન દ્વારા અન્ય સંસ્થાઓને સહયોગ આપી રહ્યા છે.

શ્રી ચીમનભાઈ અત્યારે શ્રી ગોરેગાંવ ઘોઘારી જૈન મિત્ર મંડળના પ્રમુખ તરીકે, શ્રી ઘોઘારી જૈન સેવા સંઘના કારોબારી સભ્ય તરીકે, શ્રી પાલીતાણા ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જૈન સમાજ, મુંબઈના કારોબારી સભ્ય તરીકે, જૈન સોશ્યલ ડ્ર૫ એન્ડ મલાડ એન્ડ ગોરેગાંવના કારોબારી મેમ્બર તરીકે સક્રિય સેવા બજાવી રહ્યા છે. આ ઉપરાંત ગોરેગાંવ જવાહરનગર જૈન શ્રવેતામ્બર મૂર્તિપૂજક સંઘ, જૈન બગૃતિ સેન્ટર-કાંદીવલી અને પ્રગતિ મંડળ કો-ઓપરેટિવ કન્સ્યુમર્સ સોસાયટીના કારોબારી સભ્ય તરીકે તેઓ સેવા આપી ચૂક્યા છે. જૈન સોશ્યલ ડ્ર૫ એન્ડ ફેડરેશનના ઉપક્રમે યોજાયેલ અમેરિકાના પ્રવાસે પણ તેઓ જઈ આવેલ છે.

તેમની વિકાસયાત્રામાં તેમનાં ધર્મપત્ની નિર્મળાબહેનનો તથા તેમના સુપુત્રો રાજેશ, ભાવેશ, અને સુપુત્રી કલ્પનાએ ઉખાલયો સહયોગ આપ્યો છે, આપી રહ્યાં છે.

શ્રી ચંપકલાલ મોહનલાલ પટણી

મૂળ સૌરાષ્ટ્રમાં આવેલા સિંહોરના પતની પણ અરધી સદી પહેલાં મુંબઈમાં પગ મૂક્યો અને પુરુષાર્થ કરીને વ્યાપારમાં પ્રગતિ તથા ધર્મકાર્યમાં યશસ્વીતિ પામ્યા. શરૂઆતમાં મુંબઈમાં-મૂળજી જેઠા મારકેટમાં નોકરીથી જીવનની કારકિર્દી શરૂ કરી. નિષ્ઠા, પ્રમાણિકતા અને ચીવટને કારણે કુદરતે તેમને ચારી આપી. કાપડ લાઈનમાં પછી સ્વતંત્ર દુકાન કરી અને તેમાં ક્રમે ક્રમે એકધારી પ્રગતિ થતી રહી-ઘણા જ પરગજુ અને સેવાભાવી વૃત્તિવાળા શ્રી ચંપકલાલભાઈ યાત્રાર્થે ભારતનાં ઘણાં તીર્થસ્થાનો જઈ આવ્યા છે, ખાસ કરીને રાજસ્થાનમાં.

મુંબઈમાં તારદેવ વિસ્તારમાં જૈન મંદિરમાં શરૂઆતથી જ તેમની સેવા પ્રશંસાપાત્ર રહી છે. ગોડીજી જૈન મંદિરમાં પણ દ્રશ્ય તરીકે સારું કામ કરી રહ્યા છે. ઘોઘારી વીસા ઓસવાળ સમાજનાં તેમનું માનપાન પ્રથમ હરોળમાં રહ્યું છે. ગુપ્ત દાનના

વિશેષ હિમાયતી રહ્યા છે. નાનાંમોટાં કાર્યોમાં હંમેશાં તેમને ત્યાંથી 'કોઈ ખાલી હાથે પાછું નથી ગયું'. સંતાનોમાં ત્રણ દીકરા અને ચાર દીકરીઓ જે સૌ સુખી છે. તેોતેર વર્ષની ઉંમરે પહોંચ્યા છતાં એક યુવાનને શરમાવે તેવી સ્કૂલિંગ સમાજનું કામ કરી રહ્યા છે. સરળતા એમનો મહાન ગુણ છે.

શ્રમણ સંસ્થાના વર્તમાન જે તે ગચ્છાદિપતિઓના સંપર્કમાં છે. સૌની સાથે એટલી જ આત્મીયતાથી સંપર્ક ટકાવી રાખ્યો છે. ધર્મપ્રેમી શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી ચંપકભાઈની સેવા જૈન શાસનને લાંબા સમય સુધી મળતી રહે તેવી શુભેચ્છા વ્યક્ત કરીએ છીએ.

પૂર્વલપના મહાન ગુણોદયે એમના જીવનમાં શ્રી અને સરસ્વતીનો અલભ્ય સંગમ છે. સાધર્મિક ભક્તિ તો એમના જીવનનું પરમ ધ્યેય છે. એમના આંગણે આવેલાને ખૂબ જ બહુમાન પૂર્વક સારામાં સારી સહાય આપે છે એટલું જ નહિ પણ અત્યાર સુધી ૪૦-૫૦ લાઈઓને આર્થિક સહાય આપીને નોકરી-ધંધે લગાવ્યા હોવા છતાં ખૂબ જ નમ્ર છે.

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ સી. શાહ

પાટણ જૈન મંડળ સાથે સંકળાયેલા કેટલાક યુવાન કાર્ય-કર્તાઓમાંના એક શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ શાહ મુંબઈમાં પોતાના વ્યવસાય ઉપરાંત અનેક ધાર્મિક, સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ સાથે ધનિક રીતે સંકળાયેલા રહ્યા છે. પાટણ જૈન મંડળ, મરીનડ્રાઈવ, મુંબઈના કમિટી મેમ્બર છે, આરાધક જૈન ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી છે, મરીનડ્રાઈવ જૈન સ્નાત્ર પર્યાટન મંડળના કમિટી મેમ્બર છે. પાટણ જૈન મંડળની સ્પોર્ટ્સ કમિટીના મંત્રી છે.

ઉપર જણાવ્યું તેમ જૈન સ્નાત્ર પર્યાટન મંડળ દરેક ધાર્મિક સ્થળોએ યાત્રાર્થે લઈ જવાનું આયોજન કરે છે. ૨૦૪૪ની દિવાળીની રજાઓમાં ૩૫૦ મેમ્બરો સાથે સમ્મેતશિખરજીનો યાત્રા પ્રવાસ કરેલ તેમ બ્લડ ટેન્શન કેમ્પ દ્વારા અનેક વખત જેમને જે ઝૂપનું

લોહી ભેદતું હોય તેમને મદદરૂપ બન્યા છે. ઘણા જ પરગજુ અને દરિયાયદિલના સેવાભાવી આદમી છે.

શ્રી ચંપકલાલ ગિરધરલાલ મહેતા

“ધનજી ઘોળા”ના નામે અમરેલીના સૌ કોઈના પરિચિત એવા મોટા સંસ્કારી કુટુંબમાં સંવત ૧૯૭૫માં ભાઈ ચંપકલાલનો જન્મ થયો. સંવત ૧૯૯૦ સુધીમાં માધ્યમિક કેળવણી પ્રાપ્ત કરી. અઠાર વર્ષની કિશોર વયે પોતાના વડીલોએ આરંભેલા ધંધામાં ભેડાઈ ગયા. પિતાશ્રી ગિરધરલાલભાઈનો સેવા અને સંસ્કારનો વારસો ત્રણે બંધુઓમાં સરખે હિસ્સે વહેંચાયો.

વડીલ બંધુ પદ્મશ્રી પ્રતાપભાઈ તથા શ્રી ગંગાદાસભાઈની વ્યાપારી પ્રવૃત્તિઓને કારણે તેઓ બંનેને મોટા ભાગે અમરેલી બહાર વસવાનું બનતું. પરિણામે વડીલોબાજિત વેપારી પેઢી અને સ્થાનિક સામાજિક સંસ્થાઓની જવાબદારીઓમાં ભાઈ ચંપકલાલને ભેડાઈ જવું પડેલું અને તે દિશામાં સતત કર્તવ્યપરાયણતા અને સંપૂર્ણ બજાતપણું રાખી અમરેલીની સમગ્ર જનતાનો પ્રેમ સંપાદન કરી શક્યા. સાથે સાથે અમરેલી કપોળ મહાજનના વહીવટી ક્ષેત્રે, અમરેલી વ્યાપારી મંડળ તથા માર્કેટિંગ યાર્ડ શ્રી ગિરધરભાઈ મ્યુઝિયમ, પારિખ-દોશી કપોળ બ્રેડિંગ તથા શેઠ પરમાણુદાસ કપોળ બાળાશ્રમ, અમરેલી સાર્વજનિક પુસ્તકાલય વગેરેના વિકાસમાં તથા સંચાલનમાં પોતાની શક્તિ અનુસાર યશસ્વી ક્ષણે વર્ષો સુધી પુરાવતા રહ્યા. પરમાત્મા તેમને સુખી અને લાંબું તંદુરસ્ત આયુષ્ય આપે.

શ્રી ચીમનલાલ ખીમચંદ મહેતા

પુરુષાર્થ અને અપૂર્વ આત્મવિશ્વાસથી નાની વયમાં જ સ્વતંત્ર ધંધામાં ઝંપલાવ્યું—નીતિમત્તા અને સૂઝને કારણે ધીરે ધીરે પણ પ્રગતિકારક રીતે ધંધાનો વિકાસ થતો ગયો. મૂળભૂત રીતે ધર્મના

સંસ્કારમિચનથી ધાર્મિક અને સામાજિક કાર્યોમાં પણ સમાજ-સેવા અને અનુકંપાદૃષ્ટિથી ઉત્તરોત્તર સેવાનો ચડતા ગયા.

પ્રખર પુન્યના યોગથી જ ધંધાની ઉન્નતિ સાથે ધાર્મિક, સામાજિક કાર્યોમાં પ્રગતિ સધાય છે. તેથી તેઓશ્રી ધંધામાં ખૂબ ખૂબ વ્યસ્ત રહેલા છતાં આત્મિક, અધ્યાત્મિક સંબંધોને ઉચ્ચ પદ આપતા રહ્યા. વ્યાપાર-ઉદ્યોગક્ષેત્ર ઉપરાંત સામાજિક, ધાર્મિક ક્ષેત્રે પણ તેઓશ્રીએ વિનમ્ર રીતે તેમનો ફાળો આપ્યો છે. થડોદરા—નાંદેસરી ખાતે એક હોસ્પિટલની સગવડ આપીણુ તેમ જ ઔદ્યોગિક જનતા માટે તેઓશ્રી દ્વારા ફાઉન્ડેશન કરેલ છે જેનો લાભ સેંકડો માણસો લઈ રહ્યાં છે. ધંધાથે સમગ્ર વિશ્વની પ્રદક્ષિણા કરી અને છતાં ભારતમાં હોય કે અમેરિકામાં; સુદેવ, સુગુરુ, સુધર્મ સાથે જ રહ્યા છે. અને તેથી જ તેમનું વ્યક્તિત્વ નિરાળું ભાસે છે. કેમિકલના વ્યાપારિક ક્ષેત્રે અનુમોદનીય નામના મેળવીને બે દાયકાના કેમિકલ મારકેટના બહોળા અનુભવ પછી અને ૧૯૭૦માં ઉદ્યોગક્ષેત્રે પદાર્પણ કર્યું. સખ્ત પરિશ્રમ બાદ દીપક નાઈટ્રેટ તેના ઉત્પાદન ક્ષેત્રની દશાબ્દી ૧લી એપ્રિલ ૧૯૮૩માં ઊજવી.

૧૯૮૨ની દિવાળી સૌરાષ્ટ્ર માટે વાવાઝોડાના ઝંઝાવાતથી ખૂબ જ કાઝળધેરી બની રહી ત્યારે દીપક ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટની ત્વરિત સ્થાપના કરી અને જુદા જુદા પ્રોજેક્ટ દ્વારા પીડાયેલ આત્મિકોને શાતા બક્ષી. રહેવાનાં ઘર, ખેડૂતો તેમ જ માલધારીઓને હબ્દરોની સંખ્યામાં પશુઓનું પુનઃસ્થાપન, ગામે ગામે જઈ વાસણો, રેશન, વચ્ચે વગેરેનું વિતરણ લાખોને હિસાબે કર્યું. વહીવટી સૂઝ અને ત્વરિત કાર્ય કરવાની કુનેહ આપણા આ શ્રેષ્ઠીવર્યોમાં છે. તેનો લાભ સમાજને અવિરતપણે મળતો રહે એ જ અભ્યર્થના.

શ્રી ચીમનલાલભાઈ એન. સંઘવી

શ્રી ચીમનભાઈની જન્મભૂમિ સિહોર. અચાપણ ખૂબ જ ગરીબાઈમાં વિતાવ્યું. અભ્યાસમાં આગળ વધવામાં આર્થિક સ્થિતિ ઘણી જ નબળી હતી. વતન સિહોરથી પ્રયાણ કરીને મહાનગરી મુંબઈને કમ્ભૂમિ બનાવી. મુંબઈમાં સને ૧૯૫૧ થી તેમણે વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિની શરૂઆત કરી. શિપિંગ, ક્લીયરિંગ, ફોરવર્ડિંગ અને વેરહાઉસિંગના વ્યવસાયમાં પ્રતિષ્ઠા જમાવનાર મેસર્સ હરિલાલ એન્ડ કું.માં જોડાઈને તેને આગળ લાવવા તનતોડ પ્રયત્ન કરી વ્યાપારી આલમમાં આગવું નામ રાખી શક્યા છે.

ધંધાની સાથે સાથે તેઓ પોતાની સમગ્ર કાર્યશક્તિથી શિપિંગ, ક્લીયરિંગ, ફોરવર્ડિંગ અને વેરહાઉસિંગ એજન્ટ તરીકે સફળ રહ્યા છે. તેમની આ સફળતામાં તેમની જમાના સાથે ચાલતી, મદલાતી વ્યાવસાયિક ચાલને પારખવાની દીર્ઘ દૃષ્ટિએ મહત્વનું કામ કર્યું છે. દેશ અને દુનિયાના વ્યાપાર-ઉદ્યોગના બદલાતા પ્રવાહમાં વ્યાવસાયિક વિકાસ-વાતાવરણ કેવી રીતે જમાવવું તેના તેઓ અભ્યાસી છે. વર્ષોનો અનુભવ તેમને તે કાર્યોમાં સફળતા અપાવે છે. તેઓ વધુ ને વધુ સફળતા પ્રાપ્ત કરે તેવી હાર્દિક શુભેચ્છાઓ.

વતન સિહોરને પણ ભૂલ્યા નથી. સિહોરની નાનીમોટી તમામ સેવાપ્રવૃત્તિઓમાં તેઓ હંમેશાં મોખરે રહ્યા છે—ઘણા જ પ્રેમાળ અને કાંઈક કરી છૂટવાની ભાવનાવાળા શ્રી ચીમનભાઈ આપણું ગૌરવ છે.

શ્રી ચીમનલાલ પ્રભુદાસ

નવયુગનાં એંધાણ પારખી બહેનોને કેળવણી સાથે રોજિંદા શૃદ્ધાવનમાં પણ કંઈક ઉંપયોગી બને એવી તાલીમ આપવી જોઈ એ એમ એમના મનમાં વસ્યું. આ ભાવનાને સાકાર કરવા શ્રી મહુવા કેળવણી સહાયક સમાજ સંચાલિત શ્રી જે. પી. પારેખ હાઈસ્કૂલમાં શૃદ્ધા વિભાગ માટે રૂા. ૩૦૦૦ ની સહાય આપી તેમ જ આ

નવા વિભાગના નિભાવ માટે ત્રણ વર્ષ સુધી રૂ. ૧૨૦૦ ની સહાય અને બહેનોને શાળા ફીમાં અર્ધી માફી મળે એ માટે રૂ. ૧૨૦૦ ની સહાય ૩ વર્ષ સુધી આપી.

વેપારી ક્ષેત્રે કલકત્તા-રંગન વગેરે સ્થળોએ જઈ આવી મુંબઈમાં આવી સ્થિર થયા અને ધીરે ધીરે ધંધાનો વિકાસ સાધી ચંદ્રા ઇન્ડસ્ટ્રીઝ નામની પેટી દ્વારા ફાઉન્ટન પેનના ઉત્પાદક તરીકે તેઓ બહાર આવ્યા અને આજે આ ઉદ્યોગમાં તેઓ આગવું સ્થાન ધરાવે છે. વિદ્યેષાલે અને જ્ઞાતિની અનેક સંસ્થાઓમાં તેઓ સેવા અને સહાય આપી રહ્યા છે. કચ્છમાં ગાંધીધામનું, ભોગાવા ડેમનું, ભાલ પ્રદેશનું, ખોડિયાર ડેમનું, ધારીનું કામ વગેરે તેમના હસ્તકનાં કામો છે. આજે લક્ષ્મીદેવીની પૂરેપૂરી કૃપા હોવા છતાં તેમનું જીવન અત્યંત સાદું, નિરભિમાની અને નમ્રતાભરેલું છે. ત્રીસેક વર્ષથી ભાવનગરમાં વસવાટ કરવા છતાં વતન ડુંગરને યાદ કરે છે અને અર્ધી જરૂરિયાત પૂરી પાડે છે. ડુંગરમાં કન્યાશાળાનું મકાન, દવાખાનું, બાલમંદિર, પ્રસૂતિગૃહ વગેરે તેમની સખાવતોથી ભર્યાં થયાં. આ ઉપરાંત ડુંગર હાઈસ્કૂલ માટે આલીશ હાલરનું દાન આપ્યું. આ ઉપરાંત જ્ઞાતિ બોર્ડિંગ, વણિક ભોજનાલય, શ્રીમાળી પ્રાદ્યુલવાડીને પણ સારી સખાવતો કરી. આ ઉપરાંત ગરીબ બાળકોનાં પુસ્તકો, ફી તથા ગરીબ દર્દીઓને દવા-ઈન્જેક્શન, દૂધની મદદ તો આજે વર્ષોથી ચાલુ છે. ડુંગરમાં છાત્રાલય માટે કન્યાશાળાના મકાન-વિસ્તાર માટે તથા ખાંભામાં હાઈસ્કૂલ માટે કુલ રૂ. ૬૦ હજારની માતખર રકમ આપી. તેમનો આ દાનનો પ્રવાહ રૂ. બે લાખ સુધી પહોંચ્યો છે. ભાવનગરમાં તેઓએ સસ્તું ભોજનાલય શરૂ કરેલ છે. તેમાં ફક્ત રૂ. ૧૮માં બે ટંક ભોજન પૂરું પાડતી કાયમી ભોજનશાળા ખોલી છે. આ ઉપરાંત બીજાં અનેક વિદ્યાર્થી અને લેકોપયોગી કાર્યો આજે પણ તેઓનાં ચાલુ છે. સંપૂર્ણ વૈભવની સગવડતા હોવા છતાં સંપૂર્ણ સાદગીભર્યું, નિરભિમાની અને નમ્ર જીવન જીવનાર જિંદગીમાં મહેનત અને પુરુષાર્થમાં માને છે.

શ્રી ચીમનલાલ એમ. શાહ, 'કલાધર'

પાલીતાણાના વતની છે અને મુંબઈના ગુજરાતી પત્રકાર જગતમાં તેઓનું મહત્વપૂર્ણ પ્રદાન છે. તેઓ કવિ, લેખક અને વક્તા તરીકેની પણ અનેાળી પ્રતિભા ધરાવે છે. તેઓશ્રી મુંબઈ જૈન પત્રકાર સંઘના સ્થાપક સભ્ય અને મંત્રી છે અને તેના મુખપત્ર 'પત્રકાર બુલેટિન'ના તંત્રી છે. એલ ઇન્ડિયા જૈન સ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સની સ્ટેન્ડિંગ કમિટીના સભ્ય તરીકે તેઓનું સારું એવું યોગદાન છે. શ્રી આત્માનંદ જૈન સભાની મેનેજિંગ કમિટીના સભ્ય તરીકે તેઓ ઉદ્દાહરણીય સેવા આપી રહ્યા છે. શ્રી જૈન સ્વેતામ્બર એજ્યુકેશન બોર્ડની કારોબારી સમિતિમાં રહીને ધાર્મિક શિક્ષણ ક્ષેત્રે તેઓએ સારું એવું પ્રદાન કર્યું છે. શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘની વ્યવસ્થાપક સમિતિના સભ્ય તરીકે તેઓ સક્રિય કાર્ય કરી રહ્યા છે. શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર શ્રાવિકાશ્રમની મેનેજિંગ કમિટીમાં રહીને આ સંસ્થાને પૂરો સહયોગ આપી રહ્યા છે. બૃહદ્ મુંબઈની ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જૈન જ્ઞાતિની કાર્યવાહક સમિતિના સક્રિય સભ્ય તરીકે તેઓ સમાજને ઉપયોગી બની રહ્યા છે. શ્રી ઘોઘારી જૈન સેવા સંઘની મેનેજિંગ કમિટીમાં રહીને તેઓ સંઘને અને 'ઘોઘારી જૈન દર્શન' પત્રને પૂરો સહયોગ આપી રહ્યા છે. પાલીતાણા ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જૈન સમાજની સ્થાપની કરવામાં તેઓએ મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો છે. મુંબઈમાં સન્નિવ્રત રૂપના મુખ્ય સૂત્રધાર તરીકે તેઓ સમાજસેવાનાં યશસ્વી કાર્યો કરી રહ્યા છે.

મુંબઈથી પ્રગટ થતા ખ્યાતનામ ગુજરાતી પત્ર 'પ્રમુદ્ધ જીવન' નો તેઓ કાર્યભાર સંભાળી રહ્યા છે. મુંબઈથી પ્રસિદ્ધ થતા 'પાટણ પ્રતિબિંબ' અને 'યુવ સંદેશ' સામયિકોનું તેઓ કુશળ સંપાદન કરી રહ્યા છે. 'ઘોઘારી જૈન દર્શન' અને 'દક્ષિણોત્તર' પત્રના તંત્રીપદે રહીને તેમણે અગાઉ અમૂલ્ય સેવા આપી છે.

તાજેતરમાં તેમની વિવિધ સેવાઓને લક્ષમાં લઈ મહારાષ્ટ્ર સરકાર તરફથી તેમને એસ. ઇ. એમ. (Special Executive Magistrate)ની પદવીથી વિમૂલિત કરવામાં આવ્યા છે.

આમ કવિ, લેખક, પત્રકાર અને સામાજિક કાર્યકર તરીકેની વિવિધ પ્રતિભા ધરાવતા શ્રી ચીમનલાલ કલાધર માત્ર જૈન સમાજના જ નહિ, સારી ગુજરાતી આલમના ગૌરવરૂપ છે તેનો અમને અત્યંત આનંદ છે.

શ્રી ચુનીલાલ રાયચંદ

શેઠ ચુનીલાલ રાયચંદ એ શેઠ અનુપચંદના જમાઈ થાય અને તેમના અવસાન બાદ ભરૂચ દેરાસરોનો વહીવટ તેમણે સંભાળ્યો. તેઓ જીવન પર્યંત જૈન ધર્મ કંડ પેઢી (ભરૂચ) તથા મુનિમુવત સ્વામી જૈન દેરાસર પેઢી ભરૂચના પ્રમુખ રહ્યા. તથા ગંધાર જૈન તીર્થ તથા ભરૂચની પાંજરાપોળના પણ તેઓ પ્રમુખ અને મુખ્ય વહીવટકર્તા રહ્યા હતા. ભરૂચ સદાશ્રમમાં પણ તેઓ પ્રમુખ હતા.

શેઠશ્રી ખૂબ જ પ્રેમાળ અને નમ્ર સ્વભાવના હતા. જીવદયાના ખાસ પ્રેમી હતા. તેઓ ચુસ્ત વ્રતધારી શ્રાવક હતા. બન્ને સમય પ્રતિક્રમણ, સામાયિક, દેવસેવા અને તિથિએ પૌષ્ઠ અવશ્ય કરતા. તેઓ કદી છૂટા મોંએ ખાતા નહિ. કાયમ વ્રત પચ્ચક્રખાણુ રાખતા. જ્યાં તેઓ વહીવટ કરતા તે બધી જ સંસ્થાનો વહીવટ ખૂબ જ કરકસરથી કરતા. તેમના કામમાં ઉપરોક્ત સંસ્થાઓનો ખૂબ વિકાસ થયો તથા ભરૂચમાં દેરાસરોની સામેની જમીન અગમચેતીપૂર્વક લઈને ત્યાં સુંદર ઉપાશ્રય તથા ધર્મશાળા બંધાવી. આજે તેમણે વસાવેલી જમીન ભરૂચ સંઘને ખૂબ જ ઉપયોગી અને આશીર્વાદરૂપ થઈ પડી છે. તે જ જગ્યામાં હવે નવી ધર્મશાળાઓ વિ. બંધાશે. તેઓ લગભગ વ્યવસાયમાંથી નિવૃત્ત થઈને માત્ર સંસ્થાઓની સેવાની પ્રવૃત્તિ કરતા હતા. સાધુસંતોની ખૂબ જ ભક્તિ કરતા તથા સાધુ ભગવંતોના ખૂબ જ પરિચયમાં રહેતા. પ. પૂ. આ. રામચંદ્રસૂરીશ્વરજીના તેઓ અનન્ય ભક્ત હતા. સં. ૨૦૨૪માં તેઓ દેવલોક પામ્યા. ઘરેથી બપોરે ૩=૦૦ વાગ્યે બ્યાબ્યાન સાંભળવા ઉપાશ્રયમાં આવવા નીકળ્યા. ઉપાશ્રય પાસે જ ઠોકર વાગતાં પડી ગયા. બેહોશ થયા. ઉપાશ્રય નીચે જાગ મંદિરમાં તેમને સુવડાવ્યા. સાધુ-ભગવંતોએ

ખૂબ આરાધના કરાવી. ચતુર્વિધ ગ્રંથ લેગો થયો. શ્રીસંઘની હાજરીમાં જ સમાધિપૂર્વક દેવલોક પામ્યા. શ્રીસંઘે બેન્ડવાજ સહિત તેઓની સ્મશાનયાત્રા કાઢી. શેઠ અનોપચંદ તથા શેઠ ચુનીલાલના મુંદર ફાટાઓ આજે પણ ભરૂચ સંઘની પેઢીમાં છે તથા તેમની આરસની પ્રતિમાઓ બનાવીને મૂકી છે. આજે પણ સાધુ ભગવંતો તથા ભરૂચનો શ્રીસંઘ તેમને આદર પૂર્વક યાદ કરે છે.

શ્રી જયંતભાઈ માવજીભાઈ શાહ

સાધારણ પરિવારમાં જન્મ લઈ શ્રી જયંતભાઈ આપબળે પોતાને મળેલા ટાંચાં સાધનોનો સંપૂર્ણપણે સદ્-ઉપયોગ કરી શિક્ષણક્ષેત્રે આગળ વધ્યા. દિવસના ૨૦ કલાક જેટલો પરિશ્રમ કરી શ્રેષ્ઠ ગુણો સાથે ૧૯૫૨ માં બી. કોમની પદવી પ્રાપ્ત કરી. જીવનમાં કાંઈક કરી છૂટવાની તમન્નાવાળા શ્રી જયંતભાઈ ૧૯૫૫માં સી. એ. થયા અને મુંબઈમાં કાલબાદેવી રોડ ઉપર જયંત એમ. શાહ નામની કંપની શરૂ કરી. બાલ્યકાળથી જ ધર્મપરાયણ કુટુંબના ઉચ્ચ સંસ્કારો તેમને વારસામાં મળેલા એટલે કેળવણી અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ તરફ છેક બચપણથી ખેંચાયા. એક સજ્જન પુરુષમાં હોવા જોઈતા સદ્ગુણોનો તેઓશ્રીમાં સંપૂર્ણપણે સમન્વય થયેલો છે. માતાપિતાના ઉત્તમ સંસ્કારોની પ્રાપ્તિ અર્થે તેઓશ્રી હંમેશાં દાનનો પ્રવાહ સતતપણે વહેવડાવતા જ રહ્યા છે. તેમના નેતૃત્વ હેઠળ કેળવણીનાં અનેક કેન્દ્રો વિકસતાં જ રહ્યાં છે. એમના માર્ગદર્શન ને સહયોગી હેઠળ ઘણી સંસ્થાઓ, સામાજિક અને ધાર્મિક ટ્રસ્ટો પ્રગતિને પંથે પ્રયાણ કરી રહ્યાં છે. ઓડિટર તરીકેનું તેમનું સંચાલન ખરેખર તેમના નામને યશનામ કરે છે. જૈન સમાજમાં તથા વ્યાપારી જગતમાં તેઓશ્રી એક બાણીતા વ્યક્તિ છે. સ્વ. પિતાશ્રીની પુણ્યતિથિમાં રૂા. ૨૫૦૦૦ જેટલી વિપુલ ધનરાશિ શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયને આર્થિક સંક્રામણ અનુભવતા શ્રે. ૬૭

વિદ્યાર્થીઓ માટે અર્પણ કરી. ઉપરાંત બાપુ પન્નાલાલ જૈન હાઈસ્કૂલ તેમ જ અન્ય કેળવણીની સંસ્થાઓમાં પણ દાનથી જ્ઞાનની પરબ ખેડી.

તેમ જ શત્રુજય કેમ ઉપર પિતાશ્રીની યાદગીરીમાં જૈન ઉપાશ્રય બંધાવી પિતાના ધાર્મિક વારસાનો સુંદર પરિચય આપ્યો. તેમની વિગત જોઈ એ :

શ્રી ખુશાલદાસ જે. મહેતા ટી. બી. હોસ્પિટલ અમરગઢમાં શ્રી માવજી દામજી શાહ તથા શ્રીમતી અમૃતબહેન માવજીભાઈ શાહના નામે ક્રી બેડમાં કોઈપણ જૈન સાધુ-સાધ્વી કેઈપણ ગચ્છનાને ક્રી ટ્રીટમેન્ટ મળે તે માટે એક બેડ તેઓએ આપેલ છે. તે ઉપરાંત કોઈપણ ગૃહસ્થને જોઈતી હોય તો તે પણ મળી શકે છે.

૧૯૮૦માં સહકુટુંબ તેમનાં પત્ની બાળકો અને ૮૦ વર્ષનાં માતૃશ્રીને લઈને યુરોપ અને યુ. કે. ની દૂર એક માસની વિશેષતઃ માતૃશ્રીને દેશપરના દર્શન સાથે કોઈપણ જાતના અલક્ષ્યના સાચવણ સાથે ફરીને આવ્યા હતા.

૧૯૮૧માં પ. પૂજ્ય વિજય વલ્લભ હોસ્પિટલ, બરોડામાં તેમના પિતાશ્રીને નામે એક ક્રી બેડ આપી છે. એલ ઇન્ડિયા જૈન શ્વેતામ્બર કોન્ફરન્સના તેઓ પ્રથમ માનદ મંત્રી તરીકે તેમની સેવા આપી રહ્યા છે. શ્રી જૈન ઉદ્યોગગૃહમાં પણ તેઓ ઉપપ્રમુખ તરીકે સેવા આપી ચૂક્યા છે.

આજે વર્ષોથી મહારાષ્ટ્ર રાજ્યે તેમની અનેકવિધ સેવાઓને ગિરદાવીને જસ્ટિસ ઓફ પીસ અને ત્યાર પછી સ્પેશિયલ એકઝીક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ (S.E.M.) તરીકે નીમેલા છે.

શુભેચ્છા સહ....

ગુજરાતનાં શ્રેષ્ઠ કવોલીટીનાં

“ અરોકા ”

વિવિધ અથાણાં અને નોવેલ્ટી ફૂડ્સ

* ૫૦ વર્ષોથી વિદેશમાં કરોડો રૂપિયાની નિકાસ.

* રાષ્ટ્રપતિ એકસપોર્ટ એવોર્ડ વિજેતા

દરેક પ્રોડક્ટ ફૂડ ટેકનોલોજીસ્ટ દ્વારા લેબોરેટરીમાં ટેસ્ટ કરેલ, સ્ટાન્ડર્ડ કવોલિટી અને આકર્ષક પેકિંગમાં. ભારતમાં કયાંય ન મળે તેવી વિશિષ્ટ વેરાયટીઓ જેવી કે—

* મંજો * લેમન * લીલાં તથા લાલ મરચાં * મિક્સ અથાણું * છૂંદો * લસણકેરી * કટકી * બીજેરા તથા કેરીના મુરખો * ચટણી * ગાળકેરી * મીઠાં લીંચુ * બીજેરાનું અથાણું * ખારેક કેરી * લીલાં મરી * આંખા હળદર * ગરમર * ધુણરા * વિવિધ જાતના મસાલા પેસ્ટ તેમજ સુરતી ડીઝિયું * પાતરાં * હાફુસ તથા કેસર કેરીના રસ * ફૂટજામ જેવા અનેક ખાદ્ય પદાર્થો.

મુખ્ય વિતરક :

અમેરિકન ડ્રાયફ્રૂટ સ્ટોર્સ

મું.અઈ-૪૦૦૨૩ ફોન : ૪૧૨૧૧૮૮-૪૧૨૨૮૨૮-૪૧૨૪૫૪૫

ઉત્પાદકો : અરોકા ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ

જી.આઈ. ડી. સી, નડિયાદ, ગુજરાત

નોંધ : * સ્ટોકિસ્ટ તથા સળ-એજન્સી માટે ઉપરના સરનામે પત્રવ્યવહાર કરવા વિનંતી * માલ મેળવવા બાબત કોઈપણ જાતની મુશ્કેલી હોય તો વિનાસકોચે મુખ્ય વિતરકને લખો.

With Best Compliments from

Phone : 34 65 85
560 11 92

Sheth Brothers

Authorised Stockists of : ' NORMA ' Bearings
Dealing in : METAL & MILL GIN STORES

Office :

24, Pushpamani,
Zaver Road,
BOMBAY-400 080

Sales Depot :

43, Nagdevi Cross Lane,
1st Floor,
BOMBAY-400 003

With Best Compliments from

(Estd.-1924)

Cable " JALASHIP "

Phone : 25 50 59

HARILAL & CO.

Shipping * Clearing * Forwarding & Warehousing Agents

Custom House Agents No. 11/45

Insurance Claim Recovering Agents

13/14, Noble chamber. 2nd Floor,
Ghogha Street, Fort, **BOMBAY-400 001**

With Best Compliments from

KUSUMGAR CORPORATES

Manufacturers & Suppliers of :

Synthetic Industrial Textiles'

Administrative Office :

14/15, Aradhana Apt. Besant Road,
Vile Parle (W.) **BOMBAY-400 056**

Phone : 614 1170 614 8747

Bombay Office :

2/4, Hindustan Building, Jambuwadi,
Kalbadevi Road, **BOMBAY-400 002**

Phone : 29 42 53

With Best Compliments from

Phone . 312915

AMINEX PHARMACEUTICALS

5, Ground Floor, 14, Old Hanuman Lane,
BOMBAY-400 002

Resi. : 21, Ram House, Babulnath,
BOMBAY-400 007.

Phone : 828167

Aminex Agency * Adit Chemicals
Aminex (Import) Agency

Kothari Mansion, 1st Floor,
Opp. G.P.O. Bori Bunder, **BOMBAY-400 001**

Tel. 26 30 97, 26 56 75

શુભેચ્છા સહ—

ખાદી આમોઘોગ પ્રમાણિત આમનિર્માણ સમાજ
મહુવા સંચાલિત

ખાદી આમોઘોગ ભંડાર

મહુવા (સૌરાષ્ટ્ર)

- * આ સંસ્થા ખાદી અને આમોઘોગના ઉત્પાદન-વેચાણ દ્વારા સેંકડો કુટુંબોને રોજી પૂરી પાડે છે.
- * ખાદીકામ ધરમેણ અને બીજા કામ સંભાળતા થાય છે. એ ધણું જ સ્વમાનભરે કામ છે. તેમાં શીલરક્ષા, ગૃહરક્ષા અને માતૃપ્રતિષ્ઠા રહેલી છે.
- * લાખો ગ્રામવાસીઓ માટે ખાદી આમોઘોગ એકમાત્ર યોજના હોઈ શકે.

શુભેચ્છા સહ—

ગુજરાતને નર્મદે ગરવી કહી છે, દલપતરામે
'રણિયામણી' કહી છે, ખબરદારે ગુણવંતી કહી છે.
ગુજરાતને પોતાની સાથે જ રાખીને ફરતો
ગુજરાતી ગુજરાતના 'ગૌરવ', ગુજરાતના
સૌંદર્ય અને ગુજરાતના ગુણનો પ્રતિનિધિ છે.

—સ્વ. રમણલાલ વ. દેસાઈ

ભાવનગર મશીનરી સપ્લાઈંગ કું.

શ્રોક્ષબ્જર, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૧

With Best Compliments from

Phone : 394 611

V. M. DODIA & CO.

**Jobwork Contractor in Fluorescent Fixture & all
Types of Machinery Spare Parts**

Sitafalwadi, Mount Road, Mazgaon,
BOMBAY-400010

With Best Compliment from

Kantilal A. Kamdar
Chairman,

RAIJYOG CONSTRUCTIONS (PVT) LTD

**59, Ormes Road, Kilpauk,
MADRAS-600 010**

Phone : 663945/663640

Phone : 392556

With Best Compliments from

*Hindustan Cement Pipes &
Concrete Construction Co.*

Manufacturers of

Flooring Cement Tiles & Pre-fab R. C. C. Houses,
Cement Pipe & Cement Products & Contractors
Suppliers to Govt. Municipality, P. W. D. Rly.
Builders & Mills etc.

Office & Factory, Sewage farm Road,
Next to Calico Mills, AHMEDABAD

Phone : 25 60 61
25 44 21

With Best Compliments from

**VRAJKORBAI VELJI SOMAIYA
CHARITABLE TRUST**

Head Office : 2-A, Maker Bhavan No. 2,
18, New Marine Lines,
BOMBAY-400 020

સ્થાપના : ૧૬ જૂન ૧૯૩૦

ઓડિટ વર્ગ 'અ'

ધી તારાપુર કે. ઓપ. અર્બન બેન્ક લિ.

બેન્ક બિલ્ડીંગ, તારાપુર-૩૮૮૧૮૦

શેર ભંડોળ રૂ. ૪,૩૨,૦૦૦	રિઝર્વ ફંડ રૂ. ૫,૬૬,૦૦૦
ડિપોઝીટ રૂ. ૧,૦૫,૩૬,૦૦૦	અન્ય ફંડો રૂ. ૧૨,૪૬,૦૦૦
ધીરાણ રૂ. ૩૮,૬૧,૦૦૦	કાર્યકારી ભંડોળ રૂ. ૧,૪૦,૦૦,૦૦૦

- * છેલ્લાં ૫૧ વર્ષથી જનતાની અવિરત સેવામાં ગામની સૌ પ્રથમ સહકારી સંસ્થા.
- * સેધર્ક ડિપોઝિટ લોકર્સની સગવડતા.
- * જાહેર ટ્રસ્ટો અને સાર્વજનિક સંસ્થાઓની ડિપોઝીટ સ્વીકારાય છે.
- * રૂ. ૩૦,૦૦૦ સુધીની ડિપોઝીટને ૪-૫% અંકે અન્વયે રક્ષણ આપવામાં આવે છે.
- * સહકાર એ રાષ્ટ્રના વિકાસની ગુરુવાની છે.

જાદાભાઈ ર. પટેલ
ચેરમેન

ભૂપેન્દ્રકુમાર પુ. પટેલ
મેનેજર

શુભેચ્છા સહ—

ગ્રામ : છતરીઆ

ટે. R : ૮૭૮

O : ૫૩૫

છતરીયા આર્ચન ઇન્ડસ્ટ્રીઝ

ટી. વી. સ્ટીલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ

સ્પેશલ શિપમેન્ટ્સ બનાવનાર
સ્ટેશન રોડ, મહુવા

શુભેચ્છા સહ—

લાખોની માનીતી
હીરાલાલ છાપ

ચેવલા બીડી

પોકેટ બીડી

પીવાનો હંમેશાં આગ્રહ રાખો.

૧૧૭

નિર્માતા :—મેસર્સ હીરાલાલ પ્રભુરામ એન્ડ કું.
મુ. પો. ચેવલા—જિ. નાશિક (મહારાષ્ટ્ર)

ઓફિસ રપડ અને પદ્મ
રહેઠાણ રપટ અને પદ્મ

એજન્ટ :—મેસર્સ જયશંકર બી. ઉપાધ્યાય
તલોદ—જિ. સાબરકાંઠા (ગુજરાત)

મહેતા જયંતભાઈ નૌતમલાલ

ભાવનગરમાં શ્રી નૌતમલાલભાઈએ સેવા-જીવનની જે પગદંડી જાળી કરી તે જ રાહે ચાલતા અને શક્ય હોય ત્યાં સામાજિક સેવા કાર્યોમાં ઉપયોગી થઈ કરી છૂટવાની ભાવના ધરાવનાર શ્રેષ્ઠશ્રી જયંતભાઈ મૂળ રાજકોટ તરફના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી ભાવનગરને વતન યનાવ્યું છે.

આઝાદીની ચળવળથી માંડીને રાષ્ટ્રીય પ્રવૃત્તિઓમાં આ પરિવારને વિશેષ રસ અને રુચિ.

ભાવનગરની સહકારી હાટ મધ્યસ્થ ભંડાર લિ. ની વ્યવસ્થાપક કમિટીમાં સભ્ય તરીકે, રોટરી ક્લબ ભાવનગરના સભ્ય તરીકે, સેવા પડેલી છે.

૧૯૫૫માં મુંબઈ સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિકસીટી બોર્ડના ફાઉન્ડેશન કામથી ઘણો જ અતુલવ વગેરે મેળવ્યા—૧૯૭૨માં કેનેડા-અમેરિકાની મુલાકાત લીધી—સાદાઈથી જીવન જીવવાની કળા તેમના પિતાશ્રી પાસેથી મેળવી—આગુળાણમાં કે સગાસંબંધીના કોઈપણ કામમાં તકલીફોમાં કાયમ મદદરૂપ થતા રહેવાની એક ગજબની ધૂન-લગની—સેવા ભાવનાના ઉમદા વિચારોએ તેમને વિશાળ સમૂહમાં સૌના પ્રીતિ-પાત્ર યનાવ્યા છે.

શ્રી જયંતિલાલ જે. શાહ, હિંમતનગર

શહેરના અગ્રગણ્ય સામાજિક કાર્યકર અને હિંમતનગર નાગરિક સહકારી બેંકના હાલના ચેરમેનશ્રી છે. સાબરકાંઠા જિલ્લા નાગરિક સહકારી બેંકસ એસોસિયેશનમાં વર્ષો સુધી પ્રમુખ તરીકે સેવા આપી છે.

ઇન્ડિયન રેડક્રોસ સોસાયટીના ઉપપ્રમુખ છે. હિંમતનગર વેપારી મહામંડળના પ્રમુખ છે. સહાય હસતા-ખંતીલા જયંતિભાઈએ વ્યાપારી આલમમાં સારી એવી ચાહના મેળવી છે.

શ્રી જયશંકર ભીખાલાલ ઉપાધ્યાય, તલોદ

પુરુષાર્થ એ જ જીવનનો ઉત્તમ માર્ગ છે. જીવનને જીવી જાણવું હોય અને જીતી જાણવું હોય તો પુરુષાર્થવાદી બનેા. મુ. શ્રી જયશંકરભાઈનો જીવન-સંદેશ કંઈક આવું કહી જાય છે.

સાબરકાંઠાના પ્રાંતિક તાલુકાના મહિયલ ગામના વતની મુ. જયશંકરભાઈનો જન્મ ઈ. સ. ૧૯૧૫માં થયો હતો. ૧૫ વર્ષની ઉંમરે વ્યાપારમાં પરોવાયા પછી તેમણે સમગ્ર વ્યાપાર ક્ષેત્રમાં નાની-મોટી અનેક પેઢીઓ સાથે સંબંધ સ્થાપિત કર્યો.

તલોદની ઘણીબધી સંસ્થાઓ પર એમનું પ્રભુત્વ છે. આર્ટ્સ અને કોમર્સ કોલેજમાં એમણે સારું એવું દાન કરી ટ્રસ્ટી બનેલા; બહેરાં-મૂંગા શાળામાં પણ અગત્યનો ફાળો આપ્યો છે. તલોદની નાગરિક બેંકના ચેરમેનપદે રહ્યા. તેમ જ તલોદ વિવિધ કાર્યકારી સહકારી મંડળીના ચેરમેન તેમ જ સાબરકાંઠા વિદ્યાલયના ઉપપ્રમુખ તરીકે ઘણી બધી સેવાઓ એમણે આપી છે.

કોઈપણ અઘરું કાર્ય એમના માટે સાવ સહજ બની જતું. ક્યારેય કોઈ કામમાં વિલંબ નહીં, આળસ નહીં; પરંતુ જે કાર્ય હાથમાં લીધું એને ચીવટપૂર્વક પાર પાડવું એ જ એમના જીવનનું ધ્યેય હતું.

મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, રાજસ્થાન અને આંધ્રપ્રદેશની યાત્રાઓ પણ કરેલી છે. પત્ની અનસૂયાબેન પણ એમની જેમ જ ખંત, સાદાઈ, શ્રમ અને સ્વાલંબનથી જીવન જીવવામાં માને છે.

શ્રી જયંતિલાલ નાનયંદ કેલીવાલા

ઘણા જ ઔદ્યોગિક અને સંસ્કારસંપન્ન શ્રી જયંતિલાઈ ગઢડા (સ્વામીના)ના મૂળ વતની છે. ૧૯૭૪ના પોષ વદિ અમાસને દિવસે તેમનો જન્મ થયો. પાંચ જીજરાતીનો જ અભ્યાસ પણ વિવિધ ક્ષેત્રે તેમની વિશિષ્ટ સમજણ અને કાર્યકુશળતાનાં તેમણે

દર્શન કરાવ્યાં છે. ધંધાદારી ક્ષેત્રે મુંબઈ આવીને શરૂઆતમાં વાયદા બજારમાં કામ કર્યું. તે પછી પાવરહુસ્સમાં કાપડ મેન્યુફેક્ચરિંગનું કામ હાથ ધર્યું અને તેમાં ધારી સફળતા મેળવતા ગયા. જ્યંતિ-લાલભાઈનાં સૌજન્ય, સંસ્કાર અને સહયોગ વડે અનેક સંસ્થાઓને બળ મળ્યું છે એટલું જ નહીં, ઘણી સંસ્થાઓ સાથે પોતે સક્રિય રીતે સંકળાયેલા છે. મુંબઈની સૌરાષ્ટ્ર દશા શ્રીમાળી સેવા સંઘ, સૌરાષ્ટ્ર દશાશ્રીમાળી જૈન લોજનાલય, ધોધારી દશા શ્રીમાળી જ્ઞાતિ, જૈન સોશયલ ગ્રૂપ, ગઢડા મિત્ર મંડળ, ઈસ્ટ ઈન્ડિયા ચેમ્બર ઓફ કોમર્સમાં ચાલીશ વર્ષથી ઓન. સેક્રેટરી તરીકે સેવા આપે છે. બોમ્બે ગ્રેઈન એન્ડ સીફ્ટ એસોસિયેશન વગેરે સંસ્થાઓમાં તેમની સેવા પડેલી છે.

શ્રી ગઢડા મહાજન પાંજરાપોણના માનદ મંત્રી તરીકે, માંડવા કેળવણી સમાજના ટ્રસ્ટી તરીકે, ગઢડા કેળવણી સમાજના ટ્રસ્ટી તરીકે, ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કોટન એસોસિયેશનના ડાયરેક્ટર તરીકે ઘણાં વર્ષો સુધી સેવા આપેલ. ધોધારી દશા શ્રીમાળી જ્ઞાતિની મેનેજિંગ કમિટીમાં વર્ષોથી સેવા આપી રહ્યા છે.

તેમનાં ધર્મપત્ની કલાવતીબહેનના જન્મદિવસ નિમિત્તે હમણું જ ગયે વર્ષે માધવનગર મુકામે સૌ સ્નેહીઓને બોલાવી જન્મ દિવસ સારી રીતે ઊજવ્યો અને સારી રકમનાં દાન જાહેર કર્યાં.

ગઢડા સ્થાનકવાસી જૈન ઉપાશ્રયના હોલનું બાંધકામ ૩૪ ફૂટમાંથી ૬૮ ફૂટ સુધીનું બનાવવામાં પોતાના તરફથી તેમ જ બહારના ગઢડાના ભાઈઓ તરફથી સારી મદદ મેળવીને બનાવરાવ્યો.

દશાશ્રીમાળી જ્ઞાતિ ગઢડામાં સુધારો કરી આધુનિક સાધનો વસાવવામાં સક્રિય ભાગ લીધો. ગઢડામાં કુળદેવી ચામુંડા માતાજીની મૂર્તિ પધરાવી પ્રતિષ્ઠા કરાવી. ચોરશી જમાડવા વગેરે કામમાં તન, મન, ધનથી મદદ કરી. જલાલપુર-માંડવામાં માતુશ્રીના નામનો જૈન ઉપાશ્રય બંધાવેલ છે. ગઢડા મહાજન પાંજરાપોણના વહીવટને

સુવ્યવસ્થિત અને પ્રગતિશીલ બનાવવા શ્રી છેલભાઈ ને પ્રમુખ બનાવરાવ્યા અને પોતે મંત્રી તરીકે રહ્યા અને આધુનિક ખેતી તથા પશુઓની સારી સંભાળ લઈ વહીવટને સુધાર્યો. મુંબઈથી સતત-પણે દાનની રકમ મોકલતા રહ્યા છે.

શ્રી જગજીવનદાસ શિવલાલ શાહ

સૌરાષ્ટ્રમાં ધાંગધ્રા તાલુકાના કોંઠ ગામમાં જન્મ. ૧૯૦૩ નવેમ્બરની ૧૧ મી તારીખે સુપ્રતિષ્ઠિત શેઠ ડાહ્યાભાઈ ડુંગરશીના કુટુંબમાં પિતા શેઠ શિવલાલભાઈ અને માતૃશ્રી શિવબહેનને ત્યાં થયો હતો. બાર વર્ષ સુધી વતનની ગામઠી સ્કૂલમાં અભ્યાસ બાદ પૂ. પંડિત શ્રી સુખલાલજી અને વડીલ ભાઈશ્રી હરબચંદભાઈની સહાયથી અમદાવાદમાં શેઠ ચમનલાલ નગીનદાસ છાત્રાલયમાં દાખલ થઈ દસ વર્ષ સુધી અભ્યાસ કર્યો હતો. પૂ. ધર્મમાતૃશ્રી માણેકબેન અને પૂજ્ય નિર્મળાબહેન તથા પૂ. ધન્દુમતીબેનની છત્રછાયામાં આ છાત્રાલયમાં સંસ્કાર, ચારિત્ર અને જ્ઞાન સંપાદન કર્યું. ૧૯૨૬માં શેઠશ્રી અંબાલાલ સારાભાઈની કૃર્મ મારફત આફ્રિકા જવાનું નોકરીનું સાહસ કરેલ. એક વર્ષ કંપાલા (યુગાન્ડા)માં રહ્યા બાદ હવાપાણીની સાતુકૂળતા ન થતાં કંપાલાની નોકરી છોડીને મોમ્બાસામાં સેમી-ગવર્નમેન્ટની બંદરની નોકરીમાં જોડાયા. ત્યાં બહુ જ ગૌરવ પૂર્વક ૧૩ વર્ષ નોકરી કરીને ૧૯૪૧માં સ્વદેશ પાછા ફર્યા.

આફ્રિકામાં મોમ્બાસામાં દેશવાસી જનસંઘના મંત્રી તરીકે, જૈન યુવક મંડળના ઉપપ્રમુખ તરીકે સારી સેવા આપેલ. ત્યાંના સંઘમાં સંપત્તિને લઈ વધારેલ અને આંખના પ્રસિદ્ધ ડોક્ટર મનસુખલાલ તારાચંદ શાહના નાનાભાઈ તરીકે જેમણે બંને સંઘોને અને સમાજને સેવા આપેલ. નાના જૈન ઘર-ઘેરાસરમાંથી શિખરબંધ દેરાસર બાંધવામાં મોમ્બાસાના સંઘને ઘણો સહયોગ આપેલ. શેઠ ચમનલાલ નગીનદાસ છાત્રાલયમાં શીખેલ સેવાનો પાઠ જીવનમાં ઉતાર્યો હતો.

અને જ્યાં જ્યાં અનુકૂળ લાગે ત્યાં તન, મન, ધનની શુભનિષ્ઠાથી સેવા આપેલ છે. આ બધી સેવા-પ્રવૃત્તિમાં તેમનાં ધર્મપત્ની દિવાળીબહેનનો સહયોગ છે.

સને ૧૯૪૧ થી ૧૯૫૫ સુધી વડીલ બંધુ શ્રી શાંતિલાલભાઈની સાથે શાહ પ્રધર્સ એન્ડ કંપની ખૂબ નામનાથી ચલાવી છે. ત્યારબાદ સ્વતંત્ર શાહ પ્રધર્સ કંપની પોતાના ત્રણ પુત્રો શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈ, શ્રી કુમારભાઈ, શ્રી હર્ષદભાઈના સહકારથી ચાલે છે. મોખ્યાસાથી સ્વદેશ આવ્યા બાદ જૈન સમાજની સુંદર સેવા કરતી શ્રી આત્માનંદ જૈન સભાના સંચાલનમાં મંત્રી તરીકે વીશ વર્ષથી વધારે સેવા આપીને હાલ આ સભાના શુભેચ્છક તરીકે છે. શ્રી વલ્લભ સ્મારક નિધિ, જેઓ જૈન અને જૈનેતરોને લાભ થાય તેવાં સુંદર સિદ્ધાંતિક પુસ્તકોનો સસ્તા દરે ફેલાવો કરે છે, તેના મંત્રી તરીકે વર્ષોથી છે. બીજી ઘણી સંસ્થાઓમાં મંત્રી તરીકે પ્રમુખ અને કારોબારીના સભ્ય તરીકે સેવા આપેલ છે.

શ્રી જગજીવનભાઈ મધ્યમ સ્થિતિના માણસ હોવા છતાં જૈન ધર્મનાં સાતે ક્ષેત્રોમાં શક્તિમુજળ દાન, ખાસ શિક્ષણ અને સાધર્મિક ભક્તિ માટે સારી રકમો સ્થાયી ફંડ રૂપે આપી છે.

તેઓશ્રી જૈન કોન્ફરન્સ, જૈન સ્વયંસેવક મંડળ, પ્રગતિ મંડળ કો. ઓ. સોસાયટી, મહાવીર જૈન વિદ્યાલય, જૈન સાધર્મિક શિક્ષણ સંઘ, શ્રી બાલાવાડ મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘ, મુંબઈ તથા ઘાટકોપર, ગોડિજી, ચિંતામણી તથા નેમીનાથજી જૈન દેરાસર સાથે સંકળાયેલ હતા.

સ્વ. શ્રીએ જીવદયા, પાંજરાપોળ, સાધર્મિક ભક્તિ, દવાખાનાં, હોસ્પિટલ, શિક્ષણ સંસ્થાઓ, છાત્રાલયો, પાઠશાળા, ધાર્મિક સંસ્થાઓ, દેરાસર, દેરાસર જીર્ણોદ્ધાર, આયબિલ ખાતાં, ઉપાશ્રય, ધાર્મિક સ્થળો, ભોજનાલય, રેલ રાહત, અનાથાશ્રમ, અંધ વિદ્યાલય, વૃદ્ધાશ્રમ, પાણીની પરબો, સાહિત્ય જ્ઞાન ભંડાર; સાધુ-સાધ્વી વૈયાવચ્ચમાં દર વર્ષે યથાયોગ્ય ક્ષણો આપી ધનનો સદ્-ઉપયોગ કરેલ હતો. દર

વર્ષે યાત્રાએ જઈ તેમણે ભારતનાં દરેક ધાર્મિક સ્થળોએ દેરાસર, સેવા-પૂજા-ભક્તિનો અનન્ય લાલ લીધેલ હતો. ઘણા જ ધર્મપ્રેમી હતા. સૌના સન્માનિત બન્યા હતા.

શ્રી જ્યોતીન્દ્રભાઈ વી. દોશી

બુદ્ધિ અને પ્રતિભાનો સમન્વય સાધી જનસમાજમાં એક વિરલ ઉદ્યોગમર્મજ્ઞ તરીકે ઝારી એવી જ્યોતિ પામેલા શ્રી જ્યોતીન્દ્રભાઈ દોશીના યશભાગી અને સદ્ભાગી હાથોવડે પરમાર્થજીવનનાં જે જે કાર્યો થયાં છે તે ચિરસ્મરણીય બની રહેશે.

ગજથૂથીમાંથી જ સેવાના સંસ્કાર વડે રંગાયેલ શ્રી જ્યોતીન્દ્રભાઈ મૂળ રાજકોટના ઉચ્ચ વણિક પરિવારના નબીરા—તેમનો ઉછેર પણ સંસ્કારી વાતાવરણમાં થયો. તેમની આજની ઉત્કૃષ્ટ કારકિર્દી પાછળ પ્રેરણા અને પુરુષાર્થની અનન્ય કથા ધરળાયેલી છે.

જ્ઞાતિમાં, સમાજમાં, સરકારમાં સર્વત્ર સૌ કોઈના આદર અને સન્માનનું અધિકારીપદ હાંસલ કરનાર શ્રી જ્યોતીન્દ્રભાઈ ઉચ્ચ શિક્ષણ ક્ષેત્રે ઉચ્ચ ડિગ્રીઓ ધારણ કરવાને સદ્ભાગી બન્યા. મુંબઈના ઔદ્યોગિકક્ષેત્રે પણ બિજળી તક ઊભી થઈ.

વિશ્વવિખ્યાત કમાણી જૂથની ઔદ્યોગિક સંસ્થાઓના વિરાટ વિકાસમાં બાવીશ વર્ષ સુધી એકધારી અને એકચક્રી જવાબદારીઓ અંત-નિષ્ઠાથી અદા કરી. કમાણી ઔદ્યોગિક જૂથની સેવાઓ પછી પછી ૧૯૬૫માં શ્રી જ્યોતીન્દ્રભાઈ બેંગલોરના મહેતા ઔદ્યોગિક જૂથ સાથે સંકળાયેલા હતા. એ પછી ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રમાં પોતાની શક્તિ અને આવડતનો ઉપયોગ કરી તેમણે સ્વતંત્ર સાહસના શ્રીગણેશ કર્યા—જેમાં એલ્યુમિનિયમ, કેબલ્સ અને કન્સ્ટ્રક્શનનાં કારખાનાના પ્રચંડ ખાયા રોખ્યા હતા.

ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રની ભરપૂર પ્રવૃત્તિઓમાં પણ સરકાર નિર્મિત અનેકવિધ સમિતિઓમાં ઉચ્ચ સ્થાને રહ્યા છે. સામાજિક ક્ષેત્રે પણ

મે'ગલોરમાં ઈ. સ. ૧૯૭૭માં શ્રી ગુજરાતી પ્રગતિ સમાજની સ્થાપનામાં મોખરે રહીને વર્ષો સુધી પ્રમુખપદ દીપાવ્યું હતું. ઉપરાંત સાર્વજનિક દવાખાનાના પણ પ્રમુખ હતા. ભારતીય વિદ્યાલયન-મુંબઈના તેઓશ્રી પેટ્રન છે. રાટરી ઇન્ટરનેશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ ૩૧૬ના ગવર્નર તરીકે ઈ. સ. ૧૯૭૯-૮૦માં ઉજ્જવળ કારકિર્દી દાખવી ચૂક્યા છે. તેઓશ્રી પોલ હેરીસ ફેલો તરીકેનું બહુમાન ધરાવે છે. ઉપરાંત અખિલ ભારત ગુજરાતી સમાજની કારોબારી સમિતિના સભ્ય તરીકે સેવા અર્પણ કરી છે.

શ્રી જ્યોતીન્દ્રભાઈ અને તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી સુનિલાબહેન જપાનમાં ત્રણેક વર્ષ રહેલાં છે. યુરોપ, અમેરિકા, ઓસ્ટ્રેલિયા, ન્યુઝીલેન્ડ, ફેરમોસા, થાઈલેન્ડ, સીંગાપુર, ફિલિપાઈન્સ, એમ બધી જગ્યાએ જઈ આવ્યાં છે.

આ વર્ષ ૧-૫-૮૮ના યુ. એસ. એસ. આરની સફરે ગયેલા ત્યારે શ્રી ગોરબાએવને પણ મળી શક્યા હતા.

ભારતના ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રના વિકાસમાં જીવનભર પ્રગર ખુદ્દિ કૌશલ્ય, પ્રચંડ વહીવટી શક્તિ, અને બહુમુખી પ્રતિભાથી શ્રી જે. વી. દેશીની સેવાઓ સુવર્ણક્ષરે અંકિત થશે. તેમને અભિવાદના કરીએ છીએ

શ્રી જીવનચંદ્ર અવેરચંદ્ર અવેરી

વર્તમાન મુંબઈની વિવિધ ધાર્મિક સંસ્થાઓના અગ્રણી શ્રી જીવનચંદ્રભાઈના વડીલો મૂળ સુરતના વતની પણ આ અવેરી કુટુંબ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈ આવીને વસેલું છે.

શ્રી જીવનચંદ્રભાઈનો જન્મ મુંબઈમાં અને ઉછેર પણ મુંબઈમાં. ધાર્મિક વાતાવરણ તેમના પરિવારમાં હતું જ; તેથી ધાર્મિક આયોજનોમાં વિશેષ રસ અને રુચિ. વ્યવસાયમાં અવેરાતનો ધંધો જેમાં છેક શરૂથી આજ સુધી એકધારી પ્રગતિ થતી રહી છે. શ્રે. ૬૬

ખૂબ જ સુખી અને સાધન-સંપન્ન હોવા છતાં આધ્યાત્મિકતામાં જ એમનું મન હમેશાં રમી રહ્યું છે. વહેલી પરાઢીએ ચાર વાગે જાગૃત થઈ પ્રતિક્રમણ, જેત્રણુ સામાયિક અને પછી પૂજન-સેવા વગેરેમાં ઠીક સમય રોજ વ્યતીત કરી રહ્યા છે. સ્વાધ્યાય ધ્યાન અને સામાયિકમાં વિશેષ રસ હોવાને કારણે ધર્મભાવનાનો એટલો બધો વિકાસ થયો કે ધણી બધી સંસ્થાઓના તેઓ આજે મોભી બન્યા છે.

અગિલ ભારતીય ખરતરગચ્છ સંઘ, દિલ્હી જિનદત્તસૂરિ સેવા સંઘ, જિનદત્તસૂરિ પ્રહ્લચર્યાશ્રમ-પાલીતાણા વગેરે સંસ્થાઓમાં તેમનું ઘણું મોટું પ્રદાન છે.

સુરતમાં મેહનલાલજી ઉપાશ્રય માટે પોતાની જમીન અર્પણ કરી, સુરતના ચંદ્રપ્રણુ જૈન દેરાસર, ઘોળકા કલીકુંડમાં દાદાવાડીની જગ્યા, નાગેશ્વરમાં દાદાવાડી, મહાવીરસ્વામી જૈન દેરાસર, પાયધુની એમ ઘણી સંસ્થાઓના દ્રસ્ટી તરીકે તેમની સેવાઓ પ્રશંસનીય બની છે.

દક્ષિણ શિવાય ભારતનાં મહત્વનાં તીર્થસ્થાનોની પરિવાર સાથે યાત્રાઓ કરી છે. ઘણા જ પ્રેમાળ, સરળ અને પરગઢુ સ્વભાવના શ્રી જીવનચંદભાઈ જૈન સમાજનું ગૌરવ છે.

શ્રી તારાચંદભાઈ આર. નરસીધાણી, તલોદ

તલોદ નગર પંચાયતના પ્રમુખ ૧૦ વર્ષ રહ્યા. તલોદ જનતા સહકારી યોજનાના ચેરમેન છે. પ્રાંતિજ તાલુકા ભાજપના પ્રમુખ, એડવોકેટ છે. વકીલાતનો વ્યવસાય છે. રાજ્ય પક્ષે સારો રસ દાખવે છે. તલોદ નાગરિક સહકારી બેંકના ડિરેક્ટર છે. સેવા તેમનો જીવન-મંત્ર છે.

તલોદની ઘણી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે.

શ્રી દિનેશભાઈ રતિલાલ વોરા

સૌરાષ્ટ્રમાં જીવન વીમાના ક્ષેત્રે જે કેટલાંક પ્રગતિશીલ નામો નજરે ચડે છે તેમાં સુરેન્દ્રનગરના શ્રી દિનેશ રતિલાલ વોરાનું નામ સારી રીતે લોકજીભે માન અને આદર પામ્યું છે.

સુરેન્દ્રનગરમાં જીવન વીમાના વિકાસ અધિકારી તરીકે સુંદર સેવા આપી રહ્યા છે. સતત છેલ્લાં બાર વર્ષથી કરોડપતિ વિકાસ અધિકારીનું બિરુદ પ્રાપ્ત કરી રાજકોટ ડિવિઝનમાં ગૌરવવંતું સ્થાન પ્રાપ્ત કરનારા છે—તેમને અનેક એવોર્ડ મળેલા છે. રાજકોટ જિલ્લામાં વધારે વ્યક્તિઓને વીમા પોલીસી વેચાણ કરી સહસ્રવીરનું બિરુદ મેળવ્યું.

જૈન જાગૃતિ સેન્ટર, સુરેન્દ્રનગર શાળાના સ્થાપક સેક્રેટરી તરીકે ત્રણ વર્ષથી ચાલુ છે. સુરેન્દ્રનગરની રોટરી કલબના સેક્રેટરી તરીકે, વઢવાણ મહાજન પાંજરાપોળમાં માનદ મંત્રી તરીકે, સુરેન્દ્રનગર સંચાલિત સૌરાષ્ટ્ર મેડિકલ સેન્ટર કારોબારી કમિટીના મેમ્બર તરીકે, વઢવાણ તલુકા માનવસેવા અને જીવહયા સમિતિમાં જોઈન્ટ સેક્રેટરી તરીકે સેવા ચાલુ છે.

હળવદની અનેક સંસ્થાઓમાં પણ કામ કર્યું છે. જલારામ સદ્વિચાર પરિવારના સભ્યો સાથે રહીને કેટલકેમ્પ તથા માનવ રાહત કાર્યોમાં અગ્ર ભાગ લીધો છે. નાનીમોટી અનેકવિધ સામાજિક, શૈક્ષણિક, ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં શ્રી દિનેશભાઈ વોરા હંમેશાં અગ્ર હરોળમાં હોય છે.

શ્રી દલીચંદ રાયચંદ શાહ

ધર્મપરાયણ ભદ્ર પુરુષ શ્રી દલીચંદભાઈ શાહ મૂળ સૌરાષ્ટ્રમાં સિહોર પાસે ટાણાના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈને કાર્યક્ષેત્ર બનાવ્યું. ૭૭ વર્ષની ઉંમરે પણ સારી એવી તંદુરસ્તી ધરાવનાર આ શ્રેષ્ઠિશ્રીએ આજથી પચાસ વર્ષ પહેલાં મુંબઈમાં પગ મૂક્યો

—ખાંડની દલાલીના કામકાજમાં જીવન કારકિર્દીની શરૂઆત કરી— સંસ્કારસંપન્ન પરિવારના આ મહાશયને કોઈ વ્યસન નહીં—ઉમદા વિચારો અને સાદગીભર્યા જીવનને કારણે મુંબઈમાં હરણુકાળ પ્રગતિ કરવામાં કોઈ ખીજી બાધા નહીં નહીં. કાકાની પ્રેરણા અને હૂંફને કારણે પોતે આગળ આવ્યા. પછી તો ધંધાની લગામ પણ કાકાના પુત્રપરિવારને સોંપી પોતે ધર્મમય જીવન વ્યતીત કરી રહ્યા છે. સાધુ ભગવંતોની વૈયાવચ્ચમાં પણ એમને બહુ જ રસ અને ભાવના. પૂ. આ. શ્રી કસ્તૂરસૂરીશ્વરજી મહારાજની પ્રેરણાથી નવ્વાણું યાત્રા કરી-વ્રતો કર્યાં. પૂ. ચંદનબેને ઉપધાન કર્યાં. વતન ટાણા ગામમાં હાઈસ્કૂલમાં સારી એવી રકમ આપી. પાઠશાળાઓ, ધર્મશાળાઓ વગેરેમાં નાનાંમોટાં ફંડકાળામાં તેમની દેણગી ચાલુ જ હોય. ગુપ્તદાનમાં વિશેષ માનનારા છે. પૂ. આ. શ્રી કૈલાસ-સાગરસૂરિજી મ. સા.ના પણ સતત સંપર્કમાં હતા. પાલીતાણા આગમમંદિરમાં ભગવાન બેસાડ્યા છે. ધર્મધ્યાનમાં ખૂબ જ રસ લઈને પુણ્યતુલ્યાથું એકઠું કરી રહ્યા છે. દિલની અમીરાતમાં પણ કુટુંબને ગૌરવ અપાવે તે રીતે કામ કરી રહ્યા છે.

શ્રી દિલીપભાઈ ખીમચંદ છગનલાલ

મૂળ ગુજરાતમાં વીરમગામ પાસે ખેરવા-જતનાના વતની શ્રી દિલીપભાઈ તેમના પિતાશ્રી ખીમચંદ છગનલાલની કન્સ્ટ્રક્શન અને કેમિકલ ફાર્માસ્યુટિક લાઈન—જેનો ભારે પુરુષાર્થ કરીને વિકાસ કર્યો તેમાં તેનું સફળ સંચાલન કરી રહ્યા છે.

૧૯૫૧માં જન્મ થયો. બહુ જ નાની ઉંમરમાં ધંધાનું જ્ઞાન-અનુભવ સાંપડ્યા. પોતાની કોઠાસૂઝ અને હૈયા-ઉકલતથી ધંધાને વધુ ને વધુ વિકસાવ્યો. કાકા શ્રી ચિતુભાઈની પ્રેરણાથી અને કાંઈક સ્વબળે પોતે આગળ આવ્યા.

એકધારી પ્રગતિ થતી રહી. જૈન ભગૃતિ સેન્ટર, ગાલાવાડ સોશયલ ગ્રૂપ વગેરે દ્વારા રસ લઈ રહ્યા છે. ઓર્થોપેડિક હોસ્પિટલ,

સુરેન્દ્રનગરને મોટી રકમનું ડોનેશન આપ્યું. સુરેન્દ્રનગરમાં દુષ્કાળના કપરા દિવસોમાં કેટલકેમ્પ દ્વારા સેંકડો ગાયોને રક્ષણ આપ્યું. રોટરી કલબ—સુરેન્દ્રનગર, અનાથાશ્રમ—સુરેન્દ્રનગર એમ ઘણી જગ્યાએ નાનામોટા કંડકાળામાં શ્રી દિલીપભાઈએ મોકળા મને ઘણી બધી સંખાવતો કરી છે. દાનધર્મની કેડી ઉપર ચાલતા રહેવાની તેમના પિતાશ્રીની શીખનો તેમણે જીવનમાં બરાબર અમલ કર્યો છે.

નાની ઉંમરમાં તેમણે સાધેલી પ્રગતિ અને તેમના વિનમ્ર-વિરલ વ્યક્તિત્વની ગૌરવભરી નોંધ લીધા વગર ચાલે તેમ નથી. તેમના શુભ હાથે હજુ ઘણાં સુંદર કાર્યો થાય તેવી શુભેચ્છા.

શ્રી દીપકભાઈ નવલભાઈ સંઘવી

સાવરકુંડલાના સંઘવી પરિવારે ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે ઘણી મોટી સિદ્ધિ હાંસલ કરી છે. દાદાશ્રી માધવજીભાઈએ કેમિકલના ધંધાની શરૂઆત કરી, શ્રી જગમોહનભાઈએ એ વ્યવસાયને ખીલવ્યો અને વિકસાવ્યો તે પછી તેમના પુત્ર નવલભાઈએ ધંધાને પ્રગતિની ટોચે લઈ ગયા—તે પછી ચોથી પેઢીએ શ્રી દીપકભાઈ આજે વડગાદી વિસ્તારમાં કેમિકલના ધંધામાં આગળ પડતું નામ ધરાવે છે—ધંધાની હૈયાસૂઝ ઘણી છે.

આ સંઘવી પરિવાર તરફથી સાવરકુંડલાની કોમર્સ કોલેજ માટે તથા અન્ય નાનામોટા કંડકાળામાં સારી એવી દેણગી અપાયેલી છે.

સ્વ. શ્રી દુષ્યંતકુમાર બાપાલાલ શાહ

સંવત ૨૦૨૦ના આસો સુદ ૪ શુક્રવારનો દિવસ હતો. શ્રી બાપાલાલ મનસુખલાલ શાહ તેમના પુત્ર દુષ્યંતકુમારની કેન્સરની અસાધ્ય વ્યાધિને લઈને મુંબઈ સાન્તાક્રુઝ રહેતા હતા. સવારનાં શ્ર. ૭૦

પાંચ વાગતાં દુષ્યન્તે બાપાલાલભાઈને પોતાની પાસે બોલાવ્યા. બાપાલાલભાઈએ દુષ્યન્તની પથારીમાં બેઠાં બેઠાં દુષ્યન્તને પ્રાતઃકાળના બાર નવકાર ગણવા કહ્યું. દુષ્યન્તકુમારે ગણ્યા. સાડાચાર મહિનાની કેન્સરની બીમારીમાં હંમેશાં ત્રિકાળ નવકારનું સ્મરણ ચાલુ જ હતું. પ્રાતઃકાળ થતાં રોજના નિત્યક્રમ પ્રમાણે બાપાલાલભાઈએ નવકાર ઉપસગ્ગહરં સ્તોત્ર, ચોવીશ જિનવંદન, બામેમિસવ્વજીવે, અંગૂઠે અમૃત વસે અને સર્વ મંગલના પાઠ સંભળાવ્યા. સુરેન્દ્રનગર મંડન બારમા તીર્થપતિ શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામિ ભગવંતનાં પ્રતિભાણી પ્રતિકૃતિનાં દર્શન કરાવ્યાં. પ્રાતઃવિધિ પતાવી. આજે પ્રમાણમાં વેદના ઓછી હતી અને દુષ્યન્ત આનંદમાં હતો. બપોરે બાર વાગ્યા એટલે બાપાલાલભાઈએ બાર નવકાર ગણવા કહ્યું. દુષ્યન્ત કહે કે ભાઈ તમે ગણો એટલે બાપાલાલભાઈએ બાર નવકાર ગણી સંભળાવ્યા અને નિત્યક્રમ મુજબ આરાધના કરાવી. થોડીવારે પૂજ્ય તપસ્વી મુનિમહારાજ શ્રી હેમેન્દ્રવિજયજી મહારાજશ્રી ગોચરી માટે પધાર્યા. દુષ્યન્તના પલંગ પાસે આવી ઊભા રહ્યા. તળિયતના બળર પૂછ્યા. દુષ્યન્તે બે હાથ બેડી પગે લાગી હીક છે કહ્યું. પોતે સૂતાં સૂતાં મુનિમહારાજને વહોરાવ્યું. દુષ્યન્તને પોતાને અત્યંત આનંદ હતો. આહાર નિર્દોષ હતો. શાલિભદ્રના જીવે આપેલા અનુપમ દાનની યાદી આપે તેવો પ્રસંગ હતો. બાપાલાલભાઈ ગુરુમહારાજને બારણા સુધી વળાવવા ગયા અને ગુરુમહારાજને વિનંતિ કરી કે સાહેબ, હવે દર્દ જોર કરતું જાય છે. આઠ-દસ દિવસ માંડ નીકળે તો. માટે આપણે વ્રત-પચ્ચક્રખાણ લેવરાવીએ. સાહેબ કહે, ભલે, આયંબિલ કરી લઉં એટલે બોલાવવા આવજો. સાહેબ ગયા પછી દુષ્યન્ત આનંદમાં હતો !

લગભગ સાંજના સાડા પાંચ વાગ્યે દુષ્યન્તનાં કાઠી ડો. ઈન્દુ આવ્યાં. તેમણે પથારી સાફસૂફ કરી ઓછાડ ફેરવવા તૈયારી કરી, દુષ્યન્ત વાલચીત કરતો હતો. તુરત જ ચક્રર આવે છે તેમ કહેતાં ડો. સાવધાન થઈ ગયાં. બાપાલાલભાઈ પ્રસંગ પામી ગયા. તુરત જ નમસ્કાર મહામંત્રનું શ્રવણ શરૂ થઈ ગયું. સહુ કોઈ નવકારમંત્ર

સંભળાવવામાં તત્પર બન્યું. બાપાલાલભાઈએ ચાર શરણા આપતાં બામેમિ સજ્વ જીવેના પાઠથી સકળ જીવોને અમાધરાવી, અનિત્ય ભાવના ભાવી દુષ્યન્ત તું અમારો સગો નથી, દુષ્યન્ત અમે કોઈ તારા સગા નથી, તું એકલો સ્વતંત્ર છે—એમ એકત્વ ભાવનામાં રમણતાએ ચડાવી દાનપુણ્ય આપતાં ફક્ત બે મિનિટમાં દુષ્યન્તે આંખ ફેરવી નાંખી. અસાધ્ય વ્યાધિની અતુલ વેદનાને છેતરીને અપૂર્વ શાન્તિપૂર્વક વાતચીત કરતાં કરતાં નમસ્કાર મહામંત્રનું શ્રવણ કરતાં કરતાં દુષ્યન્ત સુરગતિના પંથે વિદાય થયો. તેના પિતા બાપાલાલભાઈએ આઈ બેન્કના ડોક્ટરને બોલાવી દુષ્યન્તના ચક્રતું દાન આપ્યું. પ્રમુદ્ધ જીવનના તંત્રીશ્રીએ વિદાળ વગર સત્પર અમલ કરવા માટે પિતાને ધન્યવાદ આપ્યા—એટલા માટે કે આમ મૃત સ્વજનની આંખોનો આવી રીતે ઉપયોગ થવા દેવો એ વિચાર તદ્દત નવો છે અને તેમના યુવાન પુત્રના મૃત્યુ બાદ તત્કાળ અમલ કરવો એ તે સમયે અત્યંત શોકકલાન્ત બનેલા પિતાના પક્ષે અસામાન્ય ધૈર્ય અને કૃતનિશ્ચયની અપેક્ષા રાખે છે.

વાચકવર શ્રી વિનયવિનયજી મહારાજે સાચું જ કહ્યું છે કે:-

જનમાંતર જાતાં બે પામે નવકાર

તો પાતિક ગાળી પાસે સુર અવતાર !!

દુષ્યન્તકુમાર અલ્પ આયુષ્ય જીવ્યો પણ એવું સરળ અને નિખાલસ જીવન જીવી ગયો કે સુરેન્દ્રનગરના વ્યાપારીઓએ ઐશ્વર્યક રીતે દુકાનો બંધ રાખીને સભાઓ ભરી, શોક ઠરાવો કરીને શ્રી જૈન શ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક સંઘે શોકસભા ભરી અંજલિ આપીને સ્વર્ગસ્થનો જીવ સુરગતિ પામી ગયો છે તેમ પ્રતીત કરાવ્યું. જૈન શાસનને પામેલા આત્માઓ જ્ઞાનંદના પ્રસંગોમાં કે શોકના પ્રસંગોમાં શ્રી જિનેન્દ્રભક્તિ-મહોત્સવો ઊજવે છે તેને શ્રી બાપાલાલભાઈએ ચરિતાર્થ કરી બતાવ્યું. ઉપાધ્યાય શ્રી યશોવિનયજીનાં અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ ગ્રંથના પાંચમા અપત્ય મમત્વ મોગ્યન અધિકારના અભ્યાસી બાપાલાલભાઈએ શોકનિવારણ અર્થે અને દુષ્યન્તના

આત્મશ્રેયાર્થે શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામી પ્રાસાદે શ્રી પંચાલિકા મહોત્સવ રચ્યો. પુત્રના મૃત્યુને ફક્ત આઠ જ દિવસ વીત્યા હતા પણ હમેશાં સવારમાં સ્નાત્ર મહોત્સવમાં અને બપોરે પૂજાઓમાં ધરનાં સહુ અને કુટુંબીજનો ભાગ લેતાં. લૌકિક દષ્ટિ ત્યજી લોકોત્તર દષ્ટિ પામેલા જીવો અવસરે અવસરે શાસન પ્રભાવના કરવાનું ચૂકતા નથી તે આનાથી સિદ્ધ થયું. ધન્ય હો જૈન શાસનને કે જેણે આવી ઉત્તમ કોટિની આરાધનાની સામગ્રી આપી છે.

દુષ્યંતકુમાર સુરેન્દ્રનગરની એમ. પી. શાહ કોલેજમાં અભ્યાસ કરવા સાથે લગભગ ૧૦૦ વર્ષ જૂની પોતાની શાહ ડાહ્યાભાઈ લક્ષ્મીભાઈ કમિશનની પેઢીનો વહીવટ સંભાળતા હતા. સ્વભાવે સરળ, નિખાલસ અને મિલનસાર હતા. મૃત્યુબાદ તેમનાં ચક્ષુઓનું દાન તેમના સુબુદ્ધ પિતાશ્રી બાપાલાલભાઈ શાહે મુંબઈનો આઈએનકને કયું હતું—જેના પ્રતાપે વરલીની સ્કૂલના બે વિદ્યાર્થીઓને નયન-જ્યોતિ પ્રાપ્ત થઈ છે. ધન્ય છે પોતે બુઝાર્કને અન્યને જ્યોત આપનાર સ્વર્ગસ્થ દુષ્યંતકુમારને.

સ્વર્ગસ્થ દુષ્યંતની બન્ને આંખો બે મનુષ્યોને સફળ રીતે બેસાડવામાં આવી છે તેવો આભારનો આવેલ પત્ર જેમાં મેડિકલ ઓફીસર ડૉ. ચંબાણુ જણાવે છે કે સ્વ. દુષ્યંતે મૃત્યુ પછી પણ માનવતાની સેવા કરી છે.

શતાવધાની સ્વ. શ્રી ધીરજલાલ ટોકરશી શાહ

મૂળ દાણાવાડાન રહીશ શતાવધાની પંડિત શ્રી ધીરજલાલ ટોકરશી શાહનું ૮૦ વર્ષની વયે મુંબઈમાં તા. ૨૩-૭-૮૫ ના રોજ અવસાન થયું. સ્વર્ગસ્થનું શિક્ષણ દાણાવાડા, વઢવાણ અને પાછળથી અમદાવાદમાં શ્રી સી. એન. છાત્રાલય (વિદ્યાવિહાર)માં થયું હતું. તેઓ પહેલેથી જ તેજસ્વી વિદ્યાર્થી હતા. એક સારા વક્તા, લેખક, ચિત્રકાર, સાહસિક પ્રવાસી, વૈદકમાં નિપુણ એમ બહુમુખી પ્રતિભા ધરાવતા હતા. તેઓની યાદશક્તિ ઘણી તીવ્ર

હતી અને શતાવધાની પંડિત તરીકે પંકાયે હતા. તેઓએ બાળવાર્તાઓથી લઈને જૈન ધર્મ અંગેનાં લખેલાં ગ્રંથો મળીને એકંદરે ૪૦૦ જેટલાં પુસ્તકો લખ્યાં છે. આથી મહાન સિદ્ધિ દેશમાં ભાગ્યે જ કોઈ સાહિત્યકારે મેળવેલી હશે. ક્યાં દાણાવાડા જેવા નાના ગામને એક વિદ્યાર્થી અને ક્યાં કરાંચી, દિલ્હી, કલકત્તા, મદ્રાસ, મુંબઈ, લંડન જેવી નગરીઓ અને પ્રદેશોમાં પૂજાતો આ બહુશ્રુત મહા માનવી ! તેમના જીવનકાળ દરમ્યાન તેઓને ગુર્જરમણિ, સાહિત્ય ધારિણિ, ગુર્જરરત્ન, જેવાં અનેક બિરુદો મળ્યાં હતાં. તેઓએ ૭૫ વર્ષ પૂરાં કર્યાં ત્યારે મુંબઈ, લંડન અને વતન દાણાવાડામાં હીરક મહેતસવ ભિજવાયો હતો. જીવનયાત્રામાં આગળ વધતા અને અનેક ક્ષેત્રો ખેડતા આ પ્રતિભાવંત પંડિતજી જીવનનાં અંતિમ વરસોમાં વતન દાણાવાડાના વિકાસ માટે સતત પ્રયત્નશીલ રહ્યા હતા. તેઓશ્રી મુળી પ્રજા મંડળ, મુંબઈના એક સ્થાપક અગ્રણી હતા. દાણાવાડામાં શ્રીમતી ચંપાબહેન ધીરજલાલ ટોકરશી શાહ ઉ. બુ. વિનય મંદિર, ટોકરશીભાઈ ગૌશાળા, માતુશ્રી મણિબહેન વિજ્ઞાન ખંડ ઇત્યાદિ માટે સારી સખાવતો પણ આપી હતી.

આમ વિસ્તારમાં કાર્ય કરવામાં ફંડ મેળવવાનું કઠિન કામ હોવાનું તેઓ સમજતા હતા. કાર્યકર્તાને ફંડ મેળવવા સારી એવી જહેમત લેવી પડે છે અને તેમાં તેની શક્તિનો ઘણો સમય બળ્ય છે. આ હકીકતને નજર સામે રાખીને ગૌશાળા અને વિજ્ઞાનખંડ બાંધવાનું સઘળું ખર્ચ તેમણે આપ્યું હતું.

વિનય મંદિરના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે તેઓએ દાણાવાડા ગામને ધુમાડાબંધ જમાડયું હતું. દાણાવાડાના વિકાસ માટે તેઓ ઘણું કરવા ઇચ્છતા હતા અને તે માટે પાંચ હજાર વારનો પ્લોટ પણ અનામત રખાવ્યો હતો. શિક્ષણ ઉપરાંત યુવાનો અને બહેનોને રોજી આપવા તથા આધ્યાત્મિક સંસ્કારનું સિંચન કરવા માટે શ્રી ધીરજલાલ રોજગાર અને સંસ્કારકેન્દ્ર પ્રવચન હોલ સાથે

સ્થાપવાની ભાવના વખતોવખત વ્યક્ત કરી હતી.

જૈન સમાજના ગૌરવશાળી સાક્ષરવર્ધ શ્રી ધીરજલાલભાઈ ભાવી પેઢી માટે અમર વારસો મૂકી ગયાં છે.

શ્રી ડાહ્યાલાલ નાનચંદ શાહ

બહુધા માણસના વ્યક્તિત્વના ઉમદા ગુણો તેને મળેલા હોહીના વારસામાંથી જ પ્રકટતા હોય છે. તેનું તાદશ ઉદાહરણ છે દાનવીર શ્રી ડાહ્યાલાલ નાનચંદ શાહ. એમની દાનવૃત્તિ અને ગરીબો પ્રત્યેની હમદર્દી એમને એમનાં માતૃશ્રી અમકુમા તરફથી વારસામાં મળેલાં છે. શ્રી ડાહ્યાલાલના ત્રણ ભાઈઓ શ્રી મણિભાઈ, શ્રી વિકુલભાઈ અને શ્રી જેઠાભાઈ એમની સાથે જ ધંધામાં વિવિધ રીતે જોડાયા છે. નાની ઉંમરમાં અમકુમાનો ચૂડલો નંદવાતાં તેઓ ચારેય પુત્રોને લઈ બાળરા આવેલાં અને પછી મોટા પુત્ર શ્રી ડાહ્યાલાલ ધંધાથે કલકત્તા ગયા. અમકુમા વખતોવખત કાગળ લખી કલકત્તાથી ધાબળા, દાણા માટે પૈસા બગેરે મગાવી ગરીબોમાં લહાણી કરતાં રહેતાં. અમકુમા દેવ થયાં ત્યારે બાળરામાં ગામ ધુમાડો બંધ રહ્યો હતો અને દીકરાઓએ ૧૫૦૦૦ માણસોને જમાડી કારજ ક્યું હતું. શ્રી ડાહ્યાલાલ વર્ષો પહેલાં કલકત્તાથી મુંબઈ આવેલા અને હાડવેરનું ઓપનિંગ ક્યું. તેમણે ચાર ગુજરાતી મુખીનો જ અભ્યાસ કરેલો છે. તેઓ દક્ષિણ સિવાય હિંદુસ્તાનમાં બધે જ ફરેલા છે. અમરેલી જૈન ઓડિંગ અને સાવરકુંડલા જૈન વિદ્યાથીંગ્રહમાં એમણે સારું એવું દાન આપેલું છે. આ ઉપરાંત શંખેશ્વરમાં પણ દાન આપેલું છે. બાળરા કેળવણી મંડળના તેઓ દ્રષ્ટી છે. તેઓ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી ભુવનરત્ન મહારાજ સાહેબની પ્રેરણાથી સત્કાર્યોમાં રસ લેતા રહે છે. તેઓએ સૌરાષ્ટ્ર વીશા ઘોઘારી સમાજમાં સારો રસ લીધો છે. એમણે નાનપણમાં અકાઈ કરેલી છે. એમનાં પુત્ર-પુત્રીઓની પણ સારી એવી તપશ્ચર્યા છે.

હાઈવેરના વ્યાપાર-વાણિજ્યની દુનિયામાં માનનીય શ્રી હાદ્યાલાલભાઈ એક ' પાયોનિયર ' સર્જક, વિચારક અને યોજક તરીકે મુદ્દમશાહૂર છે. નેટવર્કફોર્ડ સ્કુલ તેમ જ ગેસ્ટ કલ્લી વિલિયમ્સ લિ.ની બનાવટનાં નટબોલ્ડ અને વિવિધ પ્રકારનાં ફાસનર્સના વ્યાપારી આલમમાં જેતું નામ ટોચ કક્ષાએ સ્થાપિત થયેલું છે એવા આગેવાન વ્યવસાયગૃહ મેસર્સ હાઈવેર ટ્રેડિંગ સિન્ડીકેટ (મુંબઈ તથા અમદાવાદ) અને મેસર્સ મિનેશ ફાસનર્સ (વડોદરા)નું સફળ સંચાલન એમના સુપુત્રો શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ તથા શ્રી હસમુખભાઈ કરી રહ્યા છે તે તેઓશ્રીના મૂલ્યવાન માર્ગદર્શનને આભારી છે.

શ્રી ધીરજલાલ પ્રેમચંદ શાહ

જીવનનું સાફલ્ય સંતોષરૂપી ધનમાં છે. માનવીમાં સંતોષ હોય, સાથે ઉદારચરિત વૃત્તિ હોય અને જીવનને ઉપયોગી થવાની ભાવના હોય તો તે માનવીમાં લગવાન વસે છે તેમ કહેવાય. આજના આપણા સ્નેહસંમેલનના પ્રમુખ શ્રી ધીરજલાલ પ્રેમચંદ શાહને કવિશ્રી મકરન્દ દવેની ઉક્ત પંક્તિઓ સ્પર્શે છે. દિનાંક ૧૨ મી એપ્રિલ ૧૯૩૬માં જન્મેલા શ્રી ધીરુભાઈને આવો ઉદાત્ત સંસ્કારવારસો તેમના પ્રેમાળ પિતાશ્રી પ્રેમચંદ છગનલાલ શાહ અને વાતસલ્યભૂતિ માતૃશ્રી અજવાળીબહેન તરફથી મળ્યો છે. શ્રી ધીરુભાઈનું જીવન અત્યંત કપરા સંજોગોમાં પસાર થયું છે. મુશ્કેલીઓ અને આફતો સામે તેઓ અડીખમ ઊભા રહ્યા છે. ધૈર્ય અને સહનશક્તિની તેઓને આકરી કસોટી થઈ છે. તોપણ આવા પ્રતિકૂળ સમયે તેમની સ્થિતપ્રજ્ઞતા સૌને વિસ્મય પમાડે તેવી હતી. વહાલા વતન શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર પાલીતાણાની પવિત્ર ભૂમિમાં જ મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ કરી તેઓએ નસીબ અજમાવવા કલકત્તા, દિલ્હી અને મદ્રાસની સફર કરી હતી. મદ્રાસમાં તેઓ થોડો સમયમાં જ હાઈવેર અને સ્ટેશનરી વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરીને વ્યાવસાયિક ક્ષેત્રે સારી નામના મેળવી હતી. એ પછી તેઓ

મુંબઈ આવીને વસ્યા છે. અહીં તેઓ ભારત બિદ્વસના નામથી બિદ્વિંગ કન્સ્ટ્રક્શનનું કામ કરે છે. પોતાની અપ્રતિમ બુદ્ધિમતા અને વ્યાવહારિક કાર્યકુશળતાથી મુંબઈમાં આ ક્ષેત્રમાં તેમણે ભારે સિદ્ધિ અને નામના મેળવી છે.

તેઓ જ્યારે આઠ વર્ષના હતા ત્યારે તેમના પિતાશ્રી પ્રેમચંદ્રભાઈનું અવસાન થતાં તેમના પરિવાર ઉપર મોટી આકૃત ભિતરી આવી હતી. બાલ્યવયથી જ તેઓને ઉછેર જે કપરી પરિસ્થિતિમાં થયો હતો તેને તેઓ ભૂલ્યા નથી. અને એથી જ તેઓ અન્યને સહાય કરવામાં હરહંમેશ તત્પર રહે છે અને સાધર્મીઓને ગ્રાન્થ સહાય કરવામાં પોતાનું પરમ કર્તવ્ય માને છે.

તેમનાં ધર્મપત્ની ઇન્દુમતીબહેન પોતાના પતિના આ સેવાકાર્યમાં મુખ્ય પ્રેરણાબળ બની રહ્યાં છે. તેમના સુપુત્ર રાજેશ અને સુપુત્રી હિના, મમતા અને શિલ્પા પણ પોતાના પિતાશ્રીની આવી ઉદારચરિત ભાવનાને પુષ્ટિબળ આપી રહ્યાં છે.

તેમના મોટાભાઈ મનસુખભાઈ અને કાંતિભાઈ તથા તેમના નાનાભાઈ ચંદુભાઈ, ધનવંતભાઈ અને હર્ષદભાઈ પણ ઉદારચરિત પ્રકૃતિ ધરાવે છે; અને કૌટુંબિક સંપત્તિ તથા સમાજ પ્રત્યે કંઈક કરી છૂટવાની ભાવના રાખે છે. તેમના ત્રણ વડીલ ભાઈઓ શ્રી મણિભાઈ, શ્રી ભોળીભાઈ અને શ્રી છોટુભાઈનું અવસાન થયું છે પરંતુ શ્રી ધીરુભાઈના જીવન-ઘડતરનું કાર્ય તેમણે સારી રીતે કર્યું છે. આવા ઉદારચરિત સેવાપરાયણ અને કર્તવ્યની ભાવનાથી રંગાયેલા શ્રેષ્ઠિની સમાજ, ધર્મ અને દેશ પ્રત્યેની તેમની ભાવનાને વધુ બળવત્તર બનાવે. દીર્ઘ આયુષ્ય, અપાર સમૃદ્ધિ અને ઈર્ષ્યાના શિખરે બિરાજીને તેઓ સ્વર્ગર કલ્યાણ સાધે એ જ અભ્યર્થના.

With Best Compliments from :

CHIMANLAL KANJIBHAI SHAH
(PALITANAWALA)

M/S. ANIL SAND AGENCY

Building Material Suppliers

Phone : 672 00 19

M/s. IMPACT SYSTEMS

Computer System Supplier

154/7, Jawahar Nagar, Goregaon (West)

BOMBAY-400 062

Fact. : 645 / Resi. 621
Gram : CHHATARIYA

With Best Compliments from

CHHATARIYA
Rubber & Chemical Ind.

**Manufacturers of Fire Fighting Hoses,
Agricultural & Water Delivery Hoses**

Plot No. 90/1, G. I. D. C. Estate, Station Road,
MAHUVA-364 290 (Gujarat)

With Best Compliments from

Centrally situated & Most Reputed Business House
with Spacious Modern Show-Room to represent your
Product.

Only Quality Manufacturers of Engineering, Agricul-
tural & Mechanical Goods should contact for marketing
their Products :

M/s. Goodwyn Industries Corpn. (I)

“GOODWYN HOUSE”,
95/A, Shankarshet Road, PUNE-411 037.

Tel. : 667445

Phones : 4930551, 4933922,
Telex : 011-71393 APTS   Gram : 'ATLATRAVEL'

With Best Compliments from

ATLANTIC PACIFIC TRAVEL SERVICES PVT. LTD.

'Atlantic', The professional travel agents. Both for international and domestic travels. Right from your ticket booking 'Atlantic' undertakes the responsibility of arranging your visas, documents fulfilling RBI regulations, hotel bookings and car reservations. 'Atlantic' also offers Credit Voucher facility so that you don't have to worry about your payment of hotel bills.

'ATLANTIC'—KEY TO ALL YOUR TRAVEL PROBLEMS

- * Government Approved Travel Agents
- * Restricted Money Changer Licence

For Further details & Registration Contact us :

Travel Consultants, Tour Organisers

229, Dr. Annie Besant Road, Worli

BOMBAY-400 025

**Chairman & Managing Director :
CHANDRASEN JIVANBHAI JHAVERI**

India's Largest & Finest Showroom for Books of
Every Description and Variety

SAPNA

Pioneers in the Field of Books Supplies to all Technical
and Medical Institutions and Universities.

Your one Step for Complete Range of Books of your
Choice on all Available Subjects. Stockists for McGraw-Hill,
IFS, Prentice Hall, Marcel Dekker, Pergamon Press, John
Wiley, Commonwealth Agricultural Bureaux, etc....etc.

Specialists in the Supply of Engineering and Medical
Books.

SAPNA

The World of Books

Thunga Complex, Opp. Tribhuvan Theatre,
GANDHINAGAR, BANGALORE-560 009

Phone : 29448, 76088, 72815

When you call on us at our Showroom
You Discover that our Stock is the Foundation
of our Complete Service to one and all
We look Forward to Welcoming you.

શુભેચ્છા પાઠવે છે—

ગ્રામ : CERACHEMIN-Raipur

ફોન નં. ૨૫૯૭૫

કોઠારી સિરેમિક એન્ડ કેમિકલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ

૨૧, ઇન્ડસ્ટ્રીયલ એરિયા, પોસ્ટ : બીરગાંવ (રાયપુર)

મ. પ્ર. ૪૬૩ ૨૨૧

Manufacturers of High Alumina Refractories

શ્રી નટવરલાલ ચુનિલાલ ભણશાલી

પાલનપુરીઓ ગુજરાત બહાર જ્યાં જ્યાં ગયા ત્યાં ત્યાં સ્વયંબળે ભારે મોટો પુરુષાર્થ કરી સારી એવી નામના, પ્રતિષ્ઠા અને પ્રગતિનાં સોપાન સર કર્યાં છે. મહારાષ્ટ્રના આકોલામાં આપદાદાના વખતની ખેતી હતી. ૪૫ વર્ષથી મુંબઈમાં આગમન થયું.—મુંબઈમાં આવીને ઝવેરાતના ધંધામાં શ્રીગણેશ માંડયા—દરમ્યાન નવા પ્રવાહોથી વાકેફ થયા અને યાત્રાથે દુનિયાના ઘણા દેશો ફર્યા.

ધર્મ અને શાસનપ્રેમી શ્રી નટવરલાલભાઈનાં ધર્મપત્ની કલાવતીબહેનના નામનું એક ટ્રસ્ટ છે, જે દ્વારા ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં મોકળે મને દાનગંગા વહાવતા રહ્યા છે. પાલીતાણામાં, શંખેશ્વરમાં, બનાસકાંઠામાં ધર્મશાળા, પાલનપુરમાં પોતાના હાથે મૂર્તિપ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી નાનામોટા ફંડફાળામાં પણ આ ટ્રસ્ટ દ્વારા ઘણી સહાય અપાતી રહી છે. તેમાંયે શૈક્ષણિક હેતુ માટે વિશેષ રકમ અપાય છે. પાલનપુરની હોસ્પિટલમાં પણ પોતાના તરફથી મોટી રકમ આપેલ છે. એ જ રીતે મુંબઈની ભાટિયા હોસ્પિટલમાં પણ મોટી રકમ આપેલ છે. ધર્મ તરફનો વિશેષ રાગ અને સદ્ભાવ ઊભો થવામાં તેમનાં ધર્મપત્ની કલાવતીબહેનની વિશેષ પ્રેરણાને આભારી છે. પયુષણમાં તપશ્ચર્યા વિશેષ રીતે થતી રહી છે. પરિવારમાં જે પુત્રીઓ આનંદકિલ્લોલથી અને ધર્મપ્રભાવના કરતા રહીને સાદગીથી જીવન વ્યતીત કરી રહ્યાં છે. ઘણા જ પ્રેમાળ અને માનવતાવાદી શ્રી નટવરલાલભાઈ સમાજસેવાનાં કામો માટે લાંબું આયુષ્ય લોગવો— એ જ શુભેચ્છા.

શ્રી નટવરલાલ એસ. શાહ

જન્મ જૂન ૧૯૨૦માં. પ્રાથમિક શિક્ષણ ખંભાતમાં પૂરું કર્યું. શ્રી શાહ ૧૯૩૯માં મુંબઈ આવ્યા અને જુદી જુદી સંસ્થાઓમાં સેવા આપતા રહ્યા. નટવરલાલ એન્ડ કું. દ્વારા વિવિધ કરમાળખા શ્રે. ૭૧

વિષે સલાહ આપે છે. ખંભાત તાલુકા સાર્વજનિક ડેળવણી મંડળમાં તેઓ સતત કાર્યરત રહે છે. ખંભાત લોકસમાજ—મુ'બઈના અવૈતનિક સચિવ છે. તેઓ આ પદ પર વર્ષોથી બેઠા છે. વીશ વર્ષથી તેઓ ખંભાત જૈન મિત્રમંડળની મુ'બઈની કાર્યાવાહક સમિતિના સભ્ય છે. જૈન શ્રવેતામ્બર કેન્દ્રનસના આજીવન સભ્ય છે.

શ્રી નવીનચંદ્ર છગનલાલ કંપાણી

આજથી ૭૫ વર્ષ પહેલાં માંગરોળ—સૌરાષ્ટ્રની સંતભૂમિ ઉપર શેઠશ્રી નવીનચંદ્રભાઈનો જન્મ થયો, નૈતિક તેમ જ ધાર્મિક અભ્યાસ પૂરો કર્યા બાદ તેઓશ્રી બાણીતા શેરદલાલ શેઠશ્રી જમનાદાસ મોરારજી એન્ડ કું.માં ભાગીદાર તરીકે જોડાયા. શેઠશ્રી જમનાદાસ મોરારજીના અવસાન પછી તેઓશ્રી એ પેઢીના માલિક બની સ્વર્ગસ્થના નામે આજે કેટલાંયે વર્ષોથી પ્રમાણિકપણે સ્થાન દીપાવી રહ્યા છે. શેઠશ્રી નવીનચંદ્રભાઈ પોતાની કુનેહ, નિરુપહતા, પ્રમાણિકપણું અને સેવા કરવાની ધગશને કારણે મુ'બઈ તેમ જ માંગરોળની અનેક સંસ્થાઓમાં આગળ પડતું સ્થાન મેળવી રહ્યા છે. તેઓશ્રી માંગરોળ શ્રીમાળી સમાજ, શ્રી માંગરોળ વણિક દવાખાનું, શ્રી માંગરોળ નિરાશ્રિત કંડ, શ્રી માંગરોળ પાંજરાપોળ, શ્રી માંગરોળ જૈન સંઘ, વણિક શાંતિ જૈન જ્ઞાનોત્તેજક સભા અને સૌરાષ્ટ્રની સુંદર શિક્ષણ-સંસ્થા શારદાગ્રામ આદિ અનેક સંસ્થાઓમાં પ્રમુખ-દ્રસ્ટી વગેરેમાં પોતાની સેવા આપી રહ્યા છે. તથા બોમ્બે શેરબજારના દ્રસ્ટી તરીકે મજકૂર સંસ્થાઓને આર્થિક સહાય પણ કરી છે. મુ'બઈ જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘ તેમ જ સૌરાષ્ટ્ર વિકાસ મંડળની કારોબારી કમિટીના મેમ્બર છે. સહકુટુંબ ગુજરાત, સૌરાષ્ટ્ર, મારવાડ, માળવા સમ્મેતશિખરજી, પાવાપુરી, રાજગૃહી આદિ પવિત્ર તીર્થસ્થળો તેમ જ દક્ષિણ ભારતનાં પવિત્ર સ્થળોની યાત્રા કરી લાલ લીધો છે. તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી હીરાબહેને પણ પતિની સાથે બહેનબા મિલાવી વ્યાવહારિક તેમ જ ધાર્મિક કાર્યોમાં સાથ આપ્યો હતો. બહેન

હીરામણિબહેનનું પરગણુપણું અન્યંત અણુમોલ હતું. તેમના મિલન-સાર સ્વભાવને કારણે તેમના બારણેથી કોઈ પણ અતિથિ હસતે મુખેથી વિદાય લેતા. શ્રી નવીનચંદ્રભાઈ શેરબજાર બોટમાં ડિરેક્ટર તરીકે માનવંતું સ્થાન શોભાવી રહ્યા હતા અને એનરરી બજનચી પણ હતા. ઉપરાંત શ્રી કોટ શાંતિનાથજી જૈન દેરાસરના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તથા પ્રમુખ પણ છે. આ દેરાસરને દેવદ્રવ્યના દેવામાંથી મુક્ત કરવા માટે પૂ. આ. શ્રી. વિજયધર્મચૂરિજીના આશીર્વાદથી તેમણે આગેવાનીભર્યો ભાગ ભજવ્યો હતો. તેમણે એ અરસામાં જૈન સંઘ તરફથી રાષ્ટ્રીય સંરક્ષણ ક્ષણો, માતબર ક્ષણો એકઠા કરી મહારાષ્ટ્રના નામદાર રાજ્યપાલ શ્રીમતી વિજયાલક્ષ્મી પડિતને અર્પણ કરેલ. આમ શેઠશ્રી દેશકાર્યોમાં પણ આગળ પડતો ભાગ લ્યે છે. પૂજ્ય માતુશ્રી તથા પિતાશ્રી પાસેથી જીવનમાં યશભાગી બનવાની પ્રેરણા પ્રાપ્ત કરી છે. ૧૯૬૫માં ગોલ્ડ બોન્ડમાં ગવર્નમેન્ટને સારી એવી મદદ કરી છે. મોટી રકમનું સોનું સમાજમાંથી ઉઘરાવી લીધું હતું. માંગરોળ દવાખાનામાં મોટી રકમનું દાન કર્યું. કોટ દેરાસરને પણ આયબિલ ખાતામાં મોટી રકમ આપી. તેમના પુત્ર શેઠશ્રી મહેન્દ્રકુમાર કંપાણી શેરબજારના ડાયરેક્ટર છે. હિન્દુસ્તાનમાં આર્થિક ક્ષેત્રે તેમની ગણના થાય છે. શ્રી નવીનચંદ્રભાઈ કંપાણી જે. એમ કાયનાન્સના ચેરમેન છે. તે કંપનીમાં મહેન્દ્રભાઈ તથા નિમેષભાઈનો પણ મહત્વનો ક્ષણો છે. શ્રી મહેન્દ્રભાઈ શેરબજારના વાઈસ પ્રેસીડેન્ટ નિમાયા છે.

ડો. નગીનદાસ પાનાચંદ શાહ

મૂળ ઘોઘાના વતની પણ વર્ષોથી અગાસી-મુંબઈને કાર્યક્ષેત્ર બનાવ્યું. નાની ઉંમરથી જ આગળ ભણવાનો અને જીવનમાં કંઈક કરી છૂટવાનો મનસૂબો સેવેલો એટલે બહાર જીવનમાં એમનું વ્યક્તિત્વ ઝળકી ઊઠ્યું. કોંગ્રેસની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં મોખરે રહ્યા. શિક્ષણક્ષેત્રમાં પણ એવો જ રસ લીધો. મહાવીર જૈન વિદ્યાલય,

અગાસીની બધી જ સંસ્થાઓ ઘોઘારી મિત્રમંડળ, દાદરની ઘણી સંસ્થાઓ, લાયન્સ કલબ, જૂહુ અને અન્ય જગ્યાઓ તેમની સેવાઓ નોંધપાત્ર બની છે. એટલું જ નહીં પણ ઘણી સંસ્થાઓને આર્થિક સહયોગ આપીને યશનામી બન્યા છે. ૧૯૩૬માં અભ્યાસાર્થે તેમ જ ૧૯૭૨, ૧૯૭૮, ૧૯૮૨ માં યુરોપ, અમેરિકા, જાપાન વગેરે પરદેશોની મુસાફરી કરેલ છે તેમ જ ભારતનાં ઘણાં સ્થળોની મુલાકાત લીધેલ છે. આજે ૭૪ વર્ષે પણ ભારતનાં બુદ્ધાં ગુદાં સ્થળોની મુલાકાત લે છે.

અગાસીમાં એક શિક્ષણસંસ્થા ઊભી કરવામાં તેમના તરફથી માતબર રકમની દેણગી બાહેર થઈ. આવું કૌશલ્ય દાખવી તેમણે ખરે જ ગુજરાતની અસ્મિતાને અને તેના ગૌરવને વધાર્યું છે.

મહાન કાર્યો પાર પાડવા માટે જોઈતી આયોજનશક્તિ, દીર્ઘદષ્ટિ, તમન્ના અને અર્પણવૃત્તિ પણ તેમનામાં ભરપૂર હતાં. હમણાં જ થોડા સમય પહેલાં તેમનો સ્વાર્ગવાસ થયો.

શિક્ષણક્ષેત્રે એમની સેવાઓ ઘોઘારી મિત્ર-મંડળમાં, ઘોઘારી સંઘમાં, દાદર ગુજરાતી મંડળમાં, વિલ્સન કોલેજમાં, તેમજ વિરાર પાસે અગાસીની શિક્ષણસંસ્થાઓમાં તેમનું ઘણું મોટું પ્રદાન હતું.

શ્રી નાગરદાસ કાનજીભાઈ શાહ

ઊગતા સૂર્યના દેશ તરીકે ઓળખાતા જાપાન કે સૂર્યની પૂજા કરતા આપણા પૂર્વજો પ્રકૃતિપ્રેમી હતા, એ નિતાંત હકીકત છે. પરંતુ એનામાં જીવન પ્રત્યેના વાસ્તવિક અભિગમનું સ્પષ્ટ દર્શન હતું એ પણ આથી ફલિત થાય છે. શ્રી ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જૈન સમાજ, મુંબઈની ક્ષિતિજ પર સુરખીલયાં સૂરજ કે અરુણોદય જેવું ગુલાળી વ્યક્તિત્વ એટલે શ્રી નાગરદાસભાઈ.

સામાજિક વાસ્તવિકતામાં માનનારાઓ માટે મુંબઈ ક્યારેક દરિયા જેવું તો ક્યારેક વાદળ જેવું છે. આખાઓલા માણસોને

એ ભાગ્યે જ સદે. આ વાત શ્રી નાગરદાસભાઈ બાણે છે. સમાજ પ્રત્યે પ્રેમ હોય એટલે બોલવું જ એવો રિવાજ એના લોહીમાં નથી. સિંહના ત્રિરંગી ચિત્ર કરતાં રેખાનો એકાદ લસરકો સાચા સિંહત્વનો અનુભવ કરાવી દે એવી એમની વિશિષ્ટતા છે. હૈયાસૂઝથી મૌનના સાત સાત સાગરની પેલે પાર વાણીની વસ્તીને વસાવીને સમાજ માટે કામ કર્યે જવાની એમની વૃત્તિ અને યુક્તિ અપનાવવા જેવી છે.

માનવીનું મન બહારના વૃન્દાવન અને ધિક્કારના કુરુક્ષેત્રનું મથક છે. રેન્જિંગના જીવનમાં આપણે જ ઊભા કરેલા વિરોધોને વનમાં વનચરની માફક આપણે અટવાયા છીએ. અમેરિકન કવિ વ્હીટમેને વિરોધની આ વાત બહુ સરસ રીતે કહી છે. મનુષ્યમાં એક મનુષ્ય નહીં પણ અનેક મનુષ્યો રહે છે. ક્યારેક સંપીને, ક્યારેક જાંપીને તો મોટે ભાગે મનને ધર્મશાળા જેવું બનાવીને આપણે અસ્તવ્યસ્ત જીવન જીવીએ છીએ. મુંબઈ-ભાયંભલા દેરાસરના પટંગણમાં શ્રી વર્ધમાન તપ આચાર્યગિલ શાળા નૂતન મકાનના ખાતમુહૂર્તનો લાભ પાલીતાણાવાળા શ્રી નાગરદાસ કાનજીભાઈ શાહે સારી રકમની ઉછામણી બોલીને આદેશ લીધો હતો.

આ પ્રસિદ્ધ દેરાસરનો જીર્ણોદ્ધાર શિલ્પ અને સ્થાપત્યના નમૂનારૂપ થયેલ છે. આ સ્થળ તીર્થ સ્વરૂપ ભવ્ય બની રહે એ શેઠશ્રી મોતીશાની ભાવના સાકાર થઈ રહી છે, ચોવીશ જિનાલયના આયોજન સાથે નૂતન ઉપાશ્રય, આચાર્યગિલશાળા, ધર્મશાળા, વગેરે નિર્માણ થનાર છે.

આચાર્યગિલશાળાનું ખાતમુહૂર્ત કારતક વદ ૧૧, તા. ૧૧ મી ડિસેમ્બર, ૮૨ ના રોજ શ્રી નાગરદાસભાઈ તથા તેમના કુટુંબી-જનોએ અપૂર્વ ઉલ્લાસથી કરેલ છે. સોનામાં સુગંધ ભળે તેમ આ પ્રસંગ હતો.

એમના આવા વ્યક્તિત્વ પાછળ મંદિરોની નગરી શત્રુંજયના થે. ૭૨

એમના વતનનો વારસો છે અને સંસ્કારધામી માતૃસંસ્થા શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયમાં અભ્યાસકાળ દરમિયાન થયેલું સંસ્કાર-સિંચન છે. પાછળના વેપારી સમાજના એ છેડાના વ્યક્તિત્વ વચ્ચે સંકલન રૂપે ખુદ પાછપિ અને એવી ભારોભાર શક્તિ એમનામાં રહેલી છે.

એમના જીવનનો મંત્ર છે, ‘ઉદમ લાગ્યનો તેડાગર.’ પિતાશ્રી કિરતારના ઘેર ચિત્રગુપ્તના ચોપડા તપાસવા ગયા અને ઇન્ટર સાયન્સથી અધૂરા રહેતા અભ્યાસને એમણે જીવનની અનુભવશાળામાં પૂરી તમન્નાથી જાળવી રાખ્યો છે. લોખંડ અને ભંગારના વારસા-ગત ધંધાથી તદ્દન વિભિન્ન અને પોતા માટે અજાણુ એવા પાછપિના વ્યાપારમાં પડીને ઉદમને એમણે ભાગ્યનો તેડાગર બનાવ્યો છે. તેઓ ધર્મનિષ્ઠ છે પણ સાંપ્રદાયિક મર્યાદા એમની દૃષ્ટિને રૂંધતી કે ધૂંધળી બનાવતી નથી. ભાગ્યબલા જૈન સંઘ અને પાઠશાળાની પ્રવૃત્તિમાં એકરૂપ છે.

ભાગ્યબલામાં નવું આયંબિલ ખાતું તેનો પાયો આ પરિવારે જ નાંખ્યો છે. ચોવીશ દેરી થયેલી છે તેમાં એક દેરી પાર્શ્વનાથ ભગવાનનો લાભ આ પરિવારે લીધેલ છે. મોતીશા રિલીજિયસ ચેરી ટ્રસ્ટના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે ચાલુ છે. અગાસી દક્ષસૂરિ મ. સા. જે દેરાસર બનાવ્યું છે તેમાં બારસાળની વિધિ એક બાજુની આ પરિવારે લાભ લીધેલ છે. ઉપધાનતપ અને તીર્થયાત્રા ઘણી વખત કરાવેલ છે. તળાજમાં હોસ્પિટલમાં કાઢીંઓઆમ યુનિટ તેમના નામનું છે. પાલીતાણા ગર્લ્સ હાઈસ્કૂલમાં એક રૂમ પોતાના તરફથી બંધાવી આપેલ છે. માતા-પિતાએ જ્યાં જ્યાં લાભ લીધો ત્યાંથી ઋણુ ઓછું કરવાનું. તલાટી ભાતધમાં-એક લાભ આ-નાસ્તામાં. વોધારી સમાજમાં કામગીરી.

સ્વ. શ્રી ભાવસાર નીતિનકુમાર જયંતિલાલ તલાણ્યા

ભાવનગરના સંસ્કારપ્રેમી સન્ન્યસ ભાવસાર જયંતિભાઈ મૂળજીભાઈ તલાણ્યા જેઓ વ્યવસાય અર્થે મુંબઈમાં વસવાટ કરે છે, તેમના વિશાળ પરિવારના ઊજળા સંસ્કારવારસાને મનોમન વંદન કર્યા વગર નથી રહી શકાતું. ભાવનગરમાં વ્યવસ્થિત હોય ચાલતી શેઠશ્રી વિકુલદાસ છગનલાલ લોઢાવાળા હોસ્પિટલમાં આરોગ્ય સેવાતું એક અદ્યતન એકમ શરૂ કરવાની જેની લાંબા સમયથી તાત્તી જરૂરિયાત હતી—આંખ, કાન, ગળાના અને દાંતના રોગોની સારવાર માટેની ઈ. એન. ટી. વોર્ડની સુધર વ્યવસ્થા ઊભી કરવાતું એક સ્વપ્ન અને ખ્યાયેશ હતી, તેને સાકાર કરવામાં શેઠશ્રી જયંતિલાલ ભાવસારે પોતાના યુવાન સ્વર્ગસ્થ પુત્ર નીતિનકુમારની કાયમી ચિરંજીવ સ્મૃતિ રૂપે ઉદાર મને રૂપિયા ૭૫ હજાર જેવી રકમનું દાન અર્પણ કર્યું. તેમના આ દાનના શ્રીગણેશ પછી તેને પગલે પગલે અન્યત્ર રૂપિયા સાડાચાર લાખ જેવી જંગી રકમ એકઠી કરાવી આપી. આ ભાવસાર કુટુંબે ગરીબ આમ-સમાજના આશીર્વાદ મેળવી ભારે મોટું પુણ્યવતું કામ કર્યું છે. ગુજરાત રાજ્યમાં આ વાતનુકૂલ હોસ્પિટલ સૌ પ્રથમ છે. એટલું જ નહીં, યોગાનુયોગ કુશળ ડોક્ટરોની સેવા પ્રાપ્ત કરવામાં પણ સંચાલકો સદ્દલાગી બન્યા છે. આ વિશિષ્ટ પ્રવૃત્તિનાં મંડાણ (ઉદ્ઘાટન) સ્વર્ગસ્થ શ્રી નીતિનકુમારનાં માતૃશ્રી ચંદ્રાબહેનના હાથે થયું તે પણ એક નોંધનીય ખીના છે.

શ્રી પ્રદીપભાઈ કાન્તિલાલ મોદી

માનવતા જેમના વ્યક્તિત્વનું વિશિષ્ટ લક્ષણ છે અને જેમનાં સત્કાર્યોથી સહુ કોઈના હૃદયમાં એમના વિશે સ્વજનની લાગણી ઉદ્ભવે છે અને સમદષ્ટિ તથા સંસ્કારસંપન્ન વિવેકબુદ્ધિથી પોતાનાં જીવન-કાર્યો સદાય ઔદાર્યપૂર્ણ રહેવા સાથે સેવાપરાયણતાથી ભરપૂર છે,

એવા શ્રી પ્રદીપભાર્ગ કાન્તિભાઈ મોદી ઇલેક્ટ્રિક ક્ષેત્રે પ્રભાવશાળી આગલી હરોળના વેપારી તરીકે ગણનાપાત્ર રહ્યા છે. વાણિજ્યક્ષેત્રે જે દક્ષતા, કાર્યકુશળતા, આવડત, સમજદારી, તેમજ નિખાલસતા, મિલનસાર વૃત્તિ, વિવેક એ બધા સદ્ગુણો લાવી પોતે વિશેષતા લાવ્યા છે. એ જ એમની સિદ્ધિના શ્રીગણેશ કહી શકાય.

એમનો જન્મ કરાંચીમાં ૧૩-૬-૪૧ના શુભ દિને થયો હતો. માતા-પિતાના સુસંસ્કારનો વારસો જીવનમાં ઝીલી ઉચ્ચ અભ્યાસ તેમણે એલફીન્સ્ટન કોલેજમાં તથા ઈન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ સાયન્સમાં ભણી M. Sc. ની ઉચ્ચ ઉપાધિ પ્રાપ્ત કરી હતી અને પોતાના વિદ્યાર્થીકાળ દરમિયાન જ પોતાનો પરિચય કરાવ્યો છે.

પોતે શાળા તેમજ કોલેજમાં પણ આગળ પડતા વિદ્યાર્થી તરીકે રહીને કોલેજના મેગેઝીનમાં, રમતગમત વિ. માં ભાગ લેતા અને તેજસ્વી વિદ્યાર્થી તરીકે જળહળ્યા હતા.

પ્રથમ સોપાન તેમણે અભ્યાસ બાદ પોતાના પિતાશ્રીએ ૧૯૫૫ માં સ્થાપેલ શાહ કેર્પોરેશનમાં શરૂઆત કરી અને આસ્તે આસ્તે આ કું. ને હરણકાળ ગતિએ મૂકી દઈ સારી એવી નામના મેળવી છે, જે શ્રી પ્રદીપભાર્ગની આવડતનું શુભ પરિણામ છે. ફીલ્ડો વાયર તેમજ પાયરોક્લેક્સ વાયરની તેઓ એજન્સી ધરાવે છે. શ્રી પ્રદીપભાર્ગના પિતાશ્રી સ્વ. કાન્તિભાર્ગ એક ભદ્ર પુરુષ અને ભગવદ્દીય જન તરીકે સમાજમાં જાણીતા હતા. સાધારણ પરિસ્થિતિ-માંથી આગળ આવેલ હોવાથી ગરીબો પ્રત્યે હંમેશા તેમની સહાનુભૂતિ બની રહેતી.

લાયન્સ ક્લબ ઓફ દહીસરમાં ૧૯૬૬માં મેમ્બર તરીકે જોડાયા અને ૧૯૭૧માં વાલકેશ્વરમાં ચાર્ટર્ડ મેમ્બર તરીકે જોડાયા. અને હાલ ૧૯૮૭માં પ્રેસિડેન્ટ તરીકે તેમની સેવા ખૂબ લાયન્સ ક્લબમાં યાદગાર બની છે. લાયન્સ ક્લબના નેબા નીચે પાણી 'પીવાનું' પરજ ચોપાટી પર બનાવી આપવામાં ખૂબ જહેમત ઉઠાવી પૂરું કરી આપી તરસ્થા-પિપાસુને શીતળ જળ પ્રદાન કરી એક વિશેષ માનવ

જરૂરિયાતની માનવતા પ્રેરી સેવા કરી અગત્યનું કામ બજાવીને કાર્ય કર્યું છે.

મોરળીમાં રેલરાહત વખતે ૪ (ચાર) માસ જેવા અલ્પ સમયમાં એનાડે ફાઉન્ડેશન સાથે ૩૨ ઘરોનું ઘર વસાવી મંદિર વિ. સ્થાપી ઘરવિહોણાં લોકોને ગૃહ-નિર્માણ કરી આપી કાયમી ચિંતામુક્ત કરી એક મહામૂલી સેવા પ્રદાન કરી હતી.

“ તારા વિલેજ ”—આદિવાસી લોકોના વેલફેર માટે કોમ્યુનિટી હોલ બનાવી આપી યુસુફ મહેરઅલી સેન્ટરમાં કાર્ય કરી જરૂરિયાત-વાળા લોકોને સર્વ પ્રકારની રાહત આપી હતી.

કમળા નહેરુ પાર્કમાં ચિલ્ડ્રન કોર્નર બાપાનીજ પેગોડા ટાઈપની બનાવી આપી ભૂલકાંઓને રમતગમતનું સાધન પ્રદાન કરી તેમ જ ડિઝાઈન વિ. પૂરું પાડી બાળકો પ્રત્યેની મમતા બતાવી હતી. આવા અનેક માનવતાવાદી કાર્યોમાં મોખરે રહી શ્રી મોદીએ માનવતામાં ઈશ્વરનું દર્શન નિહાળ્યું છે અથવા સાચા અર્થમાં પોતાના ઇષ્ટદેવની આરાધના કરી છે.

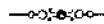
શ્રી ગણપતિ વિસર્જન વખતે ચોપાટીના પરબ પાસે ખડે પગે સેવા આપી દર વરસે ૭ થી ૮ લાખ પિંપાસુની તરસ છીપાવી ઘણું અઘરું કાર્ય પોતે ઊભા રહી કરે છે. ઘણી બધી સંસ્થાઓમાં પોતાની સેવા આપે છે—જેવી કે ૧૯૮૨-૮૩માં ઇલેક્ટ્રિકલ મરચન્ટ એસોસિ-યેશનના મંત્રી તરીકે તેમ જ ૮૪મા પ્રેસિડન્ટ તરીકે ફેડરેશન ઓફ ઓલ ઇન્ડિયા ઇલેક્ટ્રિક ટ્રેડર્સ (ફેટા)ના વાઈસ પ્રેસિડન્ટ તરીકે, લાયન્સ ક્લબમાં ત્રણ ઇન્ટરનેશનલ એવોર્ડ અને ત્રણ ડિસ્ટ્રિક્ટ એવોર્ડ અને સ્પેશિયલ ગોલ્ડન એવોર્ડ મેળવનાર અને તે પાણુ એક જ વર્ષ દરમિયાન પ્રસુખ તરીકે શ્રી પ્રદીપભાઈ એકલા જ છે.

આ ઉપરાંત તેમના માતૃશ્રીને નામે તારાબેન કાંતિલાલ મોદી ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ તળીળી રાહત માટે સ્થાપ્યું છે. ફ્રી ડિસ્પેન્સરી તેમ જ કોઠારી હોસ્પિટલમાં ફ્રી ખેડ તથા નાણાવટી હોસ્પિટલમાં પણ ફ્રી ખેડ સેવા પ્રદાન કરી છે.

આ ઉપરાંત મથુરામાં બીજા ચિકિત્સાલય મંડળમાં આંખનાં ઓપરેશન ૧૦૦ પ્રતિ વર્ષે થાય છે. તેમ જ ૧૯૮૦-૮૧માં પૂ. શ્રી કૃષ્ણશંકર શાસ્ત્રીના સાંનિધ્યમાં આંખનાં ઓપરેશન ૨૫૦ થી ૩૦૦ ફ્રી કરાવી આપ્યાં છે.

તેઓ બાલાસીનૌર નવયુવક સંઘના મંત્રી હતા અને જ્ઞાતિની દરેક જાતની સેવા આપે છે. તેઓ “જ્યોતિષુજ” મેગેઝીન ચલાવે છે તેના સહતંત્રી હતા. તેમ જ વાડાસીનૌર નવયુવક મંડળ મેડિકલ ટ્રસ્ટના સેક્રેટરી છે. તેમાં મફત અથવા મામૂલી ફીમાં દરદીનું પૂરતું નિદાન થાય છે.

ઈ. સ. ૧૯૮૬માં ઇલેક્ટ્રીકલ એસોસિયેશનનું “ગોલ્ડન જ્યુબીલીનું સોવીનિયર” ઓબિરોય શેરેટોનમાં ડૉ. શંકર દયાલ શર્માના વરદ હસ્તે ખુલ્લું મુકવામાં આવ્યું હતું તેનું સંપાદન શ્રી પ્રદીપભાઈએ કર્યું હતું. ગુજરાતનું બરેબર તેઓ ગૌરવ છે.

શેઠશ્રી પ્રાગજીભાઈ ઝવેરચંદ

શૂન્યમાંથી સર્જન કરી કિશોરવયથી મુંબઈમાં આવી મહેનત મજૂરી અને પરિશ્રમભરી જિંદગી જીવી પ્રારબ્ધનું અને પુરુષાર્થનું નાનકડું બીજ વટવૃક્ષ જેવું વિશાળ બનાવનાર સૌરાષ્ટ્રના સપૂત શ્રી પ્રાગજીભાઈ ઝવેરચંદના જીવનથી જૈન સમાજ અબ્બાજી નથી. શિહોરના વતનીએ મુંબઈને કાર્યક્ષેત્ર બનાવી ભારતભરનાં મોટા ભાગનાં જૈન તીર્થોમાં યથાયોગ્ય રકમો ખર્ચી કીર્તિ પ્રાપ્ત કરી છે. ધર્મના અને સ્વામિવાત્સલ્યના ઉત્સવો ઊજવવામાં હમેશાં ઉદાર વૃત્તિથી ખોખલે ખોખલે નાણાં ખર્ચ્યાં છે. ધર્મ સાથે આરોગ્ય તથા શિક્ષણક્ષેત્રે પણ દાનનો ધોધ હંમેશાં વહેવારવેલ છે. દાનની યાદી કરીએ તો પાનાંનાં પાનાં ભરાય. જૈન ધર્મનાં મૂળભૂત ગણુતાં સાતે ક્ષેત્રોમાં શ્રી પ્રાગજીભાઈએ પોતાની લક્ષ્મીનો સદુપયોગ કરી પોતાનું ધન સદ્માર્ગે વપરાયું તેનો સંતોષ માણ્યો છે અને યોગ્ય માર્ગે વપરાતી ધનસંપત્તિને અર્ચાતાં ગૌરવ અનુભવ્યું છે.

પૂ. આચાર્ય ભગવંતોના ઉપદેશને શિરોમાન્ય ગણી જિન મંદિરે તથા ઉપાશ્રયોમાં સંપત્તિ ખર્ચતાં કદી પાછીપાની કરી નથી. સેંકડોની સંખ્યામાં સંસ્થાઓમાં અઢળક નાણાનો સદ્વ્યય કરી જૈન ધોધારી સમાજમાં આગવું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. તેમનો સંસ્કાર અને ધર્મનો વારસો તેમના સુપુત્રો શ્રી મહાસુખભાઈ, વસંતભાઈ તથા ધનુભાઈ શોભાવી રહ્યા છે. આ સંસ્થા સાથે આવી વિરલ વ્યક્તિ જોડાય તેનું અમોને ગૌરવ છે. શેઠશ્રી પ્રાગજીભાઈ હીર્ષાયુષ્ય ભોગવે અને જૈન શાસનનાં માનવતાનાં કાર્યો કરવામાં આગેદ્યુમાં વૃદ્ધિ કરે તેવી શુભેચ્છા.

શ્રી પ્રેમજીભાઈ કેશવજીભાઈ છેડા

કર્મયોગીનું ગિરુદ પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી પ્રેમજીભાઈ છેડા મૂળ કચ્છના નાતાભાડીયાના વતની પણ વર્ષો પહેલાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન. એમનો આત્મવિશ્વાસ ગજબનો - આયોજનશક્તિ અનેરી — નિષ્કામ કર્મણ્યતા અને માત્ર સમાજસેવા એ જ જાણે તેમનો ઓડકાર, જૈન ધર્મ, જૈન શાસન પરત્વેનો અનન્ય ભાવ નજરે નિહાળ્યો અનેક સંસ્થાઓમાં તેમની સેવાનું પ્રદાન જાણીતું છે.

ધર્મભાવનાને નવો વળાંક આપવાનાં પુણ્યકાર્યો જ્યાં જ્યાં અને જ્યારે જ્યારે ઊભાં થયાં છે ત્યારે ત્યારે શ્રી પ્રેમજીભાઈ તન મન ધનથી એવાં કાર્યોમાં સક્રિય રહ્યાં છે.

પ્રગતિ પ્રતિષ્ઠા અને સમૃદ્ધિ હાંસલ કરવા છતાં આત્માની ઉચિત ઉન્નતિ સાધવામાં તેમને વિશેષ રસ રહ્યો છે. પ્રથમ નજરે ન લાગે પણ ઉચ્ચ વિચારધારાના મધમઘાટ વડે સેવાની સન્નિધ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા સમાજને ઉન્નત કરવાના તેમના પ્રયાસો પ્રશંસનીય છે.

મિલનસાર સ્વભાવ, ખીજને ઉપયોગી થવાની અને કાંઈક કરી છૂટવાની ભાવનાએ બહોળા મિત્રવર્ગનો વિશ્વાસ સંપાદન કર્યો. તેમના હાથે થયેલાં નિઃસ્વાર્થ કાર્યો જનસમાજમાં જાણીતાં છે. તદ્દન

નિરભિમાની—અલગારી જેવા આ કર્મયોગીએ રેતીમાં વહાણ હાંપી તરકા-છાયા વચ્ચે પણ જીવનને સાહસિકતાથી ખરેખર દીપાવ્યું છે.

સમયની મહેત્તા અને સમયની ઉપયોગિતા વ્યક્તિને જીવનમાં ઉચ્ચ દૃષ્ટિકોણ ભણી લઈ જાય છે. આ જો વસ્તુને શ્રી પ્રેમજીભાઈ સારી રીતે સમજી શક્યા છે. કહેવાય છે કે મહાનુભાવો જ સમયને સમજી શકે છે—

શ્રી પ્રેમજીભાઈ છેટા કચ્છની ધીંગી ધરાના વતની—ગાંધીજીના વિચારોથી આકર્ષાયા—આદી તરફની મમતા—સાદગી એમના જીવનનું આભૂષણ.

અનેક સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલા છે. ઓછું ખોલી કામ વધુ કરવામાં માને છે. માનવતાના ચાહક છે. જીવન જીવવાનો મહામૂલો મંત્ર તેઓ જાણે છે. કોઈનું કેમ ભલું કરવું એ સહવાસમાં આવનાર વ્યક્તિથી અજાણ્યું નથી. સ્વસ્થચિત્ત એમનો આગવો ગુણ છે. તેઓ જાણે દરેકના મિત્ર છે અને દરેકને તેમના મિત્ર હોવામાં ગૌરવ છે.

જૈન તીર્થયાત્રાઓમાં પણ વિશેષ દિલચસ્પી—તેમના પરિવાર-માંથી ત્રણ પ્રવ્રજ્યા અંગીકાર થયેલ છે. સાધુ ભગવંતોના સતત સંપર્કમાં રહ્યા છે. તેમની સેવા અને શક્તિનો વિશેષ લાભ માંગલિક કાર્યોમાં થતો રહે તેવી અભ્યર્થના.

સ્વ. શ્રી કૂલચંદ પરશોતમ તંબોલી

ધર્માતુરાગ અને સેવાભાવનાથી એમનું જીવન ઉજ્જવળ હતું. જૈન સમાજને અને બીજી અનેક સામાજિક સંસ્થાઓને તેમની સેવાનો લાભ અહિંનીશ મળતો રહેતો.

ગુજરાતના સુપ્રસિદ્ધ ઉદ્યોગપતિ અને જાણીતા દાનવીર આગેવાન તરીકે યશકલગી પ્રાપ્ત કરનાર શેઠશ્રી કૂલચંદભાઈ તંબોલીનો ઈ. સ.

૧૮૬૬માં જામનગર જિલ્લાના જામવણથલી મુકામે એક સુખી જૈન ગૃહસ્થને ત્યાં જન્મ થયો.

જન્મ પછી પિતાની આર્થિક સ્થિતિ ઘણી જ નબળી બનતી ગઈ. ઉચ્ચ અભ્યાસ કરવાનો બુદ્ધિશક્તિ હતી. પણ વિદ્યા ઉપાર્જન કરવાને બદલે અર્થ-ઉપાર્જન કરવાની હાકલ કરતી હતી નાની વયમાં જ કૌટુંબિક જવાબદારીઓ પોતાને શિરે આવી પડી. ચૌદ વર્ષની નાની ઉંમરે કલકત્તા ગયા અને એક વાસણના વેપારીને ત્યાં નોકરીથી જીવન-કારકિર્દીની શરૂઆત કરી. નોકરીની શરૂઆત વખતે ભાવિનું નિર્માણ કેઈએ બાંધ્યું નહોતું પણ આગળ જતાં ખત, નિષ્ઠા અને કુનેહથી માત્ર બે વર્ષના ટૂંકા ગાળામાં એક વ્યાપારી પેઢીમાં ભાગીદાર બન્યા અને પોતાની વીશ વર્ષની ઉંમરે ધંધાની સૂઝને કારણે પેઢીનો તમામ વહીવટ પોતે સંભાળ્યો. ઉદ્યોગના સંચાલનની કાબેલિયતે વેપારી જગતમાં તેઓ ઘણું મોટું માન અને આદર પામ્યા.

વેપારમાં સાહસિકતા અને ઉદારતાના ગુણોએ તેઓ દિન-પ્રતિદિન પ્રગતિ કરતા રહ્યા. માત્ર ૨૭ વર્ષની ઉંમરે તેમણે કલકત્તામાં ભારત એલ્યુમિનિયમ વર્ક્સ નામનું વાસણતું કારખાતું સ્થાપ્યું અને વેપારી આલમમાં નામના મેળવી.

સૌરાષ્ટ્રમાં પણ આ ધંધાની સારી તકો દેખાતાં અદાર વર્ષના કલકત્તાના વસવાટ પછી સૌરાષ્ટ્રમાં આવીને અહીં પણ ઔદ્યોગિક એકમનાં મંડાણ શરૂ કર્યાં.

પોતાની ૩૩ વર્ષની ઉંમરે સને ૧૯૩૨માં રાજકોટમાં ધીરજ મેટલ વર્ક્સના નામથી ગુજરાતમાં સૌ પ્રથમ પિત્તળનાં વાસણ બનાવવાનું કારખાતું સ્થાપ્યું અને ૨૭ વર્ષ સુધી તેનું સફળ સંચાલન કર્યું. ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે બીજી ઘણી આઈડીએ તેમણે બીજી કરી. ભારતભરમાં આંદોના વેપારમાં પણ તેમણે ઘણી મોટી નામના મેળવી.

સાહસિકતા, ઉદારતા તેમના લોહીમાં વણાઈ ગયેલાં. વ્યાપાર

ઉદ્યોગની નિપુણતા સાથે શ્રી ફ્લેચરહાસાની ધગશ નાનપણથી જ ભગી હતી. સમાજનો વિકાસ સાધી શકે તેવા પ્રગતિશીલ વિચારોને સમજવા તથા અપનાવવા તેઓ હંમેશાં પ્રયત્નશીલ રહેતા હતા. જામનગર મ્યુનિસિપાલિટીના પ્રમુખપદે છ વર્ષ સુધી સેવા આપી. સૌરાષ્ટ્ર વિધાનસભા અને મુંબઈ વિધાનસભાના કોંગ્રેસી ધારાસભ્ય તરીકે સારું એવું કામ કર્યું. ઉપરાંત નવાનગર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના પ્રમુખ તરીકે અને સૌરાષ્ટ્રની અનેકવિધ સંસ્થાઓના આશ્રણી તરીકે રહીને સારી એવી હૂંફ આપી હતી.

સ્વર્ગસ્થના ઉદાર અને દાનેશ્વરી સ્વભાવથી ભારતની તમામ ગુજરાતી પ્રજામાં ખૂબ જ લોકપ્રિય બન્યા હતા. જેન સમાજમાં દાનેશ્વરી તરીકેનું દૃષ્ટાંત મુનિવર્યો અને સંતો તેમનો દાખલો આપતા હતા.

દાન, ધર્મ, ચારિત્ર અને સાહસિકતાના વિશિષ્ટ ગુણોથી તેઓ સમાજના દરેક ક્ષેત્રમાં પ્રતિભાશાળી વ્યક્તિ તરીકે આજળ આવ્યા હતા.—આ કર્મથીર ૭૧ વર્ષની ઉંમરે સ્વર્ગવાસી બન્યા.

તેમનો આ મૂલ્યવાન વારસો સંભાળી રહ્યા છે તેમના સુપુત્ર શ્રી મનમોહનભાઈ તાંબોળી. ભાવનગરની અનેક સંસ્થાઓના મોભી બનીને અનેકને માર્ગદર્શન આપી રહ્યા છે. ભાવનગર જેન સંઘના પ્રમુખ તરીકે રહીને સૌના પ્રીતિપાત્ર બની રહ્યા છે.

શ્રી બળવંતરાય તલકચંદ શાહ

શ્રી કમલેશભાઈના પૂજ્ય પિતાશ્રી સ્વ. શ્રી બળવંતરાય તલકચંદની સદ્ગુણોથી સુવાસિત જીવન-ઝરમર રજૂ કરતાં અમે હર્ષ અને ગૌરવની લાગણી અનુભવીએ છીએ. શ્રી બળવંતરાયની જન્મભૂમિ સૌરાષ્ટ્રની પવિત્ર ભૂમિ પારડી છે. તેઓ સંસ્થાના પૂર્વ-વિદ્યાર્થી હતા અને ગુરુકુળ મિત્રમંડળના માનદ મંત્રી તરીકે રહી ગુરુકુળની પ્રવૃત્તિ અને વિકાસમાં ઊંડો રસ લેતા હતા. ગુરુકુળના સુવર્ણ મહોત્સવ પ્રસંગે તેઓએ ઉદાર યોગદાન આપી સંસ્થાને

જે સ્કોલરો પણ આપેલ છે. ગરીબોને ગુપ્ત રીતે સહાય, કેળવણી માટે મદદ અને બીજી અનેક સામાજિક સેવાઓમાં તન, મન અને ધનથી એતપ્રોત થયા છે. સંસ્થા તરફથી દર વર્ષે ડાયરી-પંચાંગ પ્રદાશિત થાય છે. તેનો સંપૂર્ણ અર્થ સ્વ. શ્રી બળવંતરાય તલકચંદ પરિવાર તરફથી મળે છે સ્વ. બળવંતરાયનાં ધર્મપત્ની શ્રી રમીલાબહેન પણ સંસ્થાની પ્રવૃત્તિમાં સક્રિય રસ લઈ દરેક કાર્યમાં સુંદર સહકાર આપે છે. તેમનું વિવિધ માર્ગદર્શન અમને હંમેશાં ઉપયોગી બની રહ્યું છે. સ્વ. શ્રી બળવંતભાઈની હયાતી બાદ તેઓએ એકિસ અને ધંધાનું ક્ષેત્ર સારી રીતે પોતે સંભાળી લઈને કુશળતાથી સંચાલન કર્યું હતું.

અનાસક્ત કર્મચોગી

શ્રેષ્ઠીરત્નશ્રી બાપાલાલ મનસુખલાલ

નિષ્કામ કર્મચોગનો નાની ઉંમરથી રાહ લેનાર શેઠશ્રી બાપાલાલભાઈ સુરેન્દ્રનગર અને સૌરાષ્ટ્રના જૈન સમાજનું ખરેખર ગૌરવશાળી રત્ન છે.

જિન શાસન અને દેવ-ગુરુ ઉપર અનન્ય શ્રદ્ધા-ભક્તિભાવ ધરાવતા ધર્મપરાયણ પરિવારમાં જન્મ થવાને કારણે બાપાલાલભાઈ ને નાનપણથી જ મંગલ ધર્મનો સંસ્કારવારસો લહજપણે મળ્યો, જે વારસાનો તેમણે તેમની આગવી રીતે વિકાસ કર્યો. આજનું તેમનું જીવન અને કાર્ય જોતા સ્પષ્ટ દેખાય છે.

નાની ઉંમરથી જ તેમની કાર્યદક્ષતા, સેવા-પરાયણતા અને કર્તવ્યનિષ્ઠાને લીધે તેમનું વ્યક્તિત્વ અને વજન જન-સમાજમાં ઊંચકાતું રહ્યું. તેમના વિનમ્ર અને સંસ્કારી વ્યક્તિત્વને કારણે સુવર્ણમાં સુવાસ પ્રસરી શ્રી અમીઝરા વાસુપૂજ્ય સ્વામિ જૈન મંદિરથી માંડીને સુરેન્દ્રનગરની ઘણી બધી સંસ્થાઓમાં અને જિન શાસનના વિવિધ ક્ષેત્રે એમની જે નિઃસ્વાર્થ સેવાઓ પડેલી છે તેનાથી આજની યુવાનપેઢી ચેતનાનું પુષ્કળ ભાથું મેળવી શકે તેમ છે. કુદરતી

બક્ષિસ બનેલી ધર્મારાધના કરવાની તેમની કળા, નિર્માળ, પરગણુ, કરુણામય, ધર્મશીલ અને પ્રમાદરહિત તેમનું જીવન સેવા અને સાત્ત્વિકતાની તેમની મૂડી—આવી બધી બહુમુખી પ્રતિભાને લીધે તેઓ અધિકાધિક શ્રીવૃદ્ધિમાં સફળ થતા રહ્યા છે.

જીવનમાં સ્વખર્ચે અને અવિરત પરિશ્રમે આગળ વધ્યા, પુત્ર-પરિવારને ઉચ્ચ શિક્ષણની સાથે ધર્મસંસ્કારો પણ આપ્યા.

ક્રમે ક્રમે પોતાની શક્તિ, ગુણસંપત્તિ અને સેવાવૃત્તિને તેમણે પોતાની આત્મશુદ્ધિ તરફ વાળીને ધર્મસાધનામાં ખરેખર ઘણું જીંચું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. સુરેન્દ્રનગરની આ. ક. પેઢીના સુયોગ્ય રાહબર તરીકે તેમની સેવાઓ અને તેમની ખાહોશી ખરેખર શાસનદાઝની પ્રશસ્તિ બની રહે તેમ છે.

ઘૈર્ય, હિંમત અને અરિહંત પરમાત્મામાં અવિચળ શ્રદ્ધા રાખી જેમનું જેટલું બન્યું એટલું ભલું કર્યું, અને આ જ એમના જીવનની પારાશીશી છે.

ધર્મસંસ્થાઓનું નેતૃત્વ સંભાળવું સહેલું નથી. સતત પરિશ્રમ અને અપૂર્વ સહનશીલતા હોય તો જ ત્યાં લાગ્યશાળી બની શકાય. તેમનાં વાણી અને વ્યવહાર હમેશાં પ્રસન્નમધુર જોવાં. વિચારો વ્યક્ત કરવાની તેમની અનોખી આવડત, સ્મરણશક્તિ વગેરે ખરેખર અદ્ભુત છે. આત્મલક્ષી એવા આ ધર્મપુરુષની કલમમાંથી ઘણી વખત કલામંડિત સાહિત્ય પણ સર્જાયું હશે તેમ લાગે છે.

આત્માની વિમળતાને વધારે અને કર્મો-કષાયોના મળને ઘટાડે એવા ધર્મયોગના આ જગૃત સાધકને જૈન ધર્મના વિવિધ રહસ્યમય વિષયો ઉપરનું જીંડું અને તલસ્પર્શી જ્ઞાન હોવાને કારણે આપણા સૌની વંદનાના અધિકારી બને છે.

તેમના અનેક ગુણોનો, સાચી ધાર્મિકતાનો અને સારી માણસાઈનો વધુ ને વધુ પિકાસ થતો રહ્યો તેના મૂળમાં શાસનના શ્રમણ ભગવંતોની તેમના ઉપર અપાર કૃપા વરસતી રહી છે. તેમની સાદાઈ, નિયમિતતા, સંયમ-શીલતા અને ખાનપાનની સાચવાણી

વગેરે સદ્ગુણો ખરેખર દાદ માંગી લેયે તેવા છે. સેવાની સુવાસથી મહેકતું તેમનું જીવન આથીયે વધુ પરોપકારી બને અને તેમની આધ્યાત્મિક ઉપાસના અખંડ જલતી રહે તેવું ચિરાયુષ આપણે ઇચ્છીએ.

શ્રી બાપાલાલભાઈએ જવાબદારી સ્વીકારી ત્યારથી આ. ક. પેઢી સુરેન્દ્રનગરમાં આજ પર્વત ૫૦ વર્ષથી એકધારે વહીવટ શરૂઆતમાં ૨૦૦૪માં મંત્રીપદે અને છેલ્લાં બે વર્ષથી મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. કાર્યની રૂપરેખા, સંઘની વ્યવસ્થામાં બેઠાયા પછી બાપુ પૂજ્ય સ્વામીપ્રસાદ એક જ દેરાસર હતું. તેને ચોવીશ જિનાલયમાં રૂપાંતર કર્યું. પ્રતિષ્ઠા-મહોત્સવ ૨૦૦૬માં નંદનસૂરિ મ. સા.ની નિશ્રામાં કર્યો, ધાર્મિક સંસ્થાની સાથે સામાજિક સંસ્થામાં પણ એટલો જ રસ દાખવ્યો. બાળકેળવણીની સંસ્થા બાલમંદિર ચલાવતા, સંચાલન કરતા હતા. ૨૦૦૬માં બાલમંદિર માટે જગ્યા મેળવી અને રતિલાલ દહિયા પાસેથી દાન મેળવ્યું. અદ્યતન બાલમંદિરની રચના કરી—આજે લાખોની કિંમત થઈ ગય. આ પ્રવૃત્તિની સાથે ડાહ્યાભાઈ લલ્લુભાઈની પેઢી સંભાળવાની સાથે છેલ્લાં વીશેક વર્ષથી સામાયિક સંસ્થાના સભ્ય, નગરપાલિકાના સભ્ય ચેમ્બર એફ કોમર્સના સભ્ય, ગ્રેઈન મરચન્ટ્સ એસો. અમદાવાદના સભ્ય, ગ્રેઈન મરચન્ટ ફેડરેશન દિલ્હીના સભ્ય. સરકારી લેવલે ઘણી બધી કમિટીમાં સભ્ય હતા. છેલ્લાં ત્રીશ વર્ષથી સામાજિક સંસ્થાઓ-માંથી નિવૃત્તિ લઈ કેવળ જૈન સંઘના વહીવટમાં જ ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું જેની અનેકવિધ જવાબદારીઓ એકલા હાથે સંભાળી રહ્યા છે. જે વહીવટનું ભંડોળ આશરે એકાદ કરોડનું હશે. સર્વ સમુદાયના બધા જ સાધુઓ તરફ અનન્ય ભાવ અને શ્રદ્ધા સુખ્ય વાત. ગ્રેઈન મરચન્ટ એસોસિયેશનના પ્રમુખ હતા ત્યારે ૭૦ ઋત્વીજોના ઉત્કર્ષ માટે ૭૦ એકર જમીન પ્રાપ્ત કરેલી. એડિસ, રહેઠાણ, ગોડાઉન બધી જ યોજના કરેલી. દૂરંદેશીપણું હતું. જીવનની એક ચોક્કસ દૃષ્ટિ છે, તેને કારણે જ બધાં આયોજનો સફળ થયાં. સ્પષ્ટવક્તા,

કોઈની શેહમાં ન પડ્યા. શાસન ચલાવવાની એક ચોક્કસ દષ્ટિ, પ્રતિષ્ઠાની પડી નથી. શાસન ચલાવવું એ જ ધ્યેય. મોક્ષપદ આ કાળમાં નથી. પૂર્વતૈયારી આ જન્મમાં. મુખ્ય દષ્ટિ અરિહંત પરમાત્માના ધ્યાન તરફ. એક ભાઈ અમેરિકા છે. સંસારના મુખને બહુ સ્પર્શ નથી કર્યો. હાડ' લાઈફ જીવ્યા છે. યાત્રા ચાલીને જ કરવાની. અપયશ પોતે દયે છે, યશ હંમેશાં બીજાને આપ્યા છે. હંમેશાં પોતાના માથે ઘા ઝીલ્યા છે. સંસ્થાતું મમત્વ બહુ જ. બહાર હતા છતાં ધ્યાન અત્રે જ. જીવનનો કોઈ અફસોસ નથી. અપાર શ્રદ્ધા, મહિમા કેમ વધે? વાસુપૂજ્યસ્વામી મંદિરનો જીર્ણોદ્ધાર ૨૦૪૬માં. મોટો ઉત્સવ. શતાબ્દી મહોત્સવ ઉજવણીના અનેક કાર્યક્રમમાં ૧૦૦ કુટુંબ. શતાબ્દી મહોત્સવ સુધીમાં આંતરિક ધંધામાં સહાયભૂત થયું. ૩૫૦૦૦નું ભંડોળ શરૂ કરેલું. ૩૭ લાખનું ભંડોળ. અનાજ. કપડાં દર મહિને દસ લાખ સુધી પહોંચાડવા. ધંધામાં સહાયભૂત થયા. વૈયાવચ્ચની સંઘની જાગૃતિ. બધું જ સંઘના નામે મળતું એ જ મોટું ભંડોળ.

શ્રી જિપીનભાઈ બાબુલાલ મહેતા

શ્રી જિપીનભાઈ બાબુલાલ મહેતાનો જન્મ તા. ૭-૧૨-૧૯૫૭ના રોજ થયો હતો. તેમણે B. com. LL.B. સુધી અભ્યાસ કરેલ છે. તેઓશ્રી કેમ્પ હાઈફોકલિક-પ્રાઈવેટ લિ. તથા નોવો મેક એલેક ઇન્ડ. પ્રા. લિ. ના ડાયરેક્ટર છે અને નેપ્ચ્યુન વોટરપ્રફ મેન્યુફેક્ચરિંગ કું. તથા માર્ટિન એન્ડ કું.ના ભાગીદાર છે. તેઓ જાન્યુ-દ્સ ગ્રુપ ઓફ બોમ્બેના સભ્ય છે અને બધા પ્રકારની સામાજિક સેવાઓ બજાવે છે—જેમકે રક્તદાન, પૂર હોનારત વખતે ફંડરૂળા, આંતર-વિચ્છેદને કારણે અસરગ્રસ્ત લોકો માટે રાહતફંડ વગેરે. જૈન સોશ્યલ ગ્રુપ ઓફ બોમ્બે, સાન્તાક્રુઝ જૈન સંઘ, પારસનાથ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, વિદ્યોત્તેજક સંસ્થા જામનગર, જામવંથલી હાઈસ્કૂલ વગેરે શૈક્ષણિક

સંસ્થાઓને મદદરૂપ થઈને અશિક્ષિત લોકોને પરોક્ષ રીતે સહાય કરી છે. તેઓશ્રી ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ફોર સોશયલ સર્વિસીઝના સભ્ય છે.

તેઓશ્રી ઉપરોક્ત સંસ્થાઓ માટે તેમની સેવાઓ ચાલુ રહે તેવી મહેન્ટ ધરાવે છે. અને ખાસ કરીને તેઓ વિકલાંગ બાળકો માટે તથા પ્રજાચક્ષુઓ માટે પુનઃવસવાટની સુવિધા કરી આપવા ઇચ્છે છે. તેઓ અનેક ઔદ્યોગિક એકમો ધરાવતા પ્રખ્યાત જૈન કુટુંબના પનોતા પુત્ર છે. તેમનું કુટુંબ આઠ જેટલી કંપનીઓનું સંચાલન કરે છે.

તેમના પિતાશ્રી બાણુલાલ એન. મહેતા સાન્તાક્રુઝ જૈનસંઘ, પારસનાથ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, જામવંથલી હાઈસ્કૂલ, વાલકેશ્વર જૈન સંઘ, એલ ઇન્ડિયા જૈન કોન્ફરન્સ જેવી વિવિધ સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા સામાજિક કાર્યકર છે શ્રી બિપીનભાઈની બહેનો મીનાક્ષી બહેન, ડૉ. હંસાબહેન તથા શ્રી અરુણાબહેન અને તેમના ભાઈ ઉચ્ચ શિક્ષણની ડિગ્રીઓ ધરાવે છે.

ઓગસ્ટ ૧૯૮૨માં મહારાષ્ટ્ર સરકારે તેમની S. E. M. તરીકે નિમણૂક કરી હતી.

શ્રી બિપીનચંદ્ર ધીરજીલાલ કોઠારી

મૂળ સૌરાષ્ટ્રના સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના થાનગઢના વતની પણ ઘણાં વર્ષોથી મધ્યપ્રદેશના રાયપુર શહેરમાં આવીને વસ્યા. ૧૯૪૮ના એપ્રિલની ૧૨ મી તારીખે તેમનો જન્મ થયો. ૧૯૬૮માં બી.એસસી. અને તે પછી બિઝનેસ મેનેજમેન્ટનો અભ્યાસ કર્યો.

નાની ઉંમરથી જ ધંધાનો શોખ હતો. વ્યાપારી ક્ષેત્રે કાંઈક કરી છૂટવાનો મનસૂબો હતો. થાનગઢમાં જ સિરેમિક અને કેમિકલના ધંધાના શ્રીગણેશ કર્યા. અનુભવનું પુષ્કળ ભાથું લઈ ૧૯૭૨માં રાયપુરમાં ફેક્ટરીની સ્થાપના કરી. ૧૯૭૪માં એક ફેક્ટરી વાંકાનેર કરી. સેનીટરી વેયર્સ બનાવવાની આ ફેક્ટરીએ રાયપુરમાં આવી પ્રગતિ સાધી જેને કારણે તેઓ અનેક વ્યાપારી સંબંધો વિકસાવી

શકયા. ઇન્ડિયન સિરેમિક સોસાયટી કલકત્તાના સને ૧૯૭૦માં સભ્ય તરીકે; મોરળી વાંકાનેર કોલ કન્ઝયુમર્સ એસોસિયેશનના ૧૯૭૫માં ડાયરેક્ટર તરીકે, છત્તીસગઢ-ફેડરેશન ઓફ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના સિનિયર વાઇસ પ્રેસિડેન્ટ તરીકે, ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝના ૭૭ થી સભ્ય તરીકે, શ્રી દુર્ગા મહાવિદ્યાલય-રાયપુરના ૧૯૮૦-૮૧માં પ્રેસિડેન્ટ તરીકે, ફેરમ ઓફ રાયપુર ૧૯૮૨માં સંસ્થાના સેક્રેટરી તરીકે, સ્મોલ સ્કેઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝમાં 'પણુ માનવ'તું સ્થાન ધરાવે છે. એ જ રીતે સામાજિક સંસ્થાઓ સાથે પણ પ્રતિષ્ઠ રીતે સંકળાયેલા છે. ૧૯૭૫-૭૬માં લાયન્સ ક્લબ ઓફ વાંકાનેરના સેક્રેટરી તરીકે, આમ્રપાલી કો. ઓ. હાઉસિંગ સોસાયટી લિ. રાયપુર ૧૯૮૦-૮૩માં સંસ્થાના સેક્રેટરી તરીકે, ઉપરોક્ત આમ્રપાલી સોસાયટીમાં ૧૯૮૬-૮૯માં પ્રેસિડેન્ટ તરીકે, લાયન્સ ક્લબ ઇન્ટર-નેશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ ૩૨૩-C સને ૧૯૮૩-૮૪માં ડેપ્યુટી કેબિનેટ સેક્રેટરી તરીકે, ૧૯૮૫-૮૬માં લાયન્સ ક્લબ ઓફ રાયપુરના સેક્રેટરી તરીકે, તે પછી સેન્ટ્રલ રાયપુરમાં લાયન્સ ક્લબના સંસ્થાપક પ્રેસિડેન્ટ તરીકે અને આગળ જતાં ઝોન ચેરમેન તરીકે વિવિધ રીતે સેવાઓ આપતા રહ્યા છે. વતનનાં અનેક શુભ કાર્યોમાં તેમનો સહયોગ મળતો રહ્યો છે. શુજરાતનું તેઓ ગૌરવ છે.

શ્રી અંસીલાલ આપાલાલ પંડ્યા

નાનપણથી જ સ્વભાવે આનંદી, ઉત્સાહી, ખંતીલા અને જાહેર-સેવાનાં કામો કરવાની લાવનાવાળા શ્રી અંસીલાલભાઈ મેટ્રિક સુધીનો અભ્યાસ પૂરો કરી ધંધાથે આફ્રિકા ગયા અને ચાર વર્ષ રોકાયા પરંતુ નાનપણથી જ રોપાયેલાં જાહેરસેવાની લાવનાનાં બીજ માતૃ-ભૂમિની પ્રેમ અને દેશસેવાની તમન્નાઓ તેઓને સ્વદેશ આવી જાહેરસેવાનાં કાર્યો કરવા પ્રેર્યા.

સ્વદેશ પાછા આવી મહેમદાબાદ મ્યુનિસિપાલિટીને પોતાની સેવાનું કેન્દ્ર બનાવી જાહેર સેવાનાં કાર્યોના પ્રારંભ કર્યો. પરંતુ આ

ક્ષેત્ર મર્યાદિત લાગતાં શહેર સાથે લાલુકા અને જિલ્લામાં પણ કામગીરી કરવા પ્રેરાયા.—ગુજરાતના એ વખતના સહકારી આગેવાન ગણાતા શ્રી માધવલાલભાઈના સતત સંપર્કમાં રહીને તેમની પ્રેરણાથી સક્રિય કામગીરી હાથ ધરી. પ્રારંભમાં મહેમદાબાદ શહેર અને તાલુકાની સહકારી સંસ્થાઓ સાથે અને ત્યાર બાદ કમે કમે જિલ્લાકક્ષાએ, રાજ્યકક્ષાએ સક્રિય કામગીરી બજાવી.—પંચાયત અને સહકારી પ્રવૃત્તિને મુખ્ય પ્રવૃત્તિ ગણી ઘણી સંસ્થાઓમાં હોદ્દદાર હોવા ઉપરાંત જિલ્લા-તાલુકા પંચાયતની ઘણી કમિટીઓમાં રહીને અથ્ર ભાગ લીધો. માત્ર હોદ્દો ધારણ કરીને બેસી ન રહેતા. સમાજના નાનામાં નાના માણસને મદદ કરવાની ભાવનાવાળા શ્રી ગંગીલાલભાઈ પંડ્યાની ખેડા જિલ્લામાં સેવા પ્રશંસનીય બની છે.

શ્રી ભોગીલાલ મોહનલાલ મહેતા

મોરબી એમનું વતન. ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈને કાર્યક્ષેત્ર બનાવ્યું. શરૂઆતમાં નોકરીથી જીવનની કારકિર્દીની શરૂઆત કરી પણ પછી કમે કમે પ્રગતિ થતી રહી અને મહેતા કોર્પો. નામે સર્જિકલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ વ્યવસાય શરૂ કર્યો જેમાં ઠીક રીતે પ્રગતિ થતી રહી. આજે સર્જિકલ ઇન્સ્ટ્રુમેન્ટ એસો. ના બબ્બનચી તરીકે તેમની સેવા પહેલી છે.

ગોવાલિયા ટેન્ક જૈન સંઘના માનદ મંત્રી તરીકે પણ સારું એવું પ્રદાન છે.

મોહનલાલ શિવલાલ મહેતાને નામે મોરબીમાં જ્ઞાતિની વાડીમાં સ્મારક હોલ માટે સારી એવી રકમનું દાન આપેલું. મહેતા પરિવાર તરફથી દવાખાતું પણ ચાલે છે, જેનો મોટી સંખ્યામાં લોકો લાભ લે છે. જ્ઞાતિનાં યુવકમંડળોમાં વર્ષો પહેલાં મહત્વનો ભાગ લીધો હતો,—અત્યારે જ્ઞાતિની દરેક પ્રવૃત્તિઓમાં મોખરાનું સ્થાન ધરાવે છે. ભારતનાં બધાં જ તીર્થસ્થાનોએ જઈ આવ્યા છે.

એ. ૭૪

પરિવારમાં ઉપધાન, સિદ્ધિતપ, અક્રાંધ, વર્ષાતપ વગેરે તપશ્ચર્યા કાંઈક ને કાંઈક ચાલુ જ હોય છે — ધર્મભાવનાથી આપુ'યે કુટુંબ રંગાયેલું છે.

શ્રી મહત્તાલ મોહનલાલ મહેતા

શ્રી મહત્તાલ મોહનલાલ મહેતા તેમના નજીકનાં સગાં સબંધીઓમાં અને અંતરંગ મિત્રવર્તુળમાં 'મહત્તાકાકા'ના વહાલસોયા નામે જાણીતા છે. તેમનો જન્મ ૨૭-૬-૧૯૧૭ ના રોજ મુંબઈમાં થયો.

શ્રી મહેતાએ જયપણમાં તેમના પિતાશ્રીની છત્રછાયા અને માગદર્શન ગુમાવ્યાં. માતા દિવાળીએન અને મોટાભાઈ ચંદુલાલે તેમને ઉછેરીને મોટા કર્યા. શ્રી મહેતાના જીવનઘડતરમાં, મુખ્યત્વે શરૂઆતનાં વર્ષોમાં મહત્વનો અને પ્રભાવક ભાગ ભજવનાર તેમનાં માતા હતાં. શ્રી મહેતા આજ પર્્યન્ત તેમના વ્યક્તિત્વમાં તેમની માતાના ચારિત્ર્યમાં રહેલા સદ્ગુણોની અમિટ છાપ ધરાવે છે. દા. ત. ગરીબો અને પીડિતો પ્રત્યે સહાનુભૂતિ, તેમ જ વિકલાંગો અને વ્રત માનવજાતને મદદ કરવાની અદ્વચ્ચ ઇચ્છા તેમના લોહીમાં વણાયેલાં છે.

શ્રી મહેતાએ તેમનું ઔપચારિક શિક્ષણ મુંબઈની જાણીતી ફેલોશિપ હાઈસ્કૂલમાં પ્રાપ્ત કર્યું—જે કે તેમણે હીરા ઉદ્યોગમાં મોહનલાલ રાયચંદ એન્ડ સન્સના નામે જાણીતી તેમના કુટુંબની પેઢીમાં જોડાવા માટે તેમની શૈક્ષણિક કારકિર્દીનો અંત આણવો પડ્યો. તેમના મોટાભાઈ ચંદુલાલે તેમને હીરા ઉદ્યોગના સંચાલન માટે તેમના પગલે દોર્યા પરંતુ બહુ નાની ઉંમરમાં જ કુદરતના કારમા આઘાતને કારણે તેમણે મોટાભાઈ ચંદુલાલની છત્રછાયા પણ ગુમાવી. તેથી કુટુંબની પેઢીના હીરા ઉદ્યોગની સમગ્ર જવાબદારી તેમના શિરે આવી પડી. તેમના ભત્રીજાઓ શ્રી વ્રજલાલભાઈ અને શ્રી દલપતભાઈએ એમેરિન્ટસ તરીકે તેમના હાથ નીચે હીરાના

ધંધાનાં કૌશલ્યો પ્રાપ્ત કર્યાં. અને ભત્રીજાઓ શ્રી મહેતાને ‘કાકા’ કહીને બોલાવતા અને તેથી હીરા ઉદ્યોગના ક્ષેત્રમાં અને બહાર પણ તેઓ ‘કાકા’નું બિરુદ પામ્યા.

ઈ. સ. ૧૯૫૬ માં તેમણે કુટુંબની પેઢી મોહનલાલ રાયચંદ એન્ડ સન્સનું સુકાન ભત્રીજાઓને સોંપ્યું અને તેમણે જિતેન્દ્ર પ્રધર્સ અને પછી સમીર ડાયમન્ડ (તેમના પ્રથમ પૌત્ર સમીરના નામ પરથી) ના નામે ધંધામાં તેમનું નવું સાહસ આરંભ્યું. જેવી તેમની નવી પેઢીમાં સ્થિરતા આવી કે તરત જ તેમના પુત્રોને તેનું સંચાલન સોંપીને તેમણે વધારે વિશાળ અને વધારે સારો બદલો આપનારી ધંધાકીય તકો માટેની અતૃપ્ત મહત્ત્વાકાંક્ષાની શોધમાં એન્ટવર્પ (Antwerp) લણી પ્રયાણ કર્યું. શ્રી મહેતાએ પરદેશમાં ૧૯૬૦ ની સાલમાં તેમની પ્રથમ પેઢી જ્યમ (પ.વ. બ. અ.) આંતરરાષ્ટ્રીય હીરા-ઉદ્યોગના પ્રખ્યાત મથક એન્ટવર્પ (બેલજિયમ) માં સ્થાપી. તે પછી તરત જ તેમના બે મોટા પુત્રો જિતેન્દ્ર અને મહેન્દ્ર તેમની સાથે એન્ટવર્પમાં જોડાયા. ૧૯૭૫ ની સાલમાં તેમણે ન્યુયોર્ક ખાતે ડાયમન્ડ ઇમ્પોર્ટ ટ્રેડના મુખ્ય બજારમાં પારસ ડાયમન્ડ કોર્પોરેશનને નામે (તેમના બીજા પૌત્રના નામ પરથી) એક વધુ એફિસનું ઉદ્ઘાટન કર્યું. શ્રી મહેતા હાલમાં હીરા ઉદ્યોગનાં મહત્ત્વનાં મથકોમાં, જેવાં કે ટેલ એવીવ (Tel Aviv), લોસ એન્જેલિસ, હોંગકોંગ, સિંગાપોર, અને જગતનાં બીજાં વિવિધ સ્થળોને આવરી લેતી એફિસોનું વિશાળ સંકુલ ધરાવે છે. શ્રી મહેતા હાલમાં હીરા ઉદ્યોગના ઉમરાવ તરીકે તેમની કારકિર્દીના ટોચના સ્થાને પહોંચી ગયા છે.

તે પછી તેમના જીવન પરત્વેના દૃષ્ટિકોણમાં સંપૂર્ણપણે પાયાનું પરિવર્તન આવ્યું. ૧૯૫૫ ની સાલમાં તેઓ મહાસતી ઉન્નત્તલ કુમારીજીના સંપર્કમાં આવ્યા અને તેમના દયાળુ અને ઉપકારક પ્રભાવ હેઠળ તેમનું જીવન સંપૂર્ણપણે નવી દિશા તરફ વળ્યું. સમય જતાં તેઓ મધર ટેરેસા અને બીજા કેટલાક સંતો

અને વિદ્વાનોને મળ્યા. તેમણે હૃદયપૂર્વક ગરીબો અને પીડિતોને; શારીરિક, માનસિક અને દૃષ્ટિની બાબતમાં વિકલાંગોને; અનાથ, અગણ્ય અને વસ્ત્ર માનવીઓને મદદ પૂરી પાડવાના ઉમદા અને પદોપકારી કાર્યમાં અંપલાવ્યું. વિશાળ હૃદયવાળા શ્રી મહેતાએ ઉદારતાપૂર્વક અને સહેજ પણ બચકાટ વિના ઘણી બધી યોગ્ય સંસ્થાઓમાં જ્ઞાતિ, જાતિ, ધર્મ કે સંપ્રદાયના ભેદભાવ વિના દાન-સખાવતો આપ્યાં.

તેમણે દવાદાડ કરાવવા પછાત વિસ્તારોમાંથી મુંબઈ આવતા ગરીબ દર્દીઓ અને તેમનાં સગાં-સંબંધીઓના કફેડી પરિસ્થિતિ વિષે પણ વિચાર કર્યો. આવા લોકો સામાન્ય રીતે શેરીઓની કૂટપાથો પર અને ઘણીવાર રસ્તા પર પણ પડ્યા રહે છે અને અત્યંત ગંદા અને અમાનવીય વાતાવરણમાં રહે છે. આવાં લોકોની કંગાળ સ્થિતિથી દ્રવી ભઠ્ઠીને શ્રી મહેતાએ તેમની જરૂરિયાતો પૂરી પાડવા આરોગ્ય-ભવનો કે સારવારકેન્દ્રો બાંધવાનો નિર્ણય કર્યો. તેમણે ભાયળલ્લાની જે. જે. હોસ્પિટલમાં આવું કેન્દ્ર બંધાવ્યું છે. બીજુ એક વધારે વિશાળ સારવારકેન્દ્ર હાલમાં નાયગાંવ દાદર, મુંબઈ ખાતે બંધાઈ રહ્યું છે.

શ્રી મહેતા જે કાંઈ દાન-સખાવત કરે છે તે રકમ તેમણે તેમનાં સ્વર્ગસ્થ માતૃશ્રી દિવાળીબેનની સ્મૃતિરૂપે રચેલા ટ્રસ્ટમાંથી અને તેમના હીરાના ધંધાની પેઢીઓ જયમ પ. વ. બ. અ. એન્ટર્પ્રાઇઝ અને પારસ ડામન્ડ કોર્પોરેશન, ન્યૂયોર્કમાંથી આપવામાં આવે છે. જયમ પ. વ. બ. અ. છેલ્લાં કેટલાંક વર્ષોથી શ્રી ગેડજ (Gadge) મહારાજ મિશન, મુંબઈને વિપુલ પ્રમાણમાં ખોરાકનાં પેકેટ્સ, કપડાં, ધાબળા, દવાઓ અને દવાખાનાનાં સાધનો વગેરે ભારતનાં દલિતો-પીડિતો અને ભૂખ્યાંઓને વિનામૂલ્યે વહેંચવા માટે મોકલાવે છે.

શ્રી મહેતાએ કરેલા દાનધર્મની રકમ એક અબજ જેટલી થવા જાય છે; અને તેના મુખ્ય પરિપાક રૂપે મોટાં દવાખાનાંઓ,

આરોગ્યલવનો, ગરીબો માટેનાં રહેઠાણો, અનાથાશ્રમો, ગરીબ અને નિરાશ્રિત સ્ત્રીઓ માટેનાં વિકાસગૃહો, ચેરીટેબલ ડિસ્પેન્સરી, પ્રસૂતિ-ગૃહો, પ્રસાચક્રુઓ માટે, મંદબુદ્ધિવાળાઓ, શારીરિક ખોડખાંપણ-વાળાઓ, તથા બહેરાં-મૂંગા બાળકો માટેના આશ્રમો મૂર્તિમંત થયા.

શ્રી મહેતાને ચાર પુત્રો અને એક પુત્રી છે. તેમનાં પ્રથમ પત્ની કમલાબેન ૧૭-૯-૧૯૭૪ના રોજ દેવ થયાં. તે પછી તેમણે હાલનાં પત્ની પ્રમીલાબેન સાથે લગ્ન કર્યાં.

શ્રી મહેતા હંમેશાં નસ્ર અને મળતાવડા સ્વભાવના રહ્યા છે. તેઓ લોકોના સામાજિક કે આર્થિક દરજ્જાને વિચાર કર્યા વિના તેમને મુક્ત રીતે મળે છે અને તેઓ સાથે વાતો કરે છે. ખાસ કરીને તેઓ સામાજિક કાર્યકરોને અને બીજા જે કોઈ ગરીબ અને બીમાર લોકોની સેવા કરે છે, તેમને પ્રેમપૂર્વક મળે છે.

શ્રી મહેતા ચોક્કસ જીવન દૃષ્ટિકોણ ધરાવનારા માણસ છે અને બીજા સામાન્ય માણસો કરતાં ઘણું દૂરનું જોઈ શકે છે. તેઓ કુશળ માણસપારખુ છે એટલું જ નહીં પરંતુ પરિસ્થિતિને સમજતાં પણ તેમને વાર લાગતી નથી. તેઓ કોઈપણ વ્યક્તિમાં જવલ્લે જ જોવા મળતી ધંધાકીય સૂઝ ધરાવે છે.

તેમની નોંધપાત્ર બુદ્ધિશક્તિ થાક્યા વિના આધુનિક કમ્પ્યુટર જેવાં યોગ્ય, ચોક્કસસાધ્નિયાં અને ક્ષમતાયુક્ત કાર્યો કર્યા કરે છે. તેમની હકીકતો, આંકડાઓ અને બનાવોને યાદ કરી શકવાની શક્તિ અદ્ભુત છે. તેઓ શક્તિનો અખૂટ સ્રોત ધરાવે છે, તેમની ઉંમરે મોટાભાગના માણસો જ્યારે બધું છોડીને સક્રિય જીવનમાંથી નિવૃત્તિ તરફ વળે છે ત્યારે તેઓ ઘડિયાળની સમયસૂચકતાથી કામ કરી રહ્યા છે. તેઓ તેવો સિદ્ધાંત આગળ ધરે છે કે જાગૃતિના બધા જ કલાકો કામના કલાકો છે. ગમે તેવી સંકુલ, ગૂંચવણભરી કે મુશ્કેલ સમસ્યા આવી પડે તો પણ તેમનું તીવ્ર બુદ્ધિવાળું પૃથક્કરણાત્મક મન જલદીથી પરિસ્થિતિનો તાગ લે છે અને ઝડપથી નિર્ણય લે છે—અને તેમના નિર્ણયો મોટા ભાગે યોગ્ય સાબિત થયા છે. ફલતા:

આ બધા ગુણોને કારણે તેમનું ધંધાકીય એકમ જગતની પાંચ અગ્રગણ્ય હીરાની પેઢીઓ સાથે ઊભું રહી શકવા સક્ષમ બન્યું છે. શ્રી મહેતાને તેમના હીરાના ધંધામાં કુદરતી રીતે જ સફળતા પ્રાપ્ત થઈ છે. તે જ રીતે તેમણે તેમની સંપત્તિના દ્વાર પરોપકારી અને ઉમદા પ્રવૃત્તિઓ માટે ખોલી નાંખ્યા છે. તેમ છતાં તેઓ અત્યંત નમ્ર રહ્યા છે. તેઓ નામ કે કીર્તિથી હંમેશાં દૂર રહ્યા છે.

શ્રી મહેતા કહે છે કે દાનધર્મ તેમનો વધારાનો શોખ છે. તેનાથી તેમને શાંતિ અને જીવનનો આનંદ મળે છે. આ શોખ હવે એટલી હદે વિકસ્યો છે કે હવે તેઓ મોટાભાગે તેમાં જ રચ્યા-પચ્યા રહે છે. તેમણે હવે તેમનું ધ્યાન હીરાના ધંધામાંથી ખસેડીને સંપૂર્ણપણે વિવિધ દાનની પ્રવૃત્તિઓ વધારવાની વિચારણામાં અને તે અંગેના આયોજનમાં કેન્દ્રિત કર્યું છે. તેઓ સનાતન પ્રેમમાં અને ભાર્ગ્યારાની ભાવનામાં માને છે. ધર્મ વિશેના તેમના ખ્યાલો સંકુચિતતાથી પર છે. તેઓ બધા જ ધર્મોમાં શ્રદ્ધા ધરાવે છે. તેઓ આ વિશાળ વિશ્વના નાગરિક છે, બધા તેમના મિત્રો છે અને કોઈ તેમનો શત્રુ નથી. તેઓ એક વિરલ વ્યક્તિ છે.

શ્રી મનુભાઈ નરોત્તમદાસ શેઠ

અય્યપણમાં નાટ્યકલાક્ષેત્રે અનોખી ભૂમિકા ભજવતાં કવિ નાનાલાલે શાગરાશી આપી જેમનો વાંસો યાબડચો હતો.

મૂળ પાલીતાણાના શેઠ કુટુંબના પુત્ર ભાવનગરને વતન બનાવી બંને ક્ષેત્રમાં સેવાકાર્યમાં મગ્ન રહેતા મનુભાઈ શેઠે તેમના વડીલ દાદા પરમાણુંદ શેઠને ધાર્મિક તથા સંસ્કારનો વારસો દીપાવી બાંધ્યો છે.

શ્રી જૈન સેવા સમાજ પાલીતાણામાંથી ‘સેવા’ પાઠ ભણી હાલ પાલીતાણા-ભાવનગરની ઘણી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે અને આરોગ્યક્ષેત્રે બીમાર દર્દીઓને ગમે ત્યારે મદદરૂપ થવા સમયનો ભોગ આપી માનવતાની મહેક પ્રસારવી રહ્યા છે.

ખાલ્યવયથી નાટ્યક્ષેત્રની તાલીમ કુદરતી મેળવી પાલીતાણા રાજ્યારોહણની સિલ્વર જ્યુબિલી પ્રસંગે વિખ્યાત કવિ નાનાલાલની હાજરીમાં તેમની જ નાટિકા ‘ગોપિકા’માંથી રાજકુમારનું પાત્ર ભજવી પ્રથમ ઇનામ પ્રાપ્ત કરી કવિશ્રીની શાળાશી પ્રાપ્ત કરેલ.

જૈન સેવા સમાજની સિલ્વર જ્યુબિલી પ્રસંગે ૧૯૫૫માં કવિશ્રી ત્રાપજકરની કલમનું પ્રખ્યાત નાટક ‘જય ચિત્તોડ’માં મુખ્ય પાત્ર ભજવી કવિશ્રી તથા પ્રેક્ષકવર્ગને મુગ્ધ કરી અનેરી પ્રશંસા પ્રાપ્ત કરેલ. ભરત ચક્રવર્તી તથા રાણા પ્રતાપનાં પાત્રો ભજવી નાટકોમાં મોખરે રહેતા.

પાલીતાણા રાજ્યમાં સં. ૧૯૬૬માં ભયંકર રોગચાળો મેલેરિયા ફાટી નીકળેલ ત્યારે ડોક્ટર સાથે સહાયક તરીકે ગામડે ગામડે સતત દોઢ મહિનો ફરી સવારથી રાત્રી મુખી સેવા આપેલ. વ્યવસાયે જથ્થાબંધ કાપડના ધંધામાં પણ સારી પ્રગતિ કરી. મિલોની સેલિંગ એજન્સી દ્વારા વેપારી વર્ગ તથા મિલોમાં સારી આહુના પ્રાપ્ત કરેલ છે.

સેંકડો મેળાવડાઓમાં સંચાલનની અદ્ભુત શક્તિ દ્વારા સફળતાપૂર્વક સમારોહો પાર પાડવામાં પાલીતાણા તથા ભાવનગર જૈન સમાજમાં આગલી હરોળમાં તેમનું નામ વિના સંકોચે મૂકી શકાય તેવી વિવિધ ક્ષેત્રની તેમની સેવાશીલ પ્રવૃત્તિઓનો સચોટ પુરાવો છે. ૫૫ વર્ષની ઉંમરે પણ કાર્યમાં સતત પ્રવૃત્ત રહેતા યુવાન ગણાતા મનુભાઈનું કાર્યક્ષેત્ર વિશાળ છે. અને આરોગ્યક્ષેત્રે બીમાર મધ્યમ વર્ગના લોકો માટે ઉપયોગી થવાની પ્રવૃત્તિઓમાં સારો રસ હ્યે છે.

ભારતભરનાં ઘણાં શહેરો તથા જૈન યાત્રાધામો - પર્યટનો દ્વારા કરી ચૂક્યા છે.

મનુભાઈ શેઠનો સંસ્કારવારસો ઉજ્જવળ કરે તેવાં તેમનાં સંતાનો છે—જેમાં મોટા પુત્ર નરેન્દ્ર શેઠ, ઇન્ડિયન બેંસિઝમાં ઝોનલ પ્રેસિડેન્ટ (૧૯૮૧) તરીકે ચૂંટાઈને સારી નામના મેળવી છે. તેમનાં પત્ની અનસૂયાબહેનનો તેમના વિકાસમાં હંમેશાં અગ્રગણ્ય ફાળો અને પ્રોત્સાહન આપી રહેલાં છે.

સુશ્રાવકશ્રી મનુભાઈ શેઠની કાર્યશક્તિની કદર કરતાં પૂજ્ય આ. શ્રી ચંદ્રોદયસૂરિજી મહારાજ એક નોંધમાં લખે છે કે “તેમની કાર્યશક્તિ, વ્યવસ્થાશક્તિ, પરમાર્થવૃત્તિ, અને પોતાની ભતની, જીવનની કોઈ પણ અનુકૂળ કે પ્રતિકૂળ અવસ્થાની દરકાર કર્યા વિના દીનદુઃખી અનાથની સેવામાં, પ્રભુશાસન પામેલા સાધર્મિકોની ભક્તિ કરવામાં અને શ્રી જિનશાસનના પ્રભાવક કોઈ પણ કાર્યો માટે પોતાનું સમર્પણ તે રીતે કરે છે કે એક સુસમતિવાળો કર્મી કાર્યકર ભારતની—ગોહિલવાડની ધરતીનો એક આદર્શ પુરુષ બની ચૂક્યો છે.”—શ્રી મનુભાઈ સાચા અર્થમાં કર્મયોગી પુરુષ છે.

શ્રી મનુભાઈ દલસુખભાઈ ઝવેરી (શંખલપુર તીર્થ નિવાસી)

ઉત્તર ગુજરાતની પવિત્ર ભૂમિએ જે કેટલાક શ્રદ્ધાસંપન્ન, સંસ્કારસંપન્ન અને ધર્મસંપન્ન શ્રેષ્ઠીઓની જે ભેટ ધરી છે તેમાં ભાઈશ્રી મનુભાઈ દલસુખભાઈ ઝવેરીને પણ મૂકી શકાય.

કર્મપ્રધાન ભૂમિના આ નરરત્નોએ માત્ર વ્યવસાયમાં જ પોતાનું ધ્યેય કે ઇતિશ્રી માન્યા નથી, પણ સમાજ-જીવનનાં વિવિધ ક્ષેત્રોને પોતાની સેવાથી નવપલ્લિત કર્યાં છે. ઉત્તર-ગુજરાતના ખાંભેલ ગામમાં તા. ૩-૫-૧૯૪૧ ના માતૃશ્રી કાંતાબેનની કૂખે તેમનો જન્મ થયો. ધર્મસંસ્કારનો સુંદર વારસો માતા-પિતા તરફથી મળ્યો. ઉપરાંત ખંત, ચીવટ, ધગશ, નીતિમત્તા તથા પ્રમાણિકતા જેવા સદ્ગુણોનો પણ તેમને પરિવાર-વારસો મળ્યો. તેથી જીવનની યશસ્વી કારકિર્દી ઘડી શક્યા. બી. કોમ. કરી ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ સુધીનો તેમનો અભ્યાસ છે. અને તેમના જ્ઞાનનો સામાજિક, ધાર્મિક, કેળવણીક્ષેત્રે લાભ આપે છે.

૧૯૬૧થી કપરા સંજોગોમાં પોતાના ઉચ્ચગણ જીવનની કારકિર્દીના શ્રીગણેશ કર્યા. કુટુંબને અગ્રતા સમાજમાં અપાવી ૧૯૬૨થી જાહેર સેવાના કાર્યોની શરૂઆત કરી. જીવનમાં કાંઈક

નવું કરી સિદ્ધિનાં સોપાન સર કરવાની તમન્ના બચપણથી જ હતી એટલે દૃઢ મનોબળ કેળવી પોતાના જ્ઞાન-સૂઝ-સમજ ઉપર શ્રદ્ધા પૂર્વક આગળ વધવાની તેમની સાહસિક વૃત્તિએ આજે તેમને ઘણું ઉચ્ચ આસને બેસાડ્યા છે. ધાર્મિક, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ તેમ જ જ્ઞાતિનાં વિવિધ મંડળો અને વિવિધ ક્ષેત્રની સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે ને સેવાઓ આપે છે. શ્રી શેરીસા જૈન ભોજનશાળા, શ્રી બાળવૃત્તિ મિત્ર મંડળ વગેરે સંસ્થાઓને પગભર કરી સારું એવું યોગદાન અર્પણ કયું અને સેવાને ભેગ અપનાવ્યો છે. વિના સ્વાર્થ સેવા કરી રહ્યા છે. સો જીવ કરું શાસન રસીની ભાવના ધરાવે છે.

પિતાશ્રીની છત્રછાયા નાનીવયે (જે વયે) ગુમાવી પણ માતા કાંતાબહેને ધૈર્ય, સેવા અને ધર્મ-સંસ્કારનું સિંચન કર્યાં કયું. કાકાશ્રી મંગલદાસની પ્રેરણાથી અને પરોપકારવૃત્તિથી આગળ વધ્યા. શાહ બાબુલાલ વાસણવાળા, (ધારાસભ્ય) શાહ, મંગળદાસ યુનિલાલ (કાકા) મે. સોરાબ એસ. એન્જિનિયર કું. સી. એ. તથા જીવન સહચરી પદ્મમાવતીબેન વગેરે મહાનુભાવો તેમના જીવનમાં યશભાગી બન્યા છે. ધાર્મિક સંસ્થાઓના કામમાં યથાશક્તિ ફાળો આપવો, સેવાની ભાવનાથી કાર્યો કરવાં અને બીજાને મદદ અંશે ઉપયોગી થવું એ એમના જીવનની વિશિષ્ટતા છે. તેઓશ્રી ગાંધીજીની દ્રષ્ટી-શિખની ભાવનાના હિમાયતી છે. કેળવણી, સામાજિક અને ધાર્મિક આયોજનોમાં દરવર્ષે તેમનો સારો એવો ફાળો હોય છે જે ખરેખર ધન્યતાને પાત્ર છે.

અનેક સંસ્થાઓના પ્રેરક અને પોષક એવા શ્રી મનુભાઈ 'ઝવેરીનું' વિવિધક્ષેત્રે પ્રદાન છે.

સેવાનાં આવાં માંગલિક કાર્યો માટે પરમાત્મા તેમને અખૂટ શક્તિ અને બળ આપે અને દીર્ઘાયુ બક્ષે તેવી અભ્યર્થના.

શ્રી મણિલાલ બેચરદાસ શાહ

દાનવીરો અને ધર્મવીરોની સમાજને છેલ્લા સૈકામાં જે ભેટ મળી છે. તેમાં શ્રી મણિલાલભાઈ પણ પરગઝુ અને ધર્મપ્રેમી તરીકે ઊજળી છાપ ધરાવનાર, સજ્જન શ્રેષ્ઠી હતા. તળાબ પાસે દાહાના વતની. જૈન જૈનનેર સંસ્થાઓના પ્રાણસમા શ્રી મણિલાલભાઈ ઘણાં વર્ષોથી ધંધાથે સુંબઈને કર્મભૂમિ ખનાવી કાપડ બજારમાં અગ્રણી વ્યાપારી તરીકે એમનું સારું એવું માનપાન હતું. એ ઉદાર આત્માનું જીવન આજની યુવાન પેઢી માટે એક આદર્શ ઉદાહરણરૂપ હતું. પીડિતો અને નિરાધારો માટે આધારરૂપ હતા, મિત્રો સંબંધીઓ માટે અવલંબનરૂપ હતા અને ઊગતા-આગળ વધતા વ્યવસાયીઓ માટે સાથે જ માર્ગદર્શક હતા. જૈન સમાજ માટે સૌજન્ય અને સુલભ્યની દ્રષ્ટિએ દષ્ટાંતરૂપ હતા—તેમણે તેમની કારકિર્દીમાં હંમેશાં કુટુંબીજનોને વાતસલ્ય અને એકતાની દિશામાં દોર્યા છે.

પોતાની વિવેકશક્તિ દ્વારા સૌને એકતાના અતૂટ બંધનમાં બાંધવાનો આદેશ આપી ગયા છે. એમના એ સ્નિગ્ધ મધુર સ્વભાવનો ઉચ્ચતમ વારસો તેમના સુપુત્રોમાં ઊતર્યો છે. તળાબ-દાહા અને અન્ય જૈન દેરાસરોમાં, ચોતરફ કેળવણીની સંસ્થાઓમાં—આસ કરીને દાહા હાઈસ્કૂલ ઊભી કરવામાં તેમનો મહત્વનો હિસ્સો રહ્યો છે. મોટી રકમનું દાન આપી નામ વેશન કર્યું છે.

આ કુટુંબના અગ્રણી શ્રી ઓધવજી રાઘવજી પણ એવા જ ધર્મનિષ્ઠ અને ઉદાર સ્વભાવના છે. પોતે તેલના મોટા વેપારી હતા અને આજે કાપડ લાઈનમાં સૌને માર્ગદર્શન આપી રહ્યા છે. દાહામાં ચાલતી હાઈસ્કૂલમાં આ પરિવારની જ મોટી દેખણી છે.

શ્રી મણિલાલભાઈના સુપુત્ર શ્રી રજનીકાન્તભાઈ પણ દાનધર્મની પ્રવૃત્તિઓમાં હંમેશાં મોખરે રહ્યા છે. જૈન સેણ્યલ ઝૂપની પ્રવૃત્તિઓમાં ખૂબ જ રસ લે છે. ભારતમાં બધે જ જૈનતીર્થોની યાત્રાએ જઈ આવ્યા છે.

૪૫ વર્ષના યુવાન કાર્યકર શ્રી રજનીભાઈ એ આ પ્રકાશન

સંસ્થાને પણ ઉખાલયો સહયોગ આપ્યો છે. સાદુ અને સાત્ત્વિક જીવન જીવે છે. વતનનાં દરેક કાર્યોમાં મોખરે રહ્યા છે. સાધુ-સંતો પરત્વેની પણ એટલી જ ભાવભક્તિ - તત્ત્વજ્ઞાનના કોઈ ગ્રંથો નથી વાંચ્યા પણ જીવનમાં સાર લીધો છે. “ ધનના આપણે માલિક નથી પણ દ્રુષ્ટી છીએ ”—આપણે કુટુંબ ધર્મપ્રેમી છે. શ્રી રત્નનીભાઈએ તેમના પિતાશ્રીએ જીલ્લી કરેલી મંગલધર્મની કેડી ઉપર ચાલવા સતત પ્રયત્નશીલ રહ્યા છે.

શ્રી મધુસૂદનભાઈ રમણીકલાલ મહેતા

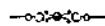
ભાવનગર સાંસ્કૃતિક ક્ષેત્રે જેટલું આગળ રહ્યું છે, એટલું જ ઔદ્યોગિક દિશામાં હરણકાળ પ્રગતિ સાધી રહ્યું છે. આ પ્રગતિના પાયામાં ભાવનગરે કેટલાક સાહસિક, ઉદ્યમી અને એ દિશામાં કાંઈક કરી બતાવવાની તમન્નાવાળા યુવાન ઉદ્યોગપતિઓની ભેટ ધરી છે.

શ્રી મધુભાઈ મહેતા એ રીતે આ શહેરનું ગૌરવશાળી રત્ન ગણાય છે. ૨૦ મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૩૫માં તેમનો જન્મ થયો. બી. ઇ. (સિવિલ)નો અભ્યાસ પૂરો કરી ધંધામાં અંપલાવ્યું. ઔદ્યોગિક દિશામાં ૧૯૭૦માં તેઓશ્રી જાપાન જઈ આવ્યા અને વિશાળ અનુભવનું ભાથું લઈ આવ્યા. આજ તેમની ૪૭ વર્ષની વયે આત્મવિશ્વાસ, સામાજિક સંબંધો અને પોતાની આગવી વિશિષ્ટ સૂઝ વડે તેઓ ૧૯૭૨થી મોટર લાર્નિ કન્સ્ટ્રક્શન ડાઉન્ડ્રી, ફ્યુઅલ ઇન્જેક્શન લાર્નિ વગેરે મશીનરી ક્ષેત્રે આગળ વધ્યા છે અને આ ક્ષેત્રે તેમને સર્વાંગ આવકાર સાંપડ્યો છે.

લગભગ પચાસ લાખના ખર્ચવાળી કન્સ્ટ્રક્શન ફેઝિલિટીની વિશાળ ઔદ્યોગિક યોજના પણ તેમની બુદ્ધિનું પરિણામ છે. વ્યાપારી વિકાસ ઉપરાંત સંગીત, રમતગમત અને પ્રવાસનો પણ જખરો શોખ છે. જાપાન, જર્મની, ઇંગ્લેન્ડ, ફ્રાન્સ, ઇટાલી, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ વગેરે દેશોમાં પ્રવાસ ખેડેલ છે. સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિ અને શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોમાં તન, મન, ધનથી તેમનું યશસ્વી પ્રદાન હંમેશા મોટે રહ્યું છે.

લાવનગર સહકારી હાટના ડિરેક્ટર તરીકે તેમની સેવા અનન્ય બની છે. લાવનગરની નાની-મોટી અનેક સેવાયજ્ઞની પ્રવૃત્તિઓમાં હંમેશાં તેઓ મોખરે રહ્યા છે.

તેમના સૌજન્યમાંથી લાવી પેઢીને પ્રેરણા મળતી રહેશે. તેમના પિતાશ્રી રમણીકભાઈએ પણ લાવનગરના ઉત્કર્ષમાં ઘણો જ સક્રિય રસ લીધો છે અને એ રીતે આ કુટુંબની યશસ્વી દેણગી ભૂલી શકાય તેમ નથી તેમની સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ પર નજર નાખીએ તો આ સંસ્થાઓમાં તેમની સેવાઓ પટેલી છે: લાયન્સ કલબ ઓફ લાવનગર, મોડર્ન એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ, એન્જિનિયરિંગ એસોસિયેશન, લાવનગર સહકારી હાટ મધ્યસ્થ ભંડાર, સૌરાષ્ટ્ર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ. શ્રેષ્ઠ ટેપુટી ડિસ્ટ્રીક્ટ ગવર્નર એવોર્ડ ૧૯૭૬-૭૭. ઉપપ્રમુખ, સૌરાષ્ટ્ર ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વર્ષ ૧૯૭૮-૭૯. શ્રી નાનુભાઈ જવેરી મેમોરીયલ હોસ્પિટલ, વર્ષ ૭૮-૭૯.

ડૉ. મુગટલાલ બાવીસી

પ્રા. ડૉ. મુગટલાલ પોપટલાલ બાવીસીનો જન્મ લીંગરી (જિ. સુરેન્દ્રનગર)માં તા. ૨૪ એપ્રિલ ૧૯૩૫ના રોજ થયો હતો. એમણે એસ. એસ. સી. સુધી લીંગરીની વિવિધ શાળાઓમાં અભ્યાસ કર્યો હતો. એમણે એસ. સી.ની પરીક્ષા ૧૯૫૨માં; બી. એ. (ઓનર્સ) ની પરીક્ષા ૧૯૫૭ માં અને એમ. એ.ની પરીક્ષા ૧૯૬૦માં અંગ્રેજી માધ્યમ સાથે પસાર કરી હતી. બી. એ. અને એમ. એ.માં ઇતિહાસ મુખ્ય વિષય સાથે દ્વિતીય વર્ગ મેળવ્યો હતો. એ પછી પીલવાઈ (જિ. મહેસાણા)ની આર્ટ્સ કોલેજમાં એક વર્ષ કામગીરી બજાવ્યા પછી હાલમાં સુરતની એમ. ટી. બી. આર્ટ્સ કોલેજમાં ઈ. સ. ૧૯૭૦ થી તેઓ ઇતિહાસના પ્રાધ્યાપક તરીકે કામ કરે છે. હાલમાં તેઓ ૫૫ીસ વર્ષનો પૂર્વસ્નાતક કક્ષાનો અને ૫૬ર વર્ષનો અનુસ્નાતક કક્ષાનો શૈક્ષણિક અનુભવ ધરાવે છે.

ઈ. સ. ૧૯૮૪માં એમણે લીંગડી રાજ્યનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક ઇતિહાસ ઈ. સ. ૧૭૨૮ થી ઈ. સ. ૧૯૪૮ સુધી” વિષય પર સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટીની પીએચ. ડી. ની ડિગ્રી પ્રાપ્ત કરી છે. દસ વર્ષની સખત અને સતત મહેનતને અંતે તૈયાર થયેલ આ મહા નિબંધની ગુજરાતના ઘણા વિદ્વાનોએ મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરી છે. દક્ષિણ ગુજરાત યુનિ. એ એમને ઇતિહાસ વિષયમાં પીએચ. ડી. ના ગાર્ડ ટરીફે માન્યતા આપી છે.

ડૉ. બાવીસીનાં “અર્વાચીન યુરોપની મહાન પ્રતિભાઓ” અને “ગુજરાતના ઇતિહાસને લગતી વંશાવળીઓ” નામનાં બે પુસ્તકો પ્રગટ થયાં છે. શ્રી બાલાવાડ જૈન મિત્ર-મંડળ, સુરત તરફથી જૂન ૧૯૮૫માં પ્રકાશિત થયેલ “ડિરેક્ટરી”નું એમણે સંપાદન કર્યું છે. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના ઈ. સ. ૧૯૮૩ માં સુરતમાં યોજાયેલ ૩૨મા અધિવેશન પ્રસંગે પ્રસિદ્ધ થયેલ સ્મરણિકા “દીપે અરુણું પરભાત”ની સંપાદન સમિતિના તેઓ સભ્ય હતા. ઉપરાંત છેલ્લાં ત્રણસો વર્ષનું “બાવીસી પરિવારનું વંશવૃક્ષ” એમણે સંશોધન દ્વારા તૈયાર કર્યું છે. એમનું “ઇતિહાસ પરિમલ” નામનું પુસ્તક હાલમાં મુદ્રણની પ્રક્રિયામાં (પ્રેસમાં) છે. એમનો મહાનિબંધ પ્રગટ કરવાની પણ તેઓ તૈયારી કરી રહ્યા છે. એમના પુસ્તક “અર્વાચીન યુરોપની મહાન પ્રતિભાઓ”ને ગુજરાત સરકારનું શ્રેષ્ઠ પુસ્તક તરીકેનું પારિતોષિક પ્રાપ્ત થયું હતું. “મહાનિબંધનો પરિચય અને પ્રદાન” નામનું તેમનું પુસ્તક તાજેતરમાં પ્રસિદ્ધ થયું છે.

ઇતિહાસને લગતા એમના ઘણા સંશોધન-લેખો ગુજરાતનાં પ્રતિષ્ઠિત સામયિકોમાં પ્રસિદ્ધ થયા છે, જેમાં ‘ચૂડા રાજ્યનો સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ’, ‘કચ્છ-સૌરાષ્ટ્રની મુખ્ય રિયાસતો’, ‘રિયાસતોનો રાજ-વહીવટ’, ‘ભારતીય સંસ્કૃતિમાં સૌરાષ્ટ્રનું પ્રદાન’, ‘સામાજિક ઇતિહાસના સંદર્ભમાં બાવીસી પરિવારનો અભ્યાસ’, ‘રાજપીપળાના ગુહિલ રાજવંશનો ઇતિહાસ’, ‘સ્વાતંત્ર્યચળવળ અને રાજપીપળા’, એ. ૭૫

શિક્ષણમાં નિષ્ઠા અને પ્રમાણિકતા', 'સુરતનાં કેટલાંક સ્થળનામો', 'સુરતના સાહિત્યકારોનાં નિવાસસ્થાનો', 'સુરતનાં સભાસ્થાનો', 'સુરતમાં સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતી', 'સુરતની સ્વાતંત્ર્ય ચળવળનાં બે મુખ્ય કેન્દ્રો', 'સુરતની ગંગાધરરાવ શાસ્ત્રીની હુવેલી', 'સુરતના ઇતિહાસની સંદર્ભસૂચિ' વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

એમણે બાવીસી ઉપરાંત શેઠ, સખીદા, સંઘવી, હેલીવાળા, ડગલી, કપાસી, વુવ, વોરા, મણિયાર, તુરખિયા, પરીખ, મઠિયા, તલસાણિયા, કેઠારી, લગડીવાળા, ગાંધી, શાહ, બંબુવાળા, પટવા, બકેરી (બકરી) જવેરી, દોશી, કુવાડિયા, અજમેરા, ગોસલિયા, ગાડી, બગરિયા, બારભાયા, ખાટડિયા, ગોપાણી, બેલાણી, ચોકસી, દસાડિયા, હકાણી, કાવિડિયા, કાપડિયા, ખાટસૂરિયા, મહેતા, વસાણી, સલોત, નારેચણિયા, દફતરી, માથુકિયા, પાટડિયા, કામદાર, બાબરિયા, રાજપરિયા, મશ્કરિયા, દેસાઈ, ચીકાણી, વખારિયા, ટોળિયા, દામાણી, લાકરાવાળા, કારેલિયા, માધાણી, ખંધાર, ઝોળાલિયા, નગરશેઠ, નવાબ, જરીવાલા, કચરા, વગેરે જૈન પરિવારોના ઇતિહાસ તથા સામાજિક રીતરિવાજોનો અભ્યાસ કર્યો છે. જૈન શિક્ષક, સ્થાપત્ય અને તત્ત્વજ્ઞાનના તેઓ અભ્યાસી છે.

તેઓ સારી અને અસરકારક વક્તૃત્વશક્તિ પણ ધરાવે છે. એમણે લાયન્સ ક્લબ, રેટરી ક્લબ, બચન્દ્રસ ક્લબ, શાળા-મહાશાળાઓ તથા ઘણી સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સંસ્થાઓમાં વિવિધ વિષયો પર પ્રવચનો આપ્યાં છે. એમની કેટલીક નવલિકાઓ પણ પ્રસિદ્ધ થયેલી છે.

ડૉ. બાવીસી ઇતિહાસ અને સાહિત્યને લગતી સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. એમણે ઈ. સ. ૧૯૭૬ થી ૧૯૮૪ સુધી ગુજરાત ઇતિહાસ પરિષદના મંત્રી તરીકે કામગીરી બજાવી છે. હાલમાં એની કાર્યવાહક સમિતિના સભ્ય છે. ઈ. સ. ૧૯૮૪ થી ચૌરાષ્ટ્ર-કચ્છ ઇતિહાસ પરિષદના મંત્રી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. તેઓ એલ ઇન્ડિયા હિસ્ટરી કોંગ્રેસના સભ્ય અને ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદના

આજીવન સભ્ય છે. એમણે આ સંસ્થાઓનાં ઘણાં અધિવેશનો તથા જ્ઞાનસત્રોમાં ભાગ લીધો છે. ઈ. સ. ૧૯૮૧ માં સુરતમાં યોજાયેલ જીજ્ઞાસા દિવસ પરિષદના અગિયારમા અધિવેશનની સ્વાગત સમિતિના તેઓ મંત્રી હતા. ઈ. સ. ૧૯૮૪ થી તેઓ સુરતની નર્મદ સાહિત્ય સભાની કાર્યવાહક સમિતિના સભ્ય છે. ઈ. સ. ૧૯૮૫ માં સુરત જિલ્લા દક્ષતર મોજણી સમિતિ (ડિસ્ટ્રિક્ટ રેકર્ડ સર્વે કમિટી)ના સભ્ય તરીકે એમની નિમણૂક થઈ છે. ઈ. સ. ૧૯૮૨ થી તેઓ શ્રી આલાવાડ જૈન મિત્રમંડળ, સુરતના સહમંત્રી તરીકે કામગીરી બજાવે છે. તેઓ લીંબડી કેળવણી મંડળ, લીંબડી તથા નર્મદ સાહિત્ય સભા, સુરતના આજીવન સભ્ય છે. ઉપરાંત સાર્વજનિક એજ્યુકેશન સોસાયટી, સુરતના પણ તેઓ આજીવન સભ્ય છે.

વાચન, ચિંતન, સંશોધન, લેખન, અધ્યયન અને અધ્યાપન એ એમની પ્રિય પ્રવૃત્તિઓ છે. મૌલિક સર્જનમાં પણ તેઓ એટલો જ રસ ધરાવે છે.

શ્રી મહેશકુમાર પી. ઉપાધ્યાય, તલોદ

મહિયલ ગામના વતની છે. તેઓશ્રી તલોદના ચેવલા બીડીના અગ્રિમ વેપારી છે. તેઓશ્રી છેલ્લાં ૫ વર્ષથી શ્રી તલોદ નાગરિક સહકારી બેંક લિ.ના ચેરમેન તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. તેઓ તલોદની તેમ જ મહિયલમાં બુદ્ધી બુદ્ધી શૈક્ષણિક તેમ જ અન્ય સંસ્થામાં સેવા આપી રહ્યા છે. સાદું જીવન તેમનો મુખ્ય જીવન મંત્ર છે.

શ્રી મગનભાઈ કે. પટેલ, હિંમતનગર

સને ૧૯૬૧માં હિંમતનગર આવી વિકસતા હિંમતનગરની પ્રજાની માંગણીને ધ્યાનમાં લઈને નૂતન કેળવણી ટ્રસ્ટના ઉપક્રમે માય જોન હાઈસ્કૂલની સ્થાપના કરી. તેમાં આચાર્યપદ અલંકૃત કરી સતત વહેતી જ્ઞાનસરિતામાં અનેક છાત્રોને સ્નાન કરાવીને વિદ્યાર્થી તેમ જ શિક્ષક-જગતમાં અજોડ લોકચાહના મેળવી, શ્રી

મગનભાઈ પટેલે શિક્ષણકાર તરીકેનું અલગ વ્યક્તિત્વ દીપાવ્યું છે.

પ્રાંતિજ નગરપંચાયતના પ્રમુખ તરીકેના શાસનકાળ દરમ્યાન વોટરવર્ક્સ અને શ્રી રસિકલાલ મણિલાલ હોસ્પિટલ તથા લોકોના પ્રાણુ પ્રશ્નો સમજવાની અને ઉકેલવાની સૂઝ અને કાર્યક્ષમતાના સાક્ષીસ્થાન છે.

વર્ષો સુધી પ્રાંતિજ સેવા સહકારી મંડળીના ચેરમેન તરીકે, સાબરકાંઠા જિલ્લા ખરીદ-વેચાણ સંઘના ડાયરેક્ટર તરીકે તથા સ્પિનિંગ મિલ્સ, હિંમતનગરના ચેરમેન તરીકે સેવા આપીને સેવા-મૂર્તિનાં દર્શન કરાવ્યાં છે.

૧૯૩૬ના અખિલ હિંદ કોંગ્રેસ અધિવેશનમાં સારી કામગીરી બજાવવામાં તથા ૧૯૪૨ની ‘હિંદ છોડો’ની ચળવળમાં જોલવાસ લોગવીને અમૂલ્ય સમયનો જે લોગ આપ્યો છે તેમાં તેમની રાષ્ટ્રીય ભાવનાનાં દર્શન થયા વિના રહેતાં નથી. સાબરકાંઠા જિલ્લા તરફથી સંસદ સભ્ય તરીકે ચૂંટાઈ આવેલ છે.

શ્રી મોહનલાલ પોપટલાલ મહેતા

જગતમાં જનમ્યું તે જવાનું અને ખીલ્યું તે ખરવાનું એ તો કુદરતનો શાશ્વત નિયમ છે. પણ તેમાંયે આજ અને કાલની પેઢી માટે યાદગાર બની રહે તેવું જીવન જીવવું એ તો કોઈ વિરલનું જ કામ. કારમી ગરીબી જીતી શકાય છે પણ ઉન્નતિ જીતી શકાતી નથી. ઉન્નતિમાં પણ નિજ જીવનમાં કર્મ અને કર્તવ્યને પ્રાધાન્ય આપી જીવી જાણનાર શ્રી મોહનભાઈ ખડકાણાની અસ્મિતાના વિધાયક હતા.

“ગોકળદાસ જીવણદાસ કપોળ બોડિંગ — ભાવનગર” માંથી નોનમેટ્રિક ડિગ્રીનું સર્ટિફિકેટ મેળવી પ્રારબ્ધદેવીને રીજવાવા મુંબઈ આવ્યા.

સને ૧૯૩૦માં મહાત્મા ગાંધીજીની સત્યાગ્રહની ચળવળમાં જોડાયા — હૈયામાં ધગશ અને દેશહાજનો જીવાળ જીપડ્યો ને લડતમાં

અગ્રજાગ ભજવતાં ધરપકડ વહોરીને યરોડા જેલમાં લાંબો કારાવાસ ભોગવ્યો.

આમ દુઃખો અને સંકટના અંજાવાત સામે એકલા હાથે જૂઝમી જીવનનાવ સ્થાયી કરવા “મે. ચંદુલાલ વોરા એન્ડ કું.” માં રૂા. ૩૫-૦૦ના માતબર પગારે નોકરીએ જોડાયા. નાનાં મોટાં અનેક કામો ભત-દેખરેખ નીચે ટકોરાખી ધ કરવા-કરાવવાની ચીવટ ને વ્યવસ્થા-શક્તિને લઈ એકનિષ્ઠાથી નોકરી કરતાં કરતાં તેઓએ અનુભવનું ભાથું મેળવ્યું.

સને ૧૯૪૮માં મે. મોહનલાલ એન્ડ કું.ની એકલા પાંડે સ્થાપના કરી. પ્રમાણિક અને અથાગ પુરુષાર્થથી ધંધાને સતત વિકસાવ્યો, દિન-પ્રતિદિન સિદ્ધિનાં શિખરો સર કરતા ગયા ને આવતા દરેક વિરોધ, વિઘ્ન કે અવરોધને પોતાના મિતલાપી સ્વભાવ, ઊંડી સૂઝખૂઝને તેમ જ જ્ઞાની વ્યક્તિની અવલતને લક્ષમાં લેતાં ખોળતા ગયા. તેઓએ ગરીબી વેઠેલી, યાતનાઓનો પ્રત્યક્ષ અનુભવ હતો એટલે નાના અદકા-શાં માણસોના જરા જેટલાયે ઋણને જીવનભર યાદ રાખી તેની યશોગાથા સૌ કોઈને હર્ષ મને જણાવતા.

તેમની કૌટુંબિક એકતાની પ્રખર ભાવના તથા યુગખળોના સ્પર્શનદર્શનની નિજ આવડતને લઈ ને દરેક કુટુંબીજનો કે હરકોઈ વ્યક્તિ કેમ ઉત્તરોત્તર ઉત્કર્ષ સાથે તે કાળે તન-મન-ધનથી સઘળી સહાય કરવા સદાયે તત્પર રહેતા.

તેઓ અતિથિને જોઈ ને આનંદમય બની રહેતા. “મેળવો અને વહેંચી ખાવ” એ સૂત્રે તેમના જીવન સાથે એકત્ર સાધી લીધેલ. તેમના વિચારોનું વલણ મોટા ભાગે સુધારા તરફ હોવા છતાં પ્રાચીન પરંપરા પરત્વેનો આદરભાવ જરાયે ઘટ્યો નહોતો. આનંદાની અને સેવાભાવ તેમના જીવનમાં તાણાવાણાની જેમ વણાયેલાં હતાં.

શ્રી મોહનભાઈનો સાહિત્યપ્રેમી જીવ અવાર-નવાર રાજકીય અને અગમ-નિગમની અનેરી વાતો લાખી કાઢે અને તેની ચર્ચા ને શ્રે. ૭ :

વિચાર-વિનિમય મિત્રો સાથે કરી આનંદવિભોર થઈ જૂમી ઊઠતા. બહેર હિતાથે ધાર્મિક, સામાજિક અને શિક્ષણ પાછળ તેઓએ ઘણી મોટી દેણગી કરેલ. વતનથી દૂર રહેતા હોવા છતાં પણ માદરે વતનનો નિનાદ સાંભળી વર્ષોથી હૈયામાં રમતું સોણકું સાકાર કરવા વતનના ભાઈ-ભાંડુઓ માટે દવાખાનું તેમ જ અન્ય આવશ્યક જરૂરિયાતોની પૂર્તિ કરવા નક્કર પગલાં ભર્યાં. તેમણે અર્પેલ સંસ્કાર-સિચનના કૃણ સ્વરૂપે તેમના પુત્રો-પુત્રીઓએ મળી “માતૃ-પિતૃ વંદના ઓચ્છવ” સન ૧૯૮૪માં ચોથા તેમનાં ૭૫ વર્ષ તથા દાંમ્પત્યજીવનનાં ૫૦ વર્ષ નિમિત્તે તેમનું ઋણ અર્પણ કરવા સંકલ્પતાપૂર્વક પ્રયાસ કરી તેમના જીવનને આનંદ અને સંતોષથી સઘન બનાવ્યું. આ પ્રસંગ નિમિત્તે મોહનભાઈએ કાંદિવલી સ્થિત “શ્રી ભૂરાભાઈ આરોગ્ય-ભુવન ટ્રસ્ટ આંખની હોસ્પિટલ”માં એક ફ્રી બેડની કાયમી સુવિધા તથા બીજા અનેક સંસ્થાઓમાં અનેક-વિધ દાનો કરેલ. જીવનપર્યાંત તેઓ સગાં-સંબંધી અને માત્ર સ્નેહીઓને જ નહીં પણ અન્ય જરૂરિયાતમંદોને પણ યથાશક્તિ મદદરૂપ બની રહ્યા.

સામાજિક રીતે પણ પ્રથમથી જ સુધારાવાદી અને સંજોગાનુસાર વિચારસરણી ધરાવનાર શ્રી મોહનભાઈએ હંમેશાં ઇચ્છા રાખેલી તે મુજબ તાજેતરમાં થયેલ તેમના દેહાવસાન બાદ સર્વ પ્રકારની લોકિક અત્યેષ્ટિ ક્રિયાઓ કરવાનો રિવાજ બંધ રખાવી, તેમની ગાંધીવાદી વિચારશૈલી આચરણમાં મૂકી.

સ્નેહીઓ-મિત્રોને સમયસર પત્રોના જવાબ આપતા. ક્યારેય એમણે જવાબમાં વિલંબ નથી કર્યો. કર્મકાંડીને બદલે માનવતાવાદમાં વિશેષ માનતા. તેમના સ્વર્ગવાસ પછી પુત્ર-પરિવાર તરફથી એક ટ્રસ્ટ બનાવાઈ રહ્યું છે. ટ્રસ્ટની બધી જવાબદારી તેમનાં મોટાં પુત્રી શ્રી નિર્મળાબહેને ઉપાડી લીધી છે.

આવા દિલેર આદમીના જીવનમાંથી સંસ્કાર અને ધર્મની જે સૌરભ સાંપડે છે, એવી સુવાસ આ યુગમાં તો અપ્રાપ્ય છે.

૨૫. મોહનલાલ જે. કેહારી

શ્રી મોહનલાલ જે. કેહારીનો જન્મ સને ૧૯૦૪માં ચુડા મુકામે થયો હતો. નાનપણમાં માતા તેમ જ પિતાની છાયા ગુમાવી દીધેલ. એળ (૧૬) વર્ષની નાની ઉંમરે આજીવિકા અર્થે ઝરિયા (બિહાર) જઈ વસવાટ કર્યો. ત્યાં ધંધાનો અનુભવ લઈ ૨૮ વર્ષની ઉંમરે અમદાવાદમાં સ્થાયી થયા અને ઇન્કમટેક્સના વકીલ તરીકે કારકિર્દી ચાલુ કરી. ધંધામાં નીડરતા અને પ્રમાણિકતાને લીધે એક બાહ્યશ ઇન્કમટેક્સના વકીલ તરીકે પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી. ઇન્કમટેક્સના કાયદા અંગે ગુજરાતીમાં સૌ પ્રથમ તેઓએ પુસ્તક બહાર પાડેલ.

તેઓશ્રી જીવહયાના હિમાયતી હતા. તેમણે સને ૧૯૪૮માં સરકારે રચેલ વાંદરા ટોળીના કાર્યક્રમને નિષ્ક્રિય બનાવવામાં કાળો આપેલ. તે જ અરસામાં અમદાવાદમાં ગૌવધ વિરોધની ચળવળમાં સક્રિય ભાગ લીધો. પશુ પ્રત્યે ઘાતકી નિવારણ મંડળની કારોબારીમાં તેઓ વરસો સુધી સભ્ય હતા. પોતાની માતૃભૂમિ ચુડામાં પશુ દવાખાતું મોટું દાન આપી ચાલુ કર્યું, જે પશુ દવાખાતામાં આજે વર્ષે પાંત્રીસો (૩૫૦૦) મૂંગાં પાણીઓ લાભ લે છે. ચુડામાં પાંખીઓ માટે ચખૂતરો કરાવેલ છે. તેઓનો નિયમ હતો કે દરરોજ સવારે ચખૂતરામાં આઠ શેર અનાજ નાખીને પછી જ દાંતણુ કરવું, જે તેઓના વારસદારોએ ચાલુ રાખેલ છે. ગરીબ પ્રત્યે તેમને અનહદ હમદહી હતી. ગરીબોને તેઓ હંમેશાં મદદ કરતા હતા.

સાળરમતીના પોતાના રહેવાના નિવાસસ્થાને દેરાસર બાંધી સવાતેર ફૂટની ઊંચાઈના શ્રી શાંતિનાથ લગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરેલ છે. આજુમાં શ્રી દેલવાડાનાં દેરાસરોમાં શ્રી મહાવીર સ્વામીના દેરાસરમાં મૂળનાયકની જમણી અને ડાબી બાજુએ શ્રી આદીશ્વર પ્રભુ અને શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ તથા શ્રી પાર્થનાથ પ્રભુને બિરાજમાન કરેલ છે.

તેઓ તા. ૧૬-૮-૬૬ના રોજ સવારે અચાનક દર્બગવાસી

થયા. શ્રી સાબરમતી સમનગરના શ્રીસત્તે તેમના ફેટાની માંગણી કરતાં શ્રી વર્ધમાનતપ આચંબિલ ખાતામાં તેમનો ફેટો વારસદારોએ મુકાવેલ છે. તેઓશ્રીના આત્માના કલ્યાણુથે વારસદારોએ ભાગીદારી યોજિત શ્રી પાલીતાણા મુકામે સં. ૨૦૨૬માં શ્રી ઉપધાનતપ કરાવેલ છે. પ્રભુ તેઓશ્રીના આત્માને શાશ્વત શાંતિ અર્પે.

શ્રી રતિલાલ દુર્લભદાસ દોશી

સૌરાષ્ટ્રમાં ભાવનગર જિલ્લાના મોટા ખૂંટવડાના વતની શ્રી રતિલાલભાઈનું પચીસ વર્ષ પહેલાં મુંબઈમાં આગમન થયું. પુરુષાર્થ કરી સ્વયંબળે આગળ વધવાની ભાવનાથી કાર્યની શરૂઆત નોકરીથી કરી, અનુભવ મેળવ્યો અને પછી એટોપાર્ટ્સના ધંધામાં પંચરીલ, સોનેટ વગેરે નામોથી પ્રગતિ કરતા રહ્યા. ધંધામાં સારું કમાતા રહ્યા તે ધાર્મિક કાર્યોમાં વાપરતા રહ્યા.

શેઠશ્રી મહામુખ લક્ષ્મીચંદની પ્રેરણા મળી અને વિકાસનો દોર ચાલુ રહ્યો. ઘોઘારી સમાજમાં, મહુવા યુવક સમાજમાં, મહુવાના જૈન ઉપાશ્રયમાં, પાલીતાણા સમવસરણ મંદિર યોજનામાં એમ અનેક સ્થળે દાનગંગા વહેતી રાખી ભારતનાં બધાં જ તીર્થોની યાત્રા કરી. પાંચન-મનનનો જળરો શોખ. સેવામય પ્રવૃત્તિઓને પ્રોત્સાહન આપવાની શુભ પ્રવૃત્તિઓને હંમેશાં આવકારવાની એક આદત અને તેને કારણે વિશાળ જનસમૂહમાં સૌના પ્રીતિપાત્ર બન્યા. કુદરતે પણ તેમને ચારી આપી. ઉદાર ભાવે લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ કરતા રહ્યા. મુંબઈના વ્યાપારી આલમમાં તેમનું માન-પ્રતિષ્ઠા ધણું રહ્યું — પરિવારમાં સૌને સાથે રાખીને ધર્મભાવનાથી અને સાદાઈથી જીવી રહ્યા છે.

શ્રી રમણુલાલ નગીનદાસ પરીખ (દિલ્હીવાળા)

સને ૧૯૦૫માં શ્રી વીસાનીમાં જૈન કુટુંબમાં જન્મ પામી વ્યાવહારોપયોગી અંગ્રેજી શિક્ષણ ભણ્યમાં જ મેળવી સને ૧૯૨૧માં દિલ્હી જઈ મોટાભાઈએ શરૂ કરેલ જે. સી. પરીખની કંપની, કે જે ઇલેક્ટ્રોએપ્લેટિંગનું કામ કરતી હતી, તેમાં જોડાયા. અનુભવે તેમને ખૂબ આગળ વધાર્યા. સને ૧૯૪૯માં મુંબઈમાં ‘સ્ટાર મેટલ રિફાઈનરી નું’ સુકાન સંભાળ્યું. કે. જે. એન્ડીમની ધાતુ બનાવનારી હિંદ ભચ્માં એકમાત્ર કંપની હતી. ધંધાના વિકાસ અર્થે સને ૧૯૬૦માં તેઓ આખા જગતનો પ્રવાસ કરી આવેલા છે. તેઓ દિલ્હીમાં લાગલાગટ અકુચાવીશ વર્ષ રહ્યા એટલે દિલ્હી-વાળાના નામથી ઓળખાય છે. તેમનો દિલ્હીનો ધંધો આજે પણ ચાલુ છે.

શ્રી રમણભાઈનું જીવન ધર્મપરાયણ હતું. તેમણે ઉપધાન પહુન કરેલાં છે. સં. ૨૦૧૯માં કપડવંજથી છંરી પાળતો શ્રી કેસરિયાજીતીર્થનો સંઘ કાઢી ઉત્ખવળ યશ પ્રાપ્ત કરેલ છે. તેઓશ્રી ગોડીજી જૈન દહેરાસર અને ધર્માદા ખાતાંઓનાં ટ્રસ્ટી છે. શ્રી શાંતિનાથ જૈન દહેરાસર તથા શ્રી પરમાર ક્ષત્રિય જૈન ધર્મ પ્રચારક સભાના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી છે. શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયની કાર્યવાહી સમિતિના સભ્ય છે તથા શ્રી સિદ્ધક્ષેત્ર જૈન બાલાશ્રમ પાલીતાણાના ટ્રસ્ટી છે.

શ્રી રતિલાલ ફાવચંદ

જીવનમાં કોઈ પણ ડાઘ કે કલંક લગાડ્યા વગર પોતાની સડસઠ વર્ષની જીવનયાત્રા ખૂબ જ સુખચેતથી પસાર કરી છે એવો એક બીડો આત્મસંતોષ જેના મુખ ઉપર હંમેશાં પ્રગટ થતો રહ્યો છે તેવા શ્રી રતિભાઈ તળાજી પાસે ભાલર (બોરલા)ના વતની છે. વણિક પરિવારના સંસ્કારો અને નિયમો પ્રમાણે તેમનું ઘડતર થયું.

ધર્મ તરફની આસ્થા વધુ દૃઢ બનાવતાં અને તેમાં એક પછી એક વ્રત-જપની આરાધના કર્યે જતાં કેવા કેવા અમત્કારથી જીવનભાગ મહેકતો રહે છે તે જેમને જાણવાનમજવાની જિજ્ઞાસા હોય તેમણે મુંબઈમાં માંદુંગામાં તેમના નિવાસસ્થાને ઉપરોક્ત મહાશયને અવશ્ય મળવું જ રહ્યું. ૧૦૬ વર્ષનાં તેમનાં વૃદ્ધ માતૃશ્રીને વંદન-દર્શન કરીને જ નિત્યક્રિયા શરૂ કરે. અને કહે છે કે માનવીને જ્યાંથી શુભ સંકેત સાંપડે તેવી તીર્થભૂમિ કે તીર્થકરનું જિંદગીના છેલ્લા શ્વાસ સુધી રટણ નહીં ભૂલવું જોઈએ. શરીરની અસ્વસ્થતા હોય કે ગળાફૂગ ધંધાની પ્રવૃત્તિ હોય તો પણ ચોક્કસ સમય અને ચોક્કસ તિથિએ ભોળણી જૈન તીર્થની યાત્રા તેઓ કરી ચૂક્યા છે.

૫૦ વર્ષ પહેલાં સામાન્ય સ્થિતિમાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. શેઠશ્રી પ્રભુદાસ ગાંડાભાઈ તથા મામાના અંગત સહકારથી મુંબઈમાં સ્થિર થયા. કુટુંબના ભરણપોષણ કે વ્યાપારની તડકી ઇંચડી કરતાં એ જૈન ધર્મના ઉચ્ચતમ આદર્શોએ તેમના જીવનને નવપલ્લવિત કર્યું છે.

સાત જેટલા જ પ્રખર જૈનાચાર્યોના સમાગમમાં આવવાનું બન્યું. અને પલટાતા પ્રવાહો નજરે નિહાળવાનું તેમને સાંપડેલું સૌભાગ્ય તેમના જ શબ્દોમાં જ જ્યારે સાંભળીએ ત્યારે તેમની પાસેથી ઊઠવાનું મન ન થાય.

ભયંકર દુર્વ્યસનો અને શઠતાની બદબોમાં રાચતો માનવી પણ યોગ્ય સમયે જો ધર્મનું શરણું લ્યે તો કંઈક દિવ્ય કક્ષા સુધી પહોંચી શકે છે. તે ધર્મની આસ્થા જ કરી શકે છે. સંસારમાં કોઈક એવી અજ્ઞાન ચેતનાશક્તિ પળે પળે આપણાં માંગસિક કામોમાં સહાય કરી રહી હોય ત્યારે સમજવું કે તેની પાછળ ધર્મની શ્રદ્ધાનું જ રહસ્ય છુપાયેલું છે. શ્રી રતિભાઈનું આતિથ્ય માણવું એ એક જીવનનો લાહવો છે.

શ્રી રસિકલાલ લહેરવંદ શાહ

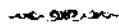
સુરેન્દ્રનગર-બાલાવાડના મુંબઈ વસતા શ્રેષ્ઠીવર્યો જેઓએ વતનમાં અનેક સાર્વાજનિક સંસ્થાઓને પાયામાંથી ઊભી કરી, પોતાની દાનશક્તિથી પ્રાણતું સિંચન કર્યું, એ સંસ્થાઓને સતત પોષણ આપ્યાં કર્યું, આજે પાંજરીને વટવૃક્ષ બનેલ સંસ્થાઓ યાદ કરે છે તેના ઘરદીવડાઓને. આમાંના એક શ્રી રસિકલાલ શાહ રાણપુરના વતની છે. ભારોભાર નમ્રતા અને વિવેકનો સમન્વય સાધી મુંબઈની લોખંડ બજારમાં એચ. રસિકલાલની કું. નામક વ્યવસાયગૃહતું સફળ સંચાલન કરી રહ્યા છે. ધંધામાં પોતાની કુશાચ્છુબુદ્ધિ અને શક્તિથી મિલ્લિનાં સોપાન સર કર્યાં છે. અનેક સંસ્થાઓને સળાવતો અર્પી સૌના પ્રીતિપાત્ર બન્યા છે. શિક્ષણની સંસ્થાઓ, બાલાશ્રમો, અનાથાશ્રમો એવી માનવસેવાની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં દિલથી રસ લેતા અમે તેમને નજરે જોયા છે. અને તેથી જ તેઓ આજ મુંબઈમાં રાણપુર પ્રબંધનના ઉપપ્રમુખ તરીકે યશસ્વી સ્થાન શોભાવી રહ્યા છે. મુંબઈમાં જૈન સૌશ્યલ ટ્રૂપ સાથે ધનિષ્ઠ રીતે સંકળાયેલા છે. બોટાદ, રાણપુર, સુરેન્દ્રનગર અને જોરાવરનગરની અનેક સંસ્થાઓમાં પ્રાણુ રેડયો છે અને ત્યાંની કેળવણી-સંસ્થાઓમાં તેમની રાહબરી અને માર્ગદર્શન ઉપયોગી સાબિત થયાં છે. જન્મભૂમિ રાણપુરને તો ક્યારેય ભૂલતા નથી. શ્રી રસિકલાલ અમેરિકાની સફરે પણ જઈ આવ્યા છે. તેમની વિનમ્રતા અને મિતભાષીપણાએ તેઓ ઘણા મોટા સમૂહને પોતાના મિત્રો બનાવી શક્યા છે.

શ્રી રસિકલાલ વકીલ

સ્વભાવે ખૂબ જ ઉમદા અને રસિક ગણાતા શ્રી રસિકલાલ વકીલે ‘ભારતીય રંગભૂમિના પાંચ હજાર વર્ષ’ નામક પુસ્તક લખ્યું છે. તેમણે ગુજરાતી રંગભૂમિ વિશે પણ રંગભૂમિની શરૂઆતથી માંડીને આજ સુધીના આધુનિક તખ્તાને આવરી આલેખન કરતું

‘રંગદેવતા’ નામનું બીનું પ્રભાણુભૂત પુસ્તક પણ લખ્યું છે. તેઓશ્રી જાણીતા ગુજરાતી અખબારો ‘મુંબઈ સમાચાર’ અને ‘જન્મભૂમિ’ના કટારલેખક છે. ૧૯૪૦ થી ૧૯૮૫ સુધી તેઓ સ્વર્ગીયશ્રી સોહરાબ મોદીના મિત્ર અને માર્ગદર્શક રહ્યા હતા. ૧૯૪૦થી તેઓ પ્રકાશ પિકચર્સવાળા શ્રી વિજય ભટ્ટના અંગત મિત્ર રહ્યા છે અને હિન્દી અને ગુજરાતી ફિલ્મોના વિવેચક છે.

શ્રી આર. એસ. વકીલને કારણે જે પ્રખ્યાત ફિલ્મ-પ્રોડ્યુસર શ્રી વી. એમ. વ્યાસ અને શ્રી સી. એમ. ત્રિવેદીએ તેમની કારકિર્દી શરૂ કરી અને સફળ ફિલ્મોનું નિર્માણ કર્યું. ગુજરાત સરકારે તેમને ગુજરાતી રંગભૂમિની પ્રભાણુભૂત વ્યક્તિ તરીકે સ્વીકાર્યા છે. તેમને વિવિધ ભારતીય પ્રેક્ષકગણોની ખડોળી જાણુકારી છે. ઈ. સ. ૧૯૧૨ થી ૧૯૮૬ દરમિયાન છેલ્લાં ૭૫ વર્ષમાં તેમણે ગુજરાતી, હિન્દી, બંગાળી, મરાઠી અને ઇંગ્લિશમાં લગભગ ૩૦૦ નાટકો જોયાં છે. વ્યક્તિગત રીતે તેઓ પચાસથી વધારે સફળ નાટકો સાથે અને દસથી બાર ફિલ્મો સાથે સંકળાયેલા છે.

સ્વ. શ્રી રસિકલાલ યુનીલાલ કાપડિયા

ખંભાત એમનું વતન. જૈન જ્ઞાતિના આગેવાન કાર્યકર અને દાનવીર તરીકે તેમનું નામ આગળ પડતું ગણાયું છે. મુંબઈમાં વ્યવસાયે કાપડની લાઘનમાં આગળ આવ્યા, ભારતમાં બધે જ ર્ધ્યા. જૈન ધર્મ અને જૈનાચાર્યો તરફ તેમનો અનન્ય લાવ. અમદાવાદમાં પૂ. આ. શ્રી વિક્રમસૂરિ મહારાજની દેરીના સ્થાપનકાર્યમાં તેમનો ઘણો સહયોગ. હસ્તગિરિ, ખંભાત, સુર્ય વગેરે તીર્થસ્થાનોમાં સારી એવી રકમ તેમના પરિવાર તરફથી અપાયેલી છે.

જન્મભૂમિ ખંભાતની અનેક સામાજિક, ધાર્મિક અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા હતા—નાલંદા સંસ્થા-મુંબઈના પ્રમુખ તરીકે, ખંભાત વી. શ્રી. જૈન યુવક મંડળ મુંબઈ, તથા રમકડું—

મંડળ મુંબઈના ઉપમુખ તરીકે, ચિદ્ગુન ઓર્થોપેડિક્સ હોસ્પિટલ ફંડ કમિટીમાં, શ્રી ચંદનબાઈ સ્થંભવતીથં જૈન કન્યાશાળા અંભાતના ટ્રસ્ટી તરીકે, શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયના પેટ્રન તરીકે, અંભાત સાર્વજનિક કેળવણી મંડળના મેનેજિંગ કમિટીના સભ્ય તરીકે, અમદાવાદની ગુજરાત પોર્ટ ડેવલપમેન્ટ કમિટીના સભ્ય તરીકે, ઇન્ડિયન શિપિંગ, કોર્પો.ના વાઈસ ચેરમેન તરીકે તન-મન-ધનથી સેવા આપી છે. કેળવણીનાં કાર્યો, દુષ્કાળનાં કાર્યો વગેરેમાં સારો સક્રિય રસ લીધો હતો—તેમની બધી જ ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રી તારાબહેને મહત્વનો સહયોગ આપ્યો હતો.

મહારાષ્ટ્ર સરકારે તેમને જે. પી.ની પદવી આપી સન્માન કયું હતું. શ્રી રસિકભાઈના સ્વર્ગવાસ પછી તેમનાં ધર્મપત્ની બધી જ શુભ પ્રવૃત્તિઓમાં શક્ય હોય તે પ્રોત્સાહન આપતાં રહ્યાં છે.

શ્રી રમણુભાઈ અંબાલાલ ગાંધી

મોહનપુર ગામના વતની શ્રી રમણુભાઈએ સાત ચોપડી સુધીનો જ અભ્યાસ કરેલ છે. ૧૫ વર્ષની વયથી પિતાને મદદરૂપ થવાના આશયથી ધંધામાં શ્રીગણેશ કર્યાં.

સંવત ૨૦૩૧માં મહુડી મુકામે હ. સ. વીશા શ્રીમાળી પંચ મહાજનનો વહીવટ સ્વીકારી સુંદર કામગીરી કરી બતાવી. ૧૯૬૬માં તેઓ ગામડેથી મુંબઈ આવી વસ્યા. પૂજ્ય ઉપકારી વંદનીય પ્રતાપ-સૂરિ આચાર્ય લગવંત તથા પૂજ્ય શુભંકરસૂરીશ્વરજીની પ્રેરણાથી ધર્મમય જીવન જીવતાં તેમના શુભ-આશીર્વાદથી દિનપ્રતિદિન સારી પ્રગતિને પામ્યા છે. ત્યાગ અને તપશ્ચર્યાથી જીવન જીવતાં તેમનાં ધર્મપત્ની શ્રીમતી સુલદ્રાબેન પણ જૈન સમાજનાં મૂક સેવિકા છે. મુ. શ્રી રમણુભાઈ ગુપ્તદાનના રસિયા છે. મોહનપુર મહાજન જ્ઞાતિનું પ્રથમ સંમેલન તા. ૧૮-૩-૭૬ના રોજ એમની આગેવાની હેઠળ ભરવામાં આવેલું. સ્વાવલંબી, સ્વતંત્ર બુદ્ધિશક્તિ ધરાવતા તેમ જ

હંમેશાં પ્રવૃત્તિમય જીવનના આગ્રહી હોવાને કારણે વિવિધક્ષેત્રે આગવું સ્થાન ધરાવે છે. દાન-ધર્મની પ્રભાવનાનો વારસો બળવી રાખ્યો છે.

શ્રી રજનીકાન્ત લક્ષ્મીચંદ સંઘવી

અમદાવાદની એચ. એલ. કોલેજ ઓફ કોમર્સના આચાર્ય તરીકે છેલ્લાં વીસ વર્ષથી સેવા આપી રહ્યા છે. તેમના નેતૃત્વ હેઠળ આ કોલેજને ગુજરાત રાજ્યની શ્રેષ્ઠ વાણિજ્ય કોલેજ તરીકે બે વખત એવોર્ડ પ્રાપ્ત થયેલ છે.

મૂળ લીંબડી (સૌરાષ્ટ્ર)ના વતની શ્રી સંઘવી અર્થશાસ્ત્રના નિષ્ણાત છે. એમ. એ. (ભારત) એમ. એ. (યુ. એસ. એ.) એલએલ. બી તથા પીએચ. ડી.ની ડિગ્રીઓ ધરાવતા શ્રી સંઘવી છેલ્લાં ૩૨ વર્ષથી શિક્ષણના વ્યવસાયમાં સુંદર કામગીરી બજાવી રહ્યા છે. કુલપાઠ્ય સ્કોલરશિપ મેળવી તેઓ ૧૯૬૧-૬૨ દરમિયાન યુનિવર્સિટી ઓફ વિક્ટોરિયાન ખાતે ઉચ્ચ અભ્યાસ કરી આવ્યા છે.

શ્રી સંઘવી એક પ્રગતિશીલ ચિંતક તથા કાર્યદક્ષ વહીવટ-કર્તા છે. એચ. એલ. કોલેજ ઓફ કોમર્સ ઉપરાંત જૈન જાગૃતિ સેન્ટર-કર્ણાવતી, શ્રી મહાવીર સાહિત્ય પ્રકાશન મંદિર, શ્રી મહાવીર માનવ કલ્યાણ કેન્દ્ર, શ્રી ચંપકલાલ યુનીલાલ કલ્યાણ કેન્દ્ર વિ. અનેકવિધ સંસ્થાઓના તેઓ અધ્યક્ષ તથા મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી છે. એક સારા વક્તા અને લેખક તરીકે તેમણે અમદાવાદ શહેરમાં આગવી પ્રતિભા બિલી કરેલી છે. તેમને અર્થશાસ્ત્રમાં અનેક પુસ્તકો તથા લેખો પ્રકાશિત કર્યા છે.

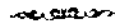
યુરોપ તથા અમેરિકા વિ. દેશોમાં બે વખત પ્રવાસ કરી આવેલા શ્રી સંઘવી માનવ કલ્યાણની અનેક નાનીમોટી પ્રવૃત્તિઓના પ્રણેતા રહ્યા છે.

શ્રી રમણીકલાલ ત્રિભોવનદાસ સંલોત

શ્રી રમણીકલાલને ધર્મ-સંસ્કારનો વારસો તેમના પિતાશ્રી પંડિત ત્રિભોવનદાસ અને માતૃશ્રી અન્નવાળીબહેન તરફથી મળ્યો હતો. તેમના પિતાશ્રી પાલીતાણાની યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળ સંસ્થામાં ધાર્મિક અધ્યાપક હતા અને જૈન સમાજનાં બાળકોની નિસ્તેજ થયેલી ધાર્મિક વૃત્તિને સતેજ કરવાનું અત્યુત્તમ કાર્ય તેઓ બજાવી રહ્યા હતા. તેઓ જ્યારે ત્રણ વર્ષના થયા ત્યારે ત્રિભોવનદાસનું અચાનક અવસાન થતાં તેમના કુટુંબ પર ભારે આપત્તિ આવી પડી હતી. એ સમયે માતૃશ્રી અન્નવાળીબહેને આ આઘાતજન્ય ઘટનાને પચાવી જઈને તેમનો તથા તેમના બીજા બે ભાઈઓ ચીમનભાઈ અને બટુકભાઈનો ઉછેર કર્યો હતો. ભરયુવાનીમાં પહોંચેલ તેમના ભાઈશ્રી ચીમનભાઈનું ૨૩ વર્ષની વયે મૃત્યુ થતાં અને એ જ અરસામાં વાતસલ્યભૂતિ માતૃશ્રી અન્નવાળીબહેન પણ અવસાન પામતાં તેમના કુટુંબનો આધારસ્થંભ ગુમાવ્યાનો અત્યંત આઘાત થયો હતો. એ પછી તેઓ તેમના મામાશ્રી દલીચંદ પરચોત્તમદાસ શાહના આશ્રયથી મુંબઈ આવ્યા અને તેમના ઉપમાભર્યા સહયોગથી તેમણે પોતાની વ્યાવસાયિક પ્રવૃત્તિનો પ્રારંભ કર્યો હતો. પ્રખર પુરુષાર્થ અને વ્યાવસાયિક નિપુણતાએ તેમને સારી એવી સિદ્ધિ અપાવી હતી. પોતે શ્રી યશોવિજયજી ગુરુકુળમાં રહીને પાંચ અંગ્રેજીનો અભ્યાસ કર્યો હતો અને તે શિક્ષણે મુંબઈની પોતાની વ્યાવસાયિક કારકિર્દી ઘડવામાં મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો છે તેમ તેઓ માને છે. માતૃસંસ્થા શ્રી યશોવિજયજી જૈન ગુરુકુળમાં તેઓ સ્કોલર હતા બન્યા છે. મુંબઈ પાસેના આગાશી તીર્થમાં પૂ. દક્ષસૂરિજી મહારાજની પ્રેરણાથી બની રહેલ જિન મંદિરમાં માતબર રકમનું દાન આપેલ છે. તદ્દઉપરાંત પાઠશાળા, અર્ચનિક શાળા, ધર્મશાળા, વિદ્યાર્થીગૃહો, ઉપાશ્રયો, હોસ્પિટલો વગેરે સ્થળે વખતોવખત સારી એવી રકમ આપીને પોતાની ઉદારતાનો પરિચય આપી રહ્યા છે. તેમનાં ધર્મપત્ની જયાબહેન પણ ખૂબ જ સેવાસાવી અને શ્રદ્ધાળુ સન્નારી

છે. તેમ જ તેમના ત્રણ પુત્રો ફિરીટ, અતુલ અને ભરતે પોતાના પિતાશ્રીના પ્લાસ્ટિક ઇન્ડસ્ટ્રીઝ એન્ડ રોમટીરીયલ્સના વ્યાવસાયને વિકસાવવામાં અગત્યનો ફાળો આપ્યો છે.

શ્રી રાયચંદ કેસુરચંદ ઝવેરી

૭૮ વર્ષની જૈન વયના શ્રી રાયચંદ કેસુરચંદ ઝવેરીનો જન્મ તા. ૨૭-૨-૧૯૦૪ ના રોજ થયો હતો અને દેહવિલય તા. ૨૭-૨-૧૯૮૨ ના રોજ થયો. તેમનો અભ્યાસ મેટ્રિક સુધીનો હતો. ધાર્મિક ક્ષેત્રે તેમણે બોડેલી તીર્થ કે જે બરોડાથી ૭૦ કિ. મી. દૂર છે, ત્યાં નોંધનીય પ્રદાન આપ્યું. તેઓશ્રી ૧૭ વર્ષની નાની ઉંમરમાં અભ્યાસ છોડી ઝવેરાતના ધંધામાં ઘણા કપરા સંજોગોમાં દાખલ થયા અને ઉત્તરોત્તર પ્રગતિ કરતા ગયા. તેઓ રૂબી એન્ડ કુાં. જ્વેલર્સના સ્થાપક હતા. તેમના જીવનમાં ચરતી-પરતીના અનેક બનાવો બન્યા.

તેમણે પૂ. આ. શ્રી કૈલાસસાગરસૂરી મહારાજશ્રીના ઉપદેશથી સને ૧૯૬૩ ના ફાગણ સુદ ૪ ના દિવસે અંજનશલાકા વિધિનો મહોત્સવ બોડેલી તીર્થમાં કરાવ્યો હતો. માતાપિતા પાસેથી મેળવેલા સદ્ગુણો, સુનીતિ, સત્યાર્થ અને માયાળુ સ્વભાવ એમના ધંધાના વિકાસના સ્થંભ થઈ ગયા અને તેમણે ધંધામાં પ્રગતિ સાધી. એમના વિવેચી વર્તનથી ગ્રાહકોમાં તેઓ પ્રીતિ સંપાદન કરી શક્યા. પ્રમાણિકપણાએ જીવનમાં એમને સાથ આપ્યો. તેઓ બોડેલી તીર્થ સાથે છેલ્લાં ૩૦ વર્ષથી સંકળાયેલા હતા અને શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલયના પેટ્રન હતા.

બોડેલી તીર્થમાં પરમાર ક્ષત્રિય તથા આદિવાસી લોકોએ જૈનધર્મ અંગીકાર કરેલો, ત્યાં ધાર્મિક સંસ્કાર અપાય છે અને આવા કાર્યને પ્રોત્સાહન મળે તે માટે તેમણે મહત્વનો ફાળો આપ્યો હતો. સને ૧૯૪૯ માં એમણે યુરોપની દૂર કરી હતી અને તેઓ ઝેકોસ્લોવેકિયા તથા બોહીમિયનની કટગ્લાસની ચીજોના

એકલા જ આચાર કરનારા વેપારી તરીકે નિયુક્ત થયા હતા. તેમના જીવનમાં વર્ણવી ન શકાય તેટલો ભાગ આધ્યાત્મિક ચેતનાએ ભજવ્યો હતો. પોતાના ક્ષેત્રમાં યશભાગી બનવાની પ્રેરણા તેમને મામાશ્રી નેમચંદ હલાજી તથા શ્રી અરદેશરજી પાસેથી મળી. હિંમત તથા આત્મવિશ્વાસથી તેઓ જીવન સંઘર્ષમાં આગળ વધ્યા.

શ્રી રાયચંદ મગનલાલ શાહ

અનેક સમાજસેવી સંસ્થાઓના પ્રેરક અને માર્ગદર્શક, નીડર વક્તા અને ધર્મપ્રેમી શ્રેષ્ઠીવર્યા શ્રી રાયચંદભાઈ ભાવનગરના વતની છે. લગભગ ૫૦ વર્ષથી મુંબઈને કર્મભૂમિ બનાવી છે. તેમનાં માતૃશ્રી પરસનબેન ખૂબ જ ધર્મપરાયણ આત્મા હતાં.

શ્રી રાયચંદભાઈ દૈનિક મનોબળ, પરગણુ સ્વભાવ, પ્રબળ ધર્મ-ભાવના સાથે મુંબઈમાં જૈન શાસન-સેવાના કામમાં સક્રિય કામ કરી રહ્યા છે. મુંબઈમાં શ્રી વિજયદેવસૂરસંઘ, શ્રી ગોડીજી પાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસરમાં પ્રત્યેક વિભાગમાં સેવા આપતા રહ્યા છે. ગોડીજી પાઠશાળાના સેક્રેટરી, ગોડીજી જ્ઞાનભંડારના મંત્રી તરીકે તથા શ્રી જૈન સાધર્મિક સેવાસંઘના ટ્રસ્ટી તથા મંત્રી તરીકે, શ્રી વર્ધમાન સાધર્મિક સેવા ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી તરીકે, શ્રી ઘોઘારી વીસા શ્રીમાળી જ્ઞાતિના માનદ મંત્રીપદે, શ્રી ઘોઘારી જૈન મિત્રમંડળના પ્રમુખ તરીકે, શ્રી અખિલ ભારત જૈન સંસ્કૃતિ રક્ષક સભાના માનદ મંત્રી પદે, શ્રી જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘના બબ્બનચી તથા ટ્રસ્ટી ઇત્યાદિ અનેક સંસ્થાઓમાં પોતાની સેવાઓ તન, મન અને ધનથી સમર્પિત કરી છે.

તદ્ ઉપરાંત જીવહયાના ક્ષેત્રે હજારો કૂતરાઓને અભયદાન આપવાનું, ગાયો, બકરાં, પશુ, પંખીઓને અભયદાન આપવાનું મોટા પાયા ઉપર ગજબનું કામ કર્યું છે. શ્રી સાધર્મિક સેવા સંઘ અને વર્ધમાન સાધર્મિક સેવા ટ્રસ્ટમાં ટ્રસ્ટી તરીકે ખૂબ ખૂબ સેવા શક્તિ શ્રે. ૭૫

ખચીને પુણ્ય કમાયા છે. શ્રી રાયચંદલાઈ એ આ બીથે મુજબનો લાલ લઈને જીવતરને ધન્ય બનાવી મુક્તિનું ભાતું ખાંધ્યું છે. ભાવનગર શ્રી જૈન આત્માનંદસલાના ઉપપ્રમુખપદે છે. શ્રી વિજય ધર્મપ્રકાશક સલાના મંત્રી, શ્રી યશોવિજય જૈન અંધમાળામાં કાર્યવાહક સભ્ય, શ્રી નવપદ આરાધક મંડળના સ્થાપક સેક્રેટરી વિ. તથા ભાવનગર પરચૂરણ કાપડ એસોસિયેશનના સ્થાપક તથા પ્રથમ સેક્રેટરી, શ્રી ચિંતામણિ બિલ્ડિંગ ભાડૂત મંડળના પ્રમુખ.

શ્રી શત્રુજય ગિરિરાજ ઉપર નવા આદીશ્વરની ઉપર ચોટીનાં ચોમુખજીમાં શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરી છે. શ્રી શત્રુજય ગિરિરાજ ઉપર નૂતન જિનાલયની ભરતીમાં મૂળ નાયકશ્રી નેમિનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરી તથા ધબ્બ પ્રતિ વર્ષ ચડાવવાનો આદેશ લીધો છે.

શ્રી શત્રુજય તીર્થની તળેટીમાં શ્રી કેસરિયાજી મંદિરમાં, શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથના ગભારામાં, શ્રી જીરાવાલા પાર્શ્વનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરી. પાલીતાણામાં આરીસાભુવન ધર્મશાળામાં શ્રી શાંતિનાથ જૈન પ્રાસાદમાં શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરી છે. એમનાં મોટાં બહેન જડીબહેને શ્રી મહાવીરસ્વામી ગિરાજમાન કર્યા છે. ભાઈબહેનના બે ગોખલા સામસામા છે. ભાવનગરમાં વડવામાં શ્રી આદીશ્વર ભગવાન ગિરાજમાન કર્યા છે — પ્રતિષ્ઠા કરી છે. શ્રી આબુજી તીર્થમાં વસ્તુપાળ-તેજપાળની દૂક, લુણુવસહીમાં શ્રી અજિતનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા કરી તથા ધબ્બનો કાયમી આદેશ લીધો છે. મહેસાણામાં બે પ્રતિમાજીની અંજનશલાકાનો લાલ લીધો છે. પાલીતાણામાં કેસરિયાજી મંદિરમાં બે પ્રતિમાજીની અંજન શલાકાનો લાલ લીધો છે. મુંબઈમાં પાયધુની ઉપર શ્રી મહાવીરસ્વામી દેરાસરમાં શ્રી પદ્માવતી માતાજી ગિરાજમાન કર્યા છે.

સિદ્ધક્ષેત્રમાં આગમ મંદિરમાં શ્રી લબ્ધિસાગરજી જૈન ઉપાશ્રયમાં મુખ્ય હોલ ઉપર “ શ્રેષ્ઠીવચો શ્રી રાયચંદ મગનલાલ શાહ આરાધના હોલ ” નામ આપી જીવન કૃતાર્થ કરેલ છે. શાન્તિસ્નાત્ર, અષ્ટોત્તરી

સ્નાત્ર, સિદ્ધચક્રપૂજન, અદાર અભિષેક વગેરે અનુષ્ઠાનો કરાવી વીતરાગ પરમાત્માની વિશિષ્ટ ભક્તિનો પણ લાભ લીધો છે. તીર્થ-યાત્રાનો પણ સારો લાભ લીધો અને ણીજાને લેવડાગ્યો છે. જૈન ધાર્મિક શિક્ષણ સંઘના ખબ્બનચી તથા ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે અને સામાજિક, ધાર્મિક તેમ જ વ્યાવહારિક પ્રવૃત્તિઓમાં જ જીવનનો મોટાભાગનો સમય વ્યતીત કરી રહ્યા છે.

સત્ય અને સિદ્ધાંત માટે દંઢતાથી અને નીડરતાથી કામ કરી રહ્યા છે. સારા લેખક, કાર્યકર્તા અને વક્તા તરીકેના સદ્ગુણો ધરાવે છે. અસ્મિતા ગ્રંથશ્રેણીના સલાહકાર મુરબ્બી અને છેલ્લાં જૈન ધર્મને લગતાં બે સમૃદ્ધ પ્રકાશનોમાં હૂંફ અને પ્રેરણા આપી છે. નાનપણથી જ ઊંડી ધર્મભાવના, પરાપકારવૃત્તિ, સેવાપરાયણતા, અને જીવદયા પ્રત્યેની ધગશ હોવાને કારણે ધર્મનાં, સમાજનાં, વ્યવહારનાં અને વ્યાપારનાં કાર્યોમાં એમની નિપુણતા, ઊંડી સૂઝ, ચિંતન, મનન અને કામ કરવાની તમન્ના પ્રશંસનીય રહ્યાં છે. પ્રભુ-ભક્તિમાં મગ્નતા, સાધર્મિક ભક્તિમાં પૂરી લાગણી અને પરાપકારનાં કાર્યો માટે સમય શક્તિ અને યથાશક્તિ ધનનો વ્યય કરવામાં હંમેશાં મોખરે રહ્યા છે. જૈન સમાજનું ખરે જ તેઓ ગૌરવ છે.

શ્રી મણિલાલ મોહનલાલ પારેખ

સંસારમાં આવીને કેટલાક માણસો અનેક સારાં કાર્યોમાં સહયોગ આપી સુંદર સુવાસ મૂકતા જાય છે.

પાંચ દાયકા પહેલાં પાલીતાણા છોડીને પોતાની માત્ર સોળ વર્ષની ઉંમરે મુંબઈમાં પગ મૂક્યો, પુરુષાર્થ અને સ્વયંજળે મહેનત કરી, વ્યવસાયમાં મન પરોવ્યું અને ટૂંકા સમયમાં જ સ્વતંત્ર ધંધો શરૂ કર્યો.

કલીયરિંગ—ફારવર્ડિંગના ધંધામાં સારી એવી સફળતા હાંસલ કરી. દેશભરની તીર્થયાત્રાઓ કરી, ધંધામાં બે પૈસા કમાયા તેમાંથી

ધર્મપ્રવાહમાં એ લક્ષ્મીને વાળી અને આનંદ અનુભવ્યો. તજાજા, મહુવા, કુંડલા અને પાલીતાણાની જૈન સંસ્થાઓમાં સારા એવા ફાળો આપીને કુળ અને 'કુટુંબજી' નામ રોશન કર્યું—તેમના પગલે પગલે તેમના પરિવારના સભ્યોએ પણ એ જ રાહ ઉપર ચાલીને સુંદર આયોજનોમાં સહયોગ આપતા રહ્યા છે.

શેઠશ્રી લલિતભાઈ કાન્તિલાલ (કોલસાવાળા)

શિક્ષણ, સાહિત્ય, ધર્મ અને સમાજ-જીવનનાં વિવિધ ક્ષેત્રોમાં જે પરિવારજી ઘણું મોટું બહુમૂલ્ય પ્રદાન રહ્યું છે, જેમણે ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે સિદ્ધિનાં સોપાન સર કર્યાં જ છે પણ માનવ જીવનને જે સંસ્થાઓ આજે ઉપયોગી બની રહી છે—એ સંસ્થાના સૂત્રધાર કે પ્રેરણા આપનાર મોલી બનીને યશસ્વીતિ કમાયા છે, તેવા શ્રી કાન્તિભાઈ (કોલસાવાળા)ના પરિવારના એક અગ્રણી શ્રી લલિતભાઈ અમદાવાદમાં આગેવાન ઉદ્યોગપતિ અને સમાજસેવી શ્રેષ્ઠીજી સારું એવું માનપાન પામ્યા છે. તા. ૮-૧૨-૧૯૪૪ના તેમનો જન્મ થયો. માતા સુશીલાબેનજી વાતસલ્ય મળ્યું. મૂળ વતન ધોળકા પણ ધંધાથે વર્ષો પહેલાં મુંબઈ, અમદાવાદને કર્મભૂમિ બનાવી. શ્રી લલિતભાઈનો બી. કેમ., એલ.એલ. બી. સુધીનો અભ્યાસ પણ પોતાની હૈયા-ઉકલત અને વ્યાપારી કુનેહને લઈ નીટેક્ષ હોઝિયરી મિલમાં ભાગીદાર તરીકે સુંદર પ્રગતિ સાધી છે. ઉપરાંત રેલવે કોન્ટ્રેક્ટ અને કોલસાના વ્યાપારમાં ખૂબ જ વિકાસ કર્યો છે. શ્રી ઝાલાવાડ મૂર્તિપૂજક જૈન સમાજમાં આ પરિવારજી આદાન-પ્રદાન, માન-સન્માન-મોલો-પ્રતિષ્ઠા વગેરે ઉચ્ચ ગણાયાં છે. સમાજ-જીવનનાં વિવિધ ક્ષેત્રે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં સેવા આપી છે.

શેઠશ્રી લલિતભાઈને નેતૃત્વનો વારસો તેમના પિતાશ્રી પાસેથી મળ્યો. તેજસ્વી બુદ્ધિમતા અને હૈયાસૂઝના પરિણામે તેઓ સૌના પ્રીતિપાત્ર બનતા રહ્યા. ધંધામાં પણ એ જ રીતે વિકાસ અને પ્રગતિ સાધતા રહ્યા. જ્ઞાતિ તરફનો તેમનો પ્રેમ વધતો જ રહ્યો છે.

સ્વ. શ્રી કાન્તિભાઈની લગ્ન સિદ્ધિઓ આજ પણ તેમના દૃઢ મનોબળ અને આત્મશ્રદ્ધાની યાદ આપી રહી છે. શ્રી લલિતભાઈ તેમના પિતાશ્રીની પ્રતિષ્ઠા અને જીવનકાર્યને સર્વક્ષેત્રે દીપાવી રહ્યા છે. સેવાનાં, ધાર્મિક તથા સામાજિક ક્ષેત્રોમાં તેમનો (પરિવારનો) પ્રવાહ ચાલુ જ રાખ્યો છે.

આગવી અને અપ્રતિમ કહી શકાય એવી એમની કર્મઠતાએ ખરેખર સેવા-ભાવનાનું ગૌરવ વધાર્યું છે. શ્રી લલિતભાઈનું આજનું તેમનું સંયમી જીવન અનેકોને પ્રેરણા અને પ્રોત્સાહનની અમીવર્ષા વરસાવતું રહેશે.

ભાવમય ભાવનાના તાણાવાણા ગૂંથી જીવનને યશસ્વી બનાવનાર શ્રી લલિતભાઈની સેવાઓ અને સુધારણાઓ બીજા અર્થમાં ક્રાંતિકારી પણ હોવાય તથા તેમના પિતાશ્રી સ્વ. શેઠશ્રી કાન્તિલાલભાઈનું ગૌરવ વધાર્યું છે. તેમના આંગણેથી લાગ્યે જ કોઈ નિરાશ થઈને પાછું ફરતું. તેમના પરિવાર તરફથી સ્થાપાયેલી સંસ્થાઓ અને ટ્રસ્ટોના ટ્રસ્ટી તરીકે પણ તેમની સેવા આપી રહ્યા છે.

ધર્મ-સંસ્કારની જ્યોત પ્રગટાવવામાં શ્રી લલિતભાઈનું પ્રદાન તેમના પરમાર્થી સ્વભાવની પ્રતીતિ કરાવે છે. તેમનાં ધર્મપત્ની અમોલાબેને તેમને સારો સાથ સહકાર આપ્યો છે.

શ્રી લીલાબેન કપાસી

શ્રી અશોક ગાંધિયાની સ્મૃતિમાં જ્ઞાતિ, ધર્મના ભેદભાવ વગર યાંગમેન્સ ગાંધિયન એસોસિયેશન તરફથી સને ૧૯૮૬ થી ગુજરાતમાં ગણનાપાત્ર સેવા આપનાર ત્રણ વ્યક્તિને રૂ. ૧૦ હજાર અને તામ્રપત્ર અર્પી એવોર્ડ અપાયા છે.

સને ૧૯૮૭નો એવોર્ડ પાલીતાણાની અન્નેડ મહિલાશક્તિ, કર્મનિષ્ઠ વીરાંગના, હિંમત, સાહસ, ધૈર્ય અને કરુણામૂર્તિ શ્રી શ્રે. ૭૮

લીલાબેન નાનાલાલ કપાસીને રાજકોટ ખાતે સ્વિવાર તા. ૨-૮-૮૭ના રોજ વિશ્વગુર્જરી એવોર્ડ દાનવીર શ્રી મહત્તલાલ મોહનલાલ મહેતાના પરદ હસ્તે અર્પી સન્માનવામાં આવેલ. પાલીતાણામાં સને ૧૯૨૩માં જન્મેલાં શ્રી લીલાબેનના લગ્ન પાલિતાણાના મુખ્યમાં વસતા સ્વ. શ્રી તલકચંદ કાનજી કપાસીના લઘુબંધુ શ્રી નાનાલાલ કપાસી સાથે ૧૬ વર્ષની વયે થયા હતા. કલકત્તામાં સને ૧૯૫૭માં પતિનું અચાનક હાર્ટફેઇલથી અવસાન થતાં તેઓ છ બાળકો સાથે પાલીતાણા આવ્યાં અને ૩૫ વર્ષની ઉંમરે શાળાંતની પરીક્ષા આપી શિક્ષિકા તરીકે પાલીતાણામાં જોડાઈ પગભર થયાં. શ્રી ભગિની મિત્ર મંડળ શ્રી લીલાબેનનું મુખ્ય પ્રવૃત્તિનું કેન્દ્રધામ બન્યું અને તાજેતરમાં આ સંસ્થાના મકાન માટે શ્રી દીપચંદભાઈ ગાડીએ રૂ. ૧,૫૧,૦૦૦ અને શ્રી ખંતિલાલ લાલચંદ શાહે રૂ. ૭૧,૦૦૦ અર્પી લીલાબેનની પ્રવૃત્તિઓને પુષ્ટિબળ આપેલ છે. આ ઉપરાંત પાલીતાણાની સંસ્થાઓ નારી સંરક્ષણ કેન્દ્ર, નંદકુંવરબા અનાથાશ્રમ, તળીબી સહાયક સંઘ, જૈન ઉદ્યોગ કેન્દ્ર, ગૌશાળા સંસ્થા જેવી અનેક સંસ્થાઓમાં ૬૭ વર્ષની ઉંમરે પણ ભુસ્સાથી કાર્ય કરી રહ્યાં છે.

શ્રી વૃજલાલ તારાચંદ મહેતા

ધર્મપ્રેમી અને પુરુષાર્થવાદી શ્રી વૃજલાલભાઈનો હંમણાં જ થોડાં વર્ષો પહેલાં તેમના પુત્ર શ્રી રજનીકાન્ત વૃજલાલ મહેતાને ત્યાં મુલુન્ડમાં દેહાંત થયો. એકાસણાં-બેસણાં જેવાં વ્રતો તો જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી કર્યાં.

શ્રી વૃજલાલભાઈ વર્ષો પહેલાં ધંધાર્થે રંગૂન ગયેલા અને અમૃતલાલ વૃજલાલ એન્ડ કું.માં ભાગીદાર હતા. રંગૂનમાં તોફાન થવાથી અમરેલી પાછા આવ્યા. તેમનું જીવન શાંત, સૌમ્ય, અને ધીરજવાળું હતું. એમના જેવું ઉચ્ચ કોટિનું જીવન આજની ભૌતિક દુનિયામાં મળવું મુશ્કેલ છે. પુત્રો સાથે રહેવા છતાં કોઈ સાથે

ક્યારેય રાગ-દ્વેષ ઉદ્ભવ્યો નથી. નવકારનું સતત રટણ કરતા હતા. અમરેલીમાં જે જે સાધુ ભગવંતો આતુર્ભાસ દરમ્યાન સ્થિરતા કરતા ત્યારે તેઓની વૈયાવચ્ચ શ્રી વૃજલાલભાઈએ સારી રીતે કરેલી. તેમનાં ધર્મપત્ની પણ ઘણા જ ધર્મપરાયણ હતાં. આ ધર્મશ્રદ્ધાળુ દંપતીના પુત્ર શ્રી રજનીકાન્તભાઈ પણ ખૂબ જ ધાર્મિક વૃત્તિવાળા છે, તેમનાં પત્ની શ્રી વસુમતીબહેન પણ આદરણીય નારી છે. શિક્ષણ સંસ્કારની પ્રવૃત્તિમાં આ યુવાન દંપતીને વિશેષ રસ અને રુચિ છે.

શ્રી વૃજલાલ રતિલાલ શાહ

શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીએ આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્રમાં આત્માર્થીનાં લક્ષણ બતાવતાં એક ગાથામાં કહ્યું છે, “કષાયની ઉપશાંતતા, માત્ર મોક્ષ અભિલાષ, ભવખેદ, પ્રાણીદયા તથા આત્માર્થ નિવાસ. આત્માર્થીનાં આવાં લક્ષણોનો જેના જીવનમાં મહદ્ અંશે આવિર્ભાવ થયો છે, તે શ્રી વૃજલાલ રતિલાલ શાહનો જન્મ તળાજની નજીકમાં પીથલપુર નામે એક નાના ગામડામાં ઈ. સ. ૧૯૨૨ના ડિસેમ્બર માસમાં થયો હતો. ગામમાં તેમના દાદા શ્રી ગાંગજી કેશવજીના નામથી મોટી પેઢી ચાલતી હતી. ગાંગજી શેઠને એક જ પુત્ર તે શ્રી વૃજલાલભાઈના પિતાશ્રી રતિલાલભાઈ ને તેમના એકના એક પુત્ર તે વૃજલાલભાઈ. ધરતીકંપના આંચકામાં મોટાં મોટાં મકાનો અને વિશાલ વૃક્ષોને ધરાશાયી થતા જેમ વાર લાગતી નથી તેમ ગાંગજી કેશવજીની પેઢી પણ ઈ. સ. ૧૯૩૨માં મહામુશ્કેલીમાં આવી પડી. આ પેઢીનું મુખ્ય કામકાજ ખેતીવાડી અને ધીરધારનું હતું. વૃજલાલભાઈની ૧૩ વર્ષની વયે તેમનાં માતૃશ્રી અંદનબેનનું દુઃખદ અવસાન થયું. વૃજલાલભાઈને ત્રણ બહેનો હોવાથી નાનપણથી જ તેમના માથે મોટી જવાબદારી આવી પડી. પોતાની મોટી બે બહેનોને શિક્ષણ મળી રહે એ હેતુથી તેમને પાલોતાણા શ્રાવિકાશ્રમમાં દાખલ કર્યાં. એ વખતે કુટુંબ આર્થિક રીતે એટલું ઘસાયું હતું કે તેમની પાસે વાર્ષિક લવાજમ ભરી શકાય તેમ પણ ન હતું. ખાછળથી આ

સંસ્થાનું ઋણ તેમણે એવડી રીતે વાળી દીધું. ઈ. સ. ૧૯૪૦માં અદાર વર્ષની વચે તેઓ મુંબઈ આવ્યા. તેમનો અભ્યાસ તો નામનો હતો; પણ તકને પકડી લેવાની કુશળતા તેમ જ હિંમત તેમનામાં અજબ પ્રકારની હતી. અત્યંત દુઃખના દિવસોમાંથી તેઓ પસાર થયા છે. ઈ. સ. ૧૯૪૭માં તેમના પિતાશ્રીનું જ્યારે મુંબઈમાં દુઃખદ અવસાન થયું ત્યારે તેમની પાસે કુલ મૂડી માત્ર બે આનાની હતી. ઉપર આલ અને નીચે ધરતી જેવી તેમની દશા હતી. તેમને દુઃખમાં સધિયારો મળ્યો છતાં તે સૌમાં ત્રાપજવાળા શ્રી વૃજલાલ રતિલાલ શાહ તરફથી પ્રાપ્ત થયેલ સધિયારો તેઓ આજે પણ ભૂલ્યા નથી. તેમણે કરેલ સહાયની વાત તેઓ આજે પણ ગળગળા થઈને કરે છે. કોઈએ કરેલા ઉપકારને કદી પણ ન વીસરવો તે તેમનો શ્રેષ્ઠ ગુણ છે. આવો માણસ જીવનમાં કોઈ ને કોઈ વખતે રિદ્ધિસિદ્ધિ પ્રાપ્ત કર્યા વિના રહેતો નથી. એક વિક્કાને કહ્યું છે કે જગતમાં જેણે દુઃખ જોયું નથી કે અનુભવ્યું નથી તે માણસ આ જગતનો સૌથી કંગાલમાં કંગાલ માણસ છે. દુઃખને જે જાણતો નથી તે સુખને માણી શકતો નથી. તેઓ સુખી અને સાધનસંપન્ન છે. તેમ છતાં તેમનું જીવન અને રહેણીકરણી તદ્દન સાદાં અને આડંબર વિનાનાં છે. મોટાઈ બિલકુલ નથી. તેમના ધર્મપત્ની પણ એવાં જ પ્રેમાળ અને ધર્મપરાયણ છે. આ દંપતી છેલ્લાં ઘણાં વર્ષોથી ધર્મ-આરાધનામાં જ પોતાની સંપત્તિનો છૂટે હાથે ઉપયોગ કરી રહ્યાં છે. આવા પરિવારો જૈન શાસનનું ગૌરવ છે.

શ્રી વૃજલાલ મોહનલાલ ડોડિયા

સુખ અને દુઃખની ઘટમાળ અંધારાં-અજવાળાં ઘટમાળની જેમ ફરતી જ રહે છે. જે લોકોને તેમના ડહાપણપૂર્વક સમયનો લાભ લેતાં આવડે તેઓ જીવનમાં સાચું જીવન જીવી શકે છે.

સૌરાષ્ટ્રમાં મૂળ વીંછિયાના વતની શ્રી વજુલાઈ ડોડિયાએ ચાર દાયકા પહેલાં કામધંધાની લગનીએ મુંબઈમાં પગ મૂક્યો ત્યારે

કુંભારવાડામાં પંદર માણસના કુટુંબ સાથે એક જૂંપડામાં વસવાટ કરી મજૂરી કરી જીવનનિર્વાહ કરતા. ગરીબ સ્થિતિ પણ પરિશ્રમ-યુક્ત જીવનનો વારસો પેઢીઓથી મળેલો તે સહારે સહારે ૧૯૫૨માં મિલના નાના સ્પેરપાર્ટસનો સ્ટોર્સ શરૂ કર્યો. માણસનો થનગનાટ અને અદમ્ય ઉત્સાહ સમય જતાં માણસને અગાધ જ્ઞાન અને અનુભવના ઊંડાણમાં ડુબકી મારવાની તક આપી જ રહે છે.

પાંચ ચોપડી લણેલ શ્રી વળુભાઈ તેમની કુશાચ્ર કેહાસૂજને કારણે આખો યુરોપ ફરી આવ્યા. ૧૯૫૫માં ટ્યૂબની ટ્રિટિંગ બનાવવાનું વિશાળ કારખાનું ઊભું કર્યું.

૩. ૮ ના ભાડામાં રહેતો એક મજૂર દરબજાનો શ્રમજીવી આજે દસ લાખના ફ્લેટમાં રહે છે છતાં પહેલાનો સંત-સમાગમ, ભજન-ભક્તિ, લોકસાહિત્ય તરફનો આદરભાવ એ જ નમ્રવાણી, એ જ સાદગી, અને સ્વજનો તરફની એ જ મમતા અણુનમ રહ્યાં.

પુણ્યની કમાણીનો બદલો કુદરત બ્યારે માણસને આપે છે ત્યારે માણસે પુન્યાઈ વધારતા જ જવી જોઈએ અને તો જ મેળવેલી સંપત્તિ અને વૈભવ ટકી શકે છે અને વધતો જાય છે. પણ આવું જ્ઞાન બહુ જ ઓછા માણસોને લાધે છે. આસુરી પૈસો માણસને બહેકાવે છે, તો દૈવી પૈસો સુંદર આયોજનો કરી સારાં વાનાં કરાવે છે—આ છે કુદરતનો ક્રમ.

શ્રી વિનોદચંદ્ર સી. શાહ

ગુજરાતમાં અને ખાસ કરીને ભરૂચ જિલ્લામાં સ્વાતંત્ર્ય-સૈનિક તરીકે અગત્યનું સ્થાન ધરાવતા મુરખી શ્રી વિનોદચંદ્રભાઈ ચુનીલાલ શાહનો જન્મ જાન્યુસરમાં તા. ૧૨-૭-૧૯૧૨ના રોજ થયો હતો. ૧૯૩૦ના મીઠા સત્યાગ્રહમાં તેમણે પ્રથમવાર હુકાબ્યું ત્યારે તેમની ઉંમર માત્ર ૧૮ વર્ષની હતી. સ્વાતંત્ર્ય-સંગ્રામમાં સમયે સમયે આગેવાનીભર્યો ભાગ ભજવ્યો, પોતે ત્રણ વખત જેલમાં જઈ રૂઝ મહિના અને ૨૩ દિવસ જેલયાત્રા ભોગવી. ત્યારબાદ પણ ગુજરાતની

વિકાસકૃત્યમાં તેમનું પ્રદાન સતત રહ્યું છે; જેમકે-૧૯૫૨ થી ૧૯૫૭ સુધી ભરૂચ જિલ્લાના સ્કૂલબોર્ડના અધ્યક્ષપદે રહી બુનિયાદી શિક્ષણના વિકાસમાં મહત્વનો ફાળો આપ્યો. ૧૯૫૨ થી ૧૯૬૨ સુધી ભરૂચ જિલ્લા વિકાસ બોર્ડના ઉપાધ્યક્ષ તરીકે જિલ્લાના ઉત્કર્ષમાં યોગદાન આપ્યું. ૧૯૫૭ થી ૧૯૫૯ના ગાળામાં ભરૂચ જિલ્લા કોંગ્રેસના પ્રમુખ તરીકે રહ્યા. ૧૯૫૯ થી ૧૯૬૩ સુધી ગુજરાત પ્રદેશ કોંગ્રેસના મંત્રી તરીકે રહ્યા. સ્વાતંત્ર્ય-સંગ્રામ, રાજકારણ, સમાજ-સેવાનાં ક્ષેત્રોની જેમ શિક્ષણક્ષેત્રે પણ તેમનું પ્રદાન મહત્વનું રહ્યું છે. જેમકે : ગુજરાત યુનિવર્સિટીના સેનેટર તરીકે ૭ વર્ષ; સિન્ડિકેટના સભ્ય તરીકે અને દક્ષિણ ગુજરાત યુનિ. ની સલાહકાર સમિતિના સભ્ય તરીકે તેમણે સેવાઓ આપી છે. જંબુસર વિસ્તારના ઉચ્ચ શિક્ષણના આધારસ્તંભ સમાન જે. એમ. શાહ આર્ટ્સ કોલેજની સ્થાપનામાં અને તેના સંચાલક મંડળના પ્રમુખથી માંડીને વિવિધ હોદ્દાઓ પર રહીને તેઓ કિંમતી માર્ગદર્શન-સેવાઓ આપે છે.

૧૯૬૭માં જંબુસર વિસ્તારના ધારાસભ્ય તરીકે ચૂંટાયા અને મુખ્ય મંત્રીશ્રીના પાર્લામેન્ટરી સેક્રેટરી તરીકે આયોજન ખાતાનો હવાલો સંભાળી સફળતા પૂર્વક કામગીરી બજાવી. ૧૯૭૧માં પંચાયત, આયોજન, ઉદ્યોગ, માહિતી ખાતાના નાયબ મંત્રી તરીકે નિમણૂક થઈ.

ગુજરાત રાજ્ય માર્ગવાહન વ્યવહાર કોર્પોરેશન (એસ. ટી.) ન્યારે કપરી દશામાં હતું ત્યારે તેના અધ્યક્ષ તરીકે તેનો હવાલો સંભાળી ત્રણ વર્ષમાં તે તેમણે પોતાની કુશળતાથી અને વ્યવહારુ વહીવટકર્તાના અભિગમથી એસ. ટી. કોર્પોરેશનનો કાર્યાકલ્પ કરી નમૂનેદાર બનાવ્યું.

હાલ અમદાવાદમાં હોવા છતાં પણ વતન જંબુસર માટેનાં પ્રેમ અને લાગણી વ્યક્ત થયા વિના રહેતાં નથી. ધર્મપત્ની તારાબેન શાહે (જેઓ ૧૯૮૬માં જ અવસાન પામ્યા) પણ આઝાદી-જંગમાં સ્ત્રી-જાગૃતિ માટે પોતાનો ફાળો આપ્યો હતો. ‘તારા-માતૃ સ્મૃતિ કેન્દ્ર’ જંબુસરમાં મહિલા વિકાસ માટે હાલમાં સ્થપાયું છે. આ

સમાજ-સેવકના પુત્ર અને ગુજરાતના માજી નાણાપ્રધાન શ્રી દિનેશભાઈ શાહની અભ્યાસદષ્ટિ અને નિષ્ઠાથી જંબુસર ગૌરવ અનુભવે છે. હાલમાં પાકટ ઉંમરે પણ સમાજસેવાના ક્ષેત્રે પ્રવૃત્તિ-શીલ રહીને વિનોદચંદ્રભાઈએ વિશ્વમાં વસતા ગુજરાતીઓને નિકટ લાવવાના મુખ્ય ઉદ્દેશથી ૧૯૭૨માં “વિશ્વગુર્જરી” સંસ્થાની સ્થાપના કરી. હાલમાં તેઓ આ સંસ્થાના પ્રમુખ છે. ભારતમાં ગુજરાત સિવાયનાં રાજ્યોમાં મળી એકંદરે ૨૨૪ જેટલા ‘ગુજરાતી સમાજ’ છે. આ ઉપરાંત બર્મા, યુગાન્ડા જેવા દેશોમાંથી રાજકીય કારણોસર ગુજરાતીઓને હિજરત કરવી પડી ત્યારે તેમને થાળે પાડવા ‘વિશ્વગુર્જરી’ દ્વારા તેમના પ્રશ્નોની સરકાર સમક્ષ અસરકારક રજૂઆત કરીને પુનર્વસવાટ માટે પ્રયત્નશીલ રહેનાર વિનોદચંદ્રભાઈ શાહ ‘વિશ્વગુર્જરી’ દ્વારા “ગુજરાત ઇન્ટરનેશનલ” નામના સામયિકના તંત્રી છે. દેશમાંથી અને વિદેશમાંથી વિવિધક્ષેત્રે પ્રદાન કરનાર ગુજરાતીઓને ‘વિશ્વગુર્જરી એવોર્ડ’ અપાય છે.

શ્રી વિનયચંદ મણીલાલ શેઠ

પાલીતાણાના વતની ભાવનાશાળી પ્રેમાળ સ્વભાવના શ્રી વિનયચંદ્રભાઈ વર્ષો પહેલાં કાંઈક કરી છૂટવાના મનસૂબા સાથે મુંબઈ આવ્યા. સેવાભાવનાની ધગશ નાનપણથી હતી.

શરૂઆતનાં વર્ષોમાં નોકરી-ટૂટૂશન-નામું લાગીને સંઘર્ષનો સમય પૂરો કર્યો. મુંબઈ દારૂખાનામાં લાગીદારીમાં કામકાજ શરૂ કર્યું. ચડતી-પડતીના દિવસો પસાર કરી ૧૯૬૭થી શેઠ બ્રધર્સના નામે બોલબેરિંગનો ધંધો શરૂ કર્યો. બજારમાં તેમના નામની સારી એવી પ્રતિષ્ઠા છે. પરાગ ઇન્ટરનેશનલ તથા હીરેન એન્ટરપ્રાઇઝ એવી બીજી બે કંપનીઓનું સંચાલન કરે છે.

મુંબઈ આવ્યા પછી પિતાશ્રીની છત્રછાયા ગુમાવી. શરૂઆતમાં ભાઈઓને લણાવવામાં અને અન્ય વ્યાવહારિક જવાબદારીઓ અદા કરી વિશાળ પરિવારના સૌ સભ્યોને સાથે રાખી, સંઘર્ષનો સામનો

કરી, પોતાનાં સંતાનોને પણ ઉચ્ચ શિક્ષણ અપાવી ખૂબ જ પ્રગતિ કરી છે. ૨૦૦ જેટલાં સ્નેહીઓને જૈન તીર્થોની યાત્રા કરાવી સંઘપતિ તરીકે લાલ લીધો. દુષ્કાળનાં વર્ષોમાં જીવદયાના કામમાં લક્ષ્મીને સદ્વ્યય કર્યો. વડીલોનો સંસ્કારસંપન્ન વારસો જાળવી રાખ્યો છે. ધર્મ-આરાધના સારી કરે છે. જીવનને ફુલગુલાળી જેવું મધમધતું રાખવા ઉચ્ચ વિચારો અને સાદાઈથી જીવે છે.

શ્રી શાન્તિલાલ બેચરદાસ

ભાવનગરના વતની શ્રી શાન્તિલાલભાઈ એ ઘણાં વર્ષોથી મુંબઈ ને વતન બનાવ્યું. ઘણાં વર્ષો સુધી કાપડ લાઈનમાં ધંધાની સારી એવી પ્રગતિ કરીને ધાર્મિક અને સામાજિક કાર્યોમાં આગેવાનીભર્યો ભાગ ભજવ્યો. શ્રી તાલધ્વજ જૈન વિદ્યાર્થીગૃહ, શ્રી ઘોઘારી જૈન સહાયક ફંડ, શ્રી ઘોઘારી જૈન મિત્રમંડળ ભાવનગર, શ્રી સાયન જૈન શ્રવેન્ મૂર્તિપૂજક સંઘ, ભાવનગર ખાંજરાપોળ વગેરેમાં તેમની સેવા પડેલી છે.

તેમના પરિવાર તરફથી આ નીચેની જગ્યાઓમાં સારી એવી રકમની દેણગી અપાયેલી છે : શ્રી મહાવીર જૈન વિદ્યાલય દેરાસર ભાવનગરમાં, ચેમ્બુર જૈન દેરાસરમાં, સાયન જૈન દેરાસરમાં, દહીસર જૈન દેરાસરમાં એમ વિવિધ સ્થળે તેમની સેવા નોંધાયેલી છે.

તા. ૭-૧-૮૬ના રોજ તેમના સ્વર્ગવાસ થયો. તેમના પુત્ર શ્રી ધનવંતભાઈ એ પિતાશ્રીના આ વારસાને સાચવી જાળવ્યો છે.

શાંતિલાલ સુંદરજી શેઠ

કાઠિયાવાડીઓ વ્યાપારી ક્ષેત્રે સાહસ અને શૌર્યની યશગાથાથી જગતભરમાં મશહૂર બન્યા છે. તેમાંએ કેટલાક ધર્માતુરાગી મહાનુભાવોની આધુનિક યુગને જે સુંદર ભેટ મળી છે તેમાં સુંબઈના જાણીતા દાનવીર શ્રી શાંતિલાલ સુંદરજી શેઠને આગલી હરોળમાં મૂકી શકાય.

પ્રાચીન શહેર તરીકે પંકાયેલું (સિંહપુર) આજનું સિંહાર એમનું મૂળ વતન. ત્રણ અંગ્રેજ સુધીનો જ અભ્યાસ પણ તેમની બુદ્ધિ-પ્રતિભાએ સિદ્ધિનું સોપાન સર કરવામાં ચારી આપી અને જૈન ધર્મની વિજયપતાકાને ઊંચે ગગને દહેરાવવામાં યશનામી બન્યા.

ચાલીશ વર્ષ પહેલા પોતાની સાધારણ સ્થિતિ, ગરીબાઈમાં દિવસો વિતાવેલા, એટલે સખ્ત પરિશ્રમ અને વ્રત-જપ-તપથી જીવન-ઘડતરમાં સતત જાગૃતિ બતાવવી પડેલી. વર્ષો પહેલાં મુંબઈમાં વાસણની લાઈનમાં નોકરીની શરૂઆત કરી. નિષ્ઠા અને પ્રમાણિકતાથી કામ કર્યું. જૈન ધર્મના વારસાગત સંસ્કારોનાં દર્શન બચપણથી જ કરાવ્યાં હતાં. એમની એ દિશામાં ભારે મોટી તપશ્ચર્યાને કારણે પ્રગતિની મંજિલ વેગવાન બની. સમય જતાં નોકરી કરતા તે જ પેઢીમાં ભાગીદાર થયા. આજનું ચક્ર ફર્યું. લક્ષ્મીની કૃપા થઈ અને ધંધાને આબાદ રીતે ખીલવ્યો. પુરુષાર્થથી મેળવેલી સંપત્તિનો જરાપણ મોહ રાખ્યા વગર છૂટે હાથે દાનપ્રવાહ વહેતો રાખ્યો. વિશેષ કરીને ગુપ્તદાનમાં વિશેષ માનતા. જૈન સમાજના ગરીબ માણસોને પ્રસંગોપાત્ત નાનીમોટી સહાય કરતા રહેતાં. ઘોઘારી જૈન સેવા સમાજના કાર્યક્રમોમાં તેમની હાજરી અચૂક હોય જ. તેમના સુપુત્રોએ વારસાને આજે જાળવી સંખેલ છે.

શ્રી શાંતિલાલ મોહનલાલ શાહ

શ્રી શાંતિલાલ મોહનલાલ શાહ (જેઓ શાંતિદાદા તરીકે જાણીતા છે) તેઓનું મૂળ ગામ પાણુરીણા લીંબડી પાસેનું છે. તેઓ બ્રિટિશ પાસપોર્ટ ધરાવે છે અને ભાવનગરમાં છેલ્લાં ૧૦ વર્ષથી વસવાટ કરે છે. તેઓના પિતાશ્રી મોહનલાલ ધનજીભાઈ શાહે આખી જિંદગી પોરબંદર રાજ્યમાં શિક્ષક તરીકે ગાળી હતી. શાંતિભાઈ એ અભ્યાસ પોરબંદરમાં કરી ૧૯૨૪ની સાલમાં મેટ્રિકની પરીક્ષા ભાવનગરની આર્લ્ફ્રેડ હાઈસ્કૂલમાં આપી આફ્રિકા ગયા. પાછળથી જાણવામાં આવ્યું કે તેઓ મેટ્રિકમાં નાપાસ થયા હતા. લગભગ ૫૫

વર્ષ કેન્યા, (પૂર્વ આફ્રિકા)માં વસવાટ કરી તેઓ તથા તેમના ભાગીદાર શ્રી ગોરધનભાઈ હાથીભાઈ પટેલ સાથે રહી ઘણા ધંધા તથા ઉદ્યોગો કરી ખૂબ પૈસા કમાયા. કેન્યાના ઉચ્ચ ૫૦ ઉદ્યોગ-પતિઓમાં તેઓનો નંબર ૩૯ મો હતો. આટલા સારા ધંધા હોવા છતાં બંને ભાગીદારોએ ૧૯૭૮ની સાલમાં ધંધામાંથી સ્વૈચ્છિક નિવૃત્તિ લઈ તેઓની માતૃભૂમિ ભારતમાં પાછા આવી તેઓએ મેળવેલ સંપત્તિનો ગરીબોની સેવા તેમ જ રાષ્ટ્રની સેવા અર્થે વાપરવા નિર્ણય લીધો. થોડો સમય મુંબઈ રહી ગરીબોની વધુ સારી સેવા કરવાના આશયથી નાના શહેરમાં વસવાટ કરવા નિર્ણય કરી શ્રી શાંતિભાઈ ભાવનગરમાં સ્થાયી થયા અને તેઓના ભાગીદાર શ્રી ગોરધનભાઈ વડોદરામાં સ્થાયી થયા. તેઓના કોઈ અંગત આમ્મજન કે સગા ભારતમાં નથી ને તેઓ બધા કેન્યા, ઇંગ્લેંડ, તથા અમેરિકામાં છે. શ્રી શાંતિભાઈએ પોતે જ્યાં સુધી સામાજિક સેવાનાં કાર્યો કરવા શક્તિમાન હશે ત્યાં સુધી ભારતમાં રહેવા નિર્ધાર કરેલ છે, જેથી માનવકલ્યાણકારી પ્રવૃત્તિઓ તેઓ કરી શકે. ભારત આવી લેશપણ ખચકાટ વિના દાનની ગંગોત્રી વહાવી અને બંને ભાગીદારોનો આજ સુધીનો સરવાળો લગભગ અઢી કરોડ રૂપિયા જેટલો થાય છે. (સવા કરોડ ગોરધનભાઈ.)

શ્રી શાંતિલાલે ભાવનગર શહેર માટે શાંતિલાલ શાહ એન્જિનિયરિંગ કોલેજ, શાંતિલાલ શાહ હાઈસ્કૂલ, સૂરજબેન બાળકોનું દવાખાનું, શાંતિલાલ શાહ મેડીકલ કોમ્પ્લેક્સ વગેરે અનેક સંસ્થાઓમાં દાન આપેલ છે. હાલમાં જ તેઓએ ભાવનગર યુનિવર્સિટીને ફાર્સી કોલેજ, એમ. બી. એ. તેમ જ કોમ્પ્યુટર મથકનો અભ્યાસ શરૂ કરવા માટે રૂપિયા ત્રીસ લાખ જેવી માતબર રકમનું દાન કરેલ છે. દાનનો સરવાળો રૂપિયા સવા કરોડ થાય છે.

ભાવનગરને તેઓ શિક્ષણ અને સંસ્કારનું ધામ ગણે છે અને અત્રેની આગવી પ્રતિભા અને ભાવ જોઈ તેઓ અહીં સુખેથી રહી શકશે અને શાંતિપૂર્વક માનવસેવાનાં કાર્યો કરી શકશે તેવી ભાવનાથી

ભાવનગરમાં રહેવા માટે તેઓનું દિલ ઠયું. પરદેશમાં આટલો વખત રહેવા છતાં અને અઢળક સંપત્તિ હોવા છતાં એક પણ દુર્યુષ્ણ કે વ્યસન તેઓમાં આવેલ નથી. બિયર તેઓએ ચાખેલ નથી. આફ્રિકા જતી વખતે તેઓના પિતાશ્રીએ નવકાર મંત્રોનો બપ કહી ન ભૂલવા આપેલ શિખામણ તેઓ ચુસ્તપણે પાળે છે અને તેનાથી તેઓને ખૂબ માનસિક શાંતિ મળે છે તેમ તેઓ માને છે. ગીતાઓક તેઓના મકાન શાંતિહાઉસની જગ્યામાં જ્યારે દવાખાનું ચલાવવાનો વિચાર તેઓએ કર્યો ત્યારે કોઈ કે ટકોર કરેલી કે આટલી જગ્યામાં બગીચો બનાવો તો ફૂલોની મહેક સારી આવશે; ત્યારે તેઓએ જણાવેલ કે માનવતાના બગીચાનાં ફૂલોની મહેક વધુ આહ્લાદક હોય છે. તેઓ સ્પષ્ટપણે માને છે કે લક્ષ્મીના ત્રણ માર્ગ છે : દાન, ભોગ અને નાશ.

તેઓ માને છે કે સંપત્તિ તો સાર્વજનિક સમોન્નતિનું એક સાધન ગણાય અને આ સંપત્તિ મારફત સમાજના ઉત્થાનનાં કાર્યો કરવાના ઉપયોગમાં લેવામાં આવે તો તે સાચી સિદ્ધિ ગણાય. ૮૬ વર્ષની વયે તેઓ રોજના ૧૨ કલાક કામ કરે છે. કામ કરતાં કરતાં મરી જવાની તેમની ઇચ્છા છે. તેઓ પોતાની બાતને યાચક માની ગરીબોની દુવા મેળવવા દાન આપે છે. દુવાથી તેમની શારીરિક તંદુરસ્તી, મનની શાંતિ તથા આત્માનાં યુખ તેમને મળતાં રહે છે એવી તેઓની માન્યતા છે. માનવીના જીવનનું મૂલ્ય તેના પાસે વિલાસ વૈભવનાં, આનંદ-પ્રમોદનાં કેટલાં સાધનો છે તેના ઉપરથી નહીં પણ એ માનવીએ સમાજસેવાના ક્ષેત્રે કેવું અને કેટલું પ્રદાન કર્યું તેના ઉપરથી માનવજીવનની મહત્તામાં અંકાયેલું છે. સંપત્તિ નોકેવો સદ્ઉપયોગ કર્યો કે કેવી રીતે કરવાની અભિલાષા ધરાવે છે તેના ઉપરથી જ માનવના જીવન-સાક્ષ્યની પારાશીશીનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ આવે છે. આ દષ્ટિબિંદુને લક્ષમાં રાખીને જ તેઓ પોતાની બધી પ્રવૃત્તિઓ કરે છે, જેથી તેઓએ મેળવેલ દોલતની સફળતા થઈ શકે. અઢળક સંપત્તિ કમાયા હોવા છતાં તે સંપત્તિના પોતે માલિક નથી પણ દ્રુષ્ટી છે, તેમ દંડપણે માને છે અને તે

રીતે જ સાદુ' મિતભાષી જીવન જીવીને સમાજસેવાની પ્રવૃત્તિઓ કરે છે.

શ્રી શાંતિલાલભાઈની વિચક્ષણ બુદ્ધિશક્તિ દુનિયાના ચાલુ પ્રવાહોને પારખવાની દીર્ઘદષ્ટિ અને જીવનનાં સાચાં મૂલ્યોને સમજવાની અને મૂલવવાની વિવેકદષ્ટિ હોવાના કારણે જ તેઓએ ધંધામાં આટલી સફળતા ઝડપથી મેળવી અને આજે પણ તેઓ આવી દષ્ટિથી જ તમામ કાર્યો કરે છે. અનેકવિધ સામાજિક સંસ્થાઓના તેઓ પ્રણેતા બન્યા છે, અને તેમની હૂંફ અને ગ્રેરણાથી માનવસેવાની અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓ નવપલ્લિત બની છે. સામાન્ય કુટુંબમાં જન્મેલા એક ગુજરાતીએ પરદેશમાં જઈ પોતાની સૂઝ-સમજ ને શક્તિનાં જે દર્શન કરાવ્યાં છે તેથી ગુજરાતીની ભૂમિનું તેઓએ ખરેખર ગૌરવ વધાર્યું જુગ જુગ જીવો શાંતિ હાહા !

શ્રી શૈલેષભાઈ હિંમતલાલ કોઠારી

સારાં કાર્યોમાં ભાગીદાર થવું અને પરમાર્થી પ્રવૃત્તિ માટે કાર્યસ્ત રહેવું તે શ્રી શૈલેષભાઈ કોઠારીના સર્વાંગી જીવનમાં સ્પષ્ટ નજરે ચડે છે. પિતાશ્રી ધર્માનુરાગી ઉદારચરિત શ્રેષ્ઠીવર્ય શ્રી હિંમતલાલ ડાહ્યાલાલ કોઠારી તથા માતૃશ્રી ધર્મપરાયણ શ્રીમતી મોતીબેન તરફથી મળેલ સંસ્કાર તેઓએ જીવનમાં ઉતારી ઉચ્ચ આદર્શ બંધા કર્યો છે.

સામાજિક, શૈક્ષણિક અને ધાર્મિક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાર્ધ તેના ઉત્કર્ષમાં ઉદારદિલ સહકાર આપી સંપત્તિનો સદુપયોગ કરવો એમનું ધ્યેય છે. તેઓશ્રીના પિતાશ્રી સ્વ. ધર્માનુરાગી શ્રી હિંમતભાઈ સમયદર્શી આચાર્યશ્રી વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજના અનન્ય ભક્ત હતા, અને પોતાના ગુરુના લેકોપકારક ઉપદેશને સાકાર કરવા સહકાર આપવો તે તેઓના જીવનનું મધ્યગિદ્ધ હતું. સુરતમાં અદ્યતન સગવડતાવાળી મહાવીર હોસ્પિટલના સર્જનમાં તેમનો સહયોગ પણ મહત્વનો છે. કેળવણી દ્વારા સમાજ ઉત્કર્ષના

કાર્યમાં શ્રી મહાવીર જૈન વિકસલયતું નોંધપાત્ર કાર્ય છે. ઉદારદિલ મહાતુભાવોની ઉદાત્ત ભાવના જાગ્રત કરવામાં તેઓ પ્રેરણાસ્ત્રોત બનતા. એવા ઉદારચરિત શ્રી હિંમતભાઈના સૌજન્યશીલ સુપુત્ર શ્રી શૈલેષભાઈ પણ મિલનસાર સ્વભાવના સરળ સરસ વ્યક્તિત્વ ધરાવતા નવી પેઢીના આશાસ્પદ યુવાન છે. મૂળ પાલનપુર શહેરના વતની, ઝવેરાતના ધંધામાં નામનાપાત્ર સ્થાન ધરાવનાર; ધર્મ, સમાજનાં ક્ષેત્રોમાં ઉત્સાહથી સમય સાધન અને સંપત્તિનો ઉપયોગ કરનાર શાંત, મિલનસાર અને વ્યવહારકુશળ નવયુવાન શ્રી શૈલેષભાઈ કોઠારી જૈન સમાજનું ખરેખર ગૌરવ છે.

ડૉ. સુરેષ ઠાકોરલાલ મહેતા

જન્મ સં. ૧૯૬૫ ફાગણ સુદ ૨ તા. ૨૧-૨-૩૬ સમની ગામે (જિ. ભરૂચ). પિતા ઠાકોરલાલ ફલચંદ મહેતા. માતા કમળાબેન.

વ્યાવહારિક શિક્ષણ :—વ્યવસાયાર્થે પિતા આમોદ (જિ. ભરૂચ) સ્થાયી થવાથી પ્રાથમિક તથા એસ. એસ. સી. સુધીનું શિક્ષણ આમોદમાં જ થયું. સન ૧૯૬૩ માં M. B. B. S. ની ઉપાધિ પ્રાપ્ત કરી. તા. ૧૩-૫-૬૫ થી ભરૂચમાં પ્રાઈવેટ મેડિકલ પ્રેક્ટિસ ચાલુ કરી, જે આજે પણ ચાલુ છે.

ધાર્મિક શિક્ષણ :—આમોદમાં નાની વયમાં જ પૂ. ગુરુદેવોના પરિચયમાં આવતાં તેઓની પાસે તથા પાઠશાળામાં પણ અભ્યાસ ચાલુ રહ્યો. અતિચાર સહિત પંચ-પ્રતિક્રમણ સુધી અભ્યાસ કર્યો. ભરૂચમાં સ્થિર થયા બાદ ફરી ગુરુદેવોના પરિચયમાં આવતાં ધર્મ પ્રત્યેની અભિરુચિ પુનઃ જાગૃત થઈ. જીવવિચાર, નવતત્ત્વ દંડક, તથા પ્રથમ ૩ કર્મચંદ્રનો તથા તત્ત્વાર્થસૂત્રનો અર્થસહિત અભ્યાસ કર્યો. ધાર્મિક ગ્રંથો, વૈરાગ્યપોષક ગ્રંથો વાંચવા પણ ખૂબ ગમતા. જ્ઞાનસાર, અધ્યાત્મસાર, શાંતસુધારસ યોગદષ્ટિ, સમુચ્ચય, યોગશાસ્ત્ર,

અધ્યાત્મકલ્પદ્રુમ અને એવા બીજા ઘણા ગ્રંથોના અનુવાદ વિ. ગુ' વાંચન કર્યું. આજે પણ ધાર્મિક વાંચન ચાલુ છે. બાળપણથી પ્રભુપૂજા, સામાયિક, જાપ વિ. તથા અલક્ષ્યત્યાગ આદિ નિયમો ચાલુ છે. ગુરુભગવંતોનો સત્સંગ તથા જ્ઞાનગર્યામાં ખૂબ જ આનંદ આવે છે. ઘણા ગુરુભગવંતોના અંગત પરિચયમાં છે અને તેમનો તેઓના પર અનહદ ઉપકાર છે. અત્યારે જે કંઈ છે તે તેઓના પ્રતાપે છે.

ધાર્મિક સંસ્થાઓમાં પ્રવૃત્તિ :—પૂ. ગુરુદેવની પ્રેરણાથી કાવી તીર્થમાં કાર્યકર તરીકે પ્રથમ સન ૧૯૬૮-૬૯માં જોડાયા. ત્યાંના ધર્મશાળા વિના કામથી શરૂઆત કરી. તે દરમિયાન અઘડિયા તીર્થમાં ટ્રસ્ટી તરીકે જોડાયા. ત્યારબાદ કાવીમાં પણ ટ્રસ્ટી તરીકે જોડાયા. બન્ને તીર્થોમાં હજુ પણ ટ્રસ્ટી તરીકે ચાલુ જ છે.

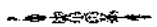
તેમના વતન સમગીના હેરાસરમાં પણ ટ્રસ્ટી તરીકે છેલ્લાં ૨૦ વર્ષથી સેવા બજાવે છે. કાવી તીર્થનો છેલ્લાં ૨૦ વર્ષમાં ખૂબ વિકાસ થયો. બન્ને હેરાસરોના જીર્ણોદ્ધાર થયા. જે કે કાવી તીર્થમાં મુખ્ય કાળો શાહ જેન્ટીલાઈ અમીચંદનો છે; પરંતુ તે સત્કાર્યમાં તેઓ પણ સહભાગી છે. સન ૧૯૭૬થી ભરૂચ તીર્થમાં જૈનધર્મ ફંડ પેઢી તથા મુનિમુવતસ્વામી જૈન હેરાસર પેઢી—એ બન્ને પેઢીમાં નવું ટ્રસ્ટીમંડળ અસ્તિત્વમાં આવ્યું અને તેમાં તેઓ પોતે ટ્રસ્ટી તરીકે જોડાયા.

જીવનનું સૌથી મહત્વનું કાર્ય : જ્યારથી ભરૂચમાં ટ્રસ્ટી તરીકે જોડાયા ત્યારથી અને કદાચ તે પહેલાંથી પણ જેવો કાવી તીર્થનો ઉદ્ધાર થયો તેવો જીર્ણોદ્ધાર-તીર્થોદ્ધાર થાય તેવી ભાવના મનમાં રમ્યા કરતી. સાથી ટ્રસ્ટીઓએ પણ આ વાત સહર્ષ સ્વીકારી. સં. ૨૦૪૫ મહા સુ. ૧૩ના રોજ પ. પૂ. આ. દેવ નવીનસૂરીશ્વરજી મ સા.ના વરદ હસ્તે આરસના ભવ્ય જિનાલયની પ્રતિષ્ઠા થઈ. ભરૂચ તીર્થની પ્રતિષ્ઠાનો પ્રસંગ ખૂબ જ સુંદર રીતે ધામધૂમપૂર્વક સેક્ટો સાધુસાધ્વી તથા હજારો ભાવિક ભક્તોની હાજરીમાં ઊજવાયો. ખુદ ભરૂચ શહેરમાં છેલ્લાં ૧૦૦/૨૦૦ વર્ષના ઇતિહાસમાં આવો ભવ્ય પ્રસંગ જૈન/જૈનેતરમાં થયો નથી.

આ ઉપરાંત સાધર્મિક ભક્તિ તથા સમાજસેવાનાં કાર્યો પણ ચાલુ છે. જરૂરિયાતવાળા ભાઈઓને મદદ તથા વ્યાપાર અર્થે લોન વિ. આપવાની પ્રવૃત્તિ ચાલુ છે. આ કાર્યોમાં દાનવીરો તરફથી ખૂબ સહકાર મળે છે. જીવનમાં જિનભક્તિનાં કાર્યો—શાંતિસ્તાવ, સિદ્ધચક્ર-પૂજન-શિલાન્યાસ તથા પ્રભુપ્રતિષ્ઠા કરવાનો લાભ મળ્યો છે. દરેક વર્ષે પરમાત્મા મુનિમુવ્રતસ્વામી જન્મકલ્યાણક વૈશાખ વદ ૮ની નવકારશીનો લાભ પણ તેમના પરિવારને મળેલ છે.

ભવિષ્યમાં પણ ભદ્ર ચ તીર્થનાં ખાટી કામો અઘતનાં ભોજન-શાળા, ધર્મશાળા વિ. તું સંકુલ પૂર્ણ કરવાનું છે. ધીન્દાં પણ કામો કરવાની ભાવના છે. પરમાત્માની કૃપાથી પૂ. ગુરુદેવો તથા વડીલોના આશીર્વાદથી શાસ્ત્રસેવાનાં કાર્યો કરવાની શક્તિ મળે અને ધર્મની સુદર આરાધના કરી તેઓનું જીવન ધન્ય બને એવી પ્રાર્થના.

તેમના ઉપરના દરેક કાર્યમાં તેમનાં માતાના આશીર્વાદ તથા તેમનાં ધર્મપત્ની યશોમતીબેનનો પૂર્ણ સહકાર પ્રાપ્ત થયો છે.

શ્રી સાકેરચંદ છગનભાઈ સરકાર

મુંબઈના અવેરી બજારમાં નામાંકિત ઉદાર અને ધર્મનિષ્ઠ કુટુંબના શેઠશ્રી છગનભાઈ અમરચંદ સરકાર અને શ્રીમતી પ્રભાવતી-બહેનના સુપુત્ર શેઠશ્રી સાકેરચંદ છગનભાઈ સરકારે પોતાનાં માતા-પિતા તથા મોસાળપક્ષનો વારસો સારી રીતે બજાવ્યો છે. મહાન પુણ્યાનુબંધી પુણ્યના ઉદયથી લક્ષ્મીવંતને ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય છે. તેમનો જન્મ મુરતમાં તા. ૨૫-૧-૧૭ સંવત ૧૯૭૩ મહા સુદ ૩ના રોજ થયો હતો. મોટું કુટુંબ હોવા છતાં તેમનો સંપ અને ધાર્મિક સંસ્કારો આદર્શરૂપ છે. આજે ૭૦ વર્ષની ઉંમરે પણ તેઓ શ્રદ્ધા-સંપન્ન, ક્રિયાશીલ અને આચારપ્રધાન જીવન ગાળી રહ્યા છે. અવેરી બજારમાં મોતીના ધંધામાં સારી એવી ખ્યાતિ પ્રાપ્ત કરી છે. વિશાળ ધંધો હોવા છતાં તેઓ સત્તિભોજન કરતા નથી. અલક્ષ્ય અનંતકાય તો તેમને નાનપણથી જ જિંદગીભર વજ્ય છે. તેઓ વાલકેશ્વર

રહે છે. સવારના પ્રતિક્રમણ, સ્નાત્ર, સામાયિક, પૂજા, ગુરુવર્યોનાં વ્યાખ્યાન-શ્રવણ વગેરેમાં સમયનો સદુપયોગ કરે છે. દૂકમાં સુખી હોવા છતાં તેઓનું જીવન ધર્મપ્રધાન છે. તેમના સ્વર્ગસ્થ ધર્મપત્ની શ્રીમતી સુશીલાબેન પણ આરાધક હતા અને તેમનાં ધર્મજીવનમાં પ્રેરક તથા સહલાગી હતાં. મુંબઈમાં ભુલેશ્વરમાં આવેલ લાલગાગ જૈન દેરાસરની પાસે આવેલ જૈન ધર્મશાળાના અસલ દાતા શેઠશ્રી ભાઈચંદ તલકચંદ ઝવેરીના તેઓ પૌત્ર છે. મુંબઈના શ્રી ઝવેરી મહાજન મોતીનો ધરમનો કાંટો, શ્રીપા ટકા લાગા ફંડ, શ્રી ઈરલા (વિલે-પાર્લા) શેઠશ્રી કરમચંદ હોલ તથા સુરતની શેઠ નેમુભાઈની વાડી તથા વર્ધમાનતપ આંબેલજીવન (સુરત)ના દ્રસ્ટી તરીકે તેઓએ તન-મન-ધનથી સેવા આપેલી છે. સાધાર્મિક ભક્તિ, અતુકંપા અને દયા એ તેમના વ્યક્તિત્વની વિશિષ્ટતા છે. સુરતમાં બંધાયેલ શ્રી પ્રભાવતી છગનભાઈ સરકાર વર્ધમાન તપ આંબેલ જીવનમાં તેઓ દાતા છે. તેમનો મોટો પરિવાર જાપાન, પરદેશમાં રહે છે. પુત્રો-પુત્રીઓએ માતાના ધર્મના સંસ્કારો જાળવી રાખ્યા છે. કેઠપિણ અનુચિત અપલક્ષણ નથી. તેઓશ્રી ભૂતકાળમાં નેમુભાઈ શેઠની વાડીના દ્રસ્ટી હતા. સંસ્કૃતિધામ પ્રભાવતીબેન છગનભાઈ સરકારના નામે ચાલે છે. ધર્મપત્ની સ્વ. સુશીલાબેને સુરતમાં શ્રી સૂરજવંદન પાર્શ્વનાથ દેરાસરના જીર્ણોદ્ધારનો મરણના આઠ દિવસ અગાઉ આદેશ લીધો હતો. સુશ્રાવિકા સુશીલાબેન સાકેરચંદભાઈ સિદ્ધક્ષેત્ર (પાલીતાણા)ની પુણ્યભૂમિમાં પોષ વદ ૧૩ (મેરુતેરસ) શનિવાર તા. ૨૩-૧-૮૨ ના પુણ્ય દિવસે સવારે પ્રતિક્રમણ કરી, દેવ-દર્શન કરી શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ કરતાં કરતાં ૬૦ વર્ષની ઉંમરે સ્વર્ગવાસી થયા છે. સુરતના વીસા ઓસવાલ (મૂર્તિપૂજક) જૈન જ્ઞાતિમાં જન્મેલાં સુશીલાબેનને ઉત્તમ ધર્મસંસ્કાર તેમનાં માતા-પિતા તરફથી ગળથૂથીમાં મળેલા. શાંત ઉદાર અને વાતસલ્ય સ્વભાવના સુશીલાબેન ધર્મ કરણીમાં જેટલાં સાવધાન હતાં તેટલી અખંડ વૈયાવચ્ચ પણ તેમનામાં અજળ રીતે પરિણમી હતી. ત્રણે ઉપધાન પૂર્વક તેમણે ૧૨ વ્રત ૧૪ નિયમધારી થઈ શ્રાવક જીવનની ગૌરવપૂર્ણ

મેળવી હતી. મુઠ્ઠી સહિયનું પચ્ચક્રખાણ સતત કરતા હોઈ તેમણે પોતાના જીવનનો મોંઘો સમય જરાય કાજલ જવા દીધો નથી ને સમય મળતાં જ રોજ સામાયિક લઈ બેસી જતાં, આ અદ્ભુત વારસો તેમને તેમનાં સાસુ (જીયા, પ્રભાવતીબહેન) તરફથી ભગતી વયમાં જ મળેલો. નવકારનું સ્મરણ તો જાણે શ્વાસોશ્વાસની સાથે વણાઈ ગયેલ છે.

શ્રી સુધાકરભાઈ એસ. શાહ

સાહસવીરોની ગણાતી ભૂમિ કચ્છ (નળિયા)માં ૧૯૦૧માં તેમનો જન્મ થયો. ધર્મસંસ્કારના સુંદર વાતાવરણ વચ્ચે તેમનો ઉછેર થયો. પાલીતાણા અને ભાવનગરમાં તેમનો અભ્યાસ અને જીવન-ઘડતર થયું. ૧૯૧૪માં મુંબઈમાં તેમના કાકા શ્રી કુંવરજીભાઈ એ હાર્ડવેરનો વેપાર શરૂ કર્યો પણ ૧૯૨૧માં આડત્રીશ વર્ષની ઉંમરે કુંવરજીભાઈનું અવસાન થયું. કુંવરજીભાઈના અવસાન બાદ કુંવરજી દેવશી એન્ડ કું. નો વહીવટ તેમના ભત્રીજા શ્રી સુધાકરભાઈ તથા શ્રી સુમતિચંદ્રભાઈએ સંભાળ્યો. આ સમયે પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધનો અંત આવ્યો હતો. વ્યાપાર-ઉદ્યોગ ક્ષેત્રે મોટી મંદી પ્રવર્તતી હતી. શ્રી સુધાકરભાઈને ગ્રામ્યજીવન વધુ પસંદ હોવાથી મુંબઈનો વહીવટ શ્રી સુમતિચંદ્રભાઈને સોંપી મદદાની ખેતીવાડી શ્રી સુધાકરભાઈએ સંભાળી. મદદાના ગ્રામ્ય જીવન દરમિયાન જિનિંગ ફેક્ટરી અને ઓઈલ મિલનું પણ સફળતાપૂર્વક સંચાલન કર્યું. ૧૯૪૩માં મદદામાં બોળીન ફેક્ટરી પણ ચાલુ કરી જે આજે પણ ચાલુ છે. આ બોળીન ફેક્ટરીને સદ્દર પાયા પર લાવવામાં તેમનો યશસ્વી ફાળો છે. આ બોળીન ફેક્ટરી ભારત અને ભારત બહારના પંદરેક દેશોને માલ એક્સપોર્ટ કરે છે. તે પછી ભાવનગરમાં પણ આ ધંધાના શ્રીગણેશ કર્યા. આ જ કામમાં તેમના છ સુપુત્રો ધંધાનું સફળ સંચાલન કરી રહ્યા છે. પૂન્ય શિવજીબાપાએ પ્રગટાવેલી સેવા-
શ્રે. ૮૦

જીવનની જ્યોતને જલતી રાખવામાં પણ તેમના વારસદાર શ્રી સુધાકરભાઈનો બહુમૂલ્ય ફાળો રહ્યો છે. સામાજિક સંસ્થાઓ તરફનો આ કુટુંબનો પ્રેમ અને સક્રિય સહકાર દરિદ્રનારાયણ તરફનો ભક્તિભાવ પ્રગટ કરે છે. શ્રી સુધાકરભાઈના સુપુત્રો વીરેન્દ્રકુમારભાઈ, શ્રી હેમેન્દ્રભાઈ તથા શ્રી ઉપેન્દ્રભાઈ તથા શ્રી મહેન્દ્રકુમારભાઈ, શ્રી જિતેન્દ્રકુમારભાઈ તથા શ્રી અશ્વિનકુમારભાઈ ખૂબ જ સંસ્કારી અને કેળવાયેલા છે.

શ્રી વીરેન્દ્રકુમારભાઈ ધંધાથે ભારતમાં બધે જ ફર્યા છે. નિયમિત દેવદર્શન અને ધર્મ ઉપરની અપાર શ્રદ્ધા જોવા મળે છે.

દેશ અને પરદેશમાં બધે જ શ્રી વીરેન્દ્રભાઈની કીર્તિ પ્રસરીલી છે. હંમણાં જ થોડા સમય પહેલાં શ્રી સુધાકરભાઈનો સ્વર્ગવાસ થયો. ખરે જ તેઓ કચ્છી સમાજનું ગૌરવશાળી રત્ન હતા. તેમના જીવનના સંસ્મરણો લખવા એક બુદ્ધ જ પુસ્તક લખવું પડે.

સ્વ. શ્રી હરખચંદ વીરચંદ ગાંધી

એક ઉદારચરિત અને ઉદાર ચરિત્ર સ્વ. પિતા હરખચંદભાઈની જીવન-પ્રેરણા સહુ માટે એક વિશિષ્ટ પ્રેરણા બની રહે છે. આપણે ત્યાં જેને ‘દાન દીપન્યાય’ કહે છે તે પ્રમાણે ચેતી જોડેલા એક દીવા વડે બીજો દીવો ચેતવતા જવાની જાણે આ પ્રેરણા છે. તેઓ તો પોતાના દરેક પગલે દીપક પ્રગટાવતા ગયા. આ કથનમાં સનાતન સત્યની અભિવ્યક્તિ છે.

વિવિધ સેવાકાર્યો દ્વારા સ્વ. હરખચંદભાઈએ પીડિતોને હૂંફ આપવાનો પ્રયાસ કર્યો. માનસિક-શારીરિક અશક્ત હોય, વિકલાંગ હોય કે આર્થિક ભીંસમાં ડૂબેલો હોય એ સહુના તરફ હરખચંદભાઈએ દાનનો પ્રવાહ વહેવડાવી પિતાની ગોદમાં મળતી મીઠી હૂંફ આપવાનો પ્રયાસ કર્યો. સ્વ. પૂજ્ય હરખચંદભાઈ શીલ, સદાચાર, ધર્મપ્રેમ અને જીવહયા જેવા અનેક ગુણરૂપી દીવડાની જ્યોત જેવા હતા. તેમનું જીવન નાના-મોટા અનેક માટે વ્યવહારમાં દોરવણી આપનાર હતું. તેમના સર્વ પરિચિતોમાં વ્યવહારના કોઈ પણ કાર્ય

પ્રસંગે તેમની સલાહ અને સૂચના અત્યંત ઉપયોગી થતાં. તેઓ જેમને સલાહ આપતા તેમનું યથાયોગ્ય સારું કઈ રીતે દેખાય તેનો ખ્યાલ રાખતા. હંમેશાં સર્વમાં સંપન્ન અને સુમેળ રહે તે જ રાહ તેમણે જીવનમાં આત્મસાત્ કર્યો હતો. સાચું કહેવામાં તેઓ ડરતા નહિ. અને એકવાર નિર્ણય લીધા પછી તેના પાલનમાં તેઓ દૃઢનિશ્ચયી હતા. ઈ. સ. ૧૯૩૦માં આઝાદીની લડતમાં ભારતની સ્વતંત્રતાના કાર્યમાં ભાગ લીધો હતો. તેમની પાસે મૂંઝવણ પ્રસંગે માર્ગદર્શન માટે જે કોઈ આવે તેમને તેઓ સાચી હિતકારી સલાહ અને સ્પષ્ટ માર્ગદર્શન આપતા. હૃદયથી તેઓ અત્યંત સુકોમળ, મૃદુ અને નિખાલસ હતા. કોઈના દુઃખની વાત સાંભળીને તેમનું હૈયું દ્રવી જતું. સર્વ સ્થાને પ્રતિભા તેમની વિશિષ્ટ હતી તેથી તેમના નિકટના પરિચયમાં આવનારના હૃદયમાં ધર્મશ્રદ્ધા, જીવનમાં વ્યવહારનું મહત્ત્વ અને દીન-દુઃખી અનુકંપાનો ભાવ સ્પર્શતો. સામાયિક વર્ગે ધર્મકૃત્યો તેમના નિત્ય નિયમમાં હતાં. ધાર્મિક સ્વાધ્યાય તેઓ હરરોજ અચૂક કરતા. શ્રી નવકાર મહામંત્રમાં તેમની અખૂટ શ્રદ્ધા હતી. પૂજ્ય સાધુ-સાધ્વીજીઓની સેવા તથા વૈયાવચ્ચનો લાભ તેઓ ઘણો લેતા. તેમનું વ્યાવહારિક જીવન બહુ સાદાઈભર્યું હતું. તેઓમાં ધર્મનું પાલન કરવાની પૂરી કાળજી હતી. જીવમાત્ર તરફ અનુકંપાથી તેમનું હૈયું સભર હતું. તેઓ ધર્મનિષ્ઠ અને ભદ્ર પરિણતિવાળા હતા. બહોળા કુટુંબમાં તેઓએ સંસ્કારનો પ્રાણ પૂર્યો છે. જીવદયા, દુઃકાળરાહત, સાધાર્મિક વાતસલ્ય અને ધર્મ કે જ્ઞાતિના કોઈપણ પ્રકારના ભેદભાવ વિના દીન-દુઃખીને મદદ કરવાનાં કાર્યો પૂજ્ય હરખચંદભાઈ કચારેય ચૂકતા નહીં. સહાયની આશાએ તેમની પાસે આવેલી કોઈ વ્યક્તિ નિરાશ થઈને પાછી જતી નહિ.

જળ તુમ આવે જગતમેં, લોક હસત તુમ રોય,
ઐસી કરણી કર ચલે, તુમ હસે જગ રોય.

સૌરાષ્ટ્રના ગોહિલવાડ પ્રાન્તનું કહેવાનું કાશ્મીર પ્રાચીન કાળમાં જેને મધુમતી નગરી પણ કહેવામાં આવતી હતી. પરમાત્મા શ્રી મહાવીરદેવની વિદ્યમાનતામાં શ્રી મહાવીર પરમાત્માની પ્રતિમા જ્યાં

હાલ જૈન મંદિરમાં વિરાજમાન છે. ભૂતકાળમાં પૂજ્ય કૃપાળુ આચાર્ય લગવંતો શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજ તથા શ્રી વિજયધર્મ-સૂરીશ્વરજી મહારાજ જેવા પરમ તારક આચાર્યદેવોની જે જન્મભૂમિ કહેવાય છે. આવી પ્રભાવક નગરી મહુવા શહેરમાં ઝવેરી શ્રીયુત હરખચંદ વીરચંદ ગાંધીનો ઈ. સ. ૧૯૧૭ના એપ્રિલ માસમાં શેઠશ્રી વીરચંદ વશરામને ત્યાં માતૃશ્રી મોતીબાઈની કુક્ષિમાં જન્મ થયો હતો. જન્મથી જ હરખચંદભાઈ સંસ્કાર પામ્યા હતા. તેઓશ્રીનાં પત્ની પ્રભાવતીજેન પણ સુશીલ, વ્યવહારકુશળ છે. તેઓશ્રીને પાંચ બંધુઓમાંથી બે બાલ્યકાળમાં અવસાન પામ્યા હતા. એક મોટાભાઈ જયંતીલાલભાઈએ આચાર્યશ્રી વિજયનીતિસૂરીશ્વરજી મહારાજ પાસે લાગવતી દીક્ષા લીધી. પ્રાપ્તા ગુપ્તા રીતે ચરિત્ર પાળતાં તારંગાજી યાત્રાર્થે આવતાં કેઈ પણના શિકારના ભોગ થઈ પડ્યા હતા.

શ્રી હરખચંદભાઈએ વિદ્યાભ્યાસ કરી મુંબઈ આવી કાપડ માર્કેટમાં વ્યાપારનો અતુલ્ય મેળવવા નોકરીથી પ્રથમ જીવન શરૂ કર્યા બાદ ત્યાંથી છૂટા થઈ ઝવેરી બંધુને ત્યાં રહ્યા અને ત્યાં ઝવેરાતના ધંધામાં નિષ્ણાત થઈ ઝવેરાતના ધંધામાં હુંકાવ્યું. તેઓશ્રી સરલ સ્વભાવી, માયાળુ હોવા સાથે અનેક ચડતી-પડતીનાં ચક્રોમાં પસાર થતા. ધર્મ પ્રત્યે પૂર્ણ પ્રેમ અને લાવના વડે ધંધામાં પ્રગતિ થવા લાગી અને જેમ જેમ લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થતી ગઈ તેમ તેમ ગુપ્ત દાન દેવા લાગ્યા.

જીવનમાં જ્યારે શ્રદ્ધા અને આત્મવિશ્વાસની જ્યોત પ્રગટ થાય છે ત્યારે જ માણસનું વ્યક્તિત્વ ખીલી ઊઠે છે. અનેક એવી મહાન વ્યક્તિઓ છે કે જેઓએ તન મન અને ધનથી સત્કાર્યો કર્યા છે. તેમનાં એક મહુવાનિવાસી શેઠશ્રી હરખચંદ વીરચંદ ગાંધી જેઓશ્રી સાદાઈ અને સૌજન્યની મૂર્તિ સમાન છે. હાલ મુંબઈમાં તેમનો પરિવાર રહે છે. તેઓએ સાતે ક્ષેત્રમાં પુણ્યાનુબંધી પુણ્યથી મળેલ લક્ષ્મીનો ઘણો જ સદુપયોગ કર્યો છે.

(૧) મધુપુરી નગરીને આંગણે તેઓએ સં. ૨૦૦૬માં આચાર્યદેવ શ્રી વિજયનેમિસૂરીશ્વરજી મહારાજના જન્મ સ્થળ ઉપર

ગુરુમંદિર પ્રતિષ્ઠા વખતે એક દેરી ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીના પ્રતિમાજી પ્રતિષ્ઠિત કર્યાં.

(૨) મહુવા બાલાશ્રમને ખેડેક બંધાવી આપ્યો.

(૩) મહુવામાં એચ. વી. ગાંધી ટેકનિકલ હાઈસ્કૂલ બંધાવેલ છે, જેમાં આજે હજારો વિદ્યાર્થીઓ તેનો લાભ લઈ રહ્યા છે.

(૪) મહુવા હોસ્પિટલમાં ઓપરેશન થિયેટર બંધાવેલ છે.

(૫) તળાજા ચૌમુખીજીની દૂકમાં શાન્તિનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા સં. ૨૦૧૧માં કરાવી તથા લખમીભાણુની દૂકમાં બહારની દેરીમાં આચાર્ય ગુરુદેવ નેમીસૂરીશ્વરની મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠિત કરી.

(૬) મુંબઈ જેવી અલબેલી નગરીમાં અગાશી જૈન તીર્થમાં સેનેટેરિયમ યાત્રાળુઓની વપરાશ માટે દરેક સાધન સામગ્રી સાથે બંધાવેલ છે અને પોતાના પ્રિય પુત્ર શ્રી બિંબીનકુમારની વર્ષગાંઠના દિવસે જૈન રમણભાઈ દલસુખભાઈ જે. પી. ના વરદ હસ્તે ઉદ્ઘાટન કરાવ્યું.

(૭) ભોયણીજી તીર્થમાં પુત્ર દીપકકુમારના જન્મ નિમિત્તે યાત્રાળુઓ માટે રૂમ બંધાવેલ છે.

(૮) શ્રી વિજય નેમીસૂરીશ્વરજી મહારાજને અગ્નિસંસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે તે ભૂમિ ઉપર સં. ૨૦૧૫માં મહુવા યશોવૃદ્ધિ જૈન બાળાશ્રમની બાબુમાં શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાનનું દેરાસર બંધાવી પ્રતિષ્ઠા કરાવેલ છે. દેરાસરનું નામ “નેમીવિહાર” છે.

(૯) પાડીતાણા કેસરિયાજી જૈન દેરાસરજીમાં પહેલે માળે શ્રી શીતલનાથ પ્રતિમાજી પ્રતિષ્ઠિત કરાવ્યા તે વખતે ગાંધી કુટુંબ તો સંઘ પાડીતાણા લઈ ગયા હતા.

(૧૦) મુંબઈ તથા ભાવનગર આત્માનંદ જૈન સભાના પેટ્રન થયા. ગોડીજી જૈન દેરાસરનો ઉપાશ્રય બંધાવવામાં ફાળો આપેલ છે.

(૧૧) અઢાર અભિષેક અગાશી તીર્થમાં મુનિસુવ્રત મહારાજની પ્રતિમાજીને લેપ કર્યો તે સમયે કર્યાં.

(૧૨) અખિલ ભારત જૈન શ્રવે. કોન્ફરન્સ ૨૦મા અધિવેશનના

સ્વાગત પ્રમુખ હતા અને હાલ અગાશી જૈન તીર્થના ટ્રસ્ટી તરીકે કાર્ય કરી રહેલ છે.

(૧૩) શ્રી શકુન્તલા કાંતિલાલ ઈન્દરલાલ જૈન હાઈસ્કૂલમાં ટ્રસ્ટી છે.

(૧૪) પાલીતાણા બાળાશ્રમ સાથે કમિટીના મેમ્બર તરીકે જોડાયેલા છે, જેમાં વિદ્યાર્થી માટેનું ટ્રસ્ટ ધરાવે છે.

આ રીતે જૈન સમાજની અપૂર્વ સેવા કરી. આ સિવાય સમાજની સામાજિક ધાર્મિક તેમજ શૈક્ષણિક અનેક સંસ્થાઓ સાથે સંકળાયેલા છે. આમ સાતે ક્ષેત્રમાં લક્ષ્મીનો સદ્વ્યય કરી પોતાનું જીવન જીવી ગયા. ખરેખર આવી મહાન વિભૂતિઓનાં જીવનચરિત્રો બાણી વ્યક્તિએ મનુષ્યજન્મ સાર્થક કરવાની જરૂર છે.

પાલીતાણા, કદમગિરિ, કુંડલા, બોટાદ, ગિરનારજી વગેરે સ્થળોએ ઉદારતા પૂર્વક સખાવતો કરી. તેમના પરિવારમાં ત્રણ પુત્રો બિપીનકુમાર, દીપકકુમાર અને પ્રકાશકુમાર તથા ત્રણ પુત્રી છાયાબેન સરલાબેન તથા પ્રવીણાબેન છે તથા તેમનાં પુત્રવધૂ તરુણાબેન તથા પૌત્ર ચિ. નીલેશ તથા ચિ. વિશાલ છે. ધાર્મિક સાહિત્યમાં પાંચ પ્રતિકમણ, જૈન નિત્યપાઠ સંગ્રહ વિદ્યાર્થીઓ માટે છપાવી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. તેમનાં મોટાંબહેન ચંદનબેન પણ ૧૦૧ એળી કરી ધંધુકા મુકામે પારણું કરેલ છે.

સો મનુષ્યો લેગા થયા હોય તેમાંથી કોઈ શૂરવીર નીકળે. હજારમાંથી કોઈ પંડિત પણ કદાચ મળી આવે. દસ હજારમાંથી સાચો વક્તા બહાર પડે પણ દાતા તો જગતમાં હોય કે ન હોય.

શ્રી હરિલાલ સૂળચંદ

મૂળ વેરાવળ (સૌરાષ્ટ્ર)ના વતની. વર્ષો પહેલાં મુંબઈમાં તેમનું આગમન થયું. પિતાશ્રી સાથે મુંબઈમાં નાનપણથી જ આવેલા. તેમના પિતાશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થયો ત્યારે શ્રી હરિલાલમાઈના ઉંમર માત્ર ૨૦ વર્ષની હતી. પણ ધીરજ રાખી પુરુષાર્થ ચાલુ રાખ્યો.

ઈન્ડિયન શિપિંગમાં એજન્ટ તરીકેની કામગીરીથી ઘણો અનુભવ મળ્યો. લુહાર ચાલમાં ઇલેક્ટ્રિકની મોટી પેઢીનું સંચાલન કરે છે, જેમાં સ્વયંજે જ આગળ આવ્યા. તે પછી દશ-બાર એજન્ટ્સીઓ હાથમાં લીધી અને બધાં જ કામોમાં તેમની સૂઝ અને દીર્ઘદષ્ટિએ ચારી આપી. વતન વેરાવળમાં શિક્ષણ અને અન્ય સામાજિક કાર્યોમાં પણ તેમણે તન-મન-ધનથી ઘણી સેવા આપી અને આપતા રહ્યા છે. વેરાવળના સર્વોદય ફંડની મેનેજિંગ કમિટીમાં સેવા આપી રહ્યા છે. યાત્રાર્થે કુટુંબ પરિવાર સાથે ઘણાં તીર્થોની યાત્રા કરી, પાલીતાણુ શત્રુજય હોસ્પિટલમાં સારી એવી રકમનું દાન સિસ્ટરના નામે આપ્યું છે. નાનામોટા ફંડકાળામાં તેમની દેણગી ચાલુ જ હોય છે. ઘણાં જ પરોપકારી કાર્યોમાં મનની ઉદારતાથી લક્ષ્મીનો સદ્ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.

—+—

શ્રી હસમુખલાલ મણિલાલ શાહ

શ્રી હસમુખલાલ મણિલાલ શાહ—તેઓ મૂળ જમદહણુનિવાસી પણ ઘણાં વર્ષોથી જ્ઞાનદેશ ત્રિલ્લાના અમલનેરમાં રહેતા. સ્વ. મણિલાલ જીવણભાઈ શાહના દ્વિતીય પુત્ર છે. આપણે સંઘર્ષ કરીને પોતાની જીવનનૌકા મજધારમાં હંકારી રહ્યા છે. સ્વભાવે સાલસ, મળતાવડા, કોઈકને માટે નિઃસ્વાર્થ કાર્ય કરી છૂટવામાં માને છે. મૂક એવાભાવી છે. ધાર્મિક અને સામાજિક સંસ્થાઓના હોદ્દાઓ ઉપર ન હોવા છતાં પ્રસંગ વખતે આંતરિક રીતે હંમેશાં સંકળાયેલા હોય છે.

—+—

શ્રી હાજ એહમદહુસેન હાજ ઇબ્રાહીમભાઈ, હિંમતનગર

હરમોલિયા હિંમતનગરના વતની છે. મુસ્લિમ ભાઈ એાની જમાતના મુખ્ય આગેવાન પ્રમુખ છે. મદ્રેસા હાઈસ્કૂલ સ્થાપક ચેરમેન તરીકે વર્ષો સુધી સેવા આપેલ છે. સર્વોદય નાગરિક સહકારી

બેંકના ચેરમેન તરીકે સેવાઓ પ્રશંસનીય આપી રહેલ છે. લોક લાડીલા શ્રી હાજી એહમદહુસેનભાઈ વ્યાપારી ક્ષેત્રે આગવું પદ ધરાવે છે. સહુના પ્રીતિપાત્ર બની ચૂકેલ છે.

શ્રી હીરાચંદ સ્વરૂપચંદ ઝવેરી

સુરતના શ્વેતામ્બર મૂર્તિપૂજક બાર વ્રતધારી, બાલ બ્રહ્મચારી, મુમુક્ષુ છે. અને જૈન ધર્મની ફિલોસોફી ઉપર પુસ્તકો પ્રગટ કરે છે. તેમનું પ્રથમ પ્રકાશન સને ૧૯૮૪માં પ્રગટ થયું હતું. “શ્રી અધિમંડળ સ્તોત્ર ઉપર વિવેચન”. આ પ્રકાશનની દ્વિતીય આવૃત્તિ સને ૧૯૮૪માં પ્રગટ થઈ છે.

“સપેન-સુકાને” નામનું દ્વિતીય પ્રકાશન સને ૧૯૭૨માં પ્રગટ થયું છે. “ગગન ગોખે દીપાબલે” નામનું તેમનું તૃતીય પ્રકાશન સને ૧૯૭૬માં પ્રગટ થયું છે. “જબાજબ ફૂલ ખીલે” નામનું તેમનું ચોથું પ્રકાશન સને ૧૯૮૭માં પ્રગટ થયું છે.

તેઓશ્રીએ ત્રણ ઉપધાન, સિદ્ધિતપ, ૧૫ ઉપવાસ, ૧૬ ઉપવાસ ચત્તારી એક-દસ-દોહા, ૯ ઉપવાસ, ૧૦ ઉપવાસ, અઠ્ઠાઈ તપશ્ચર્યા કરી છે. પાલીતાણામાં ચોમાસામાં ચારે મહિના પૌષધ કર્યા છે. જામનગરથી જૂનાગઢ છ’રી પાળતા સંઘનો લાલ લીધો છે. તેઓશ્રીએ શ્રી સમ્મેતશિખરજી તીર્થની ચાર વાર યાત્રા કરી છે. તેમ જ કચ્છ, ભદ્રેસર, જેસલમેર, મારવાડની પંચતીર્થી, ગુજરાતના સૌરાષ્ટ્ર-મધ્ય પ્રદેશની યાત્રાઓ કરી છે.

શ્રી કિશોરભાઈ વેણીલાલ ઠાકોરદાસ, મુંબઈ

સુરતના રહેવાસી, મુંબઈમાં શૂન્યમાંથી સર્જન કરી વેણીલાલ ઠાકોરદાસે સાડીઓના ધંધામાં નામના પ્રાપ્ત કરી. તેનો ધંધાકીય વારસો-ધાર્મિક અને સંસ્કારનો વારસો ભાઈઓ સાથે દીપાવી રહ્યા છે એકસપોટા ક્ષેત્રે ભારતમાંથી દર વરસે સાડીઓના નિકાસમાં

અથ સ્થાન લોગવી સેંટ્રલ ગવર્નમેન્ટના એવોર્ડ પ્રાપ્ત કરે છે. ધાર્મિક ક્ષેત્રે પાલીતાણા વગેરે તીર્થોમાં કપાયેલી લક્ષ્મીનો સદ્ ઉપયોગ કરે છે. તેમના ત્રણ પુત્રો મુકેશ-સુનીલ-હીરેન પણ ધંધામાં પ્રગતિ કરી-પરદેશમાં પણ શાખાઓ ખોલી ધંધાને વિકસાવ્યો છે. પ્રમાણિકતા અને નિતિમત્તાનું ઉચ્ચ ધોરણ જાળવી-દેશ પરદેશમાં સારી નામના મેળવી છે.

શ્રી મનમોહનભાઈ કૂલચંદ તંબોળી

જામનગરના વતની. ભાવનગરને ધંધાનું કેન્દ્ર બનાવી “ સ્ટીલ કાસ્ટ ” નામનો ઉદ્યોગ સ્થાપી હરણકાળે પ્રગતિ કરી ઉદ્યોગપતિની હરોળમાં નામ મૂકેલ છે.

શ્રી કૂલચંદ પરશોત્તમ તંબોળીનો શાહ સોદાગર તથા ધર્મપ્રિય સજ્જનનો સંસ્કાર-ધાર્મિક તથા સામાજિક કાર્યો કરવાનો વારસો સાચવી રાખ્યો છે.

ભારત સરકારના પ્રતિનિધિ તરીકે પરદેશમાં હેલિગેશનમાં જઈ વ્યાપારક્ષેત્રે ભારતનું નામ રોશન કર્યું છે.

ઘણી સંસ્થાઓમાં સેવા આપી રહ્યા છે તેમાં શ્રીમતી રૂ. દી. ગાડી ભાવનગર સ્ટ્રી કેળવણી મંડળના પ્રમુખ તરીકે તથા ભાવનગર જૈન શ્રવે. મૂ. તપાસઘના પ્રમુખ તરીકે અબ્બેડ સેવા આપી રહ્યા છે. નાનાભાઈ ગિપીનભાઈ સાથે I. P. C. L. ના નામે ઉદ્યોગ સ્થાપી ધંધામાં આગેદૂર કરી રહ્યા છે.

ડૉ. ભરતભાઈ ભીમાણી

અભ્યાસમાં ઉચ્ચ ગુણાંક સાથે M. B. B. S. અને M. D. માં પાસ થઈ ભાવનગરને કાર્યક્ષેત્ર બનાવી તખીબીક્ષેત્રે સેવામાં પદાર્પણ કર્યાં. તેલ એસોસિયેશન દવાખાના, તખ્તસિંહજી હોસ્પિટલ

વગેરે જાહેર ક્ષેત્રનાં દવાખાનાંઓમાં માનવસેવા આપી. શત્રુજય હોસ્પિટલ પાલીતાણામાં દરમાસે નિયમિત માનદ્ સેવા આપવા નિષ્ણાત ડોક્ટરોની ટીમ સાથે જાય છે.

ભારત જૈન મહામંડળ ભાવનગર શાખામાં સ્થાપક પ્રમુખ તરીકે— સેવાના ક્ષેત્રે—તખીળી ક્ષેત્રે મધ્યમ વર્ગના લોકો માટે સારી સેવા આપી રહ્યા છે. તેમનાં ધર્મપત્ની અંજલીબહેને એક સારા ચિત્રકાર કલાકાર તરીકે One-man show યોજી સારી પ્રસિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરેલ છે. ચક્રુદાન પછી દેહદાનની પ્રવૃત્તિને ખૂબ જ વેગ આપી ભાવનગર જિલ્લામાં સમગ્ર ભારતભરમાંથી વધુમાં વધુ દેહદાન કરાવી મેડિકલ કોલેજના શિક્ષણમાં ઉપયોગી ફાળો નોંધાવેલ છે.

શ્રી વેણીલાલ પોપટલાલ દોશી

પાલીતાણા પાસે મોખડકાના વતની. હાલ પાલીતાણામાં વ્યવસાયમાં પડેલા શ્રી વેણીલાલ વિદ્યાર્થીકાળથી જ તેજસ્વી કારકિર્દી ધરાવે છે. જૈન ખાલાશ્રમમાં વર્ષો પહેલાં વિદ્યાર્થીગણના નેતા તરીકે ઉજ્જવળ પરંપરા ઊભી કરી આજ તેઓ જૈન ખાલાશ્રમનું સુકાન સંભાળી રહ્યા છે.

પ્રમાણિકતાના ઉમદા ખ્યાલો સાથે ધંધામાં અંપલાવ્યું. કોઈ પણ જાતની જાહેરાત કર્યા વગર (મરચાંની ભૂકી) મરચાંના શુદ્ધ ચોખ્ખા માલમાં તેમની પ્રતિષ્ઠા બહાર દૂર દૂર સુધી પહોંચવાને કારણે ધંધામાં પ્રગતિ થતી રહી.

ધાર્મિક સંસ્થાઓ અને કાર્યો પરત્વે પણ એટલું જ મમત્વ. સોનગઢ-પાલીતાણા રોડ ઉપર મોખડકા ગામે એક નાનકડું પરબ, વિશ્રાંતિગૃહ અને ચખૂતરાનું એમણે કરાવેલું સુંદર બાંધકામ પ્રવાસીઓનું ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે. ધાર્મિક વ્યાખ્યાનો અને ભક્તિસંગીતમાં વિશેષ રસ અને રુચિ ધરાવે છે.

શ્રી એ. કે. શાહ

વ્યાપાર અને ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે ઘણાં વર્ષોથી મહારાષ્ટ્રમાં પોતાના કાર્યક્ષેત્રનું વિશાળ પાયા ઉપર વિસ્તૃતીકરણ કર્યું છે.

સાલસ સ્વભાવ સાથે સાહસિકતા અને પ્રગળ પુરુષાર્થને બળે પ્રગતિના સોપાન સર કરતા રહ્યા. જાપાનમાં પણ એક ઔદ્યોગિક એકમ દ્વારા ભારતમાં જાપાનની ટેકનોલોજીની બાબતમાં મહત્વનો હિસ્સો આપી રહ્યા છે.

મેસર્સ એ. કે. ફિલિપ્સ પ્રા. લિ., મેસર્સ શાહ ઇન્ડસ્ટ્રીઅલ કોર્પો. મેસર્સ ઇન્દસ ટેકસ્ટાઇલ ઇલ્યાદિ કું. નું સફળ સંચાલન કરવામાં તેમની સૂઝ-સમજ અને કાર્યદક્ષતાએ તેમને ઊંચા આસને બેસાડ્યા છે. અને ઔદ્યોગિક જગતમાં પરિશ્રમી જીવનની પ્રેરણાત્મક કેડી બાથરી છે. ગુજરાતમાં પણ વાપી ખાતે મેસર્સ એ. કે. ફિલિપ્સ પ્રા. લિ. નામના ઔદ્યોગિક એકમને સારી રીતે વિકાસના પંથે લઈ ગયા છે. દેશના સુવિખ્યાત ઉદ્યોગગૃહ બરોડા રેયોન કોર્પો.ના ડાયરેક્ટર તરીકે પણ તેમની સેવા અનન્ય છે.

જનસેવાના અનેક નાનામોટા ક્ષેત્રોમાં પણ તેમની દેખીતી હોય છે. સખાવતી અને વિદ્યાપ્રેમી શ્રી એ. કે. શાહ આપણું ગૌરવ છે.

શ્રી ઉમેદચંદ / અમૃતલાલ શાહ

મૂળ વતન કુતિયાણા (જિ. જૂનાગઢ) ના વતની છે, જેઓ મુંબઈમાં કાપડબજારમાં સારી એવી નામના ધરાવે છે. દશ વર્ષની ઉંમરે અભ્યાસ-પ્રવૃત્તિમાં રસ લઈને છેક ઇન્ટર કોમર્સ સુધી પહોંચ્યા. આમ અભ્યાસ બાદ તેઓએ મુંબઈમાં કાપડની લાઈનમાં અંપલાયુ અને તેઓએ ધંધાકીય ક્ષેત્રે તેમ જ જ્ઞાતિમાં પણ તેઓએ નામનાં મેળવી.

આજથી ૫૦ વર્ષ પહેલાં તેઓએ મુંબઈને પોતાની એક કર્મભૂમિ માનીને પોતે આ કાપડ વ્યવસાયમાં અંપલાયુ. આમ

ધીરે ધીરે આ મુંબઈ જેવા અખણ્યા દેશમાં રહીને પોતાના કામ વડે એક આગવી પ્રતિભા ઉપસાવી છે અને આણંદજી કલ્યાણજી પેઢીમાં પ્રતિનિધિ તરીકે દહીસરમાં પ્રતિનિધિ તરીકે સેવા આપી છે. આમ તેઓ નાનપણથી જ ધાર્મિક અને સામાજિક કાર્યોમાં પ્રવૃત્તિમય જીવન ગાળી રહ્યા છે. માટુંગા દેરાસરમાં મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી તરીકે સેવા આપી રહ્યા છે. સોરઠ વીસાશ્રીમાળી જૈન સમાજ, શુભેચ્છક મિત્રમંડળમાં સારો એવો રસ લઈ રહ્યા છે. પૂ. આ. શ્રી જ્ઞાનંદસૂરિજી મહારાજને આચાર્યપદવી આપી ત્યારે તેમાં તેઓએ આગેવાનીભર્યો ભાગ લજીવ્યો હતો.

ધાર્મિક અને સામાજિક કાર્યોને તેમની શક્તિનો લાભ મળે તે હેતુસર વ્યવસાયમાંથી પંચાવન વર્ષે નિવૃત્તિ લીધી-સાધાર્મિક ભક્તિ તરફનું લક્ષ નાનપણથી જ રહ્યું છે.

૧૯૮૬ માં માટુંગા સંઘ તરફથી તેમનું ભારે દબદબાપૂર્વક સન્માન થયું હતું. માટુંગાના દેરાસરની આધુનિક રીતે સજ્જત કરવામાં તન-મન-ધનથી થઈ શકે તે બધું જ કરી છૂટવા દિલ દઈને કામ કરી રહ્યા છે.

શ્રી ડૉ. વૃજલાલ નરસીદાસ બગડિયા

તમે કોણ છો અથવા શું છો તેના કરતાં તમે કેટલાં વિશાળ ક્ષેત્રોને આંખીને શું શું સર્જન કરી શકો છો એ આજના યુગની માગ રહી છે. અનેક તાણાવાણામાંથી માણસ પોતાની સ્વયંશક્તિનો ધોધ વહાવીને કેવી વિશ્વ સિદ્ધિનાં સોનેરી સોપાન ચડી શકે છે તેનો ઉત્તમ નમૂનો નિહાળવો હોય તો જુઓ ડૉ. બગડિયાનું જીવન-કવન.

સૌરાષ્ટ્રમાં ભાવનગર જિલ્લાનું ખોટાદ એ તેમની જન્મભૂમિ. ૧૯૨૨ના ડિસેમ્બરની પંખીએ સંસ્કારી પરિવારમાં તેમનો જન્મ થયો. જે જમાનામાં શિક્ષણનાં ટાંચાં સાધનો હતાં, ત્યારે એ વખતે પણ નાની ઉંમરથી જ જાણવાની અને કંઈક કરી છૂટવાની તીવ્ર

તમન્ના અને અદમ્ય ઉત્સાહ સાથે કદમ માંડયાં અને ભારે પુરુષાર્થ વડે ઝળહળતી કારકિર્દી પ્રાપ્ત કરી. સમાજજીવનના વિવિધ ક્ષેત્રે અને વિવિધ સંસ્થાઓમાં તેમની નોંધપાત્ર સેવાઓનો ઉલ્લેખ કરવો જ જોઈએ.

શરૂઆતમાં તેઓ થેરાપી સ્કૂલમાં, સોશિયલ વર્ક-નિર્માણ નિકેતન વગેરેમાં ઓનરરી પ્રોફેસર તરીકે, ગુજરાત રિસર્ચ સોસાયટી, ખાર-મુંબઈ, નાગપડા નેઈબરહુડ હાઉસ-નાગપડા, (મુંબઈ) વગેરેના ચાઈલ્ડ ગાઈડન્સ કિલનિકમાં ઓનરરી સાયકિએટ્રીસ્ટ તરીકે, બોમ્બે, ગુજરાત, બેંગ્લોર, પૂના, બનારસ, લખનઉ, ચંદીગઢ વગેરેની યુનિ.માં અને એકેડેમી ઓફ મેડિકલ સાયન્સીઝ (ન્યૂ દિલ્હી), કોલેજ ઓફ ફિઝિશ્યન્સ એન્ડ સર્જન્સ (બોમ્બે) વગેરેમાં ડી. પી. એમ. તથા એમ. ડી.માં એકઝામીનર તરીકે, ઇન્ડિયન મેડિકલ એસોસિયેશન-બોમ્બેના ચેરમેન તરીકે, બોમ્બે યુનિ.ના ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ એપ્લાઈડ સાયકોલોજીમાં વિઝિટિંગ પ્રોફેસર તરીકે તેમની સેવાઓએ ભાવી પેઢીને પ્રેરણાનાં નવાં જ દ્વારા ખેાલી આપ્યાં છે. બોમ્બે સાયકિએટ્રિક સોસાયટી, ઇન્ડિયન સાયકિએટ્રિક સોસાયટી (વેસ્ટ બોન), ઇન્ડિયન સાયકિએટ્રિક સોસાયટી વગેરેના ભૂતપૂર્વ પ્રમુખ અને આજીવન ફેલો તરીકે, અમેરિકન સાયકિએટ્રિક એસોસિયેશનના પ્રમુખ તરીકે, ધ રોયલ કોલેજ ઓફ સાયકિએટ્રિક્સ (લંડન) ના ફાઉન્ડર ફેલો તરીકે, વર્લ્ડ સાયકિએટ્રિક એસોસિયેશનના સભ્ય તરીકે, એસોસિયેશન ઓફ ફિઝિશ્યન્સ ઓફ ઇન્ડિયાના આજીવન સભ્ય તરીકે, ઇન્ડિયન ન્યુરોલોજિકલ એસોસિયેશન એન્ડ આઈ. એમ. એ. બોમ્બેના સભ્ય તરીકે, એડી-ટરીયલ બોર્ડ-ઇન્ડિયન ઋયુરી ઓફ સાયકિએટ્રિક તથા ક્રમિટી ઓફ એક્સપર્ટ્સ-ઇન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ મેન્ટલ હેલ્થ રિસર્ચના એક્સ-મેમ્બર તરીકે, માનવતંતુ સ્થાન લોગવી રહ્યા છે અને અનેકોના માર્ગદર્શક બની રહ્યા છે.

હાલમાં તેઓ બોમ્બેનાં શેઠ જી. એસ. મેડિકલ કોલેજ અને કે.ઈ. એમ. હોસ્પિટલમાં પ્રાધ્યાપક તરીકે સૌના સન્માનિત બન્યા.

ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સાયકોલોજીકલ મેડીસિન અને બોમ્બે હોસ્પિટલ એન્ડ રિસર્ચ સેન્ટરના અધ્યક્ષ તરીકે તેમનું કામ ચિંતણવ બની રહેશે. W. H. O. કોલેબરેટિંગ સાયકોક્ષરમાકોલોજી સેન્ટર-ઇન્ડિયાના અધ્યક્ષ તરીકે, હરકીશનદાસ હોસ્પિટલ, તાતા મેમોરિયલ હોસ્પિટલ, ડૉ. આંગેડકર હોસ્પિટલ વગેરેમાં વિજિટિંગ કન્સલ્ટન્ટ તરીકે, બોર્ડ ઓફ સ્ટડીઝ ઇન મેડીસિન-બોમ્બે યુનિ. તથા પેનલ ઓફ સીનિયર કન્સલ્ટન્ટ્સ-એર ઇન્ડિયામાં સભ્ય તરીકેની કામગીરીએ એક નવી જ લાત પાડી છે.

પાંચમા વર્લ્ડ કોંગ્રેસ ઓફ સાયકિએકટ્રી મેકિસકોમાં (૧૯૭૧) ચેરમેન તરીકે, છઠ્ઠા કોંગ્રેસ-હોનોલુલુની સેશન ઓન સાયકોસોમેટિક્સ (૧૯૭૭) ના કો-ચેરમેન તરીકે, ઇન્ટરનેશનલ કોન્ફરન્સ ઓન સ્યુસાઇડોલોજી-મેક્સીકો (૧૯૭૧), ઇન્ટરનેશનલ સેમીનાર ઓન સ્યુસાઇડીઝ (૧૯૭૧), વર્લ્ડ ફેડરેશન ઓફ મેન્ટલ હેલ્થ-સિડની (૧૯૭૩) ની ૨૫ મી રજતજયંતી, વર્લ્ડ ફેડરેશન ઓફ મેન્ટલ હેલ્થ (વેન્કોવર) વગેરેનાં રાષ્ટ્રીય ડેલીગેશનમાં લીડર તરીકે. ખૂબ જ સારો દેખાવ કરીને પોતાની પ્રતિભાનાં દર્શન કરાવ્યાં છે.

સાયકોસોમેટિક મેડીસીન પરની સીમ્પોઝીયમ-હોંગકોંગ (W. P. A.) ૧૯૭૫ માં સાયકોસોમેટિક્સ ટ્રિબ્યુનલ પર પેપર રજૂ કરેલ જે ખૂબ જ પ્રશંસાપાત્ર બનેલ. સાયકોટ્રોપિક ડ્રગ્સ પરના આંતરરાષ્ટ્રીય સેમીનાર (ફ્લોરન્સ) ની ૧૯૬૭ની સેશનમાં કો-ચેરમેન તરીકે તથા W. H. O. ની કોપનહેગન (૧૯૭૬) સ્ટોકોલ્મ (૧૯૭૮) વોશિંગ્ટન (૧૯૭૯)માં ઇન્ટરનેશનલ સેમીનાર ઓન ડિપ્રેશન, ઇબાહન-નાઇજીરીયા (૧૯૮૦) વગેરે મિટિંગોમાં હાજરી આપી પ્રતિનિધિત્વ દીપાવેલું.

મોસ્કો, બુડાપેસ્ટ, બરલીન, લંડન, યુ. કે., સ્વીડન, કેનેડા, મેક્સીકો, યુ. એસ. એ., જાપાન (૧૯૭૧), ઓસ્ટ્રેલિયા, હોંગકોંગ, મનીલા, બ્રકાર્તા, સીંગાપુર, કોલમ્બો (૧૯૭૩) યુરોપમાં પેરીસ, રોમ, એથેન્સ, કોપનહેગન, ફ્રેન્કફર્ટ, જેનેવલ (૧૯૭૫), વેસ્ટ-

એશિયા અને યુરોપમાં જ્યુરીક, મેટ્રીડ, લિસ્બન, ઇસ્તંબુલ, તેહરાન, લાંડન, સ્ટોકહોમ (૧૯૭૮) વગેરે દેશોની અભ્યાસાર્થે મુલાકાત લઈને ભારતના નામને રોશન કરી ભારે મોટું ગૌરવ અપાવ્યું છે.

કિલનિકલ સાયકિએટ્રી, એપીડેમીઓલોજી, ઇકોલોજી એન્ડ ર્યુસાઈઝોલોજી, સાયકોસોમેટિક મેડીસીન, ગ્રૂપ સાયકોથેરાપી, ઝિહેવીયર થેરાપી, સાયકોફરમાકોલોજી વગેરે પર લગભગ ૧૭૫ જેટલાં સંશોધન પેપરો તૈયાર કરીને અભૂતપૂર્વ નામના મેળવી. ટેક્સ્ટ બુક ઓફ મેડીસીન એ. પી. આઈ. માં આઈડિય સાયકટ્રી ચેપ્ટર, વકીલ-ગોલ-વાળાના કિલનિકલ મેથડ ફોર પી. જી. સ્ટુડન્ટ્સમાં સાયકિએટ્રીક એક્ઝામિનેશન ચેપ્ટર લખેલ છે. સાયકિએટ્રી ઇન ઇન્ડિયા-યુનેસ્કો (૧૯૭૫), મેડીકલ પેનલ્સ-જનરલ પ્રક્ટીશનર્સ માટેનાં ૬૦ સેમીનાર્સ, લગભગ ૫૦ લાયન-રેટરી વગેરેમાં પ્રખ્યાત વ્યાખ્યાનો આપેલાં જેને આજે પણ ઘણા મોટા વર્ગ યાદ કરે છે. ૨૦ જેટલા કાર્યક્રમો ઓલ ઇન્ડિયા રેડિયો પર પ્રસારિત થયેલા છે. જૈન સમાજ માટે ગૌરવશાળી વ્યક્તિ છે.

શ્રી કિરીટભાઈ પી. શાહ

ભાવનગરે વિદ્યા અને ધર્મશ્રેષ્ઠે હંમેશાં તેજસ્વી પાત્રોની સમાજને ભેટ ધરી છે. વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં આ શહેર હંમેશાં મોખરે રહ્યું છે. યુવાન કાર્યકર્તા અને જાણીતા ઉદ્યોગપતિ શ્રી કિરીટભાઈ શાહ ભાવનગરની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓના પ્રણેતા છે. પુરુષાર્થ અને સ્વળખે વ્યાપારિક સંબંધો વિકસાવ્યા, વિચક્ષણ બુદ્ધિ, નીડરતા, આહસિકતા વગેરે તેમની આગવી શક્તિને કારણે જનસમૂહમાં સૌના પ્રીતિપાત્ર બન્યા.

લાયન્સ કલબ ઓફ ભાવનગર (વેસ્ટ)ના પ્રમુખ તરીકે, લાયન્સ ડીસ્ટ્રીક્ટ ૩૨૩/બી ઝોન-૨ રીજિયન ૬ ના ઝોન ચેરમેન તરીકે તેમની સેવા અને પ્રદાન જાણીતાં છે. ભાવનગર જૈન સંઘના કારોબારીના સભ્ય ઉપરાંત ભાવનગર અને વિદ્યાનગર જૈન સંઘના સભ્ય તેમ જ

જૈન સેવાસમાજના કાર્યકર તરીકે રહીને સમાજની યથાશક્તિ સેવામાં પોતાનો મોટા ભાગનો સમય આપતા રહ્યા છે. સામાજિક ઉપરાંત શિક્ષણ-સાહિત્યને ક્ષેત્રે પણ તેમની નાની-મોટી સખાવતો જાણીતી છે. શહેરની ઘણી સંસ્થાઓમાં તેમનું માર્ગદર્શન ઉપયોગી અને ઉમદા બન્યું છે. શાસનસેવાનાં અનેકવિધ કાર્યોમાં તેમની નેતાગીરી મોખરે રહેલ છે. તેની પાછળ તેમની ઊંડી સૂઝ-સમજ છે.

લાવનગર વ્યાપારી સમાજમાં પણ તેમનું આગવું માન અને સ્થાન રહ્યું છે.

શ્રી કુમારપાળભાઈ દેસાઈ

ગુજરાતના બહુમુખી પ્રતિભા ધરાવતા આ યુવાને સાહિત્ય, શિક્ષણ, પત્રકારત્વ, સમાજ, ધર્મ અને સંસ્કૃતિ એમ ગુદાં ગુદાં ક્ષેત્રોએ આગવું પ્રદાન કરેલું છે. છેક ગળથૂંથીથી સાહિત્યના સંસ્કાર પામનાર શ્રી કુમારપાળ દેસાઈની સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિ આજના સમયમાં આગવી ભાત ધરાવે છે. તેમણે વ્યક્તિ, સમાજ અને રાષ્ટ્રને ધડનારાં મૂલ્યોનો પુરસ્કાર કરનારું વિપુલ સાહિત્યસર્જન કર્યું છે—આપણે તેમણે ધન્યવાદ આપીએ એટલા ઓછા છે. તેઓ ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, શ્રી જયભિખ્ખુ સાહિત્ય ટ્રસ્ટ અને શ્રી યશોવિજય ત્રિધમાળા ટ્રસ્ટના માનદ મંત્રી તરીકે ઘણા જ સક્રિય છે. પરિસંવાદ અને પ્રવચનનાં આયોજનોમાં તેમની વ્યવસ્થાશક્તિ દાદ માંગી લે છે. ગુજરાત સમાચારની ઈન્ટ અને ઇમારત કોલમ એ ગુજરાતના સાંસ્કૃતિક ધરતરમાં મહત્વનો ફાળો આપતી એક કોલમ છે. સ્વ. જયભિખ્ખુએ શરૂ કરેલી આ કોલમ આગવી ભાત ધરાવનારી હતી. એમના અવસાન પછી આવી સર્જનાત્મક કોલમ પુત્રે ચાલુ રાખી હોય તેવો ગુજરાતી પત્રકારિત્વનો પ્રથમ દાખલો છે.

છેલ્લાં આઠ વર્ષથી ગુજરાત યુનિવર્સિટીના પોસ્ટ-ગ્રેજ્યુએટ વિભાગમાં અધ્યાપક. ઉત્તમ સંશોધનકાર્ય માટે ગુજરાત યુનિવર્સિટી તરફથી બે વાર ડૉ. કે. જી. નાયક ચંદ્રક, પત્રકારત્વક્ષેત્રે ઉત્તમ કામગીરી બજાવવા માટે શ્રી યજ્ઞેશ હ. શુક્લ પારિતોષિક, નવી

દિલ્હીની થર્ડ ઇન્ટરનેશનલ કોન્ફરન્સમાં ગુજરાત યુનિવર્સિટીના પ્રતિનિધિ તરીકે હાજરી અને ‘ગુજરાતની અહિંસા’ વિશે પેપર રીડિંગ, ૧૯૮૪માં ચંદ્રરિયા ફાઉન્ડેશન તરફથી ઇંગ્લેન્ડ અને અમેરિકાનો પ્રવાસ જેમાં ન્યૂયોર્ક, ન્યૂજર્સી અને લેસ્ટરમાં જૈન ધર્મ વિશે જાહેર પ્રવચનો. ‘જૈન સમાજ’ યુરોપના અંગ્રેજી અને ગુજરાતીમાં પ્રગટ થતા ત્રિમાસિક ‘ધિ જૈન’ના એડવાઈઝર, પ્રિન્ટની વિવિધ સંસ્થાઓ તરફથી હેમચંદ્રાચાર્ય એવોર્ડ, જૈન સેન્ટર ઓફ અમેરિકા (ન્યૂયોર્ક)ના આમંત્રણથી ૧૯૮૫ના સપ્ટેમ્બરમાં પર્ચુર્બલ હરમ્યાન ગ્યાગ્યાનો આપવા અમેરિકાનો પ્રવાસ, ૧૯૮૬ના ફેબ્રુઆરીમાં આફ્રિકાનો અને લોસ એન્જલિસનો પ્રવાસ કર્યો. ૧૯૮૭માં લેસ્ટરનો પ્રવાસ, ૧૯૮૮માં અને ૧૯૯૦માં લોસ એન્જલિસનો પ્રવાસ. ૧૯૮૯માં શિકાગોનો પ્રવાસ, લોસ એન્જલિસ સેન્ટર દ્વારા ગૌરવ પુરસ્કાર.

‘જયભિજ્ઞ’નો સાહિત્ય તથા સંસ્કારનો વારસો સાચવી રહેલા ભાઈ કુમારપાળે સાહિત્યક્ષેત્રે, રમતક્ષેત્રે “કટાર” દ્વારા— બાલ-સાહિત્ય અને માર્ગદર્શન લેખો આપતી પુસ્તિકાઓનું લેખન કરી ખૂબ સુંદર કાર્ય કરી ચોતરફ દેશ પરદેશમાં સુવાસ પ્રસરાવી છે, જેની ખુશખો સૌને અપે છે.

શ્રી ગુલાબરાયભાઈ હ. સંઘવી

લક્ષ્મિભાવપૂર્વક પ્રભુચરણે સમર્પિત થયેલું જીવન જોયું હોય તો શ્રી ગુલાબરાયભાઈ સંઘવીનું જીવન નિહાળીએ.

તા. ૨૪-૨-૧૯૧૧ના રોજ જન્મ થયો. ૧૯૩૬માં પચીશ વર્ષની યુવાન વયે એમ. એ., એલ.એલ.બી.ની ડિગ્રી મેળવી લીધેલી. ભાવનગરમાં વકીલાત શરૂ કરી, ભારતનાં અન્ય શહેરોમાં પણ બાહોશ વકીલ તરીકેની નામના મેળવી. ગાંધીયુગના રંગે રંગાયેલા શ્રી સંઘવી સાહેબની વિવિધ સેવાઓ જાણીતી છે. ભાવનગર ઇન્કમટેક્સ પ્રેક્ટિશનર્સ એસો.માં પ્રમુખ તરીકેની તેમની યશસ્વી સેવા, ભાવનગર કેળવણી મંડળના પ્રારંભથી જ સભ્ય અને ત્યાર પછી મંત્રી અને

પ્રમુખપદે પણ રહ્યા. મંડળ હસ્તકની બી.એડ. કોલેજને માતબર રકમનું દાન આપ્યું. જેની કદરૂપે ગુલાબરાય હ. સંઘવી બી.એડ કોલેજ નામ આપ્યું. શ્રી કાલિદાસ વળિયાએ સ્થાપેલ દોલત અનંત વળિયા હાઈસ્કૂલના પ્રમુખ છે. કંચનલક્ષ્મી છાત્રાલયના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી છે. ડૉ. બી. વી. ભુતા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી છે, કપોળ બોર્ડિંગના પ્રમુખ છે. તાપીબાઈ વિકાસગૃહના મંત્રી છે. શિશુવિહાર સંચાલિત વૃદ્ધાશ્રમના ટ્રસ્ટી છે. મેઘજી પેથરાજ કુબ્જરોગ નિવારણ-ધામના મંત્રી છે. અને સૌથી મોટું પ્રદાન જશોનાથ સત્સંગ-મંડળના પ્રમુખ તરીકેનું છે.

સંત મોરારિદાસજીની રામપારાયણ જ્ઞાનયજ્ઞનું આયોજન ભાવનગરમાં થાય ત્યારે તેમાં ગુલાબરાયભાઈ સંયોજકોમાં મુખ્ય હોય. ૧૯૮૭ની સાલમાં ભાવનગર કેળવણીમંડળે તેમની સેવાની કદરૂપે જે નામ આપ્યું જે અત્યારે ગુજરાતભરમાં પ્રથમ હરોળનું નામ ધરાવે છે.—તેનું ભૂમિપૂજન હમણાં ગુજરાત રાજ્યના મુખ્ય મંત્રી-શ્રીના શુભ હસ્તે રાખવામાં આવેલ. પરમાર્થીપારાયણ સન્નત શ્રી ગુલાબરાયને સુદીર્ઘ આયુષ પ્રાપ્ત થાયો એવી પ્રભુપ્રાર્થના છે.

શુભેચ્છા પાઠવે છે—

અમારી સાથે સંકળાયેલી પેઢીઓ :

લહેરી દિનેશચંદ્ર અમૃતલાલ	❁	મે. હરેશ ટ્રેડર્સ
મહુવા		મહુવા
મે. સ્વસ્તિક ટ્રેડર્સ	❁	મે. સ્વસ્તિક શિપિંગ કું.
રાજુલા		મહુવા
મે. સ્વસ્તિક ટેપ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ	❁	અમર ટ્રેડર્સ
અમરેલી		અમરેલી
જુસા કન્સ્ટ્રક્શન એન્ડ ઇન્ડસ્ટ્રી પ્રા. લિ.		
મહુવા		
સ્વસ્તિક સો મિલ		
મહુવા		

હાર્દિક શુભેચ્છા સહ—

ટેલિગ્રામ : સ્પિનિંગમિલ્સ

☎ ૧૮૪ / ૩૫૩

ધી સાબરકાંઠા જિલ્લા રૂ ઉત્પાદકોની
કો. ઓ. સ્પિનિંગ મિલ્સ લિ.

હિંમતનગર-૩૮૩૦૦૧

	રૂ. લાખમાં
અધિકૃત શેર ભરોળ	૭૫.૦૦
ભરપાઈ થયેલ શેર મૂડી	૬૫.૧૪
પ્લાન્ટ અને મશીનરીમાં રોકાણ	૪૭૮.૭૯
ચાલુ મૂડી	૧૦૨૭.૬૨

મિલ ૩૫૫૨૪ સ્પિન્ડલથી ચાલે છે અને કપાસ છાપ સૂતરનું ઉત્પાદન કરે છે. મિલ ૧૦ એસ., ૧૬ એસ., ૨૦ એસ., ૨૪ એસ., ૩૦ એસ., ૩૪ એસ. જેવા વિવિધ કાઉન્ટ બનાવે છે.

બી. પી. પાઠક ઠાકોરભાઈ બી. પટેલ મગનભાઈ એમ. પટેલ
ઓ. સુપ્રિટેન્ડેન્ટ મેને. ડિરેક્ટર ચેરમેન

હાર્દિક શુભેચ્છા—

ફોન : ૩૨૨૨૫૩

રા જ હં સ ઘ ર ઘં ટી

RAJHUNS GHARGHANTI

માટે રૂબરૂ મળેા :

લક્ષ્મીચંદ શાહ

૮૨-૮૬, અબ્દુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ,

મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૩

હાર્દિક શુભેચ્છા

Gram : C/o CHEMICALS

ભાવનગર સેલ્સ એજન્સી

ખાર ગેટ, ભાવનગર

ઈમ્પોર્ટર્સ એન્ડ ડ્રાયક્રૂટ્સ

સોલ સેલિંગ એજન્ડ્સ એન્ડ

ભાવનગર કેમિકલ વર્ક્સ (૧૯૪૬) લિ.

શ્રી શાંતિલાલ ભાઈચંદ શાહ

શત્રુજય ગિરિરાજની સાંનિધ્યમાં કદંબગિરિ નામનું જૈન તીર્થ આવેલું છે, જેનો વિકાસ કરવામાં શાસનસમ્રાટ ૫. પૂ. આ. શ્રી વિજયનેમિસૂરિજી મહારાજે ઘણો રસ લીધો હતો. આ તીર્થ આજે હજારો ભાવિકોનું કેન્દ્ર બન્યું છે.

આ પવિત્ર તીર્થની શીતળ છાયામાં ભંડારીઆ નામનું એક ગામ વસેલું છે જે ગુણીજનોના ભંડાર જેવું છે. તેમાં વીશા શ્રીમાળી જ્ઞાતીય શ્રી ભાઈચંદ ભગવાનનું કુટુંબ તેમની ધર્મપ્રિયતા, ઉદારતા તથા સેવાવૃત્તિને લીધે આગળ તરી આવતું હતું. શ્રી ભાઈચંદભાઈનું ગૃહ ગુણિયલ ગૃહિણીની ખ્યાતિ પામેલાં શ્રી અજવાળીબહેને અજવાળ્યું હતું. તેમની કુક્ષિએ તા. ૨૫-૭-૨૬ના રોજ એક પુત્ર-રત્નનો જન્મ થયો તે શાંતિ-તુષ્ટિ-પુષ્ટિનું કારણ બનવાથી શાંતિલાલ નામથી ઓળખાયા.

આર્યદેશ, જૈન ધર્મ અને સંસ્કારી ધર્મપરાયણ માતાપિતા પરમ પુણ્યના ઉદય સિવાય પમાતા નથી. પણ શ્રી શાંતિલાલભાઈ એ પૂર્વભવમાં પુણ્યનો મહાપુંજ એકત્ર કરેલો એટલે તેઓ આ ત્રણેય વસ્તુ પામ્યા અને બાળપણથી જ ગુણનો સંચય કરવા લાગ્યા.

શ્રી શાંતિભાઈએ પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ ખેલગેરમાં પ્રાપ્ત કર્યું અને ત્યાં વ્યવહારકુશળ બન્યા. સને ૧૯૪૦માં પિતાની સાથે ધંધામાં જોડાયા.

ઉત્તમલ લાવની ઇચ્છાથી સને ૧૯૫૫માં તેઓ મુંબઈ આવ્યા. પિતાશ્રીએ વ્યાપારની મુંબઈમાં જે શાખા ખોલી હતી તેનો વિકાસ કરી એસ. બી ભગવાન એન્ડ સન્સ નામની નવી પેઢી શરૂ કરી પ્રમાણિક વ્યવહાર અને આહકો પ્રત્યેની ઉદાર નીતિથી થોડા વખતમાં જ આ પેઢીની સારી જમાવટ થઈ જે પેઢી આજે એલચીના વ્યાપારમાં સારું એવું સ્થાન ધરાવે છે.

શ્રી શાંતિભાઈ વ્યાપાર-ધંધાની જમાવટ કરવામાં સફળ થયા પછી સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓમાં પણ ભાગ લેવા લાગ્યા. ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ તરફ એમનું લક્ષ વિશેષ રહેતું. તેના પ્રથમ મધુર ફલ તરીકે તેમણે ભગવાન ભુવનમાં ઘરદેરાસરનું નિર્માણ કર્યું, જેથી

કુટુંબના સર્વ સભ્યો નિત્ય નિયમિત જિનપૂજા કરી પોતાના જીવનને કૃતાર્થ કરી શકે.

પુરિષાદ્ધાનીય શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન અને તેમની શાસનસેવિકા ભગવતી શ્રી પદ્માવતીદેવી પર અનન્ય શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન થઈ હતી. તેમનાં જપ-ધ્યાન-અનુષ્ઠાનોથી તેમના સમસ્ત જીવનવ્યવહારમાં આનંદ મંગલ પ્રવર્તે છે. પ્રસિદ્ધિથી તેઓ અને તેટલા દૂર રહ્યા છે. પોતાનાં કર્તવ્યો ચૂપચાપ કર્યે જાય છે.

શ્રી પ્રશાંતભાઈ ઝવેરી

૧૯૫૪ ના નવેમ્બરની પાંચમીએ મુંબઈમાં જન્મેલા પ્રશાંત શ્વેતાંબર જૈન છે પણ સર્વધર્મ અને સેવામાં માને છે. પિતાનું નામ મનુભાઈ અને માતાનું નામ વસુબહેન. ચાર બહેનો અને ત્રણ ભાઈઓમાં પ્રશાંત સૌથી નાનો. માતાના ધાર્મિક અને સેવાના સંસ્કારોએ પ્રશાંતને ઘડવામાં ઘણો ભાગ ભજવ્યો છે. મુંબઈના ગમે તે ખૂણે આગ લાગે, અકસ્માત થાય કે કોઈપણ ધર્મનો સમારંભ વગેરે યોજાય ત્યારે સ્વયંસેવક તરીકે સેવા આપવા પ્રશાંત હાજર.

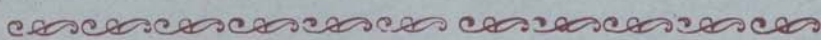
ભોરારિણાપુની રામાયણ પારાયણ હો કે ડોંગરે મહારાજનું ભાગવત કથામૃત, પાંદુરંગ શાસ્ત્રીજીનો શિબિર હો યા જૈનોની પર્યુષણ વ્યાખ્યાનમાળા, તાજિયા નીકળવાના હોય કે ગણપતિ-વિસર્જનના સરઘસોમાં પીવાના પાણીથી માંડીને બીજી કોઈપણ જરૂરી સેવા આપવામાં પ્રશાંત મોખરે !

ભોરબીમાં મચ્છુ ડેમ ફાટ્યો ત્યારે મુંબઈથી સારું એવું ભંડોળ લઈને પ્રશાંત ભોરબી ગયો હતો. ખરી જરૂરિયાતવાળાને મદદ હાથોહાથ પહોંચાડી. સેવાની સુવાસને કારણે મુંબઈની બધી કોમો અને ભાષાઓમાં પ્રશાંત માનીતા છે. જૈન સમાજે પ્રશાંતનું બહુમાન કરીને તેને ‘જૈન યુવકરત્ન’નો માનદ ખિતાબ આપ્યો ત્યારે બધી ભાષાનાં અખબારોએ એની નોંધ લીધી હતી.

❀ માનવની પરિપક્વતાના ગુણાંક ❀

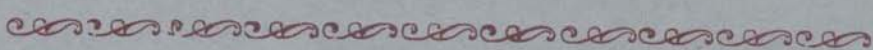
- * પરિપક્વ એ ગણાય કે જે લાંબા ગાળાના લાભ માટે તાત્કાલિક મળતો લાભ જતો કરવાની જેમનામાં ધીરજ હોય !
- * પરિપક્વ એ ગણાય કે જેનામાં અધીરતા કે ક્રોધ કર્યા સિવાય મતભેદો દૂર કરવાની જિજ્ઞાસા હોય !
- * પરિપક્વ એ ગણાય કે જેમના જીવનમાં પીછેહઠ આવી ગઈ હોય તો ચે, શ્રદ્ધા અને હિંમતથી પોતાના પ્રયત્નો બરી જ રાખે !
- * પરિપક્વ એ ગણાય કે જે સમજે છે કે પૂર્વજાણ, અસહિષ્ણુતા, તિરસ્કાર અને વૈર ભાવનામાં ટૂંકી જિંદગીનો કિંમતી સમય ખગાડવો એમાં ડહાપણ નથી જ નિઃસૂર જ્ઞાનમાં નથી
- * પરિપક્વ એ ગણાય કે જે અન્યની મુશ્કેલીઓને માનવતાની દૃષ્ટિએ વિચાર કરી સહાયરૂપ થવા ઉત્સુક હોય !
- * પરિપક્વ એ છે કે જે પોતાની ભૂલ હોય તો, દલીલબાજીથી ખચાવ કરવા કરતાં, પ્રમાણિકતાથી પોતાની ભૂલ કબૂલ કરે !
- * પરિપક્વ એ છે કે જે ફૂલમાં કાંટા હોવાની ફરિયાદ કરવા કરતાં, કાંટાઓ વચ્ચે સુંદર અને સુગંધિત ફૂલ છે તેનો ગુણ લે !
- * પરિપક્વ એ છે કે જેમના વિચાર અને વાણીને સંગત એમનાં કાર્યો હોય !
- * પરિપક્વ એ છે કે ભૂતકાળ કે જે તો વીતી ગયો છે, અગર જેનો જન્મ જ થયો નથી, તેવા ભવિષ્યકાળના વિચારોથી ચિંતિત રહેવાને બદલે વર્તમાન છે તેને જ સુધારવાનું વિચારે !
- * પરિપક્વ એ છે કે ખગડેલી બાજીને એ સુધારવા બની શકે એટલા પ્રયત્નો તો કરે જ; પણ ન જ સુધારી શકે તોયે શાંતિ અને ધીરજથી સ્વસ્થ રહેવાના પ્રયત્ન કરે !

શ્રી દોલતરાય તુલસીદાસ દાણી ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ,
રાણુલાના સૌજન્યથી.

જીવન-સરવાણી સૂત્રોમાં

- દુન્યવી સુખનો ભરોસો નહીં.
- ઈશ્વરના દરબારમાં કાર્યનો જવાબ આપવો પડે છે.
- અગ્નિ-પરીક્ષાના સમયે કેવળ આત્માએ જ જવાનું છે.
- જિંદગી એ કાળનું માત્ર રમકડું છે.
- સુખદુઃખ માનવજીવનનાં અવિચ્છિન્ન પાસાં છે.
- સંતોષમાં સાચું સુખ છે, સદ્ગુણ સાચી સંપત્તિ.
- કુદરતના ન્યાયમાં હંમેશાં સત્ય જ જીતે છે.
- સંસારનું સાત્ત્વિક સુખ મળે તો ધનની ચિંતા ન કરવી.
- ધન ભોગ-વિલાસ માટે નહીં પણ સત્કૃત્ય માટે છે.
- સત્કર્મ માણસે સ્વહસ્તે જ કરવાં.
- સ્વભાવદોષ સંનિષ્ઠ પ્રયત્ન વિના દૂર નથી થતા.
- કાળના વહેણમાં સ્વસ્થ રહે તે જ સાચો માનવ.

શ્રી પારેખ ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, રાજુલાના સૌજન્યથી

આર્થ જીવનારીનું આદર્શ પ્રતીક

સ્વ. વસંતબહેન તેજાણી

કિશ્કિન્ધાવનનાં ચક્રચો સમજાવવા કલિન, એથી એ
પચાવવા કલિન, અને એથી એ જીવી ખતાવવા કલિન છે.
વિદેશમાં સુખસમૃદ્ધિ વચ્ચે પણ ભારતીય જીવન દષ્ટિ,
નવકાર પ્રીતિ, જીવદયા અને શ્રીધામકિર્તિના અનન્ય
પુરસ્કર્તા એવા સ્વ. વસંતબહેન અનંત કાળ સુધી અનંત
ભવ્યજીવોના પથપ્રદર્શક બની રહેશે ।

સી. એન. સંઘવી પરિવારના સૌજન્યથી